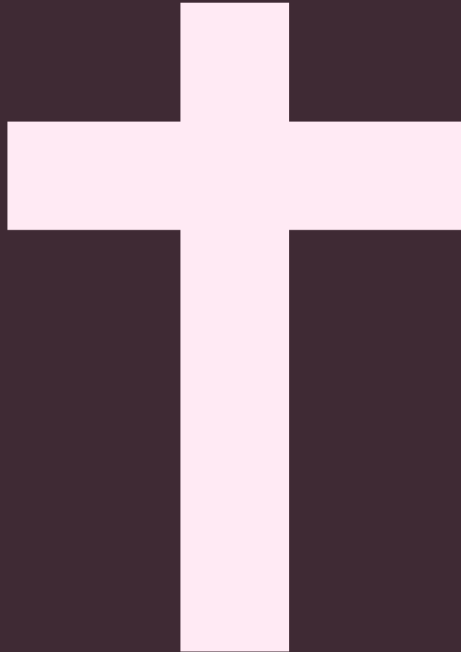

Ma Mɔweni Sulumani
ge Melefit

New Testament in Muyang

Ma M_hweni Sulumani ge Melefit New Testament in Muyang

copyright © 2013 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Muyang

Translation by: Wycliffe Bible Translators

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Muyang

© 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents.

For other uses, please contact the respective copyright owners.

2015-03-17

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 25 Aug 2023 from source files dated 29 Jan 2022

7fea74f6-4ba4-5a54-a7cf-a6c88fbc1968

Contents

Meciyu	1
Mark	51
Luk	83
Zen	137
Tawi	174
Rom	224
1 Koren	248
2 Koren	271
Galasi	286
Efez	295
Filip	304
Kolos	310
1 Tesalonik	316
2 Tesalonik	321
1 Timote	324
2 Timote	331
Tit	336
Filemon	339
Hebri	341
Zek	360
1 Piyer	367
2 Piyer	374
1 Zen	378
2 Zen	384
3 Zen	385
Zad	386
Manjahani	388

Ma Mɔwɛni Sulumani ya Meciyu ɔ̀bɛki ni Ere ye ti mɔdɔmki ka Ma Mɔwɛni Sulumani ya Meciyu ɔ̀bɛki ni

Maslanja ya ɔ̀bɛki wakita ge Meciyu ni adafay slimi gayan a wakita ni bu ndo. Ku tamal nahkay nanngu ni, kwa ka mɔnjɛki gani ndam ga Yezu dek tɛsɛra ɔ̀bɛki ti Meciyu zal asak ga Yezu ni (Meciyu ti tazalay nan Levi daya). Maslanja ya ɔ̀bɛki wakita ni ti zal Zude, awayay adafaki ma ga ndam mahɛngaray pakama ge Melefit ya tɛdɛmbiyu, tɛdɛm amagravu ni ti agrava ka sarta ga Yezu ededɛn a (jengey Meciyu 1.22-3 ; 2.15 ; 2.17-18 ; 2.23 ; 3.3 ; ma ndahan tɛbu akada hini daya).

Ka mɔnjɛki ga wakita ni Meciyu adɛmki ma ke miwi ga Yezu. Kɛlɛn gani ɛngɛhad ere ye ti Yezu agray akaba adɛm ni dek akada ga ata Mark nday ata Lak ya tanɛhad ni : Yezu ɛnjɛki ke tɛwi gayan ka had Gelili, ɔru gwar a Zeruzalem. Yezu nan ɔbu agray tɛwi gayan ni ti gɛzit ɔna gɛzit ndam ya tadɛbay nan ni tɛsɛr nan ti nan way ; kɛlɛn gani Piyer adɛm Yezu ti nan Krist bay gɛdɛkani ya amara ni (16.16). Piyer ɔra adɛma pakama nana ti kɛlɛn gani Yezu ɔru gwar a Zeruzalem, wudaka akoru ti ɔhi ana ndam madɛbay nan ni ahɔr adɛm takad nan eslini, mɛk amanɛgaba e kisim ba (16.21).

E kidɛn ga pakama ga Yezu ya adɛm ni bu ni ti Meciyu adaba ndahan a, ɔslamatakabu, ɔ̀bɛki ka mɛlan gɛrgɛri zlam a wakita gayan ni bu : ma ga Yezu ya adɛm ka hɛma ni (5.1-7.29), ma ga Yezu ya adɛm ka ya ti aslɛr ndam asak gayan ni (10.1-11.1), ma gozogul ga Yezu ya adɛmki ka Mɛgur ge Melefit ni (13.1-52), ahɛmamam ndam ga Yezu tanɛhadkabu ni (18.1-19.2) akaba ma ga Yezu ya adɛmki ka mandav ga duniya ni (24.1-25.46).

Meciyu adɛfiki ana leli zlam ya ti tagrakivu ka Yezu ni ti agravu akada ga zlam ya ti agrakivu ka ndam Izireyel a Wakita ge Melefit ya ahaslani bu ni. Yezu ɔslɛka ka

had Ezip a akada ga ndam Izireyel na (2.14-15) ; tabaray nan akada ga ndam Izireyel ya tɛslɛkaba a daluv ba ni (3.13), ɔcaka daliya a hud gili ba (4.1) mɛk ɔcɛliya a hɛma va ga macahi Divi ge Melefit ana mis akada ge Mɛwiz ya agray na (5.1). Yezu ti nan bay mɛgri tɛwi ana Melefit ya ɔcakay daliya a kala geli vu ni (Izayi 53.4 ; Meciyu 8.17) ; nan Wur ge Mis, ya Deniyel ɛpi Melefit amɛfiyu nan a bay vu ni (Deniyel 7.13-14 ; Meciyu 9.6). Yezu ɛndeverɛnaba tɛwi gayan na dek : kani ti nan « Melefit ya anɛhad akaba leli ni » (Emenɛwel) ya Izayi adɛmki ma ni (Izayi 7.14 ; Meciyu 1.23 ; 28.20).

Slimi ga ata bɛn ga bɛn ga Yezu (Luk 3.23-38)

¹ Yezu *Krist ti nan wur hud ge Devit, wur hud ga Abraham daya. Slimi ga ata bɛn ga bɛnani ti nday hi : ² Abraham ɛwi Izak, Izak ɛwi Zekur, Zekur ɛwi Zuda akaba bɛza ga mɛnani ndahan, ³ Zuda ɛwifɛna ata Ferez nday ata Zara ka Tamar a, Ferez ɛwi Esron, Esron ɛwi Aram, ⁴ Aram ɛwi Aminadap, Aminadap ɛwi Nason, Nason ɛwi Salmon, ⁵ Salmon ɛwifɛna Boz ka Rahap a, Boz ɛwifɛna Zobet ka Rut a, Zobet ɛwi Zese, ⁶ Zese ɛwi Devit. Devit ti ɔzum bay.

Bay Devit ɛwifɛna Salomon ka wal ge Yari a, ⁷ Salomon ɛwi Robowam, Robowam ɛwi Abiya, Abiya ɛwi Asaf, ⁸ Asaf ɛwi Zusafat, Zusafat ɛwi Zoram, Zoram ɛwi Oziyas, ⁹ Oziyas ɛwi Zowatam, Zowatam ɛwi Asaz, Asaz ɛwi Ezesiyas, ¹⁰ Ezesiyas ɛwi Manase, Manase ɛwi Amon, Amon ɛwi Zuziyas, ¹¹ Zuziyas ɛwi Zesuniyas akaba bɛza ga mɛnani. Ka sarta gani nani ti tɛhɛloru ndam *Zude ka had Babilon.

¹² Tara tɛhɛloya ndam Zude ka had Babilon a ti Zesuniyas ɛwi Salatiyel, Salatiyel ɛwi Zorobabel, ¹³ Zorobabel ɛwi Abiyut, Abiyut ɛwi Eliyakim, Eliyakim ɛwi Azor, ¹⁴ Azor ɛwi Sadok, Sadok ɛwi Akim, Akim ɛwi Eliyat, ¹⁵ Eliyat ɛwi Eleyazar, Eleyazar ɛwi Matan, Matan ɛwi Zekur, ¹⁶ Zekur ɛwi Zuzef. Zuzef ti zal ga Mari ya ɛwi Yezu ni. Yezu ti tazalay nan Krist.

¹⁷ Nahkay e kidɛn ga sarta ga Abraham akaba sarta ge Devit bu ni ti bɛza hud bɛza hud ga Abraham kru mahar fad ; e kidɛn

ga sarta ge Devit akaba sarta ya ti tãhøloru ndam Zude ka had Babilon ni bu ni ti bæza hud bæza hud ga Abraham kru mahar fad ; e kidin ga sarta ya ti tãhøloru ndam Zude ka had Babilon ni akaba sarta ge Krist bu ni ti bæza hud bæza hud ga Abraham kru mahar fad.

Mæslar ge Melefit ahi ana Zuzef etiweya wur a, slimi gani Yezu (Luk 2.1-7)

¹⁸ Tiwi Yezu *Krist ti àgravu nahkay hi : mənani Mari mæva ge Zuzef. Zuzef àzay nan fan ndo, ay tipi ti nan a hud. Nan a hud ti àna njeda ga *Məsuf Njəlatani. ¹⁹ Zal gani Zuzef ti nan mis jireni, nahkay àra epia nan a, nan a hud ti àwayay madafani do. Adəm ambrənan nan akal-akal. ²⁰ Nan àbu ajalay ahàr nahkay ti *mæslar ge Melefit àngazlivu e kisim mizideni bu, àhi ahkado : « Zuzef wur hud ge Devit, kàgray angwaz ga mazay Mari ga wal ba, adaba wur ya a hud gayan bu ni ti àzay hud gani àna njeda ga Məsuf Njəlatani. ²¹ Ara ewi wur zalani. Emiweya ti akədi slimi Yezu, adaba nan ti amahənggay ndam gayan, aməhəlabə tay a magudar zlam gatay ba. »

²² Zlam gani nani àgravu dek ti, ti pakama ga Bay Melefit ya àhi ana bay mahənggaray *pakama gayan ni mągravu. Pakama gani nani ti nihi : ²³ « Wur dahalay ya àsər zal fan ndo ni ara azay hud, emiwi wur zalani, atəzalay nan Emenəwel. » * Emenəwel ti awayay adəmvaba « Melefit nan àbu akaba leli. » ²⁴ Zuzef nakənan àra epidekva ti àgray ere ye ti mæslar ga Bay Melefit àhi gray ni. Àzay Mari nakənan ga wal, ²⁵ ay tåndəhadkəbu ndo, duk àbivoru ana sarta ya Mari èweya wur na ni. Nahkay Mari nakənan èwi wur zalani, mək Zuzef àdi slimi gani Yezu.

2

Ndam məsər zlam tara tamənjaya Yezu a

¹ Tiwi Yezu ti e Betlehem ka had *Zude. Ka sarta gani nani ti Erot nan bay ga ndam *Zude. Tàra tiwia Yezu a ti ndam ndahan tara a Zeruzalem a ; nday ndam məsər zlam, tàsləkabiya gwar egezi a. ² Tàra tinjia ti tihindi, tədəm : « Bay ga ndam Zude ya

tiwi ni ti nan eley ? Məra ti adaba bongur àcalaya, adafaki tiweya bay gədakana. Mipia bongur na ti məra ga mabəhadı mirdim a. » ³ Bay *Erot àra ecia ma gana ti ma gani àhəlia ahàr a dal-dal ; ma gani àhəlia ahàr ana ndam Zeruzalem a dek daya. ⁴ Eslini Erot nakənan àzalakabu gədakani ga ndam *manğalabakabu mis akaba Melefit ni akaba ndam Zude ya *təsəra Wakita ge Melefit a ni. Àzalakabu gədakani ga ndam Zude ni nahkay ti ge mihindifinə kà tay a : « *Krist Bay gədakani ya amara ni ti, etiwini nan ti eley ? » ⁵ Nan nakənan àra àhia ana tay a nahkay ti nday nakənan təhəngrifənan, təhi : « Etiwini nan ti e Betlehem ka had Zude, adaba bay mahənggaray *pakama ge Melefit nahan abəki a wakita gayan bu nahkay hi :

⁶ « Bay Melefit adəm :

Lekulum ndam Betlehem ka had Zude ni ti kəsa gekəli gədakani atam kəsa ndahan ga

had Zude ni,

adaba etiwini bay a kəsa gekəli bu.

Bay gani nani ti amədi kama ana ndam goro ndam *Izireyel. » *

⁷ Bay Erot àra ecia ma na nahkay ti àzalakabu ndam məsər zlam ni akal-akal, ehindifinə ma kà tay a, àhi ana tay ahkado : « Bongur ni ti àcalaya ananaw ? » ⁸ Tàra təhia sarta gana ti àsləroru tay e Betlehem, àhi ana tay : « Dəgum, kədəbum məlan ga wur ya tiwi ni lala. Akəsəruma məlan gana ti, nguma ti kəhəngrumu ma gani. Adaba nu day nara nakoru ga mabəhadı mirdim. »

⁹ Nday nakənan tàra ticia ma ga bay na ti tàsləka. Nday təbu takoru e divi bu ni ti tipi bongur ya àcalaya gwar egezi a ni, nan àbu akoru kama gatay. Bongur ni nan àbu akoru nahkay ti oru ecikki ka məlan ga wur ya nan àvu ni. ¹⁰ Tàra tipia bongur na ti təmərva dal-dal, ¹¹ təhuriyu a ahay ya ti bongur ecikki ni vu, tədi ahàr ana wur ni nday ata mənani Mari. Tàra tipia wur na ti təbəhadı mirdim grik meleher ndiəa ndiəa ana had, mək tàzləkəba sahar gatay a, təhəlaya zlam a, təbi ana wur ni. Zlam gani nday hi : gru, haf ya tamal tazəbay ezi ti abəlay ni, akaba haf nahan təzalay mir, ezi akada ge tersel ni. ¹² Kəlan gani Melefit àhi ma ana tay e kisim mizideni bu, àhi ana

* 1:23 Izayi 7.14. * 2:6 Mise 5.1.

tay ahkado : « Kànjumoru gwar afa ga Erot ba. » Nahkay nday nakəŋ tàsləka, tənɡoru a magam gatay àna divi nahan zlam gatay.

Ata bəŋ ga Yezu tacuhworu àna Yezu ka had Ezip

¹³ Ndam məsər zlam ni tàra tàsləka ti *məslər ge Melefit àŋgazlivu ana Zuzef e kisim mizideni bu, àhi ahkado : « Sləka, za wur na nday ata mənana, cuhworu àna tay gwar ka had Ezip. Ekinjəmiya ti njəhaduma eslina. Anəhuk “Sləka” day kwa ti akəsləkumbiya. Adaba *Erot nan əbu adəbay divi ge mijiŋ wur ni. » ¹⁴ Zuzef àra ècia ma na nahkay nahəma, ga mələvad gani nani ècikaba, àzay wur ni nday ata mən ga wur ni, òru ka had Ezip. ¹⁵ Tòru tìnjəa eslina ti tənjàhadīyū duk əbiviya ana kisim ga bay Erot. Ata bəŋ ga Yezu tòru àna Yezu ka had Ezip ti, ti pakama ga bay mahəŋgaray *pakama ga Bay Melefit mǎgravu. Pakama ya àdəm ni ti nahkay hi : « Nəzalabiyu wur goro ti kwa ka had Ezip. † »

Tabazl bəza

¹⁶ Erot àra ècia ndam məsər zlam ni tǎgosa nan a ti àzuma bəruv a dal-dal. Nahkay əsləròru mis, àhi ana tay tòru tǎbazl bəza ga kəsa Betlehem akaba bəza ge mis ya tanjàhad kǎ gəvay gani ni. Àhi ana tay tǎbazl bəza ya ti tǎzuma vi a cə cəna akaba ya tǐsli vi cə cəni ndo ni dek. Àdəm tǎbazl bəza ge vi cə cəni ni ti adaba ndam məsər zlam ni tǎhi « Mìpi bonɡur enjenjeni ti àgray vi cə nihi. » ¹⁷ Nahkay pakama ge Zeremi bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit ni àgravu. Pakama gani nahkay hi :

¹⁸ « Tìci zlahay a Rama : tuway ahənday dal-dal, tagray deləh. »

Nani Resel, etəwi bəza gayan, àwayay ti mis tədabakay nan do, adaba bəza gayan tǎbi va bi. ‡ »

Ata bəŋ ga Yezu tasləkabiya ka had Ezip a

¹⁹ Kələn gani bay *Erot nakəŋ àməta. Àra àməta ti məslər ga Bay Melefit àŋgazlivu ana Zuzef ka had Ezip e kisim mizideni bu keti, ²⁰ àhi ahkado : « Cikaba, za wur na nday ata mənana, kəŋɡoru àna tay ka had Izireyel. Adaba ndam ya ti tawayay

makad wur ni ti tàməta. » ²¹ Zuzef nakəŋ àra ècia ma na ti ècik, àzay wur ni nday ata mən ga wur ni, tàsləka tənɡoru ka had Izireyel. ²² Ay Erseleyəs wur ga Erot àhuriya a bay ga bəŋana va ka had *Zude a. Zuzef nakəŋ àra ècia ma gana ti aŋgwaz awər nan, àwayay məhuriyani ka had Zude do. Eslini *məslər ge Melefit àhi ma e kisim mizideni bu, nahkay Zuzef nakəŋ òru ka had *Gelili. ²³ Òru ènjəa eslina ti ànjəhad a kəsa nahan bu ; təzalay kəsa gani Nazaret. Nahkay ere ye ti ndam mahəŋgaray *pakama ge Melefit ya tədəmbiyu ni àgrava. Ma gani nahkay hi : « *Bay gədakani ya amara ni ti atəzalay nan zal Nazaret. »

3

Pakama ge Zeŋ bay məbaray mis ni (Mark 1.1-8 ; Lək 3.1-9 ; Zeŋ 1.19-28)

¹ A vad nahan əbu nahəma, Zeŋ bay məbaray mis ni àhərkiaya ke mis a huđ gili ba ka had *Zude ga məhi ma ana mis. ² Àhi ana mis ahkado : « Mbatumkaba majalay ahər gekəli a, adaba *Məɡur ge Melefit ènjia wudak. * » ³ Zeŋ ti Izayi bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit àdəmkiabiya ma, àdəm : « Maslanja azlah a huđ gili bu, dənɡu gayan ahəndabiyu. Àdəm :

“Slamatumikabu divi ana Bay gədakani, ahər àdəm divi gayan mǎla ndələba.” † »

⁴ Zeŋ ti nan əbu àna azana mələmani àna enɡəc ge ezligwemi, awəlvū àna maslpara ga ambəl a zuh bu. Zlam məzum gayan ti eyew akaba amu. ⁵ Eslini ti ndam Zeruzalem, ndam ga had Zude dek akaba ndam ya ti tanjàhad kǎ gəvay ga zalaka *Zurden ni dek tərəkia ke Zeŋ nakəŋ a, ⁶ tədəfaya zlam gatay ya tǎgudar na, mək Zeŋ nakəŋ əbaray tay a zalaka Zurden ni bu huya.

⁷ Ndam *Feriziyen akaba ndam *Seduseyen kay tərəkia ke Zeŋ a ti məbaray tay. Zeŋ nakəŋ àra èpia tay a ti àhi ana tay ahkado : « Lekələm ti medékw ! Way àhi ana kəli dəɡuma afa goro a ti kǎtamumfəŋa kǎ məzum bəruv ge Melefit ya ara azumki ke mis wudak na way ?

† 2:15 Oze 11.1. ‡ 2:18 Zeremi 31.15. * 3:2 A wakita ge Meciyu bu, tədəm « Məɡur ga huđ melefit, » awayay adəmvaba « Məɡur ge Melefit. » † 3:3 Izayi 40.3.

8 Tamal ti kàmbatumkaba majalay ahàr gekùli a edefin edefinena ti, grum tawi ya ti adafaki lekulum kàmbatumva ni. ⁹ Ngay bəŋ ga bəŋ gekùli Abraham, nahkay akatamum ti kəhumi ana ahàr ba, adaba nəhi ana kùli nahəma, Melefit esliki məhiani ana akur nday ndani tigi bəza huɗ ga Abraham day, agravu. ¹⁰ Si kəgrum tawi sulumani kwa. Do ni ti Melefit naŋ ànjəkia ka matraɓ kùli a àndava, agri ana kùli akada ge mis ya məŋ ga zlam gayan tiwi bəza sulumani do ni ti azay zlabə gayan ekeleba tay a, abiyu tay a aku vu ni. ¹¹ Nu ti nabaray kùli àna yam ti mis təsər lekulum kàmbatumkaba majalay ahàr gekùli a, ay maslaŋa nahaŋ naŋ àbu ara e divi ba kələŋ goro a : naŋ ti aməbaray kùli àna *Məsuf Njəlatani akaba àna aku. Naŋ gani nani ti njəda gayan àtama goro a ; nu ti way ga məziaba kimaka gayan a di way ? ¹² Emedekaba mis a akada ge mis ya àza hijid gayan a ahar va, ahar hay àna naŋ ni. Àharaba ti abiyu yam ga hay ni a guvur vu. Ay kisfit gani ni ti ajiaba aku a. Aku gani nani ti àmət day-day do. »

Tabaray Yezu

(Mark 1.9-11 ; Lək 3.21-22)

¹³ Eslini Yezu àsləka ka haɗ *Gelili a, àrəkioru ke Zeŋ kà gəvay ga zalaka *Zurdeŋ ti Zeŋ *məbaray naŋ. ¹⁴ Ay ti Zeŋ àwayay məbaray naŋ do, àhi ahkado : « Amal nu nərəkukoru ti kəbaray nu. Nihi ti nak kərəkua ti nàbaray kur sawan aw ? » ¹⁵ Ay Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi : « Nihi ti gəskabá, gray nahkay hayaŋ. Tamal mągra nahkay ti mągra ere ye ti Melefit awayay na dek. Àgəski ti magray nahkay. » Zeŋ àra ecia ma ga Yezu na ti àgəskabu, àbaray naŋ. ¹⁶ Zeŋ àra àbara Yezu a ti Yezu àcəlaya a yam ni ba. Eslini huɗ melefit àzləkvaba, mək Yezu nakəŋ epi *Məsuf ge Melefit àhərkiaya akada ga kurkoduk ya ahər na. ¹⁷ Eslini dəŋgu àhəndabiyu a huɗ melefit bu akada dəŋgu ge mis, àdəm : « Maslaŋa hini ti wur goro, nawayay naŋ dal-dal ; aməru məbərur dal-dal. »

* 4:4 Mimbiki 8.3. † 4:5 Kəsa njəlatani ni ti Zerəzalem. ‡ 4:6 Limis 91.11-12. § 4:7 Mimbiki 6.16. * 4:10 Mimbiki 6.13.

4

Seteni ahəlfəŋa eyu kà Yezu a (Mark 1.12-13 ; Lək 4.1-13)

¹ Kələŋ gani *Məsuf ge Melefit àzoru Yezu a huɗ gili vu ti *Seteni məhəlfəŋa eyu a. ² Eslini Yezu nakəŋ àgəs ndəra, àzum zlam ndo vad kru kru faɗ məlafat akaba məlavaf gani do dek. Kələŋ gani ləwir àwərkaba naŋ a. ³ Nahkay bay məhəlfəŋa eyu kə mis a ni àrəkioru, àhi ; « Tamal ti nak Wur ge Melefit edefin ti hi ana akur nday hini təmbukvu *dipeŋ zla aw. » ⁴ Ay Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi : « Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu, Melefit àdəm : “Mis anjəhad ti àna zlam məzumani cilin do ; anjəhad ti àna pakama ya Melefit àdəm ni dek.” * »

⁵ Eslini Seteni àzoru naŋ a kəsa *njəlatani ni vu, àfəkad naŋ jik ka ahàr ga *ahay gəɗakani ge Melefit ni, † ⁶ mək àhi : « Tamal nak Wur ge Melefit edefin ti diyu a haɗ, adaba àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit ni bu nahkay hi : “Melefit aməhi ma ana məslər gayan, atakəcaw kur, ti asak gayak ènjifin kà akur ba.” ‡ » ⁷ Ay Yezu àhi : « Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit ni bu keti : “Kəhəlfəŋa eyu kà Bay Melefit gayak a ba.” § » ⁸ Eslini Seteni nakəŋ àzoru Yezu ka ahàr ga həma zəbalani, àdəfiki haɗ ga duniya gərgərani dek, àdəfiki njəda akaba elimeni gatay, ⁹ mək àhi : « Kəbu kipioru zlam ni dek do waw ? Tamal ti kəbəhadua mirdim a meleher ndiɓ ana haɗ ti anəbuk tay dek. » ¹⁰ Eslini Yezu àhi : « Həɗakfua, Seteni. Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit ni bu nahkay hi : “Akabəhadı mirdim ti ana Bay Melefit gayak ; akazləbay naŋ naŋ bəlan cilin.” * » ¹¹ Yezu àra àdəma ma na nahkay ti Seteni nakəŋ àsləkafəŋa. Àra àsləkafəŋa ti *məslər ge Melefit tərəkia ka Yezu a, təfi ahàr.

Yezu anjəki ke tawi gayan ka haɗ Gelili (Mark 1.14-15 ; Lək 4.14-15)

¹² Kələŋ gani mis təhi ana Yezu təfiya Zeŋ a daŋgay va. Yezu àra ecia ma gana ti àsləka òru ka haɗ *Gelili. ¹³ Òru ènjəa eslina ti ànjəhad a Nazaret ndo, òru ànjəhad a Kafarnahum. Kafarnahum ti kà gəvay ga *dəluv

gəɖakani ga haɖ Gelili, ka haɖ ga Zabulon akaba ga Naftali. ¹⁴ Àgray nahkay ti pakama ge Izayi bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit ya àdəmbiyu ni ti m̄agravu. Àdəm nahkay hi :

¹⁵ « Lekulum ndam ga haɖ ga Zabulon akaba ga Naftali, gwar ka dəluv, ke ledi ga zalaka *Zurden ni !

Ka haɖ Gelili gekuli ti ndam ya nday ndam *Zude do ni t̄abu kay,

¹⁶ ay mis ya ti tanjəhad a məlan zinj-zinjeni bu ni t̄ipia məlan masladana dal-dal ; mis ya ti tanjəhad akada nday mis məmətani ni, məlan əsladīa ana tay a.† »

¹⁷ Ka sarta gani nani Yezu ànjəki ka məhi ma ana mis, àdəm : « Mbatumkaba majalay ahər gekuli a, adaba *Məgur ge Melefit enjia. »

*Yezu azalay ndam m̄əgəs kilifad
(Mark 1.16-20 ; Lək 5.1-11)*

¹⁸ A vad nahan Yezu nan əbu asawaday kà gəvay ga dəluv Gelili ti èpi mis ndahan cə nday kà mən gatay. Bəlan gani slimi gayan Simu nan ya təzalay Piyer ni, nahan ni ti ni slimi gayan Andre. Nday t̄abu tətəliyu zəva gatay a dəluv vu, adaba nday ndam m̄əgəs kilif. ¹⁹ Eslini Yezu àhi ana tay : « Dəbumbiyu nu ; anagray ti kīgum ndam məhəlibiyu mis ana Melefit akada ya ti kəgəsum kilif ni. » ²⁰ Tàra t̄icia pakama ga Yezu na ti t̄əmbərbu zəva gatay ni ndəbak, t̄adəbay nan h̄aya. ²¹ Nday t̄abu takoru ti Yezu èpi mis ndahan cə, nday kà mən gatay keti ; nday bəza ge Zebede, bəlan gani slimi gayan Zek, nahan ni ti ni slimi gayan Zeŋ. Nday a *slalah ga yam bu akaba bən gatay Zebede, t̄abu təslamalay zəva gatay. Yezu àra èpia tay a ti àzalay tay. ²² Nday nakəŋ t̄ara t̄icia zalay ga Yezu na ti t̄əmbərbu slalah ga yam gatay ni akaba bən gatay ni, t̄adəbay nan.

*Yezu acahi zlam ana mis akaba ahəŋgaraba mis a
(Lək 6.17-19)*

²³ Kələn gani Yezu àsawaday ka kəsa ka kəsa ga haɖ *Gelili ni dek, àcahi zlam

ana mis a ahay ga *mahəŋgalavù Melefit ye eslini ni bu. Àhi *Ma Məweni Sulumani àki ka *Məgur ge Melefit ana tay, àhəŋgaraba ndam gatay dərani akaba ndam gatay ya arməwər gərgərani awər tay na dek. ²⁴ Nahkay ndam ga haɖ Siri dek t̄icia zlam ga Yezu ya àgray na. Eslini t̄əhəlibiyu ndam gatay ya t̄əbesey do ni dek : ndam ga arməwər, ndam ya ti t̄əcakay daliya ni, ndam ya ti seteni t̄əniviyyu ana tay ni, ndam ya ti araŋa agəs tay bərək bərək ni, akaba ndam dərə. T̄əhəlibiya tay ana Yezu a ti Yezu àhəŋgaraba tay a. ²⁵ Mis dal-dal t̄əsləkabiya e Gelili a, ka haɖ ga *Kəsa Kru a, a Zeruzalem a, ka haɖ *Zude akaba ke ledi ga zalaka *Zurden a, t̄adəbay Yezu.

5

Yezu acahi zlam ana mis a həma bu

¹ Yezu àra èpia mis dal-dalani na ti àcəloru a həma vu, ànjəhad digəs. Nahkay ndam madəbay nan ni t̄ərəkiuru, ² mək Yezu ànjəki ka macahi zlam ana tay.

*Məmərani ga ndam ga Yezu
(Lək 6.20-23)*

Àhi ana tay ahkado :

³ « Ndam ya ti t̄əsəra nday ndam talaga kè eri ge Melefit ni ti t̄əmərɔ, adaba *Məgur ge Melefit ti gatay.

⁴ Ndam ya ti titəwi ni ti t̄əmərɔ, adaba Melefit aməhəŋgrivu bərɔv ana tay. *

⁵ Ndam ya ti nday kuɖufani ni ti t̄əmərɔ, adaba Melefit aməvi haɖ ya ti àdəm aməvi ana ndam gayan ni ana tay.

⁶ Ndam ya ti tawayay jiri ge Melefit akada ya tawayay zlam məzumani akaba zlam miseni ni ti t̄əmərɔ, adaba etipi jiri gani nani, atərəh àna nan akada ya tərəh àna zlam məzumani ni.

⁷ Ndam ya ti mis t̄əsi cicihi ana tay ni ti t̄əmərɔ, adaba nday day atəsi cicihi ana Melefit.

⁸ Ndam ya ti məbərɔv gatay *njəlatani ni ti t̄əmərɔ, adaba etipi Melefit.

⁹ Ndam ya ti tanjalabakabu mis ni ti t̄əmərɔ, adaba Melefit amazalay tay bəza gayan.

† 4:16 Izayi 8.23-9.1. * 5:4 A wakita ndahan bu t̄əmbatka lemeru 4 ata 5 a.

¹⁰ Ndam ya ti mis tægri daliya ana tay adaba nday ndam jireni ni ti tàmərvu, adaba Məgur ge Melefit ti gatay.

¹¹ « Lekələm ti ka ya ti mis tindivi kəli, tægri daliya ana kəli ahkay do ni tədəmki ma magədavani gərgəri àki ke kəli adaba lekələm ndam goro ni ti, mərūmvu. ¹² Yəm, mərūmvu dal-dal, adaba Melefit aməvi zlam sulumani ana kəli kay a kəla gani vu a huđ melefit bu. Daliya ya tægri ana kəli nihi ni ti, ku ndam mahəngaray *pakama ge Melefit ahaslani day tægri ana tay nahkay. »

Ma àki ka estena akaba ka mələŋ masladani

(Mark 9.50 ; Lək 14.34-35)

¹³ « Lekələm e kidiŋ ga ndam ga *duniya ni bu ni ti akada estena ya tabafəŋ kà zlam məzumani ni. Ay tamal estena ni àcər va do ni ti, tægri ahəmamam ti məcər keti ni mam ? Àbi ! Ègia zlam masakana, tizligoru mis təcəlki ciliŋ.

¹⁴ « Asladay mələŋ a duniya bu ni ti lekələm gani. Kəsa gəđakani ka ahər ga həma ti aŋgəhvu waw ? Aha ! ¹⁵ Maslaŋa ya ti ebeftey cəngel mək ahəmbaki dagəla ni ti àbi ; afəkad ka mələŋ zaŋani sawaŋ, nahkay ti asladi mələŋ ana mis ya ti a huđ ahay bu ni dek. ¹⁶ Nahkay zla nahəma grum ti mis dek tīpi masladani gekəli àna təwi gekəli sulumani ya kəgrum ni. Etipia ti atazləbay Bəŋ gekəli ya a huđ melefit bu ni. »

Pakama àki ke Divi ge Melefit

¹⁷ « Ŋgay nu nàra ga məmbatkaba *Divi ge Melefit ya Məwiz àbəki na akaba pakama ga ndam ndahaŋ ya tahaŋgaray *pakama ge Melefit na ti kədəmum ba. Nàra ga məmbatkaba tay a do, nàra ti ge mende-veriŋ təwi gani sawaŋ. ¹⁸ Nəhi ana kəli nahəma, ku asak ma gəzit ge Divi ge Melefit ya Məwiz àbəki ni emiji do. Tamal huđ melefit akaba hađ ni dek tījiji ndo ni ti asak ma ga wakita ni day emiji do. Si ere ye ti Melefit awayay magray ni dek amagrava day kwa. ¹⁹ Nahkay zla nahəma, tamal mis àgəskabu ku Divi bəlaŋ e kidiŋ ge Divi ge Melefit bu ndo, akaba acahi ana mis ndahaŋ ti təgray akada gayaŋ ni ti, àbəlay

do. Ku tamal àgəskabá Divi ndahaŋ a dek, Divi ya àgəskabu ndo ni ti gəziteni àtam nday ndahaŋ dek nəŋgu ni, Melefit amədəm maslaŋa nani gəziteni àtam mis ndahaŋ dek a Məgur gayaŋ ni bu. Ay maslaŋa ya ti àgəskabá Divi ge Melefit a dek, acahi ana mis ndahaŋ ni ti, Melefit amədəm nəŋ gəđakani a Məgur gayaŋ ni bu. ²⁰ Nəhi ana kəli nahəma, ahər àđəm kàtamum ndam *Feriziyeŋ akaba ndam *məsər Wakita ge Melefit àna jiri. Tamal kàtamum tay ndo ni ti akəhurumiyu a *Məgur ge Melefit ni vu koksah. »

Məzum bəruv akaba ləgayvu

²¹ « Kəsəruma təhi ana ata bəŋ gekəli ahkado : “Kəkad mis ba. Maslaŋa ya ti àkadā mis a ni ti tagrafəŋa seriya.” † ²² Ay nu ti nəhi ana kəli : ku way way do tamal àzumkia bəruv ka wur ga məŋana ti tagrafəŋa seriya ; ku way way do tamal èndivia wur ga məŋana cəđ ti ndam ge seriya təwəl nəŋ ; tamal àhi ana wur ga məŋani “Nakmuru” ti tizligiyu nəŋ a *dəluv ga aku vu. ²³ Nahkay tamal kɪnjəa àna sədaga gayak ka mələŋ ya tabəhad na, mək kəsərkia kəgudaria zlam ana wur ga muk a ti, ²⁴ mbərbu sədaga gayak ni eslini, ru kəŋgalumbabiya. Akəŋgalumbabiya ti ŋga ti káfəkadi sədaga gayak ni ana Melefit dəma mba.

²⁵ « Tamal maslaŋa akoru abəhadkuk mirdim nahəma, ŋgalumbu ka ahər divi ; do ni ti bi maslaŋa nani aməzikaboru kur ana bay magray seriya, mək bay ni aməvi kur ana zal slewja ga məfiyu kur a daŋgay vu. ²⁶ Nəhuk nahəma, mənəjad məpələba ere ye ti təfəkuk na dek ti akahəraya a daŋgay ni ba do. Ku tamal ti agəjənifuk sisi bəlaŋ nəŋgu ni, si kəpələba kwa. »

Magray hala

²⁷ « Kəsəruma təhi ana ata bəŋ gekəli ahkado : “Kəgray hala ba.” ‡ ²⁸ Ay nu ti nəhi ana kəli : ku way way do tamal àmənjaləŋa ana wal a àna eri ciliŋ, awayay ti tândəhadkubu ti, àgra hala àndava.

²⁹ « Nahkay tamal eri ga ahar ga đaf gayak ezligiyu kur a magudar zlam vu nahəma, zaba zligoru ; àgəski hojo zlam ga vu gayak

† 5:21 Mahərana 20.13 ; Mimbiki 5.17. ‡ 5:27 Mahərana 20.14 ; Mimbiki 5.18.

bəlan ejiji ere gani tizligiyu vu gayak dek a dəluv ga aku vu ni. ³⁰ Tamal ahar ga dəf gayak ezligiyu kur a magudar zlam vu nahəma, kelkaba zligoru ; əgəski hojo zlam ga vu gayak bəlan ejiji ere gani vu gayak dek ahuriyu a dəluv ga aku vu ni. »

Magaray wal

(*Meciya 19.9 ; Mark 10.11-12 ; Lək 16.18*)

³¹ « Təhi ana ata bəŋ gekəli : “Tamal maslaŋa agaray wal gayan ti ahər ədəm abəki wakita gani, avi.” § ³² Ay nu ti nəhi ana kəli : ku way way do əgara wal gayan a, wal ni day əgray mesəwehvu ndo ni ti, wal ni əda zal nahan a ti maslaŋa ya əgara wal na ti əfiyu wal ni a magray hala vu. Nahkay maslaŋa ya ti əza wal ya ti zal gani əgara na day əgra hala. »

Mbaday

³³ « Kəsəruma təhi ana ata bəŋ gekəli ahkado : “Tamal kəmbada, kədəm akəgri zlam ana Melefit ti ahər ədəm kəmbəŋ ba, gray ere gani nani.” * ³⁴ Ay nu ti nəhi ana kəli : kəmbadum day-day ba. Ku əna hud melefıt kəmbadum ba, adaba hud melefıt ti kərsi ga Bay Melefit. ³⁵ Ku əna had day kəmbadum ba, adaba had ti məlan məbəki asak ge Melefit. Ku əna Zerəzalem day kəmbadum ba, adaba nani kəsa ga Bay gədəkani. ³⁶ Ku əna ahər gayak day kəmbada ba, adaba ku məhər ga ahər gayak bəlan day kəmbatkaba ti mīgi bəd-bədani ahkay do ni didilənəni koksah. ³⁷ Ere ye ti kədəmum ni ti “İy !” ahkay do ni “Aha !” Tamal kədəmumkiva ma nahan a ti nani təwi ge *Seteni. »

Mahəŋgarvu zlam magədavani

(*Lək 6.29-30*)

³⁸ « Kəsəruma, təhi ana ata bəŋ gekəli : “Tamal maslaŋa əzukaba eri a ti ziaba eri a bilegeni. Tamal maslaŋa ədəvukaba aslər a ti dəviaba aslər a bilegeni.” † ³⁹ Ay nu ti nəhi ana kəli : tamal mis cudayani əgruka arana ti kəhəŋgarfəŋ ba. Tamal maslaŋa əduka barva ka tuwər ga ahar ga dəf a nahəma, mbatikabiyu ga ahar ga gəjar ni ti mədukkivu keti. ⁴⁰ Tamal

mis əbəhadkuka mirdim a, awayay aza-fuka endəwi gayak a nahəma, mbrəŋ naŋ məzafuka, məzafuka mugudi gayak a daya. ⁴¹ Tamal mis əfəkuka ŋgasa ga məziuru zlam ezewed kru nahəma, zioru ezewed kru kru cə. ⁴² Tamal mis əhindiləka zlam a ti vi. Tamal mis əra ga makəlay duwa ti kəkeli ba. »

Mawayay ndam ezir geli

(*Lək 6.27-28, 32-36*)

⁴³ « Kəsəruma təhi ana ata bəŋ gekəli : “Ahər ədəm wayay ndam ya ti nak kəbu akaba tay ni, zirey ndam ezir gayak.” ‡ ⁴⁴ Ay nu ti nəhi ana kəli : wayum ndam ezir gekəli ; həŋgalumi Melefit ana ndam ya təgri daliya ana kəli ni. ⁴⁵ Tamal kəgrum nahkay ti ekigum bəza ga Bəŋ gekəli ya e melefıt bu ni ededİN ededİNəni, adaba naŋ ti agray ti fat məsladİ məlan ana ndam cuday akaba ana ndam sulumani, agray ti avər mətədİaya ana ndam jireni akaba ana ndam jireni do na daya. ⁴⁶ Tamal lekəlum kawayum ndam ya ti tawayay kəli ni cilin ti, kəhumi ana ahər Melefit aməvi zlam ana kəli ka duwa gani aw ? Aha ! Adaba ku ndam *məhəl hadam day təbu tagray nahkay. ⁴⁷ Tamal kəgrumi sa ana bəza ga məŋ gekəli cilin ti, kəhumi ana ahər kəgrum zlam sulumani aw ? Aha ! Ku nday ya ti təfəki ahər ke Melefit do ni day təbu tagray nahkay. ⁴⁸ Ahər ədəm kəgudarum zlam do simiteni, akada ga Bəŋ gekəli ya e melefıt bu əgudar zlam do simiteni ni. »

6

Məvi zlam ana ndam talaga

¹ Yezu əhi ana tay keti : « Ka ya ti kəgrum zlam sulumani ni ti, kəgrum kə meleher ge mis ndahan ti tİpi ere ye ti kəgrum ni ba. Tamal kəgrum kə meleher ge mis ti, Bəŋ gekəli ya e melefıt bu ni aməvi zlam ana kəli azuhva təwi gekəli ni do. ² Nahkay zla nahəma, ka ya ti kəvumi zlam ana ndam talaga ni ti, kəzlahum əna naŋ ti mis tİci ba. Ndam ya ti tawayay ti mis tədəm nday ndam jireni ni təbu tagray nahkay a ahay ga *mahəŋgalavù Melefit bu akaba a kəsa bu. Tagray nahkay ti adaba tawayay ti mis

§ 5:31 Mimbiki 24.1. * 5:33 Mənjay Levi 19.12 ; Macalani 30.3 ; Mimbiki 23.22-24. † 5:38 Mahərana 21.24 ; Levi 24.20 ; Mimbiki 19.21. ‡ 5:43 Levi 19.18.

tâzlebây tay. Nêhi ana kûli nahêma, nday ti têngêta zlam ka duwa gana àndava, atêngêt nahan va do. ³ Ay nak ti ka ya ti kâvi zlam ana zal talaga nahêma, gray ti ku ahar ga gajar gayak day àsêr ere ye ti ahar ga daf gayak agray ni ba. ⁴ Ahâr àdêm kâvi zlam ana mis ti maslanja nahan èci ma gani ba. Buk ti epi zlam ya mis tîpi do ni, nahkay amêvuk zlam sulumani azuhva tawi gayak ya kâgray ni. »

Mahêngalay Melefit
(Luk 11.2-4)

⁵ « Ka ya ti kahêngalum Melefit nahêma, kâgrum akada ga ndam ya tawayay ti mis ndahan tâdêm nday ndam jireni ni ba. Nday ti tahêngalay Melefit tawayay micikeni jik a ahay ga *mahêngalavû Melefit bu ahkay do ni kâ gôvay ge divi, ti mis tîpi tay. Nêhi ana kûli nahêma, nday ti têngêta zlam ka duwa gana àndava, atêngêt nahan va do. ⁶ Ay nak ti ka ya ti kahêngalay Melefit nahêma, huriyu a ahay gayak vu, zlakkabu mahay ti mis tîpi kur ka ya ti kahêngalay Melefit ni ba. Buk ti epi zlam ya mis tîpi do ni, nahkay amêvuk zlam sulumani azuhva tawi gayak ya kâgray ni. ⁷ Ka ya ti kahêngalum Melefit ni ti kâhêngrumi zuh ana zlam bêlanjani sak kay akada nday ya ti táfaki ahâr ke Melefit do tagray ni ba. Nday ti têhi ana ahâr tamal tahêngalay daldal ti Melefit amêgri ere ye ti tawayay ni ana tay. ⁸ Ay lekulum ti kâgrum akada gatay ni ba. Adaba wudaka kahêngalum ti Bêj gekûli àsêra ere ye ti àhêcikivu ana kûli na àndava. ⁹ Ka ya ti kahêngalum Melefit nahêma, dêmum nahkay hi :

“Bêj geli nak a hud melefit bu, mis dek tâgêskabu nak njâlata ti ;

¹⁰ kâra kâzum bay gayak e kidîj geli bu ti ; ere ye ti kawayay ni mâgravu ka had akada ya agravu a hud melefit bu ni ti.

¹¹ Zlam mæzumani ga mægêsi sifa ana leli ni ti vi ana leli kani daya ti.

¹² Mbêrfêna zlam ya mægudaruk ni kè leli a, akada geli ya mêmberfêna zlam ge mis ya tagudari ana leli na kâ tay a ni ti.

¹³ Kâvi divi ana *Seteni ge mesipet leli ba, hêngafêna leli kâ nan a sawan ti.

[Adaba Bay ya ti agur zlam dek akaba esliki ka magray zlam dek ni ti nak. Bay ya ti mis dek atazlebây ni ti nak, ga kanjay-kanjayani. Aya nahkay.]”

¹⁴ « Nêdêm nahêma, tamal kêmberênumfêna zlam ge mis ya tagudari ana kûli na kâ tay a ti, Bêj gekûli ya e melefit bu ni amêmbêrfêna zlam gekûli ya kagударum ni kè kûli a bilegeni. ¹⁵ Ay tamal lekulum kêmberênumfêna zlam ya mis tagudari ana kûli ni kâ tay a do ni ti, Bêj gekûli day amêmbêrfêna zlam gekûli ya kagударum ni kè kûli a do bilegeni. »

Mægês ndêra

¹⁶ « Ka ya ti kægêsum ndêra nahêma, kâgrum akada ge mis ya tawayay ti mis ndahan tâdêm nday ndam jireni ni ba. Nday ti ka ya ti tægês ndêra ni ti tamênjavu akada tâbu tækakay daliya, akada tamêtafkaba ; tawayay ti mis têsêr nday tâbu tægês ndêra. Nêhi ana kûli nahêma, nday ti têngêta zlam ka duwa gana àndava, atêngêt nahan va do. ¹⁷ Ay nak ti ka ya ti kægês ndêra nahêma, baray eri gayak, bakabu tersel ka ahâr. ¹⁸ Nahkay ti ngay kægêsa ndêra ti mis têsêr do, si Buk ya ti nan âbu akaba kur ni. Nahkay Buk amêvuk zlam sulumani azuhva tawi gayak ya kâgray ni ; nan ti epi zlam ya mis tîpi do ni. »

Elimeni ya a hud melefit bu ni
(Luk 12.33-34)

¹⁹ « Kêngumkabu elimeni a duniya bu ba. A duniya bu ni ti ganju akaba vi tæzumaba, ndam akal day tindef ahay tæhêlaba elimeni na. ²⁰ Ngumkabu elimeni gekûli ti a hud melefit bu sawan, adaba eslini ti ganju akaba vi tæzum do, ndam akal day tindef ahay koksah, tæhêl elimeni ni koksah. ²¹ Adaba mêlan ya ti elimeni gayak àvu ni ti, kajalaki ahâr ti ka mêlan gani nani. »

Mêlan masladani akaba mêlan zij-zijeni
(Luk 11.34-36)

²² « Eri ge mis ti asladay vu gayan akada ge cengel ya asladay mêlan ni. Tamal eri gayak lala nahêma, vu gayak dek âbu a masladani bu. ²³ Ay tamal eri gayak lala do ni ti, vu gayak dek emigi e zij-zijeni bu. Nahkay tamal ti masladani gayak ni

àsladay va do ègia ziŋ-zijena ti, nak e ziŋ-zijeni bu dal-dal timey ! »

Elimeni akaba tawi ge Melefit ti mawayay tay cœeni koksah

(Luk 16.13)

²⁴ « Maslaŋa àbi esliki mœgri tawi ana bay ahay cœbi. Emizirey bœlaŋ gani, amawayay naŋ nahaŋ ni ; ahkay do ni amœgœsiki ma ana nahaŋ ni do, ana naŋ nahaŋ ni ti ni amœgœsiki ma. Lekulœm day tamal kœdœbum siŋgu hi hi ti kiœlumki mœgri tawi ana Melefit koksah. »

Kœjalumki ahœr ka zlam ga duniya ba

(Luk 12.22-31)

²⁵ « Nahkay zla nahœma, nœhi ana kœli a manjœhad gekœli bu ni ti ŋgay akœzumum mam, [ekisœm mam] akaba akœbumkabu mam ti kœjalum ba, œhœli ahœr ana kœli ba daya. Sifa ti œtam zlam mœzumani do waw ? Vu ti œtam zlam mœbakabani do waw ? ²⁶ Kipœm edidœŋ do waw ; tizligi zlam do, tœbaz zlam do, tœŋgakabu zlam a guvur bu do. Ay ti Bœŋ gekœli ya e melefit bu ni naŋ œbi avi zlam mœzumani ana tay bi aw ? Lekulœm ti kœtamum tay ferek-ferek do waw ? ²⁷ Way e kidœŋ gekœli bu esliki mœdœkiviyu vad œkivu ke vi gayœŋ ku gœzit œna majalay ahœr gayœŋ way ? œbi !

²⁸ « Kœjalumki ahœr ka zlam mœbakabani ti kamam ? Ŋga pœm vay-vay ga zlam ya tœfœt a vœdaŋ bu ni ; tœgray tawi do, tœlœmkabu azana do daya. ²⁹ Ay nœhi ana kœli nahœma, ku Salomœŋ œna elimeni gayœŋ ni œek tekedi œbakabu azana ya ti œbœlay akœda vay-vay bœlaŋ ni ndo. ³⁰ Zlam ya tœfœt a vœdaŋ bu kani, hajœŋ tœbiyu tay a aku vu ni tekedi Melefit œbœki vay-vay ka tay. Tamal naŋ œbu agray nahkay ti amœbœki zlam ke kœli amatam gatay ni do waw ? Lekulœm ti kœfumki ahœr ke Melefit lala do ni ti kamam ? ³¹ Nahkay ti ŋgay amœzumum mam, emisœm mam akaba amœbumkabu mam ti kœjalum ba. ³² Ndam ya tadœbay zlam nday nani œek kœlavœd ni ti nday ya ti tœfœki ahœr ke Melefit do ni. Ay lekulœm ti Bœŋ gekœli ya e melefit bu ni œsœra ere ya œhœcikivu ana kœli na. ³³ Enjenjeni ti œœbum *Mœgur ge Melefit akaba jiri gayœŋ ; nahkay zlam ndahaŋ ni œek day Melefit amœvikivu ana kœli. ³⁴ Kœjalumki ahœr ka vad ya hajœŋ

ba, œdaba vad ya hajœŋ day naŋ œbu œna majalay ahœr gayœŋ zlam gayœŋ. Ku vad weley weley do œek zlam zœzœladani gayœŋ œbu. »

7

Ŋgay mis ndahaŋ tœgudara zlam a ti kœdœmum ba

(Luk 6.37-38, 41-42)

¹ « Ŋgay mis ndahaŋ tœgudara zlam a ti kœdœmum ba ; tamal kœgrum nahkay ti lekulœm day ŋgay kœgudaruma zlam a ti Melefit amœdœm do. ² œdaba mam, gekœli ya kœdœmum tœwœl mis ndahaŋ œna seriya, tœtraœ tay ni ti Melefit day amœwœl kœli œna seriya, amatraœ kœli. Darama ya lekulœm kœgurumi zlam ana mis ndahaŋ œna naŋ ni ti Melefit day amœguri zlam ana kœli œna naŋ. ³ Kamœŋjalœŋ ka cakwasl ya œniki ke eri ga wur ga muk ni, kœsœrki ka damkoluk ya œnukki ke eri ni do ni ti kamam ? ⁴ Tamal kœhi ana wur ga muk ni : “Wur ga mmawa, mbrœŋ nœzukkia cakwasl ya œnukki ke eri na” ti, nak nakani kœpi damkoluk ya œnukki ke eri ni do ni ti, kœzikia ahœmamam ? ⁵ Nak bay ya œŋgah zlam magudarani gayœŋ ni ! Zœkia damkoluk ke eri gayœk gayœkana day. Akœzœkia ti ekipi divi lala mœk akœzikia cakwasl ya œniki ke eri ana wur ga muk na. ⁶ Kœvumi zlam *ŋjœlatani ge Melefit ana kœrœ ba, do ni ti tambatkibiyu ma ke kœli tahœpœdkaba kœli a. Kœfœkœdœmivu ebirsli gekœli e divi bu ana mœdrœs ba, do ni ti tœcœlki, tagudar masakani. »

Mihindiliŋ zlam kœ Melefit

(Luk 11.9-13)

⁷ « Hindœm zlam. Kihindœma ti Melefit amœvi ana kœli. Dœbum zlam. Kœdœbuma ti akœŋgœtum. Zalum Melefit. Kœzaluma naŋ a ti amœwœli ana kœli, amœzlœkiaba mahay ana kœli a. ⁸ œdaba mam, ku way way do ehindi zlam, Melefit avi. Ku way way do œdœbay zlam, œŋgœt. Ku way way do aza-lay, Melefit awœli, œzlœkiaba mahay a. ⁹ Bi wur ara afa gayœk, nak bœjana, œhindilœka *dipeŋ a ti, kœvi akur aw ? Aha ! ¹⁰ Ahkay do ni bi ehindilœka kilif a ti kœvi gavaŋ aw ? Aha ! ¹¹ Lekulœm ti ndam magudar zlam. Ku tamal lekulœm ndam magudar

zlam nənğu ni, kəsəruma məvi zlam sulumani ana bəza gekəli a. Ay ti Bəŋ gekəli Melefit naŋ e melefit bu, naŋ sulumani ti magray gayəŋ ahəmamam ? Naŋ ti tamal maslaŋa əhindiliŋa zlam a nahəma, aməvi zlam sulumani ededīŋ. ¹² Nahkay ere ye ti kawayum mis tğri ana kəli ni ti grumi ere gani nani ana tay bilegeni. Melefit àna Divi gayəŋ ya Məwiz àbəki ni àdəm nahkay ; ndam mahəŋgaray *pakama ge Melefit ni day tədəm nahkay. »

Mahay misliceni
(Luk 13.24)

¹³ « Zum njədə, kadumvu ga məhuriyani gwar a mahay misliceni ni. Adaba mahay botutani ti divi gani azoru mis e mijeni vu àwərvu do. Nahkay mis kay təbu təhuriyu gwar a mahay botutani ni. ¹⁴ Ay azoru mis ka mələŋ ga sifa ti mahay misliceni akaba divi kəsedeni. Ndam ya takoru àna divi nani ni ti kay do. »

Akəsərüm mis àna təwi gayəŋ ya agray ni
(Luk 6.43-44)

¹⁵ « Bumvu slimi àna ndam ya tədəm nday ndam mahəŋgaray *pakama ge Melefit ni. Tara afa gekəli a ti tafəkəf ahər gatay akada nday təmbəmbak, ambatakani do a məbərüv gatay bu ni ti nday akada təmbəmbak ededīŋ do, nday akada kərə gili codayani sawəŋ. ¹⁶ Akəsərüm tay ti àna təwi gatay ya tagray ni. Way àdifəŋ ahər ana bəza ga enderendera kə məŋgəhaf ya akaba adak ni way ? Nahkay day tədifəŋ ahər ana bəza ga *wərüv kə mezlirgendə do. ¹⁷ Məŋgəhaf sulumani lu ti ewi bəza sulumani, məŋgəhaf magədavani ti ni ewi bəza magədavani. ¹⁸ Məŋgəhaf sulumani, ewi bəza magədavani ti àbi. Məŋgəhaf magədavani ewi bəza sulumani ti àbi daya. ¹⁹ Məŋgəhaf ya ewi bəza sulumani do ni lu tekeleba, tizligiyu a aku vu. ²⁰ Nahkay akəsərüm ndam ya ti tədəm nday ndam mahəŋgaray pakama ge Melefit ni ti àna təwi gatay ya tagray ni. »

Yezu amədəm nəsər kəli do
(Luk 13.25-27)

²¹ « Səruma lala : Ndam ya təzalay nu : “Bay geli, Bay geli” ni, atəhuriyu a Məgur ge Melefit vu ti nday dek do. Atəhuriyu ti

si ndam ya ti tagray ere ye ti Bəŋ goro naŋ a huđ melefit bu àwayay ni kwa. ²² Ka fat gani nani ti mis kay atəhu : “Bay geli, bay geli ! Məhəŋgria pakama ge Melefit ana mis àna slimi gayak a, məgariaba seteni ana mis àna slimi gayak a akaba məgra zlam ya ti agri ejep ana mis na gərgəri kay àna slimi gayak a.” ²³ Anəhi ana tay vay-vay : “Day-day nəsər kəli ndo. Sləkumfua, lekələm dek ndam ya ti kəgrum zlam ge jiri do ni !” »

Ahay mələmani təbu gərgəri cə
(Luk 6.47-49)

²⁴ « Tamal mis àra afa goro a ècia ma goro a mək agray ere ye ti nəhi ni ti, àzavu ata mis mənəhani ya àləm ahay gayəŋ ni. Wudaka àləm ti àsaba asak gana, èli zileŋ mək àfəkədkibiyu asak ga ahay ni ka akur. ²⁵ A vad nahaŋ avər àtədə dal-dal, aməd àkəzlay ga njədə dal-dal, yam àtamkia ka zalaka ; tawayay tembed ahay ni. Ay ti tğri araŋa ana ahay ni ndo, adaba asak ga ahay ni mafəkədkibiyani ka akur palam. ²⁶ Ay tamal mis ècia ma goro a mək àgray ere ye ti nəhi ni do nahəma, àzavu ata mis murani ya àləm ahay gayəŋ ka wiyaŋ ni. ²⁷ Ka ya ti avər àtədə dal-dal, aməd àkəzlay ga njədə dal-dal, yam àtamkia ka zalaka, tawayay tembed ahay ni ti ahay ni àmbədə huya. Àmbədkaba besək-besək. »

²⁸ Yezu èndeveriŋa macahi zlam ana mis macakalavani na. Zlam gayəŋ ya àcəhi ana tay ni, àgria ejep ana tay a dek, ²⁹ adaba àhi ma ana tay akada ga bay ni, do ni ti akada ga ndam *məsər Wakita ge Melefit ni do.

8

Yezu ahəŋgaraba zal ambələk a
(Mark 1.40-45 ; Luk 5.12-16)

¹ Yezu àra àndaya ahər a həma ni ba nahəma, mis dal-dal tədəbay naŋ. ² Eslini zal ambələk nahaŋ àrəkia ka Yezu nakəŋ a, àbəhadī mirdim, àhi ahkado : « Kam-kam, bay goro ; tamal kawayay ti kisliki mahəŋgaraba nu a ti nīgia mis njələtana. »

³ Yezu nakəŋ àzoru ahar, ènjifīŋ, àhi ahkado : « Nawayay, gia mis njələtana. » Nahkay zal ambələk nakəŋ àŋgaba, ègia mis njələtana huya. ⁴ Mək Yezu àhi : « Nihi kəŋgaba nahəma, kəhi ma gani ana maslaŋa ba. Ru kəŋgazli vu gayak ni ana bay

*manğalabakabu mis akaba Melefit sawaŋ ; kâvi zlam ana Melefit akada ge Mawiz ya adam a wakita gayaŋ bu ni, adaba kigia mis njelatana. Nahkay mis etipi. Etipia ti atəsər nak kəŋgaba, kigia mis njelatana. »

Bay ga ndam slewja ga ndam Rom afaki ahàr ka Yezu

(Luk 7.1-10 ; mənjaki ke Zeŋ 4.48-54 daya)

⁵ Ka ya ti Yezu naŋ àbu ahuriyu a Kafar-nahum nahəma, zal nahaŋ àrəkia, naŋ bay ga ndam slewja ga ndam *Rom, àhəŋgalay naŋ ga məjənaki naŋ, ⁶ àhi : « Bay goro, bay məgru təwi àbiyu a magam mandəhadani èbesey do, ègia dərana, naŋ àbu acakay daliya dal-dal. » ⁷ Eslini Yezu àhi : « Nakoru nahəŋgaraba naŋ a. » ⁸ Bay ga ndam slewja nakəŋ àhəŋgrifəŋ, àhi : « Bay goro, nu mis ga marona afa goro a di do. Ay ti dəm ma bəlaŋ ciliŋ ; nahkay ti bay məgru təwi ni aŋgaba. ⁹ Nu gani day təbu təgur nu, nu day nəbu nəgur ndam slewja goro. Tamal nəhi ana bəlaŋ gatayani “Ru !” ti, akoru. Tamal nəhi ana nahaŋ “Ra !” ti ni, ara. Tamal nəhi ana bay məgru təwi “Gray ere hini” ti, agray ere gani. » ¹⁰ Yezu àra ècia ma gayaŋ na ti, àgria ejep a dal-dal, mək àhi ana ndam ya tadəbay naŋ ni ahkado : « Nəhi ana kəli nahəma, ku e kidiŋ ga ndam *Izireyel bu day, day-day nədi ahàr ana mis ya ti afəku ahàr akada naŋ hini ni ndo. ¹¹ Nəhi ana kəli nahəma, mis dal-dal atasləkabiya kwa kè sliri ga məlaŋ a dek, atəzumkabu zlam ka ahar bəlaŋ akaba Abraham, Izak, Zekəp a *Məgur ge Melefit bu. ¹² Ay ndam ya ti giri-giri Məgur ge Melefit ni gatay ni ti atəhuriyu a Məgur ge Melefit ni vu do, atabəhad tay e mite bu a məlaŋ ziŋ-ziŋeni bu. Eslini ti etitəwi, atəcakay daliya dal-dal. » ¹³ Yezu àhi ana bay ga ndam slewja ni ahkado : « Ru a magam, Melefit aməgruk ere ye ti kihindi ni adaba kəfukua ahàr a. » Ka sarta gani nani bay məgri təwi ana bay ga ndam slewja ni àŋgaba huya.

Yezu ahəŋgaraba ndam ga arməwər nda-haŋ a kay

(Mark 1.29-34 ; Luk 4.38-41)

¹⁴ Yezu òru a magam afa ge Piyer. Òru ènjua ti àdi ahàr ana mireŋ ge Piyer ni mandəhadani, aku àbəkia. ¹⁵ Eslini Yezu nakəŋ ènjifiŋ kà ahar gani ; àra ènjifiŋa ti aku ni àhəlkia huya. Nahkay wal ni ècikaba, àfi ahàr.

¹⁶ Məlakarawa àra ègia ti təhəlibiyu mis dal-dal ya ti seteni agray tay ni. Yezu nakəŋ àhi ma ana seteni ni ciliŋ, mək seteni ni təsləkiaba ana mis na. Àhəŋgaraba ndam ga arməwər na dek daya. ¹⁷ Àgray nahkay ti, ti pakama ge Izayi bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit ya adəmbiyu ni mągravu. Pakama gani nani ti nahkay hi : « Naŋ ti àhəlkabá gedebi geli na akaba arməwər geli na dek. * »

Ndam ya ti tawayay madəbay Yezu ni
(Luk 9.57-62)

¹⁸ Yezu àra èpia mis a dal-dal tèveliŋja ahàr a ti àhi ana ndam madəbay naŋ ni : « Mədəgum gwar ke ledi ga dəluv ni. »

¹⁹ Eslini zal nahaŋ naŋ bay *məsər Wakita ge Melefit àhi ana Yezu ahkado : « Məsi, ka məlaŋ ya akoru ni dek ti anadəboru kur. »

²⁰ Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Mbiki† təbu àna evid gatay, edidiŋ day təbu àna lala gatay, ay ti nu *Wur ge Mis ti nəbi àna məlaŋ mandəhadani bi. »

²¹ Maslaŋa nahaŋ e kidiŋ ga ndam madəbay naŋ ni bu àhi : « Bay goro, vu divi nakoru nilibiya baba goro a day. » ²² Eslini Yezu àhi : « Dəbabiyyu nu. Ndam ya təwayay madəbay nu do ni ti nday akada kisim. Nahkay mbrəŋ tay ti tili vu gatay. »

Yezu azlacaki ka aməd
(Mark 4.35-41 ; Luk 8.22-25)

²³ Yezu àhuriyu a *slalah ga yam vu akaba ndam madəbay naŋ ni. ²⁴ Nday təbu takoru ti aməd gədakani àkəzlabiyu ka ahàr ga yam ni, mək yam ni awayay arəhvù slalah ga yam ni wudak. Ay ka sarta gani nani ti Yezu naŋ àvu e dəwir bu. ²⁵ Eslini ndam madəbay naŋ ni təhədafəŋiyu, tēpidek naŋ təhi : « Bay geli, həŋgay leli, məbu miji timey ! »

²⁶ Yezu nakəŋ àhi ana tay : « Aŋgwaz awər kəli ti kamam ? Lekələm ti kəfumku ahàr lala faŋ ndo ! » Eslini ècikaba, àzlacaki ka aməd nday

* 8:17 Izayi 53.4. † 8:20 Mbiki : mis ndahaŋ tədəm « mbiti. »

ata yam ni. Àra àzlaca nahkay ti yam ni ègia degika. ²⁷ Ere ye ti Yezu àgray ni àgria ejep ana tay a dal-dal, nahkay tázlapay e kidin gatay bu, tédám ahkado : « Nan hini ti way ? Aməd akaba yam day ticiiki slimi ni ! »

Yezu agariaba seteni ana mis a c#
(Mark 5.1-20 ; Luk 8.26-39)

²⁸ Nday nakəŋ tinjua ke ledi ga dəluv na. Ledi nani ti ka had ga ndam Gadara. Eslini mis c# seteni agray tay, tàhəraya e kidin ge mindivin ba, təŋgwivabiyu a ma vu huya. Nday gani tagray cuday dal-dal, mis tekefi tisliki moroni gwar eslini do. ²⁹ Tədəgiki ana zlahay, təhi ahkado : « Nak Wur ge Melefit ti kadəbafəŋa mam kè leli a mam ? Sarta ga məgri daliya ana leli mba ti kàra kway-kway ti kamam ? »

³⁰ Eslini ti mədrəs ndahaŋ kay təbu cak təzum zlam ka ahar bəlaŋ. ³¹ Nahkay seteni ni təhi ana Yezu : « Kam-kam, tamal kawayay magaray leli ti garoru leli ti makoru məhuriviyu ana mədrəs tegəni ti. » ³² Yezu nakəŋ àhi ana tay : « Dəgum ! » Eslini seteni nakəŋ təsləkiaba ana mis c#eni na, tòru təhuriviyu ana mədrəs ni. Nahkay mədrəs ni dek təndaya ahàr a kirim-kirim, tàra tədəguyu a dəluv ni vu cizliv cizliv, mək yam ni àbazla tay a. ³³ Ndam majəgay mədrəs ni tàra tìpia ere ye ti àgravu na ti tədəgiki ana hwa tidizl, tàcuhworu a kəsa vu. Tàra tìjua eslina ti təŋgəhadioru ere ti àgravu ni akaba ere ye ti àgrakivu ke mis c#eni ya seteni təniviyu ana tay ni ana ndam ga kəsa ni. ³⁴ Nahkay ndam ga kəsa ni dek təŋgwivoru ana Yezu a ma vu. Tàra tìpia naŋ a ti təhəŋgalay naŋ, təhi məsləka ka had gatay a.

9

Yezu ahəŋgaraba zal dəra
(Mark 2.1-12 ; Luk 5.17-26)

¹ Yezu àcəliyu a *slalah ga yam vu òru ke ledi ga dəluv ni, mək àŋgoru a kəsa gayan vu. * ² Naŋ àbu eslini ti mis ndahaŋ təzibiyu zal dəra nahaŋ àki ka slalah, tawayay ti Yezu məhəŋgaraba naŋ a. Yezu nakəŋ àra àsəra məfəki ahàr gatay na ti àhi ana zal dəra ni ahkado : « Wur goro ni, zay njəda, zlam magudarani gayak ni

məmbərfukana. » ³ Ndam ndahaŋ ya *təsər Wakita ge Melefit ni təbu eslini ; tàra tìcia ma ga Yezu na ti təjalay a ahàr gatay bu tédám : « Maslaŋa hini ti azay ahàr gayan akada naŋ Melefit timey ! » ⁴ Nday təbu təjalay ahàr nahkay ti Yezu àsəra ere ye ti təjalaki ahàr na àndava, mək àhi ana tay : « Majalay ahàr gekəli ti àbəlay do ! Kajalum ahàr nahkay ti kamam ? » ⁵ Zləzlada gani ti nəhi : “Zlam magudarani gayak ni məmbərfukana” tək day ti nəhi : “Cicikaba, sawaday” ni aw ? ⁶ Ay nawayay ti kəsərum, nu *Wur ge Mis ti nisliki məmbərfəŋa zlam magudarani kè mis ka had a. »

Mək àhi ana zal dəra nakəŋ : « Nəhuk : Cicikaba, za slalah gayak na, ru a magam. » ⁷ Eslini naŋ nakəŋ ècikaba cəkwađ, òru a magam gayan. ⁸ Nahkay mis macakalavani ni tàra tìpia ere ye ti àgravu na ti təgra aŋgwaz a. Eslini təzləbay Melefit adəba àvia njəda gayan ana mis ga mahəŋgaraba mis a.

Yezu azalay Meciyu
(Mark 2.13-17 ; Luk 5.27-32)

⁹ Yezu àra àsləka eslina, naŋ àbu akoru zlam gayan ti èpi zal nahaŋ, təzalay naŋ Meciyu, naŋ àbu manjəhadani digəsa ka mələŋ məhəl hadam. Eslini Yezu nakəŋ àhi ahkado : « Dəbabiyu nu. » Nahkay naŋ nakəŋ ècikaba adəboru naŋ. ¹⁰ Kələŋ gani Yezu akaba ndam madəbay naŋ ni tòru afa ge Meciyu nakəŋ. Tòru tinjua eslina ti təzum zlam. Ndam *məhəl hadam akaba ndam magudar zlam kay təzum zlam akaba tay daya. ¹¹ Eslini ndam *Feriziyen tàra tìpia tay a nahkay ti təhi ana ndam *madəbay Yezu ni ahkado : « Məsi gekəli ni azum zlam ka ahar bəlaŋ akaba ndam məhəl hadam akaba ndam magudar zlam ni ti kamam ? » ¹² Yezu nakəŋ àra ècia pakama gatay na ti adəm : « Ndam ya ti nday təbu njalaŋ-njalaŋ ni ti tòru afa ga zal doktor do, si ndam ga arməwər day kwa ti takoru afa gani. ¹³ Melefit adəm a Wakita gayan bu : “Ere ye ti nu nawayay ni ti, təgri sulum ana ndam ya təcakay daliya ni ; do ni ti nawayay zlam ya ti tisləŋ ni do.” † Dəgum sərumba ma gani nana lala. Adəba nu nàra ti ga mazalay ndam jireni do, nàra ti ga mazalay ndam magudar zlam sawaŋ. »

* 9:1 Kəsa ga Yezu ti Kafarnahum. † 9:13 Oze 6.6.

Pakama ga ndæra : ma gozogul àki ka zlam mæweni akaba midigweni

(Mark 2.18-22 ; Lük 5.33-39)

¹⁴ A vad nahan ndam madæbay Zeñ bay mæbaray mis ni tërækia ka Yezu a, tëhi : « Leli mæbu mægæs *ndæra, ndam *Feriziyen ni day tëbu tægæs, ay ti ndam madæbay kur ni tægæs do ni ti kamam ? » ¹⁵ Yezu àhəngrifəñ ana tay, àhi ana tay ahkado : « Ka ya ti bay ya ti aday wal ni nday tëbu akaba zləbæba gayan ni ti, arañ a ahəli ahàr ana zləbæba ni tata waw ? Aha ! Ay sarta nahan amara, atægəskia bay ga wal ni kà tay a. Ka sarta gani nani day kwa ti atægæs ndæra.

¹⁶ « Yaw mis àbi azay azana mæweni asiviyu ana azana gayan midigweni bi. Tamal àgra nahkay ti, azana mæweni ni ara asækivu azana midigweni ni, mæk mələñ megəzlehvani ni ara asagakivu. ¹⁷ Nahkay day mis abəviyu zum new-neweni e kene-kene midigweni vu ti àbi. Tamal àgra nahkay ti, zum new-neweni ni àra àwəsa ti ara etezkaba kene-kene na. Nahkay ti zum ni amadəgaba, maslaña nani emizikiba ke kene-kene na daya. Təbəviyu zum new-neweni ti e kene-kene mæweni vu. Nahkay nday cæni tàgədavu do. »

Wal nahan akaba wur ge mis gədakani nahan dahalayani

(Mark 5.21-43 ; Lük 8.40-56)

¹⁸ Ka ya ti Yezu nan əbu azlapay nahkay ni ti gədakani ga ndam *Zəde nahan àrækia, àbəhadī mirdim, àhi : « Wur goro dahalayani àməta, àmət nihi həya, ay ti ra, kàra kəbəkī *ahar ti aŋgaba. » ¹⁹ Nahkay Yezu nakəñ ècikaba, tàdəboru nan akaba ndam madæbay nan ni.

²⁰ Eslini wal nahan əbu, mimiz asləkafəña agray vi kru mahar cə. Nan nakəñ àhədəkfəñbiyu kà Yezu gwar kələñ mæk ènjifin kà ma ga azana ga Yezu ni. ²¹ Adaba àhi ana ahàr : « Ku tamal ti nìnjifin kà azana gayan na nəngu ni, nanğaba. » ²² Yezu àmbatvu, àra èpia nan a ti àhi : « Wur goro ni, zay njəda ; Melefit àhəŋga kur a adaba kəfəkua ahàr a palam. » Àra àhia ma na ti mimiz ya asləkafəña ni àmbrəñ nan, aŋgaba həya.

²³ Yezu òru ènjua afa ga gədakani nakəñ a ti àdi ahàr ana mis dal-dal tëbu tabah,

təbu tivi cicek. Eslini àhi ana tay : ²⁴ « Sləkumaba ahalay a, adaba wur ni àmət ndo ; nan əbu enji dəwir timey. » Àra àhia pakama ana tay a nahkay ti tëyefin. ²⁵ Yezu nakəñ àra àgaraba mis na ti àhuriyu a ahay vu, àzay ahar ga wur ni, mæk wur ni ècikaba. ²⁶ Nahkay tàdəmoru ma gani a kəsa vu, ka had nani dek.

Yezu ahəŋgaraba ndam wuluf a cə

²⁷ Yezu ara asləka eslina ti ndam wuluf cə tadəboru nan, təzlah, tədəm : « *Wur ge Devit, məsuk cicihi ti ! » ²⁸ Ka ya ti Yezu òru ènjua a magam a ti ndam wuluf cəni ni tàhədəkfəñiyu mæk Yezu nakəñ àhi ana tay ahkado : « Kəfumkua ahàr a, nislīki magray ere ye ti kihindəmfua ni aw ? » Nday nakəñ təhəngrifəñ, tëhi : « Iy Bay geli, kisliki. » ²⁹ Nahkay Yezu nakəñ ènjifin kè eri gatay ni, àdəm : « Kəfumku ahàr : nahkay Melefit mægri ere gani ana kəli akada ya kawayum ni. » ³⁰ Eslini nday nakəñ tìpi divi həya. Yezu àləgi ana tay, àhi ana tay ahkado : « Bumvu slimi, maslaña èci ma gani ba. » ³¹ Ay nday nakəñ tàra təhəraya a dala va ti tənjàki mədəmoru ma gani ka had nani dek.

Yezu ahəŋgaraba zal nahan a seteni àniviyu àzlapay koksah

³² Ka ya ti ndam wuluf ni tasləka ni ti mis ndahan təzibiyu zal nahan ana Yezu. Zal nani ti seteni àniviyu, acafəña nan ga mazlapana. ³³ Eslini Yezu àgariaba seteni na ana zal nakəñ a, mæk nan nakəñ àzlapay həya. Mis dal-dalani ye eslini ni dek tàgra ejep gana dal-dal, tədəm : « Day-day mis tìpi zlam akada hini àgravu e Izireyel ndo. » ³⁴ Ay ti ndam *Feriziyen tədəm : « Agariaba seteni ana mis a ni ti àna njəda ga bay ge seteni. »

Mis ti nday akada təmbəmbak ya bay majəgay tay àbi ni

³⁵ Yezu àsawaday a kəsa gədakani bu akaba a kəsa ciḅ-ciḅeni bu. A kəsa ya ti ènjua ni va lu ti àcahi zlam ana mis a ahay ga *mahəŋgalavù Melefit gatay ni bu. Àhi *Ma Mæweni Sulumani àki ka *Məgur ge Melefit ana tay, ahəŋgaraba ndam ya tēbesey do na dek akaba ndam dəra gərgərana dek. ³⁶ Nan nakəñ àra èpia mis dal-dalani na ti tèsia cicihi a. Adaba nday akada ga təmbəmbak

ya ti bay majəgay tay àbi ; tàmətaɔkaba, njəda àfəŋ ka tay va bi ni. ³⁷ Nahkay àhi ana ndam madəbay naŋ ni ahkado : « Mis ya ti tici pakama goro faŋ ndo ni ti nday kay, nday akaɔa ga zlam ya ti tabaz a vədaŋ bu ni, ay ti ndam mabaz zlam ni təbi kay bi. ³⁸ Nahkay si kahəŋgalum Melefit Bay ga vədaŋ ni ti məslərbiyu ndam mabaz zlam a vədaŋ gayan bu. »

10

Ndam madəbay Yezu kru mahar cəeni ni (Mark 3.13-19 ; Lək 6.12-16)

¹ Yezu àzalakabu ndam madəbay naŋ kru mahar cəeni ni. Àra àzalakabá tay a ti àvi njəda ana tay ga magariaba seteni ana mis a, ga mahəŋgaraba mis a arməwər gərgərani ba dek akaba ga mahəŋgaraba ndam dərə gərgərana dek. ² Slimi ga ndam *asak gayan kru mahar cəeni ni nday hi : Simu àdi slimy Piyer, wur ga mənani Andre, bəza ge Zebede ata Zek nday ata wur ga mənani Zeŋ, ³ Filip, Bartelemy, Tumas, Meciyə bay ya àhəl hadam ni, Zek wur ga Alfe, Tade, ⁴ Simu naŋ bəlaŋ ga ndam ya takadvakivu ka had gatay ni, nahaŋ ni ti ni Zədas Iskariyot naŋ ya ègi bay məsəkumoru Yezu ni.

Yezu aslər ndam madəbay naŋ kru mahar cəeni ni (Mark 6.7-13 ; Lək 9.1-6)

⁵ Nday kru mahar cəeni hini ti Yezu àsləruru tay, àhi ana tay ahkado : « Kədəgum afa ga ndam jiba ndahaŋ ba, kədəgum a kəsa ga had *Sami vu ba daya. ⁶ Ay dəgum ti afa ga ndam *Izireyel nday ya ti akaɔa təmbəmbak mijeni ni. ⁷ Ka ahər divi nahəma, humi ana mis ahkado : “*Məgur ge Melefit ènjia wudak.” ⁸ Həŋgarumaba ndam ya təbesey do na, həŋgarumaba mis e kisim ba, həŋgarumaba ndam ambələk a, garumiaba seteni ana mis a daya. Melefit àvi zlam ana kəli ga sulum, lekələm day vumi ana mis ga sulum bilegeni. » ⁹ Àhi ana tay ahkado : « Kədəgum nihi nahəma, kəzum zlam a ahar vu ba ; ku gru, ku evirzegena, ku siŋgu day kəhəlum e zlembi vu ba. ¹⁰ Ku mbolu,

ku endəwi cə cə, ku kimaka, ku aday day kəhəlum ba. Adaba bay magray təwi ti agəski təvi zlam məzumani.

¹¹ « Ka ya ti ekinjəmiya a kəsa gəɔakani va ahkay do ni a kəsa gəziteni va nahəma, dəbum maslaŋa ya ti agəskabu kəli di ni. Tamal kədumia ahər a ti njəhaduma eslina ; kəmbatum ahay nahaŋ ba duk abivoru ana vad gekəli ya akəsləkuma ni. ¹² Ka sarta ya akəhurumiyu a ahay vu afa ge mis nahəma, grumi sa, humi : “*Sulum ge Melefit mələbu akaba kəli.” ¹³ Tamal ti ndam ga huɔ ahay nani təgəskabá kəli a, tislia mənəgət sulum a ti sulum gekəli ni amələbu akaba tay. Ay tamal ndam ga huɔ ahay nani tislia mənəgət sulum do ni ti sulum gekəli ni amənəgəkia ke kəli zlam gekəli a. ¹⁴ Tamal ndam ga huɔ ahay ni ahkay do ni ga kəsa ni təgəskabu kəli do, təwayay miciki pakama gekəli ni ana kəli do nahəma, sləkuma eslina. Ka ya ti kəsləkuma ni ti təkumkaba had ga kəsa gatay na kə asak gekəli a. * ¹⁵ Nəhi ana kəli nahəma, ka fat ya ti Melefit agray seriya ni ti ku ndam *Sodom akaba ndam *Gomor nənəgu ni seriya ge Melefit ya amagrafəŋa kə tay a ni ti ŋgulum emisli ga ndam ga kəsa gani nani ya təgəskabu kəli do ni do. »

Daliya ya ti amara kama ni (Mark 13.9-13 ; Lək 21.12-17)

¹⁶ Yezu àhi ana tay keti : « Dəgum. Nihi ti nəsləruru kəli e kidiŋ ge mis vu akaɔa ga bəza təmbək e kidiŋ ga kərá gili bu ni. Nahkay njəhuma akaɔa ga gavan na, njəhaduma kuɔufa akaɔa ga kurkoduk na. ¹⁷ Bumvu slimy, adaba mis atəgəs kəli, aturu àna kəli ka mələŋ ge seriya. Atəzləb kəli àna kurupu a ahay gatay ya *tahəŋgalavù Melefit ni bu. ¹⁸ Atagrafəŋa seriya kə kəli kə meleher ga gəɔakani ga ngumna akaba bəbay a, adaba lekələm ndam goro. Nahkay ti nday gani etici ma gekəli ya akazlapumku ni, mis ndahaŋ ya ti nday ndam *Zəde do ni etici daya. ¹⁹ Ka ya ti atəgəs kəli, aturu àna kəli ka mələŋ ge seriya nahəma, ere ye ti akədəmum ni akaba slala ga ma ya akədəmum ni àhəli ahər ana kəli ba. Ka sarta nani Melefit aməhi ere

* **10:14** Mətukkaba had ga kəsa kə asak a ti adafaki təmbərbu ndam ga kəsa ni, təwayay tay va do.

ye ti akədəmum ni ana kəli. ²⁰ Akədəmum ma nani ti lekələm lekələmeni do ; amazlay ti Məsuf ga Bəŋ gekəli ya e kəli bu ni. ²¹ Ka sarta gani nani ti mis atəsəkumoru bəza ga mənŋ gatay ti tãbazl tay, ata bəŋ ga bəza day atəsəkumoru bəza gatay. Bəza ti ni etizirey ata bəŋ gatayani akaba ata mənŋ gatayani, atəsəkumoru tay ti tãbazl tay. ²² Mis dek etizirey kəli adaba lekələm ndam goro. Ay ti maslaŋa ya ti aməbrəŋ nu do duk abivoru ana vad ga mandav ga sifa gayan ni ti Melefit amahəŋgay naŋ. ²³ Ka ya ti atəgri daliya ana kəli a kəsa bu nahəma, cuhwumoru a kəsa nahan vu. Nəhi ana kəli nahəma, wudaka kendeveŋəm masawadabana kəsa ga had Izireyel a ti nu *Wur ge Mis nĩnjia əndava.

²⁴ « Maslaŋa ya acahay zlam ni ti àtam bay ya ti acahi zlam ni do. Evidi day àtam bay ya ti agur naŋ ni do. ²⁵ Maslaŋa ya ti acahay zlam ni, tamal əsəra zlam akada ga maslaŋa ya ti acahi na ti tigia kala-kala. Evidi day tamal əgia kala-kala ata bay ya ti agur naŋ na ti əslia gayan a. Tamal Bay ahay ni tekeđi tahi “Nak *Belzebəl” ti, ndam gayan ni ti atəhi mam ana tay do mam ? »

Təgrafəŋa aŋgwaz a ti kà way ?
(Luk 12.2-7)

²⁶ Yezu adəm keti : « Kəgrumfəŋa aŋgwaz kə mis nday nana ba. Adaba zlam maŋgahani ni dek emipivu ; ma maŋgahani ni dek emicivu. ²⁷ Nahkay ma ya ti nəhi ana kəli a mələŋ ziŋ-zĩŋeni bu ni dek, dəmumaya vay-vay a mələŋ masladani ba. Ma ya ti təhiviyu ana kəli e slimi vu ni ti zlahum əna naŋ kay-kay ka ahər ga həma. ²⁸ Kəgrumfəŋa aŋgwaz kə ndam ya takad mis na ba, adaba sifa ge mis ya əndav day-day do ni ti tĩŋĩŋ koksah. Grumfəŋa aŋgwaz a ti kə Bay ya ti əsliki mizligiyu mis a *dəluv ga aku vu ni. Aku gani nani ti azum mis, ejiŋ sifa gayan ga kaŋgay-kaŋgayani daya. ²⁹ Təbu təsəkum edidĩŋ ciβ-ciβeni cə əna siŋgu bələŋ bi aw ? Ay səruma, edidĩŋ nday nani ti, tamal Bəŋ gekəli əvay divi gani ndo ni ti ku bələŋ day əmət do. ³⁰ Lekələm day ku məhər ga ahər gekəli nəŋgu ni Melefit əcalaba dek. ³¹ Nahkay kəgrum aŋgwaz ba,

ku edidĩŋ kay day kətamuma tay kə eri ge Melefit a.

³² « Nəhi ana kəli nahəma, ku way way do tamal adəm vay-vay naŋ mis goro kə meleher ge mis ti, nu *Wur ge Mis day anədəm vay-vay naŋ mis goro kə meleher ga Baba, naŋ ya a huđ melefit bu ni. ³³ Ay maslaŋa ya ti adəm naŋ mis goro do nahəma, nu day anədəm naŋ mis goro do kə meleher ga Baba naŋ ya e melefit bu ni. »

Yezu əra ga medekaba mis a
(Luk 12.51-53 ; 14.26-27)

³⁴ Yezu adəm keti : « Lekələm kədəmum nu nəra a duniya va ti, ti mis tãnjəhad e kidĩŋ gatay bu əna sulumani aw ? Aha ! Nu nəra ti, ti mis tĩzirevu sawan. ³⁵ Nu nəra ti ga medekaba wur ata bəŋana, wur dahalay ata mənəna, wal ga wur day nday ata mənŋ ga zal gana. ³⁶ Ku way way do ndam ga huđ ahay gayan etigi ndam ezir gayan. † ³⁷ Maslaŋa ya ti awayay bəŋani ahkay do ni mənəni àtam nu nahəma, əsliki miŋi mis goro do. Maslaŋa ya ti awayay wur gayan zalani ahkay do ni wur gayan walani àtam nu nahəma, əsliki miŋi mis goro do. ³⁸ Maslaŋa ya ti əgəskabu daliya do ni ti əsliki miŋi mis goro do. Ku tamal tawayay *madarfəŋ naŋ kə təndal nəŋgu ni, ahər adəm mədəbay nu. Tamal əgray nahkay do ni ti əsliki miŋi mis goro koksah. ³⁹ Maslaŋa ya ti adəm əjəgur sifa gayan ti əmət ba ni ti emiŋiŋ. Ay maslaŋa ya ti emiŋiŋ sifa gayan azuhva nu ti aməjəgur sawan, əmət day-day do. »

Zlam ya ti Melefit aməvi ana mis ga sulum ni
(Mark 9.41)

⁴⁰ « Maslaŋa ya ti əgəskabá kəli a ni ti əgəskabá nu a daya ; maslaŋa ya ti əgəskabá nu a ni ti əgəskabu nu ciliŋ do, əgəskabá Bay ya ti əslərbiyu nu na daya. ⁴¹ Maslaŋa ya ti əgəskabá bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit a adaba əsəra maslaŋa nani bay mahəŋgaray pakama ge Melefit ti, naŋ day Melefit aməvi zlam ya ti təvi ana ndam mahəŋgaray *pakama ge Melefit ni. Maslaŋa ya ti əgəskabá mis ge Melefit jirena adaba əsəra maslaŋa nani mis jireni ti, Melefit aməvi zlam ya ti təvi

† 10:36 Məŋjay Mise 7.6.

ana ndam jireni ge Melefit ni. ⁴² Nəhi ana kəli nahəma, ku way way do tamal àcəhiaya yam liŋ-liŋena e hijiyem va ana bay madəbay nu gəzitenə ku bəlaŋ na adaba àsəra maslaŋa nani bay madəbay nu ti, Melefit aməvi zlam azuhva zlam gayəŋ ya àgray ni, amagəjazlki ahàr do. »

11

¹ Yezu àra èndeveriŋa məhi ma ana ndam madəbay naŋ kru mahar cəeni na ti àsləka òru ga macahi zlam ana mis ka hađ nani akaba ga məhi ma ge Melefit ana tay.

Zəŋ bay məbaray mis ni aslərkiuru mis ka Yezu
(Luk 7.18-35)

² Zəŋ bay məbaray mis ni naŋ àvu a daŋgay bu. Àra ècia təwi ge *Krist ya agray na ti àsləroru ndam madəbay naŋ ndahaŋ, ³ awayay ti təhi : « Nak ti *Bay gəđakani ya amara ni tək, day ti mähətay maslaŋa nahaŋ aw ? » ⁴ Nday nakəŋ tòru tìnjəa afa ga Yezu a ti təhi ma gani, mək Yezu àhəŋgrifəŋ ana tay, àhi ana tay ahkado : « Dəgum kəŋgahadumi ana Zəŋ zlam ya ti kicəm akaba ya kipəm ni. ⁵ Humi : “Ndam wuluf təbu tipì divi, ndam dərə təsawaday lala, ndam ambələk tìgia mis njəlatana, ndam makwaya tici slimi, mis ya təmət ni təŋgaba, ndam talaga day ticia Ma Məweni Sulumana.” ⁶ Humi keti : “Maslaŋa ya ti èjikia ke divi azuhva nu a do nahəma, məmərvi.” »

⁷ Ndam ya ti Zəŋ àslərkiuriyay tay ka Yezu ni tàra təsləka ti Yezu àzlapaki ke Zəŋ, àhi ana mis dal-dalani ni ahkado : « Kədəgum a huđ gili vu ti ga mipibiyyu mam ? Kìpəmbiyyu ti mavram ya aməđ adəđay ni tək ? ⁸ Do ni ti kədəgum kìpəmbiyyu ti mam ? Mis məbakabu azana sulumani akada ga bay ni tək ? Aha, ndam ya tabakabu azana ga siŋgu kayani ni ti nday a ahay ga bəbay bu timey. ⁹ Ay ti kədəgum kìpəmbiyyu ti mam ? Kìpəmbiyyu bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit aw ? Iy, naŋ gani. Nəhi ana kəli nahəma, naŋ ti àtama bay mahəŋgaray pakama ge Melefit a. ¹⁰ Kəsəruma, àbu məbəkiani a Wakita ge

Melefit bu, Melefit àhi ana Bay gəđakani ya amara ni nahkay hi :

“Nihi ti nu nəbu nəsləroru bay məslər goro nahaŋ kama gayak

ti māsalamatukkabu divi.” *

« Maslaŋa ya ti Melefit àslərbiyyu ni ti Zəŋ. ¹¹ Nəhi ana kəli nahəma, Zəŋ bay məbaray mis ni ti àtama mis ya tiwi tay na dek àna gəđakana. Ku tamal nahkay nəŋgu ni, bay ya ti naŋ gəziteni ge mis dek a *Məgur ge Melefit bu ni ti àtama naŋ a. ¹² Kwa ka sarta ya ti Zəŋ bay məbaray mis ni àdəmki ma ka Məgur ge Melefit àbivaya ana kana, Məgur ge Melefit gani akoru kama kama àna njəda ; ndam njəda-njədani təhuriyu. ¹³ E *Divi ge Melefit ya Məwiz àbəkì ni bu akaba a wakita ga ndam ndahaŋ ya təhəŋgaray *pakama ge Melefit ni bu dek ti təbu tədəmki ma ka Məgur gani nani, duk àbivu ana sarta ge Zəŋ bay məbaray mis ni. ¹⁴ Ahàr àdəm gəsumkabu ma goro ni : Zəŋ ti nani Eli ya ti Wakita ge Melefit àdəm aməŋga ni. ¹⁵ Maslaŋa ya ti slimi àfəŋ nahəma, mici lala ! »

¹⁶ Yezu àhi ana tay keti : « Mis ye e hini vu ni ti nəgurfəŋ tay kə way ? Nday akada way ? Nəhi ana kəli nahəma, nday akada ga bəza manjəhadani e mite bu ni. Nday ndahaŋ təhi ana ndahaŋ ni ahkado : ¹⁷ “Mivìa slelim ana kəli a, day kəhəbumfəŋ ndo ; midia limis ge kisim ana kəli a, day kitəwəm ndo.” ¹⁸ Nədəm nahkay ti adaba Zəŋ àra ti àzum *dipəŋ do, èsi zum do. Nahkay tədəm seteni àniviyu. ¹⁹ Nu *Wur ge Mis ti ni nàra. Nàra ti nu nəbu nəzum dipəŋ, nəbu nisi zum. Nahkay mis tədəm nu zal huđ, nəvi vu goro ana zum. Tədəm nu zləba ga ndam *məhəl hadam akaba ga ndam magudar zlam ndahaŋ. Ay ti Melefit adəfaki məsər zlam gayəŋ ni jireni ti àna təwi gayəŋ ya agray ni. »

Ndam ga kəsə gərgərani ndahaŋ atasay cicihi

(Luk 10.13-15)

²⁰ Eslini Yezu nakəŋ àləgi ana ndam ga kəsə gərgərani ya ti àgray zlam magray ejep ahar gəđakani eslini ni ; àləgi ana tay ti adaba təmbatkaba majalay ahàr gatay a ndo. ²¹ Àdəm : « Akəsüm cicihi, ndam

* 11:10 Malasi 3.1.

Koraziñ ! Akəsum cicihi, ndam Beceyda ! Adaba mam, nàgra zlam a kay ya mis tìpi ðay-ðay ndo na a kəsa gekəli ba. Tamal nàgray zlam nday nani e Tir ahkay do ni a Sidonə nahəma, amal ndam ga kəsa nday nani təmbrəña zlam magudarani gatay na kwa ahaslana àndava. Amal tàmbatkaba majalay ahàr gatay a, tábakabá mbolu ka vu a akada ga azana na, tábakabiyu viti ka ahàr a. † 22 Ay nəhi ana kəli nahəma, ka fat ya ti Melefit amagray seriya ni ti seriya ya ti amagrafəña kà ndam Tir akaba ndam Sidonə a ni ti ŋgulum, emisli gekəli ni do. ‡ 23 Lekəlum ndam Kafarnahum, kəhumi ana ahàr akədəgum e melefit vu aw ? Aha ! Akədəgum ti ka mələñ ge *kisim sawa. Adaba mam, nàgra zlam kay ya mis tìpi ðay-ðay ndo na a kəsa gekəli ba. Tamal nàgray zlam nday nani a *Sodom nahəma, ku kani day amal kəsa nani nañ àbu kekileña zlam gaya. 24 Nəhi ana kəli ka fat ya ti Melefit agray seriya zla nahəma, seriya ya ti amagrafəña kà ndam Sodom a ni ti ŋgulum, emisli gekəli ni do. »

Maslaña ya ara afa ga Yezu a ti aŋgət məpəsabana

(Luk 10.21-22)

25 Ka sarta gani nani Yezu àzlapay, àdəm : « Nazləbay kur, Bəba goro ni, nak Bay məgur mələñ ya e melefit bu akaba mələñ ya a ga hađ ni ðek. Nazləbay kur ti adaba kəŋgahkia zlam nday nana ka ndam məsər zlam a akaba ka ndam ya tijeŋga təsəra zlam a ni, kədəfikia ana ndam ya təsər zlam do akada ga bəza ci6-ci6eni na sawa. 26 Iy Bəba goro ni, kàgray ka mawayay gayak nahkay ti kəmərə àna nañ a palam. »

27 Àdəm keti : « Baba àvua zlam na ðek a ahar va. Nahkay maslaña ya àsər Wur ge Melefit nañ way ni ti maslaña gani àbi ; si Bəñani cili. Yaw maslaña ya àsər Bəñ goro nañ way ni ti maslaña gani àbi, si nu Wur gayañ akaba ndam ya ti nu Wur gayañ ni nawayay nədəfiki nañ ana tay ni cili. »

28 « Lekəlum ya ti kàmətaɓuma ga mazay zlam mədəsani ni ti dəguma ðek afa goro a. Nahkay ti nu anəvi məpəsabana ana

kəli a. 29 Gəsumkabá ma goro ya nəhi ana kəli grum na akada slasla ya təgəskabu təbəkiki zuk ka tay ni ; cahum zlam afa goro. Adaba nu kuđufa, nəgri daliya ana kəli do ; akəpəsumaba afa goro zlam gekəli a. 30 Adaba zlam ya ti nəfəki ke kəli ni ti kəzum tata. Zlam ya nəzəkuyu ke kəli ni day àdəski ke kəli do. »

12

Yezu agur vad məpəsabana

(Mark 2.23-28 ; Luk 6.1-5)

1 A vad *məpəsabana nahañ ba ti Yezu akaba ndam madəbay nañ ni təbu tasləkaba a vədañ ga *alkama ba. Ay ti ləwir àbu awər ndam madəbay nañ ni. Eslini tənəkiki ka meheɓoru alkama ni, tahəpəɓoru bəza gani. 2 Ndam *Feriziyen ni təra tìpia tay a nahkay ti təhi ana Yezu ahkado : « Bay Melefit àdəm e *Divi gayañ ni bu : “Kəgrum təwi a vad məpəsabana ba ba” ti, nihi ti ndam madəbay kur ni tagray timey ! » 3 Yezu àra ècia ma gatay na ti àhi ana tay : « Kəjeŋgum ere ye ti Devit àgray ni ndo aw ? Ahaslani Devit akaba ndam gayañ ləwir àwəra tay a, 4 nahkay àhuriyu a ahay ge Melefit vu, àzay *dipeñ ya táfəkadi ana Melefit ni. Devit nakəñ àzum, mək àvi ana ndam gayañ ni təzum bilegeni. Ay ti Melefit àdəm e Divi gayañ ni bu, mis ndahañ təzum dipen nani do ; si ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni day kwa ti təzum. 5 Magray təwi a vad məpəsabana ba ti Melefit àcafəña mis e Divi gayañ ya Məwiz àbəkiki ni ba. Ay ti àbu məbəkiani a wakita nani bu ku a vad məpəsabana ba ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni təgray təwi a *ahay gəɗakani ge Melefit ni bu, təcalki tay ka zlam magudarani do ni ti, kəjeŋgum ma gani ndo waw ? 6 Nəhi ana kəli nahəma, maslaña ya ti àtam ahay ge Melefit ni, nañ àbu ahalay. 7 Pakama àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi : “Ere ye ti nu nawayay ni ti, təgri sulum ana ndam ya təcakay daliya ni ; do ni ti nawayay zlam ya ti tisiñ ni do.” * Tamal kəsərumaba huđ ga ma hina ti, ŋgay ndam ya təgudar araña

† 11:21 Məbakabu buhu akaba məbakabiyu viti ka ahàr ti adəfaki mis titəwi, tahəŋgalay Melefit, təgri kam-kam.

‡ 11:22 Ndam Tir ti ndam ge elimeni, təsər Melefit do. Ndam Sidonə day nahkay. * 12:7 Oze 6.6.

ndo ni tàgudara zlam a ti akal kèdàmum do.
⁸ Adaba Bay ya ti adəm tâgray zlam hini a vad mæpəsabana ba ni ti nu *Wur ge Mis. »

Yezu ahəŋgaraba zal nahaŋ ahar bəlaŋ mikəlfiŋana

(Mark 3.1-6 ; Lük 6.6-11)

⁹ Yezu àsləka eslina ti àra àhuriyu a ahay gatay ya *tahəŋgalavù Melefit ni vu. ¹⁰ Eslini zal nahaŋ naŋ àvu ahar mikəlfiŋana. Mis ya tàbu eslina ni tawayay tacalki Yezu ka zlam magudarani, nahkay tàhi : « E *Divi ge Melefit ya Məwiz àbəki ni bu ni ti Melefit àva divi a ti tàhəŋgaraba mis a vad *mæpəsabana ba waw ? » ¹¹ Eslini Yezu àhi ana tay ahkado : « Way e kidiŋ gekəli bu naŋ àbu àna təmbak gayaŋ bəlaŋ mək təmbak ni àdiya e evid va a vad mæpəsabana ba ti àzaya do ni way ? ¹² Ay ti mis hihiriken ti àtam təmbak do waw ? Nahkay ti e Divi ge Melefit ya Məwiz àbəki ni bu ni ti Melefit àvia divi ana mis ga magray sulum a vad mæpəsabana ba. » ¹³ Mək Yezu nakəŋ àhi ana zal ya ti ahar mikəlfiŋana ni ahkado : « Təlbiiyu ahar gayak ni. » Àra àtələkabiya ti ahar gayaŋ ni àslamalava ègia sənduḅ-sənduḅana akaḁa nahaŋ na. ¹⁴ Nahkay ndam *Feriziyen ni tàhəraya a ahay ni ba ni ti tàŋgasvu, tàgray sawari ahəmamam ti tijiŋ Yezu ni.

Yezu ti naŋ bay məgri təwi ana Melefit

¹⁵ Yezu àra ècia sawari gatay na ti àsləka eslina, òru ka məlaŋ nahaŋ. Nahkay mis dal-dal tàdəboru naŋ mək naŋ nakəŋ àhəŋgaraba ndam ga arməwər na dek. ¹⁶ Ay ti àləgi ana tay àdəm : « Kèdəfum nu ba. » ¹⁷ Zlam gani nani àgravu dek ti, ti pakama ga Bay Melefit ya àhi ana bay mahəŋgaray *pakama gayaŋ Izayi ni mığravu. Pakama gani nani ti nihi :

¹⁸ « Bay məgru təwi ya nədəkiba ni ti naŋ hi, nawayay naŋ dal-dal ; məbəruv goro amərvu àna naŋ dal-dal. Anəvi Məsuf goro mək aməhi ma ge jiri goro ana mis ga haḁ ni dek ;

¹⁹ amaləgavu akaba mis do, aməvalahay do, maslaŋa emici ma gayaŋ kwaŋa kwaŋa a dala bu do.

²⁰ Emeheḅkaba mavram ya awayay ahuḅ wuḁak na do.

Emimetin aku ge ceŋgel ya awayay amət wuḁak ni do.

Amagray nahkay, duk abivoru ana vad ya ti mis ga duniya dek təgəskabá jiri ge Melefit a ni.

²¹ Mək mis ga haḁ ni dek atəfəki ahər ka naŋ, atədəm amahəŋgay tay. † »

Yezu ti agray təwi àna njəḁa ge Melefit tək, àna njəḁa ge Seteni aw ?

(Mark 3.20-30 ; Lük 11.14-23)

²² Eslini tàzibiiyu zal seteni nahaŋ ana Yezu. Maslaŋa gani nani ti seteni ni àwulufa naŋ a, acafəŋa naŋ ga mazlapana daya. Yezu nakəŋ àhəŋgaraba maslaŋa nana ; maslaŋa nani àzlapay, èpi divi. ²³ Mis dal-dalani ye eslina ni dek tàra tìpia ti àgria ejep ana tay a dal-dal, tədəm : « Maslaŋa hini ya àhəŋgaraba mis a ni ti wur ge Devit do waw ? » ²⁴ Ndam *Feriziyen ni tàra tìcia ma na ti tədəm : « Maslaŋa hini agariaba seteni ana mis a ti si àna njəḁa ge *Belzebəl bay ge seteni ni kwa. » ²⁵ Yezu àra àsəra ere ye ti təjalaki ahər na ti àhi ana tay ahkado : « Tamal ndam ga haḁ nahaŋ nday ndayani takadvu e kidiŋ gatay bu ni ti mis akaba zlam ga haḁ gani etigi ahər. Nahkay day tamal ndam ga kəsa ahkay do ni ga huḁ ahay takadvu e kidiŋ gatay bu ni ti kəsa gani ahkay do ni huḁ ahay gani àŋgoru kama do. ²⁶ Nahkay day tamal *Seteni agariaba seteni ana mis a ti njəḁa gayaŋ èdeva ; ègia nahkay ti aŋgoru kama ti ahəmamam ? ²⁷ Ay tamal nu nagariaba seteni ana mis àna njəḁa ge Belzebəl a ti ndam gekəli ni tagariaba seteni ana mis a ti àna njəḁa ga way ? Nahkay zlam ga ndam gekəli gekəleni ya tagray ni ti adafaki ere ye ti kèdàmum ni ti ma ga malfada. ²⁸ Nagariaba seteni ana mis a ti àna njəḁa ga *Məsuf ge Melefit a sawaŋ. Goro ya nagraŋ nahkay ni ti adafaki *Məgur ge Melefit ènjikia ke kəli a àndava. »

²⁹ Yezu àdəm keti : « Mis ahuriyu a ahay ge mis njəḁa-njəḁani vu ti mək ahəlfəŋa zlam gayaŋ a mənəḁ məwəl naŋ ti àgravu koksah. Si tamal àwəla naŋ a day kwa ti ahəlfəŋa zlam gayaŋ a. ³⁰ Maslaŋa ya ti

† 12:21 Izayi 42.1-4.

nañ àbi akaba nu bi nahəma, nañ zal ezir goro. Nahkay maslaña ya ti àjənaki nu ga mazalubiyu mis do nahəma, agarafua tay a sawañ.

³¹ « Nəhi ana kəli nahəma, zlam magudarani ge mis ya ti tagudar ni dek akaba ndivey ya ti tindivi Melefit ni dek ti Melefit ambərfəña kà tay a. Ay maslaña ya ti endivi Məsuf gayañ ni ti magudar zlam gayañ nani ti Melefit aməmbərfəña do simiteni. ³² Maslaña ya ti adəmku ma magədavani ka nu, nu *Wur ge Mis ni ti Melefit aməmbərfəña zlam magudarani gayañ nana. Ay maslaña ya ti adəmki ma magədavani ka *Məsuf Njəlatani ni ti ku ka sarta hini Melefit àmbərfəña do, ku ka mələñ məweni ya Melefit amagraya ni day aməmbərfəña do. »

Məngəhaf ti təsərkaba àna bəza gana
(Luk 6.43-45)

³³ Yezu adəm keti: « Nədəm nahəma, tamal məngəhaf sulumani ti bəza gani day sulumani. Ay tamal məngəhaf magədavani ti bəza gani day magədavani. Nahkay məngəhaf ti təsərkaba tay àna bəza gatayana. ³⁴ Lekələm ti medékw! Lekələm ndam magədavani, kədəmum ma sulumani tata waw? Adaba pakama ya ti ahəraya a ma ge mis ba ni ti əsəbikiya ka məbəruf a palam. ³⁵ Nahkay mis sulumani azaya zlam sulumana a zlam məngəhani sulumani ya àniviyu a məbəruf bu ni, mis magədavani ti ni azaya zlam magədavana a zlam məngəhani magədavani gayañ ba. ³⁶ Nəhi ana kəli nahəma, ka fat ya ti Melefit amagrafəña seriya kè mis a ni ti ku way way do amahəngarfəñ kà pakama gayañ magədavani ya adəm ni dek. ³⁷ Adaba ka fat ge seriya nani emizli kur ti pakama gayak ya kədəm ni; aməwəl kur ti pakama gayak ya kədəm ni daya. »

Ere ye ti Melefit adafaki àna Zonas ni
(Mark 8.11-12; Luk 11.29-32)

³⁸ Eslini ndam *məsər Wakita ge Melefit akaba ndam *Feriziyen ndahan təhi ana Yezu ahkado: « Məsi, mawayay ti griaya ere ye ti mipi day-day ndo na ana leli a. » ³⁹ Yezu àhi ana tay ahkado: « Ndam ye e

hini vu ni ti ndam magudar zlam, təfəki ahər ke Melefit do, tawayay təgriaya ere ye ti mis tibi day-day ndo na ana tay a. Ay ere ye ti tihindi ni ti Melefit aməgri ana tay do simiteni. Melefit amədəfiki ere ye ti adafaki àna Zonas bay mahəngaray *pakama gayañ ni ana tay ciliñ. ⁴⁰ Akada ga Zonas ya ànjəhadviyu a huđ ge kilif vu vad mahkər ni ti, nu *Wur ge Mis day anagraviyu vad mahkər a had vu. ‡ ⁴¹ Ka fat ya ti Melefit amagrafəña seriya kè mis a dek nahəma, ndam Niniv eticikaba akaba mis ye e hini vu na, atəhi ana mis ye e hini vu ni “Lekələm ndam magudar zlam.” Adaba mam, ndam Niniv təra ticia pakama ga Zonas ya àhi ana tay na ti təmbatkaba majalay ahər gatay na. Ay ahalay ti mis àbu àtama Zonas àna gədəkana ti kəsəruf do aw? § ⁴² Ka fat ge seriya nani ti bay walani ya àgur had Seba ni emicikaba akaba ndam ye e hini vu na, aməhi ana tay: “Lekələm ndam magudar zlam.” Adaba mam, bay gani nani ecikbiyu kwa kè sliri ga mələñ ga mara məbi slimi ana pakama ga Salomon bay məsər zlam ni. Ay ahalay ti mis àbu àtama Salomon àna gədəkana ti kəsəruf do aw? »

Seteni əsləkiaba ana mis a ti aŋgwiviyu tata
(Luk 11.24-26)

⁴³ Yezu adəm keti: « Tamal ti seteni əsləkiaba ana mis a ti, akoru a huđ gili vu ka mələñ ya ti yam àbi ni, adəbay mələñ manjəhadani. Ay aŋgət mələñ manjəhadani do; ⁴⁴ nahkay ti adəm: “Nğulum nənguvoru a arəñ goro ni vu zlam goro.” Àra enjia ti àhuriyu àdi ahər ana arəñ ni məslədəbana, maslamalabana lala. ⁴⁵ Eslini nañ nakəñ əsləka akoru azalakivabiyu seteni ndahan adəskəla, nday nani dek tətam nañ àna cuday. Mək nday nakəñ dek tara təhuriyu, tanjəhad a arəñ ni bu. Nahkay maslaña nani ti manjəhad gayañ ni egi nğulum gayañ ya ahaslani ni keti. Mis magədavani ye e hini vu ni day atəgri ana tay ti nahkay. »

Ndamam ndam ga huđ ahay ga Yezu ededif ededifeni ni mam?
(Mark 3.31-35; Luk 8.19-21)

‡ 12:40 Mənjay Zonas 2.1. § 12:41 Niniv ti kəsa gədəkani ya Melefit əsləruru Zonas eslini ni (Zonas 1.2).

⁴⁶ Ka ya ti Yezu nanj àbu azlapi ana mis dal-dalani ni ti mən̄ ga Yezu akaba bəza ga mən̄ ga Yezu t̄ara, nday t̄əbu e mite bu tawayay t̄əhi ma. [⁴⁷ Nahkay maslaŋa nahanj àhi : « Ata muk akaba bəza ga muk t̄əbu e mite bu, tihindi kur. »] ⁴⁸ Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Mən̄ goro ti way ? Bəza ga mmawa ti ndamam ? » ⁴⁹ Mək Yezu nakəŋ èd̄uki ahar ka ndam madəbay nanj ni, àdəm : « Mən̄ goro akaba bəza ga mmawa nahəma, nday hini. ⁵⁰ Adaba maslaŋa ya ti agray ere ye ti Bəŋ goro nanj a hud̄ melef̄it bu awayay ni ti, nanj nani ti wur ga mmawa zalani, bi walani, mmawa daya. »

13

Bay mabəhad̄ hilfi ga zlam (Mark 4.1-9 ; L̄uk 8.4-8)

¹ Ka fat nani Yezu àhəraya a ahay ba, òru ànjəhad̄ k̄a gəvay ga dəl̄uv ni. ² Eslini mis kay t̄òru k̄a gəvay gayəŋ. Nahkay nanj nakəŋ k̄ay àcəliyu a *slalah ga yam vu ànjəhad̄viyu diḡus. Mis dal-dalani ni ti ni nday ka dəŋ-dəŋ. ³ Yezu nakəŋ àhi ma ana tay gərgəri kay àna ma *gozogul, àdəm : « Maslaŋa nahanj àhəraya òru e gili ga mabəhad̄ hilfi ga zlam. ⁴ Nanj àbu abəhad̄oru hilfi ga zlam ni ti bal gani àdəgoru e divi bu. Nahkay ed̄id̄iŋ t̄ara t̄əndaba. ⁵ Bal gani keti àdəgoru ka pələd̄ ya had̄ àhəcaki ni. Àfətaya h̄əya, adaba had̄ àki ka pələd̄ ni kay bi. ⁶ Àra àfətaya, fat àra àvəd̄ia ti èhiriŋaba adaba àbiyu sliri a had̄ vu kay ndo. ⁷ Bal gani keti àdəgiyu a adak vu. Ka ya ti àfətaya t̄əbu t̄əd̄akkabu nahəma, adak ni t̄əŋgecekabá. ⁸ Bal gani keti àdəgoru ka had̄ sulumani. Àra àfətaya ti àbi bəza. Bəlanj gani àbi bəza diŋ, bəlanj gani keti bəza kru kru muku, nahanj ni ti ni kru kru mahk̄ar. » ⁹ Yezu àdəm keti : « Maslaŋa ya ti slimi àfəŋ ni ti m̄ici lala. »

Yezu adəm ma àna ma gozogul kwa ti kamam

(Mark 4.10-12 ; L̄uk 8.9-10)

¹⁰ Ndam madəbay Yezu ni t̄əhəd̄akfəŋbiyu k̄a Yezu, t̄əhi ahkado : « Kəhi ma ana tay àna ma *gozogul kwa ti kamam ? » ¹¹ Àhəŋgrifəŋ ana tay, àhi ana tay ahkado :

* **13:15** Izayi 6.9-10.

« Lek̄uləm ti Melef̄it àd̄əfikiaba zlam manjəhani àki ka Məgur gayəŋ na ana k̄uli a, ti k̄əsərum. Ay nday ti àd̄əfikiaba ana tay a vay-vay ndo. ¹² Adaba maslaŋa ya ti zlam gayəŋ àbu ni ti atəvikivu, amələbu àna zlam dal-dal àsabay. Ay maslaŋa ya ti zlam gayəŋ àbi nahəma, ku ere ye ti àfəŋ ni day atəzafəŋa. ¹³ Nəhi ma ana tay àna ma gozogul nahkay ti adaba ku tamal taməŋjaləŋ ka zlam lala nəŋgu ni t̄ipi do ; ku tamal t̄əbi slimi ana pakama lala nəŋgu ni t̄ici do.

¹⁴ « Gatay ya t̄əbu tagray nahkay ni ti pakama ge Izayi bay mahəŋgaray *pakama ge Melef̄it ya àd̄əmbiyu ni àgravu. Àdəm : “Ku tamal k̄əbumi slimi ana zlam lala nəŋgu ni ekicəm do.

Ku tamal k̄əməŋjumləŋ ana zlam lala nəŋgu ni ekipəm do.

¹⁵ Adaba mis nday ndani ti ma ya nəhi ana tay ni ètiri ana tay do simiteni, adaba t̄irika slimi gatay a, t̄əbakabá eri gatay a.

Tàgray nahkay ti, ti t̄ici zlam ba, t̄ipi divi ba, t̄əsər zlam ba ;

tawayay ti t̄əmbatkaba majalay ahər gatay a ba daya.

Tamal t̄əmbatkaba ti akal nəhəŋga tay a.” *

¹⁶ « Ay lek̄uləm ti mərumvu adaba eri àfəŋ k̄è k̄uli, kipəm divi ; slimi day t̄əfəŋ k̄è k̄uli, kicəm zlam. ¹⁷ Nəhi ana k̄uli nahəma, ndam mahəŋgaray *pakama ge Melef̄it kay akaba ndam jireni kay ya ahaslani ni t̄əwaya mipia ere ye ti kipəm na, ay ti t̄ipi ndo. T̄əwaya micia ere ye ti kicəm na, ay ti t̄ici ndo. »

Yezu adafaba ma gozogul ga bay mabəhad̄ hilfi ga zlam na

¹⁸ « Ay lek̄uləm ti bumi slimi ana ma ya ti ma *gozogul àki ka bay mabəhad̄ hilfi ga zlam ni awayay adəmki ni. ¹⁹ Tamal mis t̄əbi slimi ana pakama ya t̄əd̄əmki ka *Məgur ge Melef̄it ni, t̄ici do ni ti, nday akada divi ya hilfi ga zlam àd̄əgaki ni. *Seteni ara ahəliaba pakama ya ti t̄əgəskabu na ana tay a. ²⁰ Mis ndahanj day t̄əbu, nday akada pələd̄ ya hilfi ga zlam àd̄əgaki ni : t̄icia pakama ge Melef̄it na ti t̄əgəskabu àna məmərani h̄əya. ²¹ Ay

pakama nani àhuriviyu ana tay a mæbæruv vu do, akada ge sliri ya ti tòru a had vu do ni ; tægaskabu ti ga hayañani. Tamal zlam zlæzladani àdia ahâr ana tay a, ahkay do ni mis tægri daliya ana tay azuhva pakama ge Melefit ni ti tæmbræñ huya, tægaskabu va do. ²² Mis ndahan tæbu, nday akada hilfi ga zlam ya ti àdiyu a huf ga adak vu ni : ticia pakama ge Melefit a ti tægaskabu. Ay majalay ahâr ga duniya ariva ana tay a, elimeni agosay tay ; zlam nday nani tengecekabu zlam akada ga adak ni. Nahkay ti pakama ya ndam nday nani tici ni àzaya arañ do. ²³ Mis ndahan ti ni tici pakama ge Melefit. Tici ti tægaskabu. Nday akada had sulumani ya hilfi ga zlam àdægaki ni, nahkay tæbi bæza. Bælan gani abi bæza diñ, bælan gani keti bæza kru kru muku, nahan ni ti ni bæza kru kru mahkær ni. »

Ma gozogul àki ka ayum

²⁴ Yezu nakæñ àngæhadî ma *gozogul nahan ana tay keti, àdæm : « *Mægur ge Melefit ti tæzavu ata mis ya ti èzligi hay gayañ sulumani a vedañ gayañ bu ni. ²⁵ Ay mælavad àra ègia, mis tinjikaba dæwir a ti zal ezir gayañ òru èzligikiviyu ayum mæk àslæka zlam gayañ a. ²⁶ Ka ya ti tæra tæfætaya, tæbu tabay ahâr nahæma, ayum ni day àsærvu. ²⁷ Ndam mægri tæwi ana bay ga vedañ ni tæra tipia ti tærekia ka bay ga vedañ na. Tæhi : “Bay geli, kizligi a vedañ bu ni ti hay sulumani timey ! Ay ti ayum ni àhæraya ti eley ?” ²⁸ Àhi ana tay : “Àgray ere nani ti zal ezir goro.” Eslini ndam mægri tæwi ni tæhi : “Kawayay ti môru mîjeba waw ?” ²⁹ Nañ nakæñ àhi ana tay : “Aha ! Kijumaba ba, adaba tamal kijumaba ti bi ekijumaba akaba hay na. ³⁰ Brænum tay nahkay hayañ. Eminjæa ka sarta ga mabazana day kwa ti anæhi ana ndam mabazani ni ahkado : Bazumaba ayum na, wælumaba ti kâjumiaba aku a, hay ni ti ni kâhælumubiya kâbumiyu a guvur goro vu.” »

Ma gozogul àki ke hilfi ga zlam gæziteni akaba ke miwisiñ

(Mark 4.30-32 ; Løk 13.18-21)

³¹ Yezu àhi ma *gozogul nahan ana tay keti, àdæm : « *Mægur ge Melefit ti àzavu

akaba wur ge hilfi ga zlam gæziteni. Mis àzay, èzligi a vedañ gayañ bu. ³² Hilfi gani ti gæziteni e kidiñ ga bæza ge hilfi ndahan ya a duniya bu ni dek. Ay ka ya ti àfætaya ni ti àdæka àtam zlam ndahan ya e dini bu ni dek, ègi mængæhaf. Aþal ahar, edidiñ tara tagraviyu lala gatay a huf gani vu. »

³³ Yezu nakæñ àhi ma gozogul nahan ana tay keti, àdæm : « *Mægur ge Melefit ti àzavu akaba *miwisiñ. Wal azay, abækivu ka humbu kay, akudatay àna nañ. Nahkay miwisiñ ni ewisiñaba humbu na dek. »

Yezu azlapay àna ma gozogul kwa ti kamam

(Mark 4.33-34)

³⁴ Yezu àhi ma ana mis dal-dalani ni ti dek ana ma *gozogul. Ma gayañ ya àhi ana tay àna ma *gozogul do ni ti àbi. ³⁵ Àhi ana tay nahkay ti, ti ma ga bay mahængaray pakama ge Melefit ni mâgravu. Ma gani nihi :

« Anæhi ma ana tay ti àna ma *gozogul ; ma goro ya anæhi ana tay ni ti ma manjahani kwa ka mænjàki ga mælan.† »

Yezu adafaba ma gozogul ya àdæmki ka ayum na

³⁶ Eslini Yezu àmbærbu mis dal-dalani ni, òru a magam. Eslini ti ndam madæbay nañ ni tæhædakfæñiyu tæhi : « Dæfiaba ma *gozogul ya kædæmki ka ayum ya àfæt a vedañ bu na ana leli a zla aw. » ³⁷ Àhi ana tay ahkado : « Maslaña ya ti ezligi hilfi sulumani ni ti nu *Wur ge Mis. ³⁸ Vedañ ni ti duniya ; hilfi sulumani ni ti ni ndam ya nday a *Mægur ge Melefit bu ni. Ayum ni ti ndam ya tadæbay *Seteni ni, ³⁹ zal ezir ya ezligi ayum ni ti Seteni. Sarta ga mabaz zlam ni ti mandav ga duniya. Ndam ya tabaz zlam ni ti ni *mæslær ge Melefit. ⁴⁰ Yaw akada ya tijeba ayum a, tæjiaba aku a ni ti, ka mandav ga duniya day atagray ti nahkay : ⁴¹ nu Wur ge Mis anæslærbiyu mæslær goro, atæhælabana ndam magudar zlam na dek akaba ndam ya ti tijiñkia mis ke divi a na dek a Mægur goro ba. ⁴² Mæk atæbiyu tay a *dæluy ga aku vu. Eslini ti etitæwi, atahæpædkabu aslær adaba daliya ya atækay ni. ⁴³ Ay ti ndam jireni ni atæsladay akada ga fat ni a Mægur ga Bæñ

† 13:35 Limis 78.2.

gatay bu. Maslaña ya ti slimi àfəñ nahəma, mîci lala. »

Ma gozogul àki ke elimeni manğahani a vədañ bu akaba àki ke ebirsli

⁴⁴ « *Məgur ge Melefit ti àzavu akaba elimeni manğahani a vədañ bu ni. Maslaña nahañ àbu, òru àdi ahàr, àzaba àmbati məlañ àngahkivu, àmərva dal-dal. Nahkay àsləka àsəkumoru zlam gayañ dek mək àsəkum vədañ nani.

⁴⁵ « Nahkay day Məgur ge Melefit ni àzavu ata bay ga cakala ya ti adəbay ebirsli sulumani ni. ⁴⁶ Òru àdia ahàr ana sulumana bəlañ àtam ndahañ ni ti òru àsəkumoru zlam gayañ dek mək àsəkum ebirsli nani. »

Ma gozogul àki ka zəva

⁴⁷ « Nahkay keti, *Məgur ge Melefit ti àzavu ata zəva ya ti tətəliya a dəluy va, təgəsaya kilif gərgərana kay àna nañ a ni. ⁴⁸ Tamal kilif ni təhurviya a zəva ni va, zəva ni àrəha ti tagəjahaya ka dəñ-dəñ a, tanjəhad, tapalakaba kilif na. Kilif sulumani ni təbiyu a hətək vu, ya ti àbəlay do ni ti ni, taboru tay. ⁴⁹ Ka mandav ga duniya day amagravu nahkay. Məslər ge Melefit atara təhəlkiba ndam cuday àkiba ka ndam jirena ⁵⁰ ga məbiyu tay a *dəluy ga aku vu. Eslini etitəwi, atahəpədkabu aslər adaba daliya ya atəcakay ni. » ⁵¹ Yezu nakəñ àhi ana tay : « Kìcəma ma goro ya nəhi ana kəli na dek aw ? » Nday nakəñ təhəngriřəñ təhi : « Iy, mîcia. » ⁵² Mək nañ nakəñ àhi ana tay ahkado : « Nahkay ti bay *məsər Wakita ge Melefit lu, tamal àsəra zlam a àki ka Məgur ge Melefit a lala ti təzavu ata bay ahay ya ti aŋgazlaya zlam məwena akaba midigwena e elimeni gayañ ya àŋgah ni ba ni. »

Ndam Nazaret təfəki ahàr ka Yezu do (Mark 6.1-6 ; Lük 4.16-30)

⁵³ Yezu àra èndeveriña ma *gozogul nday nana ti àsləka eslina, ⁵⁴ òru a kəsa gayañ vu ka məlañ ya adək ni. Òru ènjəa ti àcahi ma ge Melefit ana mis a ahay ga *mahəngalavù Melefit ye eslini ni bu. Tàra tìcia ma gayañ ya àcahi ana tay na ti àgria ejep ana tay a dal-dal. Tədəm ahkado : « Məsər zlam hini ti àcahay eley ? Àŋgət njədə ga magray ere ye ti day-day mis tìpi ndo ni ti eley ? ⁵⁵ Nañ wur ga bay madar zlam ni do waw ?

Məñani ti Mari do waw ? Bəza ga məñani ata Zek, Zəzef, Zəd, Simu do waw ? ⁵⁶ Bəza ga məñani walani nday təbu akaba leli ahalay ni do waw ? Àŋgət njədə ga magray zlam nani dek ti eley ? » ⁵⁷ Azuhva nani ti mis nday nani təwayay məfəki ahàr ka Yezu ndo. Ay Yezu nakəñ àhi ana tay : « Bay məhəngri *pakama ge Melefit ana mis ni ti, təwayay nañ a kəsa gayañ bu do. Ata bəñani akaba ndam ga huđ ahay gayañ day təwayay nañ do, si a kəsa ndahañ bu kwa ti mis təwayay nañ. » ⁵⁸ Eslini Yezu àgray zlam ndahañ ya ti mis tìpi day-day ndo ni kay ndo həya adaba təwayay məfəki ahàr do.

14

Takad Zəñ bay məbaray mis ni (Mark 6.14-29 ; Lük 9.7-9)

¹ Ka sarta gani nani ti mis təbu təzlapaki ka Yezu. Təbu təzlapaki nahəma, *Erot bay Gelili ni ècia pakama gatay ya ti tədəm na. ² Nañ nakəñ àhi ana ndam ya təgri təwi ni ahkado : « Nañ nani ti Zəñ bay məbaray mis ni, àməta mək àŋgaba e kisim ba. Agray zlam magray ejep tata ti adaba àŋgaba e kisim ba palam. » ³⁻⁴ Bay Erot adəm nahkay ti azuhva zlam ya àgravu ni. Zlam gani nihi : Erot àzafəña Erodiyat wal ge Filip a ; Filip ti wur ga məñ ga Erot. Àra àza wal na ti Zəñ bay məbaray mis ni àhi ahkado : « Kàzay Erodiyat ti àwəsl. » Zəñ àra àhia ma nahkay ti bay Erot nakəñ àhi ana ndam gayañ təgəs nañ, təwəl, təfiyu a danğay vu, mək təgray nahkay. ⁵ Erot àwaya makada Zəñ a, ay ti aŋgwaz àwərfəña nañ kà ndam *Zəde a, adaba nday dek tədəm Zəñ ti nañ bay mahəngaray *pakama ge Melefit.

⁶ Ay a vad nahañ, Erot àgra wuməri ge miwivu gayañ a, àzalakabá mis a. Eslini wur ga Erodiyat dahalayani àhurkiviyu ka tay, mək àhəbay kə meleher gatay. Àra àhəba nahkay ti həbay gayañ ni ègia eri ana bay Erot a dal-dal. ⁷ Nahkay Erot nakəñ àmbadi ana wur ni dək, àhi ahkado : « Ere ye ti kihindifua ni dek nəvuk. » ⁸ Wur ni məñani àra àbikia ma ti àhi ana Erot ahkado : « Nawayay ti kəvu ahàr ge Zəñ bay məbaray mis ni ahalay, təfukibiya ka paranti a ! » ⁹ Bay ni àra ècia pakama ga wur na ti àhəlia

ahàr a. Adaba àmbadía ana wur na kè meleher ge mis na ti èkeli ere ye èhindi ni koksah. Nahkay àhi ana ndam gayan tégri ana wur ni akada ya àwayay ni,¹⁰ àsloruru mis a ahay ga dangay ni vu ge mekelkibiya ahàr ke Zeñ a. ¹¹ Tàra tázibiya ahàr ge Zeñ nakəñ a ana wur dahalay na ka paranti a ti nanəñ nakəñ àzikaboru ana mənani. ¹² Ndam madəbay Zeñ ni tàra ticia ti tòru tàzay kisim gani, tili. Tàra tilia ti tòru tahi ma gani ana Yezu.

Yezu avi zlam məzumani ana mis dəbu zlam

(Mark 6.30-44 ; Lək 9.10-17 ; Zeñ 6.1-14)

¹³ Yezu àra ècia tàkada Zeñ a ti àcəliyu a *slalah ga yam vu, àsləka eslina, òru gwar ka məlanəñ nahanəñ. Məlanəñ gani nani ti drin a huđ gili bu. Ay mis dal-dalani ni tàra tificina daday a ti tàdəboru nanəñ àna asak. ¹⁴ Yezu àra àhəraya a slalah ga yam ni ba, èpia mis dal-dalani na ti tèsia cicihi a dal-dal. Nahkay àhəngaraba ndam ya tēbesey do na e kidinəñ gatay ba.

¹⁵ Məlakarawa àra ègia ti ndam *madəbay Yezu ni tərəkia, tahi ahkado : « Leli nihi ti a huđ gili bu, sarta day àbi va bi. Hi ana mis ni tàsləka, tòru a kəsa gərgərani ni vu tàdəboru zlam məzumani. » ¹⁶ Eslini Yezu àhəngrifəñ ana tay, àdəm : « Tàsləka day ti kamam ? Lekələm lekəlumeni vumi zlam məzumani ana tay. » ¹⁷ Nday nakəñ təhəngrifəñ, tahi : « Araña àfəñ kè leli ahalay bi ; si *dipeñ zlam, tàkivu kilif cə ciliñ. » ¹⁸ Nanəñ nakəñ àhi ana tay : « Həlumubiya ahalay a. » ¹⁹ Eslini àhi ana mis dal-dalani ni tənjàhadà a ga had ke kəzir a, mək nanəñ nakəñ àhəl dipenəñ zlamani ni tàkivu kilif cəni ni, àmənjoru e melefít vu, àgri səsü ana Melefít. Àra àgria səsü a ti èsekaba dipenəñ na, mək àbi ana ndam madəbay nanəñ ni ge midieni ana mis dal-dalani ni. ²⁰ Mis nakəñ dek tàzum tàzum, tərəhkaba. Kələnəñ gani təcakalakabu məgəjəni gani, tərəhvü hətək kru mahar cə àna nanəñ. ²¹ Mis zawalani ya ti tàzum zlam eslini ni ti agray dəbu zlam ; wál akaba bəza ti tàcalkivu tay ndo.

Yezu asawadaki ka ahàr ga yam

(Mark 6.45-52 ; Zeñ 6.15-21)

²² Ka gani nani ti Yezu nakəñ àhi ana ndam madəbay nanəñ ni təcəliyu a *slalah ga

yam vu, tòru kama gayanəñ hayanəñ ke ledi ga dəluv ni, day kwa ti nanəñ nanəñani aməhi ana mis ni ti tēdevu, tàsləka. ²³ Tàra tēdeva akaba mis na ti Yezu nakəñ àcəloru a həma vu drin drin akaba mis ga mahəngalay Melefít. Məlakarawa àra ègikia, nanəñ ka ahàr gayanəñ eslini. ²⁴ Ndam madəbay nanəñ ni ti ni tàsləka àna slalah ga yam gatay na, tigia drin drin akaba dən-dən a. Aməd nanəñ àbu adaday slalah ga yam gatay ni agrioru daliya ana tay, ahəngarbiyu tay kələnəñ. ²⁵ Də gwendeli-gwendeli ti Yezu nakəñ àrəkioru ka tay, asawadəkioru ka ahàr ga yam ni njuwanəñ-njuwanəñ. ²⁶ Ndam madəbay nanəñ ni tàra tìpia nanəñ a, nanəñ àbu asawadaki ka ahàr ga yam nahkay ti bəruv àtikaba ana tay a, tədəm : « Maslanəñ àmbavakiva ke leli a ! » Nahkay nday nakəñ tàgra anəgwaz a, tàzlah. ²⁷ Ay Yezu nakəñ àhi ma ana tay həya, àdəm : « Zum njədə, nu timey. Anəgwaz àwər kəli ba. »

²⁸ Eslini Piyer àhi : « Bay goro, tamal nak ededinəñ ti vu divi nəsawadəkioru ka ahàr ga yam ni bilegeni ti nòru afa gayak. » ²⁹ Yezu àhi : « Ra. » Nahkay nanəñ nakəñ àhəraya a slalah ga yam ni ba, àsawadəkioru ka ahàr ga yam ni àrəkioru ka Yezu nakəñ. ³⁰ Ay àra èpia aməd na àbu akəzlay dal-dal ti àgra anəgwaz a ; nahkay yam ni awayay anday nanəñ. Nanəñ nakəñ àzlah, àdəm : « Bay goro, hənəgay nu ti ! » ³¹ Eslini Yezu àtəloru ahar həya, àgəs nanəñ, mək àhi : « Məfəku ahàr gayak àhəca ; kajalay ahàr cə cə ti kamam ? » ³² Nday nakəñ tàra təcəliya a slalah ga yam ni va ti aməd ni day àmbrənəñ makəzlani həya. ³³ Eslini nday ya təvu a slalah ga yam bu ni dek tàbəhadí mirdim ana Yezu nakəñ, tahi : « Nak ti Wur ge Melefít ededinəñ. »

Yezu ahəngaraba mis ka had Zenizaret a
(Mark 6.53-56)

³⁴ Ka ya ti tàsləka, təhəra dəluv na àndava ni ti nday ka dən-dən ka had Zenizaret. ³⁵ Yezu akaba ndam madəbay nanəñ ni tàra təhəraya a *slalah ga yam ni ba ni ti mis ga had nani təsəra Yezu a həya. Tàra təsəra nanəñ a ti tòru tahi ma gani ana mis ga kəsa ga had nani, nahkay təhəlībiyu ndam ya tēbesey do ni dek. ³⁶ Təgri kam-kam ti mis nday nani ya tēbesey do ni tənjinəñ kà ma ga azana

gayaŋ ni ciliŋ. Nday ya ti tɪnjifiŋa ni dek tɪŋgaba.

15

Gejewi àki ka zlam ga ndam ya ahaslani ya tɛcahi ana mis ni

(Mark 7.1-13)

¹ Ka sarta gani nani ndam *Feriziyen ndahaŋ akaba ndam ndahaŋ ya *tɛsɛra Wakita ge Melefit a ni tɛslɛkabiya a Zeruzalem a, tɛrɛkia ka Yezu a, tɛhi ahkado : ² « Ndam madɛbay kur ni tɛgɛskabu magray zlam akada ga ata bɛŋ geli ya ahaslani tɛdɛfiki ana leli ni do ni ti kamam ? Tɛzum zlam day tɛbarakaba ahar àna divi gana do ni. » ³ Yezu àhɛŋgrifɛŋ ana tay, àhi ana tay ahkado : « Lekulɛm day kagударum *Divi ge Melefit àna manjɛhad ga ndam gekɛli ya ahaslani ni ti kamam ?

⁴ Melefit àdɛm ahkado : “Nɛgwioru a had ana ata buk ata muk.” * Àdɛm keti : “Bay ya ti endivi bɛŋani ahkay do ni mɛŋani nahɛma, tɛkada naŋ a.” † ⁵ Ay lekulɛm zla ti kɛdɛmum ahkado : “Maslaŋa nahaŋ esliki mɛhiani ana bɛŋani ahkay do ni ana mɛŋani : Ere ye ti akal nu nɛjɛnaki kur àna naŋ ni, sɛdaga ge Melefit.” ⁶ Maslaŋa nani àdɛma ma nahkay nahɛma, kɛdɛmum tamal àjɛnaki ata bɛŋani ata mɛŋani va do ni ti àgray araŋa do. Lekulɛm kɛgrum nahkay ti, kɛmbrɛnuma pakama ge Melefit nana pɛsak. Kɛmbrɛnuma ti kɛfumviyu pakama gekɛli ya kacadum ni a mɛlaŋ gani vu huk. ⁷ Lekulɛm kawayum ti mis tɛdɛm lekulɛm ndam jireni, ay ti lekulɛm ndam jireni do ! Melefit àdɛma ma sulumana a wakita ga bay mahɛŋgaray *pakama gayaŋ Izayi ni ba. Pakama gayaŋ ya ti àdɛm ni, àdɛmki ti ke kɛli. ⁸ Àdɛm ahkado :

“Mis hini tazlɛbay nu àna ma ciliŋ, tɛjalaku ahàr do simiteni.

⁹ Tazlɛbay nu ti masakani, adaba zlam gatay ya tɛcahay ni ti ka mawayay ge mis ciliŋ, do ni ti ka mawayay goro do.” ‡ »

Zlam ya ti tagray mis « njɛlatani do » ni
(Mark 7.14-23)

¹⁰ Yezu àzalakabu mis kayani ni, àhi ana tay : « Lekulɛm dek bumi slimi ana pakama goro ya nɛdɛm ni, ti kɛcum lala. ¹¹ Ere ye ti a dala bu, mis azum àna ma gayaŋ, agray naŋ “*njɛlatani do” ni ti àbi. Si ere ye ti maslaŋa gani adɛm àna ma gayaŋ ni day kwa ti agray naŋ “njɛlatani do.” » ¹² Eslini ndam madɛbay naŋ ni tɛrɛkia, tɛhi ahkado : « Ma gayak ya kɛdɛm ni àzumia bɛruv ana ndam *Feriziyen na ti kɛsɛrkia waw ? » ¹³ Yezu nakɛŋ àhɛŋgrifɛŋ ana tay, adɛm ahkado : « Mɛŋgɛhaf ya ti Baba naŋ ya e melefit bu àjav ndo ni lu ataradaba. ¹⁴ Nɛdɛm nahɛma, brɛnum tay ; nday ti ndam wuluf ya tɛdafɛŋa ahar kà ndam wuluf ndahaŋ a ni. Tamal zal wuluf adafɛŋa ahar kà zal wuluf nahaŋ a ti nday cecɛeni atɛdɛgiyu e evid vu. »

¹⁵ Eslini Piyer àhɛŋgarfɛŋ, àhi : « Dɛfiaba ma *gozogul ya kɛdɛm ni ana leli a zla aw. » ¹⁶ Yezu àhi ana tay ahkado : « Lekulɛm day kekileŋa kɛsɛrum zlam do waw ? ¹⁷ Adaba ere ye ti mis afiyu a ma vu ni dek ti ahuriyu a hud vu ciliŋ, mɛk atɛhiyu azay gani e dɛgzey vu ti kɛsɛrum do waw ? ¹⁸ Ay ere ye ti mis azlapay ni ahɛraya ti a mɛbɛruv gayaŋ ba, ma gani nani day kwa ti agudar naŋ, agray naŋ “njɛlatani do.” ¹⁹ Adaba zlam magudarani dek ahɛraya ti a mɛbɛruv ge mis ba. Nahkay ti ajalaki ahàr ka zlam magudarani gɛrgɛri dek : ka makad ahàr, ka magray hala, ka magray mesɛwehvu, ke migi akal, ka masɛkad malfada akaba ka mɛsivani ana mis. ²⁰ Ere ye ti agray ti mis egi “njɛlatani do” ni ti zlam nday nani. Ay ti mɛzum zlam mɛnjɛd mɛbaray ahar akada ge divi ga ata bɛŋ gekɛli ni ti àgray ti mis egi “njɛlatani do” do. »

Wal nahaŋ naŋ wur Zɛde do afɛki ahàr ka Yezu

(Mark 7.24-30)

²¹ Yezu àslɛkaba eslina, òru ka had ga kɛsa Tir akaba ga kɛsa Sidon. ²² Wal Kanaŋ nahaŋ naŋ àbu eslini. Wal ni àra èpia Yezu a ti àrɛkia àna zlahay a, adɛm : « Bay goro, *Wur ge Devit, nɛsuk cicihi ti ! Wur goro dahalayani àbiyu èbesey do, seteni àbu agri daliya dal-dal. » ²³ Ay ti Yezu àhɛlkaba ma ndo. Eslini ndam madɛbay

* 15:4 Mahɛrana 20.12 ; Mimbiki 5.16. † 15:4 Mahɛrana 21.17. ‡ 15:9 Izayi 29.13.

naŋ ni tëhi ana Yezu ahkado : « Garay wal hini, adaba naŋ àbu azlahlənbiyu kè leli, àmbrəŋ do ni. » ²⁴ Yezu nakəŋ àhi ana tay : « Təslərbiyu nu ahalay ndo. Təslərbiyu nu ti ana ndam *Izireyel ciliŋ, adaba nday akada təmbəmbak ya ti tija ni. »

²⁵ Ay ti wal ni àra àbəhadī mirdim grik ana Yezu meleher ndīb ana had, àhi : « Bay goro, jənaki nu ti ! » ²⁶ Eslini Yezu àhəŋgrifəŋ ana wal nakəŋ, àhi ahkado : « Təzafəŋa zlam məzumani ga bəza, tizli-gioru ana kərá ti àbəlay do. » ²⁷ Mək wal nakəŋ àdəm : « Nahkay, bay goro. Ay ti pis-pis ga zlam məzumani ge mis ya tadəgoru a huđ ga məlaŋ məzumki zlam vu ni, ku kərá gatay day tapalaba təzum timey. » ²⁸ Eslini Yezu àhi ana wal nakəŋ : « Wal ni, kəbu kəfəku ahàr lala ; ere ye ti kihindi ni m̀agravu akada gayak ya kawayay ni. » Ka sarta gani nani wur gayəŋ ni àŋgaba huya.

Yezu ahəŋgaraba ndam ga arməwər gərgərana

²⁹ Yezu àsləka eslina, òru kà gəvay ga dəluy Gelili. Òru ènjəa ti àcəloru a həma vu. Àra àcəloya ti ànjəhad digəs. ³⁰ Eslini mis dal-dal tərəkia, təhəlibiyu ndam jəgwer, ndam wuluf, ndam dərə, makwayá akaba ndam ga arməwər ndahaŋ gərgərani, təbəhad tay kà gəvay gayəŋ mək naŋ nakəŋ àhəŋgaraba tay a. ³¹ Mis dal-dalani ni t̀ara t̀ipia ndam makwaya ya təzlapay koksah ni təbu təzlapay, ndam dərə t̀əŋgaba t̀igia sənduḅ-sənduḅana, ndam jəgwer təsawadəy lala akaba ndam wuluf təbu t̀ipi divi nahəma, təmərva dal-dal, nahkay tazləbay Melefit ga ndam *Izireyel ni.

Yezu avi zlam məzumani ana mis dəbu fad

(Mark 8.1-10)

³² Yezu àzalay ndam madəbay naŋ ni, àhi ana tay ahkado : « Mis nday hini təsu cicihi dal-dal, adaba vad mahkər hi leli məbu akaba tay, zlam məzumani day àfəŋ kà tay va bi. Ay ti nəwayay məmbrəŋ tay ti tasləka àna ləwir a do. Tamal nəhi ana tay “Sləkuma” mənjad məvi zlam məzumani ana tay nahəma, njəda amələfəŋ kà tay ka ahàr divi ga masləkana bi. »

³³ Ndam madəbay naŋ ni təhəŋgrifəŋ, tëhi

ahkado : « Leli dek ahalay a huđ gili hini bu ni ti məhəlibiyu *dipəŋ ana tay tərəh àna naŋ dek ti eley ? » ³⁴ Yezu nakəŋ àhi ana tay ahkado : « Dipəŋ àfəŋ kè kulì ehimey ? » Təhəŋgrifəŋ, tëhi : « Dipəŋ àfəŋ kè leli adəskəla akaba kilif ciḅ-ciḅeni ḅal. »

³⁵ Eslini àhi ana mis dal-dalani ni t̀anjəhad a ga had a. ³⁶ T̀ara t̀anjəhad a ti àhəl dipəŋ adəskəlani ni akaba kilif ni, àgri səsì ana Melefit. Àra àgria səsì a ti èsekaba, àvi ana ndam madəbay naŋ ni, ndam madəbay naŋ ni ti ni t̀idi ana mis dal-dalani ni dek. ³⁷ Mis nakəŋ dek təzum, tərəha àna naŋ a. Təcakalaviyu məgəjəni ga zlam məzumani ni a hətək vu, tərəhvù hətək adəskəla àna naŋ. ³⁸ Mis ya təzum zlam eslini ni agray mis dəbu fad, təcalkivu wál akaba bəza ndo. ³⁹ Kələŋ gani Yezu nakəŋ àhi ana mis ni « Sləkuma, » mək təsləka. Eslini Yezu nakəŋ àcəliyu a *slalah ga yam vu àsləka, òru ka had Magadaŋ.

16

Zlam ya mis t̀ipi day-day ndo ni (Mark 8.11-13 ; Lək 12.54-56)

¹ Ndam *Feriziyəŋ ndahaŋ akaba ndam *Sədəseyəŋ ndahaŋ tərəkia ka Yezu a, tawayay tatəkar naŋ ti m̀agudar zlam ; nahkay ti tëhi : « Griaya ere ye ti m̀ipi day-day ndo na ana leli a, ti m̀əsər ere ye ti kagraŋ ni ti kagraŋ àna njəda ge Melefit. » ² Yezu àhəŋgrifəŋ ana tay, àhi ana tay ahkado : « Məlakarawa, fat àbu adiyu, tamal k̀ipəma huđ melefit a ndize ti kədəmum : “Hajəŋ ti məlaŋ amanja njəlata.” ³ Ge miledə tamal k̀ipəma huđ melefit a diliŋ-diliŋ ti kədəmum : “Kani ti avər ara atəd.” Nahkay kəsəruma ere ye ti agravu na àna zlam ya k̀ipəm a huđ melefit bu na ti, kəsərurum zlam ya ti agravu ka sarta hini do ni ti ahəmamam ! ⁴ Ndam ye e hini vu ni ti ndam magudar zlam, təfəki ahàr ke Melefit do, tawayay t̀əgriaya ere ye ti mis t̀ipi day-day ndo na ana tay a. Ay ere ye ti t̀ihindi ni ti Melefit aməgri ana tay do simiteni. Ere ye ti Melefit amədəfiki ana tay ni ti ere ye ti adafaki àna Zonas ni ciliŋ. » Eslini naŋ nakəŋ àsləka, àmərbu tay.

Kəgrum zlam akada ga ndam Feriziyəŋ ya tagray ni ba

⁵ Yezu akaba ndam madəbay naŋ ni təbu takoru tatuwad dəluv ni ; nday təbu takoru ti ndam madəbay naŋ ni təhəl *dipeŋ ndo, àgəjazlkia ahàr ka tay a. ⁶ Eslini ti Yezu àhi ana tay : « Bumvu slimi ana *miwisiŋ ga ndam *Feriziyen ni akaba ga ndam *Sedəseyen ni. » ⁷ Nahkay ndam madəbay naŋ ni təzlapay e kidiŋ gatay bu, tədəm : « Àdəm nahkay ti adaba məhəlbiyu dipen ndo palam. » ⁸ Yezu nakəŋ àra ècia pakama gatay na ti àhi ana tay : « Məfəku ahàr gekəli ti àhəca ; kazlapum kədəmum kəhəlumbiyu dipen ndo ni ti kamam ? ⁹ Kicəm ma goro do, kəsərum do kekileŋa waw ? Goro ya ti nidi dipen zlamani ana mis dəbu zlamani ni, akaba məgəjəni gani ya kəhəlumaba hətək mərəhvani ehimeya ni ti kəsərumki va do waw ? ¹⁰ Goro ya ti nidi dipen adəskəlani ana mis dəbu fadani ni, akaba məgəjəni gani ya kəhəlumaba hətək mərəhvani ehimeya ni ti kəsərumki va do waw ? ¹¹ Nğay nu nàcalfəŋ ti ke dipen dipenani do ni ti kəsərum do ni ti kamam ? Nu ti nəhi ana kəli ti bumvu slimi àna miwisiŋ ga ndam Feriziyen ni akaba ga ndam Sedəseyen ni. » ¹² Nahkay zla ti ndam madəbay naŋ ni tàra təsəra Yezu àhi ana tay « Bumvu slimi àna miwisiŋ » ti, àzlapiki ana tay ti ke miwisiŋ ya ti tiwisiŋ dipen àna naŋ ni do ; àzlapiki ana tay ti ka zlam ga ndam Feriziyen akaba ga ndam Sedəseyen ya təcahi ana mis ni.

Piyer adəm Yezu naŋ àbu Krist Bay gədakani ya amara ni
(Mark 8.27-30 ; Lək 9.18-21)

¹³ A vad nahaŋ, Yezu akaba ndam madəbay naŋ ni tòru ka had Sezare ge Filip. * Eslini Yezu èhindifiŋa ma kà tay a, àhi ana tay ahkado : « Mis ti tədəm nu *Wur ge Mis ti nu way ? » ¹⁴ Təhəŋgrifəŋ, təhi ahkado : « Tədəm nak Zeŋ bay məbaray mis ni, mis ndahaŋ tədəm nak Eli, mis ndahaŋ ti ni tədəm nak Zeremi ahkay do ni nak biliŋ ga ndam ya təhəŋgaray pakama ge Melefit ahaslani ni. » ¹⁵ Eslini naŋ nakəŋ àhi ana tay ahkado : « Lekələm ti kədəmum nu ti nu way ? » ¹⁶ Simu Piyer àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Nak *Krist *Bay gədakani ya

Melefit àslərbiyu ni, nak Wur ge Melefit Bay ga sifa ni. » ¹⁷ Yezu àhi : « Simu wur ge Zeŋ, mərnu adaba ma ge jiri hini ya kədəm ni ti mis hihirikeni àhuk do. Àhukaya ma na ti Baba, naŋ ti naŋ a huđ melefit bu. ¹⁸ Nəhuk nahəma nak Piyer ; anazay kur ga məvi njəda ana ndam məfəku ahàr ni akada ya tazay akur, tafəkad asak ga ahay àna naŋ ni. † Nahkay ti kisim tekeđi aməgri araŋa ana tay do. ¹⁹ Anəvuk lekili ga mahay ga *Məgur ge Melefit : ere ye ti kəgəskabu ka had ndo ni ti e melefit bu day atəgəskabu do ; ay ere ye ti kəgəskabá ka had a ni ti e melefit bu day atəgəskabu. » ²⁰ Eslini Yezu nakəŋ àləgi ana ndam madəbay naŋ ni, àhi ana tay ahkado : « Nğay nu Krist *Bay gədakani ya Melefit àslərbiyu ni ti kəhumí ana maslaŋa ba simiteni. »

Yezu adəm aməmət mək aməŋgaba e kisim ba
(Mark 8.31-9.1 ; Lək 9.22-27)

²¹ Kwa ka sarta gani nani Yezu àzlapí ana ndam madəbay naŋ ni vay-vay, àhi ana tay ahkado : « Ahàr àdəm nakoru a Zerəzalem kwa. Ahàr àdəm nəcakay daliya dal-dal. Nday gəđakani ni, gəđakani ga ndam *məŋgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba ndam *məsər Wakita ge Melefit ni atawayay nu do, atakad nu. Mək a huđ ga vad mahkərani bu anaŋgaba e kisim ba. » ²² Piyer àra ècia ma gayaŋ na ti àzaba naŋ e kidiŋ gatay ba cak. Àləgi, àhi : « Bay goro, Melefit məjəgay kur ti ere nani àgrakukvu ba ti ! » ²³ Ay Yezu àmbatkibiyu ma ke Piyer, àləgi bilegeni, àdəm : « *Seteni, sləkafua, ru driŋ ! Nak ti kacafəŋa nu ga magray təwi goro a, adaba majalay ahàr gayak ti akada ge Melefit ni do, kajalay ahàr ti akada ge mis hihirikeni ni. »

²⁴ Eslini Yezu àhi ana ndam madəbay naŋ ni ahkado : « Tamal mis awayay adəbay nu nahəma, ahàr àdəm məmbrəŋ ere ye ti awayay ni ; ku tamal təgri daliya, *tadarfəŋ naŋ kà təndal nəŋgu ni mibesey. Tamal mis awayay madəbay nu ti məgray nahkay. ²⁵ Maslaŋa ya ti àdəm ajəgur sifa gayaŋ, awayay amət ba ni ti emiŋiŋ. Maslaŋa ya ti emiŋiŋ sifa gayaŋ azuhva nu ti aməjəgur

* 16:13 Sezare ge Filip ti slimi ga kəsa gəđakani. † 16:18 Piyer ti adəmvaba « akur. »

sawaŋ, aməmət day-day do. ²⁶ Tamal mis àngəta elimeni ga duniya na dek mək èjiŋa sifa gayan a ti elimeni gani aziaya mam ? Emijiŋa sifa gayan na ti aməngət mam ga məmbani àna naŋ mam ? ²⁷ Adaba nu *Wur ge Mis anara àna njəda ga Baba akaba məslər goro a kay, anəvi zlam ana ku way way do akada ge təwi gayan ya ti àgray ni. ²⁸ Nəhi ana kuli nahəma, e kidiŋ ge mis ya təbu ahalay ni bu ni ti, wudaka ndahaŋ atəmət ti etipi nu Wur ge Mis ananğa, anəhuriyu a bay goro vu. »

17

Vu ga Yezu ambatvu kè meleher ga ndam maɗəbay naŋ ni

(Mark 9.2-13 ; Lək 9.28-36)

¹ Vad muku ka ahər gani zla ti Yezu àzay Piyer, Zek akaba Zeŋ wur ga mən ge Zek ni, ahəloru tay ka ahər ga həma zəbalani. Nday ka ahər gatay akaba Yezu ciliŋ. ² Tòru tìnjəa ti vu ga Yezu ni àmbativa e eri va ana tay nahaŋ a. Eri gayan ni àmbatvu, asladay akada fat, azana ka vu gayan day tigia bəd-bəd talla təsladay məlaŋ. ³ Eslini tìpioru Eli nday ata Məwiz həya, nday təbu təzlapay akaba Yezu. ⁴ Piyer àra èpia tay a ti àhi ana Yezu ahkado : « Bay goro, leli məbu ahalay ti àbəlay. Tamal kawayay ti nara nivicey ahay mahkər, bəlaŋ gayak, bəlaŋ ge Məwiz, bəlaŋ ti ni ge Eli. » ⁵ Piyer naŋ àbu azlapay nahkay ti məguduŋguduŋ masladani ahərkiaya ka tay a, àngah tay. Dəŋgu ga maslaŋa ahənday a məguduŋguduŋ ni bu, àdəm : « Naŋ hini ti wur goro, nawayay naŋ dal-dal, nəmərvu àna naŋ dal-dal. Gəsumiki pakama gayan ! » ⁶ Ndam *maɗəbay Yezu ni təra ticia nahkay ti aŋgwaz àdəgakia ka tay a dal-dal, tabəhad mirdim meleher ndiɓa ndiɓa ana had. ⁷ Ay Yezu nakəŋ ahədakfəŋiyu ka tay, ènjifiŋ ka tay mək àhi ana tay : « Cikəmba, kəgrum aŋgwaz ba. » ⁸ Nday nakəŋ tēheliŋ eri, tìpi maslaŋa nahaŋ ndo, si Yezu naŋ bəlaŋ ciliŋ. ⁹ Nday təbu təndaya ahər a həma ni ba ni ti Yezu àhi ana tay : « Kəhumi ere ye ti kìpəm ni ana maslaŋa ba, si nu *Wur ge Mis ananğaya e kidiŋ ga ndam evid ba kwa. »

¹⁰ Ndam maɗəbay naŋ ni təhi ahkado : « Ndam *məsər Wakita ge Melefit ni tədəm wudaka *Krist *Bay gədakani ya amara ni eminjia ti, ahər àdəm Eli amara day ti kamam ? » ¹¹ Yezu nakəŋ ahəŋgrifəŋ ana tay àdəm ahkado : « Edeɗiŋ Eli ara, aslamalak-abu zlam dek day. ¹² Ay nəhi ana kuli nahəma, Eli ti àra àndava, ay ti mis təsər naŋ ndo. Təgria ere ye ti nday təwayay na dek. Nu Wur ge Mis day anəcakay daliya, atəgru nahkay. » ¹³ Eslini ndam maɗəbay naŋ ni təsəra àzlapaki ti ke Zeŋ bay məbaray mis ni.

Yezu agariaba seteni ana wur nahaŋ a
(Mark 9.14-29 ; Lək 9.37-43)

¹⁴ Ka ya ti tìnjikia ke mis dal-dalani na ti maslaŋa nahaŋ ahədakfəŋbiyu ka Yezu, àbəhad mirdim ¹⁵ àhi : « Bay goro, wur goro àbu seteni àniviyu agray daliya dal-dal ; a vad ndahaŋ adiyu a aku vu ahkay do ni a yam vu. Məsuk cicihi ti kam-kam ! ¹⁶ Nəzibiya naŋ ana ndam maɗəbay kur na ti tığariaba, ay ti tislaki ndo. » ¹⁷ Eslini Yezu àdəm : « Lekələm ye e hini vu ni ti kəfumki ahər ke Melefit do, lekələm ndam magudar zlam ! Nu ananjəhad kaŋgaya akaba kuli aw ? Nu eneɓesi ana kuli kaŋgaya waw ? » Mək àhi ana tay : « Zumubiya wur na ahalay a nimi. » ¹⁸ Təra təzibiya wur na ti Yezu àzlacaki ke seteni ni, mək seteni ni àsləkiaba ana wur na. Nahkay wur ni ègia naŋ lala həya.

¹⁹ Eslini ndam *maɗəbay Yezu ni təzalay Yezu ka ahər gatay, tihindi naŋ, təhi : « Leli misliki magaray seteni nani ndo ni ti kamam ? » ²⁰ Yezu nakəŋ ahəŋgrifəŋ ana tay, àdəm : « Kisləmki ndo ni ti adaba məfəki ahər gekuli ke Melefit ahəca. Nəhi ana kuli nahəma, tamal ti məfəki ahər gekuli ke Melefit kay do, àbu gəzit akada hilfi ga zlam gəziteni ciliŋ nəŋgu ni, kisləmki məhiani ana həma hini : “Sləkaba, ru tegi” nəŋgu ni, agravu. Nahkay ti akal ere ye ti kisləmki magrani do ni ti àbi. [²¹ Ay ti seteni akada nday nani nahəma, tamal ti kəhəŋgalay Melefit ndo akaba kəgəs ndəra ndo ni ti təsləkiaba ana mis a koksah.] »

Yezu adəm keti anəmət mək ananğaba e kisim ba
(Mark 9.30-32 ; Lək 9.43-45)

²² A vad nahan, ka ya ti Yezu akaba ndam madabay nan ni dek tabu ka ahar belan e Gelili ni ti, Yezu nakən əhi ana tay : « Atədəfiki nu *Wur ge Mis ana mis ti tara təgəs nu, ²³ tara takad nu. Atakada nu a ti a vad ya mahkər ti ananğaba. » Nday nakən tara ticia ma gayan na ti əhəlia ahər ana tay a dal-dal.

Məhəl hadam ga ahay gədakani ge Melefit

²⁴ Ka ya ti Yezu akaba ndam madabay nan ni tinjəa a Kafarnahum a ni ti ndam ya təhəl hadam ga *ahay gədakani ge Melefit ni təhədəkfənjiyu ke Piyer, təhi : « Məsi gekəli ni ti apəl hadam ga ahay gədakani ge Melefit ni do waw ? » ²⁵ Piyer əhənğrifən ana tay : « Abəhad do kamam ? »

Ka ya ti Piyer nakən əhuriya a ahay va nahəma, Yezu əhi ma enji, əhi : « Simu, kədəm ahəmamam ? Ndamam tabəhad hadam akaba janğal ana bəbay ka had ni mam ? Tabəhad ana tay ti bəza ga had gatay gatayani tək, ndam mirkwi aw ? »

²⁶ Piyer əhi : « Tabəhad ti ndam mirkwi. » Eslini Yezu nakən əhi « Bəza ga had gatay gatayani ti giri-giri ti təpəl do do waw ? »

²⁷ Ay ku tamal nahkay nənğu ni, məzumi bəruv ana tay ba. Nak ru ka dəluv ti kətəliyu gəya kəgəsaya kilif a. Kilif ya akəgəsaya enjenjeni na ti kəzləkikaba pakama, akədiviyu ahər ana sinğu akurakurani, sinğu nani emisli məpəl hadam goro akaba gayak. Zəbiya, kəvi ana tay. »

18

Gədakani ya atam mis ndahan ni ti way ? (Mark 9.33-37 ; Lək 9.46-48)

¹ Ka sarta gani nani ti ndam *madabay Yezu ni təhədəkfənjiyu kə Yezu, təhi : « A *Məğur ge Melefit bu ni ti way nan gədakani atam mis ndahan way ? »

² Nahkay Yezu nakən əzalabiyu wur gəziteni e kidin gatay vu ³ mək adəm : « Nəhi ana kəli nahəma, tamal kəmbatumkaba majalay ahər gekəli a ndo, kigəm akada ga bəza cib-cibeni ni ndo ni ti akəhurumiyu a Məğur ge Melefit vu do. ⁴ Adaba maslaņa ya ti ahənğaroru ahər gayan a had, anjəhad kudufa akada ga wur hini ni ti nan nani gədakani atam mis ndahan a Məğur ge Melefit bu. ⁵ Tamal ti maslaņa əgəskabá

wur gəziteni akada hini na azuhva nu a nahəma, əgəskabá nu a. »

Bumvu slimi ti kəgudarum zlam ba (Mark 9.42-48 ; Lək 17.1-2)

⁶ Yezu adəm keti « Ndam ya təfəku ahər ni ti mis tədəm tislə arənə do akada ga bəza cib-cibeni ni. Ay tamal maslaņa agray ti ku way way do e kidin gatay bu mɔjɔkia ke divi a nahəma, hojo təwəliviyu avar gədakani ana maslaņa ya əjinɔkia nan a ni a dənğu vu dondul mək tizligiyu nan a *dəluv gədakani vu dəzləz. ⁷ Aw ! Cicihi əki ka ndam ga duniya ! Cicihi əki ka tay ti adaba zlam ya tagray ti mis tɔjɔkia ke divi a ni ti tabu kay. Zlam nday nani ti si təğravu kwa. Ay tamal maslaņa agray ti mis ejikia ke divi a nahəma, maslaņa nani cicihi amələki.

⁸ « Tamal ahar gayak ahkay do ni asak gayak ejinɔkia kur ke divi a nahəma, kelkaba tay a, boru tay. Əgəski hojo kəhuriyu ka mələn ga sifa əna ahar belan ahkay do ni əna asak belan ere gani ya tizligiyu kur a *dəluv ga aku vu əna ahar gayak cəeni ni ahkay do ni əna asak gayak cəeni ni. Aku nani ti amət day-day do. ⁹ Tamal eri gayak ejinɔkia kur ke divi a nahəma, zaba, zligoru. Əgəski hojo kəhuriyu ka mələn ga sifa əna eri belan ere gani ya tizligiyu kur a dəluv ga aku vu əna eri gayak cəeni ni. »

Ma gozogul əki ka təmbak mijjeni (Lək 15.3-7)

¹⁰ Yezu adəm keti : « Bumvu slimi lala ! E kidin ga bəza nday nani bu ni ti nğay belan gatayani əslə arənə do ni ti kədəmum ba. Adaba məslər gatay tabu micikeni a sarta bu dek kə meleher ga Baba nan ya e melefit bu ni. [¹¹ Nu *Wur ge Mis nərə ti ga mahənğay ndam ya ti tɔjɔji ni.]

¹² « Bi maslaņa nahan təmbəmbak gayan tabu din mək belan gani əjia. Əra epia ti belan gani nan əkibu ka ndahan ni bi nahəma, ambərbu kru kru ambəmbu mahar ambəmbani ni a həma bu, akoru adəboru belanani ni, do waw ? Lekələm ti kədəmum mam ? ¹³ Nəhi ana kəli nahəma, ka ya ti adia ahər a ni ti amərvu əna nan dal-dal atama ya amərvu əna kru kru ambəmbu mahar ambəmbani ya ti tɔjɔji ndo na do waw ? ¹⁴ Nahkay day Bən gekəli

naŋ ya e melefít bu ni awayay ti ku bəlan e kidíŋ ga bəza nday nani bu day èji ba. »

Magudar zlam akaba məmbərfəŋana

15 Yezu àdəm keti: « Tamal wur ga muk àgudaruka zlam a ti rəkioru hiki lala lekulum cecə cəa. Tamal ècukkia ma gayak na ti kəslamala wur ga muk na. 16 Ay tamal ècukki ma do ni ti zalakivu mis bəlan ahkay do ni cə ti kədəgumkioru. Adaba pakama gekəli ya ekicikumki ni ahàr àdəm mis cə ahkay do ni mis mahkər tâgray sedi gani. * 17 Ay tamal ti èciiki ma ana tay do ni ti hi ma gani ana ndam ya *təcakalavu, təfəku ahàr ni. Tamal èciiki ma ana tay do daya ti mənjaləŋ akada naŋ zal ya àfəki ahàr ke Melefít do ni, ahkay do ni akada naŋ bay *məhəl hadam.

18 « Nəhi ana kəli nahəma, ere ye ti kəgəsunkabu ka had ndo ni ti e melefít bu day atəgəskabu do. Ay ere ya kəgəsunkabá ka had a ni ti e melefít bu day atəgəskabu.

19 « Nəhi ana kəli keti: tamal ti mis cə e kidíŋ gekəli bu ka had ma gatay àrakabaya ku àki ka mam nəŋgu ni, tàhəŋgalaləŋa zlam gani kà Bəŋ goro ya e melefít bu na ti aməvi ana tay. 20 Adaba ka məlan ya mis cə mahkər təŋgasva àna slimi goro a ni ti nu nəbu eslini e kidíŋ gatay bu. »

21 Eslini Piyer àhədakfəŋiyu ka Yezu, àhi ahkado: « Bay goro, tamal wur ga mma naŋ àbu agudaru zlam ti nəmbərfəŋa sak ehimey? Sak adəskəla waw? » 22 Yezu nakəŋ àhi: « Mbərfəŋa sak adəskəla ti nəhuk do. Mbərfəŋa ti sak kru kru adəskəla sak adəskəla. 23 *Məgur ge Melefít day nahkay: təzavu ata bay nahan awayay asər duwa gayan ya àfəŋ kà ku way way do e kidíŋ ga ndam məgri təwi gayan bu ni, ti təpəli. 24 Ka ya ti naŋ àbu acalfəŋ kà ma gani nahkay ti təzibiyu bay məgri təwi nahan duwa gayan àfəŋ àgra miliyem ehimeya. 25 Ay ti èsliki məpəlani koksah, nahkay bay ga duwa ni àdəm təsəkumoru naŋ naŋani, wal gayan, bəza gayan akaba zlam gayan ni dek ga məpəli duwa ni àna naŋ. 26 Eslini bay məgri təwi nakəŋ àbəhadí mirdim meleher ndi6 ana had ana bay ga duwa ni, àhi: « Kam-kam besəa hayəŋ, nara nəpəluk duwa gayak ni dek. » 27 Eslini

* 18:16 Məŋjay Mimbiki 19:15.

naŋ nakəŋ àsia cicihi ana bay ga duwa na. Nahkay bay ga duwa ni àmbərfəŋ duwa ni dek mək àhi “Sləka zlam gayak a.”

28 « Ka ya ti bay magray təwi nakəŋ naŋ àbu asləka ni ti təkakabu ahàr ata maslaŋa nahan. Maslaŋa gani nani ti təbu tagrakabu təwi, ay ti duwa gayan àfəŋ àgray jik diŋ. Naŋ nakəŋ àdəki cip ka dəŋgu, àhi: “Si kəpəlu duwa goro ni kwa.” 29 Eslini naŋ ya tagrakabu təwi nakəŋ àbəhadí mirdim, àhi: “Kam-kam besəa hayəŋ, nara nəpəluk duwa gayak ni dek.” 30 Ay naŋ nakəŋ òru àfiyu naŋ a dəŋgay vu, awayay məpəliaba duwa gayan na dek day ti atafaya naŋ a.

31 Ndam ya tagrakabu təwi akaba tay ka ahar bəlanani ni tàra tìpia ere ye ti àgri ana naŋ nahan na ni ti àwəria bəruv ana tay a dal-dal. Nahkay nday nakəŋ tòru təŋgəhadí ma gani ana bay ya ti təgri təwi ni. 32 Naŋ nakəŋ àra ècia ma na ti àdəm təzalibiya naŋ a. Àra ènjia ti àhi: “Nak bay məgru təwi hini ti nak cudayani. Nəmbərfuka duwa goro na dek adaba kəgrua kam-kam a, kədəm nəmbərfuk ti 33 ay nak ti maslaŋa ya ti kəgrumkabu təwi ni àsuk cicihi akada gayak ya kəsə cicihi ni ndo ni ti kamam?”

34 Nahkay bay ga duwa ni àzuma bəruv a dal-dal, àdəm təzoru naŋ a dəŋgay vu ti təgri daliya, si tamal aməpəlabə duwa gayan na dek day kwa ti atafaya naŋ a. »

35 Yezu àdəm keti: « Tamal lekulum kəmbərfəŋa zlam ya ti mis təgudari ana kəli na kà tay àna hud bəlan a do ni ti, Baba naŋ ya e melefít bu ni aməgri ana kəli day akada ga bay ga duwa ya àgri ana bay məgri təwi ni. »

19

Yezu adəmki ma ka maday wal akaba magaray wal

(Mark 10.1-12)

1 Yezu àra èndeveriŋa pakama gayan na ti asləka e Gelili a, òru ka had *Zude, ke ledi nahan ga zalaka *Zurdeŋ. 2 Mis dal-dal tədəboru naŋ, mək naŋ nakəŋ àhəŋgaraba ndam ya təbesey do na.

3 Eslini ndam *Feriziyeŋ ndahan tərəkia. Tihindifiŋa ma, təhi ahkado: « Àgəski ti mis agaray wal gayan ka mawayay gayan

aw ? » Tàhi nahkay ti adaba tawayay tatarak Yezu ti mādām ma magudarani. ⁴ Yezu nakəŋ àhəŋgrifəŋ ana tay, àdām : « Kwa ka mənjàki ga mələŋ, ka ya ti Melefit àgraya mis a ni ti àgraya ata zal ata wal a. Kəjeŋgum ma gani a Wakita ge Melefit ni bu ndo waw ? * ⁵ Melefit àdām : “Nahkay ti mis zalani amahəraya a ahay ga bəŋani ata mənəni ba, mək atanjəhadkabu ata wal gayaŋ. Nday cəeni ti vu gatay emigi bələŋ.” † ⁶ Nahkay ti nday cəeni medeveni va do. Tìgia vu gatay bələŋ. Ere ye ti Melefit èbedekabá ni ti mis hihirikeni èdekaba ba. » ⁷ Mək nday nakəŋ təhəŋgrifəŋ, təhi : « Məwiz àdām tamal mis tedevu ata wal gayaŋ ti ahər àdām abəki wakita gani, avi day kwa ti agaray ti kamam ? ‡ » ⁸ Yezu nakəŋ àdām : « Məwiz àvi divi ana kəli ga magaray wál gekəli ti adaba lekulam kawayum mægəsumkabu ma ge Melefit do palam. Ay ka mənjàki ga mələŋ ti àgravu nahkay ndo. ⁹ Nəhi ana kəli nahəma, maslaŋa ya ti àgara wal gayaŋ a, day wal ni àgray mesəwehvū ndo, mək àda wal nahan a nahəma, maslaŋa nani àgra hala. »

¹⁰ Eslini ndam madəbay naŋ ni təhi : « Tamal ègia nahkay e kiđiŋ ga zal ata wal ba ti ŋgulum mis tàday wal va ba simiteni. » ¹¹ Yezu àhi ana tay ahkado : « Təgəskabu ma gani hini ti mis dek do ; təgəskabu ti si ndam ya ti Melefit àvia njəda gana ana tay a ni kwa. ¹² Zlam ndahan təbu gərgəri təcəfəŋa mis ka maday wal a : mis ndahan kwa tūweya tay a vu gatay àwayay wal do. Mis ndahan ti ni mis tàcađ tay. Mis ndahan keti ti ni tàwayay maday wal do azuhva *Məgur ge Melefit. Maslaŋa ya esliki mægəskabu pakama hini nahəma, mægəskabá. »

Yezu agri sulum ge Melefit ana bəza ci6-cibeni

(Mark 10.13-16 ; Lək 18.15-17)

¹³ Kələŋ gani mis ndahan təhəlibiyu bəza ci6-cibeni ana Yezu ti mähəŋgali Melefit ana tay àna məbəki *ahar gayaŋ ka tay. Nday təbu təhəlibiyu bəza ni nahkay ti ndam madəbay naŋ ni tələgi ana tay. ¹⁴ Ay Yezu àhi ana tay ahkado : « Mbrəŋum bəza tàra

afa goro a, kəcumfəŋa tay a ba. Adaba mam, *Məgur ge Melefit ti ga ndam ya təbu akada ga bəza ni. » ¹⁵ Àra àdəma ma nahkay ti abəki ahar ka bəza ni. Kələŋ gani àsləka eslina.

Bay ge elimeni

(Mark 10.17-31 ; Lək 18.18-30)

¹⁶ Wur dagwa nahan əbu ti àrəkia ka Yezu a, àhi : « Məsi, ti nəŋgət *sifa ya àndav day-day do ni ti nàgray zlam sulumani weley ? » ¹⁷ Yezu àhi ahkado : « Kihindi nu àki ka zlam sulumani ti kamam ? Mis sulumani ti naŋ bələŋ. Tamal kawayay mənəŋgət sifa ya àndav day-day do ni ti gəskabá *Divi ge Melefit a. » ¹⁸ Naŋ nakəŋ àhi : « Divi weley ? » Yezu nakəŋ àhəŋgrifəŋ, àhi : « Kəkad mis ba ; kəgray hala ba ; kigi akal ba ; kəgray sedi ti kəsəkad malfada ba ; ¹⁹ hənəgriuru ahər a had ana ata buk ata muk ; wayay ndam ya ti nak kəbu akaba tay ni akada ya kawayay ahər gayak gayakani ni. § » ²⁰ Eslini wur dagwa ni àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Divi nani ti nəgəskabá dek, ay ti mam àhəcukivu keti mam ? » ²¹ Yezu àra ècia pakama gayaŋ na ti àhi ahkado : « Tamal kawayay migi mis sulumani lala nahəma, ru kəsəkumoru zlam gayak dek ti kidi siŋgu gani ana ndam talaga. Nahkay ti akəŋgət elimeni e mel-efit bu. Akagra zlam nana dek nahəma, kàra, kədəbay nu. » ²² Wur dagwa nakəŋ àra ècia ma ga Yezu ya àhi na ti àhəlia ahər a. Nahkay àsləka sasuhwa, adaba zlam gayaŋ əbu dal-dal.

²³ Eslini Yezu àhi ana ndam madəbay naŋ ni ahkado : « Nəhi ana kəli nahəma, bay ge elimeni mähuriyu a *Məgur ge Melefit vu ti zləzlada dal-dal. ²⁴ Nəhi ana kəli keti : ezligwemi ahuriyu e evid ge lipri vu kwalac ti agravu aw ? Ay ti bay ge elimeni mähuriyu a Məgur ge Melefit vu ni ti zləzlada dal-dal, àtama ge ezligwemi ya ahuriyu e evid ge lipri vu na. » ²⁵ Ma ga Yezu ya àdām ni àgria ejep ana ndam madəbay naŋ na dal-dal. Nday nakəŋ təzlapay e kiđiŋ gatay bu, tədām ahkado : « Ay tamal nahkay ti way ti Melefit amahəŋgay naŋ way ? » ²⁶ Eslini Yezu àmənjaləŋ kà tay, àhi ana tay ahkado :

* 19:4 Mənjay Mənjəkiani 1.27 ; 5.2. † 19:5 Mənjəkiani 2.24. ‡ 19:7 Mimbiki 24.1. § 19:19 Mahərana 20.12-16 ; Mimbiki 5.16-20 ; Levi 19.18.

« Mis ti tàgray koksah ; ay Melefit ti esliki magray zlam dek tata. »

²⁷ Eslini Piyer àhi ana Yezu nakəŋ ahkado : « Iy zla, leli màmbrəŋa zlam a dek, madəbay kur ti mam amagrakivu ke leli mam ? » ²⁸ Yezu àhi ana tay : « Nəhi ana kəli nahəma, a duniya ya atagraja məweni ni ba ni ti nu *Wur ge Mis anəhuriyu a mələŋ masladani goro vu, ananjəhadviyu e kərsi ga bay goro vu. Ka sarta gani nani ti lekələm ya kədəbum nu ni day akanjəhadumviyu e kərsi kru mahar cə vu ga magrafəŋa seriya kə dini kru mahar cəeni ge Izireyel na. ²⁹ Ku way way do àmbərba zlam gayəŋ azuhva nu a, bi àmbərba ahay gayəŋ, bəza ga mənani, ata bəŋani, bəza gayəŋ ahkay do ni vədaŋ gayəŋ nahəma, aməŋgətvù zlam nday nani kay àtam ndahaŋ ni sak diŋ. Aməŋgət sifa ya àndav dəy-dəy do ni daya. ³⁰ Ay ti nday gədəkani ya kama ge mis ni ti, mis kay e kidiŋ gatay bu atəŋgoru kələŋ ge mis. Nday ya kələŋ ge mis ni day etigi gədəkani kama ge mis. »

20

Ndam magray təwi a vədaŋ bu

¹ Yezu àdəm keti : « *Məgur ge Melefit ti àzavu akada ga maslaŋa nahaŋ àhəraya də ge miledə a, awayay ahəloru mis ga məgri təwi a vədaŋ gayəŋ vu ni. ² Nahkay tàgraki cakala àki ke təwi ga rukani, mək naŋ nakəŋ ahəloru tay a vədaŋ gayəŋ ni vu. ³ Àhəraya àna njemdi ambəmbu a keti, èpi mis ndahaŋ təbu a kəsa bu təwi gatay àbi, ⁴ mək àhi ana tay : “Lekələm day dəgum a vədaŋ goro vu kəgrum təwi ti anəpəl kəli kala-kala akada ge təwi gekəli ya akəgrum ni.” ⁵ Nday nakəŋ mək təsləka tòru. Naŋ nakəŋ àhəraya fat wis a keti, àgray nahkay ; àna njemdi mahkər dəy àgray nahkay. ⁶ Agray njemdi zlam nahəma, naŋ nakəŋ àhəraya keti, àdi ahər ana mis ndahaŋ təbu eslini mək àhi ana tay ahkado : “Kənjəhadum ahalay ruk kəgrum təwi do ni ti kamam ?” ⁷ Nday nakəŋ təhəŋgrifəŋ təhi : “Adaba maslaŋa èhindiki leli ke təwi gayəŋ ndo.” Naŋ nakəŋ àhi ana tay : “Lekələm day dəgum kəgrum təwi a vədaŋ goro vu.”

⁸ « Mələkarawa àra ègia ti bay ga vədaŋ ni àhi ana gədəkani ga ndam ge təwi gayəŋ ni ahkado : “Zalabiya ndam magray təwi na, peli siŋgu ge təwi ni ana ku way way do. Njəki məpəl ndam ya tàra kələŋ a ceceni ni, ndeveriŋ àna nday ya tàra enjia ni.” ⁹ Nahkay nday ya tòru a vədaŋ vu àna njemdi zlamani ni tàra, mək təvi ana ku way way do siŋgu ge təwi ga rukani. ¹⁰ Nahkay sarta ga məpəl nday ya tòru e təwi vu enji ni àra ènjia ti təhi ana ahər tara təvi ana tay àtam gatay ndahaŋ ni. Ay ti təvi ana ku way way do gatay day siŋgu ge təwi ga rukani ciliŋ. ¹¹ Tàra təvia siŋgu na ana tay a nahkay ti nday nakəŋ təzərđi ma ana bay ga vədaŋ ni, ¹² təhi : “Nday hini ya tàra kələŋ a ni, tàgray təwi njemdi biliŋ həya ti kəpəl tay kala-kala akaba leli ya məgray təwi rukani a fat bu, məmətakaba dal-dal ni ti ahəmamam ?” ¹³ Eslini bay ga vədaŋ ni àhi ana bələŋ gatay ni ahkado : “Zləba goro ni, ere ye ti nəvuk ni ti kigeni : məgray cakala ti àki ka siŋgu ge təwi ga rukani do waw ? ¹⁴ Za siŋgu ge təwi gayək a ti kəsləka nimi. Nawayay nəvi siŋgu ana bay ya ti àra kələŋ a ni kala-kala akada ya nəvuk ana nak ni. ¹⁵ Maslaŋa àbu agurki nu ka zlam ya ti nagray àna siŋgu goro ni aw ? Tək day ti nəgri sulum ana mis ti awərək bərur aw ?” ¹⁶ Nahkay nday ya təbu kələŋ ge mis ni ti, mis ndahaŋ e kidiŋ gatay bu etigi gədəkani kama ge mis. Nday gədəkani ya kama ge mis ni ti ni, mis ndahaŋ e kidiŋ gatay bu atəŋgoru kələŋ ge mis. »

Yezu àdəm sak ya mahkər aməmət mək aməŋgaba e kisim ba

(Mark 10.32-34 ; Lək 18.31-34)

¹⁷ Yezu naŋ àbu akoru, àzay divi ya ti acəloru a Zeruzalem ni ti àzalakabu ndam madəbay naŋ kru mahar cəeni ni. Nday təbu takoru ti àhi ana tay ahkado : ¹⁸ « Cəm day, nihi ti leli məbu məcəloru a Zeruzalem. Eminjəa eslina ti atəgəsi nu *Wur ge Mis ana gədəkani ga ndam *məŋgalabakabu mis akaba Melefit akaba ana ndam *məsər Wakita ge Melefit ni. Eslini atədəm si takad nu kwa, ¹⁹ atəgəsi nu ana ndam ya təfəki ahər ke Melefit do ni ; nday nani ti eteyefə, atəzləb nu àna kurupu

cuk cuk, atakadfanjiyu nu ka tøndal, mæk a vad ya mahkær ti ananğaba. »

Məñ ga ata Zek nday ata Zeñ ehindifinja zlam kà Yezu a
(Mark 10.35-45)

²⁰ Eslini wal ge Zebede tərəkia ka Yezu a akaba bəza gayan̄ ata Zek nday ata Zeñ a. Tàra t̄injikia ti mən̄ gatay ni àbəhadī mirdim ana Yezu meleher ndīb̄ ana had̄, awayay ehindifinja zlam a. ²¹ Yezu àhi ahkado : « Kawayay ti n̄griuk mam ? » Wal nakəñ àhi : « Ka ya ti akəzuma bay gayak gəđakani na ti k̄vi divi ana bəza goro hini c̄eni ni t̄anjəhadfuk kà gəvay, bəlan̄ ka ahar ga đaf, bəlan̄ ka ahar ga gəjar gayak ti. » ²² Ay ti Yezu àhi ana tay ahkado : « Ere ye ti kihindəm ni ti kəsər̄um do. Ekisləmki misi zum ge hijiyem * ya enisi ni tata waw ? » Nday nakəñ t̄ahi : « Misliki. » ²³ Eslini Yezu àhi ana tay ahkado : « Ekisəm zum ge hijiyem ye enisi ni ti amagravu eded̄in. Ay ti maslan̄a ya ti amədəm way amanjəhadfu kà ahar ga đaf akaba kà ahar ga gəjar goro way ni ti nu do. Nani Bay Melefit àna ahàr gayan̄ day ti aməvi məlan̄ nani ana mis ya nan̄ àdaba tay a ni. »

²⁴ Ka ya ti ndam *madəbay Yezu kruani ndahan̄ ni ticia ma na ti t̄ezumkia b̄eruv ka tay c̄eni na. ²⁵ Eslini Yezu àzalakabu ndam madəbay nan̄ ni đek, àhi ana tay ahkado : « Kəsər̄uma, bəbay ga had̄ ni ti t̄egur mis ga njəđa. Gəđakani ga məlan̄ day t̄ədəm ahàr àđəm mis t̄agri t̄awi ana tay kay, t̄əmbrəñ mis do. ²⁶ Ay e kid̄in gek̄li bu ni ti àgravu nahkay ba. Tamal ti maslan̄a e kid̄in gek̄li bu awayay miği gəđakani ti m̄iği bay m̄agri t̄awi ana k̄li kwa sawan̄. ²⁷ Tamal ti maslan̄a e kid̄in gek̄li bu awayay miği kama gek̄li ti m̄iği evid̄i gek̄li kwa. ²⁸ Nu *Wur ge Mis nàra ti, nàwayay ti mis t̄agru t̄awi do. Nàra ti ga m̄agri t̄awi ana mis sawan̄, navay sifa goro ga mambay mis kay àna nan̄. »

Yezu ahəñgaraba ndam wuluf a c̄
(Mark 10.46-52 ; L̄uk 18.35-43)

²⁹ Ka ya ti Yezu nan̄ àbu aslaka a Zeriko akaba ndam madəbay nan̄ na ti mis kay t̄adəboru nan̄. ³⁰ Eslini t̄edi ahàr ana ndam

wuluf ndahan̄ c̄, nday t̄əbu manjəhadani kà gəvay ge divi. Nday nakəñ t̄ara ticia Yezu nan̄ àbu akoru ti t̄ədəgiki ka zlahay, t̄ədəm : « Bay geli, *Wur ge Devit, m̄asuk cicihi ti ! » ³¹ Mis kayani ni t̄ələgi ana tay, t̄əhi ana tay : « Lakumkaba. » Ay nday ti ni t̄əzlahkivu kay kay sawan̄, t̄ədəm : « Bay geli, wur ge Devit, m̄asuk cicihi ti ! » ³² Yezu àra ècia zlahay gatay na ti ècik, àzalay tay mæk àhi ana tay ahkado : « Kawayum ti n̄gri mam ana k̄li mam ? » ³³ Eslini t̄əhi ahkado : « Bay geli, mawayay ti m̄ipi divi ti ! » ³⁴ Nday nakəñ t̄əsia ciciha ana Yezu a, mæk Yezu ènjifin̄ kè eri gatay ni. Ka ma geli hini t̄ipi divi h̄aya, mæk t̄adəboru nan̄.

21

Yezu ahuriyu a Zeruzalem

(Mark 11.1-11 ; L̄uk 19.28-40 ; Zeñ 12.12-19)

¹ Tòru t̄inj̄aa cifa kà gəvay ga Zeruzalem a, nday gwar ka həma *Oliviye, kama ga kəsa Betfazi ti Yezu àslər ndam madəbay nan̄ ni c̄, ² àhi ana tay ahkado : « Dəgum a kəsa teḡani kama gek̄li ni vu. Ek-inj̄amiya nahəma, akədumi ahàr ana azon̄gu məwəlani wur gani àfəñ kà gəvay. Piceh̄mubiya, dəguma àna tay a. ³ Ay tamal maslan̄a àhi ma ana k̄li ti humi ahkado : “Bay geli awayay.” Nahkay ti atəmbərfəñ tay kè k̄li h̄aya. »

⁴ Zlam gani nani àgravu đek nahkay ti, ti pakama ga bay mahəñgaray *pakama ge Melefit ni m̄agravu. Pakama gani nihi :

⁵ « Humi ana ndam *Siyon̄ : “Bay gek̄li nan̄ tegi ara, nan̄ kudufa.

Nan̄ àki ka mən̄ ga azon̄gu, àki ka wur ga azon̄gu ya mis t̄əhəl zlam àna nan̄ ni.”
* »

⁶ Mæk ndam *madəbay Yezu ni t̄òru t̄əgray ere ye ti Yezu àhi ana tay t̄əgray ni. ⁷ Nday nakəñ t̄əzəbiyu mən̄ ga azon̄gu ni akaba wur ga azon̄gu ni. Tàra t̄inj̄ia àna tay a ti t̄əbaki azana ka tay mæk Yezu ànjəhadkiyu.

⁸ Mis dal-dal eslini t̄əpəbivoru azana gatay e divi vu, mis ndahan̄ ti ni t̄əkwahabiyu slimberi a vəđan̄ bu, t̄əbəhadivoru bilegeni.

⁹ Yezu nan̄ àbu akoru ti mis dal-dalani ya

* 20:22 Zum ge hijiyem ni ti awayay adəmvaba daliya ga Yezu ya amacakay ni. * 21:5 Məñjay Zakari 9.9.

kama gayan akaba ya kaləŋ gayan ni tàgray salalay, tàzləbay nan, tədəm : « *Hozana ana *Wur ge Devit ! Bay Melefit mǎgri sulum gayan ana maslanja ya ti ara àna slimi gayan a ni ! Tàzləbay Melefit driŋ agavəla ! † »

¹⁰ Ka ya ti Yezu àhuriya a Zeruzalem a ni ti mis ga kəsa ni dek ahàr àhəlia ana tay a dal-dal. Mis ndahan tədəm : « Nan hini ti way ? » ¹¹ Mək mis kayani ni tədəm : « Nan hini ti Yezu bay mahəŋgaray pakama ge Melefit, nan zal Nazaret ka had *Gelili. »

Yezu a ahay gəđakani ge Melefit ni bu
(Mark 11.15-19 ; Lək 19.45-48 ; Zeŋ 2.13-22)

¹² Yezu àhuriyu a dalaka ga *ahay gəđakani ge Melefit ni vu, àdi ahàr ana mis təsəkumvoru zlam akaba ndam məsəkum zlam, mək ànjəki ka magaraya tay e mite va. Àmbəhadaba tabəl ga ndam mambay siŋgu na akaba məlan manjəhadani ga ndam məsəkumoru kurkoduk na. ¹³ Ahi ana tay ahkado : « Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu, Melefit àdəm : “Ahay goro zla ti atədəm ahay ga *mahəŋgalavù Melefit.” ‡ Ay lekələm ti kəmbatunkaba, ègia ahuzl ga ndam akal a. »

¹⁴ Eslini a dalaka ga ahay gəđakani ge Melefit ni bu ni ti ndam wuluf akaba ndam dəra tərəkia ka Yezu a, mək àhəŋgaraba tay a. ¹⁵ Ka sarta gani nani ti bəza təzlah a ahay gəđakani ge Melefit ni bu, tədəm : « *Hozana ana *Wur ge Devit. » Gəđakani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba ndam *məsar Wakita ge Melefit ni tàra tìpia zlam magray ejep ga Yezu ya agray na akaba tìcia zlahay ga bəza na ti nday nakəŋ təzuma bəruv a. ¹⁶ Eslini nday nakəŋ təhi ana Yezu : « Kəbu kici ere ga bəza ya tədəm ni aw ? Tagray nahkay ti àbəlay aw ? » Yezu àhi ana tay : « Iy, nəbu nici ere ye ti tədəm ni. Ay a Wakita ge Melefit bu Devit àhi ana Melefit nahkay hi : “Kəgray ti ku bəza dac-dacani akaba bəza ya ka ahar ni tekeđi tàzləbay kur.” § Ma gani nani ti kəjeŋgum ndo waw ? » ¹⁷ Eslini àmbərbu tay, àsləkaba a kəsa ni ba, òru a Betani mək àndəhadbu eslini hundum.

Məŋ ga wəruv ya èvi bəza ndo ni
(Mark 11.12-14, 20-24)

¹⁸ Də ge miledə gani, Yezu nakəŋ nan àbu angoru a kəsa ni vu ti ləwir àwərkaba nan a. ¹⁹ Ləwir ni nan àbu awər nan nahkay ti èpi məŋ ga *wəruv kə gəvay ge divi. Nan nakəŋ òru kə gəvay gani. Òru ènjəa ti àdifəŋ ahàr ana bəza gani ndo, si slimberi cilin, mək àhi ana məŋ ga wəruv ni ahkado : « Nak ti day-day ekiwi bəza va do. » Eslini məŋ ga wəruv ni èkəli həya. ²⁰ Ndam madəbay nan ni tàra tìpia ti àgria ejep ana tay a, tədəm ahkado : « Ka ma geli hini ti məŋ ga wəruv ni èkəlia həya ti ahəmamam ? » ²¹ Eslini Yezu àhi ana tay : « Nəhi ana kəli nahəma, tamal kəfumkia ahàr ke Melefit a, kəjalum ahàr cə cə do ni ti ekisləmki magray ere ye ti nəgri ana məŋ ga wəruv ni cilin do, ku kəhumi ana həma hini : “Radvaba, ru kədiyu a *dəluv gəđakani vu” nəŋgu ni, agravu. ²² Tamal ti kəfumkia ahàr ke Melefit a ti Melefit aməvi ere ye ti kahəŋgalumfəŋa ni dek ana kəli. »

Yezu agray təwi ti way àvi divi gani way ?
(Mark 11.27-33 ; Lək 20.1-8)

²³ Yezu àhuriyu a dalaka ga *ahay gəđakani ge Melefit ni vu. Ka ya ti nan àbu acahi zlam ana mis ni ti gəđakani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba gəđakani ndahan tərəkia, təhi : « Kəgray təwi hini nahkay ti kəŋgət divi gani eley ? Way àvuk divi gani way ? » ²⁴ Yezu àhəŋgrifəŋ ana tay, àdəm : « Nu day nihindifinja zlam bəlan kə kəli a. Kəhəŋgrumufəŋa nahəma, nu day nəhəŋgrifəŋ ana kəli, nədəfi bay ya ti àvu divi ge təwi ya ti nagrai ni ana kəli. ²⁵ Nəhi ana kəli nahəma, *baray ge Zeŋ ya ti àbaray mis ni ti njəda gani Melefit àvi tək, tək day ti mis təvi aw ? »

Tàra tìcia ma na nahkay ti tàgray gejewi e kidin gatay bu, tədəm : « Tamal məhi : “Melefit àslərbiyu nan” hi nahəma, ara ahi ana leli : “Kəgəsumkabu pakama gayan ni ndo ni ti kamam ?” ²⁶ Ay tamal mədəm keti : “Mis təvi njəda gani” ti àrakaboru do ; angwaz awərfəŋa leli kə mis tezl-tezleni na, adaba nday dek tədəm Zeŋ ti nan bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit. »

† 21:9 Məŋjay Limis 118.25-26. ‡ 21:13 Məŋjay Izayi 56.7 ; Zeremi 7.11. § 21:16 Limis 8.3.

27 Nahkay ti tãhãngrifãñ ana Yezu, tãhi : « Leli mãsar do. » Eslini Yezu àhi ana tay : « Nu day nõdãfi bay ya ti àvu divi ge tãwi ya ti nagray ni ana kãli do bilegeni. »

Ma gozogul àki ka bãza ndahan çu

28 Yezu àhi ana tay keti : « Çum day, ma goro àbu nõhi ana kãli ti, akajalumki ahãr ti ahãmamam ? Maslaña nahan àbu bãza gayan tãbu çu. Àhi ana bãlan gani : “Wur goro ni, ru kãgray tãwi a vãdan bu kani.” 29 Wur ni àhãngrifãñ, àhi : “Nõru do.” Ay àpãsa gãzit ti ajalay ahãr nahan mãk òru a vãdan ni vu. 30 Bãñ gatay ni àhi ana wur nahan ni day nahkay. Wur ni àhãngrifãñ, àhi : “Bãba nõcia, nakoru.” Ay ti àcuway moroni ndo. 31 E kidiñ ga bãza çueni ni bu ni ti way àgra ere ye ti bãñani awayay na way ? » Tãhãngrifãñ tãhi : « Nan ye enjenjeni ni. » Mãk Yezu àhi ana tay : « Nõhi ana kãli nahãma, ndam *mãhãl hadam akaba wãl mesãwehvu atãhuriyu a *Mãgur ge Melefit vu enji gekãli. 32 Adaba Zeñ bay mãbaray mis ni àra afa gekãli a, àdãfikia divi ge jiri ana kãli a, ay ti kãgãsumkabu ma gayan ni ndo. Ay ndam mãhãl hadam akaba wãl mesãwehvu tãgãskabã sawan. Ku kãra kãpãma nahkay nãngu ni, kãmbatumkaba majalay ahãr gekãli a ga mãgãskabu ma ge Zeñ na ndo. »

Ma gozogul àki ka ndam mãwãs vãdan cudayani

(Mark 12.1-12 ; Luk 20.9-19)

33 Yezu àhi ana tay keti : « Bumi slimi ana ma *gozogul nahan keti : Bay ga vãdan nahan àbu nahãma, àjavù mãñ ga zlam a vãdan gayan ni vu,* àcafãñ azlaw tekesl, àgraya mãlan ga mãfucaya yam ga bãza ga mãñ ga zlam na, àkay læli zãbalani, mis acãlkiyu ka ahãr gani ga mãjãgay vãdan ni. Kãlan gani àfivù vãdan ni a ahar vu ana mis ti tãwãs, mãk àslãka, òru e mirkwi zlam gayan. 34 Sarta ga mãpalay bãza ga zlam ni àra ènjia ti bay ga vãdan ni àslãrbiyu ndam mãgri tãwi afa ga ndam mãwãs vãdan ni ti tãhãlikaboru ja gani gayan. 35 Ay nday ya tãslãrbiyu tay ni tãra tãnjia ti ndam mãwãs vãdan ni tãgãs tay yaw yaw. Tãra tãgãsa tay a ti tãzlãb bãlan gani, tãkad bãlan gani, bãlan

gani ti ni tãzligi àna akur simiteni. 36 Eslini bay ga vãdan ni àslãrbiyu mis ndahan kay tãtam nday ye enjenjeni ni. Tãra tãnjia ti ndam mãwãs vãdan ni tãgri ana tay akada ya tãgri ana nday ye enjenjeni ni. 37 Kãlan gani nahãma, bay ga vãdan ni àslãrbiyu wur gayan gayanani, àhi ana ahãr : “Wur goro ni ti atãgãsiki ma.” 38 Ay ndam mãwãs vãdan ni tãpia wur na nan àbu ara ti tãzlapay e kidiñ gatay bu, tãdãm ahkado : “Nãñ teguni ti mekeji gayan ; mãmbrãñ nan ba, makadum nan ; nahkay ti vãdan ni emigi geli.” 39 Àra ènjikia ka tay a ti tãgãs nan yaw, tãzaba nan a vãdan ni ba, tãru tãkad.

40 « Nãdãm nahãma, bay ga vãdan ni amaslãkabiya ti amãgri mam ana ndam mãwãs vãdan ni mam ? » 41 Nday nakãñ tãhãngrifãñ, tãhi : « Amabazl ndam mãwãs vãdan cudayani ni, mãk amãvi vãdan ni ana mis ndahan. Nahkay nday nani atãhãlibiyu ja gani gayan ka mawayay gayan. »

42 Eslini Yezu nakãñ àhi ana tay : « A Wakita ge Melefit bu, àbu mãbãkiani nahkay hi :

“Akur nahan àbu ti ndam mãlãm ahay tãwayay magray tãwi àna nan ndo. Ay ti akur gani nani ègia akur ya akay ahay na dẽk sawan.

Ere nani ti tãwi ga Bay Melefit, agri ejep ana leli.” †

« Lekãlum kãjẽngãm ma gani nani day-day ndo waw ? 43 Nõhi ana kãli nahãma, lekãlum ndam ya ti giri-giri Mãgur ge Melefit ni gekãli ni ti akãhurumiyu do ; Melefit amãvi ti ana ndam ya ti tãgãsiki ma, tãgri tãwi ni. [44 Akur gani nani nahãma, tamal maslaña àdãdkiya ti maslaña nani amãhuãkaba ñguc ñguc. Ay tamal akur ni àdãkia ti ni, amãngãladkaba nan a.] »

45 Eslini gãdãkani ga ndam *mãngãlabakabu mis akaba Melefit ni akaba ndam *Feriziyeñ ni tãra tãci ma *gozogul ga Yezu ya àdãm na ti tãsãra àdãmki ti ka tay. 46 Nahkay tawayay tãgãs nan. Ay mis tãbu eslini kay ti tãgãs nan ndo, adaba añgwaz àwãrfãña tay kã mis dal-dalani na. Adaba mis ni tãdãm nan ti nan bay mãhãngaray *pakama ge Melefit.

* 21:33 Zlam ya àjavù a vãdan vu ni ti *viñ. † 21:42 Limis 118.22-23.

22

Ma gozogul àki ka wuməri gəḍakani (Mark 14.15-24)

¹ Eslini Yezu àhi ma *gozogul nahañ ana tay keti. Àhi ana tay ahkado : ² « *Məgür ge Melefit ti təzavu akaba bay nahañ gəḍakani àgray wuməri ga mədi wal ana wur gayañ ni. ³ Nahkay àsləroru ndam məgri təwi gayañ ni ti təzalabiya mis ya ti àzalay tay na ti t̄ara ka wuməri na ; ay ti mis nday nani t̄acuhway moroni ndo. ⁴ Eslini bay nakəñ àsləroru ndam məgri təwi ndahañ keti, àhi ana tay : “Dəgum k̄əhumi ana mis ya n̄əzalay tay ni ahkado : Nəslamalakabá zlam ga wuməri na, n̄əbazla kokúr akaba zlam ga gəḅaw goro ndahañ midiseni a ; zlam dek maslamalakabani, dəguma ka wuməri na.” ⁵ Ay ndam ya ti àzalay tay ni t̄acuhway moroni ndo ; t̄əsləka t̄oru e təwi gatay vu. Maslaña nahañ òru a v̄ədañ gayañ vu, maslaña nahañ òru ka cakalay gayañ. ⁶ Mis ndahañ ni ti ni t̄əgəs ndam məgri təwi ana bay ni, t̄əgri daliya ana tay mək t̄əbazl tay. ⁷ Nahkay bay ni àzuma b̄əruv a, àsləroru ndam slewja gayañ t̄əbazl ndam ya ti t̄əbazl ndam məgri təwi ni, t̄əviyekaba k̄əsa gatay na. ⁸ Eslini bay ni àhi ana ndam məgri təwi ni ahkado : “Zlam məzumani ga wuməri ni maslamalakabani, ay ti ndam ya n̄əzalay tay enji ni ti n̄əwayay tay va do. ⁹ Nihi nahəma, dəgum ka mazlalamba ge divi, zalumbiya mis ya k̄ədumi ahàr ana tay eslini na dek t̄ara ka wuməri na.” ¹⁰ Eslini ndam məgri təwi nakəñ t̄oru ka mazlalamba ge divi ni, t̄əzalakabu ndam ya t̄ədi ahàr ana tay eslini ni dek ; ndam cuday akaba mis sulumani dek t̄ara ka wuməri na. Mis ni t̄ara t̄injikaba ti t̄ərahva a ahay ni va ndəñ.

¹¹ « Kələñ gani bay ni àhurkiviya ka ndam ya ti àzalakabu tay ni a ahay vu ga məməñjiyu tay. Eslini nañ nakəñ èpi zal nahañ azana ga wuməri ni àfəñ bi ; ¹² èhindifiña, àhi ahkado : “Zl̄əba goro ni, azana ga wuməri ni àfuk bi ti k̄àhəraya ahalay a ti ahəmamam ?” Ay ti maslaña gani nani èsliki məhəñgrifəñani ndo. ¹³ Nahkay bay ni àhi ana ndam məgri

təwi ni ahkado : “Wəlumikaba asak akaba ahàr a ti k̄izligəmiyu nañ e mite vu a məlañ ziñ-zinəni vu. Eslini emitəwi, amacakay daliya dal-dal.” » ¹⁴ Yezu àdəm keti : « Ndam ya ti Melefit àzalay tay ni ti nday kay, ay ndam ya ti àdəkiba tay a ni ti nday kay do. »

Ma ga hadam ya t̄əpəli ana bay gəḍakani ga ndam Rom ni

(Mark 12.13-17 ; L̄uk 20.20-26)

¹⁵ Eslini ndam *Feriziyeñ ni t̄əzlapay e kid̄iñ gatay bu t̄əḍəm : « Magray ahəmamam ti Yezu m̄əḍəm ma magəḍavani ti m̄əgəski nañ ni mam ? » ¹⁶ Nahkay nday nakəñ t̄əslərkiuru ndam madəbay tay ndahañ akaba ndam ndahañ ya tadəbay bay *Erot ni ti t̄əhi ana Yezu ahkado : « M̄əsi, m̄əsəra nak ti k̄əḍəm ma ge jiri, kacahi zlam ya ti Melefit awayay ni ana mis àna jiri gani. Añgwaz àwərfəña kur k̄ə pakama ge mis ya t̄əḍəmkuk na do ; ku k̄ə meleher ga way way do day k̄əgray añgwaz do. ¹⁷ Ay ti hi ana leli nimi, a majalay ahàr gayak bu ni ti Melefit àvia divi ana leli a ga məbəhad̄i hadam ana *bay gəḍakani ga ndam Rom a t̄ək, àvi ana leli ndo waw ? »

¹⁸ Nday nakəñ t̄ara t̄əhia ma na nahkay ti Yezu àsəra t̄əḍəmaya ma ge jiri ga huḍ gatay a ndo. Nahkay àhi ana tay ahkado : « Lekələm ti kawayum mis t̄əḍəm lekələm ndam jireni, ay ti lekələm ndam jireni do ! Kəhələmfua eyə a ti kamam ? ¹⁹ N̄ga ñgazlumubiya siñgu akur-akurana ya ti mis t̄əpəl hadam àna nañ na day nimi. » Mək nday nakəñ t̄əvi siñgu akur-akurani bəlañ. ²⁰ Eslini nañ nakəñ àhi ana tay ahkado : « Àki ka siñgu hini ti mazavu ga ahàr ga way ? Slimi məbəkiani ni ti ga way ? » ²¹ T̄əhəñgrifəñ, t̄əhi ahkado : « Ga bay *Sezar. * » Nahkay nañ nakəñ àhi ana tay ahkado : « Həñgrumi zlam ga bay Sezar ni zlam gayañ, ge Melefit ti ni həñgrumi ana Melefit zlam gayañ. » ²² T̄ara t̄icia ma ga Yezu ya àhi ana tay na ti àgria ejep ana tay a dal-dal. Nahkay t̄əmbərbu nañ, t̄əsləka.

Manğabana e kisim ba

(Mark 12.18-27 ; L̄uk 20.27-40)

²³ Ka fat gani nani nahəma, ndam *Sedəseyəñ ndahañ t̄əràkia ka Yezu a.

* 22:21 Ka siñgu gatay lu ti ndam Rom tagrakiaya mazavu ga bay gəḍakani gatay a, t̄əbək̄i slim̄i gayañ daya.

Ndam Seduseyen ti tādām mis àmēta ti àngaba e kisim ba koksah. Nahkay nday nakəŋ tēhi ana Yezu ahkado : ²⁴ « Məsi, Məwiz àdām ahkado : “Tamal mis àmēta, wal gayan əwii wur ndo nahəma, ahàr àdām wur ga mən ga zal ni azay wal ni, ti tīwia mekeji ana wur ga mənani ya àmēt na.” † ²⁵ Yaw mis ndahan tēbu afa geli nday adəskəla kà mən gatay, gəđakani gatay ni àda wal a. Àra àza wal na ti əwifinā wur a ndo, mək zal ni àmēta. Àra àmēta àmbərba wal gayan na ti mimbiki ga zal ni àzay. ²⁶ Àra àza wal na ti nan day əwifinā wur a ndo, mək àmēta. Mimbiki gayan ye cə ni day àgray nahkay, mək àmēta. Nahkay nday adəskəlani ni dek tēza wal na day tiwifinā wur a ndo mək nday dek tēmēta. ²⁷ Kələn gani wal ni day àra àmēta. ²⁸ Ay ka fat ya ti mis dek atanğaba e kisim ba nahəma, wal ni ti way bəlan e kidin gatay adəskəlani ni bu amazay way ? Nday dek tēza nan a ni. »

²⁹ Ay Yezu nakəŋ àhəŋgrifən ana tay, àdām ahkado : « Majalay ahàr gekəli ti kigeni do, adaba kicəmbaba ma ga Wakita ge Melefit ya Məwiz àbəki na ndo, kəsərum njəda ge Melefit do palam. ³⁰ Nədām nahəma, ka ya ti mis atəmēta mək atanğaba e kisim ba ni ti zawal ataday wəl va do, wəwal day ataday zawal va do. Atanjəhad dek akada ga *məslər ge Melefit ya tēbu a huđ melefit bu ni sawan. ³¹ Ay tamal ti mazlapaki ka ma ge mis ya tanğaba e kisim ba nahəma, kəjəŋgəm ma ge Melefit ya àhi ana kəli ni ndo waw ? Melefit àdām : ³² “Nu Melefit ga Abraham, nu Melefit ga Izak, nu Melefit ge Zekəp.” Melefit ti nan Melefit ga ndam ya àna sifa ni, do ni ti ga nday ya tēmēta ni do. » ‡ ³³ Mis dal-dalani ni tēbu tici zlam gayan ya acahi ana tay ni ti ma gayan ni àgria ejep ana tay a dal-dal.

Divi ge Melefit ya ti ahàr àdām mis tēgəskabu enji ni ti weley ?

(Mark 12.28-34 ; Lək 10.25-28)

³⁴ Ndam *Feriziyen ni təsəra Yezu àwəlkiā ndam *Seduseyen na ka pakama. Təra təsəra nahkay nahəma, təcakalavu ³⁵ mək bay *məsər Wakita ge Melefit bəlan e

kidin gatay bu awayay ahəlfənə eyə kà Yezu a, nahkay àhi : ³⁶ « Məsi, *Divi ge Melefit ya ti ahàr àdām mis tēgəskabu enji ni ti weley ? »

³⁷ Yezu àhəŋgrifən, àhi : « “Wayay Bay Melefit gayak àna huđ bəlan, àna sifa gayak dek akaba àna majalay ahàr gayak dek.” § ³⁸ Hini gani ti Divi ye enjenjeni, Divi ya ti ahàr àdām mis tēgəskabu enji ni. ³⁹ Divi ye cə ya ahàr àdām mis tēgəskabu ni ti nihi : “Wayay ndam ya ti nak kəbu akaba tay ni akada ya kawayay ahàr gayak gayakani ni.” * ⁴⁰ Divi ge Melefit ya àdəfiki ana Məwiz ni akaba pakama ga ndam ndahan ya təhəŋgaray *pakama ge Melefit ni dek ti tēvu e Divi cəeni hini bu. »

Bay gəđakani ya amara ni nan wur ge Devit aw ?

(Mark 12.35-37 ; Lək 20.41-44)

⁴¹ Ndam *Feriziyen ni nday tēbu macakalavani nahkay ti Yezu àhi ana tay ahkado : ⁴² « Lekələm ti kəhumi ana ahàr *Krist *Bay gəđakani ya amara ni ti nan way ? Nan wur ga way ? » Nday nakəŋ təhəŋgrifən, tēhi : « Nan ti *Wur ge Devit. » ⁴³ Yezu àhi ana tay ahkado : « Tamal nahkay ti ahəmamam Devit nan nanani àna ahàr gayan àdām Bay gəđakani ya amara ni ti bay gayan ni mam ? Àdām ma gani àna njəda ga *Məsuf ge Melefit, ma gani nani ti nihi :

⁴⁴ “Bay Melefit àhi ana bay goro :

Njəhada gwar kà ahar ga đaf goro a, a məlan ga gəđakani va.

Ndam ezir gayak ti anabəhad tay kə meleher gayak

akada ga zlam ga bay ya abəki asak ni, ti kəcəlki ka tay.” †

⁴⁵ « Nədām nahəma, Krist nani ti Devit azalay nan bay gayan ti, təzalay nan *Wur ge Devit keti ti kamam ? » ⁴⁶ Yezu àra àdāma ma nahkay ti maslanə ya ti esliki məhəŋgrifənani ni ti àbi. Kwa ka fat nani maslanə ya ti azay njəda gayan ge mihindifinā ma nahan a ni ti àbi va bi.

† 22:24 Mənjay Mimbiki 25.5. ‡ 22:32 Mahərana 3.6, 15, 16. § 22:37 Mimbiki 6.5. * 22:39 Levi 19.18.
† 22:44 Limis 110.1.

23

Bumvu slimi àna ndam mäsär Wakita ge Melefit ni

(Mark 12.38-39 ; Lük 11.43, 46 ; 20.45-46)

¹ Nahkay ka ya ti mis dek tëbu tëbi slimi ana ma ga Yezu nahäma, Yezu nakəŋ àhi ana mis dal-dalani ni akaba ana ndam madəbay naŋ ni ahkado : ² « Ndam *mäsär Wakita ge Melefit ni akaba ndam *Feriziyen ni ti Melefit adaba tay ga mädəfiaba *Divi ge Melefit ya Məwiz àbəki na ana mis a. ³ Gəsumiki pakama gatay ni ana tay, grum ere ye ti tëhi ana kəli ni dek, ay ti kəgrum zlam gatay ya tagray ni ba, adaba tàgray zlam ya tädəmaya ni do. ⁴ Pakama gatay ya tëhi ana mis grum ni ti akada zlam mädəsani dal-dal ya təwəlkabu, təhəkiyu ke mis ni, ay ti nday ndayani ku àna weleher tekedī tawayay məjənaki tay do. ⁵ Təwi gatay ya tagray ni dek ti tawayay ti mis tädəm àbəlay. Nahkay zlam gatay ya ti təwəlkabu ni * ti gädakani àtam ge mis ndahaŋ ni. Zlam ya ti tädəməkkiyu ka mugudi gatay ni † day zəbalani àtam ge mis ndahaŋ ni. ⁶ Tawayay manjəhadvəni e kərsi ga gädakani vu ka məlaŋ məzum zlam ga wuməri akaba a ahay ga *mahəŋgalavù Melefit bu. ⁷ Tawayay ti mis tğri sa ana tay a gosku bu kə meleher ge mis dek. Tawayay ti mis təzalay tay “Məsi.” ⁸ Ay lekələm zla ti kawayum ti mis təzalay kəli “Məsi” ba, adaba lekələm dek ti kə məŋ gekəli, Məsi gekəli day naŋ bəlaŋ. ⁹ Mis ya ka had ni ti kəzalum tay “baba” ba. Adaba Bəŋ gekəli ti naŋ bəlaŋ, naŋ e melefit bu. ¹⁰ Kawayum ti mis təzalay kəli “gädakani” ba, adaba Gädakani gekəli ti naŋ bəlaŋ, nani *Krist. ¹¹ Maslaŋa ya ti naŋ gädakani e kidiŋ gekəli bu ni ti bay ya ti aməgri təwi ana kəli ni. ¹² Nahkay day maslaŋa ya ti awayay gädakani ni lu, Melefit amafəkaf naŋ kəlaŋ ge mis dek. Ay maslaŋa ya ti àdəm naŋ kəlaŋ ge mis dek ni day, Melefit aməvi məlaŋ gädakani. »

Ndam ya ti tawayay ti mis tädəm nday ndam jireni ni

(Mark 12.40 ; Lük 11.39-52 ; 20.45-47)

¹³ « Lekələm ndam *mäsär Wakita ge Melefit akaba ndam *Feriziyen, lekələm ya ti kawayum ti mis tädəm lekələm ndam jireni ni ti akəsüm cicihi, adaba kəbum kəcümfəŋa mis ndahaŋ ga məhuriyani a *Məgur ge Melefit va. Lekələm lekələmeni day kəhurumiyu do, kəcümfəŋa ndam ya tawayay məhuriyani na daya.

[¹⁴ « Lekələm ndam mäsär Wakita ge Melefit akaba ndam Feriziyen, lekələm ya ti kawayum ti mis tädəm lekələm ndam jireni ni, akəsüm cicihi. Adaba kəbum kəhələmfəŋa zlam ga wəl madakway a dek, kəbum kəpəsümki ka mahəŋgalay Melefit, kawayum ti mis tädəm lekələm mis sulumani. Azuhva nani seriya ya ti Melefit amagrafəŋa kə kəli a ni amatam ge mis ndahaŋ ni.]

¹⁵ « Lekələm ndam mäsär Wakita ge Melefit akaba ndam Feriziyen, lekələm ya ti kawayum ti mis tädəm lekələm ndam jireni ni, akəsüm cicihi. Lekələm kəbum kədəgum ka had ndahaŋ gərgəri kay ku àna asak, ku àna *slalah ga yam, ti kəŋgətum ku mis bəlaŋ ga madəbay kəli. Ay tamal ti kəŋgətuma maslaŋa bəlaŋ nahəma, kəgrum ti mägudar zlam atam gekəli ni sak cə ; nahkay egi maslaŋa ya ti Melefit ezligiyu naŋ a *dəluv ga aku vu di ni akada ya ti aməbiyu kəli ni.

¹⁶ « Lekələm ndam wuluf ya kədumfəŋa ahar ka ndam wuluf ndahaŋ a ni, akəsüm cicihi. Adaba kəbum kədəmum : “Maslaŋa ya ti àmbada àna *ahay gädakani ge Melefit na ti mbaday ni àzum naŋ do, ay tamal àmbada àna gru ya taŋgah a ahay gädakani ge Melefit ni ba ni ti mbaday ni azum naŋ.” ¹⁷ Lekələm ti ndam wuluf murani efediŋ. E kidiŋ ga ata ahay gädakani ge Melefit ni nday ata gru ni bu ni ti gädakani ti weley ? Gädakani ti gru ni tək day ti ahay gädakani ge Melefit ya agray ti gru ni mīgi *njəlatani ni aw ? ¹⁸ Kəbum kədəmum

* **23:5** Ka ya ti tahəŋgalay Melefit ni ti ndam Zəde ndahaŋ təwəlkabu zlam ke meleher ahkay do ni təwəlvù a ahar vu ; a huđ ga zlam gani nani bu ni ti pakama ge Melefit àbu məbəkiani. Àna ma asara ti təzalay zlam məwəlkabani gani nani filakter. (Mimbiki 6.8). † **23:5** Ndam Zəde tädəməkkiyu zlam akada ezewed ka ma ga mugudi gatay ga madafaki nday ndam ge Melefit (Macalani 15.37-41).

keti : “Maslaṅa ya ti àmbada àna melaṅ ya ti *teviyekiki zlam ana Melefit na ti mbaday ni àzum naṅ do, ay tamal àmbada àna zlam ya ti teviyekki na ti mbaday ni azum naṅ.”

¹⁹ Lekulum ti wulufani eḏeḏiṅ. E kiḏiṅ ga melaṅ ya ti teviyekiki zlam ana Melefit ni nday ata zlam ya teviyekki ni bu ni ti gəḏakani ti weley? Gəḏakani ti zlam ya teviyekki ni tək day ti melaṅ ya agray ti zlam ni miḡi njelatani ni aw? ²⁰ Maslaṅa ya ti ambaday àna melaṅ meviyekiki zlam ana Melefit ni ti àmbaday àna naṅ ciliṅ do, àmbaday ti àna zlam ya ti teviyekki ni daya. ²¹ Maslaṅa ya ti ambaday àna ahay gəḏakani ge Melefit ni ti àmbaday àna ahay ni ciliṅ do, àmbaday ti àna Melefit ya naṅ àvu ni daya. ²² Maslaṅa ya ti ambaday àna huḏ melefit ni ti àmbaday àna huḏ melefit ti ciliṅ do; àmbaday ti àna kərsi ge Melefit, àna Melefit naṅ ya naṅ àvu gappa manjəhadviyani ni daya.

²³ « Lekulum ndam məsər Wakita ge Melefit akaba ndam Feriziyen, lekulum ya ti kawayum ti mis təḏəm lekulum ndam jireni ni, akəsüm cicihi. Adaba azagat, matakavay akaba slimberi ndahaṅ ya tidi eli àna tay ni tekeḏi, kəbum kəzumiaba biliṅ a huḏ ga kruani ba ana Melefit a. Ay *Divi ge Melefit təbu, tətam nday ya ti kəgəsümkabu ni : magray jiri, məgri zlam sulumani ana mis akaba mawayay Melefit. Divi nday nani ti kəgəsümkabu do. Giri-giri ti ere ye ti amal kəgrum enji ni ti nday gani, day kwa ti kəgrum zlam ndahaṅ ya Məwiz àḏəm grum ni. ²⁴ Lekulum ndam wuluf ya kəḏumfəṅa ahar kà ndam wuluf ndahaṅ a ni, kəbum kaṅgazumaba zlam gekəli ya kisəm na, kəhumi ana ahər bi ezəwi àḏəkiviya, ay ti kipurumkivu ezligwemi ya àkibu ni do kəndum akaba naṅ.

²⁵ « Lekulum ndam məsər Wakita ge Melefit akaba ndam Feriziyen, lekulum ya ti kawayum ti mis təḏəm lekulum ndam jireni ni, akəsüm cicihi. Adaba lekulum kəbum kabarmfəṅa aləṅ ge hijiyem akaba aləṅ ga halaf a, ambatakani do a huḏ gekəli bu ni ti akal akaba cuḏay cisl cisl. ²⁶ Lekulum ndam Feriziyen ti ndam wuluf! Barumfəṅa huḏ ge hijiyem na enji a day, nahkay ti aləṅ gani day emigi njelata.

²⁷ « Lekulum ndam məsər Wakita ge Melefit akaba ndam Feriziyen, lekulum ya ti kawayum ti mis təḏəm lekulum ndam jireni ni, akəsüm cicihi. Adaba lekulum kəbum akada mindiviṅ ya taḡrakia yam ga zlam bəḏ-bəḏana amənjavu gwar ka dala ti àbəlay, ambatakani do a huḏ gani bu ni ti aslat ge mis akaba zlam magəḏavani gərgəri təvu cisl cisl ni. ²⁸ Lekulum day nahkay, mis tamənjələṅ kə kəli ti akada lekulum ndam jireni, ambatakani do cuḏay akaba masəkəḏ malfada təniki ka məbərur ana kəli dal-dal.

²⁹ « Lekulum ndam məsər Wakita ge Melefit akaba ndam Feriziyen, lekulum ya ti kawayum ti mis təḏəm lekulum ndam jireni ni, akəsüm cicihi. Adaba lekulum kəbum keḏezlamkiyu mindiviṅ ga ndam mahəṅgaray *pakama ge Melefit ya ahaslani ni lala, kəbum kəṅguledum mindiviṅ ga ndam jireni, ³⁰ mək kəḏəmum ahkado : “Tamal ka ya ti ata bəṅ geli təbazl ndam mahəṅgaray pakama ge Melefit ni leli day mələbu ti akal leli məgəsiki ana tay ga mabazl ndam mahəṅgaray pakama ge Melefit ni ndo.” ³¹ Nahkay lekulum lekulumani kəgrumkia sedi ka ahər gekəli a, kəḏəmum lekulum bəza ga ndam ya təbazl ndam mahəṅgaray pakama ge Melefit ni. ³² Nahkay ti ndeveriṅəm təwi ga ata bəṅ gekəli ya tənəkəki ni, kəmbərəṅum ba! ³³ Lekulum ti zlam a haḏ, lekulum medékw! Akatamumfəṅa kə ḏəluv ga aku ya Melefit amatraḏ kəli àna naṅ na ti ahəmamam? ³⁴ Nahkay ti nara nəsləribiyu ndam mahəṅgaray pakama ge Melefit ana kəli, ndam məsər zlam akaba ndam məsər Wakita ge Melefit ana kəli; akabazlum ndahaṅ, akadarumfəṅ ndahaṅ kə təndal, akəzləbum ndahaṅ àna kurupu a ahay gekəli ya *kahəṅgalumvù Melefit ni bu, ndahaṅ ti ni akəḏəbumoru tay ka kəsa ka kəsa ga məgri daliya ana tay. ³⁵ Nahkay ti ndam jireni ya mis təbazl tay ni ḏək ti seriya gani aməḏəḏki ke kəli, adaba kala kəbazlum tay ti lekulum lekulumeni. Ànjəkibiya kwa ka ga Abel àbivaya ana ga Zakari wur ge Berisi na. Kəkəḏum Zakari ti e kiḏiṅ ga melaṅ meviyekiki zlam ana Melefit ata melaṅ *njelatani ga ahay gəḏakani ge

Melefit ni bu. † 36 Nəhi ana kəli nahəma, zlam ya mis tågudarbiyu ni dek ti seriya gani amədədkı ka ndam ye e hini vu ni. »

*Yezu etəwi ndam Zeruzalem
(Luk 13.34-35)*

37 « Ndam Zeruzalem, ndam Zeruzalem, kəbum kabazlum ndam mahəngaray *pakama ge Melefit, kəbum kabazlum ndam ya ti Melefit asləribiyu tay ana kəli ni àna mizligi tay àna akur daya. Sak ehimeya nàwaya macakalakabá kəli a akada ga mən ge mickar ya acakalakabu bəza gayan, abəki kərpasla gayan ka tay ni. Ay ti lekələm kəcuhwum ndo. 38 Nahkay ti Melefit aməmbərəh ahay gekəli ni amanjəhad gweŋa. 39 Nəhi ana kəli nahəma, ekipəm nu e eri vu va do. Ekipəm nu wudaka ti si kədəmuma “Bay Melefit məgri sulum gayan ana maslaŋa ya ti amara àna slimi gayan a ni” Š day kwa. »

24

*Yezu adəm etembedkaba ahay gədakani
ge Melefit na*

(Mark 13.1-2 ; Luk 21.5-6)

1 Ka ya ti Yezu ahəraya a *ahay gədakani ge Melefit ni ba, naŋ əbu asləka ni ti ndam madəbay naŋ ni təhədfəkəŋiyu təhi ahkado : « Mənjəki ahəmamam tələm ahay gədakani ge Melefit ni day ti ! » 2 Eslini Yezu àhi ana tay ahkado : « Kipəma ahay hini medezleni na do waw ? Nəhi ana kəli nahəma, etembedkaba besək-besək, ku akur bəlaŋ day amanjəhadki ka akur nahaŋ va do. »

*Ere ye ti amagravu ka mandav ga mələŋ
ni*

(Mark 13.3-13 ; Luk 21.7-19)

3 Yezu naŋ əbu manjəhadani digəsa ka ahər gayan ka həma *Oliviyə nahəma, ndam madəbay naŋ ni təhədfəkəŋiyu mək tihindifinə ma, təhi ahkado : « Hiaba ana leli a, ere gani amagravu ti ananaw ? Aməsərkaba sarta ya akəŋga akaba sarta ga mandav ga duniya ni ti ahəmamam ? » 4 Eslini Yezu nakəŋ àhi ana tay ahkado : « Bumvu slimi maslaŋa əgosay kəli ba.

5 Adaba mis kay atara, ku way way do amədəm naŋ ti nu, amədəm naŋ ti *Krist *Bay gədakani ya amara ni. Nahkay atagosay mis kay. 6 Mis atagraŋ silik kə cifenı akaba kə driŋeni, ekicəm ma gani. Kicəma ti kəgrum aŋgwaz ba. Ahər ədəm zlam nday nani təgravu kwa. Ku tamal təgrava nahkay nəŋgu ni, mandav ga duniya faŋ do. 7 Ndam ga had ndahaŋ atakəvu akaba ndam ga had ndahaŋ, bəbay ndahaŋ akaba bəbay ndahaŋ. Had amadađay a kəsa gərgərani ndahaŋ bu, ləwir day amələbu a kəsa gərgərani ndahaŋ bu. 8 Zlam nday nani dek ti mənəki ga daliya cilin, təzavu akada ga wur ya ajibiyu aslər ana wal a hud bu ni.

9 « Eslini atəgəsi kəli ana mis ndahaŋ ga məgri daliya ana kəli, atabazl kəli daya. Mis ga duniya dek etizirey kəli adaba lekələm ndam goro. 10 Ka sarta gani nani ti mis dal-dal atəmbərəh məfəku ahər, etizirevu, atəsəkumoru mis gatay ndahaŋ. 11 Ndam ya tədəm nday ndam mahəngaray *pakama ge Melefit ambatakani do tasəkad malfada ni atələbu dal-dal, atagosay mis kay dal-dal. 12 Nahkay ti atagudarkivu zlam, mis dal-dal atawayavu akada ya ahaslani va do. 13 Ay ti maslaŋa ya ti aməmbərəh nu do duk abivoru ana vad ga mandav ga sifa gayan ni ti Melefit amahəngay naŋ. 14 Wudaka duniya andav nahəma, ahər ədəm mis təhia *Ma Məweni Sulumani àki ka *Məgur ge Melefit na ana mis ga had gərgərani na dek, ti nday ya ti nday ndam *Zəde do ni dek tici ma gani day kwa. Kələŋ gani duniya amandav həya. »

Daliya dal-dalani ya mis atagraŋ ni

(Mark 13.14-23 ; Luk 21.20-24)

15 Yezu ədəm keti : « Kəsəruma, ahaslani bay mahəngaray *pakama ge Melefit Deniyel ədəmki ma ka zlam magədavani ya ti əbələy do fererenı, eziŋ zlam dek ni. * Zlam gani amagravu ; amagrava ti ekipəm naŋ ka mələŋ *nələtani. » (Bay ya ti ejeŋgey ma hini ti ahər ədəm mici lala). 16 « Ekipəma naŋ a ti ahər ədəm ndam ya ka had *Zəde ni təcuhworu a həma vu kwa.

† 23:35 A Wakita ge Melefit ya ahaslani ga ndam Zəde ni bu ni ti tədəmki ma ka Abel ka mənəki gani (Mənəkiyani 4.8). Tədəmki ma ka Zakari wur ge Berisi ti ni ka mandav gani (2 Labara 24.20-22). Š 23:39 Limis 118.26. * 24:15 Mənəy Deniyel 9.27 ; 11.31 ; 12.11.

17 Maslaṅa ya ti naṅ ka *dalahaṅ ga ahay gayaṅ ni àhəraya, àhuriyu a ahay vu ga məhəlaya zlam gayaṅ a day ba. Māhəraya mâcuhway sawaṅ. 18 Maslaṅa ya ti naṅ a vədaṅ bu ni ti ni, àṅga a magam a ga mara mazay azana gayaṅ ba. Mâcuhway sawaṅ. 19 Ka sarta gani nani ti wál a huđ akaba nday ya ti bəza təfəṅ kà tay ka ahar ni atasay cicihi! 20 Nahkay ti həṅgalum Melefit ti ere gani nani àgravu ge milevi ahkay do ni a vad *məpəsabana va ba, 21 adaba ka sarta gani nani ti mis atəcakay daliya kay àtam daliya ndahaṅ ya mis təcakabiyu kwa ahaslani ka mənəjəki ga məlaṅ ni duk àbivaya ana kana ni. Kəlaṅ ga daliya nani ti daliya ndahaṅ atələbi akada nani day-day va bi. 22 Melefit àdəm sarta gani nani aməpəs do, do ni ti maslaṅa àbi amatamfəṅa kà daliya nana bi. Melefit àdəm aməpəs do ni ti azuhva ndam gayaṅ ya àdaba tay a ni palam.

23 « Ka sarta gani nani ti tamal maslaṅa ahi ana kəli ahkado: “Pəm *Krist naṅ àbu ahalay!” ahkay do ni: “Naṅ àbiyu tegi!” nahəma, kəgəsumiki ma gayaṅ ni ba. 24 Adaba mam? Ndam ndahaṅ atara tasəkad malfada, ku way way do amədəm naṅ Krist ahkay do ni naṅ bay məhəṅgri ma ge Melefit ana mis. Atagra y zlam ya ti mis təgray koksah, mis tipi day-day ndo ni akaba zlam ya ti aməgri ejep ana mis ni. Tamal agravu tata ni, tawayay mesipet ndam ya ti Melefit àdaba tay a ni. 25 Lekələm zla nahəma, bumvu slimi, adaba nəhiva ana kəli àndava.

26 « Tamal ti təhi ana kəli ahkado: “Naṅ àbiyu a huđ gili bu!” ti kədəgum ba; tamal təhi ana kəli ahkado: “Naṅ àbu məbuani ahalay hi!” ti kəgəsumiki ma gatay ni ana tay ba. 27 Nu *Wur ge Mis anaṅga ti mis etipi nu akada ga avər ya abay aku kwa gwar egezi akoru àna naṅ cekw agavəla ni. 28 Nəhi ana kəli nahəma, ka məlaṅ ya zlam məmətani àvu ni ti mambá təcakalavu eslini. »

Manṅa ga Wur ge Mis a

(Mark 13.24-27; Lək 21.25-28)

29 Yezu àdəm keti: « Ay ka sarta gani nani, kəlaṅ ga daliya ni zla nahəma, fat

† 24:30 Mənjay Deniyel 7.13.

amacaday məlaṅ va do həya, kiya day amasladay məlaṅ va do. Boṅgur atətədbiyu e melefít bu, atadəgaya a ga had a, zlam nṅəda-nṅədani a huđ melefít bu atədaday a məlaṅ gatay bu daya. 30 Eslini zlam nahəṅ amaṅgazlavu a huđ melefít bu; àna zlam gani nani ti mis atəsər nu *Wur ge Mis nəbu naṅga. Ka sarta gani nani ti mis ga duniya dek etitəwi, etipi nu Wur ge Mis anara ka maklaḅasl àna nṅəda kay akaba masladay goro a dal-dal. † 31 Ka sarta gani nani ti anəslərbiyu *məslər ge Melefit, etivibiyu mezlelim gədakani, atəcakalakabu ndam ya Melefit àdaba tay a ni kə sliri ga məlaṅ fadani ni dek; ku ka məlaṅ driṅeni weley weley do dek atəcakalakabu mis ka ahar bəlaṅ. »

Yezu azay mazavu ga məṅ ga wəruv *(Mark 13.28-31; Lək 21.29-33)*

32 « Nazay mazavu gani akada ga məṅ ga *wəruv ni, ahər àdəm kicəm kwa: ka ya ti àbakaba slimberi a mək edí nahəma, kəsəruma mədərdər ènjia wudak. 33 Nahkay day tamal kípuma zlam ya nəhi ana kəli ni naṅ àbu agravu nahəma, sərunki nu *Wur ge Mis nəbu cifa, nìnjia wudak. 34 Nəhi ana kəli nahəma, wudaka mis ya təbu ka dala nihi ni təmət dek ti zlam nday nani dek amagrava day kwa. 35 Məlaṅ ya agavəla akaba məlaṅ ya a ga had ni amandav, ay ti ma goro ya nədəm ni amandav day-day do. »

Maslaṅa ya ti asər vad ga mandav ga duniya ni ti si Melefit kwa

(Mark 13.32-37; Lək 17.26-30, 34-36)

36 Yezu àdəm keti: « Ay ti ma ga vad gani akaba nṅemdi gani zla nahəma, maslaṅa àbi àsər bi. *Məslər ge Melefit ya a huđ melefít bu ni day təsər do, nu Wur ge Melefit tekeđi nəsər do, si Baba Melefit day kwa ti àsəra cilin. 37 Ere ye ti àgravu ke zemeni ge Nəwi ni amagravu ka fat ya ti nu *Wur ge Mis anaṅga ni. 38 Ke zemeni gani nani wudaka yam ezin məlaṅ dek ni ti mis təbu təzum zlam, tisi zlam, taday wál, wál day taday zawal. Nday təbu tagray zlam nday nani nahkay duk àbiviyu ana vad ya ti Nəwi àhuriyu a *slalah ga yam gədakani vu ni.

³⁹ Eslini yam ni àra èziŋ tay kəɗap ka məsər gatay do. Nu Wur ge Mis day anara ka sarta ya ti mis təjalaki ahàr do ni. ⁴⁰ Nəhi ana kəli nahəma, ka ya ti anaŋga ni ti ku tamal mis cə nday a vədaŋ bu nəŋgu ni atazay bəlaŋ gani, atəmbərbu bəlaŋ gani ti amagravu tata. ⁴¹ Ku tamal wál cə tihikabu humbu ka ahar bəlaŋ nəŋgu ni, atazay bəlaŋ gani, atəmbərbu bəlaŋ gani ti amagravu tata. ⁴² Nahkay ti njəhadum eri, adaba kəsərum vad ya ti nu Bay gekəli anara ni do. ⁴³ Cəm day, tamal bay ahay àsəra sarta ga ndam akal ya atara ga mələvad ga məzləl naŋ na ti anjəhad eri, àmbrəŋ tay ga mara məhuriyani a ahay gayan vu do. ⁴⁴ Nahkay lekələm day slamatumvu lala, adaba nu Wur ge Mis anara ti ka sarta ya ti lekələm kəjalumki ahàr do ni. »

Bay magray təwi jireni
(Luk 12.41-48)

⁴⁵ Yezu àdəm keti : « Bay magray təwi lala, andikabu ana bay ya agri təwi ni, àsəra zlam a ni ti way ? Bay nani ti bay ya ti naŋ agri təwi ni ambərfəŋ təwi ga huɗ ahay gayan dek a ahar vu. Ambərfəŋ təwi ga məvi zlam məzumani ana ndam məgri təwi ndahaŋ àna sarta gani daya. ⁴⁶ Bay magray təwi nani ti tamal bay ya naŋ agri təwi ni àsləkabiya àdi ahàr, naŋ àbu agray təwi lala nahəma, bay məgri təwi nani aməmərvu. ⁴⁷ Nəhi ana kəli nahəma, bay ya təgri təwi ni aməmbrivu elimeni gayan dek a ahar vu. ⁴⁸ Ay bi bay magray təwi ni àhi ana ahàr ahkado : “Bay ya ti nəgri təwi ni àsləkabiya weceweci do.” ⁴⁹ Nahkay anjəki ka məzləb ndam ya tagrakabu təwi ni. Azum zlam zlam gayan, esi zum akaba ndam ya tisi zum dal-dal, eviyi ahàr ana tay ni. ⁵⁰ Naŋ àbu agray nahkay ti bay ya təgri təwi ni amasləkabiya ka fat ya bay məgri təwi ni àjalaki ahàr do ni, àna njemdi ya ti àsər do ni. ⁵¹ Eminjia ti amatraɓ naŋ dal-dal, aməgri daliya akada ya agri ana nday ndahaŋ ya ti təhi ana ahàr nday ndam jireni ni. Eslini ti emitəwi, amacakay daliya dal-dal. »

25

Ma gozogul àki ka bəza dahalay kru

¹ Yezu àdəm keti : « Ere ye ti amagravu ka fat gani nani a *Məgur ge Melefit ni bu

ni ti àzavu akaba bəza dahalay kru, təhəla ceŋgel gatay a ahar va, takoru tabakabu ahàr akaba bay maday wal ni. ² E kidiŋ ga bəza dahalay kruani ni bu ni ti zlam gani murani, ndahaŋ zlamani ni ti ni wir-wireni. ³ Nday zlamani murani ni təcahvu amal e ceŋgel gatay vu ciliŋ, təcah amal nahaŋ a ahar vu ndo. ⁴ Ay ti nday wir-wireni ni təcahva amal e ceŋgel gatay va mək təcaha amal nahaŋ a ahar va ju. ⁵ Bay maday wal ni àra weceweci ndo ni ti bəza dahalay kruani ni dek ere ge dəwir àgəsa tay a, tədəguya e dəwir va.

⁶ « Hud ya vad àra ègia ti tici zlahay ahəndabiyu : “Bay maday wal ni ènjia, hərəmuya, ŋgumivoru a ma vu.” ⁷ Nahkay bəza dahalay ni dek tēpidėkvu. Tàra tēpidėkva ti təslamalakabu ceŋgel gatay. ⁸ Eslini bəza dahalay murani ni təhi ana nday wir-wireni ni ahkado : “Cəhumifəŋa amal gekəli na ana leli a ti, adaba ceŋgel geli ni aku awayay amətkaia.” ⁹ Ay nday wir-wireni ni təhəŋgrifəŋ ana tay, təhi ana tay ahkado : “Àgravu do, adaba emisli ana leli akaba kəli do. Hojo dəgum afa ga ndam ya təsəkumoru ni ti kəsəkumumbiya.” ¹⁰ Ka ya ti nday nakəŋ tədəgoru takoru təsəkumbiyu amal ni ti bay maday wal ni ti ni ènjia. Nahkay bəza dahalay zlamani wir-wireni ya təslamalava ni təhuriyu akaba bay maday wal ni a ahay ga wuməri ni vu, mək ndam ga wuməri ni təzləkvù mahay. ¹¹ Kələŋ gani bəza dahalay ndahaŋ zlamani ni tinjia, tədəm ahkado : “Bay geli, bay geli, zləkiaba mahay na ana leli a ti !” ¹² Naŋ nakəŋ àhi ana tay : “Nəhi ana kəli nahəma, nəsər kəli do.” » ¹³ Nahkay Yezu àhi ana ndam madəbay naŋ ni ahkado : « Njəhadum eri, adaba kəsərum vad akaba sarta goro ya anara ni do. »

Ma gozogul àki ka ndam magray təwi mahkər
(Luk 19.11-27)

¹⁴ Yezu àhi ana tay keti : « Nu *Wur ge Mis anaŋga ti akada ga maslaŋa ya naŋ àbu akoru e mirkwi gayan ni. Ara asləka wudak nahəma, àzalakabu ndam məgri təwi gayan mək ambribu elimeni gayan ana tay a ahar vu. ¹⁵ Naŋ nakəŋ èdi siŋgu ana tay : àvi ana ku way way do akada

gayan̄ ya esl̄iki magray t̄awi àna nan̄ di ni ; àvi ana b̄elan̄ ganī siᅅgu ga gru miliyem zlam, ana nahan̄ ni miliyem c̄, ana nahan̄ ni ti ni miliyem. K̄elan̄ gani, nan̄ nak̄an̄ àsl̄aka. ¹⁶ Nahkay nan̄ ya ti t̄abi siᅅgu ga gru miliyem zlamani ni àmbatvu àna nan̄ m̄ak àᅅḡatki siᅅgu ga gru miliyem zlam. ¹⁷ Nan̄ ya ti t̄abi siᅅgu ga gru miliyem c̄eni ni day àmbatvu àna nan̄ m̄ak àᅅḡatki siᅅgu ga gru miliyem c̄. ¹⁸ Ay maslaᅅa ya t̄abi siᅅgu ga gru miliyem ni òru àᅅḡah, èliyu siᅅgu ya bay gayan̄ àvi ni d̄ak a had̄ vu.

¹⁹ « Bay ya ti t̄agri t̄awi ni àra àp̄esia e mirkwi gayan̄ na ti àsl̄akabiya. Àra àsl̄akabiya ti àd̄em t̄h̄el̄ibiya zlam gayan̄ na, acalaba. ²⁰ Nahkay maslaᅅa ya t̄abi siᅅgu ga gru miliyem zlamani ni àr̄akia, àh̄el̄kivabiya siᅅgu ndahan̄ miliyem a zlam, àhi ahkado : “Bay goro, àna siᅅgu miliyem zlamani ya k̄abu ni, n̄ambatva àna nan̄ a, n̄ᅅḡatki ndahan̄ a miliyem zlam.” ²¹ Eslini bay ni àhi : “Àᅅ̄alay, nak jireni, nak bay magray t̄awi sulumani. Nihi ti n̄efiyu kur k̄egur zlam kay, ad̄aba k̄grua t̄awi sulumana àna zlam ḡaziteni hini ya n̄vuk na. M̄ervu akaba nu.” ²² Nan̄ ye c̄ ni day àr̄akia àhi ahkado : “Bay goro, àna siᅅgu miliyem c̄eni ya k̄abu ni, n̄ambatva àna nan̄ a, n̄ᅅḡatki ndahan̄ a miliyem c̄.” ²³ Eslini bay ni àhi : “Àᅅ̄alay, nak jireni, nak bay magray t̄awi sulumani. Nihi ti n̄efiyu kur k̄egur zlam kay, ad̄aba k̄grua t̄awi sulumana àna zlam ḡaziteni hini ya n̄vuk na. M̄ervu akaba nu.”

²⁴ « K̄elan̄ ganī maslaᅅa ya t̄abi siᅅgu ga gru miliyem ni àr̄akia bilegena, àhi ahkado : “Bay goro, n̄s̄era man̄j̄ah̄ad̄ gayak a, nak mis z̄l̄z̄lad̄ani, k̄embr̄an̄ mis do. Zlam ya ti nak k̄iz̄ligi ndo ni day kabaz, zlam ya ti k̄ab̄eh̄ad̄ hilfi gani ndo ni day kacakalakabu. ²⁵ N̄agrafuka aᅅgwaz a. Nahkay n̄oru n̄liyu siᅅgu gayak ni a had̄ vu. Nihi za zlam gayak a.” ²⁶ Eslini bay ni àhi ahkado : “Nak ti k̄agr̄ay t̄awi sulumani do, nak mas̄efani. K̄s̄era man̄j̄ah̄ad̄ goro a, k̄ed̄em zlam ya ti n̄iz̄ligi ndo ni day nabaz, zlam ya ti n̄ab̄eh̄ad̄ hilfi gani ndo ni day n̄acakalakabu. ²⁷ Tamal k̄s̄era nahkay ti hojo amal k̄ev̄ia siᅅgu goro na ana ndam macakalana, nihi n̄àsl̄akabiya ti

amal n̄edia ah̄ar a èwikia.” ²⁸ M̄ak àhi ana nday ye eslini ni ahkado : “Zumf̄eᅅa siᅅgu na, k̄av̄umikivu ana maslaᅅa ya ti siᅅgu ga gru gayan̄ miliyem kruani ni.” ²⁹ Eslini àhi ana tay : “N̄ehi ana k̄ali nah̄ema, maslaᅅa ya ti zlam gayan̄ àbu ni ti at̄av̄ikivu, zlam gayan̄ emigi kay dal-dal. Ay maslaᅅa ya ti zlam gayan̄ àbi ni ti ku ere ye ti àf̄an̄ ni day at̄azaf̄eᅅa. ³⁰ Ay maslaᅅa ya ti àgr̄ay t̄awi sulumani ndo ni zligumiyu nan̄ e mite vu a m̄elan̄ ziᅅ-z̄iᅅeni vu, emit̄awi, amacakay daliya dal-dal.” »

Seriya ya ti atagraf̄eᅅa k̄è mis a ka fat ga mandav ga duniya ni

³¹ Yezu àd̄em keti : « Ka fat ya ti nu Wur ge Mis anan̄ga a m̄elan̄ maslad̄ani goro ba akaba *m̄es̄l̄er ge Melefit a d̄ek ni ti ananj̄ah̄ad̄ e k̄arsi ga bay goro bu. ³² Eslini mis ga had̄ ḡarḡarani d̄ek at̄acakalavu k̄è meleher goro. M̄ak enedekaba mis a akad̄a ga bay maj̄egay zlam edekaba t̄emb̄emb̄ak akaba aw̄wak a ni. ³³ Anab̄eh̄ad̄ t̄emb̄emb̄ak ni gwar ka ahar ga d̄af̄ goro, aw̄wak ni ti ni gwar ka ahar ga ḡjar. ³⁴ Nahkay an̄ehi ana ndam ya ti ka ahar ga d̄af̄ goro ni ahkado : “Lek̄al̄am ya ti Baba àgr̄ia sulum gayan̄ ana k̄ali a ni ti d̄aḡuma, h̄erumiyu a *M̄egur ge Melefit vu. M̄elan̄ gani nani ti Melefit aslamalikabu ana k̄ali kwa ka man̄j̄eki ga duniya. ³⁵ Ad̄aba ka ya ti l̄aw̄ir aw̄er nu ni k̄av̄umua zlam m̄ezumana ; ka ya ti yam akad̄ nu ni k̄av̄umua yam a ; ka ya ti nara, nu mirkwi afa gek̄ali ni k̄aḡesumkab̄a nu a ; ³⁶ ka ya ti azana àfu bi ni k̄av̄umua azana ; ka ya ti nèbesey do ni k̄am̄anj̄umiya nu a ; ka ya ti nu a dan̄gay bu ni day k̄am̄anj̄umiya nu a.” ³⁷ Eslini ndam jireni ni at̄eh̄an̄gruf̄eᅅ, at̄ehu : “Bay geli, m̄ipi kur l̄aw̄ir aw̄er kur m̄ak m̄ev̄uk zlam m̄ezumani ti ananaw ? M̄ipi kur yam akad̄ kur m̄ak m̄ev̄uk yam ti ananaw ? ³⁸ M̄ipi kur nak zal mirkwi m̄ak m̄aḡes̄kabu kur ti ananaw ? M̄ipi kur azana àfuk bi m̄ak m̄ev̄uk azana ti ananaw ? ³⁹ M̄ipi kur k̄ebesey do ahkay do ni nak a dan̄gay bu m̄ak m̄òru m̄am̄anj̄iyu kur ti ananaw ?” ⁴⁰ Eslini an̄eh̄an̄grif̄eᅅ ana tay an̄ehi ana tay ahkado : “N̄ehi ana k̄ali nah̄ema, zlam ya ti k̄agr̄umi ana ku b̄elan̄ ga b̄eza ga mma ya ti t̄isli aran̄a do ni ti kala k̄agr̄umu ti ana nu.”

⁴¹ « Kələŋ gani anəhi ana ndam ya ti ka ahar ga gəjar goro ni ahkado : “Sləkumfua, lekələm ti metikwesleni, dəgum a aku ya əmət day-day do ni vu. Aku nani ti Melefit əgriaya ana seteni a akaba ana ndam məslər ge seteni a. ⁴² Adaba ka ya ti ləwir awər nu ni kəvumu zlam məzumani ndo ; ka ya ti yam akad nu ni kəvumu yam ndo ; ⁴³ ka ya ti nara, nu mirkwi afa gekəli ni kəgəsumkabu nu ndo ; ka ya ti azana əfu bi ni kəvumu azana ndo ; ka ya ti nəbesey do ahkay do ni nu a daŋgay bu ni day kəmənjiyumu nu ndo.” ⁴⁴ Eslini nday nakəŋ atəhəŋgrufəŋ, atəhu : “Bay geli, mipi kur ləwir awər kur, yam akad kur, nak zal mirkwi, azana əfuk bi, kəbesey do, ahkay do ni nak a daŋgay bu mək məvuk ere gani ndo ahkay do ni məmənjiyumu kur ndo ni ti ananaw ?” ⁴⁵ Eslini anəhəŋgrifəŋ ana tay anəhi ana tay ahkado : “Nəhi ana kəli nahəma, zlam ya ti kəgrumi ana ku bələŋ ga bəza ga mma ya ti tislə arəŋa do ni ndo ni ti kala kəgrumu ana nu ndo.” ⁴⁶ Nahkay nday gani nani atoru ka mələŋ ya ti atəcakay daliya ga kaŋgay-kaŋgayani ni. Ndam jireni ni ti ni atoru ka mələŋ ga *sifa ya əndav day-day do ni. »

26

Tagray dabari ge mijin Yezu (Mark 14.1-2 ; Lək 22.1-2 ; Zəŋ 11.45-53)

¹ Yezu əra əndeveriŋa ma gəŋəŋ ya ədəm na dek ti əhi ana ndam mədəbay naŋ ni ahkado : ² « Kəsəruma, vad əvu cə tara tagray wuməri ga *Pak. Ka fat gani nani ti atəgəsi nu *Wur ge Mis ana mis mək *atadarfəŋiyumu nu kə təndal. »

³ Eslini gədəkani ga ndam *məŋgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba gədəkani ndahəŋ təcakalavu a məgam afa ga Kayif gədəkani ga ndam məŋgalabakabu mis akaba Melefit ni. ⁴ Təzlapakabə, tawayay təgəs Yezu əna wir-wir ti təkad naŋ. ⁵ Nday nakəŋ tədəm : « Məgəs naŋ a wuməri ni vu ba, adaba tamal magray nahkay ti mis daldalani ni atəmbərəŋ leli do, etizligeya silik a kəsə va. »

Wal nahaŋ abəki tersel ka Yezu (Mark 14.3-9 ; Zəŋ 12.1-8)

⁶ Ka ya ti Yezu naŋ a Betani naŋ a ahay bu afa ga Simu zal ambələk ni ti ⁷ wal nahaŋ ərəkia. Wal nani ti tersel ge siŋgu kayani əfəŋ a kolombu sulumani bu. * Ka ya ti Yezu naŋ əbu azum zlam nahəma, wal nakəŋ abəki tersel ni ka ahər. ⁸ Ndam *mədəbay Yezu ni tərə tipia ti əwəriə bərūv ana tay a, tədəm ahkado : « Əgudar tersel hini ti kamam ? ⁹ Tersel ni siŋgu gani kay ti, hojo amal təsəkumoya ti tidi siŋgu gani ana ndam talaga do aw ? »

¹⁰ Yezu əra əcia ma gatay na ti əhi ana tay ahkado : « Kəhəlumi muru ana wal hini ti kamam ? Zlam gəŋəŋ ya əgru ni ti abələy. ¹¹ Ndam talaga zla nahəma, nday təbu akaba kəli kələvad. Ay nu zla ti anəŋjəhad akaba kəli kələvad do. ¹² Wal hini abəkua tersel ka vu a ti, əslamatakabə nu ga məfiyumu nu e evid va. ¹³ Nəhi ana kəli nahəma, a mələŋ bu dek, ku eley eley do atədəmoru *Ma Məweni Sulumani ni zla nahəma, atəŋgəhad ere ye ti wal hini əgray ni daya. Nahkay ti wal ni aməgəjazlki ahər ke mis do. »

Zədəs awayay əgəsi Yezu ana gədəkani ga ndam Zədə (Mark 14.10-11 ; Lək 22.3-6)

¹⁴ Kələŋ gani Zədəs Iskariyot bilin a hud ga ndam *mədəbay Yezu kru mahar cəeni ni bu əru afa ga gədəkani ga ndam *məŋgalabakabu mis akaba Melefit ni, ¹⁵ əhi ana tay ahkado : « Nara nədəfiki Yezu ana kəli ti kəgəsum naŋ ti kəvumu mam ? » Nday nakəŋ tərə ticia ma gəŋəŋ na ti təbi siŋgu akur-akurani kru kru mahkər. ¹⁶ Nahkay kwa ka sarta gani nani Zədəs nakəŋ ədəbay divi ahəmamam ti ara adəfiki Yezu ana tay ti təgəs naŋ ni.

Yezu azum zlam ga wuməri ga Pak akaba ndam mədəbay naŋ ni (Mark 14.12-21 ; Lək 22.7-14, 21-23 ; Zəŋ 13.21-30)

¹⁷ Vad ye enjenjeni ga wuməri ga *Pak ga məzumvū *dipən miwisiŋeni do ni enjia. Eslini ti ndam *mədəbay Yezu ni tərəkia ka Yezu a, tihindifiŋa ma, təhi ahkado :

* 26:7 Kolombu gani nani ti təgray əna akur sulumani ya təzalay elbetir ni, siŋgu gani kay.

« Kawayay ti môru mâslamatukkabu zlam mæzumani ga wuməri ga Pak ni ti eley ? »
 18 Nahkay nañ nakəñ àhi ana tay : « Dægum a kəsa gəđakani ni vu. Kìnjumiya nahəma, akədumi ahàr ana meni ; humi ahkado : “Məsi geli àdəm : Sarta goro ènjia wudak. Nara ga mæzum zlam ga wuməri ga Pak ni akaba ndam madəbay nu ni ti afa gayak.” »

19 Nahkay ndam madəbay Yezu ni tòru tàgray ere ye ti Yezu àhi ana tay ni, mək təslamalakabu zlam ga wuməri ga Pak ni.

20 Ga mələkarawa ti Yezu òru àzum zlam akaba ndam madəbay nañ kru mahar cœeni ni. 21 Ka ya ti nday təbu tæzum zlam ni ti Yezu àhi ana tay : « Nəhi ana kəli nahəma, bilij gekəli aməsəkumoru nu. » 22 Ma ga Yezu ya àdəm ni ti àhəlia ahàr ana ndam madəbay nañ na dal-dal. Way way do bilij àna bilijeni nañ àbu àdəm : « Nu do, do waw, Bay goro ? » 23 Eslini Yezu àhi ana tay ahkado : « Maslaña ya ti aməsəkumoru nu ni ti, nañ ya ti mətəlkabiyu ahar a halaf vu ni. 24 Nu *Wur ge Mis nara nəmət akada ga pakama ge Melefit ya àdəm a Wakita gayan bu ni. Ay ti zləzladə afa ga maslaña nani ya ti asəkumoru Wur ge Mis ni ! Hojo akal tiwiewa nañ a ndo. » 25 Zudəs nañ ya ti ara asəkumoru nañ ni àhi ahkado : « Nu do, do waw, Məsi ? » Yezu àhəngrifəñ, àhi : « Nak nakani kədəmaya zlam gayak a. »

Daf ge Melefit

(Mark 14.22-26 ; Lük 22.14-20 ; 1 Korej 11.23-25)

26 Ka ya ti tæzum zlam nahəma, Yezu àzay *dipeñ, àgri səsı ana Melefit, èsekaba, àvi ana ndam madəbay nañ ni. Àhi ana tay : « Zuma, zulum : hini ti aslu ga vu goro. » 27 Kələñ gani àzay hijiyem akaba zum, àgri səsı ana Melefit keti, àvi ana tay mək àhi ana tay : « Lekələm dek sım. 28 Hini hi ti mimiz ga vu goro. Àna mimiz hini ti Melefit awəlkabu pakama gayan akaba ge mis. Aməngəzaya a vu goro ba ti ga mahəngay mis kay, ti Melefit məmbərfəña zlam magudarani ge mis na kà tay a. 29 Nəhi ana kəli nahəma, enisi zum ge wur ge *viñ va do, si a vad ya ti enisi zum mæweni akaba kəli a

Məgur ga Baba bu ni kwa. » 30 Tàra tæzuma zlam na ti nday nakəñ tàzləbay Melefit àna limis, tàhəraya e mite va, təcəloru a həma *Oliviyə vu.

*Yezu àdəm : « Piyer amədəm àsər nu do »
 (Mark 14.27-31 ; Lük 22.31-34 ; Zey 13.36-38)*

31 Nday təbu takoru ti Yezu àhi ana tay : « A hud ga mələvad hini bu ni ti lekələm dek ekijəmkiya ke divi a azuhva ere ye ti amagrakuvu ni ; adaba àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit ni bu, Melefit àdəm amakadkia bay majəgay təmbəmbak na ka tay a, nahkay təmbəmbak ni etedevu kway-kwayay. † 32 Anəmət, ay ka ya ti anəngaba e kisim ba nahəma, akədumu ahàr e Gelili. »

33 Piyer àra ècia ma gayan na ti àhi : « Ku mis dek tijikia ke divi a, təmbərəñ kur nəngu ni, nu ti nìjikia day-day do. » 34 Ay Yezu àhəngrifəñ, àhi : « Nəhuk nahəma : nak ti kani kani a a hud ga mələvad bu, wudaka agwazl azlah nahəma, akədəm sak mahkər kəsər nu do timey. » 35 Eslini Piyer nakəñ àdəm : « Aha, nahkay do. Nu ti ku tamal ti məmətkabu nəngu nahəma, ngay nəsər kur do ni ti nədəm do simiteni. »

Ndam *madəbay Yezu ndahan ni dek day tədəm akada ge Piyer ni.

Yezu àhəngalay Melefit e Gecimeni *(Mark 14.32-42 ; Lük 22.39-46)*

36 Yezu akaba ndam madəbay nañ ni tòru ka mələñ nahan, mələñ gani nani ti tæzalay Gecimeni. Tòru tìnjəa eslina ti Yezu àhi ana tay : « Njəhaduma ahalay a hayañ, nakoru tegi nahəngalay Melefit. » 37 Àzalay Piyer akaba bəza ge Zebede cœeni, tòru cak. Eslini ti Yezu nakəñ àjalay ahàr dal-dal, məbərufv àtikaba kwir kwir. 38 Àhi ana tay : « Məbərufv atukaba, akada nara nəmət. Njəhaduma ahalay a, njəhadum eri ga məvu njədə. » 39 Nahkay Yezu nakəñ àhədəkfəña ka tay a òru cak, àndəhad a hud a hud, àhəngalay Melefit, àdəm ahkado : « Bəba, zlam dek kisliki magrani ; hədəkfua daliya hina, nəcakay ba ti. ‡ Ku nədəm nahkay nəngu ni, nawayay ti ere ya nak kawayay ni kwa do ni, goro ya nu nawayay ni do. »

† 26:31 Mənjay Zakari 13.7. ‡ 26:39 Ahalay ti ma ga Yezu ya àdəm ni ti nahkay hi : « Hədəkfua hijiyem hina. » A Wakita ge Melefit ya ahaslani ni bu ni ti tədəm mæzum bərufv ge Melefit ti akada zum e hijiyem bu, mis tisi ti akad tay.

⁴⁰ Àra àhəŋgala Melefit a nahkay ti àŋgəkia ka ndam madəbay naŋ mahkərani na, àdi ahàr ana tay nday e dəwir bu. Èpidək tay, àhi ana Piyer : « Kèbesum manjəhadani eri ga majəgaki nu njemdi bilin koksah aw ? ⁴¹ Njəhadum eri, həŋgalum Melefit ti ka ya ti *Seteni esipet kəli ni ti kijumkia ke divi a ba. Məbəruv ge mis awayay magray zlam sulumani, ay ti èsliki do, adaba aslu ga vu gayan gedebeni. »

⁴² Yezu àŋgəvù, òru àhəŋgalay Melefit keti, àdəm : « Bəba, tamal ahàr àdəm nəcakay daliya hini kwa ti, gray akada gayak ya ti kawayay ni. » ⁴³ Àra àhəŋgala nahkay ti àŋgəkia ka ndam madəbay naŋ na keti. Àdi ahàr ana tay, nday e dəwir bu, tàmətačkaba ga manjəhadana eri a. ⁴⁴ Àŋgəvù keti ya mahkə, òru àhəŋgalay Melefit akada gayan nahan ni. ⁴⁵ Àra àsləkabiya ti àhi ana ndam madəbay naŋ ni keti : « Kekileŋa kinjəm dəwir aw ? Kekileŋa kəpəsəməba waw ? Sarta ènjia. Nga pəm, tara təgəsi nu, nu *Wur ge Mis, ana ndam magudar zlam ni. ⁴⁶ Cikəməba, mədəgumkioru ka tay. Nga pəm, maslaŋa ya ti ara agəsi nu ana tay ni ènjia, do ni ti ahəməmam. »

Təgəs Yezu

(Mark 14.43-50 ; Lək 22.47-53 ; Zəŋ 18.3-12)

⁴⁷ Ka ya ti Yezu naŋ àbu azlapay nahkay ni ti Zədas bilin ga ndam ga Yezu kru mahar cəeni ni ènjia akaba mis a dal-dal, maslalam akaba aday təfəŋ kà tay. Gədəkani ga ndam *manjalabakabu mis akaba Melefit ni akaba gədəkani ndahan təslərbiyu tay. ⁴⁸ Wudaka nday tara ti Zədas bay məsəkumoru Yezu ni àhivabiya ma ana mis dal-dalani na. Àhi ana tay : « Bay ya ti anəgri sa àna məfəki ma kà tuwər Š nahəma, naŋ gani həya. Gəsuma naŋ a. » ⁴⁹ Zədas nakəŋ àra ènjia ti àrəkia ka Yezu nakəŋ a həya. Àhi : « Wəsi Məsi, » mək əgri sa àna məfəki ma kà tuwər. ⁵⁰ Eslini Yezu àhi : « Zləba goro ni, ere ye ti kərəkia kawayay kagray ni ti gray zlam gayak. » Nahkay mis nakəŋ tədəgaki ka Yezu cip, təgəs naŋ. ⁵¹ Eslini mis bilin e kidin gatay

ya təbu akaba Yezu ni bu àrađ maslalam fətah, àsifəŋa slimi ana bay məgri təwi ana gədəkani ga ndam *manjalabakabu mis akaba Melefit na həndəđ. ⁵² Ay Yezu àhi ahkado : « Həŋguriyu maslalam gayak ni a ahay gani vu. Adaba ndam ya ti takađvu àna maslalam ni đek ti atabazl tay day àna maslalam. ⁵³ Kəhi ana ahàr nisliki mahəŋgalay Baba, mək aslərubiyu məslər gayan dəbu dəbu ehimeya do aw ? ⁵⁴ Ay tamal nagray nahkay ti pakama ya ti àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu ni agravu ti ahəməmam ? »

⁵⁵ Eslini Yezu àhi ana mis dal-dalani ya tərəkia ni ahkado : « Kədəgumkua àna maslalam a akaba aday a, kəgəsəsum nu akada nu zal akal, ambatakani do nəbu manjəhadani nəcahi zlam ana kəli a dalaka ga *ahay gədəkani ge Melefit ni bu kəlavəđ. Ka gani nani ti kəgəsəsum nu ndo timey. ⁵⁶ Ay zlam nani đek agravu ti ere ye ti ndam mahəŋgaray *pakama ge melefit tədəm, àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit ni bu ni məgravu. » Eslini ndam madəbay naŋ nakəŋ đek təmbər bu naŋ, tədəgiki ana hwa tidizl.

Tagrafəŋa seriya kà Yezu kə meleher ga gədəkani ga ndam Zəde a

(Mark 14.53-65 ; Lək 22.54-55, 63-71 ; Zəŋ 18.13-14, 19-24)

⁵⁷ Tàra təgəsə Yezu a ti təzoru naŋ afa ga Kayif gədəkani ga ndam *manjalabakabu mis akaba Melefit ni. Ba-əba ti ndam *məsər Wakita ge Melefit ni akaba gədəkani ndahan təcəkalava eslina. ⁵⁸ Ka ya ti təbu takoru àna Yezu ni ti Piyer ti ni adəboru naŋ kələŋ driŋ duk a dalaka ga ahay ga gədəkani ga ndam *manjalabakabu mis akaba Melefit ni vu, mək ànjəhad digəs akaba ndam magray təwi ye eslini ni. Awayay epi ere ye ti atəgri ana Yezu ni đek.

⁵⁹ Gədəkani ga ndam manjalabakabu mis akaba Melefit ni akaba gədəkani ge seriya ni đek təbu tədəbay zlam magudarani ga məwəlki Yezu ka seriya àna malfada, adaba tawayay takad naŋ, ay ti tənğət ndo. ⁶⁰ Eslini mis kay təsəkəđki malfada, ay ku tamal nahkay nəŋgu ni tənğətfəŋa zlam

Š 26:48 Ka sarta nani ti kəlavəđ mis təgri sa ana mis ya ti tawayay tay dal-dal ni àna məfəki ma kà tay kà tuwər.

magudarana ndo. Kələŋ gani mis ndahaŋ cə tìcikaba, tàsəkadki malfadā nahaŋ keti,⁶¹ tādəm : « Leli mïcifiŋa, àdəm ahkado : “*Ahay gəđakani ge Melefit ni ti nisliki membedkabana. Enembedkaba ti a huđ ga vad mahkərani bu nisliki mələmvana nahaŋ a.” »⁶² Eslini gəđakani ga ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni ècikaba cəkwađ, àhi ana Yezu : « Nak kàhəŋgarfəŋ do aw ? Zlapay ge mis hini ya ti təzlapakuk ni ti zlapay ga mam ? »⁶³ Ay Yezu nakəŋ te-te, àhəŋgrifəŋ ndo. Mək gəđakani ga ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni àhi keti : « Nəhuk mbađay dək ana slimi ge Melefit Bay ga sifa ni : tamal nak *Krist *Bay gəđakani ya amara ni, nak Wur ge Melefit ti hi ana leli. »⁶⁴ Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Nak nakani kədəmaya zlam gayak a. Ay nəhi ana kəli keti : Kama kama ti ekipəm nu *Wur ge Mis manjəhadani a mələŋ ga gəđakani bu, kà ahar ga đaf ge Melefit Bay njəda-njədani ni. * Ekipəm anara ka maklaɓasl a huđ melefit ba. † »

⁶⁵ Gəđakani nakəŋ àra ècia ma ga Yezu na ti àzumkia bəruv a, ègəzlehkaba azana ka vu gayan a kwar, ‡ àhi ana mis ni ahkado : « Azay ahər gayan akada naŋ Melefit ; mađəbay sedi nahaŋ kamam mba mam ? Kicəma, endivi Melefit timey !⁶⁶ Ay ti kawayum ti məgrumi mam ? » Mək mis ni dək tādəm : « Àgudara, si təkad naŋ kwa. »⁶⁷ Eslini mis ndahaŋ tìtifiviyu esliɓ e eri vu, təsi məđukđuk ga ahar, təbi bəbarva,⁶⁸ təhi : « Nak Bay gəđakani ya amara ni, đəfiaya maslaŋa ya ti àzləɓ kur na ana leli a zla ! »

Piyer àdəm naŋ àsər Yezu do

(Mark 14.66-72 ; Lək 22.56-62 ; Zəŋ 18.15-18, 25-27)

⁶⁹ Ka sarta gani nani ti Piyer naŋ àbu manjəhadani digəsa a dalaka ni bu. Naŋ àbu eslini ti wal nahaŋ àrəkia : wal nani naŋ àbu agray təwi eslini. Àhi ana Piyer nakəŋ ahkado : « Nak day kəsawadumkabá akaba Yezu zal Gelili na. »⁷⁰ Ay ti Piyer

àhi kè meleher ge mis dək ahkado : « Aha. Nìcikaba ere ye ti kawayay kədəm na do. »

⁷¹ Àra àdəma nahkay ti òru gwar ka mahay. Naŋ àbu akoru nahəma, wal nahaŋ èpi naŋ keti. Wal nani day agray təwi eslini. Àra èpia naŋ a ti àhi ana mis ya ti eslini ni : « Naŋ hini təsawadəkaba akaba Yezu zal Nazaret na. »⁷² Eslini Piyer nakəŋ àmbađay, àdəm keti : « Aha, nu nəsər maslaŋa gani nani do timey. »

⁷³ Àra àpəsa ɓal ti mis ya təbu a dalaka bu ni tàhəđakfəŋiyu ke Piyer, təhi keti : « Edeđiŋ nak ndam gatay gani, adaba mis təsər àna dəŋgu gayak ya kazlapay àna naŋ ni. »⁷⁴ Naŋ nakəŋ àmbađay, àdəm : « Tamal nasəkad malfadā nahəma, Melefit məkada nu a. Nəsər maslaŋa gani nani ya ti kacalumfəŋ ni do. » Eslini agwazl àzlah hūya.⁷⁵ Piyer nakəŋ ma ga Yezu ya àhi « Wudaka agwazl azlah ti akədəm sak mahkər kəsər nu do » ni àŋgiaya a ahər ba. Nahkay Piyer nakəŋ àhəraya e mite va, ètəwi dal-dal.

27

Təzoru Yezu kè meleher ga bay Pilet
(Mark 15.1 ; Lək 23.1-2 ; Zəŋ 18.28-32)

¹ Də àna zəzəeni nahəma, gəđakani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni təcakalava akaba gəđakani ndahaŋ na, təgraki sawari ka Yezu ga makad naŋ.² Eslini təgəs Yezu nakəŋ, təwəl mək tòru àna naŋ afa ge Pilet. Pilet ti bay ga ndam *Rom ya agur had *Zude ni.

Məmət ga Zudas
(Təwi 1.18-19)

³ Zudas naŋ ya ti àsəkumoru Yezu ni àra àsəra təgəsa Yezu a təwəla ti, àhəŋgarvu mar-avə mək àhəŋgribiyu siŋgu akur-akurani kru kru mahkərani ni ana gəđakani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba gəđakani ga ndam *Zude ni,⁴ mək àhi ana tay ahkado : « Nàgudara zlam a, adaba nəsəkumoya sifa ga maslaŋa ya ti àgudar araŋa ndo na. » Ay nday nakəŋ təhəŋgrifəŋ, təhi : « Ma gani geli mam ?

* **26:64** Mənjay Limis 110.1. † **26:64** Mənjay Deniyel 7.13. ‡ **26:65** Tamal zal Zude ègəzlehkaba azana gayan ka vu a ti adafaki tuway, ahkay do ni zlam ya àbəlay do simiteni ni àgrava. Gəđakani ga ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit ègəzlehkaba azana gayan ka vu a ni ti azuhva ma ga Yezu ya àdəm naŋ Wur ge Melefit ni, adaba tādəm èndivia Melefit a dal-dal.

Məsər gayak. » ⁵ Eslini Zudas nakəŋ àboru siŋgu ni bəđak a *ahay gəđakani ge Melefit ni vu, mək òru àwəliyu ezewed agavəla, àfiviyu ahàr gayan tandal ga makad ahàr gayan, mək àmət. ⁶ Eslini bəbay gəđakani ga ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni təhəlabə siŋgu na, təđəm : « E divi geli bu ni ti mīsliki məbəkiviya siŋgu hini àkivu ka siŋgu ya taŋgahi ana Melefit ni vu do, adaba siŋgu hini ti təsəkum sifa ge mis àna naŋ. »

⁷ Nahkay nday nakəŋ təgray sawari, mək təsəkumfəŋə vədaŋ kà bay mələm zlam a. Mələŋ gani ègi mindiviŋ ga ndam madurlaŋ. ⁸ Ku kani vədaŋ gani nani ti təzalay vədaŋ ge mimiz. ⁹ Nahkay ti pakama ge Zeremi bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit ni àgrava. Pakama gani nani ti nihi : « Təhəla siŋgu akur-akurani kru kru mahkərani na, siŋgu ya ti ndam *Izireyel təgraki sawari təđəm təsəkum naŋ àna naŋ ni, ¹⁰ təsəkum vədaŋ ga bay mələm zlam àna naŋ, akada ga Bay geli ya àhu ni. * »

*Pilet agrafəŋə seriya kà Yezu a
(Mark 15.2-5 ; Lək 23.3-5 ; Zəŋ 18.33-38)*

¹¹ Tòru tiŋjəa àna Yezu afa ge Pilet a ti Pilet nakəŋ èhindifiŋə ma, àhi : « Nak ti bay ga ndam *Zude ededīŋ aw ? » Àhəŋgrifəŋ, àhi : « Nak kəđəm. » ¹² Eslini gəđakani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba gəđakani ndahaŋ ni tacalki naŋ ka zlam magudarani. Ay ti naŋ nakəŋ àhəŋgarfəŋ ndo. ¹³ Pilet èhindifiŋə ma keti, àhi ahkado : « Tacalki kur ka zlam magudarani kay ti kici do waw ? » ¹⁴ Yezu naŋ te-te, àhəŋgrifəŋ ndo. Gayan ya àhəŋgarfəŋ ndo ni ti àgria ejeŋ ana bay na dal-dal.

*Təđəm seriya àgəsa Yezu a, si takad naŋ
kwa
(Mark 15.6-15 ; Lək 23.13-25 ; Zəŋ 18.39-19.16)*

¹⁵ Kəla wuməri ga *Pak zla ti ndam *Zude təbu tihindifiŋə kə Pilet a ti məfaya zal daŋgay a bəlaŋ. Tihindifiŋə ti naŋ àbu afiya maslaŋə ya tawayay na ana tay a. ¹⁶ Ay ka sarta gani nani ti zal nahaŋ àvu a daŋgay bu slimi gayan Yezu Barabas. Maslaŋə nani ti mis dek təsəra naŋ a. ¹⁷ Nahkay ka ya

ti mis ni təcakalava nahəma, Pilet nakəŋ èhindifiŋə kà tay a, àhi ana tay ahkado : « Kawayum hi ti nəfiya way ana kəli a way ? Nəfiya Yezu Barabas ana kəli a tək, day ti Yezu naŋ ya ti təzalay *Krist ni aw ? » ¹⁸ Àdəm nahkay ti adaba àsəra təgəsibiya Yezu ti adaba tagraləŋ solu palam. ¹⁹ Ka ya ti Pilet naŋ àbu maŋjəhadani agray seriya ni ti wal gani àslərkibiya mis àhi mərə məhi ahkado : « Maslaŋə nani ti mis jireni, kəgri araŋə ba. Adaba kani ga məlavad nəgra daliya dal-dal, kisim ezidekuva àna maslaŋə nana. »

²⁰ Eslini gəđakani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba gəđakani ndahaŋ ni təhi ana mis macakalavani ni : « Humi : “Mawayay si kəfaya Barabas a, Yezu ti ni kəkada naŋ a.” » ²¹ Bay ni àhi ana tay keti : « E kidīŋ gatay cəeni ni bu ni ti kawayum ti nəfiya way ana kəli a way ? » Nday nakəŋ təhi : « Barabas. » ²² Pilet nakəŋ àra ècia ma gatay na ti àhi ana tay : « Nahkay ti kawayum ti nəgri mam ana Yezu naŋ ya ti təzalay naŋ Krist ni mam ? » Nday dek təhi : « *Darfəŋ naŋ kà təndal. » ²³ Pilet àhi ana tay keti : « Àgudar mam emiteni mam ? » Nday nakəŋ ba təzlah kay kay, təđəm : « Darfəŋ naŋ kà təndal, darfəŋ naŋ kà təndal. » ²⁴ Pilet nakəŋ àra àsəra mis ni eticiiki ma do, tawayay tizligaya ŋguwa ti, àcah yam àbarakaba ahar gayan a kə eri ge mis na dek mək àdəm : « Kəkadum maslaŋə hini ti ahar goro àkibu bi, məsər gekəli. » ²⁵ Eslini mis ni dek təđəm ahkado : « Məgəskabá ka ahàr geli akaba bəza geli a, takad naŋ. » ²⁶ Pilet àra ècia ma gatay na ti àfiya Barabas nakəŋ ana tay a, àhi ana ndam slewja gayan ni təzləb Yezu àna kurupu. Təra təzləbə ti àhi ana tay təzay naŋ, tòru tədarfəŋ naŋ kà təndal.

*Ndam slewja teyefiŋ kà Yezu
(Mark 15.16-20 ; Zəŋ 19.2-3)*

²⁷ Ndam slewja ni təzoru Yezu nakəŋ a huđ ahay ga bay *Pilet ni vu. Eslini təzalakiviya ndam slewja ndahaŋ ni dek, tərəkiva ka tay a təra təvelinji ahàr ana Yezu. ²⁸ Təmbatki azana ndizeni, ²⁹ tèkeleya adak a, təslap hindigil-hindigil, təfiviya a

* 27:10 Məŋjay Zakari 11.12-13 ; Zeremi 18.2-3 ; 19.1-2 ; 32.6-15.

ahàr vu akada ga jaku ni, tàzay eziŋwi tãfivù a ahar ga ðaf vu. Tàra tãbãkia zlam a zla nahãma, tãbãhad mirdim kè meleher gayan tãgri sa, teyefiŋ, tãhi ahkado : « Mãgruk sa, bay ga ndam *Zude ! »³⁰ Eslini nday nakãŋ tãtifiviyu esliã e eri vu, tãzafãŋa eziŋwi na mæk tãsi a ahàr vu.³¹ Tàra tãbia seki a nahkay ti tãcakwakia azana ya tãfãki na, tãbikabu azana gayan gayanani ya tãcakwakia ni. Kãlãŋ gani tàzay nan ga moru *madarfãŋ nan kã tãndal.

Tadarfãŋ Yezu kã tãndal

(Mark 15.21-32 ; Lũk 23.26-43 ; Zẽŋ 19.17-27)

³² Ka ya ti ndam slewja ni tãbu taslãkaba a kãsa ni ba ni ti tãbakabu ahàr akaba zal Sireŋ nahan, slimi gayan Simu. Eslini nday nakãŋ tãfãki ŋgasa ga mazay tãndal ga *madarfãŋ Yezu ni.³³ Nday nakãŋ tãru tinjua ka mãlan nahan ; mãlan gani nani ti tãzalay Golgota, adãmvaba « mãlan ga aslat ga ahàr. »³⁴ Tãvi zum mebedeni akaba haf ãilek-ãilekeni ana Yezu nakãŋ. Àra àcaka ti àwayay miseni ndo.³⁵ Eslini nday nakãŋ tãdarfãŋ nan kã tãndal ni. Tàra tãdarfãŋa nan a ti tãgraki ca-ca àki ka azana gayan ni bãlan àna bãlan ti tãsar way azum way.³⁶ Kãlãŋ gani tãnjãhad tajãgaki nan.³⁷ Eslini tãdarfãŋ pãlãŋgaf kã tãndal agavãla ga ahàr gayan. Ka pãlãŋgaf nani ti tãbãki zlam magudarani ge mis ni ti mis ðek tãsar ; tãbãki ti nahkay hi : « Hini ti Yezu bay ga ndam *Zude. »³⁸ Eslini keti tãdarfãŋ ndam akal bebem cã kã tãndal ndahan kã gãvay ga Yezu, bãlan gani ka ahar ga ðaf, bãlan gani ti ni ka ahar ga gãjar gayan.

³⁹ Nday ya ti takoru gwar eslini ni tàra tãpia nan a ti tãndivi nan, tãdaday ahàr,⁴⁰ tãhikaboru : « Hini, nak ya ti kãdãm ahkado : “Nembedvù *ahay gãðakani ge Melefit ni ti anãlãmaba a hud ga vad mahkãrani ba” ni do aw ? Tamal nak Wur ge Melefit ti hãŋgay ahàr gayak, hãraya kã tãndal na zla aw ! »⁴¹ Eslini gãðakani ga ndam *manjalabakabu mis akaba Melefit ni, ndam *mãsar Wakita ge Melefit akaba gãðakani ndahan ni tãyefiŋ daya. Tãdãm ahkado :⁴² « Nan nakãŋ àhãŋgaraba mis ndahan a keti ti àhãŋgaraba ahàr gayan

a koksah timey ! Nan bay ga ndam *Izireyel ! Tamal nahkay ti mãhãraya kã tãndal na ! Tamal ti àhãraya nahãma, leli tekeði amãfãki ahàr bilegeni.⁴³ Àfãkia ahàr ke Melefit a, àdãm nan Wur ge Melefit ti, tamal Melefit awayay nan ti mãhãŋgay nan nihi zla aw ! »⁴⁴ Mis ya tãbu madarfãŋani kã gãvay ga Yezu nakãŋ, nday day tãndivi nan nahkay.

Yezu amãfãŋ kã tãndal

(Mark 15.33-41 ; Lũk 23.44-49 ; Zẽŋ 19.28-30)

⁴⁵ Fat àra ècika tirked-ked ka ahàr melefit a ti lãvãŋ àgray ka had ni ðek tekðefiŋ duk àbivoru àna njemdi mahkãr ya ga mãlakarawa.⁴⁶ Àra àgra njemdi mahkãr ti Yezu àdi ana zlahay kay kay, àdãm : « Eloyi, Eloyi, lama sabahtani ? » Awayay adãmvaba ti « Bay Melefit goro ni, Bay Melefit goro ni, kãmbrãŋ nu ti kamam ? † »⁴⁷ Mis ya tãbu eslini ni ndahan tàra tãcia gayan ya ti àzlah na ti tãdãm : « Azalay Eli ni. »⁴⁸ Eslini biliŋ gatay àcuhworu, àzay zlam ya esikabu yam akada ga matala ni, àtãliyu a zum cecãwekeni vu juã, àbãhki ka aday àtãlikabiyu ana Yezu a ma vu ti mãsi.⁴⁹ Ay mis ndahan tãhi : « Besa day, tamal ti Eli ara ahãŋgay nan ti mara mipi. »

⁵⁰ Ay Yezu nakãŋ àzlahkivu kay kay, àmãt.⁵¹ Ka ya ti àmãt ni ti azana ga mahay ga mãlan *njãlatani ya ti a hud ga *ahay gãðakani ge Melefit ni bu ni ègãzlehvabiyu kwarrã, agavãla cekw a had. Had àdaday, hudãkum tãdahvu,⁵² mahay ge mindiviŋ tãzlãkvaba mæk ndam ge Melefit ya tãmãt ni, mis dal-dal e kidiŋ gatay bu tãŋgaba.⁵³ Ka ya ti Yezu àŋgaba e kisim ba ni ti mis ya tãŋgaba ni tãhãraya e mindiviŋ ba, tãhuriyu a kãsa njãlatani vu. Eslini mis kay tãpia tay a.⁵⁴ Bay ga ndam slewja ni akaba ndam slewja ndahan ya tajãgaki Yezu ni tàra tãpia ga had ya àdaday na akaba zlam ndahan ya àgravu na ðek ti aŋgwaz àdãgãkia ka tay a, nahkay tãdãm : « Maslaŋa hini ti Wur ge Melefit ededãŋ. »

⁵⁵ Wãl ndahan dal-dal tãbu eslini cak, tamãnjoru. Wãl nday nani tãdãbabiyu Yezu kwa e Gelili ga mãgri tãwi.⁵⁶ E kidiŋ ga wãl

† 27:46 Limis 22.2.

nday nani bu ni ti Mari ga kəsa Magədala, Mari mən ga ata Zek nday ata Zəzef, nahan ni ti ni mən ga bəza ge Zebede təkibu ka tay.

Təfiyu kisim ga Yezu e mindiviñ vu
(Mark 15.42-47; Lük 23.50-56; Zey 19.38-42)

⁵⁷ Məlakarawa àra ègia ti bay ge elimeni nahan àra ; slimi gayan Zəzef, nan ga kəsa Erimete. Nan day bay madəbay Yezu. ⁵⁸ Nan nakən òru afa ge Pilet, òru èhindi kisim ga Yezu ni. Nahkay Pilet nakən àhi ana ndam slewja tòru təvi. ⁵⁹ Zəzef àra àza kisim ga Yezu na ti àkambah àna dawra məweni. ⁶⁰ Àra àkambaha ti əfiyu e mindiviñ məweni vu. Mindiviñ nani ti gayan gayanani, èliyu a pəlad vu. Àra əfiya kisim ga Yezu na e mindiviñ ni va ti àbəladiyiyu belim gəđakani ana mahay ge mindiviñ ni mək əsləka òru a magam. ⁶¹ Ata Mari ga kəsa Magədala ni nday ata Mari nahan ni nday təbu manjəhadani kə gəvay ge mindiviñ ni.

Ndam slewja tajəgaki mindiviñ ga Yezu ni

⁶² Hajən gani vad *məpəsabana ti gəđakani ga ndam *manjalabakabu mis akaba Melefıt ni akaba ndam *Feriziyen ni tòru ka ahar bəlan afa ge Pilet. ⁶³ Tòru tinjəa ti təhi : « Bay, ka ya ti bay masəkəđ malfəđa nani nan əbu àna sifa ni əđəm : “A vad ya mahkər anəngaba e kisim ba.” Ma gayan ya əđəm ni əngiaya a ahər ba ana leli a. ⁶⁴ Nahkay ti hi ana mis tājəgay mindiviñ ni, do ni ti ndam madəbay nan ni atara təzaba kisim gayan na akal-akal a, atəhi ana mis əngaya e evid ba. Atara təđəma ti malfəđa gatay ni amatam gayan ya əsəkəđ ni. » ⁶⁵ Eslini Pilet nakən àhi ana tay : « Ndam slewja nday hi, dəgum akaba tay ti tājəgaki mindiviñ ni akada gekəli ya kawayum ni. » ⁶⁶ Nahkay gəđakani nakən tòru ke mindiviñ ni ga majəgani lala : təhəndi lemerə gatay mək təbəhad ndam slewja ga majəgakiani.

28

Yezu əngaba e kisim ba

(Mark 16.1-10 ; Lük 24.1-12 ; Zey 20.1-10)

¹ Vad *məpəsabana àra əsləkaba, ge miledə fat azlərəvaya a vad ga gosku ye

enjenjeni zla nahəma, ata Mari ga kəsa Magədala ni nday ata Mari nahan ni tòru təmənjiyu mindiviñ ni. ² Tòru tinjəa ti had ədadəy kay kay, həya məslər ga Bay geli əsləkabiya e melefıt ba, àbəladijə belim na mək ənjəhadki digəs. ³ Vu gani asladəy akada ga avər ya abay aku ni ; azana gayan day bəđ-bəđ akada ga koskosay ni. ⁴ Ndam ya tajəgaki mindiviñ ni təra tipia ti əngwaz ədəgakia ka tay a dal-dal, təgəgər, tigia akada sifa əniviyu ana tay va bi. ⁵ Eslini məslər ni àhi ana wəl ni ahkado : « Əngwaz əwər kəli ba. Nəsəra, kəđəbum ti Yezu nan ya ti *tədarfən kə təndal ni ; ⁶ əngaba e kisim ba, nan əbi ahalay va bi. Dəguma mənjumki, məlan ya təfəkəđ kisim gayan ni nihi. ⁷ Nihi ti dəgum weceweci, kəhumi ana ndam madəbay nan ni ahkado : “Əngaya e kisim ba ; ədorü ka had *Gelili kama gekəli, akədumi ahər ti eslini, akada gayan ya ti àhi ana kəli ni.” Ma goro ti nahkay. »

⁸ Wəwal nakən təsləka ke mindiviñ na ke wecewecena ; əngwaz awər tay, ay təbu təmərü dal-dal. Təcuhworu, tawayay moru məhi ma gani ana ndam *madəbay Yezu ni. ⁹ Ka ma geli hini ti Yezu əngazlivu ana tay, àhi ana tay ahkado : « Nəgri sa ana kəli. » Eslini wəl ni tərəkioru təbəhadı mirdim, təbəkı ahar ka asak gayan ni, təzləbay nan. ¹⁰ Eslini Yezu àhi ana tay ahkado : « Əngwaz əwər kəli ba, dəgum kəhumi ana bəza ga mmawa ni tòru e Gelili. Eslini ti atoru tipi nu. »

Ndam majəgay mindiviñ ni tanjəhadı ere ye ti əgravu ni ana mis

¹¹ Ka ya ti wəl ni nday təbu e divi bu mba ni ti ndam slewja ndahan e kidin ga nday ya tajəgaki mindiviñ ni bu tòru a kəsa vu. Tòru tinjəa ti tanjəhadı ere ye ti əgravu ni dek ana gəđakani ga ndam *manjalabakabu mis akaba Melefıt ni. ¹² Nahkay gəđakani nani tanjəgasvu akaba gəđakani ndahan, təgray sawari e kidin gatay bu. Təra təzlapakaba ti təbi sinu ana ndam slewja ni dal-dal, ¹³ təhi ana tay ahkado : « Dəmum : “Ga məlavəđ ka ya ti leli e dəwir bu ni ti ndam madəbay nan ni təra təzaba kisim gana akal a.” ¹⁴ Tamal bay ni ècia ma gana ti məsəra ere ye ti aməhi na, emiciiki ana leli ; nahkay ti aməgri arəna

ana kɔli do. » ¹⁵ Ndam slewja nakəŋ təhəl siŋgu ni mək təgray ere ye ti təhi ana tay ni. Nahkay kwa ka sarta gani nani duk àbivaya kana ndam *Zude ndahaŋ kay təgəskabá ma gani nana.

Yezu àŋgazlivu ana ndam madəbay naŋ ni (Mark 16.14-18; Luk 24.36-49; Zey 20.19-23; Tɔwi 1.6-8)

¹⁶ Ndam *madəbay Yezu kru mahar bəlaŋani ni tòru e Gelili, ka həma ya ti Yezu àhi ana tay tòru ni. ¹⁷ Tòru tɔnjəa, tɔpi naŋ a ti təbəhadɪ mirdim, təzləbay naŋ, ay ti mis ndahaŋ e kidɪŋ gatay bu təhi ana ahər bi naŋ do. ¹⁸ Eslini Yezu àhədakfəŋbiyu kà tay, àhi ana tay : « Melefit àvua njəda gayaŋ a dek ga məgur məlaŋ ya agavəla akaba məlaŋ ya ka had na. ¹⁹ Nahkay ti dəgum, humioru ma ana mis ga had ga məlaŋ ni dek ti tɔgi ndam madəbay nu. Barum tay àna slimi ga Baba, ga Wur gayaŋ akaba ga *Məsuf Njəlatani. ²⁰ Ere ye ti nəhi ana kɔli ni dek ti cahumi ana tay ti təgəskabá. Səruma, nu nəbu akaba kɔli kəlavad, duk abivoru ana mandav ga duniya. »

Ma Mɔwɛni Sulumani ya Mark àbɛki ni Ere ye ti mɔdɛmki ka Ma Mɔwɛni Sulumani ya Mark àbɛki ni

Maslaɲa ya ti àbɛki wakita ga Mark ni àdafay slimi gayaɲ a wakita ni bu ndo. Ku tamal nahkay naɲgu ni, kwa ka mɔɲjɛki gani ndam ga Yezu ðek tɛsɛra àbɛki ni ti Mark (tɛzalay naɲ Zeɲ ðaya : Tɔwi 12.12, 25). Tɛsɛra Mark ti tàgrakabu tɔwi akaba Piyer, mɛk àslamalakabu pakama ga Yezu ya Piyer èci, àhi ni : ere ye ti Mark àbɛki a wakita gayaɲ ni bu ni ðek ti akada ga pakama ge Piyer ya àhi ana mis ni (Tɔwi 10.37-40) : àɲjɛki ka baray ga Yezu, èndeveriɲ àna ga Yezu ya àmɛt mɛk àɲgaba e kisim ba ni. Mark ti tàgrakabá tɔwi akaba Pol a ðaya (Tɔwi 12.25 ; 13.5, 13 ; 2 Timote 4.11).

A wakita gayaɲ ni bu ni ti Mark adafay zlam ga ndam Zude ya tagray ni (7.2-4 ; 15.42), ahɛɲgaraba ma ndahaɲ ya ndam Zude tɛzlapay na ðaya (3.17 ; 5.41 ; 7.11, 34 ; 15.22). Nahkay mɛsɛra àbiki wakita ni ti ana ndam ya ti nday ndam Zude do ni ; ahaslani àbu mɛbɛkiani a wakita ndahaɲ bu Mark àbɛki wakita gayaɲ ni ka had Itali ahkay do ni a Rom (ka 2 Timote 4.11 Pol àhi ana Timote tɛrɛkioru ka naɲ a Rom nday ata Mark).

A Rom ti tàgria daliya ana ndam ga Yezu a : a wakita gayaɲ ni bu ni ti Mark awayay mɔvi nɲɛda ana nday ya ti tɛcakay daliya azuhva mɛfɛki ahàr gatay ka Yezu ni (1.12-13 ; 8.34-38 ; 10.29-30 ; 13.11-13).

Mark àɲgəhad ere ye ti Yezu àgray akaba àdɛm ni akada ga ata Meciyɔ nday ata Lɔk ya tàɲgəhad ni : Yezu àɲjɛki ke tɔwi gayaɲ ka had Gelili, òru gwar a Zerɔzalem. Ay Mark àɲgəhad pakama ga Yezu kay ndo ; ahar gəðakani àɲgəhad ere ye ti Yezu àgray ni. Zlam ga Yezu ya àgray ni ðay ata Meciyɔ nday ata Lɔk tàɲgəhadà àtama ga Mark na, ay pakama ga Mark ndahaɲ ya àɲgəhad ni ti àtam ga nday ndahaɲ ni (mazavu

gani nihi, gurumkabu Mark 5.1-42 akaba Meciyɔ 8.28-34, 9.18-26 akaba Lɔk 8.26-37, 41-56, ahkay do ni Mark 6.14-29 akaba Meciyɔ 14.1-12 akaba Lɔk 9.7-9). Ku tamal àɲgəhad pakama ga Yezu kay ndo naɲgu ni Mark àdɛm Yezu ti bay macahi zlam ana mis (1.21-22, 27 ; 2.13 ; 4.1 akaba ndahaɲ) : a wakita ga Mark bu mis tɛzalay Yezu « Mɔsi » (4.38 ; 5.35 ; 9.17 akaba ndahaɲ).

Mark àɲgəhad ga Yezu ya àdɛm tɛdɛfi naɲ ana mis ba ni (1.34, 44 ; 3.12 ; 5.43 ; 7.36 ; 8.26, 30). Si ka ya ti amɛmɛta, amaɲgaba e kisim ba ni ðay kwa ti awayay ti mis tɛsɛr naɲ ti naɲ way (9.9).

Pakama ge Zeɲ bay mɛbaray mis ni (Meciyɔ 3.1-12 ; Lɔk 3.1-18 ; Zeɲ 1.19-28)

¹ *Ma Mɔwɛni Sulumani àki ka Yezu *Krist, Wur ge Melefit, àɲjɛki ² akada ga Bay Melefit ya ti àdɛm ni. Ma gayaɲ ya àhi ana Yezu ni àbu mɛbɛkiani a wakita ga bay *mahɛɲgaray pakama gayaɲ Izayi ni bu. Àhi :

« Nihi ti nu nàbu nɛslɛroru bay mɛslɛr goro nahaɲ kama gayak ti màslamatukkabu divi.* ³ Dɛɲgu gayaɲ ahəndabiyu a huð gili bu.

Àdɛm ahkado : “Slamatumikabu divi ana Bay gəðakani.

Ahàr àdɛm divi gayaɲ màla ndəlaɓa.” † »

⁴ Nahkay ti zal nakəɲ, tɛzalay naɲ Zeɲ, òru a huð gili vu ga *mɛbaray mis. Àra èɲjia eslina ti àdɛm ahkado : « Mbatumkaba majalay ahàr gekɔli a. Tamal kàmbatumkaba majalay ahàr gekɔli a ti, nabaray kɔli. Nahkay ti Bay Melefit ambərfəɲa zlam magudarani gekɔli ni kè kɔli a. » ⁵ Zeɲ àra àdɛma nahkay ti ndam ga had *Zude akaba ndam Zerɔzalem ni ðek tɛrɛkia. Tàra tinjia ti tɛdafaya zlam gatay ya tàgudar na, mɛk Zeɲ nakəɲ àbaray tay a zalaka *Zurdeɲ bu hɔya.

⁶ Zeɲ ti naɲ àbu àna azana mɛləmani àna eɲgɔc ge ezligwemi, awəlvù àna maslpara ga ambəl a zuh bu. Zlam mɛzum gayaɲ ti eyew akaba amu. ⁷ Naɲ àbu azlah, àhi ana tay : « Maslaɲa nahaɲ naɲ àbu ara e divi ba kəlɛɲ goro a. Naɲ nani ti mis gəðakani, nɲɛda gayaɲ àtama goro a. Nu ti way ga mandəhad ahàr ti nɛpicehiaba ezewed ga

* 1:2 Malasi 3.1. † 1:3 Izayi 40.3.

kimaka gayan a di way ? ⁸ Nu ti nàbaray kùli àna yam, nan ti ni amara mabaray kùli àna *Məsuf Njəlatani. »

Zen abaray Yezu

(Meciyu 3.13-17 ; Luk 3.21-22)

⁹ Ka ya ti Zen nan àbu *abaray mis nahəma, Yezu ecikbiyu a Nazaret ka had *Gelili, arəkia mək Zen nakən abaray nan a zalaka *Zərdeñ bu. ¹⁰ Yezu nan àbu acəlaya a yam ni ba ni ti èpi hud melefít adahvu, èpi *Məsuf ge Melefít ahərkiaya akada ga kurkoduk ya ahər na, àhuriviyu a vu vu. ¹¹ Eslini dəngu àhəndabiyu a hud melefít bu akada dəngu ge mis, àhi : « Nak ti wur goro, nawayay kur dal-dal, kəməru məbərur dal-dal. »

Seteni awayay ahəlfəña eyu kà Yezu a
(Meciyu 4.1-11 ; Luk 4.1-13)

¹² Eslini *Məsuf ge Melefít nakən àzoru Yezu a hud gili vu həya. ¹³ Yezu òru ènjəa a hud gili ni va ti anjəhad eslini vad kru kru fad. Nan àbu eslini ti *Seteni ahəlfəña eyu a. Ka sarta gani nani ti Yezu nan àbu e kidin ga zlam ge gili bu ; *məslər ge Melefít təbu təfi ahər.

Yezu azalay ndam məgəs kilif fad, tigi ndam madəbay nan

(Meciyu 4.12-22 ; Luk 4.14-15 ; 5.1-11)

¹⁴ A vad nahan tàra təwəla Zen a. Tàra təwəla nan a nahəma, Yezu òru ka had *Gelili. Òru ènjəa eslina ti àhi *Ma Məweni Sulumani ge Melefít ana mis. Ahivù ana tay, àdəm ahkado : ¹⁵ « Sarta ènjia. Melefít ara azum bay gayan e kidin gekùli bu, Məgur gayan ènjia. Mbatumkaba majalay ahər gekùli a, gəsumkabá Ma Məweni Sulumani na. »

¹⁶ A vad nahan Yezu nan àbu akoru kà gəvay ga dəluv Gelili ti èpi mis bebem cə ; bilin gani slimi gayan Simu, nahan ni ti ni wur ga mənani Andre. Nday təbu tətəliyu zəva gatay a dəluv vu, adaba nday ndam məgəs kilif. ¹⁷ Eslini Yezu àhi ana tay : « Dəbumbiyu nu ; anagray ti kigəm ndam məhəlibiyu mis ana Melefít akada ya ti kəgəsum kilif ni. » ¹⁸ Tàra ticia pakama ga Yezu na ti təmbərbu zəva gatay ni ndəbak, tədəbay nan həya. ¹⁹ Nday təbu takoru kama gəzit ti Yezu èpi mis ndahan cə keti ;

nday bəza ge Zebede, bəlan gani slimi gayan Zek, nahan ni ti ni slimi gayan Zen. Nday a *slalah ga yam bu, təbu təslamalay zəva gatay. ²⁰ Ara èpia tay a ti àzalay tay. Nday nakən tàra ticia zalay gayan na ti təmbərbu bəñ gatay Zebede akaba mis ya təgriki təwi ana tay ni a slalah ga yam ni bu, tədəbay nan.

Yezu agariaba seteni ana maslanə nahan

a

(Luk 4.31-37)

²¹ A vad nahan Yezu akaba ndam madəbay nan ni tòru a Kafarnahum. Vad *məpəsabana àra ènjia ti təhuriyu a ahay ga *mahəngalavù Melefít vu, mək Yezu nakən ànjəki ka macahi zlam ana mis. ²² Zlam gayan ya àcəhi ana tay ni ti àgria ejep ana tay a, adaba tici macahay zlam akada gayan ni day-day ndo. Àhi ma ana tay akada ga bay ni, do ni ti akada ga ndam *məsər Wakita ge Melefít ya təcəhi zlam ana mis ni do.

²³ Nday təbu a ahay ga mahəngalavù Melefít ni bu nahəma, zal nahan seteni àniviyu a ahər bu nan àkibu ka tay eslini. Àzlah, ²⁴ àdəm : « Yezu zal Nazaret ! Nak ti kadəbafəña mam kə leli a mam ? Kàra ge mijin leli a waw ? Nak dəgiya, nəsəra kur a lala ; nak Bay *njəlatani ge Melefít ya àslərbiyu ni. » ²⁵ Eslini Yezu nakən àzlacaki ke seteni ni bəra, àhi : « Lakakaba, sləkiaba ana maslanə hina. » ²⁶ Seteni nakən àra ecia zlacay gayan na ti àdaday maslanə nani kay kay, àzlah kay kay, àsləkiaba. ²⁷ Mis ya ti eslini ni dek tàra ticia ere ye ti àgravu na ti àgria ejep ana tay a dal-dal ; təzlapaki e kidin gatay bu, tədəm : « Məñ ga mam hini mam ? Zlam gayan ya àcəhi ana leli ni ti zlam məweni ; azlapay akada ga bay ni. Ku seteni day àhi ma ana tay, mək təgəsikabu. » ²⁸ Nahkay ti slimi ga Yezu àhəndoru ke weceweceni ka had *Gelili dek.

Yezu ahəngaraba mis a

(Meciyu 8.14-17 ; Luk 4.38-41)

²⁹ Yezu akaba Simu, Andre, Zek, Zen tàra təhəraya a ahay ga *mahəngalavù Melefít ni ba ni ti tòru suwəa a magam ga ata Simu nday ata Andre həya. ³⁰ Eslini ti mireñ ga Simu nan àvu mandəhadani, aku àbəkia.

Yezu òru ènjua ti t̃hi ma gani h̃ya. ³¹ Yezu àra ècia ma gana ti àhədakf̃nyu, àgəs ahar gani, èzefteba nañ a. Aku nakəñ àhəlkia h̃ya, mək wal ni afi ahàr ana tay.

³² Məlakarawa àra ègia fat àdiya a ahay va, mələñ èdiza ti t̃həlibiyu mis ya ti t̃bəsəy do ni dək akaba nday ya ti seteni agray tay ni dək ana Yezu. ³³ Mis ga kəsə ni dək t̃ngasf̃nyu kà mahay ya ti Yezu nañ àvu ni ; ³⁴ eslini Yezu nakəñ àhəngaraba mis ya ti arməwər gərgərani awər tay na kay ; mis ya ti seteni àniviyu ana tay ni day àgariaba ana tay a. Àcafəña seteni na kà zlapay a, adaba t̃səra nañ a.

*Yezu ahi ma gayan ana mis
(Luk 4.42-44)*

³⁵ D̃ àna zuz̃eni ti Yezu ècikaba, àhəraya òru a hud̃ gili vu. Òru ènjua ti ahəngalay Melefit. ³⁶ Eslini Simu akaba zləbəba gayan ni t̃dəboru nañ. ³⁷ T̃ara t̃dia ahàr a ti t̃hi ahkado : « Mis dək tadəbay kur. » ³⁸ Eslini Yezu nakəñ àhi ana tay : « Tokumum mədəgum a kəsə ndahañ vu, ti ñhiṽu pakama ge Melefit ana mis nday ye eslini ni bilegeni. Nu ñara ti ga magray t̃wi gani nani. » ³⁹ Nañ nakəñ mək àsawad̃ay ka had̃ *Gelili dək ; a kəsə gərgərani bu dək àhi pakama ge Melefit ana mis a ahay ga *mahəngalaṽu Melefit ye eslini ni bu, àgariaba seteni ana mis ndahañ a daya.

*Yezu ahəngaraba zal ambələk a
(Meciyu 8.1-4 ; Luk 5.12-16)*

⁴⁰ A vad̃ nahañ zal ambələk nahañ àrəkia ka Yezu a àbəhad̃i mirdim, àhi ahkado : « Kam-kam, tamal kawayay ti kisliki mahəngaraba nu a ti ñgia mis njəlatana. » ⁴¹ Eslini àsia cicihi ana Yezu a ; Yezu nakəñ àzoru ahar, ènjif̃n, àhi ahkado : « Nawayay, gia mis njəlatana. » ⁴² Yezu àra ènjif̃n ti maslaña nani àngaba, ègia mis njəlatana h̃ya. ⁴³⁻⁴⁴ Eslini Yezu àləgi, àhi ahkado : « Nih̃i k̃ngaba nahəma, k̃hi ma gani ana maslaña ba. Ru k̃ngazli vu gayak ni ana bay *manğalabakabu mis akaba Melefit sawañ ; k̃vi zlam ana Melefit akada ge M̃wiz ya àdəm a wakita gayañ bu ni, adaba k̃gia mis njəlatana. Nahkay mis etipi. Etipia ti atəsər nak k̃ngaba, k̃gia mis njəlatana. » Àra àhia ma nahkay

ti àhi : « Sləka. » ⁴⁵ Ay zal nakəñ àra àsləka ti anjəki ka mədəm pakama ni dal-dal sawañ. Maslaña ya ti àdi ahàr ni lu ba àhi ma gani. Àdəmva pakama na nahkay ti Yezu èsliki məhuriyani a kəsə vu vay-vay va do, adaba mis t̃səbaki. Nahkay ànjəhad̃ e gili cak àfəñ kà kəsə, mis gwar eley gwar eley do dək t̃rəkioru.

2

*Yezu ahəngaraba zal d̃ara
(Meciyu 9.1-8 ; Luk 5.17-26)*

¹ Àra àgra vad̃ a bal zla ti Yezu ànga a Kafarnahum a. Nañ àbu a magam eslini ti mis t̃cifiña dad̃ay a. ² T̃rəkia t̃ara t̃ngasvu dal-dal a ahay ya ti nañ àvu ni bu. Mələñ manjəhad̃ani kà gəvay gayañ àbi, kà mahay tekeđi mələñ àbi, adaba mis ni t̃səbay. Nañ nakəñ nañ àbu acahi ma ge Melefit ana tay. ³ Nañ àbu acahi zlam ana tay nahkay ti mis ndahañ fad̃ t̃zibiyu zal d̃ara nahañ àki ka slalah. ⁴ Ay t̃sliki məzikabiyu nañ ana Yezu do, adaba mis t̃sliva eslina. Nahkay ti t̃cəliỹu ka *dalaha ga ahay ni, t̃həlkia gwar ka palaha ya ti Yezu nañ àvu na bal, mək t̃fiyu nañ mandəhad̃kiani ka slalah gayañ ni gwar ka mələñ məhəlkiana ni. ⁵ Yezu nakəñ àra èpia ere ye ti t̃agray na ti àsəra t̃fəkia ahàr a. Nahkay àhi ana zal d̃ara ni : « Wur goro, zlam magudarani gayak ni məmbərfukana dək. »

⁶ Eslini zla ti ndam *məsər Wakita ge Melefit t̃əvu manjəhad̃ani bilegeni. Nday nakəñ t̃əbu t̃əjalay a ahàr gatay bu, t̃hi ana ahàr ahkado : ⁷ « Àdəm ma hini ti kamam ? Azay ahàr gayañ akada nañ Melefit timey ! Way esliki məmbərfəña zlam magudarani k̃ mis a tata way ? Tigi Melefit kwa do ni ! » ⁸ Nday t̃əbu t̃əjalay ahàr nahkay ti Yezu àsəra ere ye ti t̃əjalaki ahàr na àndava, mək àhi ana tay : « Kajalum ahàr nahkay ti kamam ? ⁹ Zləzlada gani ti ñhi : “Zlam magudarani gayak ni məmbərfukana,” tək day ti ñhi : “Cicikaba, za slalah gayak na, sawad̃ay” ni aw ? ¹⁰ Ay nawayay ti k̃sərum nu *Wur ge Mis ti nisliki məmbərfəña zlam magudarani k̃ mis ka had̃ a. » Mək àhi ana zal d̃ara nakəñ : ¹¹ « Nəhuk nahəma : cicikaba, za slalah gayak na, ru a magam. » ¹² Eslini nañ nakəñ ècikaba cəkwađ h̃ya,

àzay slalah gayan ni, àhàraya e mite va kè eri ge mis na dèk. Ere ye ti àgravu ni ti àgria ejep ana tay a dèk, tādēgi ana mazlābay Melefit. Tādēm : « Ere hini bik-bik, mīpi kè eri geli ndo. »

Yezu azalay Levi

(Meciyu 9.9-13 ; Lük 5.27-32)

¹³ Yezu nakəŋ òru gwar kà gəvay ga dəluv ni keti. Mis dèk tārəkioru, mək àcahi zlam ana tay. ¹⁴ Ka gayan ya nan àbu akoru ni ti èpi Levi wur ga Alfe, nan àbu manjəhadani digusa ka məlan *məhəl hadam. Eslini Yezu nakəŋ àhi ahkado : « Dəbabiyyu nu. » Nahkay Levi nakəŋ ècikaba cəkwađ, àdəboru nan.

¹⁵ Kələŋ gani Yezu akaba ndam madəbay nan ni tòru afa ge Levi nakəŋ. Tòru tìnjəa eslina ti təzum zlam akaba ndam məhəl hadam akaba ndam magudar zlam ndahan kay, adaba mis nday nani ti nday dal-dal, təbu tadəbay nan. ¹⁶ Yezu nan àbu azum zlam akaba tay nahkay ti ndam *məsər Wakita ge Melefit tìpia ; nday nani ti ndam *Feriziyen. Tàra tìpi nan a ti təhi ana ndam madəbay nan ni ahkado : « Ahəmamam ti Yezu azum zlam ka ahar bəlan akaba ndam məhəl hadam akaba ndam magudar zlam ni mam ? » ¹⁷ Nan nakəŋ àra ècia pakama gatay na ti àhi ana tay ahkado : « Ndam ya ti nday njalan-njalan ni ti tòru afa ga zal doktor do ; si ndam ga arməwər day kwa ti takoru afa gani. Nu nàra ti ga mazalay ndam jireni do, nàra ti ga mazalay ndam magudar zlam sawan. »

Məgəs ndəra

(Meciyu 9.14-17 ; Lük 5.33-39)

¹⁸ A vad nahan ndam madəbay Zen bay məbaray mis ni təbu təgəs ndəra akaba ndam Feriziyen. Eslini mis tārəkia ka Yezu a təhi ahkado : « Ndam madəbay Zen ni akaba ndam Feriziyen ni təbu təgəs ndəra ti ndam madəbay kur ni təgəs do ni ti kamam ? » ¹⁹ Yezu àhəŋgrifəŋ ana tay, àhi ana tay ahkado : « Ka ya ti bay ya ti aday wal ni nday təbu akaba zləbəba gayan ni ti zləbəba ni təgəs ndəra tata waw ? Təgəs ndəra ka ya ti nan àbu akaba tay ni do. ²⁰ Ay sarta nahan amara, atəgəskia bay ga wal ni kà tay a. Ka sarta gani nani day kwa ti atəgəs ndəra. ²¹ Yaw mis àbi azay azana məweni

asiviyu ana azana gayan midigweni bi. Tamal àgra nahkay ti azana məweni ni ara asəkiyu azana midigweni ni, mək məlan megəzlehvani ni ara asagakivu. ²² Nahkay day mis abəviyu zum new-neweni e kene-kene midigweni vu ti àbi. Tamal àgra nahkay ti, zum new-neweni ni àra àwəsa ti ara etezkaba kene-kene na, nahkay ti emizikiba ka tay a cicəna. Təbəviyu zum new-neweni ti e kene-kene məweni vu. »

Yezu nan bay ga vad məpəsabana

(Meciyu 12.1-8 ; Lük 6.1-5)

²³ A vad *məpəsabana nahan ba ti Yezu akaba ndam madəbay nan ni təbu tasləkaba a vədan ga *alkama ba. Eslini ndam madəbay nan ni təbu teheboru alkama ni ga mahəpədani ka ahər divi. ²⁴ Təbu teheboru nahkay ti ndam *Feriziyen ndahan təhi ana Yezu : « Melefit àdəm e *Divi gayan ni bu : “Kəgrum təwi a vad məpəsabana ba ba” ti, nihi ti ndam madəbay kur ni tagray ti kamam ? » ²⁵⁻²⁶ Eslini Yezu àhəŋgarfəŋ, àhi ana tay ahkado : « Kəjəŋgəm ere ye ti Devit àgray ni ndo aw ? Ka ya ti Abiyatar nan bay gadakani ga ndam *manjalabakabu mis akaba Melefit ni ti Devit zladà adəkiva, ləwir àwər tay akaba ndam gayan. Nahkay àhuriyu a ahay ge Melefit ni vu, àzum *dipen ya táfəkadi ana Melefit ni. Ay ti Melefit àdəm e Divi gayan ni bu, mis ndahan təzum dipen nani do ; si ndam *manjalabakabu mis akaba Melefit ni day kwa ti təzum. Ay Devit nakəŋ òru àzum, mək àvi ana ndam gayan ni, təzum bilegeni. » ²⁷ Yezu àhi ana tay keti : « Vad məpəsabana ti Bay Melefit àgriaya ana mis a, do ni ti àgri mis ana vad məpəsabana ndo. ²⁸ Nahkay ti ku a vad məpəsabana ba day Bay ya ti adəm təgray zlam hini ni ti nu *Wur ge Mis. »

3

Yezu ahəŋgaraba zal ya ahar mikəlfijana na

(Meciyu 12.9-14 ; Lük 6.6-11)

¹ Yezu àŋgoru a ahay ga *mahəŋgalavù Melefit ni vu keti. Eslini zal nahan nan àvu ahar mikəlfijana. ² Mis ye eslini ni təbu tamənjələn ana Yezu. Təhi ana ahər ahkado « Kani vad *məpəsabana ti, akal

ti ara ahəŋgaraba naŋ a waw ? » Tawayay tacalki Yezu ka zlam magudarani. ³ Yezu nakəŋ àhi ana zal ya ti ahar mikəlfiŋana ni : « Cikaba, ra e kidiŋ ge mis ni va. » ⁴ Mək àhi ana mis ya ti eslini ni : « ŋgaka-day, Melefit àdəm mam a wakita ya Məwiz àbəkì ni bu mam ? Àvia divi ana mis ga magray zlam sulumana a vad məpəsabana tək, ga magray zlam magudarana waw ? Ga mahəŋgay mis tək, ga makad mis aw ? » Nday nakəŋ təlakkabá te-te. ⁵ Àmənjaləŋ kà tay àna məzum 6ərɔv dal-dal, adaba tiiki slimi do. Àhi ana zal ya ti ahar mikəlfiŋana ni : « Təbiyu ahar gayak ni. » Àra àtəlikabiya ti ahar gayan ni àslamalava, ègia səndu6-səndu6ana. ⁶ Ndam *Feriziyeŋ ni tàra tìpia ere ye ti àgravu na ti tàhəraya a ahay ni ba, təŋgasvu akaba ndam madəbay bay *Erot ni huya ; təgray sawari ahəmamam ti tìjɪŋ Yezu ni.

Mis kay tara afa ga Yezu a

⁷ Yezu akaba ndam madəbay naŋ ni tàsləka tòru kà dəlɔv ni. Mis dal-dal tādəboru naŋ : tādəboru naŋ ti ndam Gelili, ndam *Zəde ⁸ akaba ndam ga kəsa gatay Zeruzalem, ndam Idume, mis ya ti tàsləkabiya ke ledi ga zalaka *Zərdeŋ a ni, ndam ga had ga kəsa Tir akaba ga kəsa Sidon. Tərəkia dal-dal adaba ticia ere ye ti àgray na dek. ⁹ Eslini àhi ana ndam madəbay naŋ ni ahkado : « Slamalumukabá *slalah ga yam a, do ni ti mis ni atanɔələf nu. » ¹⁰ Àhi ana tay nahkay ti adaba naŋ àbu ahəŋgaraba mis a dal-dal. Nahkay ndam ga arməwər dek tədədkiyu ; way way do awayay ti mɪjifiŋ lu. ¹¹ Seteni ni tàra tìpia naŋ a ti tábəhadì mirdim, meleher ndi6a ndi6a ana had, tədəgiki ana zlahay, təhi ahkado : « Nak Wur ge Melefit. » ¹² Eslini Yezu àzlacaki ka tay ŋgak-ŋgak, àhi ana tay : « Kədəfum nu ba. »

Yezu adaba ndam asak gayan a kru mahar cɥ

(Meciɥ 10.1-4 ; Lɥk 6.12-16)

¹³ Yezu àcəloru a həma vu. Eslini àzalay ndam ya ti adaba tay a ni ; nday nakəŋ tərəkivoru. ¹⁴ Ndam ya tigi ndam

gayan ni ti nday kru mahar cɥ : awayay ti tənɔhadkabu, məslər tay ga məhiuru pakama gayan ana mis ; * ¹⁵ àvi njəda ana tay ti tągariaba seteni ana mis a daya. ¹⁶ Nday kru mahar cəeni ni ti slimi gatay nday hi : Simu àdi slimi Piyer, ¹⁷ bəza ge Zebede ata Zek nday ata wur ga məŋani Zeŋ ; nday ti Yezu àdi slimi ana tay Bowanerges, awayay adəmvaba nday akada ga aday ga avər ya aməcay ni ; ¹⁸ Andre, Filip, Bartelemi, Meciyə, Tumas, Zek wur ga Alfe, Tade, Simu naŋ bəlan ga ndam ya takadvakivu ka had gatay ni, ¹⁹ nahan ni ti ni Zədas Iskariyot, bay ya ti amara məsəkumoru Yezu ni.

Yezu ti agray tɥwi àna njəda ge Melefit tək, àna njəda ge Seteni aw ?

(Meciɥ 12.24-32 ; Lɥk 11.15-23 ; 12.10)

²⁰ Yezu akaba ndam madəbay naŋ ni tənɔga a magam a. Eslini mis dal-dal tənɔgasfəŋvu kà tay keti. Mis ni təbu kay nahkay ti Yezu akaba ndam madəbay naŋ ni ahar tekeɔ tənɔgətfəŋ ga məzum zlam do. ²¹ Ndam gayan ni tàra ticia ti tàra. Tawayay tazay naŋ, tədəm ahkado : « Endisl àniviyu va bi. »

²² Ndam *məsər Wakita ge Melefit təbu eslini, ticikbiyu kwa a Zeruzalem. Tədəm ahkado : « Yezu nahəma, seteni *Belzebəl àniviyu. Agariaba seteni ana mis a ni ti àna njəda ga bay ge seteni nani. » ²³ Eslini Yezu àzalay tay, àhi ma ana tay àna ma *gozogul : « Ahəmamam *Seteni esliki magaray ahər gayan gayanani ni mam ? ²⁴ Tamal ndam ga had nahan nday ndayani takadvu e kidiŋ gatay bu ni ti had gani àŋgoru kama do. ²⁵ Tamal ndam ga hud ahay takadvu e kidiŋ gatay bu ni ti hud ahay gani àŋgoru kama do. ²⁶ Nahkay day tamal Seteni ezirey ahər gayan ti njəda gayan èdeva, àŋgoru kama koksah ; gayan àndava huya. »

²⁷ Yezu adəm keti : « Mis ahuriyu a ahay ge mis njəda-njədani vu, mək ahəlfəŋa zlam gayan a mənjəd məwəl naŋ ti àgravu koksah. Si tamal àwəla naŋ a day kwa ti ahəlfəŋa zlam gayan a. ²⁸ Nəhi ana kəli nahəma, zlam magudarani ge mis ya tagudar ni dek akaba ndivey ya tindivi Melefit ni dek ti

* **3:14** A wakita ndahan bu tədəm : « Ndam ya ti tigi ndam gayan ni ti nday kru mahar cɥ, àzalay tay ndam asak gayan : awayay ti tənɔhadkabu. »

Melefit ambərfəŋa kà tay a. ²⁹ Ay maslaŋa ya ti endivi Məsuf gayan ni ti, magudar zlam gayan nani ti Melefit àmbərfəŋa day-day do. Maslaŋa nani amanjəhad akaba zlam magudarani gayan ni kaŋgay-kaŋgay həya. »

³⁰ Yezu àhəŋgarfəŋ kà pakama gatay ni nahkay ti adaba tədəm « Seteni àniviyu. »

Ndamam ndam ga huđ ahay ga Yezu ededīŋ ededīŋeni ni mam ?

(Meciyu 12.46-50 ; Lük 8.19-21)

³¹ Eslini məŋ ga Yezu akaba bəza ga məŋ ga Yezu tàra tīnjia. Nday e mite bu, təslərkiyu mis ti mǎzaliyu naŋ. ³² Ay ti mis təvu dal-dal manjəhadani, tēveliŋia ahà ana Yezu a. Təhi ahkado : « Ata muk akaba bəza ga muk təbu e mite bu, təzalay kur. » ³³ Àhəŋgrifəŋ ana tay, àdəm ahkado : « Məŋ goro ti way ? Bəza ga mmawa ti ndamam ? » ³⁴ Eslini Yezu nakəŋ àmənjaləŋ kè mis ya ti tēveliŋi ahà ni dek, àhi ana tay ahkado : « Məŋ goro akaba bəza ga mmawa nahəma, nday hini. ³⁵ Maslaŋa ya ti agray ere ye ti Melefit awayay ni ti, naŋ nani ti wur ga mmawa zalani, bi walani, mmawa daya. »

4

Bay mabəhad hilfi ga zlam

(Meciyu 13.1-9 ; Lük 8.4-8)

¹ Yezu òru gwar kà gəvay ga dəluy ni ga macahi zlam ana mis keti. Eslini mis dal-dal təcakalafəŋvu, nahkay naŋ nakəŋ káy àcəliyu a *slalah ga yam vu ka ahà ga dəluy ni, ànjəhadviyu digəs, àcahi zlam ana tay ; mis macakalavani ni nday təbu kà gəvay ga dəluy ni, təbi slimi. ² Àcahi zlam gərgəri kay ana tay àna ma *gozogul. A pakama gayan ya àhi ana tay ni bu ni ti àdəm ahkado : ³ « Cəm day, maslaŋa nahaŋ àhəraya òru e gili ga mabəhad hilfi ga zlam. ⁴ Naŋ àbu abəhadoru hilfi ga zlam ni ti bal gani àdəgoru e divi vu. Nahkay edīdīŋ tàra tēndaba. ⁵ Bal gani keti àdəgoru ka pələd ya had àhəcaki ni. Àfətaya həya, adaba had àki ka pələd ni kay bi. ⁶ Àra àfətaya, fat àra àvədia ti èhiriŋaba adaba àbiyu sliri a had vu kay ndo. ⁷ Bal gani keti àdəgiyu a adak vu.

* 4:12 Izayi 6.9-10.

Àra àfətaya ti adak ni tədəkkabu akaba naŋ, tēŋgecekabá naŋ a, nahkay ti àbi bəza ndo. ⁸ Bal gani keti àdəgoru ka had sulumani. Àra àfətaya ti àdək, àbi bəza. Bəlaŋ gani àbi bəza kru kru mahkə, bəlaŋ gani keti bəza kru kru muku, nahaŋ ni bəza diŋ. » ⁹ Yezu àdəm keti : « Maslaŋa ya ti slimi àfəŋ ge mici zlam nahəma, mīci lala ! »

Yezu ahi ma ana mis àna ma gozogul ti kamam ?

(Meciyu 13.10-17 ; Lük 8.9-10)

¹⁰ Ka ya ti Yezu naŋ àbu cak nahəma, ndam madəbay naŋ kru mahar cəeni ni akaba mis ndahaŋ ya tadəbay naŋ ni tihindifiŋa pakama àki ka ma *gozogul gayan ya àdəm na. ¹¹ Àhi ana tay ahkado : « Lekulum ti Melefit àdəfikiaba zlam manjəhani àki ka Məgur gayan na ana kuli a. Ana mis ndahaŋ ga dala ni ti ma gayan ya ahi ana tay ni dek ti ma gozogul. ¹² Agray nahkay ti

“Ku tamal tamənjaləŋ ka zlam lala nəŋgu ni tīpi ba ;

ku tamal təbi slimi ana pakama lala nəŋgu ni tīci ba.

Do ni ti atambatkaba məbərurv gatay a, Melefit ambərfəŋa zlam magudarani gatay ni kà tay a.” * »

Yezu adafaba ma gozogul ga bay mabəhad hilfi ga zlam na

(Meciyu 13.18-23 ; Lük 8.11-15)

¹³ Yezu àhi ana tay keti : « Kicəm ma *gozogul hini do ! Akara kicəm ndahaŋ ni dek ti ahəmamam ? ¹⁴ Bay ya ti abəhad hilfi ga zlam ni, naŋ akada bay ya ti àhi pakama ge Melefit ana mis ni. ¹⁵ Mis ndahaŋ təbu, nday akada divi ya ti hilfi ga zlam àdəgaki ni : tīcia pakama ge Melefit a, mək *Seteni ara ahəliaba pakama nana ana tay a həya. ¹⁶ Mis ndahaŋ day təbu, nday akada pələd ya ti hilfi ga zlam àdəgaki ni : tīcia pakama ge Melefit na ti təgəskabu àna məmərani həya. ¹⁷ Ay pakama nani àhuriviyu ana tay a məbərurv vu do, akada ge sliri ya ti tòru a had vu do ni ; təgəskabu ti ga hayaŋani. Tamal zlam zləzladani àdia ahà ana tay a, ahkay do ni mis təgri daliya ana tay azuhva pakama ge Melefit ni ti

təmbrəŋ hūya, təgəskabu va do. ¹⁸ Mis ndahaŋ təbu, nday akada hilfi ga zlam ya ti àdiyu a huf ga adak vu ni : ticia pakama ge Melefit a ti təgəskabu. ¹⁹ Ay majalay ahàr ga duniya ariva ana tay a, elimeni agosay tay, zlam gərgərani ndahaŋ egi eri ana tay daya. Zlam nday nani dek teŋgecekabu zlam akada ga adak ni. Nahkay ti pakama ya ndam nday nani tici ni àzaya araŋa do. ²⁰ Mis ndahaŋ ti ni tici pakama ge Melefit ; tici ti təgəskabu. Nday akada had sulumani ya hilfi ga zlam àdəgaki ni, nahkay təbi bəza. Bəlaŋ gani abi bəza kru kru mahkər, bəlaŋ gani keti bəza kru kru muku, nahaŋ ni bəza diŋ ni. »

Ma gozogul àki ke ceŋgel akaba darama (Luk 8.16-18)

²¹ Yezu nakəŋ àhi ana tay keti : « Maslaŋa àbu ahəmbaki dagəla ke ceŋgel mibefteni, ahkay do ni afiyu ceŋgel ni a zuh slalah vu aw ? Aha ! Afəkad ka məlaŋ zaŋani do aw ! ²² Nədəm nahkay ti adaba zlam ya ti maŋgahani ni dek emipivu, zlam ya ti madafani faŋ do ni dek emicivu daya. ²³ Tamal slimi təfəŋ kè kuli ge mici zlam nahəma, cəm ! »

²⁴ Àhi ana tay keti : « Bumi slimi ana pakama ya ti kicəm ni. Darama ya lekələm kəgurumi zlam ana mis ndahaŋ àna naŋ ni ti Melefit day aməguri zlam ana kuli àna naŋ, mək aməgurikiviyu ana kuli àkivu. ²⁵ Adaba maslaŋa ya ti zlam gayan àbu ni ti atəvikivu. Ay maslaŋa ya ti zlam gayan àbi nahəma, ku ere ye ti àfəŋ ni day atəzafəŋa. »

Ma gozogul àki ke hilfi ga zlam ya afətaya ni

²⁶ Yezu àhi ana tay keti : « *Məgur ge Melefit ti azavu akada ga bay ya ti abəhad hilfi ga zlam ni. ²⁷ Ku tamal bay nani enji dəwir, ku tamal epidekva, məlavad akaba məlafat gani nəŋgu ni, hilfi ga zlam ni afət, adək : ahəmamam afət, adək ni ti naŋ àsər do. ²⁸ Had ni agray zlam zlam gayan : zlam ni afətkiaya, mək abay ahàr. Àra àba ahàr a ti abi bəza kay. ²⁹ Ka ya ti zlam ni àndəha nahəma, bay nani azay məvəd gayan, adaba sarta ga mabazani enjia. »

Ma gozogul àki ke hilfi ga zlam gəziteni (Meciy 13.31-32, 34 ; Luk 13.18-19)

³⁰ Àdəm keti : « Məzum *Məgur ge Melefit ti àzavu akaba mam ? Mara madafaba àna ma *gozogul weley ? ³¹ Cəm day, Məgur ge Melefit ni ti àzavu akaba wur ge hilfi ga zlam gəziteni, gəziteni e kidiŋ ga bəza ge hilfi ndahaŋ ya a duniya bu ni dek. ³² Tizligia ti adək, àtam zlam ya ti tizligi e dini bu ni dek àna gədəkani. Abal ahar gədəkani, edidiŋ tagraviyu lala gatay a huf gani vu tata ; tanjəhad e zəhweri gani bu. »

³³ Yezu àcahi ma ge Melefit ana mis àna ma *gozogul kay akada nday hini. Àhi ma ana tay ti ya tislaki miceni tata ni. ³⁴ Ma gayan ya àhi ana tay àna ma *gozogul do ni ti àbi, ay ka ya ti naŋ àbu akaba ndam madəbay naŋ ni ka ahàr gatay ni ti adəfiaba ana tay a dek lala.

Yezu azlacaki ka aməd (Meciy 8.23-27 ; Luk 8.22-25)

³⁵ Məlakarawa gani ti Yezu àhi ana ndam madəbay naŋ ni : « Tokumum mədəgum gwar ke ledi ga dəluv ni. » ³⁶ Nahkay nday nakəŋ təsləkaba e kidiŋ ge mis dal-dalani ni ba, təhurkiviyu ka Yezu a *slalah ga yam vu, təzay naŋ àna naŋ. *Slalah ga yam ndahaŋ təbu kə gəvay gani gayan ya təzay naŋ àna naŋ ni. ³⁷ Nday təbu təzoru naŋ ti aməd gədəkani àkəzlabiyu ka ahàr ga yam ni, mək yam ni àjaəsliyu a slalah ga yam ni vu, awayay arəhvù wudak. ³⁸ Ka ya ti aməd ni naŋ àbu akəzlay nahəma, Yezu naŋ àvu e dəwir bu gwar ke meteliŋ ga slalah ga yam ni, àfəki ahàr ka zlam kud-kudani. Naŋ e dəwir bu ni ti nday nakəŋ tēpidek naŋ, tēhi : « Məsi ! Leli dek miji ti ahəluk ahàr do aw ? » ³⁹ Naŋ nakəŋ àra epidekva ti àzlacaki ka aməd ni bəra, àhi ana yam ni : « Lakakaba ! Kədəday va ba ! » Eslini aməd ni àmbrəŋ makəzlani hūya, yam ni egia degika. ⁴⁰ Aməd ni àra àmbrəŋa makəzlana ti Yezu àhi ana ndam madəbay naŋ ni : « Aŋgwaz awər kuli ti kamam ? Kekileŋa kəfumku ahàr ndo aw ? » ⁴¹ Ere ye ti Yezu agray ni àsia aŋgwaz ana tay a dal-dal, nahkay təzlapay e kidiŋ gatay bu, tədəm ahkado : « Naŋ hini ti way ? Aməd akaba yam day ticiiki slimi ni ! »

5

Yezu agariaba seteni kay ana maslaṅa nahaṅ a

(Meciya 8.28-34 ; Lɔk 8.26-39)

¹ Yezu akaba ndam maḍabay naṅ ni tòru ke ledi ga dɔlɔv ka haḍ ga ndam Zerasa.

² Àra àhəraya a *slalah ga yam ni ba ni ti zal nahaṅ seteni agray naṅ àhəraya e kiḍiṅ ge mindiviṅ ba, àṅgwivabiyu a ma vu hɔya.

³ Zal nani ti anjəhaḍ kè mindiviṅ, mis tàmətaḅfəṅa, ku àna jejirḅi day tislɔki məwəl naṅ va do.

⁴ Ahaslani təwəla naṅ àna jejirḅi a akaba təbiviya sisel a asak va sak kay nəṅgu ni, èhəḅkaba ḍek. Njəḍa gayaṅ àtama ge mis ya ti təgəs naṅ na.

⁵ Nahkay ti mələvaḍ akaba mələfat naṅ àbu anjəhaḍ kà mələṅ ge mindiviṅ, a həma bu ; azlah, esliṅkaba vu gayaṅ àna akur a.

⁶ Àra èpibiya Yezu a driṅ ti àzəbiyu asak ; àra ènjia ti àbəhaḍi mirdim grik, meleher ndiḅ ana haḍ.

⁷ Àdiki ana zlahay, àhi ahkado : « Nak Yezu Wur ge Melefit naṅ agavəla driṅ ti kaḍəbafua mam ? Nahəṅgalay kur kam-kam àna slimi ge Melefit, kəgru daliya ba ti ! »

⁸ Àḍəm nahkay ti adaba Yezu àhi : « Nak seteni, həraya a maslaṅa hini ba » palam.

⁹ Yezu èhindifiṅa ma, àhi : « Slimi gayak way ? » Àhəṅgrifəṅ : « Slimi goro Gaslka, adaba leli kay dal-dal. »

¹⁰ Àhəṅgalay Yezu dal-dal, àhi : « Kam-kam, kəgaraba leli ka haḍ hina ba ti ! »

¹¹ Eslini ti mədrəs təbu kay ka ahar bəlaṅ, təzum zlam kà gəvay ga həma.

¹² Nahkay seteni ni tihindifiṅa ma kà Yezu a, təhi ahkado : « Vi divi gani ana leli, ti mărəkivoru ka mədrəs nday tegəni, ga moru məhuriviyani ana tay ti. »

¹³ Yezu nakəṅ àvi divi gani ana tay. Nahkay seteni ni təmbrəṅ zal nakəṅ, tòru təcəlívù a ahàr vu ana mədrəs ni, mək mədrəs ni tədəgiki ana hwa gəḍik. Təcuhworu, tòru tədəguyu a dɔlɔv ni vu cizliv cizliv. Tagray dəbu cɔ, ḍek tizia kəḍap.

¹⁴ Eslini nday ya ti tajəgay mədrəs ni day tədəgiki ana hwa tidizl bilegeni. Tòru a huḍ ga kəsa vu akaba gili gani, tàra təhibiyu ma gani ana mis. Mis ga kəsa ni tàra ga mamənjaya ere ye ti àgravu na.

¹⁵ Tàra tərəkia ka Yezu a ti tìpi bay ya

ti seteni Gaslka àsləkiaba a ahàr ba ni naṅ lala, manjəhadani digusa akaba azana məbakabani, ègia sulumana. Tàra tìpia naṅ a ti aṅgwaz àdəgakia ka tay a silim.

¹⁶ Eslini nday ya ti tìpia ere gani nana ni ti təṅgəhaḍi ma gani ana ndam ga kəsa ni. Təṅgəhaḍ ere ye ti àgrakivu ke seteni ni akaba ere ye ti àgrakivu ka mədrəs ni.

¹⁷ Tàra təṅgəhaḍa ti mis ye eslini ni tənjàki ka mahəṅgalay Yezu, təhi : « Sləkaba ka haḍ geli a. »

¹⁸ Ka ya ti Yezu acəliyu a slalah ga yam ni vu nahəma, zal ya ti seteni àsləkiaba ni àhəṅgalay naṅ, àhi ahkado : « Naḍəbay kur bilegeni ti. »

¹⁹ Ay Yezu àhəṅgrifəṅ, àhi : « Aha, ru a magam, kəṅgəhaḍi ere ye ti àgrakukvu ni ḍek ana ndam gayak. Hi ana tay kəsia cicihi ana Bay gayak gəḍakana, hi ere ye ti àgruk ni ḍek ana tay. »

²⁰ Nahkay ti zal nakəṅ àsləka, òru a kəsa ga haḍ ni vu ḍek ; təzalay haḍ gani nani *Kəsa Kru. Eslini àṅgəhadòru ere ye ti Yezu àgri ni ḍek. Mis ni tàra tìcia ma gana ti àgria ejep ana tay a ḍek.

Yezu ahəṅgaraba wal nahaṅ akaba wur dahalay a

(Meciya 9.18-26 ; Lɔk 8.40-56)

²¹ Yezu akaba ndam maḍabay naṅ ni təsləka àna slalah ga yam na. Tòru tìnjəa gwar ke ledi ga dɔlɔv na ti təhəraya a slalah ga yam ni ba. Ka ya ti Yezu naṅ àbu ka dəṅ-dəṅ ga dɔlɔv ni ti mis dal-dal tàra təvelinji ahàr.

²² Eslini maslaṅa nahaṅ təzalay naṅ Zayros àra ; naṅ gəḍakani ga ahay ga *mahəṅgalavù Melefit. Àra èpia Yezu nakəṅ a ti àrəkioru, àbəhaḍ mirdim kè meleher gayaṅ, ahàr ndiḅa ana haḍ.

²³ Àhəṅgalay naṅ kay, àhi ahkado : « Kam-kam, wur goro dahalayani naṅ àbiyu amət ti, nihindi kur ti kàra kəbəkì *ahar, ti māṅgaba, amət ba ti. »

²⁴ Nahkay Yezu nakəṅ òru. Mis dal-dalani ni təvelinji ahàr a, təbu taḍəboru naṅ dəḅəsia.

²⁵ Eslini wal nahaṅ àbu, mimiz asləkafəṅa agray vi kru mahar cɔ.

²⁶ Naṅ àbu acakay daliya àna naṅ dal-dal, àḍəbakaba ndam doktor a ḍek, ègwejelekaba zlam gayaṅ a ḍek, ṅgulum gani day àbi, asagaki asagaki do sawaṅ.

²⁷ Wal nakəṅ àra ècia pakama ya ti təbu təzlapaki ka Yezu na ti òru gwar kələṅ e kiḍiṅ ge mis dal-dalani ni vu, ènjifiṅ

kà azana ga Yezu nakəŋ. ²⁸ Àgray nahkay ti adaba àhi ana ahàr : « Tamal ti nìnjifiŋa kà azana gayan na day, nanɓaba. » ²⁹ Eslini mimiz gayan ya ti asləkafəŋa ni àmbrəŋa nan a hūya. Wal nakəŋ àsər aranɓa àbi awər nan va bi, ègia njalan-njalanana. ³⁰ Ka ya ti wal ni àŋgaba nahəma, Yezu àsər hūya njəda gayan àhəŋgaraba maslaŋa. Àra àsərkiya nahəma, àmbatvakivu ke mis dal-dalani ni, àhi ana tay ahkado : « Way ènjifiŋ kà azana goro ni way ? » ³¹ Ndam madəbay nan ni təhi ahkado : « ŋgakaday akaba mis damkulkulani ni ti kəsərkaaba ahəmamam ti way ènjifək way ni ? » ³² Ay Yezu nakəŋ nan àbu eheliŋ eri gwar kà gəvay gayan, awayay epi maslaŋa ya ti ènjifiŋ ni. ³³ Eslini wal nakəŋ aŋgwaz awər nan, nan àbu agəgər sla6-sla6. Nan àbu agəgər nahkay ti àrəkiya ka Yezu nakəŋ a, àbəhadī mirdim meleher ndi6 ana had, adaba àsərkiya ke ere ye ti àgrakivu na ; àhiaba jiri gana dek. ³⁴ Eslini Yezu nakəŋ àhi ahkado : « Wur goro ni, Melefit àhəŋga kur a adaba kəfəkua ahàr a palam. Sləka, ru àna sulumani ; arməwər gayak ni àŋgukukvu day-day va ba. »

³⁵ Ka ya ti Yezu nan àbu azlapay nahkay nahəma, mis ndahan tìnjia, tàsləkabiya afa ga gədakani ga ahay ga mahəŋgalavù Melefit na, tàra təhi ahkado : « Wur gayak nakəŋ èndeverva. Kekileŋa kiwisiri ahàr ana məsi ti kamam ? » ³⁶ Ay Yezu àbi slimi ana ma gatay ni ndo, àhi ana gədakani ga ahay ga mahəŋgalavù Melefit ni ahkado : « Aŋgwaz àwər kur ba, fəku ahàr ciliŋ. » ³⁷ Eslini Yezu àcafəŋa mis ndahan na dek ga madəboru nan a ; àdəm si ata Piyer, Zek, Zeŋ wur ga mən ge Zek ni tàdəboru nan ciliŋ. ³⁸ Tòru a magam afa ga bay ga ahay ga mahəŋgalavù Melefit ni. Tòru tìnjəa ti tēdi ahàr ana mis kay titəwi, təzlah, tagray deləla. Yezu àra epia tay a ti ³⁹ àhuriyu, àhi ana tay ahkado : « Kazlahum mam ? Kitəwəm mam ? Wur ni àmət ndo, nan àbu enji dəwir timey. » ⁴⁰ Àra àhia pakama ana tay a nahkay ti tēyefiŋ. Eslini Yezu nakəŋ àgaraya mis ya titəwi na dek e mite va, àzay bəŋ ga wur ni, mən ga wur ni akaba ndam ya ti tàdəbabiyu nan ni ciliŋ, mək təhuriyu ka məlan ya ti tàfəkaf wur ni. ⁴¹ Tàra təhuriya ti Yezu nakəŋ àzay ahar ga wur ni, àhi ahkado : « Talita kumi. »

Awayay adəmvaba « Wur dahalay, nəhuk, cikaba. » ⁴² Nahkay ti wur nakəŋ ècikaba hūya, nan àbu asawaday. Wur nani ti vi gayan kru mahar cə. Àra àŋgaba ti nday ya a ahay bu ni àgria ejep ana tay a kay. ⁴³ Eslini Yezu àləgi ana tay kay, àdəm : « Ere ye ti nàgray ni ti maslaŋa èci ba. » Mək àhi ana ata bəŋani : « Vumi zlam məzumani. »

6

Ndam Nazaret təfəki ahàr ka Yezu do (Meciyə 13.53-58 ; Lək 4.16-30)

¹ Yezu àra àsləka kà məlan nana, òru a kəsa gayan vu, ka məlan ya ti àdək ni. Tòru akaba ndam madəbay nan ni dek. ² Eslini vad *məpəsabana ènjia nahəma, òru a ahay ga *mahəŋgalavù Melefit ni vu, àcahi ma ge Melefit ana mis. Mis ya təbi slimi ni vir-vir. Tàra ticia ma gayan ya àcahi ana tay na ti àgria ejep ana tay a dal-dal. Tədəm ahkado : « Àŋgət ma gani hini eley ? Məsər zlam weley hini weley ? Way àvi njəda ga magray ere ye ti day-day mis tìpi ndo ni way ? ³ Nan bay madar zlam, wur ga Mari ni do waw ? Bəza ga mənani ata Zek, Zoze, Zəd, Simu ni do waw ? Bəza ga mənani walani nday təbu akaba leli ahalay ni do waw ? » Azuhva nani ti mis nday nani tàwayay məfəki ahàr ka Yezu ndo. ⁴ Eslini Yezu àdəm : « Bay məhəŋgri *pakama ge Melefit ana mis ni ti tàwayay nan a kəsa gayan bu do. Ata bəŋani akaba ndam ga huđ ahay gayan day tàwayay nan do, si a kəsa ndahan bu kwa ti mis ndahan tawayay nan. » ⁵ Ka məlan gani nani ti Yezu èsliki magray zlam ndahan ya ti mis tìpi day-day ndo ni ndo hūya, si àbəki *ahar ke mis ndahan bal, àhəŋgaraba tay a ciliŋ. ⁶ Nahkay ndam ga kəsa gayan ni təfəki ahàr ndo. Gatay ya ti təfəki ahàr ndo ni ti àgria ejep a, mək nan nakəŋ àsləka, àsawadòru a kəsa ndahan vu kà gəvay ga kəsa gayan ni, àcahi zlam ana mis.

Yezu aslər ndam asak gayan kru mahar cə (Meciyə 10.5-15 ; Lək 9.1-6)

⁷ Eslini Yezu nakəŋ àzalay ndam gayan kru mahar cəni ni, ànjəki ka məsləroru tay cə cə. Wudaka tàsləka ti àvia njəda ana tay a ga magariaba seteni ana mis a, ⁸ àhi ana tay

ahkado : « Kədægum nihi nahəma, kəzum zlam a ahar vu ba, ku zlam məzumani, ku mbolu, ku sɪngu day kəhəlum e zlembi vu ba. Zum aday a ahar vu, ⁹ bumvu kimaka a asak vu cilij. Kəbumkabu endəwi cə cə ba daya. »

¹⁰ Àhi ana tay keti : « Ka ya ti akəhurumiya a ahay va afa ge mis a nahəma, njəhaduma eslina ; kəmbatum ahay nahan ba duk abivoru ana vad gekəli ya akəsləkuma ni. ¹¹ Ay ka məlan ya ti kədægum ni, tamal ti tægəskabu kəli do, təwayay miciki pakama gekəli ni ana kəli do nahəma, sləkuma eslina. Ka ya ti kəsləkuma ni ti təkumkaba had ga kəsa gatay na kə asak gekəli a. * Nahkay ti atəsərki ka magudar zlam gatay ni. » ¹² Eslini nday nakəŋ təhəlvu hurum, tōru, təhioru ma ge Melefit ana mis, tədəm ahkado : « Ahər àdəm kəmbatumkaba majalay ahər gekəli a kwa. » ¹³ Təgariaba seteni ana mis a kay daya ; təgrakia amal ka ndam ga arməwər a kay, təhəŋgaraba tay a.

*Takad Zeŋ bay məbaray mis ni
(Meciyu 14.1-12 ; Lək 9.7-9)*

¹⁴ Nahkay mis təbu təzlapaki ka Yezu gwar eley gwar eley do dek. Təbu təzlapaki nahəma, bay *Erot ècia pakama gatay ya ti tədəm na. Adaba mis ndahan tədəm Yezu ti naŋ Zeŋ bay məbaray mis ni, àməta mək àŋgaba e kisim ba. Tədəm agray zlam magray ejep tata ti adaba àŋgaba e kisim ba. ¹⁵ Mis ndahan ti ni tədəm naŋ Eli bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit ni. Mis ndahan keti tədəm naŋ bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit akada ga nday ya ti ahaslani ni. ¹⁶ Erot àra ècia pakama nana zla nahəma, àdəm ahkado : « Naŋ ti Zeŋ bay məbaray mis ni. Nəkəlkia ahər a, nihi ti àŋgaba e kisim ba. »

¹⁷⁻¹⁸ Bay Erot àdəm nahkay ti azuhva zlam ya àgravu ni. Zlam gani nihi : Erot àzafəŋa Erodiyat wal ge Filip a ; Filip ti wur ga mən ga Erot. Àra àza wal na ti Zeŋ bay məbaray mis ni àhi ahkado : « Kəzafəŋa wal kə wur ga muk a ti àwəsl. » Zeŋ àra àhia ma nahkay ti bay Erot nakəŋ àhi ana ndam gayan tægəs naŋ, təwəl, təfiyu a daŋgay vu,

mək təgray nahkay. ¹⁹ Erodiyat nakəŋ àra ècia ma ge Zeŋ na ti àwayay ti epi Zeŋ kə eri do simiteni, awayay akad naŋ. Ay ti èsliki do, ²⁰ adaba bay Erot agrafəŋa aŋgwaz kə Zeŋ a, àsəra Zeŋ ti mis jireni, àgudar zlam do. Nahkay Erot awayay ti maslaŋa àgri arana ba. Awayay məbi slimi ana pakama ge Zeŋ ya ti àdəm ni ; àra ècia ti ahəli ahər sawan.

²¹ A vad nahan Erodiyat nakəŋ àŋgətfəŋa evid a. Ka fat nani Erot àgray wuməri ge miwivu gayan ; àzalakabu ndam ga ŋgumna gədákani, gədákani ga ndam slewja gayan akaba ndam ge elimeni ga had *Gelili ni.

²² Ka ya ti nday təbu təzum zlam nahəma, wur ga Erodiyat dahalayani àhurkiviyu ka tay, mək àhəbay kə meleher gatay. Àhəbay nahkay ti, həbay gayan ni ègia eri ana bay Erot a, ègia eri ana mis ya ti àzalakabu tay na daya. Ègia eri ana tay a nahkay ti bay ni àhi ana wur dahalay ni : « Hindifua ere ye ti nak kawayay na ti nəvuk. » ²³ Àmbadī dək, àhi ahkado : « Ere ye ti kihindifua ni, ku tamal kawayay telma ga had ya nəgur ni day naŋgu ni, nəvuk. » ²⁴ Eslini wur dahalay ni àhəraya, àrəkioru ka mənani Erodiyat, àhi ahkado : « Nihindifəŋa mam ? » Mənani nakəŋ àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Ru kəhi nahəma : “Nawayay ahər ge Zeŋ bay məbaray mis ni.” » ²⁵ Nahkay wur dahalay ni àcuhwakibiyu ka bay nakəŋ, àhi ahkado : « Nawayay ti kəvu ahər ge Zeŋ bay məbaray mis ni nihi huya, təfukibiya ka paranti a ! » ²⁶ Bay ni àra ècia pakama ga wur na ti àhəlia ahər a. Akaba nani dek, àwayay mekeli ere ye ti èhindilij ni do, adaba àmbadī ana wur na kə meleher ge mis na. ²⁷ Nahkay àslər bəlan ga ndam slewja gayan ni huya ti mōru məkəlkibiya ahər ge Zeŋ nakəŋ a. Eslini zal slewja ni òru a ahay ga daŋgay ni vu, èkelkibiya ahər na, ²⁸ àzibiyu ka paranti, àvi ana wur dahalay ni. Wur dahalay ni mək àzikaboru ana mənani. ²⁹ Ndam madəbay Zeŋ ni təra ticia ma gana ti tōru təzay kisim gani, təfiyu e mindivij vu.

Yezu avi zlam məzumani ana mis dəbu

* **6:11** Mətukkaba had ga kəsa kə asak a ti adafaki təmbərbu ndam ga kəsa ni, təwayay tay va do.

zlam

(*Meciy# 14.13-21 ; L#k 9.10-17 ; Ze#j 6.1-14*)

³⁰ A vad nahan ndam *asak ga Yezu ni tàsləkabiya ka məlan ya ti Yezu àsləroru tay na. Tàra tàsləkabiya ti tənğəhadıaba ere ye ti tàgrabiyu na, akaba ere ye ti təcəhibiyu ana mis na dek. ³¹ Ka ya ti nday təbu eslini ni ti mis ya ti tərəkia ka tay a ni akaba ya ti taslaka ni dal-dal àsabay; nahkay Yezu akaba ndam madəbay nan ni zlam məzumani tekeđi tənğətfəñ ahar ndo. Eslini Yezu àhi ana ndam madəbay nan ni : « Dəguma mədəgum a huđ gili vu, ti kəpəsumaba gəzit, do ni ti ahəmamam. » ³² Nahkay təcəliyu a *slalah ga yam vu, təbu taslaka takoru a huđ gili ni vu ti ³³ mis dal-dalani ni tıpia tay a, təcərikia zuh ana tay a, mək mis ga kəsa ga had ni dek təcuhworu àna asak ka məlan ya ti nday takoru ni. Wudaka Yezu akaba ndam madəbay nan ni tınjiyu ti mis ni tənğasva eslina àndava.

³⁴ Ka ya ti Yezu àhəraya a slalah ga yam ni ba nahəma, èpi ti mis ni eslini vir-vir. Nan nakəñ mis ni təcəsia cicihi a, adaba èpi tay ti àhi ana ahàr nday akada ga təmbəmbak ya ti bay majəgay tay àbi ni. Nahkay ti èzliri ana macahi zlam ana tay kay. ³⁵ Àra àpəskia kay ti ndam madəbay nan ni tərəkia, təhi ahkado : « Leli hi ti a huđ gili bu, sarta day àbi va bi. ³⁶ Hi ana mis ni tàsləka, tōru a kəsa gərgərani ni vu ahkay do ni tōru a ahay ge mis ye e gili ni vu, tādəboru zlam məzumani. » ³⁷ Ay Yezu àhəñgrifəñ ana tay, àdəm : « Lekuləm lekuləmeni vumi zlam məzumani ana tay. » Nday nakəñ təhəñgrifəñ, təhi ahkado : « Kawayay ti mōru məsəkumibiyu *dipeñ ana mis dambas-dambasani ni ti təzum aw ? Singu gani agray jik diñ diñ cə emiteni ti àsabay do waw ? » ³⁸ Eslini Yezu àhi ana tay : « ñgakaday, dipen əfəñ kə kəli ti ehimey ? Dəgum, kəmənjumiyu day. » Nday nakəñ təmənjiyu. Tàra təmənjiya ti təhi ahkado : « Dipen əbu nday zlam tàkivu kilif cə cilin. » ³⁹ Yezu àhi ana tay : « Humi ana mis ni ti tèdevu tənğəhadıa njəluluk ke kəzir mıđeni hina. » ⁴⁰ Nahkay ti tənğəhadıabá njəluluk : mis diñ diñ, ndahan ti ni kru kru zlam kru kru zlam. ⁴¹ Eslini Yezu

nakəñ àhəl dipen zlamani ni tàkivu kilif cəeni ni, àmənjoru e melefıt vu, àgri səsı ana Melefıt. Àra àgria səsı a ti èsekaba dipen na, mək àbi ana ndam madəbay nan ni ti tıdi ana mis ni dek. Èdikivu kilif cəeni ni ana tay dek daya. ⁴² Mis nakəñ dek təzum, təzum, tərəhkaba. ⁴³ Kələn gani təcakalakabu məgəjəni ge dipen ni akaba ge kilif ni, tərəhvü hətək kru mahar cə àna nan. ⁴⁴ Mis zawalani ya ti təzum zlam eslini ni ti agray dəbu zlam.

Yezu asawadaki ka ahàr ga yam
(*Meciy# 14.22-33 ; Ze#j 6.15-21*)

⁴⁵ Ka gani nani ti Yezu àhi ana ndam madəbay nan ni təcəliyu a *slalah ga yam vu, tōru kama gayan hayan ke ledi ga dəluv ni gwar a Beceyda, day kwa ti nan nanani aməhi ana mis ni ti tèdevu, tàsləka. ⁴⁶ Tàra tèdeva akaba mis na ti Yezu nakəñ àcəloru a həma vu ga mahəngalay Melefıt. ⁴⁷ Məlan àra èdiza ti ndam *madəbay Yezu ni nday təbu ka ahàr gatay a slalah ga yam ni bu e kidin ga dəluv ni bu. Yezu ti ni nan ka dəñ-dəñ nan bəlan. ⁴⁸ Àmənjoru ti ndam madəbay nan ni təbu tagaroru slalah ga yam ni ga njəda, təcakoru daliya àsabay adaba aməd əbu ahəngarbiyu tay kələn. Də gwendeli-gwendeli ti nan nakəñ àrəkioru ka tay, asawadakioru ka ahàr ga yam ni njuwan-ñjuwan. Awayay asafəña divi kə tay a wudak. ⁴⁹ Nday nakəñ tàra tıpia nan a, nan əbu asawadaki ka ahàr ga yam nahkay ti, tədəm maslanə àmbavakiva ka tay a, tədəgi ana zlahay. ⁵⁰ Nday dek tıpia nan a ti tagna anğwaz a àsabay. Ay nan nakəñ àhi ma ana tay həya, àdəm : « Zum njəda, nu timey. Anğwaz əwər kəli ba. » ⁵¹ Eslini àhurkiviyu ka tay a slalah ga yam ni vu. Àra àhurkiviya ka tay a ti aməd ni day àmbrəñ makəzlani həya. Ere ye ti àgravu ni dek ti àgria ejep ana ndam madəbay nan na dal-dal. ⁵² Zlam ga Yezu ya àgray àna *dipeñ ni adafaki njəda gayan gədəkani, ay ndam madəbay nan ni təcəsar do ; majalay ahàr gatay àhəciyu.

Yezu ahəngaraba mis ka had Zenizaret a
(*Meciy# 14.34-36*)

⁵³ Ka ya ti tàsləka təhəra dəluv na àndava ni ti, nday ka dəñ-dəñ ka had Zenizaret. ⁵⁴ Eslini təhəraya a *slalah ga yam ni ba.

Tàra tàhəraya ti mis ga had nani təsəra Yezu a huya. ⁵⁵ Tàra təsəra naŋ a ti tàcuhworu a kəsa ga had ni vu dek, təhəlibiyu ndam ga arməwər ka slalah ka məlanə ya tədəm naŋ naŋ àvu ni. ⁵⁶ Ka məlanə ya ti Yezu ènjua ni lu, ku e gili, ku a kəsa ci6-ci6eni bu, ku a kəsa gədəkani bu ni ti mis təhəlibiyu ndam ga arməwər, tabəhadī e mite bu. Təgri kamkam ti mis nday nani ya tēbesey do ni tɪnjifiŋ kà ma ga azana gayanə ni cilin. Nday ya ti tɪnjifiŋa ni dek tənɟaba.

7

Ma ga ndam ya ahaslani ya təcahi ana mis ni
(Meciya 15.1-9)

¹ A vad nahanə mis ndahanə e kidin ga ndam *məsər Wakita ge Melefit ni bu ticikbiyu a Zerəzalem. Tàra tɪnjia ti təcakalafəŋvu kà Yezu akaba ndam *Feriziyeŋ. ² Eslini tɪpi ndam *madəbay Yezu ndahanə ni 6al, təzum zlam ti təbarakaba ahar àna divi gana day do. Tàra tɪpia nahkay ti tədəm: « Təzum zlam ahar gatay ni *nɟəlata do. » ³ Tədəm nahkay ti adaba ndam *Zəde dek, ahar gədəkani nday Feriziyeŋ ni, təzum zlam wudaka nahəma, tabarakaba ahar àna divi gana day. Tagray nahkay ti adaba təgəskabá divi ga ndam gədəkani gatay ya ahaslani na. ⁴ Ku tamal təsləkabiya a gosku ba nənɟu ni, tɪnjia a magam a ti wudaka təzum zlam ti tabaray àna divi gani day. Zlam ndahanə kay ya təgəskabu ni təbu tagray gərgəri: ku hijiyem gatay day tabarafəŋa lala, ku mandaray nənɟu ni, ku misek ga ara gatay day tabarafəŋa àna divi gana akada ga ndam gədəkani gatay ya təgray ahaslani ni.

⁵ Nahkay ndam Feriziyeŋ akaba ndam məsər Wakita ge Melefit nakəŋ tihindi Yezu, təhi ahkado: « Ndam madəbay kur ni təgəskabu magray zlam akada ga ata bəŋ geli ya ahaslani tədəfiki ana leli ni do, təzum zlam àna ahar nɟəlatani do ni ti kamam? » ⁶ Yezu àhənɟrifəŋ ana tay: « Lekələm kawayum ti mis tədəm lekələm ndam jireni, ay ti lekələm ndam jireni do! Melefit adəma ma sulumana a wakita ga bay mahəŋgaray pakama gayanə Izayi ni ba.

Pakama gayanə ya ti adəm ni, adəmki ti ke kəli. Adəm ahkado: « Mis hini tazləbay nu àna ma cilin, təjalaku ahər do simiteni.

⁷ Tazləbay nu ti masakani, adaba zlam gatay ya təcayah ni ti ka mawayay ge mis cilin, do ni ti ka mawayay goro do. » * »

⁸ Yezu àhi ana tay keti: « Lekələm ti kəmbərəŋum Divi ge Melefit ya àbu məbəkiani a Wakita gayanə bu ni, kəgəsunkabu ma ge mis ya ahaslani ya təcahi ana kəli ni sawanə. » ⁹ Àhi ana tay keti: « Àbəlay! Kəmbərəŋuma *Divi ge Melefit na, adaba kawayum məbi slimi ana manjəhad ga ndam gekəli ya ahaslani ni zla do waw! ¹⁰ Bay Melefit adəm a wakita ge Məwiz ya abəki ni bu: « Nɟwioru a had ana ata buk ata muk. » † Adəm keti: « Bay ya ti endivi bəŋani ahkay do ni məŋani nahəma, təkada naŋ a. » ‡ ¹¹ Ay lekələm zla ti kədəmum ahkado: « Maslaŋa nahanə esliki məhiani ana bəŋani ahkay do ni ana məŋani: Ere ye ti akal nu nəjənaki kur àna naŋ ni ti korbanə: korbanə ti sədaga ge Melefit. » ¹² Maslaŋa nani tamal adəma ma nahkay, mək əjənaki ata bəŋani ata məŋani va do ni ti, kədəmum abəlay. ¹³ Lekələm kəgrum nahkay ni ti kəmbərəŋuma pakama ge Melefit nana pəsak. Kəmbərəŋuma ti kəfumviyu pakama gekəli ya kakahum ni a məlanə gani vu huk. Kəbum kəgrum zlam ndahanə kay akada nani daya. »

Zlam ya ti tagray mis « nɟəlatani do » ni

¹⁴ Yezu àra àhia pakama ana tay a nahkay nahəma, əzalakabu mis kayani ni keti, àhi ana tay: « Lekələm dek bumi slimi ana pakama goro ya nədəm ni, ti kícum lala. ¹⁵ Ere ye ti a dala bu, ahuriyu a huɟ ge mis vu ni ti agray naŋ “*nɟəlatani do” ni ti àbi. Si ere ye ti maslaŋa gani adəm àna ma gayanə ni day kwa ti agray naŋ “nɟəlatani do.” [¹⁶ Tamal slimi afəŋ kə kəli ge mici zlam nahəma, cəm !] »

¹⁷ Kələŋ gani Yezu àhədakfəŋa kə mis dal-dalani na, cak òru ahuriyu a ahay vu. Eslini ndam madəbay naŋ ni tihindifiŋa ma *gozogul gayanə ya àhi ana mis na.

* 7:7 Izayi 29.13. † 7:10 Mahərana 20.12; Mimbiki 5.16. ‡ 7:10 Mahərana 21.17.

18 Yezu àhəŋgrifəŋ ana tay, àdəm ahkado : « Lekulum day kəsərum zlam do waw ? Nədəm nahəma, ŋgay ere ye ti a dala bu, ahuriyu a huđ ge mis vu, agudar naŋ akaba agray naŋ “njəlatani do” ni àbi ti kicəm do waw ? 19 Adaba àhuriyu a məbəruf gayan vu do, ahuriyu ti a huđ vu cilin, mək tətəhiyu azay gani e dəgzey vu. » Yezu àdəm nahkay ti àdəm zlam məzumani dek njəlata. 20 Adəm keti : « Ere ye ti ahəraya a məbəruf ge mis ba ni ti, nani day kwa ti agudar naŋ, agray naŋ “njəlata do.” 21 Adaba zlam magudarani dek ahəraya ti a məbəruf ge mis ba : təjalaki ahər ka zlam magudarani, tagray mesəwehvu, tigi akal, tabazl mis, 22 tagray hala, zlam ge mis egi eri ana tay, tagray cuday, tagosay mis, tici slimi do, tagray solu, təsivu ana mis, tiji zlabay, endisl aniviyu ana tay bi. 23 Zlam nday nani dek ti zlam magudarani, tahəraya a məbəruf ge mis ba. Təhəraya ti tagudar naŋ, tagray naŋ “njəlata do.” »

*Wal nahan naŋ wur Zude do afəki ahər ka Yezu
(Meciy# 15.21-28)*

24 Yezu àsləkaba eslina, òru ka had ga kəsa Tir. Òru ènjua ti àhuriyu a ahay vu afa ga maslaŋa nahan, mək ànjəhad eslini. Awayay ti mis təsər məlan gayan ya naŋ naŋ àvu ni ba. Akaba nani dek mis tərà təsəra məlan gana sawan. 25-26 Nahkay ti wal nahan àbu, naŋ wur Zude do, naŋ wur Fenisi ga had Siri. Wur gayan dahalayani àbu, seteni aniviyu. Wal nakəŋ àra ècia təbu təzlapaki ka Yezu nahəma, àrəkia həya. Àra ènjia ti àbəhadī mirdim grik, meleher ndiḅ ana had, àhi ana Yezu : « Kam-kam, gariaba seteni ana wur goro na ti. » 27 Ay Yezu àhəŋgrifəŋ ana wal ni, àhi ahkado : « Mbrəŋ bəza təzum zlam tərəh, do ni ti təzafəŋa zlam məzumani ga bəza, tizligioru ana kərà ti àbəlay do. » 28 Mək wal nakəŋ àdəm : « Nahkay, bay goro. Ay ti pis-pis ga zlam məzumani ga bəza ya tadəgoru a huđ ga məlan məzumki zlam vu ni ti ku kərà day tapalaba, təzum timey. » 29 Yezu àra ècia ma ga wal na ti àhi : « Kəhəŋgrufəŋ nahkay nahəma, seteni ni àsləkiaba ana wur gayak na àndava. Ru a magam. »

30 Nahkay wal nakəŋ àsləka. Òru ènjua a magam a ti àdi ahər ana wur gayan dahalayani ni mandəhadani bəlahə ka slalah. Seteni ni àsləkiaba ededīŋ a.

Yezu ahəŋgaraba zal makwaya ya ti àdəm ma lala koksah na

31 Yezu nakəŋ ka had ga kəsa Tir na, òru a kəsa Sidon vu. Àsləka eslina ti òru ka had *Kəsa Kru, mək àŋga gwar ka dəluv Gelili a. 32 Àra ènjia eslina ti mis təzibiyu zal makwaya nahan, əsər mazlapani lala koksah. Təra tinja àna naŋ a ti təhəŋgalay Yezu, təhi : « Kam-kam, fəki ahar gayak ka naŋ hini ti mənğaba, mīci slimi, mənlapay lala ti. » 33 Nahkay ti Yezu nakəŋ əzaba naŋ a cak e kiđin ge mis dal-dalani ni ba. Ka ya ti nday təbu ka ahər gatay ni ti àbiviyu weleher e slimi vu cecəeni. Àhəliaba weleher na ti ètifa esliḅ a, ènjiifin kà arəd ; 34 mək àmənjouru e melefit vu, əsuf yah, àhi ana zal nakəŋ : « Efata. » Awayay adəmvaba : « Zləkvaba. » 35 Eslini slimi ga zal nakəŋ əzləkvaba, èci slimi lala həya. Arəd gayan ni day ègigiri va do, əzlapay lala. 36 Yezu àra àhəŋgaraba maslaŋa nana ti àhi ana tay : « Kəhumi ere ye ti nəgray ni ana maslaŋa ba. » Ay ba Yezu àhi ana tay « Kədəmum ba, » nday ti ni ticiiki do, ba tədəmoru sək sawan. 37 Nahkay ere ye ti əgray ni əgria ejep ana mis a dal-dal. Tədəm ahkado : « Ere ye ti agray ni dek àbəlay əsəbay. Ahəŋgaraba ndam makwaya, tici slimi. Ahəŋgaraba ndam ya ti təzlapay koksah na daya, təzlapay lala. »

8

*Yezu avi zlam məzumani ana mis dəbu fad
(Meciy# 15.32-39)*

1 Ka gani nani nahəma, mis kay tərəkia ka Yezu a keti. Nday təbu eslini akaba naŋ ti zlam məzumani day əfəŋ kà tay bi. Eslini Yezu əzalay ndam madəbay naŋ ni, àhi ana tay ahkado : 2 « Mis nday hini təsu cicihi dal-dal, adaba vad mahkər hi leli məbu akaba tay, zlam məzumani day əfəŋ kà tay va bi. 3 Tamal nəhi ana tay “Sləkuma” mənjad məvi zlam məzumani ana tay nahəma, njəda amələfəŋ kà tay

ka ahàr divi ga maslækana bi, adaba mis ndahan e kidin gatay bu tàslækabiya ka melaṅ drinena. » ⁴ Ndam madəbay naṅ ni təhəṅgrifəṅ, təhi ahkado : « Leli dek ahalay a huf gili hini bu ni ti, təhəlibiyu *dipeṅ ana tay tərəh àna naṅ dek ti eley ? » ⁵ Eslini Yezu nakəṅ èhindifiṅa ma kà tay a, àhi ana tay ahkado : « Dipeṅ àfəṅ kè kəli ehimey ? » Təhəṅgrifəṅ : « Àfəṅ kè leli adəskəla. »

⁶ Eslini àhi ana mis dal-dalani ni tənjuhada a ga had a. Təra tənjuhada ti àhəl dipen adəskəlani ni, àgri səsı ana Melefit. Àra àgria səsı a ti èsekaba dipen na, àbi ana ndam madəbay naṅ ni, àhi ana tay : « Dumi ana mis ni dek. » Nahkay ndam madəbay naṅ nakəṅ tidi ana mis dal-dalani ni dek. ⁷ Kilif ciḅ-ciḅeni təfəṅ kà tay gəzit daya. Yezu àgraki səsı ke kilif ni, mək àhi ana ndam madəbay naṅ ni : « Dəmikivu ana tay. » ⁸ Mis nakəṅ dek təzum, tərəha àna naṅ a. Təcakalaviyu mægəjəni ga zlam məzumani ni a hətək vu, tərəhvü hətək adəskəla àna naṅ. ⁹ Mis ya təzum zlam eslini ni ti agray mis dəbu fad. Kələṅ gani Yezu nakəṅ àhi ana mis ni tàsləka. ¹⁰ Mis ni tərə tàsləka ti Yezu akaba ndam madəbay naṅ ni təcəliyu a *slalah ga yam vu həya, tòru ka had Dalmanuta.

Ndam Feriziyen təhi ana Yezu mągraya zlam magray ejep a
(Meciya 16.1-4)

¹¹ Yezu naṅ àbu eslini ti ndam *Feriziyen ndahan tərəkia, təbu tagray gejewi akaba naṅ. Tagrakabá gejewi a nahkay ti tawayay tatakar naṅ ti mągudar zlam, təhi : « Griaya ere ye ti mipi day-day ndo na ana leli a, ti məsər ere ye ti kagrai ni kagrai ti àna njədə ge Melefit. » ¹² Yezu nakəṅ àra ècia ma gatay na ti àdi ana njidey a gugum vu. Àhi ana tay : « Ndam ye e hini vu ni ti tihindi ere ye ti tipi day-day ndo ni ti kamam ? Nəhi ana kəli nahəma, ere ye ti tihindi ni ti Melefit aməgri ana ndam ye e hini vu ni do simiteni. » ¹³ Eslini àmbərbu tay ndəbak, àcəliyu a *slalah ga yam ni vu, tàsləka akaba ndam madəbay naṅ na, tòru gwar ke ledi ga dəluv ni.

Miwisij ga ndam Feriziyen akaba ga Erot
(Meciya 16.5-12)

¹⁴ Nday təbu takoru àna *slalah ga yam ni ti ndam *madəbay Yezu nakəṅ təhəl *dipeṅ ndo, àgəjazlkia ahàr ka tay a. ¹⁵ Eslini ti Yezu àhi ana tay : « Bumvu slimi ana *miwisij ga ndam *Feriziyen ni akaba ga ndam ga bay *Erot ni. » ¹⁶ Nahkay təzlapay e kidin gatay bu, tədəm : « Àdəm nahkay ti adaba dipen àfəṅ kè leli bi palam. » ¹⁷ Yezu nakəṅ àra ècia pakama gatay na ti àhi ana tay : « Dipeṅ àfəṅ kè kəli bi ni ti kədəmum kamam ? Kicəm ma goro ni do, kəsərūm do kekileṅa waw ? Kawayum micəmeni do zla tək ahəmamam ? » ¹⁸ Eri gekəli ni ti kipəm divi àna naṅ do waw ? Slimi gekəli ni day kicəm slimi àna naṅ do waw ? Ere ya nəgray ni ti kəsərūmki va do waw ? ¹⁹ Ka ya ti nəsikaba dipen zlamani ana mis dəbu zlamani na ti, mægəjəni gani ya kəhəlumaba ni ti hətək mərəhvani ehimey ? » Təhəṅgrifəṅ : « Hətək mərəhvani kru mahar cə. » ²⁰ Àdəm keti : « Ka ya ti nəsikaba dipen adəskəlani ana mis dəbu fadani na ti, mægəjəni gani ya kəhəlumaba ni ti hətək mərəhvani ehimey ? » Təhəṅgrifəṅ : « Hətək mərəhvani adəskəla. » ²¹ Àhi ana tay keti : « Kekileṅa kicəm do waw ? »

Yezu ahəṅgaraba zal wuluf a

²² Yezu akaba ndam madəbay naṅ ni tòru a Beceyda. Tòru tinjua ti mis ndahan təzibiyu zal wuluf, mək təgri kam-kam ana Yezu ti mınjifiṅ, ti zal nani mąngaba. ²³ Nahkay Yezu nakəṅ adafəṅa ahar kà zal nakəṅ a, tata àzoru naṅ cak àfəṅ kà kəsa. Tòru tinjua eslina ti ètifikiyu esliḅ ke eri, mək àbiki ahar ke eri, èhindifiṅa ma, àhi : « Kəbu kipi divi aw ? » ²⁴ Zal wuluf nakəṅ èzeftəba ahàr a, àdəm : « Nəbu nipi mis zə-zə kədəm məṅgəhaf, ay ti nday təbu təsawadəy. » ²⁵ Eslini Yezu nakəṅ àbiki ahar ke eri keti. Àra àbikia ahar na ti zal wuluf ni àhəlkaba eri a, àṅgaba, epi divi lala. ²⁶ Yezu àhi : « Sləka, ru a magam. Kasləka nihi nahəma, kòru gwar a kəsa vu ba. »

Piyer àdəm Yezu ti naṅ Krist Bay gədakani ya amara ni
(Meciya 16.13-20 ; Lək 9.18-21)

²⁷ A vad nahañ, Yezu akaba ndam madəbay nañ ni təbu tasləkaba a kəsa cib-cibeni ya təbu kà gəvay ga Sezare ge Filip na. * Ka ahàr divi zla ti èhindifiña kà tay a, àhi ana tay : « Mis ti tədəm nu ti nu way ? »
²⁸ Təhəngrifəñ, təhi ahkado : « Tədəm nak Zeñ bay məbaray mis ni, mis ndahañ tədəm nak Eli, mis ndahañ ti ni tədəm nak biliñ ga ndam ya təhəngaray *pakama ge Melefit ahaslani ni. »
²⁹ Eslini nañ nakəñ èhindifiña ma kà tay a, àhi ana tay ahkado : « Lekələm ti, kədəmum nu ti nu way ? »
 Piyer àhəngrifəñ, àhi ahkado : « Nak *Krist *Bay gədəkani ya Melefit àslərbiyu ni. »
³⁰ Yezu nakəñ àra ècia ma ge Piyer na ti àləgi ana tay, àdəm ahkado : « Iy nahkay. Ay ti kədəfumi nu ana maslaña ba simiteni. »

Yezu adəm aməmət mək aməngaba e kisim ba
 (Meciya 16.21-28 ; Lək 9.22-27)

³¹ Eslini Yezu ànjəki ka macahi zlam ana ndam madəbay nañ ni. Àhi ana tay : « Ahàr àdəm nu *Wur ge Mis nəcakay daliya dal-dal. Nday gədəkani ni, gədəkani ga ndam *məngalabakabu mis akaba Melefit ni akaba ndam *məsər Wakita ge Melefit ni atawayay nu do, atakad nu. Mək a huđ ga vad mahkərani bu anañgaba e kisim ba. »
³² Àhi ana tay vay-vay, do ni ti èmbrifiñ ana tay ndo. Piyer àra ècia ma gayañ na ti àzaba nañ e kidiñ gatay ba cak, àləgiki ka pakama gayañ ni. ³³ Ay Yezu àmbatkibiyu ma ka ndam madəbay nañ ni tuwəli, àləgi ana Piyer bilegeni, àdəm : « *Seteni, sləkafua, ru driñ ! Majalay ahàr gayak ti akada ge Melefit ni do, kajalay ahàr ti akada ge mis hihirikeni ni. »

³⁴ Eslini ti mis təbu kay macakalavani. Nahkay Yezu àzalay tay akaba ndam madəbay nañ ni. Tàra tìnjikia ti àhi ana tay ahkado : « Tamal mis awayay madəbay nu nahəma, ahàr àdəm məmbrəñ ere ye ti awayay ni, ku tamal təgri daliya, *tadarfəñ nañ kà təndal nəngu ni mîbesey. Tamal mis awayay madəbay nu ti mığray nahkay. ³⁵ Maslaña ya ti àdəm ajəgur sifa gayañ, awayay amət ba ni ti emijiñ. Maslaña ya ti emijiñ sifa gayañ azuhva nu akaba *Ma

Məweni Sulumani ni ti aməjəgur sawañ, aməmət day-day do. ³⁶ Tamal mis àngəta elimeni ga duniya na dek mək èjiña sifa gayañ a ti, elimeni gani aziaya mam ?
³⁷ Emijiña sifa gayañ na ti, aməngət mam ga məmbani àna nañ mam ?
³⁸ Mis ye e hini vu ni tawayay Melefit va do, tagudar zlam dek. Nu Wur ge Mis ti anara àna njəda ga Baba goro akaba məslər gayañ *njəlatani ni. Tamal maslaña aņgwaz awər nañ kə meleher ge mis, adəm nañ mis goro do, àsər pakama goro do nahəma, nu Wur ge Mis day ka fat ya ti anara ni anədəm nañ mis goro do. »

9

¹ Àhi ana tay keti : « Nəhi ana kəli nahəma ; e kidiñ ge mis ya təbu ahalay ni bu ni ti, wudaka ndahañ atəmət ti etipia *Məgur ge Melefit a day ; ka sarta gani nani ti Melefit aməgur zlam dek àna njəda gayañ. »

Vu ga Yezu ambatvu kə meleher ga ndam madəbay nañ ni
 (Meciya 17.1-13 ; Lək 9.28-36)

² Vad muku ka ahàr gani zla ti Yezu àzay Piyer, Zek akaba Zeñ, àhəloru tay ka ahàr ga həma zəbalani. Nday ka ahàr gatay akaba Yezu ciliñ. Tòru tìnjəa ti vu ga Yezu ni àmbativa e eri va ana tay nahañ a, ³ azana gayañ ka vu dek ègia bəd-bəd talla. Ahəlaba eri a vərut ; bəd-bəd gani àtama bəd-bəd ga azana ge mis na dek àna tallana. ⁴ Eslini tìpioru Eli nday ata Məwiz, nday təbu təzlapay akaba Yezu. ⁵ Piyer àra èpia tay a ti àhi ana Yezu ahkado : « Məsi, leli məbu ahalay ti àbəlay. Mara mivicey ahay mahkər, bəlañ gayak, bəlañ ge Məwiz, bəlañ ti ni ge Eli. »
⁶ Àsər ere ye ti adəm ni do, adaba aņgwaz awər tay dal-dal. ⁷ Eslini məguduņguduņ àhərkiaya ka tay a, àņgah tay. Dəņgu ga maslaña àhənday a məguduņguduņ ni bu, àdəm : « Nañ hini ti wur goro, nawayay nañ dal-dal. Gəsumiki pakama gayañ ! »
⁸ Eslini həya ndam *madəbay Yezu ni tēheliñ eri, tìpi maslaña nahañ ndo, si Yezu nañ bəlañ akaba tay ciliñ.

* 8:27 Sezare ge Filip ti kəsa gədəkani. Afəkad kəsa gani nani ti bay Filip.

⁹ Nday tǎbu tǎndaya ahàr a hǎma ni ba ni ti Yezu nakəŋ àhi ana tay : « Kəŋgəhadumi ere ye ti kǐpəm ni ana maslaŋa ba, si nu *Wur ge Mis ananɣaya e kidɪŋ ga ndam evid ba kwa. » ¹⁰ Nday nakəŋ tǎgəskabá pakama gayan ya ti àhi ana tay na. Ay ti tǎgray gejewi e kidɪŋ gatay bu, tǎdǎm : « Pakama gayan ya ti àdǎm amanɣaya e kidɪŋ ga ndam evid ba ni ti, awayay adǎm ti mam ? » ¹¹ Nahkay tǎhindifiŋa ma kà Yezu a, tǎhi ahkado : « Ndam *mǎsər Wakita ge Melefit ni tǎdǎm wudaka *Krist *Bay gǎdakani ya amara ni eminjia ti, ahàr àdǎm Eli amara day ti kamam ? » ¹² Yezu nakəŋ àhəŋgrifəŋ ana tay, àdǎm : « Ededɪŋ Eli ara, aslamalak-abu zlam dɛk day. Ay ti àbu mǎbəkiani a Wakita ge Melefit bu, Melefit àdǎm Wur ge Mis amacakay daliya kay, mis atǎdǎm nan mis masakani àsər arana do. Melefit àdǎm nahkay ti kamam ? » ¹³ Ay nəhi ana kǎli nahəma, Eli ti àra àndava. Àra ti, mis tǎgria ere ye ti nday tǎwayay na dɛk, akada ga pakama ge Melefit ya àdǎmki na. »

Yezu agariaba seteni ana wur nahan a (Meciya 17.14-21 ; Lúk 9.37-43a)

¹⁴ Tara tinjikiva ka ndam *madǎbay Yezu ndahan na wudak ti tǐpi mis dal-dalani kay tǎveliŋa tay a. Eslini ndam *mǎsər Wakita ge Melefit tǎbu bilegeni, tagray gejewi akaba tay. ¹⁵ Mis dal-dalani ni tǎra tǐpeya Yezu a nahəma, nday dɛk tǎdǎm : « A ! Yezu ɛnjia, » mǎk nday dɛk tǎcuhwakioru, tǎgri sa. ¹⁶ Tǎra tǎgria sa àndava ti Yezu nakəŋ ɛhindifiŋa ma kà ndam madǎbay nan na, àhi ana tay : « Lekuləm kǎbum kǎgrumkivu gejewi akaba tay ti ka mam ? » ¹⁷ Eslini maslaŋa nahan e kidɪŋ ge mis dal-dalani ni bu àra ɛcia ma ga Yezu na ti àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Məsi, nəzukbiya wur goro a. Seteni àniviyu, àzlapay koksah. ¹⁸ Seteni ni agəs nan ku eley eley do dɛk, azəgǎd nan ka had. Nahkay wur ni guzləbuc krup-krup a ma bu, ahəpədkabu aslər krǎd-krǎd, vu gani dɛk ekǎli kǎc. Nəhi ana ndam madǎbay kur ni ti tǎgariaba, ay ti tǎsliki ndo. » ¹⁹ Eslini Yezu àhi ana tay : « Lekuləm ye e hini vu ni ti kǎfumki ahàr ke Melefit do. Nu ananɣəhad kanɣaya akaba kǎli aw ? Nu enebesani ana kǎli kanɣaya waw ? » Mǎk àhi ana tay : « Zumubiya wur nana nimi. »

²⁰ Nahkay tǎzibiyu. Seteni ni àra ɛpia Yezu a ti àdaday wur ni kay kay, mǎk wur ni àdǎd, ɛji daɣay ka had, guzləbuc krup-krup a ma bu. ²¹ Eslini Yezu ɛhindifiŋa ma kà bəŋ ga wur na, àhi ahkado : « Ere gani àgəs nan ti ku ananaw ? » Àhəŋgrifəŋ àhi : « Agray nan kwa e gǎziteni vu. ²² Sak kay seteni ni ɛzligia nan a aku va, ɛzligia nan a yam va, awayay mijin nan. Ay ti tamal kisliki nahəma, jənaki leli, mǎsuk ciciha ti. » ²³ Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Kǎdǎm “Tamal kisliki” ti kǎdǎm kamam ? Bay ya ti àfəkia ahàr ke Melefit a ni ti Melefit esliki mǎgri zlam weley weley do dɛk tata. » ²⁴ Eslini bəŋ ga wur ni àzlah hǎya, àdǎm : « Nǎfəkia ahàr a. Ay ti mǎfəki ahàr goro ni àhəca, jənaki nu ti nəfəki ahàr àkivu. »

²⁵ Nday tǎbu eslini ti mis ndahan kay tǎrəkia ka tay a. Yezu àra ɛpia tay a ti àzlacaki ke seteni ni, àhi : « Seteni ya agray mis ti bay gani àzlapay koksah akaba ɛci slimi koksah ni, nəhuk nahəma : Həraya a wur hini ba. Kǎhəraya ti kəŋgwiviyu va ba. » ²⁶ Seteni ni àra ɛcia ma ga Yezu ya àhi na ti àdi àna zlahay, àdaday wur ni kay kay, mǎk àsləkiaba. Àra àsləkiaba ti wur ni ɛgia kǎdǎm kisimeni. Nahkay ti mis kay tǎdǎm ahkado : « Àmǎta. » ²⁷ Ambatakani do àmǎt ndo ; Yezu àzay ahar gani ɛzefteba nan a, mǎk wur ni ɛcik jik.

²⁸ Kələŋ gani Yezu òru ɛnjua a magam a ti, ndam madǎbay nan ni nday ka ahàr gatay tǎhindifiŋa ma, tǎhi : « Leli mǎsliki magaray seteni nani ndo ni ti kamam ? » ²⁹ Yezu nakəŋ àhəŋgrifəŋ ana tay, àdǎm : « Seteni akada nday nani nahəma, tamal ti kǎhəŋgalay Melefit ndo ni ti tǎsləkiaba ana mis a koksah. »

Yezu àdǎm keti amǎmǎt mǎk amanɣaba e kisim ba (Meciya 17.22-23 ; Lúk 9.43-45)

³⁰ Yezu akaba ndam madǎbay nan ni tǎsləka ka mǎlan nana, tǎbu tǎsləkaba ka had *Gelili a. Yezu àwayay ti mis tǎsər mǎlan gatay ya takoru ni ba, ³¹ adaba nan àbu acahi zlam ana ndam madǎbay nan ni. Àhi ana tay : « Atǎdǎfiki nu *Wur ge Mis ana mis ti tara tǎgəs nu, tara takad nu. Atakada nu a ti, vad mahkər amagra ti ananɣaba. » ³² Pakama ga Yezu ya àdǎm ni ti ndam

madəbay naŋ ni ticiaba ndo. Ay aŋgwaz àgrafəŋa tay ge mihindifiŋa ma.

*Gəɖakani ya àtam mis ndahaŋ ni ti way ?
(Meciyu 18.1-5 ; Luku 9.46-48)*

³³ Tòru tìnjua a Kafarnahum a ti təhuriyu a ahay vu. Eslini Yezu àhi ana tay : « Kəgrumbiyu gejewi e divi bu kwa enekwiŋ ti àki ka mam ? » ³⁴ Nday nakəŋ te-te, adaba e divi bu ni ti tədəm ahkado : « Məsərkaba, gəɖakani e kidiŋ geli bu ya àtam leli ni ti way ? » ³⁵ Eslini Yezu nakəŋ ànjəhad digus, mək àzalakabu ndam madəbay naŋ kru mahar cœeni ni, àhi ana tay : « Tamal mis awayay migi gəɖakani ti ahàr àdəm mīgi gəziteni èsli mis ndahaŋ do dek kwa, mǎgri tawi ana mis dek kwa. » ³⁶ Mək àzəbiyu wur gəziteni e kidiŋ gatay bu, àgəskabu naŋ gum. Àhi ana ndam madəbay naŋ ni : ³⁷ « Tamal ti maslaŋa àgəskabá wur gəziteni akada hini na azuhva nu a nahəma, àgəskabá nu a. Tamal ti maslaŋa àgəskabá nu a ti àgəskabu nu ciliŋ do, àgəskabá Bay ya ti àslərbiyu nu na daya. »

*Maslaŋa ya àcafaŋa leli a kà zlam a do ni,
agriki tawi ana leli
(Luku 9.49-50)*

³⁸ Eslini Zeŋ àhi ana Yezu : « Məsi, mǐpia maslaŋa nahaŋ a àgariaba seteni ana mis àna slimì gayak a, nahkay mədəm macafəŋa naŋ a adaba naŋ mis geli do. » ³⁹ Ay Yezu nakəŋ àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Kəcumfəŋa naŋ a ba, adaba tamal ti maslaŋa agray ere ye ti tìpi day-day ndo ni àna slimì goro ni ti mək awayay mədəmku ma magədavani huya ti àdəm koksah. » ⁴⁰ Maslaŋa ya ti àwayay magudar tawi geli do nahəma, agriki tawi ana leli. ⁴¹ Nəhi ana kuli nahəma, ku way way do tamal àcəhiaya yam ana kuli e hijiyem va adaba lekulum ndam ge *Krist ti Melefit aməvi zlam azuhva zlam gayan ya àgray ni, amagəjazlki ahàr do. »

*Bumvu slimì ti kəgudarum zlam ba
(Meciyu 18.6-9 ; Luku 17.1-2)*

⁴² Yezu àdəm keti : « Ndam ya təfəku ahàr, mis tədəm tislì arəŋa do akada ga bəza ci-beni ni ti, tamal ti maslaŋa agray ti ku way way do e kidiŋ gatay bu mǐjikia ke divi

a nahəma, hojo təwəliyi avar gəɖakani ana maslaŋa ya èjɪŋkia naŋ a ni a dəŋgu vu dondul mək tizligiyu naŋ a *dəluv gəɖakani vu dəzləz. ⁴³ Tamal ahar gayak ejiŋkia kur ke divi a nahəma, kelkaba. Àgəski hojo kəhuriyu ka mələŋ ga sifa àna ahar bələŋ ere gani ya kəhuriyu a *dəluv ga aku vu àna ahar gayak cœeni ni. Aku nani ti àmət do. [⁴⁴ A mələŋ ga aku nani vu ni ti mekcehad təmət do, aku gani day àmət do.] ⁴⁵ Tamal asak gayak ejiŋkia kur ke divi a nahəma, kelkaba. Àgəski hojo kəhuriyu ka mələŋ ga sifa àna asak bələŋ ere gani ya tizligiyu kur a dəluv ga aku vu àna asak gayak cœeni ni. [⁴⁶ A mələŋ ga aku nani vu ni ti mekcehad təmət do, aku gani day àmət do.] ⁴⁷ Tamal eri gayak ejiŋkia kur ke divi a nahəma, zaba zligoru. Àgəski hojo kəhuriyu a *Məgur ge Melefit vu àna eri bələŋ ere gani ya tizligiyu kur a dəluv ga aku vu àna eri gayak cœeni ni. ⁴⁸ A mələŋ ga aku nani vu ni ti mekcehad təmət do, aku gani day àmət do. ⁴⁹ Nahkay ti Melefit aməbəkiviya aku ke mis dek akada ya ti təbəkiviya estena ka zlam məzumani ni.

⁵⁰ « Estena ti zlam sulumani. Ay tamal àcər va do ni ti, mǎra mǎcər keti ti kəgrumi ahəmamam ? Ahàr àdəm manjəhad gekuli mǎləbu sulumani akada ga zlam məzumani ya təbəkiviya estena ni ; nahkay arəŋa embedəkabu kuli do. »

10

*Maday wal akaba magaray wal
(Meciyu 19.1-12 ; Luku 16.18)*

¹ A vad nahaŋ Yezu àsləka eslina, àŋgoru ka had *Zude. Òru ke ledi nahaŋ ga zalaka *Zurdeŋ. Eslini mis dal-dal tərəkia. Àcahi zlam ana tay keti akada gayan ya agray kəlavad ni. ² Naŋ àbu acahi zlam ana mis eslini ti ndam *Feriziyen ndahaŋ tərəkia. Tihindifiŋa ma, təhi ahkado : « Àgəski ti mis agaray wal gayan aw ? » Təhi nahkay ti adaba tawayay tatakar Yezu ti mədəm ma magudarani. ³ Yezu nakəŋ àhəŋgrifəŋ ana tay, àdəm : « Məwiz àhi mam ana kuli a wakita gayan ni bu mam ? Àwayay ti kəgrum mam ? » ⁴ Eslini nday nakəŋ təhi ahkado : « Məwiz àvia divi ana mis a, àdəm

tedevu ata wal gayan̄ ti si abiki wakita gani avi day kwa ti agaray. *»⁵ Ay ti Yezu àhəŋgrifəŋ ana tay keti, àdəm : « Məwiz àbəki ma gani nahkay a wakita gayan̄ ni bu ni ti àbəki adaba lekələm kawayum məgəsumkabu ma ge Melefit do palam. ⁶ Ay kwa ka mən̄jəki ga mələŋ, ka ya ti Melefit àgraya zlam dek na nahəma, “Melefit àgraya mis a ti àgraya ata zal ata wal a. †⁷ Nahkay ti mis zalani amahəraya a ahay ga bəŋani ata mən̄jani ba, mək atan̄jəhadkəbu ata wal gayan̄. ⁸ Nday cəeni ti vu gatay emigi bələŋ.” ‡ Nahkay ti nday cəeni medeveni va do. †⁹ Nahkay ere ye ti Melefit èbedekabá ni ti mis hihiriken̄i èdekaba ba. »

¹⁰ Tàra t̄injia a magam a ti ndam *madəbay Yezu ni t̄hindifiŋa ma àki ka pakama ya ti àhi ana ndam *Feriziyen̄ na. ¹¹ Àhi ana tay ahkado : « Maslaŋa ya ti àgara wal gayan̄ a mək àda wal nahan̄ a nahəma, àgra hala, àgudaria zlam ana wal gayan̄ ye enjenjen̄i na. ¹² Wal day tamal àsləka afa ga zal gayan̄ a mək àda zal nahan̄ a nahəma, àgra hala. »

*Yezu agəskabu bəza ci6-ci6eni
(Meciya 19.13-15 ; Lək 18.15-17)*

¹³ Mis t̄əhəlibiyu bəza ana Yezu ti m̄agri *sulum ge Melefit àna m̄əbəki *ahar gayan̄ ka tay. Nday t̄əbu t̄əhəlibiyu bəza ni nahkay ti ndam madəbay nan̄ ni t̄əl̄gi ana tay. ¹⁴ Yezu àra èpia ere ye ti ndam madəbay nan̄ ni tàgray na ti àzuma b̄əruv a, àhi ana tay ahkado : « Mbrəŋum bəza t̄àra afa goro a, k̄əcumfəŋa tay a ba. Adaba mam, *Məgur ge Melefit ti ga ndam ya t̄əbu akada ga bəza ni. ¹⁵ Nəhi ana k̄əli nahəma, ahàr àdəm ku way way do m̄əgəskabu Məgur ge Melefit akada ga wur ya eciiki slimi ana bəŋani ni. Tamal àgəskabu nahkay do nahəma, èsliki m̄əhuriyani a Məgur ge Melefit vu koksah. » ¹⁶ Eslini àgəskabu bəza nakəŋ gum, mək àbəki ahar ka tay ga m̄agri sulum ge Melefit ana tay.

*Pakama ga Yezu ya àhi ana bay ge elimeni ni
(Meciya 19.16-30 ; Lək 18.18-30)*

* **10:4** Mənjay Mimbiki 24.1. † **10:6** Mənjəkiani 1.27 ; 5.2. ‡ **10:8** Mənjəkiani 2.24. § **10:19** Mənjay Mahərana 20.12-16 ; Mimbiki 5.16-20.

¹⁷ Yezu àsləka eslina. Nan̄ àbu akoru e divi bu ni ti maslaŋa nahan̄ àcuhwakioru, àbəhad̄i mirdim grik, àhi : « Məsi sulumani, ti n̄əŋgət *sifa ya àndav day-day do ni ti n̄əgray ahəmamam ? » ¹⁸ Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi : « Kàzalay nu mis sulumani ti kamam ? Mis sulumani ti àbi, si Melefit cilin̄. ¹⁹ Ere ye ti k̄hindi ni ti, *Divi ge Melefit ya àvi ana mis ni ti k̄əsəra tay a do aw ? K̄əkad mis ba, k̄əgray hala ba, k̄igi akal ba, k̄əgray sedi ti k̄əsəkad malfada ba, k̄əzumki zlam ge mis ba, həŋgioru ahàr a had̄ ana ata buk ata muk. § » ²⁰ Zal nakəŋ àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Məsi, n̄əgəskabá Divi nana dek kwa nu a wur wurani. » ²¹ Eslini Yezu àwaya nan̄ a, àmən̄jaləŋ e eri vu, àhi : « Zlam àhəcukivu bələŋ kekileŋa. Ru k̄əsəkumoru zlam gayak dek ti k̄idi siŋgu gani ana ndam talaga. Nahkay ti akəŋgət elimeni e melefit bu. Akagra zlam nana dek nahəma, k̄àra, k̄adəbay nu. » ²² Maslaŋa nani àra ècia ma ga Yezu ya àhi na ti ma gani àhəlia ahàr a, m̄əbərūv àtikaba kwir. Nahkay àsləka sasuhwa, adaba zlam gayan̄ àbu dal-dal.

²³ Eslini Yezu àmbatvu ga mamən̄jaləŋani ana ndam madəbay nan̄ ni, àhi ana tay ahkado : « Ndam ge elimeni t̄əhuriyu a *Məgur ge Melefit vu ti zləzlada dal-dal. » ²⁴ Pakama ga Yezu ya ti àdəm ni èwisiria ahàr ana ndam madəbay nan̄ na. Ay ti Yezu àhəŋgri zuh ana ma ni, àhi ana tay : « Ndam goro ni, m̄əhuriyani a Məgur ge Melefit vu ti zləzlada dal-dal. ²⁵ Ezligwemi ahuriyu e evid̄ ge lipri vu kwalac ti agravu aw ? Ay ti bay ge elimeni m̄əhuriyu a Məgur ge Melefit vu ni ti zləzlada dal-dal, àtama ge ezligwemi ya ahuriyu e evid̄ ge lipri vu na. » ²⁶ Ma ga Yezu ya àhi ana tay ni àgria ejep ana tay a dal-dal. Nday nakəŋ t̄əzlapay e k̄id̄in̄ gatay bu, t̄ədəm ahkado : « Ay tamal nahkay ti way ti Melefit amahəŋgay nan̄ way ? » ²⁷ Ay Yezu àmən̄jaləŋ kà tay, àhi ana tay ahkado : « Mis ti tàgray koksah, ay Melefit kwa ti esliki magrani, adaba Melefit ti esliki magray zlam dek tata. »

²⁸ Eslini Piyer àhi ana Yezu ahkado : « Iy zla, leli m̄əmbərəŋa zlam a dek, madəbay kur ti ahəmamam ? » ²⁹ Yezu àhəŋgarfəŋ, àdəm :

« Nəhi ana kəli nahəma, tamal mis àmbərbu zlam gayan azuhva nu ga məhi *Ma Məweni Sulumani ana mis, bi àmbərbu ahay gayan, bəza ga mənani, bənani, mənani, bəza gayan ahkay do ni vədan gayan nahəma, ³⁰ aməngətvù zlam nday nani kay àtam ndahan ni sak diñ nihi ka sarta hini. Aməngət ahay, bəza ga mənani, ata mənani, bəza, vədan; akaba nani dek mis atəgri daliya. Ka məlan məweni ya Melefit amagra ya ni day aməngət sifa ya àndav day-day do ni. ³¹ Ay ti nday gədəkani ya kama ge mis ni ti, mis kay e kidin gatay bu atan goru kəlan ge mis. Nday ya kəlan ge mis ni day etigi gədəkani kama ge mis. »

Yezu àdəm sak ya mahkər aməmət mək aməngaba e kisim ba

(Meciyə 20.17-19 ; Lək 18.31-34)

³² Yezu akaba ndam madəbay nan ni təbu takoru, təzay divi ya ti acəloru a Zerəzalem ni. Yezu àdi kama ana tay. Ndam madəbay nan ni ahər àhəlia ana tay a, mis ndahan ya təbu takoru akaba tay ni day anğwaz àwəra tay a. Eslini Yezu àzalakabu ndam madəbay nan kru mahar cəeni ni keti, ànjəki ka mazlapi ma ana tay àki ke ere ye ti amagrakivu ni. ³³ Àhi ana tay ahkado : « Cəm day, nihi ti leli məbu məcəloru a Zerəzalem. Em-injəa eslina ti nu *Wur ge Mis atəgəsi nu ana gədəkani ga ndam *mañgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba ana ndam *məsər Wakita ge Melefit ni. Eslini atədəm si takad nu kwa, atəgəsi nu ana ndam ya təfəki ahər ke Melefit do ni. ³⁴ Nday nani ti eteyefə, etitifəviyu esliḅ e eri vu, atəzləḅ nu àna kurupu cək cək, atakad nu, mək a vad ya mahkər ti anəngaba. »

Zek nday ata Zeñ tihindifinja zlam kà Yezu a

(Meciyə 20.20-28)

³⁵ Eslini Zek nday ata Zeñ bəza ge Zebede tərəkia kà Yezu a, təhi ahkado : « Məsi, mawayay mihindifəka zlam a, mawayay ti kəgri ana leli. » ³⁶ Yezu àhəngri fən ana tay, àhi ana tay ahkado : « Kawayum ti nəgri mam ana kəli mam ? » ³⁷ Təhi : « Ka ya ti akəzuma bay gayak gədəkani na nahəma, kəvi divi ana leli ti mənəhadfuk kà gəvay,

bəlan ka ahar ga dəf, bəlan ka ahar ga gəjar gayak ti. » ³⁸ Ay ti Yezu àhi ana tay ahkado : « Ere ye ti kihindəm ni ti kəsərum do. Ekisləmki misi zum ge hijiyem ye enisi ni tata waw ? Ekisləmki miḅeseni *tabaray kəli akada goro ya atabaray nu ni tata waw ? * » ³⁹ Nday cəeni təhi : « Misliki. » Eslini Yezu àhəngri fən ana tay, àdəm ahkado : « Ekisəm zum ge hijiyem ya enisi ni akaba atabaray kəli akada goro ya atabaray nu ni ti amagravu ededīn. ⁴⁰ Ay ti maslanja ya ti amədəm way amanjəhadfu kà ahar ga dəf akaba kà ahar ga gəjar goro way ni ti nu do. Nani Bay Melefit àna ahər gayan day ti aməvi məlan nani ana mis ya nan ədaba tay a ni. »

⁴¹ Ndam *madəbay Yezu kruani ndahan ni tərə ticia pakama ge Zeñ ata Zek ya təhi ana Yezu na ti təzumkia bəruv ka tay a. ⁴² Eslini Yezu àzalakabu ndam madəbay nan ni dek, àhi ana tay ahkado : « Kəsəruma, ndam ya ti təzalay tay bəbay ga had ni ti təgur mis ga njeḅa. Gədəkani ga məlan day tədəm ahər àdəm mis təgri təwi ana tay kay, təmbrəñ mis do. ⁴³ Ay e kidin gekəli bu ni ti àgravu nahkay do. Tamal ti maslanja e kidin gekəli bu awayay migi gədəkani ti, mīgi bay məgri təwi ana kəli kwa sawan. ⁴⁴ Tamal ti maslanja e kidin gekəli bu awayay migi kama ge mis ti, mīgi evidi ge mis dek kwa. ⁴⁵ Adaba nu *Wur ge Mis nərə ti, nəwayay ti mis təgru təwi do. Nərə ti ga məgri təwi ana mis sawan, navay sifa goro ga mambay mis kay àna nan. »

Yezu ahəngaraba zal wuluf Bartime a

(Meciyə 20.29-34 ; Lək 18.35-43)

⁴⁶ Eslini Yezu akaba ndam madəbay nan ni akaba mis ndahan kay bal tinjəa a Zeriko a. Nday təbu taslaka a kəsa nani ba ti tədi ahər ana zal nahan wulufani. Slimi gayan Bartime, nan wur ge Time ; nan manjəhadani digəsa kà gəvay ge divi, ahəngalay zlam. ⁴⁷ Àra ècia mis tədəm « Yezu zal Nazaret ènjia » ti àdiki ana zlahay, àdəm ahkado : « Yezu *Wur ge Devit, nəsuk cicihi ti. » ⁴⁸ Eslini mis kay tələgi, təhi : « Lakakaba. » Nan ti ni àzlahkivu kay kay sawan, àdəm : « Wur ge Devit, nəsuk cicihi ti. »

* **10:38** Zum ge hijiyem ya Yezu emisi ni ti daliya gayan ya amacakay ni. Baray gayan ya atabaray nan ni ti kisim gayan ya aməmət ni.

49 Yezu àra ècia zalay na ti ècik àdám : « Zalumubiya nan a. » Nahkay tázalibiyu zal wuluf nakəŋ, tahi : « Zay njəda, cik-aba. Nan abu azalay kur. » 50 Eslini zal nakəŋ àzakaba azana ya ti àhəmbakabu na, èzligoru, ècikaba cəkwađ àrəkioru kà Yezu nakəŋ. 51 Yezu èhindifiŋa ma, àhi : « Kawayay ti nàgruk mam ? » Zal wuluf ni àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Məsi, nawayay ti nipi divi akada ge mis ni bilegeni ti. » 52 Mək Yezu àhi : « Melefit àhəŋga kur a adaba kəfəkua ahàr a palam. » Ka ma geli hini èpi divi huya. Àra èpia divi a ti àdaboru Yezu e divi bu.

11

Mis təmərivu ana Yezu ka ya ti ahuriyu a Zeruzalem ni
(Meciy# 21.1-11; L#k 19.28-40; Zeŋ 12.12-19)

1 Tòru tìnjua cifa kà gəvay ga Zeruzalem a, nday gwar ka həma *Oliviye, kama ga kəsa ndahan Betfazi akaba Betani ni ti Yezu nakəŋ àslər ndam mađəbay nan ni cə, 2 àhi ana tay ahkado : « Dəgum a kəsa tegəni ya kama gekəli ni vu. Ekinjəmiya nahəma, akədumi ahàr ana wur ga azoŋgu məwəlani. Wur ga azoŋgu nani ti maslaŋa àcəlkiyu đay-đay faŋ ndo. Picehəmbiya, zumubiya. 3 Ay tamal maslaŋa èhindifiŋa ma kə kəli a, àhi ana kəli “Kepicehəm ti kamam ?” nahəma, humi ahkado : “Bay geli awayay, ara ahəŋgarbiyu nihi huya.” »

4 Nahkay nday nakəŋ tòru. Tòru tìnjua ti tədi ahàr ana wur ga azoŋgu məwəlani kà mahay e mite bu. Təbu tepiceh ti 5 mis ndahan e kidiŋ ge mis ya ti təbu eslini ni bu tahi ana tay ahkado : « Kepicehəm wur ga azoŋgu ni ti kamam ? » 6 Eslini təhəŋgri ma ga Yezu ya àhi ana tay ni ana tay ; nahkay təmbərəŋ tay, təsləkabiya àna nan a. 7 Tàra tìnjikia àna wur ga azoŋgu na ka Yezu a ti təbəki azana, mək Yezu àcəlkiyu katapəla. 8 Mis dal-dal eslini təpađivoru azana gatay e divi bu, mis ndahan ti ni təkwhabiyu slimberi a vədaŋ bu, təbəhadivoru bilegeni. 9 Yezu nan abu akoru ti mis ya kama gayan akaba ya kələŋ gayan ni təgray salalay,

təzləbay nan, tədám : « *Hozana ! Bay Melefit məgri sulum gayan ana maslaŋa ya ti ara àna slimi gayan a ni ! 10 Melefit məgri sulum ana maslaŋa ya ti ara azum bay ge Devit bəŋ geli ni ! Təzləbay Melefit driŋ agavəla ! * »

11 Tòru tìnjua a Zeruzalem a ti Yezu àhuriyu a dalaka ga *ahay gəđakani ge Melefit ni vu. Eslini èheliŋ eri, àmənjaləŋ kà zlam đek. Àmənjaləŋaba đek ti fat àbi va bi, məlakarawa ègia. Nahkay təhəraya, təsləka akaba ndam mađəbay nan kru mahar cəeni na, təŋgoru gwar a Betani.

Yezu etikwesl məŋgəhafya èwi bəza do ni
(Meciy# 21.18-19)

12 Tòru tìnjua a Betani a ti təndəhad eslini hundum. Ge miledə gani, təsləka təŋgoru a Zeruzalem. Nday təbu takoru e divi bu ni ti ləwir àwərkaba Yezu a. 13 Ləwir abu awər nan nahkay ti èpi məŋ ga *wəruv mideni. Àra èpia ti àhəđakfəŋoru, àmənjafeŋ bəza gani, ay àŋgətfəŋ ndo, adaba sarta ge miwi bəza gani do. 14 Eslini Yezu àhi ana məŋ ga zlam ni : « Đay-đay maslaŋa aməzum bəza gayak va do. »

Gayan ya àdám nahkay ni ti ndam mađəbay nan ni ticia.

Yezu a ahay gəđakani ge Melefit ni bu
(Meciy# 21.12-17; L#k 19.45-48; Zeŋ 2.13-22)

15 Tòru tìnjua a Zeruzalem a ti Yezu àhuriyu a dalaka ga *ahay gəđakani ge Melefit ni vu. Eslini àdi ahàr ana mis təsəkumvoru zlam akaba ndam məsəkum zlam, mək ànjəki ka magaraya tay e mite va. Àhəmbəhadəba tabəl ga ndam mam-bay siŋgu na akaba məlaŋ manjəhadəni ga ndam məsəkumoru kurkoduk na. 16 Mis ndahan təbu təhuriyu àna zlam a ahay ge Melefit ni vu, mək təsləkaba àna nan a kwalac. Təbu tagray nahkay ti Yezu nakəŋ àcafeŋa tay a. 17 Mək àcahi zlam ana mis ya təbu eslini ni, àdám : « Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu, Melefit àdám : “Ahay goro zla ti atədám məlaŋ ga jiba đek ga mahəŋgalavù Melefit.” † Ay lekələm ti kəmbatumkaba, ègia ahuzl ga ndam akal a. »

* 11:10 Mənjay Limis 118.25-26. † 11:17 Mənjay Izayi 56.7 ; Zeremi 7.11.

¹⁸ Àra àdàma nahkay ti gədákaní ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba ndam *məsər Wakita ge Melefit ni ticia ; tàra ticia ti tàdəbafəŋ divi ge mijin naŋ. Ay ti aŋgwaz àwərfəŋa tay kà naŋ a, adaba mis ndahaŋ ni dek ti pakama ya àcahi ana tay ni àgria ejep ana tay a. ¹⁹ Məlakarawa àra ègia ti Yezu akaba ndam madəbay naŋ ni təsləkaba a kəsa ni ba.

*Məŋgəhafya ti Yezu etikwesl ni èkulia
(Meciyə 21.20-22)*

²⁰ Ge miledə gani təbu taŋgoru a Zeruzalem. Təbu təsləkafəŋa kà gəvay ga məŋ ga *wəruv ya ti Yezu àhi ma na nahəma, tìpi ti mikəleni kəc akaba sliri gani dek. ²¹ Eslini Piyer àra àsərkiya ka ma ga Yezu ya àhi ana məŋ ga wəruv na ti àhi ana Yezu ahkado : « Məsi, mənjouru, məŋ ga wəruv ya kətikwesl ni èkulia. » ²² Eslini Yezu àhi ana tay ahkado : « Fumki ahàr ke Melefit. ²³ Nəhi ana kəli nahəma, tamal ti maslaŋa ahi ana həma hini : “Radvaba, ru kədiyu a *dəluv gədákaní vu” nahəma, amagravu. Tamal ti àjalay ahàr cə cə do, àfəkiya ahàr ke Melefit a, àsəra aməgri ere ye ti ehindi ni ti, zlam gani agravu. ²⁴ Nahkay nəhi ana kəli : Tamal ti kihindəm zlam, kahəŋgalum Melefit ti, fumki ahàr ke Melefit, səruma kəŋgətuma àndava. Tamal kəgrum nahkay ti Melefit aməgri zlam ya ti kihindəmfiŋa ni dek ana kəli. ²⁵ Tamal ti kicikəmaba, kəbum kahəŋgalum Melefit ti, mbrəŋumfəŋa zlam ge mis ya ti tagudari ana kəli ni kà tay a, tamal àbu ni. Nahkay ti Bəŋ gekəli ya a huđ melefit bu ni aməmbərfəŋa zlam gekəli ya kagударum ni kə kəli a bilegeni. [²⁶ Ay tamal kəmbərfəŋa zlam ge mis ya ti tagudari ana kəli na ka tay a do ni ti Bəŋ gekəli ya a huđ melefit bu ni day aməmbərfəŋa zlam magudarani gekəli ni kə kəli a do.] »

*Yezu agray təwi ti way àvi divi gani way ?
(Meciyə 21.23-27 ; Lək 20.1-8)*

²⁷ Yezu akaba ndam madəbay naŋ ni təhuriyu a Zeruzalem keti. Yezu àra àhuriya a kəsa ni va ti àsawadavù a dalaka ga *ahay gəđakani ge Melefit ni bu. Naŋ àbu eslini ti gəđakani ga ndam *maŋgalabakabu mis

akaba Melefit ni, ndam *məsər Wakita ge Melefit ni akaba gəđakani ndahaŋ tərəkia, ²⁸ təhi : « Kagraj təwi hini nahkay ti kəŋgət divi gani eley ? Way àvuk divi gani way ? » ²⁹ Yezu àhəŋgrifəŋ ana tay, àdəm : « Nu day nihindifiŋa zlam bəlaŋ kə kəli a. Kəhəŋgrumufəŋa nahəma, nu day nəhəŋgrifəŋ ana kəli, nədəfi bay ya ti àvu divi ge təwi ya ti nagraj ni ana kəli. ³⁰ Nəhi ana kəli nahəma, *baray ge Zeŋ ya ti àbaray mis ni ti njəda gani Melefit àvi tək, tək day ti mis təvi aw ? Həŋgrumufəŋ nimi ! »

³¹ Tàra ticia ma na nahkay ti tàgray gejewi e kidin gatay bu, tədəm : « Tamal məhi : “Melefit àslərbiyu naŋ” hi, ara ahi ana leli : “Kəgəsumkabu pakama gayaŋ ni ndo ni ti kamam ?” ³² Ay tamal mədəm keti : “Mis təvi njəda gani” ti àrakaboru do. » Tədəm nahkay ti adaba mis tezl-tezleni eslini ni dek tədəm Zeŋ ti naŋ bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit ededifəŋ ededifəŋeni. Təgrafəŋa aŋgwaz kə mis tezl-tezleni nana, ³³ nahkay təhəŋgrifəŋ ana Yezu, təhi : « Leli məsər do. » Eslini Yezu àhi ana tay : « Nu day nədəfi bay ya ti àvu divi ge təwi ya ti nagraj ni ana kəli do bilegeni. »

12

*Ma gozogul àki ka ndam məwəs vədaŋ
(Meciyə 21.33-46 ; Lək 20.9-19)*

¹ Yezu àhi ma ana mis ni keti àna ma *gozogul. Adəm ahkado : « Zal nahaŋ àbu nahəma, àjavù məŋ ga zlam * a vədaŋ gayaŋ vu, àcafəŋ azlaw tekesl, àgraya məlaŋ ga məđucaya yam ga bəza ga məŋ ga zlam na, àkay ləli zəbalani, mis acəlkiyu ka ahàr gani ga majəgay vədaŋ ni. Kələŋ gani àfivù vədaŋ ni ana mis a ahar vu ti təwəs, mək àsləka, òru e mirkwi zlam gayaŋ. ² Sarta ga məpalay bəza ga zlam ni àra ènjia ti bay ga vədaŋ ni àslərbiyu bay məgri təwi afa ga ndam məwəs vədaŋ ni ti təhəlikaboru ja gani gayaŋ. ³ Ay bay məgri təwi ni àra ènjia ti ndam məwəs vədaŋ ni təgəs naŋ, təzləb mək təgaray naŋ, araŋa day àzay a ahar vu ndo. ⁴ Eslini bay ga vədaŋ ni àslərbiyu bay məgri təwi nahaŋ keti. Àra ènjia ti nday nakəŋ təsi aday a ahàr vu, tìndivikaba cəđ cəđ. ⁵ Nahkay bay ga vədaŋ ni àslərbiyu mis

* 12:1 Məŋ ga zlam nani ti *vinj.

nahan keti. Nan nani ti tàkad nan gweha. Àslərbiyu mis ndahan kay keti. Tàra tìnjia ti ndam məwəs vədan ni təzləb ndahan, ndahan ni ti ni tábazl tay. ⁶ Kələŋ gani nahəma, bay ga vədan ni mis àgəjənifəŋ bəlan ciliŋ. Maslaŋa nani ti wur gayan, awayay nan dal-dal. Àdəm : “Wur goro ni ti atəgəsiki ma.” Nahkay zla ti àslərbiyu nan afa gatay. ⁷ Ay ndam məwəs vədan ni tàra tìpia wur na nan àbu ara ti təzlapay e kidiŋ gatay bu, təđəm ahkado : “Nan tegəni ti mekeji gayan ; məmbrəŋ nan ba, makadum nan ; nahkay ti vədan ni emigi geli.” ⁸ Àra ènjikia ka tay a ti təgəs nan yaw, tàkad, təzaba kisim gayan na a vədan ni ba, tizligoru.

⁹ « Nəđəm nahəma, bay ga vədan ni amasləkabiya ti aməgri mam ana ndam məwəs vədan ni mam ? Amabazl ndam məwəs vədan ni, mək aməvi vədan ni ana mis ndahan. ¹⁰⁻¹¹ A Wakita ge Melefit bu àbu məbəkiani nahkay hi :

“Akur nahan àbu ti ndam mələm ahay tawayay magray təwi àna nan ndo. Ay ti akur gani nani ègia akur ya akay ahay na dek sawan.

Ere nani ti təwi ga Bay Melefit, agri ejep ana leli.” †

« Lekələm kəjeŋgəm ma nani ndo waw ? »

¹² Gəđəkani nakəŋ təsəra Yezu àđəmki ma *gozogul ni ti ka tay. Tàra təsəra ti tawayay təgəs nan. Ay mis təbu eslini kay ti təgəs nan ndo, adaba aŋgwaz àwəra tay a. Nahkay təmbrəŋ nan, təsləka.

Hadam ya təpəli ana bay ga ndam Rom ni (Meciya 22.15-22 ; Lək 20.20-26)

¹³ Yezu nan àbu eslini nahkay ti təslərkiyiyu ndam *Feriziyen akaba ndam ndahan ya tadəbay bay *Erot ni. Tawayay ti məđəm ma magədavani ti təgəski nan. ¹⁴ Tàra tìnjikia ti təhi ahkado : « Məsi, məsəra nak ti kəđəm ma ge jiri. Aŋgwaz àwəfəŋa kur kà pakama ge mis ya təđəmkuk na do ; ku kə meleher ga way ga way do day kəgray aŋgwaz do, kacahi zlam ya Melefit awayay ni ana mis àna jiri gani sawan. Ay ti Melefit àvia divi ana leli ga məbəhadī hadam ana *bay gəđəkani ga ndam Rom a tək, àvi ana

leli ndo waw ? Məbəhadī tək, məbəhadī ba waw ? »

¹⁵ Eslini Yezu àsəra tawayay ti mis ndahan təđəm nday ndam jireni, ay ti nday ndam jireni do. Nahkay àhi ana tay ahkado : « Kəhələmfua eyə a ti kamam ? Nəga zumubiya siŋgu akur-akurana ti namənjaki day nimi. » ¹⁶ Nahkay tədibiyu bəlan. Tàra təvia ti èhindifiŋa ma kà tay a, àđəm ahkado : « Àki ka siŋgu hini ti mazavu ga ahər ga way ? Slimi məbəkiani ni ti ga way ? » Təhəŋgrifəŋ, təhi ahkado : « Ga bay *Sezar. » ¹⁷ Nahkay nan nakəŋ àhi ana tay ahkado : « Həŋgrumi zlam ga bay Sezar ni zlam gayan, ge Melefit ti ni həŋgrumi ana Melefit zlam gayan. » Eslini ma gayan ya ti àhi ana tay ni àgria ejep ana tay a dal-dal.

Mis təngaba e kisim ba edediŋ a waw ? (Meciya 22.23-33 ; Lək 20.27-40)

¹⁸ Eslini ndam *Sədəseyen ndahan tərəkia ka Yezu a. Ndam Sədəseyen təđəm mis àməta ti aŋgaba e kisim ba koksah. Nahkay nday nakəŋ təhi ana Yezu ahkado : ¹⁹ « Məsi, Məwiz àbiki ana leli a wakita gayan ni bu, àđəm ahkado : “Tamal mis nday kà mən gatay, mək bəlan gani àməta, àmbərba wal gayan a, wal ni èwii wur ndo nahəma, ahər àđəm wur ga mənani ni azay wal ni, ti tìwiewa mekeji ana wur ga mənani ya àmət na.” ‡ ²⁰ Yaw mis ndahan təbu adəskəla kà mən gatay, gəđəkani gatay ni àda wal a. Àra àza wal na ti èwifinə wur a ndo, mək zal ni àməta. ²¹ Àra àməta ti mimbiki gayan ni azay wal ni. Àra àza wal na ti nan day èwifinə wur a ndo, mək àməta. Nan ya mahkər ni day àgray nahkay, mək àməta. ²² Nahkay nday adəskəlani ni dek təza wal na day tìwifinə wur a ndo, mək nday dek təməta. Kələŋ gani wal ni day àməta. ²³ Ay ka fat ya ti mis atəngaba e kisim ba nahəma, wal ni ti way bəlan e kidiŋ gatay bu amazay way ? Nday adəskəlani ni dek təza nan a ni. »

²⁴ Ay Yezu nakəŋ àhəŋgrifəŋ ana tay, àđəm ahkado : « Məjalay ahər gekəli ti ki-ge ni do. Adaba mam ? Adaba kicəmaba ma ga Wakita ge Melefit ya Məwiz àbəkī na ndo, kəsərum njəda ge Melefit do palam.

† 12:10-11 Limis 118.22-23. ‡ 12:19 Mənjay Mənjəkiani 38.8 ; Mimbiki 25.5-6.

²⁵ Nədəm nahəma, ka ya ti mis atəməta mək atanğaba e kisim ba ni ti zawal ataday wál va do, wəwal day ataday zawal va do. Atanjəhad dek akada ga *məslər ge Melefit ya təbu a huđ melefit bu ni. ²⁶ Ay tamal ti mazlapaki ka ma ge mis ya tanğaba e kisim ba nahəma, kəjeŋgəm wakita ge Məwiz ni day-day ndo aw ? Kəjeŋgəm ma àki ka mənğəhaf ya ti aku àgəs ni ndo aw ? Eslini Bay Melefit àhi ana Məwiz ahkado : “Nu Melefit ga Abraham, nu Melefit ga Izak, nu Melefit ge Zekur.” § ²⁷ Melefit ti naŋ Melefit ga ndam ya àna sifa ni, do ni ti ga nday ya təməta ni do. Lekuləm ti majalay ahər gekuli ti kigeni do simiteni. »

Divi ge Melefit ya ti ahər àdəm mis təgəskabu enji ni ti weley ?

(Meciya 22.34-40 ; Lək 10.25-28)

²⁸ Eslini zal nahaŋ naŋ àvu, naŋ bay *məsər Wakita ge Melefit, ecia ma gatay na, àsəra Yezu àhia ma sulumana ana ndam *Seduseyeŋ na. Nahkay ti àrəkioru, èhindifiŋa ma, àhi ahkado : « *Divi ge Melefit ya ti ahər àdəm mis təgəskabu enji ni ti weley ? » ²⁹ Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi : « Divi ge Melefit ya ti ahər àdəm mis təgəskabu enji ni ti nihi : “Ci zal Izireyel : Bay Melefit geli nahəma, naŋ Bay naŋ bəlaŋ. ³⁰ Wayay Bay Melefit gayak àna huđ bəlaŋ, àna sifa gayak dek, àna majalay ahər gayak dek akaba àna njadə gayak dek.” * ³¹ Divi ye cə ni day nihi : “Wayay ndam ya nak kəbu akaba tay ni akada ya kawayay ahər gayak gayakani ni.” † Divi nday ndani cəni ni ti ahər àdəm mis təgəskabu tay àtam divi ndahaŋ ni dek kwa. » ³² Mək bay məsər Wakita ge Melefit nakəŋ àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Yawa Məsi ! Ere ye ti kədəm ni ti jiri edediŋ. Bay Melefit ti naŋ bəlaŋ huya, bay nahaŋ àbi. ‡ ³³ Tamal ti kawayay naŋ àna huđ bəlaŋ, àna majalay ahər gayak dek akaba àna njadə gayak dek zla nahəma, àtama sədaga ya təbi na akaba zlam ya tislifi na dek àna sulumana. Tamal ti kawayay mis ya nak kəbu akaba tay ni akada ya kawayay ahər gayak gayakani ni nahəma, nani day àtama sədaga dek àna sulumana. » ³⁴ Zal nakəŋ àra àhəŋgrifəŋa

kigeni a ti Yezu àsəra naŋ bay məsər zlam. Nahkay àhi ahkado : « Nak kəbi driŋ driŋ akaba *Məgur ge Melefit bi. » Kələŋ gani maslaŋa ya ti azay njədə gayaŋ ge mihindi-fiŋa ma nahaŋ a ni ti àbi va bi.

Bay gədakani ya amara ni naŋ wur ge Devit aw ?

(Meciya 22.41-46 ; Lək 20.41-44)

³⁵ Yezu naŋ àbu acahi zlam ana mis a dalaka ga *ahay gədakani ge Melefit ni bu. Àhi ana tay : « Ndam *məsər Wakita ge Melefit ni tədəm *Krist *Bay gədakani ya amara ni naŋ *Wur ge Devit ti ahəmamam ? ³⁶ Ambatakani do, Devit naŋ naŋani àna ahər gayaŋ àdəm àna njədə ga *Məsuf Njəlatani ahkado :

“Bay Melefit àhi ana bay goro :

Njəhadə gwar kà ahar ga đaf goro a, a mələŋ ga gədakani va.

Ndam ezir gayak ti anabəhad tay kə meleher gayak

akada ga zlam ga bay ya abəki asak ni, ti kəcəlki ka tay.” §

³⁷ « Nədəm nahəma, Krist nani ti Devit àna ahər gayaŋ tekeđi azalay naŋ bay gayaŋ. Ay tamal nahkay ti təzalay naŋ wur ge Devit keti ti kamam ? » Eslini mis dal-dal təbi slimi ana pakama gayaŋ ya ti àhi ana tay ni. Pakama nani àbələfəŋa kà tay a.

Bumvu slimi àna ndam məsər Wakita ge Melefit ni

(Meciya 23.1-36 ; Lək 20.45-47)

³⁸ Yezu naŋ àbu acahi zlam ana tay nahkay ti àdəm ahkado : « Bumvu slimi, do ni ti ndam *məsər Wakita ge Melefit ni atagosay kuli. Nday ti tawayay məbakabu məgudi, təsawaday àna naŋ riya ; tawayay ti mis təgri sa ana tay a gosku bu kə meleher ge mis dek ; ³⁹ tawayay manjəhadvani e kərasi ga gəđakani vu a ahay ga *mahəŋgalavù Melefit bu akaba ka mələŋ məzum zlam ga wuməri. ⁴⁰ Nday gani təbu təhəlfəŋa zlam kà wál madakway a, təbu təpəski ka mahəŋgalay Melefit adaba tawayay ti mis tāmənjaləŋ ana tay. Nahkay

§ 12:26 Mənjay Mahərana 3.2, 6, 15-16. * 12:30 Mimbiki 6.4-5. † 12:31 Levi 19.18. ‡ 12:32 Mənjay Mimbiki 4.35 ; Izayi 45.21. § 12:36 Limis 110.1.

ti Melefit amagrafəŋa seriya kà tay a, am-
atra6 tay kay amatam ge mis ndahaŋ ni
dek. »

*Sədaga ga wal madakway ya araja
gayan àbi ni*

(Luk 21.1-4)

⁴¹ Eslini Yezu naŋ àbu manjəhadani
digusa kà gəvay ga zlam məbəviyu siŋgu ga
sədaga ni. Mis təbu eslini kay təbiyu siŋgu ;
naŋ nakəŋ amənjələŋ kà tay ahəmamam
təbiyu siŋgu ni : ndam ge elimeni kay təbu
təbiyu siŋgu dal-dal. ⁴² Nday təbu təbiyu
nahkay ti wal madakway nahaŋ araja
gayan àbi àra àbiyu siŋgu akur-akurani ci6-
ci6eni cə ; siŋgu ci6-ci6eni cəeni ni agray
siŋgu fa6. ⁴³ Yezu àra èpia ti àzalay ndam
madəbay naŋ ni, àhi ana tay ahkado :
« Nəhi ana kəli nahəma, wal madakway
hini ti araja gayan àbi, ay siŋgu ya àbiyu
a zlam ga sədaga ni vu ni ti àtama ge mis
ndahaŋ ya təbiyu na dek, ⁴⁴ adaba mis
ndahaŋ ni dek təbiyu siŋgu ya təgəjənifəŋ
kà tay təsər ere ye ti tagray àna naŋ ni va do
ni ; wal hini ti ni araja gayan àbi, ay ti àbiya
siŋgu ya àfəŋ na dek. Siŋgu gayan nahaŋ
ga məsəkum zlam məzumani àgəjənifəŋ
ndo. »

13

*Yezu àdəm etembedkaba ahay gədakani
ge Melefit na*

(Meciyə 24.1-2 ; Luk 21.5-6)

¹ Kələŋ gani Yezu akaba ndam madəbay
naŋ ni təhəraya a *ahay gədakani ge
Melefit ni ba. Nday təbu təhəraya nahəma,
bəlaŋ e kidiŋ ga ndam madəbay naŋ ni
bu àhi ahkado : « Məsi, ŋga mənjaləŋ
ka akur gəđakani ya tèdezl ahay ni àna
naŋ ni day ti, tigi eri ni ! » ² Ay Yezu
àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Àbi kipiya ahay
hini medezleni àna akur gəđakani na do
aw ? Etembedkaba besek-besek, ku akur
bəlaŋ day amanjəhadki ka akur nahaŋ va
do. »

Yezu azlapaki ka sarta ya amara ni
(Meciyə 24.3-14 ; Luk 21.7-19)

³ Tòru tinjəa ka ahàr ga həma *Oliviye a
nahəma, Yezu ànjəhadà digusa, aməjoru
*ahay gədakani ge Melefit ni. Eslini Piyer,
Zek, Zeŋ akaba Andre təbu kà gəvay gayan

ciliŋ. Nday nakəŋ tihindifiŋa ma, təhi
ahkado : ⁴ « Hiaba ana leli a, ere gani am-
agravu ti ananaw ? Aməsərkaba sarta
ya zlam nani dek amagravu wudak na ti
ahəmamam ? »

⁵ Eslini Yezu nakəŋ àhi ana tay : « Bumvu
slimi, maslaŋa àgosay kəli ba. ⁶ Adaba mis
kay atara, ku way way do amədəm naŋ
ti nu, amədəm naŋ ti *Bay gəđakani ya
amara ni. Nahkay atagosay mis kay. ⁷ Mis
atagraŋ silik kə cifenì akaba kə driŋeni,
ekicəm ma gani. Kicəma ti kəgrum aŋgwaz
ba. Ahàr àdəm zlam nday nani təgravu
kwa. Ku tamal təgrava nahkay nəŋgu ni,
mandav ga duniya faŋ do. ⁸ Ndam ga had
ndahaŋ atakadvu akaba ndam ga had nda-
haŋ, bəbay ndahaŋ akaba bəbay ndahaŋ.
Had amadađay a kəsa gərgərani ndahaŋ bu,
ləwir day amələbu a kəsa gərgərani ndahaŋ
bu. Zlam nday nani dek ti mənəkəki ga
daliya ciliŋ : zlam nday nani ti akada ga
wur ya ajibiyu aslər ana wal a hud bu ni.
⁹ Ay lekələm ti bumvu slimi. Mis atəgəs
kəli, atoru àna kəli ka mələŋ ge seriya.
Atəzlə6 kəli a ahay ga *mahəŋgalavù Mele-
fit bu. Atagrafəŋa seriya kə kəli kə mele-
her ga gəđakani ga ngumna akaba bəbay
a, adaba lekələm ndam goro. Nahkay ti
nday gani etici ma gekəli ya akazlapumku
ni. ¹⁰ Wudaka mələŋ andav nahəma, ahàr
àdəm mis təhi *Ma Məweni Sulumani ana
mis ga had gərgərani ni dek day kwa.

¹¹ « Yaw ka ya ti atəgəs kəli, atoru àna
kəli ka mələŋ ge seriya nahəma, ere ye ti
akədəmum ni àhəli ahàr ana kəli ba. Ka faŋ
nani Melefit aməhi ere ye ti akədəmum ni
ana kəli ; dəmum ma gani nani. Nahkay
akədəmum ma nani ti lekələm lekələmeni
do, amədəm ma nani ti *Məsuf Njələtani.
¹² Ka sarta gani nani ti mis atəsəkumoru
bəza ga mən gatay ti tábazl tay, ata bəŋ ga
bəza day atəsəkumoru bəza gatay. Bəza
ti ni etizirey ata bəŋ gatayani akaba ata
mən gatayani, atəsəkumoru tay ti tábazl tay.
¹³ Mis dek etizirey kəli adaba lekələm ndam
goro. Ay ti maslaŋa ya ti aməmbərəŋ nu
do duk abivoru ana vad ga mandav ga sifa
gayan ni ti, Melefit amahəŋgay naŋ. »

*Zlam magədavani ya àbəlay do fererani
ni*
(Meciyə 24.15-28 ; Luk 21.20-24)

14 « Zlam magədavani ya àbəlay do fer-erēni, eziŋ zlam dək ni, amagravu. * Amagrava ti ekipəm naŋ ka məlan̄ ya àgəski do ni. » (Bay ya ti ejeŋgey ma hini ni ti ahàr àdəm mîci lala). « Ekipəma naŋ a ti ahàr àdəm ndam ya ka had̄ *Zude ni tâcuhworu a həma vu kwa. 15 Maslaŋa ya ti naŋ ka *dalahar ga ahay gayan̄ ni àhəraya, àhuriyu a ahay vu ga məhəlaya zlam gayan̄ a day ba. Məhəraya məcuhway sawaŋ. 16 Maslaŋa ya ti naŋ a vədan̄ bu ni ti ni, àŋga a magam ga mara mazay azana gayan̄ a ba. Məcuhway sawaŋ. 17 Ka sarta gani nani ti wál a huđ akaba nday ya ti bəza təfəŋ kà tay ka ahar ni atasay cicihi! 18 Nahkay ti həŋgalum Melefit ti ere gani nani àgravu ge milevi ba, 19 adaba ka sarta gani nani ti mis atəcakay daliya kay atam daliya ndahan̄ ya mis təcakabiyu kwa ahaslani ka ya ti Melefit àgraya məlan̄ a duk àbivaya ana kana ni. Kələŋ ga daliya nani ti daliya ndahan̄ atələbi akada nani day-day va bi. 20 Bay geli àdəm sarta gani nani aməpəs do, do ni ti maslaŋa àbi amatamfəŋa kà daliya nana bi. Melefit àdəm aməpəs do ni ti azuhva ndam gayan̄ ya adaba tay a ni palam. 21 Ka sarta gani nani ti tamal maslaŋa ahi ana kəli ahkado : “Pəm *Krist naŋ àbu ahalay!” ahkay do ni : “Pəm naŋ àbiyu tegi!” nahəma, kəgəsumiki ma gayan̄ ni ba. 22 Adaba mam, ndam ndahan̄ atara tasəkad̄ malfada, ku way way do amədəm naŋ Krist ahkay do ni naŋ bay məhəŋgri *pakama ge Melefit ana mis. Atagravay zlam ya ti mis tipi day-day ndo ni akaba zlam ya ti aməgri ejep ana mis ni. Tamal agravu tata ni, tawayay mesipet ndam ya ti Melefit adaba tay a ni. 23 Lekələm zla nahəma, bumvu slimi, adaba nəhiva ana kəli a àndava. »

Manğa ga Wur ge Mis a
(Meciyə 24.29-31 ; Lək 21.25-28)

24 « Ay ka sarta gani nani, kələŋ ga daliya ni zla nahəma, fat amacaday məlan̄ va do, kiyi day amasladay məlan̄ va do. 25 Bonjur atətədbiyu e melefit bu, atadəgaya a ga had̄ a ; zlam njəda-njədani a huđ melefit bu atədaday a məlan̄ gatay bu. 26 Ka

sarta gani nani ti mis etipi nu *Wur ge Mis anara a maklabasl ba àna njəda kay akaba masladay goro a. † 27 Ka sarta gani nani ti anəslərbiyu *məslər ge Melefit ga macakalakabu ndam ya Melefit adaba tay a ni kə sliri ga məlan̄ fadani ni dək ; ku ka məlan̄ driŋeni weley weley do dək anəcakalakabu mis ka ahar bəlan̄. »

Yezu azay mazavu ga məŋ ga wəruv
(Meciyə 24.32-35 ; Lək 21.29-33)

28 « Nazay mazavu gani akada ga məŋ ga *wəruv ni, ahàr àdəm kicəm kwa : ka ya ti àbakaba slimberi a mək edí nahəma, kəsəruma mədərdər ènjia wudak. 29 Nahkay day tamal kípəma zlam ya nəhi ana kəli ni naŋ àbu agravu nahəma, sərunki nu *Wur ge Mis nəbu cifa, nìnjia wudak. 30 Nəhi ana kəli nahəma, wudaka mis ya təbu ka dala nihi ni təmət dək ti zlam nday nani dək amagrava day kwa. 31 Məlan̄ ya agavəla akaba məlan̄ ya a ga had̄ ni amandav, ay ti ma goro ya nədəm ni amandav day-day do. »

Njəhadum eri
(Meciyə 24.36-44)

32 « Ay ti ma ga vad gani akaba njemdi gani zla nahəma, maslaŋa àbi àsər bi. *Məslər ge Melefit ya a huđ melefit bu ni day təsər do, nu Wur ge Melefit tekedí nəsər do, si Baba Melefit day kwa ti àsəra. 33 Nahkay ti bumvu slimi, njəhadum eri, adaba kəsərum sarta gani nani do. 34 Amagravu akada ga maslaŋa ya naŋ àbu akoru e mirkwí gayan̄ ni. Wudaka ara asləka ti àmbərfəŋ ahay gayan̄ kà ndam ya təgri təwi ni, èdikaba təwi na ana tay a. Ahi ana bay ya ahətay mahay ni “Njəhadum eri” mək asləka. 35 Nahkay ti lekələm day njəhadum eri, adaba kəsərum sarta ga bay ahay gekəli ya amasləkabiyu na do. Cə amasləkabiyu ga mələkarawa, cə ga huđ ya vad, cə ka ga ya ti agwazl təzlah ni, cə ahkay do ni ge miledə ti kəsərum do. 36 Nahkay ka sarta ya ti aməzlərəvkiaya ke kəli a bəsləŋ nahəma, àdi ahàr ana kəli lekələm e dəwir bu ba. 37 Ere ye ti nəhi ana kəli ni ti nəhi ana mis dək : Njəhadum eri. »

* 13:14 Mənjay Deniyel 9.27 ; 11.31 ; 12.11. † 13:26 Deniyel 7.13.

14

Gədəkani ga ndam Zude tagray dabari ge mijij Yezu

(Meciy# 26.1-5 ; L#k 22.1-2 ; Ze# 11.45-53)

¹ Vad àvu c#, tara tagray wuməri ga *Pak ; wuməri gani nani ti tidivù dipen# *miwisinjeni do. Eslini gədəkani ga ndam *manjalabakabu mis akaba Melefit ni akaba ndam *məsər Wakita ge Melefit ni tagray sawari ti tægəs Yezu àna wir-wir, tawayay takad nanj. ² Nday nakə# tədəm : « Məgəs nanj a wuməri ni vu ba, adaba tamal magray nahkay ti mis dal-dalani ni atəmbre# leli do, etizlige# silik a kəsa va. »

Wal nahan# abəki tersel ka ahàr ga Yezu
(Meciy# 26.6-13 ; Ze# 12.1-8)

³ Yezu nanj àbu a Betani, a ahay bu afa ga Simu zal ambələk ni. Nanj àbu manjəhadani azum daf. Eslini wal nahan# àhurkiviyu ka tay àna tersel njəlatani ge sinju kayani a kolombu sulumani bu. * Tersel gani nani ti təzalay nardu. Èhe#kia ma ga kolombu na, àbəki tersel ni ka ahàr ga Yezu. ⁴ Gayan# ya àbəki ni ti àwəria bəruv ana mis nday ndahan# e kidin# ge mis ya təvu eslini ni ba ; təzlapay e kidin# gatay bu, tədəm ahkado : « Àgudar tersel hini ti kamam ? ⁵ Hojo amal təsəkumoya, təngəta àtam sulay jik din# din# mahkə#, tidi sinju gani ana ndam talaga do aw ? » Nahkay tələgi ana wal nakə# ngak-#gak.

⁶ Eslini Yezu nakə# àhi ana tay : « Mbrə#um nanj ! Kəhəlumi muru ti kamam ? Zlam gayan# ya àgru ni ti àbəlay. ⁷ Ndam talaga zla nahəma, nday təbu akaba kəli kəlavad# ; kəgrumi sulum ana tay akada ya kawayum ni tata. Ay nu zla ti ananjəhad# akaba kəli kəlavad# do. ⁸ Wal hini àgra zlam ya ti agray tata na : àbəkua tersel ka vu a ti àslamatakabá nu ga məfiyu nu e evid va. ⁹ Nəhi ana kəli nahəma, a mələ# bu dek, ku eley eley do atədəmoru *Ma Məweni Sulumani ni zla nahəma, atan#əhad# ere ye ti wal hini àgray ni daya. Nahkay ti wal ni amagəjazlki ahàr ke mis do. »

Z#das awayay asəkumoru Yezu
(Meciy# 26.14-16 ; L#k 22.3-6)

¹⁰ Z#das Iskariyot bilin# a hu# ga ndam *madəbay Yezu kru mahar c#eni ni bu òru afa ga gədəkani ga ndam *manjalabakabu mis akaba Melefit ni ga mədəfikiki Yezu ana tay ti tægəsa nanj a. ¹¹ Nday nakə# tàra ticia ma gayan# na ti təmərva dal-dal, təhi : « Tamal kədəfikia Yezu ana leli a ti aməvuk sinju. » Kələ# gani Z#das nakə# adəbay divi ga mədəfikiki Yezu ana tay.

Ndam madəbay Yezu taslamalakabu zlam məzumani ga wuməri ga Pak

(Meciy# 26.17-25 ; L#k 22.7-14, 21-23 ; Ze# 13.21-30)

¹² Vad ye enjenjeni ga wuməri ge dipen# *miwisinjeni do ni ènjia. A vad ga wuməri ga *Pak nani ti tisin# bəza təmbak ana Melefit. Eslini ti ndam *madəbay Yezu ni tihindifi#na ma kà Yezu a, təhi ahkado : « Kawayay ti mòru māsalamatukkabu zlam məzumani ga wuməri ga Pak ni ti eley ? » ¹³ Eslini Yezu àslər ndam madəbay nanj bebem c#, àhi ana tay : « Dəgum a kəsa gədəkani ni vu. Ekinjəmiya nahəma, akəbumkabu ahàr akaba zal nahan# àcahbiya yam a mandaray va. Ekipəma nanj a ti dəbumiyu nanj ka mələ# gayan# ya ti ahuriyu ni. ¹⁴ Akəhurumiya ti hindumfi#na ma kà bay ahay na, humi ahkado : “Məsi geli adəm : Ahay goro ya ti anara nəzumviyu zlam ga wuməri ga Pak ni akaba ndam madəbay nu ni ti neley ?” ¹⁵ Eslini bay ahay ni amədəfikiki ahay nahan# gədəkani ka ahàr ga ahay nahan# ana kəli, zlam dek àvu maslamatakavani àndava. Slamatumikabu zlam məzumani ni ana leli ti eslini. » ¹⁶ Ndam madəbay Yezu c#eni ni təsləka, tòru a kəsa ni vu. Tòru tinjəa ti tədi ahàr ana zlam ni dek akada ga pakama ga Yezu ya àhi ana tay ni, mək təslamalakabu zlam ga wuməri ga Pak ni.

Yezu adəm : « Masla# e kidin# ga ndam madəbay nu ni bu ara ejin# nu »

(Meciy# 26.20-25 ; L#k 22.14 ; Ze# 13.21-30)

¹⁷ Mələkarawa àra ègia ti Yezu akaba ndam madəbay nanj kru mahar c#eni ni tinjəa a ahay ni va. ¹⁸ Eslini təhuriya

* **14:3** Kolombu gani nani ti tagray àna akur sulumani ya təzalay elbetir ni, sinju gani kay.

tànjəhadkabá birra, təbu təzum zlam ti Yezu àhi ana tay: « Nəhi ana kəli nahəma, bilin gəkəli ya məzumkabu zlam ni aməsəkumoru nu. »¹⁹ Ma ga Yezu ya àdəm ni ti àhəlia ahàr ana ndam madəbay naŋ na dək. Ku way way do e kidin gatay bu bilin àna bilin ni naŋ àbu àdəm: « Nu do, do waw ? »²⁰ Yezu àhi ana tay: « Mis bilin e kidin gəkəli kru mahar cəeni ni bu, maslaŋa ya ti mətəlkabiyu ahar a halaf vu ni. »²¹ Àdəm keti: « Nu *Wur ge Mis nara nəmət akada ga pakama ge Melefit ya àdəm a Wakita gayaŋ bu ni. Ay ti zləzlada afa ga maslaŋa nani ya ti asəkumoru Wur ge Mis ni ! Hojo akal tiwiewa naŋ a ndo. »

Yezu avi daf ge Melefit ana ndam madəbay naŋ ni

(Meciyə 26.26-30 ; Lək 22.14-20 ; 1 Korej 11.23-25)

²² Ka ya ti təzum zlam nahəma, Yezu àzay *dipeŋ, àgri səsü ana Melefit, èsekaba, àbi ana ndam madəbay naŋ ni. Àhi ana tay: « Zuma, hini ti aslu ga vu goro. »²³ Kələŋ gani àzay hijiyem akaba zum, àgri səsü ana Melefit keti, àvi ana tay, nday dək tisi. ²⁴ Àhi ana tay: « Hini ti mimiz ga vu goro. Àna mimiz hini ti Melefit awəlkabu pakama gayaŋ akaba ge mis. Aməŋgəzaya a vu goro ba ti ga mahəŋgay mis kay. ²⁵ Nəhi ana kəli nahəma, enisi zum ge wur ge *viŋ va do, si a vad ya ti enisi zum məweni a *Məgur ge Melefit bu ni kwa. »²⁶ Tàra təzuma zlam na ti nday nakəŋ təzləbay Melefit àna limis, təhəraya e mite va, təcəloru a həma *Oliviyə vu.

Yezu àdəm: « Piyer amədəm àsər nu do »

(Meciyə 26.31-35 ; Lək 22.31-34 ; Zəŋ 13.36-38)

²⁷ Nday təbu takoru ti Yezu àhi ana tay: « Lekələm dək ekijəmkiya ke divi a, adaba àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit ni bu, Melefit àdəm amakadkia bay majəgay təmbəmbak na ka tay a, nahkay təmbəmbak ni etedevu kway-kwayay. †²⁸ Anəmət, ay ka ya ti anəŋgaba e kisim ba nahəma, akədumu ahàr e Gelili. »²⁹ Eslini

Piyer àhi: « Ku mis dək tijikia ke divi a nəŋgu ni, nu ti nījikia do. »³⁰ Ay Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi: « Nəhuk nahəma, nak ti kani kani a, a huđ ga məlavad bu wuđaka agwazl azlah sak cə ti akədəm sak mahkər kəsər nu do timey. »³¹ Eslini Piyer nakəŋ àdəm: « Aha, nahkay do. Nu ti ku tamal ti məmətkabu nəŋgu nahəma, ŋgay nəsər kur do ni ti nədəm do simiteni. » Ndam *madəbay Yezu ndahaŋ ni dək day tədəm akada ge Piyer ni.

Yezu ahəŋgalay Melefit e Gecimeni
(Meciyə 26.36-46 ; Lək 22.39-46)

³² Yezu akaba ndam madəbay naŋ ni tòru ka məlaŋ nahaŋ, məlaŋ gani nani ti təzalay Gecimeni. Tòru tinjəa eslina ti Yezu àhi ana tay: « Njəhaduma ahalay a hayaŋ, nakoru nahəŋgalay Melefit. »³³ Àzalay Piyer, Zek, akaba Zəŋ, tòru cak. Eslini ti aŋgwaz àdəgaki ka Yezu nakəŋ dal-dal, məbərufv àtikaba kwir kwir. ³⁴ Àhi ana tay: « Məbərufv atukaba, akada nara nəmət. Njəhaduma ahalay a, njəhadum eri. »³⁵ Naŋ nakəŋ àhədəkfəŋa kà tay a òru cak, àndəhad a huđ a huđ, àhəŋgalay Melefit ti àcakay daliya ka sarta nani ba. ³⁶ Àdəm: « Aba, ‡ Bəba, zlam dək kisliki magrani ; hədəkfua daliya hina, nəcakay ba ti. § Ku nədəm nahkay nəŋgu ni, nawayay ti ere ya nak kawayay ni kwa do ni, goro ya nu nawayay ni do. »

³⁷ Àra àhəŋgala Melefit a nahkay ti àŋgəkiya ka ndam madəbay naŋ mahkərani na, àdi ahàr ana tay nday e dəwir bu. Èpidək tay, àhi ana Piyer: « Simu, kway-kway kinji dəwir aw ? Kèbesey manjəhadani eri njemdi bilin koksah aw ?³⁸ Njəhadum eri, həŋgalum Melefit ti ka ya ti *Seteni esipet kəli ni ti kijəmkiya ke divi a ba. Məbərufv ge mis awayay magray zlam sulumani, ay ti èsliki do, adaba aslu ga vu gayaŋ gedebeni. »

³⁹ Yezu àŋgəvù, òru àhəŋgalay Melefit keti, akada gayaŋ ya ti àhəŋgalay piŋani ni.

⁴⁰ Àra àhəŋgala nahkay ti àŋgəkiya ka ndam madəbay naŋ na keti. Àdi ahàr ana tay nday

† 14:27 Məŋjay Zakari 13.7. ‡ 14:36 Àna ma ga ndam Zəde « Aba » awayay adəmvaba ti « Baba. » § 14:36 Ahalay ti ma ga Yezu ya àdəm ni ti nahkay hi: « Hədəkfua hijiyem hina. » A Wakita ge Melefit ya ahaslani ni bu ni ti tədəm məzum bərufv ge Melefit ti akada zum e hijiyem bu, mis tisi ti akad tay.

e dɔwir bu, tàmɛtɔkɔkɔba ga manjɔhadana eri a. Tàra tɛpidɛkva ti tɛsɛr ere ye ti tɛhi ni do. ⁴¹ Àngɔvù keti ya mahkɛr. Àra àslɔkɔbiya ti àhi ana tay keti : « Kekilɛɛ kinjɔm dɔwir aw ? Kekilɛɛ kɛpɛsumaba waw ? Sarta ènjia. Nga pɔm, tara tɛgɛsi nu, nu *Wur ge Mis, ana ndam magudar zlam ni. ⁴² Cíkɔmaba, mɛdɛgumkiuru ka tay. Nga pɔm, maslɛɛ ya ti ara agɛsi nu ana tay ni ènjia, do ni ti ahɛmamam. »

Ndam Zude tɛgɛs Yezu

(Meciyɛ 26.47-56 ; Lɔk 22.47-53 ; Zɛj 18.3-12)

⁴³ Ka ya ti Yezu naɛ àbu azlapay nahkay ni ti Zudas bilij ga ndam *asak ga Yezu kru mahar cɛeni ni ènjia akaba mis a dal-dal, maslalam akaba aday tɛfɛɛ kà tay. Gɛdɔkani ga ndam *manjalabakabu mis akaba Melefit ni, ndam *mɛsɛr Wakita ge Melefit ni akaba gɛdɔkani ndahaɛ tɛslɛrbiyu tay. ⁴⁴ Wudaka nday tara ti Zudas bay mɛsɛkumoru Yezu ni àhivabiya ma ana mis dal-dalani na. Àhi ana tay : « Bay ya ti anɛgri sa àna mɛfɛki ma kà tuwɛr * nahɛma, naɛ gani hɛya. Gɛsuma naɛ a, dɛgum àna naɛ, jɛgum naɛ lala. » ⁴⁵ Zudas nakɛɛ àra ènjia ti àrɛkia ka Yezu nakɛɛ a hɛya. Àhi : « Mɛsi, » mɛk àgri sa àna mɛfɛki ma kà tuwɛr. ⁴⁶ Nahkay mis ni tɛdɛgaki ka Yezu cip, tɛgɛs naɛ. ⁴⁷ Eslini mis bilij e kidij gatay ya tɛbu eslini ni bu àrad maslalam fɛtah, àsifɛɛ slimini ana bay mɛgri tɛwi ana gɛdɔkani ga ndam *manjalabakabu mis akaba Melefit na hɛndad. ⁴⁸ Yezu àhi ana mis ni ahkado : « Kɛdɛgumkua àna maslalam akaba aday a, kɛgɛsum nu akada nu zal akal, ⁴⁹ ambatakani do nɛbu nɛcahi zlam ana kɛli a dalaka ga *ahay gɛdɔkani ge Melefit ni bu kɛlavad. Ka gani nani ti kɛgɛsum nu ndo. Ay zlam nani agravu ti ere ya àbu mɛbɛkiani a Wakita ge Melefit ni bu ni mɛagravu. »

⁵⁰ Eslini ndam madɛbay naɛ ni dɛk tɛmbɛrbu naɛ, tɛdɛgiki ana hwa tidizl. ⁵¹ Wur dagwa nahaɛ naɛ àbu eslini, mɛfakabu azana bilij ka vu cilij, adɛboru

Yezu bilegeni. Mis ni tara tɛpia naɛ a ti tɛdɛm tɛgɛs naɛ. Tara tɛgɛs naɛ ti ⁵² àmbɛrfɛɛ azana gayaɛ ni kà tay, adiki ana hwa dedel a mahayma.

Tagrafɛɛ seriya kà Yezu kɛ meleher ga gɛdɔkani ga ndam Zude a

(Meciyɛ 26.57-68 ; Lɔk 22.54-55, 63-71 ; Zɛj 18.13-14, 19-24)

⁵³ Tàra tɛgɛsa Yezu a ti tɛzoru naɛ afa ga gɛdɔkani ga ndam *manjalabakabu mis akaba Melefit ni. Ba-ba ti gɛdɔkani ndahaɛ ga ndam *manjalabakabu mis akaba Melefit ni, ndam *mɛsɛr Wakita ge Melefit ni akaba gɛdɔkani dɛk tɛcɛkalava eslina. ⁵⁴ Ka ya ti tɛbu takoru àna Yezu ni ti Piyer ti ni adɛboru naɛ kɛlɛɛ drij. Òru ènjia a ahay ga gɛdɔkani ga ndam manjalabakabu mis akaba Melefit ni va ti ànjɛhad digɛs a dalaka bu, anjafɛɛ kà aku akaba ndam magray tɛwi ye eslini ni.

⁵⁵ Gɛdɔkani ga ndam manjalabakabu mis akaba Melefit ni akaba gɛdɔkani ge seriya ni dɛk tɛbu tadɛbay zlam magudarani ga mɛwɛlki Yezu ka seriya, adaba tawayay takad naɛ, ay ti tɛngɛt ndo. ⁵⁶ Eslini mis kay tɛsɛkadki malfada, ay ma gatay ni tɛsava divi a. ⁵⁷ Kɛlɛɛ gani mis ndahaɛ tɛcikaba, tɛsɛkadki malfada nahaɛ keti, ⁵⁸ tɛdɛm : « Leli mɛcifiɛɛ, adɛm ahkado : “*Ahay gɛdɔkani ge Melefit hini ya mis tɛlɛm àna ahar ni ti nara nɛmbedkaba. Enɛmbedkaba ti a hud ga vad mahkɛrani bu nɛlɛmvaya nahaɛ ya mis tɛlɛm àna ahar do na.” » ⁵⁹ Ay kekilɛɛ ma gatay ni tɛsava divi a. ⁶⁰ Eslini gɛdɔkani ga ndam manjalabakabu mis akaba Melefit ni ècikaba cɛkwad e kidij ge mis ni ba, èhindifiɛɛ ma kà Yezu a, àhi : « Nak kàhɛngarfɛɛ do aw ? Zlapay ge mis hini ya ti tɛzlapakuk ni ti zlapay ga mam ? » ⁶¹ Ay Yezu nakɛɛ te-te, àhɛngrifɛɛ ndo. Eslini gɛdɔkani ga ndam manjalabakabu mis akaba Melefit ni èhindifiɛɛ ma keti, àhi : « Nak ti *Krist *Bay gɛdɔkani ya amara ni aw ? Nak wur ga Bay Melefit ya ti mazlɛbay ni aw ? » ⁶² Eslini Yezu nakɛɛ adɛm : « Iy, nu gani. Ekipɛm nu *Wur ge Mis manjɛhadani a

* 14:44 Ka sarta nani ti kɛlavad mis tɛgri sa ana mis ya ti tawayay tay dal-dal ni àna mɛfɛki ma kà tay kà tuwɛr.
† 14:62 Limis 110.1. ‡ 14:62 Mɛnjay Deniyel 7.13.

məlan̄ ga gəɖakani bu, kà ahar ga ɖaf ge Melefit Bay njəɖa-njəɖani ni. † Ekipɛm anara a huɖ melefit ba a maklaɓasl ba. ‡»
⁶³ Gəɖakani nakəŋ àra ècia ma ga Yezu na ti àzumkia bəruv a, ègəzlehkaba azana ka vu gayan̄ a kwar, § àhi ana mis ni ahkado : « Madəbay sedi nahan̄ kamam mba mam ?
⁶⁴ Kìcɛma, endivi Melefit timey ! Ay ti kawayum ti m̄grumi mam ? » Mək mis ni dek tədəm : « Àgudara, si tākad̄ nan̄ kwa. »
⁶⁵ Eslini mis ndahan̄ tədəgiki ana mitifiviyu esliɓ ana Yezu e eri vu, təkambahi eri, təsi məɖukɖuk ga ahar, təhi : « Tamal nak bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit nahəma, dəfiaya maslan̄a ya ti àzɓɓ kur na ana leli a zla ! » Mək mis ya təbu tagray tɔwi eslini afa ga bay gəɖakani nani ni təzay nan̄, təbi bəbarva.

Sak mahkər Piyer adəm àsər Yezu do
(Meciyɛ 26.69-75 ; Lɔk 22.56-62 ; Zəŋ 18.15-18, 25-27)

⁶⁶ Ka ya ti Piyer nan̄ àbu a dalaka mbəheni ni bu nahəma, wal nahan̄ àra : wal nani agri tɔwi ana bay gəɖakani ga ndam *man̄galabakabu mis akaba Melefit ni. ⁶⁷ Àra ènjia ti èpi Piyer nan̄ àbu anjafəŋ kà aku, àmənjaləŋ lala mək àhi : « Nak day kəsawadumkabá akaba Yezu zal Nazaret na. » ⁶⁸ Eslini Piyer àhi : « Aha. Nəsər ma gani do, nìcikaba ere ye ti kawayay kədəm na do. »

Àra adəma nahkay ti ècikaba, àsləkaba a dalaka ni ba, òru e gejin̄ vu. [Mək agwazl àzlah.] ⁶⁹ Wal ni àra èpia nan̄ a keti ti àhi ana mis ya ti eslini ni : « Nan̄ hini ti nan̄ ndam gatay gani. » ⁷⁰ Eslini Piyer adəm keti : « Aha, nu nəsər ma gani do. »

Àra àpəsa ɓal ti mis ya ti eslini ni təhi ana Piyer keti : « Eɖedɛŋ nak day ndam gatay gani, adəba nak zal Gelili. » ⁷¹ Nan̄ nakəŋ àmbad̄ay dək, adəm : « Nəsər maslan̄a nani ya ti kacalumfəŋ ni do. Tamal nasəkad̄ malfad̄a nahəma, Melefit mākada nu a. » ⁷² Eslini agwazl àzlah ye cɛ hɔya. Agwazl ni àra àzlah ti Piyer nakəŋ ma ga Yezu ya àhi : « Wudaka ti agwazl azlah sak cɛ nahəma, akədəm sak mahkər kəsər nu do timey » ni

àŋgiaya a ahər ba. Nahkay Piyer adiki ana tuway.

15

Yezu nan̄ àbu kè meleher ge Pilet bay ga ndam Rom
(Meciyɛ 27.1-2, 11-14 ; Lɔk 23.1-5 ; Zəŋ 18.28-38)

¹ Du àna zuzɛni nahəma gəɖakani ga ndam *man̄galabakabu mis akaba Melefit ni, ndam *məsər Wakita ge Melefit ni akaba nday gəɖakani ge seriya ni dek təkakalava, təgray sawari. Eslini təgəs Yezu, təwəl mək tòru àna nan̄ afa ga bay *Pilet. ² Tòru tɛnjɔa àna Yezu a ti Pilet nakəŋ èhindifiŋa ma, àhi : « Nak ti bay ga ndam *Zude eɖedɛŋ aw ? » Àhəŋgrifəŋ, àhi : « Nak kədəm. » ³ Eslini gəɖakani ga ndam man̄galabakabu mis akaba Melefit ni tacalki nan̄ ka zlam magudarani kay. ⁴ Pilet èhindifiŋa ma keti, àhi ahkado : « Tacalki kur ka zlam magudarani kay ti kici do aw ? Kàhəŋgarfəŋ do aw ? » ⁵ Ay Yezu nan̄ te-te, àhəŋgrifəŋ va do. Gayan̄ ya àhəŋgarfəŋ ndo ni ti àgria ejep ana Pilet a.

Tədəm tākada Yezu a
(Meciyɛ 27.15-26 ; Lɔk 23.13-25 ; Zəŋ 18.39-19.16)

⁶ Kəla wuməri ga *Pak zla ti ndam *Zude təbu tihindifiŋa kè Pilet a ti məfaya zal dan̄gay a bəlan̄. Tihindifiŋa ti nan̄ àbu afiaya maslan̄a ya tawayay na ana tay a. ⁷ Zal nahan̄ àbu, slimì gayan̄ Barabas ; təfiya nan̄ a dan̄gay va akaba mis ndahan̄ ya ti təkad̄fəŋva kà ŋgumna ni. Ka sarta ya ti təkad̄fəŋva kà ŋgumna ni ti nan̄ àkada mis a. ⁸ Eslini mis dal-dalani ni tàra afa ge Pilet a, tihindifiŋa ti m̄gri ana tay akada gayan̄ ya ti agri ana tay kilevi ni. ⁹ Tàra tihindifiŋa nahkay ti Pilet nakəŋ àhi ana tay ahkado : « Nihi ti kawayum nəfiaya bay ga ndam Zude na ana kəli a waw ? » ¹⁰ Adəm nahkay ti, àsəra gəɖakani ga ndam *man̄galabakabu mis akaba Melefit ni təgəsibiyu Yezu ti adəba tagraləŋ solu palam. ¹¹ Ay gəɖakani ni tawayay ndo, təhi ana mis dal-dalani ni : « Humi : “Mawayay ti kəfaya nan̄ a ba, si

§ 14:63 Tamal zal Zude egəzlehkaba azana gayan̄ ka vu a ti adəfaki tuway, ahkay do ni zlam ya àbəlay do simiteni ni àgrava. Gəɖakani ga ndam man̄galabakabu mis akaba Melefit egəzlehkaba azana gayan̄ ka vu a ni ti azuhva ma ga Yezu ya adəm nan̄ Wur ge Melefit ni, adəba tədəm èndivia Melefit a dal-dal.

Barabas kwa.” » Mək təhi nahkay. ¹² Pilet nakəŋ àra ècia ma gatay na zla nahəma, àhi ana tay keti : « Kawayum ti nàgri mam ana maslaŋa ya ti kazalum naŋ Bay ga ndam Zude ni mam ? » ¹³ Təhəŋgrifəŋ àna zlahay : « *Darfəŋ naŋ kà təndal ! » ¹⁴ Nahkay naŋ nakəŋ èhindifiŋa ma kà tay a, àhi ana tay ahkado : « Àgudar mam emiteni mam ? » Nday nakəŋ ba təzlah kay kay : « Darfəŋ naŋ kà təndal ! » ¹⁵ Nahkay ti Pilet awayay aməri bəruv ana mis dal-dalani ni, àfiaya Barabas nakəŋ ana tay a, àhi ana ndam slewja gayəŋ ti təzləb Yezu àna kurupu. Tàra təzləbə naŋ a ti àhi ana tay ti tázay naŋ, tōru tadarfəŋ naŋ kà təndal.

*Ndam slewja teyefiŋ kà Yezu
(Meciyə 27.27-31 ; Zəŋ 19.2-3)*

¹⁶ Ndam slewja ni təgəs Yezu nakəŋ, təzoru naŋ a huđ ahay ga bay *Pilet ni vu. Ahay gani nani, təzalay Pretwer. *Eslini təzalakabu ndam slewja ndahaŋ ni dek. ¹⁷ Ndam slewja ni tàmbatki azana ndizeni ka Yezu, mək təkəleya adak a, təslap hindigil-hindigil, təfiviyyu a ahàr vu akada ga jaku ni. ¹⁸ Tàra təkəkia zlam a zla nahəma, təgri sa, təhi ahkado : « Məgruk sa, bay ga ndam *Zude ! » ¹⁹ Tázay eziŋwi, təsi a ahàr vu, tìtifiviyyu esliḃ e erí vu, təkəhadī mirdim meleher ndiḃa ndiḃa ana had.

²⁰ Tàra təkəbia seki a nahkay ti təkəkwakia azana ndizeni ya təkəki na, təkəkabu azana gayəŋ gayəŋani ya təkəkwakia ni. Eslini təzaya naŋ e mite va, ga moru *madarfəŋ naŋ kà təndal a.

Tadarfəŋ Yezu kà təndal

(Meciyə 27.32-44 ; Lək 23.26-43 ; Zəŋ 19.17-27)

²¹ Ndam slewja ni təkəkabu ahàr akaba zal nahaŋ naŋ àbu asləkabiya e gili a. Slimi gayəŋ Simu, naŋ bəŋ ge Eleksender nday ata Rufus, naŋ ga kəsə Sireŋ. Eslini nday nakəŋ təkəki ŋgasa ga mazay təndal ga *madarfəŋ Yezu ni. ²² Nahkay təzoru Yezu a məlaŋ nahaŋ vu ; məlaŋ gani nani ti təzalay Golgota, adəmvaba « Məlaŋ ga aslat ga ahàr. » ²³ Tōru tìŋjəa àna Yezu nakəŋ a zla ti tawayay təvi zum mebedəkabani akaba

haf ya ti təzalay mir ni. Ay ti Yezu àwayay ndo. ²⁴ Eslini tadarfəŋ naŋ kà təndal ni. Tàra tadarfəŋa naŋ a ti təgraki ca-ca àki ka azana gayəŋ ni bəlaŋ àna bəlaŋ ti təsər way azum way. ²⁵ Sarta ya tadarfəŋ naŋ kà təndal ni ti agray njemdi ambəlməbu ya ge miledə. ²⁶ Pakama àbu məbəkiani ka təndal, ka məlaŋ ya təkəki zlam magudarani ge mis ni ti mis dek təsər, təkəki ti nahkay hi : « Bay ga ndam *Zude. » ²⁷ Tadarfəŋ ndam akal bebem cə kà təndal ndahaŋ kà gəvay ga Yezu, bəlaŋ gani ka ahàr ga daf, bəlaŋ gani ti ni ka ahàr ga gəjar. [²⁸ Nahkay ti pakama ya àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu ni àgrava. Pakama gani nani ti nihi : « Tara tacalkivu naŋ àkivu ka ndam magudar zlam. † »]

²⁹ Nday ya ti takoru gwar eslini ni tàra tìpia naŋ a ti tìndivi naŋ, tədəday ahàr, təkəkaboru : « Hey, nak ya ti kədəm ahkado : “Nembedvù *ahay gədəkani ge Melefit ni ti anələmaba a huđ ga vad mahkərani ba” ni do aw ? ³⁰ Həŋgay ahàr gayak, hərəya kà təndal na zla ! » ³¹ Eslini gədəkani ga ndam *məŋgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba gədəkani ga ndam *məsər Wakita ge Melefit ni təkə təzlapay e kidiŋ gatay bu, teyefiŋ daya. Tədəm ahkado : « Naŋ nakəŋ àhəŋgaraba mis ndahaŋ a keti ni ti, àhəŋgaraba ahàr gayəŋ a koksah timey ! ³² Adəm naŋ *Krist *Bay gədəkani ya amara ni, naŋ bay ga ndam *Izireyel ti, məhərəya kà təndal na ! Tamal ti àhərəya kà təndal na nahəma, leli tekeđi aməfəki ahàr bilegeni. » Mis ya təkəbu madarfəŋani kà gəvay ga Yezu ni day tìndivi naŋ.

Yezu amətfəŋ kà təndal

(Meciyə 27.45-56 ; Lək 23.44-49 ; Zəŋ 19.28-30)

³³ Fat àra ècika tirked-keđ ka ahàr melefit a ti ləvəŋ àgray ka had ni dek, tekdefiŋ duk àbivoru àna njemdi mahkər ya ga məlakarawa. ³⁴ Àra àgra njemdi mahkər ti Yezu àdi ana zlahay kay kay, adəm : « Eloyi, Eloyi, lama sabahtani ? » Awayay adəmvaba ti « Bay Melefit, Bay Melefit goro ni, kəmbərəŋ nu ti kamam ? ‡ » ³⁵ Mis ya

* 15:16 Pretwer àna ma Rom ti awayay adəmvaba ahay ga gədəkani ga ndam slewja. † 15:28 Məŋjay Izayi 53.12. ‡ 15:34 Limis 22.2.

tàbu eslini ni ndahan tàra ticia gayan ya ti àzlah na ti tédəm : « Cùm day ti azalay Eli ni. »³⁶ Eslini bilin gatay àcuhworu àzay zlam ya esikabu yam akada ga matala ni, àtəliyu a zum cecəwekeni vu ju6, àbahi ka aday, àtəlikabiyu ana Yezu a ma vu ti mīsi. Àdəm : « Besuma day, tamal ti Eli ara azaya nan kà təndal na ti mara mipi. »³⁷ Ay Yezu nakəŋ àzlahkivu kay kay, àmət.

³⁸ Ka ya ti àmət ni ti azana ga mahay ga məlan *njəlatani ya ti a hud ga *ahay gəđakani ge Melefit ni bu ni ègəzlehvabiyu kwarra, agavəla cekw a had. ³⁹ Eslini bay ga ndam slewja ni nan àbu micikeni kama ga Yezu. Àra èpia gayan ya àmət na ti àdəm ahkado : « Maslanja hini ti Wur ge Melefit ededīŋ. »

⁴⁰ Wál ndahan təbu eslini cak, tamənjoru. Wál nday hini təkibu ka tay : Mari ga kəsa Magədala, Salomi akaba Mari mən ga ata Zek gəziteni nday ata Zoze ni. ⁴¹ Ka ya ti Yezu nan àbu ka had *Gelili ni ti nday gani tədəba nan a, təgria təwi a. Wál ndahan kay təbu tamənjəlanjoru bilegeni, wál nday nani təcəloya akaba Yezu a Zerəzalem a.

Təfiyu kisim ga Yezu e mindiviŋ vu
(*Meciya 27.57-61 ; Lək 23.50-56 ; Zəŋ 19.38-42*)

⁴² Məlakarawa àra ègia mis təbu təslamatavu ga vad *məpəsabana ga hajəŋ a ti ⁴³ zal nahan e kidīŋ ge mis gəđakani ya ti tagray seriya ni bu àra. Təzalay nan Zəzef, nan ga kəsa Erimete. Nan day ajəgay *Məgur ge Melefit. Àzay njədə gayan, òru afa ge Pilet, èhindi kisim ga Yezu ni. ⁴⁴ Gayan ya ti èhindi kisim ni ti àgria ejep ana Pilet a. Pilet àhi ana ahàr : « Yezu ti àməta àndava ededīŋ a waw ? » mək àzalay bay ga ndam slewja ni. Nan nakəŋ àra ènjia ti Pilet èhindifiŋa ma, àhi : « Àməta àpəsa ededīŋ a waw ? »⁴⁵ Bay ga ndam slewja ni àra àhia « Àməta » ti Pilet àvi divi ana Zəzef ti mōru māzay kisim ga Yezu na. ⁴⁶ Nahkay Zəzef òru àsəkumbiyu dawra, àzaya kisim ga Yezu kà təndal na, àkambah. Àra àkambaha ti àfiyu e mindiviŋ vu. Mindiviŋ nani ti miliyeni a pəlad vu.

Àra àfiya kisim ga Yezu na e mindiviŋ ni va ti àbəladiviya belim gəđakani ana mahay ge mindiviŋ ni. ⁴⁷ Ata Mari ga kəsa Magədala ni akaba Mari mən ga Zoze ni nday təbu tamənjəlanjə ka məlan ya təfiyu kisim ga Yezu ni.

16

Yezu anğaba e kisim ba
(*Meciya 28.1-8 ; Lək 24.1-12 ; Zəŋ 20.1-10*)

¹ Vad *məpəsabana àra àsləkaba zla nahəma, Mari ga kəsa Magədala ni, Mari mən ge Zek, akaba Salomi tōru təsəkumbiyu tersel, ti tàra təgraki ka vu ga Yezu. ² Ge miledə fat azlərəvaya a vad enjenjeni ga gosku a zla nahəma, nday nakəŋ tōru ke mindiviŋ ni. ³ Təbu təzlaporu ka ahàr divi, tédəm ahkado : « Way amoru mabəladiləŋa belim na ana leli kə mindiviŋ na way ? » ⁴ Belim gani nani ti gəđakani gəđak. Tàra tamənjoru ti tīpi ti mindiviŋ nakəŋ bəŋa, belim ni mabəladiləŋana. ⁵ Tōru tīnjəa ti təhuriyu e mindiviŋ ni vu. Tàra təhuriya ti tīpi wur dagwa nahan nan àbu manjəhadani digəsa ka ahar ga daf, məbakabu azana bəđ-bəđani, àsia anğwaz ana tay a kay. ⁶ Àhi ana tay ahkado : « Anğwaz àwər kəli ba. Kədəbum ti Yezu zal Nazaret, ya ti təkəđfəŋ nan kà təndal ni. Anğaba e kisim ba, nan àbi ahalay va bi. Mənjumki, məlan ya təfəkəđ kisim gayan ni nihi. ⁷ Nihi ti dəgum, kəhumi ma gani ana ata Piyer ndam mədəbay nan ni, humi ana tay ahkado : “ Àdoru ka had *Gelili kama gekəli, akədumi ahàr ti eslini, akada gayan ya ti àhi ana kəli ni. ” » ⁸ Nday nakəŋ təhəraya e mindiviŋ ni ba tədəgikibiyu ana hwa ; anğwaz àwər tay a, təgəgəra. Tàra təsləkabiyu zla ti təhi ma gani ana maslanja ndo, adaba anğwaz àwəra tay a kay. *

Yezu anğazlivu ana ndam mədəbay nan ni
[⁹ Yezu anğaba e kisim ba ge miledə a vad enjenjeni ga gosku a. Àra anğaya ti anğazlivu enji ana Mari ga kəsa Magədala, nan ya ti ahaslani Yezu àgariaba seteni a adəskəla ni. ¹⁰ Nan nakəŋ àra èpia Yezu a ti òru ga

* 16:8 A wakita ndahan bu ni ti ma ga Mark àndava ahalay a.

məhi ma gani ana ndam ya təbu akaba Yezu ahaslani ni. Òru àdi ahàr ana tay ti nday təbu titəwi, 6əruv awər tay. ¹¹ Mari nakəŋ àhi ana tay ahkado : « Yezu naŋ àbu, nìpia naŋ a. » Ay ma gayan ya àhi ana tay ni ti təgəsiki ndo.

¹² Kələŋ gani ndam *madəbay Yezu cə təbu takoru a kəsa ci6-ci6eni vu ti, Yezu àŋgazlivu ana tay. Àŋgazlivu ana tay ti vu gayan ni akada ya àŋgazlivu ana Mari ni do. ¹³ Nday nakəŋ day təsləkabiya ga maŋəhadì ma gani ana ndam madəbay Yezu ndahaŋ na. Tàra tənəhadia ana tay a nahkay ti nday nani təgəsiki ma gatay ya tənəhadì ana tay ni ndo keti.

¹⁴ Kələŋ gani ka ya ti ndam madəbay naŋ kru mahar bəlaŋani ni təbu təzum zlam nahəma, Yezu nakəŋ àŋgazlivu ana tay. Àra àŋgazliva ana tay a ti àləgi ana tay adaba təfəki ahàr ke Melefit ndo, tawayay məgəsiki pakama ga ndam ya ti tədəm : « Mìpia Yezu a, àŋgaba e kisim ba » ni ndo palam. ¹⁵ Mək àhi ana tay ahkado : « Dəgum ka had ga mələŋ ni dek, humioru *Ma Məweni Sulumani ana mis ya Melefit àgra tay a ni dek. ¹⁶ Maslaŋa ya ti àfəkua ahàr a akaba àbara ni ti Melefit amahəŋgay naŋ. Ay maslaŋa ya ti àfəku ahàr ndo ni ti Melefit aməgəs naŋ àna seriya. ¹⁷ Nday ya ti təfəkua ahàr a nahəma, məfəku ahàr gatay ni ara asərvu nahkay hi : atəgariaba seteni ana mis àna slimi goro a ; atəzlapay àna ma həma ndahaŋ ya nday təsər do ni ; ¹⁸ tamal ti təgəs gavaŋ àna ahar ahkay do ni tisi zlam makad mis day, zlam nday nani atəgri araŋa ana tay do ferera ; tamal ti təbəki *ahar ka ndam ya təbesey do ni, ndam nday nani ataŋgaba. »

*Melefit azoru Yezu a hud melefit vu
(Luk 24.50-53 ; Təwi 1.9-11)*

¹⁹ Bay geli Yezu àra àhia pakama na ana tay a nahkay ti Melefit àzoru naŋ agavəla a hud melefit vu, mək ànjəhad kà ahar ga daf ge Melefit, a mələŋ ga gədəkani vu. ²⁰ Kələŋ

gani ndam *asak ga Yezu ni ti ni təsləka, təhioru *Ma Məweni Sulumani ana mis ga had ga mələŋ ni dek. Bay geli àvi njədə ana təwi gatay ya təgray ni àna məgrikivu zlam ndahaŋ ya ti mis tìpi dáy-dáy ndo ni ana tay.] †

† 16:20 A wakita ndahaŋ bu ni ti wakita ga Mark andav àna 9-20. Ay a wakita ndahaŋ bu ka mələŋ ga 9-20 ti andav nahkay hi : « Wál ni tənəŋgri ere ye ti àgravu ni dek àna ata Piyer akaba ndam madəbay Yezu ndahaŋ ni, təzlapaki kay ndo. Kələŋ gani Yezu àna ahàr gayan àsləroru ndam madəbay naŋ ni gwar egezi ka mələŋ ya fat azləravaya ni akaba gwar agavəla ka mələŋ ya fat adiyu ni ga məhiani ana mis Melefit amahəŋgay mis ga kaŋgay-kaŋgayani. Ma gani nani ti njələta, aməmbatvu dáy-dáy do. »

Ma Mɔwɛni Sulumani ya Luk àbɛki ni Ere ye ti mɛdɛmki ka Ma Mɔwɛni Sulumani ya Luk àbɛki ni

Maslaɲa ya ti àbɛki wakita ge Luk ni àdafay slimi gayan a wakita ni bu ndo. Ku tamal nahkay nɛngu ni, kwa ka mɛnjɛki gani ndam ga Yezu dek tɛsɛra àbɛki ti Luk bay ya tàgrakabu tɛwi akaba Pol ni (2 Timote 4.11). Mɛsɛra, bay ya àbɛki wakita ge Luk ni ti àbɛki Tɛwi ga ndam asak ga Yezu day nan gani (Luk 1.1-4, Tɛwi 1.1). A Tɛwi ga ndam asak bu àdɛm « leli » (16.10-17; 20.5-15; 21.1-18; 27.1-28.16), nahkay mɛsɛra bay ya àbɛki wakita ni tɛsawada akaba Pol a.

Luk àbɛki wakita gayan cɛeni ni ana Teyɛfil (1.3). Way Teyɛfil way ti mɛsɛr do; slimi gayan ni awayay adɛmvaba « Bay ya ti awayay Melefit ni. » Luk azalay nan « gɛdakani goro » : bi nan bay ge elimeni, bi àpɛl sɛngu ga magraya wakita na ti nan; àfɛkia ahàr ka Yezu a, ay Luk àbɛki wakita ti mɛci pakama àki ka Yezu lala (1.4). Luk awayay ti mis dek tɛsɛr pakama àki ka Yezu lala.

Luk àsɛra ma Gres a lala, àbɛki ti akada ga ndam mɛsɛr zlam ya tɛbɛki wakita ka sarta ga Yezu ni. Awayay ti mis tɛsɛr ere ye ti àgravu ni àgrava ededɛn ededɛnena, nahkay àdafay slimi ga bɛbay ya tɛgur had ka sarta gani ni (1.5; 3.1); ka sarta gani nani mis tacal vi ti àna slimi ga bɛbay nahkay.

Luk àngɛhad ere ye ti Yezu àgray akaba àdɛm ni akada ga ata Meciyɛ nday ata Mark ya tɛngɛhad ni : Yezu ànjɛki ke tɛwi gayan ka had Gelili, òru gwar a Zeruzalem. Ay akada ge Meciyɛ ya àgray ni Luk day ànjɛki ti ke miwi ga Yezu (1-2); ka mɛlan nani akaba ka mɛlan ndahan àngɛhad zlam ya ti nan nanani ècifiɲa kè mis ndahan a, èjeɲgey a wakita ndahan bu ndo ni (1.3).

Ga Yezu ya àhɛngalay Melefit ni ti ata Meciyɛ nday ata Mark tɛngɛhada ma gana, ay ti Luk àngɛhada àtama gatay na (3.21; 5.16; 6.12; 9.18, 28-9 akaba ndahan).

Àdafa tɛwi ga Mɛsuf Njɛlatani ya àgray na daya (1.35, 41, 67; 2.25-27; 3.16, 22; 4.1, 14, 18; 10.21 akaba ndahan). Àngɛhad ahɛmamam wál ndahan tàdɛbay Yezu, Melefit day àhɛngay tay ni (1.39-56; 7.37-50; 8.2; 23.27-28, 49; 24.1), akaba ahɛmamam Yezu awayay ndam talaga ni (4.18; 6.20; 7.22; 11.41; 12.23; 14.13, 21; 18.22; 19.8; 21.2-3). Àngɛhad ahɛmamam Yezu awayay ndam magudar zlam ya tambatkaba majalay ahàr gatay a ni daya (5.32; 7.34, 37-50; 15.1-7, 10; 18.13-14; 19.7-10).

Pakama ya Luk ànjiki ana Teyɛfil ni

¹ Nɛbukki wakita hini ana nak, Teyɛfil goro ni.

Nɛhuk nahɛma, mis kay tàkadva, tɛbɛkia zlam ya ti tàgravu e kidɛn geli bu na ka wakita. ² Wudaka tɛbɛki zlam gani nani ti mis ndahan tɛhibiya ana leli a àndava. Nday ya ti tɛhi ana leli ni tɛpibiya ere ye ti àgravabiya kwa ka mɛnjɛki gani àna eri gatay gatayana. Nahkay zla ti tɛwi gatay ègia ga mɛhi pakama ge Melefit ana mis a. ³ Ègia mis ndahan ni tɛbɛkia wakita gatay na nahɛma, nu day àbɛlafua nawayay nɛbukki pakama gani ka wakita, Teyɛfil gɛdakani goro ni. Nawayay nɛslamalakabu pakama gani lala, adaba nɛcahakabá ere ye ti àgravu na dek, kwa ka mɛnjɛki gani. ⁴ Nagray nahkay adaba nawayay ti kɛsɛr pakama ya kici ni ti pakama ge jiri ededɛn.

Mɛslɛr ge Melefit àdɛm etiwi Zɛn bay mɛbaray mis

⁵ Ka sarta ya *Erot nan bay gɛdakani ga had ga ndam *Zude nahɛma, zal nahàn àbu, nan bay *manɲalabakabu mis akaba Melefit, slimi gayan Zakari. Nan ge dini ga Abiya. Wal gayan day wur hud ga *Aron, slimi gani Elizebet. ⁶ Nday cɛcɛeni ndam jireni kè eri ge Melefit, tɛgɛskabu *Divi ga Bay Melefit ya tɛbu mɛbɛkiani a wakita ge Mɛwiz ni bu ni, tagray ere ye ti Melefit awayay ti mis tàgray ni dek. Nday gani mis tɛngɛtɛɲa zlam magudarani kà tay a do. ⁷ Ay ti tɛwi bɛza ndo, adaba Elizebet nan dɛgɛlani mɛk nday cɛcɛeni tɛgia medewel a àndava.

⁸ A vad nahan Zakari nan abu agri tawi ana Melefit a *ahay gəđakani ge Melefit ni bu, adaba ahar ge tawi ga ndam ge dini gayan enjua. ⁹ Kəlavad ndam mangalabakabu mis akaba Melefit ni tihindi Melefit ti mādaba mis a bəlan e kidin gatay ba, ti maslanə nani ahuriyu kə mahay ga məlan *njəlatani ni ga mazəbay haf ya ezi akada ge tersel ni : ka fat nani ti Melefit adaba Zakari a. ¹⁰ Sarta ga mazəbay haf ni ara enjia ti ahuriyu a ahay ni vu. Mis ndahan dal-dalani ni ti ni nday a dalaka bu, təbu tahəngalay Melefit. ¹¹ Eslini *məslər ge Melefit aŋgazlivu : məslər ni jika gwar kə ahar ga daf ga zlam ya ti tazəbaki haf ya ezi acər ni. ¹² Zakari nakəŋ ara epia məslər ge Melefit na ti abivaya aŋgwaz a, atia bəruv a. ¹³ Nan abu agray aŋgwaz nahkay nahəma, məslər ge Melefit ni ahi : « Kəgray aŋgwaz ba, Zakari, adaba Melefit ecia gayak ya kəhəngalay nan na. Nahkay wal gayak Elizebet emiwəkaya wur zalana, akədi slimi gani Zeŋ. ¹⁴ Etiweya wur na ti akəmərvi dal-dal asabay, mis kay day atəmərvi ka ya ti etiweya nan a ni. ¹⁵ Adaba mam, nan gani emigi mis gəđakani kə eri ge Melefit. Emisi zum akaba zlam mawəsani day-day do ; kwa nan a huđ ga mənani bu *Məsuf Njəlatani aniviyu a məbərvi bu dal-dal. ¹⁶ Amahəngarbiyu bəza ge Izireyel kay afa ga Bay Melefit gatay ti təfəki ahər keti. ¹⁷ Amara kama ge Melefit ga məhi ma ge Melefit ana mis a. Melefit aməvi Məsuf akaba njəda akada ya avi ahaslani ana bay mahəngaray pakama gayan Eli ni. Amagray tawi ga mangalabakabu ata bəŋ ga bəza akaba bəza gatay ; mis ya ticiiki slimi ana Melefit do ni amahəngarbiyu tay ti tjalay ahər akada ga ndam ya ticiiki slimi ana Melefit ni. Nahkay amaslamalikabu mis ana Bay geli ga məgri tawi. »

¹⁸ Eslini Zakari nakəŋ ahəngrifəŋ, ahi : « Anəsər ma gayak ya kəđəm ni ti jiri ti ahəmamam ? Adaba nihi leli cəeni ata wal goro miġia medewel a ni. » ¹⁹ Eslini məslər ge Melefit nakəŋ ahəngrifəŋ, ahi : « Nu Gabriyel, nu nəbu kə meleher ge Melefit kəlavad. Aslarkukbiyu nu ti nəhuk ma sulumani ya kici ni. ²⁰ Nihi ti akazlapay

koksah, akəđəm ma va do, si ere ye ti nəhuk ni amagrava day, adaba kəgəskabu pakama goro ndo. Nəhuk nahəma, ere ye ti nəđəm ni ti amagravu ana vad gani. »

²¹ Ka sarta ya Zakari nan a ahay bu ni ti mis ya a dalaka bu ni təbu tajəgay nan. Ara apəsviya a məlan *njəlatani ni va ti ahəlia ahər ana tay a. ²² Ka ya ti ahəraya ni ti əsliki məđəm ma va do. Nahkay mis ni təsəra epibiyu arəŋa a məlan njəlatani ni ba. Nan nakəŋ azlapay koksah, adadi ahar ana tay cilin.

²³ Nahkay nan abu agri tawi ana Melefit. Sarta ge tawi gayan ni ara andava ti aslaka oru a magam gayan. ²⁴ Kəlan gani wal gayan Elizebet azay huđ. Ara əza huđ na ti anjəhad a ahay bu kiya zlam, ahəraya e mite va ndo. Adəm : ²⁵ « Ere ye ti aġrakuvu ni ti tawi ga Bay Melefit goro. Nihi ti ajənakia nu a, azəkua mimili kə eri ge mis a. »

Məslər ge Melefit adəm etivi Yezu

²⁶ Ka ya ti Elizebet nan a huđ kiya muku nahəma, Melefit aslərbiyu məslər gayan Gabriyel a kəsa nahan vu. Kəsa nani ti təzalay Nazaret, ka had *Gelili. ²⁷ Aslərbiyu ka wur dahalay nahan, slimi gayan Mari. Wur dahalay nani ti təvia ana zal nahan a ; slimi gani Zəzef, nan wur huđ ge Devit. Ay ti azay nan fan ndo. ²⁸ *Məslər ge Melefit nakəŋ arəkioru ka wur dahalay ni, ahi : « Nəgruk sa. Nak ti Melefit awayay kur, aġruk sulum gayan. Bay Melefit nan abu akaba kur. » ²⁹ Wur dahalay ni ara ecia sa ga məslər ge Melefit na ti ahəlia ahər a. Ahi ana ahər ahkado : « Sa ga mam nahkay mam ? » ³⁰ Eslini məslər ge Melefit nakəŋ ahi : « Kəgray aŋgwaz ba, Mari, adaba kəŋgəta zlam sulumana afa ge Melefit a. ³¹ Kara kazay huđ wudak. Nahkay kara kiya wur zalani, akədi slimi gani Yezu. ³² Wur nani emigi mis gəđakani. Melefit nan agavəla drin aməđəm wur nani ti wur gayan. Bay Melefit aməfiyu nan a bay ge Devit bəŋ ga bəŋani ya azum ahaslani ni vu, ³³ aməgur bəza huđ ge Zəkəp ga kaŋgay-kaŋgayani, bay gayan amandav day-day do. »

³⁴ Eslini Mari ahi : « Nu nəsər zal do ni ti, anazay huđ gani ti ahəmamam ? » ³⁵ Məslər

ge Melefit ni àhəŋgrifəŋ, àhi : « *Məsuf Njəlatani amə̀əkuka, Melefit naŋ agavəla driŋ amagraŋ ti kə̀njəhad a njəda gayəŋ bu akada ya kanjəhad e zəhweri ga məŋgəhaf bu ni. Nahkay wur ya ekiweya ni naŋ njəlata, Melefit amazalay naŋ Wur gayəŋ. ³⁶ Nihi Elizebet wur ga ndam gekəli ni, naŋ ya ti mis tə̀dəm naŋ dəgəlani ni, ku ègia medewel a nəŋgu ni àza huđ a kiyi muku, wur zalani àniviyu. ³⁷ Adaba mam, ere ye ti Melefit èsliki magrani do ni ti àbi. » ³⁸ Mari nakəŋ àra ècia ma gayəŋ na ti àhi : « Nu ti nu wal məgri təwi ana Bay Melefit. Ere ye ti kəhu ni məgrakuvu ti ! » Eslini məslər ge Melefit ni àsləka, àmbər bu naŋ.

Mari naŋ àbu afa ge Elizebet

³⁹ Ka sarta gani nani Mari àsləka, àcəloru ke weceweceni gwar a həma vu, a kəsa nahaŋ vu ka had *Zude. ⁴⁰ Òru ènjəa ti àhuriyu a ahay vu afa ga Zakari, àgri sa ana Elizebet wal ga Zakari ni. ⁴¹ Elizebet àra ècia sa ga Mari na ti wur ya ti a huđ gayəŋ bu ni àdaday. Eslini *Məsuf Njəlatani èsliva a vu vu ana Elizebet a, ⁴² mək naŋ nakəŋ àdiki ana zlahay kay kay, àdəm : « Nak ti Melefit àgruka zlam sulumana àtama ga wál ndahaŋ na dek. Àgria sulum ana wur gayək ya a huđ bu na daya. ⁴³ Nu way ti məŋ ga Bay goro m̀ara afa goro a way ? ⁴⁴ Ka ya ti n̄ici sa gayək ni ti wur ya a huđ goro bu ni àdada àna məmərana. ⁴⁵ Nak kəbu àna məmərani adaba kəfəkia ahər ka Bay Melefit a, kəsəra amagraŋ ere ye ti àhuk aməgruk ni. »

Mari àzlabay Melefit

⁴⁶ Eslini Mari nakəŋ àdəm ahkado :
« Àna məbər uv goro dek nədəm Bay Melefit goro naŋ gəđakani dal-dal,
⁴⁷ nu nəbu àna məmərani kay adaba Melefit naŋ àbu ahəŋgay nu ;
⁴⁸ adaba mam, nu n̄isli araŋa do, nəgri təwi ana naŋ, ay ti àjalakua ahər a.
Nahkay kwa kani mis ya təbu ni dek atədəm nu nəbu àna məmərani dal-dal ga kaŋgayani.
Mis ya etiwi tay kama ni dek day atədəm nahkay.

⁴⁹ Atədəm nahkay adaba Melefit esliki magray zlam dek, àgrua zlam gəđakana.

Melefit ti naŋ njəlata !

⁵⁰ Ndam ya tabəhad̄i mirdim ni ti awayay tay,

agri sulum gayəŋ ana tay akaba ana bəza huđ bəza huđ gatayani.

⁵¹ Àgra təwi ga njəda àna ahar gayəŋ a ; ndam ya ti zlabay àniviyu ana tay ni ti àgrikaba ahər ana tay a kway-kwayay.

⁵² Bəbay day àhəlabə tay a bay gatay ba ; ndam ya ti ti sliviyu a mis vu do ni ti àhəlayə tay agavəla.

⁵³ Ndam ya ti ləwir àwər tay ni ti àvia zlam sulumana ana tay a, tərəha àna naŋ a ;

ndam ge elimeni ti ni àgara tay a, təsləka ahar gatay zlam zlam.

⁵⁴ Ndam *Izireyel ti nday ndam məgri təwi ana Melefit, nahkay àjənakia tay a ; sulum gayəŋ ya àdəmbiyu aməgri ana tay ni àgəjazlki ahər ndo.

⁵⁵ Sulum gani nani ti àhibiya ma gana ana ata bəŋ geli ahaslana, àdəm aməgri ana Abraham akaba ana bəza huđ gayəŋ ga kaŋgay-kaŋgayani. »

⁵⁶ Mari àra àzləba Melefit a nahkay ti àpəsiyu afa ge Elizebet agray kiyi mahkər ; kələŋ gani àsləkabiya, àra a magam a.

T̄iwi Zeŋ bay məbaray mis ni

⁵⁷ Kiyi ge Elizebet àra ènjia ti èweya wur zalana. ⁵⁸ Àra èweya wur na ti àmərvə : ndam mahay gayəŋ akaba ndam gayəŋ t̄ara t̄icia Melefit àgria sulum gayəŋ a ti nday day təmərvə. ⁵⁹ Wur ni àra àgra vad azlalahkər a nahəma, mis t̄ara ge *mekeli k̄əd̄i a. T̄ara t̄ekelia k̄əd̄i na ti tawayay t̄əd̄i slimi ga bəŋani Zakari. ⁶⁰ Ay ti məŋani àdəm : « Aha, k̄azalum naŋ nahkay ba, slimi gayəŋ Zeŋ. » ⁶¹ T̄ara t̄icia ma ga wal na ti t̄əhi : « Maslaŋa àbi e dini gayək bu təzalay naŋ Zeŋ bi timey. » ⁶² Nahkay tədad̄i ahar ana bəŋ ga wur ni, ti m̄əd̄əfiaya slimi ya naŋ awayay mədiani ana wur ni ana tay a. ⁶³ Mək Zakari nakəŋ èhindifiŋa pələŋgaf k̄a tay a. T̄ara t̄əzibiya ti àbək̄i : « Slimi gayəŋ Zeŋ. » Gayəŋ ya àra àbək̄ia nahkay ni ti àgria ejep ana mis na dek. ⁶⁴ Ka gani nani Melefit

àhàlikaba ma ana Zakari nakəŋ a, àzlapay huya, àdi ana mazləbay Melefit. ⁶⁵ Ere ye ti àgravu ni ti àsia aŋgwaz ana ndam mahay gayan na dek. Ma gani nani àhəndoru ka had *Zude a kəsa ya ka həma ni vu dek. ⁶⁶ Ndam ya ticia pakama nana ni dek ti təbu təjalaki ahàr, tədəm ahkado : « Wur nani ti emigi mam ? » Wur ni ti njəda ge Melefit àbu akaba naŋ edediŋ.

Zakari ahəŋgri ma ge Melefit ana mis

⁶⁷ Esline *Məsuf Njəlatani èsliva ana Zakari bəŋ ga wur na a vu va. Nahkay àhəŋgaraya pakama ge Melefit a, àdəm ahkado :

⁶⁸ « Mazləbay Bay geli, Melefit ga ndam *Izireyel ni,

adaba àra àmənɣaya ndam gayan a, àmba tay a.

⁶⁹ Melefit àslərbiya bay njəda-njədani ga mahəŋgay leli a.

Bay njəda-njədani nani ti wur huɗ ge Devit bay məgri təwi ana Melefit ni.

⁷⁰ Pakama gani nani ti àhibiya ana ndam njəlatani ya tahəŋgaray *pakama gayan ahaslani na,

mək nday day təhəŋgria ana mis a.

⁷¹ Àdəm amahəŋgafəŋa leli kà ndam ezir geli a,

ti ndam ya tàwayay leli do ni tislili ke leli va ba.

⁷² Àgria sulum gayan ana ata bəŋ geli a, àjalakia ahàr ka pakama gayan ya àwəlkabu akaba tay na.

Pakama gayan ya àwəlkabu akaba gatay ni ti njəlata.

⁷³ Àjalakia ahàr ka mbadəy gayan ya àmbadi ana Abraham bəŋ geli na.

A mbadəy gayan ni bu àhi ⁷⁴ amahəŋgafəŋa leli kà ndam ezir geli a

ti aŋgwaz àwərfəŋa leli kà tay a va ba,

ti məfəki ahàr ke Melefit, mázləbay naŋ,

⁷⁵ ti mīgi ndam jireni, ndam njəlatani kə eri gayan

duk abiviyu ana mandav ga vad ga sifa geli. »

⁷⁶ Zakari nakəŋ àdəm keti :

« Nak zla nahəma, wur goro, atəzalay kur bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit. Naŋ agavəla driŋ !

Atəzalay kur nahkay adaba akədi kama ana Bay gəɗakani geli ga maslama-likabu divi,

⁷⁷ ga məhiani ana ndam gayan ni ti təsər Melefit aməmbərfəŋa zlam magudarani gatay na kà tay a, amahəŋgay tay.

⁷⁸ Melefit geli ni ti awayay leli, agri sulum gayan ana leli dal-dal.

Nahkay amara masladi məlan ana leli kwa agavəla akada ga fat ya azlərəvaya, asladay məlan ni.

⁷⁹ Amasladi məlan ti ana ndam ya ti nday a ləvəŋ bu ni akaba nday ya ti tagrafəŋa aŋgwaz kə kisim a ni,

ti mədəfiki ana leli ahəmamam manjəhadkabu àna sulumani akaba Melefit ni. »

⁸⁰ Zakari nakəŋ àra èndeveriŋa pakama gayan na ti ànjəhad akaba ndam gayan zlam gayan. Nday təbu nahkay ti Zeŋ wur gayan ni naŋ àbu adək, məsər zlam gayan asagakivu adaba Melefit naŋ àbu akaba naŋ. Ànjəhad e gili duk abiviyu ana vad ya ti aŋgazlivu ana ndam Izireyel vay-vay ni.

2

Tiwi Yezu (Meciɣ# 1.18-25)

¹ Ka sarta gani nani ti Egəst *bay gəɗakani ga ndam Rom àdəmva. Àdəm tâcal mis ga had ya naŋ agur ni dek, təbəki slimi gatay ka wakita. ² Macal mis nani ti ye enjenjeni. Àgravu ka ya ti Kiriniyəs agur had Siri ni. ³ Nahkay ku way way do dek akoru ka had gayan ti tâcal naŋ, təbəki slimi gayan esline. ⁴ Ka sarta gani nani ti Zuzef zal ga Mari ni naŋ àbu ka had *Gelili a kəsa Nazaret bu. Àra ècia ma ga macal mis na ti àsləka òru ka had *Zude, a kəsa Betlehem vu. Òru esline ti adaba tiwi bay Devit bəŋ ga bəŋani ahaslani a kəsa gani nani bu. ⁵ Ka ya ti akoru ni ti àzəkivu wal gayan Mari ju, ti təbəki slimi gatay a kəsa ga ata bəŋ gatayani bu. Ka gani nani ti wal ni huɗ èsliliŋa.

⁶ Tòru tinjua e Betlehem a nday təbu esline ti vad ge miwi wur ni ènjua. ⁷ Nahkay naŋ nakəŋ eweya meykweya gayan wur zalana. Àra eweya wur na ti àfiyu naŋ a azana vu mək àfəkad naŋ a kulum vu. Tàfəkad wur

ni eslini ti adaba mis tìsliva a ahay ga ndam mirkwi ni va, mēlan̄ ābi va bi palam.

Məslər ge Melefit ahi ana ndam majəgay zlam tìwia Krist a

⁸ Ka had nani nahəma, ndam majəgay zlam təbu a huđ gili bu, tanjəhad eri ga majəgay zlam gatay ga mēlavad. ⁹ Nday təbu eslini ti məslər ga Bay geli Melefit aṅgazlivu ana tay, masladani ga Bay geli Melefit ahərkiā ka tay a ka mēlan̄ nana, ābəvù tay e kidin̄ vu. Tàra tìpia nahkay ti ābiva aṅwaz ana tay a dal-dal. ¹⁰ Eslini *məslər ge Melefit ni āhi ana tay ahkado : « Kəgrum aṅwaz ba. Nihi nahəma, nəzibiya ma məweni sulumana ana kəli a. Ndam *Izireyel dek eticia ma gana ti atəmərvu āna naṅ dal-dal. ¹¹ Ma ya ti nəzibiyu ana kəli ni ti nihi : Tìwieya bay mahəṅgay mis ana kəli kana a kəsa ge Devit ba. Naṅ gani *Krist *Bay gəđakani ya amara ni, naṅ Bay geli gəđakani. ¹² Ere ye ti akəsərum naṅ āna naṅ ni ti nihi : akədumi ahər ana wur ndeḅ-ndeḅeni a azana bu a kulum bu. »

¹³ Àra āđəma nahkay ti ndam ga slaku ge Melefit dal-dal təzlərəvaya a huđ melefit va dekik hūya, nday təbu akaba naṅ, tazləbay Melefit, təđəm : ¹⁴ « Təzləbay Melefit drin̄ agavəla ! Ka had day ndam ya ti Melefit awayay tay ni tən̄jəhadkəbu āna sulumani, araṅa āhəli ahər ana tay ba ! »

Ndam majəgay zlam takoru təmən̄jiyu Yezu e Betlehem

¹⁵ *Məslər ge Melefit ni tàra təzləba Melefit a nahkay ti təsləkafəṅa kə ndam majəgay zlam na, tən̄goru a huđ melefit vu. Tàra təsləkafəṅa kə tay a ti nday ti ni təđəm e kidin̄ gatay bu : « Mədəgum bəđak e Betlehem, makoru mipəmbiyu ere ye ti àgravu, Bay Melefit āhi ana leli ni kwa. »

¹⁶ Nday nakəṅ təzoru asak kirim-kirim, tōru tədi ahər ana Mari nday ata Zəzef akaba wur ndeḅ-ndeḅeni ni, naṅ mandəhadani a kulum bu. ¹⁷ Tàra tìpia wur na ti tən̄gəhad pakama ga məslər ge Melefit ya āhiki ana tay ka wur ni. ¹⁸ Mis ya ticia ma ga ndam majəgay zlam ya tən̄gəhadī ana tay na ti àgria ejep ana tay a dek. ¹⁹ Mari ti

ni àgəskabá ma na dek a ahər gayan̄ va, naṅ ābu adəgəzlki ahər dal-dal. ²⁰ Kələn̄ gani ndam majəgay zlam ni təsləka. Nday āna məmərani, təzləbay Melefit azuhva zlam ya tici akaba tìpi ni dek. Zlam gani nani dek àgrava akada ga məslər ge Melefit ya āhi ana tay na.

Təngazli Yezu ana Melefit a dalaka ga ahay gəđakani ge Melefit bu

²¹ Wur ni āra āzuma vad a azlalahkər nahəma, *təkeli kədi, tədi slimi Yezu. Slimi nani ti slimi ya ti *məslər ge Melefit ādi mən̄jəd mazay huđ gayan̄ ni.

²² Wal ni āra āsaya đaf e mite va ti si ndam *man̄galabakəbu mis akaba Melefit ni təđəm naṅ əgia n̄jəlatana keti kwa akada ge *Divi ge Melefit ya Məwiz ābəki a wakita gayan̄ ni bu ni. Nahkay tōru nday ata zal gayan̄ Zəzef a Zerəzalem ga man̄gazli wur ni ana Bay geli Melefit, ²³ adaba ābu məbəkiani e Divi ga Bay geli Melefit bu, Melefit āđəm ahkado : « Meykweya zalani lu emigi n̄jəlata, naṅ ga Bay geli Melefit. * »

²⁴ Nahkay si təbi kurkoduk cə ahkay do ni bəza ga guduk-guduk cə ana Bay Melefit akada ya ābu məbəkiani e Divi ga Bay Melefit bu ni kwa. †

Simeyən̄ nday ata Ana tən̄gri ma ge Melefit ana mis

²⁵ Eslini zal nahan̄ naṅ ābu a Zerəzalem, slimi gayan̄ Simeyən̄, naṅ gani mis jireni, ahəṅgriuru ahər a had ana Melefit, naṅ ābu ajəgay bay ya ti Melefit aməslərbiyu ga mahəṅgay ndam *Izireyel ni. Simeyən̄ gani *Məsuf N̄jəlatani naṅ ābu akaba naṅ. ²⁶ A vad nahan̄ Məsuf N̄jəlatani āhiaba, āhi : « Wudaka kəmət nahəma, ekipia *Krist *Bay gəđakani ya Bay Melefit aməslərbiyu ni day kwa. » ²⁷ Nahkay ka fat ya ti ata bən̄ ga Yezu nday ata mən̄ ga Yezu təzoru Yezu wur gatay ni a dalaka ga *ahay gəđakani ge Melefit ni vu ga madəbay *Divi ge Melefit ya Məwiz ābəki a wakita gayan̄ ni bu ni ti, tədi ahər ana Simeyən̄ nakəṅ. Naṅ eslini āndava, adaba Məsuf ge Melefit āzoya naṅ a. ²⁸ Simeyən̄ nakəṅ āra əpia wur na ti āzay naṅ a ahar vu, àgri səsī ana Melefit, āđəm :

* 2:23 Mən̄jay Mahərana 13.2, 12, 15. † 2:24 Mən̄jay Levi 12.8.

29 « Nihi nahəma, Bay goro ni, ere ye ti kəhu ni ti kəgra àndava.

Nu evidi gayak, kebesey məvu divi ti nəmət àna sulumani.

30 Adaba nìpia bay ya ti kəslərbiyu ga mahəngay mis na àna eri goro a,

31 maslaŋa ya ti kəzaba naŋ kə meleher ge mis ga məlaŋ na dek ni.

32 Naŋ gani amasladi məlaŋ ana mis, ti mis ya ti nday ndam *Zude do ni dek day təsər kur.

Nahkay mis dek atazləbay ndam Izireyel, ndam gayak ni, azuhva naŋ. ‡ »

33 Ata bəŋ ga Yezu nday ata məŋ ga Yezu tàra ticia ma ga Simeyoŋ ya àdəmki ka wur na ti àgria ejep ana tay a dal-dal. 34 Eslini Simeyoŋ nakəŋ àhəngalay Melefit ti mēgri sulum gayan ana tay, mək àhi ana Mari məŋ ga wur ni : « Azuhva wur hini nahəma, ndam Izireyel ndahan kay atanəgoru kəlaŋ, nday ndahan kay ti ni atoru kama. Melefit amanəgazlay naŋ, ay ti mis atəgəskabu naŋ do ; 35 nahkay amanəgazlaya zlam ya mis kay təjalay a ahər gatay bu na vay-vay. Nak Mari ti ni, akacakay daliya, ekitəwi akada ge mis ya tətəhada àna maslalam a gək ni. »

36-37 Wal nahan naŋ àbu, naŋ wal mahəngaray pakama ge Melefit, slimi gayan Ana. Naŋ wur ge Fenəwel zal Eser. § Vi gayan dekeni kru kru azlalahkər mahar fad, ègia medewel a dal-dal. A dahalay gani nahəma, àda zal a, tivikabu vi adəskəla, mək zal ni àmətchia. Zal gayan ni àra àmota ti ànjəhad ka ahər gayan, naŋ wal madakway. Ka sarta gani nani ti naŋ àbu akoru a dalaka ga ahay gədakani ge Melefit ni vu kəlavad. Məlafat akaba məlavad gani do dek azləbay Melefit eslini àna məgəs *ndəra akaba àna mahəngalay naŋ. 38 Ka ya ti Simeyoŋ naŋ àbu azlapaki ka Yezu nahəma, wal madakway ni ènjia bilegeni. Àra ènjia ti àgri səsi ana Melefit. Mis ndahan təbu eslini tajəgay vad ya ti Melefit amahəngay Zerəzalem ni. Eslini wal nakəŋ àhəngri pakama ge Melefit ya àdəmki ka wur ni ana tay dek.

Ndam ga Yezu tanga a Nazaret a

39 Ka ya ti ata Zəzef nday ata Mari tādəba *Divi ga Bay Melefit ya àbu məbəkiani a wakita ge Məwiz ni bu na dek ti təsləka àna wur na, tənəgoru a kəsa gatay vu a Nazaret ka had *Gelili. 40 Nday təbu eslini ti wur ni naŋ àbu adək, njəda gayan day asagay. Zlam day àsəra kay ; Melefit awayay naŋ, naŋ àbu agri sulum gayan.

Ere ye ti Yezu àgray ka ya ti vi gayan kru mahar cə ni

41 Ata Zəzef nday ata Mari takoru a Zerəzalem tagrabiyo wuməri ga *Pak kilevi. 42 Yezu àra àzuma vi a kru mahar cə ti tòru akaba ata bəŋani ata məŋani a Zerəzalem akada gatay ya tagray kilevi ni. 43 Tàra təgraba wuməri na àndava ti mis dek təsləka tənəgoru a magam gatay. Ka ya ti mis ni təsləka ni ti Yezu àsləka ndo. Ànjəhad a Zerəzalem ka məsər ga ata bəŋani nday ata məŋani do. 44 Nday tādəm bi naŋ àbu asləka akaba ndam gatay ya təsawaday akaba tay na. Nahkay təsawaday ruk, day kwa ti tādəbay naŋ àkibu ka ndam gatay ni, 45 ay tədi ahər ndo. Tàra tədi ahər ndo ni ti tənəgoru a Zerəzalem, tādəboru naŋ. 46 A vad ya mahkər gani day kwa ti tədi ahər a dalaka ga *ahay gədakani ge Melefit ni bu. Naŋ àbu manjəhadani digəsa e kidin ge məsisi gədakani gatay ni bu, abi slimi ana ma gatay ya tādəm ni, ehindifinə ma kə tay a daya. 47 Eslini mis ya təbi slimi ana ma gayan ni dek təgra ejep a, adaba àsəra zlam a kay, àhəngarfəŋ kə pakama lala. 48 Ata bəŋani nday ata məŋani tàra tədida ahər a ti təgra ejep a dal-dal àsabay. Eslini məŋani àhi ahkado : « Kəgri ere hini ana leli ti kamam, wur goro ? Nihi ahər àhəliaba ana leli ata buk a dal-dal ga madəbay kur a. » 49 Àra ècia ma ga məŋani na ti àhi ana tay ahkado : « Kədəbum nu ti kamam ? Nəgay ananjəhad a dalaka ga ahay ga Baba bu ni ti kəsərumki do aw ? » 50 Ay ti ata bəŋani ata məŋani ticiaba ma gayan ya àhi ana tay na ndo ferera.

51 Kəlaŋ gani təsləka akaba Yezu a, tòru a Nazaret. Naŋ àbu agəsiki ma ga ata bəŋani ata məŋani. Məŋani zla nahəma ajalakioru ahər ka zlam gani nani ya àgravu ni dek.

‡ 2:32 Məŋay Izayi 42.6 ; 49.6 ; 52.10. § 2:36-37 Eser ti wur ge Zekəp ; ègia slimi ge dini a.

⁵² Yezu nakəŋ ka ya ti adək ni asərkivu zlam àkivu. Àbəlafəŋa kè Melefit a àkiva, mis day àbəlafəŋa kà tay a àkiva.

3

Pakama ge Zeŋ bay məbaray mis ya àhi ana mis ni

(*Meciyu 3.1-12 ; Mark 1.1-8 ; Zeŋ 1.19-28*)

¹⁻² Àra àpəsa vi a bal ti Melefit àhi ma gayan ana Zeŋ wur ga Zakari a huđ gili bu. Ka sarta gani nani ti Tiber *bay gəđakani ga ndam Rom àzumva a bay gayan va vi kru mahar zlam ; àfiya Pons Pilet a bay ga had ga ndam *Zude va ; *Erot agur had *Gelili ; Filip wur ga məŋani agur had Itəri akaba had Tresenitit ; Lisaniyas agur had Ebilen. Anna nday ata Kayif nday gəđakani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit. ³ Melefit àra àhia ma ana Zeŋ a nahkay ti Zeŋ nakəŋ asawaday kà gəvay ga zalaka *Zurden, evelin tekesl. Naŋ àbu ahi ana mis : « Mbatumkaba majalay ahàr gekuli a. Tamal kàmbatumkaba majalay ahàr gekuli a ti *nabaray kuli. Nahkay ti Bay Melefit ambərfəŋa zlam magudarani gekuli ni kè kuli a. »

⁴ Nahkay ma ya ti Izayi bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit àbəki a wakita gayan ni bu ni àgrava. Àdəm ahkado :
« Maslaŋa azlah a huđ gili bu, dəŋgu gayan ahəndabiyu.

Àdəm ahkado : “Slamatumikabu divi ana Bay gəđakani.

Ahàr àdəm divi gayan m̀ala ndəlaḅa.

⁵ Had atərəhvū a zlur-zlur vu dek, həma akaba məlan dərani dek etebesvu, divi mađanwani etigi ndəlaḅa, divi magədavani atəslamalavu.

⁶ Nahkay mis dek etipi ge Melefit ya ahəŋgay ndam gayan ni.”* »

⁷ Eslini mis kay tərəkia ke Zeŋ a, ti məbaray tay. Zeŋ nakəŋ naŋ àbu ahi ana tay : « Lekulum ti medékw ! Way àhi ana kuli dəguma afa goro a ti kàtamumfəŋa kà məzum bəruv ge Melefit ya ara azumki ke mis wudak na way ? ⁸ Tamal ti kàmbatumkaba majalay ahàr gekuli a ededīŋ ededīŋena ti grum təwi ya ti adafaki lekulum kàmbatumva ni. Ngay bəŋ ga bəŋ

gekuli Abraham, nahkay akatamum ti kəhumi ana ahàr ba, adaba nəhi ana kuli nahəma, Melefit esliki məhiani ana akur nday ndani tigi bəza huđ ga Abraham day, agravu. ⁹ Si kəgrum təwi sulumani kwa. Do ni ti Melefit ànjəkia ka matraḅ kuli a àndava, agri ana kuli akada ge mis ya məŋ ga zlam gayan tìwi bəza sulumani do ni ti, azay zlaḅa gayan ekeleba tay a, abiyu tay a aku vu ni. »

¹⁰ Eslini mis kayani ni təbu tihindifīŋa ma, təhi : « Nahkay ti leli hi ti m̀gray ahəmamam ? » ¹¹ Zeŋ nakəŋ ahəŋgrifəŋ ana tay, àdəm ahkado : « Maslaŋa ya ti endəwi gayan cə ni ti m̀difəŋa bəlan ana maslaŋa ya ti gayan àbi fererani na. Nahkay day maslaŋa ya ti zlam məzumani àfəŋ ni ti m̀vi ana maslaŋa ya àfəŋ bi ni. »

¹² Eslini ndam *məhəl hadam tərəkia ti məbaray tay bilegeni. Nday nakəŋ tihindifīŋa ma, təhi : « Məsi ! Leli ti m̀gray ahəmamam ? » ¹³ Naŋ nakəŋ ahəŋgrifəŋ ana tay, àdəm : « Lekulum nahəma, kihindumfīŋa hadam kè mis a àtamkia ka ga ŋgumna ya àhi ana kuli ni ba. »

¹⁴ Ndam slewja tihindifīŋa ma daya. Təhi : « Leli timey, m̀gray ahəmamam ? » Àhi ana tay : « Lekulum ti kəhəlumfəŋa siŋgu kè mis ga njəḅa ba, ahkay do ni àna məsəki malfada ka tay a ba. Həlum siŋgu ya ŋgumna apəli ana kuli ni ciliŋ. »

¹⁵ Mis macakalavani ye eslini ni təbu tajəgay ere ya amagravu ni. Təhi ana ahàr : « Zeŋ ti bi naŋ *Bay gəđakani ya amara ni aw ? » ¹⁶ Eslini Zeŋ àhi ana tay dek : « Nu ti nabaray kuli àna yam. Ay ti maslaŋa nahan naŋ àbu ara. Naŋ gani nani ti njəḅa gayan àtama goro a. Nu ti way ga mepicehiaba ezewed ga kimaka gayan a di way ? Naŋ zla nahəma amara məbaray kuli àna *Məsuf Njəlatani akaba àna aku. ¹⁷ Emedekaba mis a akada ge mis ya àza hijid gayan a ahar va, ahar hay àna naŋ ni. Àharaba ti abiyu yam ga hay ni a guvur vu. Ay kisfit gani ni ti ajiaba aku a. Aku gani nani ti àmət dáy-dáy do. »

¹⁸ Nahkay Zeŋ nakəŋ naŋ àbu ahi *Ma Məweni Sulumani ana mis. Àhi ma ndahan gərgəri kay ana tay, awayay ti təgəskabá.

* 3:6 Izayi 40.3-5.

19 Ka sarta gani nani ti Erot bay ga had Gelili ni àgudara zlam a. Wur ga mən̄ ga Erot àbu, wal gayan̄ slimi gani Erodiyat. Erot àzafəŋa wal ga wur ga mən̄ani na. Erot àgudara zlam ndahan̄ a kay, nahkay ti Zen̄ àləgi azuhva zlam gayan̄ ya àgudar ni dek. 20 Àra àləgia ti Erot nakən̄ àgudarkivu zlam keti : àfiyu nan̄ a dangay vu.

Baray ga Yezu

(Meciy# 3.13-17 ; Mark 1.9-11)

21 Ka ya ti mis dek *təbaray ni ti Yezu day àbara. Àra àbara, nan̄ àbu ahəŋgalay Melefit ti huđ melefit àzləkvaba, 22 *Məsuf Njəlatani àhərkiaya. Àhərkiaya ti akada ga kurkoduk ya ahər ni ; mis tipia. Eslini dən̄gu àhəndabiyu a huđ melefit bu akada dən̄gu ge mis, àhi : « Nak ti wur goro, nawayay kur dal-dal, kəmərü məbərüv dal-dal. »

Ata bəŋ ga bəŋ ga Yezu

(Meciy# 1.1-17)

23 Ka ya ti Yezu ànjəki ke təwi gayan̄ nahəma, vi gayan̄ agray kru kru mahkər. A majalay ahər ge mis bu ni ti Yezu nan̄ wur ge Zəzef. Zəzef ti ni nan̄ wur ge Heli, 24 Heli wur ga Matat, Matat wur ge Levi, Levi wur ge Melsi, Melsi wur ga Janay, Janay wur ge Zəzef, 25 Zəzef wur ga Matatiyas, Matatiyas wur ga Amos, Amos wur ga Nahum, Nahum wur ge Esili, Esili wur ga Nagay, 26 Nagay wur ga Mat, Mat wur ga Matatiyas, Matatiyas wur ge Semiŋ, Semiŋ wur ga Zosek, Zosek wur ga Zəda, 27 Zəda wur ga Yohanan̄, Yohanan̄ wur ga Resa, Resa wur ga Zorobabel, Zorobabel wur ga Salatiyel, Salatiyel wur ge Neri, 28 Neri wur ge Melsi, Melsi wur ga Adi, Adi wur ga Kosam, Kosam wur ge Elimadam, Elimadam wur ge Er, 29 Er wur ga Yezu, Yezu wur ge Eliyezer, Eliyezer wur ga Zorim, Zorim wur ga Matat, Matat wur ge Levi, 30 Levi wur ga Simeyən̄, Simeyən̄ wur ga Zəda, Zəda wur ge Zəzef, Zəzef wur ga Yonam, Yonam wur ge Eliyakim, 31 Eliyakim wur ge Meleya, Meleya wur ga Mena, Mena wur ga Matata, Matata wur ga Natan̄, Natan̄ wur ge Devit, 32 Devit wur ge Zese, Zese wur ga Zobet, Zobet wur ga Boz, Boz wur ga Sala, Sala wur ga

Nason̄, 33 Nason̄ wur ga Aminadap, Aminadap wur ga Adimiŋ, Adimiŋ wur ge Erni, Erni wur ga Esron̄, Esron̄ wur ge Ferez, Ferez wur ga Zəda, 34 Zəda wur ge Zəkəp, Zəkəp wur ga Izak, Izak wur ga Abraham, Abraham wur ga Tara, Tara wur ga Nakor, 35 Nakor wur ge Serəs, Serəs wur ga Ragaw, Ragaw wur ge Felek, Felek wur ge Eber, Eber wur ga Sala, 36 Sala wur ga Kaynam, Kaynam wur ga Arfazat, Arfazat wur ge Sem, Sem wur ge Nəwi, Nəwi wur ge Lemes, 37 Lemes wur ga Matusala, Matusala wur ge Enok, Enok wur ge Zeret, Zeret wur ge Meleleyel, Meleleyel wur ga Kaynam, 38 Kaynam wur ge Enos, Enos wur ge Set, Set wur ga Adam ; Adam ti ni, nan̄ wur ge Melefit.

4

Seteni àwayay esipet Yezu

(Meciy# 4.1-11 ; Mark 1.12-13)

1 Yezu àra àbara àndava nahəma, *Məsuf Njəlatani èsliva a vu va. Eslini Yezu nakən̄ àsləkabiya gwar kà zalaka *Zərdeŋ a, Məsuf Njəlatani àzoru nan̄ a huđ gili vu. 2 Eslini *Seteni àhəlfəŋa ey# a vad kru kru fađ. A huđ ga vad nday nani bu ni ti Yezu àzum arəŋa ndo ferera. Kələn̄ gani ləwir àwərkaba nan̄ a. 3 Ləwir ni àra àwərkaba nan̄ a ti Seteni àhi : « Tamal ti nak Wur ge Melefit ededən̄ ti, hi ana akur nday nini tām̄bukvu *dipeŋ zla aw ? » 4 Ay Yezu àhəŋgrifən̄, àhi : « Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu, Melefit àdəm : “Mis anjəhad ti àna zlam məzumani ciliŋ do.” * »

5 Eslini Seteni nakən̄ àzoru nan̄ ka məlan̄ zan̄ani, àdəfiki had ga duniya ni dek ke weceweceni. 6-7 Àhi ana Yezu keti : « Tamal ti kàbəhadua mirdim a meleher ndiḅ ana had ti, zlam ya kipioru ni dek nəvuk, egi gayak, kəgur tay akaba elimeni gatayani dek. Adaba zlam nday nani dek ti Melefit àbuva tay a ahar va, nisliki məviani ana maslaŋa ya ti nu nawayay nəvi ni tata. » 8 Yezu àhəŋgrifən̄, àhi : « Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit ni bu : “Akabəhadī mirdim ti ana Bay Melefit gayak ; akazləbay nan̄ nan̄ bəlan̄ ciliŋ.”† »

* 4:4 Mimbiki 8.3. † 4:8 Mimbiki 6.13.

⁹ Eslini Seteni nakəŋ àzoru naŋ a Zeruzalem, àfəkad naŋ jik ka ahàr ga *ahay gəfakani ge Melefit ni, àhi ahkado : « Tamal nak Wur ge Melefit eđeđiŋ ti, diyu a had. ¹⁰ Adaba àbu mabəkiani a Wakita ge Melefit ni bu : “Melefit aməhi ana məslər gayan ti t̄buk slimi.” ¹¹ Àbu mabəkiani keti : “Atakəcaw kur a ahar vu, ti asak gayak ènjifiŋ kà akur ba.” ‡ » ¹² Yezu àhəŋgri zuh keti : « Àbu mabəkiani a Wakita ge Melefit ni bu keti : “Kəhəlfəŋa eyu kà Bay Melefit gayak a ba.” § » ¹³ Kələŋ gani Seteni àmətaḃfəŋa ga məhəlfəŋa eyu kà Yezu àna wir-wir gayan a dek ti àsləkafəŋa ga hayaŋana.

*Yezu ànjəki ke t̄wi gayan e Gelili
(Meciya 4.12-17 ; Mark 1.14-15)*

¹⁴ Yezu àŋgoru ka had *Gelili àna njəda ga *Məsuf Njəlatani. Òru ènjua eslina ti mis ye eslini ni akaba ga had ndahaŋ ya kà gəvay gani ni dek t̄bu tacalfəŋ. ¹⁵ Yezu nakəŋ àcahi zlam ana mis a ahay gatay ya tahəŋgalavù Melefit ni bu. Naŋ àbu acahi zlam ana tay nahkay ti mis ya t̄bu eslini ni dek tazləbay naŋ.

*Ndam Nazaret t̄gəskabu Yezu ndo
(Meciya 13.53-58 ; Mark 6.1-6)*

¹⁶ Yezu òru a Nazaret ka mələŋ ya ti àcək ni. Vad *məpəsabana àra ènjia ti àhuriyu a ahay ga *mahəŋgalavù Melefit vu a kəsa nani bu, akada gayan ya àgray kəla vad məpəsabana ni. Naŋ nakəŋ naŋ àbu eslini ti ècikaba cəkwaḃ ga mejeŋgi Wakita ge Melefit ana mis a. ¹⁷ Eslini t̄vi Wakita ge Melefit ya ti Izayi bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit àbəkni ni mifedəkabani, mək àzay, èpelkaba. * Naŋ àbu epelkaba nahkay ti àdi ahàr ana mələŋ ya ti naŋ awayay ni. Àbu mabəkiani ka mələŋ nani :

¹⁸ « Məsuf ga Bay Melefit àku ka nu, àdaba nu ga məhi *Ma Məweni Sulumani ana ndam talaga, àslərbiyu nu ga məhiani ana ndam danɣay Melefit amambay tay, ana ndam wuluf day etipi divi,

àslərbiyu nu ga məhəlababa ndam ya təcakay daliya ni a daliya gatay ni ba daya,

¹⁹ akaba ga məhi ana mis vi ya ti Bay geli agri sulum gayan ana tay ni ènjia.† »

²⁰ Yezu nakəŋ àra èjeŋga pakama gani nana zla nahəma, èfedəkabu wakita ni, àhəŋgri ana bay ya ti agray t̄wi a ahay ga mahəŋgalavù Melefit ni bu mək ànjəhad digus eslini ga macahi zlam ana mis. Àra ànjəhadā zla nahəma, mis ya ti a ahay ga mahəŋgalavù Melefit ni bu ni dek t̄bəkioru eri, tamənjələŋoru. ²¹ Eslini naŋ nakəŋ ànjəkni ka macahi zlam ana tay, àhi ana tay ahkado : « Ma ya ti nijeŋgey a Wakita ge Melefit bu ni ti ma gani nani àgrava kana àndava. Àgravu ka ya ti kicəm nu nəbu ni jeŋgeya ma na ni. »

²² Mis ni dek t̄ara ticia zlam ya ti àcahi ana tay na ti t̄dəm : « Àsəra zlapay a àsabay. » Pakama sulumani ya ti àhəraya a ma gayan ba ni àgria ejep ana tay a dal-dal. T̄dəm : « Naŋ hini ti wur ge Zəzef ni timey ? » ²³ Eslini Yezu àhi ana tay : « Nəsəra akəhumu ma gozogul hini : “Nak bay mahəŋgaraba mis àna haf a ni, həŋgaraba ahàr gayak gayakana zla aw ?” Akəhumu keti : “Micia ere ye ti kàgray a Kafarnahum na dek, ay ti graya akada nana a kəsa gayak gayakani ba bilegeni a zla aw ?” » ²⁴ Àhi ana tay keti : « Nəhi ana kəli nahəma, bay mahəŋgaray pakama ge Melefit lu, ndam ga kəsa gayan gayanani t̄awayay m̄gəskabu pakama gayan ya àhi ana tay ni do. ²⁵ Sərumki ke ere ye ti àgravu ke zemeni ge Eli ni day. Nəhi ana kəli nahəma, ka gani nani ti avər àtəḃ ndo vi mahkər àna kiyi muku, ləwir àdaya ka had nana dek. Ka sarta gani nani ti wál madakway day t̄bu dal-dal ka had Izireyel, ²⁶ ay ti Melefit àsləruru Eli afa ga wal madakway bələŋ gatayani ndo. Àsləruru naŋ ti afa ga wal madakway ga kəsa Serepta ga had Sidəŋ ni cilin. ‡ ²⁷ Ke zemeni ge Elize bay mahəŋgaray pakama ge Melefit day ndam ambələk t̄bu dal-dal ka had Izireyel, ay ti masləŋa bələŋ gatayani Elize àhəŋgaraba

‡ 4:11 Limis 91.11-12. § 4:12 Mimbiki 6.16. * 4:17 Ka sarta ga Yezu ti wakita dek zəbalani, mis tefedəkabu ; ga mənɣət mələŋ ya tawayay ni si t̄epelkaba kwa ; wakita akada ya kani ni ti t̄bi. † 4:19 Izayi 61.1-2. ‡ 4:26 Mənjay 1 Bəbay 17.8-16. § 4:27 Mənjay 2 Bəbay 5.1-14.

naŋ a ègi njelatani ndo, si àhəŋgaraba ègi njelatani ti Namaŋ zal ambələk ga haɗ Siri ni cilin. S »

²⁸ Mis ya ti a ahay ga mahəŋgalavù Melefit ni bu ni tàra ticia pakama gayan ya àhi ana tay na ti nday dek təzuma bəruv a dal-dal. ²⁹ Eslini mis ni ticikaba, təgaraba naŋ a kəsa gatay ni ba. Kəsa gani nani ti ka ahàr ga həma ; nahkay təzoru naŋ gwar ka məzəgədal, tawayay təbikabiyu ahar ka haɗ. ³⁰ Ay ti Yezu àhuriyu e kidin gatay vu, àsləka zlam gayan a.

Yezu agariaba seteni ana mis a Kafarnahum a
(Mark 1.21-28)

³¹ Yezu òru a Kafarnahum ka haɗ *Gelili. Vad *məpəsabana àra ènjia ti àhuriyu a ahay gatay ya tahəŋgalavù Melefit ni vu, àcahi zlam ana mis. ³² Zlam gayan ya àcahi ana tay ni ti àgria ejep ana tay a, adaba àhi ma ana tay akada ga bay ni. ³³ Nday təbu a ahay ga *mahəŋgalavù Melefit ni bu nahəma, zal nahan seteni àniviya a ahàr bu naŋ àkibu ka tay eslini. Àra èpia Yezu a ti àzlah kay kay, àdəm : ³⁴ « Hey, Yezu, zal Nazaret, nak ti kadəbafəŋa mam kè leli a mam ? Kàra ge mijin leli a waw ? Nak dəgiya nəsəra kur a lala ; nak mis *njelatani ge Melefit ya àslərbiyu ni. » ³⁵ Eslini Yezu nakəŋ àzlacaki ke seteni ni bəra, àhi : « Lakakaba, sləkiaba ana maslaŋa hina. » Seteni ni àra ècia zlacay gayan na ti àdi maslaŋa nani ana məlan e kidin ge mis ni bu dek. Ay ti àsləkiaba day àgri arəŋa ndo ferera. ³⁶ Mis ni tàra tipia ere ye ti àgravu na ti àgria ejep ana tay a dal-dal, təzlapaki e kidin gatay bu, tədəm : « Pakama mam hini mam ? Ahi ma ana seteni àna njəda akada ga bay ni, mək seteni ni təsləkiaba ana mis a. » ³⁷ Nahkay ti slimi ga Yezu àhəndoru ka haɗ ni dek.

Yezu àhəŋgaraba ndam ga arməwər a kay
(Meciya 8.14-17 ; Mark 1.29-34)

³⁸ Yezu àhəraya a ahay ga mahəŋgalavù Melefit ni ba, òru suwwa a magam afa ga Simu həya. Eslini ti ènjiki mireŋ ga Simu, aku àbəkia dal-dal. Nahkay ti təhi : « Kam-kam, jənaki naŋ ti ! » ³⁹ Yezu nakəŋ àndəhadkiyu ahàr, àzlacaki kay kay ka arməwər ni, mək aku ni àhəlkiya ka wal

na. Eslini wal ni ècikaba cəkwaɗ, àfi ahàr ana tay.

⁴⁰ Məlakarawa àra ègia, fat àdiya a ahay va ti mis ya ti ndam gatay arməwər gərgərani awər tay ni dek təhəlibiyu tay ana Yezu. Àhəŋgaraba tay àna məbəki *ahar ka tay a bilin àna bilin. ⁴¹ Naŋ àbu ahəŋgaraba mis a ti seteni day təsləkiaba ana mis a kay àna zlahay a. Seteni ni təhi : « Nak ti Wur ge Melefit ! » Ay ti Yezu àlègi ana tay, àcafəŋa tay ga mədəmana, adaba nday təsəra naŋ *Krist *Bay gəɗakani ya amara ni.

Yezu ahi ma ge Melefit ana mis ka haɗ
Zəde

(Mark 1.35-39)

⁴² Ge miledə də məlan àbu asləbiyu nahəma, Yezu ècikaba, àhəraya òru a huɗgili vu. Eslini mis dal-dalani tadəbay naŋ ; tàra tədia ahàr a ti tawayay ti Yezu àsləkafəŋa kà tay a ba, təcəfəŋa naŋ ga masləkana. ⁴³ Ay ti Yezu àhəŋgrifəŋ ana tay, àdəm : « Ahàr àdəm nəhivù *Ma Məweni Sulumani àki ka *Məgur ge Melefit ni ana ndam ga kəsa ndahan ni bilegeni kwa ; adaba Melefit àslərbiyu nu ti ga magray təwi gani nani. » ⁴⁴ Eslini naŋ nakəŋ òru ka haɗ ga ndam *Zəde, àhioru ma ge Melefit ana mis a ahay ga *mahəŋgalavù Melefit ye eslini ni bu.

5

Ndam madəbay Yezu ye enjenjeni ni
(Meciya 4.18-22 ; Mark 1.16-20)

¹ A vad nahan Yezu naŋ àbu micikeni kà gəvay ga dəluv Zenizaret ga macahi zlam ana mis. Eslini ti mis dal-dal təhəɗəfəŋoru ga məbi slimi ana pakama ge Melefit. ² Naŋ nakəŋ naŋ àbu eslini ti èpi *slalah ga yam bebem cə ka dəŋ-dəŋ : ndam məgəs kilif təhəraya a slalah ga yam ni ba, təbu tabarafəŋa zəva gatay a. ³ Nahkay ti Yezu àcəlviyu a slalah ga yam nahan ni vu, slalah ga yam nani ga Simu. Yezu àhi ahkado : « Həɗəfəŋa slalah ga yam na kà gəvay ga dəŋ-dəŋ na. » Àra àhəɗəfəŋa ti Yezu ànjəhad digəs, ànjəki ka macahi zlam ana mis dal-dalani ni.

⁴ Àra èndeveriŋa zlapay gayan na ti àhi ana Simu ahkado : « Həɗəkoru slalah ga yam ni kà məlan zileneni, ti kətəlumiya zəva gekəli ni, kəgəsumiya kilif àna naŋ

a. » ⁵ Simu àra ècia pakama gayan na ti àhəngrifəŋ, àhi ahkado : « Gəđakani, mągra təwi a hundum, ere ye ti mągəs ni day àbi. Ay tamal nak kəđəm faŋ ti nətəliyu zəva ni a yam ni vu. » ⁶ Simu akaba ndam gayan ni tàra tətəliya zəva gatay na ti àgəsa kilif a kay dal-dal, gəzit amal kilif ni ètedkaba zəva gatay na. ⁷ Nahkay təgrikaboru ahar ana ndam mągəs kilif ndahan ya ti a slalah ga yam nahan ni bu ni ti tàra təjənaki tay ga magəjahana a dala va. Tàra tìnjia ti tągəjahaya zəva na akaba kilif na. Təbəviyu kilif ni a slalah ga yam ni vu tərəhvù cecəeni, gəzit akal slalah ga yam ni takoru a hud ga yam ni vu.

⁸ Simu Piyer àra èpia ere ye ti àgravu na ti àbəhadı mirdim ana Yezu, àhi : « Bay goro, həđakfua, adaba nu bay magudar zlam. » ⁹ Àđəm nahkay ti adaba nday akaba mis ya ti təgəskabu kilif ni dek aŋgwaz àwəra tay a. Aŋgwaz àwər tay ti adaba kilif ya təgəsaya kayana ni palam. ¹⁰ Nday ya ti tagrakabu təwi akaba Simu ni ti bəza ge Zebede, ata Zek nday ata Zeŋ. Nday day aŋgwaz àwəra tay a. Ay ti Yezu àhi ana Simu ahkado : « Aŋgwaz àwər kur ba : kwa kani kigia bay məhəlibiyu mis ana Melefit a, akada gayak ya kəgəs kilif ni. » ¹¹ Eslini təsləkabiya a hud ga yam ni ba. Tàra təsləkababiya ti tągəjahbiyu slalah ga yam gatay ni ka sawiyaka mək təmbərbu zlam gatay ni dek, tədəbay Yezu.

*Yezu ahəngaraba zal ambələk a
(Meciyu 8.1-4 ; Mark 1.40-45)*

¹² Ka ya ti Yezu naŋ àbu a kəsa nahan bu ni ti zal nahan àra, ambələk èsekaba naŋ a dal-dal. Àra èpia Yezu a ti àrəkia, àbəhadı mirdim, meleher ndiə ana had, àhi : « Kam-kam, bay goro ni ! Tamal kawayay ti kisliki mahəngaraba nu a ti nıgia mis njəlatana. » ¹³ Eslini Yezu nakəŋ àzoru ahar, ènjifin, àhi ahkado : « Nawayay, gia mis njəlatana. » Nahkay zal ambələk ni aŋgaba, ègia mis njəlatana huya. ¹⁴ Ay Yezu àhi : « Nihi kəŋgaba nahəma, kəhi ma gani ana maslaŋa ba. Ru kəŋgazli vu gayak ni ana bay *maŋgalabakabu mis akaba Melefit sawan ; kəvi zlam ana Melefit akada ge Məwiz ya adəm a wakita gayan bu ni, adaba kigia mis

njəlatana. Nahkay mis etipi. Etipia ti atəsər nak kəŋgaba, kigia mis njəlatana. » ¹⁵ Ay slimi ga Yezu àhəndakivoru kama kama sawan. Nahkay mis dal-dal təbu tərəkia ga məbi slimi ana ma gayan na ; tawayay ti məhəngaraba ndam gatay ya təbesey do na daya. ¹⁶ A vad ndahan ti Yezu nakəŋ naŋ àbu asləkafəŋa kə mis na, akoru a hud gili vu ga mahəngalay Melefit.

*Yezu ahəngaraba zal dərə a
(Meciyu 9.1-8 ; Mark 2.1-12)*

¹⁷ A vad nahan Yezu naŋ àbu a ahay bu, acahi zlam ana mis ti ndam *Feriziyen akaba ndam *məsər Wakita ge Melefit ni tàra, tənəhadfəŋ kə gəvay. Təsləkabiya a kəsa ciə-ciəbeni ga had *Gelili akaba ga had *Zəde ni ba dek, təsləkabiya a Zerəzalem a daya. Njəda ga Bay geli Melefit àbu akaba Yezu, àhəngaraba mis àna naŋ a. ¹⁸ Naŋ àbu eslini ti mis ndahan tətəbiyu zal dərə nahan àki ka slalah. Tàra tìnjia àna naŋ a ti tədəbay divi ga məzikabiyu naŋ ana Yezu a ahay vu. Tawayay ti tafəkad naŋ kə meleher gayan, ¹⁹ ay ti tənəgət divi ga məzikabiyu naŋ ndo adaba mis təsliva eslina. Nahkay ti nday ya ti tətəbiyu zal dərə ni təcəliyu àna naŋ ka *dalahar ga ahay ni, tədiaba zlam ya ti təpaə ahay àna naŋ na bal. Tàra tədiaba ti tətəfiyu naŋ mandəhadkiani ka slalah gayan ni gwar eslini àna ezewed e kidin ge mis ni bu, kə meleher ga Yezu. ²⁰ Yezu nakəŋ àra èpia ere ye ti təgray na ti àsəra təfəkia ahər a. Nahkay àhi ana zal dərə nakəŋ : « Zləba goro, zlam magudarani gayak ni məmbərfukana. »

²¹ Ndam məsər Wakita ge Melefit ni akaba ndam Feriziyen ni tàra ticia ma ga Yezu na ti təjalay a ahər gatay bu tədəm : « Way hini azay ahər gayan akada naŋ Melefit ni way ? Way esliki məmbərfəŋa zlam magudarani kə mis a tata way ? Tigi Melefit kwa do ni ! » ²² Nday təbu təjalay ahər nahkay ti Yezu àsəra ere ye ti təjalaki ahər na àndava, mək àhi ana tay : « Kajalum ahər nahkay ti kamam ? ²³ Zləzlada gani ti nəhi : “Zlam magudarani gayak ni məmbərfukana,” tək day ti nəhi : “Cicikaba, sawaday” ni aw ? ²⁴ Ay nawayay ti kəsərum, nu *Wur ge Mis ti nisliki məmbərfəŋa zlam magudarani kə mis ka had a. » Mək àhi ana zal dərə ni :

« Nəhuk nahəma : cicikaba, za slalah gayak na, ru a magam. » ²⁵ Eslini naŋ nakəŋ ècikaba cəkwađ kè eri ge mis na dek həya, àzay slalah gayan ya àndəhadki ni. Naŋ àbu akoru a magam ti azləboru Melefit hihi. ²⁶ Ga Yezu ya àgray nahkay ni ti àgria ejep ana mis a dek ; tàzləbay Melefit. Tàgra aŋgwaz a daya, təđəm : « Mìpia ere ye ti mìpi day-day ndo na kana. »

*Yezu azalay Levi
(Meciyə 9.9-13 ; Mark 2.13-17)*

²⁷ Yezu àhəraya a ahay ni ba. Àra àhəraya ti èpi zal nahan, naŋ bay *məhəl hadam, təzalay naŋ Levi, naŋ àbu manjəhadani digusa ka məlan məhəl hadam. Eslini Yezu àhi ahkado : « Dəbabiyyu nu. » ²⁸ Nahkay Levi nakəŋ ècikaba cəkwađ, àmbrəŋ zlam gayan ni dek, àdəboru naŋ.

²⁹ Kələŋ gani Levi àgray wuməri gəđakani afa gayan, èdii zlam məzumani dal-dal ana Yezu akaba ndam *mađəbay naŋ ni. Ndam məhəl hadam akaba mis gatay ndahan təbu təzum zlam ka ahar bəlan akaba tay daya. ³⁰ Ndam *Feriziyen akaba ndam gatay ya *təsəra Wakita ge Melefit a ni tارا tipia ndam mađəbay Yezu na təbu təzum zlam ni ti tələgi ana tay, təhi ana tay ahkado : « Kəzumum zlam, kisum zlam ka ahar bəlan akaba ndam məhəl hadam akaba ndam magudar zlam ni ti kamam ? »

³¹ Yezu àra ècia pakama gatay na ti àhi ana tay ahkado : « Ndam ya ti nday təbu njalan-njalan ni ti tòru afa ga zal doktor do, si ndam ga arməwər day kwa ti takoru afa gani.

³² Nu nàra ti ga mazalay ndam jireni do ; nàra ti ga mazalay ndam magudar zlam, ti tàmbatkaba majalay ahər gatay na sawan. »

*Yezu adəmki ma àki ka məgəs ndəra
(Meciyə 9.14-17 ; Mark 2.18-22)*

³³ Eslini ndam *Feriziyen ni təhi ana Yezu ahkado : « Ndam mađəbay Zeŋ ni təgəs *ndəra akaba tahəŋgalay Melefit kəlavad. Ndam mađəbay leli ni nday day tagray nahkay. Ay ti ndam mađəbay kur ni nday təbu təzum zlam, tisi zlam zlam gatay ti ahəmamam ? » ³⁴ Ay Yezu àhəŋgrifəŋ ana tay, àdəm : « Kisləmki məcumfəŋa zləbəba ga bay maday wal na kà məzum zlam ka

ya ti nday təbu akaba bay maday wal na tata waw ? Kisləmki do. ³⁵ Ay sarta nahan amara, atəgəskia bay ga wal ni kà tay a. Ka sarta gani nani day kwa ti atəgəs ndəra. »

³⁶ Eslini Yezu àhi ma *gozogul hini ana tay : « Mis egəzleheya azana gayan məwəna, aslamalay azana gayan midigweni àna naŋ ti àbi. Tamal àgra nahkay ti azana gayan məwəni ni day àgədava, mək gayan ya ti àsaya ni day tərakaboru akaba midigweni ni do. ³⁷ Nahkay day mis abəviyyu zum new-neweni e kene-kene midigweni vu ti àbi. Tamal àgra nahkay ti zum new-neweni ni àra àwəsa ti etezkaba kene-kene na. Nahkay ti zum ni amadəgaba, maslaŋa nani emizikiba ke kene-kene na daya. ³⁸ Àgravu nahkay do ; ahər àdəm təbəviyyu zum new-neweni e kene-kene məwəni vu kwa. ³⁹ Tamal mis àsərva àna misi zum məwəsana ti àwayay misi zum new-neweni va do. Adəm ahkado : “Zum məwəsani ni àcər àtama new-neweni na.” »

6

*Yezu naŋ bay ga vad məpəsabana
(Meciyə 12.1-8 ; Mark 2.23-28)*

¹ A vad *məpəsabana nahan ba ti Yezu akaba ndam mađəbay naŋ ni təbu taslakaba a vədan ga *alkama ba. Eslini ndam mađəbay naŋ ni təbu teheboru alkama ni, tahwal, tahəpəđoru bəza gani.

² Nday təbu tagray nahkay ti ndam *Feriziyen ndahan təhi ana tay : « Bay Melefit àdəm e *Divi gayan ni bu : “Kəgrum təwi a vad məpəsabana ba ba” * ti, lekələm kəgrum ti kamam ? » ³ Yezu àra ècia ma gatay na ti àhi ana tay : « Kəjeŋgəm ere ye ti Devit àgray ni ndo aw ? Ahaslani Devit akaba ndam gayan ləwir àwəra tay a, ⁴ nahkay àhuriyyu a ahay ge Melefit vu, àzay *dipeŋ ya təfəkadi ana Melefit ni. Devit nakəŋ àzum, mək àvi ana ndam gayan ni təzum bilegeni. Ay ti Melefit àdəm e Divi gayan ni bu, mis ndahan təzum dipen nani do ; si ndam *maŋalabakabu mis akaba Melefit ni day kwa ti təzum. Kəjeŋgəm ma gani ndo waw ? » ⁵ Eslini Yezu àhi ana tay

* 6:2 Mənjay Mahərana 34.21.

keti : « Bay ya ti adəm tâgray zlam hini a vad mēpəsabana ba ni ti nu *Wur ge Mis. »

Yezu ahəngaraba zal nahan̄ ya ahar mikəlfina na

(Meciyə 12.9-14 ; Mark 3.1-6)

⁶ A vad *mēpəsabana nahan̄ ba ti Yezu àhuriyu a ahay ga *mahəngalavù Melefit vu. Àra àhuriya ti ànjəki ka macahi zlam ana mis. Eslini zal nahan̄ nan̄ àvu ahar ga daf mikəlfina. ⁷ Ndam *məsər Wakita ge Melefit ni akaba ndam *Feriziyen̄ ni təbu tamənjələn̄ ana Yezu nakən̄ ; təhi ana ahàr ahkado : « Kani vad mēpəsabana ti akal ti ara ahəngaraba nan̄ a waw ? » Tawayay ti təgəski nan̄ ka zlam magudarani. ⁸ Ay ti Yezu àsəra majalay ahàr gatay na. Nahkay àhi ana zal ya ti ahar mikəlfina ni : « Cik-aba, ra e kidin̄ ge mis ni va, cik jik. » Nahkay ècikaba, nan̄ jika. ⁹ Eslini Yezu nakən̄ àhi ana tay : « Nihindifina zlam kè kəli a day. Melefit adəm mam a wakita ya Məwiz àbəki ni bu mam ? Àvia divi ana mis ga magray zlam sulumana a vad mēpəsabana ba tək, ga magray zlam magudarana waw ? Ga mahəngay mis tək, ga makad mis aw ? » ¹⁰ Amənjələn̄ kè mis ni dek bəlan̄ àna bəlan̄, mək àhi ana zal ya ahar mikəlfina ni : « Təlbiiyu ahar gayak ni. » Àra àtəlikabiya ti ahar gayan̄ ni àslamalava, ègia sənduḅ-sənduḅana. ¹¹ Nahkay ti ndam məsər Wakita ge Melefit ni akaba ndam Feriziyen̄ ni təzuma bəruv a dal-dal. Təzlapay e kidin̄ gatay bu àki ke ere ye ti tara təgri ana Yezu ni.

Yezu adaba ndam asak gayan̄ a kru mahar cə

(Meciyə 10.1-4 ; Mark 3.13-19)

¹² A vad nahan̄ Yezu àcəloru a həma vu ga moru mahəngalay Melefit. Òru ènjəa ti àndəhadki hundum àki ka mahəngalay Melefit. ¹³ Məlan̄ àra àsla ti nan̄ nakən̄ àzalakabu ndam madəbay nan̄ ni, mək adaba mis a kru mahar cə e kidin̄ gatay ba. Nday ya ti adaba tay a ni ti àzalay tay ndam *asak gayan̄. ¹⁴ Slimi gatay kru mahar cəeni ni nday hi : Simu àdi slimi Piyer, wur ga mən̄ani Andre, Zek, Zej, Filip, Bartelemi, ¹⁵ Meciyə, Tumas, Zek wur ga Alfe, Simu nan̄ bəlan̄ ga ndam ya takadvakivu ka had gatay ni,

¹⁶ Zəd wur ge Zek, nahan̄ ni ti ni Zədas Iskariyot nan̄ ya ègi bay məsəkumoru Yezu ni.

Yezu ahi ma ge Melefit ana mis, ahəngaraba ndam ga arməwər a

(Meciyə 4.23-25)

¹⁷ Yezu àndaya ahàr a həma ni ba akaba ndam asak gayan̄ na, ècik ka məlan̄ tazl-tazlani. Eslini ti ndam madəbay nan̄ təbu kay ; mis ndahan̄ day təbu dal-dal, ndahan̄ tìckbiyu ka had *Zəde akaba a Zerəzalem, ndahan̄ ti ni tìckbiyu kà gəvay ga *dəluv gədakani ka had Tir akaba Sidon. ¹⁸ Mis nday nani tərəkia ka Yezu a ti ga məbi slimi ana ma gayan̄ ya adəm ni, tawayay ti mähəngaraba tay a arməwər gatay ni ba daya. Nahkay Yezu ahəngaraba tay a, ahəngaraba nday ya ti seteni àniviya ana tay na daya. ¹⁹ Mis dek tawayay ti t̄injifin̄, adaba njəda àvu a vu gayan̄ bu ; ku way way do ya ènjifina ni ti àngaba a arməwər gayan̄ ni ba. Nahkay Yezu ahəngaraba tay a dek.

Məmərani akaba cicihi ge mis

(Meciyə 5.1-12)

²⁰ Eslini Yezu amənjələn̄ ana ndam madəbay nan̄ ni, adəm :

« Lekələm ndam talaga ni ti mərūmvu, adaba *Məgur ge Melefit ti gekəli.

²¹ Lekələm ya ləwir awər kəli nihi ni ti mərūmvu, adaba akərəhum.

Lekələm ya kitəwəm nihi ni ti mərūmvu, adaba ekiyəm.

²² « Ka ya ti mis tipi kəli kəbum kəfumku ahàr ka nu *Wur ge Mis, mək tizirey kəli, təwayay kəli va do, tindivi kəli akaba tədəmki ma magədavani àki ke kəli azuhva nani ni ti mərūmvu. ²³ Ka ya ti təgri zlam nday nani ana kəli nahəma, mərūmvu dal-dal, həbum àna məmərani. Adaba mam, Melefit aməvi zlam sulumani ana kəli kay a kəla gani vu a hud melefit bu. Sərūmki ata bən̄ gatayani day təgribiya zlam gani nana ana ndam mahəngaray *pakama ge Melefit ahaslana na.

²⁴ « Ay lekələm ndam ge elimeni ni ti akəsūm cicihi, adaba lekələm kəzumuma gəda gekəli a àndava.

²⁵ Lekələm ya mərəhani nihi ni ti akəsūm cicihi, adaba ləwir aməwər kəli.

Lekuləm ya kiyəm nihi ni ti akəsüm cicihi, adaba akandavum kuda, ekituwəm.

²⁶ « Ka ya ti mis dek tədəm lekuləm mis sulumani ni ti akəsüm cicihi, adaba ahaslani ata bəŋ gatayani təhibiya ma gani nana ana ndam ya ti tāsəkadi malfada ana mis, tədəm pakama gani ge Melefit na ; təhia ana tay a nday sulumana daya. »

*Wayum ndam ezir gekəli
(Meciyə 5.38-48 ; 7.12a)*

²⁷ « Ay nəhi ana kəli, lekuləm ya kəbumu slimi ni: Wayum ndam ezir gekəli, grumi sulum ana ndam ya ti tizirey kəli ni. ²⁸ Tamal mis tetikwesl kəli nahəma, hindəm Melefit ti məgri sulum ana tay. Tamal mis təgri daliya ana kəli ti həŋgalumi Melefit ana tay. ²⁹ Tamal mis əsuka barva ka tuwər bəlaŋ gana ti kambatikabiyu tuwər nahaŋ ni daya. Tamal mis əzafuka mugudi gayak a ti kəcafəŋa naŋ ga maza-fuka endəwi gayak a ba daya. ³⁰ Ku way way do əhindiləka zlam a ti vi. Tamal mis əzafuka zlam gayak a ti kihindifiŋa ba. ³¹ Nahkay ere ye ti kawayum mis təgri ana kəli ni ti, grumi ere gani nani ana tay bilegeni.

³² « Ay tamal kawayum ndam ya tawayay kəli ni cilin ti Melefit amədəm lekuləm ndam sulumani aw ? Aha, adaba ndam magudar zlam day tawayay ndam ya tawayay tay ni, nahkay do aw ? ³³ Tamal kəgrumi sulum ana ndam ya təgri sulum ana kəli ni cilin ti Melefit amədəm lekuləm ndam sulumani aw ? Aha, adaba ku ndam magudar zlam day tagray nahkay. ³⁴ Tamal kəkəlumi zlam ana ndam ya ti kəsəruma atəhəŋgrivu ana kəli ni cilin ti Melefit amədəm lekuləm ndam sulumani aw ? Aha, adaba ndam magudar zlam day təkəli zlam ana ndam magudar zlam ndahaŋ, ti təhəŋgrivu akada gatay ni ana tay zlam gatay. ³⁵ Lekuləm ti kəgrum nahkay ba. Wayum ndam ezir gekəli, grumi sulum ana tay, kəlumi zlam ana ndam ya kəsəruma atəhəŋgrivu ana kəli do ni sawaŋ. Tamal kəgrum nahkay nahəma, Melefit aməvivu zlam ana kəli kay bilegeni. Nahkay ti ekigəm bəza ge Melefit. Adaba mam, naŋ gani naŋ agavəla drin, naŋ əbu agri sulum dal-dal ana ndam

cuday, ana ndam ya təgri səsi do ni daya. ³⁶ Bəsəmi ana mis, grumi sulum ana tay akada ga Bəŋ gekəli ya ebesey, agri sulum ana kəli ni. »

*Ŋgay mis ndahaŋ təgudara zlam a ti kədəmum ba
(Meciyə 7.1-5)*

³⁷ « Ŋgay mis ndahaŋ təgudara zlam a ti kədəmum ba ; tamal kəgrum nahkay ti lekuləm day ŋgay kəgudaruma zlam a ti Melefit amədəm do. Ŋgay təwəl mis ndahaŋ ti kədəmum ba. Nahkay təwəl kəli ti Melefit day amədəm do bilegeni. Mbrəŋumfəŋa zlam ya mis ndahaŋ təgudari ana kəli ni kə tay a. Nahkay Melefit day aməmbərfəŋa zlam magudarani gekəli ni kə kəli a bilegeni. ³⁸ Vumi zlam ana mis ndahaŋ. Nahkay Melefit day aməvi zlam ana kəli. Amazay darama, aməbəviyu zlam, aməjuk ti mərəhvü zat adəgakia adəgakia, mək aməbiviyu ana kəli a mbolu gekəli vu. Adaba mam, darama ya ti lekuləm kəgurumi zlam ana mis ndahaŋ əna naŋ ni ti Melefit day aməguri zlam əna naŋ ana kəli. »

³⁹ Kələŋ gani Yezu əhi ma ana tay keti əna ma *gozogul. Adəm : « Zal wuluf ti adafəŋa ahar kə zal wuluf nahaŋ a tata waw ? Tamal agray nahkay ti nday cecəeni atədəgiyu e evid vu do waw ? ⁴⁰ Maslaŋa ya acahay zlam ni ti atam bay ya ti acahi zlam ni do. Ay ku tamal maslaŋa ya acahay zlam ni əsər zlam kay faŋ do nəŋgu ni, ka ya ti acaha zlam ya tədəfiki na dek nahəma, tigi nday kala-kala ata bay ya acahi zlam ni.

⁴¹ « Kaməŋjaləŋ ka cakwasl ya əniki ke eri ga wur ga muk ni, kəsərki ka damkoluk ya ənukki ke eri ni do ni ti kamam ? ⁴² Tamal kəhi ana wur ga muk ni : “Wur ga mmawa, mbrəŋ nəzukkia cakwasl ya ənukki ke eri na” ti, nak nakani kipi damkoluk ya ənukki ke eri ni do ni ti kəzikia ahəmamam ? Nak bay ya aŋgah zlam magudarani gayaŋ ni ! Zəkia damkoluk ke eri gayak gayakana day. Akəzəkia ti ekipi divi lala mək akəzikia cakwasl ya əniki ke eri ga wur ga muk na. »

*Təsərkaba məŋgəhaf a ti əna bəza gani
(Meciyə 7.16-20 ; 12.33-35)*

⁴³ Yezu adəm keti : « Məŋgəhaf sulumani, ewi bəza magədavani ti əbi. Məŋgəhaf

magədavani ewi bəza sulumani ti àbi daya. ⁴⁴Nahkay mis təsərkaba mənğəhaf àna bəza gatayana. Tədifəñ ahàr ana bəza ga *wəruv kà mənğəhaf ya akaba adak ni do. Nahkay day tədifəñ ahàr ana bəza ge enderendera kè mezlirgendə do. ⁴⁵Mis sulumani azaya zlam sulumana a zlam mənğahani sulumani ya àniviyu a məbəruf bu ni, mis magədavani ti ni azaya zlam magədavana a zlam mənğahani magədavani gayanə ba. Adaba pakama ya ti ahəraya a ma ge mis ba ni ti àsabikia ka məbəruf a palam. »

*Ahay gərgəri cə
(Meciyə 7.24-27)*

⁴⁶Yezu àdəm keti : « Lekulum kəhumu : “Bay geli, Bay geli,” mək kəgrum ere ye ti nəhi ana kəli ni do ni ti kamam ? ⁴⁷Tamal mis àra afa goro a, ècia ma goro a mək agray ere ye ti nəhi ni ti, àzavu ata way ? ⁴⁸Àzavu ti ata mis ya àləm ahay gayanə lala ni. Wudaka àləm ti àsaba asak gana, èli zileñ mək àfəkadkibiyu asak ga ahay ni ka akur. Nahkay ka ya ti yam àtamkibiya ka zalaka, àzlal ahay ni ti àgri arañə ndo. Adaba mam, maslaña nani àləma ahay gayanə na lala. ⁴⁹Ay tamal mis ècia ma goro a mək àgray ere ye ti nəhi ni do nahəma, àzavu ata mis ya àləm ahay gayanə, àsaba asak gana ndo ni. Nahkay ka ya ti yam àtamkibiya ka zalaka, àzlal ahay ni ti èmbedkaba həya. Ahay gani nani àmbədkaba besek-besek. »

7

*Yezu ahəngaraba evidi ga bay ga ndam slewja ga ndam Rom a
(Meciyə 8.5-13)*

¹Ka sarta ya ti Yezu àhia ma na dek ana mis a àndava nahəma, àsləka òru a Kafar-nahum. ²Eslini ti zal nahanə àbu, nanə bay ga ndam slewja ga ndam *Rom. Evidi gayanə àbu, ay ti bay ga ndam slewja ni awayay nanə dal-dal. A vad nahanə evidi ni àra èbesey do, awayay amət. ³Bay məgur ndam slewja ni àra ècia ma ya tədəmki ka Yezu na ti àslərkibiyu gədəkani ga ndam *Zude ndahanə ti tægri kam-kam, màra mähəngariaba evidi gayanə na. ⁴Nday nakəñ tàra tìnjikia ka Yezu a ti tàhəngalay nanə dal-dal, tədəm ahkado : « Àgəski kəgri ere ye ti èhindifuka ni kwa, ⁵adaba awayay leli ndam Zude ni ;

àləmi ahay geli ya mahəngalavù Melefit ni ana leli ti nanə. »

⁶Yezu nakəñ àra ècia pakama gatay na ti tàsləka akaba tay a. Tòru tìnjəa a magam ga bay ga ndam slewja na wudak ti bay ga ndam slewja ni àslərkibiyu zləbəba gayanə ndahanə ga məhiani : « Bay goro, kəgribyu daliya ana ahàr gayak ga marana ba, adaba nu mis ga marona afa goro a di do. ⁷Nu nuani day nərəkukoru ndo ni ti adaba nəhi ana ahàr goro nisli mərəkukani do. Dəmbiyu ma bəlanə cilinə, nahkay ti bay məgru təwi ni anğaba. ⁸Nu gani day təbu təgur nu, nu day nəbu nəgur ndam slewja goro. Tamal nəhi ana bəlanə gatayani : “Ru !” ti, akoru. Tamal nəhi ana nahanə : “Ra !” ti ni, ara. Tamal nəhi ana bay məgru təwi : “Gray ere hini” ti, agray ere gani. » ⁹Yezu àra ècia ma ga bay ga ndam slewja ya təhəngribyu na ti àgria ejep a dal-dal. Nanə nakəñ àmbatkibiyu ma ke mis dal-dalani ya tadəbay nanə ni tuwəli, àhi ana tay ahkado : « Nəhi ana kəli nahəma, day-day nədi ahàr ana mis ya ti afəku ahàr akada nanə hini ni ndo. Ku e kidinə ga ndam *Izireyel bu day nədi ahàr ndo. » ¹⁰Nday ya tàslərkioru tay ka Yezu ni tàra tàsləkabiya nahəma, tədi ahàr ana evidi ga bay ni anğaba lala.

*Wur ga wal madakway nahanə àməta,
Yezu ahəngaraba nanə a*

¹¹Eslini Yezu òru a kəsa nahanə vu təzalay Nayinə. Nanə àbu akoru ti ndam madəbay nanə ni akaba mis dal-dal tadəboru nanə. ¹²Ka ya ti ènjəa ka ma ga kəsa na ti èpi təbu təzoru mis e evidi vu ka slalah həya. Maslaña ya àmət ni ti wur mendəlik ga wal madakway. Məñ ga wur ni nanə àbu akoru ke mindivinə, mis a kəsa bu kay tadəboru nanə. ¹³Bay geli àra èpia nanə a ti àsia cicihi a àsabəy, àhi ahkado : « Kıtəwi ba. » ¹⁴Eslini àhədəkfəñiyu kà tay, ènjifinə kà slalah ge kisim ni. Nahkay nday ya ti tázay kisim ni təcik, mək Yezu àhi ana kisim ni : « Wur dagwa, nəhuk nahəma, pidəkvu. » ¹⁵Yezu àra àhia nahkay ti mis ni èpidəkvu, ànjəhad digəs, àdi ana mazlapani. Eslini Yezu àhi ana məñ ga wur ni : « Ehi, za wur gayak a. » ¹⁶Mis ye eslini ni tàra tìpia ti tàgra anğwaz a àsabəy, nahkay tàzləbay Melefit, tədəm : « Bay mahəngaray *pakama

ge Melefit gəđakani àngazlava e kidiŋ geli ba. » Təđəm keti : « Melefit àra ga mahəŋgay ndam gayan a. » ¹⁷ Nahkay ti mis ya ka had ga ndam *Zude ni dek akaba mis ya ka gəvay gatay ni dek ticia ere ye ti Yezu àgray na.

Zen bay məbaray mis ni əslərkiuru mis ka Yezu
(Meciyu 11.2-19)

¹⁸ Ndam madəbay Zen bay məbaray mis ni tارا ticia ma na ti təhəŋgri ana Zen, mək Zen nakəŋ əzalay mis cə e kidiŋ ga ndam madəbay nan ni bu, ¹⁹ əsləroru tay afa ga Bay geli. Àhi ana tay ahkado : « Humi ahkado : “Nak ti *Bay gəđakani ya amara ni tək, day ti mähətay maslaŋa nahan aw ?” » ²⁰ Nahkay nday nakəŋ tارا tinjikia ka Yezu a ti təhi : « Zen bay məbaray mis ni əslərbiyu leli afa gayak ti mähuk : “Nak ti Bay gəđakani ya amara ni tək, day ti mähətay maslaŋa nahan aw ?” »

²¹ Ka sarta gani nani ti Yezu nan əbu ahəŋgaraba mis a kay ya tēbesey do na akaba mis kay ya seteni təniviyyu ana tay na. Àhəlikaba eri ana ndam wuluf a kay daya. ²² Kələŋ gani əhəŋgrifəŋ ana ndam ya Zen əslərkiyyu tay ni. Àhi ana tay ahkado : « Dəgum kəŋgahadumi ana Zen ere ye ti kipuram ni akaba ya kicam ni. Humi ndam wuluf təbu tipi divi, ndam dərə təsawaday lala, ndam ambələk tigia mis njelatana, ndam makwaya tici slimi, mis məmətani təŋgaba ; ndam talaga day ticia Ma Məweni Sulumana. ²³ Humi keti : “Maslaŋa ya ti əjikia ke divi azuhva nu a do nahəma, məmərvu.” »

²⁴ Ndam ya ti Zen əslərkiyyu tay ka Yezu ni tارا təsləka ti Yezu əzlapaki ke Zen, əhi ana mis dal-dalani ni ahkado : « Kədəgum a huf gili vu ti ga mipibiyu mam ? Kipurambiyu ti mavram ya aməd adadəy ni tək ? ²⁵ Do ni ti kədəgum kipurambiyu ti mam ? Mis məbakabu azana sulumani akada ga bay ni tək ? Aha, ndam ya tabakabu azana ga siŋgu kayani akaba zlam gatay əbu kayani ni ti nday a ahay ga bəbay bu timey. ²⁶ Ay ti kədəgum kipurambiyu ti mam ? Kipurambiyu bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit aw ?

Iy, nan gani. Nəhi ana kəli nahəma, nan ti àtama bay mahəŋgaray pakama ge Melefit a. ²⁷ Kəsəruma, əbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu, Melefit əhi ana Bay gəđakani ya amara ni nahkay hi :

“Nihi ti nu nəbu nəsləroru bay məslər goro nahan kama gayak ti məslamatukkabu divi.” *

« Maslaŋa ya ti Melefit əslərbiyyu ni ti Zen. ²⁸ Nəhi ana kəli keti : Zen ti àtama mis ya tıwi tay na dek àna gəđakana. Ku tamal nahkay nəŋgu ni, bay ya ti nan gəziteni ge mis dek a *Məgur ge Melefit bu ni ti àtama nan a. ²⁹ Mis dal-dalani ni akaba ndam *məhəl hadam ni təgəskabá ma ge Zen na. Təsəra Melefit ti nan jireni, nahkay nday gani təwaya ti Zen *məbaray tay. ³⁰ Ay ti ndam *Feriziyen akaba ndam *məsər Wakita ge Melefit ni təgəskabu ere ya Melefit awayay avi ana tay ni ndo, nahkay təwayay ti Zen məbaray tay ndo. »

³¹ Yezu əhi ana tay keti : « Mis ye e hini vu ni ti nəgurfəŋ tay kə way ? Nday akada way ? ³² Nəhi ana kəli nahəma, nday akada ga bəza mənjəhadani e mite bu ni. Nday ndahan təhi ana ndahan ni ahkado : “Mivia slelim ana kəli a, day kəhəbumfəŋ ndo ; mīdia limis ge kisim ana kəli a, day kitəwəwə ndo.” ³³ Nəđəm nahkay ti adaba Zen bay məbaray mis ni àra. Àra ti əzum *dipeŋ do, əsi zum do. Nahkay lekələm kədəməm seteni əniviyyu. ³⁴ Nu *Wur ge Mis ti ni nərə. Nərə ti nu nəbu nəzum dipen, nəbu nisi zum. Nahkay lekələm kədəməm nu zal huf, nəvi vu goro ana zum. Kədəməm nu zləba ga ndam *məhəl hadam akaba ga ndam magudar zlam ndahan. ³⁵ Ay ti ndam ya təgəskabu məsər zlam ge Melefit ni dek təsəra Melefit əsəra zlam ededŋ a. »

Yezu nan a ahay ga Simu zal Feriziyen ni bu

³⁶ Eslini zal *Feriziyen nahan slimi gayan Simu əzloru Yezu afa gani a magam ga məzumkabu zlam. Yezu oru ənjuə ti əhuriyyu a ahay vu, tənəkəki ka məzum zlam. ³⁷ Wal hala nahan əbu a kəsə gani nani bu. Àra ecia ti Yezu nan əvu azum zlam a ahay bu afa ga zal Feriziyen ni ti arəkiuru

* 7:27 Malasi 3.1.

àna tersel a kolombu sulumani bu.† 38 Àra àhuriya a ahay ni va ti ècik kèlən ga Yezu, kà gəvay ga asak gayan, nan əbu etəwi. Nan əbu etəwi ti yam tuway gayan ni àbara asak ga Yezu a cərad, mək wal ni àtəmadkia yam tuway na àna məhər ga ahər gayan a ; kələn gani əfəki ma ka asak ga Yezu, ‡ mək əbəki tersel ni ka asak ni. 39 Zal Feriziyen ya àzalu Yezu afa gani ni àra èpia nahəma, àhi ana ahər : « Nan hini ti bay mahəngaray *pakama ge Melefit do. Tamal nan bay mahəngaray pakama ge Melefit ti akal àsəra wal hini ya enjifin ni ti nan wal hala. » 40 Yezu àra àsəra ere ye ti nan ajalay a ahər gayan bu na ti àhi ahkado : « Simu, ma goro əbu nawayay nəhuk. » Simu nakən əhi : « Dəm, məsi. » 41 Mək Yezu àhi : « Mis ndahan cə təkəla duwa afa ga zal nahan a ; bəlan gani àkəlay jik diŋ diŋ zlam, nan nahan ni ti ni jik kru kru zlam. 42 Nday cecəeni siŋgu əfən kà tay ga məpəliani bi nahəma, bay ga duwa ni àhi ana tay cəeni : “Kəpəlum duwa goro ni va ba.” » Yezu àhi ana Simu nakən keti : « E kidin gatay cəeni ni bu ni ti way aməgri səsi kay ana bay ga duwa ni way ? » 43 Eslini Simu àhəngrifən, àhi ahkado : « Nətamahay maslanə ya ti təmbərfən siŋgu kayani ni. » Yezu àhi : « Ma gayak ti jiri. »

44 Eslini Yezu àmbatkibiyu ma ka wal ni mək àhi ana Simu ahkado : « Kipi wal hini do aw ? Ka ya ti nəhəraya a ahay va afa gayak a ni ti kəcəhubiyu yam ga *məbaray asak ndo. Ay wal hini ti àbarua asak àna yam tuway a mək àtəmadkua àna məhər ga ahər gayan a. 45 Nak kəgru sa àna məfəku ma ka tuwər ndo. Ay ti wal ni kwa nəhəraya àmbrən məfəku ma ka asak ndo. 46 Nak kəgəskabu nu àna magraku amal ka ahər ndo. Ay ti wal ni əbəkua tersel ka asak a. § 47 Nahkay nəhuk nahəma, àgrua səsi a kay, àwaya nu a kay, nani dek ti adafaki zlam magudarani gayan kayani ni məmbərfənəna. Ay ti maslanə ya ti zlam magudarani gayan gəzit mək təmbərfənəni ti àwayay bay ya àmbərfənəni kay do. »

† 7:37 Kolombu gani nani ti tàgray àna akur sulumani ya təzalay elbetir ni, siŋgu gani kay. ‡ 7:38 Məfəki ma ke mis ti adafaki mawayavani ahkay do ni magray səsi. § 7:46 Ka sarta gani nani ti, ka ya ti təzalakabu mis ga məzum zlam mək maslanə gani ənija afa gatay ni ti təcəhibiyu yam ga məbaray asak, təgri sa ana məfəki ma ka tuwər, akaba tagraki amal ka ahər. Ay zal Feriziyen ni əgri zlam nday nani ana Yezu ndo.

48 Mək Yezu àhi ana wal ni : « Zlam magudarani gayak ni məmbərfəkana. » 49 Nday ya təzumkabu zlam akaba Yezu ni təra ticia ma gayan na ti təhi ana ahər : « Way hini ku zlam magudarani ge mis nəŋgu əmbərfənəni way ? » 50 Eslini Yezu àhi ana wal ni ahkado : « Melefit àhəngə kur a adəba kəfəkua ahər a palam. Sləka àna sulumani gayan a. »

8

Wál ya tadəboru Yezu ni

1 Yezu òru a kəsa gədákani akaba a kəsa ciḅ-ciḅeni vu, àcahi zlam ana mis, àhi *Ma Məweni Sulumani àki ka *Məgur ge Melefit ana tay. Ndam madəbay nan kru mahar cəeni ni tòru akaba nan, 2 wál ndahan day tòru akaba nan. Wál nday nani ti Yezu àgariaba seteni ana ndahan e kidin gatay ba, ndahan ti ni àhəngaraba tay a arməwər ba. Slimi ga wál nday nani nday hi : bəlanəni Mari ya təzalay Mari ga kəsa Magədala ni. Nan ti Yezu àgariaba seteni adəskəla. 3 Nahan ni Zeni wal ga Səza ; Səza gani nani zal asak ga bay *Erot. Nahan ni ti ni Səzen akaba wál nday ndahan kay. Ka gani nani wál nday nani təbu təjənaki ata Yezu akaba ndam gayan kru mahar cəeni ni àna elimeni gatay gatayani.

Bay məbəhad hilfi ga zlam (Meciyə 13.1-9 ; Mark 4.1-9)

4 Eslini mis təsləkabiya a kəsa gərgərani ba dek, tərəkia ka Yezu a. Təra təcakalava ti Yezu àhi ma ana tay àna ma *gozogul. 5 Àhi ana tay ahkado : « Maslanə nahan àhəraya òru e gili ga məbəhad hilfi ga zlam. Nan əbu əbəhadoru hilfi ga zlam ni ti bal gani àdəgoru e divi bu. Nahkay mis təcəlki, edidin day təndaba. 6 Bal gani keti àdəgoru ka pəlad ya had àhəcaki ni, nahkay ka ya ti əfətaya nahəma, àhəraba adəba yam àhəci. 7 Bal gani keti àdəgiyu a adak vu. Ka ya ti əfətaya, əbu adək nahəma, adak ni təngecekabá. 8 Bal gani keti àdəgoru ka had sulumani. Àra əfətaya ti àbi bəza. Ku ahər

gani bəlan tekeđi bəza agray diŋ. » Yezu àra àhia ma na ana tay a nahkay ti àzlacay, àdəm : « Maslaŋa ya ti slimi àfəŋ ge mici zlam nahəma, mīci lala ! »

Yezu adəm ma àna ma gozogul ti kamam (Meciy# 13.10-17 ; Mark 4.10-12)

⁹ Ndam madəbay Yezu ni təhi ahkado : « Dəfiaba ma *gozogul na ana leli a. Awayay adəmvaba mam ? » ¹⁰ Yezu àhəŋgrifəŋ ana tay, àhi ana tay ahkado : « Lekulum ti Melefit àdəfikiaba zlam maŋgahani àki ka Məgur gayəŋ na ana kuli a, ti kəsərum. Ana mis ndahaŋ ti àdəfikiaba ana tay a vay-vay ndo. Àhi ana tay àna ma gozogul ciliŋ. Melefit àgray nahkay ti “Ku tamal taməŋjaləŋ ka zlam nəŋgu ni, tìpi ba ; ku tamal təbi slimi ana pakama nəŋgu ni tìci ba.” * »

Yezu adafaba ma gozogul ga bay mabəhad hilfi ga zlam na (Meciy# 13.18-23 ; Mark 4.13-20)

¹¹ Yezu àhi ana tay keti : « Ma *gozogul ni awayay adəmvaba ti nahkay hi : hilfi ga zlam ya təbəhad ni, àzavu akaba pakama ge Melefit. ¹² Mis ndahaŋ təbu, nday akada divi ya ti hilfi ga zlam àdəgaki ni : ticia pakama ge Melefit a, ay *Seteni ara ahəliaba pakama nana ana tay a ahàr ba. Awayay ti təfəki ahàr ke Melefit ba. Adaba tamal təfəki ahàr ke Melefit ti Melefit ahəŋgay tay. ¹³ Mis ndahaŋ day təbu, nday akada pəlad ya ti hilfi ga zlam àdəgaki ni : ticia pakama ge Melefit na ti təgəskabu àna məmərani. Ay pakama nani àhuriviyu ana tay a məbəruruv vu do, akada ge sliri ya ti tōru a had vu do ni. Nahkay ti təfəki ahàr ke Melefit ga hayaŋani ciliŋ. Ka ya ti ticia zləzladana ti təmbərəŋ, təfəki ahàr va do huya. ¹⁴ Mis ndahaŋ təbu, nday akada hilfi ga zlam ya ti àdiyu a hud ga adak vu ni : ticia pakama ge Melefit a ti təgəskabu. Ay ku tamal təgəskabá nəŋgu ni, majalay ahàr kay ariva ana tay a, təjalaki ahàr ke elimeni akaba zlam ndahaŋ ya tigi eri ni. Zlam nday nani teŋgecekabu zlam akada ga adak ni ; ndam nday nani təbu akada ga zlam ya àbia bəza ti bəza gani təndəh ndo ni. ¹⁵ Hilfi ga zlam ya àdəgoru ka had

sulumani ni təzavu akaba mis ya məbəruruv gatay sulumani, tawayay Melefit ni. Nday gani ticia ma ge Melefit na ti àgəjazlki ahàr ka tay do. Nahkay takoru àna naŋ kama kama, təmbərəŋ do, tagray zlam sulumani akada ga zlam ya ti abi bəza ni. »

Pakama àki ke ceŋgel (Mark 4.21-25)

¹⁶ Yezu àhi ana tay keti : « Maslaŋa ya ti ebeftəy ceŋgel ti ahəmbaki mandaray, ahkay do ni afiyu a zuh slalah vu ni ti àbi. Afəkad ka məlan zaŋani sawəŋ, adaba awayay ti ndam ya təhuriyu a ahay vu ni tipi masladay ge ceŋgel ni. ¹⁷ Nədəm nahkay ti adaba zlam ya ti maŋgahani ni dek amaŋgazlavu, zlam ya ti madafani faŋ do ni dek emicivu vay-vay daya. ¹⁸ Nahkay bumi slimi lala ahəmamam ti kicəm pakama ni. Adaba maslaŋa ya ti zlam gayəŋ àbu ni ti atəvikivu. Ay maslaŋa ya ti zlam gayəŋ àbi nahəma, ku zlam gəziteni ya ti àdəm àŋgəta ni day atəzafəŋa. »

Məŋ ga Yezu akaba bəza ga məŋ ga Yezu (Meciy# 12.46-50 ; Mark 3.31-35)

¹⁹ Eslini ata məŋ ga Yezu akaba bəza ga məŋ ga Yezu tərəkia ka Yezu a. Tàra tìnjia ti tisliki mərəkiani disl koksah adaba mis təvu ka məlan gani nani dal-dal. ²⁰ Nahkay mis təhikabiyu ma, təhi : « Ata muk akaba bəza ga muk təbu e mite bu, tihindi kur. » ²¹ Yezu nakəŋ àhəŋgrifəŋ ana tay, àhi ana tay ahkado : « Mmawa akaba bəza ga mmawa nahəma, nday ya ti təbi slimi ana pakama ge Melefit, mək tagray təwi àna naŋ ni. »

Yezu azlacaki ka aməd

²² A vad nahaŋ Yezu àcəliyu a *slalah ga yam vu akaba ndam madəbay naŋ ni, àhi ana tay : « Tokumum, mədəgum gwar ke ledi ga dəluv ni. » Nahkay nday nakəŋ təsləka. ²³ Nday təbu takoru ti Yezu àdiya e dəwir va daŋ. Ka ya ti naŋ àvu e dəwir bu ni ti aməd gədəkani àkəzlabiyu ka ahàr ga yam ni, mək yam ni àjabasliyu a slalah ga yam ni vu, awayay arəhvù wudak, nahkay gəzit akal tizi kədap. ²⁴ Eslini ndam madəbay naŋ ni təhədəkfəŋiyu, tēpidək naŋ, təhi : « Gədəkani, gədəkani, məbu miji timey ! »

* 8:10 Izayi 6.9.

Yezu nakəŋ àra èpidèkva ti àzlacaki ka aməđ ni akaba ka yam ya ti acəloru agavəla ni bəra. Àra azlaca nahkay ti aməđ ni àmbrəŋ makəzlani, yam ni day àmbrəŋ madađani, yam ni ègia dègika. ²⁵ Yam ni àra ègia dègika ti Yezu àhi ana ndam mađəbay naŋ ni ahkado : « Kəfumku ahàr do ni ti ahəmamam ? » Ndam mađəbay naŋ ni aŋgwaz àwəra tay a dal-dal, ađaba ere ye ti tìpi ni àgria ejep ana tay a àsabay. Təzlapay e kidiŋ gatay bu, tədəm ahkado : « Naŋ hini ti way ? Aməđ akaba yam day àhi ma ana tay, ticiiki slimi ni ! »

Yezu agariaba seteni a kay ana zal Zerasa a

(Meciy# 8.28-34 ; Mark 5.1-20)

²⁶ Nday nakəŋ tìnjyiu ke ledi ga dəluy ni. Ledi nani ka hađ Zerasa, ndeva ndeva akaba hađ *Gelili. ²⁷⁻²⁸ Zal nahaŋ àbu ga kəsa nani ; seteni təniviyyu a ahàr vu, àpəsa àbakabu zlam ndo, àndəhad a ahay bu ndo daya. Məlanə gayanə ti e kidiŋ ge mindiviŋ bu. Àra èpia Yezu naŋ àbu ahəraya a *slalah ga yam ni ba ni ti àzlah kay kay, àrəkia. Àra ènjikia ti àbəhadī mirdim, àdəđ kè meleher gayanə. Àhi àna zlahay ahkado : « Nak Yezu Wur ge Melefit naŋ agavəla driŋ ti kadəbafua mam ? Nəgruk kam-kam, kəgru daliya ba ti. » ²⁹ Àdəm nahkay ti ađaba Yezu àhi ana seteni ni : « Həraya a maslaŋa hini ba. » Zal nani ti kwa ahaslani seteni ni àgray naŋ sak kay. Ka ya ti naŋ àbu agray naŋ ni ti mis təwəla àna jejirbi a, təbiviya sisel a asak va akaba təjəga naŋ a. Akaba nani dək ètiri ndo, èhəbəkaba zlam ya təwəl naŋ àna naŋ na, mək seteni ni àzoru naŋ a huđ gili vu. ³⁰ Zal seteni ni àra àhia ana Yezu a « Kəgru daliya ba » ti Yezu àhi : « Slimi gayak way ? » Àhi : « Slimi goro Gaslka. » Àdəm nahkay ti ađaba seteni təniviyyu kay. ³¹ Eslini seteni nday nani təbu təgri kam-kam ana Yezu, təhi : « Kəgaroru leli e *evid gəđakani vu ba ti.† »

³² Mədrəs təbu kay təzum zlam ka ahar bəlanə a həma bu. Nahkay seteni ni təhi ana Yezu : « Kam-kam, məhuriviyyu ana mədrəs tegani ti. » Mək Yezu nakəŋ àvi divi gani

ana tay. ³³ Yezu àra àvia divi gana ana tay a ti seteni ni təsləkiaba ana zal nakəŋ a, təcəlivi a ahàr vu ana mədrəs ni. Nahkay mədrəs ni dək təndaya ahàr a kirim-kirim, təra tədəguyuu a dəluy ni vu cizliv cizliv, mək yam ni àbazla tay a. ³⁴ Ndam majəgay mədrəs ni təra tìpia ere ye ti àgravu na ti tədəgiki ana hwa tidizl, təŋgəhadīoru ma gani ana ndam ya a kəsa bu ni akaba nday ya ti e gili ni. ³⁵ Mis təra tìcia ma na ti təhəraya ge mipi ere ye ti àgravu na, tərəkia ka Yezu a. Təra tìnjia ti tìpi zal ya ti seteni təsləkiaba ni, àŋgaba ègia sulumana, naŋ manjəhadani digəsa kə gəvay ga asak ga Yezu, məbakabu azana gayanə ka vu. Təra tìpia naŋ a ti aŋgwaz àdəgakia ka tay a dal-dal. ³⁶ Eslini mis təbu, tìpia ga Yezu ya àhəŋgaraba zal ya seteni təniviyyu na, təŋgəhadī ma gani ana mis ya təra ni. ³⁷ Ndam ga hađ Zerasa dək təra tìcia ma gani nana ti təhi ana Yezu məsləka ka hađ gatay a, ađaba aŋgwaz àdəgakia ka tay a àsabay. Nahkay Yezu àhuriyu a slalah ga yam ni vu, awayay asləka. ³⁸ Eslini zal ya ti seteni təsləkiaba ni àhi ahkado : « Nadəboru kur ti. » Yezu àhi : « Aha ! Sləka, ³⁹ ŋgoru a magam gayak, kàru kəŋgəhadī ere ye ti Melefit àgruk ni dək ana mis. » Nahkay zal nakəŋ àsləka, òru àŋgəhadī ere ye ti Yezu àgri ni dək ana ndam ga kəsa ni dək.

Yezu ahəŋgaraba wal nahaŋ akaba wur dahalay a

(Meciy# 9.18-26 ; Mark 5.21-43)

⁴⁰ Yezu àŋgoru gwar ke ledi ga dəluy ni akaba ndam mađəbay naŋ ni. Tòru tìnjua ti mis dal-dal təgəskabá Yezu àna məmərana, ađaba nday dək təbu təjəgay naŋ. ⁴¹ Eslini zal nahaŋ naŋ àbu, slimi gayanə Zayros, naŋ gəđakani ga ahay ga *mahəŋgalavù Melefit, àrəkia ka Yezu a, àbəhadī mirdim grik meleher ndiə ana hađ kə asak ga Yezu. Àhəŋgalay naŋ, àhi mòru a magam afa gani, ⁴² ađaba wur gayanə awayay amət. Wur nani ti wur dahalay, vi gayanə agray kru mahar cə. Zal nani ti wur gayanə nahaŋ àbi.

Yezu naŋ àbu akoru afa gani ti mis dal-dalani ni təveliŋja ahàr a, məsufani tekeđi

† **8:31** Evid gəđakani ti məlanə ya tədəm a huđ ga hađ vu ni. Melefit aməbiyyu seteni dək e evid gani vu hayaŋ, kəlanə gani ka mandav ga məlanə ti amatrađkivu tay ga kaŋgayani.

àsuf koksah. ⁴³ Eslini wal nahanj àbu, mimiz aslækafəŋa agray vi kru mahar cə. [Ègwejelekaba zlam gayan a dek afa ga ndam mäsər haf a ay ti] maslanja bəlanj èsliki mahəŋgaraba nanj a ndo. ⁴⁴ Nahkay wal ni àhədakfəŋbiyu kà Yezu gwar kələn, ènjifiŋ kà ma ga azana gayan. Àra ènjifiŋa ti mimiz ya aslækafəŋa ni àmbrəŋ nanj, wal ni àŋgaba huya. ⁴⁵ Eslini Yezu àdəm : « Way ènjifu way ? » Ku way way do àdəm : « Nu do, » mək Piyer àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Gədəkani, mis ni damkulkul timey ! » ⁴⁶ Yezu àdəm : « Aha ! Mis ènjifua, adaba nəsəra njəda goro àhəŋgaraba maslanja. » ⁴⁷ Wal ni àra àsərkiya àbu koksah nahəma, àrəkiya ka Yezu a àna mægəgərani slaḅ slaḅ, àbəhadī mirdim meleher ndiḅ ana had, àŋgəhadaya ere ye ti àzəkiyu nanj ti mīnjifiŋ kà azana ga Yezu ni kə meleher ge mis na dek. Àŋgəhadaya gayan ya àŋgaba huya ni ana tay a daya. ⁴⁸ Eslini Yezu àhi ahkado : « Wur goro ni, Melefit àhəŋga kur a adaba kəfəkua ahər a palam. Sləka, ru àna sulumani. »

⁴⁹ Ka ya ti Yezu nanj àbu azlapay nahkay ni ti maslanja nahanj ènjia. Maslanja gani nani asləkabiya afa ga gədəkani ga ahay ga mahəŋgalavù Melefit na, àhi : « Wur gayak nakəŋ èndeverva. Kìwisiri ahər ana müsì va ba. » ⁵⁰ Yezu àra ècia ma nana ti àhi ana Zayros ahkado : « Àŋgwaz àwər kur ba, fəku ahər cilij, Melefit amahəŋgaraba nanj a. » ⁵¹ Nahkay tòru afa ga Zayros nakəŋ.

Yezu òru ènjua ti àcafəŋa mis a dek ga məhuriyani a ahay vu akaba nanj a. Àvi divi ana ata Piyer, Zəŋ, Zək akaba bəŋ ga wur ni ata mən ga wur ni ga məhuriyani akaba nanj cilij. ⁵² Mis ya təbu eslini ni dek təbu tagray deləwə, titəwi wur ni. Ay ti Yezu àhi ana tay ahkado : « Kìtəwəm ba. Wur ni àmət ndo, nanj àbu enji dəwir timey. » ⁵³ Àra àhia pakama ana tay a nahkay ti tēyefiŋ, adaba təsəra wur na àməta àndava. ⁵⁴ Eslini Yezu àzay ahar ga wur ni, àzalay nanj, àhi : « Wur goro ni, pidėkvu. » ⁵⁵ Àra àzala wur na nahkay ti sifa àŋgiva ana wur na mək ècik cəkwaḍ huya. Eslini Yezu àhi ana tay təvi zlam məzumani. ⁵⁶ Ere ye ti àgravu ni

àgria ejep ana ata bəŋ ga wur nday ata mən ga wur na àsabay. Ay Yezu àhi ana tay : « Kəhumi ma gani ana maslanja ba. »

9

Yezu aslər ndam asak gayan kru mahar cəeni ni
(Meciya 10.5-15 ; Mark 6.7-13)

¹ A vad nahanj Yezu àzalakabu ndam gayan kru mahar cəeni ni, àvi njəda ana tay ga misliki magariaba seteni weley weley do dek ana mis a akaba ga mahəŋgaraba mis a. ² Awayay asləroru tay ga məhi pakama ana mis àki ka *Məgur ge Melefit akaba ga mahəŋgaraba ndam ga arməwər a. ³ Àhi ana tay ahkado : « Kədəgum nihi nahəma, kəzum zlam a ahar vu ba ; ku aday, ku mbolu, ku zlam məzumani, ku singu. Kəhəlum endəwi cə cə ba daya. ⁴ Ay tamal maslanja àhəliya kəli a ahay va afa gana nahəma, njəhaduma eslina ; kəmbatum ahay nahanj ba duk abivoru ana vad gekəli ya akəsləkuma ni. ⁵ Ka mələŋ ya ti akəhurumiyu, təgəskabu kəli do nahəma, sləkumaba a kəsa nani ba. Ka ya ti kəsləkuma ni ti təkumkaba had kà asak gekəli a. * Nahkay ti atəsərki ka magudar zlam gatay ni. »

⁶ Nday nakəŋ təhəlvu, tàsləka təhioru *Ma Məweni Sulumani ana mis a kəsa gəgərani bu dek ; təhəŋgaraba ndam ga arməwər a ka mələŋ ya ti tòru na dek.

Pakama ya tədəmki ka Yezu ni ahəli ahər ana bay Erot
(Meciya 14.1-12 ; Mark 6.14-29)

⁷ Erot bay Gelili ni àra ècia pakama ge mis ya ti tədəmki ka Yezu na dek ti àhəlia ahər a, adaba mis ndahanj tədəm Yezu ti nanj Zəŋ bay məbaray mis ni, àŋgaba e kisim ba. ⁸ Mis ndahanj ti ni tədəm Eli bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit ni àŋgazlavu. Mis ndahanj keti tədəm nanj bilij ga ndam ya təhəŋgaray pakama ge Melefit ahaslani ni, àŋgaba e kisim ba. ⁹ Eslini Erot zla ti àdəm ahkado : « Nèkelkia ahər ke Zəŋ a, ay ti maslanja ya ti nici təzlapaki ni ti nani way ? » Nahkay ti awayay mīpi Yezu.

* 9:5 Mətukkaba had ga kəsa kà asak a ti adafaki təmbərbu ndam ga kəsa ni, tàwayay tay va do.

Yezu avi zlam məzumani ana mis dəbu zlam
(Meciyə 14.13-21; Mark 6.30-44; Zey 6.1-14)

¹⁰ A vad nahan ndam *asak ga Yezu ni təsləkabiya ka mələj ya Yezu əsləroru tay na. Təra təsləkabiya ti tənğəhadıaba ere ye ti təgrabiya na dek. Eslini Yezu nakəj əhəl tay ka ahər gatay cilin, tōru gwar a kəsa nahan vu; slimi ga kəsa ni Beceyda. ¹¹ Mis dal-dalani ni təra ticia Yezu ədoru a Beceyda ti tədəboru na ə asak vu. Təra tınjikia ka Yezu a ti Yezu nakəj əgəskabu tay, əzlapiki ka Məgur ge Melefit ana tay, əhənğaraba ndam ya təbesey do na daya.

¹² Fat əra əndəhadə ahər a zla nahəma, ndam mədəbay nañ kru mahar cəeni ni təhədəkfəniyu, təhi əhkado: « Hi ana mis ni dek təsləka, tōru a kəsa gərgərani ni vu əhkay do ni tōru a əhay ge mis ye e gili ni vu, tədəboru zlam məzumani akaba mələj məndəhadəni, ədaba əhalay ti leli a huđ gili bu. » ¹³ Eslini Yezu əhənğrifəj ana tay, ədəm: « Lekələm lekələmeni vumi zlam məzumani ana tay. » Nday nakəj təhənğrifəj, təhi: « *Dipej əfəj kə leli zlam təkivu kilif cə cilin. Kawayay ti mōru məsukumibiya zlam məzumani ana mis dekeni hini aw? » ¹⁴ Mis zawalani ye eslini ni əgray dəbu zlam. Yezu nakəj əhi ana ndam mədəbay nañ ni: « Humi ana mis ni ti tənğəhadə njəluluk kru kru zlam, kru kru zlam. » ¹⁵ Ndam mədəbay nañ ni təgray ere ye ti nañ əhi ana tay ni. Nahkay mis ni tənğəhadəkabu njəluluk. ¹⁶ Eslini Yezu nakəj əhəl dipen zlamani təkivu kilif cəeni ni, əmənjoru e melefit vu, əgri səsi ana Melefit əki ka zlam məzumani nday nani. Əra əgria səsi a ti əsekaba, əbi ana ndam mədəbay nañ ni ti tidi ana mis dal-dalani ni. ¹⁷ Mis ni dek təzum təzum, tərəhkaba. Kələj gani təcakalakabu məgəjəni gani, tərəhvü hətək kru mahar cə əna nañ.

Piyer ədəm Yezu nañ Krist Bay gədəkani ya amara ni
(Meciyə 16.13-19; Mark 8.27-29)

¹⁸ A vad nahan Yezu nañ əbu cak, əhənğalay Melefit. Ndam mədəbay nañ ni day təbu eslini. Yezu əhindifiya ma

kə tay a, əhi ana tay əhkado: « Mis dal-dalani ya tədəbay nu ni ti tədəm nu ti nu way? » ¹⁹ Nday nakəj təhənğrifəj, təhi: « Mis ndahan tədəm nak Zey bay məbaray mis ni, mis ndahan tədəm nak Eli, mis ndahan ti ni tədəm nak bilin ga ndam ya təhənğaray pakama ge Melefit əhaslani ni, əngəba e kisim ba. » ²⁰ Eslini nañ nakəj əhi ana tay keti: « Lekələm ti kədəmum nu ti nu way? » Piyer əhənğrifəj, əhi əhkado: « Nak *Krist *Bay gədəkani ya Melefit əslərbiyu ni. »

Yezu ədəm aməmət mək amənğaba e kisim ba
(Meciyə 16.20-28; Mark 8.30-9.1)

²¹ Yezu əra əcia ma ge Piyer na ti əhi ma ana tay əna ləgay, ədəm əhkado: « Iy nahkay. Ay ti kədəfumi nu ana maslaña ba simiteni. » ²² Əhi ana tay keti: « Ahər ədəm nu *Wur ge Mis ti nəcakay daliya dal-dal. Nday gədəkani ni, gədəkani ga ndam *məngələbakabu mis akaba Melefit ni akaba ndam *məsər Wakita ge Melefit ni atawayay nu do, atakad nu. Mək a huđ ga vad məkərani bu anənğaba e kisim ba. »

²³ Eslini əhi ana tay dek əhkado: « Tamal mis awayay mədəbay nu nahəma, ahər ədəm məmbrəj ere ye ti awayay ni, ku tamal təgri daliya kələvad, *tadarfəj nañ kə təndal nəngü ni mibesey. Tamal mis awayay mədəbay nu ti məgray nahkay. ²⁴ Maslaña ya ti ədəm əjəgur sifa gayan, awayay əmət ba ni ti emiijn. Maslaña ya ti emiijn sifa gayan əzuhva nu ti aməjəgur sawan, aməmət dəy-dəy do. ²⁵ Tamal mis əngəta elimeni ga duniya na dek mək əjiña ahər gayan a ti elimeni gani əziaya mam? ²⁶ Nu Wur ge Mis ti anara əna njədə goro a, ga Baba goro a, akaba ga *məslər gayan *njələtani na. Tamal maslaña ənğwaz awər nañ, ədəm nañ mis goro do, əsər pakama goro do nahəma, nu Wur ge Mis day ka ya ti anara ni anədəm nañ mis goro do. » ²⁷ Əhi ana tay keti: « Nəhi ana kəli nahəma, e kidin ge mis ya təbu əhalay ni bu ni ti, wudəka ndahan atəmət ti etipia *Məgur ge Melefit a day kwa. »

Vu ga Yezu ambatvu kè meleher ga ndam madəbay nanj ni
(Meciy# 17.1-8 ; Mark 9.2-8)

²⁸ Agray gosku sekw ka ahàr ga pakama gayan̄ ya àdəm ni zla ti Yezu àzay Piyer, Zek akaba Zen̄, tàcəloru a həma vu ga mahəngalay Melefit. ²⁹ Ka ya ti nanj àbu ahəngalay Melefit nahəma, eri gayan̄ ni àmbatvu nahan̄, azana ka vu gayan̄ day tigia bəd-bəd talla, ahəlababa eri a vərut. ³⁰ Eslini həya mis ndahan̄ cə tàbu təzlapay akaba Yezu, nday nani ata Məwiz nday ata Eli. ³¹ Nday tàbu tipivu a masladani ge Melefit bu. Təzlapaki ka məmət ga Yezu ya amoru məmət a Zeruzalem ge mendeveřin̄ təwi ya Melefit àvi ni. ³² Nday tàbu təzlapay nahkay ti ata Piyer ti ni dəwir àza tay a. Tàra tēpidəkva ti tīpi masladani ga Yezu akaba mis cəeni micikeni akaba nanj ni. ³³ Ka ya ti ata Məwiz nday ata Eli tàbu taslakafəna kà Yezu a nahəma, Piyer àhi ana Yezu : « Gəđakani, leli məbu ahalay ti àbəlay. Mara mivicey ahay mahkər : bəlan̄ gayak, bəlan̄ ge Məwiz, bəlan̄ ti ni ge Eli. » Àdəm nahkay ti adaba àsər ere ye ti àdəm ni do. ³⁴ Piyer nanj àbu azlapay nahkay ti mægudun̄gudun̄ ahərkiaya ka tay a, àngah tay. Ka ya ti mægudun̄gudun̄ ni ahərkiaya ka tay a ni ti ndam *madəbay Yezu mahkərani ni an̄gwaz àdəgakia ka tay a. ³⁵ Dəngü ga maslaŋa ahənday a mægudun̄gudun̄ ni bu, àdəm : « Nanj hini ti wur goro, nədaba nanj ga məgru təwi a. Gəsumiki pakama. » ³⁶ Dəngü ni àra ahənday va do ni ti tīpi Yezu nanj bəlan̄ ka ahàr gayan̄. Ka gani nani nahəma, ndam madəbay Yezu mahkərani ni tən̄jəhadà àna ma gana te-te a, təhi ana maslaŋa ndo.

Yezu agariaba seteni ana wur nahan̄ a
(Meciy# 17.14-18 ; Mark 9.14-27)

³⁷ Həjəŋ gani Yezu akaba ndam madəbay nanj mahkərani ni təndaya ahàr a həma ni ba. Tàra təhəraya ti mis dal-dal tərəkia ka Yezu a. ³⁸ E kidin̄ ge mis dal-dalani ni bu ni ti zal nahan̄ nanj àvu, àzlah, àdəm : « Məsi, kam-kam nahəngalay kur, mən̄juki ka wur goro ni ti adaba wur goro nahan̄ àbi. ³⁹ Seteni àniviyu a ahàr bu, agəs nanj, azlah

həya, adadəy nanj kay kay, guzləbuc krup-krup a ma bu. Agəsa nanj a ti agri daliya dal-dal, àmbrəŋ nanj weceweci do. ⁴⁰ Nəhəngala ndam madəbay kur na ti tğariaba, ay ti tisl̄iki ndo. » ⁴¹ Eslini Yezu àdəm : « Lekələm ye e hini vu ni ti kəfumki ahàr ke Melefit do, lekələm ndam magudar zlam ! Nu ananjəhad akaba kəli kan̄gaya waw ? Nu enebesi ana kəli kan̄gaya waw ? » Mək àhi ana bəŋ ga wur ni : « Zəbiya wur na ahalay a. » ⁴² Wur ni nanj àbu arəkia ka Yezu a ti seteni ni àdi nanj ana mələŋ, adadəy nanj kay kay. Eslini Yezu àzlacaki ke seteni ni, àgariaba ana wur na, mək àvi wur ni ana bəŋani ni. ⁴³ Mis ye eslini ni tàra tīpia ti n̄jəda ge Melefit àgria ejep ana tay a dal-dal, adaba n̄jəda gani nani àtama zlam ndahan̄ a dek.

Yezu adəmki ma ka daliya ya atəgri ni
(Meciy# 17.22-23 ; Mark 9.30-32)

Ere ye ti àgray ni dek àra àgria ejep ana mis na dek, nday tàbu təzlapaki kekileŋa ti Yezu àhi ana ndam madəbay nanj ni : ⁴⁴ « Nawayay nəziaba azay slim̄i ana kəli a, cəm lala, àgəjazlki ahàr ke kəli ba. Atədəfik̄i nu *Wur ge Mis ana mis ti tara təgəs nu. » ⁴⁵ Pakama ga Yezu ya àdəm ni ti ndam madəbay nanj ni ticiaba ndo. Hud̄ ga ma gani nani ti man̄gahkiani ka tay, ti ticiaba ba. Ay an̄gwaz àgrafəna tay ge mihindifin̄a ma na.

Gəđakani ya àtam mis ndahan̄ ni ti way ?
(Meciy# 18.1-5 ; Mark 9.33-37)

⁴⁶ A vad̄ nahan̄ ndam *madəbay Yezu ni tàbu tagray gejewi. Təđəm ahkado : « E kidin̄ geli bu ni ti way gəđakani àtam mis ndahan̄ ni way ? » ⁴⁷ Yezu àra àsəra majalay ahàr gatay na ti àzay wur gəziteni, àfəkad̄ kà gəvay gayan̄, ⁴⁸ mək àhi ana tay : « Tamal ti maslaŋa àgəskabá wur hina azuhva nu a nahəma, àgəskabá nu a daya. Tamal ti maslaŋa àgəskabá nu a nahəma, àgəskabá Bay ya ti àslərbiyu nu na daya. Nahkay bay ya ti nanj gəziteni e kidin̄ gekəli bu dek, èsl̄i mis ndahan̄ ni do ni ti nanj nani gəđakani sawan̄. »

Maslaŋa ya ti àcafəŋa kəli kà zlam a do ni ti agriki təwi ana kəli
(Mark 9.38-40)

49 Eslini Zeṅ àzlapay, àhi ana Yezu ahkado : « Gəɗakani, mîpia maslaṅa nahaṅ a, àgariaba seteni ana mis àna slimi gayak a, nahkay məɗəm macafəṅa naṅ a, adaba naṅ mis geli do. » 50 Ay ti Yezu àɗəm : « Kəcumfəṅa naṅ a ba, adaba maslaṅa ya ti àwayay magudar təwi gekəli do nahəma, agriki təwi ana kəli. »

Yezu naṅ àbu akoru a Zeruzalem, ndam Samari təgəskabu naṅ do

51 Sarta ga Yezu ènjia ga morona e mefeit vu wudak nahəma, àzay divi ga moroni a Zeruzalem, àɗəm ere ye ti acafəṅa naṅ ga morona ni ti àbi. 52 Nahkay àsləroru mis kama gayaṅ gwar ka haɗ Samari. Nday təbu ka ahàr divi ti təhuriyu a kəsa nahaṅ vu ga maslamalikabu məlaṅ. 53 Ay ndam ga kəsa nani tawayay məgəskabu naṅ do, adaba ticia naṅ àbu akoru a Zeruzalem palam. 54 Ndam maɗəbay naṅ ata Zek, Zeṅ tàra ticia pakama nana ti təhi ana Yezu : « Bay geli, kawayay ti məhi ana aku ti madaɗa e mefeit ba, məzumaba tay a waw ? »

55 Yezu àra ècia pakama gatay na ti àmbatkibiyu ma ka tay, àləgi ana tay. 56 Mək təzay divi ga moroni a kəsa nahaṅ vu.

Ndam ya ti tawayay maɗəbay Yezu ni (Meciyu 8.19-22)

57 Yezu akaba ndam maɗəbay naṅ ni təbu takoru e divi bu nahəma, zal nahaṅ àrəkia ka Yezu a, àhi ahkado : « Ka məlaṅ ya akoru ni dek ti anaɗəboru kur. »

58 Yezu àhəṅgrifəṅ, àhi ahkado : « Mbiki † təbu àna evid gatay, evidiṅ day təbu àna lala gatay, ay nu *Wur ge Mis ti nəbi àna məlaṅ mandəhadani bi. »

59 Yezu àhi ana maslaṅa nahaṅ : « Dəbabiyu nu. » Maslaṅa nani àhəṅgrifəṅ, àhi : « [Bay goro,] vu divi nakoru nilibiya baba goro a day. » 60 Eslini Yezu àhi : « Ndam ya tawayay maɗəbay nu do ni ti nday akada kisim. Nahkay mbrəṅ tay ti tili vu gatay. Nak ti ru kəhi ma ga *Məgur ge Mefeit ana mis sawaṅ. »

61 Maslaṅa nahaṅ keti àhi ana Yezu : « Nadəbay kur, Bay goro ni. Ay ti vu divi

nakoru nəgria sa ana ndam ga huɗ ahay goro a day. » 62 Yezu àɗəm : « Maslaṅa ya ti awayay agray təwi ga Məgur ge Mefeit mək ajalaki ahàr ka zlam ndahaṅ ni ti naṅ akada bay ya ti atəhad vədaṅ àna sla mək amənjoru kəlaṅ ni. Maslaṅa nani ti àgray təwi ga Məgur ge Mefeit koksah. »

10

Yezu aslər mis kru kru adəskəla mahar cə

1 Bay geli àday mis ndahaṅ kru kru adəskəla mahar cə, * awayay asləroru tay cə cə ti tōru enji gayaṅ a kəsa vu ka məlaṅ ya naṅ amoru ni dek. 2 Àhi ana tay : « Mis ya ti tici pakama goro faṅ ndo ni nday kay, nday akada ga zlam ya ti tabaz zlam a vədaṅ bu ni, ay ti ndam mabaz zlam ni təbi kay bi. Nahkay si kahəṅgalum Mefeit Bay ga vədaṅ ni ti məslərbiyu ndam mabaz zlam a vədaṅ gayaṅ ni bu. 3 Dəgum. Nihi ti nəsləroru kəli e kidiṅ ge mis vu akada ga bəza təmbak e kidiṅ ga kəra gili bu ni. 4 Kəhəlum zlam ba, ku mbici, ku mbolu, ku kimaka. Kicikəm e divi bu ga məgri sa ana mis ba daya. 5 Wudaka kəhurumiyu a ahay vu afa ge mis lu nahəma, dəmum : “Mefeit məgri sulum gayaṅ ana huɗ ahay hini.” 6 Tamal mis sulumani àvu a ahay gani nani bu ni ti sulum ge Mefeit ya kəɗəmum ni anjəhadki. Tamal mis sulumani àvu bi nahəma, sulum ge Mefeit ya kəɗəmum ni aṅgəkia ke kəli a. 7 Ka ya ti kəhurumiya a ahay va afa ge mis a nahəma, njəhaduma eslina huya. Kəmbatum ahay nahaṅ ba. Zlam məzumani akaba zlam miseni ya ti təvi ana kəli dek ni ti zumum, səm : adaba bay magray təwi ti agəski təvi endif gayaṅ. 8 Ka ya ti kinjumiya a kəsa va mək təgəskabə kəli a nahəma, zumum zlam ya təvi ana kəli ni, 9 həṅgarumaba ndam gatay ya təbesey do na, humi ana ndam ga kəsa gani : “*Məgur ge Mefeit ènjikia ke kəli a.” 10 Ay tamal ti kinjumiya a kəsa va mək təgəskabu kəli do nahəma, cikəma a dalaka ba. Humi ana tay : 11 “Ku haɗ ga kəsa gekəli nəṅgu ni məsləɗikaba ana kəli ka asak geli a. † Nahkay ti kəsərum Mefeit day àmbrəṅa kəli a. Ku tamal nahkay nəṅgu ni, sərunki

† 9:58 Mbiki ti mis ndahaṅ təɗəm « mbiti. » * 10:1 A wakita ndahaṅ bu təɗəm mis kru kru adəskəla. † 10:11 Məsləɗkaba haɗ ga kəsa kə asak a ti adafaki təmbər bu ndam ga kəsa ni, tawayay tay va do.

Məgur ge Melefit ti ènjia.” » ¹² Yezu àhi ana tay keti : « Nəhi ana kəli nahəma, ka fat ya ti Melefit agray seriya ni ti ku ndam *Sodom nəngu ni seriya ge Melefit ya amagrafəna kà tay a ni ngulum emisli ga ndam ga kəsa gani nani ya təgəskabu kəli do ni do. »

Ndam ga kəsa ya təfəki ahər ka Yezu do ni atasay cicihi

(Meciyə 11.20-24)

¹³ Yezu àdəm keti : « Akəsum cicihi, ndam Koraziñ ! Akəsum cicihi, ndam Beceyda ! Adaba mam, nəgra zlam a kay ya mis tiپی day-day ndo na a kəsa gekəli ba. Tamal nəgray zlam nday nani e Tir ahkay do ni a Sidonə nahəma, amal ndam ga kəsa nday nani təmbrəna zlam magudarani gatay na kwa ahaslana àndava. Amal tàmbatkaba majalay ahər gatay a, təkababá mbolu ka vu a akada ga azana na, tənjuhada e viti ba. ‡ ¹⁴ Ay ka fat ya ti Melefit amagrafəna kà ndam Tir akaba ndam Sidonə a ni ti ngulum emisli gekəli ni do. ¹⁵ Lekələm ndam Kafarnahum, kəhumi ana ahər akədəgum e melefit vu aw ? Aha ! Akədəgum ti ka mələn ge *kisim sawan. » ¹⁶ Àhi ana ndam madəbay nanə ni : « Maslanə ya ti èciikia ma ana kəli a nahəma, ècəkia ma ana nu a daya. Maslanə ya ti àgəskabu kəli ndo nahəma, àgəskabu nu ndo daya. Maslanə ya ti àgəskabu nu ndo ni ti àgəskabu Bay ya ti àslərbiyu nu ni ndo daya. »

Mis kru kru adəskəla mahar cəeni ni tasləkabiya

¹⁷ Ka ya ti nday kru kru adəskəla mahar cəeni ni tasləkabiya ni ti nday àna məmərani. Təhi ana Yezu ahkado : « Bay geli, ku seteni tekeđi ticiikia slimi ana leli a ka ya ti məhi ma ana tay àna slimi gayak ni. » ¹⁸ Eslini Yezu àhəngarfəñ, àhi ana tay ahkado : « Nu nìpia *Seteni a ka ya ti àdəbiyu e melefit bu akada ga avər ya abay aku na. ¹⁹ Cəm day : nəvia njəda ana kəli ga masawadakiani ka zlam ya a had akaba ka andra məbal mis a ; nəvia njəda ana kəli a àtama njəda ga Seteni zal ezir na dek. Nahkay arana àbi amagrakivu ke kəli bi simiteni. ²⁰ Ku tamal nəvia njəda

nana dek ana kəli a, seteni ticiikia slimi ana kəli a nəngu ni, kəmərvmu azuhva nani ba. Mərvmu ti adaba Melefit àbəkia slimi gekəli ka wakita gayan e melefit ba ni sawan. »

Yezu azləbay Melefit

(Meciyə 11.25-27 ; 13.16-17)

²¹ Ka sarta gani nani Yezu nanə àbu amərvmu dal-dal àna njəda ga *Məsuf Njəlatani, àdəm : « Nazləbay kur, Bəba goro ni, nak Bay məgur mələn ya e melefit bu akaba mələn ya a ga had ni dek. Nazləbay kur ti adaba kəngahkia zlam nday nana ka ndam məsər zlam akaba ka ndam ya tijeña təsəra zlam a ni, kədəfikia ana ndam ya təsər zlam do akada ga bəza ci6-cibeni na sawan. Iy Bəba goro ni, kəgray ka mawayay gayak nahkay ti kəmərə àna nanə a palam. »

²² Àdəm keti : « Baba àvua zlam na dek a ahar va. Nahkay maslanə ya àsər Wur ge Melefit nanə way ni ti maslanə gani àbi ; si Bəjani cilin. Yaw maslanə ya àsər Bəj goro nanə way ni ti maslanə gani àbi, si nu Wur gayan akaba ndam ya ti nu Wur gayan ni nawayay nədəfiki nanə ana tay ni cilin. »

²³ Eslini Yezu nakəñ àmbatkibiyu ma ka ndam madəbay nanə ni, àhi ma ana tay, nday ka ahər gatay cilin. Àhi ana tay ahkado : « Ay lekələm ti mərvmu, adaba kəbum kipəm zlam hini àna eri gekəli ! ²⁴ Nəhi ana kəli : Ndam mahəngaray *pakama ge Melefit akaba bəbay kay ya ahaslani ni tawayə mipia ere ye ti kipəm na, ay ti tiپی ndo. Tawayə micia ere ye ti kicəm na, ay ti tici ndo. »

Zal Samari sulumani

²⁵ Eslini zal nahanə àbu, nanə bay *məsər Wakita ge Melefit, awayay ahəlfəna eyə kà Yezu a. Nahkay ècikaba, àhi ana Yezu ahkado : « Məsi, ti nəngət *sifa ya àndav day-day do ni ti nəgray mam day mam ? »

²⁶ Yezu nakəñ àhəngrifəñ, àhi : « Məwiz àbəkia mam e *Divi ge Melefit bu mam ? Kici mam a hud gani bu mam ? » ²⁷ Zal nakəñ àhəngrifəñ, àhi : « Àbu məbəkiani : “Wayay Bay Melefit gayak àna hud bəlan, àna sifa gayak dek, àna njəda gayak dek akaba àna majalay ahər gayak dek. Wayay ndam

‡ 10:13 Məbakabu buhu akaba manjəhadani e viti bu ni ti adafaki mis titəwi, tahəngalay Melefit, təgri kam-kam.

ya ti nak kàbu akaba tay ni daya akada ya kawayay ahàr gayak gayakani ni.” § »
²⁸ Yezu àhi ahkado : « Kàhəngarfəŋa kigena. Tamal kagra y nahkay ti sifa gayak aman-dav day-day do. »

²⁹ Eslini bay məsər Wakita ge Melefit ni awayay ti Yezu àgəski naŋ ka pakama ba, nahkay àhi ana Yezu : « Ndam ya ti nu nəbu akaba tay ni ti ndamam ? » ³⁰ Yezu àhi keti : « Zal nahan əsləka a Zeruzalem a, naŋ àbu akoru a Zeriko. Ka ahàr divi nahəma, ndam abra təhərkiaya, təhəlfəŋa zlam a dek, təzləbkiyu naŋ, təmbər bu naŋ bəlah àniviyu a məbər uv hi bək hi bək ciliŋ. ³¹ Zal nahan ti ni naŋ àbu akoru àna divi gani nani ka məsər gayan do. Naŋ nani ti bay *maŋgalabakabu mis akaba Melefit. Àra èpia zal nana bəlah a ti əsivù ŋə, əsləka zlam gayan a. ³² Zal nahan day àra gwar eslina, naŋ ge dini ge *Levi. Àra ènjia, èpia zal nana bəlah a ti əsivù ŋə daya, əsləka zlam gayan a. ³³ Ay ti zal nahan naŋ àbu akoru gwar e divi gani nani bilegeni. Naŋ zal Samari, akoru àna azoŋgu. Àra ènjia ka məlan nana ti àdi ahàr ana zal nakəŋ naŋ bəlah a. Àra èpia naŋ a ti əsia cicihi a dal-dal. ³⁴ Nahkay naŋ nakəŋ àhədfəŋiyu, əzaya amal akaba zum a, àbiki ka ambəlak ni mək àwəliki àna azana. Kəleŋ gani əzəkiyu naŋ ka azoŋgu gayan ni, əzoru naŋ a ahay ya ndam mirkwi tanjəhadvù ni vu, àfi ahàr eslini. ³⁵ Həŋ gani ti àhəliaya jik a cə ana bay ga ahay ga ndam mirkwi nakəŋ a, àhi ahkado : “Fi ahàr ana zal hini. Tamal kijiŋkiva siŋgu ka ahàr gani hina nahəma, anasləkabiya ti nara nəpəluk.” »

³⁶ Eslini Yezu nakəŋ àhi ana bay məsər Wakita ge Melefit ni ahkado : « Kihindifua ma, kədəm ndam ya ti nak kəbu akaba tay ni ti ndamam. Yaw, e kidiŋ ge mis mahkərani ni bu ni ti hu, way naŋ àbu akaba zal ya ti ndam abra təzləb ni way ? » ³⁷ Naŋ nakəŋ àhəŋgrifəŋ, àhi : « Maslaŋa ya naŋ àbu akaba naŋ ni ti bay ya ti àjənaki naŋ ni. » Yezu àhi : « Nak day ru kagra y akada gayan ni. »

Ata Marta nday ata Mari

§ 10:27 Mimbiki 6.5 ; Levi 19.18.

³⁸ Ka ya ti Yezu akaba ndam madəbay naŋ ni təbu takoru e divi bu ni ti təhuriyu a kəsa nahan vu. Eslini wal nahan slimi gani Marta əzaloru Yezu a magam afa gani, mək Yezu nakəŋ òru àhuriyu afa gani. ³⁹ Marta gani wur ga məŋani walani àbu, slimi gani Mari. Yezu naŋ àbu azlapay ti Mari nakəŋ naŋ àbu manjəhadani digəsa a ga had kà gəvay ga asak gayan, abi slimi ana ma gayan ya ti adəm ni. ⁴⁰ Ka gani nani ti təwi ga hud ahay gərgəri kay təbu tiviyikaba ahàr ana Marta. Nahkay zla nahəma naŋ nakəŋ àrəkia ka Yezu a, àhi : « Bay goro, wur ga mma ni ambərki nu ke təwi ni dek ti àbəlafuk aw ? Hi ma ti məjənaki nu zla aw ! » ⁴¹ Ay Bay geli nakəŋ àhəŋgrifəŋ, àhi : « Marta, Marta, zlam kay təhəluk ahàr, tiviyəkaba ahàr a daya. ⁴² Ay zlam ya ti àgəski magrani ni ti bəlan ciliŋ. Mari àdəkiba zlam ya àbəlay magrani na. Nahkay maslaŋa amazəŋa do simiteni. »

11

Yezu acahi mahəŋgalay Melefit ana ndam madəbay naŋ ni
(Meciŋ 6.9-13 ; 7.7-11)

¹ A vad nahan Yezu ahəŋgalay Melefit ka məlan nahan. Àra èndeveriŋa ti biliŋ e kidiŋ ga ndam madəbay naŋ ni bu àhi : « Bay geli, Zeŋ acahia mahəŋgalay Melefit ana ndam madəbay naŋ na. Nak day cahi mahəŋgalay Melefit ana leli ti. » ² Yezu àhi ana tay : « Ka ya ti kahəŋgalum Melefit ni ti dəmum : “Baba, mis dek təgəskabu nak njələta ti ; kàra kəzum bay gayak e kidiŋ geli bu ti. ³ Zlam məzumani ga məgəsi sifa ana leli ni ti vi ana leli kəlavaf ti. ⁴ Mbərfəŋa zlam magudarani geli ni kè leli a, akada geli ya məmbərfəŋa zlam ge mis ya təgudari ana leli ni dek kà tay a ni ti. Kəvi divi ana *Seteni ge mesipet leli ba ti.” »

⁵ Yezu àhi ana tay keti : « Mazay mazavu gani, bi maslaŋa e kidiŋ gekəli bu naŋ àbu àna zləba gayan, akoru afa ga zləba gayan ni a hud ya vad, ahi ahkado : “Zləba goro ni, kəlu *dipeŋ mahkər ti ⁶ adaba zləba goro nahan əsləkabiya e mirkwi a àdua ahàr a, ay

ti zlam àfu ga mæviani bi.” ⁷ Bi zləba gayan ni ahəngrifəŋbiyu, àhibiyu : “Kìviyu ahàr ba ! Nəzləkva mahay a àndava, màndəhadə akaba bəza. Nìsliki micikabana ga mədükaya zlam a do.” ⁸ Ay nəhi ana kəli nahəma, ara ecikaba avi ere ye ti ehindiliŋ ni dek. Ecikaba avi ti adaba naŋ zləba gayan ciliŋ do, avi ti adaba àmbrəŋ mihindiliŋeni ndo palam. ⁹ Nahkay nəhi ana kəli : Hindəm zlam. Kihindəma ti Melefit aməvi ana kəli. Dəbum zlam. Kədəbuma ti akəŋgətum. Zalum Melefit. Kəzaluma naŋ a ti aməwəli ana kəli, aməzləkiaba mahay ana kəli a. ¹⁰ Adaba mam, ku way way do ehindi zlam, Melefit avi. Ku way way do adəbay zlam, aŋgət. Ku way way do azalay, Melefit awəli, azləkiaba mahay a. ¹¹ Bi wur ara afa gayak, nak bəjana, èhindiləka kilif a ti kəvi kilif do, kəvi gavaŋ sawaŋ aw ? Aha ! ¹² Ahkay do ni bi ara ehindilək eysli ti kəvi andra məbal mis aw ? Aha ! ¹³ Lekələm ti ndam magudar zlam. Ku tamal lekələm ndam magudar zlam nəŋgu ni, kəsəruma məvi zlam sulumani ana bəza gekəli a. Ay ti Bəŋ gekəli Melefit naŋ e melefit bu, naŋ sulumani ti magray gayan ahəmamam ? Naŋ ti tamal maslaŋa èhindiliŋa Məsuf Njəlatana nahəma, aməvi edefiŋ. »

*Yezu ata Seteni tənəhadəkabu do
(Meciy# 12.22-30 ; Mark 3.22-27)*

¹⁴ A vad nahaŋ Yezu àgariaba seteni ana zal nahaŋ a. Seteni nani acafaŋa maslaŋa nana ga mazlapana. Seteni ni àra àsləkiaba nahəma, zal nakəŋ àzlapay həya. Mis daldalani ye eslini ni tàgra ejep gana dal-dal. ¹⁵ Ay mis ndahaŋ e kidiŋ gatay nani bu tədəm : « Yezu agariaba seteni ana mis a ni ti àna njədə ge *Belzebəl bay ge seteni ni. » ¹⁶ Mis ndahaŋ ti ni tawayay təhəlfəŋa eyə a ti mägudar zlam, təhi ahkado : « Griaya ere ye ti mipi day-day ndo na ana leli a, ti məsər ere ye ti kagraŋ ni ti kagraŋ àna njədə ge Melefit. »

¹⁷ Ay ti Yezu àsəra majalay ahàr gatay a àndava. Nahkay àhi ana tay : « Tamal ndam ga had nahaŋ nday ndayani takadvu e kidiŋ gatay bu ni ti mis akaba zlam ga had gani etigi ahàr. Nahkay ahay ga ndam ga had gani nani atəmbəd ; ndahaŋ atəmbədkiyu ka ndahaŋ. ¹⁸ Lekələm

kədəmum nu nagariaba seteni ana mis a ni àna njədə ge Belzebəl a ; tamal nahkay ti njədə ge *Seteni èdeva ; ègia nahkay ti aŋgoru kama ti ahəmamam ? ¹⁹ Ay tamal nu nagariaba seteni ana mis àna njədə ge Belzebəl a ti ndam gekəli ni tagariaba seteni ana mis a ti àna njədə ga way ? Nahkay zlam ga ndam gekəli gekəleni ya tagray ni ti adafaki ere ye ti kədəmum ni ti ma ga malfada. ²⁰ Nagariaba seteni ana mis a ti àna njədə ge Melefit sawaŋ. Goro ya nagraŋ nahkay ni ti adafaki *Məgur ge Melefit ènjikia ke kəli a àndava. »

²¹ Yezu àdəm keti : « Tamal ti mis njədə-njədəni naŋ àbu àna zlam ahar gayan, ajəgay ahay gayan ti, təhəlfəŋa zlam gayan a koksah. ²² Ay tamal maslaŋa nahaŋ àtama naŋ àna njədə àrəkia, azləb naŋ nahəma, ahəlfəŋa zlam ahar gayan gani ya àdəm ajəgay ahay gayan àna naŋ na dek. Ahəlfəŋa zlam ahar na ti, ahəlfəŋa zlam ga ahay gayan ndahaŋ na dek daya, edi ana mis. ²³ Maslaŋa ya ti naŋ àbi akaba nu bi nahəma, naŋ zal ezir goro. Maslaŋa ya ti àjənaki nu ga mazalubiyu mis do nahəma, agarafua tay a sawaŋ. »

*Seteni àsləkiaba ana mis a ti, aŋgwiviyu tata
(Meciy# 12.43-45)*

²⁴ « Ka sarta ya ti seteni àsləkiaba ana mis a ni ti, akoru a hud gili vu ka məlaŋ ya ti yam àbi ni, adəbay məlaŋ manjəhadəni. Tamal aŋgət məlaŋ manjəhadəni do ni ti adəm : “Ngulum nəŋguvoru a arəŋ goro ni vu zlam goro.” ²⁵ Àra ènjia ti àhuriyu àdi ahàr ana arəŋ ni məsləfabana, maslamalabana lala. ²⁶ Eslini naŋ nakəŋ asləka, akoru azaləkiabiyu seteni ndahaŋ adəskəla, nday nani dek tətam naŋ àna cuday. Mək nday dek tara təhuriyu, tanjəhad a arəŋ ni bu. Nahkay maslaŋa nani ti manjəhad gayan ni egi ŋgulum gayan ya ahaslani ni keti. »

Məmərani ge jiri

²⁷ Ka ya ti Yezu naŋ àbu azlapay nahkay ni ti wal nahaŋ e kidiŋ ge mis macakalavani ni bu àdi ana zlahay, àhi : « Wal ya ti ewi kur, kisi duwa gayan ni ti məmərvu. » ²⁸ Ay Yezu ahəngrifəŋ, àhi : « Aha ! Təmərvu ti ndam ya ti tici pakama ge Melefit mək

təgəskabu, tagray təwi àna naŋ lala ni sawaŋ. »

*Ere ye ti Melefit àdafaki àna Zonas ni
(Meciy# 12.38-42)*

²⁹ Eslini mis təbu təcakalavabiyu kà gəvay ga Yezu àkivu. Nday təbu təcakalavu nahkay ti Yezu àdəm : « Ndam ye e hini vu ni ti ndam magudar zlam. Tihindi ere ye ti mis tipi day-day ndo ni, ay ere ye ti tihindi ni ti Melefit aməgri ana tay do simiteni. Melefit amədəfiki ana tay ere ye ti àdafaki àna Zonas ni ciliŋ. ³⁰ Zonas nahəma, Melefit àdəfikia zlam ana ndam Niniv àna naŋ a. Nu *Wur ge Mis day Melefit amədəfiki zlam ana nday ye e hini vu ni àna nu. ³¹ Ka fat ya ti Melefit amagrafəŋa seriya kè mis a dek nahəma, bay walani ya àgur had Seba ni emicikaba akaba ndam ye e hini vu na, aməhi ana tay : “Lekələm ndam magudar zlam.” Adaba mam, bay gani nani ècikliyi kwa kè sliri ga mələŋ ga mara məbi slimi ana pakama ga Salomon bay məsər zlam ni. Ay ahalay ti mis àbu àtama Salomon àna gədəkana ti kəsərüm do aw ? ³² Ka fat ge seriya nani ti ndam Niniv day eticikaba akaba mis ye e hini vu na, atəhi ana mis ye e hini vu ni : “Lekələm ndam magudar zlam.” Adaba mam, ndam Niniv tãra ticia pakama ga Zonas ya àhi ana tay na ti tàmbatkaba majalay ahàr gatay na. Ay ahalay ti mis àbu àtama Zonas àna gədəkana ti kəsərüm do aw ? »

*Ere ye ti avi masladani ana vu ni
(Meciy# 5.15 ; 6.22-23)*

³³ Yezu àdəm keti : « Maslaŋa ya ti ebeftay ceŋgel mək aŋgah, ahəmbaki zlam ni ti àbi. Afəkad ka mələŋ zaŋani sawaŋ, adaba awayay ti ndam ya təhuriyu a ahay vu ni tipi masladay ge ceŋgel ni. ³⁴ Eri gayak asladay vu gayak akada ge ceŋgel ya asladay mələŋ ni. Tamal eri gayak lala nahəma, vu gayak dek àbu a masladani bu. Ay tamal eri gayak lala do nahəma, vu gayak dek e ziŋ-ziŋeni bu. ³⁵ Tamal kədəm nak kəbu a masladani bu ni ti jalay lala ; bi nak kəbu e ziŋ-ziŋeni bu sawaŋ. ³⁶ Tamal ti vu gayak dek a masladani bu, palahar gani nahəŋ àvu e ziŋ-ziŋeni bu bi nahəma, vu gayak dek amələbu a masladani bu, akada ka ya ti ceŋgel asladuk mələŋ ni. »

*Ndam Feriziyen akaba ndam məsər
Wakita ge Melefit ni*

(Meciy# 23.1-36 ; Mark 12.38-40)

³⁷ Ka ya ti Yezu èndeveriŋa mazlapana ni ti zal *Feriziyen nahəŋ àzaloru naŋ afa gani ga məzum zlam. Yezu nakəŋ àra àhuriya ti ànjəki ka məzum zlam ³⁸ mənjad məbaray ahar àna divi gani. Zal Feriziyen ni àra èpia nahkay ti àgria ejep a. ³⁹ Eslini Bay geli àhi ahkado : « Lekələm ndam Feriziyen nahəma, kabarumfəŋa aləŋ ge hijiyem akaba aləŋ ga halaf a, ambatakani do a hud gekəli bu ni ti akal akaba cuday cisl cisl. ⁴⁰ Muru gekəli ni ! Melefit Bay ya ti àgraya aləŋ ga zlam a ni ti àgraya hud gana daya. Nahkay do aw ? ⁴¹ Vumi zlam ya a hud ge hijiyem gekəli bu akaba a halaf gekəli bu ni ana ndam talaga. Tamal kəgrum nahkay ti zlam gekəli dek amələbu njələta.

⁴² « Ay lekələm ndam Feriziyen ni ti akəsüm cicihi, adaba ata azagat, matakavay akaba slimberi ndahaŋ ya tidi eli àna tay ni tekeđi, kəbüm kəzumiaba biliŋ a hud ga kruani ba ana Melefit a. Ay ti lekələm kəgrum jiri do, kawayum Melefit do. Giri-giri ti ere ye ti amal kəgrum enji ni ti magray jiri akaba mawayay Melefit, day kwa ti kəgrum zlam ndahaŋ ya Məwiz àdəm grum ni. ⁴³ Lekələm ndam Feriziyen ni ti akəsüm cicihi, adaba kawayum manjəhadvani e kərsi ga gədəkani vu a ahay ga *mahəŋgalavù Melefit bu, kawayum ti mis təgri sa ana kəli a gosku bu kè meleher ge mis dek daya. ⁴⁴ Akəsüm cicihi, adaba lekələm akada mindiviŋ mebesveni ya mis təsər mələŋ gani do, təcəlki ni. »

⁴⁵ Zal nahəŋ, bay *məsər Wakita ge Melefit, àra ècia pakama ga Yezu na ti àhi ahkado : « Məsi, kədəm nahkay ti kindivia leli a daya timey. » ⁴⁶ Yezu àhi : « Lekələm ndam *məsər Wakita ge Melefit day akəsüm cicihi, adaba kəfumkiyu zlam mədəsani ke mis, ku weleher tekeđi kəfumfəŋiyu ga məjənaki tay do. ⁴⁷ Akəsüm cicihi, adaba kedeşləmkiyu mindiviŋ ga ndam mahəŋgaray *pakama ge Melefit ya ahaslani ni lala. Ambatakani do tãbazl tay ti ata bəŋ gekəli. ⁴⁸ Nahkay kədəfumki kəgəsümkabá təwi ga ata bəŋ gekəli ya tàgray na : nday tãbazla ndam

mahəngaray pakama ge Melefit na, lekulum ti ni kedezlumkiyu mindiviŋ gatayani. ⁴⁹ Azuhva nani ti Melefit ana məsar zlam gayan ni adəm: “Anəslərikaboru ndam mahəngaray pakama goro akaba ndam asak goro ana tay. Ay atəgəskabu ndam ya ti anəslərikaboru ana tay ni do ; atabazl ndahan, ndahan ti ni atəgri daliya ana tay.” ⁵⁰ Seriya gani amədədkı ka ndam ye e hini vu ni, adaba ndam mahəngaray pakama ge Melefit ya təbazl tay kwa ka mənəkı ga mələŋ ni kala nday təbazl tay, ⁵¹ tənəkı ka Abel, təbazlbiyu duk aniva ana Zakari a. Təkad Zakari ti e kidin ga mələŋ *meviyekiki zlam ana Melefit ata mələŋ *njəlatani ga *ahay gədəkani ge Melefit ni bu. * Nəhi ana kuli nahəma, seriya amədədkı ka ndam ye e hini vu ni azuhva mis nday nani ya təbazl tay ni dek. ⁵² Lekulum ndam məsar Wakita ge Melefit ni ti akəsım cicihi, adaba kəzləkumiva mahay ana mis a, kawayım ti təsar Melefit ba. Lekulum lekulumeni day kəhurumiyu do, kəcımfəŋa ndam ya tawayay məhuriyani na daya. »

⁵³ Yezu nakəŋ ara ahəraya a ahay ya naŋ əvu ni ba ni ti ndam məsar Wakita ge Melefit akaba ndam Feriziyeŋ ni tədəbay naŋ ana pakama, təzumkia bəruv a dal-dal. Tənəkı ke mihindifinə zlam a gərgəri kay, ⁵⁴ təbu təhəlfəŋa eyə a, tawayay ti təgəski naŋ ka ma magudarani.

12

Kəgrım zlam akada ga ndam Feriziyeŋ ni ba
(Meciye 10.26-27)

¹ Ka sarta gani nani nahəma, mis təcakalava agray dəbu ehimeya. Nday kay nahkay ti mis ndahan təcəlki ka asak ge mis ndahan adaba mələŋ mafəkad asak əbi. Eslini Yezu əhi ma ana ndam madəbay naŋ ni enji. Əhi ana tay ahkado : « Bumvu slimi ana *miwişin ga ndam *Feriziyeŋ ni : gatay ya taŋgah majalay ahər gatay magədavani ni ti əgia akada miwişin a. ² Ay zlam maŋgahani ni dek emipivu ; ma maŋgahani ni dek emicivu. ³ Nahkay ma

ya ti kədəmum a mələŋ ziŋ-ziŋeni bu ni dek ti emicivu vay-vay a mələŋ masladani bu. Ma ya ti kəhumiviyu ana mis e slimi vu lekulum məzləkumkabu ahay ni ti atəzlah ana ma gani nani ka ahər ga həma. »

Grımfəŋa aŋgwaz kə Melefit a cilin
(Meciye 10.28-31)

⁴ Yezu adəm keti : « Nəhi ana kuli ndam goro ni, kəgrımfəŋa aŋgwaz ka ndam ya takad mis na ba, adaba tamal təkada mis a ti təgrikivu arəŋa nahan koksah. ⁵ Nədəfiki bay ya ti kəgrımfəŋa aŋgwaz a ni ana kuli : bay nani ti bay ya ti tamal akada mis a ti esliki mizligiyu naŋ a *dəluv ga aku vu ni. Bay nani ti Melefit. Iy nahkay, nəhi ana kuli, grımfəŋa aŋgwaz a ti kə naŋ.

⁶ « Təbu təsəkım edidin ciḃ-ciḃeni zlam ana siŋu cə bi aw ? Ay sərıma edidin nday nani ti ku bilin day əgəzəlki ahər ke Melefit do. ⁷ Lekulum day ku məhər ga ahər gekuli nəŋgu ni Melefit əcalaba dek. Nahkay kəgrım aŋgwaz ba, ku edidin kay day kətamura tay kə eri ge Melefit a. »

Ahər adəm madəm leli ndam ga Yezu
(Meciye 10.32-33 ; 12.32 ; 10.19-20)

⁸ Yezu adəm keti : « Nəhi ana kuli nahəma, ku way way do tamal adəm vay-vay naŋ mis goro kə meleher ge mis ti, nu *Wur ge Mis day anədəm vay-vay naŋ mis goro kə meleher ga *məslər ge Melefit. ⁹ Ay maslaŋa ya ti adəm naŋ mis goro do nahəma, nu day anədəm naŋ mis goro do kə meleher ga məslər ge Melefit. ¹⁰ Maslaŋa ya ti adəmku ma magədavani ka nu, nu Wur ge Mis ni ti, Melefit aməmbərfəŋa zlam magudarani gayan nana. Ay maslaŋa ya endivi *Məsuf Njəlatani ni ti, Melefit aməmbərfəŋa zlam magudarani gayan na do simiteni. ¹¹ Atagrafəŋa seriya kə kuli a ahay ga *mahəŋgalavü Melefit ba, akaba kə meleher ga bəbay ahkay do ni kə meleher ga ndam ga ŋgumna. Ka ya ti tagrafəŋa seriya kə kuli a nahkay ni ti pakama ya ti akədəmum ga mahəngay ahər gekuli ni ti əhəli ahər ana kuli ba ; ¹² adaba mam, ka sarta gani nani ti Məsuf Njəlatani amədəfiki ere ye ti akədəmum ni ana kuli. »

* **11:51** A Wakita ge Melefit ga ndam Zədə ni bu ni ti tədəmki ma ka Abel ka mənəkı gani (Mənəkıani 4.8). Tədəmki ma ka Zakari wur ge Berisi ti ni ka mandav gani (2 Labara 24.20-22).

Ma gozogul àki ka bay ge elimeni ya àsər zlam do ni

¹³ Eslini zal nahañ e kidin ge mis dal-dalani ni bu àhi ana Yezu ahkado : « Məsi, wur ga mmawa àhəla elimeni ga bəñ geli ya àmbribu ana leli na dek. Hi ti mādufəña ere gani goro a ti. » ¹⁴ Yezu àhəñgrifəñ, àhi ahkado : « Way àfiyu nu bay magray seriya ga midikaba zlam ana kəli a way, wura ? » ¹⁵ Eslini Yezu nakəñ àhi ana mis ni dek ahkado : « Bumvu slimi ana ma ge elimeni, kawayum ba. Adaba mis nañ àbu àna sifa ti azuhva zlam ya àfəñ ni do. Ku elimeni gayəñ kay nəñgu ni àvi sifa do. »

¹⁶ Àhi ma ana tay àna ma *gozogul, àdəm ahkado : « Bay ge elimeni nahañ àbu nahəma, vədañ gayəñ təbu, zlam ànjəkia dal-dal. ¹⁷ Àhi ana ahàr : “Nihi guvur goro tàhəca ti anəbəviyu zlam ni ti a mam vu mam ? Nagray hi ti ahəmamam ?” ¹⁸ Mək àdəm : “Ere ye ti nagray ni ti nihi : nembedkaba guvur goro na dek, nələmvaya gəđákana ndahañ a. Nahkay anəbəviyu hay goro ni akaba zlam ndahañ ni dek. ¹⁹ Mək anəhi ana ahàr : Maslaña goro ni, zlam gayak àvu kay manğahani ge vi ehimeyeni. Nihi ti pəsaba, zum zlam, si zlam, gray wuməri zlam gayak.” ²⁰ Ay ti Melefit àhi : “Nak kəsər arañ do, kani kani a ga məlavad kara kəmət. Nahkay zlam gayak ya kəñgahkabu dek ni ti way aməzum way ?” » ²¹ Yezu àhi ana tay ahkado : « Maslaña ya ti anğahikabu elimeni ana ahàr gayəñ gayəñani ni ti nañ day ere ye ti agrakivu ni ti nahkay, adaba kè eri ge Melefit ti nañ bay ge elimeni do. »

Kàjalumki ahàr ka zlam ga duniya ba (Meciyə 6.25-34)

²² Eslini Yezu àhi ana ndam madəbay nañ ni ahkado : « Nahkay zla nahəma, nəhi ana kəli a manjəhad gekəli bu ni ti nğay akəzumum mam akaba akəbumkabu mam ti kàjalum ba, àhəli ahàr ana kəli ba daya. ²³ Sifa ti àtam zlam məzumani do waw ? Vu ti àtam zlam məbakabani do waw ? ²⁴ Nğa pəm nğarama day nimi : tizligi zlam do, təbaz zlam do. Guvur gatay àbi, məlañ məbiyu zlam gatay ndahañ day àbi. Ku nday təbu nahkay nəñgu ni, Melefit nañ àbi avi zlam məzumani ana tay bi aw ?

Lekələm ti kàtamum edidin ferek-ferek do waw ? ²⁵ Way e kidin gekəli bu esliki mədəkiviyu vad àkivu ke vi gayəñ ku gəzit àna majalay ahàr gayəñ way ? Àbi ! ²⁶ Ay tamal kisləmki magray ere hini gəziteni ni do nahəma, kajalumki ahàr ka zlam ga manjəhad gekəli nday ndahañ ni ti kamam ? ²⁷ Jalum ahàr day ! Vay-vay ga zlam ya təfət a vədañ bu ni ti təgray təwi do, tələmkabu azana do daya. Ay nəhi ana kəli nahəma, ku Salomon àna elimeni gayəñ ni dek tekeđi àbakabu azana ya ti àbəlay akada vay-vay bəlañ ni ndo. ²⁸ Zlam ya təfət a vədañ bu kani, hajəñ təbiyu tay a aku vu ni tekeđi Melefit abəki vay-vay ka tay. Tamal nañ àbu agray nahkay ti aməbəki zlam ke kəli amatam gatay ni do waw ? Lekələm ti kəfumki ahàr ke Melefit lala do ni ti kamam ? ²⁹ Lekələm ti kəđəbum zlam məzumani akaba zlam miseni ba ; zlam nday nani àhəli ahàr ana kəli ba. ³⁰ Nday ya ti tadəbay zlam nday nani dek kəlavad ni ti ndam ga *duniya ya təfəki ahàr ke Melefit do ni. Ay lekələm ti Bəñ gekəli Melefit àsəra ere ya àhəciviu ana kəli na. ³¹ Dəbum ti *Məgur ge Melefit sawəñ. Nahkay zlam ndahañ ni dek day Melefit aməvikivu ana kəli. ³² Anğwaz àwər kəli ba, bəza təmbak goro ni, adaba àbəlafəña kə Bəñ gekəli Melefit ga məvi Məgur gayəñ ana kəli a. »

Elimeni ya a huđ melefit bu ni (Meciyə 6.19-21)

³³ « Səikumumoru zlam gekəli ti kəbumi sinğ gani ana ndam talaga. Nahkay ti akələbum àna elimeni e melefit bu. Elimeni nani àndav day-day do, mbolu gani àgədavu day-day do daya. Eslini e melefit bu ni ti ndam akal tòru koksah, ganğ day təbi ga magudar zlam bi. ³⁴ Adaba məlañ ya ti elimeni gekəli àvu ni ti kajalumki ahàr ti ka məlañ gani nani. »

Njəhadum eri, slamatumvu lala (Meciyə 24.43-51)

³⁵ Yezu àhi ana tay keti : « Ahàr àdəm kəbumkabu azana ge təwi, kəbumi slimi ana ceñgel gekəli ti aku amətəkia ka tay a ba. ³⁶ Njəhadum akada ga ndam majəgay ahay ka ya ti bay ya təgri təwi ni àdorə ka wuməri ga maday wal ni. Təbu tajəgay nañ ; tamal àsləkabiya, àzala tay a nahəma, təzləkabiya

mahay a. ³⁷ Tamal bay ya tægri tæwi ni àsləkabiya, àdi ahàr ana ndam gayan ni nday eri, nday tæbu tajəgay nañ nahəma, ndam nday nani təmərvi. Nəhi ana kəli nahəma, bay ahay ni aməbakabu azana ge tæwi gayan, aməhi ana tay tånjəhadə ga məzum zlam a, amara məvi zlam məzumani ana tay. ³⁸ Ku tamal àsləkabiya àna huđ ya vad ahkay do ni ge dæna, àdi ahàr ana tay nday eri, tæbu tajəgay nañ ti təmərvi.

³⁹ « Cəm day, tamal bay ahay àsəra sarta ga ndam akal ya atara ga məzləl nañ na ti àmbrəñ tay ga mara məhuriyani a ahay gayan vu do. ⁴⁰ Nahkay lekələm day slamatumvu lala, adaba nu *Wur ge Mis anara ti ka sarta ya ti lekələm kəjalumki ahàr do ni. »

⁴¹ Eslini Piyer àhi ana Yezu ahkado : « Bay geli, ma *gozogul ya kədəm ni ti kəhi ana leli tək, kəhi ana mis dek aw ? » ⁴² Bay geli àhəngriřəñ, àhi ahkado : « Bay magray tæwi lala, andikabu ana bay ya agri tæwi ni, àsəra zlam a ni ti way ? Maslaña nani ti bay ya ti nañ agri tæwi ni ambərfəñ tæwi ga huđ ahay gayan dek a ahar vu. Ambərfəñ tæwi ga məvi zlam məzumani ana ndam məgri tæwi ndahañ àna sarta gani daya. ⁴³ Bay magray tæwi nani ti tamal bay ya nañ agri tæwi ni àsləkabiya, àdi ahàr, nañ àbu agray tæwi lala nahəma, bay məgri tæwi nani aməmərvi. ⁴⁴ Nəhi ana kəli nahəma, bay ya tægri tæwi ni aməbrivə elimeni gayan dek a ahar vu. ⁴⁵ Ay bi bay magray tæwi ni àhi ana ahàr ahkado : “Bay ya ti nəgri tæwi ni àsləkabiya weceweci do.” Nahkay anjəki ka məzləb ndam ya tagrakabu tæwi ni ; ku zal ku wal day azləb. Azum zlam zlam gayan, esi zum dal-dal, eviyi ahàr. ⁴⁶ Nañ àbu agray nahkay ti bay ya tægri tæwi ni amasləkabiya ka fat ya bay məgri tæwi ni àjalaki ahàr ndo ni, àna njemdi ya ti àsər do ni. Eminjia ti amatrab nañ dal-dal, aməgri daliya akada ya agri ana nday ndahañ ya ti təfəki ahàr ndo ni. »

⁴⁷ Yezu àdəm keti : « Tamal bay magray tæwi àsəra ere ye ti bay ya agri tæwi ni awayay na, àslamalavu ga məgri tæwi nani do nahəma, bay ahay ni aməzləb nañ dal-dal. ⁴⁸ Ay tamal ti bay magray tæwi ni àsər ere ye ti bay ahay ni awayay ni do, agray

ere ye ti bay ahay ni àwayay do ni ti, bay ahay ni aməzləb nañ kay do. Maslaña ya ti təvia zlam a kay ni ti etihindifina kay daya. Maslaña ya ti təmbriva zlam kay a ahar va nahəma, etihindifina kay àtama ge mis ndahañ na. »

*Yezu edekaba mis a
(Meciy# 10.34-36)*

⁴⁹ Yezu àdəm keti : « Ere ye ti nəzəbiyu a duniya vu ni ti aku. Nawayay nihi ti aku ni mēbettevu həya. ⁵⁰ Mis atəgru daliya kay, daliya nani ti emigi *baray goro nahañ. Nisliki majəgani do, nawayay ti baray nani māgravu həya. ⁵¹ Lekələm kədəmum nu nàra a duniya va ti, ti mis tånjəhad e kidin gatay bu àna sulumani aw ? Aha ! Nəhi ana kəli, nàra ti ga məzəbiyu hirvu sawa. ⁵² Nahkay mis zlam a huđ ahay bu etihirvu. Mis mahkərani ni etici ma ge mis cəeni ni do, mis cəeni ni day etici ma ge mis mahkərani ni do. Anjəki ti nihi həya. ⁵³ Bəñ ga wur emici ma ga wur gayan zalani do, wur ni day emici ma ga bəñani do. Məñ ga wur emici ma ga wur gayan dahalayani do, wur ni day emici ma ga məñani do. Məñ ga zal emici ma ga wal ga wur gani do, wal ni day emici ma ga məñ ga zal gayan ni do. »

*Ahàr àdəm məsərum ere ye ti Melefit
agray ni
(Meciy# 16.2-3)*

⁵⁴ Yezu àhi pakama nahañ ana mis dal-dalani ni, àdəm ahkado : « Tamal ti kipurəma makləbasl gwar ka dəluv gəđakana ti kədəmum avər ara atəd həya, mək agravu ededın. ⁵⁵ Tamal ti kicəma aməd akəzlabiyu gwar egezi ti kədəmum endif ara agray, mək agravu ededın. ⁵⁶ Lekələm ndam jireni do, adaba kəmənjumoru agavəla ahkay do ni ka had ti kəsəruma ere ye ti amagravu na. Ay ere ye ti Melefit agray nihi ni ti kəsərum do ni ti kamam ? »

*Ngalumbu e kidin gekəli bu
(Meciy# 5.25-26)*

⁵⁷ Yezu àdəm keti : « Ere ye ti àbəlay magrani ni ti lekələm lekələmeni kəsərunkaba do ni ti kamam ? ⁵⁸ Tamal ti maslaña akoru abəhadkuk mirdim, kəbum kədəgumkaboru afa ga bay nahəma, nğalumbu ka ahàr divi. Tamal ti kəngalumbu

ndo nahəma, maslaŋa nani aməzikaboru kur ana bay magray seriya. Bay ni aməvi kur ana zal slewja, mək zal slewja ni aməfiyu kur a daŋgay vu. ⁵⁹ Nəhuk nahəma, mənjad məpələba ere ye ti təfəkuk na dek ti akahəraya a daŋgay ni ba do. Ku tamal ti agəjanifuk sisi bəlaŋ nəŋgu ni, si kəpələba kwa. »

13

Tamal kəmbatumkaba manjəhad gekəli a do ni ti akəmətum

¹ Ka sarta gani nani mis ndahaŋ tərəkia ka Yezu a. Təra tɪŋja ti təhi ma əki ka ndam Gelili ndahaŋ. Nday nani ti Pilet əbazl tay ka ya ti tislɪŋi zlam ana Melefɪt ni. ² Yezu əhi ana mis ni : « Ndam Gelili nday nani ya Pilet əbazl tay ni ti, lekələm kədəmum nday ndam magudar zlam tətam ndam Gelili nday ndahaŋ ni dek aw ? ³ Aha, nahkay do. Ay nəhi ana kəli, tamal lekələm kəmbatumkaba manjəhad gekəli a do nahəma, akəmətum dek akada ga ndam nday nani.

⁴ « Yaw nazay mazavu ga zlam nahaŋ keti : mis kru mahar azlalahkərani ya ahay zəbalani a Siləwe əmbədkiya ka tay a, əŋgələdkaba tay a ni ti kicəm do aw ? Lekələm kədəmum nday ndam magudar zlam tətam ndam Zerəzalem nday ndahaŋ ni dek aw ? ⁵ Aha, nahkay do. Ay nəhi ana kəli, tamal lekələm kəmbatumkaba manjəhad gekəli a do nahəma, akəmətum dek akada ga ndam nday nani. »

Ma gozogul əki ka məŋ ga wəruv ya əwi bəza ndo ni

⁶ Eslini Yezu əhi ma ana tay əna ma *gozogul, əhi ana tay ahkado : « Zal nahaŋ əjav məŋ ga *wəruv a vədaŋ gayaŋ bu. Ay ka ya ti əra ga məpalay bəza gana ni ti bəza təfəŋ bi. ⁷ Eslini əhi ana bay məgri təwi ga vədaŋ ni ahkado : “Tegi agray vi mahkər, nədəm nara napalay bəza ga wəruv hini, ay ti bəza təfəŋ bi. Keleba, agudaru vədaŋ masakani ti kamam ?” ⁸ Ay bay magray təwi ga vədaŋ ni əhəŋgrifəŋ, əhi ahkado : “Bay goro, mbrəŋ e vi hini hayaŋ. Nara nilifiŋa had a tekesl, mək nabafəŋ argwa. ⁹ Nahkay ti bi emiwi bəza kama ; tamal əwi bəza do kekileŋa ti ekikeleba.” »

Yezu ahəŋgaraba wal dəra nahaŋ a

¹⁰ A vad *məpəsabana nahaŋ ba ni ti Yezu naŋ əbu acahi zlam ana mis a ahay ga *mahəŋgalavù Melefɪt bu. ¹¹ Wal nahaŋ naŋ əbu eslini, əbesey do agray vi kru mahar azlalahkər. Seteni nahaŋ əgudara naŋ a, əhəbkiya aləŋ a, nahkay wal ni əsliki micikabana koksah. ¹² Yezu əra əpia naŋ a ti əzalay naŋ, mək wal nakəŋ ərəkioru. Ōru əŋjua ti Yezu əhi ahkado : « Wal hini, nəhəŋgaraba kur a arməwər gayak ni ba, » ¹³ mək əbəkɪ *ahar. Nahkay wal nakəŋ əcikaba jik huya, tata əŋjəkɪ ka mazləbay Melefɪt.

¹⁴ Gədəkani ga ahay ga mahəŋgalavù Melefɪt ni əra əpia ga Yezu ya ti əhəŋgaraba wal na a vad məpəsabana ba ni ti əzumkiya bəruv a. Nahkay əhi ma ana mis ya təbu eslini ni, ədəm ahkado : « Kəsəruma vad əbu muku ga magray təwi gekəli. Nahkay dəguma ti təhəŋgaraba kəli a vad nday nana ba. Kədəguma a vad məpəsabana ba ba. » ¹⁵ Bay geli əhəŋgrifəŋ, əhi ahkado : « Lekələm ti ndam jireni do. Way e kidɪŋ gekəli bu a vad məpəsabana ba ti əpiceheya sla gayaŋ a ahkay do ni azoŋgu gayaŋ a dəksla ba, əzoru əvibiya yam do ni way ? ¹⁶ Ay wal hini ti naŋ wur huɔ ga Abraham, *Seteni əwəlkabá naŋ a vi kru mahar azlalahkər əmbrəŋ naŋ ndo. Nahkay ti tēpiceheba naŋ a vad məpəsabana ba ba waw ? » ¹⁷ Yezu əra ədəma pakama na nahkay ti mimili ədəgakia ka ndam ezir gayaŋ na dek. Ay mis dal-dalani ya təbu eslini ni dek təbu təmərɪvu azuhva zlam gayaŋ ya agray ni dek, adaba zlam gani nani ti mis tɪpi dəy-dəy ndo.

Hilfi ga zlam gəziteni akaba miwisiŋ (Meciɪ 13.31-33 ; Mark 4.30-32)

¹⁸ Yezu ədəm keti : « Məgur ge Melefɪt ti əzavu akaba mam ? Nəgurfəŋ ti kə mam ? ¹⁹ Əzavu akaba hilfi ga zlam gəziteni ya mis azay, ezligi e dini gayaŋ bu ni. Əfətaya ti adək gədəkani akada ga məŋ ga zlam ni : edidɪŋ tagraviya lala gatay a ahər gani vu. »

²⁰ Yezu ədəm pakama nahaŋ keti, ədəm : « Nəgurfəŋ *Məgur ge Melefɪt ti kə mam ? ²¹ Əzavu akaba *miwisiŋ : wal azay, abəkɪvu ka humbu kay, akudətay əna naŋ

ni. Nahkay miwisiŋ ni ewisiŋaba humbu na dek. »

Mahay misliceni

(Meciyu 7.13-14, 21-23)

²² Yezu naŋ àbu akoru a Zeruzalem. Ka ya ti ènjua a kesa gədəkani va ahkay do ni a kesa ci6-ci6eni va ni ti acahi zlam ana mis. ²³ Eslini maslaŋa nahaŋ èhindifiŋa ma, àhi ahkado : « Bay goro, mis ya ti Melefit amahaŋgay tay ni ti nday kay do edediŋ aw ? » Nahkay Yezu àhi ma ana mis ya tǎbu eslini ni, àdǎm ahkado : ²⁴ « Zum njǎda, kadumvu ga mǎhuriyani gwar a mahay misliceni ni. Nǎhi ana kǎli nahkay nahǎma, adaba mis kay atǎdǎm tǎhuriyu, ay ti etisliki do.

²⁵ « A vad nahaŋ bay ahay emicikaba, amǎzlǎkvu mahay gayaŋ. Ka gani nani ti lekulum akǎlǎbum e mite bu. Akazalum bay ahay ni, akǎhumi : “Bay geli ! Zlǎkiaba mahay ana leli a ti.” Ay ti amǎhaŋgrifaŋ ana kǎli : “Lekulum ndamam ? Nǎsǎr kǎli do.” ²⁶ Eslini akǎhumi ahkado : “Leli ya mǎzumkabu zlam akaba miŋikabu zlam akaba nak ni. Nak ya kǎcahi zlam ana mis a kesa geli bu ni timey.” ²⁷ Ay amǎhaŋgrifaŋ ana kǎli keti : “Lekulum ndamam ? Nǎsǎr kǎli do. Slǎkumfua, lekulum dek ndam ya ti kǎgrum zlam ge jiri do ni !” ²⁸ Eslini ekipum Abraham, Izak, Zekup akaba ndam mahǎŋgaray *pakama ge Melefit ni dek a *Mǎgur ge Melefit bu, lekulum ti ni atǎmbrǎŋ kǎli e mite bu. Eslini ti ekitawum, akacakum daliya dal-dal. ²⁹ Mis atara kwa kǎ sliri ga mǎlaŋ a gwar eley gwar eley do dek, atǎzum zlam ga wumǎri a Mǎgur ge Melefit bu. ³⁰ Nahkay ti nday gədəkani ya kama ge mis ni ti mis ndahaŋ e kidiŋ gatay bu atǎŋgoru kǎlaŋ ge mis. Nday ya tǎbu kǎlaŋ ge mis ni ti ni, mis ndahaŋ e kidiŋ gatay bu etigi gədəkani kama ge mis. »

Yezu adǎmki ma ka ndam Zeruzalem

(Meciyu 23.37-39)

³¹ Ka sarta gani nani ndam *Feriziyen ndahaŋ tǎrǎkia ka Yezu a, tǎhi ahkado : « Slǎkaba ahalay a, ru ka mǎlaŋ nahaŋ, adaba Erot awayay akad kur. » ³² Yezu àhi ana tay ahkado : « Maslaŋa nani ti ànjǎha akada ge eyen na. Dǎgum kǎhumi ahkado : “Kani nǎbu nagariaba seteni ana

mis a akaba nahǎŋgaraba mis ya tǎbesey do na. Hajǎŋ day anagraŋ nahkay. A vad ya mahkǎr zla nahǎma, enindeveriŋ tǎwi goro.” »

³³ Yezu àdǎm keti : « Kani, hajǎŋ akaba hajǎŋ nahaŋ ti ahǎr àdǎm nǎsawadoru nakoru a Zeruzalem. Adaba mam, ndam mahǎŋgaray *pakama ge Melefit nahǎma, tabazl tay ti a Zeruzalem kwa. ³⁴ Ndam Zeruzalem, ndam Zeruzalem, kǎbum kabazlum ndam mahǎŋgaray pakama ge Melefit, kǎbum kabazlum ndam ya ti Melefit aslǎribiyu tay ana kǎli ni àna mizligi tay àna akur daya. Sak ehimeya nǎwaya macakalakabǎ kǎli a akada ga mǎŋ ge mickur ya acakalakabu bǎza gayaŋ, abǎki kǎrpaŋla gayaŋ ka tay ni. Ay ti lekulum kǎcuhwum ndo. ³⁵ Nahkay ti Melefit amǎmbrǎŋ ahay gekǎli ni. Nǎhi ana kǎli nahǎma, ekipum nu e eri vu va do. Ekipum nu wudaka ti si kǎdǎmuma : “Bay Melefit mǎgri sulum gayaŋ ana maslaŋa ya ti amara àna slimi gayaŋ a ni” * day kwa. »

14

Yezu ahǎŋgaraba mis kǎ fat mǎpǎsabana

¹ A vad *mǎpǎsabana nahaŋ ba nahǎma, gədəkani ga ndam *Feriziyen nahaŋ àzalabiyu Yezu a magam afa gani ga mǎzum zlam. Yezu àra àhuriya a ahay va ti ndam ya tǎbu eslini ni tǎbu tǎbi slimi lala, tǎhi ana ahǎr bi agudar araŋa ti tǎgǎski naŋ aw. ² Eslini zal nahaŋ naŋ àbu èbesey do àrǎkia ka Yezu a. Maslaŋa nani asak akaba ahar dek mǎgǎslǎŋana. ³ Yezu àhi ana ndam *mǎsǎr Wakita ge Melefit akaba ndam Feriziyen ni ahkado : « E *Divi ge Melefit ni bu ni ti tǎva divi ga mahǎŋgaraba mis a vad mǎpǎsabana ba tǎk, tǎvay ndo waw ? » ⁴ Eslini nday te-te, tǎhǎŋgrifaŋ ndo. Nahkay Yezu àgǎs ahar ga maslaŋa ya èbesey do ni, àhǎŋgaraba naŋ a, mǎk àhi : « Slǎka. » ⁵ Yezu àhi ana mis ye eslini ni ahkado : « Way e kidiŋ gekǎli bu, bi wur gayaŋ bi sla gayaŋ àdiya a suwa va ti ku a vad mǎpǎsabana ba azaya weceweci hǎya do ni way ? » ⁶ Yezu àra àhia ma nana ana tay a nahkay ti nday nakǎŋ tǎsliki mǎhǎŋgrifaŋani koksah.

* 13:35 Limis 118.26.

Maslaṅa ya ti àdám naṅ gə́dakani ni ti atahə́ngororu naṅ a had

⁷ Yezu àra èpia ndam ya təzalay tay ga məzum zlam na, təbu tədəkiba mələṅ manjəhadani ga gə́dakana nahəma, àhi ma nahaṅ ana tay àna ma *gozogul, àdám ahkado : ⁸ « Tamal ti maslaṅa àgra wuməri ga maday wal a, àzala kur ga məzum zlam a nahəma, kədəkiba mələṅ manjəhadani ga gə́dakana ba. Adaba mam, bi àzala maslaṅa nahaṅ gə́dakana àtama kur a. ⁹ Eslini maslaṅa ya ti àzalabiyu kəli ni ara ahuk ahkado : “Sləkiaba ana naṅ hina.” Nahkay mimili amadəgakuk, ekicikiaba, akoru kanjəhad ka mələṅ ge mis ya kələṅ ni. ¹⁰ Tamal tázala kur ga məzum zlam a nahəma, ru kanjəhad ka mələṅ ge mis ya kələṅ ni. Eslini day kwa ti maslaṅa ya àzalay kur ni ara ahuk ahkado : “Zləba goro ni, ra kanjəhad ka mələṅ ga gə́dakana.” Nahkay mis ya təbu eslini ni dek atədám nak gə́dakani. ¹¹ Nahkay maslaṅa ya ti awayay gə́dakani ni lu, Melefit amafəkaf naṅ kələṅ ge mis dek. Ay maslaṅa ya ti àdám naṅ kələṅ ge mis dek ni day, Melefit aməvi mələṅ ga gə́dakani. »

Zalum ndam talaga

¹² Yezu àhi ma ana zal *Feriziyen ya àzalabiyu naṅ ni. Àhi ahkado : « Tamal kazalay mis ga məzum zlam ga mələfat ahkay do ni ga mələkarawa nahəma, kəzalay zləbəba gayak ba. Ku bəza ga muk, ku ata muk ata buk, ku ndam mahay gayak ya təbu àna elimeni ni kəzalay tay ba. Adaba tamal kəzala nday nana ti nday day atəzalavù kur, atəpəlukvù zlam gayak ya kəvi ana tay ni. ¹³ Ay tamal kagra y wuməri nahəma, zalay ndam talaga, ndam dərə, ndam jigwer akaba ndam wuluf. ¹⁴ Tamal kəgra nahkay ti akəmər vu, adaba nday gani tisliki məhəngrukvani koksah. Ka fat ya ti Melefit amahəngaraba ndam jireni e kisim ba ni ti Melefit Melefiteni aməhəngruk zlam gayak zlam gayak. »

Ma gozogul àki ka wuməri gə́dakani (Meciyə 22.1-10)

¹⁵ Maslaṅa nahaṅ e kidin ga ndam ya təzumkabu zlam akaba Yezu ni bu ni àra ècia pakama ga Yezu ya àdám na ti àhi :

« Maslaṅa ya ti aməzum zlam a *Məgur ge Melefit bu ni ti məmər vu. » ¹⁶ Eslini Yezu àhəngrifən, àhi : « Zal nahaṅ àgray wuməri gə́dakani, àzalay mis dal-dal ti tōru afa gani ga məzum zlam. ¹⁷ Ka sarta ga məzum zlam ni ti àslərkiuru bay məgri təwi ka ndam ya ti àzalay tay ni ga məhiani ana tay : “Zlam èdiva àndava. Dəguma zla aw.” ¹⁸ Tàra ticia zalay na ti nday dek ku way way do àdám : “Kam-kam, nu eninjoru do.” Maslaṅa nahaṅ ni àhi : “Nəsəkuma vədaṅ goro a ti nakoru namənjakibiyu kwa. Kam-kam, bəsəa.” ¹⁹ Maslaṅa nahaṅ day àhi : “Nəsəkuma slasla ga məwəs vədaṅ a kru ti nakoru natəkar tay. Kam-kam, bəsəa.” ²⁰ Maslaṅa nahaṅ keti day àhi : “Nədəbiya wal a ti nahkay nisliki maroni do.” ²¹ Bay məgri təwi ni àra àsləkabiya ti àngəhad ma ni dek ana bay ga ahay ni. Naṅ nakəṅ àra ècia ma na nahkay ti àzuma bəruv a, àhi ana bay məgri təwi ni ahkado : “Ru piṅ a kəsa vu, kəhəlbiya ndam ya kədi ahàr ana tay e mite bu na dek. Ku ndam talaga, ku ndam dərə, ku ndam wuluf akaba ndam jigwer dek, həliyu tay a ahay goro vu.” ²² Bay məgri təwi nakəṅ àra àgra təwi nana ti àra àhi ana bay məgur naṅ ni ahkado : “Bay goro, təwi gayak ni àgrava, ay ti mələṅ manjəhadani àgəjənia kekileṅa.” ²³ Eslini bay nakəṅ àhi ana bay məgri təwi ni ahkado : “Ru a huđ gili vu akaba a vədaṅ vu. Ndam ya ti akədi ahàr ana tay ni ti garubiya tay a, nahkay day kwa ti ahay goro ni amara mərəhvü. ²⁴ Nəhi ana kəli nahəma, ndam ya ti nəzalay tay, tàcuḥway marana ndo ni ti ku bələṅ gatay tekeđi amacakay zlam ga wuməri goro ni do simiteni.” »

Kagra y mam day kwa ti kigi bay madəbay Yezu ni mam ?

(Meciyə 10.37-38)

²⁵ Yezu àra àsləka eslina ti mis dal-dal tədəboru naṅ e divi vu. Nahkay naṅ nakəṅ àmbatkibiyu ma ka tay, àhi ana tay ahkado : ²⁶ « Tamal ti maslaṅa ara, awayay madəbay nu nahəma, maslaṅa nani si awayay nu kay àtama bəjana ata məjana kwa. Si maslaṅa nani awayay nu kay àtama wal gayaṅ a, àtama bəza gayaṅ akaba bəza ga məjani zəwalani akaba walani daya kwa. Si maslaṅa gani nani awayay nu kay àtama ahàr gayaṅ »

gayaṅana daya kwa. Tamal àgray nahkay ndo nahəma, èsliki madəbay nu koksah. ²⁷ Maslaṅa ya ti àgəskabu daliya do ni ti èsliki madəbay nu do. Ku tamal tawayay *madarfəṅ naṅ kà təndal nəṅgu ni, ahàr àdəm mādəbay nu. Tamal àgray nahkay do ni ti èsliki madəbay nu koksah.

²⁸ « Bi maslaṅa e kidīṅ gekūli bu awayay aləm ahay zəbalani. Maslaṅa nani anjəhad digəs aslaslay ahàr, asərkaba siṅgu ya àfəṅ ga mendeveriṅaba təwi ga ahay gayaṅ na day. Agray nahkay day tək, àgray do aw ? ²⁹ Tamal àslaslay ahàr gayaṅ day ndo ni ti bi afəkad asak ga ahay ni ciliṅ, èsliki mendeveriṅ təwi gayaṅ ni koksah. Mis etipia èndeveriṅ ahay ni ndo ni ti atəbi seki, ³⁰ atədəm ahkado : “Aw ! Maslaṅa hini àfəkada asak ga ahay gayaṅ a, èsliki məlumabana ndo timey !”

³¹ « Nahkay day, bi bay ga kəsa nahaṅ awayay akoru akadəvafəṅva kà bay ga kəsa nahaṅ a. Bay nani anjəhad digəs ga məgri sawari ana ahàr gayaṅ day, ahi ana ahàr : “Mis goro dəbu kru, bay nahaṅ ni ndam gayaṅ dəbu kru kru cə ni ti nisliki moru makadəvani ata naṅ tata aw ?” Ahi ana ahàr nahkay day tək, àdəm do aw ? ³² Tamal ti àsəra emisliki do nahəma, aslarkioru mis ka bay nahaṅ ni ka ya ti naṅ àbu driṅ mba ni, ge mihindifiṅa ere ya naṅ awayay ti təṅgalabu na.

³³ « Nahkay zla nahəma, tamal maslaṅa e kidīṅ gekūli bu awayay adəbay nu ti si ambrəṅ zlam gayaṅ dek day kwa, do ni ti èsliki madəbay nu koksah. »

*Estena ya àgray təwi va do ni
(Meciyə 5.13 ; Mark 9.50)*

³⁴ Yezu àhi ana tay keti : « Estena ti zlam sulumani. Ay tamal àcər va do ni ti təgri mam ti məcər keti ni mam ? Àbi. ³⁵ Nahkay egi àbəlay va do. Ku ga magray argwa ga məbəkiani ka vədaṅ day àbəlay va do. Mis taboru ke jigəri ciliṅ. Tamal maslaṅa slimi àfəṅ ge mici zlam nahəma, mīci lala. »

15

*Ma gozogul àki ka təmbak mijijeni
(Meciyə 18.12-14)*

¹ Ndam *məhəl hadam akaba ndam magudar zlam ndahaṅ tərəkia ka Yezu a

ga məbi slimi ana pakama gayaṅ ya àhi ana mis na. ² Ndam *Feriziyeṅ akaba ndam *məsər Wakita ge Melefit tàra tipia tay a nahəma, təṅguzay ma e kidīṅ gatay bu, tədəm : « Naṅ hini ti agəskabu ndam magudar zlam, təzumkabu zlam ka ahàr bəlaṅ akaba tay timey ! »

³ Eslini Yezu àhi ma ana tay àna ma *gozogul, àhi ana tay ahkado : ⁴ « Bi maslaṅa e kidīṅ gekūli bu təmbəmbak gayaṅ təbu diṅ mək bəlaṅ gani èjia. Àra èpia ti bəlaṅ gani àkibu ka ndahaṅ ni bi nahəma, ambərbu kru kru ambəlmbu mahar ambəlmbani ni a huđ gili bu. Akoru adəboru bəlaṅani ni, àdia ahàr a day kwa ti ambrəṅ madəbani. Way àgray nahkay do ni way ? ⁵ Ka ya ti àdia ahàr a nahəma, amərnu, azakababiyu ke mejengel. ⁶ Àra ènjia a magam a ti azalakabu zləbəba gayaṅ akaba ndam mahay gayaṅ. Tàra tīnjia ti ahi ana tay ahkado : “Nədia ahàr ana təmbak goro ya ti èji na, nihi ti məmərumvu, do ni ti ahəmamam.” ⁷ Nəhi ana kəli nahəma, nahkay day ku bay magudar zlam naṅ bəlaṅ tamal àmbatkaba majalay ahàr gayaṅ a ti Melefit akaba məslər gayaṅ atəmərnu e melefit bu. Atəmərnu àna naṅ kay àtama məmərvani ya təmərnu àna ndam jireni kru kru ambəlmbu mahar ambəlmbani ya wudəra gatay àbi ga mambatkaba majalay ahàr gatay a bi ni. »

Ma gozogul àki ka siṅgu ya èji ni

⁸ Yezu àhi ana tay keti : « Nahkay day, bi wal nahaṅ naṅ àbu àna grusu kru, èjifiṅa bəlaṅ. Àra èpia ti siṅgu ni èjia nahəma, àdəki aku ke ceṅgel, àsləd ahay gayaṅ dek. Adəbay siṅgu ni lala, àdia ahàr a day kwa ti ambrəṅ madəbani. ⁹ Àra àdia ahàr a ti azalakabu zləbəba gayaṅ akaba wəl mahay gayaṅ. Tàra tīnjia ti ahi ana tay ahkado : “Nədia ahàr ana grusu goro ya èji na, nihi ti məmərumvu, do ni ti ahəmamam.” ¹⁰ Nəhi ana kəli nahəma, nahkay day ku bay magudar zlam bəlaṅ tamal àmbatkaba majalay ahàr gayaṅ a ti *məslər ge Melefit atəmərnu. »

Ma gozogul àki ka wur ya èji ni

¹¹ Yezu àhi ana tay keti : « Zal nahaṅ àbu, bəza gayaṅ zawalani bebem cə. ¹² A

vaɗ nahaŋ zla nahəma, naŋ gʊziteni ni àhi ana bəŋani ahkado : “Bəba, dikaba elimeni gayak na ana leli a ti nəhəl ere gani goro.” Nahkay bəŋ gatay ni èdikaba elimeni gayan na ana tay a. ¹³ Àra àgra vaɗ a ɓal ka ahàr gana zla ti naŋ gʊziteni nakəŋ àhəl ere ga zlam gayan ni, àsəkumoru dek, àsləka àna sinɟu gana, òru ka haɗ driŋeni zlam gayan. Òru ènjua ka haɗ nana ti ègwejelekaba sinɟu gayan na dek a magray paraw ba.

¹⁴ « Sinɟu ni àra àndavfəŋa dek nahəma, ləwir ti ni àdaya ka haɗ nana kay. Ləwir ni àra àdaya ti naŋ nakəŋ àŋgət zlam va do. ¹⁵ Nahkay òru ga məgri təwi ana mis ka haɗ nani. Maslaŋa nani àhi mòru məjəgi mədrəs e gili. ¹⁶ Awayay məzum zlam məzumani ga mədrəs ni ti mărəh àna naŋ, ay ti maslaŋa àbi avi bi. ¹⁷ Eslini naŋ nakəŋ àjalaki ahàr ka manjəhaɗ gayan, àhi ana ahàr : “Mis ya təbu təgri təwi ana baba goro ni dek təbu təzum zlam pazaza, àgəjəni fəŋa kà tay a. Nu zla ti nəmət ahalay àna ləwir ti ahəmamam. ¹⁸ Nihi ti nasləka naŋgoru a magam afa ga baba goro. Eninjua ti anəhi ahkado : Bəba goro ni, nəgudaria zlam ana Melefīt a, nak day nəgudaruka zlam a. ¹⁹ Àgəski ti kàzalay nu wur gayak va ba, mənjalulu akada nu bay məgri təwi cilinɟ.” ²⁰ Nahkay àsləka, naŋ àbu aŋgoru a magam afa ga bəŋani nakəŋ.

« Naŋ àbu ara e divi ba driŋ mba nahəma, bəŋani àsəraya naŋ a, àsia cicihi a daldal. Bəŋani ni àcuhwakioru, àgəskabu naŋ gum, àgri sa àna məmərani. ²¹ Wur ni àhi ahkado : “Bəba goro ni, nəgudaria zlam ana Melefīt a, nak day nəgudaruka zlam a. Àgəski ti kàzalay nu wur gayak va ba.” ²² Eslini bəŋani àhi ana ndam məgri təwi ni ahkado : “Dəgum piŋ kəzumbiya azana sulumani ya àtam ndahaŋ na ni, ti kəfumi. Fumiviyu mili a ahar vu, kəbumiviyu kimaka a asak vu daya. ²³ Dəgum kəpicehambiya wur sla magalani na, ti kislɟami. Məgri wuməri, məzum zlam àna məmərani, do ni ti ahəmamam. ²⁴ Adaba wur goro hini ti àməta, ay ti àŋgaba ; èjija, ay ti nədia ahàr a.” Bəŋani ni àra àdəma nahkay ti tənɟəki ka magray wuməri àna məmərani.

²⁵ « Nday təbu tagray wuməri nahkay ti wur gəɗakani ni naŋ àbiyu e gili. Naŋ àbu asləkabiya ènjia cifa a magam a nahəma, èci zlam ya mis tivi ni akaba həbay gatay ya tahəbay ni. ²⁶ Naŋ nakəŋ àzalay maslaŋa nahaŋ naŋ àbu aŋgri təwi ana bəŋani, èhindifiŋa ma, àhi ahkado : “Mam àgravu a magam mam ?” ²⁷ Maslaŋa nani àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : “Wur ga muk ni àsləkabiya, mək buk èsliŋa wur sla ya məgal na, adaba àdia ahàr ana wur na naŋ àbu nənɟalanɟ.” ²⁸ Wur gəɗakani ni àra ècia ma na nahkay ti àzuma bəruv a, àcuway məhuriyani a ahay vu do. Bəŋani àra ècia wur gayan ni àcuway məhuriyani a ahay vu do nahəma, àhərkiaya e mite va adabakay naŋ ti məhuriyu a ahay ni vu. ²⁹ Nahkay wur ni àhəŋgrifəŋ ana bəŋani ni, àhi ahkado : “Ci day ! Agray vi ehimeya nu nəbu nəgri təwi, dəy-dəy nədukia asak ka ma gayak a ndo. Akaba nani dek dəy-dəy kəvu ku wur ga awak ga magray wuməri akaba zləbəba goro ndo. ³⁰ Ay nihi ti wur gayak ni ègwejelekababiya elimeni gayak na a wəl ba. Akaba nani dek ti kislɟia wur sla ya məgal na !” ³¹ Ay bəŋani àhi ahkado : “Wur goro, leli makakabu kəlavəɗ ata nak timey. Elimeni goro ni dek ti gayak, do ni ti ga way ? ³² Ay ahàr àdəm magray wuməri àna məmərani, adaba wur ga muk ti àməta, ay ti àŋgaba ; èjija, ay ti mədia ahàr a.” »

16

Ma gozogul àki ka bay manɟah sinɟu

¹ A vaɗ nahaŋ Yezu àhi ana ndam maɗəbay naŋ ni ahkado : « Zal nahaŋ àbu nahəma, naŋ bay ge elimeni. Naŋ àbu àna bay məgri təwi ; təwi gayan ti ga manɟahi sinɟu. A vaɗ nahaŋ maslaŋa nahaŋ àrəkia ka bay ge elimeni na, àhi ahkado : “Bay manɟahuk sinɟu ni ti naŋ àbu ejiŋ elimeni gayak ni.” ² Bay ge elimeni ni àra ècia nahkay ti àzalay bay məgri təwi ni, àhi ahkado : “Pakama ya nìci, mis təɗəmkuk ni ti àsu bi. Nihi ti slaslu kabu sinɟu goro ni ka wakita ti kəvu wakita gani, adaba nara nizligaba kur e təwi ni ba.” ³ Bay magray təwi nakəŋ àra ècia təhia ma na nahkay ti àdəm : “Bay ya nəgri təwi ni ara ezligaba nu e təwi ni ba ni ti anagray ahəmamam ?

Njêda goro day àbi ga mawəs vëdan bi, mahəngalay zlam day mimili awərki nu ni. ⁴ Ere ye ti nagray ni ti nihi : wudaka tara tizligaba nu e tawi ni ba nahəma, nagray zlam ti mis atəgəskabu nu afa gatay ka ya ti tizligaba nu e tawi ba ni.” ⁵ Nahkay naŋ nakəŋ àzalabiyu ndam ya ti àkəli duwa ana tay ni dek bəlan àna bəlan. Duwa nani ya àkəli ana tay ni ti ga bay ge elimeni ni. Tàra tɪnjikaba ti àhi ana maslaŋa nahaŋ e kidɪŋ gatay bu ahkado : “Duwa ga bay ya nəgri tawi ni, àfuk ti ehimey ?” ⁶ Naŋ nani àhəŋgrifəŋ, àhi : “Àfu amal gurda diŋ.” Eslini bay magray tawi ni àhi : “Zay wakita ga duwa gayak ni, njəhadə digəs bəki weceweci gurda kru kru zlam.” ⁷ Mək àhi ana maslaŋa nahaŋ keti : “Nak ti àfuk ehimey ?” Maslaŋa nani àhəŋgrifəŋ, àhi : “Buhu ga *alkama àfu diŋ.” Àhi : “Zay wakita gayak, bəki kru kru azlalahkər.” ⁸ Bay ge elimeni ni àra ècia ti bay məgri tawi ni àgosa naŋ a nahəma, àzləbay naŋ, adaba ànjəhkia ka vu gayaŋ a. Nədəm nahəma, mis ga duniya ti tənjàha e kidɪŋ gatay ba tətama ga ndam ge Melefit na.

⁹ « Nu ti ere ye ti nəhi ana kəli nahəma nihi : Siŋgu ti agosay mis. Lekələm ti vumi ana mis ndahaŋ ti tigi zləbəba gekəli. Tamal kəgruma nahkay nahəma, ka ya ti siŋgu ni amandavfəŋa kə kəli a ti atəgəskabu kəli a ahay bu ; ahay gani nani ti àmbəd day-day do. ¹⁰ Tamal ti mis agray tawi ku gəziteni àna jiri nahəma, agray tawi gədəkani àna jiri daya. Tamal agosay mis e tawi ku gəziteni bu nahəma, agosay mis e tawi gədəkani bu daya. ¹¹ Siŋgu ti agosay mis. Nahkay tamal ti lekələm kəgrum tawi ge jiri àna naŋ ndo nahəma, Melefit aməvi zlam ya sulumani ededɪŋeni ni ana kəli aw ? Aha, amavay do ! ¹² Nahkay day, tamal kəgrum tawi ge jiri àna zlam ge mis ndahaŋ ndo nahəma, Melefit aməvi zlam gekəli gekəleni ana kəli aw ? Aha, amavay do !

¹³ « Maslaŋa àbi esliki məgri tawi ana bay ahay cəbi. Emizirey bəlan gani, amawayay naŋ nahaŋ ni, ahkay do ni aməgəsiki ma ana nahaŋ ni do, ana naŋ nahaŋ ni ti ni aməgəsiki ma. Lekələm day tamal kədəbum siŋgu hi hi ti kisləmki məgri tawi

ana Melefit koksah. »

Zlapay ga Yezu gərgərani ndahaŋ

(Meciyə 11.12-13 ; 5.31-32 ; Mark 10.11-12)

¹⁴ Ndam *Feriziyəŋ ndahaŋ tàra ticia ma ga Yezu ya àdəm na dek ti tàyefiŋ, adaba nday tawayay siŋgu gədək. ¹⁵ Eslini Yezu àhi ana tay ahkado : « Lekələm nahəma, kə eri ge mis ti kədəmum lekələm ndam jireni. Ay ti Melefit àsəra ere ye ti a hud gekəli bu na. Zlam ya ti mis tədəm zlam gədəkani ni, kə eri ge Melefit ti zlam nani zlam magədəvani àbəlay do simiteni. »

¹⁶ Yezu àdəm keti : « *Divi ge Melefit ya Məwiz àbəki ni akaba pakama ga ndam ndahaŋ ya tahaŋgaray *pakama Melefit ni ti mis təbu tagray tawi àna naŋ duk àbivu ana sarta ge Zeŋ bay məbaray mis ni. Kwa ka sarta gani nani təbu təhi *Ma Məweni Sulumani àki ka *Məgur ge Melefit ana mis. Məgur ge Melefit ti ku way way do day akadvu àna njəda gayaŋ dek ga məhuriyani. ¹⁷ Ku tamal nahkay nəŋgu ni, hud melefit akaba had ni dek atəndav, ay asak ma ge Divi ge Melefit ya Məwiz àbəki ni ku gəziteni nəŋgu ni mandav gani zləzlada.

¹⁸ « Ku way way do àgara wal gayaŋ a, mək àda wal nahaŋ a nahəma, maslaŋa nani àgra hala. Tamal maslaŋa nahaŋ àza wal ya ti zal gani àgara naŋ na ti maslaŋa nani day àgra hala. »

Ma gozogul àki ka bay ge elimeni nday ata Lazar

¹⁹ Yezu àdəm keti : « Zal nahaŋ àbu naŋ bay ge elimeni. Abakabu azana sulumani ga siŋgu kayani, kələvad agray wuməri àna zlam məzumani məcərani kayani ni.

²⁰ Zal nahaŋ àbu, slimi gani Lazar. Naŋ zal talaga, andəhad kələvad kə mahay ga bay ge elimeni ni. Vu gayaŋ ni dek ambələk. ²¹ Awayay ti azum zlam ya adəgaya adəgafəŋa kə mələŋ məzumki zlam ga bay ge elimeni na, ay ti təvi do.

Kərá tara tindigid ambələk gayaŋ ni sawaŋ. ²² A vad nahaŋ zal talaga nakəŋ àməta.

Àra àməta zla nahəma, *məslər ge Melefit təzoru naŋ afa ge Melefit ti tənjàhadkabu akaba Abraham. Bay ge elimeni nakəŋ àməta daya, nahkay tìleba naŋ a. ²³ Tàra tìleba naŋ a ti òru a mələŋ ge *kisim

vu, eslini nan̄ àbu acakay daliya dal-dal. Nan̄ àbu eslini ti àmən̄joru agavəla, èpioru Abraham nday ata Lazar man̄jəhadkaban̄i.

²⁴ Àra èpia tay a ti àzlah, àhi ana Abraham ahkado : “Abraham baba goro ni, n̄suk cicihi ti ! Kam-kam slərbiyu Lazar ti m̄təlviyu weleher gayan̄ a yam vu ti m̄fuki ka arəd̄ ga m̄vu liŋ-liŋeni, adaba nu n̄bu ahalay a aku bu, nagray daliya dal-dal.” ²⁵ Ay Abraham àhəŋgrifəŋoru, àhi : “Wur goro ni, sərki ti a man̄jəhad̄ gayak bu ka dala ahaslani ti kəŋgəta zlam sulumana dal-dal, ay Lazar ti ni àgra daliya dal-dal. Nihi nahəma, nan̄ àbu aŋgət zlam sulumani ga m̄həŋgriv̄u b̄oruv, nak ti ni kacakay daliya. ²⁶ Akaba nani dek n̄ŋgu ni, *evif̄ gəđakani àbu e kidiŋ geli bu akaba k̄uli. Nahkay maslaŋa ya ti ecik ahalay akoru afa gek̄uli ni ti èsliki do. Maslaŋa ya ti ecikbiyu afa gek̄uli ara afa geli a ni day èsliki do.” ²⁷ Bay ge elimeni nakəŋ àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : “Tamal nahkay ti nahəŋgalay kur kam-kam baba goro ni, sləroru Lazar a magam afa ga bəŋ goro, ²⁸ adaba bəza ga mmawa t̄əbiyu eslini nday zlam. Hi ana Lazar ti m̄oru m̄hiv̄u ana tay ti t̄ara ka m̄əlan̄ ga daliya hini va ba daya.” ²⁹ Abraham àhi ahkado : “Nday t̄əbu àna wakita ge M̄wiz akaba wakita ga ndam ndahan̄ ya t̄əhəŋgaray *pakama ge Melefit ni. Ahàr àđəm t̄əbi slimi ana pakama ya a wakita nday nani bu ni lala.” ³⁰ Bay ge elimeni nakəŋ àhəŋgrifəŋ, àhi : “Aha, Abraham baba goro ni, nahkay do. Ay tamal maslaŋa àŋgaba e kisim ba, arəkioru ka tay, ahiv̄u ma gani ana tay nahəma, atambatkaba majalay ahàr gatay na.” ³¹ Ay Abraham àhi ahkado : “Tamal t̄əbi slimi ana pakama ge M̄wiz akaba ga ndam ndahan̄ ya t̄əhəŋgaray pakama ge Melefit ni do nahəma, ku tamal maslaŋa m̄əŋgaba e kisim ba, m̄hi pakama ana tay n̄ŋgu ni, ticiiki do simiteni.” »

17

Magudar zlam akaba m̄əbər̄fəŋana (Meciya 18.6-7, 21-22 ; Mark 9.42)

¹ Yezu àhi ma ana ndam madəbay nan̄ ni keti, àhi ana tay ahkado : « Zlam ya ejin̄kia mis ke divi a ni ti t̄əbu. N̄gay t̄əbi ti àđəmvu

koksah. Ay tamal maslaŋa agray zlam ya ti ejin̄kia mis ke divi a nahəma, maslaŋa nani cicihi amələki, ² hojo t̄əwəliviyu avar gəđakani a d̄əŋgu vu dondul m̄ək tizligiyu nan̄ a *d̄əluv gəđakani vu d̄əzləz. Ndam ya t̄əfəku ahàr, mis t̄əđəm t̄isli arəŋa do akada ga bəza ciḅ-ciḅeni ni ti, tamal ti maslaŋa agray ti ku way way do e kidiŋ gatay bu m̄ijikia ke divi a nahəma, hojo t̄əgri nahkay. ³ Nahkay ti bumi slimi ana ahàr gek̄uli !

« Tamal wur ga muk àgudaruka zlam a ti hiki lala. Tamal àsərkiya ka zlam magudarani gayan̄ na, àđəm “Nàgray va do” nahəma, m̄bər̄fəŋa. ⁴ Ku tamal àgudaruka zlam a sak adəskəla a vad̄ ba m̄ək ara afa gayak a sak adəskəla ahuk : “Nəsərkiya ka zlam ya n̄agudaruk na, n̄gray va do” nahəma, m̄bər̄fəŋa. »

Məfəki ahàr ke Melefit

⁵ Ndam *asak ga Bay geli Yezu t̄əhi ana Yezu ahkado : « Mawayay k̄əgray ti m̄əfəki ahàr ke Melefit àkivu ti. » ⁶ Bay geli àhəŋgrifəŋ ana tay, àđəm ahkado : « Ku tamal m̄əfəki ahàr gek̄uli ke Melefit kay do, àbu ḡəzit akada hilfi ga zlam ḡəziteni ciliŋ n̄ŋgu ni, kisləmki m̄əhiani ana m̄əŋ ga zlam hini : “Rad̄vaba, k̄aru k̄əŋjəhad̄ a *d̄əluv gəđakani vu” n̄ŋgu ni, amagrav̄u. »

Man̄jəhad̄ ga ndam m̄əgri t̄əwi ana Melefit

⁷ Yezu àđəm keti : « Bi mis e kidiŋ gek̄uli bu bay m̄əgri t̄əwi gayan̄ nan̄ àbu awəs v̄ədan̄ ahkay do ni ahətay zlam. Tamal àsləkabiya e gili na ti bay ahay ni ahi ahkado : “Ra k̄əŋjəhad̄a weceweci, k̄əzum zlam” aw ? ⁸ Aha ! Ahi ahkado : “D̄əya zlam m̄əzumana. K̄idia ti k̄əmbatkabu azana, k̄əhəlubiya zlam m̄əzumani na. K̄əhəlubiya ti cika k̄ə ḡəvay goro a ga m̄əhəlubiya zlam ndahan̄ ya nawayay na. Ka ya ti anəzuma akaba enisia goro a nahəma, nak akəzum akaba ekisi gayak.” Bay ahay ni aməhi nahkay sawan̄ do aw ? ⁹ Bay magray t̄əwi ni tamal àgra t̄əwi ya t̄əhi na ti bay ahay ni agri s̄əsi aw ? Àgri do. ¹⁰ Nahkay lek̄uləm day tamal k̄əgruma t̄əwi ya Melefit àhi ana k̄uli grum na ti d̄əmum : “Leli ndam m̄əgri t̄əwi ana Melefit

ciliŋ. Ere ye ti àhi ana leli grum ni, màgra àndava.” »

Yezu ahəŋgaraba ndam ambələk a kru

11 Ka ya ti Yezu akoru a Zeruzalem nahəma, asləkaba gwar ke ekwi ga haɗ *Samarì nday ata haɗ *Gelili a. 12 Naŋ àbu ahuriyu a kəsa nahaŋ vu ni ti ndam ambələk kru tərəkia, tìcìk cak. 13 Təzlah, tədəm : « Yezu gəɗakani geli, māsuk cicihi ti. » 14 Yezu nakəŋ àra èpia tay a ti àhi ana tay ahkado : « Dəgum afa ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni, ti tamənjaki ke kəli. »

Ka ya ti nday təbu takoru nahəma, taŋgaba, tìgia mis njəlatana. 15 Bəlaŋ gatay àra èpia aŋgaba ti aŋgəkibiyu ka Yezu, àzləbabiyyu Melefit àna zlahay. 16 Àra ènjikia ka Yezu a ti àbəhaɗi mirdim, meleher ndiɓ ana haɗ, àgri səsì dal-dal. Zal nani ti zal Samari. 17 Yezu àdəm : « Mis tìgi njəlata ti nday kru do aw ? Ay nday ambəlməbani ni nday eley ? 18 E kiɗiŋ gatay ambəlməbani ni bu ni ti mis àbi aŋga agra səsì ana Melefit bi aw ? Si zal madurlaŋ hini ciliŋ ni ! » 19 Eslini Yezu àhi ana maslaŋa ya aŋgəkia ni : « Cikaba, ru a magam. Melefit àhəŋga kur a aɗaba kəfəkua ahàr a palam. »

Məgur ge Melefit akaba maŋga ga Wur ge Mis a

(Meciyu 24.23-28, 37-41)

20 Ndam *Feriziyen ndahaŋ tərəkia ka Yezu a, təhi ahkado : « *Məgur ge Melefit ti amənjəki ananaw ? » Yezu àhəŋgrifəŋ ana tay, àhi ana tay ahkado : « Məgur ge Melefit anjəki nahəma, èpivu do. 21 Nahkay atədəm : “Naŋ hi !” ahkay do ni : “Naŋ tegi !” do. Nədəm nahəma, Məgur ge Melefit ti aŋjəkia e kiɗiŋ gekəli ba àndava. »

22 Yezu àhi ana ndam maɗəbay naŋ ni ahkado : « Sarta nahaŋ amara ti akawayum mipi nu *Wur ge Mis ku vaɗ bəlaŋ, ay ti ekipəm nu do. 23 Ka sarta gani nani atəhi ana kəli : “Naŋ tegi !” ahkay do ni “Naŋ hi !” Ay tamal təhia ana kəli a nahkay ti kədəgum ba, kədəbum tay ba. 24 Aɗaba mam, ka fat ya ti nu Wur ge Mis anaŋga nahəma, mis etipi nu akada ga avər ya abay aku, asladay huɗ melefit dek ni. 25 Ay wuɗaka anaŋga ti ahàr àdəm mis ye e hini

vu ni təgəskabu nu do, təgru daliya dal-dal day kwa. 26 Ere ye ti àgravu ke zemeni ge Nəwi ni amagravu ka fat ya ti nu Wur ge Mis anaŋga ni. 27 Ke zemeni gani nani ti mis təbu təzum zlam, tisi zlam, taday wál, wál day taday zawal. Nday təbu tagray zlam nday nani nahkay duk àbiviyyu ana vaɗ ya ti Nəwi àhuriyu a *slalah ga yam gəɗakani vu ni. A vaɗ gani nani ti yam àrəhvù mələŋ dek, èziŋeba mis na dek kəɗap. 28 Amagravu akada ya àgravu ke zemeni ga *Lot ni daya. Ke zemeni gani nani ti mis təbu təzum zlam, tisi zlam, təsəkum zlam, təsəkumoru zlam, tajav zlam, tələm ahay. 29 Ay ka fat ya ti Lot àsləka a *Sodom a ni ti aku akaba zlam nahaŋ ya aku agəs akada ga asas ya aku agəs ni dal-dal àdəgakia ka ndam ga kəsa nana kwa e melefit ba akada ga avər ya atəd na, èviyekaba tay a dek. 30 Nahkay ka fat ya ti Melefit amaŋgazli nu Wur ge Mis ana mis dek nahəma, zlam gani amagravu ka məsərki gatay do.

31 « Ka fat gani nani ti tamal mis nahaŋ naŋ àbu ka *dalahar ga ahay gayan, zlam gayan təvu a ahay bu nahəma, àhəraya, àhuriyu a ahay vu ga məhəlaya zlam gayan a day ba. Nahkay day maslaŋa ya ti naŋ e gili ni aŋga a magam a ba, məcuhway həya. 32 Nədəm nahəma, ere ye ti àgrakivu ka wal ga Lot ni ti àgəjazlki ahàr ke kəli ba ! 33 Maslaŋa ya ti awayay ajəgur sifa gayan ti àmət ba ni ti emiijin, ay maslaŋa ya ti emiijin sifa gayan nahəma aməjəgur sawan, aməmət day-day do. 34 Nəhi ana kəli nahəma, ka ya ti anaŋga ni ti ku tamal mis cə nday ka slalah bəlaŋ ga məlavaf nəŋgu ni atazay bəlaŋ gani, atəmbərbu nahaŋ ni ti amagravu tata. 35 Ku tamal wál cə tihikabu humbu ka ahar bəlaŋ nəŋgu ni, atazay bəlaŋ gani, atəmbərbu nahaŋ ni ti amagravu tata. [36 Ku tamal zawal təbu e gili ka ahar bəlaŋ nəŋgu ni, atazay bəlaŋ gani, atəmbərbu nahaŋ ni ti amagravu tata.] »

37 Yezu àra àdəma pakama nana ti ndam maɗəbay naŋ ni təhi ahkado : « Bay geli, ere gani nani amagravu ti eley ? » Yezu nakəŋ àhəŋgrifəŋ ana tay, àhi ana tay ahkado : « Nəhi ana kəli nahəma, ka mələŋ ya zlam məmətani àvu ni ti mambá təcakalavu eslini. »

18

Ma gozogul àki ka wal madakway akaba bay magray seriya

¹ Yezu àhi ma *gozogul ana ndam madəbay naŋ ni, ti tãhəŋgalay Melefit a sarta bu dek kəlavad, təmbərəŋ ba simiteni. ² Àdəm ahkado : « Bay magray seriya nahaŋ àbu a kəsa nahaŋ bu. Bay gani nani ti àdi slimi ana mis do ; ku Melefit day aŋgwaz àwərfəŋa naŋ a do. ³ A kəsa gani nani bu nahəma, wal madakway nahaŋ àbu. Wal nani àra sak ehimeya afa ga bay magray seriya na, àhi ahkado : “Maslaŋa nahaŋ àgudarua zlam a, ay ti nawayay ti kəgru seriya gani.” ⁴ Naŋ gani sak ehimeya àcuhway mægri seriya ni ndo. Ay a vad nahaŋ zla nahəma, bay magray seriya nakəŋ àdəm ahkado : “Ku tamal nàgrafəŋa aŋgwaz kè Melefit a do, nədi slimi ana mis do nəŋgu ni, ⁵ wal madakway hini ti ahəlu muru, hojo nægri seriya gayaŋ ni. Do ni ti wal ni naŋ àbu ara nahkay ti anəŋgətfəŋa ahàr a do.” » ⁶ Eslini Bay geli àdəm ahkado : « Bay magray seriya nani ti mis jireni do. Ay cəm pakama gayaŋ ya àdəm ni ! ⁷ Naŋ tekeđi àgray nahkay ti Melefit naŋ jireni ni ti amægri jiri gayaŋ ana ndam ya àdaba tay a ni do aw ? Amægri ana tay, adaba təbu tahəŋgalay naŋ mələfat akaba mələvad gani do dek. Amaməŋjaləŋ ana tay àna eri ahkay ciliŋ aw ? Aha ! ⁸ Nəhi ana kəli nahəma, amægri jiri gayaŋ ana tay ke weceweceni huya. Ay ka ya ti nu *Wur ge Mis ananŋa a mələŋ va ni ti anədi ahàr ana mis ya təfəki ahàr ke Melefit ni aw ? »

Ma gozogul àki ka zal Feriziyen nday ata bay mähəl hadam

⁹ Yezu àdəm ma *gozogul nahaŋ keti. Àhi ana ndam ya ti tədəm nday ndam jireni, taməŋjaləŋ kè mis ndahaŋ akada təsər zlam do ni. Àdəm ahkado : ¹⁰ « A vad nahaŋ ndam ndahaŋ nday cə təhuriyu a dalaka ga *ahay gəđakani ge Melefit ni vu ga mahəŋgalay Melefit. Bəlaŋ gani zal *Feriziyen, naŋ nahaŋ ni ti ni bay *mähəl hadam. ¹¹ Eslini ti zal Feriziyen ni ècik jik, àhəŋgalay Melefit a məbərur

gayaŋ bu, àdəm ahkado : “Bay Melefit goro ni, nəgruk səsi adaba nu ti akada ge mis ndahaŋ ni do. Mis ndahaŋ ni ti ndam akal, ndam jireni do, ndam magray hala. Nday ti akada ga bay mähəl hadam nini. ¹² Nu zla nahəma nəgəs ndəra sak cə a huđ ga gosku bu ; a huđ ga zlam goro kurani ya nəŋgət ni bu lu, nəzaba bəlaŋ, nəvuk.” ¹³ Bay mähəl hadam ni ti ni ècik cak, eri tekeđi àwayay mazoroni e melefit vu ndo, àbəki ahar duc ka məbərur, àdəm ahkado : “Bay Melefit goro ni, nu bay magudar zlam, nəsuk cicihi ti.”* » ¹⁴ Eslini Yezu àhi ana tay : « Nəhi ana kəli nahəma, ka ya ti təhəraya, təbu takoru a magam ni ti maslaŋa ya Melefit àmbərfəŋa zlam magudarani gayaŋ na àndava ni ti nani bay mähəl hadam ni. Zal Feriziyen ni ti Melefit àmbərfəŋa zlam magudarani gayaŋ na ndo. Adaba mam, maslaŋa ya ti àdəm naŋ gəđakani ni ti Melefit aməhi : “Nak gəziteni” sawaŋ. Ay maslaŋa ya ti àdəm naŋ gəziteni nahəma, Melefit aməhi : “Nak gəđakani” sək sawaŋ. »

Yezu agri sulum ge Melefit ana bəza ciḅ-ciḅeni

(*Meciy# 19.13-15 ; Mark 10.13-16*)

¹⁵ Mis ndahaŋ təhəlibiyu bəza ciḅ-ciḅeni ana Yezu ti mægri *sulum ge Melefit ana tay àna məbəki *ahar gayaŋ ka tay. Ndam madəbay naŋ ni tìpia tay a ti tələgi ana tay. ¹⁶ Yezu àra ècia ndam madəbay naŋ ni təbu tələgi ana mis ni ti àzalay tay, àhi ana tay ahkado : « Mbrəŋum bəza tàra afa goro a, kəcumfəŋa tay a ba. Adaba mam, *Məgur ge Melefit ti ga ndam ya təbu akada ga bəza ni. ¹⁷ Nəhi ana kəli nahəma, ahàr àdəm ku way way do mægəskabu Məgur ge Melefit akada ga wur gəziteni ya eciiki slimi ana bəŋani ni. Tamal àgəskabu nahkay do nahəma, èsliki məhuriyani a *Məgur ge Melefit vu koksah. »

Bay ge elimeni

(*Meciy# 19.16-30 ; Mark 10.17-31*)

¹⁸ Bay ga ndam *Zəde nahaŋ àrəkia ka Yezu a, àhi : « Məsi sulumani, ti nəŋgət *sifa ya àndav day-day do ni ti nàgray ahəmamam ? » ¹⁹ Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi

* **18:13** Ka sarta gani nani ti maslaŋa ya ti abəki ahar duc ka məbərur ni ti adafaki tuway, akada geli ya məbəki ahar duc ka ahàr ni.

ahkado : « Kazalay nu mis sulumani ti kamam ? Mis sulumani ti àbi, si Melefit cilin. ²⁰ Ere ye ti kîhindi ni ti, *Divi ge Melefit ya àvi ana mis ni ti kàsèra tay a do aw ? Kàgray hala ba ; kàkad mis ba ; kigi akal ba ; kagray sedi ti kàsèkad malfada ba ; hənğrioru ahàr a had ana ata buk ata muk. † » ²¹ Eslini zal nakəŋ àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Divi nani ti nəgəskabá dek kwa nu a wur wurani. » ²² Yezu àra ècia pakama gayan na ti àhi ahkado : « Kekileŋa zlam àhəcukivu bəlan. Səkumoru zlam gayak dek ti kîdi siŋgu gani ana ndam talaga. Nahkay ti akəŋgət elimeni e melefit bu. Akagra zlam nana dek nahəma, kàra, kàdəbay nu. » ²³ Nan nakəŋ àra ècia ma ga Yezu ya àhi na ti ma gani àhəlia ahàr a, adaba elimeni gayan àbu dal-dal.

²⁴ Yezu àra èpia nan a, ahàr àbu ahəli ti àdəm ahkado : « Ndam ge elimeni tàhuriyu a Məgur ge Melefit vu ni ti zləzlada dal-dal. ²⁵ Ezligwemi ahuriyu e evid ge lipri vu kwalac ti agravu aw ? Ay ti bay ge elimeni məhuriyu a Məgur ge Melefit vu ni ti zləzlada dal-dal, àtama ge ezligwemi ya ahuriyu e evid ge lipri vu na. » ²⁶ Ndam ya ti tici ma gayan ya àdəm ni tədəm : « Ay tamal nahkay ti way ti Melefit amahəŋgay nan way ? » ²⁷ Ay Yezu àhəŋgrifəŋ ana tay, àhi ana tay ahkado : « Ere ye ti mis tàgray koksah ni, Melefit agray tata. »

²⁸ Piyer àra ècia ma ga Yezu na ti àhi ahkado : « Iy zla, leli məmbrəŋa zlam geli a, madəbay kur ti ahəmamam ? » ²⁹ Yezu àhi ana tay : « Nəhi ana kəli nahəma, tamal mis àmbərba zlam gayan azuhva Məgur ge Melefit a, bi àmbərba ahay gayan, wal gayan, bəza ga mənani, ata bəŋani ahkay do ni bəza gayan nahəma, ³⁰ aməŋgətvù zlam nday nani kay nihi ka sarta hini. Ka məlan məweni ya Melefit amagrava ni day aməŋgət sifa ya àndav day-day do ni. »

Yezu adəm keti aməmət mək aməŋgaba e kisim ba

(Meciyu 20.17-19 ; Mark 10.32-34)

³¹ Yezu àzalakabu ndam *asak gayan kru mahar cəeni ni, àhi ana tay ahkado : « Cəm day, nihi ti leli məbu məcəloru a Zeruzalem, adaba zlam ya ti ndam

mahəŋgaray *pakama ge Melefit tədəmku ka nu, nu *Wur ge Mis ni dek amagravu ti eslini. ³² Mis atəgəsi nu ana ndam ya təfəki ahàr ke Melefit do ni. Nday gani nani eteyefu, etindivi nu, etitifəviyu esli6 e eri vu, ³³ atəzlə6 nu àna kurupu, atakad nu, mək a vad ya mahkər ti anaŋgaba. » ³⁴ Yezu àra àdəma ma nahkay ti ndam asak gayan ni ticiaba ndo. Ma gani nani manğahkiani ka tay, ma ga Yezu ya awayay adəm ni ti təsərabə ndo.

Yezu ahəŋgaraba zal wuluf a
(Meciyu 20.29-34 ; Mark 10.46-52)

³⁵ Yezu nday akaba mis kay təbu takoru a Zeriko, tinjəa wudak. Eslini ti zal wuluf nahan nan àbu manjəhadani digəsa kà gəvay ge divi, ahəŋgalay zlam. ³⁶ Zal wuluf ni àra ècia daday ge mis kayani ya ti tasləkafəŋa ni ti àdəm ahkado : « Mam agravu mam ? » ³⁷ Təhəŋgrifəŋ, təhi : « Yezu zal Nazaret nan àbu akoru àna divi hini, do ni ti ahəmamam. » ³⁸ Nan nakəŋ àra ècia ti àdi ana zlahay, àdəm : « Yezu *Wur ge Devit, nəsuk cicihi ti ! » ³⁹ Nday ya ti təbu takoru kama ga Yezu ni tələgi ana zal wuluf ni, ti mələkakaba. Nan nakəŋ àzlahkivu kay kay sawan, àdəm : « Wur ge Devit, nəsuk cicihi ti ! » ⁴⁰ Yezu àra ècia zlahay na ti ècik, àdəm təzibiya nan a. Zal wuluf ni àra ènjia ti Yezu èhindifəŋa ma, àhi ahkado : ⁴¹ « Kawayay ti nəgruk mam ? » Zal wuluf ni àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Bay goro, nawayay ti nipi divi akada ge mis ni bilegeni ti. » ⁴² Yezu àhi : « Pi divi akada ge mis ni. Melefit àhəŋga kur a adaba kəfəkuə ahàr a palam. » ⁴³ Ka ma geli hini èpi divi həya. Nan àbu epi divi nahkay ti àdəboru Yezu àna mazləbay Melefit. Mis ya təbu eslini ni dek təra tìpia nan a ti nday day təzləbay Melefit.

19

Yezu nday ata Zese

¹ Yezu ènjəa a Zeriko a. Nan àbu asawaday a hud ga kəsa bu. ² A kəsa gani nani bu ni ti zal nahan àbu, slimi gayan Zese, nan gədakani ga ndam *məhəl hadam, elimeni gayan àbu dal-dal. ³ Àra ècia ti Yezu nan àbu ara nahəma, awayay ti

† 18:20 Məŋjay Mahərana 20.12-16 ; Mimbiki 5.16-20.

mîpi nanj. Ay ti èsliki mipi nanj do, adaba àhèca àna zabal a, mis dal-dal tìmbiva e eri va. ⁴ Nahkay nanj nakəŋ àcuhworu gwar kama ka mələŋ ga Yezu ya akoru ni, àcəliyu a mən ga akram vu ti mîpi Yezu. ⁵ Yezu àra ènjia ka mələŋ nana ti àmənjoru agavəla, àhi ana Zese nakəŋ ahkado : « Zese, hərəya weceweci, adaba kani ti si nakoru nanjəhad afa gayak kwa. »

⁶ Nahkay Zese nakəŋ àhərəya weceweci, tòru a magam afa gayan. Tòru tìnjua ti àgəskabu Yezu àna məmərani. ⁷ Mis tàra tìpia Yezu àdoru afa ge Zese ti tənɟuzay ma, tədəm ahkado : « Maslaŋa ya ti àdoru anjəhad afa gani ni ti bay magudar zlam timey ! » ⁸ Ay Zese nakəŋ ècik jik, àhi ana Bay geli ahkado : « Ci day Bay goro, nihi ti nidi telma ga zlam goro ana ndam talaga. Tamal nəhəlfəŋa sɪngu kà maslaŋa, àtamkia ka ya akal apəl na ti anəpəlìvù huɔ fad. » ⁹ Yezu àra ècia pakama nana ti àhi ana Zese ahkado : « Kani ti nàra a huɔ ahay gayak va ti ga mahəŋgay mis. Adaba mam, nak day wur huɔ ga Abraham : ¹⁰ nu *Wur ge Mis nàra ti ga madəbay ndam ya təsər Melefit do ni, ti nəhəŋgay tay. »

Ma gozogul àki ka bay ya èdi sɪngu ana ndam məgri təwi ni
(Meciyu 25.14-30)

¹¹ Ka ya ti mis təbu təbi slimi ana ma ga Yezu ya àdəm ni ti àhi ma nahan ana tay àna ma *gozogul. Àhi ma gani nani ana tay ti adaba ènjua a Zeruzalem a wudak, mis day təhi ana ahər hi ti Melefit ara anjəki ka Məgur gayan huya. ¹² Àhi ana tay nahəma : « Mis nahan əbu gəɔakani a kəsə nahan bu. Awayay akoru ka had driŋeni ti təvibiyu bay ga mara məgur kəsə gayan. ¹³ Ara asləka wudak nahəma, àzalakabu mis kru e kidɪŋ ga ndam məgri təwi gayan ni bu, èdeki sɪngu ga gru bəlan bəlan ka tay, àhi ana tay ahkado : “Nu nəbi ti mbatumvu àna nanj hayan.” Mək nanj nakəŋ əsləka, òru e mirkwì gayan ni. ¹⁴ Zal nani ti ndam ga kəsə gayan tawayay nanj do. Nanj nakəŋ àra əsləka ti təsləroru mis ndahan kələŋ gayan ga məhi ana maslaŋa ya akoru afiyu nanj a bay vu ni ahkado : “Nanj hini egi bay geli ti leli məwayay do.”

« ¹⁵ Akaba nani dek təfiya nanj a bay ni va sawan. Kələŋ gani əsləkabiya. Àra ènjia ti àzalakabu ndam məgri təwi gayan ya èdi sɪngu ana tay ni keti. Awayay asərkaba təmbatva àna sɪngu na akada gayan ya àhi ana tay na waw. ¹⁶ Nahkay maslaŋa ya ti enjenjeni ni àrəkia àhi ahkado : “Bay goro, àna sɪngu ya kəvu bəlanani ni ti nəmbatva àna nanj a, nəŋgətka ndahan a kru.” ¹⁷ Eslini bay ni àhi : “Àbəlay, nak bay magray təwi sulumani. Nihi ti nəfiyu kur a bay vu, kəgur kəsə kru, adaba kəgrua təwi sulumana àna zlam gəziteni hini ya nəvuk na.” ¹⁸ Nanj ye cə ni day àrəkia àhi ahkado : “Bay goro, àna sɪngu ya kəvu bəlanani ni ti nəmbatva àna nanj a, nəŋgətka ndahan a zlam.” ¹⁹ Nahkay bay ni àhi ahkado : “Nak ti ni kəgur kəsə zlam.” ²⁰ Mək bay məgri təwi nahan àrəkia, àhi ahkado : “Bay goro, sɪngu ya kəvu ni ti nihi. Nəwəlki ke kece-kece, nəŋgəhukkaba. ²¹ Nəgray nahkay ti adaba nəgrafuka aŋgwaz a. Nəsəra manjəhad gayak a, nak mis zləzladani, kəmbərəŋ mis do. Zlam ya ti nak kəfəkad ndo ni day kazay, zlam ya ti kizligi ndo ni day kabaz.” ²² Eslini bay ni àhi ahkado : “Nak ti kəgray təwi sulumani do. Nihi ti nəgrafuka seriya akada ga pakama gayak ya kədəmaya na. Kəsəra manjəhad goro a, nu mis zləzladani, nəmbərəŋ mis do, zlam ya ti nəfəkad ndo ni day nazay, zlam ya ti nəzligi ndo ni day nabaz zla do aw ? ²³ Tamal kəsəra nahkay ti kəvi sɪngu goro ni ana ndam macakalani ndo ni ti kamam ? Nihi nəsləkabiya ti amal nədia ahər a èwikia.” ²⁴ Mək àhi ana nday ye eslini ni ahkado : “Zumfəŋa sɪngu na, kəvumikivu ana maslaŋa ya ti gayan kru-ani ni.” ²⁵ Nday nakəŋ təhəŋgrifəŋ, təhi ahkado : “Sɪngu təfəŋ kru àndava timey, bay geli !” ²⁶ Eslini àhi ana tay : “Nəhi ana kəli nahəma, maslaŋa ya ti zlam gayan əbu ni ti atəvikivu. Ay maslaŋa ya ti zlam gayan əbi ni ti ku ere ye ti àfəŋ ni day atəzafəŋa. ²⁷ Yaw ndam ya tizirey nu, tawayay ti nəgur tay do ni ti gəsumubiya tay a, sliŋəm tay kə eri goro pat pat.” » ²⁸ Yezu àra àdəm ma *gozogul na nahkay ti òru kama, təcəloru a Zeruzalem akaba mis ya ti tadəbay nanj ni.

Yezu enjiyu a Zeruzalem wudak
(Meciy# 21.1-11; Mark 11.1-11; Zenj 12.12-19)

²⁹ Ka ya ti tòru tinjua a kesa Betfazi ata Betani a gwar ka hema *Oliviye ni va wudak nahama, Yezu aslar ndam madabay nan ni cu, ³⁰ ahi ana tay ahkado : « Dægum a kesa tegani ya kama gekali ni vu. Ekinjamiya nahama, akadumi ahàr ana wur ga azongu mawelani. Wur ga azongu nani ti maslaja acalkiyu day-day fan ndo. Picehumbiya, zumubiya. ³¹ Ay tamal maslaja ehindifina ma ke kuli a, ahi ana kuli : “Kepiceham ti kamam?” ti humi ahkado : “Bay geli awayay.” »

³² Nahkay nday ya ti Yezu aslar tay ni taslaka, tòru. Tòru tinjua ti tedi ahàr ana zlam ni dek akada ga pakama gayan ya ahi ana tay ni. ³³ Ka ya ti nday tabu tepiceh wur ga azongu ni ti ndam ga azongu ni tahi ana tay : « Kepiceham wur ga azongu ni ti kamam ? » ³⁴ Eslini tahi ana tay ahkado : « Bay geli awayay. » ³⁵ Nahkay tazibiyu wur ga azongu ni ana Yezu, tabaki azana ti Yezu macalkiyu, mak acalkiyu. ³⁶ Ka ya ti Yezu nan abu akoru ni ti mis tapabivoru azana gatay e divi vu.

³⁷ Tòru tinjua ka molan ya tandakia ahàr ka hema Oliviye ga moroni a Zeruzalem a nahama, mis ya ti tadaboru nan ni dek tadagiki ka mazlabay Melefit ana mamarani azuhva zlam ya nday tipi, mis ndahan tipi day-day ndo ni. Tazlah, ³⁸ tadam : « Bay Melefit magri sulum gayan ana *bay gadakani ya ara ana slimi gayan a ni ! * Melefit nan agavala avia manjahad sulumana ana mis a. Tazlabay nan a huf melefit bu ! »

³⁹ Ndam *Feriziyen ndahan tabu eslini e kidin ge mis dal-dalani ni bu. Tahi ana Yezu ahkado : « Masi, hi ma ana ndam madabay kur ni ti talakakaba, tazlah ba. » ⁴⁰ Yezu ara ecia pakama gatay na ti ahi ana tay ahkado : « Nahi ana kuli nahama, tamal nday talakakaba ti akur atazlah. »

Yezu etawi ndam Zeruzalem

⁴¹ Ka ya ti Yezu enjua a Zeruzalem a wudak, epia kesa na ti etawi ndam ga kesa nani. ⁴² Adam ahkado : « Tamal ti lekulum

day kesaruma ahmamam kengatum manjahad sulumani akaba Melefit kana nahama, akal kengatuma andava. Ay nihi ti mangahkiani ke kuli, kipum do. ⁴³ Nahkay nihi ti vad gani amara, ndam ezir gekali atara tevelin kesa gekali ni tekesl, atabivu zlam ana kuli e divi bu dek ga macafanja kuli ga maharana, atahurkiyu ke kuli ana silik. ⁴⁴ Atabazl kuli dek, etembedkaba ahay gekali a dek besek-besek, atambarki akur ka ahàr ga akur nahan do. Adaba mam, kesarum sarta ya Melefit ara amanjaya kuli a ni ndo. »

Yezu a ahay gadakani ge Melefit ni bu
(Meciy# 21.12-17; Mark 11.15-19; Zenj 2.13-22)

⁴⁵ Tòru tinjua a Zeruzalem a ti Yezu ahuriyu a dalaka ga *ahay gadakani ge Melefit ni vu. Eslini adi ahàr ana ndam masakumoru zlam, mak anjeki ka magaraya tay e mite va. ⁴⁶ Ahi ana tay ahkado : « Abu mabakiani a Wakita ge Melefit bu, Melefit adam : “Ahay goro nahama, emigi ahay ga *mahangalavu Melefit.” Ay lekulum ti kambatumkaba, egia ahuzl ga ndam akal a.† »

⁴⁷ Kalan gani nan abu a dalaka ga ahay ge Melefit ni bu, acahi zlam ana mis kalavad. Eslini gadakani ga ndam *mangalabakabu mis akaba Melefit ni akaba ndam *masar Wakita ge Melefit ni tadabafan divi ge mijin nan. Gadakani ga ndam *Zude ni day tawayay mijin nan. ⁴⁸ Ay ti tangatfana divi gana ndo, adaba ndam Zude dek tawayay ma ga Yezu, tabu tabi slimi ana ma gayan ya adam ni lala.

20

Tawi ga Yezu ya agray ni ti way avi divi gani way ?

(Meciy# 21.23-27; Mark 11.27-33)

¹ Yezu nan abu eslini a Zeruzalem ti a vad nahan ahuriyu a dalaka ga *ahay gadakani ge Melefit ni vu. Nan abu acahi zlam ana mis, ahi *Ma Maweni Sulumani ana tay nahama, gadakani ga ndam *mangalabakabu mis akaba Melefit akaba ndam *masar Wakita ge Melefit akaba gadakani ndahan tarakia, ² tahi : « Hi ana leli, kagrai tawi hini

* 19:38 Manjay Limis 118.26. † 19:46 Manjay Izayi 56.7; Zeremi 7.11.

nahkay ti kəŋgət divi gani ti eley ? Way àvuk divi gani way ? » ³ Yezu àhəŋgrifəŋ ana tay, àdəm : « Nu day nihindifiŋa zlam bəlaŋ kə kəli a. Həŋgrumufəŋ : ⁴ *baray ge Zeŋ ya àbaray mis ni ti njəda gani Melefit àvi tək, tək day ti mis təvi aw ? »

⁵ Tàra ticia ma na nahkay ti tàgray gejewi e kidiŋ gatay bu, tədəm : « Tamal məhi : “Melefit àslərbiyu naŋ” hi nahəma, ara ahi ana leli : “Kəgəsumkabu pakama gayəŋ ni ndo ni ti kamam ?” ⁶ Ay tamal mədəm : “Mis təvi njəda gani” ti ndam geli ni dek etizligi leli àna akur, adaba tədəm Zeŋ ti bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit. » ⁷ Nahkay təhəŋgrifəŋ, təhi : « Maslaŋa ya ti àvi divi gani ni ti leli məsər do. » ⁸ Eslini Yezu àhi ana tay : « Nu day nədəfi bay ya ti àvu divi ge təwi ya ti nagraŋ ni ana kəli do bilegeni. »

*Ma gozogul àki ka ndam məwəs vədaŋ
(Meciyə 21.33-46 ; Mark 12.1-12)*

⁹ Eslini Yezu àhi ma *gozogul hini ana mis ni. Àdəm ahkado : « Zal nahaŋ àbu nahəma, àjavu məŋ ga zlam * a vədaŋ gayəŋ vu. Kələŋ gani àfivù vədaŋ ni a ahar vu ana mis ti təwəs, mək àsləka, òru e mirkwi ga məpəsiyani zlam gayəŋ. ¹⁰ Sarta ga məpalay bəza ga zlam ni àra ènjia ti bay ga vədaŋ ni àslərbiyu bay məgri təwi afa ga ndam məwəs vədaŋ ni ti təhəlikaboru ja gani gayəŋ. Ay bay məgri təwi ni àra ènjia ti ndam məwəs vədaŋ ni təgəs naŋ, təzləb, mək tàgaray naŋ, araŋa day àzay a ahar vu ndo. ¹¹ Eslini bay ga vədaŋ ni àslərbiyu bay məgri təwi nahaŋ keti. Àra ènjia ti ndam məwəs vədaŋ ni tindiŋ naŋ cəf cəf, təzləb naŋ, mək tàgaray naŋ, araŋa day àzay a ahar vu ndo daya. ¹² Bay ga vədaŋ ni àslərbiyu bay məgri təwi nahaŋ keti. Àra ènjia ti ndam məwəs vədaŋ ni təsi ambələk mək təzaba naŋ a vədaŋ ni ba, tətəloru. ¹³ Bay ga vədaŋ ni àra ècia ere ye ti àgravu na ti àhi ana ahər : “Nihi ti nagraŋ ni mam ? Nihi nahəma wur goro àbu, nawayay naŋ dal-dal, nəsləròru naŋ afa gatay. Eminjəa ti atəgəsiki ma.” Nahkay àslərbiyu naŋ. ¹⁴ Ay ndam məwəs vədaŋ ni tàra tìpia wur na naŋ àbu ara ti təzlapay e kidiŋ gatay

bu, tədəm ahkado : “Naŋ tegəni ti mekeji gayəŋ. Makađum naŋ ; nahkay ti vədaŋ ni emigi geli.” ¹⁵ Àra ènjikia ka tay a ti təgəs naŋ yaw, təzaba naŋ a vədaŋ ni ba, tòru tàkad. »

Eslini Yezu èhindifiŋa ma kə tay a, àhi ana tay ahkado : « Bay ga vədaŋ ni amasləkabiya ti aməgri mam ana ndam məwəs vədaŋ ni mam ? ¹⁶ Amara mabazl ndam məwəs vədaŋ ni, mək aməvi vədaŋ ni ana mis ndahaŋ. » Mis ya təbu eslini ni tàra ticia ma gayəŋ ya àdəm na ti tədəm : « Ere nani ti àgravu day-day ba ! »

¹⁷ Eslini Yezu àmənjaləŋ ana tay lala, àhi ana tay ahkado : « A Wakita ge Melefit bu ni ti àbu məbəkiani : “Akur nahaŋ àbu ti ndam mələm ahay tàwayay magray təwi àna naŋ ndo. Ay ti akur gani nani ègia akur ya akay ahay na dek sawəŋ.” †

« Ma gani nani ti lekələm kədəmum awayay adəm vaba ti ahəmamam ? » ¹⁸ Àhi ana tay keti : « Akur gani nani nahəma, tamal maslaŋa àdədkiya ti maslaŋa nani aməhuđkaba ŋguc ŋguc. Ay tamal akur ni àdəkia ti ni aməŋgələdkaba naŋ a. »

¹⁹ Ndam *məsər Wakita ge Melefit akaba gəđákani ga ndam *məŋgalabakabu mis akaba Melefit ni təsəra Yezu àdəmki ma gozogul ni ti ka tay. Tàra təsəra ti tədəbay divi ga məgəs naŋ ke weceweceni həya. Ay ti tisliki məgəs naŋ ndo, adaba aŋgwaz àwərfəŋa tay kə mis ya təbu eslini dal-dalani na.

*Hadam ya təpəli ana bay ga ndam Rom ni
(Meciyə 22.15-22 ; Mark 12.13-17)*

²⁰ Eslini gəđákani nday nani təbu təbi slimi ana Yezu, təslərkiŋbiyu ndam gatay ndahaŋ : ndam nday nani tawayay ti Yezu məmənjaləŋ kə tay akada nday ndam jireni, tawayay ti mədəm ma magədavani ti təgəski naŋ. Gəđákani nday nani tàgray nahkay ti adaba tawayay təgəsi naŋ ana bay ga ndam *Rom ya agur had *Zəde ni, ti mągrafəŋa seriya. ²¹ Nday nakəŋ tàra tìnjikia ti təhi ahkado : « Məsi, məsəra nak ti ere ye ti kədəm akaba ya kacahi ana mis ni ti dek jiri. Nak ti kicirkaba mis a do, kamənjaləŋ ana tay kala-kala, kacahi zlam ya ti Melefit awayay ni ana tay àna jiri gani

* 20:9 Məŋ ga zlam nani ti *viŋ. † 20:17 Limis 118.22.

cilin. ²² Nahkay ti Melefit à via divi ana leli a ga mabəhadī hadam ana *bay gəđakani ga ndam Rom a tək, à vi ana leli ndo waw ? » ²³ Yezu à ra à sərīkia zuh ana tay a nahəma, à hi ana tay : ²⁴ « ŋga ŋgazlumubiya siŋgu akur-akurana nimi. » Tà ra tən gazlia ti à hi ana tay ahkado : « À ki ka siŋgu hini ti mazavu ga ahà r ga way ? Slimi mə bəkiani ni ti ga way ? » Tə hən grifə ŋ, tə hi : « Ga bay *Sezar. ‡ » ²⁵ Eslini na ŋ nakə ŋ à hi ana tay ahkado : « Tamal nahkay ti hən grumi zlam ga bay Sezar zlam gayan, ge Melefit ti ni hən grumi ana Melefit zlam gayan. » ²⁶ Nahkay tislīki mə gəski Yezu ka ma magudarana kè meleher ge mis ni ndo. Ma gayan ya à hi ana tay ni à gria ejep ana tay a, nahkay təl akakabá te-te.

Mis à mətə ti an gaba e kisim ba ededī ŋ a waw ?

(Meciy^u 22.23-33 ; Mark 12.18-27)

²⁷ Ndam *Seduseyən ndahan tərəkia ka Yezu a. Ndam Seduseyən ti tədəm mis à mətə ti an gaba e kisim ba koksah. Nahkay nday nakə ŋ tihindifī ŋa ma, ²⁸ tə hi : « Məsi, Məwiz à biki ana leli a wakita gayan ni bu, à dəm ahkado : “Tamal mis nday kà mən gatay, bə lan gani à da wal a, mə k à mətə, wal gayan ni è wii wur ndo nahəma, ahà r à dəm wur ga mənani azay wal ni, ti tī wia mekeji ana wur ga mənani ya à mət na.” § ²⁹ Yaw mis ndahan tə bu adəskə la kà mən gatay. Gə đakani gatay ni à da wal a, è wifī ŋa wur a ndo, mə k à mət kī a. ³⁰⁻³¹ À ra à mətə ti mimbiki gayan ni à zay wal ni à mət kī a, na ŋ ya mahkər ni day à gray nahkay. Nday adəskəlani ni dek tà za wal na, tī wifī ŋa wur a ndo mə k təmətə. ³² Kələ ŋ gani wal ni day à mətə. ³³ Ay ka fat ya ti mis atan gaba e kisim ba nahəma, wal ni ti way e kidī ŋ gatay bu amazay way ? Nday adəskəlani ni dek tà za na ŋ a ni. »

³⁴ Yezu nakə ŋ à hən grifə ŋ ana tay, à dəm ahkado : « Ka sarta hini ti zawal akaba wál tə həl vu. ³⁵ Ay nday ya ti Melefit à gə skabá tay a, atəmətə mə k atan gaba e kisim ba, atan jə had ka mə lan mə weni ya Melefit am-agraya ni ti zawal ataday wál va do, wə wal

day ataday zawal va do. ³⁶ Nday gani təmət day-day va do, tigi akada ga *məslər ge Melefit ni. Nday bə za ge Melefit, adaba tən gaba e kisim ba. ³⁷ Ge mis ya atan gaba e kisim ba ni ti Məwiz day à bəkia ma gana a wakita gayan ni ba lala. Ka sarta ya è pi mən gə haf ya aku à gəs ni ti à dəm Bay geli ti na ŋ Melefit ga Abraham, Melefit ga Izak, Melefit ge Zekup. * ³⁸ Melefit ti na ŋ Melefit ga ndam ya à na sifa ni, do ni ti ga nday ya təmətə ni do. Adaba kè eri ge Melefit ti nday dek tə bu à na sifa. »

³⁹ Yezu à ra à dəma ma na nahkay ti ndam ndahan ya *təsə ra Wakita ge Melefit a ni tə hi : « Məsi, pakama gayak ya kədəm ni ti à bə lay. » ⁴⁰ Tədəm nahkay ti adaba an gwaz à wər fə ŋa tay ge mihindifī ŋa ma ndahan a.

Bay gə đakani ya amara ni ti na ŋ way ?
(Meciy^u 22.41-46 ; Mark 12.35-37)

⁴¹ Yezu à hi ma ana tay keti. À dəm ahkado : « Mis tədəm *Krist *Bay gə đakani ya amara ni na ŋ *Wur ge Devit ti ahə mamam ? ⁴² Adaba Devit à na ahà r gayan à dəm a wakita ge Limis bu :

“Bay Melefit à hi ana bay goro :

Njə hada gwar kà ahar ga đaf goro a, a mə lan ga gə đakani va.

⁴³ Ndam ezir gayak ti anabə had tay kè meleher gayak

akada ga zlam ga bay ya abə ki asak ni, ti kà cəlki ka tay.” † »

⁴⁴ « Nədəm nahəma, Krist nani ti Devit azalay na ŋ bay gayan ti, tə zalay na ŋ wur ge Devit keti ti kamam ? »

Ndam mə sər Wakita ge Melefit ni
(Meciy^u 23.1-36 ; Mark 12.38-40)

⁴⁵ Ka ya ti mis dek tə bu tə bi slimī ana Yezu nahəma, Yezu nakə ŋ à hi ana ndam madə bay na ŋ ni ahkado : ⁴⁶ « Bumvu slimī, do ni ti ndam *mə sər Wakita ge Melefit ni atagosay kə li. Nday ti tawayay mə bakabu mə gudi, təsawadəy à na na ŋ riya ; tawayay ti mis tə gri sa ana tay kè meleher ge mis dek ; tawayay man jə had vā ni e kər si ga gə đakani vu a ahay ga *mahən galavù Mel-efit bu akaba ka mə lan mə zum zlam ga wuməri. ⁴⁷ Nday gani nani ti tə zum ahay ga

‡ 20:24 Ka siŋgu gatay lu ti ndam Rom tagrakiaya mazavu ga bay gə đakani gatay a, tə bə ki slimī gayan daya. § 20:28 Mə njay Mimbiki 25.5-6. * 20:37 Mə njay Mahə rana 3.2, 6. † 20:43 Limis 110.1.

wál madakway mæk tæpæski ka mahəŋgalay Melefit, tawayay ti mis tādəm nday ndam jireni. Tagray nahkay ti Melefit amagrafəŋa seriya kà tay a, amatraḅ tay àtama ga ndam magudar zlam ndahaŋ na. »

21

Sədaga ga wal madakway ya arəŋa gayəŋ àbi ni

(Mark 12.41-44)

¹ Yezu èheliŋ eri, èpi ndam ge elimeni təbu təbiyu siŋgu a mələŋ məbiyu siŋgu ga sədaga ni vu. Naŋ àbu aməŋjaləŋ ana tay nahkay ti ² èpi wal madakway nahaŋ arəŋa gayəŋ àbi, àbiyu siŋgu akur-akurani ciḅ-ciḅeni cə. ³ Yezu nakəŋ àra èpia ti àdəm ahkado : « Nəhi ana kəli nahəma, wal madakway hini ti arəŋa gayəŋ àbi, ay siŋgu ya ti àbiyu ni àtama ge mis ndahaŋ ya təbiyu na dek. ⁴ Adaba mis ndahaŋ ni dek tàgray sədaga nahəma, təbiyu siŋgu ya təgəjəniŋfəŋ kà tay, təsər ere ye ti tagray àna naŋ ni va do ni, wal hini ti ni arəŋa gayəŋ àbi, ay ti àbiya siŋgu ya àfəŋ na dek. Siŋgu gayəŋ nahaŋ ga məsəkum zlam məzumani àgəjəniŋfəŋ ndo. »

Yezu adəm etembedkaba ahay gəḁakani ge Melefit na

(Meciyə 24.1-2 ; Mark 13.1-2)

⁵ Mis ndahaŋ təbu təzlapaki ka *ahay gəḁakani ge Melefit ni. Tədəmki ma ka akur gəḁakani ya tèdezl ahay ni àna naŋ ni akaba zlam məḅəlani ya təhəlibiyu ana Melefit a ahay ni bu ni. Yezu àra ècia ma gatay na ti àdəm : ⁶ « Zlam hini ya kəmənjumləŋ ni dek ti, vad nahaŋ amara nahəma, etembedkaba ahay na besek-besek, ku akur bələŋ day amanjəhadki ka akur nahaŋ va do. »

Yezu azlapaki ka sarta ya amara ni

(Meciyə 24.3-14 ; Mark 13.3-13)

⁷ Tàra ticia ma ga Yezu na ti təhi : « Məsi, ere gani amagravu ti ananaw ? Aməsərkaba sarta ya ere nani amagravu wudak na ti ahəmamam ? » ⁸ Yezu àhəŋgrifəŋ ana tay, àdəm ahkado : « Bumvu slimì, maslaŋa àgosay kəli ba. Adaba mis kay atara, ku way way do amədəm naŋ ti nu, amədəm naŋ ti *Bay gəḁakani ya amara

ni ; amədəm sarta gayəŋ ènjia. Ku tədəm nahkay nəŋgu ni, kəḁəbum tay ba. ⁹ Mis atagray silik, atakadfəŋva kà ŋgumna daya, ekicəm ma gani. Kicəma ti kəgrum aŋgwaz ba. Ahàr àdəm zlam nday nani tագravu kwa. Ku tamal tագrava nahkay nəŋgu ni, mandav ga duniya həya do. »

¹⁰ Yezu àhi ana tay keti : « Ndam ga had ndahaŋ atakadvu akaba ndam ga had ndahaŋ, bəbay ndahaŋ akaba bəbay ndahaŋ. ¹¹ Had amadaḁay dal-dal a kəsa ndahaŋ bu, a kəsa ndahaŋ bu ləwir amagravay, a kəsa ndahaŋ bu ni ti ni arməwər aməgəs mis kay. Zlam ndahaŋ ya tasay aŋgwaz dal-dal ni atagravu ka had akaba a hud melefit bu, nahkay mis atəsər arəŋa ara agravu wudak.

¹² « Ay wudaka zlam gani nday nani dek atagravu nahəma, mis atəgəs kəli, atəgri daliya ana kəli, atəhəloru kəli a ahay ga *mahəŋgalavù Melefit vu ga magrafəŋa seriya kə kəli a, atəbiyu kəli a danğay vu. Atəhəloru kəli kə meleher ga bəbay, kə meleher ga gəḁakani ga ŋgumna daya, adaba lekələm ndam goro : ¹³ nahkay akəŋgətum divi ti etici ma gekəli ya akazlapumku ni. ¹⁴ Ay ere ye ti amagravu ni ti àhəli ahàr ana kəli ba simiteni : ka ya ti atəhəloru kəli kə meleher gatay ga magrafəŋa seriya kə kəli a, tihindifiŋa ma kə kəli a nahəma, ma ya ti akəhumi ana tay ni ti aŋgwaz aməwərki kəli do. ¹⁵ Adaba ere ye ti akədəmum ni akaba məsər zlam gani dek ti nu nuani anədəfiki ana kəli. Nahkay ti maslaŋa amələbi e kidiŋ ga ndam ezir gekəli ni bu aməwəlki kəli ka pakama bi. ¹⁶ Ka sarta gani nani ndam ya atəgəs kəli ti tագrafəŋa seriya kə kəli a ti ata bəŋ gekəli, ata məŋ gekəli, bəza ga məŋ gekəli, ndam gekəli akaba zləbəba gekəli. Atabazl mis ndahaŋ e kidiŋ gekəli bu ni ti azuhva tay. ¹⁷ Mis dek etizirey kəli adaba lekələm ndam goro. ¹⁸ Ku tamal nahkay nəŋgu ni, ku məhər ga ahàr gekəli bələŋ tekeḁi amatoru a had do. ¹⁹ Tamal a hud ga daliya nani bu kəmbərəŋum nu do nahəma, akəŋgətum sifa ya ti Melefit aməvi ana kəli ni. »

*Yezu adəm etembed Zerəzalem
(Meciyə 24.15-21 ; Mark 13.14-19)*

²⁰ Yezu àdám keti : « Ka ya ti ekipama ndam silik tëvelinjia ahàr ana Zeruzalem a tekesl nahama, sàrumki sarta ènjia, atəzum kəsa ni, etembedkaba ahay a dek. ²¹ Ka sarta gani nani ti ndam ya ka had *Zude ni ahàr àdám tâcuhworu a hama vu ; ndam ya ti a Zeruzalem ni ahàr àdám tâhəraya tâsləka ; ndam ya ti a kəsa ci6-ci6eni bu ni ti ni tōru tēhuriyu a Zeruzalem ba. ²² Adaba a vad nday nani bu ni ti Melefit amatra6vū ndam ga kəsa nani ; ere ye ti àdám a Wakita gayan bu ni dek amagravu. ²³ Ka sarta gani nani ti wál a hud akaba nday ya ti bəza tēfəŋ ka tay ka ahar ni atasay cicihi ! Ndam ga had nani atəcakay daliya dal-dal, adaba Melefit aməzumki 6əruv ka tay. ²⁴ Atara tabazl mis ndahan e kidin gatay bu kay àna maslalam, ndahan ni ti ni atəgəs tay, atəhəloru tay ka had gərgərani dek, tigi evidi. Eslini ndam ya ti tēfəki ahàr ke Melefit do ni atəzum Zeruzalem ga njəda. Atəguroru duk abivoru ana mandav ga sarta ya Melefit àvi ana tay ga məgurani ni. »

*Mara ga Wur ge Mis a
(Meciyu 24.29-31 ; Mark 13.24-27)*

²⁵ Yezu àdám keti : « Zlam ndahan amagrakivu ka fat, ke kiyi akaba ka ata bonjur. Mis etipia ti atəsər arana àbu ara agravu. Zlam ndahan amagravu ka had : aməd amadaɗay *dəluv gəɗakani, dəluv ni amahənday. Zlam nday nani atəsi anɗwaz ana mis ga məlan ni dek : 6əruv amətikaba ana tay a. ²⁶ Ka sarta gani nani ti zlam ya ti amagravu ka had ni aməhəli ahàr ana mis, atədəd àna anɗwaz tazlazl-zlazl, adaba zlam njəda-njədani a hud melefit bu atədəɗay a məlan gatay bu. ²⁷ Ka sarta gani nani ti mis etipi nu *Wur ge Mis anara a makla6as ba àna njəda kay akaba maslaɗay goro a. * ²⁸ Ay lekulam ti ka ya ti zlam nday nani təbu tagravu nahama, cikuma lala, zum njəda ti kəmənjumlahu kama, adaba sarta ge Melefit ya ahəŋgay kuli ni ènjia wudak. »

*Yezu azay mazavu ga mən ga wəruv
(Meciyu 24.32-35 ; Mark 13.28-31)*

²⁹ Yezu àhi ma ana tay àna ma *gozogul, àdám ahkado : « Mənjumki mən ga *wəruv akaba mən ga zlam ndahan ni. ³⁰ Kipam ti

nday təbu tidi nahama, kəsəruma mədərdər ènjia wudak. ³¹ Nahkay day tamal kipama zlam ya nəhi ana kuli ni nan àbu agravu nahama, sàrumki *Məgur ge Melefit ènjia wudak. ³² Nəhi ana kuli nahama, wudaka mis ya təbu ka dala nihi ni təmət dek ti zlam nday nani dek amagrava day kwa. ³³ Məlan ya agavəla akaba məlan ya a ga had ni amandav, ay ti ma goro ya nədám ni amandav ɗay-ɗay do. »

Bumi slimi ana ahàr gekuli

³⁴ Yezu àdám keti : « Bumi slimi ana ahàr gekuli, kəvumi vu gekuli ana zum ga makad kuli ba. Zlam ga duniya ègi eri ana kuli ba daya, do ni ti vad gani nani amərəkia ke kuli a ka məsərki gekuli do. ³⁵ Vad gani nani amərəkia ke kuli a akada ga kəmbazl ya agəs zlam ndacani ni. Adaba vad gani nani eminjikia ti ka ndam ga duniya dek, maslana bəlan tekeɗi amatam do. ³⁶ Nahkay njəhadum eri, hənɗalum Melefit a sarta bu dek ti məvi njəda ana kuli ga matamfəŋana kə zlam ya ti ara agravu na dek, ti anɗwaz àwər kuli ge micikeni kə meleher ga *Wur ge Mis ba. »

³⁷ Kəlavad Yezu acahi zlam ana mis a dalaka ga *ahay gəɗakani ge Melefit ni bu ga mələfat ; ga mələvad ti ni ahəraya, akoru andəhad a hama ya təzalay *Oliviyə ni bu. ³⁸ Kəla mileda dɗ mis dek takoru a dalaka ga ahay gəɗakani ge Melefit ni vu ga məbi slimi ana pakama gayan ya adám ni.

22

*Gəɗakani ga ndam Zude tawayay tijin
Yezu
(Meciyu 26.1-5, 14-16 ; Mark 14.1-2, 10-11)*

¹ Wuməri ga ndam *Zude ya təzumvū dipen *miwisiŋeni do ni ènjia wudak : təzalay wuməri gani nani *Pak. ² Ka sarta gani nani ti gəɗakani ga ndam *manɗalabakabu mis akaba Melefit ni akaba ndam *məsər Wakita ge Melefit ni tàgray sawari ge mijin Yezu akal-akal. Tàgray akal-akal ti adaba anɗwaz àwərfəŋa tay kə mis dal-dalani na. ³ Eslini *Seteni àhuriviyu ana Zudas. Zudas gani, slimi gayan nahan ni Iskariyot, nan bəlan ga ndam *asak

* 21:27 Mənjay Deniyel 7.13.

ga Yezu kru mahar cæeni ni. ⁴ Seteni ni àra àhuriviya ti Zhdas nakəŋ àrəkioru ka gəđákani ga ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba ka bəbay ga ndam slewja ya tajəgay *ahay gəđákani ge Melefit ni. Óru ti ga magray sawari akaba tay ga məđəfiki Yezu ana tay ti təgəsa naŋ a. ⁵ Nday nakəŋ tàra ticia ma gayan na ti təmərə dal-dal, təhi : « Məvuk siŋgu. » ⁶ Zhdas nakəŋ àgəskabá ma gatay na. Nahkay àđəbay divi ahəmamam ti ara ađəfiki Yezu ana tay ti təgəsa naŋ ka məsər ge mis do ni.

Təslamalikabu mələŋ ga wuməri ga Pak ana Yezu

(Meciyə 26.17-25 ; Mark 14.12-21 ; Zeŋ 13.21-30)

⁷ Vad ga wuməri ge dipen *miwisiŋeni do ni ènjia. A vad ga wuməri ga *Pak nani ti tisliŋi bəza təmbak ana Melefit. ⁸ Nahkay Yezu àslər ata Piyer nday ata Zeŋ, àhi ana tay ahkado : « Dəgum kəslamalumikabu zlam məzumani ga Pak ana leli. » ⁹ Nday nakəŋ tihindifiŋa ma, təhi ahkado : « Kawayay ti mōru māsłamalakabu eley ? » ¹⁰ Àhi ana tay : « Ekinjəmiya a kəsa gəđákani va nahəma, akəbumkabu ahər akaba zal nahan àcahbiya yam a mandaray va. Ekipəma naŋ a ti dəbumiyu naŋ a ahay ya naŋ ahuriyu ni vu. ¹¹ Akəhurumiya ti humi ana bay ahay ni ahkado : “Məsi geli àđəm : Ahay goro ya ti anara nəzumviyu zlam ga wuməri ga Pak ni akaba ndam madəbay nu ni ti neley ?” ¹² Eslini bay ahay ni aməđəfiki ahay nahan gəđákani ka ahər ga ahay nahan ana kəli, zlam dek àvu àndava. Slamatumkabu zlam məzumani ni ti eslini. » ¹³ Nahkay nday nakəŋ təsləka, tòru tədi ahər ana zlam ni dek akada ga pakama ga Yezu ya àhi ana tay ni, mək təslamalakabu zlam ga wuməri ga Pak ni.

Yezu avi daf ge Melefit ana ndam madəbay naŋ ni

(Meciyə 26.26-30 ; Mark 14.22-26 ; 1 Korəŋ 11.23-25)

¹⁴ Sarta ga zlam məzumani àra ènjia ti Yezu akaba ndam *asak gayan ni tòru tənjàhad ka mələŋ ga məzum zlam ni. ¹⁵ Eslini Yezu àhi ana tay : « Sarta goro ga macakay daliya ènjia wudak. Wudaka

nəcakay daliya ni ti nəwaya məzum zlam ga wuməri ga *Pak hini akaba kəli a dal-dal. ¹⁶ Nəhi ana kəli nahəma, anəzumkivu zlam ga wuməri ga Pak ni va do, si ka ya ti Melefit emendeveriŋaba təwi gana a Məgur gayan ba ni kwa. » ¹⁷ Àra àđəm ma nahkay ti àzay hijiyem akaba zum, àgri səsi ana Melefit, àhi ana tay : « Zuma, səm lekələm dəkeni. ¹⁸ Nəhi ana kəli nahəma, kwa kani nisi zum ga wur ge *viŋ va do, si a vad ya *Məgur ge Melefit eminjia ni day kwa ti enisi. » ¹⁹ Kələŋ gani àzay *dipen, àgri səsi ana Melefit, èsekaba, àvi ana tay, àhi ana tay : « Hini hi ti aslu ga vu goro : navay ti ga mahəŋgay kəli. Grumoru nahkay, ti kəjalumku ahər. » ²⁰ Kələŋ ga məzum zlam ni ti àzay hijiyem akaba zum ni keti, àvi ana tay akada ya àvi dipen ana tay ni, àhi ana tay : « Àna zum ge hijiyem hini ti Melefit awəlkabu pakama gayan akaba ge mis ; məwəlvani nani ti məweni. Awəlkabu ti àna mimiz ga vu goro ; mimiz goro ni aməŋgəzaya a vu goro ba ti ga mahəŋgay kəli. » ²¹ Àhi ana tay keti : « Nəđəm nahəma, maslaŋa ya ti aməsəkumoru nu ni ti naŋ àbu məzumkabu zlam. ²² Nu *Wur ge Mis nara nəmət akada ge Melefit ya àđəm ni, ay maslaŋa ya ti asəkumoru nu ni ti amasay cicihi ! » ²³ Ndam asak gayan ni tàra ticia ma gayan na ti tihindivu, təđəm way e kidiŋ gatay bu amagray ere gani nani way.

Gəđákani ya àtam mis ndahan ni ti way ?

²⁴ Ndam *asak ga Yezu ni təgray gejewi e kidiŋ gatay bu, təđəm : « Way gəđákani e kidiŋ geli bu àtam leli ndahan ni way ? » ²⁵ Yezu àhi ana tay : « Bəbay ga had ndahan təgur had gatay : gəđákani ndahan e kidiŋ gatay bu tawayay ti mis təzalay tay ndam məgri zlam sulumani ana mis. ²⁶ Lekələm zla nahəma, àgravu akada nani e kidiŋ gekəli bu ba simiteni. Ay e kidiŋ gekəli bu ti maslaŋa ya ti naŋ gəđákani àtama kəli ndahan na ti mənjàhad akada ga wur gəziteni kwa sawan. Nahkay day maslaŋa ya agur kəli ni mənjàhad akada ga bay məgri təwi ana mis ni. ²⁷ Nəđəm nahəma, e kidiŋ ga bay ya təzibiyu zlam məzumani nday ata maslaŋa ya azibiyu ni bu ni ti way gəđákani ni way ? Gəđákani

ti bay ya tēzibiyu zlam ni do aw ? Ay nu nēngu ni nēbu e kidīn gekali bu akada ga maslana ya ti azibiyu zlam mēzumani ana mis ni. ²⁸ Lekulum ti kēbum akaba nu ; ku ka ya ti mis tāwayay nu ndo nēngu ni kēmbreṅum nu ndo. ²⁹ Nahkay nu ti nagray ahēmamam ? Baba àvua bay a, nu day nēvi bay ana kēli bilegeni a Mēgur goro bu akada gayan ya àvu ni. ³⁰ Nahkay zla ti akēzumum zlam akaba ekisum zlam akaba nu a Mēgur goro bu. Akanjēhadumviyu e kērsi vu ga magrafēna seriya kē dini kru mahar cēni ge Izireyel na daya. »

*Yezu adām : « Piyer amadām àsər nu do »
(Meciy# 26.31-35 ; Mark 14.27-31 ; Zen 13.36-38)*

³¹ Yezu àhi ma ana Piyer, àdām : « Simu, Simu, ci day : lekulum ti *Seteni èhindifiṅa kēli kē Melefit a, awayay agri ana kēli akada ge mis ya ti ataḅalakia hilfi ga zlam gayan a ni. ³² Ay nu zla ti nāhēngala Melefit a ti kēmbreṅ mēfēku ahār ba. Ekijikia ke divi a, ay ti akēṅgēkiya. Àkēṅgēkiya ti vi nēdā ana bēza ga muk ni. » ³³ Piyer àhēṅgrifēṅ, àhi : « Bay goro, nēgēskabu ga morakabani ata nak a daṅgay vu, ku ga mēmātkabani ata nak day nēgēskabu. » ³⁴ Ay ti Yezu àhi ahkado : « Piyer, nēhuk nahēma, kani kani a a huḍ ga mēlavād bu, wudaka agwazl azlah ti akēdām sak mahkər kēsər nu do timey. »

Mbici, mbolu akaba maslalam

³⁵ Yezu àhi ana tay ahkado : « Ka sarta ya ti nēslər kēli, ku mbici, ku mbolu, ku kimaka day kēhēlum ndo ni ti, mam àhēcikiva ana kēli a mam ? » Tēhēṅgrifēṅ, tēhi : « Àbi. » ³⁶ Àhi ana tay : « Ay nihi ti maslana ya ti siṅgu àvu e mbici gayan bu nahēma, mēza, ku zlam gayan a mbolu bu day mēza akaba nan a. Maslana ya ti maslalam gayan àbi ni day mēsəkumoru azana gayan ti mēsəkum maslalam àna siṅgu gani. ³⁷ Nēhi ana kēli nahēma, maslana ya ti Melefit àdām a Wakita gayan ni bu : “Atacalkivu nan àkivu ka ndam magudar zlam” * ni ti, maslana gani nani ti

nu. Pakama gani nani si agrakuvu kwa. » ³⁸ Eslini tēhi ahkado : « Bay geli, maslalam nday hi cū. » Nan nakēṅ àhi ana tay : « Èslia ahkay. »

*Yezu ahēngalay Melefit ka hēma Oliviyē
(Meciy# 26.36-46 ; Mark 14.32-42)*

³⁹ Yezu àhēraya, òru ka hēma *Oliviyē akada gayan ya agray kēlavād ni. Àra àhēraya ti ndam madēbay nan ni tādēboru nan kēlēṅ. ⁴⁰ Tòru tīnjua eslina ti Yezu àhi ana ndam madēbay nan ni ahkado : « Hēngalum Melefit ti kijūmkia ke divi a ka ya ti *Seteni esipet kēli ni ba. » ⁴¹ Eslini Yezu nakēṅ àsləkafēṅa kē tay a, òru cak. Òru ènjua nahēma, àbēhad mirdim grik, àhēngalay Melefit, ⁴² àdām ahkado : « Bēba, tamal kawayay ti hēdākfua daliya hina, nēcakay ba ti. † Ku nēdām nahkay nēngu ni, kàgray ere ya nu nawayay ni ba, gray ere ye ti nak kawayay ni sawan. » [⁴³ Eslini *mēslər ge Melefit àhərkiaya e melefit ba, àvi nēdā. ⁴⁴ Bēruv àtikaba dal-dal, nahkay nan nakēṅ àkadvu àna mahēngalakivu Melefit ; endif gayan àndalaya akada ge mimiz na ndal ndal a ga had a.]

⁴⁵ Àra àhēngala Melefit a nahkay ti ècikaba cəkwaḍ, àṅgēkia ka ndam madēbay nan na. Àdi ahār ana tay nday e dēwir bu, adāba tāmētaḅkaba àna majalay ahār a. ⁴⁶ Nan nakēṅ àhi ana tay : « Kinjūm dēwir ti kamam ? Cikūmaba, hēngalum Melefit ti kijūmkia ke divi a ka ya ti Seteni esipet kēli ni ba. »

*Tēgēs Yezu
(Meciy# 26.47-56 ; Mark 14.43-50 ; Zen 18.3-11)*

⁴⁷ Ka ya ti Yezu nan àbu azlapay nahkay ni ti mis kay tēbu tērēkia. Nan ya tēzalay nan Zēdas, nan bilīṅ ga ndam *asak ga Yezu kru mahar cēni ni, àdibiyu kama ana tay. Tāra tīnjia ti Zēdas nakēṅ àrēkia ndoroṅa ka Yezu a ga mēgri sa àna mēfēki ma ka tuwər a. ‡ ⁴⁸ Eslini Yezu àhi : « Zēdas, kēsəkumoru nu *Wur ge Mis ti àna mēgru sa nahkay hi zla do aw ? » ⁴⁹ Nday

* 22:37 Izayi 53.12. † 22:42 Ahalay ti ma ga Yezu ya àdām ni ti nahkay hi : « Hēdākfua hijiyem hina. » A Wakita ge Melefit ya ahaslani ni bu ni ti tēdām mēzum bēruv ge Melefit ti akada zum e hijiyem bu, mis tisi ti akad tay. ‡ 22:47 Ka sarta nani ti kēlavād mis tēgri sa ana mis ya ti tawayay tay dal-dal ni àna mēfēki ma kē tay kē tuwər.

ya tǎbu akaba Yezu ni tǎra tǐpia ere ye ti àgravu na ti tǎhi ana Yezu : « Bay geli, mǎkadvu akaba tay àna maslalam geli ni aw ? »⁵⁰ Eslini mis biliŋ e kidiŋ gatay bu àsi maslalam ana bay mǎgri tǎwi ana gǎdǎkani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni, àsifǎŋa slimi ga ahar ga daf a hǎndad.⁵¹ Ay Yezu àdǎm : « Mbrǎŋum, èslia nahkay. » Mǎk ènjifiŋ kǎ mǎlaŋ ge slimi ga maslaŋa nani, àhǎŋgaraba naŋ a.

⁵² Kǎlaŋ gani Yezu àhi ma ana gǎdǎkani ya tǎra ga mǎgǎs naŋ a ni. Nday nani ti gǎdǎkani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit akaba gǎdǎkani ga ndam majǎgay *ahay gǎdǎkani ge Melefit akaba gǎdǎkani ndahaŋ. Àhi ana tay ahkado : « Kǎdǎgumkua àna maslalam akaba aday a, kǎgǎsum nu akadǎ nu zal akal,⁵³ ambatakani do nǎbu akaba kǎli a dalaka ga *ahay gǎdǎkani ge Melefit ni bu kǎlavad. Ay ti kǎnjǎmfu ndo timey ! Ay nihi ti sarta ge tǎwi gekǎli akaba ge *Seteni bay mǎgur mǎlaŋ ziŋ-zijiŋeni ni ènjia. »

Piyer adǎm naŋ àsǎr Yezu do
(Meciy_# 26.57-58, 69-75 ; Mark 14.53-54, 66-72 ; Zǎŋ 18.12-18, 25-27)

⁵⁴ Eslini mis ni tǎgǎs Yezu. Tǎra tǎgǎsa naŋ a ti tǎzoru naŋ, tǎfiyu naŋ a ahay ga gǎdǎkani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni vu. Piyer ti ni naŋ driŋ àdǎbabiyu Yezu.⁵⁵ Tǎru tǎnjǎa ti mis tǎbefta aku a dalaka ba, nday tǎbu tǎnjafǎŋ. Piyer day ànjǎhadkivu ka tay.⁵⁶ Nday tǎbu tǎnjafǎŋ kǎ aku ni nahkay ti wal nahaŋ àbu, agray tǎwi eslini. Àra èpia Piyer a maŋjǎhadani kǎ eri ga aku na ti àmǎnjalaŋ lala, àdǎm : « Maslaŋa hini day mis ga Yezu. »⁵⁷ Eslini Piyer àhi : « Aha, nǎsǎr naŋ do timey, wal hini. »

⁵⁸ Àra àpǎsa ǎal ti zal nahaŋ èpia Piyer a keti, àhi : « Nak day ndam gatay gani. » Piyer nakǎŋ àhi : « Nu mis gatay do timey, maslaŋa goro. »

⁵⁹ Àra àpǎsa keti ka ahǎr gana agray njemdi bǎlaŋ nahǎma, maslaŋa nahaŋ àmbrǎŋ ma gani ndo, àdǎm : « Edǎdiŋ naŋ mis ga Yezu, adaba naŋ zal Gelili. »⁶⁰ Piyer àhi : « Maslaŋa goro ni, nǎsǎr ere ye ti

kǎdǎmku ni do. » Piyer naŋ àbu azlapay nahkay ti agwazl àzlah hǎya.⁶¹ Eslini Bay geli àmbatkibiyu ma ke Piyer, àmǎnjalaŋbiyu ndekwa. Nahkay Piyer nakǎŋ ma ga Bay geli ya àhi : « Kani kani a wudaka agwazl àzlah ti akǎdǎm sak mahkǎr kǎsǎr nu do timey » ni àŋgiaya a ahǎr ba.⁶² Eslini àhǎraya e mite va, ètǎwi dal-dal.

Teyefiŋ kǎ Yezu
(Meciy_# 26.67-68 ; Mark 14.65)

⁶³ Nday ya tǎjǎgay Yezu ni tǎyefiŋ, tǎzlab naŋ.⁶⁴ Tǎkambahi eri, tǎhindifiŋa ma, tǎhi : « Tamal nak bay mahǎŋgaray *pakama ge Melefit ti sǎrkaba, way àzlab kur ni way ? »⁶⁵ Tǎndivkivu naŋ àna ndivey ndahaŋ kay.

Tagrafǎŋa seriya kǎ Yezu a kǎ meleher ga gǎdǎkani ga ndam Zǎde a
(Meciy_# 26.59-66 ; Mark 14.55-64 ; Zǎŋ 18.19-24)

⁶⁶ Mǎlaŋ àra àsla nahǎma, gǎdǎkani ga ndam *Zǎde, gǎdǎkani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit akaba ndam *mǎsǎr Wakita ge Melefit ni tǎŋgasvu. Nahkay tǎzǎbiyu Yezu kǎ meleher gatay ga magrafǎŋa seriya.⁶⁷ Tǎhindifiŋa ma, tǎhi : « Tamal nak *Krist *Bay gǎdǎkani ya amara ni ti hi ana leli. » Naŋ nakǎŋ àhǎŋgrifǎŋ ana tay, àdǎm : « Tamal nǎhia ana kǎli nihi day nǎsǎra akǎgǎsumukabu do. »⁶⁸ Tamal nihindifiŋa ma kǎ kǎli a day akǎhǎŋgrumufǎŋ do.⁶⁹ Ay nǎhi ana kǎli nahǎma, ku kani sǎruma nu *Wur ge Mis ananjǎhad a mǎlaŋ ga gǎdǎkani bu kǎ ahar ga daf ge Melefit Bay njǎda-njǎdani ni.Š »⁷⁰ Tǎra tǎcia ma ya àdǎm na ti nday dǎk tǎhi : « Nahkay ti nak Wur ge Melefit aw ? » Yezu àhǎŋgrifǎŋ ana tay : « Nu gani : kǎdǎmum ti lekǎlǎm lekǎlǎmeni àna ahǎr gekǎli. »⁷¹ Eslini nday nakǎŋ tǎdǎm : « Madǎbay ndam sedi ndahaŋ kamam mba mam ? Leli leleni àna ahǎr geli mǎcifiŋa a ma gayan ba ni. »

23

Tǎzoru Yezu kǎ meleher ga bay Pilet
(Meciy_# 27.1-2, 11-14 ; Mark 15.1-5 ; Zǎŋ 18.28-38)

¹ Mis ni dek tìcikaba hurum, tàzoru Yezu kè meleher ga bay *Pilet. ² Tòru tìnjua ti nday nakəŋ təcalki naŋ ka zlam magudarani, təhi ana bay ni ahkado : « Mədi ahər ana maslaŋa hini naŋ əbu ewisiŋkabu ndam ga had geli. Adəm təpəli hadam ana *Sezar ba, adəm naŋ *Krist, naŋ bay. » ³ Pilet nakəŋ əra ecia ma na ti ehindifiŋa ma kà Yezu a, əhi : « Nak ti bay ga ndam *Zude edediŋ aw ? » Ahəŋgrifəŋ, əhi : « Nak kədəm. » ⁴ Eslini Pilet əhi ana gədəkani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba mis macakalavani ni ahkado : « Maslaŋa hini ti nədi ahər ana zlam magudarani gayəŋ ga məwəl naŋ əna seriya ndo timey. » ⁵ Ay nday nani təmbrəŋ ma gani ndo, tədəm : « Adəm mis təgəsiki ma ana ŋgumna ba, acahia ma gana ana mis ga had *Zude na dek. Anjəkibiya kwa e Gelili bədək, əbaya ahalay a. »

Təzoru Yezu kè meleher ga bay Erot

⁶ Pilet əra ecia ma nana ti adəm : « Naŋ hini ti zal Gelili aw ? » ⁷ Təra təhia Yezu naŋ ga had ga Erot ya agur na ti Pilet nakəŋ adəm tōru əna naŋ afa ga Erot, adaba ka sarta gani nani ti Erot naŋ əbu a Zeruzalem daya. ⁸ Erot əra epia tìnjia əna Yezu a ti amərva dal-dal, adaba ecia pakama ya təzlapaki na. Apəsa əwaya ti mīpi Yezu ; awayay ti Yezu mągraya ere ye ti mis tīpi day-day ndo na. ⁹ Nahkay ehindifiŋa ma kà Yezu a gərgəri kay, ay ti Yezu ahəŋgrifəŋ ndo. ¹⁰ Gədəkani ga ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba ndam *məsər Wakita ge Melefit ni day təbu eslini, tacalki Yezu ka zlam magudarani kay dal-dal. ¹¹ Kələŋ gani Erot akaba ndam slewja gayəŋ tēyefiŋ kà Yezu, tāmənjaləŋ akada esli mis e eri gatay bu ndo. Təfəki mugudi sulumani ge meyefiŋeni ; təra tēyefiŋa ti Erot nakəŋ adəm təhəŋgororu Yezu afa ge Pilet, mək təhəŋgoru naŋ. ¹² Ahaslani nahəma Erot nday ata Pilet ti nday ke ezir, ay kà fat nani ti tigi ka zləba huya.

Pilet avi divi ana mis ga makad Yezu

(*Meciyu 27.15-26 ; Mark 15.6-15 ; Zeŋ 18.39-19.16*)

¹³ Təra tìnjia əna Yezu a ti Pilet əzalakabu gədəkani ga ndam *maŋgalabakabu mis

akaba Melefit ni, gədəkani ndahaŋ akaba ndam *Zude ndahaŋ ni. ¹⁴ Əhi ana tay ahkado : « Kəzumubiyu maslaŋa hini, kəhumu ewisiŋ ndam ga had *Zude. Nahkay nihindifiŋa ma kè meleher gekəli a, ay ti zlam ya kəcalumki naŋ, kədəmum əgudara ni ti nu nədi ahər ku bələŋ ndo. ¹⁵ Erot day ədi ahər ana magudar gayəŋ ndo, nahkay ahəŋgribiyu naŋ ana leli ni. Nihi ti maslaŋa hini magudar gayəŋ əbi ga makadki naŋ di bi. ¹⁶ Nihi nahəma nəhi ana ndam slewja goro ni təzələb naŋ, kələŋ gani anafəkad naŋ. » [¹⁷ Kəla wuməri ga *Pak lu, Pilet si əfiaya zal daŋgay a bələŋ ana ndam Zude a kwa.] ¹⁸ Pilet əra adəm ma nahkay ti nday ye eslini ni dek təzlah, tədəm : « Jiŋa maslaŋa hina, fiaya Barabas ana leli a. » ¹⁹ Barabas ti təfiyu naŋ a daŋgay vu adaba naŋ e kiđiŋ ge mis ya təkadvu akaba ŋgumna a Zeruzalem ni bu, azuhva gayəŋ ya akad mis ni daya. ²⁰ Pilet əwayay mafəkad Yezu, nahkay ahəŋgri zuh ana ma gayəŋ ya əhi ana tay ni. ²¹ Ay nday nakəŋ təzlah, tədəm : « *Darfəŋ naŋ kà təndal ! Darfəŋ naŋ kà təndal ! » ²² Pilet ahəŋgri zuh ana ma ni ya mahkər, əhi ana tay ahkado : « Ay ti əgudar mam ? Magudar gayəŋ ya təkadki naŋ ti nədi ahər ndo. Nahkay nəhi ana ndam slewja goro ni təzələb naŋ, kələŋ gani anafəkad naŋ. » ²³ Ay nday nakəŋ təzlah kay kay, tədəm : « Darfəŋ naŋ kà təndal ! » Təzlahkivu kay kay. ²⁴ Təra təzlahaha nahkay ti Pilet nakəŋ əgəskabu ga məgri ere ye ti tihindifiŋa ni ana tay. ²⁵ Əfiaya maslaŋa ya ti tihindifiŋa ni ana tay a. Naŋ ti maslaŋa ya ti təfiyu a daŋgay vu adaba təkadva akaba ŋgumna, akada mis a ni. Yezu ti ni, Pilet əhi ana ndam slewja gayəŋ ni təgri ere ye ti ndam Zude tawayay ni.

Tadarfəŋ Yezu kà təndal

(*Meciyu 27.32-44 ; Mark 15.21-32 ; Zeŋ 19.17-27*)

²⁶ Ka ya ti ndam slewja ni təzoru Yezu ga makad naŋ nahəma, tədi ahər ana zal Sireŋ nahaŋ, slimi gayəŋ Simu, naŋ əbu asləkabiya e gili a. Eslini nday nakəŋ təfəki ŋgasa ga mazay təndal ga *madarfəŋ Yezu ni ti mādəboru Yezu əna naŋ kələŋ. ²⁷ Ndam *Zude dal-dal təbu tadəboru Yezu, wəl day

tàkibu ka tay titawioru nan, tagroru delulu. ²⁸ Eslini Yezu nakəŋ àmbatkibiyu ma ka wál ni, àhi ana tay ahkado : « Wál Zeruzalem, kitawum nu ba. Tawum ti vu gekuli, tawum bæza gekuli daya. ²⁹ Adaba sarta amara, mis atəcakay daliya dal-dal. Ka sarta gani nani ti atədam : “Wál dəgəl təmərnu, wál ya tiwi bæza ndo, bæza tisi duwa gatay ndo ni, təmərnu.” ³⁰ Mis atənjəki ka mədamani həma gəđakani təmbədkiaaya ka tay a, bæza həma təŋgaha tay a. * ³¹ Nu nəcakay daliya nihi ti agravu akađa ga aku ya azum biyem mīdeni ni, lekulum ti ni akacakum daliya ti amagravu akađa ga aku ya azum biyem mikuleni ni. »

³² Ndam magudar zlam ndahaŋ təbu nday cə ; ndam slewja ni təhəloru tay akaba Yezu ga moru *madarfəŋ tay kà təndal.

³³ Tòru ka mələŋ nahaŋ ; mələŋ gani nani ti təzalay « Aslat ga Ahàr. » Tòru tìnjəa eslina ti tadarfəŋ Yezu kà təndal ; tadarfəŋ ndam magudar zlam cəeni ni kà təndal ndahaŋ daya, bəlaŋ gani ka ahar ga đaf ga Yezu, naŋ nahaŋ ni ka ahar ga gəjar gayaŋ. ³⁴ Eslini Yezu àdam : « Bəba goro ni, təsər ere ya tagray ni do, nahkay mbərfəŋa kà tay a. » Ndam slewja ni tàra tadarfəŋa naŋ kà təndal na nahkay ti təgraki ca-ca àki ka azana gayaŋ ni bəlaŋ àna bəlaŋ ti təsər way azum way. ³⁵ Mis dal-dalani ya tādəboru naŋ ni təbu tamənjələŋoru. Eslini gəđakani gatay ni təyefiŋ kà Yezu, tədam : « Ahəŋga mis ndahaŋ a. Tamal ti naŋ *Bay gəđakani ya ti Melefīt àdaba, àslərbiyu ni nahəma, mähəŋgay ahàr gayaŋ gayaŋani zla aw. » ³⁶ Ndam slewja ni day təyefiŋ, təhəđakfəŋoru ga məvi zum cecəwekeni. ³⁷ Təhi : « Tamal nak bay ga ndam Zude edediŋ ti həŋgay ahàr gayak gayakani zla aw. » ³⁸ Àbu məbəkiani ka təndal ni, agavəla ga ahàr ga Yezu ni : « Hini ti bay ga ndam Zude. »

³⁹ Eslini bəlaŋ ga ndam magudar zlam cəeni ya tadarfəŋ tay kà təndal ni èndivi Yezu, àhi ahkado : « Nak ti Bay gəđakani ya tədam amara ni do aw ? Tamal nak gani ti həŋgay ahàr gayak gayakani ti kähəŋgay leli bilegeni zla aw. » ⁴⁰ Ay maslaŋa nahaŋ

ni àra ècia ma gayaŋ na ti àləgi, àhi : « Nak ti kəgrafəŋa aŋgwaz kə Melefīt a do ni ti kamam ? Təbu tabazl leli akađa ya takad naŋ ni, ⁴¹ ay tabazl leli ti kigeni, adaba məgudara zlam ya àgəsiki tabazlki leli na. Naŋ ti àgudar araŋa ndo simiteni. » ⁴² Mək àhi ana Yezu : « Yezu, ka ya ti akara kəzum bay gayak nahəma, jalaku ahàr, nəgəjazlkuk ahàr ba ti. » ⁴³ Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi : « Nəhuk nahəma, kani kani a akara kanjəhad akaba nu a mələŋ sulumani ge Melefīt bu.† »

Yezu amət
(Meciyə 27.45-56 ; Mark 15.33-41 ; Zəŋ 19.28-30)

⁴⁴⁻⁴⁵ Ka gani nani, fat àra ècika tirked-keđ ka ahàr melefīt a ti àmbrəŋ masladani, àsladay va do. Nahkay mələŋ dek ègia ziŋziŋena duk àbivoru àna njemdi mahkər ya ga mələkarawa. Eslini azana ga mahay gəđakani ga mələŋ *njələtani ya ti a huđ ga *ahay gəđakani ge Melefīt bu ni èguzlehvu kwar kala-kala. ⁴⁶ Ka sarta gani nani ti Yezu àzlah kay kay, àdam : « Bəba goro ni, nəfukvù sifa goro ni a ahar vu.‡ » Àra àdamah nahkay ti amət həya. ⁴⁷ Bay ga ndam slewja ni àra èpia ere ye ti àgravu na ti àzləbay Melefīt, àdam : « Maslaŋa hini ti mis jireni edediŋ. »

⁴⁸ Mis kay təbu eslini : tàra ga mamənjələŋ ka zlam ya təgri ana Yezu na. Ay tàra tìpia ere ye ti àgravu na ti àhəlia ahàr ana tay a, tàsləka àna tuway a. ⁴⁹ Ndam ga Yezu dek akaba wál ya tādəbabiyu naŋ kwa e Gelili ni təbu cak tamənjoru, tìpia ere ye ti àgravu na daya.

Təfiyu kisim ga Yezu e mindiviŋ vu
(Meciyə 27.57-61 ; Mark 15.42-47 ; Zəŋ 19.38-42)

⁵⁰⁻⁵¹ Zal nahaŋ àbu, slimi gayaŋ Zəzef, naŋ ga kəsa Erimete, ka had *Zude. Maslaŋa nani ti mis sulumani, jireni daya ; naŋ àbu ajəgay *Məgur ge Melefīt. Naŋ biliŋ ga gəđakani ge *seriya ga ndam *Zude, naŋ gani àgəsiki zlam ya nday təgray ni ana tay ndo. ⁵² Naŋ nakəŋ òru afa ge Pilet, èhindi kisim ga Yezu ni. ⁵³ Pilet àra àvia divi gana ti Zəzef òru àzaya kisim na kà

* **23:30** Mənjay Oze 10.8. † **23:43** Mələŋ sulumani ge Melefīt ti awayay adəmvaba dini sulumani (mənjay Məŋgahani 2.7). ‡ **23:46** Limis 31.6.

təndal na, àkambah, mək àfiyu e mindiviṅ vu. Mindiviṅ nani ti miliyeni a pəlad vu : təfiyu kisim ga maslaṅa nahaṅ day-day ndo. ⁵⁴ Fat nani ti fat ga zləma ; vad *məpəsabana anjəki wudak.

⁵⁵ Wál ya tàdəbabiyyu Yezu kwa e Gelili ni tàdəboru Zuzef ke mindiviṅ ni, tìpi ahəmamam təfiyu kisim ni. ⁵⁶ Tàra tìpia ti tàsləkabiya ga maslamalakabu tersel akaba zlam ndahaṅ ya tizi àbəlay ni. A vad məpəsabana ba nahəma təpəsaba tàgray təwi ndo, akada ge *Divi ge Melefit ya àvay ni.

24

Yezu aṅgaba e kisim ba

(Meciyə 28.1-10 ; Mark 16.1-8 ; Zey 20.1-10)

¹ A vad ye enjenjeni ga gosku nahəma, wál ni tòru də ge miledə ke mindiviṅ ni. Tòru ti àna tersel gərgəri ya ti tàsləmalakabu ni. ² Tòru tìnjəa ti tìpi belim ge mindiviṅ ni məbələdkiana. ³ Nahkay təhuriyu e mindiviṅ ni vu. Tàra təhuriyu nahəma, tədi ahər ana kisim ga Bay geli Yezu ni ndo. ⁴ Eslini təsər ere ye ti tagray ni do. Nday təbu nahkay ti mis cə təṅgazlivu ana tay, məbakabu azana masladani. ⁵ Wál ni tàra tìpia tay a ti tàgra aṅwaz a, təhəṅgaroru eri gatay a had. Eslini mis cəni ni təhi ana wál ni : « Kədəbum mis ya naṅ eri ni e kidiṅ ga nday məmətani ni bu ni ti kamam ? ⁶ Aṅgaba e kisim ba, naṅ àbi ahalay va bi. Lekələm kəsərumki ka pakama ya àhi ana kəli ka ya ti naṅ e Gelili ni do aw ? ⁷ Eslini àhi ana kəli ahkado : “Ahər àdəm nu *Wur ge Mis ti tégəsi nu ana ndam magudar zlam, ti təkad nu kà təndal, ti nāṅgaba a vad ya mahkər a.” » ⁸ Wál ni tàra tìcia nahkay ti təsərki ka ma ga Yezu ya àhi ana tay ni.

⁹ Wál ni tàra tàsləkabiya ke mindiviṅ na ti təṅgəhadì ma gani dek ana ndam *asak kru mahar bəlaṅani ni akaba ana ndam *madəbay Yezu ndahaṅ ni dek. ¹⁰ Wál ya təṅgəhadì ma ni ti ata Mari ga kəsa Magədala ni, Zeni, Mari məṅ ge Zek akaba wál ndahaṅ. Ndam asak ni tàra tici ma na ti ¹¹ təjalay a ahər gatay bu ma ga wál ni ma masakani, nahkay tégəsiki ma gatay ni ana tay ndo. ¹² Ay zla ti Piyer àsləka, àcuworu

ke mindiviṅ ni. Òru ènjəa ti àndəhad ahər, àmənjiyu e mindiviṅ ni vu, èpi gabaga duca ciliṅ. Eslini ti àsləkabiya, àra a magam a. Ere ye ti èpibiyu ni àgria ejep a dal-dal.

Yezu aṅgazlivu ana ndam madəbay naṅ cə (Mark 16.12-13)

¹³ Ka fat gani nani ndam *madəbay Yezu ndahaṅ cə təbu takoru a kəsa nahaṅ vu, slimi ga kəsa gani Emeyəs. Kəsa gani driṅ akaba Zeruzalem, mis asawaday njemdi cə e divi bu day kwa ti enjiyu. ¹⁴ Nday nakəṅ təbu təzlapakioru e kidiṅ gatay bu àki ka zlam ya àgravu ni dek. ¹⁵ Nday təbu təzlapay e kidiṅ gatay bu, tagray gejewi nahkay ti Yezu nakəṅ àcay tay e divi bu mək tərakaboru ka ahər bəlaṅ. ¹⁶ Ay ti təsərka ba naṅ a ndo, adaba akada araṅa àsikia ke eri ana tay a.

¹⁷ Eslini Yezu àhi ana tay ahkado : « Kazlapumkibiyu ka mam e divi bu ni mam ? » Tàra tìcia ma gayan na ti nday nakəṅ tìcika, ahər àbu ahəli ana tay. ¹⁸ Eslini biliṅ gatay, slimi gayan Kleyəpes, àhəṅgrifəṅ, àhi ahkado : « Nak ti nak zal mirkwì aw ? Ere ye ti àgravu a Zeruzalem a vad nday ndani bu ni ti nak ciliṅ kici ndo zla do aw ? » ¹⁹ Yezu nakəṅ àhi ana tay : « Mam àgravu mam ? » Təhi : « Ere ye ti àgrakivu ka Yezu zal Nazaret ni. Naṅ gani nani ti bay mahəṅgaray *pakama ge Melefit ; pakama gayan ya àdəm ni dek akaba təwi gayan ya àgray ni dek ti àgray àna njəda ge Melefit. Nahkay àbələfəṅa kə Melefit a, àbələfəṅa kə mis a dek daya. ²⁰ Ay ti ndam geli gədəkani ya təṅgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba gədəkani geli ndahaṅ ni tégəsi naṅ ana ndam *Rom ti təgrafəṅa seriya ge kisim a, mək *tədarfəṅ naṅ kà təndal. ²¹ Leli ti ni mədəm amal naṅ àhəṅgay ndam *Izireyel. Akaba nani dek, nihi tegi vad mahkər kani, zlam gani àgravu ni. ²² Ay ti wál ya təbu akaba leli ni ndahaṅ təhia pakama ga məgri ejep ana leli a. Tòru kə mindiviṅ də ge miledə ti ²³ tədviyyu ahər ana kisim ga Yezu ni ndo, mək tàsləkabiya, təhi ana leli tìpibiya *məslər ge Melefit a. Məslər ge Melefit ni təhibiyu ana tay Yezu naṅ àbu àna sifa gayan. ²⁴ Nahkay ndam geli ndahaṅ day tóra ke mindiviṅ na. Tìnjəa ti tədi ahər ana mindiviṅ ni akada ga wál

ya tângəhadî ana leli ni. Ay ti tîpibiyu Yezu ndo. »

²⁵ Yezu àra ècia pakama gatay na ti àhi ana tay ahkado : « Lekuləm ti endisl àniviyu ana kuli bi aw ? Kicumaba ma ga ndam mahəngaray *pakama ge Melefit àna weceweci do ni ti kamam ? ²⁶ Ngay ahàr àdəm si *Bay gədakani ya amara ni àcaka daliya nahkay day kwa, mək kwa ti Melefit amazləbay nañ ti mîgi gədakani kè eri ge mis dek ti kicəm do waw ? » ²⁷ Eslini Yezu nakəñ àdəfiaba pakama ge Melefit ya àdəmki ka nañ a Wakita ge Melefit bu na dek ana tay a. Ànjiki ana tay ka ge Məwiz ni, àdafaba ga ndam ndahañ ya tahañgaray pakama ge Melefit na dek daya.

²⁸ Tòru tînjua a kəsa ya takoru ni va wudak nahəma, Yezu akoru zlam gayan akadā asafəña divi kà kəsa na. ²⁹ Eslini nday nani təhi : « Besa day, kòru ba, njəhadā akaba leli a, adaba tegi fat adiya, mələñ nañ àbu edizi timey. » Nahkay təhuriyu tənəhad a kəsa ni vu akaba tay. ³⁰ Tàra təhəliaya zlam məzumani ana tay a ti Yezu àzay *dipeñ ni, àgri səsü ana Melefit, èsekaba, àvi ana tay. ³¹ Nday nakəñ tàra tîpia gayan ya àgray nahkay na ti eri gatay ni ègia kwelen-kwelen, təsər nañ. Ay tàra təsəra nañ a ti tîpi nañ va do, nañ àbi. ³² Eslini tədəm e kidîñ gatay bu ahkado : « Zlam ya ti àhi ana leli e divi bu, àdəmki ka Wakita ge Melefit ni ti mîciaba ni ti àmərìa məbərüv ana leli a do waw ? »

³³ Nday nakəñ ticikaba huya, təngoru a Zeruzalem. Tòru tînjua ti tēdi ahàr ana ndam asak ga Yezu kru mahar bəlanəni ni macakalavani akaba mis ndahañ. ³⁴ Eslini nday ndahañ ni təhi ana mis cəeni nakəñ ahkado : « Bay geli àngaba e kisim ba ededîñ ededîñena ! Simu èpi nañ a. » ³⁵ Nday cəeni ni day təngəhad ere ya àgrakivu ka tay e divi bu ka ya ti takoru e Emeyəs ni akaba gatay ya təsər Yezu ka ya ti esekaba dipen a ni.

Yezu anğazlivu ana ndam madəbay nañ ni (Meciya 28.16-20 ; Mark 16.14-18 ; Zen 20.19-23 ; Təwi 1.6-8)

³⁶ Nday cəeni ni təbu təzlapay nahkay ti mis ni dek tîpi Yezu nakəñ nañ jika e kidîñ gatay bu. Àhi ana tay ahkado : « Melefit mägri sulum gayan ana kuli. » ³⁷ Nday

dek məbərüv àtikaba ana tay a, anğwaz àwəra tay a dal-dal, adaba tədəm masləña àmbavakiva ka tay a. ³⁸ Eslini Yezu àhi ana tay ahkado : « Kəgrum anğwaz ti kamam ? Ngay hini nu ti kəgəsumkabu do ni ti kamam ? ³⁹ Mənjumki ahar goro ni akaba asak goro ni. Hini nu timey ! Njəmfu, mənjumlu lala. Kipəma nu nəbu àna aslu akaba aslat ga vu goro. Mis məmbavani ti nahkay hi do. » ⁴⁰ Ka ya ti nañ àbu ahi ma ana tay nahkay ni ti anğazli ahar gayan ni akaba asak gayan ni ana tay. ⁴¹ Tàra ticia ma gayan na ti àgria ejep ana tay a, təmərva àsabəy, ay kekileña təgəskabu ngay nañ ededîñ fañ ndo. Nahkay Yezu nakəñ àhi ana tay : « Zlam məzumani àfəñ kè kuli ahalay bi aw ? » ⁴² Nday nakəñ təziaya telma ge kilif mətusana, ⁴³ mək àzay, àzum kè eri gatay. ⁴⁴ Eslini Yezu àhi ana tay ahkado : « Ere ye ti àgrakuvu ni ti nəhia ana kuli a ahaslana ka ya ti nu nəbu akaba kuli na. Nəhi ana kuli ahkado tədəmkua pakama, təbəkia ma gana e *Divi ge Melefit ya àdəfiki ana Məwiz ni ba akaba a wakita ga ndam mahəngaray *pakama ge Melefit ba akaba a wakita ge Limis ba. Pakama nani ya tədəmku ni dek ti si agravu kwa. »

⁴⁵ Eslini nañ nakəñ àvi məsər zlam ana tay ga miciaba zlam ya a Wakita ge Melefit bu na. ⁴⁶ Àhi ana tay ahkado : « Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi : “*Bay gədakani ya amara ni ti si àcaka daliya kwa, təkadā nañ a, mək a vad ya mahkər anğaba e kisim ba kwa.” ⁴⁷ Kələñ gani zla nahəma, atəhi ma ana mis ga had ga mələñ ni dek àna slimi gayan, si təmbatkaba məjalay ahàr gatay a, day kwa ti Melefit ambərfəña zlam magudarani gatay ni kà tay a. Atənjəki ka mədəm ma gani a Zeruzalem. ⁴⁸ Pakama gani nani tədəmki ti ka nu. Ndam sedi gani ti lekuləm. ⁴⁹ Nu ti anəslərìbiyu Məsuf ya ti Baba goro àdəm aməvìbiyu ana kuli ni ana kuli. Ay lekuləm ti ni njəhaduma a Zeruzalem a duk abivoru ana vad ya ti Məsuf gani nani amərəkia ke kuli a, aməvi njəda ge Melefit dek ana kuli ni. »

Melefit azoru Yezu e melefit vu (Mark 16.19-20 ; Təwi 1.9-11)

⁵⁰ Yezu àra àhia pakama nana ana tay a ti òru àna tay gwar a Betani. Òru ènjua eslina ti àhèlkioru ahar ka tay agavèla, àgri *sulum ge Melefit ana tay. ⁵¹ Ka ya ti naŋ àbu agri sulum ge Melefit ana tay ni ti àsləkafəŋa kà tay a, Melefit àzoru naŋ agavèla a hud melefit vu. ⁵² Naŋ àbu asləkafəŋa kà tay a ti nday nakəŋ təhəŋgrioru ahàr a had, meleher ndiɓa ndiɓa ana had. Kələŋ gani tənŋa a Zeruzalem àna məmərana dal-dal. ⁵³ Kəlavad təhuriyu a dalaka ga *ahay gəɗakani ge Melefit ni vu, tanjəhad eslini ruk, tazləbay Melefit.

Ma M_uweni Sulumani ya Zej àbèki ni Ere ye ti m_od_omki ka Ma M_uweni Sulumani ya Zej àbèki ni

Maslaṅa ya ti àbèki wakita ge Zej ni àdafay slimi gayaṅ a wakita ni bu ndo. Ku tamal nahkay n_oṅgu ni, kwa ka m_onjèki gani ndam ga Yezu dek t_os_ora àbèki ti Zej zal asak gayaṅ ni. A wakita ni bu àbèki slimi ga ndam asak ga Yezu ndahaṅ ni, ay àbèki slimi gayaṅ gayaṅani ndo ; àbèki « naṅ ya ti Yezu awayay naṅ kayani ni » cilij (13.23 ; 19.26 ; 20.2 ; 21.7, 20).

Zej às_ora majalay ahàr ga ndam Z_ude ya tajəgay Krist Bay g_odakana ya amara na (1.20-21 ; 7.40-42). Às_ora manjəhad ga ndam Z_ude a : gatay ya tizirey ndam Samari na (4.9), ya tekeli k_od_o ana wur ka vad azlalahk_or, ku tamal vad gani vad m_op_osabana na (7.22). Às_ora had Z_ude a (11.18). Gayaṅ ya àṅgəhad pakama ni nahkay ni ti adafaki èpia zlam gana àna eri gayaṅ gayaṅana (12.3 ; 20.7). Zlam gani nani dek ti adafiki ana leli bay ya àbèki wakita ni ti t_onjəhadkabá akaba Yezu a.

Zej àṅgəhad ere ye ti Yezu àgray akaba àd_om ni akada ge Meciy_u, Mark akaba L_uk ya t_onjəhad ni ndo. Nday mahk_orani ni t_onjəhad ga Yezu ya ànjèki ke t_owi gayaṅ ka had Gelili, òru gwar a Zer_uzalem ni. Ay Zej ti ni àṅgəhad_o sawad_oay ga Yezu ndahaṅ ya ti nday ndahaṅ ni t_onjəhad ndo na : òru a Zer_uzalem sak kay (2.13 ; 5.1 ; 7.10 ; 12.12). Meciy_u, Mark akaba L_uk t_onjəhad_o zlam ga Yezu ya àgray na àtam ge Zej ya àṅgəhad ni, ay Zej àṅgəhad_o pakama ga Yezu a kay ya nday ndahaṅ ni t_onjəhad ndo na, mazavu gani 3.1-21 ; 4.1-42 ; 6.25-70 ; 7.14-39 ; 8.12-58 ; 10.1-21 ; 13.1-17.26.

A pakama nday nani bu ni ti Yezu adafay ahàr gayaṅ, ad_om naṅ ti naṅ way. Naṅ dip_oṅ ya àvi sifa ana mis ni (6.35, 41, 48, 51) ; naṅ bay ya aslad_o m_olan ana mis ni (8.12 ; 9.5) ; naṅ mahay ga gargara ga

t_om_ob_ombak (10.7, 9) ; naṅ bay ya ti ajəgay zlam lala ni (10.11, 14) ; mis tanğaba e kisim ba, t_obu ana sifa ti azuhva naṅ adaba naṅ àbu (11.25) ; naṅ divi, naṅ jiri, naṅ sifa (14.6) ; naṅ m_oṅ ga zlam ya abi b_oza sulumani ni (15.1, 5). A pakama nday nani bu dek ti Yezu àzay pakama ge Melefit ya àhi ana M_uwiz ka ya ti àṅgazlivu ni : « Nu n_obu. » (Mah_orana 3.14 ; Zej 8.58). Nahkay Zej àṅgəhad ga Yezu ya ad_om vay-vay « Nu Melefit » ni.

Zlam ga Yezu ya àgray, àgri ejep ana mis ni ti adafaki naṅ g_odakani (2.11), ti mis t_os_or naṅ Melefit. Zej àbèki zlam nday nani dek ti awayay ti « k_og_osumkabu Yezu ti naṅ Krist, naṅ Wur ge Melefit, ti k_onjətum sifa ya àndav d_oy-d_oy do ni » (20.31).

Pakama ge Melefit aslad_o m_olan ana mis

¹ Wudaka Melefit ànjèki ka magraya zlam a dek ti Bay nahaṅ àbu àndava. Bay gani nani ti Pakama ge Melefit. * Ka gani nani ti naṅ àbu akaba Melefit ka ahar b_olan àndava. Naṅ gani ti Melefit daya. ² Wudaka Melefit ànjèki ka magraya zlam a dek ti Pakama nani naṅ àbu akaba Melefit ka ahar b_olan àndava. ³ Melefit àgraya zlam a dek ti àna naṅ. Zlam ya ti Melefit àgraya àna naṅ do ni ti àbi. ⁴ Zlam ya ti Melefit àgraya tay a ni dek ti Pakama nani àvi sifa gani ana tay. Sifa gani nani ti aslad_o m_olan ana mis. ⁵ Maslad_oni gani nani aslad_oay a m_olan zij-zijeni bu, ay ti nday ya a m_olan zij-zijeni bu ni t_og_oskabu naṅ ndo.

⁶ Zal nahaṅ àra, slimi gayaṅ Zej, Melefit àsl_orbiyu naṅ ga m_ohi pakama gayaṅ ana mis. ⁷ Naṅ zal sedi : àra ti ga magrakia sedi a ka maslad_oni na, ti mis dek t_of_oki ahàr ka Bay ya ti avay sifa ni. ⁸ Aslad_oay ti naṅ naṅani do : àra ti ga magrakia sedi ka maslad_oni na cilij. ⁹ Bay ya ti aslad_oay ge jiri ni ti, Pakama ge Melefit ni. Àra a duniya va, naṅ àbu aslad_o m_olan ana mis dek.

¹⁰ Nahkay Bay nani ti naṅ àbu a duniya bu. Melefit àgraya duniya ti àna naṅ : ay ti ndam ga *duniya ni t_os_orkaaba naṅ a ndo. ¹¹ Àra ka had gayaṅ a, ay ti ndam gayaṅ t_og_oskabu naṅ ndo. ¹² Ku tamal nahkay n_oṅgu ni mis ndahaṅ t_og_oskabá

* 1:1 Pakama ge Melefit ti Yezu.

naŋ a, tɛfɛkia ahàr a. Nday ya ti tɛfɛkia ahàr a ni ti, àvi divi ana tay ti tìgi bəza ge Melefit. ¹³ Tìgia bəza ge Melefit a ti akada ge mis ya ti tiwi bəza ni do. Tìgi nahkay ti akada ga zal ya awayay azi huɗ ana wal ni do. Tìgi nahkay ti Melefit àvi sifa maweni ana tay tìgi bəza gayan.

¹⁴ Nahkay Pakama ge Melefit ni ègia mis a, ànjəhadà e kidin geli ba. Ere ye ti àgray ni dek ti àgray àna *sulum ge Melefit, àna jiri daya. Leli màra mɛpia naŋ a ti mèsəra naŋ gəɗakani, naŋ Wur bəlan bəlanani ge Melefit. ¹⁵ Zeŋ àgrakia sedi a, àɗəm kay kay : « Nəɗəm : “Nu ti nàra enji gayan a, ay naŋ gəɗakani àtam nu, adaba wudaka tiwi nu ti naŋ àbu àndava.” Pakama gani nani nəɗəmki ti ka naŋ. » ¹⁶ Naŋ ti zlam sulumani dek afa gayan : nahkay àgri sulum gayan ana leli sak ehimeya. ¹⁷ Melefit àvi *Divi gayan ana leli ti àna wakita ge Məwiz ya àbaki ni. Ay àgri sulum gayan akaba jiri gayan ana leli ti Yezu *Krist. ¹⁸ Maslaŋa ya èpia Melefit a ti àbi. Ay Wur gayan bəlan bəlanani naŋ Melefit, anjəhad afa ga Bəjanani, naŋ day kwa ti àɗəfiki Melefit ana leli ti mèsəra naŋ.

*Sedi ge Zeŋ bay məbaray mis ni
(Meciya 3.1-12 ; Mark 1.1-8 ; Luk 3.1-18)*

¹⁹ Nahkay Zeŋ nakəŋ àgray sedi gayan. A vad nahan gəɗakani ga ndam *Zude ya a Zeruzalem ni təslərbiyu mis ge mihindifiŋa ma ke Zeŋ a. Təslərbiyu ti mis ndahan e kidin ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni bu akaba ndam *Levi ndahan. Mis ni tàra tinjia ti təhi : « Nak ti way ? » ²⁰ Tàra tihindifiŋa ma na nahkay ti, Zeŋ nakəŋ èmbirfin ndo, àɗəm vay-vay kè meher ge mis dek : « Nu ti Krist *Bay gəɗakani ya amara ni do. » ²¹ Eslini tihindifiŋa ma keti, təhi : « Tamal nahkay ti, nak way ? Nak Eli aw ? » Zeŋ nakəŋ àhəŋgrifəŋ ana tay, àɗəm : « Aha, nu Eli do. » Təhi keti : « Ay nak ti bay mahəŋgaray pakama ge Melefit ya Məwiz àɗəm amara ni aw ?† » Àɗəm : « Aha, nu do. » ²² Eslini təhi : « Tamal nahkay ti, nak way zla aw ? Ahàr àɗəm məhəŋgrikaboru ma gani ana ndam ya təslərbiyu leli ni kwa. Kəɗəmki mam ka

ahàr gayak mam ? » ²³ Zeŋ àhəŋgrifəŋ ana tay, àɗəm : « Ahaslani Izayi bay mahəŋgaray pakama ge Melefit àɗəm :

“Maslaŋa azlah a huɗ gili bu, dəŋgu gayan ahəndabiyu. Àɗəm :

Slamatumikabu divi ana Bay gəɗakani, ahàr àɗəm divi gayan m̀ala ndəlaɓa.” ‡

« Maslaŋa ya ti dəŋgu gayan ahəndabiyu ni ti nu. »

²⁴ E kidin ga ndam ya ti təslərbiyu tay a Zeruzalem ni bu ni ti ndam *Feriziyen ndahan təkibu ka tay. ²⁵ Nday nakəŋ tihindifiŋa ma nahan a keti, təhi ahkado : « Tamal nak Bay gəɗakani ya amara ni do, nak Eli do, nak bay mahəŋgaray pakama ge Melefit ya amara ni do nahəma, *kabaray mis ti kamam ? » ²⁶ Zeŋ nakəŋ àhəŋgrifəŋ ana tay, àɗəm : « Nu ti nabaray kəli àna yam ; ay maslaŋa nahan naŋ àbu e kidin gekəli bu, kəsərum naŋ do. ²⁷ Nu ti nàra enji gayan a : ay nu ti way ga mepicehiaba ezewed ga kimaka gayan a di way ? » ²⁸ Zlam nday nani dek tàgravu ti a Betani ke ledi ga zalaka *Zarden, ka məlan ya ti Zeŋ abaray mis ni.

Yezu ti naŋ Wur Təmbak ge Melefit

²⁹ Hajəŋ gani ti Zeŋ nakəŋ èpi Yezu naŋ àbu arəkia. Àra èpia naŋ a ti àɗəm ahkado : « Maslaŋa hini ti *Wur Təmbak ge Melefit : agray ti zlam magudarani ge mis ga duniya ni dek mələbi va bi ti naŋ. ³⁰ Nəɗəm : “Nu ti nàra enji gayan a, ay naŋ gəɗakani àtam nu, adaba wudaka tiwi nu ti naŋ àbu àndava.” Pakama gani nani nəɗəmki ti ka naŋ. ³¹ Ngay naŋ gani ti nəsərkaba ndo. Ay nu nàra *nəbaray mis àna yam ti ga məɗəfiki naŋ ana ndam jiba ge Izireyel. »

³² Zeŋ nakəŋ àɗəm keti : « Nipi *Məsuf ge Melefit àhərkiaya kwa a huɗ melefit ba akada ga kurkoduk ya ahər na, arəkia ànjəhadki. ³³ Ngay naŋ gani ti nəsərkaba ndo, ay ka ya ti Melefit àslərbiyu nu ga məbaray mis àna yam ni ti àhu ahkado : “Maslaŋa ya ekipi Məsuf goro aməhərkiaya amanjəhadki ni ti, naŋ gani Bay ya ti aməbaray mis àna *Məsuf Njəlatani ni.”

³⁴ Zlam gani nani àgrava kè eri goro a. Na-grakia sedi a : naŋ ti Wur ge Melefit. »

Ndam madəbay Yezu ye enjenjeni ni

† 1:21 Məŋjay Mimbiki 18.15. ‡ 1:23 Izayi 40.3.

³⁵ Hajəŋ nahaŋ gani keti Zej naŋ àbu eslini akaba ndam maɗəbay naŋ cə. ³⁶ Nday təbu eslini nahkay ti Zej nakəŋ èpi Yezu naŋ àbu asawaɗay. Àra èpia naŋ a nahəma, àɗəm : « Maslaŋa hini ti *Wur Təmbak ge Melefit. » ³⁷ Ndam maɗəbay naŋ cəeni ni tàra ticia ma gayəŋ na ti tàdəboru Yezu e meteliŋ vu. ³⁸ Yezu àmbatbiyu ma kələŋ, èpi ti nday təbu taɗəboru naŋ, mək àhi ana tay : « Kəɗəbum mam ? » Nday nakəŋ təhi ahkado : « Rabi, kanjəhad ti eley ? » (Rabi ti awayay aɗəmvaba « Məsi »). ³⁹ Naŋ nakəŋ àhi ana tay ahkado : « Dəguma, akara kipəm. » Nahkay tōru akaba naŋ, tōru tìpi mələŋ gayəŋ ya anjəhad ni. Ka sarta gani nani àgray njemdi faɗ ya ga mələkarawa : təpəs akaba Yezu nakəŋ eslini, fat àɗəkiyiyu a ahay vu ka tay.

⁴⁰ E kiɗiŋ ge mis cəeni ya tici ma ge Zej, taɗəbay Yezu ni bu ni ti, bəlaŋ gani slimigayəŋ Andre naŋ wur ga məŋ ga Simu Piyer. ⁴¹ Andre nakəŋ aɗəboru wur ga məŋani Simu huya. Àra àdia ahàr a ti àhi : « Mədia ahàr ana Misi a. » (Misi ti awayay aɗəmvaba « *Krist *Bay gəɗəkani ya amara ni »). ⁴² Andre àra àhia ma ana Simu a nahkay ti àzoru naŋ suwwa afa ga Yezu. Yezu àra èpia naŋ a ti àhi : « Nak Simu wur ge Zej : kama kama ti atəzalay kur ti Sifas. » (Sifas ahkay do ni Piyer ti awayay aɗəmvaba « akur. »)

⁴³ Hajəŋ tegəni gani ti Yezu aɗəm asləka akoru ka had *Gelili. Naŋ àbu akoru ti àdi ahàr ana Filip mək àhi : « Dəbabiyyu nu. »

⁴⁴ Filip ti kəsa gayəŋ Beceyda. Kəsa nani ti kəsa ga ata Andre nday ata Piyer daya.

⁴⁵ Filip day òru àdi ahàr ana Natanayel mək àhi : « Mədia ahàr a ana Bay ya ti Məwiz aɗəmki ma e *Divi ge Melefit bu akaba ndam mahəŋgaray *pakama ge Melefit taɗəmki ma na. Bay gani nani ti Yezu, naŋ wur ge Zəzef, kəsa gayəŋ Nazaret. »

⁴⁶ Eslini ti Natanayel àhəŋgrifəŋ, àhi : « A Nazaret ti zlam sulumani aŋgətvu nahkay aw ? » Filip àhəŋgrifəŋ, àhi : « Ra kipi àna eri gayak. »

⁴⁷ Natanayel nakəŋ naŋ àbu arəkia ka Yezu a, Yezu àra èpia naŋ a nahəma, aɗəm : « Naŋ hini ti zal *Izireyel eɗeɗiŋ : àgosay mis do ferera. » ⁴⁸ Natanayel àra

ècia ma gayəŋ na ti àhi : « Kəsər nu ti ahəmamam ? » Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi : « Wudaka Filip àzalabiyyu kur ti, nipiya kur a ka ya ti nak kəbu e zəhwəri ga *wəruv bu na. » ⁴⁹ Eslini Natanayel àhi : « Məsi, nak ti Wur ge Melefit, nak Bay ga ndam Izireyel ! » ⁵⁰ Yezu àhi ahkado : « Kəfəku ahàr ti aɗaba nəhuk “Nipiya kur a nak kəbu e zəhwəri ga wəruv bu” ni aw ? Ekipi zlam gəɗəkani ndahaŋ tətam hini mba. » ⁵¹ Aɗəm keti : « Nəhi ana kəli nahəma, ekipəm huɗ melefit məzləkvabana, akaba *məslər ge Melefit təcəloru e melefit vu mək təŋgəkua ka nu, nu *Wur ge Mis a. »

2

Wuməri ga maday wal a Kana

¹ A vad ya mahkər ti tàgray wuməri ga maday wal a Kana ka had *Gelili. Məŋ ga Yezu day naŋ àbu eslini. ² Təzaloya Yezu akaba ndam maɗəbay naŋ na ka mələŋ ga wuməri na daya. ³ Nday təbu tagray wuməri nahkay ti zum àra àndavkia ka tay a. Eslini məŋ ga Yezu àhi ana Yezu ahkado : « Zum ni àbi va bi, àndava. » ⁴ Ay Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi : « Mma, nak kəɗəfuki təwi goro aw ? Sarta gani goro ènjia faŋ ndo. » ⁵ Eslini məŋ ga Yezu àhi ana nday ya ti tagray təwi ni ahkado : « Grum ere ye ti aməhi ana kəli kəgrum ni ɗek. »

⁶ Wərzla ga akur gəɗəkani muku təbu eslini. Wərzla nday nani ti ndam *Zəde təcəhviyyu yam a tay vu, *tabaray àna naŋ ka ya ti tawayay tigi *nəlatani akada ge divi gatay ya taɗəbay ni. Wərzla ni bəlaŋ gani azum mandaray faɗ. ⁷ Eslini Yezu àhi ana ndam ya tagray təwi ni ahkado : « Cəhumviyyu yam a wərzla nday hini vu, ti tərəhvu. » Nahkay nday nakəŋ təcəhviyyu yam a wərzla ni vu bərəra bərəra. ⁸ Tàra tàgra nahkay ti, Yezu àhi ana tay : « Cəhumaya kəzumikaboru ana gəɗəkani ga wuməri ni. » Mək tàgray ere ye ti àhi ana tay ni. ⁹ Gəɗəkani ga wuməri ni àra àcaka ti yam ni ègia zum a àndava. Naŋ àsər mələŋ ya təcəhbiyyu zum ni do, ay ndam magray təwi ni təsəra təcəhbiyyu yam ga wərzla ni. Àra àcaka zum na ti, àzalay bay ya aday wal ni, ¹⁰ mək àhi : « Ku way way do ka ya ti agray wuməri ti acəhibiyyu zum

məcərani ana mis enji. Mis ni etisikabá day kwa ti acəhibiyu ya acər lala do ni ana tay. Ay nak ti kàgray nahkay ndo, kəvi zum ya acər lala ni ana mis nihi dəma mba. »

¹¹ Zlam ga Yezu ya àgray enjenjeni agri ejep ana mis, adəfiki zlam ana tay ni ti àgray a Kana ka had Gelili ti nahkay. Gayañ ya àgray nahkay ni ti adafaki nañ gəđakani : ndam madəbay nañ ni tàra təsəra nañ gəđakani ti təfəki ahàr huya. ¹² Kələñ gani Yezu akaba mənani, bəza ga mənani akaba ndam madəbay nañ ni təsləka tōru a Kafar-nahum. Tōru tinjua eslina ti tənjuhəđ vad bal ciliñ.

Yezu a ahay gəđakani ge Melefit ni bu

(Meciyu 21.12-13 ; Mark 11.15-17 ; Luk 19.45-46)

¹³ Wuməri ga ndam *Zude ya təzalay *Pak ni àra enjia wudak ti, Yezu akaba ndam madəbay nañ ni tōru a Zeruzalem. ¹⁴ Tōru tinjua ti Yezu ahuriyu a dalaka ga *ahay gəđakani ge Melefit ni vu. Eslini àdi ahàr ana ndam məsəkumoru slasla, təmbəmbak, kurkodúk, akaba ndam mambay siñgu manjəhadani. ¹⁵ Àra àdia ahàr ana tay a nahkay ti àzay ezewed, àslapaya kurupu gana, àgaraya tay a dalaka ga ahay ni ba dek : àgaraya təmbəmbak akaba slasla gatay na daya. Àboru siñgu ga ndam mambay siñgu ni ka had, àhəmbahadaba tabəl gana daya. ¹⁶ Mək àhi ana ndam məsəkumoru kurkodúk ni ahkado : « Həlumaba zlam ndana ahalay a ! Kəgrum ti ahay ga Bəñ goro ni egi gosku ba. » ¹⁷ Ndam *madəbay Yezu ni tàra tìpia ere ye ti àgray na ti, təsərki ka pakama ge Melefit ya àbu məbəkiani a Wakita gayañ ni bu ni. Pakama gani nihi : « Bay Melefit goro, nawayay ahay gayak dal-dal. Nawayay kwa, do ni nənjuhəđ koksah. »

¹⁸ Eslini gəđakani ga ndam Zude tihindifiña ma kà Yezu a, təhi ahkado : « Kisliki magray mam tata mam ? Graya zlam magray ejep a ti məsər Melefit àvuka divi ga magray ere ye ti kàgray ahalay na. » ¹⁹ Yezu àhi ana tay ahkado : « Mbedumkaba ahay gəđakani ge Melefit hina. Kəmbedumkaba nahəma, a huđ ga vad mahkərani ni bu ni ti nələmaba. » ²⁰ Nday nakəñ təhəñgrifəñ,

təhi : « Wudaka tìndeveriñ mələm ahay hini ti, təzumkia vi a kru kru vad mahar muku a. Nak ti kədəm kələmaba a huđ ga vad mahkərani ba ti ahəmamam ? » ²¹ Ay ahay gəđakani ya Yezu adəmki ma ni ti, adəmki ka vu gayañ gayañani. ²² Yezu àra àməta mək àngaba e kisim ba ni ti ndam madəbay nañ ni təsərki ka ma nani ya adəm ni. Nahkay nday nakəñ təgəskabu pakama ya àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu ni akaba ma ga Yezu ya adəmbiyu ni.

Yezu àsəra majalay ahàr ge mis a dek

²³ Ka ya ti Yezu nañ àbu a Zeruzalem a wuməri ga *Pak bu ni ti àgra zlam ya agri ejep ana mis na dal-dal. Mis tàra tìpia ti mis kay e kidiñ gatay bu təfəkia ahàr ka Yezu a, tədəm nañ gəđakani. ²⁴ Ay Yezu ti ni afəki ahàr ka tay ndo, adaba àsəra tay a dek lala. ²⁵ Àwayay ti mis təhiki ma àki ka ku way way do do, adaba nañ àsəra majalay ahàr ge mis a dek.

3

Ata Yezu nday ata Nikodem

¹ Zal nahan àbu slimi gani Nikodem ; nañ zal Feriziyen, nañ gəđakani ga ndam *Zude daya. ² Ga mələvad a vad nahan nahəma arəkia ka Yezu a, àhi ahkado : « Məsi, məsəra Melefit àslərbiyu kur ga macahi zlam ana leli, adaba maslaña àbi agray zlam magray ejep akada gayak ni bi, si tamal ti Melefit àvia njəda gana ana maslaña gana kwa. » ³ Yezu àhəñgrifəñ, àhi : « Nəhuk nahəma, maslaña àbi epi *Məgur ge Melefit bi, si tamal tiweya nañ nahan a keti kwa. » ⁴ Nikodem nakəñ èhindifiña ma, àhi : « Mis gəđakani àndava ti tiweya nañ nahan a keti ti agravu waw ? Esliki mənğuyani a huđ ga mənani vu mək tiweya nañ nahan a keti aw ? » ⁵ Yezu àhəñgrifəñ, àhi keti : « Nəhuk nahəma, maslaña àbi ahuriyu a Məgur ge Melefit vu bi, si tamal tiweya nañ àna yam a akaba Məsuf Njəlatana kwa. ⁶ Maslaña ya ti mis hihiriken i ewi ni ti nañ mis ciliñ. Maslaña ya *Məsuf Njəlatani ewi ni ti nañ àbu àna Məsuf Njəlatani. ⁷ Ma goro ya nəhuk : “Ahàr adəm lekələm dek si tiweya kəli nahan a keti kwa” ni ti àgruk ejep ba. ⁸ Ere ye ti nəhukki ma ni ti akada ga

* 2:17 Limis 69.10.

aməf ya akəzlay ka məlan̄ ya nan̄ awayay ni. Kici mahənday gani cilin̄ ; kəsər məlan̄ ya ècikbiyu ni do, kəsər məlan̄ ya akoru ni do daya. Ku way way do *Məsuf ge Melefit èwia nan̄ a ti nan̄ day nahkay. »

⁹ Eslini Nikodem nakəŋ àhi : « Ere gani nani agravu ti ahəmamam ? » ¹⁰ Yezu àhi keti : « Nak bay macahi zlam ana ndam *Izireyel ti kəsər zlam nday nani do aw ? ¹¹ Nəhuk nahəma, ere ye ti leli mədəmki ma ni ti leli məsəra àndava. Ere ye ti leli magrakia sedi a ni ti, leli mīpia àndava. Ay lekələm ti ni kəgəsumkabu ma geli ya məhi ana kəli ni do. ¹² Tamal lekələm kəgəsumkabu ma goro ya nəhi ana kəli àki ka zlam ya agravu ka had̄ ni do ni ti, akəgəsumkabu ma goro ya anəhi ana kəli àki ka zlam ya agravu e melefit bu ni ti ahəmamam ? ¹³ Maslaŋa ya ti àcəloya e melefit va ti àbi, si nu *Wur ge Mis, adaba nəsəkabiya eslina. ¹⁴ Ahaslani a huđ gili bu ni ti Məwiz àvədaya gavan̄ ga evirzegena, àfəki ka ahər ga təndal, àzoru agavəla. * Nu Wur ge Mis day si təzoru nu agavəla nahkay kwa. ¹⁵ Nahkay ti ku way way do àfəkua ahər a ti Melefit avi *sifa ya àndav day-day do ni. ¹⁶ Nədəm nahkay ti adaba Melefit àwaya mis ga duniya dal-dal. Nahkay àslərbīyu Wur gayan̄ bəlan̄ bəlan̄ani ni, àvi ana tay, ti ku way way do tamal àfəkia ahər ka Wur na ti èji do, an̄gət sifa ya àndav day-day do ni sawan̄. ¹⁷ Melefit àslərbīyu Wur gayan̄ a duniya vu ti ga məgəs mis ga duniya ni àna seriya do : àslərbīyu nan̄ ti ga mahəŋgay mis ga duniya àna nan̄ sawan̄. ¹⁸ Maslaŋa ya ti afəki ahər ka Wur ge Melefit ni ti, Melefit àgəs nan̄ àna seriya do. Ay maslaŋa ya àfəki ahər do ni ti, Melefit àgəsə nan̄ àna seriya àndava, adaba àfəki ahər ka Wur ge Melefit bəlan̄ bəlan̄ani ni ndo.

¹⁹ « Seriya ya Melefit agəs mis àna nan̄ ni ti nihi : àslərbīyu Wur gayan̄ a duniya vu ga masladī məlan̄ ana mis, ay mis tàwayay məlan̄ masladani ni ndo, tàwayay man̄jəhadani a məlan̄ ziŋ-zīŋeni bu sawan̄. Tagray nahkay ti adaba təbu tagudar zlam. ²⁰ Ku way way do tamal agudar zlam ti àwayay məlan̄ masladani do ; àwayay

məhuriyani a huđ gani vu do daya, adaba awayay ti zlam magədavani gayan̄ ni àŋgazlavu ba. ²¹ Ay maslaŋa ya ti agray jiri ni awayay məhuriyani a məlan̄ masladani ni vu, adaba àgray təwi gayan̄ àna njəda ge Melefit, nahkay awayay ti təwi ni m̄ŋgazlavu. »

Yezu nday ata Zej bay məbaray mis ni

²² Yezu akaba ndam ya tadəbay nan̄ ni tāsəka, tōru ka məlan̄ nahan̄ ka had̄ *Zude. Tōru tin̄jəa eslina ti Yezu ànjəhad̄ akaba tay, nan̄ àbu *abaray mis. ²³ Ka sarta gani nani ti Zej day nan̄ àbu abaray mis a Enoŋ kə gəvay ga kəsə Selim. Zej abaray mis eslina ti adaba yam àbu dal-dal. Nahkay mis dal-dal təbu tərəkia mək abaray tay. ²⁴ Ka gayan̄ nani abaray mis ni ti, təfiyu nan̄ a dan̄gay vu fan̄ ndo.

²⁵ Eslini mis ya tadəbay Zej ni ndahan̄ e kidin̄ gatay bu təbu tagray gejewi akaba zal Zude nahan̄ àki ke divi ga ndam *Zude ya tadəbay ti tigi *njəlatani ni. ²⁶ Nahkay nday nakəŋ tərəkioru ke Zej, təhi ahkado : « Məsi, bay ya a vad̄ nahan̄ àbu lekələm ata nan̄ ke ledi ge Zərden̄ kəgrakia sedia ni ti, nihi ti nan̄ àbu abaray mis, mis dek təbu tərəkioru. » ²⁷ Eslini Zej nakəŋ àhi ana tay ahkado : « Maslaŋa ya ti esliki magray təwi àna njəda gayan̄ gayan̄ani ti àbi, si tamal Melefit àvia njəda gana kwa. ²⁸ Lekələm lekələmeni day kəgrumkua sedi a tata, nədəm : « Nu *Krist *Bay gəđakani ya amara ni do ; Melefit àslərbīyu nu enji gayan̄ cilin̄. » ²⁹ Nədəm nahəma, nu ti akadā zləba ga bay ya aday wal ni. Maslaŋa ya ti azay wal ni ti wal ni gayan̄. Ay zləba gayan̄ ni kə gəvay gayan̄, eci ma gayan̄ ; ècia dən̄gu ga bay ya aday wal na ti amər dal-dal. Nu day nəmər ti nahkay, məmərani gani èsləva a vu va. ³⁰ Ahər àdəm njəda gayan̄ māsagakivu, goro ti ni m̄ŋgulu.

³¹ « Bay ya ti àsləkabiya agavəla nahəma, agur mis dek. Maslaŋa ya àsləkabiya agavəla do ni ti nan̄ ka had̄, azlapaki day ka zlam ya ka had̄ ni. Bay ya ti àsləkabiya a huđ melefit ba ni ti [agur mis dek], ³² agray sedi ga zlam ya èpi akaba èci ni, ay maslaŋa àbi agəskabu pakama gayan̄ ni bi. ³³ Ay

* 3:14 Mənjay Macalani 21.9.

maslaña ya ti àgəskabá pakama gayan a ti adəm pakama ge Melefit ti jiri ededīn. ³⁴ Bay ya ti Melefit àslərbiyu nan ni ti adəm pakama ge Melefit, adaba Melefit àvia njəda ga Məsuf gayan a dek. ³⁵ Bəñ ga Wur ni awayay Wur gayan ni, àbi zlam dek a ahar vu ti mēgur. ³⁶ Maslaña ya ti afəki ahàr ka Wur ni ti Melefit àvia *sifa ya àndav day-day do na àndava. Maslaña ya ti afəki ahàr ka Wur ni do ni ti aməngət sifa gani do ; Melefit nan àbu azumki bəruv kekileña. »

4

Zlapay ga ata Yezu nday ata wal Samari

¹ Eslini mis təbu tədəm Yezu agray ti mis tādəbay nan akaba *abaray mis daldal àtama ge Zeñ na. Yezu àsəra ndam *Feriziyen day ticia ma gana. ² Ge jiri ti abaray mis ti Yezu Yezuani do ; tabaray mis ti ndam ya tadəbay nan ni. ³ Yezu àra àsəra ndam Feriziyen ni ticia ma gana nahkay ti, àsləka ka had *Zude a, òru gwar ka had *Gelili. ⁴ Wudaka enjiyu e Gelili ti, si asləkaba gwar ka had *Samari a kwa. ⁵ Nan àbu akoru ka had Samari ti enjua a kəsa nahan va, təzalay kəsa nani Sikar. Kəsa gani nani ti kà gəvay ga vədan ge Zekup ya àvi ana wur gani Zuzef ni. ⁶ A vədan nani bu ni ti suwa ge Zekup àvu mileni. Yezu àra àmətaḡkaba àna sawaday ge divi na, òru enjua ti ànjəhad digus kà suwa ni. Ka sarta gani nani ti fat wis.

⁷ Eslini wal Samari nahan ara acah yam ti àdi ahàr ana Yezu nakəñ. Nan àbu acahaya yam na ti Yezu àhi : « Vu nīsi ti ! » ⁸ Ka sarta nani ti Yezu nan bəlan, adaba ndam ya tadəbay nan ni tādəgoru a kəsa vu ga məsəkumbiyu zlam məzumani. ⁹ Yezu àra àhia ma ana wal na nahkay ti, wal ni àhi ahkado : « Nak zal *Zude kihindifua yam a kà nu wal Samari a ti ahəmamam ? » Wal ni àdəm nahkay ti adaba ma ga ndam Zude àrakaboru akaba ndam Samari do. ¹⁰ Yezu àhi : « Tamal ti kəsəra ere ye ti Melefit avi ana mis na akaba maslaña ya ehindifuka yam na ti, akal kihindifua yam kà nan a sawan. Tamal kihindia ti akal àvuka yam ya avay sifa na. » ¹¹ Wal ni àhəngrifəñ, àhi ahkado : « Maslaña goro ni, zlam macahaya

yam a afuk bi, suwa ni day zilen ti, kaca-haya yam ya avay sifa na ti eley ? ¹² Bəñ ga bəñ geli Zekup àmbribu suwa hini ana leli. Nan nanani əsia yam ga suwa hina, bəza gayan akaba zlam ga gənav gayan day tisia. Nahkay ti kəhi ana ahàr kətama Zekup àna gədakana waw ? » ¹³ Yezu àhəngrifəñ, àhi : « Ku way way do esi yam hini ti, yam amakad nan kekileña. ¹⁴ Ay maslaña ya ti esi yam goro ya anəvi ni ti yam amakad nan day-day va do. Yam ya ti nu nəvi ni emigi akada gəzəñ ga yam a vu gayan bu. Gəzəñ ga yam nani ti aməvi *sifa ya àndav day-day do ni. » ¹⁵ Nahkay wal nakəñ àhi ahkado : « Maslaña goro ni, vu yam gani nani, ti yam akad nu va ba, nàra ahalay a ga macah yam va ba daya. »

¹⁶ Yezu àhi : « Ru kəzalabiya zal gayak a, nak day kəñga. » ¹⁷ Wal ni àhi : « Zal goro àbi. » Yezu àhi : « Ma gayak ya kədəm zal gayak àbi ni ti, ma ge jiri ededīn. ¹⁸ Adaba kàda zawal a zlam, ay zal ya nak kəbu afa gani ni ti zal gayak do. Ma gayak ya kədəm ni jiri ededīn. » ¹⁹ Wal ni àhi : « Maslaña goro ni, nihi ti nəsəra nak bay mahəngaray *pakama ge Melefit. ²⁰ Ata bəñ geli ndam Samari təzləbay Melefit ka həma hini. Ay lekələm ndam Zude kədəmum təzləbay Melefit ti si a Zeruzalem kwa. » ²¹ Yezu àhi : « Wal ni, gəskabá ma goro ya nəhuk na : sarta amara ti, akəzləbum Melefit ti ka həma hini do, a Zeruzalem do daya. ²² Lekələm ndam Samari kəzləbum Melefit, ay ti kəsərum nan ededīn ededīneni do. Leli ndam Zude ti ni mazləbay Melefit, məsəra nan a, adaba Melefit àngazlivu ana leli ga mahəngay mis dek àna təwi ya àgri ana leli ni. ²³ Ay sarta àbu ara : nihi ti sarta gani nani enjia àndava. Ka gani nani ti ndam ya ti tazləbay Melefit ededīn ededīneni ni ti atazləbay nan àna njəda ga Məsuf gayan, àna jiri gayan daya. Adaba Baba awayay ti mis təzləbay nan ti nahkay. ²⁴ Melefit ti nan Məsuf : nahkay ahàr àdəm ndam ya tazləbay nan ni ti təzləbay nan àna njəda ga Məsuf gayan akaba àna jiri gayan. » ²⁵ Wal nakəñ àhi : « Nəsəra *Bay gədakani amara, nan ya ti təzalay nan *Krist ni. Eminjia ti, amədəfiaba zlam ana leli a dek. » ²⁶ Yezu àhəngrifəñ, àhi : « Nu ya ti nəhuk ma nihi ti,

nu Krist gani. »

²⁷ Ka ya ti Yezu àra àdèma ma nana ti, nday ya ti tadèbay naŋ ni tàslèkabiya a kèsa ni ba. Nday nakèŋ tàra tìpia Yezu a nday tèbu tèzlapay nday ata wal ni ti àgri ejep ana tay a. Ay maslaŋa ya àhi ana Yezu « Kihindifiŋa mam ? » ahkay do ni « Kazlapumki ka mam ? » ni ti àbi. ²⁸ Eslini wal ni àmbèrbu mandaray gayanŋ ni, àslèka òru a kèsa vu. Òru ènjua ti àhi ana mis ahkado : ²⁹ « Nèdia ahàr ana maslaŋa nahanŋ a, àhuaya ere ya nàgrabiya na dek. Bi naŋ Krist Bay gèdakani ya amara ni. Dèguma makoru ti kípumbiyu naŋ a. » ³⁰ Mis ga kèsa ni tàra tìcia ma ga wal na ti, tìcikbiyu tètèkia ka Yezu a.

³¹ Ka sarta ya ti wal ni àdoru a kèsa vu ni ti, ndam ya tadèbay Yezu ni tèbu tahi ana Yezu : « Məsi, caka zlam a day. » ³² Ay Yezu àhi ana tay ahkado : « Nu nèbu àna zlam mæzumani ya lekulàm kèsèrum do ni. » ³³ Ndam ya tadèbay naŋ ni tàra tìcia ma gayanŋ na ti tèzlapay e kidiŋ gatay bu tètèam ahkado : « Bi maslaŋa àzibiya zlam mæzumana zla tæk ? »

³⁴ Eslini Yezu àhi ana tay : « Zlam mæzumani goro ni ti, magray ere ye ti Bay ya àslèrbiyu nu awayay ni akaba mendeveriŋ tæwi gayanŋ ya ti àvu ni. ³⁵ Lekulàm kèdèmum : “Àvu kiyi fad day kwa ti atabaz zlam.” Ay nu ti nèhi ana kuli : Mènjumoru zlam ya a vèdaŋ bu ni lala. Zlam ni tètèdèhkabá, èslia mabazana. ³⁶ Maslaŋa ya abaz zlam ni tètèvia endif gayanŋ a àndava, naŋ àbu acakalakabu zlam ga vèdaŋ ni. Zlam nday nani ti mis ya ti atèŋgèt sifa ya àndav day-day do ni. Nahkay ti bay ya ezligi zlam ni nday ata bay ya ti abaz ni tètèmèrvu ka ahar bèlaŋ. ³⁷ Ma *gozogul ge mis ya tètèam : “Maslaŋa nahanŋ ezligi, maslaŋa nahanŋ ara abaz” ni ti jiri edediŋ. ³⁸ Nu ti nèslèroru kuli ga mabaz zlam a vèdaŋ bu. Vèdaŋ gani nani ti lekulàm kègrum tæwi gani ndo. Lekulàm kabazum ciliŋ, mis ndahanŋ tètèmètèkiaya ke kuli a. »

³⁹ Ndam Samari tàra tìcia ma ga wal ya àhi ana tay : « Àhuaya ere ye ti nàgrabiya na dek » na ti, mis dal-dal e kidiŋ gatay bu tètèki ahàr ka Yezu. ⁴⁰ Ndam Samari ni

tàra tìnjikia ka Yezu a ti tètèhèngalay naŋ, tètèhi : « Kam-kam njèhada afa geli a ti ! » Nahkay Yezu ànjèhad afa gatay vad cè. ⁴¹ Eslini tàra tìcia ma ga Yezu Yezuani ya àhi ana tay na ti, mis dal-dal tètèki ahàr àkivu, tètèama nday ya ti tètèki ahàr ye enjenjeni na àna kayana. ⁴² Mæk tètèhi ana wal ni ahkado : « Mètèki ahàr hi ti, azuhva pakama gayak ya kèhi ana leli ni ciliŋ do. Mètèki ahàr ti adaba leli leleni mìaia pakama gayanŋ ya àdèam na àna slimi geli gelena. Mèsèra naŋ Bay ya ti ahèŋgay ndam ga *duniya dek edediŋ ni. »

Yezu ahèŋgaraba wur ga bay mægri tæwi ana bay ga had Gelili a

⁴³ Yezu àra àpèsa vad cè eslina ti, àslèka òru e Gelili ; ⁴⁴ àdèam : « Bay mahèŋgaray *pakama ge Melefit ti, mis ga had gayanŋ gayanŋani tètèhèngrioru ahàr a had do. » ⁴⁵ Ay òru ènjua e Gelili a ti, ndam Gelili tètègèskabá naŋ a, adaba nday day tètèra ka wumèri a Zerazalem a, tètèpiya tæwi ga Yezu ya àgrabiya eslini na dek palam.

⁴⁶ Ka ya ti Yezu àbu eslini e Gelili ni ti àngoru a Kana. Kana ti kèsa ya ti Yezu àmbatkaba yam a àmbavu zum ni. Eslini maslaŋa nahanŋ àbu, maslaŋa nani ti kèsa gayanŋ Kafarnahum, agri tæwi ana bay ga had Gelili. Wur gayanŋ àbiyu a magam, èbesey do. ⁴⁷ Àra ècia Yezu àslèkabiya e Zude a, naŋ àbu e Gelili ti, àrèkia àhi : « Wur goro èbesey do, awayay amèt ; kam-kam tokumkaboru, kòru kàhèŋgaraba naŋ a ti ! » ⁴⁸ Yezu àhi : « Tamal lekulàm kípum zlam njèda-njèdani ya tètègri ejep ana mis ni ndo ni ti, kèfumku ahàr do simiteni. » ⁴⁹ Eslini bay mægri tæwi ana bay ni àhi ana Yezu ahkado : « Bay goro, tamal kòru kàhèŋgaraba wur goro na do ni ti, amèmèt. » ⁵⁰ Yezu àhi : « Slèka, wur gayak naŋ àbu lala, amèt do. » Bèŋ ga wur ni àgèskabá pakama ga Yezu na, mæk àslèka. ⁵¹ Naŋ àbu e divi bu àngoru a magam nahèma, tètèkabu ahàr akaba ndam ya tètègri tæwi ni, tètèhi : « Wur gayak àngaba, naŋ àbu lala. » ⁵² Èhindifiŋa kà tay a, àhi ana tay ahkado : « Àgri ŋgulumani ti àna njemdi ehimey ? » Tètèhèngriŋ, tètèhi : « Aku àhèkia ewena àna njemdi biliŋ ya ga mèlakarawa. » ⁵³ Àra ècia ma gatay na ti àsèr wur ni àngaba ti ka sarta ya Yezu àhi

« Wur gayak ni àngaba, nañ àbu lala » ni. Eslini nañ nakəñ àfəki ahàr ka Yezu ; ndam ga huđ ahay gayan ni tàra ticia ma gana ti nday day təfəki ahàr ka Yezu. ⁵⁴ Hini ti zlam magray ejep ga Yezu ya àgray ye cə ka hađ Gelili ka ya ti àsləkabiya ka hađ *Zude a ni.

5

Yezu ahəngaraba zal dərə a Zeruzalem a

¹ Àgra vad a 6al ti ndam *Zude tàgray wuməri nahan a Zeruzalem, nahkay Yezu òru. ² Eslini a Zeruzalem ti məlan nahan àvu, yam àvu dizliva. Məlan nani ti slimi gani Becata àna ma *Hebri ; kà gəvay ga mahay ya təzalay ga təmbəmbak ni, tàgrafənyaya ahay a zlam ga məvi zəhweri ana mis ye eslini na. ³ A huđ ga ahay nday nani bu ni ti ndam ga arməwər təvu kay mandəhadani : ndam wuluf, ndam jigwer akaba ndam dərə. [Tajəgay ti yam ni mādaday, ⁴ adaba ka sarta ndahan ti *məslər ge Melefit ahuriyu a huđ ga yam ni vu adaday yam ni. Eslini maslaña ya ahuriyu a yam ni vu enji ni ti ku mam awər nañ mam nəngu ni àngaba.] ⁵ Maslaña nahan àbu eslini èbesey do vi kru kru mahkər mahar azlalahkər. ⁶ Yezu èpia nañ a nañ àbu mandəhadani, àra àsəra arməwər gayan ni àpəskia ti, àhi : « Kawayay ti kəngaba waw ? » ⁷ Maslaña ya ti èbesey do ni àhəngrifəñ, àhi : « Bay goro, maslaña goro àbi ga məfiyu nu a yam ni vu ke weceweceni ka ya ti adaday ni bi. Ka ga yam ya adaday ni wudaka nəhuriyu ti maslaña nahan embukia. » ⁸ Ay Yezu àhi : « Cikaba, za hətav gayak na, sawaday. » ⁹ Eslini nañ nakəñ àngaba huya, àzay hətav gayan ni, mək asawaday. Zlam nani àgravu ti ka fat məpəsabana. ¹⁰ Nahkay gəđákani ga ndam Zude təhi ana zal ya ti àngaba ni ahkado : « Kani vad *məpəsabana ti, kislíki mazay hətav gayak ni do. » ¹¹ Nañ nakəñ àhi ana tay ahkado : « Maslaña ya ti àhəngaraba nu a ni àhu : “Zay hətav gayak ni, sawaday.” » ¹² Nday nakəñ tihindifiña, təhi : « Maslaña ya àhuk : “Zay hətav gayak ni, sawaday” ni ti way ? » ¹³ Ay maslaña ya ti àngaba ni àsə way ti àhəngaraba nañ a ni way do, adaba Yezu àsləkaba e kidin ge mis dal-dalani ni ba.

¹⁴ Kələñ gani Yezu òru àdi ahàr ana maslaña ya ti àngaba ni a dalaka ga *ahay gəđákani ge Melefit ni bu, mək àhi : « Nihi kəngaba nahəma, kəgudar zlam va ba. Nahkay do ni ti, arəña nahan amagrakukvu àtam nahan ni. » ¹⁵ Eslini maslaña nakəñ àsləka, àrəkioru ka gəđákani ga ndam Zude ni, àhi ana tay : « Maslaña ya ti àhəngaraba nu a ni ti Yezu. » ¹⁶ Nahkay gəđákani ga ndam Zude ni tàdəbafəña ma kà Yezu a adaba àgray təwi nani ti a vad məpəsabana ba. ¹⁷ Ay ti Yezu àhi ana tay : « Bəñ goro àpəsaba do, nañ àbu agray təwi kəlavad ; nu day nəpəsaba do nəbu nagra y təwi kəlavad. » ¹⁸ Nañ nakəñ àra àdəma nahkay ti, gəđákani ga ndam Zude ni àwərikiva bəruv ana tay a dal-dal, tawayay takad nañ. Tawayay takad nañ ti adaba nañ àbu agray zlam ya təcəfəña mis ga magrana a vad məpəsabana ba na cilin do, nañ àbu adəm Melefit nañ bəñani daya. Adəm nahkay ti, àzay ahàr gayan nday kala-kala ata Melefit.

Təwi ga Wur ge Melefit ya Melefit àvi ni

¹⁹ Yezu àhi ana tay keti : « Nəhi ana kəli nahəma, Wur èslíki magray təwi ga ahàr gayan gayanani do. Agray ti si təwi ya ti èpia Bəñani nañ àbu agray ni kwa. Təwi ga Bəñ ga Wur ya agray ni dek ti Wur gayan ni day agray. ²⁰ Adaba Bəñ ga Wur ni ti awayay Wur gayan, adəfiki təwi ya ti agray ni dek. Amədəfiki təwi ndahan gəđákani tətam nday ndani, ti mēgri ejep ana kəli. ²¹ Bəñ ga Wur ni nañ àbu ahəngaraba mis ya təməta ni e kisim ba, avi sifa ana tay : Wur gayan ni day avi sifa ana mis akada gayan ya awayay ni. ²² Nahkay day Bəñ ga Wur ni àgrafəña seriya kə mis a do : àvi njəda gani ana Wur gayan ni ti mēgrafəña seriya kə mis a. ²³ Agray nahkay ti adaba awayay ti mis dek təhəngrioru ahàr a hađ ana Wur gayan ni akada ya ti təhəngrioru ahàr ana hađ ana Bəñ ga Wur ni. Maslaña ya ti àhəngrioru ahàr a hađ ana Wur ni do ni ti àhəngrioru ahàr a hađ ana Bəñ ga Wur ni do daya, adaba Wur ni ti Bəñani àslərbíyu nañ.

²⁴ « Nəhi ana kəli nahəma, maslaña ya ti agəskabu pakama goro, afəki ahàr ka Bay ya ti àslərbíyu nu ni, nañ àbu àna *sifa ya

àndav day-day do ni. Melefit aməgəs naŋ àna seriya do : kisim aməgri araŋa va do adaba naŋ àbu àna sifa ya àndav day-day do ni àndava. ²⁵ Nəhi ana kəli nahəma, sarta nahaŋ àbu ara wudak, ay nihi ti ènjia àndava. Ka gani nani ti ndam ya nday məmətani ni etici dəŋgu ga Wur ge Melefit. Nday ya ti ticia dəŋgu gayan na ti atəŋgət sifa ya àndav day-day do ni. ²⁶ Adaba mam, Bəŋ ga Wur ni avi sifa gayan ana mis ; nahkay àvia njəda ana Wur gayan na ga məvi sifa gayan ana mis a daya. ²⁷ Àvia njəda ana Wur gayan ga magrafəŋa seriya kə mis a, adaba Wur gayan ni ti naŋ *Wur ge Mis daya. ²⁸ Ma hini ya nədəm ni ti àgri ejep ana kəli ba, adaba sarta àbu ara, sarta gani nani eminjia ti mis ya ti tàməta, təvu e evid bu ni dek etici dəŋgu ga Wur ni. ²⁹ Eticia dəŋgu gayan na ti, atahəraya e evid ni ba. Nday ya ti tàgra zlam sulumana ni atəŋgaya ga məŋgət sifa ya àndav day-day do na, ay nday ya ti tàgudara zlam a ni atəŋgaya ti təgəs tay àna seriya. ³⁰ Nu ti nislīki məgri zlam àna ahàr goro goroani koksah. Nagrafəŋa seriya kə mis a ti akada ge Melefit ya ahu ni. Seriya goro ya nagray ni seriya ge jiri, adaba nəwayay magray ere ye ti ahàr goro awayay ni do. Nagray ti ere ye ti Bay ya ti àslərbiyu nu ni awayay ni sawaŋ. »

Sedi ya tagrakia ka Yezu a ni

³¹ Yezu àhi ana tay keti : « Tamal nu nuani nagrakia sedi ka ahàr goro a ti, akal jiri do. ³² Ay agrakua sedi a ti maslaŋa nahaŋ : nəsəra sedi gayan ya agrakua ni ti ge jiri. ³³ Lekuləm kəslərūmkioya mis ke Zeŋ a ; tōru tīnjikiya ka naŋ a ti àgrakua sedi a. Sedi gayan ya àgrakua ni ti ge jiri. ³⁴ Nu ti sedi ge mis ya tagrakua ni ti araŋa gani goro do. Nəhi ma ge Zeŋ ana kəli ti adaba nawayay kəgəsūmkabu. Kəgəsūmkabá ti Melefit ahəŋgay kəli. ³⁵ Zeŋ ti akada ge ceŋgel ya tēbefta, asladī mələŋ ana mis ni. Ka sarta nahaŋ bal ti kəmərumva àna masladani gayan na. ³⁶ Ay nu ti təwi goro ya nagray ni agrakua sedi a. Sedi gani nani ti atam ge Zeŋ ya àgrakua ni. Təwi gani nani ti Bəŋ goro àvu ti nàgray ; agrakua sedi a, adafaki ti Bəŋ goro àslərbiyu nu ededīŋ ni ti zlam gani nani. ³⁷ Bəŋ goro àslərbiyu

nu, naŋ naŋani àna ahàr gayan day agrakua sedi a. Ay lekuləm ti kicəm dəŋgu gayan day-day ndo, kipurəm naŋ e eri vu day-day ndo daya. ³⁸ Kəwayum məgəskabu pakama gayan ti mənəhadīvu ana kəli a ahàr bu do, adaba kəfūmki ahàr ka Bay ya ti Bəŋani àslərbiyu naŋ ni do. ³⁹ Lekuləm kəmbərəŋum mejeŋgey Wakita ge Melefit do, adaba kəhumi ana ahàr akəŋgətum *sifa ya àndav day-day do ni ti àna naŋ. Ma ga wakita gani nani ti adəmku ka nu, ⁴⁰ ay kəwayum marana afa goro a ti nəvi sifa gani nani ana kəli do.

⁴¹ « Nəwayay ti mis hihirikenī àzləbay nu do. ⁴² Ay nəsəra kəli a : nəsəra lekuləm ti kəwayum Melefit àna hud bəlaŋ do. ⁴³ Nu nàra ti Bəŋ goro àslərbiyu nu, ay lekuləm kəwayum məgəskabu nu do. Tamal maslaŋa nahaŋ ara ga ahàr gayan gayana ti, kəgəsūmkabu naŋ. ⁴⁴ Lekuləm kəzləbumvu e kidīŋ gekəli bu, ay Melefit naŋ bəlaŋ māzləbay kəli ti kəwayum do. Nahkay ti kisləmki məfəku ahàr ti ahəmamam ?

⁴⁵ « ŋgay nu anacalki kəli ka zlam magudarani kə meleher ga Bəŋ goro ti kəhumi ana ahàr ba. Lekuləm kəgəsūmkabu pakama ge Məwiz ya àbəkī ni, ay amacalki kəli ka zlam magudarani ni ti naŋ gani. ⁴⁶ Tamal kəgəsūmkabá pakama ge Məwiz na ededīŋ a ti akal kəfūmku ahàr, adaba ma ge Məwiz ya àbəkī a wakita gayan ni bu ni ti adəmku ka nu. ⁴⁷ Ay tamal kəgəsūmkabu ma ge Məwiz ya àbəkī ni do ni ti, akəgəsūmkabu pakama goro ya ti nəhi ana kəli ni ti ahəmamam ? »

6

Yezu avi zlam məzumani ana mis dəbu zlam

(Meciy^u 14.13-21 ; Mark 6.30-44 ; Lək 9.10-17)

¹ A vad nahaŋ Yezu òru ke ledi ga dəluv Gelili. Təzalay dəluv gani nani dəluv Tiberiyat daya. ² Ka ya ti naŋ àbu akoru ni ti mis dal-dal tadəboru naŋ kələŋ, adaba tīpia gayan ya ahəŋgaraba mis ya tēbesey do na ti àgri ejep ana tay dal-dal. ³ Eslini Yezu akaba ndam madəbay naŋ ni təcəliyu a həma vu, tənəhad. ⁴ Ka sarta gani nani wuməri ga ndam *Zəde ya təzalay *Pak ni ènjia wudak. ⁵ Nday təbu ka

ahàr ga hàma nahkay ti Yezu àmənjoru mis dal-dal tēbu tərəkia. Àra èpia tay a ti àhi ana Filip ahkado : « Mawayay mēvi zlam mēzumani ana mis nday hini ti, makoru mēsəkumibiyu *dipeŋ ana tay nihi ti eley ? » ⁶ Yezu àhi nahkay ti, awayay ahəlfəŋa eyə a, adaba naŋ àsəra ere ye ti ara agray na palam. ⁷ Filip àhəŋgrifəŋ, àhi : « Ku tamal mēsəkumibiyu dipen ana tay ge jik diŋ diŋ cə, misi ana tay gəzit gəzit nəŋgu ni èsliki ka tay do timey ! » ⁸ Bay madəbay naŋ nahaŋ slimi gani Andre, wur ga mən ga Simu Piyer, àhi : ⁹ « Wur nahaŋ nihi dipen ga manjaɓara təfəŋ zlam akaba kilif cə, ay ti tēvi ana way bəlaŋani way ? » ¹⁰ Eslini Yezu àhi ana ndam madəbay naŋ ni ahkado : « Humi ana mis ni tənjuhada digəs-gəs. » Kəzir àbu eslini dal-dal, nahkay mis ni tənjuhada. Mis zawalani ye eslini ni agray dəbu zlam. ¹¹ Yezu nakəŋ àhəl dipen ni, àgri səsɪ ana Melefit, èsekaba, mək tidi ana mis ni. Àra àhəla kilif na day àgray nahkay : mis ni dek tēzuma zlam na, tərəha. ¹² Mis nakəŋ tərəkaba nahkay ti, Yezu àhi ana ndam madəbay naŋ ni ahkado : « Həlum məgəjəni gani, kəmbərəŋumbu araŋa gani gəzit ba. » ¹³ Nahkay təhəlabə məgəjəni ge dipen zlamani ya mis tēzum na, tərəhvū hətək kru mahar cə àna naŋ.

¹⁴ Mis ni tàra tìpia zlam ga Yezu ya àgray na ti àgria ejep ana tay a, tədəm : « Maslaŋa hini ti bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit ya tədəm amara a duniya va na ededīŋ.* » ¹⁵ Eslini Yezu àsəra tara təgəs naŋ ga njəda ti mīgi bay gatay. Àra àsəra nahkay ti àsləkafəŋa kà tay a, àcəloru gwar ka məlaŋ nahaŋ naŋ bəlaŋ.

*Yezu asawaɗaki ka ahàr ga dəluv
(Meciyə 14.22-33 ; Mark 6.45-52)*

¹⁶ Məlakarawa àra ègia, ndam *madəbay Yezu ni tàhəraya kà gəvay ga dəluv ka sagdala. ¹⁷ Eslini təcəliyu a *slalah ga yam vu, tawayay takoru ke ledi ga dəluv ni a Kafarnahum. Ka sarta gani nani məlaŋ ediza, Yezu àdi ahàr ana tay faŋ ndo. Nday nakəŋ mək tàsləka. ¹⁸ Nday tēbu takoru nahkay ni ti aməd àkəzlabiyu ga njəda, àdaɗay dəluv ni. ¹⁹ Təgaroru slalah ga yam

gatay ni ezewed kru kru zlam ahkay do ni agray kru kru muku. Eslini tìpioru Yezu naŋ àbu asawaɗakibiyu ka ahàr ga dəluv ni, ahəɗəkfəŋbiyu kà gəvay ga slalah ga yam gatay ni. Tàra tìpia naŋ a ti tàgra aŋgwaz a dal-dal. ²⁰ Ay Yezu àhi ana tay : « Aŋgwaz àwər kəli ba, nu timey. » ²¹ Yezu nakəŋ àra àhia ana tay a nahkay ti, tēhi məcəlaya a slalah ga yam ni va, ay təsərki ti slalah ga yam gatay ni ènjəa ka məlaŋ ya tawayay takoru na.

Yezu ti naŋ ɗafya avay sifa ni

²² Hajəŋ gani mis dal-dalani ya ndam *madəbay Yezu təmbərɓu tay ke ledi ga dəluv ni təsərki ti *slalah ga yam ya ndam madəbay Yezu tàsləka àna naŋ a ni ti bəlaŋ, ndahaŋ tēbi. Mis ni təsəra Yezu àcəliyu a slalah ga yam nani vu akaba ndam madəbay naŋ ni ndo ; təsəra ndam madəbay Yezu ni tàsləka ka ahàr gatay a cilin. ²³ Eslini slalah ga yam ndahaŋ tàsləkabiya a Tiberiyat a, tòru ka məlaŋ ya ti Bay geli àgri səsɪ ana Melefit, mis tēzum *dipeŋ ni. ²⁴ Mis ni tàra təsəra Yezu naŋ àbi eslini bi, ndam madəbay naŋ ni day tàsləka nahəma, təcəliyu a slalah ga yam ya ti tàsləkabiya a Tiberiyat a ni vu, mək tòru a Kafarnahum, tādəboru Yezu.

²⁵ Tòru tìnjəa ke ledi ga dəluv na ti, tēdi ahàr ana Yezu nakəŋ mək tēhi : « Məsi, kàra ahalay hi a ti ananaw ? » ²⁶ Yezu àhəŋgarfəŋ, àhi ana tay ahkado : « Nəhi ana kəli nahəma, kìpəma təwi goro ya nagra, agri ejep ana mis na, ay ti kədəbum nu ti adaba nani do ; kədəbum nu ti adaba nəvia dipen ana kəli a, kərəhuma àna naŋ a palam. ²⁷ Kəgrum təwi ga məŋgət zlam mēzumani ya ti ezi ni ba, grum təwi ti ga məŋgət zlam mēzumani ya avi sifa ana mis, àndav ɗay-ɗay do ni sawaŋ. Zlam mēzumani gani nani ti, anəvi ana kəli ti nu *Wur ge Mis cilin, adaba Bəŋ goro Melefit àvua divi gana, àɗafaki bay ya ti esliki magrani ti nu gani. »

²⁸ Tàra tìcia ma gayaŋ na ti tìhindifiŋa, tēhi : « Ti mągray təwi ge Melefit ya awayay ni ti magray mam ? » ²⁹ Yezu àhi ana tay ahkado : « Təwi ya ti Melefit awayay kəgrumi ni ti, awayay kəfumki ahàr ka Bay

* 6:14 Mənjay Mimbiki 18.15.

ya ti àslərbiyu ni. » ³⁰ Nday nakəŋ təhi : « Tamal kawayay ti məfəkuk ahər ti, gri-aya zlam magray ejep ana leli a, ti mīpi. Kəgriaya mam ana leli a nihi a mam ? ³¹ Ata bəŋ ga bəŋ geli təzumbiya *man a huđ ge gili ba, akada ya ti àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu ni : “Àvi dipen ya ti àsləkabiya a huđ melefit ba ni ana tay, təzuma.” † » ³² Yezu àhi ana tay : « Nəhi ana kəli nahəma, bay ya ti àvi dipen ya àsləkabiya a huđ melefit ba ana kəli ni ti Məwiz do. Avi dipen ededīŋ ededīŋeni ya asləkabiya e melefit ba ana kəli ti Baba. ³³ Adaba dipen ya Melefit avay nahəma, Bay ya àsləkabiya a huđ melefit ba, avi sifa ana mis ga duniya ni. » ³⁴ Tàra ticia ma gayan na ti təhi : « Məsi, vi dipen gani nani ana leli kəlavad ti ! »

³⁵ Yezu àhi ana tay : « Dipen ya ti avi sifa ana mis ni ti nu. Maslaŋa ya ti ara afa goro a ni ti ləwir aməwər naŋ day-day do. Maslaŋa ya ti afəku ahər ni ti yam amakad naŋ day-day do. ³⁶ Ay nəhia ana kəli a àndava : Kīrəma nu a mək kəfumku ahər do. ³⁷ Ndam ya ti Baba abu tay ni dek atara afa goro a. Maslaŋa ya ti ara afa goro a nahəma, anagarakaba naŋ a day-day do. ³⁸ Adaba nəsləkabiya e melefit ba ti ga magray ere ye ti nu nawayay ni do. Nəsləkabiya ti ga magray ere ye ti Bay ya ti àslərbiyu nu ni awayay ni. ³⁹ Ere ye ti Bay ya ti àslərbiyu nu ni awayay ni ti nihi : awayay ti ndam ya ti naŋ àbuvu tay a ahar vu ni ku bəlan gatay èjifua ba. Awayay ti ka mandav ga duniya ti nəhəŋgaraba tay e kisim ba. ⁴⁰ Iy nahkay, ere ye ti Baba awayay ni ti nihi : awayay ti ku way way do èpia Wur ge Melefit a, afəki ahər ti mənġət *sifa ya àndav day-day do ni. Ku tamal maslaŋa gani àməta nəŋgu ni, Baba awayay ti ka mandav ga duniya ti nəhəŋgaraba maslaŋa gani nana e kisim ba. »

⁴¹ Yezu àra àdəma ma na nahkay ti, ndam *Zəde təzlapaki e kidīŋ gatay bu adaba àdəm naŋ dipen ya àsləkabiya a huđ melefit ba ni. ⁴² Tədəm ahkado : « Naŋ Yezu wur ge Zəzef ni do waw ? Məsəra ata bəjana ata mənana ti, àdəm àsləkabiya a huđ melefit

ba ti ahəmamam ? » ⁴³ Eslini Yezu àhi ana tay : « Kəzlapumku e kidīŋ gekəli bu va ba. ⁴⁴ Maslaŋa àbi esliki marana afa goro a bi, si tamal Baba naŋ ya àslərbiyu nu ni àzəbiya naŋ a kwa. Nahkay ti ka mandav ga duniya ti anahəŋgaraba maslaŋa gani nana e kisim ba. ⁴⁵ Ndam mahəŋgaray *pakama ge Melefit təbəkiki a wakita gatay bu nahkay hi : “Mis dek Melefit amacahi zlam ana tay.” ‡ Nahkay ku way way do èciikia ma ga Baba na, àgəskabá zlam ya ti àcahi na ti, ara afa goro a. ⁴⁶ Ku nədəma nahkay nəŋgu ni, maslaŋa ya ti èpia Baba ni ti àbi. Maslaŋa ya èpia Baba Melefit a ni ti si Bay ya ti àsləkabiya afa gana ni kwa.

⁴⁷ « Nəhi ana kəli nahəma, maslaŋa ya ti àfəkua ahər a ni ti naŋ àbu àna sifa ya àndav day-day do ni. ⁴⁸ Dipen ya ti avi sifa ana mis ni ti nu. ⁴⁹ Ata bəŋ ga bəŋ gekəli təzuma *man a huđ gili ba, nihi ti təmət ndo waw ? ⁵⁰ Ay dipen ya asləkabiya a huđ melefit ba ni ti maslaŋa ya ti àzuma nahəma àmət day-day do. ⁵¹ Dipen ya àsləkabiya a huđ melefit ba, naŋ àbu àna sifa ni ti nu. Maslaŋa ya ti àzuma dipen nana ti àmət day-day do. Dipen ya ti anəvi ni ti aslu ga vu goro. Anavay ti mis ga duniya dek tənġət sifa àna naŋ. »

⁵² Ndam Zəde ni tàra ticia ma ga Yezu na ti tələgavakivu, tədəm : « Maslaŋa hini àdəm avi aslu ga vu gayan ana leli mahəpəd ti ahəmamam ? » ⁵³ Yezu àhi ana tay ahkado : « Nəhi ana kəli nahəma, tamal kəhəpədum aslu ga vu ga Wur ge Mis akaba kəsəm mimiz ga vu gayan ndo ni ti, sifa aməniviyyu ana kəli bi. ⁵⁴ Maslaŋa ya ti ahəpəd aslu ga vu goro akaba esi mimiz ga vu goro ni ti, naŋ àbu àna sifa ya àndav day-day do ni ; ka mandav ga duniya anəhəŋgaraba naŋ e kisim ba. ⁵⁵ Adaba zlam məzumani ededīŋeni ti aslu ga vu goro, zlam miseni ededīŋeni ti mimiz ga vu goro. ⁵⁶ Maslaŋa ya ti ahəpəd aslu ga vu goro akaba esi mimiz ga vu goro nahəma, anjəhad akaba nu akada mis bəlan, nu day nanjəhad akaba naŋ akada mis bəlan. ⁵⁷ Baba àslərbiya nu a ; naŋ ti naŋ àbu àna sifa. Nu day nəbu àna sifa azuhva naŋ. Nahkay maslaŋa ya ti ahəpəd nu ni ti naŋ àbu àna sifa azuhva nu. ⁵⁸ Dipen ya ti àsləkabiya a huđ melefit

† 6:31 Məŋjay Mahərana 16.4, 15 ; Limis 78.24. ‡ 6:45 Məŋjay Izayi 54.13.

ba ni ti nu gani. Dipen gani nani ti akada ga ata bəŋ ga bəŋ gekəli ya təzum mək təmət ni do. Dipen gani nani ti maslaŋa ya ti əzuma ni ti, naŋ əbu əna sifa ga kaŋgay-kaŋgayani. »⁵⁹ Yezu ədəm ma hini ti ka ya ti naŋ a Kafarnahum, acahi zlam ana mis a ahay ga *mahəŋgalavù Melefit bu ni.

Məmbərəŋum məfəki ahər geli ka Yezu ba

⁶⁰ Ndam ya tadəbay Yezu ni tərā ticia ma gayaŋ na ti, mis kay e kidin gatay bu tədəm ahkado : « Ma hini zləzlada əsaəay ; way esliki məgəskabani way ? »⁶¹ Yezu əra əsəra ndam ya tadəbay naŋ ni təbu təzlapaki nahkay ti, əhi ana tay ahkado : « Ma goro ya nədəm ni awəri bəruv ana kəli aw ?⁶² Ay tamal ekipəm nu *Wur ge Mis nəbu nəcəloru ka məlaŋ ya ti nu nəbiyu ahaslani ni ti akədəmum mam ?⁶³ Avi sifa ana mis ti *Məsuf ge Melefit. Aslu ga vu ge mis ni ti ni zlam masakani. Ma goro ya nəhi ana kəli dek ni ti Məsuf ge Melefit avi sifa ana kəli əna naŋ. ⁶⁴ Ay mis ndahaŋ təbu e kidin gekəli bu təfəku ahər do. » Yezu ədəm nahkay ti adaba kwa ka mənjəki ge təwi gayaŋ əsəra ndam ya təfəki ahər do akaba maslaŋa ya ti aməsəkumoru naŋ na əndava. ⁶⁵ Əhi ana tay keti : « Nəhi ana kəli, maslaŋa əbi esliki marana afa goro a bi, si Baba əvia njəda gana kwa ti, nahkay. »

⁶⁶ Kwa ka sarta gani nani ndam ya tadəbay Yezu ni dal-dal təsləkafəŋa, təmbərəŋ madəbay naŋ. ⁶⁷ Nahkay Yezu əhi ana ndam madəbay naŋ kru mahar cəeni ni ahkado : « Lekələm day kawayum məsləkumfuana waw ? »⁶⁸ Simu Piyer əhəŋgrifəŋ, əhi : « Bay geli, məsləkafuka ti makoru afa ga way, way geli nahaŋ əbu way ? Pakama gayak ya kədəm ni avi sifa ya əndav day-day do ni ana mis. ⁶⁹ Məbu məfəkuk ahər, məsəra nak ti Bay *njəlatani ya Melefit əslərbiyu ni. »⁷⁰ Yezu əhi ana tay ahkado : « Lekələm kru mahar cəeni ni ti, nu nədaba kəli a do waw ? Ay bəlaŋ gekəli ti araŋa jəbədəni. »⁷¹ Ədəm nahkay ti, ədəmki ka Zədəs wur ga Simu Iskariyot, naŋ bəlaŋ e kidin gatay nday kru mahar cəeni ni bu ; aməsəkumoru naŋ ti naŋ.

7

Bəza ga məŋ ga Yezu təfəki ahər ka Yezu do

¹ Yezu əra ədəma nahkay ti əsawadəy a kəsa ndahaŋ bu ka had *Gelili. Əwayay moroni ka had *Zədə do, adaba gədəkani ga ndam *Zədə tawayay makad naŋ. ² Ka sarta gani nani wuməri ge mivicey ahay ga ndam Zədə ni ənjia wudak. *³ Nahkay bəza ga məŋ ga Yezu təhi ana Yezu ahkado : « Sləka ahalay a, ru ka had Zədə, ti ku eslini day ndam ya tadəbay kur ni tōru tīpi təwi gayak ya kagraŋ ni. ⁴ Adaba tamal mis awayay mis təsər naŋ ti, əgray zlam akal-akal do. Tamal kagraŋ təwi ni nahkay ti, ŋgazlaya ahər gayak kə meleher ge mis a dek, ti tīpi kur. »⁵ Bəza ga məŋani təhi nahkay ti adaba nday day təfəki ahər ndo. ⁶ Yezu əhi ana tay ahkado : « Sarta gani goro ənjia faŋ ndo. Lekələm ti sarta gani gekəli əbi ; ku ananaw kədəgum tata. ⁷ Lekələm ti mis ga duniya tizirey kəli koksah ; nu ti tizirey nu adaba nəbu nəhi ana tay zlam ya ti tagray ni ti zlam məgədavani. ⁸ Lekələm ti dəgum ka wuməri ni. Nu ti nınjioru ka wuməri gani nani do, adaba sarta gani goro ənjia faŋ ndo. »⁹ Yezu nakəŋ əra əhia ma nana ana tay a nahkay ti, ənjəhad ka had Gelili zlam gayaŋ.

Pakama ga Yezu ya ədəm ka sarta ga wuməri ge mivicey ahay ni

¹⁰ Bəza ga məŋani tərā tədəgoru ka wuməri ni ti Yezu nakəŋ day ərə. ərə ti əŋgazlivu ana mis ndo, awayay ti tīpi naŋ ba. ¹¹ Mis təcakalava ga magray wuməri na ti, gədəkani ga ndam *Zədə ni tədəbay Yezu, tədəm : « Naŋ neley ? »¹² Mis dal-dalani ni təbu təzlapaki dal-dal ; mis ndahaŋ tədəm : « Naŋ mis sulumani. » Mis ndahaŋ ti ni tədəm : « Aha, naŋ mis sulumani do, agosay mis sawaŋ. »¹³ Ay maslaŋa əbi əzlapaki vay-vay bi, adaba tagrafəŋa aŋgwaz kə gədəkani ga ndam Zədə a.

¹⁴ Tərā təcekaba vad ga wuməri na kala-kala ti, Yezu əhuriyu a dalaka ga *ahay gədəkani ge Melefit ni vu mək ənjəki ka macahi zlam ana mis. ¹⁵ Pakama gayaŋ ya ədəm ni əgri ejep ana ndam Zədə, tədəm :

* 7:2 Wuməri ge mivicey ahay : mənjay Levi 23.34-36 ; Mimbiki 16.23.

« Nanj hini ejenjey ndo ni ti, àsəra zlam a ti ahəmamam ? »¹⁶ Eslini Yezu àhi ana tay : « Zlam goro ya ti nəcahi ana kəli ni ti goro goroani do ; ga Bay ya ti àslərbiyu nu ni.¹⁷ Pakama goro ya ti nədəm ni ge Melefit tək goro goroani aw ti, tamal maslaŋa awayay agray ere ye ti Melefit awayay ni ti aməsərkaba.¹⁸ Maslaŋa ya ti ahi ma gayanj gayanjani ana mis nahəma, awayay ti mis tázləbay nanj. Ay maslaŋa ya ti agray təwi ti mis tázləbay Bay ya ti àslərbiyu nanj ni ti adəm ma ge jiri, àsəkaf malfada do simiteni.¹⁹ Məwiz àdəfiki *Divi ge Melefit ana kəli ndo waw ? Ay e kidinj gekəli bu maslaŋa bəlanj àbi agəskabu ma gani bi timey ! Kawayum mijinj nu ti, nəgudar mam ? »²⁰ Mis dal-dalani ni təhi ahkado : « Araŋa agray kur aw ? Way awayay mijinj kur way ? »

²¹ Eslini Yezu àhi ana tay : « Nəgra təwi a bəlanj mək əgria ejep ana kəli a dek.²² Ku ka fat məpəsabana *kikelumi kədī ana bəza, adaba Məwiz àhi ana kəli kikelum. Ay ənjəki ke mekeli kədī ana bəza ti Məwiz do ; tənəkəki enji ti ata bənj ga bənj gekəli.²³ Kikelumi kədī ana bəza ka fat məpəsabana, kədəmum əgudar Divi ge Melefit ya ti Məwiz àvi ana kəli ni do. Nahkay ti nu nəhəngaraba mis a jigəriŋa ka fat məpəsabana ti, kəzumumku bəruv ti kamam ?²⁴ Kacalumki nu ka zlam magudarani ti mənəjəf majalaki ahər. Kəgrum nahkay va ba ; wudaka kədəmum ma nahəma, jalumkia ahər a lala day. »

Yezu ti nanj Bay gədəkani ya amara ni aw ?

²⁵ Ndam Zeruzalem ndahanj tədəm ahkado : « Hini hi maslaŋa ya ti tadəbay nanj, tawayay takad nanj ni do aw ?²⁶ Mənjumki : nanj əbu azlapay vay-vay kə meleher ge mis dek, day təhi ma ga araŋa do ni. Gədəkani geli təsəra nanj *Krist *Bay gədəkani ya amara ni ededinj a waw ?²⁷ Ay Bay gədəkani ya amara ni eminjia ti mis atəsər məlanj gayanj ya ti àsləkabiya ni do. Maslaŋa hini ti leli məsəra məlanj gayanj ya ti àsləkabiya na. »

²⁸ Yezu nanj əbu acahi zlam ana mis a dalaka ga *ahay gədəkani ge Melefit ni bu,

àhi ana tay kay kay, àdəm : « Kəsəruma nu a waw ? Kəsəruma məlanj ya ti nəsləkabiya na ededinj a waw ? Nu nuani nəra àna ahər goro goroana do. Ay Bay ya ti àslərbiyu nu ni ti nanj jireni. Lekulum ti kəsərumanj do.²⁹ Nu ti nəsəra nanj a, adaba nəsləkabiya afa gana ; àslərbiyu nu ti nanj. »

³⁰ Yezu àra àdəma ma nahkay ti nday nakənj tawayay təgəs nanj. Ay ti maslaŋa əsliki minjifinjəni do, adaba sarta gani gayanj ənjia faŋ ndo.³¹ E kidinj ge mis dal-dalani ni bu mis kay təvu, təfəkia ahər a, tədəm ahkado : « Ka ya ti Krist Bay gədəkani ya amara ni eminjia ni ti, amagraj zlam məgri ejep ana mis amatam ga maslaŋa hini ya ti agray ni aw ? »

³² Ndam *Feriziyənj təra ticia ma ge mis dal-dalani ya tədəmki ka Yezu e kidinj gatay bu na ti, təhi ma gani ana gədəkani ga ndam *manjalabakabu mis akaba Melefit ni, mək nday nakənj təslərbiyu ndam slewja ga məgəs Yezu.³³ Eslini Yezu àdəm ahkado : « Ananjəhad akaba kəli vad kay do ; kələn gani ananjəgoru afa ga Bay ya ti àslərbiyu nu ni.³⁴ Akədəbum nu, ay ti akədumu ahər do, adaba ekislumki moroni ka məlanj goro ya ti anoru ni do. »³⁵ Ndam *Zəde təzlapay e kidinj gatay bu, tədəm ahkado : « Àdəm amədi ahər do ni ti, amoru ti eley ? Bi amoru afa ga ndam geli ya tanjəhadkabu akaba ndam ya ti nday ndam Zəde do ni, bi amacahi zlam ana ndam ya ti nday ndam Zəde do ni tək ?³⁶ Ma gayanj ya àdəm : “Akədəbum nu, ay ti akədumu ahər do, adaba ekislumki moroni ka məlanj goro ya ti anoru ni do” ni ti, awayay adəm mam ? »

Yam ya avay sifa ni

³⁷ Ka fat ya ti tindeverinj wuməri ni tagray wuməri àtam ga vad nday ndahanj ni. Ka fat nani Yezu ècik jik, àhi ana mis ni kay kay, àdəm : « Tamal maslaŋa yam akada nanj a ti, mərə afa goro a, mīsi.³⁸ Maslaŋa ya ti afəku ahər ni ti, Melefit àdəm a Wakita gayanj ni bu : “Yam ya avay sifa ni aməngəzaya a vu ga maslaŋa gani nani ba akada ga yam ya ti akoru a zalaka vu ni.” † »³⁹ Yezu àdəm nahkay ti àdəmki ma ka *Məsuf ge Melefit, adaba amara

† 7:38 Mənjay Ezekiyel 47.1 ; Zakari 14.8.

məvi ana ndam ya ti təfəki ahàr ni. Ka sarta gani nani ti àvi ana tay fañ ndo, adaba àngoru a məlan masladani ge Melefit ni vu fañ ndo.

Mis ndahan tægəskabu Yezu do

⁴⁰ Mis dal-dalani ni tàra ticia ma ga Yezu ya àdəm na ti, mis ndahan e kidīn gatay bu tādəm : « Maslaña hini ti bay mahəngaray *pakama ge Melefit ya ti Məwiz àdəm amara ni ededīn. † » ⁴¹ Mis ndahan tādəm : « Nañ *Krist *Bay gəđakani ya amara ni. » Mis ndahan ti ni tādəm : « Ay Krist Bay gəđakani ya amara ni nañ mis ga had *Gelili aw ? ⁴² Adaba Melefit àdəm a Wakita gayan ni bu Bay gəđakani ya amara ni ti nañ wur huđ ge Devit. Nañ ti zal Betlehem, nañ ga kəsa ge Devit. § » ⁴³ Nahkay mis dal-dalani ni ticirvu azuhva Yezu. ⁴⁴ Eslini mis ndahan e kidīn gatay bu tādəm si tægəs nañ kwa. Ay ti maslaña àbi ènjifin bi.

⁴⁵ Ndam slewja ni tàra tàsləkabiya ti, gəđakani ga ndam *mañgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba ndam *Feriziyen ni tahi ana tay ahkado : « Kəgəsumbiyu nañ ndo ni ti kamam ? » ⁴⁶ Ndam slewja ni təhəngrifən ana tay, tahi ana tay ahkado : « Maslaña day-day àbi adəm ma akada gayan ni bi. » ⁴⁷ Ndam Feriziyen ni tahi ana tay ahkado : « Lekulum day əgosa kuli a zla do waw ? ⁴⁸ E kidīn ga gəđakani geli bu ahkay do ni e kidīn ga ndam Feriziyen bu ni ti, maslaña àbu àfəkia ahàr ka maslaña nana waw ? ⁴⁹ Ndam ya ti təfəki ahàr ka maslaña nani ti, nday ya ti təsər *Divi ge Melefit ya ti Məwiz àbəki ni do ni. Ay nday nani ti Melefit ètikwesla tay a. »

⁵⁰ Ay Nikodem nañ ya ti àrəkioru ka Yezu ga məlavad a vad nahan ni, nañ àkibu ka tay eslini, àhi ana tay ahkado : ⁵¹ « E Divi ge Melefit ya Məwiz àbiki ana leli ni bu ni ti, mìsliki magrafəña seriya kə mis a do, si tamal mīcifiña ma akaba məsəra ere ye ti àgray na kwa. » ⁵² Nday nakəñ tahi ahkado : « Nak day, nak zal Gelili zla tək ? Jengey Wakita ge Melefit ni nahəma, akəsər zal Gelili àbi ahəngaray pakama ge Melefit bi. »

[⁵³ Kələn gani ti, mis ya ti eslini ni ku way way do gatay àsləka, òru a magam gayan, *

8

¹ Yezu ti ni àcəloru ka həma *Oliviye ni.

Wal hala

² Hajən gani ge dæni nahəma, Yezu nakəñ àngoru a dalaka ga *ahay gəđakani ge Melefit ni vu. Òru ènjua ti mis ya ti eslini ni dek tərəkia. Nahkay nañ nakəñ ànjəhad digəs, acahi zlam ana tay. ³ Nañ àbu acahi zlam ni ana tay nahkay ti, ndam *məsər Wakita ge Melefit akaba ndam *Feriziyen təzəbiyu wal nahan, təfəkad nañ kə meleher ge mis ni dek. Wal nani ti tedi ahàr nañ àbu agray hala. ⁴ Tàra təkada nañ a ti tahi ana Yezu ahkado : « Məsi, wal hini ti təkəkia nañ ka magray hala. ⁵ Məwiz àbəki ma gani e *Divi ge Melefit bu, àhi ana leli mīzligi wal hala akada hini àna akur, mākad. Ay nak ti, kədəm mam ? » ⁶ Tahi nahkay ti tawayay təhəlfəña eyu a, ti təcalki nañ ka zlam magudarani. Ay Yezu nakəñ àzəgad ahàr jer mək àbəki zlam ka had àna weleher. ⁷ Nday nakəñ təmbrən mihindifin ma na kà Yezu a ndo, nahkay Yezu èzefteba ahàr a mək àhi ana tay ahkado : « Maslaña ya ti e kidīn gekuli bu àgudar zlam day-day ndo ni ti mīzligi wal ni enji. » ⁸ Àra àhia ma ana tay a nahkay ti, àzəgad ahàr mək àbəki zlam ka had keti. ⁹ Tàra ticia ma ga Yezu ya àhi ana tay na ti tàsləka bəlan àna bəlan. Medewél tàsləka enji a. Nahkay wal ni àgəjəni nañ bəlan kə meleher ga Yezu cilin. ¹⁰ Yezu àra èzefteba ahàr a ti àhi ana wal ni ahkado : « Mis nakəñ nday eley ? Maslaña ya ti àdəm təkad kur ni ti àbu waw ? » ¹¹ Wal ni àhəngrifən, àhi ahkado : « Maslaña àbi, Bay goro ni. » Mək Yezu àhi : « Nu day ngay təkad kur ti nədəm do. Sləka, ay ti kəgudar zlam day-day va ba. »]

Yezu nañ Bay ya ti asladī məlan ana mis ni

¹² Yezu àhi ana mis ni keti : « Nu ti bay ya ti asladī məlan ana mis ni. Maslaña ya ti adəbay nu nahəma, anəsladī məlan,

‡ 7:40 Mənjay Mimbiki 18.15. § 7:42 Mənjay 2 Semiyel 7.12 ; Mise 5.1. * 7:53 Zej 7.53–8.11 ti àbi a wakita ge Zej ya təkəki enji ni bu bi. A wakita ndahan bu ni ti àbu məbəkiani ka məlan nahan, Nahkay ti məsəra pakama hini ti Zej àbəki ka məlan hini do. Ku tamal nahkay nəngu ni ndam məsər zlam tādəm pakama hini ti àgrava ededīn a.

nahkay Melefit aməvi sifa. Ay maslaña ya ti adəbay nu do ni ti amanjəhad a məlan ziñ-ziñeni bu. » ¹³ Eslini ndam *Feriziyen ndahañ təhi ahkado : « Kagrakia sedi a ka ahàr gayak gayakana ti, ma gayak ni ma masakani. » ¹⁴ Yezu àhi ana tay ahkado : « Ku nəbu nagrakia sedi a ka ahàr goro goroana nəngu ni, ma goro ya nədəm ni ma ge jiri, ma masakani do. Adaba nəsera məlan ya nəsləkabiya na akaba məlan ya nakoru na. Ay lekələm ti kəsərum məlan ya nəsləkabiya na akaba məlan ya nakoru ni do. ¹⁵ Lekələm kədəmum mis əgudara zlam a ti kajalum ahàr akada ge mis hihiriken ni. Ay nu nədəm mis əgudara zlam a ti nəjalay nahkay do. ¹⁶ Ku tamal nagrafəña seriya kə mis a nəngu ni seriya goro ni ge jiri, adaba nagraj ti nu bəlan do ; Baba goro nañ ya əslərbiyu nu ni nañ əbu akaba nu. ¹⁷ Əbu məbəkiani e *Divi ge Melefit ya Məwiz əbiki ana kəli ni bu nahkay hi : “Tamal mis cə tagray sedi, tədəm ere gani jiri ti, ma gatay ni jiri ededīñ.” * ¹⁸ Nu nagrakia sedi a ka ahàr goro goroana. Baba nañ ya əslərbiyu nu ni day agrakua sedi a. » ¹⁹ Eslini təhi ana Yezu ahkado : « Buk gani nañ eley ? » Yezu nakəñ əhəngrifəñ ana tay, àhi ana tay ahkado : « Nu tekeđi kəsərum nu nu way do ni ti, kəsərum Baba do daya. Tamal kəsəruma nu a ti amal kəsəruma Baba daya. »

²⁰ Yezu adəm ma hini ti ka ya ti nañ əbu acahi zlam ana mis a dalaka ga *ahay gədəkani ge Melefit ni bu ni, nañ kə gəvay ga zlam ya təbiviyyu sədaga ana Melefit ni. Ay ti maslaña əsliki məgəs nañ ndo adaba sarta gayanəñ enjiyyu fañ ndo.

« Kisləmki mədəgumani ka məlan ya nakoru ni koksah »

²¹ Yezu àhi ana tay keti : « Nu ti nasləka. Lekələm akədəbum nu, ay ti akəmbərənum zlam magudarani gekəli ni do, nahkay akəmətum zlam gekəli. Adaba kisləmki mədəgumani ka məlan ya nakoru ni koksah. » ²² Eslini ndam *Zəde tədəm e kidīñ gatay bu ahkado : « Adəm “Kisləmki mədəgumani ka məlan ya nakoru ni koksah” ni ti, awayay akad ahàr gayanəñ

gayanəñi zla tək ? » ²³ Eslini Yezu nakəñ àhi ana tay ahkado : « Lekələm ti mis ya ka had, nu ti mis ya əsləkabiya agavəla ni. Lekələm ti ndam ga *duniya, nu ti nu mis ga duniya do. ²⁴ Nəhi ana kəli akəmbərənum zlam magudarani gekəli do, akəmətum ti azuhva nani. Nahkay ti ahàr adəm kəfumku ahàr, kəsərum nu gani, nu nəbu. Do ni ti akəmbərənum zlam magudarani gekəli ni do, akəmətum ededīñ. » ²⁵ Nahkay nday nakəñ təhi : « Nak way ? » Yezu əhəngrifəñ ana tay, àhi ana tay ahkado : « Kwa ka mənəkəi ga zlapay goro ni nəhia ana kəli a, nədəm nu gani. ²⁶ Nu nəbu əna zlam kay ga mədəmkiani ke kəli ga məgəs kəli əna seriya. Ay ma goro ya nəhi ana ndam ga duniya ni ti, ma ga Bay ya əslərbiyu nu əhu ni cilin. Nañ ti nañ jireni. »

²⁷ Yezu əra əhia ma na ana tay a nahkay ti ngay adəmki ma ka Bəñani ti, nday təsər ndo. ²⁸ Nahkay Yezu àhi ana tay ahkado : « Ka fat ya ti akəzumoya *Wur ge Mis agavəla ti, † akəsərum nu ti nu gani, nu nəbu. Eslini akəsərum zlam ya ti nagraj ni dek ti nu nuani nagraj ga ahàr goro do. Ma ya ti nədəm ni ti ma ga Baba ya acahu ni cilin. ²⁹ Bay ya ti əslərbiyu nu ni nañ əbu akaba nu, əmbərəñ nu ga ahàr goro ndo ; adaba nu nəbu nagraj zlam ya ti əbəlafəñ ni kəlavad. » ³⁰ Ka ya ti Yezu nañ əbu adəm ma ni nahkay ti, mis dal-dal təfəki ahàr.

Maslaña ya ti agudar zlam ti nañ evidi ga zlam magudarani

³¹ Eslini Yezu àhi ana ndam *Zəde ya təfəki ahàr a ni ahkado : « Tamal kəgəsumkabá ma goro ya nəhi ana kəli na lala, kəmbərənum do ni ti, kigəma ndam mədəbay nu ededīñ ededīñena. ³² Akəsərum jiri, nahkay ti ekigəm lekələm evidi va do. » ³³ Nday nakəñ təhəngrifəñ, təhi : « Leli bəza huđ ga Abraham. Day-day leli miği evidi ga maslaña ndo ni ti, kədəm mara miği leli evidi va do ni ti ahəmamam ? » ³⁴ Yezu àhi ana tay ahkado : « Nəhi ana kəli nahəma, maslaña ya ti agudar zlam ti nañ evidi ga zlam magudarani. ³⁵ Nədəm nahəma, evidi ti day-day tacalkivu nañ ke mis ga huđ ahay

* **8:17** Mənjay Mimbiki 17.6 ; 19.15. † **8:28** Yezu adəm : « Akəzumoya Wur ge Mis agavəla » ti adəmki ma ka madarəñ nañ kə təndal.

do. Ay wur ga bay ahay ti ku ananaw nañ wur ga hud' ahay zlam gayan. ³⁶ Tamal Wur ge Melefit àmbaya kùli e evidi ba ti, kigum lekulum evidi va do ededij. ³⁷ Nèsèra lekulum ti bəza hud' ga Abraham. Ay ti kawayum kəkadum nu, adaba kawayum mægəsumkabu pakama goro do. ³⁸ Nu ti nədəm ere ye ti Baba àdəfuki ni; lekuli ti ni kəgrum ere ye ti bəñ gekuli àhi ana kuli ni. » ³⁹ Nday nakəñ təhəñgrifəñ, təhi : « Bəñ geli ti Abraham timey. » Eslini Yezu àhi ana tay ahkado : « Tamal lekulum bəza ga Abraham ti akal kəgrum təwi akada ga Abraham ya àgray ni. ⁴⁰ Nu nəbu nəhi ma ge jiri ya Melefit àhu ni ana kuli, ay nihi ti kawayum kəkadum nu sawan. Abraham àgray nahkay ndo timey ! ⁴¹ Lekulum ti kəgrum təwi akada ga bəñ gekuli ya agray ni. » Nday nakəñ təhi : « Leli ti leli bəza məva do. Melefit nañ bəlan nañ Bəñ geli. Bəñ geli nahan àbi. »

⁴² Yezu àhi ana tay ahkado : « Tamal ti Melefit nañ bəñ gekuli ededij ti amal kawayum nu, adaba nəsəkabiya afa gana nàra afa gekuli a. Nu nàra ti àna ahàr goro goroani do ; nañ àslərbiyu nu. ⁴³ Kicəm ma goro ya nəhi ana kuli ni do ni ti kamam ? Kicəm do ni ti adaba kisləmki məbi slimi ana ma goro ya nəhi ana kuli ni do. ⁴⁴ Lekulum bəñ gekuli ti *Seteni. Kawayum kəgrum ti təwi ga bəñ gekuli gani ya awayay ni. Kwa ahaslani nañ àbu abazl mis zlam gayan, day-day àdəm ma ge jiri ndo, adaba jiri gayan àbi. Masəkad malfada ti təwi gayan, adaba nañ bay masəkad malfada, nañ bəñ gani daya. ⁴⁵ Ay nu ti nədəm ma ge jiri, nahkay ti kawayum mægəsumkabu ma goro ya nəhi ana kuli ni do. ⁴⁶ Way esliki madafaya zlam a ti, adəm nu nagudar ni way ? Ay tamal ma goro ya nədəm ni dek jiri ti, kawayum mægəsumkabani do ni ti kamam ? ⁴⁷ Mis ge Melefit ti abi slimi ana ma ge Melefit, ay lekulum ti lekuli ndam ge Melefit do. Kawayum məbumi slimi ana ma gayan do ni ti azuhva nani. »

Kwa ka ya tiwi Abraham fañ ndo ni, Yezu nañ àbu àndava

⁴⁸ Ndam *Zude ni təhi ana Yezu ahkado : « Mədəm nak zal Samari, seteni ànukviyu a

ahàr vu ti, ma geli ni jiri ededij. » ⁴⁹ Yezu àhi ana tay : « Seteni ànuviyu bi. Zlam goro ya nagray ni ti ga mazləbay Baba goro sawan. Lekulum ti ni kanjakum nu, kəbumku mimili. ⁵⁰ Nu ti ngay mis təzləbay nu kwa ti nədəm do. Ay Maslaña àbu bəlan awayay ti təzləbay nu, nañ gani agray seriya ge jiri daya. ⁵¹ Nəhi ana kuli nahəma, maslaña ya ti àgəskabá ma goro na ti aməmət day-day do. »

⁵² Nahkay ndam Zude nakəñ təhi ahkado : « Nihi ti mèsèra seteni ànukviyu a ahàr bu ededij zla ! Abraham àməta, ndam məhəngri *pakama ge Melefit ana mis day təməta, ay nak kədəm tamal maslaña àgəskabá ma gayak na ti amət day-day do ni ti ahəmamam ? ⁵³ Bəñ geli Abraham tekeđi àməta ti, nak kàtam nañ aw ? Ndam məhəngri pakama ge Melefit ana mis ni day təməta, ay nak ti kədəm nak way ? » ⁵⁴ Yezu àhəngriifəñ ana tay, àhi ana tay ahkado : « Tamal nu nuani nazləbay ahàr goro ti, mazləbavani nani egi zlam masakani. Bay ya ti azləbay nu ni ti Baba nañ ya ti kədəmum nañ Melefit gekuli ni. ⁵⁵ Lekulum kəsərum nañ do, ay nu ti nèsèra nañ a. Tamal nədəm nəsər nañ do ni ti, nasəkad malfada akada gekuli ni. Nu nèsèra nañ a, nəbu nəgəskabu ma gayan daya. ⁵⁶ Bəñ gekuli Abraham àmərva adaba àsəra emipi sarta ga marana goro a. Èpia, mək àmərva àna nañ a àkiva. » ⁵⁷ Eslini ndam Zude ni təhi ahkado : « Nak kəzum vi kru kru zlam ndo ni ti, kədəm kipià Abraham a ti ahəmamam ? » ⁵⁸ Yezu àhi ana tay ahkado : « Nəhi ana kuli nahəma, kwa ka ya ti tiwi Abraham fañ ndo nəngu ni, nu gani, nu nəbu àndava. » ⁵⁹ Yezu àra àdəma nahkay ti nday nakəñ təhəl akur ge mizligi nañ àna nañ. Ay ti Yezu àbu e kidij ge mis bu mək àsləka a məlan ga *ahay gəđakani ge Melefit ni ba, àhəraya e mite va.

9

Yezu ahəngaraba zal wuluf nahan a

¹ Ka ya ti Yezu nañ àbu akoru e divi bu akaba ndam madəbay nañ ni ti èpi zal wuluf nahan. Maslaña gani nani ti tiweya nañ wulufana. ² Eslini ndam madəbay nañ ni təhi ahkado : « Məsi, maslaña hini tiweya

naŋ wulufana ti, way àgudar zlam way ? Àgudar zlam ti naŋ tək, day ti ata bəbənani tågudar aw ? » ³ Yezu àhəŋgrifəŋ ana tay, àhi ana tay ahkado : « Tìweya naŋ wulufana ti azuhva àgudara zlam a ahkay do ni ata bənani tågudara zlam a palam do. Tìwi naŋ nahkay ti, Melefit awayay ti mis tìpi njəda gayəŋ àna maslaŋa hini. ⁴ Nihi məlaŋ maslani ti ahàr àdəm məgrum təwi ga Bay ya àslərbiyu nu ni. Məlavad egi wudak, nahkay ti maslaŋa emisliki magray təwi ni koksah. ⁵ Ka ya ti nu nəbu a duniya bu mba ni ti nəsladi məlaŋ ana mis. » ⁶ Àra àdəma nahkay ti ètiferu esliḅ a had, àgraya eliḅisl àna esliḅ gayəŋ na mək àgriki ke eri ana zal wuluf ni. ⁷ Àhi ana zal wuluf ni ahkado : « Ru kàbaray eri a dəluv Siləwe ni bu. » Siləwe ti awayay adəmvaba « Məslərani. » Zal wuluf nakəŋ òru àbaray eri ni. Àra àbara eri na ti epi divi, mək àsləka, òru a magam.

⁸ Ndam mahay gayəŋ akaba ndam ya təbu tipi naŋ ahaslani naŋ àbu ahəŋgalay zlam ni tədəm ahkado : « Maslaŋa hini ti naŋ ya ti kəlavad anjəhad digəsa, ahəŋgalay zlam ni do aw ? » ⁹ Mis ndahaŋ tədəm : « Naŋ. » Mis ndahaŋ ti ni tədəm : « Naŋ do, təzavu ciliŋ. » Mək naŋ nakəŋ àdəm : « Nu gani timey ! » ¹⁰ Eslini nday nakəŋ təhi ahkado : « Kipi divi nahkay ti, mam àgrakukvu mam ? » ¹¹ Naŋ nakəŋ àhəŋgrifəŋ ana tay, àhi ana tay ahkado : « Maslaŋa ya ti təzalay naŋ Yezu ni àgraya eliḅisl a, àgruki ke eri mək àhu ahkado : “Ru kàbaray eri a dəluv Siləwe ni bu.” Nu nakəŋ mək nòru. Nòru nəbara ti nìpi divi həya. » ¹² Nday nakəŋ təhi : « Maslaŋa gani nani naŋ eley ? » Àhi ana tay : « Nəsər do. »

Ndam Feriziyen tihindifiŋa ma kà zal wulufna

¹³ Təzoru maslaŋa ya ti ahaslani naŋ wulufani ni afa ga ndam *Feriziyen. ¹⁴ Yezu àgraya eliḅisl a, àgriki ana zal wuluf ni mək àhəlukaba eri na ti ka fat məpəsabana. ¹⁵ Tòru tìnjəa àna naŋ a ti, ndam Feriziyen ni day tihindifiŋa, təhi : « Nihi kipi divi ti, mam àgrakukvu mam ? » Naŋ nakəŋ àhi ana tay ahkado : « Maslaŋa gani nani àgruki eliḅisl ke eri, nəbaray eri mək nìpi divi həya. » ¹⁶ E kidiŋ ga ndam Feriziyen ni bu mis ndahaŋ

tədəm : « Ku way məgray ere hini way naŋgu ni, maslaŋa gani àsləkabiya afa Melefit a do, adaba àgra zlam ya ti àbəlay magrani do na a vad *məpəsabana ba. » Mis ndahaŋ ti ni tədəm : « Tamal naŋ bay magudar zlam ti, esliki magray zlam ya ti agri ejep ana mis akada hini ni aw ? » Nahkay tìcirva e kidiŋ gatay ba. ¹⁷ Eslini ndam Feriziyen nakəŋ tihindifiŋa ma kà zal wuluf ya àŋgaba na keti, təhi ahkado : « Nak ti maslaŋa ya ti àhəlukaba eri a ni ti kədəm naŋ way ? » Naŋ nakəŋ àhi ana tay ahkado : « Naŋ bay *mahəŋgaray pakama ge Melefit. »

¹⁸ Ay ti gədákani ga ndam *Zude ni ti ŋgay ahaslani naŋ wulufani day ti nihi epi divi ti təwayay məgəskabani ndo. Nahkay təzalabiyu ata bənani ¹⁹ ge mihindifiŋa ma kà tay a. Tàra tìnjia ti təhi ana tay ahkado : « Wur gekəli ya kədəmum kiwəmaya naŋ a wulufana ti naŋ hini edediŋ aw ? Ay ti mam àgravu nihi ti epi divi ni mam ? » ²⁰ Nday nakəŋ təhəŋgrifəŋ ana tay, təhi ana tay ahkado : « Məsəra hini ti wur geli, ka ya ti miweya ti naŋ wulufani edediŋ. ²¹ Ay ere ye ti àgravu, epi divi hi ti, məsər do. Maslaŋa ya ti àhəlukaba eri a ni day məsər do. Naŋ wur va do, hindəmfiŋa kà naŋ naŋana ; esliki məhəŋgrifəŋani ana kəli. » ²² Tədəm nahkay ti adaba aŋgwaz àwərfəŋa tay kà gədákani ga ndam Zude na. Adaba ndam Zude ni dek təzlapakabá, tədəm maslaŋa ya adəm Yezu naŋ *Krist ti təcəfəŋa naŋ kà mahəŋgalay Melefit akaba tay a ahay ga *mahəŋgalavù Melefit ni ba. ²³ Ata bənani tədəm naŋ wur va do, tihindifiŋa kà naŋ naŋana ti azuhva nani.

²⁴ Ndam Feriziyen ni təzalay maslaŋa ya ti ahaslani naŋ wulufani ni keti. Àra ènjia ti təhi : « Dum ma ge jiri kə meleher ge Melefit. Leli ti məsəra maslaŋa ya ti kədəm àhəlukaba eri a ni ti naŋ bay magudar zlam. » ²⁵ Naŋ nakəŋ àhəŋgrifəŋ ana tay, àhi ana tay ahkado : « ŋgay naŋ bay magudar zlam ahkay do ni àgudar zlam do ni ti nəsər do. Ere ye ti nəsər ni ti zlam bəlaŋ : ahaslani ti nu wulufani, ay nihi ti nipi divi. » ²⁶ Nday nakəŋ tihindifiŋa, təhi : « Àgruk ti mam ? Àhəlukaba eri a ti ahəmamam ? » ²⁷ Naŋ nakəŋ àhi ana tay ahkado : « Nəhia ana kəli a àndava,

kicamuki ndo timey. Ay kawayum nahi ana kuli kicam keti ti kamam ? Tak lekulam day kawayum migi ndam madabay nan aw ? » ²⁸ Ara adama nahkay ti, nday nakon tindivi nan, tadam : « Adabay maslana nani ti nak kwa. Leli ti leli ndam madabay Mawiz. ²⁹ Leli ndam madabay Mawiz adaba masera Mawiz ti Melefit ahia ma gayan ana nan a. Ay maslana nani ti maser malan gayan ya aslakabiya na do simiteni. » ³⁰ Nan nakon ahi ana tay nahkay hi : « Lekulam kaserum malan gayan ya aslakabiya na do ni ti ahmamam ? Ay ahelukaba eri a timey ! ³¹ Masera tamal bay magudar zlam ahengalaleng zlam ke Melefit ti Melefit eciiki do. Ay ku way way do tamal ahengalay Melefit ana mahengaroru ahàr a had akaba agray ere ye ti ahi magray ni ti, Melefit eciiki. ³² Day-day maslana eci ti maslana nahan ahelikaba eri ana mis tiweya nan a wulufana ndo. ³³ Tamal ti maslana nani aslakabiya afa ge Melefit a do ni ti, amal esliki magray aranja koksah. » ³⁴ Nday nakon tahananrifan, tahi : « Kwa tiweya kur a nak bay magudar zlam ti kacahi zlam ana leli aw ! » Nahkay tagaraya nan e mite va.

Way nan wulufani edefin way ?

³⁵ Yezu ara ecia ndam Feriziyen ni tagaraya zal ya ahaslani wulufani na e mite va ti adabay nan. Ara adia ahar a ti ahi ahkado : « Kafaki ahàr ka *Wur ge Mis aw ? » ³⁶ Ahengrifan, ahi : « Nan way, Bay goro ni, ti nafaki ahàr ni ? » ³⁷ Yezu ahi : « Bay ya ti kabu kamantaleng, nan abu ahuk ma ni ti nan gani. » ³⁸ Nan nakon ahi : « Nafukuka ahàr a, Bay goro ni. » Mèk abehadi mirdim grik.

³⁹ Eslini Yezu adam : « Nara a duniya va ti ga magrafana seriya ke mis a ; ti ndam wuluf tipi divi, nday ya tadam tipia divi a ni tawuluf. » ⁴⁰ Ndam *Feriziyen ya tabu akaba nan eslini ni tara ticia ma gayan na ti tahi : « Leli day leli ndam wuluf aw ? » ⁴¹ Eslini Yezu ahi ana tay ahkado : « Tamal ti kanjum lekuli ndam wuluf ti, amal zlam magudarani gekuli abi. Ay nihi ti kadamum kabum kipam divi ti zlam magudarani gekuli abu. »

10

Bay majagay tambambak

¹ Yezu adam keti : « Nahi ana kuli nahama, maslana ya ti ahuriyu a gargara ga tambambak vu gwar a mahay do, ahuriyu ana malan nahan ti, nan zal akal, nan zal abra. ² Ay maslana ya ti ahuriyu gwar a mahay ga gargara ni ti nan bay majagay tambambak. ³ Bay majagay gargara ni azlakiaba mahay ana bay majagay tambambak na. Azlakiaba ti bay majagay tambambak ni azalay tambambak gayan dek balan balan ana slimi gatay. Tambambak ni ticia denggu gayan a ti tasera, abaya tay e mite va. ⁴ Ka ya ti abaya tay a nahama, adi kama ana tay, mèk tambambak ni tadaboru nan kalen, adaba tasera denggu gayan a. ⁵ Ay ti atadaboru maslana ya ti taser nan do ni do ; atacuhwafana, adaba taser denggu ge mis ndahan do. » ⁶ Yezu ahi ma *gozogul hini ana tay, ay ti ticiaba ere ye ti awayay ahiki ana tay na ndo.

Yezu nan bay ya ti ajagay zlam lala ni

⁷ Yezu ahi ana tay keti : « Nahi ana kuli nahama, mahay ga gargara ga tambambak ni ti nu. ⁸ Mis ndahan ya tara, tadam tajagay tambambak ni ti, nday dek ndam akal, ndam abra ; ay tambambak ni ticiiki ma ana tay ndo. ⁹ Mahay ti nu, maslana ya ti ahuriyu gwar a nu bu ni ti aranja amacay nan do, Melefit amahengay nan. Nahkay emisliki mahuriyu a gargara vu, maharana e mite va akaba amangot zlam mazum gayan. ¹⁰ Zal akal ara ti ga mahel zlam ana akal, ga mabazl zlam akaba ge mijin zlam. Ay nu nara ti, nawayay ti mis tangelot sifa ya ti andav day-day do ni. Sifa gani nani ti navi ana tay atam ya ti tiwi mis ana nan ni.

¹¹ « Bay ya ti ajagay zlam lala ni ti nu. Bay ya ti ajagay zlam lala ni ti, ku takadki nan ka tambambak gayan ya ti ajagay tay ni nangun ni agaskabu, ambran tay do. ¹² Ay ti maslana ya ajagi zlam ana mis ti tepal nan ni ti ajagay zlam lala do, adaba tamal epia kara gili nan abu ara ti acuhway, ambarbu tambambak ni. Amambarba tay

a ti, kəra gili ni amabazl ndahan, emidik-aba ahār a ana mægəjəni gana. ¹³ Maslaŋa ya ti acuhway, ambərbu təmbəmbak ni ti təmbəmbak ni təhəli ahār do, adaba naŋ agray ni təwi ga siŋgu ciliŋ. ¹⁴ Bay ya ti ajəgay zlam lala ni ti nu. Nu nəsəra təmbəmbak goro a, təmbəmbak goro day təsəra nu a ¹⁵ akada ga Baba ya əsəra nu a, nu day nəsəra Baba ni. Nahkay ti nəgəskabu ti təkadki nu ka təmbəmbak goro ya najəgay ni. ¹⁶ Təmbəmbak goro ndahan təbu, ay ti təkibu ka ndahan ya a gargara hini bu ni bi. Nday gani nani ti ahār ədəm nəhəbiyu tay daya. Etici dəngu goro, etigi ka ahar bəlan akaba ndahan ni, bay majəgay tay day bəlan. ¹⁷ Baba awayay nu adaba nəgəskabu ti nəmət ka mawayay goro, do ni ti maslaŋa əsliki makad nu do. Nəməta nəngu ni, nisliki maŋgabana tata. ¹⁸ Maslaŋa ya ti esliki makad nu ni ti əbi, nəgəskabu nəmət ti ka mawayay goro. Nisliki məmətani ka mawayay goro ; nisliki maŋgabana daya. Bəŋ goro əhu gray ti nahkay. »

¹⁹ Ndam *Zude ni təra ticia ma ga Yezu ya ədəm na ti ticirvu e kidiŋ gatay bu keti. ²⁰ Mis ndahan kay e kidiŋ gatay bu təbu tədəm : « Seteni àniviyu a ahār vu, naŋ zal seteni ti kəbumi slimi ana ma gayan ni ti kamam ? » ²¹ Mis ndahan ni ti ni tədəm : « Zal seteni ədəm ma gayan hini ya ədəm ni do. Zal seteni ti esliki məzləkikaba eri ana ndam wuluf a waw ? »

Ndam Zude təwayay mægəskabu ma ga Yezu do

²² Sarta ga wuməri ga məzləkaba *Ahay gədəkani ge Melefit na ənjəa, təgray a Zeruzalem, sarta gani nani ti ahar kusi. ²³ Nahkay Yezu asawađay a dalaka ga *ahay gədəkani ge Melefit ni bu, ka məlan ya təzalay Dalahay ga Salomon ni. ²⁴ Ndam *Zude ni təcakalakivu ka Yezu, təveliŋi ahār, təhi ahkado : « Tamal nak *Krist edediŋ ti, hi ana leli vay-vay kimbirfəŋ ba, nahkay ti ahār aməhəli ana leli va do. » ²⁵ Eslini Yezu əhəŋgrifəŋ ana tay, əhi ana tay ahkado : « Nəhia ana kəli a əndava, ay ti kəwayum mægəsumkabu ma gani ndo timey. Təwi ya nagray ni ti nagray əna

njəda ga Baba, nahkay təwi gani nani adəfiki ana kəli nu ti nu way. ²⁶ Ay ti kekileŋa lekələm kəwayum məfumku ahār do, adaba lekələm kəkumkibu ka təmbəmbak goro bi. ²⁷ Təmbəmbak goro ti tici dəngu goro, nu day nəsəra tay a, nday day tadəbay nu. ²⁸ Nəvi *sifa ya əndav day-day do ni ana tay, atəmət do, maslaŋa day emisliki məhəlfua tay a do. ²⁹ Baba Melefit naŋ ya əbu təmbəmbak ni ti naŋ gədəkani atam mis dek, atam zlam dek. Maslaŋa əbi esliki məhəlfəŋa tay kə Baba bi. ³⁰ Leli ata Baba ti leli bəlanani. »

³¹ Yezu əra ədəma nahkay ti ndam Zude ni təhəl akur keti, tawayay mizligi naŋ əna naŋ. ³² Yezu əhi ana tay ahkado : « Nəgra təwi sulumana sulumana kay e kidiŋ gekəli ba əna njəda ga Baba. Ay kawayum kizligum nu əna akur, kakadum nu ti əki ke təwi weley gani weley ? » ³³ Eslini ndam Zude ni təhəŋgrifəŋ, təhi ahkado : « Mawayay mizligi kur əna akur, mawayay makad kur ti, əki ke təwi sulumani do. Mizligi kur ti adaba kindəvia Melefit a palam ; nak mis, ay ti kawayay kazay ahār gayak akada nak Melefit. » ³⁴ Yezu əhəŋgrifəŋ ana tay, əhi ana tay ahkado : « Əbu məbəkiani a Wakita ge Melefit ni bu, Melefit ədəm nahkay hi : “Lekələm ti melefit.” * Əbi məbəkiani nahkay hi bi aw ? ³⁵ Maslaŋa əbi esliki məbəkia zlam ya əbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu na bi. Nahkay nday ya ti Melefit əhi ma gayan ana tay ni ti əzalay tay melefit edediŋ. ³⁶ Ay nu ti Baba adaba nu a, əslərbiyu nu a duniya vu. Goro ya nədəm “Nu Wur ge Melefit” ni ti, ahəməmam kisləmki mədəmani nindivi naŋ ni mam ? ³⁷ Tamal nagray təwi ni ga Baba do ni ti kəfumku ahār ba. ³⁸ Ku nagray təwi ga Baba, kəfumku ahār do nəngu ni, gəsumkabá təwi goro ya nagray na digəpa. Nahkay ti akəsərum lala, nu nəbu əna njəda ga Baba, naŋ day naŋ əbu əna njəda goro, nahkay leli ata Baba ti bəlanani. » ³⁹ Yezu əra ədəma ma na nahkay ti, tawayay mægəs naŋ keti, ay ti atəmfəŋa kə tay a.

⁴⁰ Kələŋ gani Yezu əsləka, əŋgoru ke ledi ge Zardeŋ, ka məlan ge Zenj ya *əbaray

* **10:34** Limis 82.6.

mis ahaslani ni. Naŋ nakəŋ ànjəhad eslini gosku ɓal. ⁴¹ Ka ya ti naŋ àbu eslini ni ti mis kay tərəkia, təbu tədəm : « Zeŋ ti àgray zlam magray ejep ndo ; ay ma gayaŋ ya àdəmki ka maslaŋa hini ni dek ti jiri edeɗiŋ. » ⁴² Eslini mis kay təfəkia ahàr ka Yezu a.

11

Lazar àməta, mək Yezu ahəŋgaraba naŋ e kisim ba

¹ Zal nahaŋ àbu, slimi gani Lazar, arməwər àzəgadiya naŋ a. Kəsa gayaŋ Betani, nday akaba bəza ga mənani walani ata Mari nday ata Marta. ² Mari ti nani, Mari ya ti àbəkɪ tersel ka asak ga Bay geli mək àtəmadkia àna məhər gayaŋ a ni. Lazar naŋ ya ti èbesey do ni ti wur ga mənani. ³ Nahkay bəza ga mən ga Lazar nakəŋ tàslərkiuru mis ka Yezu ti məhi : « Bay geli, zləba gayak Lazar èbesey do. » ⁴ Yezu àra ècia ma na nahkay ti àdəm : « Arməwər ga Lazar ni ti àkad naŋ do. Ay ti mis atəsər njəda ge Melefit àna naŋ sawaŋ. Nahkay atazləbay Melefit, atazləbay nu Wur ge Melefit daya. »

⁵ Lazar akaba bəza ga mənani ata Mari nday ata Marta ti Yezu awayay tay ; ⁶ ay àra ècia ga Lazar ya èbesey do na ti òru weceweci ndo, àpəskivu ka ahàr gani vad cə. ⁷ Kələŋ gani àhi ana ndam madəbay naŋ ni ahkado : « Nihi ti sarta ènjəa ga maŋgona e Zəde a. » ⁸ Ndam madəbay naŋ ni təhi ahkado : « Məsi, nihi guhwa huya ndam *Zəde ni tawayay tizligi kur àna akur, tawayay takad kur ti, kəŋgoru eslini keti aw ? » ⁹ Yezu àhi ana tay : « Mələfat ti njemdi kru mahar cə do aw ? Tamal mis asawaɗay ga məlafat ti èji asak do, adaba naŋ a məlaŋ masladani bu, epi divi lala. ¹⁰ Ay tamal mis asawaɗay ga məlavad ti eji asak, adaba naŋ àbi a məlaŋ masladani bu bi, èpi divi lala do. » ¹¹ Yezu àra àhia ma ana tay a nahkay ti àhi ana tay : « Zləba geli Lazar àdiya e dəwir va, ay nakoru nepidəkababiya naŋ a. » ¹² Eslini ndam madəbay naŋ ni təhi ahkado : « Bay geli, tamal àdiya e dəwir va ti, amaŋgaba a arməwər gayaŋ ni ba do waw ? » ¹³ Ga Yezu ya àhi ana tay nahkay ti awayay ahi ana

tay Lazar àməta. Ay ndam *madəbay Yezu ni təhi ana ahàr hi ti Yezu àdəmki ma ti ke dəwir dəwireni edeɗiŋ. ¹⁴ Nahkay Yezu àhi ana tay vay-vay : « Lazar àməta. ¹⁵ Nu nəbi ka məlaŋ gani bi ti nəbu nəmərɔv azuhva kəli, adaba akəfumku ahàr àkivu. Ay nihi ti takomum mədəgumkiuru. » ¹⁶ Eslini Tumas naŋ ya təzalay naŋ Didim ni àhi ana ndam madəbay Yezu ndahaŋ ni ahkado : « Leli day takomum madəboru naŋ, ti tōru tábazla leli akaba naŋ a. »

¹⁷ Yezu akaba ndam madəbay naŋ ni tɪnjəa a Betani a wudak ti, təhi ana tay Lazar àgra vad a fad e mindiviŋ ba. ¹⁸ Betani ti driŋ driŋ akaba Zerəzalem kay do, èsli ezewed kru kru mahkər do. ¹⁹ Nahkay ndam Zəde kay tōra eslina ga məgrikabiyu ezekw ana Marta nday ata Mari ga wur ga mən gatay ya àməta na. ²⁰ Marta àra ècia Yezu naŋ àbu ènjia wudak ti àŋgwivoru a ma vu. Mari ti ni naŋ a magam manjəhadani digusa. ²¹ Ata Marta tàra tábakabá ahàr ata Yezu a ti Marta nakəŋ àhi ahkado : « Tamal nak kələbu ahalay ti, akal wur ga mma ni àmət ndo. ²² Ay nəsəra ku nihi day ere ye ti kihindifiŋa kè Melefit a dek day Melefit aməvuk. » ²³ Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Wur ga muk ni amaŋgaba e kisim ba. » ²⁴ Marta àhi : « Iy, nəsəra ka fat ga mandav ga duniya mis ataŋgaba e kisim ba ni ti, naŋ day amaŋgaba. » ²⁵ Yezu àhi keti : « Mis taŋgaba e kisim ba, təbu àna sifa ti azuhva nu, adaba nu nəbu palam. Maslaŋa ya ti àfəkua ahàr a ti ku tamal àməta nəŋgu ni amələbu àna sifa. ²⁶ Maslaŋa ya ti naŋ àbu àna sifa, àfəkua ahàr a ti, amaŋjəhad ga kaŋgay-kaŋgayani, àmət do. Kəhi ana ahàr ma goro hini ya nəhuk ni ma ge jiri do waw ? » ²⁷ Eslini Marta nakəŋ àhi ahkado : « Ma ge jiri, Bay goro ni ; nəsəra nak *Krist *Bay gəɗakani ya Melefit àslərbiyu a duniya vu ni, nak Wur ge Melefit. »

²⁸ Marta àra àhia ma na nahkay ti àsləka, àŋgoru a magam, mək àzalay wur ga mənani Mari, àhi ma akal-akal, àhi ahkado : « Məsi geli àra, naŋ àbu ehindi kur. » ²⁹ Mari àra ècia ma ga wur ga mənani ya àhi na ti ècikaba cəkwaɗ, àrəkioru ka Yezu. ³⁰ Ka sarta nani ti Yezu àhuriyu a kəsa ni vu faŋ ndo, kek-

ileŋa naŋ àbu ka melaŋ ya tàbakabu ahàr nday ata Marta ni mba. ³¹ Ndam Zude ya tãvu a ahay bu, tòru eslini ga mægri ezekw ana tay ni tàra tipia Mari nakəŋ ècikaba cəkwađ àhəraya e mite va ti tàdəbabiyu naŋ. Tàdəboru naŋ ti, təhi ana ahàr bi akoru kè mindiviŋ, akoru etəwibiyu eslini. ³² Mari òru ènjəa ka melaŋ ga Yezu na, èpia naŋ a ti àbəhadī mirdim, àhi ahkado : « Bay goro ni, tamal nak kələbu ahalay ti, akal wur ga mma ni àmət ndo. » ³³ Yezu àra èpia Mari a naŋ àbu etəwi, ndam Zude ya tàdəbabiyu Mari ni day təbu titəwi ti, àhəlia ahàr a dal-dal, bəruv àwəra naŋ a. ³⁴ Mək àhi ana tay ahkado : « Kəfumiyyu naŋ e mindiviŋ vu eley ? » Nday nakəŋ təhəŋgrifəŋ, təhi : « Bay geli, ra kara kipibiya melaŋ gana. » ³⁵ Eslini Yezu etəwi. ³⁶ Ndam Zude ni tàra tipia naŋ a naŋ àbu etəwi ti tədəm : « Mənjumki day ti, àwaya naŋ a dal-dal ni. » ³⁷ Ay mis ndahaŋ e kidiŋ gatay bu tədəm ahkado : « Àhəlikaba eri ana zal wuluf a ti, ti Lazar àmət ba ti èsliki magrani koksah aw ? »

³⁸ Eslini bəruv àwəra Yezu a keti, mək òru ke mindiviŋ ni. Mindiviŋ nani ti ahuzl, təzləkləŋ ma gani àna belim gəđakani. ³⁹ Tòru tinjəa ti Yezu nakəŋ àhi ana tay ahkado : « Zumləŋa belim na kà ma ge mindiviŋ na. » Eslini Marta wur ga məŋ ga maslaŋa ya ti àmət ni àhi ahkado : « Bay goro, àgra vad a fad nihi e mindiviŋ ni ba ni ti èzia àndava timey. » ⁴⁰ Yezu àhi ahkado : « Nəhuka àndava : tamal kəfəkua ahàr a nahəma ekipi zlam, akəsər Melefit ti naŋ njəda-njədani, akazləbay naŋ ti, kici ndo waw ? » ⁴¹ Nahkay mis ni təzələŋa belim na kà ma ge mindiviŋ na. Eslini Yezu nakəŋ àmənjoru agavəla, àdəm : « Səsi gayak Bəba goro ni, adaba kəgrua ere ye ti nihindilək na. ⁴² Nu ti nəsəra nak kəbu kəgru ere ye ti nihindilək ni dek kələvad. Ay nədəm ma hini ti, nawayay ti mis ya təbu ahalay teveliŋ nu ni tici, ti təsər nak kəslərbiyyu nu eđedīŋ. » ⁴³ Yezu àra àdəma ma na nahkay ti àzlah kay kay, àdəm : « Lazar, həraya e mindiviŋ ni ba. » ⁴⁴ Nahkay maslaŋa ya ti àmət ni àhəraya, asak mitəwideni, ahar day mitəwideni àna gabaga, ahàr gayəŋ makambahani

àna azana. Eslini Yezu nakəŋ àhi ana mis ni ahkado : « Picehəməba naŋ a, ti māsawaday. »

Gəđakani ga ndam Zude tagray sawari ge mijij Yezu

(*Meciyə 26.1-5 ; Mark 14.1-2 ; Luk 22.1-2*)

⁴⁵ Ndam *Zude ya tàra afa ga Mari a, tipi ere ye ti Yezu àgray ni ti, mis ndahaŋ kay e kidiŋ gatay bu təfəkia ahàr ka Yezu a. ⁴⁶ Ay mis ndahaŋ e kidiŋ gatay bu tərəkioru ka ndam *Feriziyəŋ, təŋgəhadī ere ye ti Yezu àgray ni ana tay. ⁴⁷ Gəđakani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba ndam Feriziyəŋ ni tàra ticia ma na ti, təzalakabu gəđakani ga ndam Zude ni dek, tədəm : « Nihi maslaŋa hini agray zlam magray ejep dal-dal ti, məgrum ahəmamam ? ⁴⁸ Tamal məmbrəŋa naŋ a, naŋ àbu agroru zlam gayəŋ ni nahkay ti, mis dek atəfəki ahàr. Nahkay ndam *Rom atəmbrəŋ leli do : etembedkaba *ahay gəđakani *njələtani geli na, etijiŋ jiba geli dek. »

⁴⁹ Zal nahaŋ àbu, naŋ gəđakani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ke vi nani, slimi gayəŋ Kayif. Naŋ nakəŋ àhi ana tay ahkado : « Lekələm ti kəsərum araŋa do simiteni. ⁵⁰ Ahàr àdəm mis bəlaŋ amət azuhva ndam jiba geli dek, ti ndam jiba geli ni təmət ba. Amət nahkay ti aŋgivu ana kəli ti kəsərum do waw ? » ⁵¹ Àdəm nahkay ti pakama gayəŋ gayəŋani do ; àhəŋgaraya pakama ge Melefit a, adaba Kayif ti gəđakani ga ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit ke vi nani palam. Pakama ge Melefit ya àhəŋgaraya ni ti nihi : ahàr àdəm Yezu amət azuhva ndam jiba gayəŋ kwa. ⁵² Yezu amət ti azuhva ndam jiba gayəŋ ciliŋ do, amət ti ga maŋgasikabu ahàr ana bəza ge Melefit ya medeveni ka had gərgərani ni dek.

⁵³ Kwa ka fat nani nday nakəŋ tawayay makad naŋ. ⁵⁴ Yezu àra ècia ma gana ti, àmbrəŋ masawadani e kidiŋ ga ndam Zude bu həya, àsləka òru a kəsa nahaŋ vu. Kəsa nani ti təzalay Efreyim, kà gəvay ge gili. Àra enjəa ti ànjəhad eslini akaba ndam madəbay naŋ ni.

⁵⁵ Ka sarta gani nani ti *Pak, wuməri gəđakani ga ndam Zude ni, ènjia wudak.

Nahkay ndam Zude kay ya a kesa ndahan bu ni taslaka, toru a Zeruzalem ga mabarani ti tigi njelatani day kwa ti tagray wumari ni. ⁵⁶ Mis ni toru tinjua a Zeruzalem a ti teheliŋ eri ga Yezu, ay ti tedi ahàr ndo. Ka ya ti nday tãbu a dalaka ga *ahay gëdákani ge Melefit ni bu nahama, tãzlapay e kidin gatay bu, tãdãm : « Kèhumi ana ahàr mam ? Kèhumi ana ahàr ti amara ga magray wumari na waw ? » ⁵⁷ Gëdákani ga ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba ndam Feriziyen ni tawayay tægəs naŋ, nahkay tãhi ana mis ahkado : « Ku way way do tamal àsëra mëlän ga Yezu ya naŋ àbu na ti mãhi ana leli. »

12

Mari abaki tersel ka asak ga Yezu (Meciyu 26.6-13 ; Mark 14.3-9)

¹ Vad àvu muku tara tagray wumari ga *Pak ni ti Yezu òru a Betani a kesa ga Lazar bu. Lazar ti naŋ ya ti àmät, mæk Yezu àhəŋgaraba naŋ e kisim ba ni. ² Eslini tãzalaki Yezu nakəŋ ka zlam məzumani. Òru ènjua ti Marta ahəlibiyu zlam məzumani ana tay, Lazar ti ni naŋ àbu azum zlam akaba mis ya tãzalay tay ni. ³ Ka ya ti tãbu təzum zlam ni ti Mari òru àna tersel ya tãzalay nardu ni, njelatani ge siŋgu kayani, telma ge litir. Àra ènjia àna naŋ a ti àbaki tersel ni ka asak ga Yezu cœeni mæk àtəmadkia àna mähər ga ahàr gayan a. Nahkay ahay ni dek ezi tersel tersel a. ⁴ Eslini Zudas Iskariyot bəlan ga ndam *madəbay Yezu, naŋ ya aməsəkumoru Yezu ni, àdãm ahkado : ⁵ « Siŋgu ge tersel ni jik diŋ diŋ mahkər ti təsəkumoru, tidi siŋgu gani ana ndam talaga ndo ni ti kamam ? » ⁶ Zudas àdãm nahkay ti adaba awayay ndam talaga palam do, àdãm nahkay ti adaba naŋ zal akal. Naŋ bay maŋgah siŋgu, ay ti naŋ àbu adafəŋa siŋgu na akal-akal a. ⁷ Ay Yezu àra ècia ma ga Zudas na ti àhi : « Mbrəŋ wal hini, kəhəli muru ba. Àgray nahkay ti adaba naŋ àbu ajalakioru ahàr ka vad ya ti anəməta, atəfiyu nu e evid vu ni. ⁸ Ndam talaga zla nahama, nday tãbu

akaba kəli kəlavaf. Ay nu zla ti ananjəhad akaba kəli kəlavaf do. »

⁹ Ndam *Zude kay tãra ticia Yezu naŋ a Betani ti toru eslini. Toru ti azuhva Yezu ciliŋ do ; toru ti ga moru mipi Lazar naŋ ya ti Yezu àhəŋgaraba naŋ e kisim ba ni daya. ¹⁰ Nahkay gëdákani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni tãzlapakabá, tãdãm : « Si mijin Lazar daya kwa. » ¹¹ Tãdãm nahkay ti adaba ndam Zude kay tãmbrəŋa tay a, tægəskabu ma gatay ni va do, tãbu táfəki ahàr ka Yezu azuhva gayan ya àhəŋgaraba Lazar a ni.

Yezu ahuriyu a Zeruzalem

(Meciyu 21.1-11 ; Mark 11.1-11 ; Luk 19.28-40)

¹² Hajəŋ gani mis kayani ya toru a Zeruzalem ga magray wumari ga *Pak ni ticia Yezu ènjia a Zeruzalem a wudak. ¹³ Nahkay nday nakəŋ təkwhakabaya ahar ga təba a ahar va, mæk tãhəraya a kesa ni ba təŋgwivoru a ma vu. Nday tãbu takoru ti tagray salalay, tãzlabay Yezu, tãdãm : « *Hozana ! Bay Melefit mægri sulum gayan ana maslan ya ti ara àna slimi gayan a, naŋ bay ga ndam *Izireyel ni !* » ¹⁴ Eslini Yezu àdi ahàr ana azonŋu, mæk àcəlkiyu katapla. Ere gani àgravu ti akada ya ti àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi ni : ¹⁵ « Ndam *Siyon, kəgrum aŋgwaz ba. Mənjumoru, bay gekəli naŋ tegi ara, àcəlkiyabiya ka wur ga azonŋu a.† »

¹⁶ Ka sarta gani nani ti ndam *madəbay Yezu ni təsərkaba ere ya àgravu na ndo. Ka sarta ya ti Melefit àzoya Yezu a mëlän masladani gayan va day kwa ti ma ya ti Melefit àdəmki a Wakita gayan bu ni aŋgiaya a ahàr ba ana tay a. Nahkay təsər zlam gani nani àgrakiva ka Yezu a akada ya àbu məbəkiani na.

¹⁷ Ka fat ya ti Yezu àzalay Lazar, àhi « Həraya e mindiviŋ ba, » àhəŋgaraba naŋ e kisim ba ni ti, mis ya toru eslini ni dek tipia ; nday nakəŋ təŋgəhadı ma gani ana mis ndahan ni. ¹⁸ Mis kay təŋgwivoru a ma vu ana Yezu ti azuhva ticia gayan ya àgray zlam magray ejep nani na. ¹⁹ Eslini ndam *Feriziyen ni tãzlapay e kidin gatay bu, tãdãm : « Kisləmki ka araŋa do ni ti kipəm

* **12:13** Limis 118.25-26. † **12:15** Zakari 9.9.

do waw ? Nihi mis ni dek tãbu tadãbay nan ci ni. »

Yezu adãmki ma ka masladani gayan akaba ka mamãt gayan

²⁰ E kidin ge mis ya toru ga mazlãbay Melefit ka sarta ga wumãri ni bu ni ti ndam *Gres ndahan day tãkibu ka tay. ²¹ Nday nakãj tãrãkioru ke Filip nan ga kãsa Beceyda ka had *Gelili ni. Tãhi : « Bay geli, leli mawayay mãbakabu ahãr akaba Yezu. » ²² Filip ãra ãcia ma gatay na ti ãrãkioru ka Andre, mãk nday cãeni tãrãkioru ka Yezu, tãhi ma gani. ²³ Yezu ãra ãcia ma gana ti àhi ana tay ahkado : « Nihi sarta ya Melefit azoru nu *Wur ge Mis a mãlan masladani gayan bu ni ãnjia. ²⁴ Nãhi ana kãli nahãma, hilfi ga hay tamal ãdiyu a had vu ndo, ãzi ndo ni ti, nan ãbu nahkay zlam gayan. Ay tamal ãzia day kwa ti eri gani afãtaya, adãk, abay ahãr, ewi bãza kay. ²⁵ Maslanã ya ti awayay ajãgur sifa gayan ti ãmãt ba ni ti emijin ; ay maslanã ya ti awayay sifa gayan a duniya hini bu do ni ti amãjãgur, amãlãbu ãna *sifa ya ãndav ãday-ãday do ni sawan. ²⁶ Tamal mis awayay mãgru tãwi nahãma, mãdãbay nu. Ka mãlan ya nu nãvu ni ti bay mãgru tãwi ni day amãlãbu eslini. Tamal mis ãgia bay mãgru tãwi a ti, Baba amazlãbay nan. »

²⁷ Yezu ãdãm keti : « Nihi ti mãbãruv ãbu atukaba. Nãdãm hi ti mam ? Nãdãm : “Bãba, nãcakay daliya a sarta hini bu ba” zla tãk ? Nãdãm nahkay do, adãba nãra ti ga macakay daliya a sarta hini bu. ²⁸ Bãba, gray zlam ti mis tãzlãbay kur. » Eslini dãngu ãhãndabiyu a hud melefit bu nahkay hi : « Nãgra zlam ya ti mis tãzlãbaki nu na ãndava, anagray zlam nahan keti ti mis tãzlãbaki nu. » ²⁹ Mis ye eslini ni tãra ticia dãngu ya ãhãndabiya na ti mis ndahan e kidin gatay bu tãdãm : « Avãr ãdi aday. » Mis ndahan ti ni tãdãm : « *Mãslãr ge Melefit ãhibiyu ma. » ³⁰ Ay Yezu ãhi ana tay ahkado : « Dãngu hini ya ãhãndabiyu ni ti, ãhãnday ti azuhva nu do, ãhãnday ti azuhva kãli sawan. ³¹ Nihi ti sarta ga magrafãna seriya kã mis ga duniya ãnjia, nihi ti tara tagaray bay magãdavani ya agur duniya ni. ³² Ay nu ti ka fat ya ti atãzoru nu

agavãla nahãma, anazalakaboru mis dek afa goro. »

³³ Yezu ãdãm nahkay ti awayay adãfaki ahãmamã amara mãmãt ni. ³⁴ Eslini mis dal-dalani ni tãhãngrifãnj, tãhi : « Leli mãjãnga a Wakita ge Melefit ni bu ni ti, *Krist *Bay gãdakani ya amara ni ti amãlãbu ga kanãgay-kanãgayani. Ay nak kãdãm ahãr ãdãm tãzoru Wur ge Mis agavãla ti kamam ? Wur ge Mis nani ti way ? » ³⁵ Yezu ãhãngrifãnj ana tay, ãhi ana tay ahkado : « Masladani ãbu asladã ana kãli ga hayañani. Ka ya ti masladani ãbu ti sawadumoru ; do ni zin-zinãni ara adi ahãr ana kãli. Adãba maslanã ya ti asawaday e zin-zinãni bu ni ti ãsãr mãlan ya akoru ni do. ³⁶ Ka ya ti masladani ãbu e kidin gekãli bu ni ti, fumki ahãr ka Bay ya ti avi masladani ana kãli ni. Tamal kãgrum nahkay ti kigum ndam masladani. »

Yezu ãra ãdãma ma nana ti, ãslãka, ãbũfãnjã kã tay a.

Ndam Zãde tãwayay mãgãskabu ma ga Yezu do

³⁷ Ku tamal Yezu ãgra zlam magray ejep a dal-dal kã meleher ge mis dal-dalani na nãngu ni, mis ni tãwayay mãfãki ahãr ndo. ³⁸ Nahkay pakama ge Melefit ya Izayi ãhãngri ana mis ni ãgrava ãndava. Pakama gani nani ti nahkay hi :

« Bay goro, ma geli ya ti mãdãm ni ti, way ãgãskabã way ?

Bay geli ãdãfiaba njãda gayan a ti ana way ?

« »

³⁹ Ndam nday nani tãfãki ahãr ka Yezu do ni ti, Izayi ãdãmkia ma ka tay a daya. ãdãm ahkado :

⁴⁰ « Melefit ãwulufa tay a, ãgray ti tãjalay ahãr sulumani ba.

ãgray nahkay ti, awayay ti tipã divi ba, tãsãr zlam ba,

awayay ti tãmbatkaba majalay ahãr gatay a ba daya.

Nahkay Melefit ãdãm : “Tamal tãmbatkaba ti, akal nãhãnga tay a.” § »

⁴¹ Izayi ãdãm nahkay ti adãba ãpia Yezu nan ãbu a masladani ge Melefit ba ãndava. ãra ãpia nan a nahkay ti ãdãmki ma.

⁴² Ku tamal nahkay nən̄gu ni mis nda-
hañ e kidīñ ga gə́dákani ga ndam *Zude
bu kay tə́fə́kia ahàr ka Yezu a. Ay ti
tə́hi ma gani ana mis vay-vay ndo, adaba
aṅwaz àwərfə́ña tay kà ndam *Feriziyen̄ a,
tə́dəm bi atə́hi ana tay tə́huriyu a ahay ga
*mahə́ngalavù Melefit vu va ba. ⁴³ Nahkay
nday gani tawayay magray zlam ya ti
àbəlafə́ñ kè mis ni àtama ya ti àbəlafə́ñ kè
Melefit na sawañ.

Yezu agrafə́ña seriya kè mis àna pakama gayan̄ ya àdəm na

⁴⁴ Yezu àdəm ma kay kay, àdəm :
« Maslaña ya ti afə́ku ahar nahə́ma, afə́ki
ahàr ti ka nu do ; afə́ki ahàr ka Bay ya
ti àslərbiyu nu ni. ⁴⁵ Maslaña ya ti nañ
àbu epi nu ni ti, nañ àbu epi Bay ya ti
àslərbiyu nu ni. ⁴⁶ Nu nàra a duniya va ti
ga masladí məlan̄ ana mis. Nahkay ku way
way do afə́ku ahàr ti ànjəhad e ziñ-ziñeni
bu va do. ⁴⁷ Tamal mis ècia ma goro na
mək àgəskabu do nahə́ma, bay ya agrafə́ña
seriya ni ti nu do. Adaba nu nàra a duniya
va ti ga mahə́ngay mis, do ni ti ga magrafə́ña
seriya kà tay a do. ⁴⁸ Maslaña ya ti àwayay
nu do, àgəskabu pakama goro do ni ti,
seriya aməgəs nañ : ka mandav ga duniya
atəgəs nañ àna seriya ti àna pakama goro
ya nədəm ni dek. ⁴⁹ Ay ma goro ya nədəm
dek ni ti nu nədəm àna ahàr goro goroani
do. Pakama goro ya nəhi ana mis akaba ya
nəcahi ana mis ni ti Baba goro àslərbiyu nu
ga məhiani ana tay. ⁵⁰ Iy nəsəra, pakama
ga Baba goro ya àhi ana mis ni ti, tamal
təgəskabá ti nday təbu àna *sifa ya àndav
day-day do ni àndava. Pakama goro ya
nədəm ni, nədəm ti akada ga Baba ya àhu
nəhi ana mis ni. »

13

Yezu abari asak ana ndam madə́bay nañ ni

¹ Àgəjəni vad bəlan̄ ga mara magray
wuməri ga *Pak ti, Yezu àsəra sarta gayan̄
ga masləkana a duniya ba ga moroni
afa ga Bəjani ènjia. Yezu àwaya ndam
gayan̄ ya tadə́bay nañ a duniya bu na
dal-dal, nahkay ku ka ya ti ara amət ni
àmbrəñ mawayay tay do. ² Yezu akaba
ndam madə́bay nañ ni təbu təzum zlam ga

məlakarawa. Ka sarta gani nani *Seteni
àvia majalay ahàr ana Zudas wur ga Simu
Iskariyot ga məsəkumoru Yezu a àndava.
³ Yezu ti àsəra Melefit àvia njəda ga məgur
zlam a dek. Àsəra nañ àsləkabiya afa ge
Melefit a, aməngoru afa gani daya. ⁴ Àsəra
nahkay ti ècikfiña kà zlam məzumani na
cəkwađ, àzakaba mugudi gayan̄ na mək
àzay azana nahan̄, àwəlvu àna nañ dərkəđ.
⁵ Eslini àcahviyu yam e hijid vu, ànjəki ka
məbari asak ana ndam madə́bay nañ ni
mək atəmadkia yam na ka asak gatay na
àna azana ya àwəlvu àna nañ na.

⁶ Àra ènjikia ka Simu Piyer a ga məbari
asak na ti, Simu Piyer nakəñ àhi ahkado :
« Nak ti kabaru asak aw, Bay goro ! » ⁷ Eslini
Yezu àhəngriñ, àhi : « Nihi ti ere ye ti nu
nagray ni kəsərkaba fañ do, akəsərkaba ti
kama kwa. » ⁸ Piyer àhi : « Day-day nawayay
ti nak kàbaru asak do. » Yezu àhi : « Tamal
nàbaruk ndo ni ti nak mis goro do. » ⁹ Simu
Piyer nakəñ àhi : « Tamal nahkay ti kàbaru
asak cilin̄ ba : baru ahar akaba ahàr daya,
Bay goro ni. » ¹⁰ Yezu àhi : « Maslaña ya àbara
ni ti [abaray asak cilin̄ do ni ti] àbaray vu
gayan̄ va do, adaba vu gayan̄ ni dek ègia
njəlatana. Lekuləm ti kiguma njəlatana,
ay ti lekuləm dekeni do. » ¹¹ Yezu àhi ana
tay « Lekuləm dek njəlata do » ni ti adaba
àsəra maslaña ya ti ara asəkumoru nañ na
àndava.

¹² Yezu nakəñ àra èndeveriña məbari asak
ana tay a ti, àzay mugudi gayan̄ ni, àfakabu
mək àṅga ka məlan̄ ga zlam məzumani na.
Eslini àhi ana tay ahkado : « Ere ye ti nəgri
ana kul̄i ni ti kəsəruma waw ? » ¹³ Lekuləm
kəbum kazalum nu “Məsi, Bay geli” ti, nani
ti jiri gekul̄i, adaba nu Məsi gekul̄i, nu Bay
gekul̄i ededīñ. ¹⁴ Ay nu Məsi gekul̄i, Bay
gekul̄i ni tekeđi nàbaria asak ana kul̄i a ti,
ahàr àdəm e kidīñ gekul̄i bu ni ti maslaña
nahan̄ məbari asak ana maslaña nahan̄.
Njumki kwa kani, kəgrumoru kama kama.
¹⁵ Ere ye ti nəgri ana kul̄i kani ni ti nədəfiki
divi ana kul̄i : grumi ana mis akada goro ya
nəgri ana kul̄i ni. ¹⁶ Nəhi ana kul̄i nahə́ma,
maslaña ya agri təwi ana mis ni ti àtam bay
ya ti nañ agri təwi ni do. Maslaña ya təslər
nañ ni ti àtam bay ya ti àslər nañ ni do.
¹⁷ Nihi kəsəruma nahkay nahə́ma, grum

tawi akada ya nêdêfiki ana kuli kani ni. Tamal kəgrum nahkay ti akəmərumbu. »

¹⁸ Yezu àhi ana tay keti : « Ma goro ya nêdêmi ni ti nêdêmi ke kuli, lekulum dêkeni do, adaba nêsera ndam goro ya nêdaba tay a na. Àbu mabəkiani a Wakita ge Melefit ni bu nahkay hi : “Maslaŋa ya ti mabu məzumkabu zlam kəlavadani ni àmbatuva ahàr va.” * Ahàr àdêm pakama nani agravu kwa. ¹⁹ Wudaka ere gani ara agravu ti nêhivù ana kuli. Nêhiva ana kuli a ti, ka ya ti ere gani amagravu ni ti akəsərunki nu gani, nu nêbu. ²⁰ Nêhi ana kuli nahəma, maslaŋa ya ti àgəskabá maslaŋa ya ti nəslər naŋ na ti àgəskabá nu nuana daya. Maslaŋa ya ti àgəskabá nu a ni ti àgəskabá Bay ya ti àslərbiyu nu na daya. »

Yezu adəmki ma ka maslaŋa ya ti ara asəkumoru naŋ ni

(Meciya 26.20-25 ; Mark 14.17-21 ; Lək 22.21-23)

²¹ Yezu àra àdéma ma nahkay ti bəruv àtikaba. Àdêm : « Nêhi ana kuli nahəma, bilij gekuli aməsəkumoru nu. » ²² Ndam madəbay naŋ ni tàra ticia ma gayaŋ na ti tàmənjavu e eri vu e eri vu, tédəm : « Àdəmki ma hini ti àki ka way ? » ²³ Eslini bəlaŋ e kidiŋ ga ndam *madəbay Yezu ni bu, naŋ ya ti Yezu awayay naŋ kayani ni, naŋ àbu prid kà gəvay ga Yezu. ²⁴ Nahkay Simu Piyer àdadi ahàr, awayay ti mihindifiŋa slimi ga maslaŋa nana kà Yezu a. ²⁵ Naŋ ya ti Yezu awayay naŋ kayani ni àra àsəra ere ye ti Piyer awayay ahi na ti, àzoru ahàr gayaŋ gwar ka mabəruv ga Yezu mək èhindifiŋa kà Yezu a, àhi : « Maslaŋa gani nani ti way, Bay goro ? » ²⁶ Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi : « Maslaŋa ya ti anasaya vaŋgwala, anahəndakiaya eli a, anəvi ni ti, nani naŋ gani. » Àra àdéma nahkay ti àhəndakiaya eli a ka vaŋgwala na mək àvi ana Zudas wur ga Simu Iskariyot. ²⁷ Zudas nakəŋ àra àza vaŋgwala na ti *Seteni àhuriviyu həya. Nahkay Yezu àhi : « Tawi gayak ya kara kagraŋ ni ti gray weceweci. »

²⁸ E kidiŋ gatay ya təzum zlam ni bu ni maslaŋa ya ti àsər Yezu àhi ma gani ana Zudas kamam ni ti àbi, si Zudas Zudasani

ciliŋ. ²⁹ Zudas ti naŋ bay məgəsi siŋgu ana tay, nahkay ti mis ndahaŋ e kidiŋ ga ndam madəbay Yezu ni bu tahi ana ahàr bi Yezu àhi ana Zudas mōru məsəkumbiya zlam ga magray wuməri a, ahkay do ni bi àhi mōru məvi zlam ana ndam talaga. ³⁰ Ay Zudas àra àza vaŋgwala na ti àhəraya e mite va həya. Sarta gani nani ti məlavaf.

Divi məweni ga Yezu ya adəfiki ana ndam gayaŋ ni

³¹ Zudas nakəŋ àra àsləka ti Yezu àhi ana nday ndahaŋ ni ahkado : « Nu *Wur ge Mis nahəma, nihi ti sarta goro ènjia, mis atəsər nu gədəkani, atazləbay nu. Nahkay azuhva nu ti mis atəsər Melefit day naŋ gədəkani, atazləbay naŋ. ³² [Mis atəsər Melefit naŋ gədəkani atazləbay naŋ] nahkay ti, Melefit Melefiteni àna ahàr gayaŋ day ara agray ti mis təsər nu Wur ge Mis ti nu gədəkani, ara agray ti təzləbay nu. Ara agray nahkay wudak.

³³ « Bəza goro ni, nara nəmbərbu kuli wudak, sarta goro àvu kay va bi. Anasləka ti, akədəbum məlaŋ goro. Ay ma goro ya nêhi ana ndam *Zude ni ti nêhi ana kuli daya : Məlaŋ goro ya anoru ni ti lekulum ekinjəmiyu koksah. ³⁴ Nihi nahəma nêdêfiki divi məweni ana kuli, ahàr àdêm kəgrum kwa. Divi gani nihi : wayumvu. Nawayay kuli, nahkay ahàr àdêm lekulum day wayumvu akada goro ya nəwayay kuli ni. ³⁵ Tamal kawayumvu nahkay ti, mis dek atəsər lekulum ndam madəbay nu. »

Yezu àhi ana Piyer : « Akədəm kəsər nu do »

(Meciya 26.31-35 ; Mark 14.27-31 ; Lək 22.31-34)

³⁶ Eslini Simu Piyer àhi ahkado : « Kara kakoru eley, Bay goro ? » Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi : « Məlaŋ goro ya nara nakoru ni ti, kisliki madəboru nu nihi koksah. Ay kama kama ti akadəboru nu. » ³⁷ Piyer àhi : « Bay goro, ku takad nu azuhva nak nəŋgu ni nəgəskabu. Nahkay ti nisliki madəboru kur nihi koksah ti kamam ? » ³⁸ Yezu àhi : « Kədəm ku takad kur azuhva nu nəŋgu ni kəgəskabu ti edediŋ aw ? Nəhuk nahəma : wudaka agwazl azlah ti akədəm sak mahkər kəsər nu do timey ! »

* 13:18 Limis 41.10.

14

Yezu ti nanj divi ga moroni afa ge Melefit

¹ Yezu àhi ma ana ndam madəbay nanj ni keti, àhi ana tay ahkado : « Araña àhəli ahàr ana kəli ba. Fumki ahàr ke Melefit ; fumku ahàr daya. ² Afa ga Baba goro ti məlanj àbiyu kay. Nəhia ana kəli a nakoru nəslamativù məlanj ana kəli. Tamal məlanj ni aləbiyu bi ti, akal nəhi ana kəli ndo waw ? ³ Ka ya ti anəslamativabiya məlanj na ana kəli a ni ti anaŋga afa gekəli a, anəhəloru kəli afa goro, ti lekələm kənjəhadum ka məlanj goro ya nanjəhad ni bilegeni. ⁴ Məlanj goro ya nakoru ni ti, lekələm kəsəruma divi gana àndava. » ⁵ Tumas àhi : « Bay goro, məlanj ya kakoru ni tekedì məsər do ni ti, məsər divi gani ti ahəmamam ? » ⁶ Yezu àhi ahkado : « Divi, jiri, sifa ti nu gani. Maslaña àbi akoru afa ga Baba àna divi nahanj bi, si àna nu kwa. ⁷ Tamal kəsəruma nu a ti akal kəsərurum Baba daya. Ay nihi nəngu kəsəruma nanj a, kìpəma nanj a àndava. »

⁸ Eslini Filip àhi : « Bay goro, dəfiki Bəbuk ana leli ti, nahkay èslia geli a huya. » ⁹ Yezu àhi : « Nihi nəpəsa akaba kəli a ti, kəsər nu do kekileña waw, Filip ? Maslaña ya èpia nu a ti èpia Baba. Kəhu nədəfiki Baba ana kəli ti kamam ? ¹⁰ Nu nəbu akaba Baba akada mis bəlanj, Baba day nanj àbu akaba nu akada mis bəlanj ti kəgəskabu do aw ? Ma goro ya nəhi ana kəli ni ti nəhi ana kəli àna ahàr goro goroani do. Agray təwi ti Baba nanj ya àbu akaba nu akada mis bəlanjani ni sawan. Nanj àbu agray təwi ti akada gayanj ya awayay ni. ¹¹ Gəsumuki ma goro ya nəhi ana kəli : “Nu nəbu akaba Baba akada mis bəlanj, Baba day nanj àbu akaba nu akada mis bəlanj” ni. Ay ku tamal kəgəsumkabu ma hini ya nəhi ana kəli ni do nəngu ni, gəsumkabá ma gana azuhva təwi ya nəbu nagray na.

¹² « Nəhi ana kəli nahəma, maslaña ya ti àfəkua ahàr a ti amagray təwi akada goro ya nəbu nagray ni. Maslaña gani nani amagray təwi amatam goro ya nəbu nagray ni, adaba nəbu nasləka nakoru afa ga Baba. ¹³ Tamal kəsəruma lekələm ndam goro mək kihindəm zlam azuhva nani nahəma, anagray. Anagray nahkay ti adaba nawayay ti mis dek təzləbay Baba

àna təwi goro ya nagray ni. ¹⁴ Nahkay tamal kihindəm fua zlam a adaba lekələm ndam goro ti anagray. »

Yezu adəm aməslərbiyu Məsuf Njəlatani ana ndam gayanj

¹⁵ « Tamal kawayum nu ti akəgrum ere ye ti nəhi ana kəli grum ni. ¹⁶ Nahkay ti nu anahəŋgalay Baba mək aməslərbiyu Maslaña nahanj ana kəli ga məjənaki kəli, ti mənəhad akaba kəli ga kaŋgay-kaŋgayani. ¹⁷ Nanj ti Məsuf Jireni. Ndam ga *duniya tislaki məgəskabu nanj koksah, adaba tìpi nanj do, təsər nanj do daya. Ay lekələm ti kəsəruma nanj a àndava, adaba nanj àbu akaba kəli, aməhuriviyu ana kəli a vu vu. ¹⁸ Anəmrəŋ kəli ti kīgum bəza kuda do : anəŋgəkia ke kəli a. ¹⁹ Sarta àvu gəzit ti ndam ga *duniya etipi nu va do, lekələm ti ekipəm nu adaba nu nəbu àna sifa, lekələm day akələmbu àna sifa. ²⁰ Ka fat nani ti akəsərurum nu nəbu akaba Baba akada mis bəlanj, lekələm akaba nu, nu day akaba kəli akada mis bəlanj. ²¹ Maslaña ya ti ècia ere ye ti nəhi ana kəli grum na, àmrəŋ do agray ni ti, maslaña nani ti awayay nu ededinj. Tamal mis awayay nu ti, Baba goro amawayay nanj, nu day anawayay nanj, anəŋgəzlivu aməsər nu. »

²² Eslini Zəd èhindifija ma. (Zəd ti nanj nani Zədas Iskariyot do.) Àhi : « Bay goro, kədəm kaŋgəzlivu ana leli cilinj, kaŋgəzlivu ana ndam ga duniya do ni ti ahəmamam ? » ²³ Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi : « Tamal mis awayay nu nahəma, aməgəskabu ere ye ti nəhi ana mis təgray ni. Nahkay ti Baba goro amawayay nanj, mək leli ata Baba amara afa ga maslaña gani nana, amanjəhadkabu akaba nanj. ²⁴ Ay maslaña ya ti àwayay nu do ni ti àgəskabu ere ye ti nəhi ana mis təgray ni do. Ma ya ti nəhi ana kəli, kəbum kicəm ni ti ma ga ahàr goro goroani do : ma ga Baba, Bay ya àslərbiyu nu ni. ²⁵ Ma hini ti nəhia ana kəli a ka ya ti nu nəbu akaba kəli na. ²⁶ Ay Maslaña ya ti Baba aməslərbiyu ana kəli ga məjənaki kəli ni ti, aməslərbiyu nanj ti azuhva nu. Maslaña nani ti *Məsuf Njəlatani : nanj gani amacahi zlam dek ana kəli, mək amagray ti kəsərurumki ka zlam ya nəhi ana kəli ni dek.

²⁷ « Ere ye ti nambribu ana kuli ni ti manjəhad sulumani. Anagray ti kənjəhadum àna sulumani goro ya nəgri ana kuli ni. Nəgri sulum gani nani ana kuli ti akada ga ndam ga duniya ya tagray sulum ni do. Anɣwaz àwər kuli ba, arañja àhəli ahər ana kuli ba. ²⁸ Kicəma, nəhi ana kuli ahkado : “Nasləka, kələŋ gani anañga afa gekuli a.” Tamal kawayum nu ti, nasləka ti akal kəmərumbu, adaba nakoru afa ga Baba. Baba ti àtam nu. ²⁹ Zlam gani ti àgravu faŋ ndo, ay nəhi ma gani ana kuli kwa nihi ti, adaba nawayay ti ka ya ti amagravu ni ti kəfumu ahər. ³⁰ Nihi ti nindeveriŋ ma goro ya nəhi ana kuli ni wudak, adaba bay magədavani ya agur duniya ni naŋ àbu ara. Maslaŋa gani nani ti èslikə do, ³¹ ay naŋ àbu ara ti, ti ndam ga duniya təsər nu nawayay Baba akaba təsər nagraj ere ye ti Baba àhu nàgray ni. Cikumaba, məsləkuma ahalay a. »

15

Yezu azay mazavu ga mən ga zlam akaba ahar gani məbalani ni

¹ « Mən ga zlam ededini ni ti nu gani. * Bay ya àjav ni ti Baba. ² Ndam goro ti akada ahar ga mən ga zlam ni. Tamal ahar gani bəlaŋ ewi bəza do ni ti Baba ekelfiŋa. Ay tamal ahar gani ewi bəza ti Baba aslamalay àna məbafəŋana, awayay ti mīwikipu bəza. ³ Ma goro ya nəhi ana kuli ni ti àslamala kuli a, kiguma njəlatana. ⁴ Lekulum akaba nu ti miğuma akada mis bəlaŋ a ; nahkay njəhaduma akaba nu a akada goro ya nanjəhad akaba kuli na. Ahar ga mənɣəhaf ti tamal àfəŋ kə mənɣəhaf ni bi nahəma, ahar gani nani ewi bəza koksah. Lekulum day tamal kəfumu kə nu bi nahəma, akəgrumu təwi koksah.

⁵ « Mənɣəhaf ti nu ; lekulum ti ahar gani. Maslaŋa ya ti naŋ àbu akaba nu, nu day nu nəbu akaba naŋ nahəma, maslaŋa gani nani agru təwi sulumani, naŋ akada ga ahar ga mənɣəhaf ya àfəŋ kə mən gani, ewi bəza kay ni. Nədəm nahkay ti adaba tamal nu nəkibu ke kuli bi ti kislumki magray təwi koksah. ⁶ Tamal mis naŋ àbi akaba nu va bi ti, naŋ akada ahar ga mənɣəhaf ya təkelfiŋa

tizligoya, ekuli ni. Ahar ga mənɣəhaf nday nani ti tanɣaskabu təbiyu a aku vu, aku azumaba ni. ⁷ Tamal lekulum kəbum akaba nu, kəbum kəgəsumkabu ma goro nahəma, hindam ere ye ti kawayum ni, nahkay Melfit aməvi ana kuli. ⁸ Ere ye ti agray ti mis təzləbaki Baba goro ni ti nihi : grum təwi kay akada ga ahar ga mənɣəhaf ya ewi bəza kayani ni, nahkay mis təsər lekulum ndam madəbay nu ededini. ⁹ Baba awayay nu, nu day nawayay kuli akada gayəŋ ya awayay nu ni. Nawayay kuli nahkay ti, njəhaduma akaba nu a. ¹⁰ Nu ti nəbu nagraj ere ye ti Baba àhu gray ni ; nahkay awayay nu, nu nanjəhad akaba naŋ. Nahkay day tamal lekulum kəgrum ere ye ti nəhi ana kuli grum ni ti nawayay kuli, kənjəhadum akaba nu.

¹¹ « Nəhi ana kuli nahkay ti, nawayay ti kəmərumbu akada goro ya nəmərvu ni. Nawayay ti kəmərumbu dal-dal, ti məmərani gani mīsliva ana kuli a vu va. ¹² Ere ye ti nəhi ana kuli grum ni ti nihi : Wayumu akada goro ya nawayay kuli ni. ¹³ Tamal mis awayay zləbəba gayəŋ, àgəskabə ti təkad naŋ azuhva tay a nahəma, maslaŋa nani ti maslaŋa àbi awayay mis àtam gayəŋ ni bi. ¹⁴ Tamal lekulum kəgrum ere ye ti nəhi ana kuli grum ni ti, lekulum zləbəba goro. ¹⁵ Nəzalay kuli ndam məgru təwi va do, adaba bay magray təwi ti àsər ere ye ti bay ya naŋ agru təwi agray ni do. Nəzalay kuli ti zləbəba goro, adaba nəhia ere ye ti Baba goro àhu na dek ana kuli a. ¹⁶ Ngay lekulum kədumaba nu a ti kəhumi ana ahər ba. Nu nədaba kuli a sawəŋ. Nədaba kuli a ti ga məgrumu təwi nday hini : mara məgru zlam sulumani akada ga ahar ga mənɣəhaf ya ewi bəza sulumani ni. Zlam gani nday nani sulumani ni ti nawayay ti ba. Nahkay tamal kəsəruma lekulum ndam goro mək kihindəmfiŋa zlam kə Baba azuhva nani nahəma, Baba aməgri ana kuli. ¹⁷ Ere ye ti nəhi ana kuli grum ni ti nihi : Wayumu. »

Ndam ga duniya tizirey Yezu akaba ndam madəbay naŋ ni

¹⁸ « Tamal ndam ga *duniya təbu tizirey kuli ti, səruma tizirey nu enji gekuli.

* 15:1 Mən ga zlam ya Yezu àdəmki ma ni ti *viŋ.

19 Tamal lekulum ndam ga duniya ti akal ndam ga duniya tawayay kuli, adaba tawayay ndam gatay. Ay lekulum ti ndam ga duniya do. Nu nädaba kuli a ti nädekaba kuli akaba ndam ga duniya ; nday gani tizirey kuli ti azuhva nani. 20 Sërumki ka ma goro ya nëhi ana kuli : “Maslaña ya agri tawi ana mis ni ti àtam bay ya ti nan agri tawi ni do” ni. Tamal tëgrua daliya ti atëgri daliya ana kuli daya. Tamal tëgësukia ma ti atëgësiki ma ana kuli daya. 21 Atëgri zlam nday nani dek ana kuli ti azuhva lekulum ndam goro, adaba tësër Bay ya ti àslërbiyu nu ni do. 22 Tamal nàra ndo, nëhi ma ana tay ndo nahëma, akal nday ndam magudar zlam do. Ay ti nàra, nëhia ma ana tay a, nahkay nday ndam magudar zlam, atëtamfëña kà seriya koksah.

23 « Maslaña ya ti ezirey nu ni ti maslaña gani nani ezirey Baba daya. 24 Tamal nàgray zlam ya mis tëgray day-day do ni e kidin gatay bu ndo ni ti, akal nday ndam magudar zlam do. Nihi ti tipia tawi goro ya nàgray na. Ay ku tipia nëngu ni tëbu tizirey nu, tëbu tizirey Baba daya. 25 Ay agravu nahkay ti, ti pakama ya àbu mabëkiani e *Divi gatay bu ni màgravu. Pakama gani nani ti nihi : “Tizirey nu masakani, day nëgri arañja ana tay ndo.” †

26 « Ay Məsuf ge jiri nan ya anəsləribiyu ana kuli kwa afa ga Baba ni, amara ga məjənaki kuli a. Amasləkabiya kwa afa ga Baba eminjikia ke kuli a ti amagrakua sedi a. 27 Lekulum day akəgrumkua sedi a, adaba kwa ka mənəkəki ge tawi goro lekulum kəbum akaba nu. »

16

1 « Nëhi ma gani ana kuli ti adaba nawayay ti kəfumku ahàr, kəmbərənum ba. 2 Atagaraya kuli a ahay ga *mahəngalavù Melefit ba. Ay atëgri ana kuli nahkay cilin do : sarta nahan amara ; ka sarta gani nani ti maslaña ya ti amabazl kuli ni ti aməhi ana ahàr agray ere ye ti Melefit awayay ni. 3 Atagray nahkay ti adaba tësër Baba do, tësër nu do daya. 4 Ay nëhi ma gani ana kuli ti, adaba sarta gani eminjia ti akəsərumki ka ma gani, nëhia ana kuli a àndava. Ma

gani hini nëhi ana kuli ka mənəkəki ge tawi geli ndo, adaba nu nëbu akaba kuli mba. »

Tawi ga Məsuf Njəlatani ya agray ni

5 Yezu àdəm keti : « Nihi ti nasləka, nakoru afa ga Bay ya ti àslərbiyu nu ni. Ay “Kəkoru eley” ti maslaña àbi ehindifua e kidin gekuli ba bi. 6 Ma hini ya nëhi ana kuli ni ti àhəlia ahàr ana kuli a. 7 Ay ma hini ya nëhi ana kuli ni ti ma ge jiri : hojo nasləka, adaba tamal nasləka ndo ni ti, maslaña ya ti nədəm anəsləribiyu ana kuli ga məjənaki kuli ni ti amara do. Nahkay anasləka ti akəngətum zlam sulumani, adaba tamal nasləka ti anəsləribiyu nan ana kuli. 8 Ka ya ti eminjia ni ti amədəfiaba zlam ana ndam ga *duniya ; zlam gani nani ti ndam ga duniya tësərkaba lala do. Ere ye ti amədəfiaba ana tay a, awayay ti tësərkaba lala ni ti nihi : zlam magudarani ge mis, jiri ge Melefit, seriya ge Melefit. 9 Àki ka zlam magudarani ti amədəfiaba ana tay a nday tëbu tagudar zlam, tësər do. Zlam gatay ya tagudar ni ti nihi : tëfəku ahàr do. 10 Àki ke jiri ge Melefit ti amədəfiaba ana tay a tësər ma gani do. Ere ye ti adafaki Melefit nan jireni ni ti nihi : nasləka nakoru afa ga Baba, ekipəm nu e eri vu va do. 11 Àki ka seriya ge Melefit ti amədəfiaba ana tay a tësər ma gani do. Ere ye ti adəfikiki seriya ge Melefit ana tay ni ti nihi : bay magədavani ya agur duniya ni ti Melefit àgəsa nan àna seriya àndava.

12 « Zlam àbu kay nawayay nəhikivu ana kuli, ay ti nëhi ana kuli do, adaba kislumki məgəskabani fan do. 13 Məsuf ge jiri ni eminjia ti amədəfikiki divi ge jiri ana kuli, aməhiaba ma gana dek ana kuli a. Ma ya ti aməhi ana kuli ni ti ma ga ahàr gayan gayanani do ; aməhi ana kuli ti ma ya ti nan èci ni cilin. Aməhi ere ye ti amagravu ni dek ana kuli daya. 14 Amadafaki ahəmamam nu gədəkani ni, adaba emici ma goro mək aməhi ma gani ana kuli. 15 Zlam ga Baba dek ti goro. Nədəm Məsuf ge jiri ni emici ma goro, aməhi ana kuli ni ti azuhva nani. »

Ndam ga Yezu atəjalay ahàr, kələj gani atəmərnu

† 15:25 Limis 35.19 ; 69.5.

¹⁶ Yezu àhi ana tay keti : « Kama gūzit ti ekipum nu do, ay kama gani gūzit ti ekipum nu keti. » ¹⁷ Ndam madəbay naŋ ni t̄ara ticia ma gayan na ti ndahan e kidin gatay bu t̄adəm : « Àdəm : “Kama gūzit ti ekipum nu do, ay kama gani gūzit ti ekipum nu keti” akaba àdəm : “Nasləka nakoru afa ga Baba” ti, àdəm nahkay ti ahəmamam ? » ¹⁸ T̄adəm : « Ma gayan ya àdəm “Kama gūzit” ni ti awayay adəmvaba mam ? Leli m̄iciaba ma gana do. » ¹⁹ Yezu àra àsəra tawayay tihindifina ma na ti àhi ana tay ahkado : « Ma goro ya n̄hi ana k̄li : “Kama gūzit ti ekipum nu do, ay kama gani gūzit ti ekipum nu keti” ni ti, k̄bum kazlapumki e kidin gek̄li bu. ²⁰ N̄hi ana k̄li nahəma, lek̄l̄m ti ekit̄w̄m, akandavum k̄da, ay ndam ga *duniya ti ni atəmvu. Akəgrum daliya, ay daliya gek̄li ni amandav, mək akəmərvmu.

²¹ « Nazay mazavu gani : akəgrum daliya akada ga wal a hud awayay ewi wur ni. Wal ni agray daliya adaba sarta gayan enjia. Emiweya wur na ti ajalaki ah̄r ka daliya gayan ya agray ni va do ; amərvu adaba eweya mis a duniya va. ²² Nihi ti lek̄l̄m day k̄bum kəgrum daliya nahkay. Ay enipi k̄li keti : ka sarta gani nani ti akəmərvmu ; maslan̄a àbi amacafəŋa k̄li kà məmərvmu nana bi.

²³ « Ka fat gani nani ti pakama àbi ekihindumfua bi. N̄hi ana k̄li nahəma, tamal kəsəruma lek̄l̄m ndam goro a mək kihindumfina zlam kà Baba azuhva nani nahəma, Baba aməvi ana k̄li. ²⁴ Kekilen̄a ka ya ti kihindumfina zlam kà Baba ni ti ŋgay lek̄l̄m ndam goro ti k̄humi fan̄ndo. Hindumfina ; tamal kihindumfina nahkay ti akəŋgətum mək akəmərvmu dal-dal, aran̄a amacafəŋa k̄li kà məmərvmu do. »

Yezu èyefina kà duniya àndava

²⁵ « N̄hi ma gani dek ana k̄li ti àna ma *gozogul. Ay sarta àbu ara ti an̄hi ma ana k̄li nahkay va do. Ka sarta gani nani ti anədəmki ma ka Baba vay-vay. ²⁶ Ka fat nani ti ekihindumfina zlam kà Baba adaba lek̄l̄m ndam goro. Ŋgay anahəngali naŋ ana k̄li ti n̄dəm do, ²⁷ adaba naŋ nan̄ani àna ah̄r gayan awayay k̄li. Awayay k̄li ti adaba lek̄l̄m k̄bum kawayayum

nu, kəgəsumkabá n̄sləkabiya afa gayan a. ²⁸ Eded̄in n̄sləkabiya afa ga Baba, n̄ra a duniya va, ay nihi ti nasl̄ka a duniya ba, nan̄goru afa ga Baba. »

²⁹ Eslini ndam madəbay naŋ ni t̄hi ahkado : « Nihi k̄bu kazlapi ana leli vay-vay, k̄hi ma gozogul ana leli va do.

³⁰ Nihi ti m̄səra nak k̄səra zlam a dek, nahkay ah̄r àdəm mihindifuka ma do, adaba k̄səra ere ye ti mawayay m̄huk na àndava. Ègia nahkay ti leli m̄fəkuk ah̄r, m̄gəskabá k̄sləkabiya afa ge Melefit a. »

³¹ Yezu àhi ana tay : « Nihi ti k̄fumku ah̄r eded̄in aw ? ³² Sarta amara, nihi ti enjia

àndava : ka sarta gani nani ti ekidəmvu kway-kwayay, ku way way do amasl̄ka zlam gayan a ; lek̄l̄m dek akəmbrumbu nu, nu bəlan̄ ka ah̄r goro. Ay ti nu bəlan̄ ka ah̄r goro do, adaba Baba naŋ àbu akaba nu. ³³ N̄hi ma gani hini ana k̄li ti, nawayay ti aran̄a ah̄li ah̄r ana k̄li ba, adaba lek̄l̄m k̄bum akaba nu akada mis bəlan̄. Nihi a duniya bu ni ti atəgri daliya ana k̄li, ay zum nj̄da, adaba nu ti nèyefina kà duniya àndava. »

17

Yezu ahəngali Melefit ana ndam madəbay naŋ ni

¹ Yezu àra àdəma ma nana nahkay ti amənjoru e melefit vu, àdəm : « Bəba goro ni, sarta enjia. Gray ti mis dek t̄sər Wur gayak ti naŋ gədakani ; nahkay ti atəsər nak gədakani azuhva Wur gayak ni. ² K̄via nj̄da ana Wur gayak ga m̄gur mis a dek, ti m̄vi *sifa ya àndav day-day do ni ana nday ya ti k̄bi tay a ahar vu ni dek. ³ Sifa ya àndav day-day do ni ti nihi : t̄sər kur, nak bəlan̄, nak Melefit eded̄in eded̄ineni, t̄sər Yezu *Krist naŋ ya k̄slərbiyu ni daya.

⁴ N̄gra t̄wi ya k̄hu n̄gray ka had na dek àndava ; t̄wi goro gani nani àd̄fikia ana mis a nak gədakana. ⁵ Ahaslani wudaka k̄graya m̄lan̄ a nahəma, nu n̄bu akaba kur a m̄lan̄ gədakani masladani bu : nihi

day h̄nguriyu nu a m̄lan̄ gani nani vu keti ti. ⁶ K̄daba mis a duniya ba, k̄bua tay a ah̄r va. Nihi ti n̄d̄fikia kur ana tay a, t̄səra kur a àndava. Ahaslani ti nday a ahar bu afa gayak, ay nihi ti k̄bua tay a ahar

va, mæk tægəsukkia ma. ⁷ Nihi ti tèsəra zlam ya nu nəbu àna naŋ ni dek ti nak kəbu tay a ahar vu eđedīŋ, ⁸ adaba nəhia pakama gayak ya kəhu nəhi ana tay na dek ana tay a. Pakama gayak gani nani ti tægəskabá : tèsəra nəsləkabiya ti afa gayak, əslərbiyu nu ti nak eđedīŋ.

⁹ « Nahəŋgali kur ana tay. Nəhəŋgali kur ana mis ga *duniya do, nahəŋgali kur ana ndam ya ti kəbu tay a ahar vu ni cilīŋ, adaba nday ti ndam gayak. ¹⁰ Zlam goro dek ti gayak, zlam gayak dek day goro ; nahkay mis tèsəra nu gəđakani azuhva nday ya ti kəbu tay a ahar vu na. ¹¹ Kama kama ti nu anələbi a duniya bu bi, anasləka anoru afa gayak, ay nday ti atanjəhad a duniya ni bu. Bəba goro ni, nak njələta ; fi ahər ana tay àna njədə gayak. Njədə gani nani ti nak kəvu. Fi ahər ana tay ti tīgi akada mis bəlaŋ akada geli ata nak leli məbu bəlaŋani ni. ¹² Kəvua njədə gayak a ; nahkay ka ya ti nəbu akaba tay ni ti, nəfia ahər ana tay àna njədə gani nana. Nəbia slimi ana tay a, ku mis bəlaŋ gatay əji ndo, si maslaŋa ya ti ahər àdəm ejiji ni kwa. Gayaŋ ya ejiji ni ti, ti pakama ya àbu məbəkiani a Wakita gayak ni bu ni mığravu.

¹³ « Nihi ti nasləka nakoru afa gayak. Nu nəbu nəhuk ma hini a duniya bu ni ti, nawayay ti nday təmərnu dal-dal azuhva nu, ti məmərani gani mīsliva ana tay a vu va. ¹⁴ Nəhia pakama gayak a dek ana tay a mæk tægəskabá. Nahkay ndam ga duniya təbu tizirey tay adaba nday ndam ga duniya do, akada goro ya nu mis ga duniya do ni. ¹⁵ Nahəŋgalay kur ti ga məhələba tay a duniya ba do. Nahəŋgalay kur ti, ti kəhəŋgafəŋa tay kə *Seteni a. ¹⁶ Nday ti ndam ga duniya do, akada goro ya nu mis ga duniya do ni. ¹⁷ Gray ti tīgi ndam gayak *njələtani àna jiri gayak. Jiri gayak ti ma ge jiri ya nəhi ana tay ni. ¹⁸ Nak kəslərbiyu nu a duniya vu, nahkay nu day nəsləruru tay a duniya vu. ¹⁹ Nu mis gayak njələtani, nahkay nday day etigi ndam gayak njələtani. Tigi ndam gayak njələtani ti àna pakama gayak jireni ya nəhi ana tay ni.

²⁰ « Nəhəŋgali kur ana tay cilīŋ do ;

nahəŋgali kur ana nday ya ti atəgəskabu pakama gatay ya atəhi ana tay ni, mæk atəfəku ahər ni daya. ²¹ Bəba goro ni, nawayay ti mis ya təfəku ahər ni dek tīgi akada mis bəlaŋ, akada nak kəbu akaba nu, nu day nəbu akaba kur akada mis bəlaŋ ni. Nawayay ti nday day tīgi akaba leli akada mis bəlaŋ ; nahkay ti ndam ga duniya atəsər nak kəslərbiyu nu. ²² Nak kəgray ti mis dek təsər nu gəđakani ; nahkay nu day nəgray ti mis təsər ndam ya tadəbay nu ni nday gəđakani akada goro ni. Nəgray nahkay ti, nawayay ti tīgi akada mis bəlaŋ akada geli ya leli məbu bəlaŋani ni. ²³ Nu ti nəbu akaba tay akada mis bəlaŋ ; nak day kəbu akaba nu akada mis bəlaŋ. Azuhva nani nday day etigi bəlaŋani akada geli ni. Etigia bəlaŋana ti ndam ga duniya atəsər nak kəslərbiyu nu, kawayay tay akada gayak ya ti kawayay nu ni.

²⁴ « Bəba goro ni, nawayay ti ndam ya kəbu tay a ahar vu ni ti nday day tōru ka məlaŋ goro ya nəbiyu ni. Nawayay ti tīpi nu, nu gəđakani azuhva njədə gayak ya kəvu ni. Kəvu njədə gani nani ti adaba kwa kəgraya məlaŋ a faŋ ndo kəwaya nu a. ²⁵ Bəba goro ni, nak jireni. Ku tamal ndam ga duniya təsər kur do nəŋgu ni, nu nəsəra kur a ; ndam goro day tèsəra nak kəslərbiyu nu. ²⁶ Nədəfikia njədə gayak ana tay a, anədəfikioru ana tay anəmbrəŋ do. Nawayay ti tawayavu akada gayak ya kawayay nu ni ; nahkay ananjəhad akaba tay akada mis bəlaŋ. »

18

*Gəđakani ga ndam Zude təgəs Yezu
(Meciyə 26.47-56 ; Mark 14.43-50 ; Luk 22.47-53)*

¹ Yezu àra àdəma ma na nahkay ti təsləka, tōru akaba ndam mədəbay naŋ ni ke ledi ga zalaka ya təzalay Sedroŋ ni. Eslini ti dini nahaŋ əbu, təhuriyu. ² Ay ti Zudas naŋ ya ti ara asəkumoru naŋ ni əsəra məlaŋ gani nana, adaba kələvad ata Yezu təbu təcakalavu akaba ndam mədəbay naŋ ni eslini. ³ Zudas nakəŋ ədi kama ana ndam slewja akaba ana nday ya ti tajəgay *ahay gəđakani ge Melefit ni. Ndam slewja gani nani ti gəđakani ga ndam *maŋgalabakabu

mis akaba Melefit ni təcakalavu akaba ndam *Feriziyen mək təsləroru tay. Tōru ti àna zlam ahar gatay, təhəla ceŋgel akaba vala-vala a ahar va daya. ⁴ Yezu àsəra ere ye ti amagrakivuvu na, nahkay nday nakəŋ tōru tɪnjəa wudak ti, aŋgwivabiyu ana tay a ma vu mək àhi ana tay ahkado : « Kədəbum way ? » ⁵ Təhi ahkado : « Madəbay Yezu zal Nazaret ni. » Naŋ nakəŋ àhi ana tay : « Nu gani, nu hi. » Zədas naŋ ya ara asəkumoru Yezu ni naŋ àkibu ka tay. ⁶ Yezu àra àdəma « Nu gani, nu hi » ti tənqoru aləŋ-aləŋ, tədəd ka had. ⁷ Yezu àhi ana tay keti : « Kədəbum way ? » Təhi ahkado : « Madəbay Yezu zal Nazaret ni. » ⁸ Eslini Yezu àhi ana tay : « Nəhia ana kəli a “Nu gani, nu hi” a timey ! Tamal kədəbum ti nu nahəma, mbrəŋjum ndam goro hini tāsəka. »

⁹ Àdəm nahkay ti, ti ma ya ti àhi ana Bəŋani : « Bəba, ndam ya ti kəbu tay a ahar vu ni ku mis bəlaŋ gatay əjifua ndo » ni mǎgravu. ¹⁰ Maslalam əfəŋ ka Simu Piyer ; Simu Piyer nakəŋ àradaya fətah mək àsi ana bay məgri təwi ana gəđakani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni, àsifəŋa slimi ga ahar ga dəf a həndəd. Bay magray təwi nani ti slimi gani Malkus. ¹¹ Ay ti Yezu àhi ana Piyer : « Həŋguriyu maslalam gayak ni a ahay gani vu. Baba àdəm anəcakay daliya, ay ti kəhi ana ahər nəcakay ba waw ? »

Gəđakani ga ndam Zəde takoru àna Yezu kə meleher ga Anna

¹² Eslini ndam slewja akaba gəđakani gatay ni akaba ndam *Zəde ya tajəgay *ahay gəđakani ge Melefit ni təgəs Yezu, təwəlikabu ahar. ¹³ Təra təwəlikabá ahar na ti təzoru naŋ afa ga Anna. Anna ti medim ga Kayif. Ka sarta gani nani ti Kayif gəđakani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit. ¹⁴ Maslaŋa ya àhi ana ndam Zəde : « Hojo mis bəlaŋ məmət azuhva mis dek » ni ti, Kayif gani nani.

Piyer adəm naŋ àsər Yezu do

(Meciyə 26.69-70 ; Mark 14.66-68 ; Lək 22.55-57)

¹⁵ Simu Piyer nday ata maslaŋa nahaŋ ya naŋ day adəbay Yezu ni tədəboru Yezu. Bay madəbay Yezu nani ti gəđakani ga ndam

*maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni àsəra naŋ a lala. Nahkay təhuriyu ka ahar bəlaŋ akaba Yezu a dalaka ga ahay ga gəđakani ga ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni vu. ¹⁶ Ay ti Piyer àhuriyu ndo, əcik kə mahay. Eslini bay madəbay Yezu ya ti gəđakani ga ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit àsəra naŋ a lala ni àhərkiaya ka wal ya ajəgay mahay na, àhi ma mək əziyu Piyer a dalaka ga ahay ni vu. ¹⁷ Wal ya ti ajəgay mahay ni àhi ana Piyer ahkado : « Nak day bəlaŋ ga ndam madəbay maslaŋa nani ni do waw ? » Eslini Piyer àhi : « Aha, nu bay madəbay naŋ do. »

¹⁸ Ndam ya tagray təwi eslini ni akaba nday ya ti tajəgay *ahay gəđakani ge Melefit ni aməd awər tay, təbefta aku a təbu tənjaŋəŋ. Piyer day àrəkivoru ka tay ànjaŋəŋ bilegeni.

Anna ehindifəŋa ma kə Yezu a

(Meciyə 26.59-66 ; Mark 14.55-64 ; Lək 22.66-71)

¹⁹ Eslini gəđakani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni ehindifəŋa ma kə Yezu a, àhi ahkado : « Ndam madəbay kur ti ndamam ? Kacahi mam ana mis ni mam ? » ²⁰ Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi : « Nəhia ma ana mis a dek vay-vay. Kəlavəd nəbu nəcahi zlam ana tay a ahay ga *mahəŋgalavù Melefit bu akaba a dalaka ga *ahay gəđakani ge Melefit ni bu, ka məlaŋ ya ndam *Zəde dek təcakalavu ni. Ma ya ti nədəm akal-akal ni ti àbi. ²¹ Kihindifua ma ti kamam ? Hindi ma goro ti afa ga ndam ya ti nəhi ma ana tay ni. Nday ti təsəra ere ye ti nədəm na. »

²² Yezu àra àdəma nahkay ti bəlaŋ ga ndam ya tajəgay ahay gəđakani ge Melefit ni àdi barva kəba mək àhi : « Təhəŋgrifəŋ kə ma ana gəđakani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ti nahkay aw ? » ²³ Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi : « Tamal nəgudara ma ti dəfaya ma ya ti nəgudar na. Ay tamal ma goro ya nədəm ni ma ge jiri ti kədu barva ti kamam ? » ²⁴ Kəlaŋ gani Anna àdəm təzoru naŋ afa ga Kayif gəđakani ga ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni. Nahkay təzoru naŋ ahar məwəlikabani afa ga Kayif nakəŋ.

Piyer adəm keti naŋ àsər Yezu do
(*Meciyu 26.71-75 ; Mark 14.69-72 ; Lük 22.58-62*)

²⁵ Ka ya ti Simu Piyer naŋ àbu anjafəŋ ka aku ni kekileŋa ni ti təhi ahkado : « Nak day bəlaŋ ga ndam maɔəbay maslaŋa hini do waw ? » Ay ti Piyer àɔəm : « Aha, nəbi naɔəbay naŋ bi. » ²⁶ Zal nahaŋ naŋ àbu eslini, naŋ bay məgri təwi ana gəɔəkani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni. Maslaŋa gani nani ti Piyer àsifəŋa slimi a ti ana mis ge dini gayaŋ. Maslaŋa nani àhi ana Piyer ahkado : « Nipi kur kwa enekwiŋ e dini bu ata naŋ ti nak timey. » ²⁷ Ay ti Piyer àɔəm keti : « Aha, nu do. » Eslini agwazl àzlah huya.

Yezu naŋ àbu kè meleher ge Pilet bay ga ndam Rom ni

(*Meciyu 27.1-2, 11-14 ; Mark 15.1-5 ; Lük 23.1-5*)

²⁸ Du àna zuzəeni nahəma, ndam *Zude tàzay Yezu afa ga Kayif, tòru àna naŋ afa ge Pilet bay ga ndam *Rom ya agur had *Zude ni. Ay tòru tinjua àna naŋ a ti ndam Zude tàwayay məhuriyani a ahay vu afa ga bay ni ndo. Adaba tamal təhuriya ti tigi nday njəlata do, tisliki məzum zlam ga wuməri ga *Pak ni do. ²⁹ Nahkay bay *Pilet nakəŋ àhərkiaya ka tay e mite va, àhi ana tay ahkado : « Kàbəhadumki mirdim ka maslaŋa hini ti àgudar mam ? »

³⁰ Təhəŋgrifəŋ, təhi : « Tamal ti àgudar zlam ndo ni ti akal məzəbiyu naŋ afa gayak ndo. » ³¹ Nday nakəŋ tàra tədəma nahkay ti Pilet àhi ana tay ahkado : « Zuma naŋ a, lekələm lekələmeni grumfəŋa seriya, akada ge seriya gekəli ya kəgrum na. » Ndam Zude ni təhəŋgrifəŋ, təhi : « Leli nahəma, seriya ga makad mis ti təvi divi gani ana leli ga magrani ndo. » ³² Tədəm nahkay ti, ti ma ga Yezu ya àɔəm amara məmət nahkay ni ti mągravu.

³³ Eslini Pilet àŋgoru a ahay vu, àzalay Yezu, əhindifiŋa ma, àhi : « Nak ti bay ga ndam Zude eɔəɔəŋ aw ? » ³⁴ Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi : « Nak nakani kəjalay tək, day ti mis təhuk aw ? » ³⁵ Pilet àhi : « Nu zal Zude aw ? Təzəbiyu kur afa goro ti ndam jiba gayak gayakani akaba gəɔəkani gekəli ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit

ni do waw ? Kàgudar mam ? » ³⁶ Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi : « Nu bay, ay bay goro ti ga duniya hini do. Tamal bay goro ni ga duniya hini ti, akal ndam goro təkadva akaba ndam ya təgəsi nu ana ndam Zude na. Ay ti tàgray nahkay ndo, adaba bay goro ni ga duniya hini do. » ³⁷ Pilet àhəŋgrifəŋ, àhi : « Kədəm nahkay ti nak bay eɔəɔəŋ aw ? » Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi : « Nak kədəm. Nu ti nàra a duniya va, tiwi nu ti, ti nəhi ma ge jiri ana mis. Ku way way do naŋ mis ge jiri ti abi slimi ana ma goro ya nəɔəm ni. » ³⁸ Eslini Pilet àhi ahkado : « Jiri ti məŋ ga mam jikeŋ mam ? »

Tədəm seriya àgəsa Yezu a, si takad naŋ kwa

(*Meciyu 27.15-31 ; Mark 15.6-20 ; Lük 23.13-25*)

Pilet nakəŋ àra àhia ma ana Yezu a nahkay ti àhərkiaya ka ndam Zude na e mite va keti. Àhi ana tay ahkado : « Nu ti nədi ahər ana zlam magudarani gayaŋ ndo simiteni. ³⁹ Ay kəsəruma kilevi a wuməri ga *Pak bu ni ti nəbu nəfiaya zal danğay ana kəli a bəlaŋ. Nihi ti kawayum nəfiaya bay ga ndam *Zude na ana kəli a waw ? »

⁴⁰ Nday nakəŋ tàra ticia ma ge Pilet na ti təzlah kay kay, tədəm : « Kəfaya maslaŋa nana ba, faya Barabas a sawaŋ ! » Barabas gani nani ti zal abra, àbazla mis a.

19

¹ Eslini Pilet àhi ana ndam slewja gayaŋ tàzay Yezu, təzələb naŋ àna kurupu. ² Tàra təzələba naŋ a ti ndam slewja ni təslapaya adak a hindigil-hindigil mək təfiviya a ahər vu akada ga jaku ni. Təfikabu mugudi ndizeni ga bay daya. ³ Tàra təbəkia zlam nday nana nahkay ti təhəɔəkəŋbiyu, təhi ahkado : « Məgruk sa, bay ga ndam *Zude ! » Nday nakəŋ tàra təhia ma nahkay ti təsi barva kəba kəba.

⁴ Eslini Pilet àhərkiaya ka ndam Zude na e mite va keti, àhi ana tay : « Nihi nahəma, nara nəzibiya naŋ ana kəli e mite vu, ti kəsərur nəŋgət zlam magudarani gayaŋ ga məwəlki naŋ di ndo. » ⁵ Mək Yezu nakəŋ àhəraya e mite va àna adak ya ka ahər na akaba àna mugudi ndizeni ya təfikabu na. Yezu àra àhəraya ti Pilet àhi ana tay :

« Maslaŋa nakəŋ naŋ hi. » ⁶ Gəđákani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba ndam gatay ni tàra tìpia Yezu a ti təzlah kay kay, təđəm : « *Darfəŋ naŋ kà təndal ! Darfəŋ naŋ kà təndal ! » Pilet àhi ana tay ahkado : « Lekuləm lekuləmeni zuma naŋ a ti kàdarumfəŋ ka təndal gani. Nu ti nəŋgət zlam magudarani gayan ga məwəlki naŋ di ndo. » ⁷ Ndam Zude ni təhəŋgrifəŋ, təhi : « Melefit àvia divi ana leli ndam Zude a, ahàr àđəm tākaf naŋ, adaba azay ahàr gayan àđəm naŋ Wur ge Melefit. » ⁸ Pilet àra ècia ma gatay na ti àgra aŋgwaz a dal-dal, ⁹ aŋgwiyu a ahay vu keti, àhi ana Yezu : « Nak kàsləkabiya ti eley ? » Ay ti Yezu naŋ te-te, àhəŋgrifəŋ ndo. ¹⁰ Pilet àhi : « Kəhu ma do ? Nisliki məmbrəŋ kur, nisliki *madarfəŋ kur kà təndal ti kəsər do waw ? » ¹¹ Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi : « Kislíkì məgru arana do, si tamal Melefit àvuka divi gana kwa. Nahkay ti maslaŋa ya ti àgəsukbiyu nu ni àgudara zlam a àtama gayak na. »

¹² Yezu àra àđəma nahkay ti Pilet nakəŋ àđəbay divi ga məmbrəŋ naŋ. Ay ndam Zude ni təzlah, təhi : « Tamal kəmbərəŋa maslaŋa hina ti kàdafakia kawayay *Sezar do, adaba ku way way do azay ahàr gayan adəm naŋ bay ti maslaŋa gani nani ezirey Sezar. » ¹³ Pilet nakəŋ àra ècia ma ge mis na ti àzəbiyu Yezu e mite vu mək ànjəhad ka məlan magray seriya ni. Məlan gani nani ti maslamalani lala àna akur, təzalay àna ma *Hebri ti « Gabata. »

¹⁴ Vad gani nani ti vad ga maslamalakabu zlam ga wuməri ga *Pak ; fat agray wis wudak. Pilet nakəŋ àhi ana ndam Zude ni ahkado : « Bay gekəli nihi. » ¹⁵ Nday nakəŋ tàra ticia nahkay ti təzlah, təđəm : « Kədə, kədə, darfəŋ naŋ kà təndal ! » Es-lini Pilet àhi ana tay ahkado : « Nàdarfəŋ bay gekəli ni kà təndal aw ? » Gəđákani ga ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni təhəŋgrifəŋ, təhi : « Bay geli nahan àbi, si Sezar kwa. » ¹⁶ Pilet àra ècia ma na nahkay ti àvi divi ana ndam slewja gayan ga madarfəŋ Yezu kà təndal. Nahkay nday nakəŋ təzay Yezu, tàsləka àna naŋ a.

Tadarfəŋ Yezu kà təndal
(Meciy^u 27.32-44 ; Mark 15.21-32 ; L^uk 23.26-43)

¹⁷ Ka ya ti təbu takoru ni ti Yezu azay təndal ya ti takoru *tadarfəŋ naŋ ni àna ahar gayan gayanani. Təhəraya a kəsa ni ba, tōru ka məlan nahan ; məlan gani nani ti təzalay « Məlan ga Aslat ga Ahàr » ; àna ma *Hebri ti təzalay « Golgota. » ¹⁸ Tōru tìnjəa eslina ti *tadarfəŋ naŋ kà təndal ni. Tadarfəŋa mis ndahan a cə kà təndal ndahan a daya : Yezu ti naŋ e kidiŋ gatay bu.

¹⁹ Pilet àđəm təbəkì ma ka pələŋgaf, tadarfəŋiyu kà təndal ga Yezu ni ti mis tìjəŋgey, təsər. Ma gani ya ti təbəkì ni nahkay hi : « Yezu, zal Nazaret, Bay ga ndam *Zude. » ²⁰ Ma gani nani ti təbəkì àna ma Hebri, àna ma Rom akaba àna ma Gres. Ndam Zude kay tìjəŋga ma gana, adaba məlan ya ti tadarfəŋ Yezu kà təndal ni cifa akaba kəsa. ²¹ Gəđákani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni tàra ticia ma gana ti təhi ana Pilet ahkado : « “Naŋ Bay ga ndam Zude” ti kəbəkì ba. Nğulum bəkì : “Maslaŋa hini àđəm naŋ Bay ga ndam Zude” sawan. » ²² Ay Pilet nakəŋ àhi ana tay ahkado : « Ere ye ti nəbəkì ni ti mənjàhad nahkay. »

²³ Ndam slewja ni tàra tadarfəŋa Yezu kà təndal na ti, təhəl azana gayan ni, tēdekaba məlan fad, ku way way do e kidiŋ gatay bu aŋgəta bəlan. Tàza endəwi gayan a daya ; endəwi gani nani ti mədəməkani àfəŋ bi, tələmaya zəbalana. ²⁴ Nahkay ndam slewja ni təzlapay e kidiŋ gatay bu, təđəm : « Məgəzleh endəwi hini ba ; nğulum məgrumki ca-ca ti məsər way azum way. » Ndam slewja ni tàgray nahkay ti, zlam ya àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit ni bu ni àgravu. Pakama gani nani ti nihi :

« Tēdekaba azana goro na e kidiŋ gatay ba, mək tàgrakia ca-ca ke endəwi goro a.* »

Ndam slewja ni tàgray akada nani gani eđeđiŋ.

²⁵ Kà gəvay ga təndal ya ti tadarfəŋ Yezu ni ti wəl ndahan təbu micikeni. Wəl nday nani ti nday hi : məŋ ga Yezu, wur ga məŋ ga məŋani, Mari wal ga Kəlopas akaba Mari ga kəsa Magədala. ²⁶ Bay madəbay Yezu

* 19:24 Limis 22.19.

ya Yezu awayay naŋ kayani ni naŋ àbu kà gəvay ga mən ga Yezu daya. Yezu àra èpia tay a ti àhi ana mənani ni ahkado : « Mma, wur gayak ti naŋ hini. » ²⁷ Àra àhia ma ana mənana nahkay ti àhi ana bay madəbay naŋ ni ahkado : « Muk ti naŋ hini. » Kwa ka fat nani bay madəbay Yezu ni àzoru mən ga Yezu ni afa gayaŋ ti mənjuhada afa gayaŋ a.

Yezu amat

(*Meciyu 27.45-56 ; Mark 15.33-41 ; Luk 23.44-49*)

²⁸ Yezu àsəra àgra təwi gayaŋ na dek àndava. Àra àsəra nahkay ti àdəm ahkado : « Yam àkada nu a. » Àdəm nahkay ti, ti zlam ya àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu ni mǎgravu. † ²⁹ Mandaray nahaŋ àbu eslini mafəkadani akaba zum cecəwekeni. Tàra tici ma ga Yezu na ti tàzay zlam ya esikabu yam akada ga matala ni, tətəliyu a zum ni vu, tàbahki ka aday mək tətəlikabiyu kà pakama ana Yezu. ³⁰ Yezu àra àcaka zum cecəwekeni na ti àdəm ahkado : « Təwi goro dek àgrava àndava. » Àra àdəma nahkay ti àzəgad ahàr gəzak mək àmət.

Zal slewja nahaŋ àtəhad Yezu àna awasl

³¹ Vad gani nani ti hajəŋ gani vad məpəsabana, nahkay mis təbu təslamalavu. Vad məpəsabana gani nani ti àtama vad məpəsabana ndahaŋ na, nahkay ndam *Zude tawayay ti kisim ge mis ya ti *tədarfəŋ tay kà təndal ni tənjuhədfəŋiyu kà təndal ni a vad məpəsabana ba ba. Nahkay tōru afa ge Pilet, təhi ahàr àdəm tēhebi asak ana tay ti tēmət weceweci, təhəlfəŋa tay kà təndal na. ³² Nahkay Pilet àslərōru ndam slewja gayaŋ. Tàra tɪnjia ti tēhebi asak ni ana mis bəlaŋ gani ya tədarfəŋ naŋ kà təndal akaba Yezu ni, mək tēhebi ana naŋ ye cə ni. ³³ Tàra tərəkia ka Yezu a, tawayay tēhebi asak ti tēdi ahàr naŋ məmətani àndava, nahkay ti tēhebi asak ni ndo. ³⁴ Ay bəlaŋ e kidiŋ ga ndam slewja ni bu àtəhad Yezu àna awasl a jamaŋgay vu gək. Àra àtəhada naŋ a ti mimiz àŋgəzaya həya, yam day àŋgəzaya. ³⁵ Àgrakia sedi ka zlam gani nana ti, maslaŋa ya èpia ni. Àgrakia

sedi a, pakama gayaŋ ya ti àdəm ni ti jiri ededīŋ. Naŋ day àsəra pakama gayaŋ ya àdəm ni jiri ededīŋ. Àdəm nahkay ti awayay ti lekuləm day kəgəsumkabu pakama gani, kəfumki ahàr ka Yezu. ³⁶ Zlam gani nani àgravu ti, ti zlam ya àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit ni bu ni mǎgravu. Pakama gani nani ti nihi : « Ku aslat ga vu gayaŋ tekefi eteheb do. ‡ » ³⁷ Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit ni bu nahkay hi keti : « Ndam ya ti tətəhad mis ni ataməŋjaləŋ ka maslaŋa ya ti nday tətəhad ni. § » Pakama gani nani day àgrava.

Təfiyu kisim ga Yezu e mindiviŋ vu

(*Meciyu 27.57-61 ; Mark 15.42-47 ; Luk 23.50-56*)

³⁸ Zal nahaŋ àbu slimi gani Zuzef, naŋ ga kəsa Erimete. Naŋ ti bay madəbay Yezu, ay adəbay naŋ akal-akal adaba aŋgwaz awərfəŋa naŋ kà ndam *Zude a. Yezu àra àməta ti Zuzef nakəŋ òru afa ge Pilet, èhindifiŋa divi ga mazay kisim ga Yezu na, mək Pilet àvi divi gani. Nahkay òru àzay kisim ga Yezu ni. ³⁹ Nikodem day òra ka mələŋ gana. Nikodem ti naŋ ya ti a vad nahaŋ àrəkioru ka Yezu ga mələvad ni. Òru ti, àzay haf mebedeni gərgəri cə, bəlaŋ gani təzalay mir, nahaŋ ti ni eləwes, àgray kilə kru kru mahkə. Haf gani nani ti mizi gani àbəlay. ⁴⁰ Tàra təzaya kisim na ti ata Zuzef nday ata Nikodem nakəŋ tītədey àna gabaga ; ka ya ti təbu tītədey nahəma, təbəkī haf ni ke kisim ni hi hi. Wudaka ndam Zude tili mis ti tagray nahkay day. ⁴¹ Kà gəvay ga mələŋ ya *tədarfəŋ Yezu kà təndal ni ti dini nahaŋ àbu eslini. E dini gani nani bu ni ti mindiviŋ nahaŋ àvu, tili nihi guhwa təfiyu kisim ga maslaŋa faŋ ndo. ⁴² Ka fat nani ti ndam Zude təbu təslamalavu ga vad *məpəsabana, nahkay ata Zuzef nday ata Nikodem nakəŋ təfiyu Yezu e mindiviŋ nani vu, adaba mindiviŋ ni driŋ do.

20

Ndam madəbay Yezu takoru kə mindiviŋ

(*Meciyu 28.1-8 ; Mark 16.1-8 ; Luk 24.1-12*)

† 19:28 Mənjay Limis 69.22. ‡ 19:36 Mənjay Mahərana 12.46 ; Macalani 9.12 ; Limis 34.21. § 19:37 Zakari 12.10.

¹ D_u ge miled_u àna zuz_ueni a vad ye enjenjeni ga gosku nah_uma, Mari ga k_usa Mag_udala òru ke mindivi_u ni. Òru ènj_ua ti àdi ah_ur ana mindivi_u ni b_una, èpi belim ni àl_uni ana mindivi_u ni bi. ² Na_u nak_uni àra èpia belim ni àl_uni bi nahkay ti àcuhwakibi_uyu ka Simu Piyer nday ata bay mad_ubay Yezu ya Yezu awayay na_u kay ni, àhi ana tay ahkado : « Ndama_una t_uzaba Bay geli na e mindivi_u ni ba, m_us_ur m_ulan_u ya t_uf_ukad ni do. »

³ Ata Piyer nday ata bay mad_ubay Yezu nahan_u ni t_ura ticia nahkay nah_uma, t_usl_uka t_uzay divi ga moroni ke mindivi_u ni. ⁴ Nday c_ueni tacuhworu, ay bay mad_ubay Yezu nahan_u ni àcuhway àtam Piyer, ènjiyu ke mindivi_u ni enji gayan_u. ⁵ Òru ènj_ua ti ànd_uhad_u ah_ur, àm_unjiyu e mindivi_u ni vu, èpi gabaga ni mab_uhad_uani cili_u, ay ti àhuriyu ndo. ⁶ K_ulan_u gani Simu Piyer ti ni òru ènj_ua ke mindivi_u ni ti àhuriyu h_uya, èpi gabaga ni mab_uhad_uani duca, ⁷ azana ya ti tit_udi ah_ur ana Yezu àna na_u ni day mifedekabani ka m_ulan_u nahan_u, mab_uhad_uani akaba gabaga ni do. ⁸ Eslini bay mad_ubay Yezu nahan_u ya ènjiyu ke mindivi_u ni enji ge Piyer ni àhuriyu bilegeni. Àra àhuriya ti èpi zlam ya ti àgravu ni, às_ura Yezu àngaba e kisim ba. ⁹ Àbu m_ub_ukiani a Wakita ge Melefit bu, ah_ur àd_um Yezu am_ut m_uk àngaba e kisim ba, ay kekilen_una nday gani ticiaba pakama gana fa_und_u. ¹⁰ K_ulan_u gani ndam *mad_ubay Yezu nak_uni t_usl_uka, t_uru a magam.

Yezu àngazlivu ana Mari ga k_usa Mag_udala
(Meci_u 28.9-10 ; Mark 16.9-11)

¹¹ Ka sarta gani nani Mari na_u àbu k_u gavay ge mindivi_u ni, et_uwi. Na_u àbu et_uwi ti ànd_uhad_u ah_ur, àm_unjiyu e mindivi_u ni vu, ¹² èpi *m_usl_ur ge Melefit c_u m_ub_ukabu azana b_ud-b_udani. Nday manj_uhad_uani dig_us-g_us ka m_ulan_u ya t_uf_ukad kisim ga Yezu ni ; b_ulan_u manj_uhad_uani gwar ka m_ulan_u ga ah_ur, b_ulan_u gani ti ni gwar ka m_ulan_u ga asak. ¹³ Eslini m_usl_ur ni tihindifi_una ma, t_uhi ahkado : « Wal hini, kit_uwi mam ? » Wal ni àh_ungri_uf_una ana tay, àhi ana tay ahkado : « Ndama_una t_uzaba Bay goro e mindivi_u ni ba, n_us_ur m_ulan_u ya t_uf_ukad ni do. »

¹⁴ Àra àd_uma nahkay ti àmbatbiyu ma k_ulan_u, èpi Yezu na_u jika, ay ti ngay Yezu ti às_ur do. ¹⁵ Eslini Yezu àhi : « Wal ni, kit_uwi mam ? Kad_ubay way ? » Wal ni àhi ana ah_ur maslan_u ya àhi ma ni ti bay ya agray t_uwi e dini bu ni. Nahkay àhi : « Maslan_u goro, tamal nak k_uzaba na_u a ti d_ufuki m_ulan_u gani, nakoru nazay. » ¹⁶ Yezu àhi : « Mari. » Eslini Mari nak_uni àmbatkioru ma, àhi àna ma *Hebri : « Rabuni. » Awayay ad_um_uvaba : « M_usi. » ¹⁷ Yezu àhi : « K_ucaf_una nu k_u masl_ukana ba, ad_uba n_uc_uloru afa ga Baba fa_und_u. Nihi ti ru afa ga b_uza ga mmawa ni, hi ana tay ahkado : « N_uc_uloru afa ga Baba, na_u B_ung gek_uli daya. Na_u gani ti Melefit goro, Melefit gek_uli daya. » ¹⁸ Mari ga k_usa Mag_udala nak_uni àra ècia ma ga Yezu na ti àr_ukioru ka ndam mad_ubay Yezu ni, àhi ana tay ahkado : « Ni_upia Bay geli na. » M_uk àng_uhad_u ma ga Yezu ya àhi ni ana tay.

Yezu àngazlivu ana ndam mad_ubay na_u ni
(Meci_u 28.16-20 ; Mark 16.14-18 ; L_uk 24.36-49)

¹⁹ Ka fat ga ladi gani nani ga m_ulakarawa ti ndam *mad_ubay Yezu ni t_ungasva a ahay ba m_uk t_uzl_ukkab_u mahay a, ad_uba àngwaz aw_ur_uf_una tay k_u ndam *Z_ude ndahan_u na. Nday t_ubu man_ugasvani nahkay ti Yezu àhurkivi_uyu ka tay, ècik jik e kid_uni gatay bu, àhi ana tay : « Melefit m_ugray ti ar_una àh_uli ah_ur ana k_uli ba. » ²⁰ Àra àhia ma ana tay a nahkay ti àngazli ahar gayan_u ni akaba jam_ungay gayan_u ni ana tay. Nday nak_uni t_ura tipia Bay geli na ti t_um_urva dal-dal. ²¹ Eslini Yezu àhi ana tay : « Melefit m_ugray ti ar_una àh_uli ah_ur ana k_uli ba » keti. M_uk àhi ana tay : « Melefit àsl_urbiyu nu, nahkay nu day n_usl_ur k_uli akad_u gayan_u ya àsl_urbiyu nu ni. »

²² Àra àd_uma nahkay ti èviteki am_ud gayan_u ka tay m_uk àhi ana tay : « N_uvia M_usuf Nj_ulatana ana k_uli a : g_usumkab_u na_u a. ²³ Ndam ya ti ak_umbr_unf_una zlam magudarani gatay na k_u tay a ni ti, Melefit day am_umb_ur_uf_una k_u tay a. Ay ndam ya ti ak_umbr_unf_una zlam magudarani gatay na k_u tay a do ni ti, Melefit day am_umb_ur_uf_una k_u tay a do. »

Yezu àngazlivu ana Tumas

²⁴Tumas ti nanj bəlanj ga ndam *madəbay Yezu kru mahar cəeni ni, təzalay nanj Didim daya. Ka fat gani nani ya ti Yezu aŋgazlivu ana ndam madəbay nanj ndahanj ni ti Tumas nanj əkibu ka tay bi. ²⁵Ndam madəbay Yezu ndahanj ni təhi ahkado : « Mipia Bay geli na. » Āra ècia ma gatay na ti àhi ana tay ahkado : « Nawayay nipi məlanj ga ahar ya tadar àna masanjan ni, nawayay nətəliyu weleher a məlanj gani vu. Nawayay nətəliyu ahar a məlanj ga jamaŋgay ya tətəhad àna awasl ni vu. Tamal nəgray nahkay ndo ni ti nəgəskabu ma gekəli ni do. »

²⁶Gosku sekw ka ahər gani ndam madəbay Yezu ni təbu maŋgasvani a ahay bu keti, mahay məzləkkabani, Tumas day nanj əkibu ka tay. Yezu arəkia ka tay a, ècik jik e kidinj gatay bu, àhi ana tay ahkado : « Melefit māgray ti arəja ahəli ahər ana kəli ba. » ²⁷Eslini àhi ana Tumas nakəj : « Mənjaki ka ahar goro ni, ti kətəliyu weleher gayak ni. Təliyu ahar gayak a jamaŋgay goro ni vu. Mbrəj gejewi, fəku ahər, gəskabá nəŋgaba e kisim ba ededinj a. »

²⁸Eslini Tumas nakəj àhi : « Nak Bay goro, nak Melefit goro. » ²⁹Yezu àhi : « Nak ti kipiya nu a day kwa ti kəgəskabu nu nəŋgaba e kisim ni ba. Ndam ya ti təgəskabu nəŋgaba e kisim ba, tipi nu ndo ni ti təmərnu. »

Ere ye ti azəkiyu Zenj ga məbəki wakita hini ni

³⁰Yezu ti àgra zlam magray ejep ndahanj a gərgəri kay kə meleher ga ndam madəbay nanj na. Ay ti təbi məbəkiani a wakita hini bu bi. ³¹Zlam ya ti nəbəki ni ti, nawayay ti kəgəsumkabu Yezu ti nanj *Krist, nanj Wur ge Melefit. Tamal kəgəsumkabá ti Melefit aməvi *sifa ya àndav day-day do ni ana kəli adaba kəbum kəfumki ahər ka Yezu palam.

21

Yezu aŋgazlivu ana ndam madəbay nanj ni e Gelili

¹Āra àgra vad a 6al ka ahər gana ti Yezu aŋgazlivu ana ndam madəbay nanj ni keti. Aŋgazlivu ana tay ti kə gəvay ga dəluv Tiberiyat. Zlam gani àgravu ti nahkay hi : ²ka sarta gani nani ndam *madəbay Yezu

ata Simu Piyer, Tumas nanj ya təzalay nanj Didim ni, Natanayel ga kəsa Kana ga had *Gelili ni, bəza ge Zebede akaba ndam madəbay Yezu ndahanj cə təbu ka ahar bəlanj eslini. ³Nday təbu eslini ti Simu Piyer àhi ana nday ndahanj ni : « Nakoru nəgəsbuyu kilif. » Nday nakəj təhi : « Leli day makoru. »

Nahkay tōru təcəliyu a *slalah ga yam vu, tadəboru kilif. Təndəhadki hundum ga məgəsani, ay ku kilif bəlanj tekeđi təgəs ndo. ⁴Məlanj àra əsla ti ndam madəbay Yezu nakəj tipi Yezu nanj əbu jika ka dəj-dəj, ay ŋgay nanj ti təsər ndo. ⁵Eslini Yezu àhi ana tay ahkado : « Ndam goro ni, zlam məzumani əfəj kə kəli gəzit aw ? » Təhi : « Ābi. » ⁶Mək Yezu nakəj àhi ana tay : « Təlumiyu zəva gekəli ni gwar ka ahar ga dəf. Nahkay ti akəgəsumaya kilif a. » Nday nakəj tārə tətəliya ti zəva ni əgəsa kilif a daldal. Tawayay tagəjahaya a slalah ga yam ni va, ay ti tisliki ndo. ⁷Eslini bay madəbay Yezu ya ti Yezu awayay nanj kay ni àhi ana Piyer : « Hini ti Bay geli ci ni. »

Simu Piyer àra ècia ya təhi « Hini Bay geli » ni ti əfakabiyu endəwi gayanj ya əzakaba ni, mək ədiyu a yam ni vu cizliv. ⁸Məlanj ya təgəsaya kilif a ni ti drin drin akaba dəj-dəj ni do, əgray ezewed bəlanj cilin, nahkay ndam madəbay Yezu ndahanj ni tārə àna slalah ga yam na gwar kə dəj-dəj na, tagəjahbiyu zəva gatay ya akaba kilif dal-dalani ni. ⁹Nday nakəj tārə tinjia ka dəj-dəj na, təhərəya a slalah ga yam ni ba ni ti, tipi aku ŋgulusa, kilif əki baca akaba *dipej. ¹⁰Eslini Yezu àhi ana tay : « Dəguma àna kilif ya kəgəsumaya na. »

¹¹Nahkay Simu Piyer acəliyu a slalah ga yam ni vu keti, əgəjahaya zəva na ka dəj-dəj a. Tārə tagəjahaya ti tədviyu ahər ana kilif gədəkani dinj àna kru kru zlam mahar mahkər. Akaba nani dək zəva ni àtədkaba ndo. ¹²Yezu àhi ana tay : « Dəguma kəzumum zlam. » Ku maslanja bəlanj e kidinj ga ndam madəbay nanj ni bu ŋgay « Nak way ? » ti tisliki məhiani ndo, adaba təsərə nanj Bay geli. ¹³Eslini Yezu àra əzay dipen ni, əvi ana tay, mək əvikivu kilif ni ana tay. ¹⁴Kwa ga Yezu ya aŋgaba e kisim ba ni ti

àngazlivu ana ndam madəbay naŋ ni sak mahkər àna hini.

Pakama ga Yezu ya ahi ana Piyer ni

¹⁵ Tàra təzuma zlam a ti Yezu àhi ana Simu Piyer ahkado : « Simu wur ge Zeŋ, kawayay nu kàtama nday hina waw ? » Piyer nakəŋ àhi : « Iy Bay goro, kəsəra nawayay kur. » Mək Yezu àhi : « Jəgay bəza təmbak goro ni. » ¹⁶ Yezu àhi ye cə : « Simu wur ge Zeŋ, kawayay nu aw ? » Piyer àhi : « Iy Bay goro, kəsəra nawayay kur. » Mək Yezu àhi : « Hətay təmbəmbak goro ni. » ¹⁷ Yezu àhi ya mahkər : « Simu wur ge Zeŋ, kawayay nu aw ? » Pakama ga Yezu ya àhi ana Piyer « Kawayay nu aw ? » ya mahkər ni ti àhəlia ahàr ana Piyer a, nahkay àhi ana Yezu : « Bay goro ni, kəsəra zlam a dek ; kəsəra nèbu nawayay kur. » Eslini Yezu àhi : « Jəgay təmbəmbak goro ni. » ¹⁸ Nəhuk nahəma, ka ya ti nak wur dagwa ni ti, nak nakani kəwəlvu àna maslpara, kòra ka mələŋ ya ti kəwayay na dek. Ay ka ya ti ekigia medewel a ni ti akəhəloru ahar agavəla, maslaŋa nahaŋ aməwəlukvù maslpara gayak ni, mək amazoru kur ka mələŋ ya nak akawayay moroni do ni. » ¹⁹ Yezu àdəm nahkay ti, awayay adafaki ahəmamam Piyer amara məmət, mis atazləbay Melefit azuhva məmət gayaŋ ni. Yezu àra àhia ma nahkay ti àhi : « Dəbabiyyu nu. »

Pakama ga Yezu ya adəmki ka bay ya Yezu awayay naŋ kayani ni

²⁰ Eslini Piyer àmənjabiyu gwar kələŋ, mək èpi bay madəbay Yezu ya ti Yezu awayay naŋ kay ni. Naŋ ti naŋ ya ti a vad ya ti təzum zlam akaba Yezu ni ti àzoru ahàr gayaŋ gwar ka məbərur ga Yezu, àhi : « Bay geli, maslaŋa ya ara asəkumoru kur ni ti way ? » ni. ²¹ Piyer àra èpia naŋ a nahkay ti àhi ana Yezu ahkado : « Ay naŋ hini timey, Bay geli ? » ²² Yezu àhi : « Tamal nawayay ti mənjàhad duk abivoru ana vad goro ya anaŋga ni ti, ma gani gayak mam ? Nak ti dəbabiyyu nu cilin. » ²³ Bəza ga mən geli ndahaŋ tàra ticia ma ga Yezu ya àdəm na ti, təbu tədəm e kidin gatay bu bay madəbay Yezu nani ti aməmət do. Ay ŋgay aməmət do ni ti Yezu àdəm ndo. Ma gayaŋ ya àdəm ni ti nahkay hi : « Tamal nawayay ti mənjàhad

duk abivoru ana vad goro ya anaŋga ni ti, ma gani gayak mam ? Nak ti dəbabiyyu nu cilin. »

²⁴ Àbəki zlam nday hini ka wakita ti bay madəbay Yezu nani ; naŋ àbu agray sedi gani daya. Leli day məsəra sedi gayaŋ ya agray ni ti sedi ge jiri.

²⁵ Yezu àgra zlam ndahaŋ a kay daya. Tamal təbəki ma gani bələŋ àna bələŋ ka wakita ti, amal wakita gani dal-dal àsəbay. Nətamahay mələŋ ga duniya ni dek àhəca ga mabəhadvana.

Tɔwi ga ndam asak ga Yezu Ere ye ti mɔdɔmki ke Tɔwi ga ndam asak ga Yezu ni

Maslaɲa ya ti àbɛki Tɔwi ga ndam asak ga Yezu ni ti adafay slimi gayan a wakita ni bu ndo. Ku tamal nahkay nɔngu ni, kwa ka mɔnjɛki gani ndam ga Yezu dek tɔsɛra àbɛki ti Lɔk bay ya tɔgrakabu tɔwi akaba Pol ni (2 Timote 4.11). Mɔsɛra, bay ya ti àbɛki Tɔwi ga ndam asak ga Yezu ni ti àbɛki Ma Mɔweni Sulumani ge Lɔk ni day nan (Lɔk 1.1-4 ; Tɔwi 1.1).

A wakita ge tɔwi ga ndam asak ni bu ni ti Lɔk àngɛhad zlam ya àgravu ka sarta ya Melefit àzoya Yezu e melefit va àndava ni. Àngɛhad manjɛhad ga ndam ga Yezu ye enjenjeni ni : manjɛhad gani nani ti adɛfiki manjɛhad sulumani ana leli (mazavu gani 2.42-47 ; 4.32-36). Àngɛhad ere ye ti Pol zal asak ga Yezu àgray ni ; nahkay ka ya ti mejenjey wakita ga Pol ni ti mɔsɛra mɔlan ya tɔdɔmki ma na. Wakita ge tɔwi ga ndam asak ga Yezu ni awɛlkabu Ma Mɔweni Sulumani ni akaba wakita ga ndam asak ga Yezu ya tɔbikioru ana mis ni, ti Wakita Mɔweni ge Melefit dek mɔgi wakita bɔlan.

Ka 1.8 ti Yezu àhi ana ndam gayan ni : « Akɛgrumkua sedi a Zerɔzalem, ka had Zude, ka had Samari, ku kɛ sliri ga mɔlan a dek. » Ma hini adɛfiki ana leli ahɛmamam Lɔk àslamalakabu wakita ni : ka mɔnjɛki gani àngɛhad zlam ya àgravu a Zerɔzalem ni (1-7), mɛk àngɛhad zlam ya àgravu ka had Zude akaba ka had Samari ni (8-12) ; kɛlan gani àngɛhad zlam ya àgravu ka had drin-drinjeni ni (13-28).

Lɔk àngɛhad pakama ndahan ya ndam asak ga Yezu tɛhi ana mis ni (mazavu gani 2.14-36 ; 10.34-43) ; nahkay adafay ahɛmamam mɛhi Ma Mɔweni Sulumani ana mis ni. Lɔk àngɛhad ma ga vu ga ndam asak ga Yezu ya tɔdɔm kɛ meleher ga ndam ge seriya ni (mazavu gani 4.8-12 ; 7.2-53). Azuhva pakama gani nani ti mɔsɛra zlam ya ti ndam ga Yezu tɛgɛskabu na lala.

A wakita ni bu dek Lɔk awayay àngɛhad zlam kal-kal akaba ere ye ti àgravu ni. Adafay slimi ga mɔlan ndahan ya ndam asak ga Yezu tɔru ni, akaba slimi ga ndam ga ngumna ya tɛdi ahɛr ana tay eslini ni. Ku ka ya ti ndam ga Yezu tɛcivu ndo nɔngu ni àngɛhad ma gani kal-kal akaba ere ye ti àgravu ni (15.1-2).

Lɔk adɛm mɔgosay Mɔsuf Njɛlatani kok-sah (5.1-11 ; 8.9-25). Adafay daliya ya ndam ga Yezu tɛcakay ni (mazavu gani 5.40 ; 7.54-60). Ay adafay njɛda ga Yezu ya àniviyu ana ndam ga Yezu ni daya. Àngɛhad tɔwi ga ndam asak ga Yezu ya tɔgray àna njɛda ga Mɔsuf Njɛlatani ni (mazavu gani 2.1-12 ; 3.1-10). Nahkay mɔsɛra, Yezu ti nan àbu àna njɛda dal-dal, avi njɛda ana leli daya.

Yezu adɛm Melefit amɔvi Mɔsuf Njɛlatani ana ndam asak gayan

¹ Teyɛfil goro ni, nɔbukki wakita nahan keti. A wakita goro ya ti nɔbukki enjenjeni ni bu ni ti, nàngɛhaduka tɔwi ga Yezu ya àgray na akaba zlam ya àchi ana mis na dek. Nàngɛhadukaba dek kwa ka mɔnjɛki ge tɔwi gayan ² duk àbivu ana vad ya ti Melefit àzoru nan agavɛla na. Wudaka Yezu àcɛloru agavɛla nahɛma, àhia ma ana ndam ya adaba tay a, tigia ndam *asak gayan a ni. Àhi ana tay ere ye ti nan àwayay tɔgray ni, àhi ana tay àna njɛda ga *Mɔsuf Njɛlatani. ³ Àra àcaka daliya, àmɛta ti àngazlivu ana tay, àgra zlam a gɛrgɛri ti tɔsɛr nan àna sifa edɛdin. A hud ga vad kru kru fadani bu àrɛkia ka tay a sak kay, àhi ma ana tay àki ka *Mɔgur ge Melefit. ⁴ A vad nahan Yezu nan àbu àzum zlam akaba tay nahɛma, àhi ana tay ahkado : « Nèhia ana kɛli a, Baba goro amɔvi zlam ana kɛli. Nahkay zla nahɛma, kɛslɛkumaba a Zerɔzalem a ba, jɛgum zlam gani ya ti amɔvi ana kɛli ni. ⁵ Zɛn ti àbara mis àna yam a. Lekɛlum ti ni vad bal kama Melefit *amɛbaray kɛli àna Mɔsuf Njɛlatani. »

Melefit azoru Yezu e melefit vu

⁶ A vad nahan nday tɛbu akaba Yezu ti tɛhindifiɲa ma, tɛhi ahkado : « Bay geli, kara kagray ti ndam *Izireyel tɛgur mɔlan zlam gatay keti ti nihi hɛya aw ? »

7 Àhəŋgarfəŋ, àhi ana tay ahkado : « Bay ya ti àfəkad vad gani akaba sarta gani ti Baba goro. Lekulam zla ti Melefit àvi divi ana kuli ga məsarani ndo. 8 Ay zla ti Melefit aməbəkaiaya Məsuf gayəŋ ke kuli a, nahkay akəgrumkua sedi àna njəda gayəŋ a. Akəgrumkua a Zeruzalem, ka had *Zəde, ka had *Samar, ku kè sliri ga mələŋ a dek. » 9 Yezu àra àhia ma nana ana tay a nahkay ti, nday təbu tamənjələŋ ti, Melefit àzoru naŋ agavəla a hud melefīt vu, mək məgudunğudun əŋgah naŋ, tìpi naŋ va do.

10 Yezu àra àsləka ti nday təbu tamənjoru agavəla kekileŋa. Eslini mis cə məbakabu azana bəf-bəfani tərħarkia ka tay a, 11 təhi ana tay ahkado : « Ndam Gelili, kəmənjumoru agavəla ti kamam ? Yezu gani kípəma naŋ a àdoru e melefīt vu ti, aməŋga day akada gayəŋ ya ti kípəm naŋ òru e melefīt vu ni. »

Ndam asak ga Yezu tədaba mis ga mənğuyu a mələŋ ga Zudas va

12 Ka sarta gani nani ti nday ka həma ya təzalay *Oliviye ni. Həma gani nani drin drin kay akaba Zeruzalem do, àgray ezewəd kru. Nahkay nday nakəŋ təsləka eslina, tənğa a Zeruzalem a. 13 Tòru tìnjəa ti təcəloru a ahay gatay ya tanjəhadviyu ni vu. Ahay gani nani ti ka ahər ga ahay nahan. Nday gani ti ata : Piyer, Zeŋ, Zek, Andre, Filip, Tumas, Bartelemi, Meciyə, Zek wur ga Alfe, Simu naŋ bələŋ ga ndam ya takadvakivu ka had gatay ni, nahan ni ti ni Zəd wur ge Zek. 14 Nday dek təbu təcakalavu kəlavəd akaba wál ndahan, akaba Mari mən ga Yezu akaba bəza ga mən ga Yezu. Təcakalavu ti ga mahəŋgalay Melefit.

15 Àra àgra vad a 6al ti bəza ga mən geli təcakalava, təgray nday diŋ àna kru kru cə. Eslini Piyer ècikaba e kidin gatay ba, àhi ana tay ahkado : 16-17 « Bəza ga mmawa, ahaslani Zudas naŋ bələŋ geli Melefit àdaba naŋ a ga magrakabu təwi akaba leli a, ay ti naŋ gani àdəfikia divi a ana ndam ya təgəs Yezu na. Àgray nahkay nahəma, kwa ahaslani Devit àdəmkiya ma ka naŋ a. Ma gani nani ti àdəm àna njəda ga *Məsuf

Njələtani, àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu. Nahkay ahər àdəm ma gani nani si mągravu kwa. »

18 Ga Zudas ya àdəfiki divi ana mis ni ti àgudara zlam a. Təvi siŋgu azuhva nani, mək òru àsəkum vədaŋ àna naŋ. Eslini naŋ nakəŋ àdəd a ma ma, hud gayəŋ ni àtəzkaba tuh, dindey gayəŋ dek àhəraya a dala va. 19 Ndam Zeruzalem dek tàra ticia zlam gana ya àgravu na ti, təzalay vədaŋ nani Hakeldama, awayay adəmvaba àna ma gatay a ti dala ge mimiz.

20 Nahkay Piyer àhi ana tay : « Àbu məbəkiani a wakita ge Limis bu :

“Ti təmbrəŋ ahay gayəŋ, ti maslaŋa ànjəhadvù va ba.” *

« Àbu məbəkiani keti :

“Ti maslaŋa nahan mązay mələŋ gayəŋ ni, mągray təwi gayəŋ ni.” †

21 « Nihi nahəma, ahər àdəm mədumaba maslaŋa nahan a. Maslaŋa nani ti ahər àdəm si naŋ e kidin ga ndam geli ya tādəbay Bay geli Yezu ka ya ti leli məbu masawaday akaba naŋ ni, 22 ànjəki ka fat ya ti Zeŋ *àbaray Yezu ni duk ànivoru ana vad ya ti Melefit àzaba Yezu e kidin geli ba, àzoru naŋ agavəla ni. Leli ti magrakia sedi ka mənğaba ga Yezu a, nahkay ahər àdəm bələŋ gatayani məhərkiyaya ke leli a. »

23 Piyer àra àdəma ma nana ti təhəl mis cə, bələŋ gani slimi gayəŋ Zəzef, mis təzalay naŋ Barsabas, slimi gayəŋ nahan Zəstəs ; maslaŋa nahan ni ti ni slimi gayəŋ Matiyas. 24 Eslini nday dek təhəŋgalay Melefit, tədəm : « Bay geli, nak kəsəra ere ye ti àniviyu ana mis a məbəruf bu na dek. Nahkay dəfiki maslaŋa ya kədaba naŋ e kidin gatay cəni hini ba ni ana leli. 25 Maslaŋa ya nak akadaba naŋ a ni ti, emigi zal asak a mələŋ ga Zudas ni vu ga magray təwi gayəŋ. Zudas ti àsləkaba, àdoru ka mələŋ gayəŋ nahan zlam gayəŋ. » 26 Tàra təhəŋgala Melefit a nahkay ti təgraki ca-ca ka tay ti təsərkaba maslaŋa ya ti Melefit àdəkiba ni, mək àdədki ka Matiyas. Nahkay Matiyas nakəŋ ahurkiyiyu ka ndam *asak kru mahar bələŋani ni.

* 1:20 Limis 69.26. † 1:20 Limis 109.8.

2

Melefit aslarihiyu Məsuf Njəlatani ana ndam gayəŋ

¹ Ka fat ga wuməri ge *Pəntikwet ti ndam ya təfəki ahər ka Yezu ni tənqasvu dek ka mələŋ bələŋani. ² Eslini həya tici dađay ga zlam əhəndabiyu gwar e melefit bu akadā ga aməd ya ti akəzlay kay kay ni. Mək dađay ni əhəndiyu a ahay ya ti nday təvu manjəhadani ni vu dek. ³ Nday nakəŋ tıpi zlam ndahaŋ, zlam gani nday nani tamənjəvu akadā arəd ga aku ni, tēdevu, tənqəhadki bələŋ bələŋ ka tay dek. ⁴ *Məsuf Njəlatani əsliva a vu vu ana tay a dek. Eslini tənqəki ka mazlapani əna ma həma ndahaŋ gərgərani, ku way way do azlapay əna pakama ya ti Məsuf Njəlatani ədəfiki ni.

⁵ Ka sarta gani nani ndam *Zəde ndahaŋ təbu a Zeruzalem, tawayay magray ere ye ti əbələfəŋ kə Melefit ni. Nday nani təsləkabiya a kəsə gərgərani ba ka hađ ga mələŋ na dek. ⁶ Təra ticia dađay na ti tənqasvu ka ahar bələŋ. Eslini ku way way do e kiđiŋ gatay bu eci zlapay əna ma həma gayəŋ, masləŋə nahaŋ e kiđiŋ ga ndam ga Yezu ni bu azlapay əna naŋ ni. Ere ye ti əgrəvu ni ti əgria ejep ana tay a dal-dal. ⁷ Tədəm ahkado : « Ere ye ti mici ni agrəvu ahəməmam ? Nday hini ya ti təzlapay ni nday dek ndam Gelili do aw ! ⁸ Ay ti ku way way do e kiđiŋ geli bu naŋ əbu eci nday təbu təzlapay əna ma həma gayəŋ ni ti əgrəvu ahəməmam ? ⁹ E kiđiŋ geli bu ahalay ti mis təsləkabiya a kəsə gərgərani ba kay : mis ndahaŋ təsləkabiya a Part a, ndahaŋ e Medi, ndahaŋ e Elam, ndahaŋ keti a Mezopotami, ka hađ *Zəde, a Kapados, a Poŋ, a Azi, ¹⁰ e Firizi, e Pemfili, e Ezip a, mis ndahaŋ ti ni təsləkabiya ka hađ Libi gwar e Sireŋ, akaba a Rom a. ¹¹ Mis ndahaŋ e kiđiŋ geli bu ndam Zəde, ndahaŋ ti ni tiği ndam Zəde migeni. Ndam Kret akaba ndam Arabi təbu e kiđiŋ geli bu daya. Ay ti ku way way do e kiđiŋ geli bu eci ere ye ti ndam nday nani təzlapay ni əna ma həma gayəŋ. Nday təbu tədəmki ma ka zlam sulumani ya Melefit əgray ni. » ¹² Nahkay zlam gani əhəliaba ahər ana tay a, təsər ere ye ti tagray ni do. Nahkay tədəm e kiđiŋ

gatay bu ahkado : « Ere hini ya agrəvu ni ti awayay adəmvaba mam ? » ¹³ Mis ndahaŋ ti ni tēyefiŋ kə ma gani, tədəm : « Nday ya ti təzlapay nahkay ni ti zum əkadkaba tay a. »

Pakama ge Piyer ya ahi ana mis ni

¹⁴ Eslini Piyer eci kaba akaba ndam *asak ndahaŋ kru mahar bələŋani na, əhi ma ana mis ya ti təbu eslini ni. Əzlapay kay kay, ədəm : « Lekələm ndam *Zəde akaba lekələm ya ti kanjəhadum a Zeruzalem ni dek, bumi slimi ana ma goro ya nəhi ana kəli ni : ahər ədəm kicəm ere ye ti agrəvu ni lala. ¹⁵ Lekələm kədəmum bi zum əbu akad nday ndani zla tək, aha ! Nahkay do ; njemdi ambələmbu ya ge miledə mba timey ! ¹⁶ Nihi ti pakama ga bay mahəŋgaray pakama ge Melefit Zəwel ya ədəm ahaslani ni əbu agrəvu sawəŋ. Ədəm ahkado :

¹⁷ “Melefit ədəm : Ka sarta ga mandav ga mələŋ wudak nahəma, anəbəkaiya Məsuf goro əki ke mis a dek. Nahkay bəza gekəli zawalani akaba walani atəhəŋgri ma goro ana mis ; dagwá gekəli etipi zlam ya ti mis tıpi day-day ndo ni ; medewəl gekəli day kisim emizidekivu ka tay kay.

¹⁸ Iy nahkay, ka sarta gani nani anəbəkaiya Məsuf goro ka ndam məgru təwi zawalani akaba walana dek, mək atəhəŋgri pakama goro ana mis.

¹⁹ Eslini anəgray zlam ya ti mis tıpi day-day ndo ni kay agavəla akaba ka hađ : mis etipi mimiz, aku akaba azək dəl-dəl.

²⁰ Fat amaslədađay va do, emigi ləvəŋ ; kiyi day emigi ndizeni akadā mimiz.

Zlam gani nani aməgrəva nahəma, vad ga Bay geli ara wudak.

²¹ Eslini ti ku way way do əzala slimi ga Bay geli a ti

Melefit amahəŋgay naŋ.” * »

²² Piyer əhi ana tay keti, ədəm : « Ndam *Izireyel, bumi slimi ana ma goro ya ti nəhi ana kəli ni. Lekələm dek kəsəruma, Yezu zal Nazaret ni ti Melefit ədəfiki ana kəli ti əzaba naŋ ga məgri təwi gayəŋ a. Ədəfiki ti əna magray təwi gərgərani kay

* 2:21 Zəwel 3.1-5.

ya mis tìpi day-day ndo, àvi ana Yezu ni.
²³ Maslaŋa gani nani ti zlam àgrakiva akada ge Melefit ya ti àdàm ahaslani na, adaba Melefit ti àsèra zlam ya amagravu na dek. Lekulum kijiŋuma naŋ a àna mægəsi naŋ ana ndam ya tægəskabu ma ge Melefit do na, ti tákadfəŋ naŋ kà təndal. ²⁴ Ay Yezu àra àməta nahkay ti Melefit àhəŋgaraba naŋ a, àzaba naŋ a daliya ge kisim ni ba. Melefit àgray nahkay ti məsəra njəda ge kisim ni àhəca ga mægəs Yezu a. ²⁵ Nahkay Devit àdəmkiya ma a wakita ba, àdəm ahkado : “Nìpia Bay Melefit goro kəlavad ka ma goro a,

naŋ àbu ka ahar ga daf kà gəvay goro ti nəgəgər ba.

²⁶ Nahkay məbərur goro amər dal-dal, nidi limis àna məmərani daya.

A vu goro bu dek nəsəra Melefit amara məgru sulum gayan.

²⁷ Bay goro Melefit, nəsəra akəmbərəŋ nu e kisim bu do ; ti mis gayak *njəlatani ezi ti, akavay divi gani do.

²⁸ Kədəfukia divi ya ti nəŋgət sifa àna naŋ na ; anəmərnu dal-dal adaba nak kəbu akaba nu.” † »

²⁹ Piyer naŋ àbu adəmoru ma gayan ni nahkay ti àhi ana tay ahkado : « Bəza ga mmawa, ahàr àdəm nəhi ma gani ana kəli vay-vay : bəŋ ga bəŋ geli Devit ti àməta, tileba naŋ a àndava. Ku kani nəŋgu ni mindiviŋ gayan àbu a kəsa geli bu. ³⁰ Ay Devit ti naŋ bay məhəŋgri *pakama ge Melefit ana mis. Àsəra Melefit àmbadía, àhi ahkado : “Biliŋ e kidiŋ ga bəza hudf gayak bu aməzum bay gayak.” ‡ ³¹ Nahkay wudaka ere gani agravu ti àsəra : àsəra *Krist *Bay gədəkani ya amara ni aməmət mək aməŋgaba e kisim ba. Àra àsəra ti àdəmki ma ke Krist, àdəm :

“Melefit àmbərəŋ naŋ e kisim bu ndo, vu gayan èzi ndo daya.” §

³² « Yaw Yezu gani ya ti nəzlapiki ana kəli ni ti Melefit àhəŋgaraba naŋ e kisim ba. Leli ndahaŋ ni dek magray sedi gani tata. ³³ Bəŋani Melefit àzoru naŋ agavəla, àfəkad naŋ kà ahar ga daf gayan, mək àvi

Məsuf gayan Njəlatani akada gayan ya ti àhi ahaslani ni. *Məsuf Njəlatani gani nani ti Yezu àbəkia ke leli a. Nahkay ere ye ti kipəm akaba kicəm ni ti tawi gayan.

³⁴ Devit ti Melefit àzoru naŋ e melefit vu ndo. Naŋ naŋani àna ahàr gayan àdəm : “Bay geli Melefit àhi ana bay goro : Njəhada gwar kà ahar ga daf goro a, a məlan ga gədəkani va.

³⁵ Ndam ezir gayak ti anabəhad tay kə meleher gayak akada ga zlam ga bay ya abəki asak ni, ti kəcəlki ka tay.” *

³⁶ « Nahkay ahàr àdəm lekulum ndam Izireyel dek kəsərum lala zlam gani ge jiri : Yezu gani ya kəkadum naŋ àna *madarfəŋ naŋ kà təndal nahəma, naŋ Bay gədəkani ya Melefit àslərbiyu ni, Melefit adaba naŋ a, egia Krist a. »

³⁷ Nday nakəŋ tàra ticia ma ge Piyer na ti bərur àtikaba ana tay a. Eslini tihindifiŋa kə Piyer a akaba ndam asak ndahaŋ na, tədəm : « Bəza ga mmawa, nihi ti magray ahəmamam ? » ³⁸ Piyer àhəŋgarfəŋ, àhi ana tay ahkado : « Mbatumkaba majalay ahàr gekəli a, ku way way do *təbaray naŋ àna *slimi ga Yezu Krist. Nahkay ti Melefit ambərfəŋa zlam magudarani gekəli ni kə kəli a. Aməvi Məsuf Njəlatani gayan ana kəli daya. ³⁹ Ere gani nani ti Melefit àdəm aməvi ana kəli akaba ana bəza gekəli. Aməvi ana ndam ya təbiyu driŋ ni daya. Bay Melefit geli aməvi ana mis ya ti amazalaku tay ni dek. »

⁴⁰ Eslini Piyer àhi ma ndahaŋ gəgərani ana tay kay, awayay ti tægəsiki. Àhi ana tay : « Gəsumkabá ti Melefit mähəŋgay kəli, sləkumkiba ka ndam magudar zlam ye e hini vu na ! » ⁴¹ Eslini mis ndahaŋ kay e kidiŋ gatay bu tægəskabá ma ge Piyer na. Tàra tægəskabá ma gayan na ti ndam asak ni təbaray tay. Ka fat gani nani mis agray dəbu mahkər təhurkiviya àkiva ka ndam məfəki ahàr ka Yezu na.

Manjəhad ga ndam məfəki ahàr ka Yezu

⁴² Ndam məfəki ahàr ka Yezu ni dek təbu tici ere ye ti ndam *asak təcahi ana tay ni kəlavad ; təbu təcakalavu ka

† 2:28 Məŋjay Limis 16.8-11. ‡ 2:30 Məŋjay Limis 132.11 ; 2 Semiyel 7.12-13. § 2:31 Limis 16.10. * 2:35 Limis 110.1.

ahar bəlan, təbu təzumkabu zlam ka ahar bəlan, təbu tahəngalay Melefit ka ahar bəlan daya. ⁴³ Ndam asak ni təbu tagray zlam gərgəri kay ya mis tipi dəy-dəy ndo ni àna njəda ge Melefit. Nahkay mis ni dek aŋgwaz awər tay. ⁴⁴ Ndam məfəki ahər ka Yezu ni dek tanjəhad ka ahar bəlan, zlam gatay day dek mebedekabani ka ahar bəlan. ⁴⁵ Təsəkumoru vədan gatay akaba zlam gatay ndahan gərgərani ; tedevu siŋgu gani, ku way way do tədi ka wudəra gayan. ⁴⁶ Kəlavad nday təbu təcakalavu a dalaka ga *ahay gədakani ge Melefit ni bu ka ahar bəlan. A magam day təbu təzumkabu zlam ka ahar bəlan. Nday təbu təzumkabu zlam nahkay ti àna huđ bəlan àna məmərani. ⁴⁷ Təbu tazləbay Melefit kəlavad daya. Nahkay ere ye ti tagray ni dek àbəlafəŋ kè mis dek. Eslini Bay geli ahəŋgakivu mis ndahan kəlavad, abəkiviyu tay ka ndam məfəki ahər ndahan ni.

3

Piyer ahəŋgaraba zal dərə

¹ Ga məlafat a vad nahan àna njemdi mahkər nahəma, ata Piyer nday ata Zeŋ təbu takoru a *ahay gədakani ge Melefit ni vu ga mahəngalay Melefit, adaba sarta gani ènjia. ² Zal nahan àbu manjəhadani kə gəvay ga ahay gədakani ge Melefit ni, kə mahay ya ti təzalay Mahay Məbəlani ni. Zal nani ti tieweya nan dərana, àsawaday koksah. Kəlavad mis təzoru nan, tafəkad nan eslini ga mahəngalafəŋa zlam kè mis ya təhuriyu a ahay gədakani ge Melefit ni vu na. ³ Nan nakəŋ àra èpia ata Piyer nday ata Zeŋ a tawayay təhuriyu a ahay gədakani ni vu ti, àhəngalafəŋa zlam kə tay a. ⁴ Ata Piyer nday ata Zeŋ tàra ticia ma gayan na ti təbəkiki eri ndekwa ndekwa, mək Piyer àhi ahkado : « Mənjələŋ kè leli ! » ⁵ Nahkay zal nakəŋ àmənjələŋ kə tay lala, adaba àhi ana ahər ara aŋgətfəŋa zlam kə tay a. ⁶ Ay ti Piyer àhi ahkado : « Siŋgu àfu bi, gru day àfu bi, ay ere ye ti àfu ni ti nəvuk : àna *slimi ga Yezu *Krist zal Nazaret ni ti cikaba, kəsawaday ! » ⁷ Àra àhia ma na nahkay ti àgəs ahar ga daf ga zal dərə ni ga mezefteba nan a. Piyer àra àgəs ahar gayan

na ti asak ga zal dərə ni tigia njan-njanana həya. ⁸ Nahkay zal dərə ni ècikaba cəkwađ mək àsawaday. Eslini nan nakəŋ àhuriyu a dalaka ga ahay gədakani ge Melefit ni vu nday akaba ata Piyer nday ata Zeŋ. Ka ya ti ahuriyu a dalaka ni vu ni ti ahəroru agavəla, azləboru Melefit hihi. ⁹ Ka ya ti nan àbu asawaday, azləbay Melefit nahkay ni ti mis ye eslini ni dek tipia nan a. ¹⁰ Tàra tipia nan a ti təsəra nan a lala : nan zal ya ti ànjəhad kə gəvay ga ahay gədakani ge Melefit ni kə mahay ya təzalay Mahay Məbəlani ni, nan ya àhəngalafəŋa zlam kè mis a ni. Tàra təsəra nan a, tipia ere ye ti àgrakivu na ti, àgria ejep ana tay a, àsia aŋgwaz ana tay a dal-dal daya.

Piyer ahi ma ana mis a dalaka ga ahay gədakani ge Melefit ni bu

¹¹ Eslini zal nakəŋ àsləkafəŋa kə ata Piyer nday ata Zeŋ a do. Nahkay mis ni dek tàcuhwakioru ka tay, tèveleŋ tay adaba ere ye ti tipi ni àgria ejep ana tay a dal-dal. Nday a dalahay ya təzalay Dalahay ga Salomon ni bu. ¹² Piyer àra èpia mis na nahkay ti àhi ma ana tay, àdəm ahkado : « Ndam *Izireyel, ere ye ti àgravu ni ti kəgrum ejep gani ti kamam ? Kəmənjumləŋ ana leli nahkay ti kamam ? Kəhumi ana ahər leli mahəŋgaraba zal hina ti àna njəda geli geleni aw ? Tək day ti kəhumi ana ahər Melefit àhəŋgaraba nan a ti adaba leli məbəlafəŋ kə nan palam aw ? ¹³ Melefit ti nan Melefit ga Abraham, Melefit ga Izak, Melefit ge Zekup, Melefit ga ata bəŋ geli dek. * Nan gani àgray ti zal hini mənğaba adaba awayay ti mis tázləbay Yezu bay məgri tawi ni. Ay lekələm ti kəgəsumi nan ana ndam ga ŋgumna, mək ka ya ti Pilet awayay afəkad nan ni ti kəhumi àfəkad nan ba. ¹⁴ Lekələm kəwayum ti táfəkadi Bay *nələlatani jireni ni ana kəli ndo ; kəwayuma ti táfəkadi maslaŋa ya ti àbazl mis ni ana kəli sawan. ¹⁵ Yezu ti nan Bay məvi sifa ana mis ni, ay təkad nan ti ka mawayay gekəli. Tàra təkada nan a ti Melefit àhəŋgaraba nan e kisim ba. Àhəŋgaraba nan a ti leli mīpia, magray sedi gani. ¹⁶ Leli ti məfəki ahər ka Yezu, magray tawi àna slimi gayan, adaba nan

* 3:13 Mənjay Mahərana 3.6, 15.

ti njêda àfəŋ. Yezu awayay ti mis tâzləbay naŋ, nahkay àhəŋgaraba zal hina. Lekuləm dek kəsəruma zal hina, kípəma ere ye ti àgrakivu na. Iy, zal hini ègi njalaŋ-njalaŋani kè meleher gekuli ti adaba leli məfəkia ahàr ka Yezu a.

17 « Bəza ga mmawa, nəsəra ere ye ti kəgrumi ana Yezu lekuləm akaba gəđákani gekuli na kəgrum ti adaba kəsərum Yezu naŋ way ndo palam. 18 Ay kwa ahaslani Melefit àhibiya ana ndam mahəŋgaray *pakama gayəŋ na dek, ahàr adəm *Krist acakay daliya kwa, mək nday day təhi pakama gani ana mis. Pakama ge Melefit nani ya adəmki ke Krist ni àgrava ededīŋ a. 19 Ègia nahkay ti mbatumkaba majalay ahàr gekuli a, dəguma afa ge Melefit a. Nahkay ti ambərfəŋa zlam magudarani gekuli ni kè kuli a. 20 Bay geli aməvi sarta ga məpəsabana ana kuli, aməsləribiyu Yezu *Bay gəđákani ya amara ni ana kuli. Yezu ti Melefit àdiaba naŋ ana kuli a kwa ahaslana. 21 Ahàr adəm mənjuhəd a huđ melefit bu hayaŋ duk abivoru ana sarta ya ti Melefit amagraya zlam a dek məwena ni kwa. Kwa ahaslani Melefit àhibiya pakama gana ana ndam njəlatani ya təhəŋgaray pakama gayəŋ na, nday day təhi pakama gani ana mis. 22 Nahkay kwa ahaslani Məwiz àhi ana ndam Izireyel ahkado : “Bay Melefit aməsləribiyu bay mahəŋgaray *pakama gayəŋ nahaŋ ana kuli akada nu. Bay nani ti amələbu bəlaŋ e kidīŋ ga bəza ga məŋ gekuli bu. Pakama gayəŋ ya aməhi ana kuli ni dek ti akəbumi slimi lala. 23 Maslaŋa ya ti aməbi slimi do ni ti ahàr adəm təgaraba naŋ e kidīŋ ga ndam ge Melefit ba, təkad naŋ.” † 24 Ndam mahəŋgaray pakama ge Melefit ni dek tədəmkibiyu ma ka zlam ya àgravu ka sarta geli na. Ànjəki kwa ke Semiyel, àbivoru ana nday ndahaŋ ya təhəŋgaray pakama ge Melefit ni dek. 25 Pakama ge Melefit ya ndam mahəŋgaray pakama gayəŋ tədəmbiya, Melefit adəm anagra y zlam ni ti, àgría zlam gana ana kuli ededīŋ a. Lekuləm day ja gekuli àkibu ka pakama ya ti Melefit *awəlkabu akaba ga ata bəŋ ga bəŋ gekuli ni. Melefit àhi ana Abraham

ahkado : “Anəgri sulum goro ana jiba gərgərani ga had ni dek. Anəgri ana tay ti àna bəza huđ gayak.” ‡ 26 Bay məgri tawi ana Melefit ya Məwiz adəmki biyu ma ni ti, Melefit àŋgazliaya naŋ ana kuli a enjia. Àsləribiyu naŋ ana kuli ti məgri sulum gayəŋ ana kuli akaba ti məmbatikaba majalay ahàr magədavani na ana kuli a dek. »

4

Gəđákani ga ndam Zude tagrafəŋa seriya kà ata Piyer nday ata Zeŋ a

1 Ka ya ti ata Piyer ata Zeŋ təbu təzlapi ana mis nahkay ni ti ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba bay ga ndam majəgay *ahay gəđákani ge Melefit ni akaba ndam *Seduseyən ni tərəkia ka tay a. 2 Nday nakəŋ təzumkia bəruv ka ndam *asak ga Yezu cəeni na adaba nday təbu təcahi zlam ana mis, təhi ana tay Yezu àŋgaba e kisim ba, mis taŋgaba e kisim ba tata daya. 3 Eslini tədəm təgəs ndam asak cəeni ni, təbiyu tay a daŋgay vu, adaba mələkarawa ègia, sarta àbi ga magrafəŋa seriya kà tay a bi. Nahkay təgəs tay, təbiyu tay a daŋgay ni vu, təndəhadviyu hundum. 4 Ay ti mis dal-dal e kidīŋ ge mis ya tici pakama ga ndam asak ni bu təfəkia ahàr ka Yezu a. Nahkay ndam məfəki ahàr ka Yezu ni təsagakivu, nday dekeni təgray mis dəbu zlam.

5 Hajəŋ gani zla nahəma, bəbay ga ndam *Zude akaba gəđákani gatay akaba ndam *məsər Wakita ge Melefit ni təcəkalavu a Zeruzalem. 6 E kidīŋ gatay nani bu nahəma, Anna naŋ gəđákani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni, Kayif, Zeŋ, Eleksender, akaba ndam ga huđ ahay ga ndam gəđákani ga ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni dek. 7 Nday nakəŋ təra təcəkalava nahkay nahəma, təhəbiyu ata Piyer ata Zeŋ kè meleher gatay. Təra tīnjia àna tay a ti nday nakəŋ tihindifīŋa ma kà tay a, təhi ana tay ahkado : « Kəhəŋgarumaba mis a ti àna njəda ga way ? Way àvi divi gani ana kuli way ? »

8 Eslini njəda ga *Məsuf Njəlatani èsliva a vu vu ana Piyer a, mək àhəŋgrifəŋ ana

† 3:23 Məŋjay Mimbiki 18.15, 18, 19. ‡ 3:25 Mənjəkiani 22.18 ; 26.4.

tay, àdɛm : « Lekulɛm bɛbay akaba lekulɛm gɛdákani ni, ⁹ kɛhindɛmfɛɲa ma kɛ leli a àki ka zlam sulumani ya mɛgri ana zal dɛra ni, kɛdɛmum ahɛmamam mɛhɛngaraba naɲ a ni mam ? ¹⁰ Tamal kɛhindɛmfɛɲa kɛ leli a nahkay nahɛma, lekulɛm dɛk akaba ndam *Izireyel dɛk sɛrumki : maslaɲa ya àngaba, naɲ hi kɛ meleher gekɛli ni ti, mɛhɛngaraba naɲ a ti àna *slimi ga Yezu *Krist zal Nazaret, adaba naɲ ti njɛda àfɛɲ. Naɲ gani ti lekulɛm kàdarumfɛɲa kà tɛndal a àmɛta, ay ti Melefit àhɛngaraba naɲ e kisim ba. ¹¹ Yezu ti Melefit àdɛmkia ma a Wakita gayanɲ ni ba. Ma ge Melefit ya àdɛmki ni ti nihi :

“Akur nahanɲ àbu ti lekulɛm ndam mɛlɛm ahay

kàwayum magray tɔwi àna naɲ ndo.

Ay ti akur gani nani ègia akur ya akay ahay na dɛk sawanɲ.” *

¹² « Melefit ahɛngay mis ti si àna naɲ kwa ; do ni ti adaba maslaɲa nahanɲ a duniya ba ga mahɛngay mis àna naɲ a ndo. »

¹³ Ndam magray seriya ni tàra ticia pakama ga ata Piyer ata Zeɲ na ti, àgria ejep ana tay a, adaba tɛpi ti nday mis nahkay, tɛchay zlam ndo daya. Tɛsɛra tay a nday ndam ya tàdɛbay Yezu ni. ¹⁴ Ay ti tɛpi maslaɲa ya àngaba ni naɲ jika kà gɛvay gatay nahɛma, tɛngɛt ma ga mɛhɛngrifɛɲani ana tay ndo. ¹⁵ Tɛsɛr ere ye ti tɛhɛngrifɛɲani ana tay ni va do ni ti, tɛdɛm tɛhɛliyu tay e mite vu. Tàra tɛhɛlaya tay a ti ndam magray seriya ni tɛzlapay e kidɛɲ gatay bu, ¹⁶ tɛdɛm ahkado : « Mɛgri mam ana tay mam ? Ndam Zerɛzalem dɛk tɛsɛra nday tàgra ere ya mis tɛpi dɛy-dɛy ndo ni kɛ eri ge mis a dɛk. Nahkay ngay tàgray ndo ni ti mɛdɛm kɛksah. ¹⁷ Mawayay ti pakama gani òru kama va ba nahɛma, mɛcumfɛɲa tay kà macali slimi ana maslaɲa nana. Ku way way do tɛhi ma gani ba ; tamal tɛhia ana maslaɲa ti amatraɛ tay. »

¹⁸ Tàra tɛndeveriɲa zlapay gatay na ti tɛzalay ata Piyer nday ata Zeɲ, tɛlɛgi ana tay, tɛhi ana tay ahkado : « Kàcalumi slimi ana Yezu ba, kàchumi zlam ana mis àna *slimi ga Yezu ba daya. » ¹⁹ Eslini ata Piyer ata Zeɲ tɛhɛngrifɛɲani ana tay, tɛdɛm : « Zlam

jireni kɛ meleher ge Melefit ti, mɛgɛsiki ma ana Melefit tɛk mɛgɛsiki ma ana kɛli sawanɲ aw ? Lekulɛm lekulɛmeni dɛmkaba ma gana. ²⁰ Leli ti misliki mɛmbrɛɲ mɛhi ere ye ti mɛpi akaba mɛci ni ana mis kɛksah. » ²¹ Ndam magray seriya nakɛɲ tɛlɛgi ana tay keti, mɛk tɛmbrɛɲ tay. Nday gani tɛngɛt divi ga matraɛ tay ndo, adaba ndam ga kɛsa ni dɛk tɛbu tazlɛbay Melefit azuhva ere ye ti àgravu ni. ²² Maslaɲa ya ti tɛhɛngaraba naɲ a, àgri ejep ana mis ni ti vi gayanɲ àtama vi kru kru fadana.

Ndam mɛfɛki ahàr ka Yezu tahɛngalay Melefit

²³ Gɛdákani ga ndam *manɲalabakabu mis akaba Melefit ni akaba gɛdákani ndahanɲ ni tàra tɛmbrɛɲa ata Piyer ata Zeɲ a ti, ata Piyer ata Zeɲ nakɛɲ tɛrɛkioru ka ndam gatay, mɛk tɛngɛhadɛ ma ga ndam ge seriya ya tɛhi ana tay ni dɛk ana tay. ²⁴ Tàra ticia ma gatay na ti ndam mɛfɛki ahàr ka Yezu ni dɛk ma gatay bɛlanɲ, tɛhɛngalay Melefit, tɛdɛm ahkado : « Bay geli, bay ya ti àgraya hud melefit a, had a, dɛlɛv gɛdákana akaba zlam gatayana dɛk ni ti nak. ²⁵ Nak kàgray ti bɛɲ geli Devit bay mɛgruk tɛwi ni mɛzlapay àna njɛda ga *Mɛsuf Njɛlatani ni. Devit àdɛm :

“Ndam ga had gɛrgɛrani tagray zlabay ti kamam ?

Jiba gɛrgɛrani tɛdɛgɛzliki ahàr ka zlam masakani ti kamam ?

²⁶ Bɛbay gɛdákani ga had ni tɛwɛlva ga makadɛvana,

bɛbay ndahanɲ ni day tɛcakalava ka ahar bɛlanɲ,

nday dɛkeni tawayay takadɛfɛɲa kà Bay geli akaba *Krist Bay gayanɲ ya adaba ni.” †

²⁷ « Nahkay bay *Erot akaba Pons Pilet tɛcakalava edɛdɛɲ a kɛsa hini ba akaba ndam ga had ndahanɲ akaba ndam jiba Izireyel a. Tɛcakalavu ti àkivu ka Yezu Bay njɛlatani ya agruk tɛwi ni, naɲ Krist Bay ya kàdaba ni. ²⁸ Tàgray nahkay ti tàgra ere ye ti nak kawayay na dɛk. Kwa ahaslani kɛdɛmbiyu àna njɛda gayak amagravu. ²⁹ Nihi ti tɛdɛm atatraɛ leli nahɛma, nak Bay geli bi slimi ana pakama gatay ni lala. Vi njɛda ana leli ndam mɛgruk tɛwi

* 4:11 Limis 118.22. † 4:26 Limis 2.1-2.

ni ga məhi pakama gayak ana mis, aŋgwaz àwər leli ba. ³⁰ Nğazli njəda gayak ana mis, hənğaraba mis a, gray zlam gərgərani ya mis tìpi day-day ndo ni àna slimi ga Yezu Bay njəlatani ya agruk tawi ni ti. » ³¹ Tàra tìnđeveriŋa mahənğalay Melefit a ti mələŋ gatay ya təcakalavu eslini ni àdadaŋ, Məsuf Njəlatani àvikivu njəda ana tay dal-dal, mək nday nakəŋ tədamoru ma ge Melefit vay-vay, aŋgwaz àwər tay ndo.

Ndam məfəki ahàr ka Yezu tebedekabu zlam gatay ka ahar bəlan

³² Ndam məfəki ahàr ka Yezu ni nday dek akada mis bəlan, majalay ahàr gatay bəlan, məbəruf gatay day bəlan. Nahkay maslaŋa ya ti adəm zlam gayan ni gayan gayanani ti àbi. Zlam gatay ni dek tēbedekabu ka ahar bəlan sawan. ³³ Melefit àvi njəda dal-dal ana ndam *asak ga Yezu ga mədamoru pakama àki ka Bay geli Yezu, gayan ya àmət mək àngaba e kisim ba ni. Melefit àgri sulum gayan dal-dal ana tay daya. ³⁴ E kidin ga ndam məfəki ahàr ka Yezu ni bu ni, maslaŋa ya ti arana àhəci nan ti àbi. Adaba ndam ya ti vədan gatay təbu ahkay do ni ahay gatay təbu ni təsəkumoru tay, mək təhəlbiyu siŋgu gani, ³⁵ təbəhad afa ga ndam asak ga Yezu ni. Təbəhad ti ku way way do ere ye ti àhəci nan ni ti tēdi ga wudəra gayan. ³⁶ Zal nahan àbu, slimi gani Zuzef, zal *Levi, tìwi nan e Sipir. Ndam asak ga Yezu təzalay nan Barnabas, awayay adəmvaba « Maslaŋa ya avi njəda ana mis ni. » ³⁷ Zal nani àsəkumoru vədan gayan, mək àhəlbiyu siŋgu gani, àbəhad afa ga ndam asak ga Yezu ni.

5

Ata Ananiyas nday ata Safira

¹ Zal nahan àbu slimi gani Ananiyas, slimi ga wal gani ti ni Safira. Àsəkumoru vədan gayan, wal gani ni day àwayikia. ² Àra àsəkumoya ti adafəŋa siŋgu gana wal gayan ni day àgəsikia, mək àhəlbiyu məgəjəni gani, àbəhad afa ga ndam *asak ga Yezu ni. ³ Àra àbəhad siŋgu na ti Piyer àhi : « Ananiyas, *Seteni àhurukviyu a məbəruf vu ti kamam ? Kàsəkadīa malfada ana Məsuf Njəlatana, kadafəŋa siŋgu ga vədan

ya kəsəkumoru na. ⁴ Vədan ya kəsəkumoru ni ti gayak, siŋgu ya kəŋgət àna nan ni gayak daya do aw ? Kàjalaki ahàr ka magray zlam nahkay hi ti kamam ? Malfada ya kəsəkad ni ti kəsəkadī ana mis hihirikeni do, kəsəkadī ti ana Melefit. » ⁵ Ananiyas nakəŋ àra ècia ma ge Piyer na ti àzum mədədani məmətani kwiyah-kwiyah. Mis dek ya ticia ere ye ti àgrakivu na ti aŋgwaz àwəra tay a dal-dal. ⁶ Eslini bəza dagwa tazyay kisim gani, təkambah, mək tōru tili.

⁷ Agray njemdi mahkər kələŋ gani nahəma, wal gani àra. Wal ni àsər ere ye ti àgrakivu ka zal gayan ni do. ⁸ Piyer àhi ahkado : « Siŋgu ya kəŋgətum àna vədan ni ti nahkay hi ededīŋ aw ? » Wal ni àhəŋgrifəŋ, àhi : « Iy nahkay gani ededīŋ. » ⁹ Piyer àhi : « Kədəmum kəgosum Məsuf ga Bay geli ti ahəmamam ? Bay slimi, ndam ya ti tili kisim ga zal gayak ni nday təbu a mahay bu tahəraya. Tara tazay kisim gayak, takoru tili daya. » ¹⁰ Piyer àra àhia ma nahkay ti wal ni àzum mədədani məmətani kwiyah-kwiyah kē meleher ge Piyer hūya. Eslini bəza dagwa ni təhəraya, tēdi ahàr ana kisim gani mək tazyay, tōru tiliŋiyu kà gəvay ga zal gani ni. ¹¹ Ndam məfəki ahàr ka Yezu ni akaba mis ndahan ya ticia ere ya àgravu na ti nday dek tagra aŋgwaz a dal-dal.

Ndam asak ga Yezu tagray zlam ya mis tìpi day-day ndo ni

¹² Ka sarta nani ti ndam *asak ga Yezu ni tagray zlam ya ti mis tìpi day-day ndo ni kay kē meleher ge mis. Zlam nday nani adəfiki njəda ge Melefit ana mis. Ndam məfəki ahàr ka Yezu ni dek təbu təcakalavu ka ahar bəlan a dalaka ga *ahay gədakani ge Melefit ni bu kəlavaf. Təcakalavu ti a dalahay ya təzalay Dalahay ga Salomon ni bu ni. ¹³ Mis ndahan ya təfəki ahàr ka Yezu ndo ni tagray aŋgwaz ga məhurkiviyani ka tay. Akaba nani dek mis təbu tacalfəŋ kà ndam məfəki ahàr ka Yezu ni, tēdam nday ndam sulumani. ¹⁴ Kəlavaf mis ndahan təsagakivu dal-dal, zawal akaba wəl, təfəki ahàr ka Bay geli Yezu, təhurkiviyu ka ndam məfəki ahàr ndahan ni. ¹⁵ Nahkay mis təhəlbiyu ndam gatay ya tēbesey do ni e mite vu, təbəhad ndahan ka slalah, ndahan

ka hətav. Təđəm bi ka ya ti Piyer akoru gwar eslini ni ti diksi gayan ni asləkakia ka ndam gatay ndahan ya tēbesey do na ga mahəngaraba tay a. ¹⁶ Mis dal-dal ga kəsa ndahan ya kà gəvay ga Zerəzalem ni day təhəlbiyu ndam gatay ya tēbesey do ni akaba ya ti seteni təniviyyu ana tay a ahər vu, təgri daliya ana tay ni. Ndam ya təhəlbiyu tay ni dek tənğaba.

Ndam asak ga Yezu kè meleher ga gəđakani ga ndam Zude

¹⁷ Nahkay gəđakani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba ndam gayan ndahan ndam *Seduseyen ni tizirey ndam *asak ga Yezu ni, təzumkia bəruv ka tay a dal-dal, təđəm si təgri zlam ana tay kwa. ¹⁸ Eslini təgəs ndam asak ga Yezu ni mək təbiyu tay a daŋgay vu kè eri ge mis dek. ¹⁹ Məlavad əra əgikia ka tay a ahay ga daŋgay ni ba ti, *məslər ge Melefit əzləkaba mahay ga daŋgay na dek, əbaya ndam asak ga Yezu na, mək əhi ana tay : ²⁰ « Dəgum a dalaka ga *ahay gəđakani ge Melefit ni vu, kəhumi pakama ga sifa məwəni ni dek ana mis. » ²¹ Nday nakəŋ təgəsikia ma gayan ya əhi ana tay na. Də ge miledə tōru a dalaka ga ahay gəđakani ni vu, tənğeki ka macahi zlam ana mis.

Nday təbu təcəhi zlam ana mis ti gəđakani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni tənğia ka mələŋ magray seriya na akaba ndam gayan a. Təra tənğia ti təzalakabu gəđakani ga ndam *Izireyel ga magray seriya. Nahkay təsləruru mis ga moru məhəlbiyu ndam asak ga Yezu ya təbiyu tay a daŋgay vu ni. ²² Nday nakəŋ tōru tənğəa a ahay ga daŋgay ni va ti tədiviyu ahər ana tay ndo. Nahkay təsləkabiya, tənğəhadı ma gani ana ndam ge seriya ni. ²³ Təhi ana tay ahkado : « Mōru mənğəa ti mədi ahər ana mahay ga daŋgay ni dek məzləkvanı lala, ndam majəgay mahay ni dek nday jika jika kà mahay ni. Ay ka ya ti mərə məzləkaba mahay na ti mədiviyu ahər ana maslaŋa ndo. » ²⁴ Bay ga ndam majəgay ahay gəđakani ge Melefit ni akaba gəđakani ga ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni təra ticia ma na nahkay ti təsər ere ye ti tagray ni do. Təđəm ahkado : « Nihi ti mənğa ga mam əgravu ni mam ? » ²⁵ Nday

təbu təzlapay nahkay ti maslaŋa nahan ənğiki tay, əhi ana tay ahkado : « Cəm day ! Ndam ya ti kəbumiyu tay a daŋgay vu ni təbiyu təcəhi zlam ana mis a dalaka ga ahay gəđakani ge Melefit ni bu. »

²⁶ Bay ga ndam majəgay ahay ge Melefit ni əra ecia ma na nahkay ti təsləkə akaba ndam gayan a ga məgəsbiyu ndam asak ni. Tōru təgəs tay ti əna nğəda do, adəba aŋgwaz əwərfəŋa tay kè mis na ; təđəm : « Bi mis ni etizligi leli əna akur. » ²⁷ Təra təgəsbiya tay a ti təbəhad tay kè meleher ga ndam magray seriya ni, mək gəđakani ga ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni ələgi ana tay, ²⁸ əhi ana tay ahkado : « Məhia ana kəli a kəcəhumi zlam ana mis əna slimi ga zal nani ba simiteni ti, ay nihi ti lekələm kəcəhumi ma na ana ndam Zerəzalem a dek. Nahkay ti kawayum mis təđəm məkad naŋ ti leli zla do aw ! » ²⁹ Eslini Piyer akaba ndam asak ndahan ni təhəngarfəŋ, təđəm : « Ahər əđəm ticiiki ma ana Melefit mətama ya ticiiki ma ana mis na. ³⁰ Melefit ga ata bəŋ ga bəŋ geli ni əhəngaraba Yezu e kisim ba, naŋ ya ti lekələm kəkəđum naŋ əna *madarfəŋ naŋ kà təndal ni. ³¹ Əra əhəngaraba naŋ a ti əzoru naŋ agavəla, əfəkəđ naŋ kà ahar ga daf gayan ka mələŋ ga gəđakani ni. Melefit əgray ti Yezu nakəŋ mīgi Bay ge mis dek akaba Bay mahəngay mis dek. Awayay ti ndam Izireyel təmbərfəŋa zlam magudarani gatay na kà tay azuhva Yezu a. ³² Leli məsəra zlam gani nday nani əgrava ededıŋ a, magray sedi gani tata. *Məsuf Nğəlatani agray sedi gani daya, Melefit əvia Məsuf gani nana ana ndam ya təgəsiki ma na. »

³³ Ndam magray seriya ni təra ticia ma ga ndam asak ga Yezu na ti, təzumkia bəruv ka tay a dal-dal, tawayay mabazl tay. ³⁴ Ay ti zal Feriziyen nahan əvu e kidıŋ gatay bu slimi gani Gemeliyel, naŋ bay məsər Wakita ge Melefit. Mis dek təgəs ma gayan. Eslini naŋ nakəŋ ecikaba jik e kidıŋ ga ndam magray seriya ni ba, əđəm təhəliyu ndam asak ni e mite vu day. ³⁵ Təra təhəliya tay a ti naŋ nakəŋ əhi ana ndam magray seriya ni ahkado : « Ndam Izireyel, dəgəzlumki ahər lala ka zlam ya ti mara məgrumi ana

ndam nday nani ni. ³⁶ Nə́dəm nahkay ti adaba àpəsa vi a ɓal Tewdas àhəraya àdəm naŋ gə́dakani. Nahkay mis àgray diŋ diŋ faɗ tàdɔ́ba naŋ a. Ay tàra tàkadá naŋ a ti ndam gayan̄ ya tàdɔ́bay naŋ ni ðek tèdeva, pakama gani àndav nahkay. ³⁷ Kələŋ gayan̄ ka sarta ga macal mis nahəma, Zə́das zal Gelili ni àhəraya, àhəla mis a dal-dal tàdɔ́ba naŋ a. Naŋ day tàra tàkadá naŋ a ti ndam ya tàdɔ́bay naŋ ni ðek tèdeva. ³⁸ Nihi ti nəhi ana kəli nahəma, kídumi slimi ana ndam nday nani va ba, mbrəŋum tay tásləka. Tigi ti ere ye ti tawayay ni akaba tagray ni tawi ge mis hihiriken̄i nahəma, emebesvu ka ahàr gayan̄. ³⁹ Ay tigi ti tawi ni tawi ge Melefit nahəma, ekisləmki mebeskabana koksah. Kàtəkarum mebeskabana ba, do ni ti bi akəkadumfəŋva ti kè Melefit. »

Àra àhia ana tay a nahkay ti nday nakəŋ tэгəskabá pakama gayan̄ na. ⁴⁰ Nahkay təzaliyu ndam asak ni a ahay vu keti, təzləb tay mək tələgi ana tay, təhi ana tay ahkado : « Kàcalumi slimi ana Yezu va ba. » Kələŋ gani təmbərəŋ tay, ti tásləka. ⁴¹ Nahkay ndam asak nakəŋ tásləka àna məmərana. Tə́dəm Melefit àvi divi gani ana tay ti təcakay daliya azuhva slimi ga Yezu ti adafaki ti nday təbəlafəŋa kè Melefit a. ⁴² Nahkay kəlavad nday nakəŋ təbu təcahi zlam ana mis a dalaka ga ahay gə́dakani ge Melefit ni bu akaba a ahay ge mis bu. Təhi *Ma Məwəni Sulumani ana mis, tə́dəm Krist *Bay gə́dakani ya amara ni ti Yezu.

6

Tə́daba mis adəskəla ga məjənaki ndam asak ga Yezu a

¹ Nahkay ndam madəbay divi ga Yezu təsagakivu. Ka sarta gani nani ti nday ya ti tə́dəm ma Gres ni ticivu akaba nday ya ti tə́dəm ma *Hebri ni do. Ndam ya tə́dəm ma Gres ni tə́dəm ka ya ti kəlavad tidi zlam ana wál madakway ni ti tàməŋjaləŋ ka wál madakway gatay do. ² Ndam *asak ga Yezu kru mahar cəeni ni tàra ticia ma gatay na ti təzalakabu ndam madəbay divi ga Yezu ni ðek, mək təhi ana tay ahkado : « Tamal leli ndam asak ni məmbrəŋa mə́dəm ma ge Melefit a, midi zlam ana mis ti, àbəlay do. ³ Nihi nahəma, bəza ga mən̄ geli ni, dumaba

zawal adəskəla e kidiŋ gekəli ba. Ahàr àdəm nday nani ti mis təsəra tay a nday mis sulumani, *Məsuf ge Melefit àniviyu ana tay dal-dal, təsəra majalay ahàr sulumana. Akədumaba tay a nahəma, aməvi tawi ge midi zlam ana mis ana tay. ⁴ Nahkay leli ti ni amazay sarta geli ðek ga mahəŋgalay Melefit akaba ga məhi ma gayan̄ ana mis. »

⁵ Ndam məfəki ahàr ka Yezu ni tàra ticia ma gatay na ti tэгəskabá. Nahkay tə́daba Etiyeŋ a ; naŋ àfəkia ahàr ka Yezu a dal-dal akaba *Məsuf Njəlatani àniviyu dal-dal daya. Tə́daba Filip, Prokwar, Nikanor, Timon̄, Parmenas akaba Nikolas a. Nikolas ti tiwi naŋ a Antiyos ; ègi zal Zə́de mi-geŋi. ⁶ Tə́daba tay a nahəma, təhəlbiyu tay afa ga ndam asak ni. Ndam asak ni təhəŋgali Melefit ana tay, mək təbəki *ahar ka tay ti Melefit məgri sulum gayan̄ ana tay. ⁷ Ka sarta nani mis kay tэгəskabá pakama ge Melefit ya àdəmki ka Yezu na, nahkay ndam Zerəzalem ya tə́dabay divi ga Yezu ni təsagakiva dal-dal. Ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni dal-dal tэгəskabá ga məfəki ahàr ka Yezu a daya.

Gə́dakani ga ndam Zə́de tэгəsk Etiyeŋ

⁸ Etiyeŋ ti Melefit àgria sulum gayan̄ a, àvia njəda dal-dal. Nahkay agray ere ye ti mis tiپی day-day ndo ni àna njəda dal-dal, agri ejep ana mis. ⁹ Etiyeŋ naŋ àbu agray nahkay ti mis ndahan̄ təcələŋ ma. Nday gani nani ti ndam ga ahay ga *mahəŋgalavù Melefit ya təzalay « Ahay ga ndam ya təhəlaya tay e evidi ba ni. » Nday gani ndam ga kəsa Sireŋ akaba ga kəsa Eleksendri akaba ndam ga had Silisi akaba ga had Azi : təbu tagray gejewi akaba Etiyeŋ. ¹⁰ Təbu tagray gejewi ti Etiyeŋ àwəlkia tay ka ma adaba àtama tay àna majalay ahàr sulumani ya *Məsuf Njəlatani àvi na. ¹¹ Àra àwəlkia tay ka ma ti nday nakəŋ təsəkum mis ndahan̄ ti tə́dəm : « Leli m̀icifiŋa naŋ àbu endivi Məwiz akaba endivi Melefit. » ¹² Nahkay ndam ezir ge Etiyeŋ nakəŋ təbikivu estena ana ndam Zerəzalem akaba gə́dakani gatay akaba ndam *məsər Wakita ge Melefit ni mək tədəgaki ke Etiyeŋ nakəŋ cip, təzoru naŋ kè meleher ga gə́dakani ya tagray seriya ni. ¹³ Təhəl ndam ndahan̄ ga masəkadki

malfada daya. Ndam malfada ni tadam ahkado : « Maslaja hini ti nan abu adamki ma magadavani ka *ahay njelatani ge Melefit ni akaba ke *Divi gayan ya Mawiz abaki ni, ambran do. ¹⁴ Leli micifina adam ahkado Yezu zal Nazaret ni ara embedkaba ahay gadakani ge Melefit na, ara ambatkaba Divi ya Mawiz adafiki ana leli na daya. » ¹⁵ Eslini ndam ya tavu manjhadani a ahay ge seriya ni bu ni dek tamanjalan ke Etiyen nakon ndekwa ndekwa. Tipi ti meleher gayan ni egia akada meleher ga *maslar ge Melefit a.

7

Pakama ge Etiyen ya adam ke meleher ga ndam magrafana seriya ni

¹ Eslini gadakani ga ndam *manjalabakabu mis akaba Melefit ni ehindifina ma ke Etiyen a, ahi ahkado : « Ma ya ti mis tadamkuk ni ti jiri ededin aw ? » ² Etiyen nakon ahongarfana, adam : « Ata baba akaba baza ga mmawa goro ni, bumu slimi day. Melefit nan ya ti leli dek mabu mazlabay ni angazlivu ana ban ga ban geli Abraham. Angazlivu ti ka ya ti nan ka had Mezopotami, oru anjhad ka had Haran fan ndo ni. ³ Ahi : “Mbambu had gayak akaba ndam gayak, ru ka had ya ti anadafukki ni.” * ⁴ Nahkay Abraham nakon aslaka ka had ga ndam Selde a, oru anjhad ka had Haran. Ban ga Abraham amat eslini. Banani ara amata ti Melefit ahi ana Abraham maslaka a Haran a, mara manjhad ka had hini ya lekulum kakumki ni. ⁵ Abraham ara enjia ka had hina ti Melefit asi had ndo. Ku malaran guzit ga micikiani tekefi asi ndo. Ku nahkay nangu ni, ahi : “Anavuk had ni dek, kamata day had ni emigi ga baza hud gayak.” † Ay ka ya ti Melefit ahi ma nani ana Abraham ni ti, Abraham ewi wur fan ndo. ⁶ Pakama ge Melefit ya ahi ni nan hi, ahi : “Baza hud gayak atoru tanjhad ka had ge mis ndahan ; etinjua eslina ti etigi evidi, atagri daliya ana tay vi din din fad. ⁷ Ay ti anatra ndam ya ti baza hud gayak atagri evidi ana tay ni. Kalan gani baza hud gayak ni ataslaka ka had nana, mak

atazlabay nu ka malaran hini.” ‡ ⁸ Melefit ara ahia pakama na ana Abraham a nahkay nahama, awalkabu pakama gayan akaba ga Abraham ana *mekeley kadi. Abraham ara ewia Izak a, wur ni agra vad a azlalahkar nahama ekeli kadi. Nahkay day Izak ara eweya Zekap a ti ekeli kadi. Zekap day ara eweya ata ban ga jiba geli kru mahar cueni na ti ekeli kadi ana tay.

⁹ « Kalan gani ata ban ga jiba geli ni tagrafana solu ka wur ga man gatay Zuzef a. Nahkay tasekumioru nan ana ndam ndahan, mak ndam nday nani toru ana nan ka had Ezip. Ay ti Melefit nan abu akaba nan ; ¹⁰ azaba nan a hud ga daliya gayan ya agray ni ba dek. Melefit avia majalay aharsulumana daya, nahkay ti egia awalawa ga *Faron bay ge Ezip na. Nahkay bay Faron nakon afiyu nan bay magur had gayan ni dek akaba hud ahay gayan ni dek. ¹¹ Eslini lawir adaya ka had Ezip a dek akaba ka had Kanan a. Lawir ara adaya nahkay ti, mis tagra daliya dal-dal ; ata ban ga jiba geli ya ka had Kanan ni tanga zlam mazumani va do. ¹² Zekap ara ecia *alkama abu ka had Ezip nahama, aslororu baza gayan ata ban ga ban geli ga masekumbiyu alkama. ¹³ Ka ya ti aslororu tay ye cu nahama, Zuzef adafi vu gayan ana baza ga manani ni. Nahkay Faron ara asera jiba ge Zuzef a. ¹⁴ Eslini Zuzef aslororu mis ti tazibiya banani Zekap akaba ndam gayan a. Nday dekeni kru kru adaskala mahar zlam. ¹⁵ Nahkay Zekap nakon oru ka had Ezip mak amat eslini. Ata ban ga jiba geli day tamet eslini. ¹⁶ Tara tamata ti thalbiyu kisim gatay e Sihem mak tabiyu e mindivina ga Abraham ni vu. Mindivina nani ti Abraham asakumfana ka baza ga Hamor e Sihem ana gru a.

¹⁷ « Yaw sarta ya Melefit agray ere ye ti ahi ana Abraham amagrai ni enjia wudak nahama, ndam *Izireyel ni tasagakiva, tigia nday kay ka had Ezip a. ¹⁸ Ka sarta gani nani ti tafiya bay nahan ka had Ezip a. Bay nani ti aser Zuzef ndo. § ¹⁹ Nahkay nan nakon agosay ata ban ga ban geli, agria daliya ana tay a, ahi ana tay si taboru baza gatay ya ka ahar ni tamet. ²⁰ Ka sarta

* 7:3 Manjakiani 12.1. † 7:5 Manjakiani 17.8 ; 48.4. ‡ 7:7 Manjay Manjakiani 15.13-14 ; Maharana 3.12. § 7:18 Manjay Maharana 1.8.

gani nani tìweya M̄wiz a, naŋ ti Melefit àwaya naŋ a dal-dal. Ànjəhad̄ kiyi mahkər a magam afa ga ata bəŋani. ²¹ Kələŋ gani tizligoru naŋ. Tàra tizligoya naŋ a ti wur dahalay wur ga Faron bay ga had̄ Ezip àdi ahàr mək àzay naŋ, àgal naŋ akada wur ga huđ gayaŋ. ²² Nahkay ti təcahi məsər zlam ga ndam Ezip ni dek. Pakama gayaŋ ya adəm ni dek mis tægəskabu, tawi gayaŋ ya agray ni day àbəlafəŋ kè mis.

²³ « Àra àgra vi a kru kru fad̄ nahəma, àdəm : “Nakoru nəmənjiyu bəza ga mmawa goro ndam Izireyel kwa.” ²⁴ Àra ènjia ti èpi zal Ezip nahan̄ agri daliya àna zal Izireyel. Eslini naŋ nakəŋ èmbikivu ka maslaŋa ya ti tægri daliya ni mək àkad zal Ezip ni ka duwa gani. ²⁵ Àgray nahkay ti awayay ti adəfiki ana bəza ga mənani ni ti təsər Melefit amahəŋgay tay ti àna naŋ, ay ti nday gani təsər iki ndo. ²⁶ Hajəŋ gani nahəma, M̄wiz nakəŋ àdi ahàr ana ndam Izireyel ndahan̄ cə, təbu takad̄vu ; naŋ nakəŋ awayay aŋgalabakabu tay. Àhi ana tay : “Ndam goro ni, lekələm kà mən̄ gekəli ti, kihirəm̄vu ti kamam ?” ²⁷ Ay naŋ ya ti agri daliya ana naŋ nahan̄ ni àhi ana M̄wiz ahkado : “Way àfiyu kur bay magrafəŋa seriya kè leli a way ?” ²⁸ Kawayay kəkad̄ nu akada ya kəkad̄ zal Ezip nahan̄ eweni ni aw ?” * ²⁹ M̄wiz àra ècia ma nana nahəma, àcuhway ka had̄ Ezip, òru ka had̄ Madiyaŋ, ànjəhad̄ eslini. Naŋ àbu eslini, àra àda wal a ti, èwifin̄a bəza zawalana cə.

³⁰ « Àra àgra vi kru kru fad̄ ka ahàr gana nahəma, òru a huđ gili vu kà həma *Sinayi. Eslini ti *məslər ge Melefit àŋgazlivu a huđ ga aku ya agəs mən̄gəhaf ni bu. † ³¹ M̄wiz nakəŋ àra èpia ti àgria ejep a, nahkay awayay ahədakfəŋoru ti m̄ipi lala. Naŋ àbu ahədakfəŋoru ti èci dən̄gu ga Bay geli, ahi ahkado ³² “Nu ti Melefit ga ata buk Abraham, Izak akaba Zekəp.” ‡ M̄wiz àra ècia ma na ti aŋgwaz àwəra naŋ a dal-dal, àgəgəra, mamən̄jaləŋani nakəŋ teked̄i èsliki ndo həya. ³³ Eslini Bay geli àhi ma keti, àhi ahkado : “Həlaba kimaka gayak

a asak ba, adaba mələŋ ya kicikvù ni ti mələŋ *njəlatani. ³⁴ N̄ipia lala ahəmamam tægri daliya ana ndam goro ka had̄ Ezip na, n̄icia tuway gatay a : nahkay nàra ti ga mahəŋgaya tay a. Nihi nak ti ru, nəsləroru kur ka had̄ Ezip.” §

³⁵ « M̄wiz ti naŋ ya ti ndam Izireyel tawayay naŋ ndo, təhi ahkado : “Way àfiyu kur bay magrafəŋa seriya kè leli a way ?” * ni. Ay naŋ ti Melefit àslər ikaboru naŋ ana tay ti m̄igi bay gatay, m̄igi bay məhəlabə tay e evidi ba daya. Melefit àslər ikaboru M̄wiz ana tay nahkay ti, àhi ma gani ti məslər ge Melefit ya àŋgazlivu a huđ ga mən̄gəhaf ni bu ni. ³⁶ Bay ya ti àhəlabə ndam Izireyel ka had̄ Ezip a ni ti nani M̄wiz. Àhəlabə tay a ti àna magray zlam magray ejep ya mis t̄ipi day-day ndo ni kay : àgray ka had̄ Ezip, kà Dəluv Ndizeni, akaba ka ya ti nday a huđ gili bu vi kru kru fad̄ani ni. ³⁷ Bay ya ti àhi ana ndam Izireyel : “Melefit aməslər ibiyu wur ga mən̄ gekəli nahan̄ ana kəli ga mahəŋgaray pakama ge Melefit akada goro ni” † ti M̄wiz gani. ³⁸ Ka ya ti ndam Izireyel təcakalavu a huđ gili bu ni ti, bay ya ti èci ma ga məslər ge Melefit kà həma Sinayi mək àhəŋgri ana ata bəŋ geli ni ti M̄wiz gani. Bay ya ti Melefit àhi pakama ya avi sifa ana mis ga məhəŋgriani ana leli ni ti naŋ gani. ³⁹ Ay ti ata bəŋ geli ni t̄iciiki ma ndo, tawayay madəbay naŋ ndo. A majalay ahàr gatay bu ni ti tawayə mən̄gona e Ezip a. ⁴⁰ Təhi ana *Aron̄ ahkado : “Griaya melefit ndahan̄ ana leli ga mədi kama ana leli a, adaba M̄wiz naŋ ya àhəlabəbiya leli ka had̄ Ezip a ni ti, məsər ere ye ti àgrakivu ni do.” ‡ ⁴¹ Nahkay nday nakəŋ təvəd̄aya wur sla mək t̄islin̄i zlam ana wur sla ni, ègia pəra gatay a. Tægri wuməri àna məmərani ana zlam ya nday ndayani təvəd̄aya àna ahar gatay a ni. ⁴² Tàgra nahkay ti Melefit day àmbrəŋ tay ti tægri pəra ana zlam ya ti a huđ melefit bu ni. Ma gani hini àbu məbəkiani a wakita ga ndam mahəŋgaray *pakama ge Melefit bu nahkay hi :

“Ndam Izireyel, ka ya ti lekələm kəbum a huđ gili bu vi kru kru fad̄ ni ti,

* 7:28 Mahərana 2.14. † 7:30 Mən̄jay Mahərana 3.2. ‡ 7:32 Mahərana 3.6. § 7:34 Mahərana 3.5, 7, 8, 10.

* 7:35 Mahərana 2.14. † 7:37 Mimbiki 18.15. ‡ 7:40 Mahərana 32.1, 23.

kislinami zlam akaba kègrumi sädaga ti,
ana nu aw ?

⁴³ Aha, ana nu do ! Ahay miviceni ya
käsawadum àna nan ni ti

ahay ga Molok, § do ni ti goro do.

Käsawaduma àna përa gekuli Refeñ * ya
tèzavu ata bonjur na daya.

Përa nday nani ti kègrumaya ga
mähəngrioru ahàr ana had ana tay a.

Gekuli ya kègrum nahkay ni ti anagaroru
kuli drin kama ga Babilon.” †

⁴⁴ « Ka ya ti ata bəñ ga bəñ geli təbu a huf
gili bu ni ti tèsawada àna zlam ge mivicey
ahay ge Melefit àna nan a. Mazavu ga ahay
gani nani ti Melefit àdəfikia ana Məwiz a
mæk àhi mähraya akada gayan ya èpi na.

⁴⁵ Ahay gani nani ti ata bəñ ga bəñ geli
təmbribu ana bəza gatay ; bəza gatay ni day
tara àna nan ka had hina, Zezəwi àdi kama
ana tay. Tara tinjia ti Melefit àgariaba ndam
ga had hina ana tay a, mæk nday nakəñ
tənjəhad. Nahkay nday təbu àna ahay ge
Melefit *miviceni ni duk àbivoru ana sarta
ge Devit. ⁴⁶ Devit ti Melefit àwaya nan a
dal-dal, nahkay èhindifinja divi kè Melefit ga
maslamali mələñ *njəlatani ana bəza huf
ge Zekup a. ⁴⁷ Ay maslanja ya ti àra àləm
ahay ge Melefit ni ti Salomon. ⁴⁸ Ku tamal
àləma nahkay nənğu ni, Bay Melefit agavəla
drin, ànjəhadvù a ahay ya mis tələmi ni bu
do. Nahkay zla nahəma maslanja nahan
àbu, àhəngaray pakama ge Melefit, àdəm :

⁴⁹ “Bay Melefit àdəm : Mələñ manjəhad
goro ti huf melefit,

mələñ məbəki asak goro ti ni had.

Ahay weley lekulum kislumki mələmuana
ana nu a ni weley ?

Mələñ goro ya ananjəhad, nəpəsaba ni ti
weley ?

⁵⁰ Bay ya àgraya zlam nana dek ni ti nu
nuani àna ahar goro do aw ?” ‡ »

⁵¹ Etiyeñ àhi ana tay keti : « Lekulum
ti kicəm slimi do ededin ! Lekulum ti
məbəruf gekuli magədavani, slimi gekuli
məzləkvani ; lekulum akada ndam ya tèkeli
kədi ana tay ndo ni ! Lekulum akada ga ata
bəñ ga bəñ gekuli ni, kekilenja kəgəsumkabu

pakama ga *Məsuf Njəlatani ni do ! ⁵² Bay
mahəngaray *pakama ge Melefit ya ti ata
bəñ ga bəñ gekuli təgri daliya ndo ni ti we-
ley ? Nday gani təbazla ndam mahəngaray
pakama ge Melefit ya tədəm Bay ge Jiri
amara ni. Bay ge Jiri nakəñ àra ènjia ti
kəsəkumoya nan a mæk kəkaduma nan a.
⁵³ Lekulum ti məslər ge Melefit tədəfikia
*Divi ge Melefit na ana kuli a, ay ti kəbumi
slimi ana Divi gani do. »

Takad Etiyeñ àna mizligi nan àna akur

⁵⁴ Ndam magray seriya ni tara ticia ma ge
Etiyeñ na ti təzumki bəruf dal-dal, təhəpəd
ahar tasl tasl. ⁵⁵ Ay Etiyeñ ti *Məsuf
Njəlatani èsliva a vu va dal-dal, àmənjouru e
melefit vu, èpi mələñ masladani ge Melefit
akaba Yezu nan jika kà ahar ga daf ge
Melefit. ⁵⁶ Àra èpia ti àdəm ahkado : « Cəm
day, nəbu nipi huf melefit məzləkvabana,
nipi *Wur ge Mis nan jika kà ahar ga daf ge
Melefit daya. » ⁵⁷ Ge Etiyeñ ya nan àbu azla-
pay nahkay ni ti nday nakəñ təzlah kay kay,
təbəviyu ahar e slimi vu der der, mæk nday
dek tədəgaki ka ahar bəlan, ⁵⁸ təgəs nan,
təzaba nan a kəsa ba cak. Tara təsləkafəña
àna nan kà kəsa na nahkay ti tawayay ti-
zligi nan àna akur ga makad nan. Ndam
sedi ya tici pakama gayan ni təhəlkaba
məgudi gatay na, təbəhadfəñ kà wur dagwa
nahan slimi gani Sol ti mājəgaki. Mæk tizligi
Etiyeñ nakəñ. ⁵⁹ Ka ya ti tizligi Etiyeñ
ni ti Etiyeñ àhəngalay Yezu, àdəm : « Bay
goro Yezu, za sifa goro a. » ⁶⁰ Kələñ gani
àbəhad mirdim grik, àzlah kay kay, àdəm :
« Bay goro, kəwəl tay àna seriya àki ka
zlam magudarani hini ya təgru ni ba. » Àra
àdəma ma na nahkay ti àmət həya.

8

¹ Takad Etiyeñ ti, Sol àwaya daya.

Təgri daliya ana ndam məfəki ahàr ka Yezu

Ka fat gani nani ti tənjàki ka məgri daliya
dal-dal ana ndam məfəki ahàr ka Yezu ya a
Zerəzalem ni həya. Ndam məfəki ahàr ka
Yezu ni dek tèdevu tōru a kəsa ciḃ-ciḃeni vu
ka had *Zəde akaba ka had Samari. Nday

§ 7:43 Molok ti melefit ga ndam Kanan ya ndam Izireyel təhəngrioru ahàr a had ahaslani ni. * 7:43 Refeñ ti melefit
ga ndam Siri ya ndam Izireyel təhəngrioru ahàr a had ahaslani ni. † 7:43 Amos 5.25-27. ‡ 7:50 Izayi 66.1-2.

ya tàslàka ndo ni ti si ndam *asak ga Yezu ciliŋ. ² Ndam ndahaŋ ya ti tãhəŋgriuru ahàr a had ana Melefit ni tili Etiyeŋ, títɔwi naŋ dal-dal. ³ Sol ti àgria daliya dal-dal ana ndam mǎfǎki ahàr ka Yezu a ; àsawadáy kà mahay kà mahay, àgəs zawal akaba wál, àbiyu tay a danɔay vu. ⁴ Nday ya ti tèdevu ni tǎdǎmoru *Ma Mɔweni Sulumani kà kəsà kà kəsà.

Tɔwi ge Filip ya àgray a Samari ni

⁵ Ka sarta gani nani Filip òru a kəsà gǎdákani vu ka had Samari, àhioru ma ge *Krist ana mis ye eslini ni. ⁶ Nday nani dǎk ma gatay bəlan, tǎbi slimi lala ana ma ge Filip ya àhi ana tay ni, adaba ticia pakama gayaŋ a, tǎpia zlam ya ti àgray, mis tǎpi dáy-dáy ndo na daya. ⁷ Àna zlam nday nani ya àgray ni ti seteni tàslàkiaba ana mis a dal-dal, tǎzlah kay kay. Ndam dǎra akaba ndam juɔgwer tǎgia sǎnduɔ-sǎnduɔana daya. ⁸ Eslini ndam ga kəsà nani tǎmǎrva dal-dal.

⁹ Maslaŋa nahaŋ àbu a kəsà nani bu, slimi gayaŋ Simu, naŋ zal maharam, agri ejep ana ndam ga had *Samari dǎk. Àzay ahàr gayaŋ awayay mis dǎk tǎdǎm naŋ gǎdákani. ¹⁰ Mis ni dǎk, ku bəza, ku mis gǎdákani ticiiki ma. Tǎdǎm : « Maslaŋa hini ti njǎda ge Melefit àfəŋ. Njǎda gani nani ti tǎdǎm “Gǎdákani.” » ¹¹ Mis ni ticiiki ma dal-dal, adaba àpəsà naŋ àbu agri ejep ana tay àna maharam gayaŋ ni. ¹² Ay ka ya ti Filip àhia *Ma Mɔweni Sulumani àki ka *Mǎgur ge Melefit akaba ka Yezu Krist ana tay a nahəma, zawal akaba wál ni tǎgǎskabá ma ge Filip na, mǎk *tǎbaray tay. ¹³ Simu nakəŋ tekeđi àgǎskabá ma gana, tǎbara naŋ a. Kələŋ gani ànjəhad akaba Filip. Eslini Filip naŋ àbu agray zlam gǎdákani gǎdákani ya mis tǎpi dáy-dáy ndo ni. Simu nakəŋ àra èpia ti àgria ejep a dal-dal.

¹⁴ Ndam asak ga Yezu ya a Zeruzalem ni tǎra ticia ndam *Samari tǎgǎskabá ma ge Melefit a ti, tàslǎribiyu ata Piyer nday ata Zeŋ ana ndam Samari ni. ¹⁵ Ata Piyer nday ata Zeŋ tǎra tǎnjia ti tǎhəŋgalay Melefit ti mǎvi *Məsuf Njǎlatani ana ndam Samari ya tǎgǎskabá pakama ge Melefit a ni. ¹⁶ Tǎgray nahkay ti adaba ku mis bəlan e kidiŋ gatay bu Məsuf Njǎlatani àhərkiaya àhuriviyu faŋ ndo. *Tǎbaray tay ti àna slimi

ga Bay geli Yezu ciliŋ. ¹⁷ Nahkay ata Piyer nday ata Zeŋ tǎbǎki *ahar ka tay, mǎk Məsuf Njǎlatani àhuriviyu ana tay.

¹⁸ Simu nakəŋ àra èpia Məsuf Njǎlatani àhuriviyu ana ndam mǎfǎki ahàr ka Yezu ka ya ti ndam asak ga Yezu tǎbǎki ahàr ka tay ni ti, awayay avi siŋgu ana ata Piyer nday ata Zeŋ. ¹⁹ Àhi ana tay ahkado : « Vumu njǎda ti ka ya ti nǎbǎki *ahar ke mis ni ti Məsuf Njǎlatani mǎhuriviyu ana tay. » ²⁰ Ay ti Piyer àhi ahkado : « Ahàr àdǎm siŋgu gayak ni mǎjijia, nak nakani day kǎjijia, adaba kǎhi ana ahàr ere ye ti Melefit avi ana mis ni ti mis asəkum tata. ²¹ Nak kǎkibu ke tǎwi geli ya magray ni bi, ma gayak àkibu bi, adaba majalay ahàr gayak magǎdavani kè eri ge Melefit. ²² Mbatkaba majalay ahàr gayak magǎdavani na, həŋgalay Bay geli. Nahkay ti bi Melefit amǎmbǎrfuka zlam ya kǎgudar a majalay ahàr gayak bu na. ²³ Nəsəra nihi ti mǎbǎruv gayak magǎdavani kè eri ge Melefit, nahkay kǎgia evidi ga zlam magudarana. » ²⁴ Eslini Simu nakəŋ àhəŋgrifəŋ, àhi ana tay ahkado : « Lekuləm lekuləmeni həŋgalumu Bay geli ti ere ye ti kǎhumu ni àgrakuvu ba simiteni ti ! »

²⁵ Ata Piyer ata Zeŋ tǎra tǎgrakia sedi ka Yezu a akaba tǎhia pakama ga Bay geli ana mis a nahəma, tǎŋgoru a Zeruzalem. Ka ya ti nday tǎbu takoru e divi bu ni ti tǎhia Ma Mɔweni Sulumana ana mis a kəsà ndahaŋ ba kay ka had *Samari a.

Ata Filip nday ata zal Etiyapi nahaŋ

²⁶ Məslər ga Bay geli àŋgazlivu ana Filip, àhi ahkado : « Ru gwar ka Mboku, ke divi ya ti aslǎkabiya a Zeruzalem a, andoru ahàr a Gaza, mis tǎki tǎsawadaki bi ni. » ²⁷⁻²⁸ Filip nakəŋ ècik, àslàka huya. Naŋ ka ahàr divi nahəma, èpi zal nahaŋ manjəhadani digusa e seret bu, ejəŋgey wakita ge Izayi bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit ni. Naŋ gani òru a Zeruzalem ga mazləbay Melefit, nihi naŋ àbu aslǎkabiya ara a magam a. Zal nani ti zal Etiyapi, naŋ madaslani, naŋ mis gǎdákani agri tǎwi ana Kandas bay walani ge Etiyapi : naŋ gǎdákani ga ndam manɔah elimeni ga bay ni. ²⁹ *Məsuf Njǎlatani àhi ana Filip ahkado : « Ru kahǎdǎkfəŋiyu ke seret ni lala. » ³⁰ Eslini Filip nakəŋ

àcuhworu. Òru ènjua nahama, èci zal Etiyapi ni nan abu ejengey wakita ge Izayi bay mahəngaray pakama ge Melefit ni. Àhi ahkado : « Ere ye ti kejengey ni ti nak kəbu kiciaba ma gana waw ? » ³¹ Nan nakəŋ àhəngrifəŋ, àhi ahkado : « Tamal maslaŋa àdəfuaba ndo ni ti nīciaba ahəmamam ? » Mək àhi : « Cəlkuvaya ga manjəhadfu kə gəvay a. » ³² Ka məlan ya ejengey ni Izayi àdəm nahkay hi :

« Nan ti àhəlkaba ma ndo,

akada ga təmbak ya təzoru ka məlan misliŋ zlam ni,

akada ga wur təmbak ya tekəlkia engec a ti ètəwi do ni.

³³ Nan gani təhəngoraya nan a had a, təgri seriya ge jiri ndo simiteni.

Way amacali slimi mba way ?

Adaba takada nan a, nan àbi ka had va bi ni.* »

³⁴ Gədəkani nakəŋ àhi ana Filip ahkado : « Nahəngalay kur kam-kam, hu : bay mahəngaray pakama ge Melefit azlapaki ahalay ti ka way nani way ? Azlapaki ti àki ka nan nanani tək, ka maslaŋa nahan aw ? » ³⁵ Eslini Filip àhi ma, àdəfiaba *Ma Məweni Sulumani àki ka Yezu a, ànjiki ka pakama ya nan abu ejengey ni. ³⁶ Nday təbu takoru nahkay ti tədi ahà ana yam gwəngər a. Eslini nan gədəkani nakəŋ àhi ana Filip ahkado : « Yam nihi. Mam acafəŋa nu ga *məbaray nu a mam ? » [³⁷ Filip àhi ahkado : « Tamal kəfəkia ahàr gayak dek ka Yezu a ti tabaray kur tata. » Nan nakəŋ àhəngrifəŋ, àhi : « Nəfəkia ahàr ka Yezu *Krist a, nan Wur ge Melefit. »] ³⁸ Àhi ana bay ya agaray seret ni mīcika. Àra ècika àna seret na ti ata Filip nday ata nan gədəkani nakəŋ təhəraya təhuriyu a yam ni vu, mək Filip àbaray nan. ³⁹ Tàra təhəraya a yam ni ba nahama, Məsuf ga Bay geli àzafəŋa Filip a. Nahkay nan gədəkani ni èpi nan va do, àsləka zlam gayan àna məmərana. ⁴⁰ Filip àsərki ti nan a Azot. Àru a Sezare ; nan abu akoru ti àhioru Ma Məweni Sulumani ni ana mis kə kəsa kə kəsa dek duk a Sezare.

* 8:33 Izayi 53.7-8.

9

Sol ambatkaba majalay ahàr a, afəki ahàr ka Yezu
(Tawi 22.6-16 ; 26.12-18)

¹ Ka sarta gani nani nahama, Sol nan abu awayay agri daliya ana ndam madəbay divi ga Bay geli, awayay abazl tay. Nahkay òru afa ga gədəkani ga ndam *manjalabakabu mis akaba Melefit ni, ² èhindifiŋa wakita ga medekiani ka gədəkani ga ahay gərgərani a Damas ya təhəngalay Melefit ni. Wakita nday nani ti təvia divi ga məgəs ndam madəbay divi ga Bay geli a. Ku adi ahàr ana zawal ahkay do ni ana wəl, ba agəs tay, awəl tay, ahəbiyu tay a Zeruzalem. ³ Nan nakəŋ àra àngəta wakita nday nana ti àdəvu e divi vu.

Nan abu enjiyu a Damas wudak nahama, eslini masladani àsləkabiya e melefit ba, àhərkiaya hūya, àsladəy məlan gayan nani. ⁴ Eslini nan nakəŋ àdəd a ga had pəda mək èci dəŋgu ga maslaŋa nahan àzalay nan, àhi : « Sol, Sol kəgru daliya ti kamam ? » ⁵ Nan nakəŋ àhi : « Nak way, Bay goro ? » Mək àhəngrifəŋ, àhi : « Nu Yezu, nu ya kəgru daliya ni. ⁶ Ay ti cicikaba, huriyu a kəsa vu. Ekinjua eslina ti atəhuk ere ye ti ahàr àdəm kəgray kwa ni. » ⁷ Ndam ya tarakaboru akaba nan ni ticik, ma tekeđi tislīki mədəmani koksah. Tici dəŋgu ciliŋ, ay ti tīpi maslaŋa gani do. ⁸ Sol nakəŋ ècikaba, àhəlkaba eri a, ay ti èpi divi do. Ndam ya tarakaboru akaba nan ni tədafəŋa ahar a, təzoru nan a Damas. ⁹ Eslini àgray vad mahkər, divi day èpi ndo, zlam day àzum ndo, yam day èsi ndo.

¹⁰ A Damas eslini ti zal nahan abu slimi gani Ananias, nan bay madəbay divi ga Yezu. Eslini Bay geli àzalay nan e kisim mizidəni bu : « Ananias ! » Ananias nakəŋ àhəngrifəŋ, àhi : « Awi ! Nu hi, Bay goro ni. » ¹¹ Bay geli àhi ahkado : « Ru weceweci ke divi ya təzalay divi Ndəlaḡani ni, ru afa ga Zudas. Kīnjua ti kīhindi zal Tars ya təzalay nan Sol ni. Nihi ti nan àbiyu ahəngalay Melefit. ¹² Maslaŋa gani nani ti nədəfikia maslaŋa nahan a, slimi gani Ananias, ara afa gana mək abəki *ahar ti mīpi divi akada ya ahaslani ni. »

¹³ Ananias ahəŋgrifəŋ, àhi : « Bay goro ni, nìcia mis kay təbu təzlapaki àki ka maslaŋa nani akaba ka zlam gayaŋ magədavani ya àgri ana ndam gayak *njəlatani ya təbu a Zeruzalem na. ¹⁴ Àra ahalay a ti gəđákani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni təvibiya divi ga məgəs ndam ya ti tazləbay kur na dek. » ¹⁵ Ay ti Bay geli Yezu ahəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Nak ru, adaba nəzaba maslaŋa gana nana, ti mēgru təwi : mēhioru slimi goro ana mis ga hađ ndahaŋ akaba bəbay gatayani ni, mēhioru ana ndam *Izireyel daya. ¹⁶ Amacakay daliya kay azuhva slimi goro ; nu nuani anəđəfiki daliya ya ara agray ni dek. »

¹⁷ Nahkay Ananias nakəŋ òru. Òru ènjua ti ahuriyu a ahay ni vu, àbəki ahar ka Sol nakəŋ mək àhi ahkado : « Sol wur ga mmawa, Bay geli Yezu, naŋ ya aŋgazlukvu ka ahàr divi ka sarta ya kara ni, àslərbiyu nu. Awayay ti kipi divi akada ya ahaslani ni, awayay ti *Məsuf Njəlatani mīslukvu a vu vu daya. » ¹⁸ Naŋ àbu azlapi nahkay ti zlam ndahaŋ akada aləŋ ge kilif təsləkikia ke eri ana Sol nakəŋ a. Eslini èpi divi akada ya ahaslani ni keti. Nahkay ècikaba, mək *təbaray naŋ àna *slimi ga Yezu. ¹⁹ Kələŋ gani àzum zlam, mək njəda gayaŋ aŋgiva.

Sol àhi ma ga Yezu ana mis

Sol ànjəhadīyu vad 6al a Damas afa ga ndam ya tadəbay divi ga Yezu ni. ²⁰ Ka ya ti naŋ àbu eslini ni ti ànjəki ke təwi huya, ahuriya a ahay gərgərani ga ndam *Zude ya *taheŋgalavù Melefit ni va, àhi ana mis Yezu ti naŋ Wur ge Melefit. ²¹ Ma gayaŋ ya àdəm ni àgria ejep ana mis ya təbi slimi na dek. Tədəm ahkado : « Naŋ hini ti naŋ ya ti àgri daliya dal-dal ana ndam ya tazləbay Yezu a Zeruzalem ni do aw ? Mara gayaŋ ahalay a Damas a ti ga məgəs ndam ya tazləbay Yezu ni akaba ga məhəloru tay afa ga gəđákani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni do aw ? » ²² Ay ti njəda ga Sol àsagakivoru, àhi ana ndam Zude ya a Damas ni Yezu ti naŋ *Krist *Bay gəđákani ya amara ni. Eslini nday nakəŋ təsər ere ye ti təhəŋgrifəŋ ni do.

²³ Àra àgra vad a 6al ti ndam Zude nakəŋ təgray sawari gatay, tədəm si tijin naŋ kwa. ²⁴ Nahkay nday nakəŋ təjəgay naŋ mələfat

akaba mələvad kà magudu ga kəsa ni dek, tawayay makad naŋ. Ay ti Sol ècia sawari gatay ya təgraki na. ²⁵ Ga mələvad nahəma, ndam madəbay naŋ ni təzoru naŋ ka ahàr ga gudu ya evelin kəsa ni. Tòru tinjua ti təfiyu naŋ a alonju vu mək təfaya naŋ àna ezewed gwar ka dala. Nahkay àsləka, òru a Zeruzalem.

Ere ye ti agrakivu ka Sol a Zeruzalem ni

²⁶ Òru ènjua a Zeruzalem a ti awayay ahurkiviyu ka ndam madəbay divi ga Yezu ni, ay ti nday dek təgrafəŋa aŋwaz a, təhi ana ahàr naŋ bay madəbay divi ga Yezu eđeđin do. ²⁷ Eslini Barnabas àzoru naŋ afa ga ndam *asak ga Yezu ni. Tòru tinjua ti Barnabas nakəŋ aŋgəhadī ana tay ahəmamam Sol èpi Bay geli ka ahàr divi ka ya ti òru a Damas ni, ahəmamam Bay geli àhi ma ni daya. Aŋgəhadī ana tay keti ahəmamam Sol àhi ma ana mis vay-vay àna *slimi ga Yezu a Damas ni. ²⁸ Kwa ka sarta gani nani Sol nakəŋ naŋ àbu akaba tay, asawaday akaba tay a Zeruzalem, àhi ma ge Melefit ana mis vay-vay àna slimi ga Bay geli. ²⁹ Àhi ma gani ana ndam *Zude ya tədəm ma Gres ni daya, təbu tagravu gejewi akaba tay. Nahkay ti nday nani tədəbay divi ge mijin naŋ. ³⁰ Ndam ya təfəki ahàr ka Yezu ni tارا ticia ma na ti təzoru naŋ a Sezare ga moroni a Tars, mək təsləroru naŋ eslini.

Piyer ahəŋgaraba Ene a

³¹ Ka sarta gani nani ndam məfəki ahàr ka Yezu ya ka hađ *Zude, ka hađ *Gelili akaba ka hađ *Samar ni dek ti mis təbi təgri daliya ana tay va bi. Njəda gatay asagakivu, təbu tadəboru divi ga Bay geli lala. Nahkay mis ndahaŋ təbu təhurkiviyu ka tay àna njəda ga *Məsuf Njəlatani. ³² Piyer àsawadoru ka hađ nday nani dek. Ka ya ti naŋ àbu asawadoru nahəma, òru e Lide afa ga ndam njəlatani ga Yezu ni. ³³ Òru ènjua eslina ti àdi ahàr ana zal dəra nahaŋ slimi gani Ene, naŋ mandəhadani ka slalah, vi azlalahkər ècik koksah. ³⁴ Piyer nakəŋ àzalay naŋ, àhi : « Ene, Yezu *Krist ahəŋgaraba kur a ; cikaba, slamalakabu slalah gayak ni. » Eslini naŋ nakəŋ ècikaba cəkwađ huya. ³⁵ Ndam ya e Lide ni dek

akaba nday ya ka sagdala Saron ni dek tìpi nan a ti, tàmbatkaba majalay ahàr gatay a táfàki ahàr ka Bay geli Yezu.

Tabita àmàta, mək Piyer àhəngaraba nan e kisim ba

³⁶ Wal nahan àbu e Zupe, adəbay divi ga Yezu, slimi gani Tabita, àna ma Gres ti « Dorkas, » awayay adəmvaba « miyek. » Wal nani ti agray təwi sulumani dal-dal, ajənaki ndam talaga dal-dal daya. ³⁷ Ka ya ti Piyer e Lide nahəma, wal ni arməwər àra àgəsa, mək àmàta àna nan a. Àra àmàta ti tàbaray nan mək təfiyu nan a ahay vu ka ahàr ga ahay nahan. ³⁸ Zupe ti driŋ driŋ akaba Lide do, nahkay ndam madəbay divi ga Yezu ya e Zupe ni tàra ticia Piyer nan àbu e Lide nahəma, təslərkiuru mis cə, təhi ana tay : « Dəgum kəhumi ahkado kamkam m̀ara afa geli a, àpəsbiyu ba. » ³⁹ Tàra təhəngria ma na ana Piyer a nahkay ti Piyer nakəŋ adəbabiyu tay huya. Tàra tinjia ti təziyu Piyer a ahay ya ka ahàr ga ahay nahan ni vu. Eslini wál madakway dek tàrafəŋa kà gəvay ge Piyer a titəwi, tədəfiki endəwi akaba azana ga Dorkas ya àlami ana tay ka sarta ya àmət faŋ ndo ni. ⁴⁰ Eslini Piyer nakəŋ àgaraya mis na dek e mite va, mək àbəhad mirdim, àhəngalay Melefit. Àra àhəngala Melefit a nahəma, àmbatkiyu ma ke kisim ni, àzalay nan àhi : « Tabita, cikaba. » Nahkay Tabita nakəŋ àhəlkaba eri a. Àra èpia Piyer a ti ànjəhad digəs. ⁴¹ Eslini Piyer adafəŋa ahar a, wal ni ècikaba. Wal ni àra ècikaba nahəma, Piyer nakəŋ àzalay wál madakway ni akaba ndam ga Yezu ndahan ni. Tàra tinjia ti adəfiki wal ni ana tay nan àna sifa. ⁴² Ere ye ti àgravu ni ti, ndam ga kəsa Zupe dek ticia, nahkay mis kay e kidiŋ gatay bu táfəkia ahàr ka Bay geli a. ⁴³ Piyer nakəŋ ànjəhadiyu, àpəsiyu e Zupe afa ga bay məwəs ambəl nahan, slimi gani Simu.

10

Piyer akoru afa ga Korney

¹ Zal nahan àbu a Sezare, slimi gani Korney, nan zal Rom agur ndam slewja kay, slimi gatay « Slewja Itali. » ² Korney gani nan àbu ahəngrioru ahàr a had ana Melefit, nday akaba ndam ga huđ ahay

gayan dek tazləbay Melefit. Nan àbu avi zlam kay ana ndam *Zude ya talagani ni, ahəngalay Melefit kəlavad. ³ A vad nahan agray njemdi mahkər ya ga məlakarawa nahəma, *məslər ge Melefit àhurkiyuu, àngazlivu. Àzalay nan, àhi : « Korney ! » ⁴ Korney àra èpia nan a ti àgra aŋgwaz a, àhəngriŋfəŋ, àhi ahkado : « Kəhu mam, bay goro ni ? » Məslər ni àhi ahkado : « Melefit ècia ere ye ti kəhəngalaləŋ na, èpia ere ye ti kəvi ana ndam talaga na ; nahkay ti kəgəjazlki ahàr ndo. ⁵ Nihi nahəma, sləroru mis e Zupe ga mazalabiyu Simu, nan ya təzalay nan Piyer ni. ⁶ Nan àbu anjəhad afa ga Simu bay məwəs ambəl, ahay gani kə gəvay ga *dəluv gədəkani ni. » ⁷ Məslər ge Melefit ya àhi ma ni àra àsləka ti Korney nakəŋ àzalay ndam məgri təwi cə akaba zal slewja gayan nahan : zal slewja nani ahəngrioru ahàr a had ana Melefit. ⁸ Nday nakəŋ tàra tinjia ti àhi ma ga məslər ya àhi ni dek ana tay mək àsləroru tay e Zupe.

⁹ Hajəŋ gani təbu takoru, tinjiyu e Zupe wudək nahəma, Piyer ti ni àcəliyu ka *daləhar ga ahay ni ga mahəngalay Melefit. Ka sarta gani nani ti fad tirked-keđ, ¹⁰ ləwir àwərkaba nan a, èhindi zlam məzumani. Ka ya ti təbu tidii zlam nahəma, Melefit àngazli zlam nahan. ¹¹ Èpi ti huđ melefit məzləkvabana, araŋa nahan asləkabiya, ara ka had a. Ere gani nani ti akada azana gədəkani, akada mis təgəsa ma gani fadana. ¹² A huđ ga azana gani nani gədəkani ni bu nahəma, zlam gərgərani kay təvu : zlam asak fadani dek, zlam a had dek, akaba edidəŋ dek təvu. ¹³ Eslini dəŋgu ga maslaŋa àhəndabiyu, àhi : « Piyer, cikaba, bazl tay ti kəhəpəd tay. » ¹⁴ Piyer àhəngarfəŋ, adəm : « Aha ! Nəgray nahkay do, Bay goro ni. Zlam ya ti Melefit àcafəŋa leli kə mahəpədana ni akaba zlam ya ti *njəlatani do ni ti dəy-dəy nəhəpəd ndo. » ¹⁵ Dəŋgu ga maslaŋa nani àhəndabiyu keti, àhi : « Ere ye ti Melefit adəm ere gani njəlatani nahəma, nak ti ŋgay ere gani nani njəlatani do ni ti kədəm ba. » ¹⁶ Ere gani nani àgravu sak mahkər, mək kələŋ gani azana ni àsləka, òru e melefit vu.

¹⁷ Eslini Piyer nan àbu ajalay ahàr, àsər ere ye ti Melefit awayay ahi àna zlam

ya àngazlivu ni do. Naŋ àbu ajalay ahàr nahkay ti ndam ya ti Korney àslərbiyu tay ti tìhindi ahay ga Simu ni, nihi ti tìnjia kà mahay a. ¹⁸ Təzalay kay kay, tìhindi, tə̀dəm : « Simu ya təzalay naŋ Piyer ni ti anjəhad ahalay aw ? » ¹⁹ Piyer ti ni naŋ àbu ajalay ahàr zlam gayan, mək *Məsuf Njəlatani àhi ahkado : « Ci day, mis tə̀vu mahkər e mite bu, tìhindi kur. ²⁰ Cikaba, huriyu a ga had ti kəsləkuma akaba tay a. Araŋa àhəluk ahàr ba, adaba àslərbiyu tay ti nu nuani. » ²¹ Nahkay Piyer nakəŋ àhərkiaya ka tay a, àhi ana tay ahkado : « Maslaŋa ya ti kihindəm ni ti nu. Kədəguma ti kamam ? » ²² Nday nakəŋ təhəŋgrifəŋ, təhi ahkado : « Korney gə̀dəkani ga ndam slewja ni àslərkuubiya leli. Naŋ ti mis jireni, ahəŋgrioru ahàr a had ana Melefit ; ndam Zude dek tə̀dəm naŋ mis sulumani. Məslər ge Melefit àhi ahkado məzalabiya kur afa gani ti mīci pakama gayak ya akəhi ni. » ²³ Eslini Piyer àhəliyu tay a ahay vu mək tə̀dəhad hundum.

Hajəŋ gani ti Piyer nakəŋ təsləka e Zupe akaba tay a. Ndam məfəki ahàr ka Yezu ndahaŋ təsləka akaba tay a daya. ²⁴ Hajəŋ nahaŋ gani ti tìnjəa a Sezare a. Korney ti ni naŋ àbu ajəgay tay, àzalakababiya ndam gayan akaba zləbəba gayan zə̀dək-zə̀dəkana. ²⁵ Piyer naŋ àbu ahuriyu a ahay vu afa ga Korney wudak nahəma, Korney nakəŋ àhəraya e mite va, àŋgwivoru a ma vu. Àra ènjikiya ti àbəhadī mirdim grik meleher ndiḅ ana had. ²⁶ Eslini ti Piyer àhi : « Cikaba, nu day mis hihirikenī akada nak. » Nahkay èzefteba naŋ a. ²⁷ Nday təbu takoru a ahay vu təzlaporu hi hi. Tòru tìnjəa a ahay ni va nahəma, tìnjiki mis dal-dal macakalavani. ²⁸ Mək Piyer àhi ana mis ni ahkado : « Kəsəruma, leli ndam Zude ti təcəfəŋa leli kà mahə̀dəkfəŋiani kà ndam ya nday ndam Zude do na, ku a ahay gatay vu day məhuriyu do. Ku tamal nahkay nəŋgu ni, nihi ti Melefit àdəfuki ku mis weley weley do ni ti naŋ njəlata, naŋ àbəlay. Mis ti ŋgay naŋ njəlata do ahkay do ni naŋ àbəlay do ni ti, nisliki mədəmani do simiteni. ²⁹ Melefit àra àhua ma na nahkay ti, ka ya ti kəzalay nu ni ti nəjalay ahàr nahaŋ ndo, nīckibiya nàra huya. Ay nihi ti

nawayay kəhu ere ye ti kəzalakibiya nu ni. »

³⁰ Eslini Korney nakəŋ àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Agray vad mahkər nihi, nəbu nahəŋgalay Melefit a ahay goro bu. Sarta gani day akada hini, njemdi mahkər ya ga məlakarawa. Ka sarta gani nani ti maslaŋa nahaŋ àngazlivu. Maslaŋa gani ti azana gani pə̀zələŋ-pə̀zələŋ, ahəlaba eri a vərut. ³¹ Àzalay nu : “Korney, Melefit ècia mahəŋgalay gayak ya kəhəŋgalay naŋ na : zlam ya kəvi ana ndam talaga ni day àgəjazlki ahàr ndo. ³² Nahkay ti sləroru mis e Zupe ga mazalabiya Simu ya təzalay naŋ Piyer ni ; naŋ àbu anjəhad afa ga Simu bay məwəs ambəl, ahay gani kə gəvay ga dəluv gə̀dəkani ni.” ³³ Àra àhua nahkay ti nəslərkuukoru mis ke weceweceni ti kàra. Səsi gayak, nak day kəpəsbiyu ndo, kàra huya. Ay nihi ti leli dek məcəkalava kə meleher ge Melefit a, mawayay mici ere ye ti Bay Melefit àhuk ti kəhi ana leli ni. »

Pakama ge Piyer ya adəm afa ga Korney ni

³⁴ Nahkay Piyer ànjəki ka mazlapani, àdəm : « Nihi ti nəsəra Melefit èdekaba mis a gə̀gə̀ri do ededīŋ. ³⁵ Nahkay zla nahəma, ku mis ga had weley weley do dek, tamal ti ahəŋgrioru ahàr a had ana Melefit akaba agray zlam ge jiri ti, Melefit agəskabu naŋ. ³⁶ Melefit àhibiya pakama gayan ana ndam *Izireyel a. Pakama gayan nani ti *Ma Məweni Sulumani, adafaki ti mis tisliki manjəhadkəbu akaba Melefit àna sulumani azuhva Yezu *Krist. Yezu Krist ti naŋ Bay ge mis dek. ³⁷ Kəsəruma ere ye ti àgravu kələŋ ge Zəŋ ya àhi ma ana mis, àhi ana tay si təbaray kwa na. Ere gani nani ti ànjəki e Gelili, mək àgravu ka had *Zude ni dek daya. ³⁸ Kəsəruma ge Melefit ya àvi njəda ga *Məsuf Njəlatani kay ana Yezu zal Nazaret na. Kəsəruma ga Yezu ya àsawaday a mələŋ bu dek na : ka ya ti naŋ àbu asawaday ni ti àgria zlam sulumani ana mis a akaba àhəŋgaraba mis ya ti seteni àgri daliya ana tay na. Agray tɔwi nday nani dek ti adaba Melefit naŋ àbu akaba naŋ palam. ³⁹ Leli ndahaŋ ni ti magray sedi ga zlam gayan ya àgray ka had gə̀gə̀rani ya ti ndam *Zude tanjəhad ni akaba a Zerəzalem ni dek. Kələŋ ga zlam

gayan̄ ya àgray ni ti ndam Zude *tadarfəñ nan̄ kà təndal, mək àmət. ⁴⁰ Àra àməta ti a vad̄ ya mahkər Melefit àhəñgriviyu sifa, àhəñgaraba nan̄ e kisim ba. Àra àhəñgaraba nan̄ a ti àvi njəda ti m̄ngazlivu ana mis. ⁴¹ Àngazlivu ti ana mis dek̄ do ; àngazlivu ti ana leli ya Melefit àdaba leli a kwa ahaslana ti m̄gi ndam sedi gayan̄ ni cilin̄. Melefit àra àhəñgriviya sifa ana Yezu a, àhəñgaraba nan̄ e kisim ba ni ti, leli m̄zumama zlam akaba m̄sia zlam akaba Yezu a. ⁴² Eslini Yezu gani àhi ana leli ahkado : “Humi ma goro ana ndam Zude, humi ana tay Melefit àfəkad̄ nu ga magrafəña seriya kè mis a dek̄, ku nday ya t̄bu àna sifa ni, ku nday ya t̄məta ni.” ⁴³ Ndam m̄həñgri *pakama ge Melefit ana mis ni dek̄ t̄grakia sedi a, t̄d̄əm ahkado ku way way do tamal àfəkia ahàr ka Yezu a ti Melefit aməmbərfəña zlam magudarani ga maslaña nana azuhva slimi ga Yezu a. »

Melefit avi Məsuf Njəlatani ana ndam ya nday ndam Zude do ni

⁴⁴ Ka ya ti Piyer nan̄ àbu azlap̄i ana tay nahkay ni ti *Məsuf Njəlatani àhərkiaya ka ndam ya t̄bu t̄bi slimi na dek̄. ⁴⁵ Ndam *Zude ya t̄fəki ahàr ka Yezu, t̄ara akaba Piyer a ni, t̄ara t̄səra Melefit avi Məsuf Njəlatani ana ku nday ya ti nday ndam Zude do ni ti, àgria ejep ana tay a daldal. ⁴⁶ Àgri ejep ana tay ti zlapay ga ndam ya nday ndam Zude do t̄zlapay àna ma həma ya nday ndayani t̄sər do ni, akaba mazləbay Melefit gatay ya tazləbay, t̄d̄əm nan̄ gədakani ni. Piyer àd̄əm : ⁴⁷ « Nihi ndam nday hini Melefit àvia Məsuf Njəlatani ana tay akada ya àvi ana leli na ti, way esliki macafəña tay kà *məbaray tay àna yam a way ? Àbi ! » ⁴⁸ Piyer àra àd̄əma ma nana ti, àd̄əm : « Məbaray tay àna *slimi ga Yezu *Krist. » T̄ara t̄abara tay a ti nday nakəñ t̄hi ana Piyer m̄njəhad̄a akaba tay a vad̄ bal.

11

Piyer aṅgəhad̄ ere ye ti àgravu e Zəpe ni

¹ Nahkay mis t̄bu t̄d̄əm ku ndam ya nday ndam *Zude do ni t̄gəskabá ma ge Melefit ya t̄hi ana tay na. Ndam *asak akaba ndam ndahan̄ ya t̄fəki ahàr ka Yezu

ya ka had̄ *Zude ni t̄cia ma gana. ² Ka ya ti Piyer ànga a Zerəzalem a ni ti ndam Zude ya t̄fəki ahàr ka Yezu ni t̄ləgi, ³ t̄hi ahkado : « Nak kòru k̄huriyu a ahay vu afa ga ndam ya nday ndam Zude do ni, kòru k̄zumumkabu zlam akaba tay ti kamam ? »

⁴ Eslini Piyer aṅgəhad̄iaba ere ye ti àgravu na dek̄ ana tay a. ⁵ Àhi ana tay ahkado : « Ka ya ti nu e Zəpe, n̄bu nahəngalay Melefit nahəma, n̄pi zlam ya Melefit àd̄əfuki ni àna njəda ga *Məsuf Njəlatani. N̄pi ti araña nahəñ àsləkabiya a hud̄ melefit ba, àrəkua : ere gani nani ti akada azana gədakani, akada mis t̄gəsa ma gani fadana. ⁶ Nəmənjiyu a hud̄ gani vu lala, n̄pi zlam gərgərani ya asak fad̄ ni, zlam ge gili gərgərani, zlam a had̄ gərgərani akaba edid̄in̄ gərgərani. ⁷ Nu n̄bu nəmənjiyu zlam nday nani nahkay ti n̄ci d̄əngu ga maslaña àhubiyu ma a hud̄ melefit bu, àhu ahkado : “Piyer cikaba, bazl tay ti k̄həpəd̄ tay.” ⁸ Ay ti nu nakəñ n̄həñgrifəñ, n̄hi : “Aha ! Nàgray nahkay do, Bay goro ni. Zlam ya ti Melefit àcafəña leli kà mahəpəd̄ana ni akaba zlam ya ti njəlatani do ni ti n̄təliyu a ma goro vu d̄ay-d̄ay ndo.” ⁹ Eslini n̄ci d̄əngu gayan̄ keti, àhu : “Ere ye ti Melefit àd̄əm ere gani njəlatani nahəma, nak ti ṅgay ere gani nani njəlatani do ni ti k̄d̄əm ba.” ¹⁰ Ere gani nani àgrakuvu sak mahkər, kələñ gani ere gani nani dek̄ àsləka, òru e melefit vu.

¹¹ « Ere gani nani àra àsləka ti mis ndahan̄ mahkər t̄ara h̄ya, nday t̄bu kà mahay ga ahay ya leli m̄vu ka sarta nani ni. Ndam nday nani t̄slər̄kubiyu tay kwa a Sezare. ¹² Nday t̄bu kà mahay nahkay ti Məsuf Njəlatani àhu ahkado : “Dəboru tay, araña nahəñ àhəluk ahàr ba.” Nahkay m̄sləka akaba bəza ga m̄ñ geli nday hini mukuani na, m̄oru a magam afa ga maslaña ya ti àzalay nu ni. ¹³ M̄oru m̄in̄jəa ti maslaña gani nani aṅgəhad̄i ma ana leli, àd̄əm ahkado : “*Məslər ge Melefit aṅgazlulu a ahay bu, àhu ahkado : Sləruru mis e Zəpe ga maza-labiyu Simu ya t̄zalay Piyer ni. ¹⁴ Eminjia ti aməhuk pakama. Pakama gani nani ti Melefit amahəñgay kur akaba ndam ga hud̄ ahay gayak dek̄ àna nan̄.” ¹⁵ Maslaña nani àra aṅgəhad̄ua ma na nahkay ti n̄njəki

ka məhi ma ge Melefit ana tay. Ka ya ti nəbu nəhi ma ana tay nahkay ni ti Məsuf Njəlatani àhərkiaya ka tay akada ya àhərkiaya ke leli ahaslani na. ¹⁶ Eslini ti pakama ga Bay geli ya àdəm ahaslani “Zerj *àbaray mis ti àna yam, lekulum ti ni atabaray kuli àna Məsuf Njəlatani” ni ànguaya a ahàr ba. ¹⁷ Tamal Melefit àvia zlam ana tay a kala-kala akada ya àvi ana leli ka ya ti məfəki ahàr ka Bay geli Yezu *Krist na ti, nu nisliki məhiani ana Melefit “Kàgray nahkay ba” tata waw ? » ¹⁸ Ndam məfəki ahàr ka Yezu ya a Zeruzalem ni tàra ticia ma ge Piyer ya àhi ana tay na ti tàmbrəj məzum bəruv gatay ni, tàzləbay Melefit, tədəm : « Nahkay eɛɛɛɛɛ, Melefit àvia divi ana ndam ya nday ndam Zude do na daya ga mambatkaba majalay ahàr gatay a ti tənɔət *sifa ya àndav day-day do ni. »

Ndam məfəki ahàr ka Yezu ya a Antiyos ni

¹⁹ Ka ya ti tàkad Etiyen, təgri daliya ana ndam ya təfəki ahàr ka Yezu ni ti, ndam ya təfəki ahar kà Yezu ni tēdevoru a kəsa ndahaŋ vu. Mis ndahaŋ e kidiŋ gatay bu tòru bəɔak e Fenisi, mis ndahaŋ tòru e Sipir, mis ndahaŋ ti ni tòru a Antiyos. Ay nday gani nani tēhi ma ge Melefit ana ndam *Zude ciliŋ. ²⁰ Ku tamal nahkay nənɔu ni, ndam Zude ndahaŋ ya ga haɔ Sipir akaba ga haɔ Sireŋ ni tòru a Antiyos. Tòru tɔnjəa eslina ti tēhi *Ma Məweni Sulumani àki ka Bay geli Yezu ana ndam ya nday ndam Zude do ni daya. ²¹ Eslini Bay geli àvia njəɔa gayaŋ ana tay a, nahkay mis kay təgəskabà ma gatay na, mək təfəki ahàr ka Bay geli.

²² Ndam ga Yezu ya a Zeruzalem ni tàra ticia ma gana ti tēsləroru Barnabas a Antiyos. ²³ Òru ènjəa, èpia *sulum ge Melefit ya àgray eslini na ti, àmərià məbəruv a. Àvi njəɔa ana tay, àhi ana tay tādəboru divi ga Bay geli àna huɔ bəlaŋ, tàmbrəj ba. ²⁴ Barnabas ti bay magray sulum, *Məsuf Njəlatani àniviyu dal-dal, àfəkià ahàr ka Yezu a dal-dal daya. Nahkay ti mis ndahaŋ kay təfəki ahàr ka Bay geli Yezu, təhurkiviyu ka ndam gayaŋ ni àkivu.

²⁵ Kələŋ gani Barnabas nakəŋ àsləka, òru a Tars ga mazalabiyu Sol. ²⁶ Àra àdia ahàr a ti àzəbiyu naŋ a Antiyos. Tàra tɔnjia ti

tivi dəz afa ga ndam ga Yezu ye eslini ni. Mis dal-dal tēbu eslini, nahkay nday nakəŋ tēcahi zlam ana tay. Mis təzalay ndam maɔəbay divi ga Yezu ni « ndam ge *Krist » enjenjeni ti a Antiyos.

²⁷ Ka sarta gani nani ti mis ndahaŋ tàsləka a Zeruzalem a, tòru a Antiyos. Nday gani nani ti ndam mahəŋgaray *pakama ge Melefit. ²⁸ Zal nahaŋ àbu e kidiŋ gatay bu, slimi gani Agabus. Eslini Məsuf Njəlatani àvi njəɔa, Agabus nakəŋ àhi ana mis ahkado ləwir gəɔakani amadaya ka haɔ a ɔek. Ləwir gani nani àdaya ti ka sarta ga Kəlot *bay gəɔakani ga ndam Rom eɛɛɛɛɛ. ²⁹ Ndam maɔəbay divi ga Yezu ya a Antiyos ni tàra ticia ma ga Agabus na ti tədəm ku way way do məfəkad siŋgu ya ahar gayaŋ àŋgət ni. Təbəhaɔa nahkay ti aɔəslərikaboru ana ndam məfəki ahàr ka Yezu ya ka haɔ *Zude ni ga məjənaki tay. ³⁰ Nday nakəŋ tàra təbəhaɔa siŋgu na ti tēbi a ahar vu ana ata Barnabas nday ata Sol, ti tēhəlikaboru ana gəɔəkanani ga ndam məfəki ahàr ka Yezu ya ka haɔ Zude ni.

12

Məslər ge Melefit azaya Piyer a ahay ga danɔay ba

¹ Ka sarta gani nani ti bay *Erot ànjəkià ka məgri daliya ana mis ndahaŋ e kidiŋ ga ndam məfəki ahàr ka Yezu ni ba. ² Eslini àdəm təkəɔ Zek wur ga məŋ ge Zerj àna maslalam, mək təkəɔ. ³ Erot nakəŋ àra àsəra ere ye ti àgray ni àbələfəŋa kà ndam *Zude a nahəma, àdəm təgəsia Piyer a. Àdəm nahkay ti ka sarta ga wuməri ge *dipeŋ ya zlam *miwisiŋeni àkibu bi ni. ⁴ Tàra təgəsia naŋ a ti tēfiyu a ahay ga danɔay vu. Eslini Erot nakəŋ àhi ana ndam slewja gayaŋ tēdevu faɔ faɔ məlaŋ faɔ tājəgay Piyer. Àgray nahkay ti, awayay ti agraŋəŋa seriya kələŋ ga wuməri ga *Pak na kə meleher ga ndam Zude a. ⁵ Ka ya ti Piyer naŋ àvu a ahay ga danɔay ni bu ni ti ndam məfəki ahàr ka Yezu ni tàmbrəj mahəŋgali Melefit ndo.

⁶ Ga məlavaɔ məlaŋ gani ara aslay, Erot ara agraŋəŋa seriya ti, Piyer nakəŋ naŋ àvu e dəwir bu. Naŋ àvu e dəwir bu nahkay ti ndam slewja bebem cə təfəvù naŋ e kidiŋ vu, tājəgay naŋ. Naŋ məwəlani àna jejirbi

cü. Ndam slewja ndahanə tajəgay mahay ga ahay ga daŋgay ni. ⁷ Eslini məslər ga Bay geli aŋgazlavu həya, nahkay məlanə ya təfiyu Piyer ni əsladəy dal-dal. Məslər nakəŋ ənjifiŋ kə jamaŋgay ge Piyer, əpidəkaba naŋ a. Əra əpidəkaba naŋ a ti əhi ahkado : « Cikaba weceweci. » Əra əhi nahkay ti je-jirbi ni təsləkiaba a ahar ba ana Piyer a. ⁸ Mək məslər ni əhi ana Piyer keti : « Wəlvu əna məsləpara gayak, bəvu kimaka gayak. » Eslini Piyer nakəŋ əgray akada ga məslər ya əhi ni. Əhi keti : « Fakabu məgudi gayak, dəbabiyu nu. » ⁹ Nahkay Piyer ədəbabiyu məslər ni, təhərəya a məlanə ya təfiyu Piyer ni ba. Nəgay ere ye ti məslər əgray ni jiri ti Piyer əsərəkaba do. Əhi ana ahər bi Melefit aŋgazli zlam akada e kisim mizideni bu ciliŋ. ¹⁰ Nday nakəŋ təsləkafəŋə kə ndam slewja ye enjenjeni ya ti tajəgay ahay na, mək təsləkafəŋə kə nday ye cü ya tajəgay ahay na, kələŋ gani tərü tənjuə kə mahay ge mite gədəkani ga ara na ti, mahay ni əzləkəvaba ka ahər gayanə a. Nday nakəŋ təhərəya e mite va, təbu takoru e divi bu ni ti məslər ni əsləkafəŋə həya. ¹¹ Eslini Piyer əsərki ke ere ye ti əgravu ni dəma mba. Nahkay ədəm : « Nihi ti nəsərə Bay geli əslərəkubiya məslər gayanə ededifəŋə. Melefit əhəŋgafəŋə nu kə Erot akaba kə ere ye ti ndam Zude amal tara təgru na. »

¹² Əra əjalakia ahər ke ere ye ti əgrakivu na ti, örü a magam afa ga Mari mənə ge Zəŋ ya təzalay Mark ni. Eslini afa ga Mari ti mis təvu dal-dal macakalavani, təhəŋgalay Melefit. ¹³ Piyer nakəŋ örü ənjüə ti əsi ahar ana mahay. Wur dahalay nahanə slimi gani Ruda, agra təwi ana Mari, əra əcia ge Piyer ya əsi ahar ana mahay na ti əra ga mabay slimi a ti məsər bay ya ti asi ahar ana mahay ni. ¹⁴ Əra əsərə dəŋgu ge Piyer a ti ədiki ana məmərani, əzləkəkiaba mahay a ndo, əcuhwakivoru ke mis ndahanə ni. Əra ənjikiva ka tay a ti əhi ana tay Piyer naŋ əbu kə mahay e mite bu. ¹⁵ Nday nakəŋ təhəŋgrifəŋ təhi : « Nak ti arəŋə agray kur aw ? » Ruda nakəŋ ədəm : « Piyer Piyerəni ededifəŋ. » Nday nakəŋ təhi : « Tamal nahkay ti bi *məslər ge Melefit ya əvi ga majəgay naŋ ni. »

¹⁶ Nday təbu tagray gejewi nahkay ti Piyer naŋ əbu asi ahar ana mahay kekilenə. Kələŋ gani təzləkəkiaba mahay na ; tərü tipia naŋ a ti əgria ejep ana tay a dal-dal. ¹⁷ Nday təbu təzlapaki ti Piyer nakəŋ əgri ahar ana tay ti təlakakabə, mək aŋgəhadı ere ye ti əgrakivu ni ana tay, ahəmamam Bay geli əzəya naŋ a ahay ga daŋgay ni ba ni. Kələŋ gani əhi ana tay : « Nəgəhadımi ma gani ana ata Zek akaba bəza ga mənə geli ndahanə ni. » Əra əhia ma na ana tay a nahkay ti əhərəya, əsləkə örü ka məlanə nahanə.

¹⁸ Mələŋ əra əsla ti ndam slewja ya tajəgay ahay ga daŋgay ni tədi ahər ana Piyer ndo ni ti, bərüv ətikaba ana tay a kwir kwir. Tədəm ahkado : « Əmbava ədoru eley ? » ¹⁹ Bay Erot əra əcia ma gana ti ədəm tədəbay naŋ. Tərü tədəba naŋ a, tədi ahər ndo ni ti, Bay Erot nakəŋ əhindifəŋə ma gana kə ndam slewja ya tajəgay ahay ga daŋgay na. Nday təsər ere ye ti əgrakivu ka tay ni do ni ti, Erot nakəŋ ədəm təbazla tay a. Kələŋ gani Erot əsləkə ka had *Zude a, örü ənjəhad a Sezare.

Məmət ga bay Erot

²⁰ Ka sarta gani nani bay *Erot əzumkia bərüv ka ndam Tir akaba ndam Sidonə a. Nahkay ti ndam ga kəsa nday nani təzlapakabə ga məslərbiyu mis afa ga bay ni ti təgri kam-kam, adaba təbu təŋgət zlam məzumani gatay ka had gayanə. Tərü tənjuə a Sezare a ti təvi zlam ana Blastus gədəkani ga ndam məgri təwi ana bay ni ti məjənaki tay ga məŋgalabakabu tay akaba bay ni. Nahkay əfəkad vad gani.

²¹ Vad gani əra ənjia nday təbu eslini ti, Erot nakəŋ əbakabu azana ga bay gayanə mək ənjəhad e kürsi ga bay gayanə bu. Naŋ əbu mənjəhadani gappa nahkay ti əhi ma ana tay kə eri ge mis dek. ²² Mis ni tərü ticia ma gayanə na ti təzlah, tədəm ahkado : « Bay hini ya əzlapay ni ti melefit, do ni ti mis hihirikeni do ! » ²³ Mis təbu təzlah nahkay ti *məslər ge Melefit əra əfəki arməwər ka Erot nakəŋ, adaba əgəskabə ma ge mis ya təhi na, əza ahər gayanə akada ge Melefit na. Nahkay ti mekcehad təzumaba naŋ a, mək əmət.

²⁴ Kələvad mis ndahanə ya təfəki ahər ka Yezu faŋ ndo ni təbu tici ma ge Melefit,

mæk táfəki ahàr ka Yezu. ²⁵ Ata Barnabas nday ata Sol tàra tìnɖeveriŋa tawi gatay a Zeruzalem a ti tàsləka, tənɔoru ka mələŋ gatay ya tàsləkabiya ni. Ka ya ti tàsləka ni ti təkəkiwa Zeŋ ya təzalay Mark na ju.

13

Təsləroru ata Barnabas nday ata Sol enjenjeni ka haɗ ndahan

¹ A Antiyos ti mis ndahan təbu təhənɔri pakama ge Melefit ana ndam məfəki ahàr ka Yezu, mis ndahan təbu təcəhi pakama ge Melefit ana tay. Nday gani nani ti ata : Barnabas, Simeyən slimi gayan nahan Nizer, Lisiyəs zal Sireŋ, Manayan ya təkəkəbu akaba bay *Erot ni, akaba Sol. ² A vad nahan nday təbu təkəs ndəra, tazləbay Bay geli ti, *Məsuf Njəlatani àhi ma ana tay. Àdəm : « Dəmuaba ata Barnabas nday ata Sol a, adaba nəhələba tay ga məgru tawi nahan a. » ³ Tàra ticia ma na ti təkəs ndəra keti, təhənɔgalay Melefit mæk təkəki *ahar ka tay ga məgri *sulum ge Melefit ana tay. Tàra təgria ana tay a nahkay ti təvi divi ana tay ga moroni ka haɗ ndahan. ⁴ Məsuf Njəlatani àra àsləra ata Barnabas nday ata Sol nakəŋ a ti tòru e Selewsi. Tòru tìnɔa ti təcəliyu a *slalah ga yam vu, tòru ka haɗ Sipir.

Ata Barnabas nday ata Sol tagray tawi e Sipir

⁵ Tòru tìnɔa a Salamiŋ a ti tēdi ahàr ana ahay gərgərani ga *mahənɔgalavù Melefit ga ndam *Zude, mæk təhuriyu, təhi ma ge Melefit ana tay. Eslini ti Zeŋ Mark naŋ àbu akaba tay, ajənaki tay. ⁶ Tàra tèsawadaba kəsə Sipir na bəkək a Pafos a ti, tēdi ahàr ana zal Zude nahan, slimi gani Bar-Yezu, naŋ zal maharam. Àdəm naŋ bay mahənɔgaray pakama ge Melefit, ay ti àsəkək malfada. ⁷ Naŋ gani anjəhad afa ga zal Rom ya ti agur haɗ Sipir ni. Slimi ga bay ni Serjəs Polus, àsəra zlam a. Awayay mici ma ge Melefit dal-dal, nahkay àzəloru ata Barnabas nday ata Sol afa gani. ⁸ Ay zal maharam ni ezirey tay, awayay ti zal Rom ni àfəki ahàr ka Yezu ba. Zal maharam nani təzalay naŋ àna ma Gres ti Elimes. ⁹ Eslini *Məsuf Njəlatani àhuriviyu ana Sol dal-dal. (Sol

ti təzalay naŋ Pol daya). Məsuf Njəlatani ni àra àhuriviyu ti Pol nakəŋ àmənɔaləŋ ka zal maharam ni, ¹⁰ mæk àhi ahkado : « Nak ti wur ge *Seteni, nak zal cuday, nak bay magosay mis, zlam sulumani dek kawayay do. Nak ti akəmbərəŋ magudar divi ga Bay geli ti ananaw ? ¹¹ Nihi nahəma, ci məgoro ya nəhuk ni lala : Melefit ara atraɓ kur àna ahar gayan, kara kəwuluf. Ekipi fat va do duk abivoru ana vad ya ti Melefit aməmbərəŋ matraɓ kur ni. » Pol àra àhia ma na nahkay ti zal maharam ni àwuluf həya tatuf, ègia akada maslaŋa ya ti naŋ a ləvəŋ bu na. Nahkay ambatvu, adəbay mis ga madafəŋa ahar a. ¹² Bay məgur haɗ ni àra èpia ere ye ti àgravu na ti àfəki ahàr ka Yezu, adaba ma ga Pol ya àdəmki ka Bay geli Yezu ni àbələfəŋa dal-dal.

Ata Pol nday ata Barnabas tagray tawi a Antiyos ka haɗ Pisidi

¹³ Pol akaba ndam ya ti tagrakabu tawi ni təcəliyu a *slalah ga yam vu, tàsləka a Pafos a, tòru e Perzi ka haɗ Pemfili. Eslini ti Zeŋ Mark àsləkafəŋa kà tay a, ànɔoru a Zeruzalem. ¹⁴ Nday nakəŋ tàsləka e Perzi a, tòru a Antiyos ka haɗ Pisidi. Vad *məpəsabana àra ènjia ti təhuriyu a ahay ga *mahənɔgalavù Melefit vu, tənɔhad digəs-gəs. ¹⁵ Eslini gəkəkəni ga ahay ga mahənɔgalavù Melefit ni tənɔgey ma ya e *Divi ge Melefit ya Məwiz àbəkəni ni bu ni akaba ma ga ndam ndahan ya təhənɔgaray *pakama ge Melefit ni. Tàra tənɔga ti təsəlarkiyo mis ka ata Pol ge məhiani ana tay ahkado : « Bəza ga mənɔ geli ni, tamal pakama gekəli àbu ga məhiani ana mis manɔgasvani ni ga məvi njəkə ana tay ti, dəmum. » ¹⁶ Nahkay Pol ècikaba, adaday ahar mæk àdəm : « Lekələm ndam *Izireyel ni akaba lekələm ndahan ya ti kəzləbum Melefit ni, bumu slimi. ¹⁷ Melefit ga ndam jiba geli Izireyel ni adaba ata bənɔ ga bənɔ geli a. Ka ya ti ndam jiba geli nday ka haɗ Ezip ni ti Melefit àgray ti tawuday, nahkay tawuda. Kələn gani adafəki njəkə gayan, àhələba tay ka haɗ nana àna ahar gayan a. ¹⁸ Kələn gani ka ya ti nday təbu a huɗ gili bu agray vi kru kru faɗ ni ti èbesia ana tay a. ¹⁹ Tòru tìnɔa ka haɗ Kanaŋ a nahəma, Melefit àbazliaba jiba adəskəla ya

ka had nani na ana tay a, mək àvi had gani ana tay. ²⁰ Zlam nday nani dek tàgravu ti agray vi diŋ diŋ faɗ àna kru kru zlam. Kələŋ gani àdiaba ndam magray seriya ana tay a duk àbivoru ana sarta ge Semiyel bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit ni. ²¹ Kələŋ gani tihindifiŋa bay kè Melefit a, mək Melefit àdiaba Seyul ana tay a. Seyul ti naŋ wur ge Kis, ge dini ge Benjemen. Naŋ gani àgur tay vi kru kru faɗ. ²² Ay ka ya ti Melefit àwayay naŋ va do ni ti Melefit àdiaba Devit ana tay a ti mīgi bay gatay. Devit nakəŋ Melefit àgrakia sedi a, àdəm : “Nəŋgata Devit wur ge Zese a. Bay ya ti nàdəbay ni ti naŋ ; amagray ere ye ti nu nawayay ni dek.” * ²³ Nihi ti Melefit àdaba mis nahaŋ e kidiŋ ga bəza huɗ ge Devit ba, àfəkaɗ naŋ Bay mahəŋgay ndam Izireyel, àgray akada ga pakama gayan ya àdəm ahaslani ni. Maslaŋa gani nani ti Yezu. ²⁴ Wudaka Yezu àra ànjəki ke tawi gayan nahəma, Zeŋ àhi ana ndam Izireyel dek ahàr àdəm tâmbatkaba majalay ahàr gatay a ti *tâbaray kwa. ²⁵ Zeŋ àra èndeveriŋaba tawi gayan a wudak ti àhi ana mis : “Lekuləm kəhumi ana ahàr ti nu way ? Bay ya ti lekuləm kəbum kəjəgum ni ti nu do. Nəɗəm nahəma, ka ya ti enindeveriŋaba tawi goro na ti bay gani amara. Naŋ ti nislə ga mepicehiaba ezewed ga kimaka gayan a do.”

²⁶ « Bəza ga mmawa, lekuləm bəza huɗ ga Abraham akaba lekuləm ndahaŋ ya kəzləbum Melefit ni, pakama hini ya kicəm ni ti Melefit ahəŋgay mis àna naŋ. Melefit àhi pakama hini ti ana leli. ²⁷ Ndam Zeruzalem akaba gəɗakani gatay təsər Yezu ti naŋ *Bay gəɗakani ya amara ni ndo, tici ma ga ndam mahəŋgaray pakama ge Melefit ya tijəŋgey kəla vad məpəsabana ni ndo daya. Nahkay tədəm tâkaɗ Yezu kwa. Tàgray nahkay ti, tàgra ere ye ti ndam mahəŋgaray pakama ge Melefit tədəm agravu na. ²⁸ Ku tamal ndam Zeruzalem ni tənŋətfəŋa zlam magudarani ga makadki naŋ di ndo nəŋgu ni, tahi ana Pilet tâkaɗ naŋ. ²⁹ Təgria zlam na dek akada ga pakama ya àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu na. Yezu àra àməta ti təzaya kisim

gana kà təndal na, təfiyu e mindiviŋ vu. ³⁰ Ay ti Melefit àhəŋgaraba naŋ e kisim ba, àhəŋgriviya sifa. ³¹ Kələŋ gani Yezu nakəŋ àŋgəzlivu ana ndam ya tāsłəka akaba naŋ e Gelili a, tòru akaba naŋ a Zeruzalem ni vad ehimeya. Nihi ti nday gani nani tagrakia sedi kè meleher ga ndam *Zəde a. ³² Leli gani hini day məhi *Ma Məweni Sulumani gani ana kuli. Ere gani nani ti Melefit àhibiya pakama gana ana ata bəŋ geli a kwa ahaslana, ³³ ay nihi ti àgria ere ye ti àhibiyu ana ata bəŋ geli na ana leli bəza gatay na. Àgray ti àna mahəŋgaraba Yezu e kisim ba, akada ya àbu məbəkiani a wakita ge Limis bu ni. A limis ye cə ni bu Melefit àdəm :

“Nak ti wur goro ; kani ti nawayay ti mis təsər nu buk.” †

³⁴ « Melefit àdəmbiya amahəŋgaraba naŋ e kisim ba ti èzi ba. Àdəmki ma nahkay hi : “Anəgri sulum goro ana kuli akada ya nədəm anəgri ana Devit ni.

Zlam gani nani ti *njalatani, amandav day-day do.” ‡

³⁵ « Nahkay a məlaŋ nahaŋ bu a Wakita ge Melefit bu keti Devit àdəm :

“Akavay divi ti bay njalatani gayak ni èzi e mindiviŋ vu ba.” §

³⁶ « Devit ka sarta gayan ti àgria tawi ana Melefit akada ge Melefit ya àwayay na. Kələŋ gani Devit nakəŋ àməta, ènjikibiya ata bəŋana, kisim gayan day èzia. ³⁷ Ay Bay ya ti Melefit àhəŋgaraba naŋ e kisim ba ni ti, kisim gayan ni èzi ndo. ³⁸ Bəza ga mmawa, sərur lala : leli məhi ana kuli Melefit aməbərfeŋa zlam magudarani gekuli ni kè kuli a ti azuhva Yezu. Melefit àmbərfeŋa zlam magudarani gekuli kè kuli àna *Divi gayan ya àbu məbəkiani a wakita ge Məwiz ni bu na koksah. ³⁹ Ay azuhva tawi ge *Krist ya àgray ni ti Melefit aməbərfeŋa zlam magudarani kà ndam ya təfəki ahàr ke Krist na dek. ⁴⁰ Nahkay ti bumvu slimi, do ni ti zlam ya ti ndam mahəŋgaray pakama ge Melefit tədəmki biyu ma ni ara agrakivu ke kuli. Ma gatay ya tədəmki biyu ni ti nihi :

⁴¹ “Lekuləm ndam ya kədəmum pakama ge Melefit zlam masakani ni ti mənjumki ere ye ti nara nagray ni.

* 13:22 1 Semiyel 13.14 ; mənjay Limis 89.21. † 13:33 Limis 2.7. ‡ 13:34 Izayi 55.3. § 13:35 Limis 16.10.

Ere gani nani mægri ejep ana kuli ti kîjjuma !

Anagray ti ka ya ti lekulum kèbum àna sifa mba ni.

Ere gani nani ti ku tamal maslanja àngəhadia ma gana ana kuli a nəngu ni, kəgəsumkabu do.” * »

⁴² Pol àra àhia ma gana ana tay a, ka ya ti nday ata Barnabas tàhəraya a ahay ni ba ni ti, mis ya təbu eslini ni təhi ana tay : « A vad məpəsabana nahan ya amara ni ti nguma ga məhikivu pakama àki ka ma hini ana leli keti. » ⁴³ Mis təbu tedevu ti mis ndahan kay tədəboru ata Pol nday ata Barnabas. Nday nani ti ndam Zude akaba mis ndahan ya tadəbay divi ga ndam Zude ga mazləbay Melefit ni. Nahkay ata Pol nday ata Barnabas nakəŋ təzlapı ana tay, təvi njəda ana tay ti təgəskabu *sulum ge Melefit ya əgri ana tay ni, təmbrəŋ ba.

⁴⁴ Vad məpəsabana àra enjia nahəma, mis ga kəsa ni ahar gədəkani tàra dek ga məbi slimi ana ma ya tədəmki ka Bay geli ni. ⁴⁵ Ndam Zude ni tàra tıpia ndam ga kəsa na dek macakalavani ti təzumki bəruv ka tay, tənəkı ke mindivi Pol akaba ka məhiani ana mis pakama gayan ni ti ma ga malfada. ⁴⁶ Ata Pol nday ata Barnabas tàra ticia pakama ga ndam Zude na ti angwaz àwər tay ndo, təhi ana tay vay-vay ahkado : « Ahàr àdəm məhia ma ge Melefit na ana kuli ndam Zude na enjia day. Ay nihi ti lekulum kəgəsumkabu pakama gani do ni ti, lekulum lekulumeni kədəfumkia kisləm ga mənğət *sifa ya àndav day-day do ni do. Əgia nahkay ti leli məhi ma gani ana ndam ya ti nday ndam Zude do ni. ⁴⁷ Məhi ana tay nahkay ti adaba Bay geli àhi ana leli nahkay hi :

“Nàfəkad kur ti akada ge ceŋgel ni ga masladı məlan ana ndam ga jiba gərgərani dek.

Nawayay ti kəhioru pakama àku ka nu ya nahəŋgay mis ni ana mis dek, duk kè sliri ga məlan.” † »

⁴⁸ Mis ya ti nday ndam Zude do ni tàra ticia ma ga ata Pol nday ata Barnabas na ti təmərnu, tazləbay Melefit azuhva pakama gayan ni. Eslini nday ya ti Melefit adaba tay

ga mənğət sifa ya àndav day-day do ni na, nday dek təfəki ahàr ka Yezu.

⁴⁹ Kələŋ gani mis tədəmkioru pakama àki ka Bay geli, nahkay mis ga had ni dek ticia ma gana. ⁵⁰ Ay ndam Zude ni tədəmki ma magədavani ka ata Pol nday ata Barnabas, ti wál ya elimeni gatay àbu, tazləbay Melefit ni akaba gədəkani ga kəsa ni tizirey ata Pol nday ata Barnabas. Nahkay ndam ga kəsa ni tənəkı ka mægri daliya ana ata Pol nakəŋ, mək təgaraba tay ka had gatay na. ⁵¹ Ka ya ti ata Pol nday ata Barnabas tawayay tasləka ni ti tətukaba had ga kəsa na ka asak gatay a ga mədəfiki ana tay aranja gani gatay va do. Mək tasləka, tōru a Ikoniyum. ⁵² Ndam Antiyos ya tadəbay divi ga Yezu ni təbu təmərnu, *Məsuf Njəlatani esliva a vu vu ana tay a.

14

Ata Pol nday ata Barnabas tagray tawi a Ikoniyum

¹ Ata Pol nday ata Barnabas tōru tınjəa a Ikoniyum a ti, təhuriyu a ahay ya ndam *Zude *tahəŋgalavù Melefit ni vu keti. Eslini təhi ma ge Melefit ana tay : azuhva ma gatay ni mis kay təfəkia ahàr ka Yezu a, ku ndam Zude ku ndam ya nday ndam Zude do ni daya. ² Ay ndam Zude ya tawayay məfəki ahàr ka Yezu do ni təhi ma magədavani ana ndam ya nday ndam Zude do ni ti tizirey bəza ga mən geli ye eslini ni. ³ Ku tamal nahkay nəngu ni, ata Pol nday ata Barnabas təpəsa kay a Ikoniyum a. Ka ya ti nday təbu eslini ni ti nday təbu təfəki ahàr ka Bay geli lala, nahkay təhi ma ge Melefit ana mis vay-vay, angwaz àwərki tay do. Nahkay Bay geli àvi njəda ana tay ga magray zlam gərgəri kay ya ti mis tıpi day-day ndo ni. Bay geli əgray nahkay ti, adafaki ti pakama gatay ya təhi ana mis àki ka sulum gayan ni ti jiri ededın. ⁴ Nahkay ndam ga kəsa nani tedevu məlan cə : mis ndahan ga ndam Zude ni, mis ndahan ti ni ga ndam *asak ga Yezu ni.

⁵ Eslini ti ndam Zude akaba nday ya ndam Zude do ni akaba gədəkani gatay tawayay təgri daliya ana ata Pol nday ata Barnabas, tawayay tabazl tay àna akur.

* 13:41 Habakuk 1.5. † 13:47 Izayi 49.6.

⁶ Ndam asak nakəŋ tàra ticia ma gana ti tàcuhway, tòru gwar a kəsa vu ka had Likawuni. Kəsa nday nani ti Listir, Derbi akaba kəsa ndahaŋ ci6-ci6eni ni. ⁷ Nday nakəŋ tòru tijnjua eslina ti təhi *Ma Məweni Sulumani ana mis.

Ata Pol nday ata Barnabas tagray təwi e Listir

⁸ Zal dəra nahaŋ àbu e Listir, naŋ manjəhadani adaba ècikaba koksah, àsawaday day-day ndo kwa ke miwivu gayaŋ. ⁹ A vad nahaŋ naŋ àbu abi slimi ana ma ga Pol ya adəm ni ti, Pol nakəŋ àmənjaləŋ, èpi ti zal dəra ni àfəkia ahàr ka Yezu a, Yezu ahəŋgaraba naŋ a tata. ¹⁰ Nahkay Pol adəm kay kay, àhi ahkado : « Cikaba, kicik jik àna asak gayak ! » Zal dəra ni àra ècia ma ga Pol na ti ècikaba carakum, asawaday. ¹¹ Mis dal-dalani ga kəsa ni tàra tìpia ere ya Pol àgray na ti təzlah àna ma həma ga had Likawuni, tədəm ahkado : « Melefifit geli tàsləkabiya e melefifit ba, təmbavu mis, təhərkiaya ke leli a ! » ¹² Nahkay təzalay Barnabas Zəs, Pol ti ni təzalay naŋ Hermes, adaba naŋ bay məhi ma ana mis.* ¹³ Ahay gəđakani ge Zəs ni ti ka ma ga kəsa. Bay misliŋi zlam ana Zəs ni ènguledbiyu kokur àna vay-vay ga zlam, àhəlbiiyu àbəhad tay kà mahay ga ahay ni ge misliŋieni ana ata Pol nday ata Barnabas nakəŋ. Mis macakalavani ni day tawayay ti mągray nahkay.

¹⁴ Ndam *asak ni tàra ticia ere ye ti ndam ga kəsa ni tawayay təgri ana tay na ti téguzlehkaba azana ka vu gatay a kwar kwar ga mədəfiki ana mis macakalavani ti tawayay ere ye ti atəgri ana tay ni do, mək tàcuhwakivoru ka tay àna zlahay. ¹⁵ Təhi ana tay ahkado : « Ndam geli, kəgrum nahkay ti kamam ? Leli ti mis hihirikenı akada kəli ni timey ! Məra afa gekəli a ti ga məhi *Ma Məweni Sulumani ana kəli ti kəmbərənum təwi gekəli masakani akada ya kəgrum nihi ni. Mawayay ti kəhəŋgrumioru ahàr a had ana Melefifit Bay ge sifa ni. Naŋ ti àgraya məlaŋ ya agavəla, had, dəluv gəđakana akaba zlam ya təvu a hud gatay vu ni dek. ¹⁶ Ahaslani ti àmbrəŋ mis ga had gərgərani

dek ti təgray ere ye ti tawayay ni zlam gatay. ¹⁷ Ku tamal nahkay nəŋgu ni, aŋgazlivu ana tay àna zlam sulumani ya agri ana tay ni : asləribiiyu avər ana mis e melefifit bu ni ti təŋgətiki zlam ka vədaŋ àna sarta gani. Avi zlam məzumani ana tay ti təmərvi. » ¹⁸ Ku tamal ndam asak ni təhia ma ana tay a nahkay nəŋgu ni, wudaka təcəfəŋa mis dal-dalani na kə misliŋi zlam ana tay a ti, təgraviya daliya dal-dal.

¹⁹ Kələŋ gani ndam *Zəde ya a Antiyos ya ka had Pisidi ni akaba nday ya a İkoniyum ni tàra e Listir a. Tàra tijnjia ti tədəmki ma magədavani àki ka ndam asak ni, mək mis dal-dalani ni tégəskabá ma gatay na. Eslini mis nakəŋ tizligi Pol àna akur ga məkəđ naŋ. Tàra tizligia naŋ a nahkay ti tədəm àməta, mək tégəjahaba naŋ a kəsa ni ba, təmbərbu naŋ bəlah. ²⁰ Ay ka ya ti ndam mədəbay divi ga Yezu ni təcakalakiva nahəma, Pol nakəŋ ècikaba, mək əŋgoru a kəsa ni vu. Həŋgani təsləka nday ata Barnabas a, tòru e Derbi.

Ata Pol nday ata Barnabas taŋgoru a Antiyos ka had Siri

²¹ Tòru tijnjua e Derbi a ti təhi Ma Məweni Sulumani ana mis, nahkay mis kay təcəbay divi ga Yezu. Kələŋ gani təsləka, təŋga e Listir a. Təsləka eslina ti təŋga a İkoniyum a, mək təsləka a İkoniyum a ti təŋga a Antiyos ya ka had Pisidi na. ²² A kəsa nday nani bu ni ti təvia njəda ana ndam mədəbay divi ga Yezu a. Təhi ana tay ahkado : « Fumki ahàr ka Yezu lala, kəmbərənum ba. » Təhi ana tay keti : « Tamal mawayay məhuriyani a *Məgur ge Melefifit vu ti ahàr adəm məcaka daliya dal-dal day kwa. » ²³ Tədaba gəđakani e kidiŋ ga ndam ya təfəki ahàr ka Yezu ni ba ka kəsa ka kəsa, mək ndam *asak nakəŋ tégəs ndəra akaba təhəŋgali Melefifit ana tay. Eslini təmbrivu tay a ahar vu ana Bay geli, adaba nday nani təfəkia ahàr a palam.

²⁴ Kələŋ gani təsləkaba ka had Pisidi a, tòru ka had Pemfili. ²⁵ Tòru tijnjua e Perzi a ti təhi ma ge Melefifit ana mis, mək təsləka, tòru a Atali. ²⁶ Eslini ti təcəliyu a *slalah ga yam vu, təŋga a Antiyos a. A kəsa nani bu ka ya ti tənəkiki ke təwi gatay ni

* 14:12 Zəs ti naŋ bay ge melefifit ga ndam Gres. Hermes ti melefifit ya ti ahəŋgri pakama ga Zəs ana mis ni.

ti, tɔbivù tay a ahar vu ana Melefit ga magray tɔwi àna sulum gayan. Tɔwi nani ti tɔnɔvɛrɛɲababiya.

²⁷ Tàra tɔnjia nahkay ti tɔzalakabu ndam mɛfɛki ahàr ka Yezu ni ðek, tɔngəhadɛ ere ye ti tɔgray àna nɔɔa ge Melefit ni ðek ana tay, tɔngəhadɛ ana tay ahəmamam Melefit àvi ðivi ana ndam ya ti nday ndam *Zude do ni ga mɛfɛki ahàr ka Yezu ni ðaya. ²⁸ Eslini tɔnjəhadɛ akaba ndam mɛfɛki ahàr ka Yezu ni agray kiyi bal.

15

Mekeli kɔɔɔi ana ndam ya nday ndam Zude do ni

¹ Mis ndahan tɔsləka ka hadɛ *Zude a, tàra a Antiyos a. Tàra tɔnjia ti tɔcahi zlam ana ndam mɛfɛki ahàr ka Yezu ye eslini ni, tɔhi ana tay ahkado : « Ahàr àðəm *tɛkeli kɔɔɔi ana kɔli akada ge Mɔwiz ya àðəm a wakita gayan ni bu ni kwa. Tamal kəgrum akada gayan ya àðəm ni do ni ti, Melefit ahəngay kɔli do simiteni. » ²⁻³ Tàra tɔðəma pakama na nahkay ti ata Pol nday ata Barnabas tɔgəskabu pakama gani nani ndo simiteni. Nahkay gejewi gəðakani ahəraya e kidɛɲ gatay akaba ndam ya tɔsləkabiya ka hadɛ Zude ni ba. Eslini ndam mɛfɛki ahàr ka Yezu ya a Antiyos ni tɔvi sɔngu ge ðivi ana ata Pol nday ata Barnabas akaba mis gatay ndahan mək tɔsləroru tay a Zeruzalem ga mihindifɛɲbiya ma gana kà ndam *asak akaba gəðakana ye eslini na. Nahkay tɔsləka. Ka ya ti tɔbu takoru ni ti tɔsləkaba ka hadɛ Fenisi akaba hadɛ *Samari a, tɔngəhadɛ zlam ya àgravu ni ana ndam ga Yezu ya nday tɔbu ka hadɛ nday nani ni ; tɔhi ana tay ahəmamam ndam ya nday ndam *Zude do ni tɔfɛki ahàr ka Yezu ni. Nday nakəɲ tàra tɔcia ma ga ata Pol nday ata Barnabas na ti tɔmərɔvɔ dal-dal.

⁴ Ata Pol nakəɲ tòru tɔnjua a Zeruzalem a ti, ndam asak ga Yezu akaba ndam ga Yezu ndahan ni ðek akaba gəðakani gatay ni tɔgəskabu tay. Eslini ata Pol nakəɲ tɔngəhadɛ ere ye ti tɔgray àna nɔɔa ge Melefit ni ðek ana tay. ⁵ Ay ndam *Feriziyeɲ ndahan ya tɔfɛki ahàr ka Yezu ni tɔbu eslini. Tàra tɔcia ma ga ata Pol na ti tɔcikaba, tɔðəm ahkado : « Ahàr àðəm tɛkeli kɔɔɔi ana ndam ya nday ndam Zude do, tɔfɛki ahàr

ka Yezu ni kwa. Ahàr àðəm nday gani tɔgəskabu *Divi ya tɔbu mɔbəkiani a wakita ge Mɔwiz ni bu ni ðaya kwa. »

⁶ Nahkay ndam asak ni akaba gəðakani ni tɔngasvɔ ga mazlapakiani ka ma gani nani. ⁷ Eslini gejewi ahəraya e kidɛɲ gatay ba dal-dal. Nahkay Piyeɛ ècikaba, àhi ana mis ni ahkado : « Bəza ga mmawa, kəsəruma kwa ahaslani Melefit àdaba nu e kidɛɲ gekɔli ba ti nɔhi *Ma Mɔweni Sulumani ana nday ya nday ndam Zude do ni, ti tɔfɛki ahàr ka Yezu. ⁸ Melefit ti àsəra ere ye ti àniviyu ana mis a mɔbərɔvɔ vu na. Àvi *Məsuf Njəlatani àna tay akada ya àvi ana leli ni ga madafakiani àgəskabá tay a. ⁹ Ècirkaba leli ndam Zude ni akaba tay a ndo simiteni. Àbarafəɲa zlam magudarani kà tay a, tɔgia njəlatana adaba tɔfɛkia ahàr ka Yezu a. ¹⁰ *Divi ge Melefit ya tɔbu mɔbəkiani a wakita ge Mɔwiz ni bu ni ti zlam zləzladani. Ku ata bəɲ geli, ku leli leleni tekedɛ mɛbəsəbiyu zlah-zlah. Nihi ti kəfɔmki ɲgasa ka tay ya ti nday ndam Zude do ni tɔdəbay ðivi gani kwa ti kamam ? Tamal kəgrum nahkay ti kahəngalum ma ge Melefit timey ! ¹¹ Leli məsəra Melefit ahəngay leli ti adaba məkela kɔɔɔi a palam do. Ahəngay leli ti azuhva tɔwi ga Bay geli Yezu ya àgri ana leli àna sulum gayan ni. Ahəngay leli ti akada ya ahəngay tay ni ðaya. »

¹² Eslini mis macakalavani ni ðek te-te, tɔbi slimi ana ma ga ata Barnabas nday ata Pol ni. Ata Barnabas nakəɲ tɔngəhadɛ tɔwi gatay ya tɔgray e kidɛɲ ga ndam ya nday ndam Zude do ni bu ni ana tay. A pakama gatay ni bu nahəma, tɔðəm Melefit àvia nɔɔa ana tay ga magray zlam gərgərani ya mis tɔpi ðay-ðay ndo na dal-dal. ¹³ Ka ya ti ata Barnabas nakəɲ tɔmbrəɲa zlapay na ti Zek ècikaba, àðəm ahkado : « Bəza ga mmawa, bumi slimi ana pakama goro ni. ¹⁴ Simu àngəhadɛ ana leli a ahəmamam kwa ahaslani Melefit àmənjaləɲ ana ndam ya nday ndam Zude do ni ga madaba ndam gayan e kidɛɲ gatay ba ðaya. ¹⁵ Pakama ga Simu ya àðəm ni bəlanani akaba ga ndam mahəngaray *pakama ge Melefit ni, adaba a wakita gatay ni bu Melefit àðəm :

16 “Kəlɛŋ gani ti ananɔa, anələmaba ahay ge
Devit ya àmbəd na.

Anəhəlababa akur ga ahay ya àmbəd na,
enedezlvaya nahan àna tay ka mələŋ gana.

17 Nahkay mis dek atadəbay nu Bay Mele-
fit ;

nday ya nday ndam Zude do, nəzalay tay
ge migi ndam goro ni dek atadəbay nu.

Nu Bay Melefit nədəm nahkay,
nu ya ti nagray ere ye ti nədəm anagray ni
dek ni.

18 Zlam gani nani ti wudaka nəgraya mələŋ
a ti

nəsəra kwa ahaslana anagray.” * »

19 Zek àhi ana tay keti : « Ègia Melefit
ədəma nahkay zla nahəma, nu nədəm
məfumi ŋasa ga magray zlam zləzladani
ka ndam ya nday ndam Zude do, tawayay
madəbay divi ge Melefit ni ba. 20 Ere ye ti
magray ni ti, hojo məbumiki wakita ana
tay, məhumi ana tay ahkado : “Kàhəpədum
aslu ga pəra ba, adaba àbəlafəŋ kè Melefit
do ; kəgrum mesəwehvu ba ; kàhəpədum
aslu ga zlam ya təmərday məmərđani ni
ba, kəzumum mimiz ba daya.” 21 Divi ge
Melefit ya Məwiz àbəki ni ti, kwa ahaslani
təbu tədəfiki ana mis a kəsa gərgərani bu
dek, tijeŋgey ma gani a ahay gərgərani
ga *mahəŋgalavù Melefit bu kəla vad
*məpəsabana lu daya. »

*Təslərəkaboru wakita ana ndam ga Yezu
ya nday ndam Zude do ni*

22 Zek àra ədəma ma nahkay nahəma,
ndam *asak ni, gədəkani akaba ndam ga
Yezu ndahan ye eslini ni dek tədəm atədaba
mis e kidiŋ gatay ba, atəslərīoru tay ana
ndam Antiyos ni akaba ata Pol nday ata
Barnabas. Nahkay tədaba Zud ya təzalay
naŋ Barsabas na akaba Silas a, adaba nday
cəeni ndam ga Yezu dek ticiiki ma ana
tay. 23 Təvi wakita ana tay ga məzikabani
ana ndam Antiyos ni, təbəki ka wakita ni
nahkay hi :

« Leli bəza ga mən gekəli, leli ndam asak
ga Yezu akaba gədəkani ni məgri sa ana
kəli, lekələm bəza ga mən geli, lekələm ya
ti ndam *Zude do, kanjəhadum a Antiyos,
ka had Siri akaba ka had Silisi ni. 24 Micia
mis ndahan ticik afa geli, tōru afa gekəli.

* 15:18 Amos 9.11-12.

Tōru tɛnjəa ti tɛwisirikaba ahər ana kəli a,
təvi majalay ahər ana kəli àna pakama
gatay ya təhi ana kəli ni. Təgray nahkay
ti, leli məvi divi gani ana tay ndo simiteni.

25 Nahkay zla nahəma leli dek ka ahar
bəlan mədaba mis a ga məslərani afa gekəli
a. Nday gani atorukaboru akaba ata Barn-
abas nday ata Pol. Ata Barnabas nday ata
Pol ti mawayay tay dal-dal, 26 təgri tɔwi ana
Bay geli Yezu *Krist ; ku tamal tabazl tay
azuhva tɔwi gatay ya tagray ni nəŋgu ni,
aŋgwaz àwərki tay do. 27 Ndam ya ti mədaba
tay a ni ti ata Zud nday ata Silas. Nday gani
atanjəhadəba ere ye ti məbiki ana kəli ka
wakita na daya. 28 Pakama gani nani ti
nihi : *Məsuf Njəlatani akaba leli mədəm
məfəki ŋasa ga magray tɔwi zləzladani
ndahan ke kəli do, si kəgrum zlam ya
ti ahər ədəm leli dek magray ni kwa.
Zlam gani nday hi : 29 Kàhəpədum aslu ga
pəra ba ; kəzumum mimiz ba ; kàhəpədum
aslu ga zlam ya təmərday məmərđani ni
ba ; kəgrum mesəwehvu ba daya. Tamal
zlam nday nani dek kəgrum do nahəma,
akanjəhadum àna sulumani. Məmbərki
pakama geli nahkay. »

30 Nahkay təslərōru nday ya ti tədaba tay
a ni. Nday nakəŋ təsləka, tōru a Antiyos
akaba ata Pol nday ata Barnabas. Tōru
tɛnjəa ti təzalakabu ndam ga Yezu ye eslini
ni, təvi wakita ni ana tay. 31 Təra tijeŋga
wakita na ti àməria məbərūv ana tay a dal-
dal, adaba àvikiva njədə ana tay a. 32 Ata Zud
nday ata Silas ti nday ndam mahəŋgaray
*pakama ge Melefit. Nahkay təhia pakama
gərgərana kay ana ndam ga Yezu ye eslini
na, təvi njədə ana tay ti aŋgwaz àwər tay
ba. 33 Nday nakəŋ təpəsiyu eslini gosku 6al.
Kəlɛŋ gani ndam ga Yezu ni təvi divi ana tay
ga məŋgukiani ka ndam ya təslərbiyu tay ni,
təhi ana tay təsləka àna sulumana. [34 Ay
Silas ədəm əsləka do, anjəhad a Antiyos
həya.] 35 Ata Pol nday ata Barnabas day
tənjəhad a Antiyos. Eslini nday akaba mis
ndahan kay təhi *Ma Məweni Sulumani
ana mis, təcahi pakama ga Bay geli ana tay
daya.

*Ata Pol nday ata Silas takoru ka had
ndahan*

³⁶ Tàra tàgra gosku bal a Antiyos a ti Pol àhi ana Barnabas : « Manḡoru a kesa ya ti m̃hibiyu pakama ga Bay geli ana mis ye eslini ni bu ni dek, ti m̃m̃ñjiyu b̃za ga m̃ñ geli ye eslini ni akaba ti m̃s̃er manj̃had gatayani. » ³⁷ Barnabas nak̃ñ ḡg̃skabá ma ga Pol na, ay ti ḡd̃m̃ az̃kivu Zeñ ya t̃zalay Mark ni ju. ³⁸ Pol ḡra ḡcia ma na ti ḡh̃ñgrif̃ñ, ḡhi : « M̃z̃kivu nañ ba, ḡd̃aba ka ya ti leli ka had̃ Pemfili ni ti ḡsl̃kaf̃ña k̃e leli a, ḡwayay magrakabu t̃awi akaba leli ndo. » ³⁹ Ata Pol nday ata Barnabas t̃icivu ḡki ka ma ga mazay Mark ni ndo, nahkay nday nak̃ñ t̃ed̃evu. Barnabas ḡzay Mark, t̃c̃eliyu a *slalah ga yam vu, tòru e Sipir. ⁴⁰ Pol ti ni ḡzay Silas ; ndam ga Yezu ye eslini ni t̃ah̃ñgalay Bay geli ti m̃ḡri sulum gayañ ana tay, m̃k̃ ata Pol nday ata Silas t̃asl̃ka ⁴¹ ka had̃ Siri a, tòru gwar ka had̃ Silisi. A kesa ya t̃inj̃ua ni vu lu, Pol ḡvikivu ñj̃eda ana ndam ga Yezu ya *t̃c̃akalavu eslini ni.

16

¹ Nahkay ata Pol nak̃ñ t̃asl̃ka ka had̃ Silisi a, tòru e Derbi akaba e Listir. E Listir ti wur dagwa nahañ ḡbu, slim̃i gayañ Timote. M̃ñani wur Z̃ude, ḡd̃abay divi ga Yezu ; b̃ñani zal Gres. ² Ndam ga Yezu ya e Listir akaba a Ikoniyum ni dek t̃ed̃m̃ Timote ti mis sulumani. ³ Eslini Pol awayay azay nañ ti m̃s̃awadoru akaba tay, nahkay ḡzay nañ, *ḡkeli k̃ud̃i. Pol ḡgri ana Timote nahkay ti azuhva ndam *Z̃ude ye eslini ni, ḡd̃aba nday dek t̃s̃era b̃ñ ga Timote ti zal Gres. ⁴ K̃el̃ñ gani ata Pol nak̃ñ t̃asl̃ka, tòru kama. A kesa ya t̃inj̃ua ni vu lu t̃ñḡhad̃i ma ga ndam *asak akaba ga ḡd̃akani ya a Zer̃uzalem ya t̃ed̃m̃ ni ana ndam ga Yezu ye eslini ni. Tàra t̃ñḡhad̃ia ana tay a nahkay ti t̃ahi ana tay t̃ḡḡskabá ma gana. ⁵ Nahkay ndam ya t̃ef̃aki ah̃r ka Yezu a kesa nday nani bu ni dek t̃ñḡt̃kivu ñj̃eda, k̃elavad̃ mis ndahañ day t̃ef̃aki ah̃r ka Yezu.

Melefit ḡhi ana Pol m̃oru e Mesed̃aweñ

⁶ Ata Pol nak̃ñ t̃abu takoru gwar ka had̃ Azi ti, *M̃suf Nj̃elatani ḡcaf̃ña tay ga moru m̃ahi ma ge Melefit ana mis ye eslini na.

* **16:11** Samotras ti had̃ e kid̃ñ ga yam bu.

Nahkay t̃asl̃ka, tòru gwar ka had̃ Firizi akaba ka had̃ Galasi. ⁷ Tòru t̃inj̃ua ka had̃ Misi a wudak ti tawayay t̃ah̃uriyu ka had̃ Bitini, ay M̃suf ga Yezu ḡcaf̃ña tay a. ⁸ Nahkay t̃asl̃kaba ka had̃ Misi a, tòru k̃a ḡvay ga d̃aluv a Truwas. ⁹ Nday t̃abu eslini ga m̃elavad̃ ti kisim ḡzid̃ekivu ka Pol, ḡpi zal Mesed̃aweñ micikeni jika, ḡh̃ñgalay nañ, ḡhi : « Ru afa geli e Mesed̃aweñ, k̃j̃anaki leli ti ! » ¹⁰ K̃el̃ñ ge kisim mizid̃eni ga Pol ni ti m̃away morana e Mesed̃aweñ a, ḡd̃aba m̃s̃era Melefit ḡzala leli ga m̃ahi *Ma M̃weni Sulumani ana ndam ga had̃ nana. ¹¹ Nahkay m̃c̃eliyu a *slalah ga yam vu a Truwas, m̃asl̃ka mòru suw̃wa a Samotras. * Haj̃ñ gani mòru a Neyapolis ; mòru m̃inj̃ua ti m̃ah̃raya a slalah ga yam ni ba, ¹² mòru e Filip. Kesa gani nani ti kesa ḡd̃akani ga had̃ Mesed̃aweñ. Ndam *Rom kay t̃ñḡhad̃a eslina. Mòru m̃inj̃ua ti m̃ñḡhad̃ vad̃ bal.

Ere ye ti ata Pol nday ata Silas t̃agr̃ay e Filip ni

¹³ A vad̃ *m̃ep̃sabana ba ti m̃ah̃raya a kesa ni ba, mòru gwar a zalaka bu, m̃ed̃m̃ m̃adi ah̃r ana m̃elañ ga mah̃ñgalaṽu Melefit eslini. Mòru m̃inj̃ua ti m̃adi ah̃r ana w̃al macakalavani m̃k̃ m̃ñḡhad̃ m̃z̃lapi ana tay. ¹⁴ Wal nahañ ḡbu e kid̃ñ gatay bu slim̃i gani Lidi. Nañ wur Tiyatir, t̃awi gayañ m̃s̃akumoru azana ndize-ndizeni ga siñgu kayani, nañ ḡbu az̃l̃abay Melefit daya. Ka ya ti nañ ḡbu abi slim̃i ana ma ga Pol ya ḡd̃m̃ ni ti Bay geli ḡgr̃ay ti wal ni m̃ici ma gani ti m̃ḡḡskabu lala. ¹⁵ K̃el̃ñ gani *t̃abaray nañ akaba ndam ga hud̃ ahay gayañ dek. Tàra t̃abara tay a ti wal ni ḡzalu leli afa gani, ḡhi ana leli ah̃kado : « Tamal k̃s̃eruma nu ñabu ñef̃aki ah̃r ka Bay geli eḡed̃ñ ti d̃ḡguma, k̃ñḡhad̃uma afa goro a. » Nahkay ḡf̃aki ñgasa ke leli, mòru.

¹⁶ A vad̃ nahañ m̃abu makoru ka m̃elañ ga mah̃ñgalaṽu Melefit ni ti, m̃abakabu ah̃r akaba wal nahañ. Wal nani ti evidi ge mis ndahañ. Seteni ḡniviyu a ah̃r bu, ḡd̃afiki ere ye ti amara magravu ni. Nahkay ndam ya ti wal ni evidi gatay ni t̃ñḡt̃ siñgu kay ḡna pakama gayañ ya ti ḡhia ana mis

ni ba, mək tãhəŋgalay tay ti tãsləkaba a kəsa ni ba. ⁴⁰ Ata Pol nday ata Silas tãra tãhəraya a ahay ga danɣay ni ba ni ti tɔru afa ge Lidi. Eslini tãbakabu ahàr akaba ndam mɛfəki ahàr ka Yezu, tɛvi njɛda ana tay, mək tãsləkaba a kəsa ni ba.

17

Ata Pol nday ata Silas tagray tɔwi a Tesalonik

¹ Ata Pol nakəŋ tɔru a Amfipolis, tãsləka eslina tɔru a Apoloni, tãra tãsləka eslina keti tɔru a Tesalonik. A Tesalonik ti ahay ga ndam *Zude ya tahəŋgalavù Melefit ni àbu. ² Eslini Pol àhuriyu a ahay ni vu akada gayan ya agray kəla vad *mɛpəsabana ni. Vad mɛpəsabana mahkər ka mahar ka mahar àhuriya a ahay ni va, təzlapakia ka pakama ya àbu mɛbəkiani a Wakita ge Melefit ni ba akaba nday ye eslini na. ³ Nahkay àdɛfiki ma ge Melefit ana tay, àdɛm ahàr àdɛm *Krist *Bay gɛdakani ya amara ni mɛcakay daliya, mɛmɛt, mək mɛŋgaba e kisim ba kwa. Àhi ana tay ahkado : « Krist Bay gɛdakani ya amara ni ti nani Yezu ya nahi ma gani ana kuli ni. »

⁴ Eslini ndam Zude bal gani tɛgəskabá ma ga Pol na, tigia ndam ga ata Pol nday ata Silas a. Ndam *Gres ya tãzlabay Melefit ni kay akaba wál kay bal ya ti zlam gatay tɛbu ni tigia ndam ga ata Pol a daya. ⁵ Ay ndam Zude ndahan ya tɛgəskabu ma ga Pol ndo ni tàgrafəŋa solu kà ata Pol a. Nahkay tãzalakabu ndam ya tàgray tɔwi do, tɛsawaday kwanja kwanja a kəsa bu ni, mək nday gani tãhəŋgalafəŋa ma kè mis ga kəsa na. Nahkay nday dek akaba mis ni tɛcakalavu, tɛzumki bəruv ka ndam ga ata Pol ni, tàgudari ma ana tay, tɛzlahki ka tay. Kələŋ gani tãdɛboru ata Pol nday ata Silas a magam afa ga Zason, adaba tawayay tɛgəs tay ga magrafəŋa seriya kà tay a kè meleher ge mis macakalavani na. ⁶ Ay ti tɛdi ahàr ana tay eslini ndo. Nahkay tɛgəs Zason akaba ndam mɛfəki ahàr ka Yezu ndahan, mək tãhəloru tay kè meleher ga ndam magray seriya ni. Tɔru tɛnjɛa àna tay a ti tɛzlah, tɛdɛm : « Ndam ndani ti tɛwisirikaba ahàr ana mis ga duniya na dek. Nihi ti nday tɛbu ahalay, ⁷ Zason day

àgəskabá tay a magam afa gana. Nday gani dek tɛgəskabu pakama ga *bay gɛdakani ga ndam Rom ya àdɛm ni do, tɛdɛm bay nahan àbu, slimi gani Yezu. » ⁸ Ma gatay ya tɛdɛmki ka ndam *madəbay Yezu ni ti àhəliaba ahàr ana mis macakalavani na akaba ndam magray seriya na. ⁹ Nahkay tahi ana ata Zason akaba nday ndahan ni : « Bəhadum siŋgu hayaŋ ti kəsləkuma. Amamənjay ma gani kama keti kwa ; tamal ma nahan àbi ti akəhəŋgarum siŋgu gekuli zlam gekuli. »

Ata Pol nday ata Silas tagray tɔwi e Berey

¹⁰ Məlavad àra ègia ti ndam mɛfəki ahàr ka Yezu ni tahi ana ata Pol nday ata Silas : « Dəgum e Berey. » Mək ata Pol nakəŋ tãsləka, tɔru eslini. Tɔru tɛnjɛa eslina ti tɛhuriyu a ahay ga ndam *Zude ya tahəŋgalavù Melefit ni vu. ¹¹ Ndam Zude ya e Berey ni tətama nday ya a Tesalonik na àna sulumana : tɛgəskabá ma ge Melefit ya ata Pol tahi ana tay na àna hud bəlan. Kəlavad tamənjaki ka Wakita ge Melefit, tawayay ti tɛsər ma ga ata Pol ya tahi ana tay ni ti ma ge jiri ededɛŋ aw. ¹² Nahkay mis kay e kidɛŋ gatay bu tɛfəkia ahàr ka Yezu a. E kidɛŋ ga ndam ya ti nday ndam Zude do ni bu ni ti mis kay bal tɛfəkia ahàr ka Yezu a daya. Nday ya ti tɛfəki ahàr ni ti wál ya ti zlam gatay tɛbu ni akaba zawal ndahan.

¹³ Ay ndam Zude ya a Tesalonik ni tãra ticia Pol nan àbu ahi ma ge Melefit ana ndam Berey nahəma, tãra. Tãra tɛnjia ti tɛdɛmki ma magədavani àki ka ata Pol nakəŋ, tɛwisɛnkabu mis ga kəsa ni. ¹⁴ Eslini huya ndam ga Yezu ni tahi ana Pol : « Sləka, ndam geli təzoru kur e divi vu gwar ka dəluy ni. » Mək tãsləka təzoru nan, ay ti ata Silas nday ata Timote tɛnjəhad, tãsləka ndo. ¹⁵ Nday ya ti təzoru Pol ni tɔru akaba nan a Ateŋ. Tɔru tɛnjɛa eslina ti Pol àhi ana tay : « Kəsləkuma nihi nahəma, kara kəhumi ana ata Silas nday ata Timote tãra tɛnjiki nu ahalay ke weceweceni. » Mək nday nakəŋ tanga e Berey a.

Ma ga Pol ya àhi ana ndam Ateŋ ni

¹⁶ Ka ya ti Pol nan àbu a Ateŋ, ajəgay ata Silas nday ata Timote ni ti, àsawaday a kəsa ni bu. Nan àbu asawaday ti èpi ti

zlam ga pɛra kay tɛbu a kɛsa ni bu. Ere ye ti ɛpi ni ɔzumia bɛruv a dal-dal. ¹⁷ Nahkay ɔhuriyu a ahay ga *mahɔŋgalavù Melefit vu, ɔhi ma ana ndam *Zude akaba mis ndahan ya tɔzlabay Melefit ni. Kɛlavad ɔhi ma ana mis ya adi ahàr ana tay a dala bu ni daya. ¹⁸ Ndam ya tɛsɛra zlam a kay ni tɔzlapa akaba Pol a daya. Mis nday nani ti ndahan ndam Epikiriyeŋ, *ndahan ti ni ndam Sitɔwisiyeŋ. † Ka ya ti Pol ɔdɛmki ma ɔki ka ga Yezu ya ɔmɛt mɛk ɔŋgaba e kisim ba ni ti mis ndahan e kidiŋ gatay bu tɛdɛm ahkado : « Maslanja hini azlapay asak ma ahàr gani day ɔbi ti, ɔdɛm ti mam ? » Mis ndahan ti ni tɛdɛm : « Azlapaki ke melefit ndahan ya leli mɛsɛr tay do ni. » ¹⁹ Nahkay tɔzalu naŋ kɛ meleher ga gɛdɔkani ge seriya gatay ; mɛlan ge seriya nani ti tɔzalay Eriyɔpez. ‡

Tòru tɔnjɛa eslina ti tɛhi : « Mawayay mɛsɛr ma mɛweni ya kacahi ana mis ni. ²⁰ Pakama gayak ya kɛdɛm ni ti leli mɛci day-day ndo, nahkay mawayay mɛsɛrkaba ere ye ti kɛdɛmki ma na lala. » ²¹ Tɛdɛm nahkay ti adaba ndam Ateŋ akaba ndam mirkwi ya tanjɛhad eslini ni dɛk tɛbu tɔzlapaki ka pakama ya tici day-day ndo ni akaba tɛbi slimini ana ma gani kɛlavad, tɔwi tekeɔ tɛŋgɛfɛŋ ahar ga magrani do.

²² Nahkay Pol naŋ jika e kidiŋ gatay bu ka mɛlan ge Eriyɔpez ni, ɔhi ana tay ahkado : « Lekulɔm ndam Ateŋ, nɛsɛra a zlam ya ti kɛgrum ni bu dɛk kɛbum kɛzlabum melefit gɛrgɛrani kay. ²³ Ka ya ti nɛbu nɛsawaday a kɛsa gekɛli bu nahɛma, nɛpia zlam gɛrgɛrani ya kɛdezlamiaya ana melefit nday nani na. E kidiŋ ga zlam nday nani ya kɛdezlɔm ni bu dɛk ti nɛdi ahàr ana mɛlan *meviyekiki zlam ana melefit nahan. ɔki mɛbɛkiani nahkay hi : “Medezliaya ana melefit ya mɛsɛr do na.”

* **17:18** Ndam Epikiriyeŋ ti ndam Gres ya tɛgɛskabu ma ga maslanja nahan tɔzalay naŋ Epikir ni. Epikir ti tɔwi naŋ vi 341 ka sarta ya ahaslani ni ; ɔdɛm zlam dɛk tagravu kwanja kwanja ɔna zlam ci6-ci6eni, Melefit ɔfi ahàr ana mis do ; ɔdɛm tamal mis tɔwayay zlam kay do, tɔwayay mis kay do ni ti tanjɛhad lala tata. † **17:18** Ndam Sitɔwisiyeŋ ti ndam Gres ya tɛgɛskabu zlam ya tɛcahi ana mis a Ateŋ gwar ke vi 300 ga sarta ya ahaslani ni. Tɛcahay ma nani ti a ahay bu ; slimini ga ahay ni Sitɔwi Peykili. Tɛdɛm ahàr ɔdɛm mis tɛgɛskabu ere ye ti Melefit awayay ni ; ku tamal tɛcakay daliya dal-dal ɔna naŋ nɛŋgu ni si tɛgɛskabu kwa. ‡ **17:19** Eriyɔpez ti hɛma a Ateŋ ; awayay adɛmvaba « Hɛma ge Eres » (Eres ti melefit ga ndam Gres). Ahaslani ti gɛdɔkani ge seriya ga Ateŋ tɛcakalavu ka hɛma nani, ay ka sarta ga Pol tɛcakalavu ti a ahay bu. Ku tamal nahkay nɛŋgu ni tɔzalay mɛlan ge seriya nani Eriyɔpez. Ahar gɛdɔkani tagray seriya ɔki ka pakama ge melefit gatay.

Ay Melefit ya ti kɛsɛrum naŋ do, kɛzlabum ni ti nɛdɛfiki naŋ ana kɛli. ²⁴ Melefit gani nani ti ɔgraya mɛlan akaba zlam ya a huɔ gani bu na dɛk ; naŋ Bay gɛdɔkani, agur huɔ melefit akaba had dɛk ; naŋ ɔnjɛhadviyu a ahay ya mis tɛdezli ni vu do. ²⁵ Zlam ya ti ɔhɛci naŋ ti mis tɛvi ni ɔbi, adaba Bay ya ti ɔvi sifa ana mis ti tɛsuf, ɔvi zlam dɛk ana tay ni ti naŋ. ²⁶ Melefit ɔgraya enjenjena ti mis bɛlan. Mɛk ɔgray ti bɛza huɔ ga maslanja nani tɛdevu jiba gɛrgɛrani ga mɛlan ni dɛk akaba ɔgray ti tanjɛhad ka had ya ɔdɛm tanjɛhadki ni. ɔfɛkadɛvù ekwi e kidiŋ gatay vu, ɔvi milmili akaba milevi ana tay daya. ²⁷ Melefit ɔgray nahkay ti, awayay ti mis tɛdɛbay naŋ, bi atɛdia ahàr a waw akada ge mis ya ti atam ahar, adɛbay zlam a mɛlan ziŋ-ziŋeni bu ni. Tɛdɛbay naŋ nahkay, ay ti Melefit naŋ driŋ driŋ akaba mis do, ku way way do Melefit naŋ ɔbu kɛ gɛvay gayan. ²⁸ Nahkay zla nahɛma, “Leli mɛbu akaba naŋ akada mis bɛlan : leli mɛbu, leli ɔna sifa akaba mɛbu magray tɔwi ti azuhva naŋ.”

« Ku ndam midi limis gekɛli ndahan day tɛdɛm nahkay, tɛdɛm ahkado :

“Nahkay zla ti leli day bɛza huɔ gayan.”

²⁹ « Leli bɛza huɔ ge Melefit nahkay ti, mɛhi ana ahàr Melefit ti tɛzavu akaba zlam ga pɛra ya tɔgraya tay ɔna gru, ɔna evirzegenahkay do ni ɔna akur ni ba, adaba zlam nday nani ti mis tɔgraya tay ɔna egizli gatay a ti tɛzavu akaba zlam ya tɔjalaki ahàr ga magrani ni. ³⁰ Sarta ge mis ya ti tɛsɛrkaba Melefit a ndo ni ti Melefit ɔjalaki ahàr do. Ay nihi ti ahi ana mis dɛk ku eley eley do dɛk tɛmbatkaba majalay ahàr gatay na. ³¹ Adaba ɔfɛkadɛ vad ga magrafɛna seriya ɔna jiri kɛ mis ga duniya na dɛk. Amagray seriya nani ti Bay ya ti Melefit adaba ni. Melefit ɔdɛfiki ana mis dɛk Bay

nani amagra y seriya eɔeɔɔn ti, ɔna gayan ya ti ɔhɔnɔaraba nan e kisim ba ni. »

³² Mis ye eslini ni tɔra ticia ma ga Pol ya ɔɔm mis tɔmɔt mɔk tanɔaba e kisim ba ni ti mis ndahan e kidin gatay bu tɔyefin, mis ndahan ti ni tɔhi : « Èslia, amɔbi slimi a vad nahan keti kwa. » ³³ Eslini Pol ɔslɔkafɔna kɔ tay a. ³⁴ Ku tamal mis ahar gɔɔakani tawayay mɔbi slimi ana ma ga Pol va do nɔngu ni, mis ndahan tɔgɔskabɔ ma gayan ya ɔɔm na, tɔfɔkia ahɔr ka Yezu a. Denis bɔlan ga ndam ge seriya ge Eriyɔpez ni nan ɔkibu ka tay, wal nahan slimi gani Demeris day nan ɔkibu ka tay. Ndam ndahan day tɔkibu ka tay.

18

Pol agray tɔwi a Koren

¹ Kɔlan gani Pol ɔslɔka a Aten a, ɔru a Koren. ² ɔru ɔnjɔa eslina ti ɔɔi ahɔr ana zal Zɔde nahan, tiwibiyu nan ka had Pon, slimi gani Ekiles. Tɔslɔkabiya nihi guhwa ka had Itali a nday ata wal gayan Prisil a, ɔɔaba bay Kɔlot ɔhi ana ndam *Zɔde ɔek tɔslɔkaba a Rom a. ³ Tɔwi gatay ti magray ahay ga ambɔl. Nahkay Pol ɔnjɔhad afa gatay ga magrakabu tɔwi ka ahar bɔlan akaba tay, ɔɔaba nan day tɔwi gayan akada gatay ni. ⁴ Kɔla vad *mɔpɔsabana Pol ahuriyu a ahay ga *mahɔnɔgalavɔ Melefit vu, ɔhi ma ana mis ye eslini ni, awayay ti ndam Zɔde akaba nday ya ndam Zɔde do ni tɔgɔskabu ma gayan ni.

⁵ Ka ya ti ata Silas nday ata Timote tɔslɔkabiya e Mesedawen a, tinjikiva ka Pol a nahɔma, Pol nakɔn ɔmbrɔn tɔwi nahan ni, ɔnjɔki ka mɔhi ma ge Melefit ana mis kɔlavɔɔ. ɔhi ana ndam Zɔde ahkado Yezu ti nan *Krist *Bay gɔɔakani ya amara ni. ⁶ Nday nakɔn tɔra ticia ma nana ti tɔgɔskabu ndo, tindivi nan. Eslini ti Pol ɔgavfɔna had kɔ azana gayan a ga mɔɔɔfikiani ana tay ɔmbrɔna tay a. ɔhi ana tay ahkado : « Melefit amɔgɔs kɔli ɔna seriya ti mɔsɔr gekɔli ! Ahar goro amɔlɔkibu bi. Nihi ti nakoru nɔhi ma ni ana nday ya ndam Zɔde do ni. » ⁷ ɔra ɔhia ma ana tay a nahkay ti ɔslɔka eslina, ɔru afa ga maslan nahan : maslan

gani nani azlɔbay Melefit, slimi gayan Tisɔs Zɔstɔs, ahay gayan kɔ gɔvay ga ahay ga mahɔnɔgalavɔ Melefit ga ndam Zɔde ni. ⁸ Ay Krispus gɔɔakani ga ahay ga mahɔnɔgalavɔ Melefit ni tɔfɔki ahɔr ka Bay geli Yezu akaba ndam ga hud ahay gayan ɔek. Ndam Koren ndahan kay day tɔra ticia ma ga Pol na ti tɔfɔkia ahɔr ka Yezu a, nahkay *tɔbaray tay ɔek.

⁹ A vad nahan ga mɔlavɔɔ Bay geli Yezu ɔnɔzlivu ana Pol, ɔhi ahkado : « Kɔgray ɔnɔwaz ba, hioru ma goro ana mis, kɔmbrɔn ba, ¹⁰ ɔɔaba nu nɔbu akaba kur. Maslan ɔbi emisliki mɔgruk daliya bi, nahkay gray tɔwi, ɔɔaba ndam goro tɔbu kay a kɔsa hini bu, tɔfɔku ahɔr fan ndo. » ¹¹ Nahkay Pol ɔnjɔhad a Koren ɔɔz ɔna kiyi muku, ɔɔahi ma ge Melefit ana mis ye eslini ni ɔek.

¹² Ka sarta ya ti bay Galiyɔn ɔgur had Es-eyi ni ti, ndam Zɔde ɔek tɔbedɔkivu ka Pol nakɔn, tɔzoru nan kɔ meleher ga Galiyɔn ka mɔlan magray seriya. ¹³ Tɔru tinɔa ɔna nan a ti tɔhi ana Galiyɔn ahkado : « Maslan hini ɔahi ana mis ti tɔzɔbay Melefit gɔrgɔri akaba ga nɔgumna ya ɔɔm ni. » ¹⁴ Tɔra tɔɔma nahkay ti Pol awayay ahɔnɔgrifɔn ana tay, ay ti Galiyɔn ɔhi ana tay ahkado : « Tamal lekɔlum ndam Zɔde kɔɔmum maslan hini ɔgra zlam ya ɔbɔlay do simiteni na ahkay do ni ɔgudara zlam nahan a dal-dal ti, akal nɔbi slimi ana ma gani, akada goro ya nagray kɔlavɔɔ ni. ¹⁵ Ay nihi ti pakama ya kɔlɔgumkivu ni ti ka zlam gekɔli ya kacahum ni, ɔkivu ke slimi ge mis akaba ke divi gekɔli ya kɔɔɔbum ni. Nahkay ti nawayay magray seriya ga zlam nday nani do. » ¹⁶ ɔhi ana tay tɔslɔka ka mɔlan magray seriya na. ¹⁷ Ay ndam Zɔde ni ɔek tɔgɔs Sosten gɔɔakani ga ahay ga mahɔnɔgalavɔ Melefit ni, tɔzɔb nan kɔ mɔlan magray seriya ni. Galiyɔn nakɔn ɔra ɔpia ere ye ti tagray na ti ɔhɔnɔarfɔn ndo.

Pol ɔnɔgoru a Antiyos

¹⁸ Pol ɔpɔs vad kay bal a Koren. Kɔlan gani ɔhi ana ndam mɔfɔki ahar ka Yezu ye eslini ni « Naslɔka, nawayay nakoru ka had Siri. » Eslini ɔru e Senkrey. ɔru ɔnjɔa ti ɔwɔskaba

* 18:18 Mɔnjay Macalani 6.1-18.

ahàr a, aɗaba àhia ana Melefit a : « Tamal kəgrua zlam ya nihindiluk na ti anagray nahkay.* » Kələŋ gani təcəliyu a *slalah ga yam vu nday akaba Prisil nday ata Ekiles, tòru e Efez. ¹⁹ Tòru tɔnjua e Efez a ti Pol àsləkafəŋa kà ata Prisil nday ata Ekiles a, àhuriyu a ahay ga *mahəŋgalavù Melefit vu, tɛzlapay akaba ndam *Zude ye eslini ni. ²⁰ Təhi mənjuhada akaba tay vad ɓal àkiva, ay Pol àwayay ndo. ²¹ Àhi ana tay : « Tamal Melefit àvua divi a ti ananɗa afa gekəli a. »

Eslini nanə nakəŋ àsləkafəŋa kà tay a, àcəliyu a slalah ga yam vu, àsləka e Efez a, òru a Sezare. ²² Òru ènjua a Sezare a ti àcəloru a Zeruzalem, àgri sa ana ndam məfəki ahàr ka Yezu ye eslini ni, mək àsləka, òru a Antiyos. ²³ Òru ènjua a Antiyos a ti ànjəhad gosku ɓal. Kələŋ gani àsləka òru ka had Galasi akaba ka had Firizi, àvi njəda ana ndam madəbay divi ga Yezu ya ka had nday nani ni dek.

Apolos agray tɔwi e Efez akaba a Koreŋ

²⁴ Ka sarta gani nani zal Zude nahanə òru e Efez. Slimi gayanə Apolos, tɔwi nanə e Eleksendri. Nanə ti àsəra zlapay a àsabay, àsəra pakama ya àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu na dal-dal daya. ²⁵ Təcəhia divi ga Bay geli Yezu a, awayay divi gani nani dal-dal. Nahkay nanə àbu àhi ma àki ka Yezu ana mis, acahi ana tay lala. Ay àsəra ge Zeŋ ya *àbaray mis na cilin, do ni ti àsə baray nahanə do. ²⁶ Ànjəki ka macahi zlam ana mis a ahay ga *mahəŋgalavù Melefit ni bu, day aŋgwaz àwərki nanə ka ma gani do simiteni. Ata Prisil nday ata Ekiles tàra ticia ma gayanə na ti tàyay nanə, təcəfikiaaba divi ge Melefit àkiva lala.

²⁷ Kələŋ gani Apolos nakəŋ awayay moroni ka had Eseyi. Ndam ga Yezu ya e Efez ni tégəskabá ma gana, təcəm àbəlay, mək təkikioru wakita ana ndam ga Yezu ya ka had Eseyi ni, təhi ana tay tégəskabá nanə a lala. Nahkay Apolos nakəŋ àsləka, òru eslini. Òru ènjua ti àjənaki ndam ye eslini təcəki ahàr ka Yezu ni, àgray tɔwi àna njəda ge Melefit ya àvi ni. ²⁸ Àzlapay akaba ndam *Zude kə meleher ge mis dek, àwəlki tay ka pakama. Àdəfiki ana tay vay-vay àna

pakama ya a Wakita ge Melefit bu ni *Krist *Bay gədakani ya amara ni ti Yezu.

19

Pol agray tɔwi e Efez

¹ Ka ya ti Apolos nanə a Koreŋ ni ti Pol àsləkaba gwar ka həma ya ka had Azi na, òru e Efez. Òru ènjua ti àdi ahàr ana mis ndahanə ya tadəbay divi ga Yezu ni, ² àhi ana tay ahkado : « Ka ya ti kəfumki ahàr ka Yezu ni ti Melefit àvia Məsuf Njəlatana ana kəli a waw ? » Nday nakəŋ təhəŋgrifəŋ, təhi ahkado : « *Məsuf Njəlatani ti dáy-day mici təcəlfəŋ ndo. » ³ Eslini Pol àhi ana tay : « Ay nahkay ti *baray ya təbaray kəli ni ti baray weley ? » Təhi : « Təbaray leli ti akada ge Zeŋ ya abaray mis ahaslani ni. » ⁴ Pol àhi ana tay : « Zeŋ àbaray ti mis ya tégəskabá məmbatkaba majalay ahàr gatay a ni. Àhi ana ndam *Izireyel : “Maslanə nahanə àbu amara, ahàr aɗəm kəfumki ahàr.” Maslanə nani ya Zeŋ aɗəmki ma ni ti nanə Yezu. » ⁵ Nday nakəŋ tàra ticia ma ga Pol na ti tégəskabá, mək təbaray tay àna *slimi ga Yezu. ⁶ Eslini Pol àbəkì *ahar ka tay. Àra àbəkia ahar ka tay a ti Melefit àvi Məsuf Njəlatani ana tay : nahkay tɛzlapay àna ma həma ya nday ndayani təsər do ni, təhəŋgri ma ge Melefit ana mis daya. ⁷ Mis ya təbaray tay ni dəkəni tagray kru mahar cə.

⁸ Ka sarta nani agray kiyi mahkər Pol àhuriyu kəlavad a ahay ga *mahəŋgalavù Melefit vu. Eslini àhi ma ana mis, àgraki aŋgwaz do. Àdəmki ma ka *Məgur ge Melefit àna njəda, awayay ti mis tégəskabu. ⁹ Ay ti mis ndahanə kay e kidin gatay bu tawayay mici ma ni do simiteni, təcəki ahàr ka Yezu ndo, təcəmki ma magədavani àki ke divi gayanə kə meleher ge mis macakalavani daya. Nahkay Pol àsləkafəŋa kà tay a, àhəlkiaba ndam madəbay divi ga Yezu na àkiba ka tay a. Ahay ge lekwel ga zal nahanə àbu, slimi gayanə Tirenəs : eslini ndam ga Yezu nakəŋ təhuriyu kəlavad a ahay ni vu, Pol àcahi zlam ana tay. ¹⁰ Àcahi zlam ana mis eslini vi cə, nahkay mis ga had Azi ni dek, ndam *Zude akaba nday ya ndam Zude do ni, ticia ma ga Bay geli Yezu a.

Baza ga Seva akaba ndam maharam ndahan

11 Eslini Pol àgray zlam gərgəri kay àna njəda ge Melefit, ku ndam ga Yezu tekefi tipi day-day ndo. 12 Nahkay mis tɔhəl endəwi akaba azana ndahan ya Pol ɛnjifiŋa ni, tɔru tɔfəki ka ndam ga arməwər. Ndam ya ti tinjifiŋa àna zlam nday nani ka tay a ni tɔngaba, ndahan seteni tɔsləkiaba ana tay a. 13 Ndam *Zude ndahan tɔbu təsawaday ka kəsa ka kəsa, tɔgariaba seteni ana mis a. Nday day tawayay tagariaba seteni ana mis àna slimi ga Bay geli Yezu a, nahkay ku way way do àhi ana ata seteni ni ahkado : « Nəhi ana kəli, sləkumiaba ana maslaŋa hini àna *slimi ga Yezu ya Pol adəmki ma na. »

14 Ndam Zude ndahan tɔbu nday adəskəla, slimi ga bəŋ gatay Seva, naŋ gəɖakani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit. Nday day tɔbu təhi ma ana seteni nahkay. 15 A vad nahan tawayay tagariaba seteni ana mis a. Tàra təhia ma na ana seteni na ti seteni ni àhəŋgrifəŋ ana tay, adəm ahkado : « Yezu ti nəsəra naŋ a ; Pol ti nɔcia slimi gayan a ; ay lekələm ti ndamam ? » 16 Seteni ni àra adəma ma na nahkay ti maslaŋa nani ya seteni àniviyu ni àkadvu akaba tay, àtama tay a dek àna njəda. Nday nakəŋ dek təhəraya a ahay ba, təcuhway, vu gatay dek ambələk, azana day àki ka tay ka vu bi. 17 Ndam Efez dek, ndam Zude akaba ndam ya ti nday ndam Zude do ni, tɔcia ere ye ti àgravu na. Təgra aŋgwaz a dal-dal ; tɔzləbay Bay geli Yezu, tɔdəm naŋ gəɖakani. 18 Mis ya tɔfəkia ahàr ka Yezu a ni ti tàra kay, tɔdafaya zlam ya tɔgudar na vay-vay. 19 Ndam ya tɔgray maharam ahaslani ni tɔhəlbiyu wakita ga maharam gatay ni, tɔviyekaba kə meleher ge mis a dek. Təcal siŋgu ga wakita nday nani grusu dəbu kru kru zlam. 20 Nahkay Bay geli adafaki njəda gayan ; pakama gayan akoru kama kama, kəlavad mis ndahan tɔgəskabu.

21 Kələŋ ga zlam nday nani ti Pol adəm : « Nakoru ka had Mesedəweŋ akaba ka had Eseyi, anasləka eslina ti nakoru a

Zeruzalem. Anasləka a Zeruzalem a ti ahàr àhu nàru a Rom. » 22 Àra adəma nahkay ti àsləroru ndam gayan cə, ata Timote nday ata Erest, ka had Mesedəweŋ. Naŋ naŋani ti ni ànjəhadkivu gosku bal ka had Azi.

Ndam Efez tɔzumki bəruv ka ndam ga Yezu

23 Ka sarta gani nani ti zlam magəɖavani zləzladani àgrava e Efez azuhva divi ga Yezu a. 24 Zal nahan àbu, slimi gani Demetriyəs, tɔwi gayan ga magray zlam sulumani àna gru. Ahar gəɖakani agraya mazavu ga ahay gəɖakani ge Ertemis * na ciḃ-ciḃena. Ndam ya tɔgri tɔwi ni tɔŋgət siŋgu kay àna naŋ. 25 Demetriyəs nakəŋ àcakalakabu tay akaba ndam ya tagray tɔwi akada gayan ni, mək àhi ana tay ahkado : « Zləbəba goro ni, kəsəruma məŋgətum zlam ti àna tɔwi geli hini ya magray ni. 26 Ay nihi ti kɔpəma akaba kɔcəma ere ye ti Pol àgray na. Àhi ana mis ahkado zlam geli ya magraya tay àna ahar geli gelena ni ti melefit do. Ma gayan ya ti adəm ni ti mis kay tɔgəskabá. Tɔgəskabu ma gayan ni ti mis ya ahalay e Efez ni cilin do, mis ya ka had Azi ni ndahan day tɔgəskabá. 27 Mis tɔbu tici ma gayan ni ti atədəm tɔwi geli ya magray ni àbəlāy do. Atədəm ahay gəɖakani ge melefit geli Ertemis gəɖakani ni day zlam masakani. Ertemis melefit geli gani ti ndam ga had Azi akaba mis ga duniya dek təhəŋgrioru ahàr a had, ay nihi ti atədəm naŋ day zlam masakani. »

28 Demetriyəs nakəŋ àra adəma ma na nahkay ti mis ya tɔbi slimi ni tɔzuma bəruv a dal-dal, tɔzlah, tɔdəm : « Ertemis melefit ga ndam Efez ni ti naŋ gəɖakani. » 29 Mis ga kəsa ni dek tàra tɔcia ma na ti tɔgray tuwər. Nahkay tɔru tɔgəs ata Gayus nday ata Aris-tark, nday ndam Mesedəweŋ, adaba nday gani təsawadəkabu akaba Pol. Tàra tɔgəsa tay a ti təhəloru tay ke weceweceni ka mələŋ gatay ya tɔcakalavu taməŋjaləŋ kə givi ni. † 30 Eslini Pol awayay ahurkiviyu ke mis macakalavani ni, ay ti ndam madəbay divi ga Yezu ni tɔcafəŋa naŋ a. 31 Zləbəba

* 19:24 Ertemis ti melefit walani ga ndam Gres ; tɔdəm naŋ melefit ge kiyi akaba ga waray. Ahay gayan gəɖakani ti e Efez ; ahay nani ti gəɖakani, sulumani dal-dal ; mis tɔdəm ahay nani bilin ga zlam adəskəlani ya tɔgri ejev ana mis a duniya bu dek ni. † 19:29 Mələŋ ga maməŋjaləŋ ke givi e Efez ti gəɖakani. Azum mis agray 26.000.

gayan ndahan tɔbu, nday ndam ga ngumna ga had Azi. Nday day tɔslɛrkioru mis ti tɔhi ahkado kam-kam ɔru ka mɛlan ge givi ni ba. ³² Mis ni tɔra tɛcakaiava nahɛma, ma gatay ɔrakaboru ndo ; ku way way do azlah, adɛm ma gayan tera. Nahkay mis kay e kidin gatay bu ngay tɛcakaiakivu kamam ti tɔsar do simiteni. ³³ Eslini zal nahan avu, slimi gani Eleksender. Ndam *Zude ndahan e kidin ge mis macakalavani ni bu tɔhiaba ma gana, tɔhi mɔru mɛdɛmaya ma na kɛ meleher ge mis na dek. Eleksender nakɛn ɔra ɛcika kɛ meleher ge mis na ti adadi ahar ana tay, awayay azlapay. ³⁴ Ay tɔra tɔsɛra nan zal Zude nahɛma tɔzlah, tɔpɛski ka zlahay ni agray njemdi cɛ, tɛdɛm ahkado : « Ertemis melefɛt ga ndam Efez ni ti nan gɛdɛkani ! Ertemis melefɛt ga ndam Efez ni ti nan gɛdɛkani ! »

³⁵ Kɛlan gani bay mɛhɛngri pakama ga ngumna ana ndam ga kɛsa ni ɔhi ana mis macakalavani ni tɛlakakaba, mɛk mis nakɛn tɛlakakabɛ ededin a. Tɔra tɛlakakabɛ ti ɔhi ana tay ahkado : « Lekɛlum ndam Efez ni, mis ga duniya ni dek tɔsɛra Efez ti mɛlan *njɛlatani ga ahay ge Ertemis melefɛt geli gɛdɛkani ni. Mazavu ge Ertemis nakɛn ya ɔslɛkabiya e melefɛt ba ni ti mis dek tɔsɛra nan day a huɔ ga ahay gani bu. ³⁶ Maslan ya adɛm ma gani nani ma ga malfada ni ti way ? Nahkay ti jalum ahɛr lala, lakumkaba, kɛgudarum ma ba. ³⁷ Mis nday ndani ya kɛhɛlumbiyu tay ahalay ni ti tɛhɛlababiya zlam akal a ahay ge melefɛt geli ni ba ndo. Tɛndivi melefɛt geli gani ndo daya. ³⁸ Ay tamal ti ata Demetriyɛs akaba ndam ya tagrakabu tɔwi ni tawayay mabɛhadki mirdim ka maslan nahɛma, mɛlan ge seriya ɔbu : tɔru tɛbɛhadki ka tay eslini afa ga ndam magray seriya ni. ³⁹ Ay tamal ti zlam nahan ɔbu kawayum kihindam nahɛma, ka fat ya ti gɛdɛkani atɛcakaiava ni ti akɛdɛgum ɔna ma gani afa gatay kwa. ⁴⁰ Geli ya ti mɛcakaiavu kani ni ti ndam *Rom atɛhi ana leli kɛcakaiumvu ti kawayum kakadumfɛnva kɛ ngumna tɛk, kɛcakaiumvu ti ɔki ka mam ? Ay ti amɛngɛt ma ga mɛhɛngrifɛnani ana tay ti tɛgɛsiki ana leli do. » ⁴¹ Bay mɛhɛngri pakama ga

ngumna ana mis nakɛn ɔra ɔdɛma ma na nahkay ti, ɔhi ana mis macakalavani ni ku way way do mɛslɛka, mɔru a magam.

20

Pol akoru e Mesedɛwen akaba e Gres

¹ Ndam ga kɛsa ni tɔra tɛmbrɛnɛ magray tuwɛr a nahɛma, Pol ɔzalakabu ndam madɛbay divi ga Yezu ni, ɔhi ana tay tɔza njɛda. ɔra ɔhia ma ana tay a nahkay ti ɔgri sa ana tay mɛk ɔslɛka, ɔru e Mesedɛwen. ² ɔru ɛnjɛa eslina ti ɔsawadɛy ɔvi njɛda ana ndam mɛfɛki ahɛr ka Yezu ni ɔna ma gɛrgɛrani kay ya ɔhi ana tay ni. Kɛlan gani ɔslɛka, ɔru e Gres, ³ ɔnjɛhad kiyi mahkɛr. Ka ya ti awayay acɛliyu a *slalah ga yam vu akoru ka had Siri ni ti, ɛcia ndam *Zude tɛzlapakia ga mɛgri zlam magɛdavana. Nahkay nan nakɛn ɔngoru gwar e Mesedɛwen zlam gayan. ⁴ Ndam ya tɛsawadɛkaboru akaba nan ni ti ata : Sopatros wur ge Pirɛs ga kɛsa Berey ; Aristark, Sikɛndɛs nday ga kɛsa Tesalonik ; Gayus ga kɛsa Derbi ; Timote ; ata Tisik nday ata Trofim ga kɛsa ya ka had Azi ni. ⁵ Nday nakɛn tɔslɛka tɔru kama, tɔru tɛjɛgay leli a Truwas. ⁶ Leli ti ni kɛlan ga wumɛri ya tɛzumvu dipɛn *miwisiɛni do ni mɛslɛka e Filip a, mɔru mɛcɛliyu a slalah ga yam vu ga moru minjiki tay a Truwas. Magray vad zlam ka ahɛr divi, day ti mɔru minjiki tay. Eslini magray gosku sekw.

Pol ahi ma ge Melefɛt ana mis a Truwas

⁷ Mɛra mɛngasva ga mɛzum daf ge Melefɛt a ka ahar bɛlan mɛlakarawa ka fat ga sɛvdi fat ɔdiya a ahay va nahɛma, Pol ɔhi ma ge Melefɛt ana mis mɛngasvani ni. Adɛba ɔsɛra mɛlan amasla ti ara ɔslɛka nahɛma, ɔhi ma ni ana mis ni duk ɔbiviya ana huɔ mɛlavad. ⁸ Cɛngel tɔbu kay a ahay ya ti leli mɛngasvu ni vu. Ahay gani nani ti ka ahɛr ga ahay ndahan. ⁹ Eslini wur dagwa nahan slimi gani Ewtis nan ɔbu manjɛhadani digɛsa a moftotur bu ni ti ɛnjia dɛwir a dan. Ka sarta gani nani ti Pol nan ɔbu azlapay kekilenɛ. Wur dagwa nakɛn nan ɔbu enji dɛwir nahkay ti ɔdɛbiyu kwa ka ahɛr ga ahay ya mahkɛr ya leli mɛvu ni bu, ɔdaya ka had a. Nahkay tɔra tɛzefteba nan a ti nan

məmətani àndava. ¹⁰ Ay Pol àhəraya a ga had a, àdəkiyu ka wur dagwa nakəŋ mək àzay naŋ a ahar vu. Àra àza naŋ a nahəma àhi ana mis ni ahkado : « Àhəli ahàr ana kɛli ba, àmət ndo. »

¹¹ Kələŋ gani Pol nakəŋ àcəloru a ahay ni vu zlam gayəŋ. Òru ènjɛa ti àzay *dipeŋ, èsekaba mək àzum. Àra àzuma dipen na nahəma, àcahi zlam ana mis ni keti hundum məlaŋ pay. Məlaŋ ni àra àcàda ti naŋ nakəŋ àsləka. ¹² Wur dagwa ni ti ni təzoru naŋ a magam, àmət ndo naŋ lala zlam gayəŋ. Nahkay mis ni dek təmərə dal-dal.

Pol aslaka a Truwas a, akoru e Milet

¹³ Məlaŋ àra àsla ti leli məcəliyu a *slalah ga yam vu ga moru məzəvù Pol a Asos. Nahkay leli nakəŋ məsləka, mòru mìnjiyu enji gayəŋ. Naŋ ti ni àzay divi ga asak, àdəm amoru mazay naŋ eslini kwa. ¹⁴ Pol nakəŋ òru ènjikia leli a Asos a nahəma, məzəvù naŋ a slalah ga yam ni vu mək mòru e Mitiləŋ. ¹⁵ Mòru mìnɟa ti hajəŋ gani məsləka, mòru a Siyu. Hajəŋ nahaŋ gani məsləka mòru a Samos. Hajəŋ tegəni gani day kwa ti mìnjiyu e Milet. ¹⁶ Mìcik e Efez ndo, adaba Pol àwayay mijiŋ sarta gayəŋ eslini ka had Azi do. Naŋ àwacavu ga moroni a Zeruzalem, awayay ti ahàr àdəm wudaka tagray wuməri ge *Peŋtikwet ni ti ènjɛa.

Ma ga Pol ya àhi ana gəđákani ga ndam Efez ni

¹⁷ Nday təbu e Milet nahkay ti Pol nakəŋ àsləroru mis e Efez ga mazalabiyu gəđákani ga ndam məfəki ahàr ka Yezu ye eslini ni. ¹⁸ Gəđákani nakəŋ tàra tìnɟia ti Pol àhi ana tay ahkado : « Kwa ka fat goro ya ti nàra a Azi a àbivaya ana vad ya kana ni ti, kəsəruma ahəmamam mənɟəhadkabu akaba kɛli na akaba ere ye ti nàgra na. ¹⁹ Kəsəruma tɔwi ya ti nəgri ana Bay geli na ; a hud ge tɔwi gani nani bu ni ti nàzay ahàr goro akada ge mis gəđákani ndo ; ku tamal nahkay nənɟu ni mis təzumua bəruv a akaba təgrua daliya adaba ndam *Zude təgraku mbada-mbada palam. ²⁰ Kəsəruma daya nimbiriŋ zlam ya ti àbəlay ajənaki kɛli ni ana kɛli ndo. Zlam ni dek nəhia ana kɛli a, nəcahia ana kɛli kè meleher ge mis a vay-vay. A magam gekɛli day nəhia zlam na dek ana

kɛli a, nəcahia ana kɛli a daya. ²¹ Ma goro ya nədəm ni ti nəhi ana ndam Zude akaba ana nday ya ndam Zude do ni àna nɟəda goro dek tàmbatkaba majalay ahàr gatay a, təgəskabu ma ge Melefit, təfəki ahàr ka Bay geli Yezu.

²² « Ay nihi ti nakoru a Zeruzalem akada ga Məsuf *Njəlatani ya àhu “Ru” kwa ni. Ere ye ti amagrakuvu eslini ni ti nəsər do. ²³ Ay ti ere ye ti nəsər nahəma nihi : a kəsa ya nakoru ni vu dek ti *Məsuf Njəlatani àhu ma, àdəm atəfiyu nu a danɟay vu, atəgru daliya. ²⁴ Ay a majalay ahàr goro bu nahəma, ku tamal nəbu àna sifa, ku nəmət nənɟu ni araŋa gani goro do. Ere ya nawayay ni ti, nawayay nindeveriŋaba tɔwi ga Bay geli Yezu ya àhu gray ni cilin. Tɔwi gayəŋ gani ti ga məhi *Ma Məweni Sulumani àki ka *sulum ge Melefit ana mis.

²⁵ « Nəpəsa e kidin gekɛli ba dek, nəhia ma àki ka *Məgur ge Melefit ana kɛli a. Ay nihi nəsəra ekipəmkiyu wur ge eri goro va do. ²⁶ Adaba zlam gani nani nəhi ma ana kɛli kani : Tamal maslaŋa e kidin gekɛli bu èjija ti ahar goro àkibu bi. ²⁷ Nədəm nahkay ti adaba nədəfikiaba ere ye ti Melefit awayay agray na dek ana kɛli a, day nimbiriŋ araŋa ana kɛli ndo. ²⁸ Nahkay ti bumi slimi ana ahàr gekɛli, bumi slimi ahar gəđákani ti ana mis ndahaŋ ya ti Məsuf Njəlatani àbəhadivə tay ana kɛli a ahar vu ni akada ge mis ya təbi slimi ana zlam ga gənaw ni. Wur ge Melefit àmət ti azuhva mis nday nani. Nahkay ti bumi slimi ana tay lala. ²⁹ Nəsəra ka ya ti anasləka afa gekɛli a ni ti mis ndahaŋ atara təhurkiyiyu ke kɛli akada ga kərə gili ya təhurkiyiyu ka zlam ga gənaw ni. Nahkay ti nday gani nani ti atəgrikaba ahàr ana mis na kway-kwayay. ³⁰ Ku e kidin gekɛli gekɛleni bu day mis ndahaŋ atasəkad malfada, tawayay ti ndam məfəki ahàr ka Yezu ni tādəbay tay. ³¹ Nahkay ti bumvu slimi, dəgəzlumki ahàr ka zlam ya nəcahi ana ku way way do gekɛli vi mahkər məlafat akaba məlavad ni. Ka ya ti nəcahi zlam nday nani ana kɛli ni ti yam tuway goro àdəgaya daya.

³² « Ay nihi ti nəmbrivù kɛli a ahar vu ana Melefit. Naŋ gani aməgri sulum gayəŋ ana

kɔli akada ya adam amagri ana kɔli ni. Nan ti esliki mavi njeda ana kɔli ti kafumki ahari ka Yezu atam ya ti kafumki ahari nihi ni. Esliki mavi zlam sulumani ana kɔli akada ya amavi ana ndam gayan dek ni. ³³ Nu ti ku sinu, ku gru, ku azana ga maslana egu eri ndo : ³⁴ lekulum day kesaruma, nu ti nagrai tawi ana ahar goro goroani day kwa ti nangati zlam ana hud goro akaba ana ndam goro ya masawaday akaba tay ni. ³⁵ Nu nahama, a hud ga zlam ya nagrai ni bu dek ti nedafikia ana kɔli a, ahari adam si kagrum tawi kwa, nahkay ti kangatum zlam ga majenaki ndam talaga ana nan. Bay geli Yezu adam ana ahari gayan ahkado : “Kavi zlam ana mis ti amar kur atama ya mis avuk na.” Ma hini ya adam ni ti jalumki ahari lala. »

³⁶ Pol ara adama ma hina nahkay nahama, abahad mirdim grik akaba tay, ahengalay Melefit. ³⁷ Eslini nday dek titawi, tadagakiyu ka Pol nakani cip cip ga magari sa. ³⁸ Baruv awar tay ti ahar gadakani azuhva ahi ana tay ahkado : « Ekipumkivu wur ge eri goro va do » ni palam. Tara tagria sa ti tazoru nan e divi vu badak ka malan ga *slalah ga yam ya akoru acelviyu ni.

21

Pol akoru a Zeruzalem

¹ Ka ya ti maceliya a *slalah ga yam va, medeva akaba tay a nahama, moru suwwa a Kos. Mara maslaka eslina ti hajani gani minjia a Rot a. Kani gani maslaka eslina, moru a Patara. ² Eslini madi ahari ana slalah ga yam ga moroni e Fenisi, macelviyu mak maslaka. ³ Mara minjia e kidin ga daluv ni ba nahama, macoru Sipir gwar ka ahar ga gajar geli, moru suwwa ka had Siri. Mara minjia eslina ti micik e Tir ka malan ga slalah ga yam ya ticik ti mis tahelaba zlam a ni. ⁴ Eslini madi ahari ana ndam madabay divi ga Yezu ni, manjahad gosku sekwa akaba tay. Nday nakani *Masuf Njlatani adafikia ere ye ti amagrakivu ka Pol a Zeruzalem na ana tay a, nahkay tahi ana Pol : « Koru ba. » ⁵ Mara mazuma gosku sekweni na akaba tay a ti mahi ana tay leli maslaka, nahkay nday dek akaba wal gatay akaba baza gatay tazoru leli e divi bu, maslakaba a kasa ni ba, mara minjia

ka gavay ga daluv a ti mabahad mirdim, mahengalay Melefit. ⁶ Mara medevu akaba tay wudak nahama, magravu sa akaba tay. Kani gani leli macelviyu a slalah ga yam vu, nday ti ni taslaka, tangoru a magam gatay.

⁷ Leli nakani maslaka e Tir a ti moru a Petlemayus. Eslini moru madi ahari ana ndam mafaki ahari ka Yezu, magari sa ana tay, manjahad akaba tay ruk mak mandahadbu. ⁸ Malan ara asla ti moru a Sezare afa ge Filip bay macahi ma ge Melefit ana mis ni, mak manjahad eslini. Ka ya ti tadaba mis a adaskelana a Zeruzalem a ni ti nan akibu ka tay. ⁹ Baza dahalay gayan tabu fad, tesar zawal do, tabu tahagri pakama ge Melefit ya awayay ahi ana mis ni ana mis. ¹⁰ Leli mabu eslini vad ehimeya nahama, zal nahan slimi gani Agabus aslakabiya e Zude a, adi ahari ana leli. Nan gani ti bay mahangaray *pakama ge Melefit. ¹¹ Ara enjia ti azay maslpara ga Pol mak awalkabu asak akaba ahar gayan ana nan. Nahkay adam : « Ere ye ti Masuf Njlatani adam ni nihi : “Bay ga maslpara hini ti ndam *Zude atoru tawel nan a Zeruzalem akada goro hini ya nawalkabu asak akaba ahar ni. Atagria nahkay ti atavi nan ana ndam ya ti nday ndam Zude do ni.” » ¹² Leli nakani mara micia ma gayan na nahkay ti, leli akaba baza ga man geli ya eslini a Sezare ni mahengalay Pol, mahi : « Kam-kam koru a Zeruzalem ni ba ti. » ¹³ Ay ti Pol ahi ana leli ahkado : « Kitawum ti kamam ? Kawayum kabumuvu angwaz ti kamam ? Nu ti ku takoru takad nu a Zeruzalem azuhva Bay geli Yezu teke di arana gani goro do. Tamal ti takoru tawel nu cilin ti ma gani goro mam ; nagrai angwaz do, nagaskabu nahkay. » ¹⁴ Misliki mekelikaba ma gayan na ndo ni ti mambran nan, madam ere ye ti Bay geli Yezu awayay ni magravu cilin.

¹⁵ Mara mapasa eslina vad a bal nahama, maslamalavu mak moru a Zeruzalem. ¹⁶ Ka ya ti moru ni ti, akaba ndam Sezare ya tadabay divi ga Yezu ni. Moru minjia ti tazoru leli afa ga zal Sipir nahan slimi gani Manson ka malan ya ti makoru manjahad ni. Nan gani ti afakia ahari ka Yezu a apasa.

Pol akoru afa ge Zek

¹⁷ Leli nakəŋ mōru mìnjua a Zeruzalem a ti bəza ga məŋ geli ye eslini ni təgəskabu leli àna məmərani. ¹⁸ Hajəŋ gani ti mōru akaba Pol afa ge Zek. Mōru mìnjua ti mədi ahàr ana gəđákani ga ndam məfəki ahàr ka Yezu ni dek macakalavani eslini. ¹⁹ Pol àgri sa ana tay mək àŋgəhad tawi gayəŋ, àŋgəhadì zlam ya ti Melefit àgray e kidìŋ ga ndam ya ti nday ndam *Zude do ni bu ni dek ana tay. ²⁰ Tàra tìcia ma gayəŋ na ti tàzləbay Melefit, mək təhi ahkado : « Kìci ndo waw wur ga məŋ geli ni ? E kidìŋ ga ndam Zude bu ni ti ndam ya təfəki ahàr ka Yezu ni ti tagray dəbu ehimeya. Nday dek təgəskabá *Divi ge Melefit ya àbu məbəkiani a wakita ge Məwiz ni ba lala. ²¹ Tìcia nak kəbu kəhi ma ana ndam Zude ya təbu tanjəhad e kidìŋ ga ndam ya nday ndam Zude do ni bu ni, kəhi ana tay təmbrəŋ Divi ge Melefit gani nani, *təkeli kədi ana bəza gatay va ba akaba tədəbay manjəhad ya ahaslani ga ndam Zude ya tadəbay ni va ba ferera. ²² Ay nihi ti magray ahəmamam ? Tara tici nak kəbu ahalay ni. ²³ Nihi nahəma, gray ere ye ti məhuk ni : mis təbu fad ahalay, təhi ana Melefit : “Tamal kəgria zlam ya mihindilək na ana leli a ti məwəskaba ahàr a.” * ²⁴ Ka ya ti takoru tagray zlam ge migi *njəlatani ni ti dəgum akaba tay. Singu gatay ya ahàr àdəm təpəl ni ti pəlkia ka tay a : nahkay ti etisliki məwəskaba ahàr a. Kàgra nahkay ti ma ya mis tədəmkuk ni ti, mis dek atəsər ma gatay ni ma ga malfada. Atəsər nak nakani kəmbrəŋ Divi ge Melefit ya àbu məbəkiani a wakita ge Məwiz ni bu ni ndo, kəbu kadəbay àna divi gani lala. ²⁵ Ay nday ndahan ya nday ndam Zude do təfəki ahàr ka Yezu ni ti məbikioya wakita ana tay a àndava. Ere ye ti mazlapaki ni, məhi ana tay ahkado : “Kàhəpədum aslu ga pəra ba, kəzumum mimiz ba, kàhəpədum aslu ga zlam ya təmərday məmərđani ni ba, kəgrum mesəwehvu ba daya.” »

²⁶ Nahkay hajəŋ gani Pol nakəŋ tàsləka akaba mis fadani na, tàgray zlam gatay ge migi njəlatani. Kələŋ gani Pol nakəŋ àhuriyu a dalaka ga *ahay gəđákani ge Melefit ni vu. Àhi ana ndam *manjalabakabu mis akaba

Melefit ni ahkado : « Amagra vad adəskəla ti migi njəlatani, nahkay ti ku way way do geli amanga ga məvi sədaga ana Melefit a. »

Təgəs Pol

²⁷⁻²⁸ Vad adəskəlani ara andav wudak nahəma, ndam *Zude ga had Azi ni tìpi Pol a dalaka ga *ahay gəđákani ge Melefit ni bu. Tàra tìpia naŋ a ti tədəmki ma magədavani, təzlahki, tədəm : « Ndam *Izireyel, dəgumkiva ke leli a. Zal ya ti adəmki ma magədavani ka ndam Izireyel, adəmki ma magədavani ke *Divi ge Melefit ya Məwiz àbəki ni akaba adəmki ma magədavani ka ahay gəđákani ge Melefit ni naŋ hi. Naŋ ti ku eley eley do dek ahi ma gayəŋ ni ana mis dek. Nday ya ti nday ndam Zude do ni tekeđi àvia divi ana tay a, təbu təhuriyu a ahay gəđákani *njəlatani ge Melefit ni vu. Nahkay àgudarkabá ahay na ! » Ndam Zude ga had Azi ni tàra tədəma nahkay ti mis kay tərəkiva ka tay a, mək təgəs Pol nakəŋ. ²⁹ Tədəm Pol àgudarkabá ahay na ti, adaba tìpikaba tay ata Trofim zal Efez na təbu təsawadəkabu a kəsa bu. Nahkay təhi ana ahàr ahkado Pol naŋ àbu afiyu naŋ a ahay gəđákani ge Melefit ni vu.

³⁰ Mis ga kəsa dek tàra tìcia ma na ti tərəkia ka Pol nakəŋ ke wecewecena a ahay gəđákani ge Melefit ni va. Təgəsaya naŋ a yaw, təgəjahaya e mite va mək təzləkvù mahay ga ahay ni dek həya. ³¹ Tawayay takad naŋ wudak nahəma, ma gani ènjua afa bay ga ndam slewja ga ndam *Rom a. Təhi ahkado : « Tuwər àgrava ahalay a kəsa Zeruzalem ba dek. » ³² Eslini bay ga ndam slewja ni àday ndam slewja akaba gəđákani gatay ndahan ke weceweceni, tàcuhwakioru ke mis dal-dalani ni. Mis ni təbu təzləb Pol, ay tàra tìpia bay ga ndam slewja akaba ndam slewja gayəŋ na ti təmbrəŋ məzləb naŋ həya. ³³ Eslini bay ga ndam slewja ni àhəđakfəŋiyu ka Pol, àgəs naŋ mək àhi ana ndam slewja gayəŋ ni təwəla naŋ àna jejirbi a cə. Èhindifina ma kə mis na, àhi ana tay ahkado : « Naŋ way ? Àgudar mam ? » ³⁴ Ay ti mis ya ti eslini ni ku way way do azlah, adəm ma gayəŋ nahan. Nday təbu təzlah nahkay ti bay ga ndam slewja ni ècikaba ere ye ti mis tədəm na do. Eslini àhi ana ndam

* 21:23 Mənjay Macalani 6.1-18 ; Tawi 18.18.

slewja gayan ni t̄azoru Pol ka m̄alan ga ahay gatay ya tanj̄ahadv̄u ni. ³⁵ T̄oru t̄inj̄ua àna nan̄ a, t̄ebu t̄ac̄al dava ga ahay ni ti t̄azay nan̄ mazani kwa, ad̄aba mis ni t̄ambr̄an̄ nan̄ do, tawayay t̄azl̄ab̄ nan̄ keti, ³⁶ nday dek t̄azlahl̄an̄oru, t̄ed̄am : « K̄ad̄uma ! »

Pol ad̄am ma ga vu gayan k̄e meleher ga ndam Z̄ude

³⁷ Ka ya ti tawayay t̄azyu Pol nak̄an̄ a dalaka ga ahay ni vu nah̄ema, àhi ana bay ga ndam slewja ni ahkado : « Nawayay n̄huk ma ti k̄avu divi gani aw ? » Bay ga ndam slewja ni àh̄an̄grif̄an̄, àhi : « K̄es̄era ma Gres a waw ? ³⁸ Tata zal Ezip ya ti àḡaskabu ma ga ngumna ndo, àgray ti mis d̄ebu fad̄ t̄ad̄abay nan̄, t̄arakaboru akaba tay a hud̄gili vu guhwa hini ni ti nak do waw ? » ³⁹ Pol àh̄an̄grif̄an̄, àhi ahkado : « Nu zal Z̄ude, t̄iwi nu a Tars ka had̄ Silisi, nu mis ga k̄esa ḡad̄akani. N̄gruk kam-kam ; vu divi ga m̄ahi ma ana mis ni ti ! » ⁴⁰ Nahkay bay ga ndam slewja ni àvi divi gani. Pol ècikaba jik ka dava ga dalaka ga ahay na, m̄ak̄ ad̄adi ahar ana mis ni ti t̄alakakab̄a. Mis ni t̄ara t̄alakakab̄a ti Pol nak̄an̄ àhi ma ana tay àna ma *Hebri. Àhi ana tay ahkado :

22

¹ « Ata b̄eba akaba b̄eza ga mmawa goro ni, n̄ahi ma ga vu goro ana k̄uli, cim̄aki day. » ² T̄ara t̄icia nan̄ àbu àhi ma ana tay àna ma Hebri nah̄ema, t̄alakakabu d̄ed̄ik-d̄ed̄ik, nahkay àhi ana tay ahkado : ³ « Nu zal Z̄ude, t̄iwi nu a Tars ka had̄ Silisi. Ay ti n̄ad̄ak̄ ahalay a Zer̄azalem, maslan̄a ya ti àcahu zlam day Gemeliyel, ad̄afukia Divi ge Melefit ya ata b̄an̄ geli t̄ad̄abay na lala. Ka sarta nani ti n̄evia ah̄ar a dek ana Melefit akada gek̄uli ya k̄bum k̄avumi na. ⁴ N̄gria daliya dal-dal ana ndam ya ti t̄ad̄abay divi ga Yezu na, n̄awaya mabazl̄ tay a ; n̄ḡesa zawal akaba wál a, n̄bia tay a dan̄gay va. ⁵ Ḡad̄akani ga ndam *man̄galabakabu mis akaba Melefit ni akaba ḡad̄akani ndahan̄ t̄es̄era ma goro ya n̄ed̄am ni jiri, tagrakua sedi a tata. T̄ebua wakita, t̄ehu n̄h̄alikaboru ana b̄eza ga m̄an̄ geli ya a Damas ni. Nahkay nu nak̄an̄ n̄ed̄avu e divi vu ga moru m̄aw̄albiyu ndam ya t̄af̄aki ah̄ar ka Yezu eslini ni, ga

m̄ah̄albiyu tay ahalay a Zer̄azalem ti t̄ara t̄atrab̄ tay. »

Pol azlapaki ka m̄anj̄aki ka m̄af̄aki ah̄ar gayan ke Melefit

(Tɔwi 9.1-19 ; 26.12-18)

⁶ « Ka ya ti n̄bu nakoru a Damas, nin̄jiyu wud̄ak fat̄ àra ècika tirkef̄-kef̄ nah̄ema, maslad̄ani dal-dal àsl̄akabiya e melefit ba, àh̄arkuaya. ⁷ Eslini nu nak̄an̄ n̄azum m̄ad̄ad̄ani m̄ak̄ n̄ici dan̄gu ga maslan̄a àzalay nu, àhu ahkado : “Sol, Sol k̄agru daliya ti kamam ?” ⁸ Àra àhua ma nahkay ti n̄ahi : “Nak way, bay goro ?” M̄ak̄ n̄ici dan̄gu ni keti : “K̄agri daliya ti ana nu, nu Yezu zal Nazaret ni.” ⁹ Ndam ya ti leli m̄abu makoru akaba tay ni t̄ipia maslad̄ani na, ay ti t̄ici dan̄gu ga bay ya ti àhu ma ni ndo. ¹⁰ Eslini n̄ahi : “N̄agray nihi ti mam, bay goro ?” Àh̄an̄gruf̄an̄, àhu : “Cikaba, ru a Damas, ek-in̄j̄ua eslina ti at̄ahuk ere ye ti Melefit àhuk gray ni dek.” ¹¹ Maslad̄ani ni àra àh̄arkuaya ti àwulufa nu a, nahkay ndam ya ti m̄abu makoru akaba tay ni t̄ed̄afua ahar a, t̄azoru nu a Damas.

¹² « A Damas nah̄ema zal nahan̄ nan̄ àbu, slimi gayan Ananiyas. Nan̄ gani mis sulumani, àḡaskab̄a Divi ge Melefit ya M̄awiz àb̄aki na lala. Nahkay ndam *Z̄ude ye eslini ni dek t̄ed̄am nan̄ mis sulumani ed̄ed̄in̄. ¹³ M̄oru m̄inj̄ua a Damas a ti nan̄ nak̄an̄ àra àdu ah̄ar, àhu ahkado : “Sol, wur ga mmawa goro ni, pi divi akada ya ahaslani ni.” Eslini n̄ipi divi, n̄ipi nan̄ h̄aya. ¹⁴ Ananiyas nak̄an̄ àhu keti : “Melefit ga ata b̄an̄ geli ni ad̄akiba kur kwa ahaslana, ti k̄es̄ar ere ye ti nan̄ awayay ni, ti k̄es̄ar Bay Jireni ni, ti k̄ici ma ya ti nan̄ àhuk ni. ¹⁵ Awayay ti k̄igi zal sedi gayan, k̄ahi ere ye ti k̄ipi ni akaba ma gayan ya k̄ici ni ana mis dek kwa. ¹⁶ Ay nihi k̄icia ma nahkay ti, kaj̄gay mam mba mam ? Cikaba, *t̄abaray kur, h̄an̄galay Melefit àna *slimi ga Yezu, nahkay ti Melefit amb̄arfukwa zlam magudarani gayak na.”

¹⁷ « Àra ap̄esa bal nah̄ema, nan̄ga a Zer̄azalem a. A vad̄ nahan̄ n̄ahuriyu a dalaka ga *ahay ḡad̄akani ge Melefit ni vu, n̄bu nah̄an̄galay Melefit nah̄ema, Melefit an̄gazlu zlam nahan̄. ¹⁸ N̄ipi Bay geli Yezu, àhu ahkado : “Sl̄akaba a

Zeruzalem a ke wecewecena, adaba ndam Zeruzalem atəgəskabu ma ya akədəmku ni do.”¹⁹ Nahkay nu nakəŋ nəhəŋgrifəŋ, nəhi ahkado : “Bay goro, nday day təsəra, ahaslani nu nəbu nakoru a ahay gərgərani gatay ya *tahəŋgalavù Melefit ni vu, nəhuriyu nəgəsaya ndam ya təkəkuk ahər na, ndahaŋ nəbiyu tay a daŋgay vu, ndahaŋ ti ni nəzləb tay timey.²⁰ Ka ya ti təbu takad zal sedi gayak Etiyeŋ ni ti nu day nəbu ka məlaŋ gani, nəwaya dal-dal, nəjəgakia məgudi ga ndam ya takad naŋ na daya.”²¹ Naŋ nakəŋ àhu keti : “Nak sləka kōru, adaba nəsləroru kur driŋ e kidiŋ ga jiba ndahaŋ ya ti nday ndam Zude do ni vu.” »

Pol naŋ àbu kè meleher ga gədəkani ga ndam slewja

²² Tàra ticia ma ga Pol ya àdəm ahkado : « Yezu àhu : “Sləka kōru, nəsləroru kur e kidiŋ ga jiba ndahaŋ ya ti nday ndam *Zude do ni” » nahəma, mis ni təzlah, tədəm : « Jijiŋəma maslaŋa hina, kaduma naŋ a ! Ahər àdəm kəbrəŋumiviyu sifa ba ! »²³ Nahkay nday nakəŋ təzlah, təhəlkaba məgudi gatay a taboru, akaba taboru had agavəla.²⁴ Nday təbu tagray nahkay ti bay ga ndam slewja ga ndam *Rom ni àhi ana ndam slewja gayan ni təziyu Pol ka dalaka ga ahay ni ti təzləb naŋ. Awayay təzləb naŋ nahkay ti adaba awayay mədəmaya ma ge jiri a ti təsər mis ni təzlahki ti kamam.²⁵ Ka ya ti təbu təwəl Pol ga məzləb naŋ nahəma, Pol nakəŋ àhi ana bay ga ndam slewja ya naŋ àbu eslini ni ahkado : « Təvia divi ana kəli a ga məzləb zal Rom mənəfə magrafəŋa seriya waw ? »²⁶ Naŋ nakəŋ àra ècia ma ga Pol na ti àrəkioru ka bay gayan, àhi ahkado : « Kagray hi ti ahəmamam ? Naŋ hini zal Rom ci ni ! »²⁷ Nahkay bay ga ndam slewja nakəŋ àrəkia ka Pol a, àhi : « Hu nak ti zal Rom efediŋ aw ? » Pol àhi : « Iy nu zal Rom ! »²⁸ Bay ga ndam slewja ni àhi : « Nu nəbəhadə siŋgu a dal-dal day ti niŋgi zal Rom ! » Pol ti ni àhəŋgrifəŋ, àhi : « Ay nu ti kwa tiweya nu a, nu zal Rom. »²⁹ Ndam slewja ya təwəl Pol, tawayay təzləb naŋ ti mədəmaya ma ge jiri a ni tàra təsəra Pol naŋ zal Rom ti təsləka, təmbər bu naŋ. Bay ga ndam slewja ni àra àsəra Pol zal Rom,

àwəla naŋ àna jejirbi a ti, naŋ naŋani àna ahər gayan day aŋgwaz àwəra naŋ a.

Pol naŋ àbu kè meleher ga ndam magray seriya

³⁰ Bay ga ndam slewja ni awayay asər ere ye ti ndam *Zude təcalki Pol ni lala. Nahkay hajəŋ gani èpicehiaba jejirbi na ana Pol a, àzalakabu gədəkani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba ndam magray seriya ga ndam Zude ni dek. Tàra təcakalava nahəma, àra àna Pol e kidiŋ gatay va.

23

¹ Eslini Pol nakəŋ àmənjaləŋ ana ndam magray seriya ni lala, àhi ana tay ahkado : « Bəza ga mmawa goro ni, a majalay ahər goro bu ni ti kwa ka ya ti nənjəki məgri tawi ana Melefit ni àbivaya ana kana nu nəbu njełata kè meleher gayan. »² Ananiyas gədəkani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni àra ècia ma ga Pol na ti àhi ana ndam ya ti kə gəvay ga Pol ni : « Sumikabiyu bəbarva ka pakama gayan ni. »³ Eslini Pol àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Melefit aməsi bəbarva ti ana nak ! Nak ti akada ga gudu awayay ambəd, təgria zlam bəd-bədana ni. Nak kədəm kəbu kagrafua seriya ti akada ge *Divi ge Melefit ya Məwiz àbəki ni. Ay nihi ti kəgray ere ye ti Melefit àdəm a wakita ge Məwiz ni bu ni do, adaba kəhi ana mis təsə bəbarva. »⁴ Mis ya təbu eslini ni təhi ana Pol ahkado : « Kindivi gədəkani ga ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit ya Melefit adaba naŋ a ni zla do waw ! »⁵ Pol àhəŋgrifəŋ ana tay, àhi ana tay ahkado : « Bəza ga mmawa goro ni, ŋgay naŋ gədəkani ga ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit ti nəsər do. Adaba àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi : “Kindivi gədəkani ga ndam jiba gayak ba.” * »

⁶ Pol àra àsəra mis macakalavani ni ndahaŋ ndam *Seduseyeŋ, ndahaŋ ti ni ndam *Feriziyen nahəma, àzlah kè meleher ga ndam magray seriya ni, àdəm ahkado : « Bəza ga mmawa goro ni, nu zal Feriziyen, baba day zal Feriziyen. Təzəbiyu nu kè meleher gekəli, tagrafua seriya ti adaba nəfəki ahər ke Melefit, nəsəra mis

* 23:5 Mahərana 22.27.

atanɔgaba e kisim ba. »⁷ Pol àra àdɔma ma na nahkay ti ndam Feriziyen tagray gejewi akaba ndam Seduseyen, mæk mis macakalavani ni ticirvu. ⁸ Ticirvu nahkay ti adaba ndam Seduseyen tɔdɔm mis àmɔta ti àngaba e kisim ba do, tɔdɔm mɔslɔr àbi, mɔsuf day àbi ; ndam Feriziyen ti ni tɔdɔm mis tanɔgaba e kisim ba, mɔslɔr akaba mɔsuf day tɔbu. ⁹ Zlahay ge mis ni àra àsagakiva ti ndam *mɔsɔr Wakita ge Melefit ya tɔkibu ka ndam Feriziyen ni tɔzuma bɔruv a dal-dal, tɔpaslakiaba eri ke mis ndahan na, tɔdɔm : « Magudar ga maslanɔ hini ti àbi ; bi mɔsuf ahkay do ni mɔslɔr àhi ma ti mɔsɔruma waw ? » ¹⁰ Nday nakɔn tɔbu tagray gejewi kay kay nahkay ti bay ga ndam slewja ni àgra anɔwaz a, àdɔm bi atakwacakaba Pol a. Nahkay àhi ana ndam slewja gayan ni tɔru tɔzababiya Pol e kidin ge mis ni ba, tɔzoru nan ka dalaka ga ahay ni.

¹¹ Ga mɔlavaf gani Bay geli àngazlivu ana Pol nakɔn, àhi ahkado : « Kàgray anɔwaz ba, kàgra sedi goro ahalay a Zeruzalem a, nahkay nawayay kɔru kàgray akada nani a Rom daya. »

Ndam Zude tɔzlapaki ka Pol ga mɔgri zlam magɔdavani

¹² Ge miledɔ gani ti ndam *Zude tɔzlapaki ka Pol ga mɔgri zlam magɔdavani. Tɔmbaday dɔk, tɔdɔm : « Tamal mɔkad Pol ndo ni ti mɔzum zlam do, misi arana do. » ¹³ Nday ya ti tɔdɔmki ma ka Pol ni ti tɔtama kru kru fadana. ¹⁴ Nahkay tɔru afa ga gɔdɔkani ga ndam *manɔgalabakabu mis akaba Melefit nday tɔbu akaba gɔdɔkani ndahan, tɔhi ana tay ahkado : « Leli mɔmbada dɔk, mɔdɔm ahkado : Tamal mɔkad Pol ndo ni ti mɔzum zlam do, misi arana do. » ¹⁵ Nihi nahɔma lekɔlɔm akaba ndam magray seriya ni ti ma gekɔli mɔnja bɔlan, dɔgum kɔhumi ana bay ga ndam slewja ni mɔzibiya Pol ana kɔli a. Kɔhumi ahkado mawayay mihindifina zlam gayan ya àgray na lala. Leli ti ni amakad nan e divi bu, etinjikia àna nan ke kɔli a do. »

¹⁶ Ka ya ti nday tɔbu tɔzlapay nahkay ni ti wurum ga Pol ècia zlapay gatay na. Nahkay àcuworu ka mɔlan ga ahay ga ndam slewja ni. Òru ènjɔa ti àcɔliyu a dalaka ga ahay ni vu mæk àhɔngri ma gatay ni ana Pol.

¹⁷ Nahkay Pol nakɔn àzalabiyu gɔdɔkani ga ndam slewja nahan bɔlan, àhi ahkado : « Zoru dagwa hini afa ga bay gekɔli ni, adaba ma gayan àbu akoru ahi. »

¹⁸ Eslini gɔdɔkani ga ndam slewja nahan ni àzoru nan afa ga bay gatay nakɔn. Òru ènjɔa àna nan a ti àhi ahkado : « Pol zal danɔay ni àzalay nu, àhu nɔzukbiya dagwa hina, ma gayan àbu awayay ahuk. »

¹⁹ Nahkay bay ga ndam slewja ni àgɔs ahar gani, tɔru cak mæk èhindifina ma gana, àhi : « Kàra ti àna ma ga mam ? » ²⁰ Nan nakɔn àhɔngrifɔn, àhi ahkado : « Ndam Zude tɔzlapakabá, tɔdɔm etihindi kur kàzoru Pol kè meleher ga ndam magray seriya ni hajɔn, atɔhuk tawayay tihindifina ma lala.

²¹ Ay ti atɔhuka ma gatay na nahkay ti kɔgɔskabu ba, adaba mis tɔtam kru kru fad tɔbu atabɔhadɔ eri e divi bu. Nday gani tɔmbada dɔk, tɔdɔm : « Tamal mɔkad nan ndo ni ti mɔzum zlam do, misi arana do. » Nihi ti ma gatay bɔlan, tajɔgay ma gayak ya akɔhi ana tay ni cilin. » ²² Wur dagwa ni àra àhia ma nahkay ti bay ga ndam slewja ni àhi : « Slɔka, ay ti nɔgay kɔhua ma hina ti kɔhi ana maslanɔ ba. »

Tɔzoru Pol a Sezare

²³ Kɔlɔn gani bay ga ndam slewja ni àzalay gɔdɔkani ga ndam slewja ndahan cɔ, àhi ana tay : « Slamalumvu ga maroni a Sezare ga mɔlakarawa àna njemdi ambɔlmbu. Ka ya ti kɔdɔgum nahɔma, duma ndam slewja din din cɔ, ndam ya takoru àna pilis ni kru kru adɔskɔla, slewja ndahan awasl àfɔn kà tay ni day din din cɔ ; ²⁴ nɔgɔtumiva pilis ndahan ana Pol a, zumoru nan afa ga bay Felis ti arana ènjifin ka ahɔr divi ba. » ²⁵ Nahkay bay ga ndam slewja ni àbikioru wakita ana bay Felis ni ; àhi nahkay hi :

²⁶ « Nu Kɔlot Liziyas nɔgruka sa, bay gɔdɔkani Felis. » ²⁷ Maslanɔ hini ya nɔslɔrukaboru ni ti ndam *Zude tɔgɔs nan, tawayay takad nan. Nàra nɔcia nan zal Rom ti mɔru akaba ndam slewja goro mɔhɔngafɔnɔ nan kà tay a. ²⁸ Nawayay ti nɔsɔr ere ye ti tacalki nan ni ti, nɔzoru nan kè meleher ga gɔdɔkani ge seriya gatay. ²⁹ Ka ya ti tagrafɔnɔ seriya ti nɔdi ahɔr ana zlam magudar gayan ya ti takadki nan di ahkay do ni esli ga mɔfiyu nan a danɔay vu

ni ndo. Ay tacalki nan ti àki ke divi gatay ya tadabay ni. ³⁰ Yaw maslaña nahan àrakuà àhu ahkado : “Ndam Zude tɛzlapakabá ga mɛgri zlam magɛdavani ana Pol a.” Nàra nìcia ma nana ti nɛslɛrukaboru nan ti nahkay, mɛk nɛhi ana ndam ya tacalki nan ka zlam magudarani ni tábɛhadki mirdim afa gayak. »

³¹ Nahkay zla nahɛma, ndam slewja ni tàgray ere ye ti bay gatay àhi ana tay ni : tàzay Pol ga mɛlavaf nani, tòru àna nan a Antipatris. ³² Hajɛn gani ndam slewja ya tòru àna asak ni tàslɛkabiya, tanga ka mɛlan gatay na, tɛmbɛrfɛnbiyu Pol kà ndam ya tòru àna pilis ni ti tɛzoru nan. ³³ Tòru tinjɛa a Sezare a ti tɛvi wakita ni ana Felis bay gɛɛakani nakɛn mɛk tɛɛfiki Pol. ³⁴ Bay gɛɛakani ni àra àza wakita na, èjɛnga ti àhi ana Pol ahkado : « Nak mis ga haf weley ? » Pol àra àhia nan mis ga haf Silisi ti ³⁵ nan nakɛn àhi ahkado : « Ndam ya ti tacalki kur ka zlam magudarani ni etinjia day kwa ti enihindifaka ma. » Nahkay àhi ana ndam slewja gayan tɛfiyu Pol a ahay gɛɛakani ga bay *Erot ni vu, tɛjɛgay nan.

24

Ndam Zude tabɛhadki mirdim ka Pol afa ga bay Felis

¹ Vaf zlam kɛlan gani ti Ananiyas gɛɛakani ga ndam *manjalabakabu mis akaba Melefit ni ènjia a Sezare a. Tàra ti akaba gɛɛakani ndahan akaba Tertulus bay mɛsar seriya ya embikivu ke mis àna seriya ni. Eslini nday nakɛn tɛɛfi vu gatay ana bay gɛɛakani Felis ga mɛbɛki mirdim ka Pol. ² Tàra tɛzalibiya Pol nakɛn ana tay a ti Tertulus àɛmki ma ga macalki nan ka zlam magudarani, àɛm ahkado : « Gɛɛakani Felis, leli mɛbu manjɛhaf àna sulumani ka haf geli ti azuhva nak ; haf geli àslamalavu ti adaba kɛsɛra zlam a palam. ³ Zlam nday nani ti gɛgɛri kay, kɛgri ana leli ka haf geli ni ðek. Nahkay mɛgruk sasi dal-dal azuhva zlam ya mɛngɛt afa gayak ni ðek. ⁴ Ay ti nawayay niinj sarta gayak kay do ; nahkay àna sulum gayak kam-kam mahɛngalay kur ciiki pakama geli ni ana leli gɛzit ti ! ⁵ Nan hini ti mɛsɛra nan mis magudarkaba haf geli a, nan àbu ewisinkabu ndam *Zude

ga mɛlan ni ðek. Nan gɛɛakani ga ndam Nazaret ya tadabay divi magɛdavani ni. ⁶ Àgudara zlam ndahan a nahkay ti, awayay agudarkaba *ahay gɛɛakani ge Melefit na daya. Mɛgɛs nan ti azuhva nani. [Leli amal mawayay magrafɛnɛ seriya akada ge *Divi ge Melefit geli na. ⁷ Ay ti, Liziyas bay ga ndam slewja ni àra àhɛngay nan a ahaf geli bu ga njɛda. ⁸ Mɛk Liziyas àhi ana ndam ya tacalki nan ka zlam magudarani ni tábɛhadki mirdim afa gayak.] Tamal kihindifina ma nɛngu ni, akɛsar zlam geli ya macalki nan ni ti jiri ededɛn. » ⁹ Tertulus àra àɛma ma gayan na ti ndam Zude ye eslini ni tɛɛm Pol àgudara, ma ge Tertulus ya àɛm ni jiri ededɛn.

Pol adɛm ma ga vu gayan kɛ meleher ge Felis

¹⁰ Kɛlan gani bay Felis nakɛn àvi divi ana Pol ga mazlapani. Eslini Pol àhi ahkado : « Nɛsɛra àgray vi ehimeya nak kɛbu kagray seriya ka haf hini. Nahkay nɛmɛr ga mɛɛmɛya ma ga vu goro kɛ meleher gayak a. ¹¹ Moru goro a Zeruzalem ga mazlabay Melefit nahɛma, tamal kihindi ma gani ti àtam vaf kru mahar cɛ do. ¹² Dayday mis àdu ahàr nu nɛbu nagray gejewi ata maslaña a *ahay gɛɛakani ge Melefit ni bu ndo ; nu niwisinkabu mis a ahay ga *mahɛngalavù Melefit ga ndam *Zude gɛgɛrani ni bu ahkay do ni a kɛsa bu ndo. ¹³ Ere ye ti ndam nday hini tacalki nu, tɛɛm nàgudara ni ti àbi, ere gani ya tɛɛm nàgudara ni ti tɛɛfukaya koksah. ¹⁴ Ay ti ere ye ti nɛsɛra, nɛɛm kɛ meleher gayak ni ti nihi : Nu nɛbu nadabay divi mɛweni ya ndam nday nani tɛɛm magɛdavani ni. Ay nu nɛbu nɛgri tawi ana Melefit ga ata bɛn ga bɛn geli ya tadabay ni, nɛbu nɛgɛskabu *Divi ge Melefit ya Mɛwiz àbɛki ni akaba pakama ya ndam mɛhɛngri *pakama ge Melefit ana mis tɛbɛki ni ðek. ¹⁵ Nɛbu nɛfɛki ahàr ke Melefit, nɛsɛra ndam jireni akaba ndam magudar zlam atanɛgaba e kisim ba. Nday day tɛbu tɛfɛki ahàr, tɛsɛra nahkay. ¹⁶ Azuhva nani ti nazay njɛda goro, nawayay ti nànjɛhada kɛlavaf àna sulumana kɛ meleher ge Melefit akaba kɛ meleher ge mis a.

17 «Yaw àgray vi ehimeya nàra a Zeruzalem a ndo, nihi ti nàra ga mɔjɔnaki ndam jiba goro àna sinɔu akaba ga mɔvi sɔdaga ana Melefit a. 18 Ka ya ti tɔgɔs nu ni ti tɔdu ahàr a ahay gɔɔakani ge Melefit ni bu, ka sarta gani nani ti nàgraba ere ye ti mis tagray ti tigi *njɔlatani na àndava. Ka gani nani ti mis tɔfu kà gɔvay kay bi, ndam magray tuwɔr nday tɔbi. 19 E kidin ge mis ya tɔbu eslini ni bu ni ti ndam Zude ndahan tɔslɔkabiya ka had Azi a. Tamal tɔɔɔm nàgudara zlam a ti akal tara kè meleher gayak a ga macalki nu a kwa. 20 Do ni ti, tamal magudar goro àbu ti nday hini tɔɔɔmaya ere ye ti tɔcalki nu ka ya ti tɔzoru nu kè meleher ga ndam magaray seriya a Zeruzalem na. 21 Tamal zlam àbu ya tislɔki macalki nu ni ti, pakama hini ya nɔɔɔm kay kay ni : “Tɔzɔbiyu nu kani kè meleher gekɔli, tagrafua seriya ti adaba nɔɔɔkia ahàr ke Melefit a, nɔsɔra mis atanɔgaba e kism ba !” »

22 Felis bay ni àsɔra manjɔhad ga ndam mɔfɔki ahàr ka Bay geli a, nahkay àhɔngaroru seriya ni kama. Àhi ana ndam ya tacalki Pol ka zlam magudarani ni ahkado : « Liziyas bay ga ndam slewja ni eminjia day kwa ti anɔgri seriya ana kɔli. » 23 Mɔk àhi ana gɔɔakani ga ndam slewja ni tɔjɔgay Pol lala, ay tɔgri daliya akada ya tɔgri ana ndam danɔay ndahan ni ba, tɔvi divi ana ndam gayan tɔmɔnjaya nan a.

Pol nan àbu a danɔay bu

24 Pol àra àgra vad a bal eslina ti ata Felis nday ata wal gani Dɔrsil wur Zude tɔzalabiyu nan, tawayay tici ma àki ka mɔfɔki ahàr ka Yezu *Krist. 25 Pol nakɔn àra ènjia ti ànjɔki ka pakama, àɔmki ma ka manjɔhad sulumani àna magray jiri, àki ka mɔbi slimɔni ana ahàr akaba àki ke seriya ya Melefit amagrafɔna kè mis a ni. Felis àra ècia ma gayan ya àɔm na ti àgra anɔwaz a, mɔk àhi : « Nihi nahɔma slɔka ; ka ya ti anɔngɔta ahar a ni ti anɔzalay kur keti kwa. » 26 Ku tamal àɔm nahkay nɔngɔni, Felis àhi ana ahàr bi Pol amɔvi sinɔu ; nahkay ti azalay Pol ga marana afa gayan a kɔlavad. 27 Pol àra àzuma vi a cɔ a danɔay ba nahɔma, Porkiyus Festus anɔguyiyu a bay ge Felis vu. Ka ya ti Felis àslɔkaba a bay gayan

ni ba ni ti àmbɔrvu Pol a danɔay bu, adaba awayay amɔri mɔbɔruv ana ndam *Zude.

25

Pol awayay ti bay gɔɔakani ga ndam Rom mɔgrafɔna seriya

1 Festus àra àzumva vad a mahkɔr a bay gayan ni ba nahɔma, ècik a Sezare, òru a Zeruzalem. 2 Òru ènjɔa eslina ti gɔɔakani ga ndam *manɔgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba gɔɔakani ga ndam *Zude ni tɔrɔkia ka bay na, tɔbɔhadki mirdim ka Pol keti. Tàhɔngalay nan, tɔɔɔm : 3 « Tamal kɔgɔskabá ma geli na ti hɔngaroru Pol a Zeruzalem. » Tɔɔɔm nahkay ti adaba tawayay takoru tabɔhadɔ eri ana Pol e divi bu ga makad nan. 4 Ay ti Festus nakɔn àhɔngrifɔn ana tay, àhi ana tay ahkado : « Pol nan àbiyu a danɔay bu a Sezare, nu day nawayay naslɔka nanɔgoru eslini. » 5 Àhi ana tay keti : « Tamal maslanɔa gani nani àgudaria zlam ana kɔli a ti, dumaba gɔɔakani gekɔli a ti makoru akaba tay a Sezare. Etinjɔa eslina ti atabɔhadki mirdim. »

6 Festus àpɔsiyu a Zeruzalem vad azlalahkɔr ahkay do ni vad kru day kwa ti anɔa a Sezare a. Àra ènjia ti hajɔn gani àhɔraya ànjɔhad ka mɔlan magray seriya mɔk àɔm tɔzɔbiya Pol a. 7 Pol nakɔn àra ènjia ti ndam Zude ya tɔslɔkabiya a Zeruzalem a ni tɔveliɔni ahàr mɔk tɔcalki nan ka zlam gɔrgɔri kay ya ti tɔbɔlay do simiteni ni. Ay zlam gani dek ya ti tɔcalki nan ni ti tislɔki madafana koksah. 8 Nahkay Pol àhɔngrifɔn ana tay, àɔm ahkado : « Ere ye ti nàgudar ni ti àbi, ku àki ke Divi ga ndam Zude ya Mɔwiz àbɔki ni, ku àki ka *ahay gɔɔakani ge Melefit, ku àki ka *Sezar bay geli gɔɔakani nɔngɔni nàgudar ndo. »

9 Festus àra ècia ma ga Pol na ti àhɔngrifɔn, àhi ahkado : « Mazoru kur a Zeruzalem, nakoru nagrafuka seriya eslina ti kɔgɔskabu aw ? » Àɔm nahkay ti adaba awayay amɔri mɔbɔruv ana ndam Zude. 10 Eslini Pol nakɔn àhɔngrifɔn, àhi : « Ahalay ti kala-kala nu kè meleher ga Sezar bay geli gɔɔakani ni. Tagrafua seriya ti si ahalay kwa. Nak day kɔsɔra lala, nàgudari zlam ana ndam Zude ndo timey. 11 Tamal

nàgudara zlam a àgèski takadki nu di ti, nàgèskabu tákada nu a. Ay tamal ma gatay ya tàcalki nu ni ma ga malfada ti maslaña àbi èsliki mævi nu ana tay bi. Nakoru àna ma gani kama afa ga Sezar bay geli gəđakani ni. » ¹² Festus nakəŋ àra ècia ma ga Pol na ti tàzlapaki akaba ndam ya tævi sawari ni, mæk àhi ana Pol ahkado : « Kəđəm kakoru àna ma gani kè meleher ga Sezar ti, tæzoru kur afa gayan gani. »

Pol adəm ma kè meleher ga Agripa

¹³ Àra àgra vad a bal ti bay Agripa nday ata wur ga mənani walani Berenis tàra a Sezare a ga mægri sa ana Festus a. ¹⁴ Tàra təpəsa eslina vad bal nahəma, Festus àŋgəhadí ma àki ka Pol ana bay Agripa. Àhi ahkado : « Zal nahanəŋ naŋ àbu ahalay, Felis àmbərva naŋ a daŋgay ba. ¹⁵ Ka ya ti nòru a Zeruzalem ni ti gəđakani ga ndam *manjalabakabu mis akaba Melefit akaba gəđakani ga ndam *Zude ndahanəŋ ni tàbəhadki mirdim, təđəm seriya mæzəgada naŋ a. ¹⁶ Nəhi ana tay ahkado : “Leli ndam *Rom ti məgray nahkay do. Wudaka magrafəŋa seriya kè mis a ti mazaya naŋ kè meleher ga ndam ya tàcalki naŋ ka zlam magudarani na ti maslaña nani mæđəməya ma ga vu gayanəŋ day kwa.” ¹⁷ Tàra ticia ma goro na ti mərə akaba tay ahalay a Sezare a. Nijjiŋ sarta ndo, hajəŋ gani nòru ka mələŋ magray seriya ni, nəđəm tæzəbiya zal nana həya. ¹⁸ Ndam ya tàbəhadki mirdim ni tàra, ay ti tàcalki naŋ ka zlam magudarani ya nəjalaki ahàr ni ndo. ¹⁹ Tələgavu àkivu ti, àki ke divi gatay ya tadəbay Melefit gatay àna naŋ ni ciliŋ. A huđ ga pakama gatay ya tàləgavu àkivu ni bu ni ti ahar gəđakani àki ka zal nahanəŋ slimi gani Yezu. Naŋ gani nani ti àməta, ay ti Pol maslaña ya tàcalki naŋ ka zlam magudarani ni àđəm naŋ àbu kekileŋa àna sifa. ²⁰ Nu ti nəsər ahəmamam nagraŋ seriya ga pakama gani hini do. Nahkay nəhi ana Pol : “Kawayay ti nəzoru kur a Zeruzalem, nagrafuka seriya eslina àki ka pakama hina waw ?” ²¹ Ay ti Pol àđəm “Seriya goro ti tòru àna naŋ kama afa ga *Sezar bay geli gəđakani ni.” Nahkay nəđəm mənəhad a ahay bu tæjəgay naŋ, anəŋgəta ahar day kwa ti anəsləroru

naŋ afa bay geli gəđakani ni. » ²² Agripa àra ècia ma ge Festus ya àhi na ti àđəm : « Nu day nawayay nici ma ga maslaña nani, nawayay ti naŋ naŋani azlapu àna ma gayanəŋ. » Festus àhəŋgrifəŋ, àhi : « Hajəŋ hajəŋa kara kici ma gayanəŋ ya amazlapay ni. »

²³ Hajəŋ gani mis gəđakani kay təzoru ata Agripa nday ata Berenis afa ge Festus a ahay gəđakani ya mis taŋgasvaviyu ni vu. Bəbay ga ndam slewja akaba gəđakani ga kəsa ni dek təbu eslini àndava. Ata Agripa nday ata Berenis tòru tìnjəa ti Festus àđəm tæzəbiya Pol a. ²⁴ Tàra tìnjia àna Pol a ti Festus nakəŋ àđəm ahkado : « Bay Agripa akaba lekələm ya kəbum ahalay akaba leli ni dek, nəhi ana kəli nahəma, maslaña hini ya lekələm kəməŋjumləŋ ni ti ndam Zude dek tàra afa goro a, tàbəhadkia mirdim a. Kwa ka ya ti nu a Zeruzalem ni ti tàbəhadkia mirdim a, təzlahki, təđəm tákada naŋ a, ahalay day tàgray nahkay. ²⁵ Ka nu ti, nipi zlam magudar gayanəŋ ya takadki naŋ di ni ndo. Ku tamal nahkay nəŋgu ni, naŋ naŋani àđəm àna ma gayanəŋ tæzoru ma gani afa ga bay geli gəđakani ni. Nahkay nəgəskabá ma gayanəŋ na, nəđəm tæzikaboru ana naŋ. ²⁶ Ay ti ere ye ti nəbikioru ana bay àki ka naŋ ni nəsər faŋ do. Nəzalabiyu naŋ kè meleher gekəli, ahar gəđakani kè meleher gayak bay Agripa ti nahkay. Emihindifinə ma day kwa ti anəsər ere ye ti anəbikioru ni. ²⁷ Nəsləroru zal daŋgay a Rom afa ga bay ti nəbiki ere gani ya tacalki naŋ do ni ti, nətamahay àgravu do. »

26

¹ Eslini Agripa àhi ana Pol ahkado : « Nəvuka divi a, kisliki mazlapaya ma ga vu gayak a. » Nahkay Pol àdaday ahar ti mis tici ma gayanəŋ, mæk ànjəki ka mazlapaya ma ga vu gayanəŋ a. Àđəm ahkado : ² « Bay Agripa, kani nəzlapay ma ga vu goro àki ka zlam ya ndam *Zude tacalki nu ni. Nəzlapay nahkay ti nəmərvu dal-dal adaba nu nəbu kè meleher gayak. ³ Nəmərvu ahar gəđakani ti adaba kəsəra manjəhad ga ndam Zude akaba pakama ya tagrakivu gejewi na lala. Nahkay kam-kam biaba slimi ana ma goro ya nəđəm na.

⁴ « Ndam Zude dek tɔsɛra manjɛhad goro a. Kwa ka ya ti nu wur dagwa nɛngu ni tɔsɛra ahɛmamam nɛnjɛhad e kidɛn ga ndam jiba goro bu a Zeruzalem na. ⁵ Kwa ahaslani tɔsɛra nu a, tamal tawayay magrakua sedi a ti tislɛki mɛdɛmani ahɛmamam nɛnjɛhad akada zal Feriziyen, nday ya ti tadɛbay *Divi ge Melefit lala, tɛtam mis ndahan ni dek ni. ⁶ Nihi ti ndam Zude ni tagrafua seriya ti adaba nɛgɛskabɔ pakama ge Melefit ya ahɛbiyu ana ata bɛn geli, adɛm amɛgri zlam sulumani ana tay na. ⁷ Ndam ge dini kru mahar cɛeni ga jiba geli ni tɛgri tɔwi ana Melefit mɛlafat akaba mɛlavɛd ana njɛda gatay dek, adaba tawayay tipi zlam gani nani ya Melefit adɛm agray ni. Bay Agripa, nu day nawayay nipi zlam gani nani, ay ndam Zude tacalki nu ti ka pakama gani hini ! ⁸ Lekulum ndam Zude ti kɛdɛmum mis amɛta ti Melefit ahɛngarabana nɛ e kisim ba koksah ti kamam ? ⁹ Nu day ahaslani nɛdɛm si ahɛr adɛm nɛcafɛna mis kɛ mɛfɛki ahɛr ka Yezu zal Nazaret na ana njɛda goro a dek kwa. ¹⁰ Nɛgray a Zeruzalem ti nahkay. Gɛdɛkani ga ndam *manjalabakabu mis akaba Melefit tɛvua divi a ga mɛbiyu ndam ya tɛfɛki ahɛr ka Yezu ni a dangay va, nahkay nɛbiya tay a kay a dangay ni va. Ka ya ti ndam magray seriya tɛdɛm tɛbazl tay ni ti nu day nɛgɛskabɔ tɛbazla tay a. ¹¹ Sak ehimeya nɛsawadoru a kɛsa vu, nɛhuriya a ahay ga *mahɛngalavɛ Melefit ga ndam Zude ni va dek, nɛdɛm si tɛtraɛ ndam ya tɛfɛki ahɛr ka Yezu ni, nɛfɛki njɛda ka tay, nawayay ti tɛmbrɛn mɛfɛki ahɛr ka Yezu. Nɛzumkia bɛruv ka tay a dal-dal, nɛwaya mɛgri daliya ana nday ya ti a kɛsa ndahan bu na daya. »

Pol azlapaki ka mɛnjɛki ka mɛfɛki ahɛr gayan ke Melefit

(Tɔwi 9.1-19 ; 22.6-10)

¹² « Nahkay ndam manjalabakabu mis akaba Melefit ni tɛvu divi gani, tɛslɛroru nu a Damas ga magray tɔwi gani nani ana slimi gatay. ¹³ Bay Agripa, fat wis wis ka ya ti nu nɛbu ka ahɛr divi ga moroni nahɛma, nipi masladani atam masladay ga fat ni ahɛrkuaya kwa a hud melefit ba, asladay leli akaba ndam ya ti masawadoru akaba tay ni. ¹⁴ Eslini leli dek mɛdɛd a ma ma

ndec ndec. Nici dangu ga maslana azalay nu, ahɛ ana ma *Hebri : “Sol, Sol, kɛgru daliya ti kamam ? Nak ti kici slimi do ; akɛzɛkibiyu daliya ka ahɛr gayak akada ga slasla ya tatɛhad vɛdan ana tay, tɛcika tɛcuhway masawadani do, tɛsi aday ana tay ni.” ¹⁵ Nu nakɛn nɛhi ahkado : “Nak way, Bay goro ?” Bay geli ahɛngrufɛn, ahɛ : “Nu Yezu, nu bay ya ti kɛgru daliya ni. ¹⁶ Nihi ti cikaba, cik jik. Nɛngazlukvu ti nawayay kigi bay mɛgru tɔwi. Nawayay ti kigi zal sedi goro, kɛhi ere ye ti kipi kani ni akaba pakama ndahan ya anɛdɛfukki ni ana mis. ¹⁷ Anahɛngafɛna kur kɛ ndam Zude a, anɛslɛroru kur afa ga ndam ya ti nday ndam Zude do ni, anahɛngafɛna kur kɛ tay a daya. ¹⁸ Nɛslɛroru kur afa gatay ga mɛziaba azay slimi ana tay a, ti tɛmbrɛn zlam magɛdavani, tɛgray zlam sulumani, ti *Seteni agur tay va ba, Melefit mɛgur tay sawan. Tamal tɛfɛkua ahɛr a ti anɛmbrɛfɛna zlam magudarani gatay ni kɛ tay a, anagray ti tigi ndam ge Melefit akada ndam goro ndahan ni.”

¹⁹ « Bay Agripa, nɛgɛskabɔ pakama ga Bay ya ti ɛngazluvu a hud melefit bu ahɛ na, nɛmbrɛn ndo. ²⁰ Nahkay nɛhi ma ge Melefit enjenjeni ana ndam Damas. Kɛlɛn gani nɛhi ma gani ana ndam Zeruzalem, ana ndam ga had *Zude dek akaba ana ndam ya nday ndam Zude do ni. Nɛhi ana tay tɛmbatkaba majalay ahɛr gatay a, tɛfɛki ahɛr ke Melefit akaba tɛgray tɔwi sulumani ti mis tɛsɛr tɛmbatkaba majalay ahɛr gatay a ededɛn ededɛnɛna. ²¹ Ndam Zude tɛgɛs nu a dalaka ga *ahay gɛdɛkani ge Melefit ni bu, tawayay takad nu ti azuhva ma hini ya nɛngɛhaduk ni. ²² Ay ti Melefit ahɛngabiya nu ana njɛda gayan duk abivu ana vad ya kana. Nu nɛbu ana sifa kekilɛna ti nagray sedi ga Yezu kɛ meleher ge mis dek, ku kɛ meleher ga nday ya ti gɛdɛkani do ni, ku kɛ meleher ga gɛdɛkani daya. Ere ye ti nɛhi ana mis ni ti pakama ge Mɛwiz akaba ga ndam ndahan ya tɛhɛngaray pakama ge Melefit tɛdɛm amagravu ni cilin, do ni ti nɛdɛm pakama ga arana nahan do. ²³ Pakama gani nani ti nihi : Ahɛr adɛm *Krist *Bay gɛdɛkani ya amara ni amacaka daliya kwa, amɛmɛt mɛk amɛngaba e kisim

ba enji ge mis a dek, amahi ana ndam geli, amahi ana ndam jiba ndahan Melefit ahəngay mis. Pakama ge Krist nani ti akada zlam ya asladay ni. »

²⁴ Pol nan abu adəm ma ga vu gayan nahkay ti Festus nakəŋ əzlacaki bəra, əhi ahkado : « Pol, nak ti seteni ara agray kur aw ! Kacaha zlam a əsabay. Zlam gani nani ya kacahay ni avuka seteni na ! »

²⁵ Pol nakəŋ ahəngrifəŋ, əhi ahkado : « Aha, bay goro Festus, arana əbi agray nu bi. Pakama goro ya nədəm ni ti pakama ge jiri, pakama ga bay məsar zlam daya. ²⁶ Bay Agripa əsəra zlam nday nana. Nahkay nisliki mədəm ma gani vay-vay kə meleher gayan, aŋwaz əwərki nu do. Nəsəra lala, Bay Agripa əsəra ere ye ti əgravu na dek, adaba zlam nday nani təgravu ti akal-akal do. ²⁷ Bay Agripa, kəgəskabá ma ga ndam mahəngaray *pakama ge Melefit na waw ? Ku kəhəngrufəŋ do nəŋgu ni, nəsəra kəgəskabá ! » ²⁸ Agripa əhi ana Pol ahkado : « Kambatukaba majalay ahər a ti nīgi bay məfəki ahər ka Yezu ke weceweceni ti kisliki tata aw ? » ²⁹ Pol nakəŋ ahəngrifəŋ, əhi : « Ku tamal apəs ku tamal ke weceweceni nəŋgu ni, nahəngalay Melefit, nawayay ti kīgi akada goro ni. Nawayay kīgi akada goro ni ti nak ciliŋ do : nawayay ti lekulam ya kəbumi slimi ana pakama goro kani ni dek kīgum akada goro ni. Nawayay ti təwəl kəli ana jejirbi akada goro ni ba ciliŋ. »

³⁰ Kələŋ ga pakama ga Pol ni ti bay Agripa, bay Festus, Berenis akaba mis ndahan ya təbu akaba tay ni dek ticikaba ga masləkana. ³¹ Ka ya ti nday təbu tasləka ni ti təzlapay e kidiŋ gatay bu, tədəm : « Maslaŋa hini ti əgudar zlam ya takadki nan ahkay do ni təwəlki nan di ni ndo. » ³² Bay Agripa əhi ana bay Festus : « Tamal maslaŋa hini adəm azoru ma gani kama afa ga bay geli gədakani ni ndo ni ti akal kafaya nan a. »

27

Tasləka əna Pol a Sezare a, tawayay takoru əna nan a Rom

* **27:1** Egəst ti slimi ga bay gədakani ga ndam Rom.

¹ Kələŋ ga zlam ya əgravu a Sezare ni ti tədəm tōru əna Pol akaba ndam danğay ndahan gwar ka had Itali a *slalah ga yam bu. Nahkay təbi tay a ahar vu ana gədakani ga ndam slewja nahan, slimi gani Zulyus, təzalay ndam slewja gayan « Ge Egəst. * »

² Nahkay məcəlviyu a slalah ga yam vu, məsləka. Slalah ga yam nani ti əsləkabiya e Edremi a, awayay aŋgoru gwar ka had Azi. A slalah ga yam nani bu ni ti zal nahan əkibu ke leli. Maslaŋa gani nani ti slimi gani Aristark, nan zal Mesedəwen, kəsa gayan Tesalonik. ³ Həŋ gani ti minjua a Sidoŋ a. Mōru minjua eslina ti Zulyus əvi divi ana Pol ga moru məmənjiyu zləbəba gayan ti təjənaki nan. Zulyus əvi divi gani nahkay ti adaba awayay nan dal-dal. ⁴ Pol əra əsləkabiya ti məsləka a Sidoŋ a, mōru slap-slap kə gəvay ga had, məcoru Sipir ka ahar ga gəjar. Mōru gwar eslina ti adaba tamal makoru ndələba ti aməd ahəngaroru leli kələŋ kələŋ. ⁵ Mōru slap-slap, məcoru Silisi akaba Pemfili ka ahar ga daf, minjua a Mira ka had Lisi a. ⁶ Eslini ti gədakani ga ndam slewja ni ədia ahər ana slalah ga yam nahan, əsləkabiya e Eleksendri a, awayay akoru gwar ka had Itali. Əra ədia ahar a ti əhi ana leli « Cəlumviyu » mək leli nakəŋ məcəlviyu.

⁷ Məra məsləka eslina ti məgray vad ehimeya ka ahər divi, mōru weceweci kok-sah adaba aməd ni. Minjiyu kə gəvay ga Kinit zlah-zlah. Eslini aməd ni əcafəŋa leli ga moroni kama ti mawayay makoru slap-slap kə gəvay ge Kret, nahkay mōru gwar ka həma Salmoni ya ka had nani ni. ⁸ Mōru minjua eslina pəlok pəlok nahəma, mōru slap-slap kə gəvay ge Kret, nahkay minjiyu zlah-zlah ka məlan ya təzalay Dəŋ-dəŋ Sulumani ni. Məlan nani ti kə gəvay ga kəsa Lazi.

⁹ Ka ahər divi ni ti mijiŋbiya sarta dal-dal. Vad ga məgəs ndəra əsləkaba ti, sarta ga moroni ka ahər ga yam əndava. Nahkay ti tamal mədəm makoru kama ti arana esliki magrakivani ke leli tata. Nahkay Pol əhivə ana ndam ya tagaray slalah ga yam ni, əhi ana tay ahkado : ¹⁰ « Ndam goro ni, nəsəra tamal mədəm makoru əna slalah ga yam

geli ni kama ti arañja akoru agrakivu ke leli. Emizikiba ka slalah ga yam geli na akaba zlam ya a hud gani bu na, leli leleni day bi emisliki mahəŋgay ahàr geli dek do. » ¹¹ Ay bay ga slalah ga yam ni akaba maslaña ya agaray ni tédəm makoru kwa ; nahkay gəđakani ga ndam slewja ni àgəskabá ma gatay na, èciiki ma ga Pol ni ndo. ¹² Ka mələŋ ya leli məvu ni ti sarta ga aməd ya akəzlay ni ticik àna slalah ga yam lala do. Nahkay ndam ya təvu a slalah ga yam ni bu ni ahar gəđakani tédəm masləka kwa. Tamal agravu tata ti tawayay tinjiyu e Fenis. Fenis day ka had Kret ; eslini ti dəluv gwar agavəla ka ahar ga gəjar akaba gwar agavəla ka ahar ga daf, nahkay ka sarta ga aməd ya akəzlay ni ti tawayay tanjəhad eslini.

Aməd gəđakani akəzlay ka ahàr ga dəluv

¹³ Tàra tìpia aməd àbu ara fer-fer gwar kələŋ gatay a nahəma, təhi ana ahàr ere ya tawayay ni tagray tata. Nahkay nday nakəŋ tğəjahaya ara ya ticik *slalah ga yam àna nañ na a yam ba mək mōru slap-slap kà gəvay ga had Kret ni. ¹⁴ Ay cepepa ti aməd nahanə àkəzlabiyu datu-datu gwar ka həma ga had Kret, àhəŋgaroru leli e kidin ga dəluv ni vu. Aməd gani nani ti təzalay àna ma ga ndam *Gres Ewrekilon. ¹⁵ Aməd ni nañ àbu ahəŋgaroru leli nahkay ti ndam ya tagaray slalah ga yam ni tislaki moroni àna nañ kama ndo, təmbrəŋa magarana. Eslini aməd ni àhəloru leli e kidin ga dəluv ni vu zlam gayan. ¹⁶ Had gəziteni nahanə àvu e kidin ga dəluv ni bu, təzalay Koda. Leli nakəŋ mōru slap-slap kà gəvay ga had ni, nahkay aməd ni àgri daliya ana leli akada ka ya ti leli e kidin ga dəluv ni bu ndo. Slalah ga yam geli gəziteni àbu məwəlfəŋani kà gəđakani ni ; leli nakəŋ mğəjahbiyu kà gəvay ga gəđakani ni zlah-zlah. ¹⁷ Məra mğəjahbiya ti ndam ya tagaray slalah ga yam ni táfaya a hud ga slalah ga yam geli gəđakani ni va. Mək təwəlkabu slalah ga yam gəđakani ni àna ezewed ti yam àhuriyu va ba. Wiyanə àvu dal-dal a hud ga dəluv ni bu mənəkabani gwar ka had Libi : aŋwaz àwəra tay a, tédəm bi aməd ni amazoru slalah ga yam geli ni gwar eslini, nahkay təwəlfəŋ zlam gwar kələŋ ga

slalah ga yam ni ti mâcafəŋa nañ ga moroni ke wecewecena. Eslini təmbrəŋ magaray slalah ga yam ni ti aməd ni azoru zlam gayan. ¹⁸ Aməd ni nañ àbu adaday leli dal-dal ti hajəŋ gani tənjàki ka məhəlabə zlam ya təhəlvabiyu a slalah ga yam ni vu na, təbiyu a dəluv ni vu cizliv cizliv. ¹⁹ Hajəŋ nahanə gani təbiyu zlam ya tagray təwi àna tay a slalah ga yam ni bu ni cizliv cizliv a dəluv ni vu àna ahar gatay gatayani. ²⁰ Vad ehimeya aməd ni àmbrəŋ makəzlani do, nahkay mīsliki mipi fat akaba boŋgur kok-sah. Kələŋ gani leli nakəŋ mədəm amatam do, leli dek emijiji.

²¹ Àgray vad ehimeya leli məzum zlam ndo. Eslini Pol ècikaba jik kè meleher gatay a mək àhi ana tay ahkado : « Ndam goro ni, tamal kicəmkukia ma goro na ti amal mənəhadə e Kret a. Nahkay ti amal zlam geli ni tijji ndo akaba məcakay daliya emiteni ndo. ²² Ay nihi ti kam-kam zum nğəda, adaba ku maslaña bələŋ e kidin gekəli bu tekeđi emijiji do. Emijiji ti slalah ga yam ni cilin. ²³ Nəđəm nahkay ti adaba Melefit goro ya nəgri təwi ni àslərkubiya məslər gayan ga məlavad a, ²⁴ àhu ahkado : “Pol, kəgray aŋwaz ba, adaba kinjiyu kè meleher ga *bay gəđakani ga ndam Rom ni kwa. Nak ti Melefit àgruka sulum gayan a : azuhva nak ti mis ya a slalah ga yam ni bu ni dek etijiji do.” ²⁵ Nahkay ti, ndam goro ni, zum nğəda. Nəfəkia ahàr ke Melefit a ; nəsəra amagray ere ya àhu ni ededin. ²⁶ Ay ti slalah ga yam geli ni aməd amagəjahoru ka had nahanə e kidin ga dəluv bu mək amazlal mələŋ nğuf akaba leli. »

²⁷ Àgra vad a kru mahar fad aməd ni nañ àbu agəjahoru leli ka ahàr ga dəluv Edriyetik. Ga məlavad ga vad ya kru mahar fadani ni ti ndam ya tagaray slalah ga yam ni tédəm bi mədi ahàr ana had wudak. ²⁸ Ezewed nahanə àvu ara məwəlkiani, tizligiyu a dəluv ni vu ti təsər zilen gani. Tàra tğura ti tədi ahàr ana zilen gani agray ahar slwa slwa kru mahar azlalahkə. Kama gani bal ti tizligiyu ezewed ni keti ; tədi ahàr ahar slwa slwa kru mahar fad. ²⁹ Eslini nday nakəŋ tğra aŋwaz a, təhi ana ahàr slalah ga yam ni amara mazlala akur a ti, aməhuókaba. Nahkay təbiyu ara ya ti

ticik slalah ga yam àna naŋ ni faɗa dɛlɔv ni vu kɛlɛŋ geli. Eslini tawayay mɛlaŋ mɛslay weceweci. ³⁰ Ay ndam ya tagaray slalah ga yam ni tawayay tɛtam ahàr gatay. Nahkay tɛfiyu slalah ga yam gɛziteni ni ka dɛlɔv ni ; tagosay leli, tɛdɛm tawayay tɛwɛlfɛŋ zlam ya ticik slalah ga yam àna naŋ ni kama ga slalah ga yam gɛɗakani ni. ³¹ Eslini Pol àhi ana gɛɗakani ga ndam slewja ni akaba ana ndam slewja ndahaŋ ni ahkado : « Tamal mis nday hini taslɛkakiba ke leli a ti ekijijam dɛk, akatamum koksah. » ³² Ndam slewja ni tàra ticia ma ga Pol na ti tɛkeley ezewed ya tɛwɛlfɛŋ slalah ga yam gɛziteni ni kà gɛɗakani àna naŋ ni. Nahkay amɛɗ àzay slalah ga yam gɛziteni ni ka ahàr gayan maslaŋa àvu bi.

³³ Mɛlaŋ ara aslay wudak ti Pol àhi ana mis ni tɛzum zlam. Àhi ana tay ahkado : « Àgra vad a kru mahar faɗ kani kɛbesɛmbiya, zlam day kɛzumum ndo. ³⁴ Nahəŋgalay kɛli zumuma zlam a day ; nahkay akəŋgɛtum njɛɗa ga mahəŋgay ahàr gekɛli àna naŋ. Məhər ga ahàr gekɛli bɛlaŋ tekeɗi amadoru a ga haɗ do. » ³⁵ Pol nakəŋ àra àɗɛma nahkay ti àzay *dipen, àgri sɛsi ana Melefit kɛ meleher ge mis ni dɛk, mək ɛsekaba, ànjɛki ka mɛzumani. ³⁶ Mis ni tàra tɛpia naŋ a naŋ àbu azum zlam nahkay ti bɛrɔv àŋgiva ana tay a dɛk, nday day tɛzum zlam. ³⁷ Leli a slalah ga yam ni bu dɛk ti leli diŋ diŋ cɛ àna kru kru adɛskɛla mahar muku. ³⁸ Leli dɛk mərə mɛzuma zlam na mərəha ti ndam magaray slalah ga yam ni tɛhɛlaba *alkama na a slalah ga yam ni ba, tɛbiyu a dɛlɔv ni vu, ti slalah ga yam ni àɗɛs va ba.

Slalah ga yam ni azlal wiyaŋ a dɛlɔv ni bu

³⁹ Mɛlaŋ àra àsla ti ndam magaray slalah ga yam ni tɛpi haɗ ya mahɛɗakfɛŋɔru ni, ay leli kà dɛŋ-dɛŋ ga haɗ weley ti tɛsər do. Eslini tɛpi gododuk ga haɗ ya wiyaŋ àvu ni kà gɛvay ga dɛlɔv ni. Tamal tislɛki tata ni, tawayay takoru àna *slalah ga yam ni eslini. ⁴⁰ Nahkay tɛpicheh ezewed ga ara ya ticik slalah ga yam àna naŋ ni dɛk, tɛmbərviyu tay a dɛlɔv ni bu ; tɛpicheya zlam ya tagaray slalah ga yam àna tay na daya. Kɛlɛŋ gani tɛwɛlfɛŋ azana kà slalah ga yam ni gwar kama ti amɛɗ mɛgəjahoru

slalah ga yam ni kama kama. Nahkay tɛgaroru slalah ga yam ni suwwa gwar ka mɛlaŋ ga wiyaŋ ni. ⁴¹ Ay leli mɛbu makoru nahkay ti slalah ga yam geli ni ɔru àzlal wiyaŋ ya a hud ga dɛlɔv ni bu ni. Eslini ma ga slalah ga yam ni àrɛvoru a hud ga wiyaŋ ni vu, nahkay wiyaŋ ni àgɛskabu, àɗaɗay koksah. Yam ya ti adadɛy dal-dalani ni azlal metelin ga slalah ga yam ni ŋguf ŋguf, àbu eheɓkaba. ⁴² Nahkay ndam slewja ni tawayay tabazl ndam dangay ni adaba tɛdɛm bi tɛsɛra yam a, atɛtamfɛŋa kà tay a, ⁴³ ay gɛɗakani gatay ni àcafɛŋa tay a, adaba awayay ahəŋgay Pol. Eslini àhi ana ndam ya ti tɛsɛra yam a ni tɛhuriyu a yam ni vu enji ga moroni ka dɛŋ-dɛŋ, tɛcɛlaba. ⁴⁴ Àhi ana mis ndahaŋ ya tɛsər yam do ni tɛgɛskabá tɛndal ahkay do ni biyem ndahaŋ ya tɛhuɓfɛŋa kà slalah ga yam a ni. Mis ni tàra tɛgra akada gayan ya àhi ana tay na ti leli dɛk mɛcɛlaba a yam ni ba, arana àgri ana leli ndo.

28

Pol ka haɗ Malta

¹ Leli nakəŋ mərə mɛtama ti tɛhi ana leli haɗ hini ti slimi gani Malta. ² Ndam ga haɗ nani tɛgɛskabu leli lala, tɛgri zlam sulumani ana leli. Avər naŋ àbu ekwesey, mɛlaŋ day ɛndisliŋa ti, tɛbefta aku a gir-gir, tɛhi ana leli mɔru mɛnɛjafɛŋ leli dɛk. ³ Pol àhɛla cɛcul a, adɛm abɛkiyu ka aku ni ti zlam a haɗ àvu a hud gani bu ; aku ni àvɛɗibiya ti àji aslɛr ana Pol nakəŋ ka ahar. Naŋ àfɛŋ kà ahar ni tandal-ndala, adafɛŋa do. ⁴ Ndam ga haɗ ni tàra tɛpia zlam a haɗ ni naŋ àfɛŋ kà ahar tandal-ndala nahəma, tɛzlapaki e kidiŋ gatay bu, tɛdɛm ahkado : « Maslaŋa hini ti bay makad mis ɛɛɛɛɛ. Ku tamal àtamfɛŋa kà dɛlɔv a nəŋgu ni, Melefit àmbrəŋ naŋ mɛnɛjəhad àna sifa do. » ⁵ Ay Pol nakəŋ àtɛloru zlam a haɗ ni a aku ni vu, ɛci mɛwər gani ndo. ⁶ Mis ye eslini ni tamənjalaŋ ka Pol, tɛdɛm bi ahar ni ara agɛsl mba ahkay do ni bi ara amɛt sɛrdaw mba. Tàra tɛpɛsa dal-dal àna mamənjalaŋana ti tɛpi ti arana àgrakivu ndo, nahkay tɛmbat majalay ahàr gatay nahaŋ, tɛdɛm naŋ bɛlaŋ e kidiŋ ge melefit gatay ndahaŋ bu.

⁷ Ka mɔlan ya leli mɔbu eslini ni ahay ga zal nahan ɔbu cifa. Slimi ga maslanɔ nani ti Pɔbliyɔs, nan gɔɔakani ga had nani. Nan nakɔn ɔzalu leli afa gani, ɔgɔskabu leli ɔna mɔmɔrani ; mɔndɔhad afa gani vad mahkɔr. ⁸ Bɔn ge Pɔbliyɔs ɔbu, ay ti nan ɔvu mɔndɔhadani ɔbesey do ; ahɔr egizleki, azay day abafɔnɔ. Pol ɔra ɔcia ma gana ti ɔru afa gani. ɔra ɔnjikia ti ɔhɔngalay Melefit, ɔbɔki *ahar ga mahɔngaraba nan a, mɔk bɔn ge Pɔbliyɔs ni ɔngaba. ⁹ Ndam ga armɔwɔr ndahan ga had ni dek tɔra ticia ma gana ti nday day tɔra, mɔk Pol ɔhɔngaraba tay a. ¹⁰ Nahkay mis tɔgri zlam sulumani ana leli gɔrgɔri kay. Ka ya ti mawayay maslɔka ni ti tɔvia zlam ya mawayay na ana leli ga moroni ɔna nan kama daya.

Pol aslɔka a Malta, akoru a Rom

¹¹ Mɔnjɔhad eslini kiya mahkɔr, kɔlɔn gani mɔcɔliyu a *slalah ga yam nahan vu. Slalah ga yam nani ti ɔcikbiyu e Eleksendri, ɔra a Malta, ɔcik eslini ga majɔgay mandav ga sarta ga amɔɔ ni. Slimi ga slalah ga yam ni Diyɔskɔr. * ¹² Mɔslɔka mɔru e Sirekɔz, eslini mɔndɔhad vad mahkɔr. ¹³ Mɔslɔka eslina ti mɔru slap-slap kɔ gɔvay ga had, nahkay mɔnjɔyu e Reziyɔ. Hɔn gani amɔɔ ɔkɔzlabiyu gwar kɔlɔn, nahkay mɔslɔka, mɔgray vad cɔ e divi bu ni ti mɔnjɔa a Puzol a. ¹⁴ Mɔru mɔnjɔa eslina ti mɔdi ahɔr ana ndam mɔfɔki ahɔr ka Yezu ndahan. Nday nakɔn tɔhi ana leli mɔnjɔhad afa gatay gosku sekw. Kɔlɔn gani mɔslɔka, mɔru gwar a Rom. ¹⁵ Ndam mɔfɔki ahɔr ka Yezu ya a Rom ni tɔra ticia leli mɔbu ka ahɔr divi ti tɔngwivabiyu ana leli a ma vu. Nahkay mɔbakabu ahɔr akaba mis ndahan a Gosku ge Epiyɔs bu, mis ndahan ti ni mɔbakabu ahɔr akaba tay ka mɔlan ya tɔzalay Mɔlan Mandɔhadani Mahkɔr ni. Pol ɔra ɔpia tay a ti ɔgri sɔsi ana Melefit, ɔzay njɔda hɔya. Mɔk mɔslɔka, mɔru a Rom. ¹⁶ Mɔru mɔnjɔa a Rom a ti tɔvi divi ana Pol ga mɔnjɔhadani a ahay nahan bu. Tɔfɔkadfɔn zal slewja nahan ga majɔgay nan cilin.

Pol adɔmki ma ka Yezu a Rom

* **28:11** Diyɔskɔr ti slimy gatay ata Kastor nday ata Poluks. Nday melefit ga ndam Gres, tɔɔm nday kɔ mɔn gatay, bɔn gatay Zus. Tɔɔm tɔfi ahɔr ana ndam magaray slalah ga yam.

¹⁷ Pol ɔra ɔgra vad a mahkɔr ti ɔzalakabu gɔɔakani ga ndam *Zɔde ya a Rom ni. Nday nakɔn tɔra tɔngasva ti ɔhi ana tay ahkado : « Bɔza ga mmawa, nɔgudari zlam ana ndam jiba geli ndo, nɔgudar zlam ya ti ata bɔn geli tɔcafɔnɔ leli a ni ndo daya. Ku tamal nahkay nɔngu ni, ndam geli ya a Zerɔzalem ni tɔgɔsia nu a ana ndam *Rom a. ¹⁸ Ndam Rom ni tihindifua ma, tɔngɔtfu zlam ya nɔgudar ti tɔkadki nu di ni ndo, nahkay tawayay tɔmbrɔn nu. ¹⁹ Ay ndam Zɔde ni tɔɔm tɔmbrɔn nu ba ; nahkay nɔɔm si nɔra ɔna ma gana ahalay afa ga bay gɔɔakana kwa. Ay nɔra ahalay a ti ga mɔbɔhadki mirdim ka ndam jiba goro do. ²⁰ Nɔzalakabu kɔli nahkay ti, nawayay kicɔm ma gani bilegeni. Tɔwɔl nu ɔna jejirbi hini ti azuhva pakama ya ndam *Izireyel tɔgɔskabu, tɔɔm Melefit amɔgri ana leli ni. »

²¹ Ndam Zɔde ni tɔra ticia ma gayan na ti tɔhɔngrifɔn, tɔhi ahkado : « Ndam ga had *Zɔde tɔslɔribiyu wakita ɔki ka ma gayak ana leli ndo. Wur ga mɔn geli nahan ya ɔslɔkabiya eslina ɔra ɔngɔhad ma gani ahkay do ni ɔɔmku ma magɔdavani ni ti ɔbi. ²² Ay mawayay mici ere ye ti nak kajalaki ahɔr ni, adɔba mɔsɔra ku eley eley do dek mis tɔɔmki ma magɔdavani ɔki ke divi gekɔli ya kɔɔbum ni. »

²³ Eslini tɔfɔkad vad ga mɔbakabu ahɔr. Vad gani ɔra ɔnjia ti mis kay tɔtam nday ya ti tɔra enjenjeni na tɔra afa ga Pol a. Pol nakɔn ɔzlapi ana tay, ɔnjɔki kwa ge miledɔ ɔbiviyu ana mɔlakarawa, ɔɔmki ma ti ka *Mɔgur ge Melefit. Awayay tɔgɔskabu pakama gayan ya adɔmki ka Yezu ni, nahkay ɔɔfiaba *Divi ge Melefit ya Mɔwiz ɔbɔki a wakita gayan bu na akaba ma ga ndam ndahan ya tɔhɔngaray pakama ge Melefit na ana tay a. ²⁴ Nday nakɔn tɔra ticia ma ga Pol na ti, mis ndahan e kidin gatay bu tɔgɔskabɔ, mis ndahan ni ti ni tɔwayay mɔgɔskabani do. ²⁵ Nahkay nday nakɔn tɔcivu ndo. Ka ya ti tɔbu tɔslɔka ni ti Pol ɔhikivu ma nahan ana tay bɔlan cilin. ɔhi ana tay ahkado : « Izayi bay mahɔngaray pakama ge Melefit ni ɔhibiya ma ana ata

bəŋ gekɛli àna njəɖa ga Məsuf Njəlatana ti,
ma ge jiri eɖeɖiŋ ! ²⁶ Adəm ahkado :

“Melefit àhu : Ru kəhi ma ana nday hini, hi
ana tay ahkado :

Akəbumi slimi lala ana ma goro, ay ti
ekicəm do simiteni.

Akəmənjumləŋ ana ere ye ti anəɖəfiki ana
kɛli ni lala, ay ti ekipəm do simiteni.

²⁷ Adaba mam, ahər ga ndam hini ègia ɓaŋ-
ɓaŋana ;

ègia ɓaŋ-ɓaŋana ti təgəskabu zlam va ba.

Tirikva slimi gatay na der der ti tici zlam va
ba.

Təbakabá eri a tecic-cic ti tìpi zlam va ba.

Təgray nahkay ti tanga afa goro a ba,

adaba təwayay ti nahəŋgaraba tay a do.” † »

²⁸ Pol àhi ana tay keti : « Ègia nahkay ti,
sərumki lala : nihi Melefit asləroru ndam
gayaŋ afa ga ndam ya nday ndam Zude do
ni ga məhiani ana tay ahəmamam Melefit
amahəŋgay tay ni. Nday ti, atəhia ma gana
ana tay a ti atəgəskabu ! » [²⁹ Pol àra àdəma
ma nana ti ndam Zude nakəŋ təsləka àna
ləgayva.]

³⁰ Eslini Pol àgray vi cə ɓəraŋa a ahay ya
ti naŋ àvu àpəl siŋgu gani ni bu. Ka sarta
gani nani ti mis dal-dal tارا tàmənjaya naŋ
a, naŋ day àgəskabá tay a dek. ³¹ Nahkay
naŋ àbu adəmki ma ka Məgur ge Melefit,
acahi zlam àki ka Bay geli Yezu *Krist ana
mis. Àgray aŋgwaz àna ma gani ndo, mis day
təcafəŋa naŋ a ndo.

† 28:27 Izayi 6.9-10.

Wakita ga Pol ya àbikioru ana ndam Rom ni Ere ye ti mǎdǎmki ka wakita ga Pol ya àbikioru ana ndam Rom ni

Maslanja ya ti àbaki wakita hini ni ti àdafa slimi gayan a : àbaki ti Pol, zal asak ga Yezu ni (1.1). Àbaki ti ka sarta ya ti awayay akoru a Zeruzalem ga mǎhǎloru sinju ga ndam Eseyi akaba ga ndam Mesedawen ya tǎjami ana ndam Zeruzalem ni (15.25-26 ; Tǎwi 19.21 ; 20.1-3). Àhi ana ndam Rom tǎgǎskabá Fǎbe wal ya ti àgray tǎwi akaba ndam Senkre na (16.1) ; nahkay mǎlan ya àbaki wakita ni bi a Senkre, bi a Koren (Senkre ti kǎ gǎvay ga kǎsa gǎdǎkani Koren, ka had Eseyi).

Pol àbikioru wakita hini ana ndam Rom ti adaba awayay akoru eslini ga mǎhi ma ge Melefit ana tay ; awayay ti tǎvi njǎda ga moroni gwar ka had Espen daya (1.11-15 ; 15.23-24). Ka ya ti àbikioru wakita ana tay ni ti òru eslini ndo, adaba awayay mǎhǎloru sinju ga ndam Eseyi ni a Zeruzalem day.

Rom ti kǎsa gǎdǎkani ka had Itali : ka sarta ga Pol ti ndam Rom tǎgur had ya kǎ gǎvay ga dǎluv gǎdǎkani ni dek. Ndam ga had gǎrgǎrani kay tǎnjǎhada a Rom a : ndam Zǎde kay tǎkibu ka tay (Tǎwi 28.17). Ndam mǎfǎki ahǎr ka Yezu tǎbu eslini kay daya (Tǎwi 28.14-15) ; Pol àbikioru wakita hini ana tay (1.7), àdǎm tǎgri sa gayan ana mis ndahan e kidin gatay bu (16.3-16).

A wakita ni bu ni ti Pol àdǎmkia Ma Mǎweni Sulumani àki ka Yezu a (1-8). Ku tamal ndam ga Yezu tǎbu a Rom nanju ni, ka sarta nani ti zal asak ga Yezu òru eslini fan ndo : Pol awayay ti tǎsǎr lala mis dek tǎgudara zlam kǎ eri ge Melefit a, tamal tawayay ti Melefit mǎgǎskabu tay ti tǎsǎr divi nahan àbi, si àna tǎwi ga Yezu kwa. Pol àdǎm mǎlan ga ndam Zǎde àbu a Mǎgur ge Melefit bu daya (9-11) : bi ndam ga Yezu ya nday ndam Zǎde do ni tǎdǎm ndam Zǎde ti tǎsli aranja do ti ni (14.3), ay Pol àdǎm tamal ndam Zǎde tǎlǎbi ti, akal maslanja ya Melefit àgǎskabu ni àbi simiteni (11.17-18)

A wakita gayan ni bu dek Pol àcachi ma ge Melefit ana ndam ga Yezu, kǎlan gani àhi ana tay ègia nahkay ti ahǎr àdǎm tǎnjǎhad akada ge Melefit ya awayay ni. Pol àsǎr ndam Rom lala ndo, nahkay ma gayan ya àhi ana tay àki ka manjǎhad gatay ni ti kay do (12-14) ; pakama ya àbaki enjenjeni ni ti ma ya ndam ga Yezu dek ahǎr àdǎm tǎsǎr ni (1-11).

A wakita gayan ya àbikioru ana ndam Rom ni bu ni ti àdafaba Ma Mǎweni Sulumani ga Yezu a dek, àtam ya ti àbaki ka wakita gayan ndahan ni ; tǎfǎkad wakita hini ka mǎnjǎki ga wakita ga Pol ndahan ni a Wakita ge Melefit ni bu ni ti azuhva nani.

Sa ga Pol

¹ Nu Pol nǎbikioru wakita hini ana kǎli. Nu bay mǎgri tǎwi ana Bay geli Yezu *Krist. Melefit àzala nu a, nǎgia zal asak ga Yezu Krist a ; àdaba nu ga mǎhi *Ma Mǎweni Sulumani ana mis a.

² Ma Mǎweni Sulumani gani nani ti kwa ahaslani Melefit àhikibiya ana ndam mahǎngaray *pakama gayan a ; àdǎm amahǎngay mis. Ndam mahǎngaray pakama gayan ni tǎbǎkia ma gana a Wakita ge Melefit ba. ³ Ma ge Melefit ya àdǎmbiyu ni ti àdǎmki ka Wur gayan. Wur nani ti tiwi nan akada ge mis hihiriken ni ; nan wur hud ge Devit. ⁴ Ay ka ya ti Melefit àhǎngaraba nan e kisim ba ni ti àdafaki nan Wur gayan, nan njǎda-njǎdani. Melefit àgray nahkay ti àna njǎda ga *Mǎsuf Njǎlatani. Wur nani ti Yezu Krist, nan Bay geli. ⁵ Àgray ti nu nǎgi zal asak gayan ti ga sulum gayan, adaba awayay ti nǎhioru ma gayan ana mis ga jiba gǎrgǎrani dek ti tǎfǎki ahǎr, tǎgǎsiki ma. Nahkay leli dek amazlǎbay nan. ⁶ Nǎbikioru ti ana kǎli ndam *Rom. Lekǎlum day kǎkumkibu ka ndam ya ti Melefit àzala tay a ti tǎgi ndam ga Yezu Krist ni.

⁷ Nǎgri sa ana kǎli ; lekǎlum ti Melefit awayay kǎli, àzala kǎli ge mǎgi ndam gayan njǎlatana. Bǎn geli Melefit nday ata Bay geli Yezu Krist tǎgri sulum gatay ana kǎli, tǎgray ti *kǎnjǎhadumkabu àna sulumani ti.

Pol awayay moru mǎmǎnjiyu ndam Rom

⁸ Enjenjeni ti nɔgri sasi ana Bay Melefit goro azuhva kɔli dek akaba azuhva zlam ga Yezu *Krist ya ɔgri ana kɔli ni, adaba mis dek ticia kɔbum kɔfumki ahàr, tɔbu tɔzlapaki ka ma gani. ⁹ Ka ya ti nahɔngalay Melefit ni ti Melefit day ɔsɔra nɔbu nacali slimi ana kɔli, nɔmbrɔn macali slimi ana kɔli do. Melefit ti nɔbu nɔgri tɔwi àna njɔda goro dek, nɔbu nɔhi *Ma Mɔweni Sulumani àki ka Wur gayan ni ana mis. ¹⁰ Nɔbu nahɔngalay nan, nɔhi kɔlavad tamal àwaya ti mɔvu divi ga moru mɔmɔnɔjiyu kɔli. Nɔpɔskia ka mahɔngalay nan a, ¹¹ adaba nawayay dal-dal ga moru mɔmɔnɔjiyu kɔli; nawayay ti ere ye ti *Mɔsuf Njɔlatani àvu ni nɔvi ana kɔli bilegeni. Nahkay ti akɔngɔtum njɔda e divi ge Melefit bu. ¹² Ere ye ti nɔdɔm ni ti, nawayay ti leli dek mɔngɔtum njɔda e kidin geli bu. Gekɔli ya kɔfumki ahàr ka Yezu Krist ni ti amɔvu njɔda; goro ya nɔfaki ahàr ka Yezu Krist ni day amɔvi njɔda ana kɔli bilegeni.

¹³ Bɔza ga mmawa goro ni, sɔruma sak ehimeya nàwaya ga moru mɔmɔnɔjiyu kɔli a, ay ti kekilenɔ nɔngɔt ahar fan ndo. Nawayay moroni ti nawayay nɔjɔnaki kɔli ti mis tɔdɔbay divi ga Yezu àtam ya kani ni. Nahkay ti nawayay nagray akada goro ya nagray e kidin ga ndam ga had ndahan bu ni. ¹⁴ Tɔwi nani ti Melefit àvu. Awayay ti nɔhioru Ma Mɔweni Sulumani ana mis dek: ana ndam ya tanjɔhad a kɔsa gɔdakani bu ni akaba ana ndam ya tanjɔhad a hɔma bu ni, ana ndam ya tijeŋga ni akaba ana ndam ya tijeŋgey ndo ni. ¹⁵ Nahkay ti nawayay ti nakoru afa gekɔli, nɔhi Ma Mɔweni Sulumani ana kɔli ndam *Rom daya.

Ma Mɔweni Sulumani ti njɔda ge Melefit

¹⁶ Nɔgray mimili ga mɔhi *Ma Mɔweni Sulumani gani nani ana mis do, adaba Ma Mɔweni nani ti njɔda ge Melefit; adafaki ti ku way way do tamal àfakia ahàr ka Yezu *Krist a ti Melefit ahɔngay nan. Melefit ahɔngay enji ti ndam *Zude, day kwa ti mis ga jiba gɔgɔrɔni ndahan ni. ¹⁷ Ma Mɔweni Sulumani ni ti adafaki ahɔmamam Melefit agray ti mis tigi ndam jireni kɔ eri gayan ni. Ahàr àdɔm si mis tɔfaki ahàr ka Yezu Krist

cilin; divi nahɔn àbi, si tɔfaki ahàr ti ka nan kwa. Àbu mɔbɔkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi: « Maslanɔ ya ti Melefit àdɔm nan jireni kɔ eri gayan adaba àfakia ahàr a ti, maslanɔ gani nani ti Melefit amɔvi sifa.* »

Mis dek ndam magudar zlam

¹⁸ Nɔdɔm nahɔma, Melefit nan agavɔla nan àbu azum bɔruv azuhva ge mis ya tɔhɔngrioru ahàr a had do ni; zlam gatay ya tagudari ana mis ndahan ni day àbu awɔri bɔruv. Nahkay ti amagrafɔnɔ seriya kà tay a adaba zlam gatay ya tagudar ni acafɔnɔ mis ga mɔsɔr jiri a. ¹⁹ Melefit amagrafɔnɔ seriya kà tay a ti adaba zlam ya ti amal tɔsɔr Melefit àna nan ni tɔbu; Melefit ana ahàr gayan àdɔfiki zlam gani nday nani ana tay, àngah ndo, ay ti tɔgɔskabu ndo. ²⁰ Nɔgay Melefit nan ahɔmamam ti mis tɔsɔr do, adaba mis tɔpi nan day-day ndo. Ay ti kwa ka ya ti àgraya mɔlan a ni àbivaya nihi a ti zlam ya àgraya gɔgɔrɔna ni dek àdɔfiki ana mis Melefit ti nan njɔda-njɔdani, nan Melefit nan bɔlan, amanjɔhad ga kanɔy-kanɔyani. Nahkay ti mis ni nɔgay tagudar zlam ndo ni ti atɔdɔm kɔksah. ²¹ Tɔsɔra Melefit nan àbu ca, ay ti tɔhɔngrioru ahàr a had do, tɔgri sasi akada ya ti àgɔski tɔgri ana Melefit ni do daya. Tɔjalaki ahàr ka zlam masakani sawan, tɔsɔr magray zlam sulumani va do, nday a mɔlan zɔn-zɔneni bu, tɔpi divi ge Melefit va do. ²² Tɔhi ana ahàr nday ndam mɔsɔr zlam, ambat-akani do tigia ndam muru a. ²³ Melefit nan njɔda-njɔdani, day-day àmɔt do, giri-giri tɔhɔngrioru ahàr a had, ay ti tawayay do, tɔhɔngrioru ahàr a had ana pɔra sawan: pɔra gani nday nani ti ndahan akada mis hihirikeni ya amɔt ni, ndahan akada edidin, ndahan akada zlam ya ti tɔsawaday àna asak fad ni, ndahan ti ni zlam a had.

²⁴ Nahkay Melefit àmbrɔnɔ tay a, ti tɔgray zlam ya ti mɔbɔruv gatay awayay ni, ti tɔbaki mimili ka ahàr gatay àna zlam magudarani gatay ya tagray ni. ²⁵ Tɔmbrɔnɔ jiri ge Melefit a, tɔdɔbay zlam ga malfada sawan. Giri-giri ti tɔhɔngrioru ahàr a had ana Melefit, tɔgri tɔwi, adaba nan ti àgraya zlam a dek; ay tɔhɔngrioru ahàr a had,

* 1:17 Habakuk 2.4.

təgri təwi ti ana zlam ya ti Melefit àgraya ni sawaṅ. Melefit ti mis tâzləbay naṅ ga kaṅgay-kaṅgayani. Aya nahkay !

²⁶ Tàgray nahkay ti Melefit àmbrəṅa tay a ti tâbəki mimili ka ahàr gatay àna zlam magudarani ya məbərur gatay awayay ni. Nahkay ti wál gatay ni tàmbrəṅa mandəhadkabana akaba zawal a, tandəhadkabu akaba wál ndahaṅ. Zlam gani nani ti Melefit àwayay do : àgraya tay a ti ga magrani nahkay do simiteni. ²⁷ Zawal day tagray nahkay, tàmbrəṅa mandəhadkabana akaba wál a, tandəhadkabu akaba zawal ndahaṅ sawaṅ, tawayay magrani nahkay dal-dal, ay ti Melefit àgraya tay a ti ga magrani nahkay do simiteni. Zawal nday nani tagray zlam ya ti asay mimili ni e kiđiṅ gatay gatayani bu. Azuhva təwi gatay ya tagray ni ti Melefit amatraḅ tay ; gayaṅ ya atraḅ tay ni ti kal-kal akaba zlam gatay ya tàgudar ni.

²⁸ Akada gatay ya tàwayay məsər Melefit do ni ti, Melefit day àmbrəṅa tay a ti tâjalaki ahàr ka zlam ya ti məbərur gatay magədavani awayay ni ciliṅ. Nahkay təbu tagray zlam ya àgəski magrani do ni. ²⁹ Tagray zlam ya àgəski magrani do ni, tagudar zlam dal-dal : tawayay zlam kay, təgri daliya ana mis, zlam ge mis tigi eri ana tay, tabazl mis, taləgavu e kiđiṅ gatay bu, tagosay mis, tagray cuday, təsivu ana mis, ³⁰ təbi seki ana mis, tàwayay Melefit do, tahəṅgalay ma ge mis, tiji zlabay, tazləbay ahàr gatay, tadəbay divi ga məgri cuday ana mis, ticiiki ma ana ata bəṅ gatay do. ³¹ Təsər ahàr va do, tàgray ere ye ti tədəm atagray ni do, tàwayay mis do, mis day təsi cicihi ana tay do. ³² Ma ge Melefit ya àdəm ndam ya tagudar zlam akada nani ni ahàr àdəm tâbazla tay a ni ti, təsəra ma gani nana lala. Ku tamal təsəra lala nəṅgu ni nday təbu tagudar zlam zlam gatay. Tàgray nahkay ciliṅ do : tazləbay ndam ya ti tagudar zlam akada gatay ni daya. Gatay ya ti tagray nahkay ni ti àgudarkiva tay a àkiva.

2

Seriya ge Melefit ti seriya ge jiri

¹ Nak ya ti kədəm mis ndahaṅ tagudar zlam ciliṅ ni ti, ku nak way way do Melefit aməwəl kur àna seriya. Gayak ya ti kədəm mis ndahaṅ tàgudara zlam a ni ti, seriya àgəsa kur kurana. Adaba nak ya ti kədəm mis ndahaṅ tagudar zlam ni ti nak day kəbu kagudar akada gatay ni. ² Məsəra, Melefit amagrafəṅa seriya kà ndam ya tagray nahkay na. Seriya gani nani ti seriya ge jiri. ³ Nak ya ti kədəm mis ndahaṅ tàgudara zlam a, ambatakani do nak nakani day kəbu kagray akada gatay ni ti, kəhi ana ahàr akatamfəṅa kà seriya ge Melefit a waw ? ⁴ Tək day ti *sulum ge Melefit ya agruk dal-dalani ni akaba gayaṅ ya ti ebesək, àtraḅ kur weceweci do ni ti, kəhi ana ahàr zlam masakani aw ? Agruk sulum nahkay ni ti, awayay ti kàmbatkaba majalay ahàr gayak a ti kəsər do waw ? ⁵ Nak kici slimi do, kawayay mambatkaba majalay ahàr gayak a do ni ti, nak nakani àna ahàr gayak kagray ti Melefit mātəraḅ kur dal-dal. Ka fat ya ti Melefit aməzuma bərur a ni ti aməgəs kur àna seriya. Ka fat gani nani ti amagrafəṅa seriya kə mis a ; seriya gayaṅ ya agray ni ti ge jiri. ⁶ Ku way way do, Melefit aməvi zlam ke təwi ga maslaṅa gani ya àgray ni : ⁷ nday ya ti tagray zlam sulumani kəlavaf ni ti Melefit aməvi *sifa ya àndav day-day do ni ana tay. Nday gani tawayay ti Melefit māzləbay tay, mādəmki ma sulumani ka tay, akaba tawayay tanjəhad akaba Melefit ga kaṅgay-kaṅgayani. ⁸ Ay nday ya ti ticiiki ma do, tàwayay jiri do, tawayay magudar zlam ni ti Melefit aməzumki bərur ka tay, amatraḅ tay dal-dal. ⁹ Ndam ya ti tagudar zlam ni dek atəcakay daliya dal-dal, bərur amətikaba ana tay a. Atəcakay daliya gani nani enji ti ndam *Zəde, mək nday ya ti nday ndam Zəde do ni. ¹⁰ Ay nday ya ti tagray zlam sulumani ni ti ni Melefit amazləbay tay, amədəm nday sulumani, aməvi manjəhad sulumani ana tay. Aməvi ana ndam Zəde enji, mək ana nday ya ti nday ndam Zəde do ni. ¹¹ Adaba Melefit agray seriya ti èmbikivu ka maslaṅa nahaṅ do.

¹² Tamal mis təsər *Divi ge Melefit ya àdəfiki ana Məwiz ni do mək tagudar zlam

nahkay ti, etijiji dek. Ay etijiji ti akada ga pakama ya abu mabəkiani a wakita ge Mawiz ni bu ni do. Nday ya ti tæsəra divi ge Melefit ya àvi ana Mawiz na mək tagudar zlam ni ti, Melefit aməgəs tay àna seriya akada ga pakama ya abu mabəkiani a wakita gani nani bu ni. ¹³ Ndam ya ti təbu tici pakama ge Melefit ya àhi ana Mawiz ni àna slimi ciliŋ ni ti Melefit amədəm nday ndam jireni do ; amədəm ndam jireni ti nday ya ti təgəskabu, tagray tawi àna pakama gani nani ni. ¹⁴ Nday ya ti ndam Zude do ni tæsər Divi ge Melefit ya àdəfiki ana Mawiz ni do. Ay tamal tagray zlam akada ge Divi ge Melefit ya àdəfiki ana Mawiz ni ka məsər gatay do nahəma, zlam gatay ya tagray ni adafaki Divi ya Melefit àvi ana Mawiz ni àniviyu ana tay a mabəruv bu. Ku tamal tæsər Divi gani nani do nəŋgu ni, Divi gani àniviyu ana tay a mabəruv bu. ¹⁵ Nahkay tədəfaki təbu tagray tawi ti àna Divi ge Melefit ya àvi ana tay a mabəruv gatay bu ni. Təsərkaba zlam sulumana akaba magədavana a mabəruv gatay ba ; sarta nahaŋ tæsəra tagra zlam sulumana, sarta nahaŋ ti ni tæsəra tğudara zlam a. ¹⁶ Zlam ya ti nəzlapaki nihi ni ti amaŋgazlavu vay-vay ka fat ya ti Yezu *Krist amagrafəŋa seriya kə mis àna njəda ge Melefit a ni. Amagrafəŋa seriya kə tay a ti àki ka zlam ya ti àniviyu ana tay a mabəruv bu maŋgahani ni. A *Ma Maweni Sulumani ya nəhi ana kəli ni bu ni day nədəm nahkay.

Ndam Zude təgəskabu Divi ge Melefit ya àdəfiki ana Mawiz ni do

¹⁷ Nak zal Zude ya kazləbay ahər gayak adaba nak zal Zude ni ti, nak kəbu kagraj ahəmamam ? Kədəm kəsəra Melefit akaba Divi gayəŋ ya àdəfiki ana Mawiz na ; ¹⁸ kədəm kəsəra ere ye ti Melefit awayay na ; *Divi ge Melefit ya àdəfiki ana Mawiz ni ti àdəfukia zlam a ; kəsəra medekaba zlam sulumana akaba magədavana ; ¹⁹ kədəm kipia divi a, kadafəŋa ahar kə ndam wuluf a ; kədəm nak bay masladi mələŋ ana ndam ya ti nday a ləvəŋ bu ni ti tipi divi lala ni ; ²⁰ kədəm kəsəra zlam a, kədəfiki zlam ana ndam ya ti tæsər zlam do ni ; kədəm nak bay məsər zlam, kacahi zlam

ana ndam ya ti tæsər Divi ge Melefit do ni. Kagraj nahkay ti kəhi ana ahər Divi ge Melefit ya àdəfiki ana Mawiz ni ti àdəfukaba zlam jirena dek. ²¹ Ay nak ya ti kacahi zlam ana mis ni ti, kəcahi zlam ana ahər gayak gayakani do ni ti kamam ? Nak ya ti kəhi ana mis « Kìgum akal ba » ni ti, nak nakani kigi ni ti kamam ? ²² Nak ya ti kəhi ana mis « Kəgrum hala ba » ni ti, nak nakani kagraj ni ti kamam ? Nak ya ti kəhi ana mis « Kəgrum pəra ba » ni ti, nak nakani kəhuriyu a mələŋ ga pəra vu ga məhəl zlam ya təbəhadı ana pəra ni akal ni ti kamam ? ²³ Nak ya ti kədəm Divi ge Melefit àbəlay ni ti kagraj ere ye ti Melefit àdəm kəgray ba e Divi gayəŋ bu ni, kəbəkı mimili ke Melefit nahkay ni ti kamam ? ²⁴ Adaba abu mabəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi : « Nday ya ti nday ndam *Zude do ni təbu tindivi Melefit azuhva tawi gekəli ya kəgrum ni. * »

²⁵ Tamal kəgəskabá Divi ge Melefit ya àdəfiki ana Mawiz na ti, gayak ya *kəkeley kədi ga madafaki nak ge Melefit ni ti àbəlay. Ay tamal kəgəskabu Divi ge Melefit gani do ni ti, əgia akada kəkeley kədi ndo. ²⁶ Tamal mis əgəskabá Divi ge Melefit ya àdəfiki ana Mawiz na ti, ku tamal əkeley kədi ndo nəŋgu ni, kə eri ge Melefit ti əgia akada əkela kədi a. ²⁷ Tamal mis əkeley kədi ndo, mək əgəskabá Divi ge Melefit ya àdəfiki ana Mawiz na ti, maslaŋa gani nani amədəm nak ya ti kəkela kədi a, kəsəra Divi ge Melefit a mək kəgəskabu do ni ti kəgudara zlam a. ²⁸ Zal Zude ededıŋ ededıŋeni ti way ? Zal Zude kə eri ge Melefit ti naŋ ya ti agray zlam ya ti mis tipi ni do. Mekeley kədi ededıŋ ededıŋeni ti mam ? Mekeley kədi kə eri ge Melefit ti ya təkəlkia ambəl gana ni do. ²⁹ Zal Zude ededıŋ ededıŋeni ti àsərvu do ; zal Zude kə eri ge Melefit ti maslaŋa ya ti Melefit àmbatikaba majalay ahər a ni. Mekeley kədi ededıŋ ededıŋeni day ere ye ti *Məsuf ge Melefit agri a mabəruv bu ni. Ere gani nani ti Divi ge Melefit ya àdəfiki ana Mawiz ni əgray do. Maslaŋa gani nani ti mis təzləbay naŋ do ; azləbay naŋ ti Melefit.

* 2:24 Izayi 52.5.

3

Maslaṅa ya ti àgudari zlam ana Melefit do ni ti àbi

¹ Tamal nahkay ti, ndam *Zude tètam mis ndahaṅ ni ti àna mam ? *Mekeley kùdī gatay ya tekeley ni ti asagikivu mam ana tay mam ? ² Zlam gani nday nani ti a zlam bu dek tàbèlay dal-dal. Adaba Melefit àgri sulum akaba àhi ma gayaṅ enji ni ti ana ndam Zude. ³ Mis ndahaṅ e kidīṅ gatay bu tàmbrəṅa ma ge Melefit a ; ay ku tamal tàmbrəṅa nəṅgu ni, gatay ya ti tàgray nahkay ni ti Melefit day aməmbərəṅ magray ere ye ti àdəm amagray ni azuhva nani aw ? ⁴ Aha, nahkay do simiteni ! Ku tamal mis dek tasəkad malfada nəṅgu ni, day-day Melefit àmbərəṅ ere ye ti àdəm amagray ni do. Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi :

« Ka ya ti kədəm ma ni ti, mis atəsər ma gayak ya kədəm ni ti ma ge jiri.

Ku tamal tacalki kur ka zlam magudarani nəṅgu ni, ekeyefiṅ kà tay, atəsər kàgudar araṅa ndo simiteni.* »

⁵ Ay bi maslaṅa nahaṅ adəm məsər Melefit naṅ jiri ti àna zlam ge mis ya tagudar ni. Tamal adəm nahkay ti amədəmum mam ? Ka ya ti Melefit aməzuma bəruv a, amatraḅ mis ni ti, amədəmum Melefit agri cuday ana tay aw ? Ma goro hini ya nədəm nihi ni ti ma goro goroani do ; nədəm ti akada ge mis ndahaṅ ya təbu tədəm ni. ⁶ Nahkay Melefit agri cuday ana mis aw ? Aha ! Melefit ti naṅ cudayani do simiteni. Tamal ti naṅ cudayani ti, amagrafəṅa seriya kè mis ga duniya ti ahəmamam ?

⁷ Ay bi maslaṅa nahaṅ adəm tamal nasəkad malfada ti, mis atəsər Melefit naṅ jiri àna malfada goro ya nəsəkad ni, mək atazləbay Melefit azuhva jiri gayaṅ ni. Tamal nahkay ti Melefit aməgəs nu àna seriya, amədəm nu bay magudar zlam ti kamam ? ⁸ Tamal pakama gani nani pakama ge jiri ti, hojo mədəmum : « Magudarum zlam, ti zlam sulumani mātəgru. » Nu ti nədəm nahkay do simiteni, ay mis ndahaṅ təbu tasəkadku malfada, tədəm nu

nəbu nədəm nahkay. Melefit amatraḅ tay àki ka ma gatay ya tàgudar ni ; amatraḅ tay ti ge jiri.

⁹ Nihi ti nədəm mam ? Leli ndam Zude ti mətam mis ndahaṅ aw ? Aha ! Nədəma : nədəm ahkado leli ndam Zude akaba mis ga jiba ndahaṅ ni dek ti mīgia evidi ga zlam magudarana. ¹⁰ Ma goro nani ti akada ma ya ti àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu ni. Ma gani nani ti nahkay hi :

« Maslaṅa àbi jireni bi, ku mis bəlaṅ day àbi.

¹¹ Maslaṅa ya ti àsəra jiri a ni àbi, maslaṅa ya ti adəbay Melefit ni day àbi.

¹² Mis dek tija, nday dek ka ahar bəlaṅ tàmbatia aləṅ ana Melefit a ; maslaṅa ya ti agray zlam sulumani ni ku bəlaṅ tekeḅi àbi. †

¹³ Ma gatay ya tədəm ni ti àbèlay do, ezi akada mindiviṅ məzləkləṅana. ‡

Arəd gatay àbèlay do, tagosay mis àna naṅ. Pakama gatay ya tədəm ni ti akada məwər ga gavaṅ. §

¹⁴ Pakama gatay ni dek ti pakama ga cuday, tetikwesl mis àna naṅ ciliṅ.*

¹⁵ Asak gatay ni azavu kaf-kaf ga moru mabazl mis.

¹⁶ Ka məlaṅ ya ti tōra ni dek ti tagudar zlam, təgri daliya ana mis.

¹⁷ Təsər manjəhadkabani akaba mis àna sulumani do. †

¹⁸ Təgrafəṅa aṅgwaz kè Melefit a do simiteni.‡ »

¹⁹ Məsəra Divi ge Melefit ya àbu məbəkiani a wakita ge Məwiz ni bu ni dek ti Melefit àhi ana ndam ya ti təgəskabá ma gana ni. Adəm ma gani ti, awayay adafaki ku way way do àgudara zlam a ; ṅgay tàgudar zlam ndo ni ti mis atəhi koksah. Nahkay mis dek təsəra akal Melefit aməwəl tay àna seriya. ²⁰ Maslaṅa ya ti Melefit amədəm naṅ jireni adaba àgəskabá Divi ge Melefit ya àbu məbəkiani a wakita ge Məwiz ni bu na dek ti àbi. Wakita ge Melefit ya Məwiz àbəkī ni ti mis təsər zlam magudarani gatay àna naṅ ciliṅ.

Mis tigi ndam jireni kè meleher ge Melefit ti ahəmamam ?

* 3:4 Limis 51.6. † 3:12 Limis 14.1-3 ; 53.2-4. ‡ 3:13 Limis 5.10. § 3:13 Limis 140.4. * 3:14 Limis 10.7. † 3:17 Izayi 59.7-8. ‡ 3:18 Limis 36.2.

²¹ Ay nihi ti Melefit àdáfikia divi ana mis a ti tîgi ndam jireni kè eri gayañ. Divi gani nani ti gərgəri akaba *Divi ya Məwiz àbəki a wakita gayañ ni bu ni. Ku tamal nahkay nəŋgu ni, Məwiz akaba ndam ndahanə ya tàhəŋgaray *pakama ge Melefit ni tədəmkibiya ma. ²² Mis tigi ndam jireni kè eri ge Melefit nahəma, adaba təbu təfəki ahàr ka Yezu *Krist palam. Melefit àvi divi gani nani ana nday ya ti təfəki ahàr ka Yezu Krist ni dek. Adaba Melefit ti ècirkaba mis a do : ²³ mis dek təgudara zlam a ; nahkay nday driñ driñ akaba Melefit Bay njadə-njadəni ni, tòru afa gani koksah. ²⁴ Ay ti Melefit àgri sulum gayañ ana tay, àdəm nday ndam jireni kè eri gayañ ni ti ga sulum gayañ. Àgri ana tay nahkay ti àna təwi ga Yezu Krist ya àgray ni. Yezu Krist ti àhəŋgaya tay a zlam magudarani gatay ni ba. ²⁵ Nañ ti Melefit àslərbiyu nañ ti məmət azuhva mis. Àgray nahkay ti, ti mimiz ga Yezu ya àdəgaya ni məbarafəŋa zlam magudarana kè mis a. Nahkay tamal məfəki ahàr ka Yezu Krist a ti, Melefit ambərfəŋa zlam magudarani geli ni kè leli a. Melefit àgray nahkay ti, adafaki Melefit ti nañ jireni : ahaslani ti Melefit àtraḅki mis ka zlam magudarani gatay ni ndo, ²⁶ èbesia ana tay a. Ay nihi ti Melefit adafakia nañ jirena. Àgray nahkay ti, awayay agray zlam ge jiri akaba awayay ti ndam ya ti təfəki ahàr ka Yezu ni tîgi ndam jireni daya.

²⁷ Tamal nahkay ti zlam nahanə àbu ti miji zlabay àna nañ aw ? Aha ! Àbi. Tamal maslaŋa esliki magray zlam ya ti Melefit àdəm a Wakita gayañ ni bu grum ni dek ti, amal esliki miji zlabay, ay maslaŋa ya ti esliki ni ti àbi simiteni. Nahkay Melefit àdáfikia divi nahanə ana leli a, ay ti miji zlabay àna nañ koksah. Divi gani ya adafaki ni ti məfəki ahàr ka Yezu Krist. ²⁸ Nahkay zla nahəma, məsəra Melefit àdəm mis jireni kè eri gayañ ni ti azuhva maslaŋa gani nañ àbu afəki ahàr ka Yezu Krist. Ku tamal maslaŋa gani adəbay Divi ya ti Məwiz àbəki a wakita gayañ ni bu ni dek nəŋgu ni, Melefit adəm maslaŋa gani nani mis jireni ti azuhva təwi gani nani do. ²⁹ Melefit ti nañ Melefit ga ndam *Zəde

ciliŋ aw ? Aha ! Nañ ti Melefit ga nday ya ti nday ndam Zəde do ni daya do waw ? Iy, nañ Melefit ga ndam ya ti nday ndam Zəde do ni daya. ³⁰ Adaba Melefit ti nañ bəlaŋ, nahanə àbi. Tamal ndam Zəde təfəki ahàr ka Yezu Krist ti Melefit amədəm nday ndam jireni kè eri gayañ. Mis ndahanə ni day tamal təfəki ahàr ka Yezu Krist ti Melefit amədəm nday ndam jireni kè eri gayañ daya. ³¹ Geli ya ti mədəm Melefit agray ti mis tîgi ndam jireni kè eri gayañ adaba təfəki ahàr ka Yezu Krist a ni ti, awayay adəmvaba Divi ge Melefit ya àdáfiki ana Məwiz ni ti zlam masakani aw ? Aha, nahkay do ! Məbu madafaki pakama ge Melefit ya àdəm a wakita gani nani bu ni ti pakama ge Melefit ededīŋ ededīŋeni sawaŋ.

4

Melefit àdəm Abraham ti nañ mis jireni kè eri gayañ

¹ Majalumki ahàr ka Abraham bəŋ ga bəŋ geli ni. Mədəmki ti mam ? Nañ ti mam àgrakivu a manjəhad gayañ ni bu mam ? ² Tamal Melefit àdəm Abraham ti nañ mis jireni kè eri gayañ azuhva àgray təwi sulumani ti, akal Abraham eji zlabay tata. Ay ti kè meleher ge Melefit ti èji zlabay koksah, ³ adaba àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit ni bu nahkay hi : « Abraham àfəki ahàr ke Melefit a, nahkay ti Melefit àdəm nañ mis jireni kè eri gayañ.* » ⁴ Səruma lala : maslaŋa ya ti agray təwi ni ti təvi endif gayañ. Ere ye ti təvi ni ti ga sulum do. ⁵ Ay tamal mis àfəki ahàr ke Melefit a, Melefit àdəm maslaŋa gani nani ti mis jireni kè eri gayañ. Ku tamal maslaŋa gani àgri təwi ana Melefit ndo nəŋgu ni, àsəra Melefit agray ti ndam magudar zlam tîgi ndam jireni kè eri gayañ ti ga sulum gayañ. ⁶ Ahaslani Devit day adəmkia ma ka ndam ya ti Melefit àgray ti tîgi ndam jireni kè eri gayañ na ; ku tamal ndam nday nani təgri təwi ndo nəŋgu ni Melefit àdəm nday ndam jireni kè eri gayañ. Devit àdəm ndam nday nani ti təbu ana məmərani. ⁷ Adəm ahkado : « Ndam ya ti Melefit àmbərfəŋa zlam magudarani gatay na kà tay a,

* 4:3 Mənjəkiani 15.6.

awayay mamənjələnjani kà zlam gatay ya tągudar ni va do ni ti təmərvi.

⁸ Maslaña ya ti Bay Melefit àcalfəñ kà zlam gayəñ ya àgudar ni do simiteni ni ti məmərvi.† »

⁹ Devit awayay adəm ndam ya təmərvi ni ti ndam ya nday *təkela kədi a ni ciliñ aw ? Aha ; ndam ya təkəley kədi ndo ni day təmərvi. Mədəm Melefit adəm Abraham nañ mis jireni kè eri gayəñ ni ti, adaba àfəkia ahàr a palam do aw ? ‡ ¹⁰ Melefit adəm Abraham nañ mis jireni kè eri gayəñ ni ti, ka sarta gani nani ti Abraham èkela kədi a tək, èkeley fañ ndo waw ? Ka sarta gani nani ti èkel kədi fañ ndo. ¹¹ Nahkay Abraham àfəki ahàr ke Melefit, mək Melefit adəm nañ zal jiri kè eri gayəñ nahəma, ka sarta gani nani èkeley kədi fañ ndo. Àra àfəkia ahàr ke Melefit a ti Melefit àhi mēkeley kədi ti ga madafaki nañ ègia mis jirena kè eri ge Melefit a. Nahkay Abraham ti nañ bəñ ga ndam ya ti təkəley kədi ndo, təfəkia ahàr ke Melefit a ni. Melefit adəm nday day ndam jireni kè eri gayəñ akada ya àhi ana Abraham ni. ¹² Abraham ti nañ bəñ ga ndam ya ti təkela kədi a ni daya, ay ti si ahàr adəm təkəley kədi ciliñ do ; təfəki ahàr ke Melefit akada ga bəñ gatay Abraham ya àgray ka ya ti èkeley kədi fañ ndo ni daya kwa.

Melefit aməvi sulum gayəñ ti ana ndam ya ti təfəki ahàr ka Yezu ni

¹³ Kwa ahaslani Melefit adəm Abraham ahkay do ni bəza huđ gayəñ atanjəhad ka had dek. § Adəm nahkay ti adaba Abraham adəba *Divi ge Melefit na palam do ; Melefit adəm nahkay ti adaba Abraham àfəkia ahàr a palam. Abraham àra àfəkia ahàr ke Melefit a nahkay ti Melefit adəm nañ ti mis jireni kè eri gayəñ. ¹⁴ Tamal mis tadəbay Divi ge Melefit ni mək Melefit adəm nday ndam jireni kè eri gayəñ azuhva təwi gani nani ti, akal məfəki ahàr geli ke Melefit ni egi zlam masakani. Tamal nahkay ti, akal ge Melefit ya ti adəm aməvi zlam ana mis ga sulum ni day egi ma masakani. ¹⁵ Nahkay tamal mis təsəra Divi ge Məwiz ya Melefit àvi ana tay na, mək tàgray zlam ya ti Məwiz

adəm grum ni do ni ti, Melefit azumki bəruv ka tay adaba tawayay məgəskabu ma gani do. Adaba tamal Divi ge Melefit àləbi ti, akal magudar zlam day àbi simiteni.

¹⁶ Nahkay zlam ya ti Melefit adəm aməgri ana mis ni ti, aməgri ti ana ndam ya ti təfəki ahàr ni. Àgray nahkay ti ga sulum gayəñ. Awayay agri ana bəza huđ ga Abraham dek. Melefit agri zlam ya ti adəm aməgri ana mis ni ti, àgri ana nday ya ti təgəskabu Divi ge Melefit ya Məwiz àbəki a wakita gayəñ ni bu ni ciliñ do. Aməgri ti ana mis ndahañ ya ti təfəki ahàr akada ga Abraham ya àfəki ahàr ni dek daya. Adaba Abraham ti nañ bəñ geli dek. ¹⁷ Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu, Melefit àhi ana Abraham nahkay hi : « Nàgray ti kīgi bəñ ga jiba gərgəri kay.* » Nahkay Abraham ègia bəñ geli kè meleher ge Melefit a, adaba àfəki ahàr ti ke Melefit. Melefit ti ahəngaraba mis e kisim ba, zlam ya ti təbi ahaslani bi ni day agray tay àna pakama ya adəmaya ni. ¹⁸ Abraham ti àmbrəñ məfəki ahàr ke Melefit ndo. Ku tamal ere ye ti Melefit adəm aməgri ni mis tədəm àgravu koksah nəngu ni, Abraham àmbrəñ məfəki ahàr ke Melefit ndo. Nahkay Abraham ègia bəñ ga jiba gərgəri a kay akada ge Melefit ya àhi ahkado : « Bəza huđ gayək atala dal-dal nahkay† » ni. ¹⁹ Ka ya ti Melefit àhi ma gani ana Abraham ni ti vi ga Abraham agray vi diñ. Àsəra ègia medewel a kwete-kwete, wal gayəñ Sara day dəgəlani, ay àmbrəñ məfəki ahàr ke Melefit ndo. ²⁰ Àjalay ahàr cə cə do, àsəra aməngət ere ye ti Melefit adəm aməvi ni ; àngəta njəda adaba àfəkia ahàr ke Melefit a. Nahkay àzləbay Melefit. ²¹ Àsəra lala, Melefit nañ àbu àna njəda ga məgri ere ye ti adəm aməgri ni. ²² Melefit adəm nañ mis jireni kè eri gayəñ ni ti azuhva nani. ²³ Ma ya ti àbu məbəkiani : « Melefit adəm nañ mis jireni kè eri gayəñ‡ » ni ti adəmki ka Abraham ciliñ do, ²⁴ adəmki ti ke leli daya. Leli məfəkia ahàr ke Melefit a ; nañ ti ahəngaraba Bay geli Yezu e kisim ba. Məfəki ahàr nahkay ti, Melefit amədəm leli day ndam jireni kè eri gayəñ. ²⁵ Yezu

† 4:8 Limis 32.1-2. ‡ 4:9 Mənjay Mənjəkiani 15.6. § 4:13 Mənjay Mənjəkiani 12.2-3 ; 17.4-6 ; 22.15-18. * 4:17 Mənjəkiani 17.5. † 4:18 Mənjəkiani 15.5. ‡ 4:23 Mənjəkiani 15.5.

ti Melefit àmbrəŋ naŋ ti mêmət ti azuhva zlam geli ya màgudar ni. Melefit àhəŋgaraba naŋ e kisim ba ni ti, ti leli mîgi ndam jireni kè eri gayaŋ.

5

Leli manjəhad akaba Melefit àna sulumani

¹ Nihi ti Melefit àdəm leli ndam jireni kè eri gayaŋ ni ti adaba məfəkia ahàr a. Nahkay ti leli məbu manjəhad akaba Melefit àna sulumani azuhva zlam ga Bay geli Yezu *Krist ya àgray ni. ² Bay ya ti àvi divi ana leli ti mənğət *sulum ge Melefit ni ti Yezu Krist. Leli məfəkia ahàr a, nahkay məki nihi ti ka sulum gani nani. Məmərvi adaba məsəra Melefit amagraŋ ti mənğəhad akaba naŋ a mələŋ masladani gayaŋ ni bu. ³ Məmərvi ti azuhva nani cilin do, ku leli a daliya bu day məmərvi. Adaba məsəra ka ya ti məbu macakay daliya ni ti macahay mebesey zlam. ⁴ Ka ya ti mebesey zlam ni ti mənğət njəda, məmbrəŋ məfəki ahàr ka Yezu do. Ka ya ti mənğəta njəda nana ni ti məsəra Melefit aməgri ere ye ti àdəm aməgri ana leli ni ana leli ededin. ⁵ Leli məsər nahkay ti masakani do, adaba məsəra Melefit awayay leli dal-dal. Məsər ti àna njəda ga *Məsuf Njəlatani, adaba Melefit àvia Məsuf gani nana ana leli a, àniviyu ana leli.

⁶ Ahaslani ti njəda àfəŋ kè leli ga məmbrəŋ magudar zlam bi. Ay Krist àməta a kəla ga ndam magudar zlam va. Àmət ti ka fat ya ti Melefit adaba ni. ⁷ Ku tamal mis naŋ jireni nəŋgu ni, mis nahaŋ agəskabu ti mêmət a kəla gayaŋ vu ti zləzlada. Tamal mis sulumani ti, bi maslaŋa agəskabu ti mêmət a kəla gayaŋ vu. ⁸ Ay ti Melefit awayay leli dal-dal. Ere ye ti adafaki awayay leli dal-dal ni ti nihi : ka sarta gani nani leli məbu magudar zlam kekileŋa, ay àslərbiyu Krist ti mêmət a kəla geli vu. ⁹ Krist àra àməta a kəla geli va, mimiz gayaŋ àra adəgaya nahkay nahəma, Melefit àdəm leli ndam jireni kè eri gayaŋ. Ègia nahkay ti məsəra ka fat ya ti Melefit amagrafəŋa seriya kè mis a ni ti Krist amahəŋgay leli ti Melefit àzumki bəruv ke leli ba. ¹⁰ Ahaslani ti leli ndam ezir ge Melefit. Ay nihi ti

Wur gayaŋ àməta, nahkay àŋgalabakabá leli akaba Melefit a. Ègia nahkay ti məsəra lala Melefit amahəŋgay leli ga kaŋgay-kaŋgayani adaba Wur gayaŋ ni àŋgaba e kisim ba, naŋ àbu àna sifa. ¹¹ Ay nahkay cilin do ; məmərvi àna ere ye ti Melefit àgri ana leli ni. Ere ye ti àgray ni ti azuhva Bay geli Yezu Krist. Àŋgalabakabu leli akaba Melefit ni ti naŋ.

Ata Adam nday ata Krist

¹² Ere ye ti nawayay nədəm ni ti nihi : mis bəlaŋ ànjəki ka magudar zlam, mək magudar zlam gayaŋ ni àzəkibiya kisim ke mis a dek. Nahkay mis ni dek təmət, adaba nday dek tàgudara zlam a. ¹³ Wudaka Melefit àdəfiki *Divi gayaŋ ana Məwiz nahəma, zlam magudarani àbu a duniya bu àndava. Ay ka sarta gani nani ti Melefit àcalki mis ka zlam magudarani gatay ni ndo, adaba àdəfiki Divi gayaŋ ni ana Məwiz faŋ ndo. ¹⁴ Ay ti kwa ka sarta ga Adam àbivaya ana Məwiz a ti kisim àbu zlam gayaŋ. Ku tamal mis tàgudari zlam ana Melefit akada ga Adam ni ndo nəŋgu ni, təbu təmət. Adam ti akada maslaŋa ya ti amara ni. ¹⁵ Ay ti təwi gatay ni gərgəri. Zlam magudarani ga Adam ni ti gərgəri akaba zlam ya ti Melefit avi ana mis ga sulum ni. Iy, ededin mis bəlaŋ àgudar zlam, mək magudar zlam gayaŋ ni àzəkibiya kisim ke mis a dek.

Ay *sulum ge Melefit ya agri ana mis ni ti nahkay do, àtam təwi ga Adam ni àna njəda dal-dal. Adaba məsəra Melefit amahəŋgay mis dal-dal ga sulum azuhva təwi ge mis bəlaŋ. Maslaŋa nani ti Yezu *Krist. ¹⁶ Nahkay sulum ya ti Melefit agri ana mis ni ti gərgəri akaba zlam magudarani ya mis bəlaŋ àgudar ni. Zlam magudarani ya mis bəlaŋ àgudar ni ti Melefit àwəlkia mis àna naŋ ka seriya. Ay sulum ge Melefit ya agri ana mis ni ti nahkay do. Mis ni tàgudara zlam a dal-dal, ay ku tamal nahkay nəŋgu ni Melefit àgria sulum ana tay a. Sulum gayaŋ ya àgri ana tay ni ti, agray ti tîgi mis jireni kè eri gayaŋ. ¹⁷ Iy, ededin mis bəlaŋ àgudar zlam, mək zlam magudarani ge mis bəlaŋani ni àzəkibiya kisim ke mis a dek. Ay maslaŋa nahaŋ bəlaŋ àgra təwi nahaŋ a, təwi gayaŋ ni

àtama nahan na àna njéda dal-dal ; maslanja gani nani bəlanjani ni ti Yezu Krist. Melefit agri sulum ana mis ti azuhva nan. Àna sulum gani nani ti mis etigi jireni kè eri gayan. Nahkay ti nday ya ti tigia mis jirena kè eri gayan a ni atəngət *sifa ya àndav day-day do ni, ti tənjuhədkabu akaba nan a bay gayan bu.

¹⁸ Nahkay zla nahəma, məsəra mis bəlanj agudar zlam, mək zlam magudarani gayan ni àzəkibiya kisim ke mis a dek, adaba Melefit awəla tay àna seriya. Nahkay day mis nahan bəlanj agray zlam sulumani, àmbaya mis a dek a seriya ba, àvia sifa ya àndav day-day do na ana tay a. ¹⁹ Məsəra mis bəlanj agəsiki ma ana Melefit ndo, agudar zlam ; nahkay ti mis kay tigi ndam magudar zlam. Nahkay day mis bəlanj agray zlam sulumani, agəsikia ma ana Melefit a ; azuhva zlam gayan ya agray ni ti Melefit adəm mis kay etigi ndam jireni.

²⁰ Melefit eferkivu Divi gayan, adəfiki ana Məwiz ni ti, ti mis təsərki nday təbu tagudar zlam kay. Ay ka ya ti mis tagudar zlam gərgəri kay ni ti Melefit day agri sulum gayan ana tay kay, àtam zlam gatay ya tagudar ni àna njéda ferek-ferek. ²¹ Məsəra tamal mis agudar zlam ti amət, adaba magudar zlam gayan ni nan əbu àna njéda ga makad nan. Nahkay day sulum ge Melefit ya agri ana mis ni ti nan əbu àna njéda ga mahəngay mis : azuhva sulum gani nani ti mis ni tigi jireni kè eri ge Melefit, nahkay Melefit avi sifa ya àndav day-day do ni ana tay azuhva təwi ga Bay geli Yezu Krist ya agray ni.

6

Leli məbu àna sifa azuhva Yezu Krist

¹ Tamal nahkay ti, mədəm nihi ti mam ? Mədəm magudarumkivu zlam kəlavad, ti Melefit məgri sulum gayan ana leli akivu aw ? ² Aha, məgrum nahkay ba. Məsəra ahaslani ti leli ndam magudar zlam, ay nihi ti kala məməta, leli evidi ga zlam magudarani va do. Tamal leli evidi ga zlam magudarani va do ni ti, kekileja mawayay magudar zlam ti kamam ? ³ Ka ya ti *təbaray leli dek àna *slimi ga Yezu *Krist ni ti, njan mīgia akada mis bəlanj

akaba nan a, kala leli dek məməta akaba nan a ti kəsərum do aw ? ⁴ Ka ya ti təbaray leli àna slimi ge Krist ni ti kala məməta ka ahar bəlanj akaba nan a, tilia leli ka ahar bəlanj akaba nan a daya. Ay Bəngeli Melefit ti njéda afənj dal-dal, ahəngaraba Yezu Krist e kisim ba àna njéda gani nana ; nahkay awayay ti leli day manjəhad geli məmbatvu, mīgi mis məweni.

⁵ Leli mīgia akada mis bəlanj akaba Yezu Krist a, nahkay kala leli məməta akaba nan a. Tamal nahkay ti leli day aməngaba e kisim ba akada gayan ya ti əngaba e kisim ba ni. ⁶ Məsəra ka ya ti *tədarfənj Yezu kə təndal ni ti, kala tədarfənjiya manjəhad geli magədavani ya ahaslani na daya. Nahkay ti manjəhad geli nani ti əbi va bi, kala aməta. Əgia nahkay ti leli evidi ga zlam magudarani va do. ⁷ Adaba maslanja ya ti aməta àndava ni ti tisliki macalki nan ka zlam magudarani va do. ⁸ Leli mīgia akada mis bəlanj akaba Krist a. Nahkay ka ya ti təkad nan ni ti leli day kala məməta. Tamal nahkay ti məsəra leli aməngaba e kisim ba, amənjəhad akaba nan daya. ⁹ Məsəra Krist əngaba e kisim ba. Əngaba ti aməmət day-day va do. Kisim əsliki məgri arəja va do. ¹⁰ Gayan ya ti amət ni ti, amət ti sak bəlanj həya àndava, ga məhəlfəja zlam magudarani geli ni kè leli a. Nihi ti əngaba e kisim ba, nan əbu àna sifa. Nan əbu àna sifa ti ga mazləbay Melefit. ¹¹ Nahkay ahər adəm kəsərum lekələm day kala akada kəmətuma, nahkay ti lekələm evidi ga zlam magudarani va do. Ahər adəm kəsərum lekələm kəbum àna sifa ti ga mazləbay Melefit, adaba kīgəma akada mis bəlanj akaba Yezu Krist a.

¹² Əgia nahkay ti kīgəm evidi ga zlam magudarani va ba. Kəgrum zlam magədavani ya ti kawayum ahaslani ni va ba. Zlam nday nani ti mis təgri ana va gatay, ay vu ge mis ti amənjəhad ga kəngaykəngayani do. ¹³ Kəvumi vu gekəli ana zlam magudarani ge mīgi evidi gani ba. Vumi vu gekəli dek ana Melefit sawan. Lekələm ti akada ge mis ya ti təməta mək təngaba e kisim ba ni. Nahkay ti vumi vu gekəli dek ana Melefit ti kīgəm evidi gayan, kəgrum jiri akada gayan ya awayay ni. ¹⁴ Nahkay ti

ekigum evidi ga zlam magudarani va do, adaba kèbumi kèdèbum *Divi ge Melefit ya àdèfiki ana Mewiz ni va bi; kèbum kèdèbum ti divi ge Melefit ya àvi ana kuli ga sulum gayan ni.

Leli ti evidi ga way ?

¹⁵ Tamal nahkay ti mèdeam nihi ti mam ? Leli ti mèbi mèdèbum *Divi ge Melefit ya àdèfiki ana Mewiz ni va bi, mèbu mèdèbum ti divi ge Melefit ya àvi ana leli ga sulum gayan ni. Ay ègia nahkay ti magudarumkivu zlam kèlavad aw ? Aha, màgadarum zlam ba ! ¹⁶ Tamal ti kèvumia ahàr gekuli ana maslaña, kèbum kègèsümüki ma gayan ni ti, kiguma evidi gayan a ti kèsèrum do aw ? Tamal kiguma evidi ga zlam magudarana ti akèmètum. Ay tamal kègèsümükia pakama ana Melefit a, kiguma evidi gayan a ti, amèdeam lekulum ndam jireni kè eri gayan. ¹⁷ Ahaslani ti lekulum evidi ga zlam magudarani, ay nihi ti kàmbatumkaba majalay ahàr gekuli a, kègèsümükia pakama ana Melefit àna mèbèruv bèlan a. Kègèsümükabá ma ge jiri ya ti tècahi ana kuli na. Mègrumi sèsi ana Melefit azuhva nani ! ¹⁸ Melefit àhèngafèña kuli kà zlam magudarana, kiguma evidi gayan a. Nahkay ti kiguma ndam jirena. ¹⁹ Nèhi ma ana kuli nahkay, nazay mazavu ge evidi ti, ti kicòm ere ye ti nèhi ana kuli ni, adaba kicòm zlam weceweci do. Ahaslani ti kèvumia ahàr gekuli ana magudar zlam ge migi evidi gana, kèlavad kèbum kagudarumi zlam ana Melefit àkivu. Ay nihi ti vumi ahàr gekuli ana Melefit, kigum evidi gayan ti kègrum jiri. Nahkay ti akanjèhadum njèlata.

²⁰ Ka ya ti lekulum evidi ga zlam magudarani ni ti, kèjalumki ahàr ka magray jiri do simiteni, adaba lekulum evidi gani do. ²¹ Ka ya ti kèbum kagudarum zlam nday nani ti kèngètum mam àna nan mam ? Nihi ti kèmènjumlèñ kà zlam gani nday nani zlam ge mimili : tijin kuli, kèmètum àna nan. ²² Ay nihi ti Melefit àhèngafèña kuli kà zlam magudarana, kiguma evidi gayan a. Nahkay ere ye ti kèngètum àna nan ni ti nihi : kiguma njèlatana, nahkay ti Melefit amèvi sifa ya àndav day-day do ni ana kuli. ²³ Tamal mis agudar zlam ti amèngèt zlam

ka duwa gani ; ere ya amèngèt ni ti kisim. Amèmèt azuhva zlam magudarani gayan ni. Ay zlam ya ti Melefit avi ana mis ni ti avi ana tay ga sulum : avi ana tay ti *sifa ya àndav day-day do ni ; avi ti ana nday ya ti tìgia akada mis bèlan akaba Bay geli Yezu *Krist a ni.

7

Tèfaki ngasa ke leli ga magray zlam ya ti Mewiz àdèam grum ni va do

¹ Bèza ga mmawa, nèhiki ma ana kuli àki ke *Divi ge Melefit ya Mewiz àbèki a wakita gayan bu ni. Ngay Mewiz àfèki ngasa ke mis ka ya ti maslaña nani nan àbu àna sifa ni cilin ti kèsèruma do waw ? ² Nèdeam nahèma, ka ya ti zal ga wal nan àbu àna sifa àmèt ndo ni ti Mewiz a wakita gayan ni bu àvi divi ana wal ni ge medeveni do. Ay tamal zal ni àmèta ti Mewiz àcafèña wal gayan na ga maday zal nahan a do. ³ Nahkay mèsèra, tamal zal ni àmèt ndo, wal ni àda zal nahan a ti wal ni àgra hala. Ay tamal zal ni àmèta day ti Mewiz àdèam wal ni esliki maslèkana : tamal àza zal nahan a ti àgray mesèwehvu ndo. ⁴ Bèza ga mmawa, lekulum day nahkay. Kiguma akaba Yezu *Krist a akada mis bèlan ; nahkay ka ya ti Krist àmèt ni ti kala lekulum day kèmètuma akaba nan a. Kèmètuma nahkay ti Mewiz àna Divi ya àbu mèbèkiani a wakita gayan ni bu ni àfèki ngasa ke kuli va do : kiguma ndam ga maslaña nahan a. Maslaña gani nani ti àngaba e kisim ba, nan Krist. Kiguma ndam gayan a nahkay ti akègrumi tèwi sulumani ana Melefit. ⁵ Ka ya ti màgèskabu Yezu fan ndo ni ti leli mèbu magray ere ye ti mèbèruv geli awayay ni. Zlam gani nani ti Mewiz àna Divi ya àbu mèbèkiani a wakita gayan ni bu ni àcafèña mis ga magrana, ay ka ya ti mèsèra zlam nday nani zlam magudarani nahèma, màwayay magray zlam nday nani sawan ; nahkay Divi ya àbu mèbèkiani a wakita ge Mewiz ni bu ni èzligiyu leli a magudar zlam vu. Zlam gani nani ya màgray ni ti agudar leli, azoru leli e kisim vu. ⁶ Ka sarta gani nani ti ahàr àdèam mèdèbum Divi ge Melefit ya Mewiz àbèki ni, mìgia akada evidi gana. Ay nihi ti Melefit àhèngà leli a, leli evidi

gani va do, adaba leli akada məmətani, Məwiz àna Divi nani àfəki ngasa ke leli va do. Nahkay ti leli məgray təwi àna Divi ge Melefit ya àdəfiki ana Məwiz ahaslani ni va do ; magray təwi ge Melefit ti akada ga Məsuf gayan ya awayay ni.

Divi ge Melefit ya Məwiz àbəki ni ti təwi gani mam ?

⁷ Nahkay ti, leli mədəm mam ? *Divi ge Melefit ya təbu məbəkiani a wakita ge Məwiz ni bu ni ti zlam magudarani aw ? Aha ! Zlam magudarani do. Ay tamal Divi gani tələbi ti, akal nəsər zlam magudarani do. Àbu məbəkiani e Divi gani bu nahkay hi : « Zlam ge mis ègək eri ba.* » Ay tamal təbəkhi nahkay ndo ni ti, ngay zlam ge mis egi eri ti akal nəsər do. ⁸ Ay àbu məbəkiani a wakita ge Məwiz ni bu nahkay hi : « Zlam ge mis ègək eri ba. » Tədəm nahkay ti nənğəta evidi ga magudar zlam àna nañ a, nahkay nigia evidi ga zlam magudarana ; zlam ge mis gərgəri kay ègəa eri a. Ay tamal Divi nani àləbi ti akal nəgudar zlam ndo daya. ⁹ Ahaslani ka ya ti nəsər Divi ya Məwiz àbəkhi ni fañ ndo ni ti nu nəbu àna sifa zlam goro. Ay ka ya ti nəsəra Divi gana ni ti nənğəkhi ka magudar zlam həya, nigia evidi gani. ¹⁰ Nahkay nigia akada məmətani kè eri ge Melefit a ; Divi ya àbu məbəkiani a wakita ge Məwiz ni bu ni ti, Melefit àwayay ti nənğət sifa àna nañ, ay ti nənğət kisim àna nañ sawa. ¹¹ Nahkay nàra nəsəra Divi ya Məwiz àbəkhi na ti nənğəkhi ka magudar zlam, nigia evidi gana, nəgosa ahər goro a. Ègia akada nəkada ahər goro àna Divi gani nana.

¹² Nahkay ti pakama ge Melefit ya Məwiz àbəkhi ni ti zlam *njəlatani, Divi ya a hud gani bu ni day njəlata, sulumani, divi ge jiri. ¹³ Ègia nahkay ti zlam sulumani ni agray ti nu məmətani kè eri ge Melefit aw ? Aha ! Nahkay do. Nu məmətani kè eri ge Melefit ti azuhva zlam magudarani. Nàza zlam sulumani na, nəgudara zlam àna nañ a ; nigia evidi gana, nahkay nəməta àna nañ a. Zlam gani əgravu ti mis təsər zlam magudarani ti zlam magudarani ededī, adaba nàzay Divi ge Melefit mək nəgudar zlam ya

Melefit àdəm e Divi gayan ni bu təgudar ba ni : nahkay magudar zlam gani àbəlāy do simiteni.

Mis ti ègia evidi ga zlam magudarana

¹⁴ Məsəra *Divi ge Melefit ni ti Məwiz àbəkhi àna njədə ga *Məsuf ge Melefit. Ay nu ti mis hihirikeni, njədə àfu bi : nahkay nigia evidi ga zlam magudarana. ¹⁵ Ere ye ti nagraj ni ti nəsər do. Ere ye ti nawayay magrani ni ti nəgray do. Ay nagraj ti ere ye ti nawayay do simiteni ni sawa. ¹⁶ Ay tamal nagraj ere ye ti nawayay do ni ti, nəsəra Divi ge Melefit ni zlam sulumani, nəgəskabá. ¹⁷ Nahkay nagudar zlam ti àna majalay ahər goro do. Nagudar zlam ti adaba nigia evidi ga zlam magudarana, nisliki makadfanəvana do. ¹⁸ Nəsəra àna vu goro gedebeni ni ti nisliki magray zlam sulumani koksah. Nahkay nisliki mawayay magray zlam sulumani tata, ay ti nisliki magrani koksah. ¹⁹ Zlam sulumani ya nawayay nagraj ni ti nəgray do. Ere ye ti nagraj ni ti zlam magədavani ya ti nawayay do ni sawa. ²⁰ Ere ye ti nagraj ni ti ere ye ti nawayay do ni. Tamal nahkay ti nəsəra nagudar zlam ti àna majalay ahər goro do. Nagudar zlam ti adaba vu goro gedebeni, nigia evidi ga zlam magudarana palam.

²¹ Nəsəra ere ye ti agravu ni nahkay hi : nawayay nagraj zlam sulumani, ay ere ye ti nisliki magrani ni ti zlam magədavani cili. ²² A majalay ahər goro bu ni ti Divi ge Melefit ya Məwiz àbəkhi ni ti zlam sulumani, àbəlāfu. ²³ Ay nəsəra vu goro gedebeni ; àrakaboru akaba majalay ahər goro sulumani ni do. Nahkay ti nisliki magray ere ye ti nədəm sulumani, àbəlāfu ni koksah. Vu goro ni gedebeni nahkay ti nigia evidi ga zlam magudarana. ²⁴ Nasay cicihi timey ! Ere ye ti vu goro gedebeni ni awayay ni ti amazoru nu e kisim vu timey. Way esliki mahəngay nu way ? ²⁵ Ahəngay nu ti Melefit. Ahəngay nu ti àna təwi ga Bay geli Yezu *Krist ! Nəgri səsi dal-dal !

Nahkay nu ti, a majalay ahər goro bu ni ti Divi ge Melefit ya Məwiz àbəkhi ni zlam sulumani, nəgəskabá. Ay àna vu goro gedebeni ni ti nagudar zlam cili, nigia evidi gana.

* 7:7 Mahərana 20.17 ; Mimbiki 5.21.

8

Melefit avi sifa ana leli àna Məsuf gayan

¹ Nahkay zla nahəma, ndam ya ti nday akaba Yezu *Krist akada mis bəlan ni ti Melefit aməgəs tay àna seriya day-day va do simiteni. ² *Məsuf ge Melefit ti nanə njədanjədan, avu sifa adaba nu akaba Yezu Krist akada mis bəlan. Azuhva njəda ga Məsuf nani ti nu evidi ga zlam magudarani va do, anəmət va do daya. ³ *Divi ge Melefit ya Məwiz abəki a wakita gayan ni bu ni abə àna njəda ga magray zlam gani nani bi, adaba vu ge mis ti gedebeni əsabəy, nahkay misliki magray zlam ya ti Məwiz adəm grum ni do. Ay Melefit əslərbiyu Wur gayan gayanani azuhva zlam magudarani geli: leli mis hihiriken ti gedebeni, magudar zlam, ay vu ga Wur ni gedebeni akada ge mis ni, nahkay Melefit awəl nanə àna seriya a kəla ge mis vu azuhva zlam magudarani gatay ni. ⁴ Melefit agray nahkay ti, awayay ti miği ndam jireni kə eri gayan, ere ya magudar ni mələbi simiteni, akada ya adəm e Divi gayan ya Məwiz abəki ni bu ni. Ay miği nahkay ti àna vu geli gedebeni ni do; miği ti àna njəda ga *Məsuf Njəlatani. ⁵ Ndam ya ti tagray zlam ya ti vu gatay gedebeni awayay ni ti təjalaki ahər ka zlam ya ti məbəruv gatay awayay ni. Ay ndam ya ti tagray zlam ga Məsuf Njəlatani ya awayay ni ti təjalaki ahər ka zlam ya ti Məsuf awayay ni. ⁶ Tamal mis ajalaki ahər ka zlam ya ti məbəruv gayan awayay ni ti aməmət. Ay tamal mis ajalaki ahər ka zlam ya ti Məsuf Njəlatani awayay ni ti Melefit aməvi *sifa ya andav day-day do ni, amagray ti arəna əhəli ahər va do daya. ⁷ Ndam ya ti təjalaki ahər ka zlam ya ti məbəruv gatay awayay ni ti nday ndam ezir ge Melefit, adaba təgəskabu Divi ge Melefit do. Ku tədəm təgəskabu nəngu ni təsliki məgəskabani do simiteni. ⁸ Ndam ya ti tagray ere ye ti məbəruv gatay awayay ni ti təsliki magray zlam ya ti Melefit awayay ni do simiteni.

⁹ Ay lekələm ti kəgrum nahkay do: kəgrum ere ye ti məbəruv gekəli awayay ni do. Kəgrum ti ere ye ti Məsuf Njəlatani awayay ni sawan. Kəgrum nahkay ti adaba Məsuf ge Melefit aniviyu ana kəli. Maslanə

ya ti Məsuf ge Krist aniviyu bi ni ti nanə mis ge Krist do. ¹⁰ Ku tamal vu gekəli gedebeni ni aməmət adaba zlam magudarani nəngu ni, tamal Krist nanə abə akaba kəli ti Məsuf gayan ya aniviyu ana kəli ni aməvi sifa ana kəli. Aməvi ana kəli ti adaba kīguma ndam jireni kə eri ge Melefit a. ¹¹ Ka ya ti Yezu Krist amət ni ti Bay Melefit ahəngaraba nanə e kisim ba. Nahkay tamal Məsuf gayan aniviyu ana kəli ededən ti, məsəra amahəngaraba kəli e kisim ba bilegena. Amahəngaraba kəli e kisim ba ti àna njəda ga Məsuf gayan ya ti aniviyu ana kəli ni.

¹² Nahkay zla nahəma, bəza ga mmawa, ahər adəm məgrum ere ye ti Melefit awayay ni, məgrum ere ye ti məbəruv geli awayay ni ba. ¹³ Adaba tamal kəgrum ere ye ti məbəruv gekəli awayay ni ti akəmətum ededən ededənəni. Ay tamal àna njəda ga Məsuf ge Melefit kəmbərənuma zlam ya ti məbəruv gekəli awayay na ferera ti sifa gekəli amandav day-day do. ¹⁴ Ndam ya ti təbu tədəbay divi ga Məsuf ge Melefit ya adəfiki ana tay ni ti nday dek bəza ge Melefit. ¹⁵ Melefit avia Məsuf gayan ana kəli a andava. Məsuf gani nani ti, agray ti aṅwaz awər kəli va do, adaba lekələm evidi va do. Məsuf gani nani ti agray ti kīgum bəza ge Melefit. Àna Məsuf gani nani ti mazalay Melefit: « Baba, nak Bəng geli. » ¹⁶ Àna njəda ga Məsuf gani nani ti leli məsəra a majalay ahər geli ba, leli bəza ge Melefit ededən ededənəni. ¹⁷ Tamal leli bəza ge Melefit ti məsəra Melefit aməgri zlam sulumani ya ti adəm aməgri ana bəza gayan ni ana leli. Aməgri ana Krist, nahkay aməgri ana leli daya. Aməgri ana leli ti adaba leli məbu macakakabu daliya akaba Krist. Krist acaka daliya ti əgia gədəkana: nahkay Melefit awayay ti leli day miği gədəkani akada ge Krist ya acakay daliya, əgi gədəkani ni.

Bəza ge Melefit etigi gədəkani akada ge Krist ni

¹⁸ Nəsəra daliya geli ya ti macakay nihi ni ti əsli arəna do, adaba Melefit amədəfiki zlam sulumani ana leli. Zlam sulumani nani ti atam zlam sulumani ndahan ni dek,

nahkay amajalaki ahàr ka daliya hini day-day va do. ¹⁹ Zlam ya ti Melefit àgraya ni dek tàbu tahətay, tawayay dal-dal ti Melefit mângazli bəza gayanə ana tay, ti tîpi. ²⁰ Melefit àgray ti zlam ya àgraya ni dek tîgi zlam masakani hayañ. Zlam nday nani tîgi nahkay ti àna ahàr gatay gatayani do. Melefit àgray nahkay ti, àsəra aməbrəñ zlam ya ti àgraya ni nahkay do. ²¹ Nihi ti zlam ya ti Melefit àgraya ni dek si tizi kwa. Ay a vad nahanə Melefit amagray ti tizi va do. Ka fat gani nani ti zlam nday nani dek etigi zlam gəđákani akada ga bəza ge Melefit etigi gəđákani ni. ²² Məsəra ku kani zlam ya ti Melefit àgraya tay a ni dek tàbu tahətay, tinjidey, təkakay daliya akada ga wal ya ti awayay ewi wur ni. ²³ Tinjidey ti zlam ndahanə ya ti Melefit àgraya tay a ni cilin do, leli day məbu minjidey. Melefit àvia Məsuf gayanə ana leli a, nahkay məsəra nanə aməđəm leli bəza gayanə. Minjidey ti adaba məbu mahətay vad gani nani. Ka fat gani nani ti Melefit aməvi njəda ana vu geli gedebeni ni. ²⁴ Melefit ahəngali leli a, ay nihi ti mîpi fañ do. Nahkay məbu mahətay vad gani nani. Tamal mîpia ere ye ti mahətay na ti mahətay va do. Maslanə ya ti epia zlam a mək ahətay keti ni ti way ? ²⁵ Ègia mîpi ere ye ti mahətay ni fañ ndo ni ti mebesey, mahətay.

²⁶ Nahkay *Məsuf ge Melefit day ajənaki leli, adaba njəda geli àbi. Mahəngalay Melefit ahəmamam ti məsər do. Ay Məsuf ge Melefit ahəngali Melefit ana leli a kəla geli vu. Ahəngalay Melefit àna njidey ; pakama gayanə ya adəmaya ni ti mis hihirikeni əsliki məđəmani do. ²⁷ Ay Melefit ti àsəra ere ye ti àniviyu ana leli a məbəruf bu na, àsəra ere ye ti Məsuf gayanə àđəm na daya. Adaba Məsuf ni ahəngali Melefit ana ndam gayanə akada ge Melefit ya ti awayay ni.

²⁸ Məsəra Melefit ti aslamalikabu zlam dek ana ndam gayanə ya tawayay nanə ni ga məgri zlam sulumani ana tay. Nday gani ti əzalay tay akada gayanə ya àwayay ni. ²⁹ Nahkay ndam ya ti Melefit adaba tay ahaslana ni ti àđəm amagray ti tîgi akada ga Wur gayanə ni. Adaba awayay ti Wur gayanə ni mîgi gəđákani ge mis ndahanə dal-dalani

ya ti tîgia bəza ga mənəna ni. ³⁰ Ndam ya ti àđəmki ma ka tay nahkay ni ti əzala tay a daya. Ndam ya ti əzala tay a ni ti àđəm nday ndam jireni kə eri gayanə. Nday ya ti àđəm nday ndam jireni ni ti àđəm atəhuriyu a məlanə gayanə masladani vu daya.

Melefit awayay leli ga kangay-kangayani

³¹ Ègia nahkay ti leli məđəm nihi ti mam ? Tamal Melefit nanə àbu akaba leli ti, way esliki ke leli way ? ³² Melefit ahəngay wur ga huđ gayanə ndo, əslərbiyu nanə ti təkad nanə a kəla geli vu dek. Àgra nahkay ti aməgrikivu zlam dek ana leli ga sulum do waw ? ³³ Melefit adaba leli a nahkay ti way esliki macalki leli ka zlam magudarani way ? Bay ya ti àđəm leli ndam jireni ni ti Melefit. ³⁴ Ègia nahkay ti way esliki məgəs leli àna seriya way ? Yezu *Krist ti amət azuhva leli. Ay ti amət cilin do, əngaba e kisim ba daya, nanə àbiyu manjəhadani kə ahar ga đaf ge Melefit ka məlanə ga gəđákani, ahəngali Melefit ana leli. ³⁵ Krist ti awayay leli dal-dal. Nahkay ti way esliki macafəñə nanə ga mawayay leli a way ? Ku tamal macakay daliya, anğwaz awər leli dal-dal, mis təgri daliya ana leli adaba leli ndam ge Krist, zlam məzumani əfəñ kə leli bi, leli àna mahayma, zlam zləzladani àca leli a, ahkay do ni takad leli nəngu ni Krist ambrəñ mawayay leli aw ? ³⁶ Zlam nday nani dek ti akada ma ya ti àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi ni :

« Bay Melefit, kəlavad tawayay mabazl leli azuhva nak ; tamənjələñ ana leli akada ga zlam ga gənaw ya ti tabazl tay ni.* »

³⁷ Ay ku tamal nahkay nəngu ni, mēyefiñə kə tay àna njəda ge Krist, nanə ya ti awayay leli na ; leli məbu àna məmərani dal-dal. ³⁸ Nəsəra ededin ededinəna, ere ye ti àcafəñə Melefit ga mawayay leli a ti àbi : ku kisim, ku sifa, ku *məslər ge Melefit, ku gəđákani weley weley do dek, ku zlam ya tàbu nihi ni, ku zlam ya tàbiyu kama mba ni, ku gəđákani ya təgur məlanə ya agavəla ni, ³⁹ ku zlam njəda-njədani ya ti tàbiyu agavəla drin ni, ku zlam njəda-njədani ya ti tàbiyu drin a had bu ni, ku mam mam do ya ti Melefit

* 8:36 Limis 44.23.

àgraya ni àcafəŋa Melefit ga mawayay leli a do. Məsəra Melefit awayay leli ti àna təwi ga Bay geli Yezu Krist ya ti àgri ana leli ni.

9

Ndam Izireyel

¹ Nu mis ge *Krist, nəsəkaf malfada do. Ma goro ya nawayay nədəm ni ti ma ge jiri: nəsəra a məbəruf goro ba, *Məsuf Njəlatani day əsəra ma goro ya nawayay nədəm ni ti ma ge jiri. ² Ma gani nani ti nihi: nəbu nəjalay ahər dal-dal, bəruf day awər nu kəlavad, ³ adaba nawayay ndam jiba goro dal-dal; nday ti bəza ga mmawa, adaba bəŋ ga bəŋ geli bəlanani akaba tay. Tamal ti Melefit etikwesl nu, edekaba nu ata Krist a ti nday təŋgət sifa ti, akal nawayay tamal agravu tata ni. ⁴ Nday ti bəza huđ ge Izireyel. Melefit adaba tay a ti tigi bəza gayan. Melefit adəfiki ana tay naŋ ti naŋ gəđakani. Melefit *əwəlkabu ma gayan akaba tay, adəfiki *Divi gayan ana tay. Adəfiki ana tay ahəmamam tahəŋgalay naŋ ni akaba əhi ana tay ahkado: « Aməvi zlam sulumani ana kəli. » ⁵ Nday ti bəza huđ ga Abraham. Ka ya ti tiwi Krist ni ti tiwi naŋ a jiba gatay bu. Krist ti naŋ gəđakani atam zlam dek, naŋ Melefit, məzləbum naŋ ga kaŋgay-kaŋgayani. Aya nahkay.

⁶ Ngay zlam ya ti Melefit adəm amagray ni agravu do ni ti nədəm ndo. Adaba bəza huđ ge Izireyel dek ti nday ndam *Izireyel ya ti Melefit adaba ni do. ⁷ Bəza huđ ga Abraham dek ti bəza ge Melefit ya adaba tay a ni do. Adaba əbu məbəkiani a Wakita ge Melefit ni bu, Melefit əhi ana Abraham: « Akəŋgət bəza huđ gayak ti àna Izak.* » ⁸ Melefit adəm nahkay ti adaba bəza ya tiwi tay dek ti bəza ge Melefit do. Bəza ge Melefit ti nday ya ti Melefit adəm etigi bəza gayan ni cilin. ⁹ Zlam ya ti Melefit əhi ana Abraham anəgruk ni ti nihi: « Sarta ya ti nədəm ni eminjia ti anəŋga. Ka sarta gani nani ti Sara emiwi wur zalani.† »

¹⁰ Agravu ti nani cilin do. Rebeka ti wal ga bəŋ ga bəŋ geli Izak. A vad nahan azay huđ ga bəza mara. ¹¹ Ka sarta ya ti tiweya tay a

faŋ ndo ni ti təgudar arəŋa ndo, təgray zlam sulumani ndo daya. Ay ku tamal nahkay nəŋgu ni, Melefit adaba bilin e kidin gatay ba andava akada gayan ya ti awayay na. ¹² Wur ya ti Melefit adəkiba naŋ a ni ti, adaba təwi ga wur ya àgray ni do; Melefit adaba naŋ a nahkay. Melefit əhi ana Rebeka ahkado: « Wur ya ti amadaya enjia ni ti aməgri təwi ana naŋ ya ti amadaya kələŋ a ni.‡ » ¹³ Əbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi:

« Zekəp ti, nəwaya naŋ a; Eseyə ti, nəwayay naŋ ndo.§ »

¹⁴ Əgia nahkay ti leli mədəm mam? Zlam ge Melefit ya àgray ni ti zlam magədavani aw? Aha, zlam magədavani do! ¹⁵ A vad nahan Melefit əhi ana Məwiz nahkay hi: « Nəgri sulum ti ana maslaŋa ya ti nawayay ni cilin; asu cicihi ti maslaŋa ya ti nawayay ni cilin.* » ¹⁶ Nahkay tamal Melefit adaba mis a ti adaba zlam gayan a; do ni ti adaba maslaŋa gani nani awayay ti Melefit mādaba naŋ a do, ahkay do ni azuhva təwi ga maslaŋa nani ya àgray ni do. Melefit adaba mis a ti adaba maslaŋa gani nani asi cicihi palam. ¹⁷ Əbu məbəkiani a Wakita ge Melefit ni bu, Melefit əhi ana bay *Faron nahkay hi: « Nədaba kur a, nak bay ti nawayay nədəfiki njəda goro ana mis àna nak, ti mis ga duniya dek təsər nu Melefit.† » ¹⁸ Nahkay ti tamal Melefit adəm: « Maslaŋa hini məsu cicihi » ti, maslaŋa gani asi cicihi ededın. Ay tamal Melefit adəm: « Maslaŋa hini ecuki slimi ba » ti, maslaŋa gani nani eciki slimi do ededın.

Melefit ti agray zlam akada gayan ya awayay ni

¹⁹ Əgia nahkay ti akəhu ahkado: « Tamal nahkay ti Melefit adəm mis tagudar zlam ti kamam? Maslaŋa ya ti àgray ere ye ti Melefit awayay ni do ni ti way? » ²⁰ Zləba goro ni, kəgrumkabá gejewi akaba Melefit a ti nak way? Tamal mis ələməya zlam a ti zlam nani esliki məhiani « Kələməya nu a nahkay hi a kamam? » tata aw? ²¹ Maslaŋa ya ələm zlam ni əsəra ere ye ti agray àna eliβisl gayan na. Əna eliβisl gani

* 9:7 Mənjəkiani 21.12. † 9:9 Mənjəkiani 18.10. ‡ 9:12 Mənjəkiani 25.23. § 9:13 Malasi 1.2-3. * 9:15 Mahərana 33.19. † 9:17 Mahərana 9.16.

nani ti esliki mələmaya mandaray gərgəri a cə, bəlañ sulumani àtam nahañ ni.

²² Tamal Melefit agray akada ga maslaña ya ti aləm zlam ni ti mam gani acay kur mam ? Nañ ti awayay mis təsər njəda gayañ akaba ahəmamam azum bəruv ni ; ku tamal nahkay nəngu ni mis ya ti akal azumki bəruv ka tay, a vad nahañ etizi ni ti nañ àbu ebesi ana tay dal-dal. ²³ Melefit agray nahkay ti, awayay ti mis təsər nañ Bay njəda-njəđani dal-dal, agri sulum ana mis. Nahkay mis ndahañ təsi cicihi, àdəm amagraj ti tənjuhəd akaba nañ a mələñ gayañ sulumani bu. ²⁴ Leli day məkibu ka tay : Melefit àdaba leli e kidin ga ndam *Zude ba, àdaba leli e kidin ga nday ya ti nday ndam Zude do ni ba daya. ²⁵ Nahkay bay mahəngaray *pakama ge Melefit Oze àdəm ahaslani nahkay hi :

« Melefit àdəm : “Nday ya ti nday ndam goro do ni ti

anədaba tay a, anədəm nday ndam goro.

Ndam ya ti ahaslani nəwayay tay do ni ti anawayay tay.” †

²⁶ Ahaslani ti Melefit àhi ana tay : “Lekuləm ndam goro do.”

Ay a vad nahañ ti atəhi ana tay :

“Lekuləm bəza ge Melefit Bay ga sifa ni.” †

²⁷ Izayi bay mahəngaray pakama ge Melefit ni day àdəmki ma ka ndam *Izireyel a. Àzlah, àdəm : « Melefit àdəm : “Ku tamal ndam Izireyel tawuda, nday dal-dal akada wiyañ ga zalaka nəngu ni, anahəngay mis bal e kidin gatay bu cilin. ²⁸ Bay Melefit amagraj ere ye ti àdəm amagraj ka had ni dek. Aməpəs do, ara agray weceweci.” * »

²⁹ Izayi àdəm keti :

« Bay Melefit Njəda-njəđani àvia bəza huf ana leli a.

Tamal àvi bəza huf ana leli ndo ni ti akal mīgia ahàr akada ga ndam *Sodom ya Melefit èziñ tay dek na,

akal mīgia ahàr akada ga ndam *Gomor na daya. † »

Ndam məfəki ahàr ka Yezu Krist ti nday ndam jireni kè eri ge Melefit

³⁰ Ègia nahkay ti leli mədəm mam ? Nday ya ti nday ndam *Zude do ni tādəbay divi

ge migi ndam jireni kè eri ge Melefit ndo. Ay ku tamal nahkay nəngu ni təfəkia ahàr ke Yezu a, nahkay Melefit àdəm nday ndam jireni kè eri gayañ. ³¹ Ay ndam *Izireyel ti ni tawayay tigi ndam jireni kè eri ge Melefit àna madəbay *Divi ya ti àbu məbəkiani a wakita ge Məwiz bu ni. Ay nahkay ti tisliki migi ndam jireni kè eri ge Melefit ndo. ³² Tisliki ndo ni ti kamam ? Adaba tawayay migi ndam jireni ti àna məfəki ahàr ke Melefit do. Tawayay migi ndam jireni ti àna təwi gatay ya tagray ni. Gatay ya tagray nahkay ni ti tija asak àna akur ya azəgad mis na : ³³ akur gani nani ti *Krist. Melefit àdəmki ma a Wakita gayañ ba nahkay hi a :

« Cəm day ! Nafəkad akur ga mazəgad mis a kəsa *Siyon bu.

Akur gani nani ti mis etiji asak àna nañ.

Maslaña ya àfəkia ahàr a ni ti atəbəkimi mimi-ili day-day do. † »

10

¹ Bəza ga mmawa, nahəngalay Melefit dal-dal, nawayay ti ndam *Zude tàra afa ge Melefit a ti mähəngay tay. Nawayay dal-dal ti ere gani məgravu. ² Nəsəra nday ti tawayay madəbay Melefit àna njəda gatay dek, ay ti təsər divi gani do. ³ Mis tigi ndam jireni kè eri ge Melefit ahəmamam ti təsər do. Nahkay tadəbay divi gatay nahañ. Tagray nahkay ti, təmbərañ Divi ge Melefit ya àvi ana mis ti tigi ndam jireni àna nañ. ⁴ Ere ye ti Melefit àwayay magrani àna Divi gayañ ya Məwiz àbəkini ni ti *Krist àgra àndava. Ndam ya ti tigi ndam jireni kè eri ge Melefit ni ti, nday ya ti təfəki ahàr ke Krist ni. Nday dek etigi ndam jireni.

Melefit ti Bay mahəngay mis dek

⁵ Ahaslani ti Məwiz àdəmki ma àki ke *Divi ya təbu məbəkiani a wakita gayañ bu na. Ere ye ti àdəm ni ti adafaki ahəmamam mis tigi ndam jireni kè eri ge Melefit àna Divi gani nani mam : « Maslaña ya ti àgəskabá ere ye ti àbu məbəkiani a wakita hini bu na mək agray zlam gani nani dek nahəma, Melefit aməvi sifa azuhva nani.* » ⁶ Ay àki ke migi mis jireni kè

‡ 9:25 Oze 2.25. § 9:26 Oze 2.1. * 9:28 Izayi 10.22-23. † 9:29 Izayi 1.9 ; Mənjəkiani 19.23-28. ‡ 9:33 Izayi 8.14 ; 28.16. * 10:5 Levi 18.5.

eri ge Melefit àna mǎfǎki ahàr ti tǎdǎm nahkay hi : « Ægay way amǎcǎloru e mel-efit vu way ti kǎhi ana ahàr ba.† » Tamal kǎhi ana ahàr nahkay ti kawayay ti Krist mǎslǎkabiya e melefit ba, ay ti àslǎkabiya àndava. ⁷ Tǎdǎm keti : « Ægay way amoru afa ga ndam evid way ti kǎhi ana ahàr ba. » Tamal kǎhi ana ahàr nahkay ti kawayay ti Krist mǎngaya e evid ba, ay ti àngaya àndava. ⁸ Ay ere ye ti tǎdǎm ni ti mam ? Tǎdǎm nahkay hi : « Pakama ge Melefit ti driŋ driŋ akaba nak do. Naŋ a ma gayak bu, naŋ a mǎbǎruv gayak bu daya. » Pakama gani nani ti pakama ga mǎfǎki ahàr ke Krist ya ti leli mǎdǎmoru ni. ⁹ Pakama gani nahkay hi : Tamal nak nakani kǎdǎm àna ma gayak kǎ eri ge mis Yezu ti naŋ Bay gǎdǎkani, tamal kǎgǎskabá a mǎbǎruv gayak ba Melefit àhǎngaraba naŋ e kisim ba ti, Melefit amahǎngay kur. ¹⁰ Tamal mis afǎki ahàr ke Krist àna mǎbǎruv bǎlaŋ ti, Melefit adǎm maslaŋa gani nani mis jireni kǎ eri gayaŋ. Tamal mis adǎm àna ma gayaŋ kǎ eri ge mis Yezu ti naŋ Bay gǎdǎkani ti, Melefit amahǎngay maslaŋa nani. ¹¹ Àbu mǎbǎkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi : « Ku way way do àfǎkia ahàr a ti atǎbǎki mimili dǎy-dǎy do.‡ » ¹² Nahkay ndam *Zǎde ti nday gǎrgǎri akaba ndam ya ti nday ndam Zǎde do ni do. Nday dǎk Bay gatay bǎlaŋ, avi zlam sulumani kay ana ndam ya ti tahǎngalay naŋ ni dǎk. ¹³ Adǎba àbu mǎbǎkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi : « Ku way way do ahǎngalay Bay geli àna mǎbǎruv bǎlaŋ ti Melefit amahǎngay naŋ. § »

¹⁴ Ay tamal tǎfǎki ahàr ndo ni ti tahǎngalay naŋ ahǎmamam ? Tamal tǎci ma gayaŋ ndo ni ti tǎfǎki ahàr ahǎmamam ? Tamal mis tǎhi ma gani ana tay ndo ni ti tǎci ahǎmamam ? ¹⁵ Tamal Melefit àslǎr ndam mǎhi ma gani ana mis ndo ni ti ndamam tǎdǎm ma gani mam ? Nahkay àbu mǎbǎkiani a Wakita ge Melefit bu : « Maslaŋa ya ti ara afa ge mis ga mǎhi Ma Mǎweni Sulumani ana tay a ni ti tǎgǎskabu naŋ àna mǎmǎrani dal-dal.* » ¹⁶ Ay Ma

Mǎweni Sulumani gani ti, tǎgǎskabu ti mis dǎk do. Izayi bay mahǎngaray *pakama ge Melefit ni adǎm : « Bay Melefit goro, ma geli ya ti mǎdǎm ni ti way àgǎskabá way ? » † ¹⁷ Nahkay tamal maslaŋa àfǎkia ahàr ka Yezu a ti, adǎba ècia ma palam. Ma ya ti èci ni ti ma àki ke Krist.

¹⁸ Ay ègia nahkay ti nǎdǎm : Ndam *Izireyel tǎbi slimi ana ma hini ndo aw ? Iy, tǎbia slimi a, adǎba àbu mǎbǎkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi :

« Ma gatay ya tǎdǎm ni ti tǎdǎmoru a mǎlaŋ vu dǎk.

Mis ga duniya dǎk tǎbia slimi ana ma gana.‡ »

¹⁹ Nahkay ti nǎdǎm keti : Ndam Izireyel tǎcia ma ya tǎbi slimi na waw ? Tǎwayay miceni ndo. Adǎfaki enjenjeni ti ma ge Mǎwiz ya àhi ana tay ni. Àhi ana tay ahkado :

« Melefit adǎm :

“Anǎgri zlam sulumani ana ndam ya ti tǎsli araŋa do, tǎsǎr araŋa do ni, ti lekǎlam kǎgrumlǎŋ solu ana tay, ti kǎzumumki bǎruv ka tay.” § »

²⁰ Kǎlaŋ gani Izayi adǎm vay-vay :

« Melefit adǎm : “Nǎgray ti ndam ya ti tǎdǎbay nu do ni tǎdu ahàr, nahkay ti tǎdua ahàr a.

Nǎngazliva ana ndam ya ti tǎjalaku ahàr do na.” * »

²¹ Ay àki ka ndam Izireyel ni ti ni Izayi adǎm ma hini :

« Melefit adǎm : “Kǎlava dǎ nǎhǎlkaba ahar a, nawayay ti ndam goro tǎŋga afa goro a.

Ay ti tǎwayay mici pakama goro do, tǎdǎbay divi gatay nahaŋ zlam gatay.” † »

11

Melefit àmbrǎŋ ndam Izireyel ndo

¹ Ègia nahkay ti Melefit àmbrǎŋa ndam *Izireyel, ndam gayaŋ na waw ? Aha, àmbrǎŋ tay ndo ! Adǎba nu dǎy zal Izireyel, nu wur hu dǎ ga Abraham, ge dini ge Ben-jemen. ² Melefit àmbrǎŋ ndam gayaŋ ya adǎba tay kwa ahaslani na ndo. Kǎsǎrum ma ya ti àbu mǎbǎkiani a Wakita ge Melefit bu àki ka Eli ni do waw ? Ka ya

† 10:6 Mǎnjay Mimbiki 30.12-14. ‡ 10:11 Izayi 28.16. 53.1. ‡ 10:18 Limis 19.5. § 10:19 Mimbiki 32.21.

§ 10:13 Zǎwel 3.5. * 10:15 Izayi 52.7. † 10:16 Izayi 10:20 Izayi 65.1. † 10:21 Izayi 65.2.

ti adafaya ere ye ti ndam Izireyel tàgray na ti àhi ana Melefit nahkay hi : ³ « Bay goro ni, tàbazla ndam mahəngaray *pakama gayak a, tèmbedkaba məlan meviyekukki zlam na dek, àgəjəni nu bəlan, tawayay takad nu daya.* » ⁴ Ay Melefit àhəngrifəñ ti ahəmamam ? Àhi nahkay hi : « Nədəba mis zawalana dəbu adəskəla, nday ndam goro. Nday nani ti tàbəhadī mirdim ana Bal † day-day ndo. » ⁵ Ka sarta geli hini day Melefit àbu agray nahkay. Àdaba mis a bal e kidīñ ge mis ndahan ba. Àdaba tay a ti adaba awayay agri zlam sulumani ana tay zlam gayan. ⁶ Àdaba tay ga sulum gayan a ti adafaki àdaba tay a ti azuhva təwi gatay ya tàgray ni do. Tamal ti àdaba tay azuhva təwi gatay ya tàgray na ti, akal ere ye ti Melefit àgray ga sulum ni ti àgray ti ga sulum va do.

⁷ Nahkay ti ere ye ti ndam Izireyel tadəbay ni ti tənğət ndo : mis ndahan ya ti Melefit àdaba tay a ni tənğət. Nday ndahan ya tənğət ndo ni ti Melefit àgray ti ticiiki slimi ba. ⁸ Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit ni bu nahkay hi :

« Melefit àgray ti tislīki majalay ahər ba, nday akada ndam ya ti tidīngezey àna dəwir ni.

Àgray ti eri gatay ni èpi divi va ba, slimi gatay ni day èci zlam va ba.

Ku kani day nday nahkay.‡ »

⁹ Devit day adəmkiā ma ka tay a, adəm nahkay hi :

« Wuməri gatay ya tagray ni ti məgəsa tay akada ga kəmbazl na ahkay do ni akada ga Zəva na, mǎzəgad tay, Melefit mǎtraḅ tay azuhva wuməri gani nani.

¹⁰ Eri gatay ni məwəluf ti tīpi divi àna nañ va ba.

Melefit mǎfəki zlam mədəsani ka tay, mēheḅkiā aləñ ka tay a kəlavad.§ »

¹¹ Ègia ndam *Zude tija asak a, tədəd ni ti tanjəhadkiviyu kañgay-kañgay həya waw ? Aha, tanjəhadkiviyu do. Nday gani tàgudara zlam a nahkay ti, Melefit awayay ahəngay mis ndahan ya nday ndam Zude do ni, ti ndam Zude tīpi, tawayay ti Melefit mǎhəngay

tay daya. ¹² Ga ndam Zude ya tàgudar zlam ni ti Melefit àgria zlam sulumana ana ndam ga *duniya dal-dal àna nañ a. Ga ndam Zude ya ti tija ke divi a ni ti Melefit àgria zlam sulumana dal-dal ana nday ya ti nday ndam Zude do na àna nañ a. Ay tamal ndam Zude ni dek tənğəkiā ke divi ge Melefit a ti Melefit amagray zlam sulumani dal-dal àtam ya ti àgray ni do waw ?

Ahəmamam Melefit ahəngay ndam ya ti nday ndam Zude do ni

¹³ Ay nihi nəhi ma ti ana kəli dek do ; nəhi ma ti ana kəli ya ti lekələm ndam *Zude do ni cilīñ. Nu zal asak ge Melefit ; Melefit àslər nu ga məhi ma gayan ana mis ti àsləribiyu nu ti ana kəli. Nahkay nədəm təwi goro ya nagray ni ti təwi gədəkani, ¹⁴ adaba nawayay tamal agravu tata ti ndam jiba goro day tawayay zlam ya ti Melefit àgri ana mis ndahan ni. Nahkay ti bi azuhva təwi goro ni ndam goro ndahan atara afa ge Melefit a ti mǎhəngay tay aw. ¹⁵ Ka ya ti Melefit àmbrəñ ndam Zude hayan ni ti, àgray ti mis ndahan ya təbu a duniya bu ni tislīki marana afa gana ti mǎhəngay tay. Ègia nahkay ti tamal ndam Zude dek tənğa afa gana ti mǎhəngay tay ti mədəm ahəmamam ? Kala akada təməta mək tənğaba !

¹⁶ Tamal ma ga zlam ya ti təvi ana Melefit ni ge Melefit ti, zlam ni dek gayan daya do waw ? Nahkay keti, tamal sliri ga mən ga zlam ge Melefit ti, ahar gani day dek gayan do waw ? ¹⁷ Ndam Zude ti akada mən ga zlam ya ti Melefit àjav ni ; nak ti ni akada ahar ga mən ga zlam ya ti afət kwanə e gili ni. Melefit èkelkiā ahar ga mən ga zlam gayan ndahan a, àzay kur mək àfəkiyu kur e kidīñ ga ahar gani ndahan ni bu, ti yam ga mən ga zlam ni mǎrukvoru bilegeni. ¹⁸ Ègia nahkay ti kəyefīñ kà ahar ga mən ga zlam ya ti Melefit èkelkiā tay a ni ba. Keyefīñ kà tay ti kamam ? Nak ya ti ahar ga zlam ya ti Melefit àfəkiyu kur ni ti, kəvi njədə ana sliri ga mən ga zlam ni ti nak do : sliri ga mən ga zlam ni avuk njədə ana nak sawan.

¹⁹ Bi nak kədəm ahkado Melefit èkelkiā ahar ga mən ga zlam na ga məfəkiyu kur do

* **11:3** 1 Bəbay 19.10, 14. † **11:4** Bal ti slimi ge melefit ga ndam Kanañ. ‡ **11:8** Məñjay Mimbiki 39.3 ; Izayi 6.10. § **11:10** Limis 69.23-24.

waw ? ²⁰ Iy nahkay ededin. Melefit èkelkia tay a ti adaba tægəsiki ma gayan do. Nak ti ni àfəkiyu kur adaba kəfəkia ahàr a palam. Nahkay ti kiji zlabay àna zlam gani nani ba, anğwaz məwər kur sawan. ²¹ Ahar ga mən ga zlam ya ti tàbalkiaya ka mən gana ni təsi cicihi ana Melefit ndo. Nahkay day tamal nak kəmbərəna məfəki ahàr ke Melefit a ti nak day akəsi cicihi do. ²² Ahàr àdəm kəsər Melefit ti agri sulum ana mis, atraḅ mis daya. Ndam ya ti tàgudara zlam a ni ti atraḅ tay ; nak ti ni àgruka sulum gayan a. Ay ahàr àdəm kəsər kəlavaf nan àbu agruk zlam ga sulum gayan. Tamal kənjəhad nahkay do ni ti emekelkia kur a daya. ²³ Nday ndahan ya ti Melefit èkelkia tay a ni ti, tamal tàmbatkaba majalay ahàr gatay a, tægəsikia ma ti amahəngarkiyu tay ka mən gani. Adaba Melefit ti njəda-njəđani, esliki magrani nahkay tata. ²⁴ Nak ti kəbalkiaya ka mən ga zlam ya ti àfətaya e gili a ni, ay Melefit àzay kur mək àfəkiyu kur dəgar ka mən ga zlam ya ti kəbalkiaya ndo ni. Àgra nahkay ti esliki mazay ahar ga zlam ya ti èkelkia ka mən gana ni mək ahəngarkiyu koksah aw ? Esliki mahəngarkiyani !

Melefit amahəngay jiba ga ndam Zude

²⁵ Bəza ga mmawa, ma nahan àbu Melefit anğaha : nihi ti nawayay ti kəsərüm ma gani nani, adaba nawayay ti kəhumi ana ahàr lekələm ndam məsər zlam ba. Ma gani nihi : mis ndahan e kidin ga ndam *Izireyel bu atəgəskabu ma ge Melefit fan do, si ka sarta ya ti nday ya ti nday ndam *Zude do, Melefit adaba tay a ni atəfəkia ahàr ke Melefit a dek kwa. ²⁶ Nahkay day kwa ti Melefit amahəngay jiba ge Izireyel dek. Nəđəm nahkay ti adaba àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi, Melefit àdəm :

« Bay mahəngay mis emicikbiyu ti a *Siyon ; aməmbərfəna zlam magudarana ga bəza huḍ ge Zekup na kà tay a.

²⁷ Pakama goro ya ti anəwəlkabu akaba gatay ni ti nahkay :

ka sarta gani nani ti anəmbərfəna zlam magudarana gatay na kà tay a. * »

²⁸ Ndam Izireyel tægəskabu *Ma Məweni Sulumani ndo, nahkay ti tigia ndam ezir ge Melefit a. Tigi ndam ezir ge Melefit ti azuhva kəli, adaba kəngətuma zlam sulumana àna nan a. Ay ahaslani ti Melefit adaba ndam Izireyel a, nahkay ti awayay tay azuhva ata bən gatay. ²⁹ Məsəra, tamal Melefit àzala mis a, àvia zlam sulumana ti àmbat ahàr day-day do. ³⁰ Ahaslani ti lekələm kəgəsumkabu ma ge Melefit ndo, ay nihi ti kəsumia cicihi a. Kəsumi cicihi ti adaba ndam Izireyel tàmbərəna məgəskabu ma gayan a. ³¹ Ndam Izireyel day nahkay : tàmbərəna məgəskabu ma ge Melefit a, mək lekələm kəsumi cicihi. Melefit àgray nahkay ti, awayay ti nday day təsi cicihi. ³² Nahkay ti mis dek tàmbərəna məgəsiki ma ana Melefit a, mək Melefit àgray ti tənəhad nahkay, adaba awayay ti mis dek təsi cicihi.

Məzləbum Melefit !

³³ *Sulum ge Melefit ya agri ana mis ni ti àndav day-day do. Majalay ahàr gayan akaba məsər zlam gayan àndav day-day do daya. Way àsəra ere ye ti àdəm agray na way ? Way esliki moroni àna divi gayan ya ti akoru àna nan ni way ?

³⁴ Majalay ahàr ga Bay Melefit ti way àsəra way ?

Way àvia sawari a ana Melefit a day-day way ? †

³⁵ Way duwa gayan àfəj kə Melefit, awayay ti Melefit məpəli way ? ‡

³⁶ Maslaḅa gani àbi, adaba àgraya zlam a dek ti Melefit, zlam ya àgraya ni dek tàbu ti azuhva nan, àgriaya ti ana ahàr gayan gayanani. Mis dek təzləbay nan ga kəngay-kəngayani ti. Aya nahkay !

12

Manjəhad məweni ga ndam ge Melefit

¹ Bəza ga mmawa, leli məsia cicihi ana Melefit a, mək àgria sulum gayan ana leli a ti, nəhia ma gana ana kəli a àndava. Ègia nahkay ti nahəngalay kəli, nawayay ti kəvumi ahàr gekəli dek ana Melefit, akada ya ti təvi zlam ana Melefit ahaslani mək tisiḅni ni. Ay lekələm ti tisiḅni kəli do :

* 11:27 Izayi 59.20-21 ; 27.9. † 11:34 Mənjay Izayi 40.13. ‡ 11:35 Mənjay Zəwop 41.3.

lekulum kàbum àna sifa, lekulum ndam *njelatani ge Melefit, lekulum kàbèlumfəŋ kè Melefit. Tamal kəvumi ahàr gekuli dek ana Melefit ti, kàbum kəzləbum Melefit àna divi gani. ² Nawayay ti kədəbum divi ga ndam ga *duniya ba. Mbrəŋum ti Melefit mēmbatikaba majalay ahàr ana kuli a, mēvi majalay ahàr nahan ana kuli. Nahkay ti akəsərum zlam ya ti Melefit awayay ni : zlam sulumani, zlam maḅəlani, zlam lalani, araŋa àhəcakivu do.

³ Melefit àgrua sulum gayan a, àgray ti nīgi zal asak ga Yezu. Nahkay ti nəhi ana ku way way do e kidin gekuli bu èji zlabay ba, àhi ana ahàr manjəhad gayan gəḁakani àtam ya Melefit àvi ni ba. Ay ti ahàr àdəm mājalay ahàr sulumani àki ka manjəhad gayan sawan, akada ya Melefit àvi manjəhad gərgəri ana ndam ya təfəki ahàr ni. ⁴ Məsəra mis lu vu bəlan, ay ti zlam ndahan kay təfəŋ kà vu ni. Zlam nday nani ya təfəŋ kà vu ni ti ku weley weley do nan əbu àna təwi gayan tusa. ⁵ Leli day nahkay : leli kay, ay leli dek məfəki ahàr ke *Krist ti, mīgia vu a bəlan. Ku way way do àfəŋ kà vu ni, ay ti vu ni gayan cilin do, geli dek. ⁶ Melefit àvia njəda ga magray təwi gərgərana ana leli àna sulum gayan a ; nahkay ti ahàr àdəm ku way way do mājgray təwi ni akada ga *sulum ge Melefit ya əgri ni. Tamal Melefit àvia njəda gayan ana mis ga məhəŋgri ma gayan ana mis a nahəma, maslanə gani mājəŋgaraya akada ge Melefit ya àvi njəda gani na. ⁷ Maslanə ya ti Melefit àvia njəda ga məjənaki mis a ni ti, maslanə gani nani mājənaki mis. Maslanə ya ti Melefit àvia njəda ga macahi zlam ana mis a ni ti, maslanə gani nani mājahi zlam ana mis. ⁸ Maslanə ya ti Melefit àvia njəda ga məvi njəda ana mis a ni ti, maslanə gani nani mēvi njəda ana mis. Maslanə ya ti Melefit àvia njəda ge midi zlam gayan ana mis a ni ti, mēdey àna huḁbəlan. Maslanə ya ti Melefit àvia njəda ga mədi kama ana mis a ni ti, maslanə gani nani mājgray təwi gani, àmbrəŋ ba. Maslanə ya ti Melefit àvia njəda ga məgri sulum ana ndam ya tasay cicihi na ti, mājgri ana tay àna məmərani.

⁹ Ahàr àdəm kəwayumvu ge jiri ge jireni kwa. Cuhwumfəŋa kà zlam magudarana. Grum təwi sulumani kəlavəḁ. ¹⁰ Wayum ndam ge Krist ndahan ni lala, wayum tay aḁaba lekulum kà məŋ gekuli. Ku way way do mājəŋgri ahàr a haḁ ana maslanə nahan, mājay njəda gayan mājtam maslanə nahan ni àna məhəŋgri ahàr a haḁ. ¹¹ Grum təwi àna njəda gekuli dek, kəgrum masəfa ba. Grumi təwi ana Bay geli àna huḁbəlan, kəmbəŋum ba. ¹² Kəsəruma Melefit aməvi ere ye ti àdəm aməvi ana kuli ni, nahkay ti mərumvu. Tamal kacakum daliya ti zum njəda gekuli, ḅesum. Həŋgalum Melefit kəlavəḁ, kəmbəŋum ba. ¹³ Tamal zlam àhəci ndam njelatani ge Melefit ti jənumki tay. Zum njəda gekuli ga məgəskabu ndam ya tara afa gekuli a ni.

¹⁴ Tamal mis təgri daliya ana kuli ti həŋgalum Melefit ti mājgri sulum gayan ana tay. Kətikwəslum tay ba, həŋgalum Melefit ti mājgri sulum gayan ana tay sawan. ¹⁵ Mərumvu akaba ndam ya ti təmərvu ni, təwəum akaba ndam ya ti titəwi ni. ¹⁶ Ma gekuli mājəkaboru. Kəzum ahàr gekuli akada lekulum gəḁakani ba. Ku tamal təvi təwi gəziteni ana kuli nəŋgu ni, grum. Ngay lekulum ndam məsəzlam ti kəhumi ana ahàr ba.

¹⁷ Ku way way do tamal àgudaria zlam ana kuli a ti kəhəŋgrumivu ba : jalumki ahàr ka magray zlam sulumani kə meleher ge mis dek sawan. ¹⁸ Lekulum ti, tamal agravu ti, njəhadum akaba ku way way do àna sulumani. ¹⁹ Bəza ga mmawa, nawayay kuli : tamal mis àgudaria zlam ana kuli a ti lekulum lekulumeni kəhəŋgrumivu ba. Mbrəŋum Melefit mājzumki ḅəruv, mājtrəḅ nan zlam gayan. Kəsəruma əbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi : « Bay Melefit àdəm : “Bay magray seriya ti nu ; Bay məhəŋgrivu zlam magudarani ana mis ti nu.” * » ²⁰ Ay ti əbu məbəkiani nahkay hi keti : « Tamal ləwir awər zal ezir gayak nahəma, vi zlam məzumani. Tamal yam akada nan a ti cəhiaya. Tamal kəgri nahkay ti, kala akada kəbəkiju azay ga aku ka dalahar.† » ²¹ Kīgum evidi ga zlam magu-

* 12:19 Mimbiki 32.35. † 12:20 Gozogul 25.21-22. Azay ga aku : mis ndahan tədəm aḁafaki daliya, Melefit amatraḅ maslanə gani dal-dal, ay mis ndahan ti ni tədəm aḁafaki mimili ti maslanə gani mēmbatkaba majalay ahàr a.

darani ba. Grum zlam sulumani ti zlam magudarani mëlèbi va bi.

13

Mægəsiki ma ana ndam ya tægur mis ni

¹ Ku way way do mægəsiki ma ana ndam ya tægur mis ni. Ndam mægur mis ni dek ti Melefit àdiyu tay ; bay mægur mis ya ti Melefit àdiyu nañ ndo ni ti àbi. ² Nahkay maslaña ya ti àgəsiki ma ana ndam ya tægur mis ni do ni ti àgəskabu ere ye ti Melefit awayay ni do. Ndam ya tagray nahkay ni ti tagray ti Melefit mêwəl tay àna seriya. ³ Tamal mis agray zlam sulumani ti ndam magray seriya təsi aŋgwaz do. Təsi aŋgwaz ti ana ndam ya ti tagudar zlam ni ciliñ. Nahkay tamal kawayay ti ndam magray seriya təsuk aŋgwaz ba nahəma, gray zlam sulumani. Tamal kagray nahkay ti atazləbay kur sawaŋ. ⁴ Adaba ndam ya tægur mis ni tægri tawi ti ana Melefit. Melefit àdiyu tay ti, ti kânjəhad àna sulumani. Ay tamal kagudar zlam ti təsuk aŋgwaz, adaba tisliki matraḅ mis ; Melefit àvi njəda gani ana tay ti masakani do. Tægri tawi ana Melefit, tatraḅi ndam ya ti tagudar zlam, azumki ɓəruv ka tay ni. ⁵ Nahkay ti ahàr àdəm mægəsumiki ma ana tay. Mægəsumiki ma ana tay ti azuhva tisliki matraḅ leli ciliñ do : azuhva məsəra Melefit awayay ti mægur nahkay palam.

⁶ Kabəhadum hadam ti azuhva nani daya, adaba ndam ga ŋgumna ti Melefit àdiyu tay ti tægur tawi gani nani lala. ⁷ Nahkay zla nahəma, ahàr àdəm kəpəlumi ana ku way way do ere ye ti àgəski kəpəlumi ni : ana bay məhəl hadam ti pəlumi hadam ; ana bay məhəl jaŋgal ti pəlumi jaŋgal ; ana bay magray seriya ti grumfəna aŋgwaz a ; ana bay mægur mis ti ni həŋgrumioru ahàr a had.

Wayumvu

⁸ Ahàr àdəm maslaña àdəbay kuli àna duwa ba, pəlumkaba dek. Ay duwa àbu bəlaŋ ti kəpəlumkaba koksah : duwa nani ti mawayay mis. Ku way way do mawayay maslaña nahaŋ, adaba tamal nañ àbu agray nahkay ti àgra ere ye ti Melefit àdəm tægur

e Divi gayan bu na dek. ⁹ Məsəra *Divi ge Melefit a. Melefit àdəm : « Kàgray hala ba, kəkad mis ba, kigi akal ba, araña ga maslaña èguk eri ba.* » Ay Divi nahaŋ àbu ti, Divi nday nani dek akaba Divi ndahaŋ ni dek təvu a huɗ gani bu. Divi gani nani nihi : Melefit àdəm : « Wayay ndam ya ti nak kəbu akaba tay ni akada ya ti kawayay ahàr gayak gayakani ni.† » ¹⁰ Tamal kawayay maslaña ya nak kəbu akaba nañ ni ti kəgri zlam magədavani do. Nahkay tamal kawayay mis ti, kàgra ere ye ti Melefit àdəm tægur na dek.

Maslamalavani

¹¹ Kəsəruma sarta ya ti leli məvu nihi na daya. Sarta gekuli ga mepidekvabana e dəwir ba ènjia. Adaba nihi ti sarta ge Melefit ya ara ahəŋgay leli ni ènjikia ke leli a cifa, àtam ya ka ya ti mənjəki ka məfəki ahàr ka Yezu ni. ¹² Nihi ti ləvəŋ àbu ara andav, məlaŋ ara aslay wudak. Ègia nahkay ti məmbatumi aləŋ ana zlam ge mis ya tagray a məlaŋ ziŋ-ziŋeni bu ni. Məhəlum zlam ahar ya makadvu àna nañ a məlaŋ masladani bu ni. ¹³ Manjəhadum lala, akada ge mis ya tanjəhad a məlaŋ masladani bu ni. Məvumi vu geli ana zlam məzumani ahkay do ni ana zum ba ; məgrum hala ahkay do ni mesəwehvu ba ; mələgumvu ahkay do ni məgrum solu ba daya. ¹⁴ Zum Bay geli Yezu *Krist akada ga ndam slewja ya təhəl zlam ahar gatay ni. Kigum evidi ga zlam ga duniya va ba, kəjalumki ahàr ka tay va ba.

14

Ŋgay majalay ahàr ga maslaña nahaŋ àbəlay do ni ti kədəmum ba

¹ Maslaña ya ti àfəkia ahàr ka Yezu a, àsər njəda ge Melefit lala faŋ do ni ti, gəsumkabá nañ a lala. Ŋgay majalay ahàr gayan àbəlay do ni ti kədəmum ba. ² Maslaña nahaŋ àhi ana ahàr esliki məzum zlam dek : maslaña nahaŋ ti ni àhi ana ahàr azum eli slimberi ciliñ. Àdəm nahkay ti adaba àsər njəda ge Melefit lala faŋ do. ³ Maslaña ya ti azum zlam dek ni ŋgay maslaña ya ti azum zlam dek do ni èsli araña do ni ti àdəm ba.

* 13:9 Mənjay Mahərana 20.13-17 ; Mimbiki 5.17-21 ; Levi 19.18. † 13:9 Levi 19.18.

Maslaṅa ya ti àzum zlam ðek do ni ti ni ṅgay maslaṅa ya azum zlam ðek ni àgudara zlam a ti àdám ba daya. Adába maslaṅa gani nani ti Melefit àgəskabá naṅ a. ⁴ Nak ya ti kəðəm bay magray təwi ga maslaṅa nahaṅ àgudara zlam a ti nak way ? Tamal naṅ àki ke divi ahkay do ni èjikia ke divi a ti, ma gani gayak mam ? Ma ti ga bay gayaṅ ciliṅ. Ay ti maslaṅa gani nani emijikia ke divi a do, adába Bay geli esliki magrani ti èjikia ke divi a ba.

⁵ Maslaṅa nahaṅ àhi ana ahàr kè eri ge Melefit ti vad nahaṅ àtam vad nahaṅ. Maslaṅa nahaṅ ti ni àhi ana ahàr vad ni ðek kala-kala. Ku way way do àsəra majalay ahàr gayaṅ a, mənəhad àna naṅ. ⁶ Maslaṅa ya ti àhi ana ahàr vad nahaṅ àtam vad nahaṅ ni ti, agray ti azuhva naṅ ka ahar ga Bay geli. Maslaṅa ya ti azum zlam ðek ni day azum ti azuhva naṅ ka ahar ga Bay geli, adába agri səsı ana Melefit. Maslaṅa ya ti àzum zlam ðek do ni day àzum do ni ti azuhva naṅ ka ahar ga Bay geli ; naṅ day agri səsı ana Melefit. ⁷ Tamal mis e kidiṅ geli bu naṅ àna sifa ti, sifa gayaṅ a ahar gayaṅ gayaṅani bu do. Tamal amət nəṅgu ni, sarta ga məmət gayaṅ a ahar gayaṅ gayaṅani bu do daya. ⁸ Ka ya ti leli məbu àna sifa ni ti, məbu àna sifa ti ka ahar ga Bay geli. Ka ya ti məmət nəṅgu ni, məmət ti ka ahar ga Bay geli. Nahkay ti ku leli àna sifa, ku məmət nəṅgu ni, leli ka ahar ga Bay geli. ⁹ Adába *Krist amət, nihi ti naṅ àbu àna sifa ti, ti mīgi Bay ga ndam ya ti nday àna sifa ni akaba ga nday ya ti təməta ni. ¹⁰ Nak ti kəðəm wur ga muk agudar zlam ti kamam ? Nak nahaṅ ni ti ni kəðəm wur ga muk əsli araṅa do ni ti kamam ? Məðəmum nahkay ba, adába leli ðek amoru kè meleher ge Melefit, amagrafəṅa seriya kè leli a. ¹¹ Adába àbu məbəkiani nahkay hi :

« Nu Bay Melefit, nu Bay ga sifa. Bumi slimi ana ma goro.

Nəðəm nahəma : mis ðek atabəhad mirdim kè meleher goro ;

ku way way do amazəbay nu, aməðəm nu Melefit.* »

¹² Nahkay ti ku way way do geli Melefit amagrafəṅa seriya ; ku way way do geli

amaṅgəhadaya ere ye ti àgray na ðek àna ma gayaṅ kè meleher ge Melefit a.

Mijinkia bəza ga mən geli ke divi a ba

¹³ Nahkay ti ṅgay mis ndahaṅ təgudara zlam a ti məðəmum va ba. Ere ye ti àgəski məðəm ni ti nihi : Məgrum ere ye ti ejiṅkia bəza ga mən geli ke divi a ahkay do ni abiyu tay a zlam magudarani bu ni ba. ¹⁴ Nu ti nəsəra ere ye ti Bay geli Yezu awayay na lala : nahkay àki ka zlam məzumani weley weley do ni ti nəsəra kè eri ge Melefit ti ere ye ti awəsli ana mis ni ti àbi. Ay ku tamal nahkay nəṅgu ni, tamal maslaṅa nahaṅ àdəm zlam hini njəlata do ni ti, ka naṅ ti njəlata do ededīṅ. ¹⁵ Nahkay tamal kəzum zlam ti, zlam gani nani ya kəzum ni ahəli ahàr ana wur ga muk nahəma, ere ye ti kagraṅ ni ti adafaki kəwayay wur ga muk ni do. Kijiṅ wur ga muk àki ka zlam məzumani ba, adába *Krist amət ti azuhva naṅ. ¹⁶ Zlam ya ti nak kəðəm njəlata ni ti njəlata ededīṅ ; ay tamal mis ndahaṅ təðəm kəzuma ti kəgudara zlam a ti mbrəṅ, kəzum ba. ¹⁷ Ndam ya ti nday a *Məgur ge Melefit bu ni ti təjalaki ahàr ka zlam məzumani ahkay do ni ka zlam miseni do. Tawayay magray jiri, tawayay manəhadani akaba mis àna sulumani, tawayay məmərvani daya. Zlam nday nani ðek ti təwi ga *Məsuf Njəlatani. ¹⁸ Maslaṅa ya ti agri təwi ana Krist nahkay ti àbəlafəṅ kè Melefit, mis day təðəm təwi gayaṅ ni àbəlāy.

¹⁹ Ègia nahkay ti zlam ya ti ahàr àdəm məðəbay ni ti nihi : mis tənəhadəkabu àna sulumani, ku way way do e kidiṅ geli bu məvikivu njəda ana maslaṅa nahaṅ ga məfəki ahàr ke Krist lala. ²⁰ Ere ye ti Melefit àgray ni ti kəgudar àna zlam gayak ya kəzum ni ba. Zlam məzumani ti ðek njəlata ededīṅ. Ay ku tamal nahkay nəṅgu ni, tamal zlam ya məzumum ni ejiṅkia maslaṅa nahaṅ ke divi a ti, zlam məzumani nani ègia zlam magədavana. ²¹ Ere ye ti ahàr àdəm kagraṅ ni ti nihi : ku aslu kəhəpəð do, ku zum kisi do, ku zlam weley weley do ya ti ejiṅkia wur ga muk ke divi a ni day kəgray do.

²² Nak ti majalay ahàr gayak àki ka zlam məzumani ti kəhi ana maslaṅa nahaṅ ba, si ana Melefit ciliṅ. Maslaṅa ya ti àhi ana ahàr

* 14:11 Izayi 45.23.

zlam ya agray ni sulumani, ajalay ahàr cù cù do ni ti màmèrvu. ²³ Ay maslaña ya ti azum zlam, ajalaki ahàr cù cù ni ti, Melefit àgèsa nañ àna seriya àndava, adaba ñgay ere ye ti agray ni sulumani ahkay do ni sulumani do ni ti àsèrkaba do. Zlam ya ti magray ni dek, mèsèr ñgay sulumani do ni ti tamal màgra ti màgudara zlam a.

15

Məjanumvu

¹ Leli ya ti mèsèra njèda ge Melefit a lala ni ti ahàr àdèm məjənaki ndam ya ti tèsèr njèda gayan fañ do ni. Ahàr àdèm màgray ere ye ti məbèruv geli awayay ni cilin ba. ² Ahàr àdèm ku way way do màgray ere ye ti àbèlafəñ kà maslaña ya ti kà gəvay gayan ni ga məjənaki nañ ti môru kama kama e divi ga Yezu vu. ³ Adaba *Krist day àgray ere ye ti məbèruv gayan awayay ni cilin ndo. Àbu məbəkiani nahkay hi : « Bay Melefit goro, tìndivia kur a, ay gatay ya ti tìndivi kur ni tìndivi ti nu.* » ⁴ Ma ge Melefit ya təkəki biyu ni dek ti ga mədəfiki zlam ana leli. Təkəki ti, ti mèmbrəñ məfəki ahàr geli ke Melefit ba, màzay njèda geli ti mèsèr ere ye ti Melefit àdəmbiyu amagray ni ti amagray ededñ. ⁵ Melefit ti avi njèda ana leli ti mèmbrəñ məfəki ahàr geli ka Yezu ba. Nahkay màgray ti *kànjàhadumkabu àna sulumani, ma gekəli mārakaboru, akada ga Yezu Krist ya awayay ni. ⁶ Tamal kəgrum nahkay ti akəzləbum Melefit Bəñ ga Bay geli Yezu Krist ka ahar bəlan, àna məbèruv bəlan.

⁷ Nahkay ti ahàr àdèm ku way way do e kidin gekəli bu mægəskabu maslaña nahan akada ge Krist ya ti àgəskabu kəli ni. Tamal kəgrum nahkay ti mis atəzləbay Melefit. ⁸ Nədəm nahəma, Krist ègi bay məgri təwi ana ndam *Zəde ; àgray nahkay ti adaba awayay ti tèsèr ma ge Melefit ti ma ge jiri. Nahkay àra ti ga magray ere ye ti Melefit àhi ana ata bəñ ga bəñ gatay amagray ni. ⁹ Nahkay day àra ti, ti ndam ya nday ndam Zəde do ni təzləbay Melefit adaba

tèsia cicihi a, àgria sulum gayan ana tay a. Àbu məbəkiani nahkay hi :

« Nahkay ti anəzləbay kur àna limis kè meleher ga ndam ya ti nday ndam Zəde do ni, anədəm nak Melefit.† »

¹⁰ Àbu məbəkiani keti : « Lekələm ndam Zəde do ni, mərumvu akaba ndam ge Melefit ni.‡ »

¹¹ Ka məlan nahan day àbu məbəkiani nahkay hi :

« Lekələm ndam Zəde do ni dek zləbum Bay Melefit.

Ahàr àdèm jiba gərgərani ni dek təzləbay nañ. § »

¹² Izayi day àbəkə a wakita gayan ni bu nahkay hi :

« Maslaña nahan amara, maslaña gani nani wur hud ge Zese, aməgur ndam ya ti nday ndam Zəde do ni, mək nday atədəm wur ni aməgri sulum gayan ana tay.* »

¹³ Melefit màgray ti kəmərūmvu dal-dal akaba kànjàhadumkabu àna sulumani adaba kəbum kəfumki ahàr ; mèsèra ara agri ere ye ti àdèm ni ana leli. Nahkay akəsərum aməgri sulum gayan ana kəli, akəmərūmvu àna nañ dal-dal. Zlam gani nani dek amagrayu ti àna njèda ga *Məsuf Njəlatani.

Təwi ga Pol ya agri ana Melefit ni

¹⁴ Bəza ga mmawa, nu ti nèsèra lekələm ti ndam sulumani dal-dal, kəsərumkaba ma ge Melefit a lala, kəsəruma macahi zlam ana mis ndahan e kidin gekəli ba daya. ¹⁵ Ay a wakita goro ni bu ka məlan ndahan nəbiki ma ana kəli ga mələgiani ana kəli ti, adaba nawayay ti kəsərumki ka ma gani lala. Nəgray nahkay ti adaba Melefit àgrua sulum gayan a ¹⁶ ga məgri təwi ana Yezu *Krist azuhva nday ya nday ndam *Zəde do ni. Nədəm nəgri təwi ana Melefit cilin, nəhi *Ma Məweni Sulumani gayan ana mis, ti ndam ya ti nday ndam Zəde do təkəki ahàr ka Yezu ni tigi akada ga sədaga ya təvi ana Melefit, àbèlafəñ ni. Nday gani nani ti tigia njəlatana àna njèda ga Məsuf Njəlatana. ¹⁷ Təwi gani nani ti

* 15:3 Limis 69.10. † 15:9 Limis 18.50 ; 2 Semiyel 22.50. Izayi 11.10.

‡ 15:10 Mimbiki 32.43. § 15:11 Limis 117.1. * 15:12

nəgri ana Melefit àna njəda ga Yezu Krist, nahkay nazləbavu àna naŋ kè meleher ge Melefit. ¹⁸ Pakama goro ya nawayay nədəm ni ti àbi, nədəm ti pakama ge tɔwi goro ya nəgray àna njəda ge Krist, ti ndam ya ti nday ndam Zude do ni tégəsiki ma ni ciliŋ. Tɔwi gani nani àgravu ti àna pakama ya nəhi ana mis ni, àna zlam ya nəgray ni, ¹⁹ akaba àna zlam njəda-njədani gərgəri ya əgri ejep ana mis ni. A tɔwi gani nani bu dek ti *Məsuf Njəlatani àdəfiki njəda gayaŋ ana mis. Nahkay nəhia Ma Məweni Sulumani àki ke Krist ana mis ga kəsa dek ; nənjəki a Zeruzalem, nòru àna naŋ bədak ka had Iliri. ²⁰ Nəhi ana ahàr si nakoru nəhi Ma Məweni Sulumani ana mis ka mələŋ ya tici ma ge Krist day-day ndo ni kwa. Nəgray nahkay ti, nəwayay magray tɔwi ka mələŋ ya ti mis ndahaŋ tənəkia ni do. ²¹ Nədəm si nagraŋ tɔwi akada ya àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu ni :

« Ndam ya təhiki ma ana tay day-day ndo ni etipi naŋ ;

ndam ya tici ma gayaŋ day-day ndo ni atəsər naŋ.† »

Pol awayay akoru a Rom

²² Sak ehimeya nəwaya marona afa gekuli a, ay nəŋgət ahar ga moroni ndo ni ti azuhva tɔwi nani. ²³ Vi ehimeya nəwaya məməjiiyu kuli a, ay tɔwi àcafəŋa nu a. Ay nihi ti tɔwi goro àbi ka had nday ndani va bi. ²⁴ Nahkay nawayay nakoru ka had Espeŋ ti nədəm nakoru nəhuriyu gwar afa gekuli day. Tamal nɔnjəa ti ananjəhad afa gekuli gosku bal, anəmərɔvu akaba kuli. Kələŋ gani akəjənumki nu ga moroni e mirkwi goro ni. ²⁵ Ay nihi ti nakoru a Zeruzalem ga məjənaki ndam *njəlatani ge Melefit ya təbu eslini ni. ²⁶ Adaba ndam geli ya ka had Mesedəweŋ akaba ya ka had Eseyi ni təwaya majama zlam ga məjənaki ndam talaga e kidiŋ ga ndam njəlatani ge Melefit ya təbu a Zeruzalem ni ba. ²⁷ Nday ndayani àna ahàr gatay təjalay mək təgray nahkay. Nday ya ti nday ndam *Zude do ni ti tajami zlam ana ndam Zeruzalem ti kigeni, adaba ndam Zeruzalem ni təjənəkia tay ga məŋgət zlam sulumani ge Melefit a ; nihi ti ahàr àdəm nday day təjənaki ndam

Zeruzalem ni, təvi zlam ya àhəcikiyu ana tay ni. ²⁸ Ka ya ti eninjəa àna zlam na dek, anəvia ana tay a ni ti, anoru ka had Espeŋ ; ka ya ti nakoru nahəma anəhuriyu afa gekuli. ²⁹ Nəsəra, eninjəa afa gekuli a ti *Krist aməgri sulum gayaŋ dek ana leli.

³⁰ Bəza ga mmawa, leli dek ndam ga Bay geli Yezu Krist ; avi njəda ana leli ga mawayavani ti Məsuf gayaŋ. Nahkay ni-hindi kuli, nawayay ti kəzum njəda gekuli dek ga mahəŋgalumu Melefit. ³¹ Həŋgalum Melefit ti ndam ga had *Zude ya təfəki ahàr ka Yezu do ni təgru daliya ba, ti ndam ge Melefit ya a Zeruzalem ni tégəskabá zlam ya anəzikaboru ana tay na lala. ³² Nahkay ti tamal Melefit àvua divi gana ti eninjiiyu afa gekuli àna məmərani, anəpəs akaba kuli gəzit. ³³ Melefit ti avi manjəhad sulumani ana mis ; nawayay ti mələbu akaba kuli, məvi manjəhad sulumani gani nani ana kuli dek. Aya nahkay !

16

Pol agri sa ana mis

¹ Nawayay ti kəgəsumkabá wur ga məŋ geli walani Fəbe a lala. Naŋ ti naŋ àbu ajənaki ndam ga Yezu ya *təcakalavu e Seŋkrey ni. ² Naŋ mis ga Bay geli Yezu, nahkay ti nawayay kəgəsumkabá naŋ a akada ga ndam ge Melefit ya tégəskabu ndam gatay ni. Tamal zlam àhəci naŋ nahəma, nawayay ti kəjənumki naŋ, adaba ahaslani ti ajənəkia mis a kay, nu day ajənəkia nu a.

³ Grumi sa goro ana Prisil nday ata Ek-iles. Nday ti leli məbu magrakabu tɔwi ga Yezu *Krist ka ahar bələŋ akaba tay. ⁴ Ka ya ti akal mis takad nu ni ti nday gani təhəŋga nu a ; ku tamal tábazl tay azuhva nu day akal tégəskabá. Nəgria səsı ana tay a. Əgri səsı ana tay ti nu ciliŋ do : ndam ga Yezu ya ti nday ndam *Zude do, təcakalavu a kəsa gərgərani bu ni dek day təgria səsı ana tay a. ⁵ Grumi sa goro ana ndam ga Yezu ya təbu təcakalavu a ahay gatay bu ni daya. Grumi sa goro ana Epenet : naŋ ti nawayay naŋ dal-dal ; masləŋa ya ti àfəki ahàr enji ke Krist ka had Azi ni ti naŋ. ⁶ Grumi sa

† 15:21 Izayi 52.15.

goro ana Mari ; naŋ day àgra tɔwi a dal-dal azuhva kɔli a. ⁷ Grumi sa goro ana Andronikos nday ata Zɔniyas. Nday ti ndam ge dini goro, mɔzumkabá daŋgay akaba tay a. E kidiŋ ga ndam *asak ga Yezu ni bu ni ti mis tɔbu tazlɔbay tay ; nday ti tɔfɔki ahàr ke Krist enji goro.

⁸ Grumi sa goro ana Ampliyatus, naŋ ti nawayay naŋ dal-dal, naŋ day mis ga Bay geli. ⁹ Grumi sa goro ana Yɔrbɔŋ ; naŋ ti mɔbu magrakabu tɔwi ge Krist ka ahar bɔlaŋ. Grumi sa goro ana Istesis ; naŋ day nawayay naŋ dal-dal. ¹⁰ Grumi sa goro ana Epeles ; naŋ ti àcaka daliya kay, ay ti àmbrɔŋ mɔfɔki ahàr ke Krist ndo. Grumi sa goro ana ndam ga huɔ ahay ge Erestebɔl daya. ¹¹ Grumi sa goro ana Erodiyɔŋ ; naŋ ti mis ge dini goro. Grumi sa goro ana ndam ga Bay geli ya tɔbu a huɔ ahay ge Nersis bu ni. ¹² Grumi sa goro ana ata Trifiŋ nday ata Trifɔs. Wál nday nani cɔeni ti tàza njɔda gatay a, tɔgria tɔwi ana Bay geli a dal-dal. Grumi sa goro ana Persis ; wal nani ti mis tawayay naŋ dal-dal, adaba naŋ day àza njɔda gayan a, àgria tɔwi ana Bay geli a dal-dal. ¹³ Grumi sa goro ana Rufus ; naŋ ti àgria tɔwi sulumana ana Bay geli a àtama ge mis ndahaŋ a. Grumi sa goro ana mɔŋani ; naŋ ti ègia mmawa. ¹⁴ Grumi sa goro ana ata Esenkrit, Filigoŋ, Hermes, Patrobas, Hermas akaba bɔza ga mɔŋ geli ya tɔbu akaba tay ni. ¹⁵ Grumi sa goro ana ata Filolog nday ata Zali, ana ata Neri nday ata wur ga mɔŋani walani ni, ana Olimpás akaba ndam ge Melefit ya tɔbu akaba tay ni dek.

¹⁶ Grumvu sa e kidiŋ gekɔli bu lala, akada ga ndam *njɔlatani ge Melefit ya tagravu sa ni. Ndam ge Krist ya tɔcakalavu a kɔsa gɔrgɔrani bu ni dek tɔgria sa ana kɔli a.

Pol avi sawari ana mis ka mandav ga wakita gayan ni

¹⁷ Bɔza ga mmawa, nahɔŋgalay kɔli, nawayay ti kɔbumvu slimi ana ndam ya ti tàwayay mɔgɔskabu ma ya màcahi ana kɔli do ni. Nday ti tagray ti mis tɔdevu, ma gatay àrakaboru ba. Nday gani tagray ti mis tɔjikia ke divi a daya. Nahɔŋgalay kɔli, kam-kam kɔdɔbum divi gatay ba. ¹⁸ Adaba nday gani nani ti, tɔgri tɔwi ti ana *Krist Bay geli ni

do ; tɔgri tɔwi ti ana huɔ gatay gatayani ciliŋ. Tɔzlapay ma sulumani sulumani ge mesipet mis àna naŋ ; nahkay ti tagosay ndam ya ti tɔsɔrkaba zlam magɔdavana do ni ti tɔjikia ke divi a. ¹⁹ Lekɔlum ti mis dek tɔsɔra kɔbum kɔgɔsumiki ma ana Bay geli ; nahkay nɔbu nɔmɔrvu azuhva kɔli, ay nawayay ti kɔsɔrum magray tɔwi sulumani lala, ti kɔbedɔmkabu zlam magɔdavani akaba sulumani ba. ²⁰ Melefit ti avi manjɔhad sulumani ana mis ; nahkay amazagad *Seteni ti kɔcɔlumki dap dap àna asak. Ere gani nani ti Melefit ara agray ke weceweceni.

Bay geli Yezu mɔgri sulum gayan ana kɔli ti.

²¹ Timote naŋ ya ti magrakabu tɔwi ni àgria sa ana kɔli a. Ndam ge dini goro ata Lisiyas, Zasoŋ akaba Sosipatros tɔgria sa ana kɔli a daya. ²² Nu Tertiyas, nu ya nɔbɔki ma ga Pol ni, nɔgria sa ana kɔli a, adaba leli dek, leli ndam ga Bay geli Yezu. ²³ Gayus àgria sa ana kɔli a. Nu Pol nanjɔhad ti afa gani. Ndam ga Yezu ya ti ahalay ni dek day tɔcakalavu ti afa gani. Erest bay manjah singu ga kɔsa ni àgria sa ana kɔli a. Wur ga mɔŋ geli Kartus day àgria sa ana kɔli a. [²⁴ Bay geli Yezu Krist mɔgri sulum gayan ana kɔli dek ti. Aya nahkay.]

Mɔzɔlɔbum Melefit keti !

²⁵ Mɔzɔlɔbum Melefit, mɔdɔmum naŋ gɔdakani ! Naŋ ti njɔda-njɔdani, nahkay avi njɔda ana kɔli ga mɔfɔki ahàr ka Yezu *Krist, akada ya nɔdɔm ka ya ti nɔhi *Ma Mɔweni Sulumani ana mis ni. Ma Mɔweni Sulumani nani ti Melefit àŋgah ; kwa ka mɔnjɔki ga mɔlaŋ mis tici ndo. ²⁶ Ay nihi ti Melefit àŋgazlaya ma gani nana àna pakama ga ndam mahɔŋgaray *pakama gayan ya tɔbɔki a wakita bu na. Melefit ti naŋ àbu ga kaŋgay-kaŋgayani, àdɔm zlam gani màgravu nahkay ti naŋ. Awayay ti mis ga jiba gɔrgɔrani ya ka had ni dek tici ma gani, ti tɔfɔki ahàr ka Yezu, tɔgɔsiki ma.

²⁷ Melefit ti naŋ bɔlaŋ, majalay ahàr gayan dek sulumani. Naŋ gɔdakani ga kaŋgay-kaŋgayani. Mɔzɔlɔbum naŋ azuhva ere ye ti àgri ana leli àna Yezu Krist ni. Aya nahkay.

**Wakita ga Pol ya àbikioru
ana ndam Koren
enjenjeni ni
Ere ye ti mädämki ka
wakita ga Pol ya àbikioru
ana ndam Koren
enjenjeni ni**

Maslaña ya ti àbäki wakita hini ni ti àdafa slimi gayañ a : àbäki ti Pol, zal asak ga Yezu ni (1.1 ; 16.21). Àbäki ti ka sarta ya ti nañ e Efez, awayay akoru a Koren gwar e Meseduwēñ ni (16.5-9 ; Tūwi 20.1-3).

Maslaña ya àhi ma ge Melefit ana ndam Koren enji ni ti Pol (Tūwi 18.1-17) : àsəra ndam Koren a lala. Koren ti kəsa gəđakani ka hađ Eseyi (Gres) ; gosku gəđakani àbu eslini, ndam ga cakala gərgəri kay təbu takoru a gosku ni vu eslini ; ndam ga kəsa nani ti tagray mesuwēhvu dal-dal daya. Wakita hini ti wakita ya Pol àbikioru ana ndam Koren ya mədi ahàr a Wakita ge Melefit bu enjenjeni ni, ay ka sarta ya ti àbäki wakita hini ni ti àbikioya wakita nahañ ana tay a àndava ; a wakita nani bu ni ti àhi ana tay tənjàhadkabu akaba ndam magray mesuwēhvu ka ahar bəlañ ba (5.9). Ndam ga Yezu a Koren day təbikioya wakita ana Pol ge mihindifiña ma ; a wakita hini bu ni ti Pol àhəngriřəñ ana tay kà pakama gatay ni bəlañ àna bəlañ (7.1 ; 8.1 ; 12.1 ; 16.1).

Ndam ga Yezu ya a Koren ni ti təsəra zlam a ; təbu àna njəđə gərgəri kay ga Məsuf ge Melefit ya àvi ana tay ni (1.4-7). Ku tamal nahkay nəngu ni majalay ahàr gatay ni ti majalay ahàr ga ndam ga duniya : təjalay ahàr akada ga ndam ga Yezu ni di fañ ndo (3.1-3). Nahkay a wakita hini bu ni ti Pol àləgi ana tay : àhi ana tay si tīcivu, təmbrəñ majalay ahàr ga duniya ni kwa (3-4), tənjàhadkabu akaba ndam mesuwēhvu ka ahar bəlañ ba (5), təbəhadki mirdim ke mis ndahañ e kidīñ gatay bu ba (6). Zlam nday nani dek ti təwi ga ndam ya təsər Yezu lala do ni.

Pol àhəngriřəñ kà pakama ga ndam Koren ya tihindifiña ni daya : àcahia zlam ana tay àki ka maday wal a (7), àcahia zlam ana tay àki ka aslu ga pəra (8-10 : ndam Koren təđəm tamal mis àsəra Yezu a ti esliki ka magray ere ye ti awayay ni dek, ay Pol àđəm si mājənakiki mis ndahañ day kwa). Àđəfikia divi sulumani ga mazləbay Melefit ana tay a (11), àhi ana tay si təgray təwi àna njəđə ya Məsuf Njəlatani àvi ana tay ni akada ge Melefit ya awayay ni kwa (12-14) ; ahar gəđakani si təwayavu kwa (13). Ndam Koren ndahañ təđəm mis atəngaba e kisim ba do (15.12) ; nahkay Pol àcahia zlam ana tay àki ka pakama nana daya (15). Kələñ gani Pol àhi ana tay ahəmamam təjam siñgu ni (16).

Ma ga Pol ya àhi ana ndam Koren ni ajənaki ndam ga Yezu dek ga məmbrəñ majalay ahàr ga duniya, ti tənjàhad akada ge Melefit ya awayay ni.

Sa ga Pol

¹ Nu Pol Melefit àzala nu a ti nīgi zal asak ga Yezu *Krist. Àzalay nu nahəma ka mawayay gayañ palam. Nəbiki wakita hini ana kəli ti nu gani. Məbiki ana kəli ti leli ata wur ga məñ geli Sostəñ. ² Məbikioru ana kəli, lekələm ndam ge Melefit ya *kakalumvu a Koren ni. Kīguma ndam gayañ njəlatana azuhva təwi ga Yezu Krist ya àgray na. Melefit àwayay ti kīgum njəlata, àzalay kəli ti nahkay ; àzala ndam ndahañ ya tahəngalay Bay geli Yezu Krist na dek, nday ya a kəsa gərgərani bu ni daya. Yezu Krist ti nañ Bay gatay dek, Bay geli dek daya. ³ Bəñ geli Melefit nday ata Bay geli Yezu Krist təgri sulum gatay ana kəli, təgray ti kənjàhadumkabu àna sulumani ti.

Zlam sulumani ya ti Yezu àvi ana ndam gayañ a Koren ni

⁴ Nəgri səsı ana Bay Melefit goro a sarta bu dek azuhva kəli, adaba àgria zlam sulumana ana kəli a, kīguma ndam ga Yezu *Krist a. ⁵ Edəđiñ lekələm kīguma akaba Yezu Krist a akada mis bəlañ, nahkay ti Melefit àgria sulum gayañ ana kəli a kay. Iy nihi ti kəsəruma jiri a, kəsəruma məđəm ma ge jiri a. ⁶ Nəđəm nahkay nahəma, adaba ka ya ti məhi ma ge Krist

ana kɛli ni ti kàgəsũmkabá ma gana lala a mæbæruv gekɛli ba. ⁷ Azuhva nani lekɛlɛm kàŋgætuma zlam sulumani ya ti Melefit agri ana ndam gayan na dek. Nahkay ka ya ti kàbum kàjægum sarta ga maŋga ga Bay geli Yezu Krist a ni ti ere ya àhæcivuvu ana kɛli ni ti àbi. ⁸ Nan gani amævi njæda ana kɛli duk abivoru ana mandav ga duniya. Agray nahkay ti adaba awayay ti seriya àgæs kɛli ka fat ya ti nan amaŋga ni ba. ⁹ Melefit àna ahàr gayan àzalay kɛli ti, ti kīgum akaba wur gayan Yezu Krist akada mis bælan. Yezu Krist ti nan Bay geli. Melefit ti ere ye ti àdæm agray ni ti agray ededīŋ, àdækia asak a do ferera.

Kicirumvu e kidīŋ gekɛli bu ba

¹⁰ Bæza ga mmawa goro ni, nahəŋgalay kɛli àna slimi ga Bay geli Yezu *Krist : kicirumvu e kidīŋ gekɛli bu ba. Nawayay nahəma, ma gekɛli mārakaboru ka ahar bælan. Cɛmɛvɛ ma, majalay ahàr gekɛli dek mīgi bælan. ¹¹ Bæza ga mmawa goro ni, nədæm nahkay ti adaba ndam ga ahay ga Kuluwe tæra tæhu ahkado lekɛlɛm kàbum kælægumvu e kidīŋ gekɛli bu. ¹² Ere ye ti nawayay nahiki ma ana kɛli ni ti nihi : maslaŋa nahan adæm nan ga Pol ; maslaŋa nahan adæm nan ga Apolos, maslaŋa nahan keti adæm nan ga Sifas * ; maslaŋa nahan ti ni adæm nan ge Krist ni. ¹³ Lekɛlɛm kədæmum nahkay ti Krist gani nan medeveni aw ? Bay ya *tadarfəŋ kà tændal, àmæt azuhva kɛli ni ti Pol aw ? Tæk *tæbaray kɛli ti àna slimi ga Pol aw ?

¹⁴ Nəgri sæsi ana Melefit adaba maslaŋa ya ti nàbaray nan e kidīŋ gekɛli bu ni ti àbi, si Krispus nday ata Gayus. ¹⁵ Nahkay ti maslaŋa ya ti esliki mædæmani nu nàbaray kɛli àna slimi goro ti àbi. ¹⁶ Ededīŋ àgəjzlkua ahàr a, nàbara Istefanas akaba ndam ga hud ahay gayan a daya. Ay tamal nəsærkia lala ti nàbarakivu maslaŋa nahan keti ndo. ¹⁷ Krist àslær nu ti ga moru mæbaray mis do. Àslær nu ti ga moru mæhi *Ma Mæweni Sulumani ana mis sawan. Àslær nu ti ga mæhi ma ni ana mis àna mæsær zlam ge mis ni do. Nagray nahkay ti, ti

mæmæt gayan ya ti àmætəŋ kà tændal ni ti ègi zlam masakani ba.

Yezu adafaki mæsær zlam ge Melefit

¹⁸ Ga Yezu ya *tadarfəŋ nan kà tændal àmæt ni ti, tamal tæhi ma gani ana mis ya tæbu tijiji ni ti tazay ma gani ka zlam masakani. Ay leli ya ti Melefit nan àbu ahəŋgay leli ni ti, mæsæra tædæm ma gani nani ti àna njæda ge Melefit. ¹⁹ Mæsæra ma gani nani nahkay ti adaba Melefit àdæm a Wakita gayan bu ahkado :

« Enijīŋki mæsær zlam ga ndam ya tæsæra zlam a ni ka tay.

Anagray ti mæsær zlam gatay ni mīgi zlam masakani.† »

²⁰ Nihi Melefit àdæma ma na nahkay ti, ndam mæsær zlam a duniya bu ni, ndam *mæsær Wakita ge Melefit ni akaba ndam ya tæsæra zlapay a ka sarta hina ni ti mæsær zlam gatay ni ènjæa eley ? Melefit adafaki mæsær zlam ge mis ga duniya ni, nani zlam masakani do waw ?

²¹ Nahkay ndam ga *duniya àna mæsær zlam gatay ni tīpia ere ye ti Melefit àgray àna mæsær zlam gayan na, ay ti nday gani tæsær nan ndo. Azuhva nani nan àbu agray tæwi ti àna ma geli ya mæhi ana mis ni. Mis ni ti ni tædæm ma nani ti ma ga muru. Ay ti Melefit awayay mahəŋgay ndam ya tæfæki ahàr ka nan ni ti àna ma gani nani. ²² Ndam *Zæde tawayay tægriaya zlam ge ejep ana tay a day kwa ti tægaskabu ma geli ni ti ma ge jiri. Ndam *Gres ti ni tawayay tæhi ma ana tay àna mæsær zlam akada gatay ni. ²³ Leli zla nahəma, mædæm *Krist ti tadarfəŋa nan kà tændal a. Ma geli nani ya mæhi ana mis ni ti azumi bæruv ana ndam Zæde : tæhi ana leli « Kindivum Melefit. » Mis ndahan ya ti nday ndam Zæde do ni ti ni tædæm ma gani nani ma ga muru. ²⁴ Ay ti nday ya ti Melefit àzala tay a ni, ku ndam Zæde, ku ndam Gres nəŋgu ni, tæsæra Krist ti adæfiki njæda ge Melefit ana leli, adæfiki mæsær zlam ge Melefit ana leli daya. ²⁵ Mis ndahan tædæm ere ye ti Melefit àgray ni ti zlam ga muru ; ay tæwi ge Melefit ya mis tædæm zlam ga muru nahəma, àtama mæsær zlam ge mis a. Tædæm ere ye ti Melefit àgray ni ti zlam ga ndam gedebi ; ay tæwi ge

* 1:12 Sifas ti slimi ge Piyer. † 1:19 Izayi 29.14.

Melefit ya mis tɔdɔm zlam ga ndam gedebi ni ti àtama njɔda ge mis a.

²⁶ Bɔza ga mmawa goro ni, lekɔlɔm ya Melefit àzalay kɔli ni, mɔnjumki : lekɔlɔm ndamam ? Kè eri ge mis ga duniya nahɔma, ndam mɔsɔr zlam tɔbi e kidiŋ gekɔli bu kay bi ; ndam ya njɔda àfɔŋ kà tay ni akaba ya ti mis tɔhɔŋgrioru ahàr ana tay a had ni tɔbi e kidiŋ gekɔli bu kay bi daya. ²⁷ Ay ti Melefit àdaba mis ya ndam ga duniya tɔdɔm nday ndam masakani na ga mɔbiki mimili ka ndam ya tɔdɔm tɔsɔra zlam a ni. Nahkay day Melefit àdaba mis ya ndam ga duniya tɔdɔm njɔda àfɔŋ kà tay bi na ga mɔbiki mimili ka ndam ya njɔda àfɔŋ kà tay ni. ²⁸ Àdaba mis masakana ya mis tàmɔnjalaŋ ana tay do na, mɔdɔmani nday ya ti tɔdɔm tɔsli araŋa ndo na, ge miŋiŋ ndam ya tɔdɔm nday gɔdɔkani na. ²⁹ Melefit àdaba nday nana nahkay, awayay ti ku maslaŋa bɔlaŋ èji zlabay kè meleher gayan ba. ³⁰ Lekɔlɔm kigum bɔlaŋani akaba Yezu Krist ti Melefit àgray. Nahkay ti Bay ya ti acahi mɔsɔr zlam ge Melefit ana leli ni ti Yezu Krist ; naŋ àmbay leli ti mɔgi ndam jireni kè eri ge Melefit, ti mɔgi ndam gayan daya. ³¹ Melefit àgray nahkay ti, awayay ti pakama ya a Wakita gayan bu ni mɔgravu. Pakama gani nahkay hi : « Tamal maslaŋa awayay èji zlabay nahɔma, mɔji zlabay ti àna tɔwi ga Bay geli ya àgray ni.† »

2

Pol ahi ana mis Yezu àmɔtfɔŋ kà tɔndal

¹ Bɔza ga mmawa goro ni, ka ya ti nòru afa gekɔli enjenjeni, nɔhi ma *mɔŋgahani ge Melefit ana kɔli ni ti, nɔhi ana kɔli àna ma zlɔzladani ndo ahkay do ni àna mɔsɔr zlam ga ndam ga *duniya ni ndo. ² Ka sarta gani nani nahɔma, nàza njɔda, nɔdɔm ma ya ti anɔzlapiki ana kɔli ni ti ma àki ka Yezu *Krist cilin, nɔzlapay ma nahaŋ do. Ma àki ka Yezu ya nɔdɔm anɔzlapaki ni ti gayan ya ti *tɔdarfɔŋ kà tɔndal, àmɔt ni. ³ Ka goro ya nu eslini akaba kɔli ni ti njɔda goro àbi, aŋgwaz awɔr nu, nɔgɔgɔr. ⁴ Ka ya ti nɔhi ma ana kɔli akaba nɔcahi zlam ana kɔli ni ti, nɔhi ma ana kɔli àna mɔsɔr zlam ga ndam ga duniya ndo ; nɔhi ana kɔli àna ma ga

magosay mis ndo daya. Ay ti ma goro ya nɔhi ana kɔli ni ti ma ge jiri, àdɔfiki ana kɔli ni ti *Mɔsuf ge Melefit. Mɔsuf gani nani ti naŋ àbu àna njɔda dal-dal. ⁵ Lekɔlɔm kɔfumki ahàr ka Yezu ti adaba kɔpɔma ere ye ti Melefit àgray àna njɔda gayan na àna eri gekɔli a. Ere gani nani ti mɔsɔr zlam ge mis ya tɔsɔr ni àgray do.

Melefit avi mɔsɔr zlam gayan ana mis

⁶ Ka ya ti leli mɔhi ma ana ndam ya tɔndɔhva a ma ge Melefit ba ni ti, macahi ana tay ti mɔsɔr zlam, ay ti mɔsɔr zlam gani nani ti ga ndam ga *duniya ahkay do ni ga bɔbay ga duniya hini do, adaba ndam ga duniya ni etijiji. ⁷ Mɔsɔr zlam ya ti leli macalfɔŋ ni ti, nani mɔsɔr zlam ge Melefit. Zlam nani ti mɔŋgahani : Melefit àŋgahfɔŋa kè mis a kwa ahaslana. Ka sarta ya Melefit àgraya duniya faŋ ndo nahɔma, àjuhivu ana leli ga mahɔŋgay leli àna naŋ, ti mɔhuriyu a mɔlaŋ masladani gayan ni vu. ⁸ Bɔbay ga duniya ni tɔsɔr mɔsɔr zlam gani hini ndo. Tamal tɔsɔra ti, akal *tɔdarfɔŋ Bay geli kà tɔndal ndo. Ay Bay ya ti tɔdarfɔŋ naŋ kà tɔndal ni ti naŋ gɔdɔkani, mis dɔk atazlabay naŋ. ⁹ Ay ti ere ye ti Melefit àgray ni ti àgray akada ya àbu mɔbɔkiani a Wakita gayan bu ni :

« Melefit àjuhi zlam ana ndam ya tɔgɔskabá ma gayan a, tawayay naŋ ni :
ere ye ti àjuhi ana tay ni ti eri èpi ndo, slimi èci ndo ;
ere gani nani àniviyu ana mis a mɔbɔruv bu bi daya.* »

¹⁰ Ay Melefit àdɔfiki zlam gani nani ti àna njɔda ga Mɔsuf gayan ; àdɔfiki ti ana leli. Mɔsuf gayan ni ti àsɔraba hud ga zlam a dɔk, ku ere ye ti àniviyu ana Melefit a mɔbɔruv bu ni day àsɔra. ¹¹ E kidiŋ geli leli mis bu ni ti way àsɔra ere ya àniviyu a mɔbɔruv bu ana maslaŋa nahaŋ a ni way ? Si tigi naŋ naŋani àna ahàr gayan kwa do ni, maslaŋa nahaŋ àbi asɔr bi. Melefit day nahkay : ere ye ti àniviyu a mɔbɔruv bu ni maslaŋa àbi asɔr bi, si tigi Mɔsuf gayan gayanani kwa. ¹² Leli zla nahɔma, Mɔsuf ya ti àniviyu ana leli ni ti nani mɔsuf ga ndam ga duniya do. Ay leli ti Mɔsuf ya àniviyu ana

† 1:31 Zeremi 9.23. * 2:9 Izayi 64.3 ; 52.15.

leli ni ti Melefit àvi ana leli. Àvi ana leli ti, awayay ti mäsär sulum gayañ ya àgri ana leli ni àna nañ. ¹³ Ka ya ti leli mèbu mæhi ma gani ana mis nahəma, mædəm àna mäsär zlam ga ndam ga duniya do, mædəm ti àna njəda ga *Məsuf ge Melefit ya avi ana leli ni. Nahkay ere ye ti leli macahi ana mis ni ti Məsuf ge Melefit adəfiki ana leli, leli day macahi ana ndam ya ti Məsuf ge Melefit àniviyu ana tay a mæbəruf bu ni bilegeni.

¹⁴ Nahkay maslaña ya ti Məsuf ge Melefit ni àniviyu a mæbəruf bu bi ni ti àgəskabu pakama ga Məsuf ge Melefit ni do, amənjələñ akada zlam masakani e eri gayañ bu. Àsər do simiteni, adaba ere gani àsərvu nahkay koksah, maslaña gani àsər ti si Məsuf ge Melefit àjənakia nañ a kwa. ¹⁵ Maslaña ya Məsuf ge Melefit àniviyu a mæbəruf bu ni ti àsərkaba zlam a dek, ay nañ ti nday ya ti Məsuf ge Melefit àniviyu ana tay bi ni ti təsər majalay ahər gayañ do. ¹⁶ Nahkay àbu mæbəkiani a Wakita ge Melefit bu :

« Majalay ahər ga Bay Melefit ti way àsəra way ?

Way esliki mædəfiki ma way ?† »

Ay leli ya Məsuf ge Melefit àniviyu ana leli ni ti mædəgəzl ahər akada ge *Krist ya adəgəzl ni.

3

Ndam mægri təwi ana Melefit

¹ Bəza ga mmawa goro ni, ka sarta ya ti nu nəbu afa gekəli ni ti nislīki mæhi ma ana kəli akada ya təhi ma ana ndam ya *Məsuf ge Melefit àniviyu ana tay ni ndo. Nəhi ma ana kəli ti akada ya təhi ana ndam ya ti təjalaki ahər ka zlam ga duniya ni, adaba lekələm akada bəza, kəfumki ahər ke *Krist lala fañ ndo. ² Ere ye ti nəcahi ana kəli ni ti kala nəvi duwa ana kəli, do ni ti nəvi daf ana kəli ndo. Nəgray nahkay ti adaba ka sarta gani nani kisləmki mæzumumani ndo. Nihi day kekilenja tamal nəhia ma ana kəli a akada ya təhi ana ndam ya təfəkia ahər ke Krist a lala ni ti kisləmki do. ³ Adaba nihi kekilenja day lekələm kəbum kajalumki ahər ka zlam ga duniya. Lekələm kəbum kəgrum

solu, kəbum kələgumvu. Kəbum kəgrum nahkay ti kekilenja lekələm akada ga ndam ga *duniya ni do aw ? Iy ededīñ lekələm ti kəbum akada gatay ni. ⁴ Maslaña nahan e kidīñ gekəli bu adəm « Nu ga Pol, » maslaña nahan ti ni « Nu ga Apolos. » Lekələm kəbum kəgrum nahkay ti, lekələm akada ga ndam ga duniya ni ededīñ do aw ?

⁵ Apolos ti nañ way ? Nu Pol day nu way ? Leli cəeni ti leli ndam mægri təwi ana Melefit ciliñ. Azuhva təwi geli ni ti kəfumki ahər ka Yezu. Ku way way do geli àgray təwi ya ti Bay geli Yezu àhi mığray ni. ⁶ Magray təwi geli ti akada ge mis ya tagray təwi e dini bu ni : nu nəjav zlam, Apolos ti ni àcəhi yam. Ay ti adək zlam gani nani ti Melefit. ⁷ Nahkay maslaña ya ti ajav nday ata maslaña ya ti acəhi yam ni tislī arañ do. Si Melefit nañ bəlan nañ ya ti adək zlam tata ni kwa. ⁸ Maslaña ya ti ajav zlam nday ata maslaña ya acəhi yam ni nday bəlanani. Ku way way gatay do Melefit aməvi endif gayañ akada ge təwi gayañ ya àgray ni. ⁹ Leli ti magray təwi ge Melefit ka ahər bəlan, lekələm ti ni kīguma akada lekələm vədan ge Melefit ya təwəs na.

Lekələm kīguma akada lekələm ahay ge Melefit ya tələm ni daya. ¹⁰ Melefit àvu divi ka mawayay gayañ ga mənəkiki ke təwi afa gekəli ti, nu akada maslaña ya ti àsəra mələmaya ahay a, àsəra mafəkad asak gana lala ni. Nu nəfəkada asak ga ahay a lala, mək maslaña nahan àra àləmkīyu. Ahər adəm ndam ya tara tələmkīyu ni ti way way do gatay mabay slimi, mələm ahay ni lala. ¹¹ Asak ga ahay ni ti mafəkadani àndava, nani Yezu Krist ; maslaña èslīki mafəkad nahan va do. ¹² Mis ndahan tələmkīyu gru ka asak ga ahay gani nani, mis ndahan ara, mis ndahan ti ni akur sulumani. Mis ndahan keti nahəma, tələmkīyu biyem, mis ndahan kəzir, mis ndahan ti ni fifiñ. ¹³ Ka fat ya ti Melefit amagrafəña seriya kə mis a nahəma, way way do mis dek etipi təwi gayañ ya àgray ni. Adaba ka fat nani ti aku aməgəs təwi ga way ga way do dek : ndahan aməzum, ndahan ti ni aməzum do. Nahkay ti way way do mis dek etipi təwi

† 2:16 Izayi 40.13.

gayan̄ ya àgray ni àbèlay tək àbèlay do aw.
¹⁴ Maslaña ya ti aku aməzum təwi gayan̄ do ni ti Melefit aməvi endif gayan̄. ¹⁵ Ay maslaña ya ti aku àzuma təwi gayan̄ a ni ti Melefit amahəngay nañ ciliñ, aməvi arañ do. Maslaña nani ti akada ge mis ya ti àtamaba a aku ba pircək-pircək ni.

¹⁶ Ngay lekələm ti kigəma ahay ge Melefit a, Məsuf gayan̄ nañ àniviyu ana kəli a məbəruf bu ni ti kəsərum do waw ?
¹⁷ Tamal ti maslaña agudarkaba ahay ge Melefit a nahəma, Melefit day amagudar nañ, adaba ahay ge Melefit ti njələta. Ahay gayan̄ gani nani ti lekələm.

¹⁸ Nahkay ti maslaña àgosay ahàr gayan̄ ba. Tamal maslaña e kidin̄ gekəli bu àhi ana ahàr nañ àsəra zlam akada ga ndam ga duniya na ti, məmbrəñ məsər zlam gayan̄ nani, mənəhad akada ga maslaña ya ti àsər arañ do ni. Tamal àgra nahkay ti aməngət məsər zlam sulumani. ¹⁹ Nədəm nahkay ti adaba məsər zlam ga ndam ga duniya ya təsər ni ti ègia zlam masakana kè eri ge Melefit a. Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi : « Mis ya tagray wir-wir ni ti Melefit agəski tay akada ga kəmbazl ya agəs zlam ni.* » ²⁰ Àbu məbəkiani keti : « Melefit àsəra məsər zlam ga ndam məsər zlam ni ti zlam masakani.† » ²¹ Nahkay ti maslaña èji zlabay àna maslaña nahan̄, àdəm nadəbay nañ ba. Sərumki zlam ni dek ti gekəli sawañ. ²² Nu Pol, Apolos akaba Piyer ti leli gekəli. Duniya, sifa, kisim, zlam ya agravu nihi ni akaba zlam ya amagravu ni dek day gekəli. ²³ Lekələm nahəma ge Krist, Krist ti ni ge Melefit.

4

Kijəm zlabay ba

¹ Nawayay ti mis təsər, leli ndam *asak ge *Krist ti leli ndam məgri təwi. Melefit àfiva zlam ana leli a ahar va : ahaslani zlam nani manəhani, ay nihi ti awayay ti leli mədəfiki ana mis. ² Kəsəruma, maslaña ya ti təfiva zlam a ahar va ti māgray təwi àna nañ nahəma, si ahàr àdəm maslaña gani nani mis jireni kwa. ³ Ka majalay ahàr goro nahəma, ma ya ti lekələm kazlapumku ni àhəlu ahàr kay do. Ku mis ndahan̄ tagrafua

seriya nəngu ni, àhəlu ahàr kay do. Ku nu nuani àna ahàr goro day nagrafəña seriya ka ahàr goro a do. ⁴ Nu nuani nəsəra àna ahàr goro a nəgudar zlam ndo. Ay akaba nani dek ngay nu jireni ti nədəm nahkay ndo daya. Bay ya ti agrafua seriya ni ti si Bay geli àna ahàr gayan̄ gayan̄ani kwa. ⁵ Adaba nani zla nahəma, kəgrumfəña seriya kè mis a ba. Bəsəma, jəgum vad ge Melefit ya àfəkad ni. A vad gani nani ti Bay geli an̄ga, nañ ti aməngazlaya zlam ge mis ya a məlan̄ ziñ-ziñeni bu na, zlam ge mis ya təjalay a ahàr gatay bu ni day aməngazlaya. Ka sarta gani nani ti ku way way do Melefit amazləbay nañ àki ke təwi ya àgray ni.

⁶ Bəza ga mmawa goro ni, nədəmki ma ka ahàr goro akaba ka Apolos akada ma *gozogul ti ga məjənaki kəli. Nawayay ti kəsərumaba zlam a huf gani ba : ahàr àdəm kədəbum divi sulumani ya ti àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu ni akada geli ya madəbay ni ; kəgrumkivu zlam ndahan̄ ya təbi məbəkiani bi ni ba. Nahkay zla nahəma, kijəmki zlabay ke mis ndahan̄ ba ; kəmənəmləñ ana mis ndahan̄ akada təsər arañ do ba daya. ⁷ Way àhuk ahkado nak kətam mis ndahan̄ ni way ? Zlam ya ti àfuk ni ti, àvuk ti Melefit do waw ? Kəsəra tamal ti Melefit àvuk nahəma, kiji zlabay àna nañ akada nak nakani kəngət àna njədə gayak ti kamam ?

⁸ Ay nihi zla ti lekələm kədəmum ahkado kərəhuma, lekələm kəbum àna elimeni, lekələm kəzumuma bay a, leli ti bəbay do. Kəzumuma bay na ededina ti akal àbèlay. Nahkay akal leli day məzum bay ni akaba kəli ka ahar bəlan̄. ⁹ Leli ti ndam asak ga Yezu Krist, ay ti nəjalay a ahàr goro bu nahəma akada Melefit àbəhad leli kələñ ge mis ndahan̄ ni dek. Leli ti mīgia akada ndam ya ti seriya àgəsa tay a mək takoru tabazl tay kè meleher ge mis ni. Mīgia akada leli zlam ga sewiya kè eri ge mis ga *duniya akaba kè eri ga *məslər ge Melefit a. ¹⁰ Leli məbu məhi ma ge Krist ana mis ti seteni àcəliya ana leli a ahàr va zla do aw ? Lekəli ti ni kəsəruma zlam a adaba lekəli ka ahar bəlan̄ akaba Krist aw ! Leli ti ndam gedebeni, lekəli ti ni njədə gekəli àbu zla do aw ? Leli ti tamənjələñ ana leli

* 3:19 Mənjay Zəwop 5.13. † 3:20 Limis 94.11.

akada zlam masakani, ay lekuli zla nahama tahengrionu ahàr ana had ana kuli. Nahkay zla do aw ? ¹¹ Nihi kekilenja lawir abu awar leli, yam abu akad leli, azana àki ke leli ka vu bi, mis tãbu tãzlãb leli, masawaday satat, ahay geli àbi, ¹² màgra tãwi a dal-dal day kwa ti màzumi zlam ana hud geli. Ka ya ti mis tãbu tindivi leli ni ti leli mahengalay Melefit ti màgri sulum gayan ana tay. Ka ya ti tãbu tãgri daliya ana leli ni ti leli mebesey. ¹³ Ka ya ti mis tagudari ma ana leli ni ti leli màngwiviyu ana tay. Ke eri ge mis ga duniya nahama, leli mìa gia akada zlam ya taboru ke jiguri na. Nihi kekilenja tãhi ana ahàr leli mìa gia zlam masakana a duniya ba dek.

¹⁴ Nãbiki zlam nday hini ana kuli ti ga màbãki mimili ke kuli do. Ay nãbiki ana kuli ti, nawayay nãcahi zlam ana kuli, adaba kiguma bãza goro ya nawayay na palam. ¹⁵ Ku tamal mis ndahan ehimeya tãbu tãcahi zlam ana kuli àki ke Krist nanju ni, bãn gekuli ti bãlan hãya. Bãn gekuli ti nu gani. Kiguma bãza goro a adaba àhi *Ma Maweni Sulumani ga Yezu Krist ana kuli enjenjeni màk kãfumki ahàr ka nan ti nu. ¹⁶ Nihi ègia nu bãn gekuli a nahama, grum zlam hwek-hweka akada goro ya nagraj ni. ¹⁷ Nawayay ti kãgrum nahkay. Nahkay ti nãslãroya Timote a, àdoru afa gekuli. Nan ti ègia wur goro a, nawayay nan, adãbay divi ga Bay geli ge jiri ge jireni. Eminjã nahama, amãziaba azay slimi ana kuli àki ka manjãhad goro akaba Yezu Krist na. Amacahi zlam ana kuli akada goro ya nãbu nãcahi ana ndam ga Yezu ya *tãcakalavu ku eley eley do ni, ti manjãhad gatay mànja akada goro na.

¹⁸ Mis ndahan e kidin gekuli bu tãbu tiji zlabay, adaba tãhi ana ahàr nu anangoru afa gekuli va do. ¹⁹ Ay tigi ti Melefit àvua divi gana ti nãbu nakoru afa gekuli wudak. Eninjã nahama, enipi zlam ga ndam zlabay nday nani ya tagray ni. Nahkay anãsar nday tãdãm ma masakani cilin tak day ti tagray tãwi àna njãda ge Melefit aw ? ²⁰ Nãdãm nahama *Mãgur ge Melefit ti mam ? Ndam ya ti tãbu a Mãgur ge Melefit ni bu ni ti tãzlapay ma masakani do : tagray tãwi àna njãda ge Melefit. ²¹ Nihi ti dãmukiba ere ye ti lekulum kawayum

na. Ka ya ti anangoru afa gekuli ni ti nãza malawad a ahar va ga matraã kuli àna nan a waw ? Tak day ti kawayum ti nãwayay kuli, nãru àna màbãruv bãlan aw ?

5

Zlam ya ti abãki mimili ke mis ni

¹ Nihi nãcia mis tãbu tãdãm ahkado mis ndahan e kidin gekuli bu tãbu tagudar zlam, tagray zlam màwãslani ya ti ku ndam ya tãfãki ahàr ke Melefit do tekedã tagray do ni. Tãhu maslanja gekuli nahan abu andãhadfãn kã wal ga bãnani. ² Lekulum zla ti kãbum kijum zlabay, giri-giri ti amal kitãwãm sawan. Maslanja ya ti àgray ere màwãslani nani ni ti kãgarumaba nan e kidin gekuli ba do ni ti kamam ? ³ Nu ti ku nu nãbi akaba kuli eslini bi nanju ni, nãbu nãdãgãzlkioru ahàr ke kuli dal-dal. Maslanja ya ti àgudar zlam ni ti nãkelkaba seriya gayan a andava sãk akada nu nãbu akaba kuli eslini. ⁴ Nãgray seriya gani hini ti àna slimi ga Bay geli Yezu. Lekulum day cakalumvu ; eslini majalay ahàr goro amãlãbu akaba kuli, njãda ga Bay geli Yezu day amãlãbu akaba kuli. ⁵ Akacakalumva ti vumi maslanja gani nani a ahar vu ana *Seteni ti màgri daliya hayan. Nahkay ti maslanja gani amãmbrãn majalay ahàr magãdavani ni, màk Melefit amahãngay sifa gayan ni ka fat ya ti Bay geli ama-grafãnja seriya kã mis a ni.

⁶ Kijum zlabay ti kamam ? Àbãlay do timey ! *Miwisãn gãzit tãbãkiviya ka humbu ga makala masãfarana, ewisãnaba zlam na dek ti kãsarum do aw ? ⁷ Ahàr àdãm si kãzumaba miwisãn gani nana e kidin gekuli ba kwa. Tamal kãgruma nahkay ti kigum *njãlatani akada ga humbu ga makala masãfarani ya tãbãkiviya miwisãn ndo ni. Ay nãsãra kiguma njãlatana akada ga humbu nana ededãnena, adaba *Krist amãt azuhva leli. Krist ti nan Wur tãmbak ya ti tãslãnã ana leli a wumãri ga *Pak bu ni. ⁸ Nihi nahama màgrum wumãri ga Pak geli ! Ay màmbrãnũm zlam magudarani akaba cuday ya màgrabiyu ni dek, màbumkiviya miwisãn nani va ba. Mãdãbum divi ge Melefit àna màbãruv bãlan akaba àna jiri sawan.

⁹ A wakita nahaŋ ya nàbiki ana kùli ni bu ni ti nàhi ana kùli ahkado kànjèhadumkabu akaba ndam magray mesuwèhvu ka ahar bəlan ba. ¹⁰ Nàhi ana kùli nahkay ti nədəmki ma ti ka ndam ga *duniya ya ti tagray mesuwèhvu ni do. Nday ya ti eri gatay àki ka zlam ge mis ni, nday ya ti tigi akal ni, nday ya ti tagray pəra ni day nədəmki ma ka tay ndo. Tamal mis àwayay manjèhadani akaba tay do nahəma, si maslaŋa gani asləkaba a duniya ba. ¹¹ Ere ye ti nədəm ni ti nədəmki ti ka ndam məfəki ahàr ke Krist ni. Tamal mis àdəm ahkado naŋ mis ga Yezu mək agray mesuwèhvu, bi eri gayaŋ àki ka zlam ge mis, bi agray pəra, bi asivù ana mis, bi avi vu gayaŋ ana zum, ahkay do ni bi egi akal nahəma, ku məzum zlam akaba naŋ ka ahar bəlan kəzumum ba.

¹² Maslaŋa ya ti agrafəŋa seriya kà ndam ya kəbumi akaba tay bi ni ti nu do. Lekuləm day grumfəŋa seriya kà ndam ya kəbum akaba tay ka ahar bəlan na cilin. ¹³ Nday ya ti kəbumi akaba tay bi ni ti Melefit amagrafəŋa seriya kà tay a. Àbu məbəkiani a Wakita gayaŋ bu : « Garumaba mis cudayana e kidin gekuli ba.* »

6

Ndam ga Yezu tàbèhadki mirdim ka bəza ga mən gatay ba

¹ Nədəm nahəma, mis tàlègava ata wur ga mənana mək akoru abèhadkibiyu mirdim afa ga ndam ya tàdəbay *Krist do ni ti àbəlay aw ? Giri-giri ti akoru àna ma gani ti afa ndam ge Melefit sawaŋ do waw ? ² Nğay ndam ge Melefit atagrafəŋa seriya kà ndam ga *duniya na dek ti kəsərum do waw ? Tamal akəgrumfəŋa seriya kà ndam ga duniya dek ti, kəgrum seriya ga zlam nday hini ci6-ci6beni ni koksah ti kamam ? ³ Nğay *məslər ge Melefit tekedī leli amagrafəŋa seriya kà tay a ti kəsərum do aw ? Iy zla aw kəsəruma nahkay ti, misliki magray seriya ga zlam ga duniya do ni ti kamam ? ⁴ Nədəm nahkay ti adaba tamal ti mis tàlègava ata wur ga mənana e kidin gatay ba ti, kəcuhwumoru àna ma gani afa ga ndam ga dala ti àbəlay aw ? Ka ya ti

ndam ga Yezu təcakalavu nahəma, ndam nday nani ti lamba gatay àbi akaba tay bi. ⁵ Nədəm nahəma, kəgrum nahkay ti mimili do aw ? Bay məsər zlam bəlan ti àbi e kidin gekuli bu ga mekelikaba seriya gana ana bəza ga mənana àbi ededīŋ aw wahay ? ⁶ Ku tamal àbi nənğu ni, mis abèhadki mirdim ka wur ga mənani ti àbəlay do. Ay lekuləm ti kabèhadumki mirdim ka bəza ga mən gekuli afa ga ndam ya təfəki ahàr ke Krist do ni ti ahəmamam !

⁷ Nədəm nahəma, ku tamal kabèhadumki mirdim ka ndam gekuli nənğu ni kījūmkia ke divi ge Melefit a àndava. Lekuləm ti tamal maslaŋa nahaŋ àgudaria zlam ana kùli a nahəma, hojo bəsəmia. Tamal àzafəŋa zlam kè kùli àna akal a nahəma, hojo bəsəmia daya. ⁸ Ay lekuləm ti kèbəsəm do. Kagudarumi zlam ana mis ndahaŋ, kīgūmfīŋa akal kà tay a sawaŋ ; tata nday gani bəza ga mən gekuli keti ni ! ⁹ Nğay ndam ya ti tagudar zlam ni atəhuriyu a *Məgur ge Melefit vu do ni ti kəsərum do aw ? Kəgosum ahàr gekuli ba, sərum : ndam magray hala, ndam ga pəra, ndam mesuwèhvu, ndam ya ti təhəlvu ata zal ata zal ti tandèhadkabu ni, ¹⁰ ndam akal, ndam ya zlam ge mis egi eri ana tay ni, ndam ya ti təvi vu gatay ana zum ni, ndam mbađambada akaba ndam ya ti təhəlfəŋa zlam kè mis a ga njəda ni, nday nani dek ti atəhuriyu a Məgur ge Melefit vu do. ¹¹ Ahaslani mis ndahaŋ e kidin gekuli bu day tàgrabiya nahkay. Ay nihi nahəma, Melefit geli àbara kùli àna njəda ga Məsuf gayaŋ a, nahkay ti kīgūma njəlatana, kīgūma ndam jirena daya. Zlam gani nani dek ti àgray àna slimi ga Bay geli Yezu Krist.

Kəgrum mesuwèhvu ba

¹² Mis ndahaŋ e kidin gekuli bu təhi àna ahàr ahkado ndam ge *Krist ti təvia divi ana tay ga magray zlam a dek. Təvia divi ana tay ga magray zlam a dek ededīŋ, ay ti zlam dek àgri sulumani ana mis do. Nu day nàhi ana ahàr nahkay : təvua divi ga magray zlam a dek, ay ti nigi evidī ga zlam nday nani ti nàwayay do. ¹³ Nahkay day kədəmum Melefit àgriaya zlam məzumani ana huđ a, huđ ti ni ga məzumiyu zlam. Iy

* 5:13 Mimbiki 17.7.

nahkay eɔeɔɔɔ, ay ti Melefit emiɔɔ hud ata zlam mæzumani ni cecæeni. Vu geli ti Melefit àgria ana leli a ti mâgray mesæwehvu àna naɔ do. Àgria ana leli a ti awayay ti mâgri tæwi ana Bay geli àna naɔ sawaɔ. Bay geli ti ni aɔi ahàr ana vu geli. ¹⁴ Bay geli àmæta ti Melefit àhəɔgaraba naɔ e kisim ba, àvia sifa mæwena : leli day amara mahəɔgaraba leli a amævi sifa mæweni ana leli àna nɔɔɔa gayanɔ.

¹⁵ Nɔɔay leli ðek ka ahar bəlanɔ mɔgia vu ge Krist a, nahkay lekæləm day palahar ga vu gayanɔ ti kəsərum do aw ? Nahkay ti nazay palahar ga vu ge Krist ti egi vu bəlanɔ akaba vu ga wal hala ti ahəmamam ? Àgravu do simiteni ! ¹⁶ Mis tamal ti tandəhadkabu ata wal hala ti, vu gatay cæni egi vu ge mis bilinɔ ti kəsərum do aw ? Adaba Melefit àðəm a Wakita gayanɔ bu : « Nday cæni ti vu gatay emigi bəlanɔ.* » ¹⁷ Ay ti maslaɔa ya ti tanjəhadkabu ata Bay geli ni ti ègia Məsuf ga Yezu àniviyu, majalay ahàr gatay ðek bəlanɔ.

¹⁸ Cuhwumfəɔa kà ndam mesæwehva. Zlam magudarani ndahanɔ ya ti mis tagray ni ðek ti tɔjifinɔ kà vu gatay do. Ay maslaɔa ya agray mesæwehvu ni ti agudar ahàr gayanɔ gayanani. ¹⁹ Vu gekəli ni ti ègia ahay njəlatani ge Melefit a, *Məsuf Njəlatani anjəhadviyu ti kəsərum do aw ? Məsuf Njəlatani nani ti Melefit àvi ana kəli, naɔ àvu a mæbəruf gekəli bu. Vu gekəli ti ge Melefit, do ni ti gekəli gekəleni do. ²⁰ Melefit àpəla zlam gəðakana ga mambay kəli àna naɔ a. Nahkay ere ye ti kəgrum àna vu gekəli ni ðek ti zləbum Melefit àna naɔ.

7

Məhəlvani ata zal ata wal

¹ Nihi nahəma nəɔgəkia àki ka ma ya kəbumukibiyu a wakita gekəli bu na. Ka nu ti zal àday wal do simiteni ti àbəlay. ² Ay ku tamal nahkay nəɔgu ni, bi maslaɔa amagray mesæwehvu ti hojo zal mādai wal gayanɔ, wal day mādai zal gayanɔ. ³ Nahkay ahàr àðəm zal àmbati aləɔ ana wal gani ba, wal day àmbati aləɔ ana zal gani ba. ⁴ Adaba mam, wal ti vu gayanɔ ti gayanɔ gayanani do : ga zal gani sawaɔ. Zal day nahkay ; vu

gayanɔ ti gayanɔ gayanani do : ga wal gani sawaɔ. ⁵ Nahəma, wal èkeli vu gayanɔ ana zal gayanɔ ba, zal day èkeli vu gayanɔ ana wal gayanɔ ba. Si bi tɔciva e kidinɔ gatay ba, təpəsaba ga sarta bəl ga mahəɔgalay Melefit a. Ay zla nahəma kəpəsəsumaba kay ba, do ni ti *Seteni aməɔgət divi ga magosay kəli, adaba bi ekisləmki məpəsəsumabana ga sarta kay koksah ti ni.

⁶ Nɔɔay grum nahkay ti nəhi ana kəli ga nɔɔɔa do. Nəðəm tamal kəgrum nahkay ti àbəlay sawaɔ. ⁷ Ka nu ti nawayay ti mis ðek tanjəhad akadai goro ni, tādai wəl ba. Ay ti Melefit àvia nɔɔɔa ana mis a gərgəri. Maslaɔa nahəɔ Melefit avi nɔɔɔa ga maday wal ahkay do ni ga maday zal, ana maslaɔa nahəɔ ti ni avi nɔɔɔa ga manjəhadani naɔ bəlanɔ.

⁸ Nihi nahəma nəhi ma ana wəl madakway akaba ndam ya wəl təfəɔ kà tay bi ni. Nəhi ana tay nahəma, tamal tanjəhad ka ahàr gatay akadai goro ni ti àbəlay. ⁹ Ay ti maslaɔa ya ti èsliki mebeseni do ni ti mādai wal, wal ti ni mādai zal. Hojo kəhəlumvu zlam gekəli, ere gani arəh ga wal ahkay do ni ga zal amakad kəli ti ni.

¹⁰ Nihi ti nəhi ma ana ndam ya təhəlvani. Ma hini ya nəðəm ni ti ma goro do, ma ga Bay geli. Àðəm ahkado : Wal tèdevu ata zal gayanɔ ba. ¹¹ Ay tamal ti tèdeva nəɔgu ni, mənəhadai nahkay, àday zal ba. Tamal èbesey manjəhadani koksah nahəma, tənəgalabu ata zal gayanɔ. Zal day àgaray wal gayanɔ ba.

¹² Nihi ti nəhi ma ana lekæləm ndahanɔ ni. Nəðəm ma hini ti nu, do ni ti Bay geli Yezu do. Nəðəm nahəma : Tamal maslaɔa àfəkia ahàr ka Yezu a, wal gayanɔ ni àfəki ahàr ka Yezu ndo mək wal ni awayay manjəhadani ata naɔ ti, àgaray naɔ ba. ¹³ Wal day nahkay, tamal àfəkia ahàr ka Yezu a, zal gayanɔ ni àfəki ahàr ka Yezu ndo mək zal ni awayay manjəhadani ata naɔ ti, àsləka ba. ¹⁴ Nəðəm nahkay ti adaba zal ya àfəki ahàr ka Yezu ndo ni ti naɔ mis ge Melefit azuhva wal gayanɔ ya àfəkia ahàr ka Yezu a ni. Nahkay day wal ya àfəki ahàr ka Yezu ndo ni ti naɔ mis ge Melefit azuhva zal gayanɔ ya àfəkia ahàr ka Yezu a ni. Ègia

* 6:16 Mənjəkiani 2.24.

nahkay ti bəza gatay ni Melefit àdaba tay a, tìgia ndam gayan a. Tamal nahkay do ni ti bəza gatay ni tìgi ndam ge Melefit ndo. ¹⁵ Ay tamal maslaŋa ya ti àfəki ahàr ka Yezu ndo ni awayay medeveni ata wal gayan ahkay do ni ata zal gayan nahəma, tēdevu. Nan ya ti àfəkia ahàr ka Yezu a tēmbərəŋ nan ni ti ku zal, ku wal nəŋgu ni tēfəki ŋgasa ga manjəhad kabani akaba maslaŋa nahan ni do. Adaba Melefit àzalay kuli ti, awayay kànjəhadum àna sulumani. ¹⁶ Nədəm nahəma, nak wal ya ti kəfəkia ahàr ka Yezu a ni ti bi Melefit amahəŋgay zal gayak azuhva nak ti kəsəra waw ? Nak zal ya ti kəfəkia ahàr ka Yezu a ni ti bi Melefit amahəŋgay wal gayak azuhva nak ti kəsəra waw ?

Ku way way do mənjuhəd akada gayan ya Melefit àzalay nan ni

¹⁷ Giri-giri nahəma, ahàr àdəm ku way way do manjəhad gayan mənja akada ga Bay geli Yezu ya àvi ka sarta ya Melefit àzalay nan ni. Ere ya nəhi ana ndam ga Yezu ya *təcakalavu a kəsə gərgərani bu ni ti nahkay. ¹⁸ Tamal bi maslaŋa Melefit àzalay nan kudi gayan *mekeleni ti mənjuhəd nahkay, ahəŋgarkiyu ba. Tamal bi maslaŋa Melefit àzalay nan kudi gayan mekeleni do ni ti mənjuhəd nahkay, ekeley ba. ¹⁹ Mekeley kudi ahkay do ni mekeley kudi do ni ti àzaya arana do. Zlam məbəlani ti magray ere ye ti Melefit àdəm ndam gayan tğray ni cilin. ²⁰ Ahàr àdəm nahəma, ku way way do mənjuhəd akada gayan ya Melefit àzalay nan ni. ²¹ Tamal bi nak evidi ka sarta ya Melefit àzalay kur ni ti àhəluk ahàr ba. Ay ti bi kəŋgəta divi ga mambay ahàr gayak a ti mbay. ²² Nədəm nahkay ti adaba maslaŋa ya ti nan evidi mək Bay geli àzala nan a nahəma, nan akada evidi va do, adaba ègia mis ga Bay geli a. Nahkay day, maslaŋa ya ti nan evidi do mək *Krist àzala nan a nahəma, ègia evidi ge Krist a. ²³ Lekulum dek Melefit àmba kuli àna zlam gədəkana. Nahkay ti kədəbum mis akada lekulum evidi gatay va ba. ²⁴ Bəza ga mmawa goro ni, nəhi ana kuli nahəma, ahàr àdəm ku way way do mənjuhəd kè eri ge Melefit akada gayan ya ti Melefit

àzalay nan ni. Tənjuhəd nday ata Melefit ti nahkay.

Wəwal ya təsər zawal day-day do ni

²⁵ Nihi ti nəzlapaki ka ma ga wəwal ya təsər zawal do ni. Ma ya anədəm ni ti Bay geli àhu ndo, nani majalay ahàr goro goroani. Ay nu ti, Bay geli àgrua sulum gayan a, nahkay mis tislaki məgəskabu ma goro ya nədəm ni.

²⁶ Ka majalay ahàr goro nahəma, hojo ku way way do mənjuhəd akada gayan ya anjəhad ni. Nədəm nahkay ti azuhva daliya ge mis ya təcakay ka sarta hini ni. ²⁷ Tamal nak kəbu àna wal gayak nahəma, kідəmvu ba. Tamal nak wal gayak àbi ti ni, kaday wal ba. ²⁸ Ay tamal kaday wal nahəma, zlam magudarani do. Nahkay day tamal wal ya àsər zal day-day do ni akoru ka zal day, zlam magudarani do. Ay ti sərunki lala, wəwal akaba zawal gatay atəcakay daliya dal-dal a duniya bu. Nəhi ana kuli kədum wəl ba akaba kədəgum ka zawal ba ti, adaba nawayay ti kəkakum daliya nani ba.

²⁹ Bəza ga mmawa goro ni, ere ye ti nədəm ni ti nədəm adaba sarta àbiyu kay va bi. Kwa nihi, maslaŋa ya ti wal gayan àbu ni ti mājalay ahàr akada ga maslaŋa ya wal gayan àbi ajalay ahàr ni. ³⁰ Maslaŋa ya ti etəwi ni ti mənjuhəd akada nan àbi etəwi bi. Maslaŋa ya ti amərvu ni ti mənjuhəd akada nan àbi amərvu bi. Maslaŋa ya ti asəkum zlam ni ti mənjuhəd akada nan àbi asəkum zlam bi. ³¹ Maslaŋa ya ti agray təwi àna zlam ga duniya ni day mənjuhəd akada nan àbi àgray təwi àna zlam ga duniya bi. Nədəm nahkay ti adaba manjəhad ga duniya hini ara andav wudak.

³² Nawayay ti arana àhəli ahàr ana kuli ba simiteni. Maslaŋa ya ti wal gayan àbi ni ti ajalaki ahàr ke təwi ga Bay geli Yezu cilin. Awayay agray zlam ya ti àbəlafəŋ kà Bay geli Yezu ni. ³³ Ay maslaŋa ya ti wal gayan àbu ni ti ajalaki ahàr ka zlam ga duniya. Awayay agray zlam ya ti àbəlafəŋ kà wal gayan ni. ³⁴ Majalay ahàr gayan сн сн, adaba awayay ti ere ye ti agray ni məbəlafəŋ kà wal gayan awayay ti məbəlafəŋ kà Bay geli daya. Nahkay day, wəwal ya ti təbi ka zawal bi ni akaba bəza

dahalay ni tɔjalaki ahàr ke tawi ga Bay geli cilin. Tawayay ti vu gatay akaba majalay ahàr gatay dek mânja ga Bay geli. Ay wəwəl ya ti tɔbu ka zawal ni ti tɔjalaki ahàr ka zlam ga duniya. Tawayay tagray zlam ya ti àbɛlafɛn kà zawal gatay ni.

³⁵ Ma goro hini ya nɛhi ana kɛli ni ti ga mɔjɛnaki kɛli, do ni ti ga macafɛna kɛli ga magray ere ye ti lekɛlɛm kawayum na do. Ay ti nawayay ti kɛgrum zlam àna divi gani, nawayay ti kɛdɛbum Bay geli àna huɔbɛlan, ti kàjalum ahàr cɛ cɛ ba.

³⁶ Nihi nahɛma, bi wur dagwa nahan nan àbu àna mɛva gayan, nday tɔbu nahkay, tɛhɛlvu fan ndo. Mɛk wur dagwa ni adɛm : « Tamal nɛzay nan ndo ni ti àbɛlay do, adɛba mɛbɛruv goro adɛvia a nan va, nahkay nawayay ti mɛhɛlvu. » Tamal nan àbu adɛgɛzl nahkay ti mɛgray akada ga mɛbɛruv gayan awayay ni, mɛzay nan : nani ti zlam magudarani do. * ³⁷ Ay bi wur dagwa ni àwayay mazay mɛva gayan ni do, àsɛra a mɛbɛruv gayan ba, maslan nahan àcafɛna nan a ndo, esliki manjɛhadani nahkay ka ahàr gayan tata nahɛma, tamal àzay nan ndo ni ti àgra zlam mɛbɛlana. ³⁸ Ma gani ti nahkay hi : Maslan ya ti àza mɛva gayan na ti àgra zlam sulumana. Ay maslan ya ti àzay mɛva gayan ni ndo ni ti àgra zlam sulumana àtama ga maslan ya ti àzay na.

³⁹ Ay wal ya ti zal gayan nan àbu àna sifa mba ni ti àday zal nahan ba simiteni. Ay tamal zal gayan ni àmɛta nahɛma, esliki maday zal nahan ya ahàr gayan awayay ni tata. Ay zla ti aday ti zal ya ti nan àbu afɛki ahàr ka Bay geli ni. ⁴⁰ A majalay ahàr goro bu ni ti tamal ànjɛhadà zlam gayan a nahɛma, azum gɛda àtama ga wal ya àday zal nahan na. Nɛdɛm nahkay ti nu day *Mɛsuf ge Melefit nan àbu akaba nu.

8

Aslu ga pɛra

¹ Nihi ti nɛzlapaki ka ma ga aslu ga pɛra. Ma gekɛli ya kɛdɛmum leli dek mɛsɛra zlam a ni ti ma gekɛli ni jiri edɛdin. Ay mɛsɛ

zlam ti avi zlabay ana mis ; ere ye ti azoru mis kama ni ti mawayavani. ² Tamal mis àdɛm nan àsɛra zlam a ti, àsɛr zlam lala fan ndo. ³ Ay tamal mis awayay Melefit nahɛma, Melefit àsɛra nan gayan a àndava.

⁴ Kàhumu ndam ya tɛfɛki ahàr ka Yezu ni ti tɛvia divi ana tay a ga mɛzum aslu ga pɛra aw ? Ma gekɛli ya kɛdɛmum ni ti jiri : pɛra ti zlam masakani edɛdin. Nahan ni kɛdɛmum ahkado Melefit ti bɛlan, nahan àbi : nani day jiri edɛdin. ⁵ Zlam tɔbu kay a huɔ melefit bu akaba ka had, mis tɛpia ti tɛdɛm zlam nday nani melefit. Nahkay ti melefit akaba bɛbay tɔbu kay. ⁶ Ku tamal nahkay nɛngu ni, geli ti Melefit nan bɛlan, nan Bɛn ga Yezu. Nan ti àgraya zlam a dek. Leli day nan àgraya leli a ti mɛgi ndam gayan. Nahkay Bay geli ti nan bɛlan, nan Yezu Krist. Zlam ge Melefit ya àgraya ni dek ti, àna nan. Leli day mɛbum àna sifa ti azuhva nan.

⁷ Ay ku tamal leli ndahan ni mɛsɛra zlam nday nana nɛngu ni, mis ndahan tɔbu e kidin geli bu tɛsɛr do. Nday nani ti ahaslani tàgrabiya pɛra, aɛgwaz gani àslɛkiaba ana tay ndo kekilen. Nahkay tamal tɛcaka aslu ga pɛra ti tɛdɛm tàgudara, adɛba nday gani tɛsɛrkaba divi ge Melefit a lala fan ndo. ⁸ Ere ye ti azoru leli afa ge Melefit ni ti zlam mɛzumani do. Tamal mɛzum ti àjɛnaki leli ga moroni kama do. Tamal mɛzum do day àgulu leli do.

⁹ Kɛsɛruma kislɛmki mɛzum zlam dek. Ay ti bumvu slimi lala, do ni ti maslan ya ti àsɛrkaba divi ge Melefit a lala fan ndo ni emijikia ke divi a azuhva zlam gekɛli ya kɛzumum na. ¹⁰ Adɛba tamal ti maslan nani epia kur a, nak ya ti kɛsɛra zlam a ni, nak kɛbu kɛzum zlam a ahay ga pɛra bu nahɛma, nan ya ti àsɛrkaba divi ge Melefit a lala fan ndo ni nan day ara azay njɛda gayan ga mɛzumani. ¹¹ Nahkay ti mɛsɛr zlam gayak ni ejin maslan ya ti àsɛrkaba divi ge Melefit a lala fan ndo ni. Maslan nani ti wur ga mɛn geli, Krist àmɛt ti ga mahɛngay nan. ¹² Tamal kɛgrum nahkay ti kagudarumi zlam ana bɛza ga mɛn geli, kɛvumi majalay ahàr ana tay

* **7:36** Mis ndahan tɛdɛm Pol àdɛmki pakama hini ti ka wur dagwa nday ata mɛva gayan do ; tɛdɛm Pol àdɛmki ti ka bɛn ga wur nday ata wur gayan dahalayani, bɛn ga wur ni awayay adi zal.

adaba tèsarkaba divi ge Melefit a lala fañ ndo. Kagudarumi zlam ana tay ti, kagudarumi zlam ana *Krist. ¹³ Nahkay ere ye ti nэдәм ni ti nihi : tamal zlam məzumani goro ni ejiñkia wur ga məñ goro ke divi a nahəma, anahəpəd aslu day-day va do. Adaba mam, nawayay ti wur ga məñ goro ejikia ke divi a ba.

9

Pol adafiki manjəhad gayəñ ana mis

¹ Nu ti nəsəra nisliki magray ere ye ti nawayay ni dek. Ngay nìpia Bay geli Yezu àna eri goro a, nu zal asak gayəñ daya ti kəsərum do aw ? Lekələm kəfumki ahər ka Bay geli ti azuhva təwi goro ya nəgri ni do aw ? ² Ku tamal mis ndahañ təsər nu zal asak ga Yezu do nəngu ni, lekələm ti kəsəruma nu zal asak gayəñ. Kəfumkia ahər ka Bay geli Yezu azuhva təwi goro ya nəgray e kidiñ gekəli bu na ti, nani adafiki nu zal asak gayəñ.

³ Ka ya ti mis təbu tahəngalafua ma ni ti nahəngarfəñ, nэдәм nahkay nihi : ⁴ Leli ndam *asak ga Yezu ti misliki məzum zlam akaba misi zlam azuhva təwi geli ya magray ni do aw ? ⁵ Misliki moroni afa gekəli àna wal ya əfəki ahər ke Yezu ni do waw ? Ndam asak ndahañ ni akaba bəza ga məñ ga Bay geli Yezu ni akaba Piyer təbi tagray nahkay bi aw ? ⁶ Ahər ədəm magray təwi ga məzumi zlam ana huđ geli ti leli ata Barnabas cecə cə a ciliñ aw ? ⁷ Ndam slewja tagray təwi ga slewja gatay ti, təpəl tay do aw ? Maslaña ya ti əjava zlam a ni ti azum bəza gani do aw ? Tək day ti maslaña ya ti ajəgay zlam ga gənaw ni ti aducaya duwa gana esi do aw ?

⁸ Ma ya nэдәм ni ti, nani majalay ahər geli mis ciliñ do, e *Divi ge Melefit ya Məwiz əbəki ni bu day nahkay. ⁹ Əbu məbəkiani e Divi gani nani bu nahkay hi : « Ka ya ti kəzləbum hay àna sla nahəma, kəwələmikabu pakama ga macafəña nañ kə məzum zlam a ba.* » Melefit ədəm nahkay ti, kəhumi ana ahər ədəmki ma ti ka slasla ciliñ aw ? ¹⁰ Melefit ədəm nahkay ti, ədəmki ti ke leli ndam məgri təwi ni do aw ? Iy, ədəmki ti ke leli edediñ. Leli ti

magray təwi akada ga ndam ya ti təwəs vədan ahkay do ni akada ndam ya ti təzləb hay ni. Nday nani tagray təwi ti təsəra atəngət zlam. ¹¹ Leli ti akada ndam mizligi hay : hay gani nani ti pakama ge Melefit ya məhi ana kəli ni. Nihi ti lekələm kəbum àna zlam sulumani ge Melefit ya leli məgri ana kəli ni, ay leli mənğətfəña zlam sulumana kə kəli a ti kəwayum do waw ? Mənğət zlam sulumani nani ti mabaz hay ya ti mizligi ni do waw ? ¹² Mis ndahañ ni tekeđi tənğətfəña zlam kə kəli a, sakomba leli aw !

Ay ku tamal misliki mənğətfəña zlam kə kəli a tata nəngu ni, mihindifiña kə kəli a ndo. Miβesey zlam ni dek, adaba mawayay ti macafəña mis ga məgəskabu *Ma Məweni Sulumani ge Krist na ba. ¹³ A *ahay gəđakani ge Melefit bu ni ti ngay ndam məgri təwi ana Melefit ni tənğət mahar gatay, ndam meviyeki aslu ni day tənğət mahar gatay ti kəsərum do aw ? ¹⁴ Nahkay day, Bay geli ədəm ndam ya ti təhi Ma Məweni Sulumani ana mis ni tənğət zlam məzumani àna Ma Məweni Sulumani ya təhi ana mis ni.

¹⁵ Ku tamal nahkay nəngu ni, nu ti nəgray nahkay do : ku kəvumu zlam day nəwayafəña kə kəli a do. Ere ye ti nəbəki ni ti, ge mihindifiña zlam kə kəli àna nañ a do. Tamal nagrañ nahkay ti hojo nəməta ! Nənğətfəña zlam kə kəli a do ni ti avu məmərani. Maslaña əbi esliki macafəña nu kə məmərani gani nana bi. ¹⁶ Nu nəbu nəhi Ma Məweni Sulumani ana mis kələvad. Ay təwi gani nani avu miji zlabay do, adaba mam, Melefit əfəku njəda ga magrani. Tamal nəhi Ma Məweni Sulumani ana mis do nahəma, Melefit mətəraβ nu ! ¹⁷ Tamal təwi gani nani nagrañ ka mawayay goro ti si akal təpəlləñ nu. Ay əgia nəgray ka mawayay goro do, nagrañ ti adaba Melefit əfuva a ahar va palam. ¹⁸ Tamal ti əgia nahkay ti nənğətləñ mam ? Ere ye ti nənğətləñ ni ti nihi : nəhi Ma Məweni Sulumani ana kəli ga sulum. Ku tamal ahər ədəm lekələm kəvumuləñ zlam nəngu ni, nihindiliñ zlam kə kəli ndo.

¹⁹ Nu evidi ga maslaña do, nu nəgur ahər goro. Ay ti nəza ahər goro a, niğia evidi

* 9:9 Mənjay Mimbiki 25.4. Ka sarta gani nani ti təzləb zlam ti àna aday do : slasla təcəlki.

ge mis a dek, ti nâhëlibiyu mis ana Krist a kay dal-dal, ti tîfëki ahàr lala. ²⁰ Ka ya ti nu nêbu e kidîŋ ga ndam *Zude bu nahëma, nanjêhad akada nu zal Zude, adaba nawayay ti nâhëlibiyu tay ana Krist ti tîfëki ahàr lala. Ka ya ti nu e kidîŋ ga ndam ya tadëbay Divi ge Melefit ya Mëwiz àbëki ni bu nahëma, nanjêhad akada ga maslaŋa ya adëbay Divi ge Melefit gani nani ni, ay Mëwiz àna Divi gani nani àfëku ŋgasa va do. Nagray nahkay ti nâhëlibiyu tay ana Krist, ti tîfëki ahàr lala. ²¹ Ka ya ti nu e kidîŋ ga ndam ya tèsër Divi ge Melefit do ni bu ni ti nanjêhad akada ga maslaŋa ya ti àsër Divi ge Melefit do ni, ti nâhëlibiyu tay ana Krist, tîfëki ahàr lala. Ay ti nu maslaŋa ya ti àsër ma ge Melefit do ni do, adaba nèsëra nègëskabá ma ge Krist a. ²² Ka ya ti nu e kidîŋ ga ndam ya ti tèsërkaba divi ge Melefit a lala faŋ ndo ni ti nanjêhad akada ga maslaŋa ya ti àsërkaba divi ge Melefit a lala faŋ ndo ni, ti nâhëlibiyu tay ana Krist, ti tîfëki ahàr lala. Nahkay ka ya ti nu e kidîŋ ge mis weley weley bu do ni dek ti nazay manjêhad ga ndam nani, adaba nawayay ti ku àbi àbi nëngu ni nâhëlibiyu mis ndahan ana Krist ti mâhëŋgay tay. ²³ Ere gani nani ya nagray ni dek ti, ti Ma Mëweni Sulumani môru kama kama, ti Melefit mâgru sulum gayan akada ya agri ana ndam gayan ndahan ni.

²⁴ Kèsëruma, ka ya ti mis tacuhwakaboru ti tèsër way eminjiiyu enji way nahëma, tacuhwakaboru ti nday dek ka ahar bëlaŋ. Ay ti mis bilin gatay enjiyu enji : àra ènjiiyu ti tavi zlam ka duwa gani. Nahkay ti lekulëm day si kèzum njëda gekëli akada ga ndam ya ti tacuhwakaboru ni, ti këngetum zlam bilegeni. ²⁵ Ndam ga hwa dek tëcahavu àna hwa ga njëda, ti vu gatay mësërvu àna naŋ. Ere ye ti tagray ni dek, tawayay ti tënget zlam ka duwa gani ; zlam gani ti àpësfëŋ kà tay do, agëdavu. Ay leli ti zlam ya ti Melefit avi ana leli azuhva tawi geli ni ti àgëdavu do, amëlëbu ga kaŋgay-kaŋgayani. ²⁶ Nahkay zla nahëma, nu day nêbu nagray tawi lala akada ga maslaŋa ya ti acuhworu ndëlaëba ni, ahkay do ni akada ga maslaŋa ya ti asi mëdukduk ana mis, ahar gayan

àdoru a had do ni. ²⁷ Nægri daliya ana vu goro, nægri ere ye ti nu nawayay ni, do ni ti bi nu ya ti nêhi ma ge Melefit ana mis ndahan ni anëŋgët zlam azuhva nani akada gatay ni do.

10

Kêhëŋgrumioru ahàr a had ana përa ba

¹ Bëza ga mmawa goro ni, zlam ya ti àgrakivu ka ata bëŋ geli ka sarta ge Mëwiz ni ti àgëjazlki ahàr ke këli ba. Ka sarta gani nani ti Melefit àfëkiaya maklaëasl ka tay a dek ga majëgay tay àna naŋ a. Nday dek tàtuwadëba Dëluv Ndizeni na daya. ² Gatay ya ti maklaëasl àhërkiaya ka tay a akaba ya tàtuwadëba dëluv ni ba ni ti, kala Melefit àbara tay a dek. Melefit àgray nahkay ti, àwayay ti nday dek tigi akaba Mëwiz akada mis bëlaŋ. ³ Nday dek tëzuma zlam mëzumani ya Melefit àvi ana tay na. ⁴ Nday dek tisia yam ya Melefit àvi ana tay na. Yam gani nani ti àŋgëzaya a pëladëba. Pëladëba gani nani ti Melefit àvi ana tay, nani ti *Krist, asawadoru akaba tay. ⁵ Ku àgrava nahkay nëngu ni, mis ahar gëdakani e kidîŋ gatay bu tægri zlam sulumani ana Melefit ndo. Nahkay tëmët, hud gili dek kisim gatay.

⁶ Zlam gani nday nani tàgrakivu ka tay ti adaba tàwaya magudar zlam a. Awayay adëfiki zlam ana leli, ti màgudar zlam akada gatay ya tàwayay magudarani ni ba. ⁷ Mis ndahan e kidîŋ gatay bu tënjëkia ka mëhëŋgrioru ahàr a had ana përa. Àbu mëbëkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi : « Mis tënjëhada, tëzuma zlam a akaba tisia zlam a, mëk tìcikaba ga mëhëbïani ana përa.* » Lekulëm zla nahëma këngrumkivu ka mëhëŋgrioru ahàr a had ana përa akada gatay ni ba. ⁸ Mis ndahan e kidîŋ gatay bu tàgra hala, nahkay Melefit àbazl tay dëbu kru kru cë mahar mahkër ka fat bëlaŋ. Lekulëm zla nahëma këngrum hala akada gatay ni ba. ⁹ Mis ndahan e kidîŋ gatay bu tëshëlfëŋa eyë kè Melefit a. Nahkay Melefit àslërkibiyu zlam a had kay ka tay, àbazla tay a. Lekulëm zla nahëma, këshëlfëŋa eyë kè Krist akada gatay ya tëshëlfëŋa kè Melefit a ni ba. ¹⁰ Mis ndahan e kidîŋ

* 10:7 Mahërana 32.6.

gatay bu tázərđia ma ana Melefit a. Nahkay əslərki biyu məslər gayan ka tay, əbazla tay a. Lekələm zla nahəma kəzərdum ma akada gatay ni ba.

¹¹ Melefit əgri zlam nday nani ana tay nahkay ti, awayay ti adəfiki zlam ana mis. Nahkay təbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu, ga məziaba azay slimi ana leli a, adaba leli məbu ka mandav ga duniya wudak. ¹² Nahkay zla ti maslaña ya ti əhi ana ahər nañ əbu əna njəda ni ti məbavu slimi. Tamal əbavu slimi do ni ti ara ejikia ke divi a. ¹³ Zlam ya ti ejiñkia kəli ke divi a ni ti ejiñkia mis a dek. Ay Melefit ti ara ajənaki kəli akada gayan ya adəm ni : zlam ya ti akal eti-jinñkia kəli a atətam njəda gekəli ni ti Melefit amacafəña zlam nday nani ge mijinñkia kəli ke divi a. Ka ya ti zlam nday nani tawayay tijinñkia kəli a nahəma, Melefit aməvi njəda ana kəli ge miəseni, ti katamumaba.

¹⁴ Ndam goro ni, nawayay kəli. Tamal kicəma pakama goro ya nəhi ana kəli na ti, kəhədəkumfəñiyu kə pəra ba. ¹⁵ Lekələm ya nəhi pakama hini ana kəli ni ti kəsəruma zlam a. Jalumki ahər lala, pakama gani jiri do aw ? ¹⁶ Ka sarta ya ti məzumumkabu dəf ge Melefit nahəma, mazay hijiyem akaba zum ni, məgri səsi ana Melefit mək leli dek misi. Leli dek misi zum ni ka ahar bəlan ti, adafaki ti leli miğia akada mis bəlan akaba Krist a adaba mimiz gayan əngəziaya ana leli a. Nahkay day mazay *dipen, mesekeba, məzumum. Magray nahkay ti, adafaki ti vu geli əgia akada vu bəlan akaba Krist a. ¹⁷ Dipen ya mesekeba, məzumum ni ti dipen bəlan. Nahkay leli dek miğia akada vu a bəlan, adaba dipen ya məzumum ka ahar bəlan ni ti dipen bəlan.

¹⁸ Nahkay ndam *Izireyel day ka ya ti təbu təzum aslu ga zlam ya ti tisləni ana Melefit ni ti tigi bəlan akaba Melefit do aw ? ¹⁹ Pakama hini ya nəhi ana kəli ni ti adəmvaba ahəmamam ? Adəmvaba ti aslu ga pəra akaba pəra pərani ti təbu əna njəda ededən aw ? ²⁰ Aha, təbi əna njəda bi. Ay ka ya ti ndam ga pəra tagray pəra gatay, tisləni zlam ni ti, tisləni ana Melefit do, ana seteni sawan. Nahkay zla nahəma, nawayay ti kigəm bəlan akaba seteni ba. ²¹ Kisəm zum

ga Bay geli mək kisəmkiyu ge seteni keti ni ti əgravu do. Nahkay day kəzumum zlam ga Bay geli mək kəzumumkiyu ge seteni keti ni ti əgravu do. ²² Magray nahkay ti, mawayay ti Bay geli məzumki bəruv ke leli aw ? Lekələm kəhumi ana ahər njəda geli atam gayan aw ?

Grum zlam ya ti ajənaki mis ndahan ni

²³ Kədəmum ahkado zlam ni dek kisləmki magrani. Iy, zlam ni dek kisləmki magrani ededən, ay ti zlam dek ti ndahan təjənaki mis do. Zlam ni dek kisləmki magrani ededən, ay ti zlam dek ti ndahan təzoru mis kama e divi ga Yezu bu do. ²⁴ Ku way way do adəbay zlam ga məjənaki ahər gayan ciliñ ba, mədəbay zlam ga məjənaki mis ndahan kwa sawan.

²⁵ Nahkay zlam ya ti təsəkumoru a gosku bu ni dek kisləmki məzumumani. Araña əhəli ahər ana kəli ba : kəhindəm day ba. ²⁶ Adaba mam, duniya akaba zlam gani dek ti ga Bay geli. †

²⁷ Tamal maslaña ya ti əfəki ahər ka Yezu do ni əzala kəli a ga məzum zlam akaba nañ a mək kədəguma nahəma, zumum ere ya avi ana kəli ni dek. Araña əhəli ahər ana kəli ba : kəhindəm day ba. ²⁸ Ay tamal bi maslaña nahan əhi ana kəli ahkado : « Hini aslu ga pəra » nahəma, kəzumum ba. Kəzumum do ni ti azuhva maslaña nani ya əhi ana kəli ni, ti ahər əhəli ba. ²⁹ Nədəm nahkay ti, nədəmki ti ka majalay ahər ga maslaña ya ti awayay azum ni do ; nədəmki ti ka majalay ahər ga maslaña ya ti əhi ma gani ni.

Tamal əhua ma gana mək nədəm nəgur ahər goro, nəzum zlam ni kekileña nahəma, maslaña gani nani ya əhu ma ni ara adəm nu nəgudara zlam a. Ay tamal adəmkua nahkay ti əbəlay do. ³⁰ Tamal nəgri səsi ana Melefit ga zlam ya nəzum ni mək maslaña nahan adəmku ma, adəm ahkado nəgudara zlam a nahəma, əbəlay do, adaba nəgria səsi ana Melefit a əndava.

³¹ Nahkay tamal bi kəzumum zlam, bi kisəm zlam ahkay do ni bi kəgrum zlam weley weley do dek nahəma, grum ti mis təzləbay Melefit əna nañ. ³² Kəgrum zlam ya ti ejiñkia mis ke divi a ni ba, ku ndam

† 10:26 Mənjay Limis 24.1.

*Zude, ku nday ya ndam Zude do ni, ku ndam ge Melefit ya *təcakalavu ku eley eley do dek ni, kəgrum zlam ya ti ejinikia tay ke divi a ni ba. ³³ Nu nəbu nagray ti nahkay : zlam ya nagray ni dek, nawayay ti mabəlafəŋ kè mis ndahan ni dek. Nəjalaki ahàr ke ere ya ajənaki nu ni do ; nəjalaki ahàr ti ke ere ye ti ajənaki mis ndahan ni dek sawaŋ. Nagray nahkay ti, nawayay ti Melefit mähəŋgay tay.

11

¹ Nahkay grum zlam dek akada goro ya nagray ni ; nu day nəbu nagray zlam dek akada ge *Krist ya agray ni.

Məfakabu zlam ka ahàr

² Nəgri səsi ana kəli adaba kəbum ka-jalumku ahàr a zlam bu dek, kəgəsumkabá pakama ya təhu mək nəcahi ana kəli na. ³ Ay ti ere ye ti nawayay ti kicəm lala ni ti nihi : agur zawal dek ti *Krist ; agur wal ti zal ; agur Krist ti Melefit. ⁴ Tamal ti zal ahəŋgalay Melefit ahkay do ni ahəŋgri pakama ge Melefit ana mis, naŋ àbu àna azana ka ahàr nahəma, anjak Bay ya agur naŋ ni. ⁵ Ay tamal ti wal ahəŋgalay Melefit ahkay do ni ahəŋgri pakama ge Melefit ana mis, naŋ àbi àna azana ka ahàr bi nahəma, anjak bay ya agur naŋ ni. Egi zlam ge mimili, akada ga wal ya awəskaba ahàr a ndəlu6 ni. ⁶ Nahkay tamal wal awayay məfakabu azana ka ahàr do nahəma, hojo məwəskaba, nani dek zlam bəlaŋ. Ay kəsəruma wal ya ti awəskaba ahàr a ahkay do ni ekelkia məhər a asay mimili ti ahàr àdəm məfakabu azana ka ahàr. ⁷ Zal zla nahəma, ahàr àdəm əfakabu azana ka ahàr ba, adaba Melefit àgraya naŋ ka mazavu gayaŋ ga madafaki njəda gayaŋ a. Wal ti ni Melefit àgraya naŋ ga madafaki njəda ga zal a. ⁸ Melefit àgraya zal a ti àna jamaŋgay ge mis walana do, àgraya wal àna jamaŋgay ge mis zalana sawaŋ. ⁹ Melefit àgraya zal a ti azuhva wal do. Àgraya wal azuhva zal a sawaŋ. ¹⁰ Nahkay ti ahàr àdəm wal məfakabu azana ka ahàr, ga madafakiani maslaŋa àbu agur naŋ. Agray nahkay ti azuhva *məslər ge Melefit. ¹¹ Ku tamal nahkay nəŋgu ni, afa geli ndam ga Bay geli ni ti wal anjəhadıvu a ahar vu ana zal, zal

day anjəhadıvu a ahar vu ana wal. ¹² Wal ti Melefit àgraya naŋ àna jamaŋgay ge mis zalana, zal ti ni wal ewi naŋ. Ay mis dek ti Melefit àgraya tay a.

¹³ Jalum a ahàr gekəli bu lala day nimi : tamal wal ahəŋgalay Melefit məfakabu azana ka ahàr do ni ti àbəlay aw ? ¹⁴ Mis dek təsəra, tamal zal agalkabu ahàr ti nani zlam ge mimili do aw ? ¹⁵ Ay wal ti ni tamal agalkabu ahàr nahəma, nani zlam məbəlani dal-dal do waw ? Melefit àgray məhər ga wal mədək zilip ti ga maŋgah ahàr gayaŋ a kəla ga azana ya amal afakabu, aŋgah ahàr gayaŋ àna naŋ ni. ¹⁶ Maslaŋa ya ti àgəskabu pakama hini ya nədəm ni do ni ti si mıcı lala : leli magray ti nahkay, ndam ga Yezu ya *təcakalavu a kəsa gərgərani bu ni dek tagray nahkay, tədəbay divi nahan do.

Məzum dəf ge Melefit

¹⁷ Pakama nahan àbu nəhi ana kəli, a hud ga pakama nani bu nahəma nəgri səsi ana kəli do simiteni. Adaba ere ye ti kəgrum ni àzoru kəli kama do, ahəŋgaroru kəli kələŋ sawaŋ. ¹⁸ Ma ya nəhi ana kəli enjenjeni nahəma, nihi : Nici, təhu ahkado ka ya ti kacakalumvu ni ti kəbum kicirəmvu. Tədəm nahkay ti nətamahay ma gatay ni ahar gədakani jiri ededıŋ. ¹⁹ Lekuləm kicirəmvu nahkay ti àgəski, adaba Melefit awayay adafaki nday ya təfəki ahàr ka Yezu lala ni, ti mis dek təsər tay. ²⁰ Nahkay ka ya ti lekuləm kəbum kacakalumvu kəzumum ni ti dəf ga Bay geli do. ²¹ Adaba kəcakalumva nahkay ti, ku way way do azum zlam zlam gayaŋ ; mis ndahan ləwir awər tay, mis ndahan ti ni zum abazl tay. ²² Tamal kawayum məzumum zlam akaba misəm zlam nahəma, kəzumumbiyu a magam, kisumbiyu a magam gekəli do aw ? Nahkay ti kəmənjumləŋ kà ndam ge Melefit ni ti akada nday zlam masakani zla do aw ? Kawayum kəbumki mimili ka ndam ya ti zlam gatay àbi ni zla do aw ? Nihi nahəma, nəhi mam ana kəli mam ? Nəgri səsi ana kəli zla tək ? Aha, nəgri səsi ana kəli do simiteni.

²³ Pakama ya nəhi ana kəli ni ti, nani ma ga Bay geli Yezu. Pakama gani nihi : A hud ga məlavaf ya tara təgəsi Bay geli Yezu ana

ndam mægur ndam *Zude ni bu ni ti, Yezu àzay *dipeŋ, ²⁴ àgri sasi ana Melefit, èsekaba, àdàm : « Hini hi ti aslu ga vu goro, navay ti ga mahəŋgay kəli. Grumoru nahkay, ti kàjalumku ahàr. » ²⁵ Nahkay day ka ya ti təzuma zlam na àndava nahəma, àzay hijiyem akaba zum, àdàm : « Àna zum ge hijiyem hini ti Melefit awəlkabu pakama gayəŋ akaba ge mis ; məwəlvani nani ti maweni. Awəlkabu ti àna mimiz ga vu goro. Grumoru nahkay. Ka ya ti ekisəm akada hini lu ni ti kàjalumku ahàr ka ahar bəlaŋ. » ²⁶ Bay geli àdàm nahkay ti, awayay adafaki ti ka ya ti kəzumum dipen akada hini akaba kisəm zum akada hini nahəma, kədəfumiki ana mis ti təsər Bay geli àməta. Akədəfumikioru ana tay duk abivoru ana manğa gayəŋ a.

²⁷ Nahkay ti maslaŋa ya ti azum dipen ahkay do ni esi zum ge hijiyem ga Bay geli, àjalaki ahàr do ni ti, àgudara zlam a, adaba àmənjaləŋ ka vu ga Bay geli akaba mimiz gayəŋ ni akada zlam masakani. ²⁸ Nahkay zla nahəma, ahàr àdàm ku way way do məsərkaba majalay ahàr gayəŋ a lala day kwa ti məzum, mīsi. ²⁹ Adaba maslaŋa ya ti azum, esi, àsərkaba vu ga Bay geli a do ni ti, naŋ naŋani agray ti Melefit mātəraŋ naŋ. ³⁰ Mis kay e kidin gekəli bu tēbesey do, ndahaŋ njəda àfəŋ kà tay bi, ndahaŋ ti ni təmət ti, azuhva zlam gani nani. ³¹ Tamal ti məsərkaba majalay ahàr geli a lala ti, amal Melefit àtraŋ leli ndo. ³² Bay geli atraŋ leli ti, acahi zlam ana leli, adaba awayay ti ka ya ti aməwəl ndam ga *duniya àna seriya ni ti àwəl leli akaba tay ba.

³³ Nahkay bəza ga mmawa goro ni, ka ya ti kacakalumvu ga məzum daf ge Melefit nahəma, jəgum mis dek tɪnjikaba day. ³⁴ Tamal maslaŋa gani ləwir awər naŋ nahəma, məzumbiya zlam a magam a day. Do ni ti, ka ya ti kàcalumva ni ti, akəgrum ti Melefit məwəl kəli àna seriya.

Ma ndahaŋ ni ti, nu eninjəa day kwa ti anəslamalakabu tay.

12

Njəda ga magray təwi gərgərani ya Məsuf Njəlatani avi ana mis ni

¹ Bəza ga mmawa goro ni, nihi ti nəzlapaki ka njəda ga magray təwi gərgərani ya *Məsuf Njəlatani avi ana mis ni. Nawayay ti kicəm ma gani lala. ² Serumki ka ya ti lekələm kəbum kəgrum pəra nahəma, kigəma evidi ga pəra nday nana. Pəra nday nani ku tamal təzlapay koksah nəŋgu ni, təbia kəli a zlam magudarani va. ³ Nahkay zla nahəma, nəhi ana kəli vay-vay : Maslaŋa ya ti njəda ga *Məsuf ge Melefit àniviyu ni ti ŋgay Melefit mətikwesla Yezu a ti àdàm do. Ay maslaŋa ya ti adàm : « Yezu Bay geli » ni ti, maslaŋa nani àdàm nahkay ni ti àna njəda ga Məsuf Njəlatani ededɪŋ.

⁴ Njəda ga magray təwi ya Məsuf Njəlatani avi ana mis ni ti təbu gərgəri kay, ay Məsuf Njəlatani gani ti bəlaŋ. ⁵ Təwi ya ti Bay geli avi ana mis ga magrani ni ti təbu gərgəri kay, ay Bay geli gani ti bəlaŋ. ⁶ Divi ya Melefit avi ana mis ga magray təwi ni ti təbu gərgəri kay, ay Melefit gani ti bəlaŋ : agray ti mis dek təgray təwi gani nani dek ti naŋ. ⁷ Nahkay Melefit adafaki njəda ga Məsuf Njəlatani gayəŋ a manjəhad ga ku way way do geli bu dek. Agray nahkay ti ga məjənavani àna naŋ e kidin geli bu. ⁸ Ana mis ndahaŋ nahəma, Məsuf Njəlatani avi njəda ana tay ti təsər majalay ahàr sulumani ge Melefit ti təhəŋgri ana mis, təjənaki tay àna naŋ. Ana mis ndahaŋ ti Məsuf gani bəlaŋani ni avi njəda ana tay ti təsər ere ye ti Melefit awayay ni ti təhəŋgri ana mis. ⁹ Ana mis ndahaŋ ti Məsuf gani bəlaŋani ni avi njəda ana tay ti təfəki ahàr ke Melefit tətəm mis ndahaŋ. Ana mis ndahaŋ ti Məsuf gani bəlaŋani ni avi njəda ana tay ti təhəŋgaraba mis a arməwər ba. ¹⁰ Ana mis ndahaŋ ti avi njəda ana tay ti təgray zlam ya mis tɪpi day-day ndo ni. Ana mis ndahaŋ ti avi njəda ana tay ti təhəŋgri pakama ge Melefit ana mis. Ana mis ndahaŋ ti avi njəda ana tay ti təsərkaba Məsuf ge Melefit a nday ata məsuf magədavana. Ana mis ndahaŋ ti avi njəda ana tay ti təzlapay ma həma gərgərani ya nday ndayani təsər do ni. Ana mis ndahaŋ ti ni avi njəda ana tay ti təhəŋgaraba ma həma gərgərani ya nday ndayani təsər do na ni. ¹¹ Təwi gani nani gərgərani ni dek

ti Məsuf bəlanani gani nani agray. Avi njəda gərgərani ana ku way way do akada gayan ya awayay ni.

Leli dek mığia akada vu a bəlan

¹² Məzum mazavu ga vu ge mis. Vu ge mis ti bəlan, ay ti zlam gərgəri kay təfəñ. Ku zlam gərgəri kay təfəñ nəngu ni, vu ni ti bəlan. *Krist day nañ nahkay. ¹³ Nədəm nahkay ti adaba leli dek ku ndam *Zəde, ku nday ya ndam Zəde do ni, ku evidi, ku nday ya ti evidi do ni, leli dek Melefit àbara leli àna Məsuf bəlanana, mığia akada vu a bəlan. Àvia Məsuf gayan bəlanani na ana leli a : Məsuf gani nani ti akada ga yam ya təcəhiaya ana mis a ti esi bira ni.

¹⁴ Nahkay zla ti zlam ya təfəñ kà vu ge mis ni ti bəlan do ; nday kay. ¹⁵ Bi asak adəm : « Nu ahar do, nahkay nu nəfəñ kà vu bi. » Ku tamal àdəma nahkay nəngu ni, nañ àfəñ kà vu ni va bi aw ? ¹⁶ Ahkay do ni bi slimi adəm : « Nu eri do, nahkay nu nəfəñ kà vu bi. » Ku tamal àdəma nahkay nəngu ni, nañ àfəñ kà vu ni va bi aw ? ¹⁷ Tamal mis vu gayan ni dek eri, zlam ndahan təfəñ bi ti, eci slimi ti àna mam ? Ahkay do ni bi tamal vu gayan ni dek slimi ti, ezə zlam ti àna mam ? ¹⁸ Ay ti Melefit àgraya vu ge mis a nahkay ndo. Àgraya mis a ti, zlam təfəñ gərgəri kay, àbafəñ tay kà vu ni bəlan àna bəlan ka mawayay gayan. ¹⁹ Tamal zlam ya təfəñ kà vu ni dek zlam bəlan, nday gərgəri do nahəma, vu ni àbu mba waw ? ²⁰ Ay ti Melefit àgraya mis a nahkay ndo. Àgraya vu na ti zlam təfəñ gərgəri kay, vu ni bəlan.

²¹ Bi eri ahi ana ahar : « Nəwayay kur do » ni ti, esliki məhiani tata waw ? Ahà day bi ahi ana asak : « Nawayay kur do » ni ti, esliki məhiani tata waw ? Aha ! Tisliki mədəmani do ; ²² zlam təfəñ kà vu ya mis tədəm njəda təfəñ kà tay bi ni, ay zlam nday nani ti tagray təwi dal-dal. Tamal təhəlfəña tay kà vu na ti vu ni àgray təwi do. ²³ Ay zlam ndahan təfəñ kà vu ya mədəm tıslı arañə ndo ni, zlam nday nani ti məfi ahà ana tay tətama zlam ndahan na. Zlam ndahan təfəñ kà vu ya mədəm mis tıpi ba asay mimili ni, mañgah tay àna zlam sulumani. ²⁴ Zlam ndahan təfəñ kà vu ya mədəm mis tıpi ni ; məbəki zlam sulumani ka tay do.

Nahkay Melefit àgraya vu ge mis a nahəma, awayay afi ahà ana zlam ya mədəm tıslı arañə ndo ni àtama zlam ndahan na. ²⁵ Àgra nahkay ti, awayay ti vu ge mis èsevu ba, awayay ti zlam ya təfəñ kà vu ni dek tığray təwi ka ahar bəlan, təjənavu e kidiñ gatay bu. ²⁶ Nahkay tamal zlam bəlan ya àfəñ kà vu ni acakay daliya ti zlam ndahan ni dek təcakay daliya daya. Tamal tazləbay zlam bəlan ya àfəñ kà vu ni ti zlam ndahan ni dek təmərvu daya.

²⁷ Lekələm zla ti, lekələm dek vu ge Krist. Nahkay ku way way do gekəli dek àfəñ kə Krist akada ga zlam ya təfəñ kà vu ge mis ni. ²⁸ Nahkay e kidiñ ga ndam ge Krist ya *təcakalavu ni bu nahəma, Melefit àbəhad enjenjeni ti ndam *asak. Ye cə ti ndam ya təhəngri pakama ge Melefit ana mis ni, ya mahkər gani ndam ya ti təcəhi zlam ana mis ni. Mək àbəhad ndam ya tagray zlam ya mis tıpi day-day ndo ni, ndam ya ti tahəngaraba mis a arməwər ba ni, ndam ya ti təjənay mis ni, ndam ya ti tədəfiki divi ana mis ni akaba ndam ya ti təzlapay ma həma gərgərani ya ti nday ndayani təsər do ni. ²⁹ Melefit àbəhad mis ni dek ti ndam asak aw ? Mis ni dek ti nday ndam ya ti təhəngri pakama ge Melefit ana mis ni aw ? Mis ni dek ti nday ndam macəhi zlam ana mis aw ? Mis ni dek ti nday ndam ya ti tagray zlam ya ti mis tıpi day-day ndo ni aw ? ³⁰ Mis ni dek ti nday ndam mahəngaraba mis a arməwər ba waw ? Mis ni dek ti nday ndam ya ti təzlapay ma həma gərgərani ya nday ndayani təsər do ni aw ? Mis ni dek ti nday ndam mahəngaraba ma həma gərgərani ya nday ndayani təsər do na ni aw ? Aha, nahkay do ! ³¹ Ay ti njəda ga *Məsuf Njəlatani ya avi ana mis ni ti ndahan gədəkani tətam ndahan. Nahkay ti hindəm nday nani kay.

Nihi nahəma, nədəfiki divi nahan ana kəli. Divi nani ti sulumani dal-dal, àtam ndahan ni dek.

13

Mawayavani ti àtam zlam ndahan dek

¹ Ku nəzlapay ma həma gərgərani ya nəsər do ni, ku ma həma ge mis ku ma ga *məslər ge Melefit nəngu ni, tamal nəwayay

mis do nahəma, nahənday akada ga ara ahkay do ni akada ga gonjonu ya tasi aday ana tay, tahənday ni cilin. ² Ku nahəngri ma ge Melefit ana mis, ku nəsera zlam a dek, ku nəsera zlam maŋgahani ge Melefit na dek, ku nəfəkia ahər ke Melefit a daldal àtama mis ndahaŋ a, nahkay nisliki məhiani ana həma tāsłəkaba a məlan gatay ni ba mək tasłəkaba efeedin a nəngu ni, tamal ti nəwayay mis do nahəma, nisli arəŋa do. ³ Ku nidiaba zlam goro a dek ana ndam talaga, ku nəgəskabu ti mis tēviyek nu adaba nəfəkia ahər ka Yezu a nəngu ni, tamal nəwayay mis do nahəma, nəŋgətiki arəŋa do.

⁴ Maslaŋa ya ti awayay mis ni ti anjəhad ahəmamam? Maslaŋa gani nani ti ebesi ana mis, agri sulum ana mis, əgraləŋ solu kə mis do, əji zlabay do, əzay ahər gayaŋ naŋ gədakani do. ⁵ Əgray zlam ge mimili do, əwayi zlam ana huđ gayaŋ cilin do, əzum bəruv weceweci do, əgəs zlam ya mis tagudari ni a bəruv vu do. ⁶ Maslaŋa gani nani ti zlam ge mis ya təgudar ni əsi bi; amərvu əna zlam jireni ge mis ya tagray ni, ⁷ ambərfəŋa zlam ya mis təgri na dek kə tay a, agəskabu pakama ge mis, awayay ti zlam ge mis ya tagray ni dek mālā kigeni, əmbrəŋ mawayay mis day-day do.

⁸ Maslaŋa ya awayay mis nahəma, mawayay mis gayaŋ ni əndav day-day do. Pakama ge Melefit ya tədəm əna njədə ga Məsuf gayaŋ ni ti, a vad nahaŋ atəmbərəŋ, atəhəngri ana mis va do. Ma həma gərgərani ya mis təzlapay tay əna njədə ga *Məsuf Njəlatani, təsər tay do ni ti, a vad nahaŋ atəmbərəŋ tay, atəzlapay tay va do. Məsər zlam ge mis ya təsər əna njədə ga Məsuf Njəlatani ni ti, a vad nahaŋ Məsuf Njəlatani aməvi njədə gani ana tay va do. ⁹ Zlam nday nani atagravu nahkay ti, adaba nihi ti ere ya məsər ni ti məsəraba dek faŋ ndo, əhəcikivu ana leli; pakama ge Melefit ya məhəngri ana mis əna njədə ga Məsuf gayaŋ ni ti mədəmaba dek faŋ ndo, əhəcikivu ana leli. ¹⁰ Ay ka ya ti Melefit emendeveriŋa təwi gayaŋ a ni ti, ere ye ti ahəci leli ni ti amələbi va bi.

¹¹ Nədəm nahəma, ka ya ti nu a wur bu ni ti nəzlapay akada ga bəza ni, nəjalay

ahər akada ga bəza ni, nədəgəzl zlam akada ga bəza ni. Ay ka ya ti nigia gədəkana ni ti, nəmbrəŋa zlam ga bəza ya tagray na, nəgray va do. ¹² Nahkay day, nihi ti mipi Melefit lala do, akada geli ya mipi vu geli a kutrum magədavani bu mipi lala do ni: ka fat gani nani ti emipivu akaba Melefit e eri vu e eri vu lala. Nihi ti nəser Melefit lala faŋ do, ay ka fat nani ti anəsər naŋ lala akada gayaŋ ya əsəra nu a ni.

¹³ Nihi ti zlam mahkər təbu kaŋgaya: məfəki ahər geli ya məfəki ke Melefit ni, məsər zlam geli ya məsər Melefit amagray zlam dek sulumani ni, akaba mawayavani geli ya mawayumvu ni. Ay e kidin ga zlam mahkərani nday nani bu ni ti, ere ye ti ətam ndahaŋ ni ti mawayavani geli ya mawayumvu ni.

14

Njədə ga Məsuf Njəlatani ya avi ana mis ni

¹ Nahkay zla nahəma, zum njədə gekəli ti kawayum mis. Hindəm njədə ga *Məsuf Njəlatani ya avi ana mis ni kay. Ahar gədəkani hindəm njədə ga məhəngri ma ge Melefit ana mis. ² Adaba mam, maslaŋa ya ti azlapay ma həma gərgərani ya naŋ naŋani day əsər do ni ti, əzlapi ana mis do, əzlapi ti ana Melefit cilin. Nahkay ti maslaŋa ye eci ma gayaŋ ni əbi; maslaŋa nani adəm pakama *maŋgahani ge Melefit əna njədə ga Məsuf Njəlatani cilin. ³ Ay maslaŋa ya ti ahəngri ma ge Melefit ana mis ni ti əhi ana Melefit do, əhi ana mis əna ma həma gatay. Nahkay ma ya əhi ana tay ni avi njədə ana tay, əjənaki tay, azoru tay kama e divi ge Melefit vu. ⁴ Maslaŋa ya ti azlapay ma həma gərgərani ya naŋ naŋani day əsər do ni ti azoru ahər gayaŋ kama e divi ge Melefit vu cilin. Ay maslaŋa ya ahəngri ma ge Melefit ana ndam ga Yezu əna ma həma gatay ni ti ma gayaŋ azoru tay dek kama e divi ge Melefit vu.

⁵ Nu nawayay ti lekələm dek kəzlapum ma həma gərgərani ya ti lekələm lekələmeni day kəsərur do ni, ay ti nawayay ahar gədəkani ti kəhəngri ma ge Melefit ana mis. Maslaŋa ya ti ahəngri ma ge Melefit

ana mis ni ti àtama maslaŋa ya ti azlapay ma hëma gërgërani ya naŋ naŋani day àsër do na, ahkay do ni si ahëngriaba ma hëma ya azlapay ni ana tay a kwa. Tamal ahëngriaba ana tay a nahëma, ma gayan ni azoru ndam ga Yezu kama kama e divi ga Yezu vu. ⁶ Nihi nahëma, bëza ga mmawa goro ni, bi nakoru afa gekëli, nëhi ma ana këli àna ma hëma gërgërani ya leli dek mësër do ni ti, ma goro gani ajënakï këli ti ahëmamam? Ahàr àdëm nakoru afa gekëli ti naŋgëhadï pakama mangahani ge Melefit ana këli, nëdëfiki mësër zlam ana këli, nëhëngri ma ge Melefit ana këli, ahkay do ni nëcahi zlam ana këli. Tamal nëgra nahkay day kwa ti nëjënakia këli a do aw?

⁷ Mëzum mazavu ga zlam ge mereki, bi slelim, bi tindë. Zlam nday nani ti tëhënday ka ahàr gatay do. Nahkay tamal kësër miveni lala do ni ti, ku kivi slelim, ku tindë nëŋgu ni mis tësërkaba ge mereki weley do. ⁸ Nahkay day tamal kësër mivi slimi cicek do ni ti, mis atëslamalavu, atëdëm hini cicek ga kadvu ti ahëmamam? ⁹ Lekulëm day nahkay: ka ya ti kazlapum ma hëma ya lekulëm lekulëmeni kësërum do, mis ndahan day tësër do ni ti mis etici ma gekëli ya kädëmum ni ti ahëmamam? Ma gekëli ni ma masakani. ¹⁰ Ma hëma tëbu kay a duniya bu, ku ma hëma weley weley do dek ndam ga hëma gani tici. ¹¹ Ay tamal nësër ma hëma ga maslaŋa ya ti azlapu ni do ni ti nu nëgia zal zuh mëlän gayan a, naŋ day ègia zal zuh mëlän goro a. ¹² Nëhi ana këli nahëma, ègia kihindëm njëda ga Mësuf Njëlatani ya avi ana mis ni kay ti, hindëm ahar gëdakani ti njëda gani ya tëzoru ndam ga Yezu kama e divi gayan vu ni.

¹³ Nahkay maslaŋa ya ti azlapay ma hëma ya naŋ naŋani day àsër do ni ti mëhëngalay Melefit ti mëvi njëda ga mëhëngriaba ma gayan ya adëmaya ni ana mis a. ¹⁴ Tamal nahëngalay Melefit àna ma hëma ya nu nuani day nësër do ni ti mëbëruv goro amër àna zlam ya nahëngalay ni, ay ka ya ti nahëngalay nahkay ni ti zlam goro ya nëjalay ni àbi. ¹⁵ Nahkay nagray ahëmamam? Anahëngalay naŋ ti àna ma hëma ya nu nuani day nësër do, Mësuf

Njëlatani avu njëda gani ni, ay anagray nahkay cilin do: anahëngalay naŋ àna ma hëma goro, anëjalaki ahàr daya. Nahkay day enidi limis ti àna ma hëma ya nu nuani day nësër do, Mësuf Njëlatani avu njëda gani ni, ay anagray nahkay cilin do: enidi limis àna ma hëma goro, anëjalaki ahàr daya. ¹⁶ Nëdëm nahkay ti kamam? Nëdëm nahkay ti, tamal këgri sësi ana Melefit àna ma hëma ya nak nakani day kësër do, Mësuf Njëlatani avuk njëda gani ni, mëk bi maslaŋa nahän ahurkiviya ke këli ge mici ere ye ti kädëmum na ti, maslaŋa gani nani esliki mëdëmani « Aya nahkay » aw? Èsliki mëdëmani do, adäba èci pakama gayak ya kädëm ni ndo. ¹⁷ Nak nakani ti këbu këgri sësi ana Melefit lala, ay maslaŋa nani ti ma gayak ya kädëm ni àzoru naŋ kama e divi ge Melefit vu do.

¹⁸ Nu ti nëgri sësi ana Melefit dal-dal, adäba nëzlapay ma hëma gërgërani ya nu nuani day nësër do ni nëtama këli a dek. ¹⁹ Ay ka ya ti ndam ga Yezu tëcakalava nahëma, hojo nëdëmaya ma zlam àna ma hëma goro ya nëjalaki ahàr na ga macahi zlam ana mis ndahan, ere gani nëdëmaya ma dëbu ehimeya àna ma hëma ya nu nuani day nësër do ni.

²⁰ Bëza ga mmawa goro ni, nawayay ti këjalumki ahàr ka zlam nday ndani akada ge mis gëdäkani ni. Àki ka zlam magëdavani ti nawayay ti këjalumki ahàr akada ga bëza cië-ciëni ya tësër magudar zlam do ni. Ay àki ka zlam ndahan nahëma, nawayay ti këjalumki ahàr akada ge mis gëdäkani ni. ²¹ Àbu mëbëkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi:

« Bay Melefit àdëm: “Anëhi ma ana nday hini.

Ma gani nani ti ndam mirkwi atëhi ana tay àna ma hëma nahän.

Ay ku tamal nagray nahkay nëŋgu ni atëgëskabu ma goro ni do.” * »

²² Nahkay ti ma hëma ya mis tësër do ni adëfiki zlam ti ana ndam ya tëfëki ahàr ke Melefit ni do, adëfiki ti ana ndam ya tëfëki ahàr ke Melefit do ni sawän. Ma ge Melefit ya tëhëngri ana mis ni ajënakï ndam

* 14:21 Izayi 28.11-12.

ya tǎfǎki ahàr ke Melefit do ni do, ajǎnaki ti ndam ya tǎfǎki ahàr ke Melefit ni sawaŋ.

²³ Nahkay ka ya ti lekulum ndam ga Yezu kǎcakalumva ðek ka mǎlaŋ bǎlaŋana nahǎma, bi lekulum ðek kazlapum ma hǎma gǎrgǎrani ya lekulum lekulumani day kǎsǎrum do ni, mǎk ndam ndahaŋ tǎhǎrkivaya ke kǎli a. Ndam nday nani ti bi tawayay tici ere ye ti kǎðǎmum ni ahkay do ni bi tǎfǎki ahàr ke Melefit ndo. Ma gekǎli ya kǎðǎmum ni ti etici aw? Etici do! Nahkay atǎhi ana kǎli lekulum ndam seteni do aw? ²⁴ Ay bi lekulum ðek kǎbum kǎhǎŋgrumi ma ge Melefit ana mis ti, mǎk maslaŋa nahaŋ àhurkiviya ke kǎli a. Maslaŋa gani nani ti bi àfǎki ahàr ke Melefit do ahkay do ni bi awayay eci ere ye ti kǎðǎmum ni. Emicia ma gekǎli ya kǎðǎmum na ðek ti, amǎsǎr naŋ bay magudar zlam, Melefit amǎgǎs naŋ àna seriya. ²⁵ Eslini ere ya a mǎbǎruv gayaŋ bu ni ðek amaŋgazlavaya ka dala. Nahkay ti amazlǎbay Melefit, amǎhǎŋgrioru ahàr a hað meleher ndiðani a hað, amǎhi ana kǎli Melefit naŋ àbu e kidiŋ gekǎli bu eðeðiŋ.

Ka ya ti kacakalumvu ni ti grum zlam kigeni

²⁶ Bǎza ga mmawa goro ni, nǎhi mam ana kǎli mam? Ka ya ti kacakalumvu ni ti ku way way do *Mǎsuf Njǎlatani avi njǎða ga magray zlam : maslaŋa nahaŋ bi edi limis, maslaŋa nahaŋ bi acahi zlam ana mis, maslaŋa nahaŋ bi azlapi pakama *maŋgahani ge Melefit àna mis, maslaŋa nahaŋ bi azlapay ma hǎma ya naŋ naŋani day àsǎr do ni, maslaŋa nahaŋ bi ahǎŋgaraba ma hǎma ya naŋ naŋani day àsǎr do ni. Ay ere ye ti kǎgrum ni ðek ti ahàr àðǎm azoru mis kama e divi ge Melefit vu kwa. ²⁷ Tamal mis tǎzlapay ma hǎma gǎrgǎrani ya nday ndayani day tǎsǎr do ni ti tǎzlapay bǎlaŋ àna bǎlaŋ. Mis cǎ, mahkǎr tǎzlapay ciliŋ, àtamkia ba. Ahàr àðǎm mis nahaŋ day ahǎŋgaraba pakama gana kwa. ²⁸ Ay tamal maslaŋa àbi ga mahǎŋgarabana bi ti, ahàr àðǎm maslaŋa ya ti awayay azlapay ni àzlapay e kidiŋ ge mis macakalavani ni bu ba. Ahàr àðǎm mǎzlapi ana ahàr gayaŋ gayaŋani akaba ana Melefit ciliŋ. ²⁹ Ndam ya ti Mǎsuf Njǎlatani avi njǎða ana tay

ga mǎhǎŋgri pakama ge Melefit ana mis nahǎma, mis cǎ, mahkǎr tǎzlapay ciliŋ : mis ndahaŋ ni ti tǎbi slimi, ma gatay ni kigeni tǎk kigeni do waw. ³⁰ Tamal mis àbu ahǎŋgri ma ge Melefit ana mis, mǎk Melefit àvia ma nahaŋ a ana mis nahaŋ ya naŋ àbu maŋjǎhadani digǎsa na ti, ahàr àðǎm maslaŋa ya ti naŋ àbu azlapay ni mǎlakakaba day. ³¹ Lekulum ðek kǎhǎŋgrumi ma ge Melefit ana mis tata, ay ti kǎðǎmum bǎlaŋ àna bǎlaŋ kwa. Ahàr àðǎm pakama gekǎli ya kǎðǎmum ni ti mis ðek tǎsǎr zlam àna naŋ, mis ðek tǎŋgǎt njǎða àna naŋ. ³² Njǎða ya Mǎsuf Njǎlatani avi ana mis ga mǎhǎŋgri pakama ge Melefit ana mis ni ti, mis ya tǎbu àna njǎða gani nani ti tisliki mazlapani àna naŋ ka mawayay gatay tata. ³³ Adǎba mam, Melefit awayay ti mis tǎgray zlam kwaŋa kwaŋa ba. Naŋ awayay ti mis tǎgray zlam kigeni, ti tǎnjǎhadkabu àna sulumani.

Nawayay ti kǎgrum akada ga ndam ga Yezu ya *tǎcakalavu a kǎsa ndahaŋ bu ðek ni. ³⁴ Nahkay ka ya ti kacakalumvu nahǎma, ahàr àðǎm wǎl tǎzlapay ba. Tǎvi divi ana tay ga mazlapani ba. Ahàr àðǎm tǎhǎŋgrioru ahàr a hað ana zawal, akada ge Melefit ya àðǎm a Wakita gayaŋ bu ni. ³⁵ Tamal tawayay tǎsǎr zlam ti, tǎru tǎhindifiŋa kǎ zawal gatay a magam a. Adǎba wal azlapay e kidiŋ ge mis macakalavani bu ni ti àbǎlay do timey.

³⁶ Nǎðǎm nahǎma, pakama ge Melefit ànjǎki enji ti afa gekǎli aw? Ahkay do ni Melefit àhi pakama gayaŋ ti ana kǎli ciliŋ aw? ³⁷ Mis ndahaŋ e kidiŋ gekǎli bu tǎðǎm nday tǎbu àna njǎða ga Mǎsuf Njǎlatani, tǎðǎm tisliki mǎhǎŋgri pakama ge Melefit ana mis. Tamal mis àðǎm nahkay ti ahàr àðǎm agǎskabu pakama goro ya nǎbiki ana kǎli ni ti divi ga Bay geli ya àvi ana kǎli ni. ³⁸ Maslaŋa ya ti àgǎskabu pakama hini do ni ti Melefit day àgǎskabu naŋ do bilegeni.

³⁹ Nahkay zla nahǎma, bǎza ga mmawa goro ni, hindǎm njǎða ga Mǎsuf Njǎlatani ga mǎhǎŋgri pakama ge Melefit ana mis. Hindǎm njǎða gani nani kay. Kǎcumfǎŋa mis ga mazlapay ma hǎma gǎrgǎrani ya nday ndayani day tǎsǎr do na ba. ⁴⁰ Ay zlam

ya kəgrum ni dek ti kəgrum kwanja kwanja ba, grum ti àna divi gani.

15

Yezu Krist àmàta mək àngaba e kisim ba ededīn a

¹ Bəza ga mmawa goro ni, nawayay nəhəngri eri ana *Ma Məweni Sulumani ya nəhi ana kəli ahaslani ni. Lekələm kəgəsumkabá ma na, kəbum kəgrum təwi àna naŋ, kəmbərənum do. ² Ma Məweni Sulumani ya nəhi ana kəli ni ti Melefit ahəngay kəli àna naŋ. Ay tamal kəmbərənuma pakama ya nəhi ana kəli na ti, məfəki ahàr gekəli ka Yezu ni ègia zlam masakana.

³ Pakama ya təhu enjenjeni, nu day nəhi ana kəli ni ti nahkay hi: *Krist ti àmət azuhva zlam magudarani geli. Ere gani àgravu ti akada ya àbu məbəkiani kwa ahaslani a Wakita ge Melefit bu ni. ⁴ Àra àmàta ti tili, mək a vad ya mahkər gani ti àngaba e kisim ba. Ere gani àgravu akada ya àbu məbəkiani kwa ahaslani a Wakita ge Melefit bu ni. ⁵ Àra àngaba ti àngazlivu ana Piyer, mək àngazlivu ana ndam *asak gayaŋ kru mahar cəeni ni. ⁶ Àra àngazliva ana tay a ti àngazlivu ana bəza ga mən geli ndahaŋ macakalavani tətam diŋ diŋ zlam. Kwa kani mis ndahaŋ e kidiŋ gatay bu ahar gədakani təbu àna sifa, mis ndahaŋ ti ni təmàta. ⁷ Kələŋ gani àngazlivu ana Zek, àngazlivu ana ndam asak gayaŋ dek daya.

⁸ Kələŋ ge mis nday nani dek ti àngazlulu ana nu, nu ya ti akada ga wur ya ti tiwi kiyi gani ènjyū ndo ni. ⁹ Nədəm nahkay ti adaba ndam asak ndahaŋ ni dek tətam nu. Nu ti giri-giri àgəski təzalay nu zal asak ga Yezu do, adaba ahaslani nəgria daliya ana ndam ge Melefit a. ¹⁰ Ku tamal nahkay nəngu ni Melefit àgrua sulum gayaŋ a, nigia akada ya ti kəsərum nu kani na. Melefit àgru sulum gayaŋ ti masakani do, adaba nəgra təwi a àtama ga ndam asak ndahaŋ na dek. Ay nəgray təwi ti àna njəda goro goroani do, nəgray ti àna *sulum ge Melefit ya àgru ni. ¹¹ Ku nu nəhioru Ma Məweni Sulumani ana mis ahkay do ni ndam asak ndahaŋ ni tədəmoru nəngu ni, ma geli ni

dek ma bəlanjani. Pakama gani akada ya nəhi ana kəli, lekələm day kəgəsumkabu ni.

Mis àmàta ti aməngaba e kisim ba ededīn a

¹² Nahkay ti leli məbu məhi ana mis *Krist àmàta mək àngaba e kisim ba. Leli mədəm nahkay ti, mis ndahaŋ e kidiŋ gekəli bu tədəm mis atəngaba e kisim ba do ni ti ahəmamam? ¹³ Tamal mis atəngaba e kisim ba do ededīn ti, akal Krist day àngaba e kisim ba ndo kwa. ¹⁴ Tamal Krist àngaba e kisim ba ndo ededīn a ti, akal *Ma Məweni Sulumani ya məhi ana mis ni ma masakani, lekələm day kəfumki ahàr ka Yezu ti masakani. ¹⁵ Tamal nahkay ededīn ti, məsəkadīa malfada ana kəli àna slimi ge Melefit a, adaba mədəm Yezu Krist àmàta mək Melefit àhəngaraba naŋ a. Ay tamal mis təngaba e kisim ba do ni ti, akal Yezu day Melefit àhəngaraba naŋ a ndo kwa. ¹⁶ Nədəm nahkay ti, tamal mis təngaba e kisim ba do ededīn a ti, akal Krist day àngaba ndo kwa. ¹⁷ Tamal Krist àngaba e kisim ba ndo ededīn a ti, akal məfəki ahàr gekəli ka naŋ ni masakani kwa. Tamal nahkay ti, akal lekələm kəbum àna zlam magudarani gekəli kekileŋa, Melefit àmbərfəŋa kə kəli a ndo. ¹⁸ Nahkay ti ndam ya təfəki ahàr ke Krist, təmət ni ti tija gweha. ¹⁹ Leli məfəki ahàr ke Krist ti mähəngay leli, ay tamal ahəngay leli ka ya ti leli məbu àna sifa ka dala ni ciliŋ ti, akal məsay cicihi matam mis ndahaŋ ni dek.

²⁰ Ay ti Krist àngaba e kisim ba ededīn a. Àngaba enji ge mis a dek akada ga zlam ya àngazlay eri ni. Àngaba nahkay ti, adafaki ti mis dek atəngaba e kisim ba daya. ²¹ Àgray ti mis dek təmət ti mis bəlanj, nahkay day àgray ti mis atəngaba e kisim ba ni ti mis bəlanj. ²² Nədəm nahəma, leli dek ti bəza ga Adam, nahkay məmət akada gayaŋ ni. Nahkay day leli dek aməngaba e kisim ba, aməngət sifa ti azuhva Krist. ²³ Ay ti mis ni dek atəngaba e kisim ni ba ni ti àna sarta gatay. Àngaba enjenjeni akada ga zlam ya àngazlay eri na ti Krist, mək ka ya ti aməngə ni ti aməhəngaraba ndam ya təfəkia ahàr a ni ka ahar bəlanj. ²⁴ Kələŋ gani ti Krist emeyefiŋ kə seteni akaba kə bəbay gatayani akaba kə nday ya ti təgur

məlan̄ ya agavəla ni dek, aməhəlfəna njədə kà tay a. Amagray nahkay ti egi mandav ga duniya. Eslini ti aməhəngri bay ga Bəjan̄i Melefit zlam gayan̄. ²⁵ Nahkay ahàr àdəm Krist agur zlam dek ga hayañani, duk abivoru ana sarta ya ti Melefit aməvi njədə ge meyefiñeni kà ndam ezir gayan̄ ni dek. ²⁶ Zal ezir ya Melefit emendeveñiñ mijin̄ nañ kələn̄ ga nday ndahan̄ ni dek ti kisim. ²⁷ Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi : « Melefit àvia njədə ge meyefiñeni kà zlam a dek.* » Ku tamal pakama gani nahkay nən̄gu ni, Melefit ya àvi njədə ge meyefiñeni kà zlam ni dek ni ti àkibu bi, adaba Krist àgur nañ do. ²⁸ Melefit àvia njədə ge meyefiñ kà zlam na dek ana Wur gayan̄ Krist a ti, Wur ni day aməhəngriuru ahàr a had ana Bəjan̄i Melefit, nañ ya àvi njədə ge meyefiñ kà zlam dek ni. Nahkay ti Melefit aməgur zlam dek akaba mis dek, zlam ya àgur do ni ti amələbi.

²⁹ Kəsərum ti mis ndahan̄ təbu *tabaray tay a kəla ga ndam ya təmət ni vu. Mis nday nani ti tabaray tay ti kamam ? Tamal mis təməta ti tən̄gaba e kisim ba do edefiñ a ti, tabaray mis ndahan̄ a kəla gatay ya təmət ni vu ti kamam ? ³⁰ Tamal mis tən̄gaba e kisim ba do edefiñ a ti, leli ndam *asak ni məgəskabu ti mis təgri daliya ana leli ahəcakiyu ngir-ngir ka məmətani kəlavad ti kamam ? ³¹ Bəza ga mmawa goro ni, kəlavad nagray daliya, nahəcakiyu ngir-ngir ka məmətani. Ere ya nəhi ana kəli ni ti jiri edefiñ : adafaki ti, nəbu nəmər̄vu azuhva kəli adaba kigəma akaba Bay geli Yezu Krist a akada mis bəlan̄ana ni. ³² E Efez ti nəkadva akada ge mis ya ti akadvu akaba zlam ge gili ya tagray cuday na ni. Nəkadkivu ka zlam ga duniya ndo ; tamal nəkadkivu ka zlam ga duniya ti akal azuaya mam ? Tamal mis təməta ti tən̄gaba e kisim ba do edefiñ a ti, akal hojo məzumum zlam zlam geli akaba misəm zlam zlam geli, adaba kama kama ti aməmətum. †

³³ Bəza ga mmawa goro ni, kəgosum ahàr gekəli ba : tamal lekəlum mis sulumani mək kasawadumkabu kəlavad akaba ndam cuday ti, lekəlum day kigəm cudayani akada gatay ni. ³⁴ Jalum ahàr lala,

kəgudarum zlam akada ga ndam seteni ni ba. Nəhi ana kəli nahəma, mis ndahan̄ təbu e kidiñ gekəli bu təsər Melefit do. Nəhi ana kəli nahkay ti nawayay ti nəbəkimi mimili ke kəli.

Ka ya ti aman̄gaba e kisim ba ni ti vu geli ni aman̄ja ahəmamam ?

³⁵ Bi maslan̄a adəm ahkado : « Mis àməta ti aman̄gaba e kisim ba ti ahəmamam ? Ka ya ti atan̄gaba ti vu gatay ni atan̄ja ahəmamam ? » ³⁶ Nak gani ya kihindi nahkay ni ti nak moru do aw ? Kizligia hilfi ga zlam gayak a ti vu gani ezi day kwa ti eri gani ni afətaya do aw ? ³⁷ Hilfi ga zlam ya kizligi nani ti aday gani ya adək ni do. Kizligi ti wur gani ciliñ ; bi kizligi bəza ga *alkama ahkay do ni bəza ga zlam ndahan̄ ni. ³⁸ Kizligia nahkay ti Melefit afətaya nañ a, adək aday gani. Nahkay aday nani aman̄jəhad akada ge Melefit ya awayay ni. Wur ga zlam weley weley do dek Melefit afətaya ti, aday gani gərgəri akaba aday ga zlam ndahan̄ ya təfətaya ni dek.

³⁹ Zlam ndahan̄ ya àna sifa ni day nahkay : ku zlam àna sifa weley weley do dek ti, vu gani gərgəri akaba vu ga zlam àna sifa ndahan̄ ni dek. Nahkay ti mis hihiriken̄i, zlam ya àna asak fadani ni, edifiñ akaba kilif ti vu gatayani dek gərgəri.

⁴⁰ Zlam təbu a hud melefit bu akada ya təbu ka had ni. Ay mazavu ga zlam ya a hud melefit bu ni gərgəri akaba mazavu ga zlam ya ka had ni, mazavu ga zlam ya ka had ni day gərgəri akaba mazavu ga zlam ya a hud melefit bu ni. ⁴¹ Nahkay day fat, kiyi akaba bon̄gur təslad̄ay gərgəri. Ku bon̄gur e kidiñ gatay gatayani bu day təslad̄ay gərgəri.

⁴² Ka ya ti mis atan̄gaba e kisim ba ni day amagravu nahkay. Nədəm nahəma, tiliə mis a ti emiziviyu e evid̄ vu, ay ka ya ti aman̄gaba e kisim ba ni ti, àna vu məweni ya èzi do ni. ⁴³ Tili mis ti vu gayan̄ ni zlam masakani, ay ka ya ti aman̄gaba e kisim ba nahəma, vu gayan̄ ni àbəl̄ay, egi eri. Tili mis ti vu gayan̄ ni njədə àfəñ bi, ay ka ya ti aman̄gaba e kisim ba nahəma, vu gayan̄ ni njədə àfəñ dal-dal. ⁴⁴ Tili mis ti vu gayan̄ ni zlam ga duniya, ay ka ya

* 15:27 Limis 8.7. † 15:32 Məñjay Izayi 22.13.

ti amanğaba e kisim ba ni ti vu gayan ni *Məsuf Njəlatani aməvi. Vu təbu gərgəri cə : məsəra vu ga duniya àbu ; nahkay ahàr àdəm məsər vu ya Məsuf Njəlatani avi ana mis ni day àbu. ⁴⁵ Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu : « Adam mis ye enjenjeni ni ti vu gayan ni ga duniya, Melefit àvia sifa.‡ » Adam ya àra kələŋ a ni ti naŋ *Krist ; avi sifa məwəni ana mis àna njəda ga Məsuf gayan. ⁴⁶ Nahkay vu ge mis ye enji ni ti nani ya Məsuf Njəlatani avi ni do, nani vu ga duniya. Vu ya ti Məsuf Njəlatani avi ni ti ara kələŋ ga vu ga duniya na. ⁴⁷ Mis ye enjenjeni ni ti ga duniya, Melefit àgraya naŋ àna had a. Mis ya kələŋ ni ti àsləkabiya e melefit ba. ⁴⁸ Nahkay zla nahəma, ndam ga *duniya ti nday akada ga bay ya ti Melefit àgraya naŋ àna had ga duniya ni. Nday ya ti a huđ melefit bu ni ti ni nday akada Bay ya àsləkabiya a huđ Melefit ba ni. ⁴⁹ Nahkay day, nihi ti leli dek akada bay ya Melefit àgraya naŋ àna had ga duniya ni. Ay kama ti leli dek amanja akada ga Bay ya àsləkabiya a huđ melefit ba ni.

⁵⁰ Bəza ga mmawa goro ni, nəhi ana kəli nahəma, mis èsliki məhuriyani a *Məgur ge Melefit vu àna aslu ga vu ga duniya ni do, adaba zlam ya ezi ni tənjuhədkabu akaba zlam ya èzi day-day do ni koksah.

⁵¹ Cəm day, nawayay nəhi ma maŋgahani ya Melefit àhu ni ana kəli : mis ndahaŋ e kiđiŋ geli bu atəmət do, ay leli ya məbu àna sifa ni akaba ndam geli ya təməta ni, leli dek Melefit aməmbat vu geli ni nahaŋ. ⁵² Ka sarta gani nani ti etivi mezlelim, kələŋ gani etivi va do, mək Melefit aməmbat leli dek. Aməmbat leli ti ke weceweceni aməpəski do, akada ge mis ya ekiđicey eri kiđic ni. Ka ya ti tivia mezlelim na ti nday ya təmət ni atəngaba e kisim ba àna vu ya èzi day-day va do na ; leli ya məbu àna sifa ni day Melefit aməmbat vu geli ni emizi day-day do. ⁵³ Nahkay ti ahàr àdəm vu ya ezi ni egi vu ya ti èzi day-day do ni, mis ya amət ni egi mis ya ti àmət day-day do ni kwa. ⁵⁴ Ka ya ti vu ya ezi ni ègia vu ya ti èzi day-day do na, mis ya amət ni ègia mis ya ti àmət day-day do na ti, pakama ya àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu ni

amagravu. Pakama gani nani nahkay hi :

« Kisim àbi va bi, Melefit èjiŋa naŋ a. §

⁵⁵ Kisim nak hi ti njəda gayak àbi ga mabazl mis va bi zla,

zlam ahar gayak ya kəgri daliya ana mis àna naŋ ti təmət ni ti àbi va bi zla.* »

⁵⁶ Zlam ahar ge kisim ya abazl mis àna naŋ ni ti zlam magudarani gatay. Zlam ya avi njəda ana zlam magudarani ge mis ti təmət àna naŋ ni ti, Melefit àna *Divi gayan ya Məwiz àbəki ni àdəm maslaŋa ya agudar zlam ni si amət kwa ni. ⁵⁷ Ay leli ti mèyefiŋa kə kisim azuhva təwi ga Bay geli Yezu Krist ya àgray na. Məgrumi səsü ana Melefit dal-dal azuhva nani !

⁵⁸ Bəza ga mmawa goro ni, nawayay kəli. Nəhi ana kəli nahəma, zum njəda, kəmətabum ba, grumoru təwi ga Bay geli kələvad, kəmbrəŋum ba. Grum nahkay adaba kəsəruma ere ye ti kəgrumi ana Bay geli ni ti masakani do, akəŋgətum zlam azuhva nani palam.

16

Sinğu ya tajaŋkabu ga məjənaki ndam ge Melefit ya a Zerəzalem ni

¹ Nihi ti nəhi ma ana kəli àki ka sinğu ya kajamumi ana ndam ge Melefit ya a kəsa ndahaŋ bu ni. Nədəm nahəma, ahàr àdəm kəgrum akada ya nəhi ana ndam ga Yezu ya *təcakalavu ka had Galasi təgray ni. ² Nahkay kəla vad ga ladi ti ahàr àdəm ku way way do sinğu ya aŋgət ni mâdafəŋa ; àdafəŋa ti mâfəkad sinğu gani a magam afa gani tera. Tamal kəgruma nahkay ti, ka ya ti eninjəa ni ti anəhi ana kəli jamum va do, anədi ahàr ana sinğu majamvani àndava. ³ Dumaba mis ga məhəloru sinğu gani a Zerəzalem a daya. Eninjəa afa gekəli a ti anəbiki wakita ana ndam Zerəzalem ga mədəfiki ndam gekəli ya kədumaba ni ana tay, mək anəsləroru nday gani nani, atəhəloru sinğu ni akaba wakita ni eslini. ⁴ Tamal ti agəski nu nuani day nakoru a Zerəzalem ti amorukaboru akaba tay ka ahar bəlaŋ.

Sawaday ga Pol ya amasawadoru ni

‡ 15:45 Mənjəkiani 2.7. § 15:54 Izayi 25.8. * 15:55 Oze 13.14.

⁵ Anoru afa gekɔli, ay wudaka nakoru nahɔma, nawayay nɛmɛnɔjiyu ndam geli ya tɛbu ka had Mesedɛwɛn ni day. Ka ya ti anaslɛka e Mesedɛwɛn a ni ti ⁶ anoru afa gekɔli cɛ nɛpɛsiyu gɛzit, cɛ anɛzumiyu ahar kusi afa gekɔli ti nɛsɛrkaba faɗ do. Tamal nɔru nɛpɛsa afa gekɔli a nahkay ti, ka ya ti anaslɛka ni ti akɛjɛnumki nu ɛna zlam ga moroni ɛna naɗ kama. ⁷ Eninɔɛa afa gekɔli a sak bɛlaɗ ti nawayay moru maslɛkana hɛya do. Tamal Melefit ɛvua divi a ti anɛpɛsiyu dal-dal.

⁸ Ay ku tamal anoru nɛngu ni, nihi ni ti nawayay manɔhadani ahalay e Efez duk abivoru ana vad ga wumɛri ge *Pɛntikwet, ⁹ adaba ahalay ti Melefit ɛvua divi sulumana ga magray tɛwi gɛɖakana ; ndam ezir goro tɛbu kay daya.

¹⁰ Tamal Timote ɛnɔɛa afa gekɔli a nahɔma, gɛsumkabɔ naɗ a lala, ti ahɔr ahɛli ba. Naɗ day naɗ ɛbu agri tɛwi ana Bay geli akada goro ni, ¹¹ nahkay ti maslaɗa ɛnjak naɗ ba. Jɛnumki naɗ ti mɛcikbiyu afa gekɔli, mɛra afa goro ɛna sulumana, adaba nu nɛbu najɛgay naɗ, najɛgay bɛza ga mɛɗ geli ndahaɗ ni daya.

¹² Nihi ti nɛzlapaki ka Apolos wur ga mɛɗ geli ni. Sak ehimeya nɛhia ma ga moroni afa gekɔli a akaba bɛza ga mɛɗ geli ndahaɗ na, ay nihi ti ɛcuhway moroni faɗ do ferera. Apolos amɛngɛta ahar a day kwa ti amoru.

Pol endeveriɗ pakama gayan

¹³ Nɛɖɛm nahɔma, nɔhadum eri, fumki ahɔr ka Yezu lala, kɛmbrɛɗum ba, aɗwaz ɛwɛr kɔli ba, kumva nɔɗ-nɔɗ. ¹⁴ Ere ye ti kɛgrum ni ɖɛk ti grum ɛna mawayavani.

¹⁵ Kɛsɛruma Istefanas akaba ndam ga ahay gayan a ; tɛfɛki ahɔr ka Yezu enjenjeni ka had Eseyi ni ti nday. Nday gani tagray tɛwi ga mɛjɛnaki ndam ge Melefit kɛlavad. Nahkay zla nahɔma, bɛza ga mmawa goro ni, nahɛɗgalay kɔli ¹⁶ ti kɛcɛmiki ma ana mis akada nday nani. Cɛmiki ma ana ndam ya tɛbu tagrakabu tɛwi akaba tay, tɛmbrɛɗ do ni ɖɛk daya.

¹⁷ Nu nɛbu nɛmɛrvu dal-dal, adaba Istefanas, Fertinetɛs akaba Eseyikɛs tɛra, nday tɛbu akaba nu. Nday tɛbu akaba nu ti kala

lekɛlam ɖɛk kɛbum akaba nu. ¹⁸ Nday gani tɛhɛɗgruva mɛbɛruv a, tɛhɛɗgriva ana kɔli a daya. Nahkay ti sɛruma mis akada nday hini ti tɛslia mis a, zlɛbum tay.

¹⁹ Ndam ga Yezu ya *tɛcakalavu a kɛsa gɛrgɛrani bu ya ka had Azi ni tɛgria sa ana kɔli a. Ata Ekiles nday ata Prisil akaba ndam ge Krist ya *tɛcakalavu a ahay bu afa gatay ni tɛgria sa ana kɔli a dal-dal ɛna slimi ga Bay geli a. ²⁰ Bɛza ga mɛɗ geli ya ahalay ni ɖɛk tɛgria sa ana kɔli a.

Grumvu sa e kidin gekɔli bu lala, akada ga ndam ge Melefit ya tagravu sa ni.

²¹ Nu Pol nɛgri sa ana kɔli bilegeni, nu nuani nɛbɛki ma hini ɛna ahar goro.

²² Maslaɗa ya ɛwayay Bay geli do ni ti, Melefit mɛtikwesla naɗ a. Maranata ! *

²³ Bay geli Yezu mɛgri sulum gayan ana kɔli ti.

²⁴ Lekɛlam ɖɛk nawayay kɔli, adaba leli mɛbu akaba Yezu Krist akada mis bɛlaɗ.

* **16:22** « Maranata » ti awayay adɛmvaba « Bay geli, ra ! »

Wakita ga Pol ya àbikioru ana ndam Korej ye cɥ ni Ere ye ti mɛdɛmki ka wakita ga Pol ya àbikioru ana ndam Korej ye cɥ ni

Maslaɲa ya ti àbɛki wakita hini ni ti àɗafa slimi gayan a : àbɛki ti Pol, zal asak ga Yezu ni (1.1 ; 10.1). Àbɛki ti ka sarta ya ti nan e Mesedɥwen, awayay akoru ka had Eseyi ni (2.13 ; 7.5 ; Tɥwi 20.1-3). Àbiki ti ana ndam ga Yezu ya a Korej ni cilin do, àbiki ti ana ndam ga Yezu ya ka had Eseyi ni dek daya (1.1 ; Korej ti kɛsa gɛɗakani ga had Eseyi).

Àbɛki ti adaba ndam Eseyi ndahan tɛdɛm Pol àgosa tay a : àɗɛm awayay moroni afa gatay sak cɥ, mɛk àmbatkaba majalay ahàr gayan a (1.15-16). A wakita hini bu ni ti Pol ahɛngrifɛn kà ma gatay ni ana tay : àɗɛm nan zal asak ga Yezu, nahkay ti agray tɥwi akada ge Melefit ya awayay ni, do ni ti akada ga ndam ga duniya ya tawayay ni do (1-7). Ndam ga Yezu ya tagray ere ye ti Melefit awayay ni ti tebesey macakay daliya tata ; kè eri ge mis ga duniya ti tìsli arana do, ay ku tamal nahkay nanɲu ni maslaɲa ya ti agray ere ye ti Melefit awayay ni ti amɛrvu dal-dal àna njɛɗa ge Melefit ya àvi ni.

Pol àhi ana ndam Eseyi tâslamalavu lala ti tîndiverin majam sinɲu ga mɛjanay ndam ga Yezu ya a Zerɥzalem ni, (8-9). Èndeverin wakita gayan, àɗɛm amoru afa gatay eɗɛɗin, àɗɛm si tâmbatkaba majalay ahàr gatay na, tâslamalavu kwa : tamal tâslamalavu do ni ti amatraɗ tay, adaba nan zal asak ga Yezu eɗɛɗin. Adafaki nan zal asak ga Yezu eɗɛɗin ti macakay daliya gayan ya acakay ni (10-12).

A wakita hini bu dek Pol àɗɛm tamal ndam ga Yezu tɛbi àna njɛɗa bi ti tɛmɛrvu, adaba gedebi gatay gatayani ni avi divi ana Yezu ga mɛvi njɛɗa gayan ana tay (12.10). Yezu àhi ana ku way way do : « Sulum goro ya nɛgruk ni ti eslɛk, adaba ka ya ti mis nan àbu gedebeni ni ti, ere ye ti agray ni dek agray ti àna njɛɗa goro cilin » (12.9).

Sa ga Pol

¹ Nu Pol Melefit adaba nu a, nu zal asak ga Yezu *Krist. Leli ata wur ga mɛn geli Timote mɛbiki wakita hini ana ndam ge Melefit ya *tɛcakalavu a Korej ni, akaba ana ndam ge Melefit dek, nday ya ti tɛbu a kɛsa gɛrgɛrani bu ka had Eseyi ni. ² Bɛn geli Melefit nday ata Bay geli Yezu Krist tɛgri sulum gatay ana kɛli, tɛgray ti *kɛnjɛhadumkaba àna sulumani ti.

Melefit nan àbu avi njɛɗa ana ndam ya ti tɛbu tagray daliya ni

³ Mɛzlɛbum Melefit Bɛn ga Bay geli Yezu *Krist ; kɛlavaɗ mɛsi cicihi adaba nan Bɛn geli, njɛɗa day avi ana leli kɛlavaɗ adaba nan Melefit geli. ⁴ Ka sarta ya ti mɛbu magray daliya lu ni ti avi njɛɗa ana leli. Agray nahkay ti, ti leli day mɛvi njɛɗa ana mis ndahan ya tagray daliya gɛrgɛrani ni dek bilegeni. Njɛɗa gani nani ya ti mɛvi ana tay ni ti njɛɗa ge Melefit ya àvi ana leli ni. ⁵ Nɛɗɛm nahɛma, Krist àgra daliya dal-dal, leli day magray daliya ti adaba leli ndam gayan. Ay ku tamal magray daliya nahkay nanɲu ni, Melefit avi njɛɗa ana leli dal-dal adaba leli ndam ge Krist. ⁶ Ka ya ti tɛgri daliya ana leli nahɛma, mawayay ti kɛngɛtum njɛɗa àna nan, ti Melefit mɛhɛngay kɛli. Ka ya ti Melefit avi njɛɗa ana leli nahɛma, mawayay ti lekɛlum day kɛngɛtum njɛɗa gani ; nahkay ekislɛmki mɛbesey daliya akada geli ya ti mɛbesey ni. ⁷ Mɛsɛra Melefit àmbrɛn mɛgri sulum gayan ana kɛli do ; nahkay mɛsɛra ku tamal kɛgrum daliya akada geli ni nanɲu ni, amɛvi njɛɗa ana kɛli akada ya ti avi ana leli ni daya.

⁸ Bɛza ga mmawa, mawayay ti kɛsɛrumki lala : ndam ga had Azi tɛgria daliya ana leli a dal-dal asabay. Daliya gani ya mɛgray ni àtam njɛɗa geli, mɛɗɛm amatamaba àna sifa do. ⁹ Nahkay mɛhi ana ahàr atara tabazl leli. Zlam nday nani àgrakivu ke leli ti, ti mɛfɛki ahàr ka njɛɗa geli geleni ba, mɛfɛki ahàr ti ka njɛɗa ge Melefit, adaba Melefit ti ahɛngaraba mis e kisim ba. ¹⁰ Ahɛngafɛnɛ leli kè kisim gani nana ti nan. Amɛhɛlaba leli e kisim ba keti. Mɛfɛki ahàr geli ka nan, mɛsɛra amɛhɛlaba leli a daliya ndahan ba keti. ¹¹ Lekɛlum day akɛjanumki

leli àna mahəŋgali Melefit ana leli. Mis kay atahəŋgala naŋ a ti emiciiki ana tay, aməgri sulum gayan ana leli. Nahkay ti mis kay atəgri səsi daya.

Pol àmbata ahàr a

¹² Zlam geli ya məmərvu àna naŋ ni ti nihi : məsəra a məbəruv geli ba, manjəhad geli akaba mis ti manjəhad ge jiri àna huđ bəlaŋ. Mənjəhad akaba mis dek ti nahkay, ay akaba kəli ti manjəhad geli ni àtam geli ya mənjəhad akaba mis ndahaŋ ni. Məgray nahkay ti, Melefit àwayay : məgray ti àna sulum gayan ciliŋ, do ni ti àna məsər zlam ge mis do. ¹³ Nahkay məbiki ana kəli a wakita geli ni bu ni ti ere ye ti kəbum kejeŋgəm, kəbum kicəm ni ciliŋ, do ni ti ma ndahaŋ do. Ma hini ya ti nəhi ana kəli ni ti nawayay ti kicəmaba lala. ¹⁴ Nihi ti kicəma bal, ay ti ekicəmaba lala : kisləmki məmərvani azuhva leli akada geli ya aməmərvu azuhva kəli ka fat ya ti Bay geli Yezu eminjia ni.

¹⁵⁻¹⁶ Adaba nəsəra zlam nana nahkay ti, akal wuđaka nakoru e Mesedəweŋ nahəma, nəwaya morona afa gekəli a day, mək anasləkabiya eslina ti nəwaya maŋgana afa gekəli a. Nahkay ti akal nəjənakia kəli a sak cə, lekələm day akal kəjənumkia nu a, kəvumua zlam ga moroni ka had *Zəde a. ¹⁷ Ka ya ti nəhi ana kəli anoru ni ti, nədəm ma masakani aw ? Zlam ya ti nədəm nagray ni ti nəjalaki ahər akada ge mis ya təfəki ahər ke Melefit do ni aw ? Afa gatay ti « Iy » ahkay do ni « Aha » ti zlam bəlaŋani. ¹⁸ Melefit ti naŋ jireni. Ere ye ti nəhi ana kəli kə meleher gayan ni jiri daya. Tamal nədəma « Iy » ti, ba iy gani. Tamal nədəma « Aha » day, ba aha gani. ¹⁹ Nədəm nahkay ti adaba Bay ya ti nu, Silas akaba Timote mədəmki ma, məhi ana kəli ni ti naŋ Wur ge Melefit, Yezu *Krist. Naŋ ti àdəma « Iy » ti àdəm « Aha » va do. Kwa ka mənjəki gani naŋ « Iy, » ²⁰ adaba ere ye ti Melefit àdəm amagray ni dek ti àdəm « Iy, » àgra àndava ti azuhva Yezu Krist. Nahkay azuhva naŋ day leli mazləbay Melefit, mədəm : « Iy, Melefit naŋ jireni. » ²¹ Bay ya ti avi njəda ana leli ti məmbrəŋ divi ge Krist ba ni ti Melefit. Avi njəda ana kəli ti kəmbərənum divi ge Krist ba ni ti Melefit gani. Bay ya

ti àdaba leli ga məgri təwi a ni ti naŋ gani bəlaŋani ni. ²² Àvi Məsuf gayan ana leli, àniviyu a məbəruv bu ana leli ni ti naŋ ; nahkay məsəra leli ndam gayan ededīŋ ; ere ye ti àgray ni adafaki ti aməvi zlam ya ti àdəm aməvi ana leli ni dek daya.

²³ Nu nəŋgoru afa gekəli a Korej do ni ti adaba nəwayay məgrikivu daliya ana kəli do. Tamal ma goro hini ya nədəm ni jiri do ni ti Melefit məkada nu a ! ²⁴ Nədəm nahkay ti məwayay məgurki kəli ka məfəki ahər gekəli ka Yezu do. Lekələm kəbum kəfumki ahər lala, kəmbərənum do. Leli magrakabu təwi akaba kəli ti, mawayay ti kəmərumvu sawaŋ.

2

¹ Nahkay nəwayay maŋgoni afa gekəli do ni ti, adaba nəwayay ti nəhikivu zlam ana kəli ga məhəli ahər ana kəli va do. ² Tamal nəhia ma ya ti ahəli ahər ana kəli na ti way aməməru məbəruv way ? Maslaŋa àbi, adaba lekələm ya ti akal kəmərumu məbəruv ni pakama goro ahəli ahər ana kəli. ³ Nəbiki wakita gani nani ana kəli, nəŋgoru afa gekəli ndo ni ti azuhva nani. Adaba tamal nəŋgoya afa gekəli a, enipia kəli a ahər naŋ àbu ahəli ana kəli ti nu day ahər aməhəlu. Ay ndam ya ti akal təməru məbəruv ni ti lekələm sawaŋ do aw ? Nəsəra lekələm ti, tamal nəbu nəmərvu ti lekələm day kəmərumvu. ⁴ Ka ya ti nəbiki wakita ana kəli ni ti ma gani ahəlua ahər a dal-dal, yam tuway goro tekeđi àdəgaya. Nəbiki pakama gani ana kəli ti ga məhəli ahər ana kəli do, nawayay ti kəsərum nu ti nəbu nawayay kəli dal-dal.

Maslaŋa nahaŋ àgudar zlam a, Pol àdəm təmbərfəŋa

⁵ Maslaŋa nahaŋ àgudara zlam a. Zlam gayan ya ti àgudar ni ahəli ahər ana mis ; ay nu ti ahəlu ahər do, ahəli ahər ti ana kəli dek sawaŋ. Tamal nədəm lekələm dek ti bi nədəma àsabay, hojo nədəm ahəlia ahər ana mis a dal-dal e kidīŋ gekəli ba. ⁶ Mis kay e kidīŋ gekəli bu tətəba maslaŋa gani nana, ay ti əslia nahkay. ⁷ Nihi ti ahər àdəm kəmbərənumfəŋa zlam gayan ya àgudar na, kəvumi njəda sawaŋ. Tamal

kəgrumi nahkay do ni ti zlam ya kəgrumi ni aməhəlikivu ahər, emijin nan.

⁸ Nahkay nahəngalay kəli, grumi zlam ya ti adəfiki ti kəbum kawayum nan ni. ⁹ Nəbiki ma gani ana kəli ni ti adaba nəwayay nəsar akəgəsumuki ma goro ni dek tək akəgəsumuki do waw. ¹⁰ Tamal lekələm kəbum kəmbərənjumfəna zlam magudarani kə mis a ti nu day nəmbərfəna zlam magudarani ga maslaņa gani nana. Nahkay tamal maslaņa gani əgudarua zlam a nəngu ni nəmbərfəna əndava. Nəmbərfəna ti azuhva kəli, adaba leli dek kə meleher ge *Krist. ¹¹ Nəgray nahkay ti, nawayay ti *Seteni əgosay leli ba. Adaba ere ye ti awayay agri ana leli ni ti məsəra lala.

Meyefin kà ndam ezir geli azuhva Krist

¹² Nìcik, nòru a Truwas ga məhi *Ma Məweni Sulumani əki ke *Krist ana mis eslini. Nòru nìnjəa ti Bay geli əvua divi ga məhi ma gana ana tay a lala. ¹³ Ay ti ahər əhəlua adaba nədi ahər ana wur ga məj geli Tit ndo, nahkay nəsləka eslina, nòru e Mesedəwen.

¹⁴ Ay si məzləbum Melefit kwa adaba əgray ti leli ana məmərani akada ndam ya təyefin kə ndam ezir gatay a, tasləkabiya tara a magam a ni. Agray nahkay kələvad adaba leli məbu akaba Krist akada mis bəlan. Leli mədəfiki Krist ana mis ku eley eley do dek ; pakama geli ya mədəmki ke Krist ni akada ga zlam ya ti tazəbay, azək gani ezi əcər ni. ¹⁵ Zlam gani ye ezi əcər, əbəlafənj kə Melefit ni ti leli, leli ya ti məbu akaba Krist akada mis bəlan ni. Mizifin kə ndam ya ti Melefit nan əbu ahəngay tay ni akaba kə ndam ya ti tijiji ni. ¹⁶ Mis ndahan ti mizifin kə tay əcər dal-dal, təngət *sifa ya əndav day-day do ni əna nan. Mis ndahan ni ti ni mizifin kə tay kisik-kisik, təmət əna nan. Ay təwi gani nani dek ti way esliki magrani tata way ? ¹⁷ Ku tamal nahkay nəngu ni, leli məbu məgri təwi ana Melefit. Mis ndahan təhi ma ge Melefit ana mis ti tənget sinju əna nan, ay leli ti məgray akada gatay ni do. Leli məhi ma ge Melefit ana mis ti, Melefit əslər leli, məhi ana tay kə meleher gayan əna huđ bəlan, adaba leli məbu akaba Krist akada mis bəlan.

3

Məwəlvani məweni

¹ Nədəm nahkay ti, kəhumi ana ahər leli magray zlabay keti aw ? Kawayum ti mis təbiki wakita ana kəli ti kəsərum leli ndam *asak ga Yezu ededinj ededinjəni aw ? Tək day ti kawayum mihindifinə wakita kə kəli ga manğazliani ana mis ndahan a waw ? Ku tamal mis ndahan təbu tagray nahkay nəngu ni, leli ti məwayay magrani nahkay do. ² Lekələm ti kala wakita geli ; kala məbəkiani a məbəruv geli bu, adaba məbu majalaki ahər ke kəli kələvad. Mis dek təsəra lekələm kəgəsumkabu *Krist ti azuhva leli. ³ Nahkay mis dek təsəra lekələm kala wakita ge Krist ya əbəki ti məzikaboru ana mis ndahan ni. Wakita gani nani məbəkiani əna zlam do, məbəkiani ti əna *Məsuf ge Melefit Bay ga sifa ni. Wakita gani nani məbəkiani ka akur magaslani do, kala məbəkiani a məbəruv ge mis bu.

⁴ Mədəm nahkay ti adaba məsəra Melefit əslər leli ededinj ; məsar nahkay ti adaba məfəkia ahər ke Melefit azuhva Krist a. ⁵ Ay məsəra misliki magray təwi gani nani əna njəda geli geleni do ; magray ti si əna njəda ge Melefit kwa. ⁶ Avi njəda ana leli ga məhi ma əki ka məwəlvani məweni ana mis ni ti nan. Məwəlvani məweni nani ti təbəki məbəkiani do, nani təwi ga Məsuf ge Melefit. Ndam ya ti təgəskabu məwəlvani ya ahaslani məbəkiani ni ti atəmət, ay ndam ya ti təgəskabu məwəlvani ga Məsuf ge Melefit ni ti atəngət *sifa ya əndav day-day do ni.

⁷ Ahaslani ti Melefit əbəkia ma gayan ka akur magaslana. Ka ya ti əbəki ni ti mis tipia masladani gayan a ; ku eri ge Məwiz day əslada. Masladani nani əpəs ndo, ay ndam *Izireyel tisləki mamənjələnjani ana eri gayan ni ndo simiteni. Nahkay məwəlvani ya ahaslani ni ti ku tamal mis təmət əna nan nəngu ni, nani zlam gədəkani, əsladay. ⁸ Tamal nahkay ti məwəlvani məweni ya Məsuf ge Melefit agray təwi əna nan ni ti zlam gədəkani əsladay dal-dal ətam məwəlvani ya ahaslani ni simiteni do aw ? ⁹ Məwəlvani ya ahaslani ni ti zlam gədəkani əsladay, Melefit agəs mis əna nan əna seriya ; tamal nahkay ti məwəlvani məweni ya ti Melefit avi jiri ana mis əna

nañ ni ti zlam gəđakani asladay dal-dal àtam nani simiteni do aw ? ¹⁰ Nahkay məwəlvani ya ti àsladay ahaslani ni ti kala àsladay va do, adaba masladani ga məwəlvani məwəni ni asladay dal-dal àtam nani simiteni. ¹¹ Məwəlvani ya ti àpəs do ni ti zlam gəđakani, asladay ; tamal nahkay ti məwəlvani ya ti àbu kaŋgay-kaŋgayani ni ti zlam gəđakani asladay dal-dal àtam nani simiteni do aw ?

¹² Ègia məsəra zlam nday nana ti mazlapay vay-vay kè meleher ge mis dek. ¹³ Ahaslani Məwiz àhəmbava azana e eri va. Àgray nahkay ti adaba eri gayañ asladay ; ay masladani gani àpəs do ni ti awayay ti ndam Izireyel tìpi ba. * Leli ti màgray akada gayañ ni do. ¹⁴ Ndam Izireyel ku kani ka ya ti təbu tijenğey ma ya ti a wakita ga məwəlvani ya ahaslani ni bu ni ti tici do, kala azana àniviyu ana tay e eri bu, təzaba ndo. Aziaba azana nana ana mis e eri ba ni ti si Krist kwa. ¹⁵ Nahkay ku kani ka ya ti tijenğey wakita ge Məwiz ni ti tici do, kala ahàr gatay ni makambahani àna azana. ¹⁶ Ka ya ti mis àmbatkaba majalay ahàr gayañ a, adəbay Bay geli nahəma, azana àniviyu e eri vu va bi. ¹⁷ Bay geli nani ti avi Məsuf gayañ ana leli. Nahkay maslaña ya ti Məsuf ga Bay geli àniviyu ni ti esliki məmbrəñ zlam magudarani, zlam magudarani təgur nañ va do. ¹⁸ Leli ya ti məfəki ahàr ka Bay geli ni dek ti ku way way do geli eri gayañ makambahani àna azana do. Nahkay Bay geli asladı eri ana leli, mis ndahañ tìpi masladani gani e eri geli bu. Migi akada nañ, masladani geli asagakivu kəlavad. Təwi gani nani ti ga Bay geli, agray ti àna Məsuf gayañ ya avi ana leli ni.

4

Njəda àfəñ kè leli bi, si kè Melefit

¹ Ègia nahkay ti ahar àdəgafəña kè leli a do, adaba məsəra Melefit àvi təwi gani nani ana leli àna sulum gayañ. ² Zlam ge mimili ti leli màgray do, màgray təwi geli akal-akal do. Məgosay mis do, məmbatkaba ma ge Melefit a do ; məhi ma ge jiri ana mis. Magray nahkay ti, mawayay ti mis dek

təsər magray təwi geli kè meleher ge Melefit àna jiri. ³ Mis ndahañ tici *Ma Məwəni Sulumani ya məhi ana tay ni do, kala ahàr gatay makambahani àna azana. Mis nday nani tici do ni ti adaba nday təbu tijiji palam. ⁴ Nday ti təfəki ahàr ka Yezu ndo, nahkay bay magədavani ya agur duniya ni èwisirikaba ahàr ana tay a, awayay ti tìpi masladani ya ti asladı ana tay ni ba. Masladani gani nani ti ga Ma Məwəni Sulumani ; Ma Məwəni Sulumani nani ti adəfiki ana leli *Krist ti nañ gəđakani. Mis èpia nañ a ti èpia Melefit a. ⁵ Mədəmki ma ti ka ahàr geli geleni do : mədəmki ti ka Yezu Krist nañ Bay geli gəđakani ni. Leli ti məhi ana kəli leli ndam məgri təwi ana kəli azuhva Yezu. ⁶ Kwa ahaslani Melefit adəmbiya, adəm : « Masladani māsładay a mələñ zıñ-zıñeni bu.* » Ay kani ti nañ àbu asladı məbərıv ana leli : asladı məbərıv ana leli ti àna Krist ; Krist ti eri gayañ masladani, məsər njəda ge Melefit dek ti azuhva nañ.

⁷ Masladani nani ti zlam sulumani dal-dal. Leli ti ni akada zlam mələmani àna elibisl ; masladani ge Melefit àniviyu ana leli akada ya təbəviyu zlam a zlam ge elibisl vu ni. Zlam gani nani ti Melefit àgray ti àna njəda gayañ. Njəda gayañ ni ti àtam ga zlam ndahañ dek ; àgray nahkay ti, awayay ti mis təsər njəda gani ti gayañ, do ni ti geli do. ⁸ Mis təmbrəñ məgri daliya gərgəri kay ana leli do, ay ti daliya nani àbi àtam njəda geli bi. Leli məbu majalay ahàr dal-dal, ay ti ahar àdəgafəña kè leli a do. ⁹ Mis tawayay məgəs leli, ay ti Melefit nañ àbu akaba leli, àvi divi gani ana tay do. Təbu tazəgad leli, ay ti təkadkiviyu leli koksah. ¹⁰ Kəlavad, ku eley eley do, matamfəña kè kisim a pəlok-pəlok ; tawayay mabazl leli akada gatay ya təkadfəñ Yezu kə təndal ni. Nahkay mis dek tìpi leli məbu àna sifa ti adaba Yezu day nañ àbu àna sifa. ¹¹ Ku tamal leli məbu àna sifa nəŋgu ni, kəlavad mis tawayay mabazl leli adaba leli ndam ga Yezu. Njəda àfəñ kè leli bi, ay təgri ana leli nahkay ti, Melefit awayay ti sifa ga Yezu ya àniviyu ana leli ni mənğazlavaya. ¹² Nahkay leli ti kəlavad matamfəña ke kisim a pəlok-pəlok ;

* **3:13** Mənjay Mahərana 34.33. * **4:6** Mənjay Mənjəkiani 1.3.

ay lekulam ti ni kabum ana sifa azuhva nani.

¹³ Abu mabekiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi : « Nefakia ahâr ke Melefit a, nahkay nedama ma.† » Leli day mafakia ahâr ke Melefit a, medama ma na akada ga maslana ya ti abeki ma hini na, ¹⁴ adaba mesera Melefit ahengaraba Bay geli Yezu a, nahkay amahengaraba leli a daya, adaba leli mabu akaba Yezu akada mis belan. Amahengaraba leli a ti, ti manjehad ka geway ga Yezu ka malan ya ti Melefit aslamali ana leli akaba kali ni. ¹⁵ Zlam gani nday nani dek tagravu ti ga majenaki kali. Nahkay Melefit amahengakivu mis ndahan ana sulum gayan, mak mis atasagakivu ga magri susi, ga mazlabay nan.

Leli majgay zlam ya ti mipifan do, Melefit amavi ana leli ni

¹⁶ Egia nahkay ti ahar adagafana ke leli a do. Maserâ ku tamal njeda ga vu geli nan abu aguloru kalavad nangu ni, Melefit nan abu avi njeda ga Məsuf gayan ana leli kalavad a maberuv bu akivu. ¹⁷ Edefin nihi ti leli macakay daliya, ay daliya gani nani ti mamenjalang akada zlam masakani, esli arana do, adaba mesera Melefit amavi masladani dal-dalani ana leli azuhva daliya nday nani ya macakay ni. Masladani ya Melefit amavi ana leli ni ti atam zlam dek, amandav day-day do. ¹⁸ Mamenjalang ka zlam ya ti mis tipi ni do, mamenjalang ti ka zlam ya ti mis tipi do ni sawan. Adaba zlam ya ti mis tipi ni apes do, zlam ya ti mis tipi do ni apes, andav day-day do.

5

¹ Vu geli mis ka dala ti akada ahay miviceni, apes do. Ay tamal vu geli gani ezia ti, masera leli mabu ana vu nahan sulumani a hud melefit bu, Melefit amavi ana leli. Vu gani nani ti akada ahay melamani sulumani, Melefit agraya ana ahar gayan a, do ni ti mis do ; anjehad kangay-kangay. ² Nihi ti mabu mitawi adaba mawayay ti Melefit mavi vu maweni nani ana leli ; vu maweni gani nani aslakabiya e melefit ba, vu nani ti akada azana maweni ya ti tabeki ke mis ni. ³ Nahkay leli amalabu

ana azana, amanjehad ana mahayma do. ⁴ Nihi ti vu geli ya leli mabu ana nan ni ti akada ahay miviceni, nahkay leli mabu macakay daliya ana nan, mitawi ana nan. Ere ye ti mawayay nahama, mawayay ti Melefit ejin vu geli ya ti leli mabu ana nan ni do : mawayay ti Melefit mabeki vu maweni ke leli akada ya ti tabeki azana ke mis ni sawan. Vu geli ni ti ara eji ; vu maweni ya Melefit avi ana leli ni amalabu ga kangayani. ⁵ Bay ya ti aslamalivu zlam nday nani ana leli ni ti Melefit ana ahâr gayan. Avia Məsuf gayan ana leli a, nahkay mesera magri zlam nday nani dek ana leli daya.

⁶ Nahkay mabu mazay njeda geli, ahar adagafana ke leli a do. Maserâ ka ya ti leli mabu ana vu geli hini ni ti leli drin drin akaba malan ga Bay geli ya anjehad ni. ⁷ Manjehad nahkay ti adaba leli mabu mafaki ahâr ; do ni ti adaba mipia nan a do. ⁸ Nahkay ahar adagafana ke leli a do. Ere gani manjehad ana vu geli hini nahama, hojo makoru manjehad afa ga Bay geli. ⁹ Nahkay ku manjehad a duniya bu, ku makoru afa gani nangu ni, ere ye ti mawayay magrani dal-dal ni ti ere ye ti abelafan ni. ¹⁰ Adaba si ahâr adam leli dek makoru ke meleher ga Yezu Krist ti magrafana seriya ke leli a. Eslini ti ku way way do tamal agra zlam sulumana ahkay do ni zlam magedavana a duniya ba ti, Krist amavi zlam ka duwa gani akada ge tawi gayan ya agray ni.

Melefit aslarbiyu Krist ga mangalabakabu mis akaba nan

¹¹ Maserâ ahmamam tahanan prioru ahâr a had ana Bay geli ni, nahkay mawayay ti mis tagesiki ma geli ya madam ni ana leli. Melefit ti asera leli a lala ; natamahay tamal kajaluma ahâr a lala ti lekulam day keseruma leli a. ¹² Nihi ti kahumi ana ahâr leli mabu magray zlabay ke meleher gekali keti aw ? Aha, magray zlabay do : mawayay magray ti kamarumvu azuhva leli sawan. Nahkay akasarum ahmamam mahengrifanani ana nday ya ti tadamki ma magedavani ke leli ni. Nday ti tjalaki ahâr ka zlam ya ti epivu ni cilin, tjalaki ahâr ka zlam ya ti aniviyu ana mis a maberuv bu

† 4:13 Limis 116.10.

ni do. ¹³ Mis nday nani tɔdɔm leli ndam muru. Tamal leli muru ti ga mɔgri tɔwi ana Melefit. Ay leli muru do ; leli wir-wir sawaŋ. Leli wir-wir ti ga mɔjɔnaki kɔli. ¹⁴ Magray nahkay ti adaba mɔsɔra *Krist awayay leli dal-dal. Nahkay mawayavani ge Krist ni ti afaki njɔda ke leli ga mɔgri tɔwi. Mɔsɔra mis bɔlaŋ amɔt ga mahɔŋgaraba mis a dek, nahkay mɔsɔra kɛ eri ge Melefit ti mis dek tɔmɔta akaba naŋ a. ¹⁵ Amɔt ga mahɔŋgaraba mis a dek ti, ti mis ya ti nday tɔbu ana sifa ni taŋgray ere ye ti nday ndayani tawayay ni ba, taŋgray ere ye ti naŋ awayay ni sawaŋ. Adaba amɔt ti ga mahɔŋgaraba tay a ; Melefit ahɔŋgaraba naŋ e kisim ba ni ti ga mahɔŋgaraba tay a daya.

¹⁶ Ègia nahkay ti mɔmɔnjalaŋ kɛ mis akada ga ndam ga *duniya ya tamɔnjalaŋ ka tay ni va do. Ku ahaslani mɔmɔnjalaŋa kɛ Krist a nahkay naŋgu ni, nihi ti mɔmɔnjalaŋ akada nani va do. ¹⁷ Ka ya ti mis ègia ata Krist akada mis bɔlaŋana ni ti, Melefit agray ti mɔgi mis mɔwɛni. Majalay ahɔŋ gayan ya ahaslani ni abi va bi, ègia mis mɔwɛna. ¹⁸ Zlam gani nani dek ti Melefit agray. Aslɔrbiyu Krist ga maŋgalabakabu leli akaba naŋ. Nihi ti avia tɔwi ana leli a : tɔwi gani nani ti ga mɔhɔloru mis afa ge Krist ti maŋgalabakabu tay akaba Melefit. ¹⁹ Nɔdɔm nahkay ti adaba Krist aŋgalabakaba mis a dek akaba Melefit a ti, nani tɔwi ge Melefit, agray ana ahɔŋ gayan. Nahkay amɔnjalaŋ ana zlam magudarani ge mis ga duniya va do. Melefit avia tɔwi gana ana leli a, awayay ti mɔhioru ma gani ana mis ti tɔsɔr : Krist ti aŋgalabakaba mis akaba Melefit a.

²⁰ Aslɔr leli ga mɔhi ma gani ana mis ti Krist. Melefit ana ahɔŋ gayan azalay mis ana pakama gayan ya ti mɔhi ana tay ni. Nahkay mahɔŋgalay kɔli azuhva tɔwi ge Krist ya ti agri ana leli ni, ŋgalumbu akaba Melefit. ²¹ Krist ti agudar zlam ndo simiteni. Ay ti Melefit ahɔŋgarkiyu zlam magudarani geli ni ka naŋ, ti mɔgi ndam jireni kɛ eri ge Melefit, adaba leli mɔbu akaba Krist akada mis bɔlaŋ.

* 6:2 Izayi 49.8.

6

Tɔwi ga Pol ya agri ana Melefit ni

¹ Ègia leli mɔbu magrakabu tɔwi ka ahar bɔlaŋ akaba Melefit nahɔma, mahɔŋgalay kɔli : ti *sulum ge Melefit ya agri ana kɔli ni ègi zlam masakani ba. ² Adaba Melefit ahibiya ana ndam gayan a, adɔm ahkado :
« Sarta ga mɔgri sulum goro ana kɔli ara ènjia ti,
niiciikia pakama gekɔli ya kɔhɔmu na ana kɔli a.
Fat goro ya nahɔŋgay kɔli ni ara ènjia ti nɔjɔnakia kɔli a. » *

Ay sarta ge Melefit ga mɔgri sulum gayan ana kɔli ni ti kani. Fat ge Melefit ga mahɔŋgay kɔli ni ti kani.

³ Nahkay mawayay magray zlam ya ti ejɔkia mis ke divi ge Melefit a ni do, adaba mawayay ti mis tanjak tɔwi geli ba. ⁴ Ere ye ti mawayay ni ti, mawayay ti a hud ge tɔwi geli ya magray ni bu dek ti mis tɔsɔr leli ndam mɔgri tɔwi ana Melefit ededɔŋ. Ku tamal mis tɔgri daliya gɔgɔrani kay ana leli naŋgu ni, mebesey, ahar adɔgafɔna kɛ leli a do. ⁵ Mis tɔzlɔb leli, tɔbiyu leli a danŋay vu, tɔcakalakivu ke leli. Mamɔtaɔ, mɔcakay dɔwir do, mɔzum zlam do. ⁶ Mawayay magudar zlam do ; mɔsɔra ma ge jiri a ; mebesey zlam ; mɔgri sulum ana mis ; leli mɔbu ana *Mɔsuf Njɔlatani ; mawayay mis ana hud bɔlaŋ ; ⁷ mɔhi ma ge jiri ana mis ; magray tɔwi ana njɔda ge Melefit. Manjɔhad geli jireni ni ti ègia zlam ahar geli a. Leli mɔbu ana naŋ akada awasl akaba slaku ya mɔhɔl tay a ahar vu, makoru ana naŋ ka kadvu ni. ⁸ Mis ndahaŋ tɔzlɔbay leli, mis ndahaŋ ti ni tanjak leli ; mis ndahaŋ tɔdɔm leli ndam sulumani, mis ndahaŋ ti ni tɔdɔm leli magɔdavani. Mis ndahaŋ tɔdɔm leli ndam magosay mis, ambatakani do leli ndam jireni sawaŋ. ⁹ Mis ndahaŋ tɔcalkivu leli ke mis do, ambatakani do mis dek tɔsɔra leli a. Mis ndahaŋ tamɔnjalaŋ kɛ leli ti tɔdɔm leli mɔmɔtani, ambatakani do leli mɔbu ana sifa. Tɔzlɔb leli, ay ti tɔbazl leli koksah. ¹⁰ Zlam kay tɔbu tɔhɔli ahɔŋ gayan ana leli naŋgu ni, leli mɔbu mɔmɔrvu. Leli ndam talaga naŋgu ni, mis kay tɔŋgɔt zlam azuhva

leli. Mis tədəm zlam geli àbi, ambatakani do zlam dek Melefit àbia ana leli a.

¹¹ Lekuləm ndam Korej ni, mawayay kuli àna hud bəlan, nahkay ma ya ti məhi ana kuli ni ti mədəm vay-vay.

¹² Kəmbərənum mawayay leli ti lekuləm, do ni ti leli məmbrənj mawayay kuli ndo.

¹³ Nəhi ma ana kuli ti akada lekuləm bəza goro. Grumi zlam ana leli akada ya ti məgri ana kuli ni : wayum leli àna hud bəlan akada geli ya ti mawayay kuli ni.

Kəgrum zlam akada ga ndam ya təsər Yezu do ni ba

¹⁴ Ndam ya ti təkəki ahər ka Yezu do ni tagray zlam gatay, ay lekuləm ti kəhurumkiviyu ka tay ba ; do ni ti kigəm akada tēbedekabá ata sla nday ata azoŋgu ka ahar bəlan ga matəhad vədan àna tay a ni. Nədəm nahəma, ndam jireni akaba ndam magudar zlam tagray zlam ka ahar bəlan ti agravu tata aw ? Məlan masladani nday ata məlan ziŋ-zinəni ti tebedevu tata aw ? ¹⁵ Ata *Krist nday ata *Seteni ti ma gatay arakaboru aw ? Maslanja ya ti afəki ahər ka Yezu ni nday ata maslanja ya ti afəki ahər ka Yezu do ni ti ma gatay arakaboru aw ? ¹⁶ A *ahay gədəkani ge Melefit ni bu ni ti tagraviyu pəra tata aw ? Adaba Melefit ti Bay ga sifa ; leli ti ni mīgia ahay gədəkana gayan ya anjəhadviyu na. Nahkay adəma a wakita gayan ba, adəm :

« Ananjəhad akaba ndam goro, ama-sawadəkabu akaba tay.

Enigi Bay Melefit gatay, nday day etigi ndam goro.† »

¹⁷ Nahkay Melefit adəm :

« Sləkumaba e kidin ga ndam ya ti təkəku ahər do ni ba,

kənjəhadumkabu akaba tay ba.

Kinjamfin kə zlam ya ti *njəlatani do ni ba ; tamal kəgrum akada ya ti nəhi ana kuli ni ti anəgəskabu kuli. ‡

¹⁸ Kama kama ti mis atəsər nu Bənj gekuli, lekuləm day bəza goro :

zawal akaba wəwal dek ekigəm bəza goro.

Bay geli nan njədə-njədəni adəm nahkay. § »

7

¹ Zləbəba goro ni, Melefit àvia zlam ya ti adəm aməvi ana leli na ana leli a andava. Egia nahkay ti məgudarum zlam va ba, zlam geli ya magray ni dek ti mēla njəlata, məbəruv geli mēla njəlata daya. Ahər adəm leli ya ti məhəngrioru ahər a had ana Melefit ni ti manjəhad geli dek mēla lala.

Pol amərvu adaba ndam Korej təkətkaba majalay ahər gatay a

² Mawayay ti kəwayum leli àna hud bəlan. Leli məgudari zlam ana maslanja ndo, maslanja əjikia ke divi azuhva leli a ndo, məgosay maslanja ga məhəlfənja zlam a ndo daya. ³ Nədəm nahkay ti, ŋgay nəbəki mimili ke kuli ti kəhumi ana ahər ba. Məhia ana kuli a andava, mədəm ahkado mawayay kuli dal-dal, leli ka ahar bəlan. Ku tamal məmətum ahkay do ni leli məbu àna sifa day, leli məbu ka ahar bəlan. ⁴ Nu nəbu nazləbay kuli kə meleher ge mis ndahan, nəbu məmərvu àna kuli, adaba nəsəra akəgrum ere ye ti Melefit awayay ni. Leli məbu macakay daliya dal-dal ; ku tamal nahkay nəŋgu ni, ahar adəgafənja kə leli a do, məbu məmərvu dal-dal sawan.

⁵ Nədəm nahkay ti adaba ka ya ti leli akaba ndam goro ni mōru minjua e Mesedəwen a ni ti zlam kay təhəlia ahər ana leli a, zlam zləzladani gərgəri tēdia ahər ana leli a daya. Mis təhəngalafənja ma kə leli a, leli leleni day məjalakia ahər ka zlam a kay. ⁶ Ay ti Melefit avi njədə ana ndam ya ti njədə afənj kə tay bi ni, nahkay àvia njədə ana leli a, əsləribiya Tit ana leli a. ⁷ Məŋgət njədə ti adaba ge Tit ya àra ni cilin do, məŋgət njədə ti adaba lekuləm kəvumia njədə ana nan a daya. Tit əŋgət njədə ti adaba kəhumi kawayum ti kípəma nu a lu, kitəwəma azuhva zlam ya agravu na, akaba kawayum ma goro ya nəhi ana kuli ni dal-dal. Nəra nīcia ma ge Tit ya ahəngru na ti nəmərvu akiva.

⁸ Ka ya ti nəslərəkaboru wakita ana kuli ni ti ma goro ya nəbiki ana kuli ni ahəlia ahər ana kuli a ; ay nihi ti nəhəngarvu mar-avu do. Ka ya ti nəsəra ma goro ya nəhi ana kuli ni nan əbu ahəli ahər ana kuli gəzīt

† 6:16 Mənjay Levi 26.12 ; Ezekiyel 37.27. ‡ 6:17 Mənjay Izayi 52.11 ; Ezekiyel 20.34. § 6:18 Mənjay 2 Semiyel 7.14 ; Izayi 43.6.

guzit nahəma, akal nàhəngarva marava. ⁹ Ay nihi ti nəmərɔvu sawaŋ. Nəmərɔvu ti adaba ma goro ya nəhi ana kəli ni àhəli ahàr ana kəli a palam do ; nəmərɔvu ti azuhva ahàr ya ti àhəli ana kəli ni àmbatikaba majalay ahàr ana kəli a. Ma goro ya nəhi ana kəli àhəli ahàr ana kəli ni ti, Melefit àwaya ti məhəli ahàr ana kəli ti məmbatikaba majalay ahàr ana kəli a. Nahkay àna ma goro ya nəhi ana kəli ni ti nàgudari ma ana kəli ndo. ¹⁰ Ahàr ya ahəli ana mis ni ti tàbu slala cə : bəlaŋ gani ti Melefit awayay ; ambatikaba majalay ahàr ana mis a ti tənɔgət sifa àna naŋ, nahkay ti àsi aŋgwaz ana leli ba. Nahaŋ ni ti ni majalay ahàr ga ndam ga *duniya ; majalay ahàr gani nani ti àvay sifa do, mis təmət àna naŋ sawaŋ. ¹¹ Ahàr ya àhəli ana kəli ni ti Melefit àwaya, àmbatikaba majalay ahàr ana kəli a nahkay hi : kəgrum zlam hat-hat, kawayum ti mis təsər lekələm kàgudarum zlam ndo, ere ye ti àgravu ni àwəria bəruv ana kəli a, àsia aŋgwaz ana kəli a daya. Kawayum ti kípəma nu a lu, kawayum ma goro ya nəhi ana kəli ni dal-dal, kawayuma matraba maslaŋa ya ti àgudara zlam a ni. Nahkay ti kədəfumkia lekəli lekəleni kàgudarum zlam ndo.

¹² Nəbikioru wakita ana kəli ti ahar gədəkani azuhva maslaŋa ya ti àgudara zlam a ni do, ahkay do ni azuhva maslaŋa ya tàgudaria zlam a ni do. Nəbiki wakita ni ana kəli ti, nawayay ti kəsərurum ahəmamam lekələm kawayum leli ni, nawayay ti kəsərurum ti kə meleher ge Melefit. ¹³ Gekəli ya kəgrum nahkay ni ti àvia njəda ana leli a.

Iy, àvia njəda ana leli a, ay məmərva daldal daya : məmərɔvu ti adaba kəgəsunkabá Tit a lala. Tit ti àmərva azuhva nana, nahkay ti leli day məmərva. ¹⁴ Nàzləba kəli kə meleher ge Tit a. Nàzləbay kəli ti kigeni, adaba kələŋ gani kəbumku mimili ndo : nahkay pakama geli ya màzləbay kəli àna naŋ kə meleher ge Tit ni ti ma ge jiri. Pakama gani nani ma ge jiri ; pakama geli ya məhi ana kəli ni dek day ma ge jiri. ¹⁵ Ka ya ti Tit òru afa gekəli ni ti kəgruma aŋgwaz a azuhva pakama ya naŋ aməhi ana kəli na, nahkay lekələm dek kəgəsunkabá naŋ a lala, kəgəsunkia pakama gayaŋ na daya.

Gekəli ya kəgrum nahkay ni ti Tit àwaya kəli a dal-dal àtama ya àwayay kəli ahaslani na. ¹⁶ Nu day nəbu nəmərɔvu adaba nisliki məfəki ahàr ke kəli, nəsəra kəbumku mimili do simiteni.

8

Jamum siŋgu akada ga ndam Mesedəweŋ ya tàjam ni

¹ Bəza ga mmawa, Melefit àvia divi ana ndam gayaŋ ya *təcakalavu e Mesedəweŋ na ti təgri təwi sulumani ; mawayay kəsərurum àgravu ti ahəmamam. ² Ndam Mesedəweŋ ni təcaka daliya dal-dal, ay ti ahar àdəgafəŋa kà tay a ndo, təmərva daldal sawaŋ. Nday ndam talaga ; ku tamal nday ndam talaga nəŋgu ni, məmərɔvani gatay nani ni àvi njəda ana tay ga majami siŋgu ana ndam ge Melefit. Nahkay tigia ndam ge elimeni a àna siŋgu ya tàjami ana ndam ge Melefit na. ³ Nəhi ana kəli nahəma, tàjama siŋgu àki ka njəda gatay a, tàjama àtamkia ka njəda gatay a sawaŋ. Nagray sedi gani tata. Təwi gani nani ti tàgray ka mawayay gatay. ⁴ Təmbrəŋ leli ndo, tihindi leli, təhi ana leli si məvi divi ana tay ga majami zlam ana ndam ge Melefit ni akada ya məvi divi gani ana mis ndahaŋ ni. ⁵ Leli mədəm atagray zlam sulumani, ay təwi gatay ya tàgray ni sulumani àtam geli ya mədəm atagray ni. Enjenjeni təgəskabá ti Bay geli məgur tay a zlam gatay ya tagray ni bu dek, mək təgəskabá ti leli day məgur tay, adaba Melefit awayay nahkay. ⁶ Ndam Mesedəweŋ təbu tagray nahkay ti məhi ana Tit mənɔgoru afa gekəli, mōru mēndeveriŋbiyu təwi ga majam siŋgu ni akada ya ànjəki ni, adaba təwi gani nani ti zlam sulumani. ⁷ Lekələm ti kəgrum zlam ya Melefit awayay ni kay : kəfumki ahàr ka Yezu lala, kəhumi ma gayaŋ ana mis lala, kəsəruruma ma gayaŋ a lala, kəbum kawayum ti təwi gayaŋ mōru kama lala, kəbum kawayum leli lala daya. Nahkay ti mawayay kəgrum təwi ga majam siŋgu ni lala daya, adaba təwi gani nani ti təwi sulumani.

⁸ Nɔgay si kajamum kwa ni ti nəhi ana kəli do. Nəhi ana kəli nahkay ti, nawayay ti kəsərurum mis ndahaŋ tawayay ti təwi gani

môru kama. Lekulum day kislumki majam zlam, ti mis ndahan têsar kawayum ndam ge Melefit ededî. ⁹ Kêsaruma ahəmamam Bay geli Yezu *Krist àvi zlam sulumani ana ndam gayan na. Ahaslani nan bay ge elimeni, zlam dek ànivù a ahar bu ; ay ti àmbrəj zlam ni dek, ègi zal talaga. Ègi zal talaga nahkay ti azuhva kuli, ti kigum ndam ge elimeni àna talaga gayan ya ègi ni.

¹⁰ Pakama ya nahi ana kuli ni ti zlam ya ti nəjalay ni, ay tamal kəgrum ti àbəlay, adaba alayni lekulum kəgruma tawi gana. Kəgrum tawi gani cilin do ; kənjumki ka ma gani enji day lekulum gani. ¹¹ Nihi ti ahàr àdəm kendeveřinəm tawi gani nani ya kənjumki ni lala. Ka ya ti kəđəmum akəgrum ni ti kəmərúmva dal-dal ; nihi day grum àna məmərani akada nani. Ku way way do máfəkad zlam ti àki ka njəda gayan. ¹² Tamal kəvumi zlam ana Melefit àna məbərúv bəlan ti Melefit agəskabu. Ajalaki ahàr ka zlam gayak ya àfuk ni cilin, əjalaki ahàr ka zlam ya àfuk bi ni do.

¹³ Nğay lekulum cākum daliya ti mis ndahan ni təmərúv àna zlam gekuli ni ti nəjalay nahkay do. Ere ye ti nawayay ni ti ahàr àdəm ndam ge Melefit dek tigi kala-kala. ¹⁴ Nihi ti zlam gekuli àbu kay, nahkay jənumki tay àna nan. A vad nahan nday day atəngəta zlam a kay ti atəjənaki kuli àna nan bilegeni. Nahkay lekulum dek ekigum kala-kala. ¹⁵ Akada ya àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi ni :

« Maslanə ya ti zlam gayan kayani ni ti zlam ni àsabaki ndo.
Maslanə ya ti zlam gayan kay do ni ti zlam ni àhəci nan ndo. * »

Tit akaba ndam ya ti taraboru e mirkwi ni

¹⁶ Tit ti awayay məjənaki kuli kay akada geli ya mawayay məjənaki kuli ni. Àgray nahkay ti Melefit àna ahàr gayan : məgri səsü ana Melefit, mazləbay nan azuhva tawi nani. ¹⁷ Geli ya məhi ana Tit môru afa gekuli ni ti Tit agəskabá ma gana. Àgəskabu ma geli ya məhi ni cilin do : wudaka leli məhi môru ni ti nan nanani àna ahàr gayan àwaya morona afa gekuli a dal-dal. ¹⁸ Leli

məbu məslərləjoru wur ga məj geli nahan. Wur ga məj geli nani ti ndam ga Yezu ya *təcakalavu a kəsa gərgərani bu ni dek tazləbay nan azuhva tawi gayan ya agray, ahi *Ma Məweni Sulumani ana mis ni. ¹⁹ Məslərləjoru nan ti azuhva tawi gayan ya agray ni cilin do : məslərləjoru nan ti adaba ndam ga Yezu ya təcakalavu a kəsa gərgərani bu ni tədaba nan a ga masawadəkabani akaba leli ga magray tawi hini sulumani na. Tawi gani nani ti adafaki ahəmamam leli mawayay məjənaki ndam ge Melefit àna nan ni mam ni. Nahkay mis atazləbay Bay geli azuhva tawi gani nani daya.

²⁰ Singu ya majam ni ti kay, nahkay ka ya ti magray tawi àna nan ni mawayay ti mis təđəmki ma magədavani ke leli do. ²¹ Mawayay ti magray tawi sulumani kə eri ga Bay geli cilin do ; mawayay ti magray tawi sulumani kə eri ge mis daya.

²² Məbu məslərləjoru wur ga məj geli nahan ka tay : nan ti mípia nan a, nan àbu agray tawi ge Melefit gərgəri kay, awayay ti tawi ni dek môru kama kama. Nihi ti awayay tawi ni dal-dal atam ya ahaslani ni, adaba àsəra lekulum akəgrum ere ye ti kəđəmum kəgrum na. ²³ Tit ti mis goro, leli məbu magrakabu tawi ka ahar bəlan afa gekuli. Bəza ga məj geli ndahan ni ti ni ndam ga Yezu ya təcakalavu a kəsa gərgərani bu ni tədaba tay a, mis dek təbu tazləbay *Krist azuhva tawi gatay ya tagray ni. ²⁴ Nahkay ti grum zlam ti têsar lekulum kəbum kawayum tay. Məzləba kuli a : ndam ga Yezu ni eticia kəbum kəgrum nahkay ti atəsər pakama geli ya məđəmki ke kuli ni ti ma ge jiri.

9

Pol awayay ti ka ya ti eminjia a Korej a ni ti singu ni əjamva àndava

¹ Àki ke tawi hini sulumani ya məgri ana ndam ge Melefit ni ti akal nəbiki ana kuli do, adaba kəsərúma ma gana àndava. ² Nu nəsəra lekulum kawayum tawi gani. Nəhia ma gana ana ndam Mesedəweñ àna məmərvana, nəhi ana tay ahkado : « Ndam ge Melefit ya ka had Eseyi ni ku alayni

* 8:15 Mahərana 16.18.

təsləmalava ga magray təwi gani nana. » Təra ticia lekulum kawayum təwi gani nani dal-dal ti mis kay e kidin gatay bu tədəm nday day tagray bilegeni. ³ Ku tamal nahkay nəngu ni nəsləroru bəza ga mən geli ni afa gekəli, nawayay ti wudaka minjiyu eslini ti kəslamalumva, adaba nəhia ana ndam Mesedəweŋ a akəgrum nahkay. Nawayay ti ma goro ya nəhi ana tay ni egi ma masakani ba. ⁴ Ay tamal ti minjəa akaba ndam Mesedəweŋ a, mədi ahər ana kəli kəslamalumvu faŋ ndo ni ti, pakama geli ya mədəmki ke kəli ni aməbəki mimili ke leli do aw ? Leli tekeđi aməbəki mimili ke leli ti, lekulum ti aməbəki mimili ke kəli atam geli ni do aw ? ⁵ Nahkay nədəm əgəski nəsləroru bəza ga mən geli ni ka ma goro, ti təjənaki kəli ga maslamalakabu zlam ya ti kədəmum kajamum ni hayaŋ. Ka ya ti eninjəa tamal kəslamalumkabá əndava ni ti, mis atəsər zlam ya ti kajamum ni, kajamum ti əna məbərur bəlaŋ, do ni təfəki ŋgasa ke kəli ndo.

⁶ Jalumki ahər ka ma hini : maslaŋa ya ti ezligi zlam gəzit ni ti əbaz day gəzit. Maslaŋa ya ti ezligi zlam kay ni ti abaz day kay. ⁷ Ahər ədəm ku way way do məfəkad zlam akada gayan ya awayay mafəkadani ni. Kəfəkadum əna majalay ahər cə cə ba, kəfəkadum akada təfəki ŋgasa ke kəli ba. Adaba Melefit ti awayay maslaŋa ya ti afəkad zlam əna məmərani ni. ⁸ Esliki məgri zlam sulumani gərgəri kay ana kəli, araŋa aməhəcikivu ana kəli do. Agray nahkay ti awayay ti kəgrum zlam sulumani kay əna zlam ya əvi ana kəli kayani ni. Awayay ti kəlavad a huđ ge təwi gekəli ya kəgrum ni bu dek ti kəgrum nahkay. ⁹ Əbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi :

« Mis sulumani ti avi zlam ana ndam talaga əna məbərur bəlaŋ ;

zlam sulumani ya agray ni ti day-day əgəjazlki ahər ke Melefit do.* »

¹⁰ Avay hilfi ga zlam, awayay ti mis tizligi ti Melefit. Avi zlam məzumani ana mis ti Melefit daya. Zlam gekəli ya kəgrum təwi sulumani əna naŋ ni akada hilfi ga zlam ya tizligia, əfətaya ti adək ni. Hilfi ga zlam gani nani ti Melefit əvi ana kəli, əfəkia

məsəkani gayan a, awayay ti kəgrum zlam sulumani kay əna naŋ. ¹¹ Aməgri zlam sulumani ana kəli gərgəri kay, araŋa aməhəci kəli do, adaba awayay ti kəgrumi zlam sulumani kay ana mis ndahaŋ. Nahkay mis nday nani atəgri səsi ana Melefit azuhva zlam gekəli sulumani ya akajamuma, leli aməhəlikaboru ana tay ni. ¹² Gekəli ya kajamum sinġu ni ti əjənaki ndam ge Melefit. Ay ti əjənaki tay ciliŋ do ; agray ti mis kay təgri səsi ana Melefit azuhva sinġu ya akajamumi ana tay ni. ¹³ Nday atəsəra zlam ya akajamumi ana tay ni kay nahkay ti atazləbay Melefit adaba atəsər kəgəsumkabá *Ma Məweni Sulumani ge *Krist a akaba kəgrum ere ye ti əgəski ndam ge Krist təgray na. Atazləbay Melefit adaba kəjənumkia tay əna zlam gekəli a, kəjənumkia mis ndahaŋ na dek daya. ¹⁴ Akəvumi zlam ana tay azuhva *sulum ge Melefit ya əgri ana kəli ni ; sulum gayan gani nani ti atam zlam dek. Nahkay ti mis nday nani atawayay kəli, atahəŋgali Melefit ana kəli. ¹⁵ Məzləbum Melefit, məgrumi səsi adaba əvia Wur gayan ana leli a. Gayan ya əvi Wur gayan ana mis ni ti atam zlam ndahaŋ ya ti avi ana mis ni dek.

10

Pol əbu əna njəda ga məgur ndam ga Yezu

¹ Nəhi ma ana kəli ti nu Pol. Nu ti mis ndahaŋ tədəmku ma, tədəm ka ya ti nu nəbu akaba kəli ni ti nu kudufa, ka ya ti nu nəbi akaba kəli bi ni ti nu bilek-bilek. *Krist ti kudufa, agra sulum ana mis, nahkay² nahəŋgalay kəli mbatumkaba manjəhad gekəli a, ti ka ya ti eninjəa afa gekəli a ni ti niġi bilek-bilek ba. Mis ndahaŋ e kidin gekəli bu tədəm manjəhad geli ti akada ge mis hihirikeni ni. Nday ya tədəm nahkay ni ti, eninjəa ti anəmrəŋ tay do, amamənjavù akaba tay ! ³ Edeđin, leli ti manjəhad geli akada ge mis hihirikeni ni, ay makadvu ti akada ge mis hihirikeni ni do. ⁴ Zlam ahar geli ya makadvu əna naŋ ni ti gərgəri akaba ge mis hihirikeni ni. Zlam ahar geli ni ti Melefit əvi ana leli, njəda gayan əki. Pakama ge mis ya tədəm ni akada gudu ya mis teđežlivù ana ndam ezir

* 9:9 Limis 112.9.

gatay ni, ay leli membedkaba gudu gani nana àna zlam ahar ge Melefit ya àvi ana leli na. Nahkay ti maɗafaki ma ge mis ya tɛdɛm ni ti ma ga malfada. ⁵ Mɛwɛlki mis ka ma ga zlabay gatay ya tawayay tɛcafɛna mis ndahan kà ma ge Melefit a ni dɛk ; mɛmbatikaba majalay ahàr magɛdavani na ana mis a dɛk ti tɛgɛskabu ma ge Krist. ⁶ Nawayay ti lekulum dɛk kɛgɛsumuki ma day, kɛlɛn gani ti anatraɓ maslaɗa ya ti àwayay mɛgɛsuki ma do ni.

⁷ Jalumki ahàr ka zlam ya kɛgrum ni dɛk lala. Tamal maslaɗa àdɛm naɗ mis ge Krist ti, ahàr àdɛm mɛjalay ahàr lala keti, mɛsɛr leli day ndam ge Krist akada gayan ya àdɛm naɗ mis ge Krist ni. ⁸ Bay geli àvua njɛda ga mɛgur kɛli a ti nɛjɛnaki kɛli àna naɗ. Àvu njɛda gani nani ti ge mijin kɛli àna naɗ do. Bi nàzlɛba ahàr goro a kay àna njɛda gani nani ya àvu na nɛngu ni, mimili àbu awɛrki nu bi. ⁹ Ngay nawayay nɛbivù aɗwaz ana kɛli àna wakita goro ya nɛbikioru ana kɛli ni cilin ti kɛdɛgɛzlum ba. ¹⁰ Adaba mis ndahan tɛdɛm : « Ka ya ti Pol abikibiyu wakita ana leli ni ti ma gayan ya abikibiyu ana leli ni ma ga dagwa gayan gɛrgɛri kay. Ay ka ya ti naɗ akaba leli ni ti njɛda gayan àbi, àdɛm ma ga dagwa gayan ni va do. » ¹¹ Maslaɗa ya ti àdɛm nahkay ni ti mɛjalay ahàr lala : eminjɛa ti amagraɗ zlam ti kala-kala akada ya mɛbiki ana kɛli ka ya ti leli drin drin akaba kɛli ni.

¹² Mis nday nani ti tɛhi ana ahàr nday gɛdɛkani. Leli ti mɛtɛkar mɛgurɛnɛvni kà tay do, mɛdɛm leli kala-kala akaba tay do daya. Nday ti tɛgurɛnɛvu ka ahàr gatay gatayani e kidin gatay bu ; tɛdɛm mis naɗ gɛdɛkani ti si maslaɗa gani akada gatay ni kwa. Tagray nahkay ti nday muroni, tɛsɛr arana do simiteni. ¹³ Ay leli ti ni mazlɛbavu ti àna tɛwi ya Melefit àguraya, àvi ana leli ni cilin, do ni ti mazlɛbavu àna tɛwi ya àvi ana leli ndo ni do. Tɛwi ya ti Melefit àguraya, àvi ana leli ni ti, tɛwi ga mɛhioru ma gayan ana mis, ge minjiyuani àna naɗ bɛdɛk afa gekɛli ni. ¹⁴ Ka ya ti leli mòru afa gekɛli, mɛhi *Ma Mɛweni Sulumani àki ke Krist ana kɛli ni ti, mɛgray tɛwi àtamkia ka ge Melefit ya àguraya, àvi ana leli na

ndo. ¹⁵ Mɛzlɛbavu àna tɛwi ge mis ndahan ya Melefit àguraya, àvi ana tay, àhi ana tay tɛgray ni ndo. Tagray mam mam nɛngu ni arana gani geli do. Ere ye ti leli mawayay ni ti, ahàr àdɛm mɛfɛki ahàr gekɛli ke Krist ni mɛsagakivu kɛlavɛd. Mawayay ti tɛwi geli ya magray e kidin gekɛli bu ni mɛsagakivu daya ; ku tamal mɛsagakivu nɛngu ni, àtamkia ke tɛwi ya Melefit àguraya, àvi ana leli na ba. ¹⁶ Nahkay ti amoru mɛhi Ma Mɛweni Sulumani ana mis ga haɗ ndahan ya kama ga haɗ gekɛli ni. Mawayay makoru eslini ti adaba mawayay mazlɛbavani àna tɛwi ge mis ndahan ya Melefit àguraya, àvi ana tay, àhi ana tay tɛgray ni do.

¹⁷ « Tamal maslaɗa awayay eji zlabay nahɛma, mɛji zlabay ti àna tɛwi ga Bay geli ya àgray ni. » ¹⁸ Maslaɗa ya ti azlɛbay ahàr gayan gayanani ni ti Melefit àgɛskabu naɗ do, si maslaɗa ya ti Bay Melefit Melefiteni ana ahàr gayan azlɛbay naɗ ni kwa.

11

Pol akaba ndam ya ti tɛdɛm nday ndam asak ga Yezu ni

¹ Nihi ti nawayay nɛzlapi ana kɛli akada ga ndam muru ni. Ay ti besumua ; iy nahɛngalay kɛli, besumua. ² Nawayay kɛli dal-dal akada ge Melefit ya awayay kɛli ni. Nɛbia kɛli ana *Krist a, nawayay ti kɛgum ndam gayan akada ga wur dahalay ya àsɛr zal faɗ do, bɛnani avi ana zal ni. Nawayay ti maslaɗa nahan ahi ma ana kɛli va do. ³ Aɗwaz àbu awɛr nu, nɛdɛm bi maslaɗa nahan amagosay kɛli ; nahkay bi ekijumkia ke divi ge Krist a, akɛdɛbum naɗ àna huɗ bɛlan va do. Jalumki ahàr ke Ev ya gavan èsipet naɗ, àgosay naɗ ni ! Tàgosay kɛli akada gayan ni ba. ⁴ Ka ya ti ku way way do ara afa gekɛli a, awayay acahi ma mɛweni ana kɛli ni ti kɛbum kebesum. Ku tamal adɛmki ma ke Krist ya gɛrgɛri akaba ma geli ya nɛdɛmki ni nɛngu ni, kebesum. Ku tamal azlapaki ka mɛsuf nahan gɛrgɛri akaba Mɛsuf ya àniviyu ana kɛli ni, ahkay do ni ahi ma ana kɛli, azlapaki ka *Ma Mɛweni Sulumani nahan gɛrgɛri akaba gekɛli ya kɛcum ni nɛngu ni, kebesum.

* 10:17 Zeremi 9.23.

⁵ Nəsəra nday ya tədəm nday ndam *asak ga Yezu gədəkani ni tətam nu do simiteni.

⁶ Edeđin nəsər mazlapani lala akada gatay ni do, ay nu ti nəsəra zlam a nətam tay. Kəlavad a huf ga ma goro ya nəhi ana kəli ni bu dek kəsəruma, nəsəra zlam a.

⁷ Ka ya ti nu nəbu afa gekəli ni ti nəhia Ma Məweni Sulumani ya Melefit àvi ana kəli na ana kəli ga sulum a. Nəhəngoroya ahər goro e gəziteni va, nawayay ti lekələm kīgəm gədəkani. Goro ya nəgray nahkay ni ti nəgudara zlam a zla do waw ? ⁸ Ka sarta gani nani ti ndam ga Yezu ya *təcakalavu a kəsa ndahan bu ni təslərubiya singu a. Nahkay nəhəlfəna singu kə tay a ti nislīki magray təwi e kidin gekəli bu lala. ⁹ Ka ya ti nu nəbu afa gekəli nahkay ni ti zlam àhəcukivá, ay nəhəngalaləŋ zlam kə kəli a ndo. Təhəlubiyu zlam ti bəza ga mən geli ya e Mesedəweŋ ni. Nəhəli muru ana kəli àna məhiani ana kəli vumu zlam ya àhəcukivu ni ku gəzit ndo. Nəgray nahkay ndo, day-day anagray nahkay do daya. ¹⁰ Nəgray nahkay ti niji zlabay gani ka had Eseyi tata, maslaŋa àbi acafaŋa nu ge miji zlabay gana bi. Ma hini ya nədəm ni ti jiri : nu zal asak ge Krist ; Krist ti jireni. ¹¹ Niji zlabay nahkay ti bi kədəmum nəwayay kəli do. Aha, nahkay do : Melefit àsəra nəbu nawayay kəli.

¹² Nihindifina zlam kə kəli a ndo, kama day enihindifina kə kəli a do. Nagray nahkay ti adaba nawayay ti mis ndahan tənget divi ge miji zlabay ba. Nğay təbu tagray təwi akada geli ndam asak ga Yezu ni ti nawayay ti tədəm ba. ¹³ Nday nani ti ndam asak ga Yezu edeđin edeđineni do ; tazay mazavu ga ndam asak ge Krist cilin. Təwi gatay ya tagray ni ga magosay mis. ¹⁴ Zlam gani nani ti àgri ejep ana kəli ba. *Məslər ge Melefit asladay, ay *Seteni àna ahər gayan esliki mazay vu gayan akada ga məslər ge Melefit ni. ¹⁵ Seteni àna ahər gayan agray nahkay ti, tamal ndam məgri təwi ni tazay mazavu ga ndam məgri təwi ge jireni ana Melefit ti àgri ejep ana kəli ba. Ndam məgri təwi ana Seteni ni ti Melefit aməgri daliya ana tay azuhva təwi gatay ya tagray magədavani ni.

Pol eji zlabay àna daliya gayan ya acakay

ni

¹⁶ Nəhi ana kəli keti : maslaŋa àhi ana ahər nu Pol murani ba. Ay tamal kədəmum nu murani ti mənjumlu ti akada ya kəmənjumləŋ kə ndam muru ni. Nahkay ti nislīki miji zlabay gəzit bilegeni. ¹⁷ Niji zlabay nahkay ti nəzlapay akada ga Bay geli awayay ni do ; nəzlapay akada ga zal muru ni, adaba nəsəra nəbu nagray zlam ya nislīki mijiki zlabay ni edeđin. ¹⁸ Ay əgia mis kay təbu tiji zlabay akada ga ndam ga *duniya ni ti nu day nara niji zlabay bilegeni. ¹⁹ Lekələm ndam ya kəsəruma zlam a ni kebesəmi ana ndam muru tata. ²⁰ Ka ya ti maslaŋa amənjaləŋ ana kəli akada lekələm evidi ni ti kəbum kebesəmi ; ka ya ti maslaŋa azumfəna zlam kə kəli a ni ti kəbum kebesəmi ; ka ya ti maslaŋa agosay kəli ni ti kəbum kebesəmi ; ka ya ti maslaŋa amənjaləŋ ana kəli akada kisləm araŋa do ni ti kəbum kebesəmi ; ku maslaŋa asi barva ana kəli nənğu ni kəbum kebesəmi. ²¹ Iy nu nəgray nahkay ndo ni ti, nislī araŋa e eri gekəli bu ndo. Nəgray nahkay ndo ni ti asu mimili zla do aw ?

Mis ndahan tazay ahər gatay akada nday gədəkani ni ti, nu day nagray akada nani. Ay ma hini ti ma ga ndam muru. ²² Tamal tədəm nday ndam *Hebri, nu day zal Hebri. Tamal tədəm nday ndam *Izireyel, nu day zal Izireyel. Tamal tədəm nday bəza huf ga Abraham, nu day wur huf ga Abraham. ²³ Tamal tədəm nday ndam məgri təwi ana *Krist, nu bay məgri təwi ana Krist nətam tay. Ma hini ya nədəmaya ni ti àhərkiba ka ma ga muru a. Nəgra daliya nətam tay, təfiya nu a daŋgay va sak kay àtama gatay na, təzləba nu a sak kay àtama gatay na, nətamfəna kə kisim a sak kay, akal takad nu. ²⁴ Sak zlam ndam *Zəde təsua kurupu a kru kru mahkər mahər ambəmbu a. ²⁵ Sak mahkər təzləba nu àna aday a, sak bəlan tizligia nu àna akur a, sak mahkər *slalah ga yam àhəmbahadva akaba nu a, ruk hundum nənjuhədvə a huf ga *dəluv gədəkani ba. ²⁶ Sak kay nòra ka mələŋ ndahan àna asak a ; sak kay akal yam əsləka àna nu a, sak kay ndam akal təgrua daliya, sak kay ndam jiba goro təgrua daliya, sak kay ndam jiba ndahan day təgrua daliya, sak kay nəgra daliya a kəsa ba, sak kay nəgra

daliya a huɗ gili ba, sak kay nàgra daliya ka ahàr ga dɛlɛv a, sak kay nday ya tɛdɛm nday bɛza ga mma ni tɛgrua daliya daya. ²⁷ Nàgra tɛwi zɛzɛlɛdɛna, nɛcaka daliya, sak kay nɛcakay dɛwir ndo, sak kay nànjɛhadɛ e lɛwir a akaba nɛcakay yam ndo, sak kay nɛngɛt zlam mɛzumani ndo, sak kay azana àfu bi, amɛd àwɛra nu a. ²⁸ Nàgra daliya ndahaɗ a daya, ay ti nàcalaya tay a va do. Ay ti zlam àbu bɛlaɗ nɛjalaki ahàr, àhɛlu ahàr kɛlavɛd : nàbu nɛjalaki ahàr ka ndam ga Yezu ya *tɛcakalavu a kɛsa gɛrgɛrani bu ni dɛk. ²⁹ Tamal nìpia maslaɗa naɗ gedebeni e divi ge Melefit ba ni ti kala akada nu gedebeni. Tamal maslaɗa èjikia ke divi a ti awɛru ɓɛruv dal-dal.

³⁰ Tamal niiji zlabay kwa ti niiji zlabay ke gedebi goro. ³¹ Melefit Bɛɗ ga Bay geli Yezu, naɗ ya ti mis dɛk tazlabay naɗ ga kaɗgay-kaɗgayani ni ti, àsɛra ma goro ya nɛdɛm ni ti ma ge jiri. ³² Ka sarta ya ti nàbu a Damas ni ti maslaɗa ya Bay Aretas àfiyu naɗ ga mɛgur kɛsa nani ni awayay mɛgɛs nu, nahkay àbɛhad mis kà magudu ga kɛsa ni. ³³ Eslini bɛza ga mɛɗ geli ni tɛfɛviyu nu a alɔɗgu vu, tɛfaya nu àna ezewɛd a dala va gwar a fɛlku ga gudu na. Nahkay nɛtamfɛɗa kà bay mɛgur kɛsa nana.

12

Pol eji zlabay àna zlam ya ti Yezu àɗgazli ni

¹ Ku tamal miiji zlabay ti zlam masakani nɛɗgu ni, ahàr àdɛm si niiji zlabay ni kwa. Nahkay nɛzɛlapaki ka zlam ya ti Bay geli àɗgazlu, nìpi ni. ² Maslaɗa nahaɗ àbu, nɛsɛra naɗ a, naɗ mis ge *Krist. Maslaɗa gani nani ti Melefit àzoya naɗ agavɛla drin afa gana a huɗ melefit va. Zlam gani nani àgrakivu ti àgra vi a kru mahar faɗ. Cɛ Melefit àzoru ni naɗ naɗani, cɛ àzoru ni naɗ naɗani do, àɗgazli zlam, èpi cilin ti nɛsɛr do. Àsɛr ti si Melefit kwa. ³⁻⁴ Iy, maslaɗa gani nani Melefit àzoya naɗ a drin agavɛla a mɛlaɗ gayaɗ sulumani va. * Cɛ Melefit àzoru ni naɗ naɗani, cɛ àzoru ni naɗ naɗani do, àɗgazli zlam, èpi cilin ti nɛsɛr do. Àsɛr ti si Melefit kwa. Ka mɛlaɗ nani ti maslaɗa

gani tɛhia ma ndahaɗ a. Ma gani nani ya èci ni ti mis hihiriken ni èsliki mɛdɛmani do, Melefit àcafɛɗa mis ga mɛdɛmana daya. ⁵ Maslaɗa nani ti niiji zlabay àna naɗ tata, nu nuani ti niiji zlabay àna ahàr goro do. Niiji zlabay ti ke gedebi goro ni cilin. ⁶ Ay ku tamal niiji zlabay àna ahàr goro nɛɗgu ni, zlabay goro ya niiji ni ti zlabay ga muru do, adaba ma goro ya nɛdɛm ni ti ma ge jiri. Ay ti nàwayay miiji zlabay do, adaba nàwayay ti mis tɛdɛm nu gɛdɛkani àna zlabay goro ya niiji ni ba. Nawayay mis tɛdɛm nu gɛdɛkani ti azuhva tɛwi goro ya tɛbu tipi nagray ni akaba ma goro ya nàhi ana tay, tici ni sawaɗ.

⁷ Zlam ge Melefit ya àɗgazlu sulumani gɛrgɛri kayani ni ti akal niiji zlabay àna tay tata. Ay ti Melefit àvua zlam nahaɗ a, àfuviya a vu va, awayay ti niiji zlabay ba. Ere gani nani awɛr nu akada adak èjia mis a ti awɛr naɗ ni. Ere gani nani Melefit àvi divi gani ana *Seteni ti mɛfuviyu, ti niiji zlabay ba. ⁸ Nahkay sak mahkɛr nàhɛɗgala Bay geli a ti mɛzuaba ere gani nana ya agru daliya na a vu ba. ⁹ Ay ti àhɛɗgrufɛɗ, àhu ahkado : « Sulum goro ya nɛgruk ni ti eslɛk, adaba ka ya ti mis naɗ àbu gedebeni ni ti, ere ye ti agray ni dɛk agray ti àna nɛdɛa goro cilin. » Ègia nahkay ti nɛmɛr àna gedebi goro ni, niiji zlabay àna naɗ, adaba ere ye ti nagray ni dɛk ti nawayay nagray àna nɛdɛa ge Krist cilin. ¹⁰ Nahkay nu gedebi ti nɛmɛr sawaɗ. Ku tamal mis tindivi nu, tɛfɛku nɗasa, tɛgru daliya gɛrgɛri kay nɛɗgu ni, nɛsɛra zlam nday nani ya tɛgru ni ti azuhva Krist, nahkay nɛmɛrvu àna naɗ. Adaba ka ya ti nu gedebeni ni ti, nàbu àna nɛdɛa ge Krist ya àvu ni.

Pol ajalaki ahàr ka ndam ga Yezu ya a Korej ni

¹¹ Ma goro ya nɛdɛm ni ti ma ga muru. Ay kɛfumku nɗasa ga mazɛlay ma ga muru nahkay ti lekɛlɛm gani. Giri-giri àgɛski kɛzɛlɛbum nu ti lekɛlɛm. Nu ti nìsli araɗa do, ay ndam ya ti kɛdɛmum nday ndam *asak ga Yezu gɛdɛkani ni ti ku gɛzit day tɛtam nu do. ¹² Ka ya ti nu nàbu afa gekuli ni ti nɛbɛsa daliya gɛrgɛrana kay, Melefit

* **12:3-4** Mɛlaɗ sulumani ge Melefit ti awayay adɛmvaba dini sulumani (mɛɗjay Maɗgahani 2.7 ; Lɛk 23.43).

day àvua njèda ga magray zlam magray ejep a gərgərana kay. Zlam ya àgravu ni dek ti adafaki nu zal asak ga Yezu ededīn ededīneni. ¹³ Ere ye ti nəgri ana ndam ga Yezu ya *təcakalavu a kəsa ndahaŋ bu ni, nəgri ana kəli ndo ni ti məŋ ga mam ? Àbi ! Zlam àbu bəlaŋ ciliŋ nəgri ana kəli ndo. Zlam gani nani ti nihi : nihindifiŋa sinġu kə kəli ga məjənaki nu a ndo. Tamal goro ya nəgray nahkay ni zlam magudarani ti, mbrəŋumfua !

¹⁴ Nihi day nəbu nəslamalavu ga maŋgoni afa gekəli ya mahkər. Eninjəa day enihindifiŋa zlam kə kəli ga məjənaki nu a do. Nawayay ti lekələm lekələmeni, do ni ti nəwayafəŋa zlam kə kəli a do. Təŋgahi elimeni ana bəza ti ata bəŋ gatayani, do ni ti bəza təŋgahi elimeni ana ata bəŋ gatay do. ¹⁵ Ku nijŋkaba zlam goro a dek, ku nijŋ ahər goro goroani ga məjənaki kəli nəŋgu ni àhəlu ahər do, nəməravu àna naŋ sawaŋ. Nawayay kəli dal-dal emiteni ti, akawayum nu va do azuhva nani aw ?

¹⁶ Leli dek məsəra, nihindifiŋa zlam kə kəli a ndo. Ay ti mis ndahaŋ tədəm nənjəhki ke kəli a sawaŋ. ¹⁷ Nənjəhki ke kəli ti ahəmamam ? Ndam ya ti nəsləruru tay afa gekəli ni ti, maslaŋa gatay bəlaŋ ti àgosa kəli a waw ? ¹⁸ Nəhi ana Tit mōru afa gekəli, nəslərləŋoru wur ga məŋ geli ya kəsəruma naŋ a lala ni. Tit òru ènjəa afa gekəli a ti àgosafəŋa zlam kə kəli a waw ? Nġay leli ata Tit ti təwi geli ya magray ni bəlaŋani, majalay ahər geli day bəlaŋani ti kəsərurum do waw ?

¹⁹ Kəhumi ana ahər a ma goro ya nəbiki ana kəli ni bu ni dek ti mawayay matamfəŋa kə kəli a waw ? Aha, nahkay do, adaba leli ndam ge *Krist. Zləbəba goro ni, pakama geli ya məhi ana kəli ni dek ti məhi ana kəli ti kə meleher ge Melefit, adaba mawayay ti kəŋgətumkivu njèda e divi ge Melefit bu. ²⁰ Nədəm nahkay ti adaba nakoru afa gekəli wudak. Eninjəa, nədi ahər ana kəli kəbum kəgrum zlam ya ti nəwayay kəgrum do ni ti nəwayay do. Tamal nahkay ti zlam ya anəgri ana kəli ni ti lekələm day akawayum do. Zlam ya ti nawayay kəgrum ba ni nday hi :

kələgumvu ba, kizirəmvu ba, kəzumum bəruv ba, kəgrumvu solu ba, kindivəmvu ba, kəsumivu ana mis ba, kījəm zlabay ba, akaba kīwisiŋumkabu zlam ba. ²¹ Eninjəa afa gekəli a ti Bay Melefit goro aməbəkū mimili kə meleher gekəli àna təwi gekəli ya kəgrum ni ti nəwayay do. Bi eninjəa afa gekəli a ti nədi ahər ana ndam ya təbu tagudar zlam kekileŋa, təmbrəŋ magray hala ndo, tagray zlam ge mimili kələvad, təwayay məmbrəŋ magudar zlam gatay ni do ni. Tamal nòru nədia ahər ana tay a nahkay ti enitəwi azuhva zlam gatay ya tagray ni. Zlam gani nani dek ti nəwayay do simiteni.

13

Pol ahivù ma ana ndam Korej

¹ Nihi ti nawayay naŋgoru afa gekəli ya mahkər. Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi : « Təwəlki mis ka zlam wudaka ti ahər àdəm mis cə ahkay do ni mis mahkər təgray sedi gani.* » ² Ka ya ti nòru afa gekəli ye cə ni ti nəhiva ana kəli a àndava. Ay nihi nu nəbiyu eslini bi day nəhikaboru ma gani ana ndam ya təgudar zlam ni akaba mis ndahaŋ ni dek keti : ka fat ya ti eninjəa ni ti anatrað ndam magudar zlam ni dek, maslaŋa gatay bəlaŋ amatamfua do. ³ Kawayum kəsərurum ma goro ya nəhi ana kəli ni ti ma ge *Krist ya ahi ana kəli ededīn ededīneni ni aw ? Nara nədəfiki ana kəli, kara kəsərurum. Təwi ge Krist ya agray e kidīŋ gekəli bu ni ti təwi ge mis gedebeni do, adafaki naŋ àbu ana njèda. ⁴ Ka ya ti *tədarfəŋ Krist kə təndal ni ti naŋ gedebeni ededīn, ay nihi ti Melefit àhəŋgaraba naŋ a, naŋ àbu àna sifa. Nahkay ere ye ti agray ni dek ti agray àna njèda ge Melefit. Leli ndam *asak gayan ni məbu akaba naŋ akada mis bəlaŋ, leli day ndam gedebi. Ku tamal leli gedebeni nəŋgu ni, eminjəa afa gekəli ka fat gana ti amədəfiki ana kəli leli məbu àna sifa ge Krist. Nahkay təwi geli ya amagray e kidīŋ gekəli bu ni ti amagray ti àna njèda ge Melefit.

⁵ Nəhi ana kəli nahəma, njəhaduma ti kədəgəzlum ahər lala day. Lekələm ti kəbum kəfumki ahər ke Krist ededīn aw ?

* 13:1 Mimbiki 19.15.

Ngay Yezu Krist nanɔ bəlanɔni akaba kɛli ti kəsərum do waw ? Do ni ti bi kədəgəzluma ahàr a, kəsəruma kɔjəmkià ke divi a. ⁶ Leli ndam asak edédɔn ti nəsəra, akəsərum. Akəsərum ti àna tɔwi geli ya magray ni ; mɔjikià ke divi a ndo. ⁷ Ay ti leli məbu mahəngali Melefit ana kɛli ti kəgudarum zlam ba simiteni. Leli mɔjikià ke divi a ndo, ay ngay mis tədəm leli mis sulumani ti mawayay do ; mawayay kəgudarum zlam ba ni ti ga nani do. Ere ye ti leli mawayay ni ti, mawayay ti kəgrum zlam sulumani. Ku tamal mis tədəm mɔjikià ke divi a nəngu ni, àgray arana do. ⁸ Nədəm nahkay ti adaba leli misliki məmbrəng tɔwi ge jiri koksah ; magray ti si tɔwi ge jiri kwa. ⁹ Kəla ka ya ti leli gedebeni, lekələm ti ni njəda-njədani ni ti məmərɔ. Leli mahəngalay Melefit, mawayay ti məslamalay manjəhad gekɛli ti kəgudarum zlam va ba. ¹⁰ Nəbikioru pakama hini ana kɛli ka wakita ka ya ti nu drɔn drɔn akaba kɛli nahkay ni ti, adaba nawayay ti kəmbatunkaba manjəhad gekɛli a. Nahkay eninjəa afa gekɛli a ti anələgi ana kɛli do. Tɔwi goro ya ngray ni dek ti ngray àna njəda ga Bay geli ya àɔu ni. Ay njəda gani nani ya àɔu ni ti ge mijɔn kɛli do, ga məvi njəda ana kɛli àna nan sawan.

Pol agri sa ana mis

¹¹ Nihɔ ti bəza ga mmawa goro ni, ma goro àbi kay va bi. Nawayay ti kəmərɔmɔ, kəslamalum manjəhad gekɛli, ku way way do e kidɔn gekɛli bu məvi njəda ana maslanə nahan, ma gekɛli mərakaboru, kənjəhaduma àna sulumana. Bay Melefit ti awayay mis, avi manjəhad sulumani ana mis daya ; nahkay tamal kəgrum zlam nday nani dek ti amanjəhad akaba kɛli kəlavad.

¹² Grumɔ sa e kidɔn gekɛli bu lala, akada ga ndam ge Melefit ya tagravu sa ni. Ndam ge Melefit ya ahalay ni dek təgria sa ana kɛli a.

¹³ Sulum ga Bay geli Yezu *Krist mələbu akaba kɛli dek, Melefit məgray ti lekələm dek kəwayumɔ akada gayan ya awayay mis ni, *Məsuf Njəlatani məgray ti lekələm dek kənjəhadumkabu àna sulumani.

Wakita ga Pol ya àbikioru ana ndam Galasi ni Ere ye ti mādēmki ka wakita ga Pol ya àbikioru ana ndam Galasi ni

Maslaṅa ya ti àbēki wakita hini ni ti àdafa slimi gayaṅ a : àbēki ti Pol, zal asak ga Yezu ni (1.1). Leli māsēr sarta ya àbēki wakita ni do, māsēr mēlaṅ ya àbēki ni do daya. Àbiki ti ana ndam Galasi : Galasi ti kēsa do ; haḍ kà gāvay ga Azi (a vad'ya kani Azi akaba Galasi ti tēbu ka haḍ Turki). Kēsa Ikoniyum, Listir akaba Derbi ti ka haḍ Galasi ; ka ya ti Pol òru e mirkwi gayaṅ ye enjenjeni ni ti àhia ma ge Melefit ana ndam ga kēsa nday nana (Tāwi 14). Pol àbiki wakita hini ana ndam Galasi ya ti tēgāskabá ma ga Yezu ya àhi ana tay na.

Àbēki wakita ti adaba mis ndahaṅ e kidīṅ ga ndam ga Yezu ya ka haḍ Galasi ni bu ni tēdēm ahār àdēm ndam ga Yezu tēgāskabu Divi ge Melefit ya Mūwiz àbēki ni dēk : ahar gēdākani tēdēm si ndam ga Yezu dēk tēkeley kēdī kwa (6.12). Pakama gatay ya tēdēm ni àzumia bēruv ana Pol a dal-dal, nahkay àbiki wakita hini ana ndam Galasi dēk ga mēhiani ana tay tēfēki ṅgasa ke mis ge mekeley kēdī ba ; tamal maslaṅa awayay egi mis ge Melefit àna mekeley kēdī ni ti, Krist àjēnaki naṅ va do (5.2).

Pol ànjēki ka pakama gayaṅ, àdēm naṅ zal asak ga Yezu ededīṅ : àfiyu Pol e tāwi gayaṅ ni vu ti Melefit ; ndam asak ga Yezu ndahaṅ ni tēgāskabá Pol a, tēdēm ma gayaṅ ya àhi ana mis ni ti ma ge Melefit ededīṅ. Pol àdēm zlam ya ti àcahi ana mis ni ti Melefit Melefiteni àhi, do ni ti mis àhi do (1-2).

Pol àdēm ka ya ti ndam Galasi tēgāskabu ma ge Melefit enji ni ti tīgā bēza ge Melefit a. Tēgāskabu, tīgā bēza ge Melefit ti azuhva tāwi ga Mēsuf ge Melefit, do ni ti azuhva Divi ge Melefit ya Mūwiz àbēki ni do. Àhi ana tay nihi ti kēmbērēnum Mēsuf ge Melefit, kēgāsumkabu Divi ge Mūwiz ni cilīṅ ti kamam ? Nday ya ti tēgāskabu Divi gani cilīṅ,

tēmbērē Mēsuf ge Melefit ni ti nday evidī, nday bēza ge Melefit va do (3-4).

Ke mendeveṅ ga wakita ni àhi ana ndam Galasi si tēnjēhad' àna njēda ga Mēsuf ge Melefit kwa. Tamal maslaṅa agāskabu njēda ga Mēsuf ge Melefit ya avi ni ti, esliki mēmbērē zlam magudarani dēk ; do ni ti Divi ge Mūwiz cilīṅ ni ti àjēnaki naṅ do. Tamal maslaṅa agāskabá Krist a ti, maslaṅa nani ēgia mis mēwena : zlam ndahaṅ ni dēk tīsli araṅa do (5-6).

Sa ga Pol

¹ Nēbēki wakita hini ti nu Pol, nu zal asak ga Yezu. Àslērbiyu nu ti mis hihirikenī do. Tēvu njēda gani ti mis do ; tēvu njēda gani ti ata Yezu *Krist nday ata Bēṅ geli Melefit, naṅ ti àhēṅgaraba Yezu e kisim ba. ² Nu Pol nēgri sa ana kēli, lekūlum ya ti kēfumki ahār ka Yezu, kēbum *kacakalumvu a kēsa gēgārani bu ka haḍ Galasi ni. Bēza ga mēṅ geli ya mēbu akaba tay ni tēgria sa ana kēli a daya.

³ Bēṅ geli Melefit nday ata Bay geli Yezu Krist tēgri sulum gatay ana kēli, tēgray ti *kēnjēhad'umkabu àna sulumani ti. ⁴ Krist ti agāskabá ti tākād' naṅ azuhva zlam magudarani geli, ga mēhēlaba leli a duniya hini magēdavani ni ba. Krist àgray nahkay ti ka mawayay ga Bēṅ geli Melefit. ⁵ Melefit ti mēzlēbum naṅ ga kaṅgay-kaṅgayani. Aya nahkay !

Ma Mēwēni Sulumani ti bēlaṅ hēya, nahāṅ àbi

⁶ Ere ye ti kēgrum ni ti àgrua ejep a dal-dal, adaba nēhi ana ahār kēgrum zlam akādā nani do. Melefit àzala kēli azuhva sulum ge *Krist ya àgri ana kēli na. Ay ti lekūlum kēmbērēnuma Melefit ke wecewecena ; kēbum kēdēbum ma mēwēni nahāṅ sawāṅ ti ahēmamam ? ⁷ *Ma Mēwēni Sulumani nahāṅ ti àbi, si goro ya nēhi ana kēli ni cilīṅ. Ay mis ndahaṅ tēbu tiwisirikaba ahār ana kēli a, tawayay tambatkaba Ma Mēwēni Sulumani ge Krist na. ⁸ Leli mēhia Ma Mēwēni Sulumani ana kēli a ; tamal maslaṅa àhi ma nahāṅ ana kēli gēgārē akaba ma ya mēhi ana kēli ni ti Melefit mētikwesla maslaṅa gana. Ku leli leleni, ku *mēslār ge Melefit àslākabiya e melefit

ba ahi ma gani ana kɛli nɛŋgu ni, Melefit mɛtikwesla naŋ a. ⁹ Leli mɛhia ana kɛli a, nihi day nɛhi ana kɛli keti : Tamal maslaŋa ahi ma mɛweni nahaŋ ana kɛli gɛrgɛri akaba ma ya ti kɛgɛsumkabu ni ti Melefit mɛtikwesla maslaŋa gana.

¹⁰ Nɛhi ana kɛli nahkay ti kɛhumi ana ahɛr nawayay ti mis tɛzlɛbay nu waw ? Aha, nahkay do ! Bay ya ti nawayay mɛzlɛbay nu ni ti Melefit. Kɛhumi ana ahɛr nawayay ti pakama goro mɛbɛlafɛŋ kɛ mis aw ? Aha, nahkay do ! Kekileŋa tamal nawayay pakama goro mɛbɛlafɛŋ kɛ mis keti ti akal nu bay mɛgri tɛwi ana Krist va do.

Pakama ga Pol ya ahɛŋgri ana mis ni ti Yezu Krist ahi ɛna ahɛr gayan

¹¹ Bɛza ga mmawa, nɛhi ana kɛli nahɛma, *Ma Mɛweni Sulumani ya nɛbu nɛhi ana kɛli ni ti ma ge mis hihirikeni do. ¹² Mis hihirikeni ɛhu ma gani do, mis hihirikeni ɛcahu ma gani do daya. ɛdɛfuaba ma gana ti Yezu *Krist ɛna ahɛr gayan.

¹³ Zlam ya ti nɛgray ahaslani ka ya ti naɛɛbay Melefit akada ga ndam *Zɛde ni ti kicɛma ɛndava. Ka sarta gani nani ti nɛgria daliya ana ndam ge Melefit ɛsabay, nɛwaya mijin tay a. ¹⁴ E kidin ga mɛndalala goro bu e jiba goro bu ni ti nɛdɛba divi ga ndam goro ndam Zɛde na, nɛtama nday ndahaŋ na ahar gɛɛakana. Nɛwaya maɛɛbay divi ga ata bɛŋ goro na dal-dal ɛsabay.

¹⁵ Ay kwa ka ya ti nu a huɛ ga mmawa bu ni ti Melefit ɛdaba nu a. ɛgru sulum gayan, ɛzalay nu ga mɛgri tɛwi. Sarta gayan ɛra ɛnjia ti ¹⁶ ɛŋgazlu Wur gayan ti nɛsɛr Wur ni, ti nɛzlapaki ka Wur ni, nɛhi ma gani ana mis ya nday ndam Zɛde do ni. Ka sarta gani nani ti nihindifiŋa ma kɛ mis hihirikena ndo. ¹⁷ A Zerɛzalem day nɛru ga mɛmɛnɛjiyu ndam ya ti tigi ndam *asak ga Yezu ɛnji goro ni ndo. Nɛru suwwa ka huɛ Arabi sawan. Kɛlɛŋ gani nɛŋga a Damas a. ¹⁸ Vi mahkɛr kɛlɛŋ gani day kwa ti nɛru a Zerɛzalem ti nɛsɛr Piyer. Mɛnjɛhadkabu vad kru mahar zlam cilin. ¹⁹ Eslini ti niɛpi zal asak nahaŋ ndo, niɛpi ti Zek wur ga mɛŋ ga Bay geli ni cilin. ²⁰ Kɛ meleher ge

Melefit, ma goro ya nɛbɛki ni ti ma ge jiri, nɛsɛkad malfada do.

²¹ Kɛlɛŋ gani nɛslɛka, nɛru ka huɛ Siri akaba ka huɛ Silisi. ²² Ka sarta gani nani ti ndam ge Krist ya *tɛcakalavu ka huɛ *Zɛde ni tiɛpi nu day-day faŋ ndo. ²³ Ticia ma ge mis ya tɛɛɛmku na cilin ; mis ni tɛɛɛm : « Maslaŋa ya ti ɛgri daliya ana leli ahaslani, ɛcafaŋa leli ga mɛhi ma ga mɛfaki ahɛr ke Krist ana mis a ni, nihi ti ɛgia naŋ naŋani ɛna ahɛr gayan naŋ ɛbu ahi ma gani nani ana mis. » ²⁴ Tɛra ticia nahkay ti tɛzlɛbay Melefit azuhva nu.

2

Pol akaba ndam asak ga Yezu ndahaŋ ni

¹ Vi kru mahar huɛ ka ahɛr gani nahɛma, mɛru a Zerɛzalem ata Barnabas. Ka ya ti mɛru ni ti nɛza Tit a ju. ² Nɛru eslini ti adaba *Mɛsuf ge Melefit ɛhu ru. Nɛru niɛjɛa ti mɛcakalavu akaba gɛɛakani gatay ka ahɛr geli. Mɛra mɛcakalava ti nɛŋgahadiaba *Ma Mɛweni Sulumani ya nɛhi ana nday ya ndam *Zɛde do na ana tay a. Nɛhi ana ahɛr bi atɛɛm tɛwi goro ya nɛgray ahaslani ni akaba tɛwi goro ya nɛbu nɛgray nihi ni zlam masakani. ³ Ay tɛɛm nahkay ndo. Ku Tit naŋ zal Gres ni day tɛfaki ɛgasa ge *mekeley kuɛdi akada ya ɛbu mɛbɛkiani a wakita ge Mɛwiz ni bu ndo. ⁴ Tɛzlapaki ke mekeley kuɛdi ti adaba mis ndahaŋ tɛbu tasɛkad malfada, tɛɛm taɛɛbay Yezu. Nday gani ti tɛhurkiviyu ke leli akal-akal, tawayay tacalki leli ndam ga Yezu *Krist ni ka zlam magudarani adaba maɛɛbay *Divi ge Melefit ya Mɛwiz ɛbɛki ni va do. Nday tawayay ti maɛɛbay Divi gani, miɛgi evidi gani keti. ⁵ Nday gani nani ti mɛgɛsiki pakama gatay ni ana tay ku gɛzit ndo simiteni. Adaba Ma Mɛweni Sulumani ya mɛhi ana kɛli ni ti ma ge jiri ; nahkay mawayay ti taɛgudarikaba ma gana ana kɛli a ba.

⁶ Ay nday ya ti ndam geli a Zerɛzalem ni tɛɛm nday gɛɛakani ni ticia ma goro na. Ku tamal nday gɛɛakani, ku tamal nday gɛɛakani do nɛŋgu ni araŋa gani goro do, adaba Melefit ti ɛmɛnɛjalɛŋ ke mis akada ge mis hihirikeni ni do. Nday gani tɛra ticia ma goro na ti tɛhu : « Ma Mɛweni Sulumani ya kɛhi ana mis ni ti ɛbɛlay, kɛɛmkiyiyu

ma nahañ ba. » ⁷ Têdêm nahkay ti adaba têsëra Melefit adaba nu ga mæhi Ma Mæweni Sulumani ana ndam ya nday ndam Zude do, tẽkeley kũdĩ do na, akada ya adaba Piyer ga mæhi Ma Mæweni Sulumani ana ndam Zude, nday ya ti tekeley kũdĩ na. ⁸ Yezu àvia njêda ana Piyer ge migi zal asak gayañ e kidĩñ ga ndam Zude ba; àvu njêda ge migi zal asak gayañ e kidĩñ ga ndam ya nday ndam Zude do ni bu ni day nañ gani. ⁹ Nahkay ata Zek, Piyer akaba Zeñ, nday ya ti ndam Zeruzalem tẽdêm nday akada medikedik gatay ni, tægaskabá ga Yezu ya àgru sulum gayañ ga mægri tæwi na, mæk tægësfaña ahar kè leli akaba Barnabas a ga madéfakiani mĩgia leli dekeni ka ahar bəlan : leli ti magray tæwi e kidĩñ ga ndam ya ti nday ndam Zude do ni bu, nday ti ni tagray tæwi e kidĩñ ga ndam Zude bu. ¹⁰ Ay ti tæhi ana leli mæjənaki ndam gatay ya talagani ni cilin, do ni ti tæhikivu ma nahañ ana leli ndo. Ma gatay hini ya tæhi ana leli ni ti nu day ànuviyu a ahàr bu, nàwaya magrana akada nana.

Ata Pol nday ata Piyer tagray gejewi a Antiyos

¹¹ Ay ka ya ti Piyer àra afa goro a Antiyos a ni ti nələgia kè meleher ge mis a, adaba àgudara zlam a : ¹² ka ya ti ènjia afa geli a ni ti nañ àbu azum zlam akaba nday ya ti ndam *Zude do ni. Ay kələñ gani Zek àslərbiyu ndam Zude ndahañ. Nday nakəñ tàra tĩnjia nahəma, Piyer nakəñ àgrafəña aŋgwaz kà tay a, nahkay àsləkafəña kà ndam ya ti nday ndam Zude do, təbu təzum zlam akaba tay na, àwayay ti tĩpi nañ akaba tay do. ¹³ Ndam Zude ndahañ ni day təgray akada ge Piyer ni, təbu tajalay ahàr cə cə. Barnabas àra èpia nahkay ti ku nañ day àgray akada ga nday ndahañ ni bilegeni ; àwayay ti ndam Zude ni tèsər nañ àmbrəña divi gatay na do. ¹⁴ Ka ya ti nĩpi ti nday nakəñ tādəbay divi ga *Ma Mæweni Sulumani àna jiri gani va do ni ti nəhi ma ana Piyer kè meleher ge mis dek. Nəhi ahkado : « Nak zal Zude tekedĩ kənjəhad akada ga ndam Zude ni do, kənjəhad akada ga nday ya ti nday ndam Zude do ni. Ay ti kəhi ana ndam ya ti nday ndam Zude do ni,

tənjəhad akada ga ndam Zude ni ti àgravu ahəmamam ? »

Melefit àdəm leli ndam jireni ti azuhva mæfəki ahàr geli ka Yezu ni cilin

¹⁵ Leli ti ndam *Zude ededĩñ adaba ata bəñ geli ndam Zude ; leli ndam jiba ndahañ ya təzalay tay ndam magudar zlam ni do. ¹⁶ Ku tamal nahkay nəŋgu ni, leli məsəra tæwi ga ndam ya tadəbay *Divi ge Melefit ya Mæwiz àbəkĩ ni ti, maslaña àbi ya ti Melefit àdəm nañ jireni kè eri gayañ azuhva tæwi gani nani bi ; Melefit àdəm mis jireni ti si maslaña ya ti àfəkia ahàr ka Yezu *Krist a ni cilin. Leli ti mæfəki ahàr ka Yezu Krist ti mawayay ti Melefit mædəm leli ndam jireni kè eri gayañ azuhva mæfəki ahàr geli ni, do ni ti mawayay ti Melefit mædəm leli ndam jireni azuhva geli ya mædəbum Divi ya Mæwiz àbəkĩ ni do. Adaba tæwi ga ndam ya tadəbay Divi ya Mæwiz àbəkĩ ni ti maslaña àbi Melefit àdəm nañ jireni azuhva tæwi gani nani bi simiteni. ¹⁷ Leli ndam Zude ti mawayay ti Melefit mædəm leli ndam jireni kè eri gayañ ti adaba leli məbu mæfəki ahàr ke Krist palam. Magray nahkay ti ndam Zude ndahañ ni təzalay leli ndam magudar zlam, adaba məgray tæwi akada ge Mæwiz ya àdəm ni do. Ègia nahkay ti Krist ezligiyu leli a magudar zlam vu waw ? Aha, èzligiyu leli do ! ¹⁸ Ay tamal maslaña àmbrəña zlam ya ti Mæwiz àdəm təgray a wakita gayañ ni bu na, kələñ gani agray keti ti gayañ ya agray keti ni ti àgray ti ègia bay magudar zlam a. ¹⁹ Nu ti ka mædəm ge Melefit ya Mæwiz àbəkĩ ni ti akada nu məmətani. Ègia nəməta nahkay ti nādəbay Divi ya Mæwiz àbəkĩ a wakita gayañ bu ni va do. Ere gani àgravu nahkay ti, ti nənəhad àna sifa kè eri ge Melefit. Ka ya ti *tədərfañ Krist kà təndal ni ti tədarkabiyu leli ka ahar bəlan ; ²⁰ nihi ti nu nəbu àna sifa, ay sifa ya ànuviyu ni ti sifa ya ahaslani ni va do : leli məbu ka ahar bəlan akaba Krist, nahkay sifa ya ànuviyu ni ti sifa ge Krist. Tamal nu nəbu àna sifa nihi a duniya bu ni ti azuhva nəfəkia ahàr ke Krist Wur ge Melefit a palam. Nañ ti awayay nu, àgəskabá ti təkad nañ a kəla goro va. ²¹ Zlam gani nani ti Melefit àgru ga sulum gayañ : nahkay ti nəmbrəñ do

simiteni. Mis ndahan̄ tādām Melefit àdām mis jireni ti azuhva tūwi ga maslaṅa gani nani ya àgray akada ge M̄wiz ya àbēki ni. Ay nahkay do : tamal nahkay ededīṅ ti Krist àmæt ti masakani.

3

Melefit ahəṅgay mis ti ahəmamam ?

¹ Lekulūm ndam Galasi ti lekulūm ndam muru ! Lekulūm ti araṅa agray kuli aw ? *Tādarfəṅ Yezu *Krist kà təndal ti tēhia ma gana ana kuli a, kicūma lala, kala kīpūma àna eri gekuli a. ² Nihi ti nawayay ni-hindifīṅa ma kē kuli a bəlaṅ : Melefit àvi *Məsuf Njəlatani ana kuli ti adaba kədəbum *Divi ge Melefit ya M̄wiz àbēki ni tək, day ti àvi ana kuli ti adaba kəgəsumkabá ma àki ka məfəki ahār ka Yezu na palam aw ? ³ Lekulūm ndam muru emiteni ti kamam ? Kənjumki ka məfəki ahār ke Krist ti àna njəda ga Məsuf ge Melefit, nihi ti kəgrum tūwi àna njəda ga vu gekuli gekuleni ti kamam ? ⁴ Zlam àgrakiva ke kuli a kay, ay zlam nday nani ti kəhumi ana ahār zlam masakani aw ? Zlam nday nani ti tigi zlam masakani koksah ! ⁵ Melefit naṅ àbu avi Məsuf gayan̄ ana kuli, agray zlam magray ejep e kidīṅ gekuli bu daya. Agray nahkay ti adaba kədəbum Divi gayan̄ ya M̄wiz àbēki ni tək, day ti agray ti adaba kəgəsumkabá ma àki ka məfəki ahār ka Yezu na palam aw ?

Ere ye ti àgrakivu ka Abraham ni

⁶ Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi : « Abraham àfəkia ahār ke Melefit a, nahkay Melefit àdām naṅ mis jireni kē eri gayan̄.* » ⁷ Nahkay ti ahār àdām kəsərum nday ya ti təfəkia ahār ke Melefit a ni ti nday bəza huḍ ga Abraham. ⁸ Kwa ahaslani Melefit àdām a Wakita gayan̄ ni bu nahkay hi : nday ya ti nday ndam *Zude do ni ti a vad̄ nahan̄ Melefit amədām nday ndam jireni kē eri gayan̄ azuhva məfəki ahār gatay ni. Wudaka zlam nani ara agravu ti Melefit àhiaba ma gana ana Abraham a àndava. Àbu məbəkiani a Wakita gayan̄ ni bu nahkay hi : àhi « Anəgri sulum goro ana jiba gəgərani dek̄ ti, anagray àna

nak.† » ⁹ Abraham àra àfəkia ahār ke Melefit a ti Melefit àgria sulum gayan̄ a. Nahkay ku way way do tamal àfəkia ahār ke Melefit a ti Melefit agri sulum gayan̄ akada ya àgri ana Abraham ni.

¹⁰ Nday ya ti tādām tadəbay *Divi ge Melefit ya M̄wiz àbēki ni ti Melefit mədām nday ndam jireni nahəma, Melefit etikwesl tay, aməwəl tay dek̄ àna seriya sawan̄. Adaba àbu məbəkiani a wakita ge M̄wiz ni bu ni nahkay hi : « Ahār àdām ku way way do mägəskabu pakama ya àbu məbəkiani a wakita hini bu ni dek̄, məgray tūwi àna naṅ kəlavad̄, àmbrəṅ ba, do ni ti Melefit aməwəl naṅ àna seriya.‡ » ¹¹ Məsəra maslaṅa ya ti Melefit àdām naṅ mis jireni kē eri gayan̄ adaba adəbay Divi ya ti M̄wiz àbēki a wakita gayan̄ ni bu ni ti àbi. Adaba àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit ni bu nahkay hi : « Maslaṅa ya ti Melefit àdām naṅ jireni kē eri gayan̄ adaba àfəkia ahār a ni ti, maslaṅa gani nani ti Melefit aməvi sifa. » ¹² Nahkay divi ga wakita ge M̄wiz akaba divi ga məfəki ahār ke Melefit ti nday gərgəri. Àbu məbəkiani a wakita ge M̄wiz ni bu nahkay hi : « Maslaṅa ya ti àgəskabá ere ye ti àbu məbəkiani a wakita hini bu na mək agray zlam gani nani dek̄ nahəma, Melefit aməvi sifa azuhva nani.§ »

¹³ Ay leli ti mədəbay Divi ya ti M̄wiz àbēki ni dek̄ do, nahkay akal Melefit etikwesl leli, awəl leli àna seriya. Ay *Krist àmba leli a ; Melefit awəl naṅ àna seriya a kəla geli vu. Məsəra, àbu məbəkiani a wakita ge M̄wiz ni bu nahkay hi : « Maslaṅa ya ti *tādarfəṅa naṅ kà təndal a ni ti Melefit etikwesla naṅ a àndava.* » ¹⁴ Yezu Krist àgray nahkay ti, àwaya ti nday ya ti nday ndam Zude do ni nday day tēṅgət *sulum ge Melefit ya àgri ana Abraham ni ; atəṅgət ti nday ya ti təbu akaba Krist akada mis bəlaṅ ni. Ahaslani ti Melefit àdəmbiya, àdām aməvi Məsuf gayan̄ ana mis ; àwayay məviani ti ana leli ya məfəki ahār ke Krist ni.

Melefit àwəlkabu pakama gayan̄ akaba Abraham

* 3:6 Mənjəkiani 15.6. † 3:8 Mənjəkiani 12.3. ‡ 3:10 Mimbiki 27.26. § 3:12 Mənjay Levi 18.5. * 3:13 Mimbiki 21.23.

¹⁵ Bəza ga mmawa, nazay mazavu ga zlam ya ti mis tagray ni. Tamal mis ti ma gatay dek bəlan təwəlkabá ma gatay a ti, maslaña ya ti adəm ma gani ma masakani ahkay do ni eferkiviyu ma nahan ni ti àbi. ¹⁶ Nahkay day Melefit *àwəlkabu pakama gayan akaba Abraham, àhi : « Anəgruk sulum goro, anəgri ana wur huđ gayak daya.† » Nğay aməgri ana bəza huđ gayan ti adəm ndo : nahkay adəm aməgri ana mis kay do, ana mis bəlan cilin. Məsəra, àbu məbəkiani a Wakita gayan ni bu nahkay hi : « Anəgri ana wur huđ gayak. » Wur huđ gayan nani ti *Krist. ¹⁷ Ere ye ti nawayay nədəm ni ti nihi : Melefit àwəlkabá pakama gayan ata Abraham a àndava. Vi diñ diñ fađ àna kru kru mahkər ka ahàr gani day kwa ti àdəfiki *Divi gayan ana Məwiz. Ay pakama ya àhi ana Məwiz ni ti àzay məlan ga pakama ya àwəlkabu ata Abraham ni koksah, adaba ere ye ti Melefit adəm aməgray ni ti agray ededñ. ¹⁸ Tamal Melefit avi zlam ana mis ti azuhva tàdəbay Divi ya ti Məwiz àbəki a wakita gayan ni bu ni ti, àvi ana tay akada gayan ya adəmbiyu aməvi ana tay ga sulum ni do. Ay ti àgravu nahkay do, adaba Melefit àwəlkabá pakama gayan akaba Abraham a, àhi : « Anəvuk zlam ga sulum. »

Melefit adəfiki Divi gayan ana Məwiz ni ti kamam ?

¹⁹ Ay tamal nahkay ti kəlan gani Melefit adəfiki *Divi gayan ana Məwiz ni ti kamam ? Adəfiki ti, ti leli məsər məbu magudar zlam kè eri ge Melefit. Melefit adəfiki ti ga hayañani, duk àbivoru ana mara ga wur huđ ga Abraham ya Melefit adəmkibiyu ma ni. *Divi ge Melefit ya Məwiz àbəki ni ti *məslər ge Melefit təhi, mək Məwiz day ahəngri ana ata bəñ geli. ‡ ²⁰ Tamal maslaña àbu ahəngri ma ana mis ndahan ni ti, ma ya ti ahəngri ni ti gayan gayanani do. Ay ka ya ti Melefit àhi ma ana Abraham ni ti, nañ nanani àhi àna ma gayan, do ni ti maslaña nahan ahəngri ana Abraham do.

²¹ Ègia nahkay ti Divi ge Melefit ya adəfiki ana Məwiz ni ti awayay adəmvaba pakama

ya àhibiyu ana Abraham ni ti pakama masakani aw ? Aha, nahkay do ! Tamal mis tənğət *sifa ya àndav day-day do ni àna Divi ya Məwiz àbəki ni ededñ ti, akal Melefit adəm mis jireni ti azuhva pakama gani nani. Ay ti àgravu nahkay do. ²² Ere ye ti pakama ge Melefit adəm agravu ededñ ni ti nihi : mis a duniya bu dek tàğudara zlam a, tisliki məmbrəñani do ; tigia evidi gana, akada nday a danğay bu. Agravu nahkay ti Melefit awayay agri sulum gayan ana ndam ya ti təfəkia ahàr ka Yezu *Krist a ni. Sulum gani nani ti Melefit adəmkibiyu ma ahaslana, mis tənğət ti azuhva təfəki ahàr ka Yezu Krist, do ni ti tənğət do.

²³ Ahaslani ti divi ga məfəki ahàr ke Krist àbi fañ bi. Ka sarta gani nani ti Melefit àjəgay leli àna Divi ya ti adəfiki ana Məwiz ni akada leli a danğay bu. Ahətay sarta ya aməngazli divi ga məfəki ahàr ka Yezu Krist ana leli ni. ²⁴ Nahkay Divi ya Məwiz àbəki ni ti ègia akada ga maslaña ya abi slimi ana bəza ni. Melefit àvi ana leli ti, ahətay sarta ga Yezu Krist ya amara ni, ti mədəm leli ya ti məfəki ahàr ka Yezu Krist ni ti leli ndam jireni. ²⁵ Nihi ti Yezu Krist ənja, leli məbu məfəki ahàr. Nahkay ti təwi ga bay məbi slimi ana leli ni àndava ; Divi ge Melefit ya Məwiz àbəki ni àbi àna njəda ga məgur leli va bi.

²⁶ Lekələm dek kəfumkia ahàr ka Yezu Krist a, nahkay ti kigəma bəza ge Melefit a. ²⁷ Lekələm ya *təbaray kəli àna slimi ge Krist ni dek ti kigəma akada mis bəlan akaba nañ a. Kəmbatumkaba majalay ahàr gekəli a, nihi ti kəbum kajalum ahàr akada ge Krist ni. ²⁸ Nahkay ku nak zal Zude, ku nak zal Gres, ku nak evidi, ku nak evidi do, ku nak zal, ku nak wal nəngü ni àgray araña do ; lekələm dek kigəma ka ahar bəlan akaba Yezu Krist a akada mis bəlan. ²⁹ Krist ti wur huđ ga Abraham ; lekələm ndam ge Krist, nahkay ti lekələm day kigəma bəza huđ ga Abraham a. Nahkay kəngətuma *sulum ge Melefit ya àhibiyu ana Abraham, àhi « Anəvuk » na.

4

¹ Ma goro ya nawayay nəhi ana kəli ni

† 3:16 Mənjay Mənjəkiani 12.7. ‡ 3:19 Ndam Zude tədəm pakama ge Melefit ya Məwiz àbəki ni ti məslər ge Melefit təhəngri. Ay mədi ahàr ana pakama gani a Wakita ge Melefit bu do.

ti nihi : wur tamal bənjani àdəm ara azum mekeji gayan, ay nan wur gəziteni mba ti, ku zlam ni dek gayan nəngu ni nan akada evidi. ² Ka sarta nani ti mis təbi slimi, təbi slimi ana zlam gayan ni daya, duk abivoru ana sarta ya bənjani àdəm aməzum mekeji gayan ni. ³ Leli day nahkay : ka ya ti leli məfəki ahər ka Yezu fan ndo ni ti leli akada bəza, leli evidi ga *məsuf magədavani ya təgur duniya ni. ⁴ Ay sarta ya ti Melefit əfəkad ni əra enjia ti əslərbiyu Wur gayan. Əwi nan ti wal ; tiwi nan ti e kidin ga ndam ya ti tadəbay Divi ya Məwiz əbəki ni bu. ⁵ Tiwi nan nahkay ti, ti mambaya ndam ya tadəbay Divi gani nani na, ti leli dek mīgi bəza ge Melefit.

⁶ Ere ye ti adafaki kigəma bəza ge Melefit a ni ti nihi : Melefit əslərivabiya Məsuf ga Wur gayan ana leli a məbəruv va. Məsuf gani nani nan əbu azlah, adəm : « Aba, Baba.* » ⁷ Əgia nahkay ti ku way way do e kidin gekəli bu nan evidi va do, əgia wur ge Melefit a. Nahkay ti Melefit aməgri sulum gayan ya ti adəm aməgri ana bəza gayan ni ana kəli bilegeni. Nani dek ti təwi ge Melefit.

Pol awayay ti ndam Galasi tijkia ke divi a ba

⁸ Ahaslani ti lekələm evidi ga zlam ga duniya ; zlam nday nani ti Melefit do. Ka sarta nani ti Melefit nan way ti kəsərum do. ⁹ Ay nihi ti kəsəruma Melefit a. Nədəm nahkay ti, nawayay nədəm Melefit əsər kəli enji. Ahaslani ti *məsuf magədavani ya təgur duniya ni təcahia zlam ana kəli a, ay kəmbərənuma. Zlam nday nani ti zlam masakani, njəda əfəñ kə tay bi : nihi ti kədəbum zlam nday nani keti ti kamam ? Kawayum kigəm evidi ga zlam nday nani keti ededin aw ? ¹⁰ Ere ye ti kajalumki ahər ni ti vad gərgərani, kiyi gərgərani, sarta gərgərani akaba vi gərgərani ya ti tagrafəñ wuməri ni ni. ¹¹ Ere ye ti kəgrum ni ti ahəlu ahər, nədəm bi təwi goro zləzladani ya nəgray e kidin gekəli bu ni ti emigi təwi masakani.

¹² Bəza ga mmawa, nahəngalay kəli, nawayay ti kigəm akada nu, adaba nu ti

nigia akada kəli a. Ere ye ti kəgudarumu ku gəzit ni ti əbi. ¹³ Kəsəruma nərə afa gekəli a, nəhi *Ma Məweni Sulumani ana kəli ye enjenjeni ni ti nəngət ahar gani ti adaba nəbesey do. ¹⁴ Arməwər goro ni ti əgia zlam zləzladana kə eri gekəli a. Ku tamal nahkay nəngu ni kənjakum nu ndo, kəgəsəmkabə nu a. Kəgəsəmkabu nu ti akada nu *məslər ge Melefit, akada nu Yezu *Krist simiteni. ¹⁵ Ka sarta gani nani ti kəmərūmva dal-dal, ay nihi ti mam əgrakivu ke kəli mam ? Ma goro ya nədəm ni ti ma ge jiri : kəwayuma nu a dal-dal. Tamal əgravu tata ti ku eri gekəli tekeđi akal kəhələmaba kəbumua. ¹⁶ Əgia nəbu nəhi ma ge jiri ana kəli ti nigia zal ezir gekəli a zla do aw ?

¹⁷ Mis ya ti təhurkiviyu ke kəli ni ti təza njədə gatay a dek ga magray təwi e kidin gekəli ba. Ay təgray nahkay ti təwayay məgri zlam sulumani ana kəli do. Tawayay ti tedekaba nu akaba kəli a, ti kəmbərənum nu, kəzum njədə gekəli dek ga madəbay tay. ¹⁸ Mis azay njədə gayan dek ga magray zlam ti əbəlay, ay ti ahər adəm zlam ya ti agray ni ti zlam sulumani kwa. Nahkay ahər adəm ku nu nəbu akaba kəli, ku nu nəbi akaba kəli bi nəngu ni kəzum njədə gekəli dek ga madəbay nu kəlavad. ¹⁹ Lekələm ti akada bəza goro, ay nihi ti akada lekələm a hud bu keti, niwi kəli ti nəcakay daliya dal-dal. Anəcakay daliya gani ti duk abivoru ana sarta ya ti majalay ahər gekəli dek əgia akada ge Krist a ni. ²⁰ Nawayay ti akal nihi ti nu e kidin gekəli bu ! Nahkay ti akal nəsər ahəmamam nəhi ma goro ana kəli ni, adaba nihi ti nəsər ere ye ti nəhi ana kəli ni va do.

Ata Sara nday ata Agar

²¹ Lekələm ya ti kədəmum kawayum madəbay *Divi ge Melefit ya Məwiz əbəki ni ti, ma ga wakita gani nani ya adəm ni ti kicəm ndo waw ? Həngrumufəñ nimi ! ²² Əbu məbəkiani a wakita gani nani bu nahkay hi : Bəza ga Abraham təbu cə, bəlanjani ni evidi ewii, nahan ni ti ni wal gayan ye evidi do ni ewii. † ²³ Wur ge evidi ni ti tiwi nan akada ge mis ya tiwi bəza ni, ay

* **4:6** Ana ma ga ndam Zəde « Aba » ti awayay adəmva « Baba. » † **4:22** Mənjay Mənjəkiani 16.15 ; 21.2. Evidi ni slimi gani Agar, nan ya ti evidi do ni slimi gani Sara.

wur ga naŋ ye evidi do ni ti tiwi naŋ akada nani do ; tiwi naŋ ti azuhva ge Melefit ya ahi ana Abraham « Ekiwi wur » ni. ²⁴ Pakama gani nani awayay adafiki zlam nahan ana leli. Wal cueni ni ti akada pakama gargari cu ya ti Melefit *awalkabu akaba mis ni. Pakama ge Melefit ya awalkabu akaba ndam *Izireyel, ahi ana Mawiz ka hama *Sinayi ni ti Agar. Ndam ya ti tadabay pakama gani hini ni ti nday evidi. ²⁵ Agar ti awayay adamvaba hama Sinayi ya ka had Arabi ni. Awayay adamvaba Zeruzalem ya kani daya, adaba ndam Zeruzalem ya kani ni ti nday dek evidi. ²⁶ Ay Zeruzalem nahan abu agavala ; ndam Zeruzalem gani nani ti evidi do. Leli ti ndam ga kasa gani nani, tiwi leli ti eslini. ²⁷ Abu mabekiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi :

« Nak wal dagal, nak ya kiwi wur day-day ndo ni mervu,
nak ya ti kacakay daliya ga wur miweni ndo ni gray salalay.

Adaba nak ya ti zal gayak ambranja kur a, andahadfuk do ni,
ekiwi bəza dal-dal atama ga wal nahan ya tandahadkabu ata zal gayan na. ‡ »

²⁸ Bəza ga mmawa, lekulum ti bəza ge Melefit ededin ededineni ; kigum nahkay ti azuhva pakama ge Melefit ya ahi ana Abraham « Ekiwi wur, » mak ewi Izak ni : nahkay ti lekulum akada Izak, lekulum akada wur ya Abraham ewifina ke evidi na do. ²⁹ Ahaslani ti Ismayil wur ya tiwi naŋ akada ge mis ya tiwi ni ti agria daliya ana Izak wur ya tiwi naŋ ana njeda ga *Masuf ge Melefit na. Ku kani day abu agravu nahkay. ³⁰ Ay ti cum pakama ge Melefit ya abu mabekiani a Wakita gayan bu ni. Abu mabekiani nahkay hi : « Garay evidi ni nday ata wur ye ewi ni. Adaba wur ge evidi ti azum mekeji ga banani do simiteni, si wur ya ti manani evidi do ni kwa. § » ³¹ Nahkay zla nahama bəza ga mmawa, wal ya ti naŋ evidi ni ewi leli do ; ewi leli ti wal ya ti evidi do ni.

5

Ahar adam migi evidi ge Divi ya Mawiz abaki ni ba

¹ *Krist agray ti matamfana ke *Divi ya Mawiz abaki, ndam *Zude tadabay na. Agray nahkay ti, ti migi evidi gani va ba. Nahkay ti zum njeda gekuli dek, kengumiyu e evidi ni vu va ba.

² Nu Pol nahi ana kuli nahama, tamal kawayum *tekeli kudi ana kuli ti Krist egia zlam masakana, adaba anjaki kuli va do. ³ Nahi ana kuli keti, maslana ya ekeley kudi ni ti ahar adam maslana gani nani madabay Divi ya ti Mawiz abaki a wakita gayan bu ni dek. ⁴ Tamal kawayum Melefit madam lekulum ndam jireni adaba kadabum Divi ya ti Mawiz abaki ni ti, kambranja Krist a, kidamva akaba naŋ a, kislumki mangat *sulum ge Melefit ni va do. ⁵ Leli ti ni masara Melefit amadam leli ndam jireni ke eri gayan ti adaba mabu mafaki ahar ke Krist. Leli mabu mahotay zlam ge Melefit gani nani ya ara agray ni ti ana njeda ga Masuf gayan. ⁶ Tamal kafakia ahar ka Yezu Krist a ti ku tekeluka kudi a, ku tekeluk ndo nangu ni, agray aranja do. Ere ye ti abalafan ke Melefit ni ti nihi : kafaki ahar ke Krist, kadafaki mafaki ahar gayak ni ana mawayay mis.

⁷ Ka ya ti kafumki ahar ke Krist enjenjeni ni ti kagrum zlam dek kigeni kigeni. Ay nihi ti way acafana kuli ga madabay divi ge jiri a ni way ? ⁸ Bay ya ti agosay kuli nahkay ni ti Melefit do : Melefit azalay kuli ti ga madabay divi gayan. ⁹ Ma ge mis ya tadam : « *Miwisij gazit akibu ka zlam ti ewisijaba zlam na dek » ni ti jiri ededin. ¹⁰ Nəsara lekulum day majalay ahar gekuli dek akada goro ni, adaba leli dek akaba Bay geli akada mis balan. Maslana ya ti ewisirikaba ahar ana kuli a ni ti ku naŋ way nangu ni Melefit amatra ban.

¹¹ Bəza ga mmawa, tamal nadam tekeli kudi ana mis kekileja ti, mis tagru daliya kekileja ti kamam ? Tamal nadam nahkay ti akal pakama geli ya madam *tadarfan Yezu ka tandal ni awari buruv ana mis va do. ¹² Nday ya ti tiwisiri ahar ana kuli, tadam tekeli kudi ana mis ni ti taslafana kudi ka tay a bilegeni !

¹³ Bəza ga mmawa, Melefit azala kuli a, nahkay ti lekulum evidi va do. Ay lekulum

‡ 4:27 Izayi 54.1. § 4:30 Manjay Manjekiani 21.10.

evidi va do ni ti, ngay kislamki magray zlam kwanja kwanja akada ya kawayum ni ti kahumi ana ahàr ba. Ere ye ti ahàr àdàm kàgrum ni ti wayumvu, ti ku way way do mægri zlam sulumani ana maslanja nahaj. ¹⁴ Àbu mabəkiani nahkay hi : « Wayay ndam ya nak kəbu akaba tay ni akada ya ti kawayay ahàr gayak ni.* » Tamal kəbu kagray nahkay ti, kàgra zlam ya ti àbu e Divi ya Məwiz àbəkni bu, àdàm tàgray na dek àndava. ¹⁵ Ay tamal lekələm akada ga zlam ge gili cudayani, təjavu aslər, tahəpədvu ni ti bumvu slimi, do ni ti ekizijəmvu.

Divi ga Məsuf Njəlatani akaba divi ya məbəruf geli awayay ni

¹⁶ Ere ye ti nəhi ana kəli ni ti nihi : grum zlam ya ti *Məsuf Njəlatani ahi ana kəli grum ni. Tamal kəgrum nahkay ti akəgrum zlam ya məbəruf gekəli awayay ni va do. ¹⁷ Adaba ere ye ti məbəruf gekəli awayay ni ti Məsuf Njəlatani àwayay do ; ere ye ti Məsuf Njəlatani awayay ni ti, məbəruf gekəli àwayay do : nday cəni tərakaboru do. Ègia nahkay ti kisləmki magray ere ye ti kawayum magrani ni do. ¹⁸ Tamal Məsuf Njəlatani agur kəli ti ngasa àki ke kəli ga madəbay *Divi ya àbu mabəkiani a wakita ge Məwiz ni bu ni va bi.

¹⁹ Zlam ya ti məbəruf ge mis awayay magrani ni ti mis dek təsəra, zlam gani nday hi : magray hala, magray mesəwehvu, magray zlam ya təkəki mimili ke mis ni, ²⁰ magray pəra, matak, mizirey mis, mahəngay ma, magray solu, məzum bəruf dal-dalani, magray eri, medeveni akaba mis, mawayay ma ge mis do, ²¹ məfəki eri ka zlam ge mis, məvi vu ana zum, magray zlam ga muru ga muru, akaba magray zlam ndahan akada nday nani. Nəhia ana kəli a àndava, nəhi ana kəli keti : ndam ya ti tagray zlam nday nani ti tisləki məhuriyani a *Məgur ge Melefit vu do.

²² Ay təwi ga Məsuf Njəlatani ya agray a məbəruf geli bu ni ti akada bəza ga məngəhaf ya ewi ni : təwi gani nani dek ti bəlan. Zlam gani nday hi : mawayavani, məmərvani, manjəhad sulumani, məbeseni, majalaki ahàr sulumani ke mis,

mægri zlam sulumani ana mis, magray jiri, ²³ manjəhadani kuđufa, məbi slimi ana ahàr. Zlam nday nani ti *Divi ge Məwiz ya àbəkni a wakita gayan ni bu ni àcafəna mis ga magrana do simiteni. ²⁴ Ndam ge *Krist ti təmbrəna zlam magədavani ya ti məbəruf gatay awayay magrani na. Ègia akada *tədarfəna zlam gani nani kə təndal a. ²⁵ Leli məbu àna sifa ti àna njəda ga Məsuf Njəlatani. Nahkay ti ahàr àdàm Məsuf Njəlatani mægur leli kəlavad. ²⁶ Miji zlabay ba, məzumi bəruf ana mis ba, məgray solu ba.

6

Ku way way do e kidin geli bu mægri sulum ana maslanja nahaj

¹ Bəza ga mmawa, tamal maslanja èjikia ke divi a ti ahàr àdàm lekələm ya ti kədəbum divi ga *Məsuf Njəlatani ni humi ma ti mənəgukiyu ke divi. Humi ti àna cəkəđani. Ay ku way way do məbavu slimi, do ni ti bi nađ day emijikia ke divi a. ² Tamal zlam zləzladani àdia ahàr ana kəli a ti jənumvu. Tamal kəgrum nahkay ti kədəbuma divi ge *Krist na àndava. ³ Tamal ti maslanja azay ahàr gayan adəm nađ gəđakani, ambatakani do èsli arana do nahəma, agosay ahàr gayan gayanani. ⁴ Ku way way do ahàr àdàm məmənjələn ka manjəhad gayan cilin. Nahkay tamal àdia ahàr ana zlam ya ti aməri məbəruf na ti məmərvu adaba àgra təwi sulumana, do ni ti àgurfən ahàr gayan kə mis ndahan ba. ⁵ Adaba ahàr àdàm ku way way do məgray təwi ya ti Melefit àhi məgray ni àna ahar gayan gayanani.

⁶ Maslanja ya ti təkahi ma ge Melefit ni ti, a huđ ga zlam ya ti àngəta ni bu dek ti məvi ana maslanja ya ti acahi zlam ni bilegeni.

⁷ Kəgosum ahàr gekəli ba : maslanja ya ti azay Melefit akada zlam masakani ni ti Melefit amatrađ nađ dal-dal. Adaba tamal kizligia zlam a ti kara kabaz day ere gani nani. ⁸ Mis day nahkay : tamal àgra zlam magədavana ya ti məbəruf gayan awayay na ti zlam gayan ya ti àgray ni aməmbivu kisim. Tamal àgra zlam ya ti Məsuf Njəlatani awayay na ti, Məsuf

* 5:14 Levi 19.18.

Njêlatani ni amêvi *sifa ya àndav day-day do ni. ⁹ Məgrum zlam sulumani kəlavad, ahar àdəgafəŋa kè leli a ba. Adaba vad ya Melefit àfəkad ni eminjia ti Melefit aməgri sulum gayəŋ ana leli adaba məmbrəŋ magray zlam sulumani ndo. ¹⁰ Nahkay ti ka ya ti mənğətuma ahar ga magray təwi ya ti ajənaki mis na ti məgrumi ana mis dek. Ahar gəđakani məgrumi ana ndam ya təbu akaba leli, təfəki ahər ka Yezu ni.

Pol endeveriŋ ma gayəŋ àna məziaba azay slimi ana mis a

¹¹ Nihi ti mənjumki, nəbiki ana kəli ana ahar goro goroani, nəbəki ti àna asak ma gəđakani gəđakani. ¹² Nday ya ti tawayay məfəki ŋgasa ke kəli ge *mekeli kədi ana kəli ni ti, nday ti tawayay ti mis ga duniya təzləbay tay azuhva təwi gatay ya tagray ni. Tagray nahkay ti adaba tawayay ti mis təgri daliya ana tay ba ciliŋ : təsəra tamal maslaŋa adəm Melefit ahəŋgay mis azuhva *Krist ya àmətfəŋ kə təndal ni ciliŋ ti mis təbu təgri daliya ana maslaŋa gani. ¹³ Nday gani ti təkeli kədi ana tay a, ay təbi tədəbay *Divi ya Məwiz àbəki a wakita gayəŋ ni bu ni dek bi. Təđəm təkeli kədi ana kəli ti adaba tawayay tiji zlabay àna kədi ya tekeli ana kəli ni. ¹⁴ Nu ti niji zlabay do. Ay tamal niji zlabay ti, àki ka Bay geli Yezu Krist ya àmətfəŋ kə təndal ni ciliŋ. Yezu àra àməta nahkay ti zlam ga duniya tiglia zlam masakana kè eri goro a, akada *tədarfəŋa tay kə təndal a. Nu day nigia zlam masakana kè eri ga ndam ga *duniya, akada tədarfəŋa nu kə təndal a. ¹⁵ Nahkay ku tekeli kədi ana mis, ku təkeli kədi ana mis do nəŋgu ni, àgray araŋa do. Pakama ya ti àtam pakama ndahaŋ ni dek ti nihi : Melefit àgray ti mīgia mis məwena azuhva təwi ge Krist a. ¹⁶ Nday ya ti təgəskabá ma goro hina ni ti, Melefit mājənaki tay, mągray ti tənğəhadkəbu àna sulumani. Melefit məgri ana tay nahkay adaba nday ti ndam *İzireyel gayəŋ ededīŋ.

¹⁷ Kwa kani nawayay ti maslaŋa àhəlu muru va ba, adaba nu nəbu àna mandava kə vu goro : mandava gani nday nani ti təđafaki nu mis ga Yezu.

¹⁸ Bəza ga mmawa, Bay geli Yezu Krist məgri sulum gayəŋ ana kəli dek ; sulum

gani nani mənğəhad a məbərurv gekəli bu ti. Aya nahkay.

Wakita ga Pol ya àbikioru ana ndam Efez ni Ere ye ti mǎdǎmki ka wakita ga Pol ya àbikioru ana ndam Efez ni

Maslaɗa ya ti àbǎki wakita hini ni ti àdǎfa slimi gayaɗ a : àbǎki ti Pol, zal asak ga Yezu ni (1.1 ; 3.1). Leli mǎsǎr sarta ya àbǎki wakita ni do, mǎsǎr mǎlaɗ ya àbǎki ni do daya. Ma ga Pol hini ya àbu mǎbǎkiani a Wakita ge Melefit ni bu ni ti, àbiki ti ana ndam Efez : Efez ti kǎsa gǎdǎkani ka had Azi. Pol ànjǎhad eslini vi mahkǎr (Tǎwi 20.31), ay a wakita hini bu ni ti àbǎki akadǎ ga bay ya ti àhi ma ana ndam ya naɗ àsǎra tay a ni do. Àgri sa ana mis do, àlǎgi ana mis akadǎ gayaɗ ya àgray a wakita ndahaɗ bu ni do. A wakita ndahaɗ ya tǎbǎki ahaslani ni bu ni ti ma ya ti « kǎbum a kǎsa Efez bu ni » (1.1) àvu bi ; nahkay mis ndahaɗ tǎdǎm wakita hini ti Pol àslǎrioru ana ndam ga kǎsa gǎrgǎri kay bǎlaɗ àna bǎlaɗ ga mǎhi ma ana ndam ga Yezu dǎk. Ay tamal nahkay ti tǎzay wakita ya tǎslǎrioru ana ndam Efez ni cilin, tǎfiyu a Wakita ge Melefit vu ; tǎmbrǎɗ wakita ya tǎslǎrioru ana ndam ga kǎsa ndahaɗ ni dǎk.

Nahkay pakama ga Pol ya àdǎm a wakita hini bu ni ti kwa ka mǎnjǎki gani àhi ana ndam ga Yezu dǎk. Ànjǎki, àdǎm àna tǎwi ge Krist ti Melefit àgria zlam sulumani ana leli a kay : Melefit àdaba leli a, mǎgia bǎza gayaɗ a ; àmbǎrfǎɗa zlam magudarani geli ni kǎ leli a dǎk ; àgray ti mǎci ma gayaɗ mǎɗgahani ni. Ahaslani ti leli akadǎ mis mǎmǎtani, nihi ti mǎbu àna sifa ya àndav dǎy-dǎy do ni ; mǎgia akadǎ mis a bǎlaɗ. Nahkay Pol ahǎɗgalay Melefit ti ndam gayaɗ ni dǎk tǎci zlam sulumani ya ti Melefit àgri ana tay ni lala : àgri zlam nday nani dǎk ana tay ti azuhva tǎwi ge Krist (1-3).

Leli mǎgia bǎza ge Melefit a ti, ahǎr àdǎm mǎnjǎhadum ahǎmamam ? Pol àdǎm mǎciwu, mǎwayumvu, ku way way do mǎgray tǎwi àna njǎda ge Melefit ya àvi ni ; mǎmbrǎɗum zlam magudarani dǎk ; ku

way way do, ku zal, ku wal, ku wur, ku ata bǎɗ ga bǎza, ku evidi, ku bay mǎgur evidi, mǎnjǎhad akadǎ ge Melefit ya awayay ni cilin. Melefit àvia njǎda ana leli a dal-dal : njǎda gani nani ti akadǎ zlam ahar ga zal slewja, si mǎgray tǎwi àna naɗ lala. Ahar gǎdǎkani mǎhǎɗgalay Melefit kǎlavaɗ, mǎmbrǎɗum ba. Tamal magray nahkay ti Seteni àgosay leli koksah, àgri araɗa ana leli koksah (4-6).

Pakama ga Pol ya àhi ana ndam ga Yezu ahaslani ni ti, ahǎr àdǎm leli day mǎgǎsumkabu. Si mǎci pakama gayaɗ ni, mǎgray tǎwi àna naɗ kwa.

Sa ga Pol

¹ Nu Pol, Melefit àdaba nu a, nǎgia zal asak ga Yezu *Krist a. Nǎbikioru wakita hini ana kǎli ndam *njǎlatani ya kǎfumki ahǎr ka Yezu Krist, kǎbum a kǎsa Efez bu ni. ² Bǎɗ geli Melefit nday ata Bay geli Yezu Krist tǎgri sulum gatay ana kǎli, tǎgray ti *kǎnjǎhadumkabu àna sulumani ti.

Melefit àgri zlam sulumani kay ana ndam ga Yezu

³ Ahǎr àdǎm mǎzǎbum Melefit, Bǎɗ ga Bay geli Yezu *Krist, adaba àgria zlam sulumana dǎk ana leli àna Mǎsuf gayaɗ a. Zlam sulumani gani nday nani ti a duniya bu do, nday e melefit bu. Àgri tay ana leli ti adaba leli mǎbu akaba Yezu Krist akadǎ mis bǎlaɗ palam. ⁴ Wuɗaka Melefit àgraya mǎlaɗ a ti àdǎkiba leli a, ti mǎgi mis *njǎlatani ke eri gayaɗ, ti àngǎtǎɗa zlam magǎdavani kǎ leli ba. Àdǎkiba leli a nahkay ti, ti mǎgi akaba Yezu Krist akadǎ mis bǎlaɗ.

Naɗ gani àwaya leli a dal-dal, ⁵ nahkay àdǎmbiya kwa ahaslana emigi bǎza gayaɗ àna tǎwi ga Yezu Krist. Àgray nahkay ti ka mawayay gayaɗ adaba àbǎlafǎɗa dal-dal, ⁶ awayay ti mis tǎsǎr naɗ gǎdǎkani, tǎzǎbay naɗ azuhva sulum gayaɗ ya àgri ana leli ni. Àgri sulum gani nani ana leli ti àna wur gayaɗ bilin bilineni ni. Awayay naɗ dal-dal.

⁷ Leli mǎgia akaba Yezu Krist a akadǎ mis bǎlaɗ, adaba Melefit àmba leli àna mimiz ga Yezu a, àmbǎrfǎɗa zlam magudarani geli ni

kè leli a. Àgray nahkay ti, awayay adafaki sulum gayan ti kay dal-dal. ⁸ Sulum gani ya àvi ana leli ni àsabay ; àgray ti leli mäsär zlam akaba mïci ere ye ti awayay ni dek. ⁹ Ere ye ti Melefit awayay amagray kama ni manğahani, ay ti àdäfiaba ana leli a. Ere gani nani ti àbälafäna dal-dal. Àdämbiya kwa ahaslani, amagravu àna tawi ga Yezu Krist. ¹⁰ Ere gani nani ti amagray ka sarta ya ti amaslmalakabá zlam a dek ni. Ere gani nihi : amanğasikabu ahär ana zlam dek, zlam ya agavëla dek akaba zlam ya a ga had ni dek, ti bay bëlan mägur tay. Bay gani nani ti Krist.

¹¹ Leli ndam *Zude ya mambu akaba Krist akada mis bëlan ni day Melefit àvia ja gani geli ana leli a. Melefit àgraya zlam a dek ka mawayay gayan a akada gayan ya àdämbiyu ahaslani na, nahkay àdababiya leli kwa ahaslana. ¹² Leli ndam ya mäfäki ahär ke Krist enjenjeni ni Melefit àdababiya leli a nahkay ti, adaba awayay ti mis tazläbay nan dal-dal azuhva zlam ya àgri ana leli ni.

¹³ Lekulum day këbum akaba Krist akada mis bëlan, adaba këcuma pakama ge jiri a, *Ma Maweni Sulumani ya Melefit àhəngay këli àna nan na. Nahkay këfumkia ahär ke Krist a, nan day àvia Məsuf gayan ana këli a akada ya àdämbiyu ahaslani ni. *Məsuf Njəlatani ya àvi ana këli ni ti akada zlam gayan ya àgrakia ke këli a, adafaki ti lekulum gayan ni. ¹⁴ Àvi Məsuf Njəlatani nani ana leli ti adafaki amara mahəngay leli ededij ededijeni ka ya ti emendeverij tawi gayan dekeni ni. Nahkay ti məzləbum nan dal-dal azuhva tawi gayan ya àgri ana leli ni.

Pol ahəngali Melefit ana ndam ga Yezu

¹⁵ Nahkay zla nahəma, nəgri səsi ana Melefit azuhva ere ye ti këgrum ni, adaba nicia lekulum këfumkia ahär ka Bay geli Yezu a, kawayum ndam ge Melefit dek daya. ¹⁶ Nahkay nəbu nəgri səsi ana Melefit këlavad azuhva ere ye ti këgrum ni, nəmbrənj do. Nəbu nahəngali Melefit ana këli daya. ¹⁷ Melefit ti nan Melefit ga Bay geli Yezu *Krist, nan Bənj geli gəđakani ya mazləbay ni. Nahəngalay nan ti məvi mäsär zlam, mädəfikani ana këli ahəmamam

kəsərunkivu nan ni. ¹⁸ Nahəngalay nan keti ti məfiviyu majalay ahär sulumani ana këli a ahär vu, ga mäsär ere ye ti azalaki këli ga məviani ana këli ni, ga mäsär sulumani ya ti agri ana ndam gayan ni. Sulumani gani nani ti kay dal-dal, àtama zlam ndahan na dek. ¹⁹ Nahəngalay Melefit ti kəsərüm njəda gayan gəđakani àtama njəda ndahan a dek. Njəda gayan gani nani ti àgri tawi ana leli àna nan, leli ndam ya mambu mäfäki ahär ka nan ni. Àna njəda gani nani ti ere ye ti èsliki magrani àna nan do ni ti àbi. ²⁰ Àna njəda gani nani ti àhəngaraba Krist e kisim ba, mək àfəkad nan kə gəvay gayan e melefit bu ka məlan ga gəđakani. ²¹ Eslini ti Krist agur *məslər ge Melefit akaba gəđakani gatay dek, agur bëbay dek akaba ngumna dek daya. Ku ndam njəda-njəđani weley weley do dek ya mis tacali slimi ana tay ni ti Krist agur tay daya. Agur nday ya təbu ka sarta hini ni cilij do, agur nday ya atələbu ka məlan məweni ya Melefit amagraya ni daya. ²² Nahkay Melefit àmbriva zlam a dek a ahar va ana Krist a. Àfäki nan gəđakani ka ahär ga zlam dek, àfiyu nan bay gəđakani ga ndam gayan ya *təcakalavu ku eley eley do dek ni. ²³ Ndam ya təfäki ahär ke Krist ni dek ti nday dekeni tigia vu gayan a, adaba njəda gayan dek àvu a tay bu. Krist ti njəda ge Melefit dek àvu a vu gayan bu daya, njəda ge Melefit ya àhəcikivu ana nan ni ti àbi simiteni.

2

Melefit àhəngay leli àna sulum gayan a

¹ Ahaslani ti lekulum këbum akada ge kisim ni kə meleher ge Melefit adaba këgudarumbiya zlam a dek. ² Kəgudarumbiya zlam a këlavad ka sarta gani nana akada ge mis ndahan ya tagudar zlam a duniya bu ni. Lekulum këcämikia slimi ana bay njəđ-njəđani magədavani na. Bay gani nani agur məlan ya a gala-gala ge melefit bu akaba had ni, nani məsuf, agray tawi ka sarta hini a vu ge mis ya ticiiki slimi ana Melefit do ni bu. ³ Leli dek ahaslani day leli mambu akada gatay ni, këlavad məgrabiya zlam magədavani ya məbəruf geli àwayay na. Məjalakibiya ahär ka zlam ya təbälafənbija kè leli a na cilij. Manjəhad geli ti nahkay.

Àna manjèhad geli gani nani ti akal Melefit amatraḅ leli akada ya amatraḅ nday ndahaṅ ni.

⁴ Ay ti amagray nahkay va do. Melefit ti awayay leli dal-dal, mæsi cicihi gèḁak. ⁵ Ku tamal leli mæbu akada ge kisim ni kè eri gayan adaba mægudara zlam a nængu ni, àvia sifa ana leli a ka ahàr bəlan akaba *Krist a. Naṅ àhəngay kuli ti ga sulum gayan. ⁶ Leli ti mīgia akada mis bəlan akaba Yezu Krist a. Nahkay Melefit àhəngaraba leli a ka ahar bəlan akaba Krist e kisim ba, àbèhadà leli a digusgus ka ahar bəlan akaba Krist e melefit ba daya. ⁷ Melefit àgri zlam sulumani gani nani ana leli azuhva tawi ga Yezu Krist nahkay ti, adaba awayay adəfiki ana mis ga sarta ya àbiyu kama ni ahəmamam sulum gayan ti gèḁakani àsabay ni. ⁸ Melefit àhəngay kuli ti ga sulum gayan ededīṅ : agri sulum gani nani ana kuli adaba kəfumki ahàr ka naṅ, do ni ti àgri ana kuli ti ka duwa ge tawi gekuli ya kəgrumi ni do. Zlam gani nani dek ti Melefit àgri ana kuli ga sulum gayan zlam gayan. ⁹ Nahkay ti àhəngay kuli adaba lekulum kəgruma tawi sulumana palam do, àhəngay kuli ga sulum gayan cilīṅ, ti ku way way do èji zlabay àna tawi gayan gayanani ba. ¹⁰ Bay ya ti àgraya leli a ni ti Melefit. Àgraya leli a ti, leli akaba Yezu Krist akada mis bəlan ga magray zlam sulumani. Zlam sulumani gani nani ti Melefit àslamalivabiya ana leli a kwa ahaslana ti màgray kəlavad.

Nday ya ndam Zude do ni tigia jiba bəlan akaba ndam Zude a

¹¹ Nahkay zla nahəma, sərumki jiba gekuli ahaslani ti jiba ga ndam *Zude do. Ndam Zude tədəm lekulum kədī gekuli *mekeleni do, gatay ni ti mekeleni. Tədəm nahkay ti, tədəmki ti ka zlam ge mis ya təgri ana vu gatay ni cilīṅ. ¹² Sərumki ahaslani ti lekulum kəsərum *Krist do, lekulum ndam *Izireyel do. Ahaslani Melefit *awəlkabá məwəlvana akaba ndam gayan a, àhi ana tay aməgri sulum gayan ana tay, ay ti lekulum kəkumkibu bi. Ka sarta gani nani ere ye ti kəfumki ahàr ni ti àbi. Kəsərumbiyu Melefit a manjèhad gekuli a duniya bu ndo daya. ¹³ Ahaslani ti nahkay, ay nihi ti akada nani va do.

Ahaslani ti lekulum driṅ driṅ akaba Melefit, ay nihi àna tawi ga Yezu Krist nahəma lekulum kəbum kə gəvay ge Melefit. Krist àgray tawi nani ti àna mimiz gayan ya àbaya ni. ¹⁴ Nahkay leli dek manjèhadkabu àna sulumani ti azuhva Krist. Ahaslani ti ndam Zude akaba ndam ya ti nday ndam Zude do ni jiba gatay gərgəri, ay nihi ti èbedekabá tay a, tigia jiba bəlan. Ahaslani ezir àbu e kidīṅ gatay bu, akada gudu èdekaba tay a, nihi ti Krist aməta ti embedkaba gudu gani nana. ¹⁵ Məwiz a wakita gayan ni bu adəmki ma ke *Divi akaba ka manjèhad ga ndam Zude, ay azuhva tawi ge Krist ti wakita nani àgray tawi va do. Krist àgray nahkay ti awayay ndam Zude akaba nday ya ndam Zude do ni tēbedevu, tigi akada mis bəlan. Jiba gatay gərgəri va do, tigia nday manjèhadkabani àna sulumani akada mis bəlan. ¹⁶ Gayan ya amət kə təndal ni ti àzaba ezir ya àvu ahaslani e kidīṅ gatay bu na. Nahkay tigia akada mis bəlan adaba àngalabakabá tay akaba Melefit a. ¹⁷ Naṅ àra a duniya va ga məhi *Ma Məweni Sulumani ana mis, adəm si mis tənjàhadkabu akaba Melefit àna sulumani kwa. Àhi ana kuli, lekulum ya kəbum driṅ driṅ akaba Melefit ni, àhi ana nday ya təbu cifa cifa kə gəvay ge Melefit ni daya. ¹⁸ Nahkay àna tawi ge Krist day kwa ti leli dek mənṅət divi ga mahəḁakfəṅiyani kə Bəṅ geli Melefit àna njəda ga Məsuf gayan bilīṅ bilīṅni ni.

¹⁹ Nahkay ti lekulum akada ndam mirkwi ahkay do ni akada ndam jiba nahəṅ va do, kīguma ka ahar bəlan akaba ndam ge Melefit a, kīguma ndam ga huḁ ahay gayan a daya. ²⁰ Nahkay zla ti kīguma akada ga akur ya tēḁezl ahay àna tay na. Asak ga ahay ni ti ndam *asak ga Yezu akaba ndam mahəngaray *pakama ge Melefit. Akur gèḁakani ya akay ahay gani nani ti Yezu Krist naṅ naṅani àna ahàr gayan. ²¹ Ahay gani nani dek anjèhad lala, aləmvu lala azuhva Yezu Krist. Nahkay ahay ni egi ahay *njəlatani gèḁakani ge Melefit, ti Bay geli mənjàhadviyu. ²² Lekulum ya kīguma bəlanana akaba Yezu Krist a ni ti Melefit àhəla kuli akaba ndam gayan ndahaṅ na bilegeni akada ga akur na, ga mələm ahay gayan àna naṅ. A ahay gani nani bu

nahəma *Məsuf ge Melefit anjəhadviyu.

3

Təwi ga Pol ya agri ana ndam ya nday ndam Zude do ni

¹ Nahkay zla nahəma, nu Pol nahəngali Melefit ana kəli. Nu a danğay bu azuhva təwi ga Yezu *Krist ya nəgri ana kəli ya lekələm ndam *Zude do ni. ² Təwi ge Melefit ya əvu ga sulum gayan ti nəgri ana kəli ni ti əbi kicəma lala. ³ Melefit ədəfuaba pakama ya *maŋgahani ahaslani na. Əki ka pakama gani nani ti nəbikia ma gana ana kəli a gəzit. ⁴ Pakama maŋgahani nani ti ədəmki ke Krist. Tamal kəjeŋgəma ere ye ti nəbəki na ti kəsərum nu nəsəra pakama nana lala. ⁵ Pakama gani nani nahəma, Melefit ədəfiaba ana mis ya ahaslana vayvay ndo. Ay nihi ti ədəfiaba ana ndam *asak gayan *njəlatani na akaba ana ndam njəlatani ya tahəngaray *pakama gayan na. Ədəfiaba ana tay a əna njədə ga Məsuf Njəlatana. ⁶ Pakama gani nani maŋgahani ni ti nihi: Ere ye ti Melefit aməgri ana ndam Zude ni ti aməgri ana kəli ya ndam Zude do ni daya. Lekələm ya ndam Zude do ni akaba ndam Zude ni Melefit əbedekabá kəli a, kigəma jiba bəlan. Nahkay ere ye ti Melefit ədəm aməgri ana ndam Zude adaba nday akaba Yezu Krist akada mis bəlan ni ti aməgri ana kəli ya ndam Zude do ni daya. Ədəfiaba ere nani ana leli a ti əna *Ma Məweni Sulumani ya əhi ana leli ni.

⁷ Ma Məweni Sulumani nani ti Melefit əvua təwi gana ga məhiani ana mis a. Əvu ti ga sulum gayan, əna njədə gayan gədəkani daya. ⁸ Nu ya nəsliviyu a ndam ge Melefit ndahan ni vu do ni, Melefit əgrua sulum gayan a, ga məhiani ana ndam ya nday ndam Zude do ni ahəmamam Krist naŋ əbu agri zlam sulumani kay ana mis ni. Zlam sulumani nani mis təsərkaba koksah. ⁹ Əgrua sulum gayan a ga mədəfiaba ana mis a ahəmamam Melefit agroru təwi əna pakama gani nani maŋgahani ni. Melefit əgraya zlam a dek ahaslana; kwa ka sarta gani nani aŋgahfəna pakama gani nana kə mis a. ¹⁰ Ay nihi ti Melefit awayay adafaba pakama maŋgahani nana əna təwi gayan ya agray e kidiŋ ga ndam gayan ya

*təcakalavu ku eley eley do ni bu dek ni. Awayay ti *məslər akaba gədəkani gatay ya təbu e melefit bu ni dek tici, ti təsər ahəmamam Melefit əsəra zlam a dek, agray zlam dek kigeni ni. ¹¹ Kwa ka sarta ya əgraya məlan a faŋ ndo nəŋgu ni ədəmbiya, nihi ti əgra əna təwi ga Bay geli Yezu Krist a. ¹² Əna təwi gani nani ti Melefit əvia divi ana leli a ga məhədfəŋiyana, nahkay məgrumfəna aŋgəz a va do, adaba leli məbu akaba Yezu Krist akada mis biliŋ, məbu məfumki ahər daya. ¹³ Nahkay zla nahəma, nəhi ana kəli daliya goro ya nəcakay əna təwi goro ya nagray azuhva kəli ni ti kam-kam əziaba njədə ana kəli a ba ti. Adaba mam, ahər ədəm daliya gani nani məvi məmərani ana kəli sawaŋ.

Yezu awayay leli dal-dal

¹⁴ Nahkay zla nahəma nabəhadı mirdim ana Bəŋ geli Melefit ga məhəngalay naŋ. ¹⁵ Mis tədəm ndam ya agavəla akaba nday ya a ga had ni ti ata bəŋ gatay təbu. Tədəm nahkay tata nahəma, adaba Melefit naŋ Bəŋ geli naŋ biliŋ. ¹⁶ Naŋ ti gədəkani ətam zlam dek, agur zlam dek daya. Nahkay ti nahəngalay naŋ ti məvi njədə gədəkani ana kəli a məbəruv vu əna təwi ga Məsuf gayan, ¹⁷ ti *Krist mənəhad a məbəruv gekəli bu adaba kəfumki ahər. Nahəngalay naŋ ti kəwayumvu dal-dal: nahkay akələbum əna njədə kay akada ga məŋ ga zlam ya sliri gani tədəgoru a had vu driŋ ni, ahkay do ni akələbum əna njədə akada ga ahay asak gani məfəkadani lala ni. ¹⁸ Nahəngalay Melefit ti məvi njədə ana kəli ka ahar bəlan akaba ndam gayan ndahan ni dek, ti kəsərum ahəmamam Krist awayay mis dek ku driŋ eley eley do ni. Nahkay məlan ya Krist əwayavù mis eslini do ni ti əbi. ¹⁹ Ahəmamam Krist awayay mis ti mis təsərkaba koksah, ay ti nahəngalay Melefit ti kəsərumkaba lala. Nahkay ti akələbum əna *sulum ge Melefit ni dek, ere ye ti aməhəcikivu ana kəli ti əbi simiteni.

²⁰ Melefit ti esliki məgri zlam ana leli kay dal-dal ətama geli ya mihindifiŋa na, ətama geli ya majalaki ahər na daya. Agray nahkay ni ti əna njədə gayan ya agray təwi a leli bu ni. ²¹ Nahkay zla nahəma məzləbay naŋ azuhva təwi gayan ya agray e kidiŋ ga

ndam gayan̄ ya *təcakalavu ku eley eley do dek ni bu ni, m̄azləbay nan̄ azuhva zlam gayan̄ ya əgri ana leli azuhva təwi ga Yezu Krist ni daya. M̄azləbay nan̄ ku nihi, m̄azləbay nan̄ ka sarta ya amara ni dek, m̄azləbay nan̄ kan̄gay-kan̄gay. Aya nahkay.

4

Ndam ga Yezu ti nday biliñeni akada vu bəlan̄

¹ Nahkay zla nahəma, nahəngalay kəli ti kan̄jəhadumkabu lala adaba Melefit əzalay kəli ti, awayay ti kəgrum nahkay. Ahəngalay kəli ti nu Pol ya a dan̄gay bu azuhva təwi goro ya nəgri ana Bay geli ni. ² Nədəm nahəma, hən̄grumoru ahər a had e kidin̄ gekəli bu, njəhadum kudufa, bəsəm zlam ya təgri ana kəli ni, ndumkabu, wayumvu. ³ Kigəma akada mis bəlan̄ ana təwi ga *Məsuf ge Melefit a. Nahkay ti zum njədə ti *kan̄jəhadumkabu ana sulumani gayan̄. ⁴ Adaba mam, leli ndam ga Yezu miğia akada mis bəlan̄ana, nahkay vu geli biliñ. Məsuf ge Melefit ti nan̄ bəlan̄. Nahkay ti ere ye ti Melefit əzalaki leli ga məgriani ana leli ni ti bəlan̄ daya. ⁵ Bay geli ti nan̄ bəlan̄. Məfəki ahər ti ka nan̄ nan̄ bəlan̄. *Məbaray ana slimi gayan̄, baray gani nani ti bəlan̄. ⁶ Melefit ti nan̄ bəlan̄, nan̄ Bəñ geli dek, agur leli dek, agray təwi e leli bu dek, an̄jəhad a məbəruf geli bu dek daya.

⁷ Ay ti Krist əvia zlam sulumani gərgərana ana ku way way do geli a dek akada gayan̄ ya awayay na. ⁸ Pakama gani əbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi :

« Əcəloru agavəla,

əgəs mis ga njədə,

əvia zlam ana mis a daya.* »

⁹ Ay ma ya tədəm « əcəloru agavəla » ni ti awayay adəmvaba mam? Awayay adəmvaba wudaka Krist əcəloru agavəla nahəma, əsləkabiya agavəla, əra ka had a. ¹⁰ Nahkay bay ya əra ka had a ni ti əcəloru agavəla ca-ca e melefit vu day nan̄ gani bəlan̄ani ni. Əgray nahkay ti m̄əzum bay, m̄əgur zlam eley eley do dek.

¹¹ Nan̄ gani əvia njədə ana mis ga magray təwi gərgərani ana nan̄ a : mis ndahan̄ tiğia ndam *asak a, mis ndahan̄ ndam mahəngaray *pakama ge Melefit, mis ndahan̄ ndam məhioru *Ma Məweni Sulumani ana mis, mis ndahan̄ ti ni *ndam məbi slimi ana ndam ge Krist ahkay do ni ndam macahi zlam ana tay. ¹² Krist əgray nahkay ti, ti mis nday nani təjənaki ndam gayan̄ ga magray təwi ge Melefit lala. Ndam gayan̄ ni ti akada vu gayan̄, awayay ti tən̄gət njədə, tən̄goru kama kama. ¹³ Leli dek emigi akada mis bəlan̄ ; nahkay ti aməfumki ahər ka Wur ge Melefit ka ahar bəlan̄, aməsərum nan̄ ka ahar bəlan̄ daya. Emigi akada mis məndəhani. Nahkay emigi akada ge Krist ni, ere ye aməhəcikivu ana leli ni ti əbi. ¹⁴ Ka sarta gani nani ti leli amələbi akada ga bəza ni va bi. Nahkay ndam magosay mis ya təcahi zlam gatay ana mis ni etisliki mijin̄kia leli ke divi a va do. Nday gani tawayay tijin̄kia leli ke divi a ti akada ga aməd akaba yam ya təzoru *slalah ga yam eley eley do dek ni, ay ka sarta nani ti etisliki va do. ¹⁵ Ka gani nani ti amədəmum ma ge jiri, amawayumvu, amoru kama kama ana təwi ya magray ni dek, ti miği akada ge Krist, nan̄ ya ka ahər geli, agur leli ni. ¹⁶ Leli ndam gayan̄ ti akada vu gayan̄. Tamal vu ge mis majakwakabani lala, zlam ga vu gayan̄ ni dek tagray təwi gatay lala ti vu ni dek adək lala daya. Leli day nahkay : tamal mawayumvu, ku way way do agray təwi ya Melefit əvi ni lala ti amoru kama kama ana sulumani.

Manjəhad geli məweni akaba Krist

¹⁷ Ere ye ti nawayay nəhi ana kəli ni ti nəhiki ana kəli ana slimi ga Bay geli. Ma gani nani ti nihi : Kən̄jəhadum akada ga ndam ya təfəki ahər ke Melefit do ni va ba. Nday nahəma, majalay ahər gatay ti masakani. ¹⁸ Nday ti akada nday a ləvən̄ bu, təsər arana do ferera. Kə meleher ge Melefit ti nday ndam mirkwi, tən̄gət sifa gayan̄ ya avi ana mis ni ndo. Nday nahkay ti adaba ahər gatay bəñ-bəñ, tici ma do. ¹⁹ Nday gani mimili əki ka tay va bi, təvia ahər gatay ana zlam magudarana dek, nahkay tagray zlam ya ti əbəlay do

* 4:8 Mənjay Limis 68.19.

simiteni ni dek kəlavad, tisluki məmbrənjani koksah.

²⁰ Lekələm zla nahəma, manjəhadani akada hini ti arakaboru akaba ma ge *Krist ya təcəhi ana kəli ni do. ²¹ Pakama ya kicəm ni ti tədəmki ka nañ do aw? Ere ye ti təcəhi ana kəli ni ti manjəhad gayəñ do aw? Zlam nday nani dek tagravu əna jiri ga Yezu ya əhi ana leli ni. ²² Nahkay ti mbatumkaba majalay ahər gekəli a, ti kənjəhadum akada gekəli ya ahaslani ni va ba. Manjəhadani gekəli ya ahaslani ni ti agudar mis, adaba nday ya ti tanjəhad nahkay ni ti tawayay zlam ya tigi eri, ti-jiñ tay ni cilin. ²³ Gəsumkabá ti Melefit mambatikaba məbəruv gekəli ana kəli a, ti kəjalum ahər nahañ sulumani. ²⁴ Ahər ədəm kīgəm mis məweni ya Melefit əgraya tay ka mawayay gayəñ a ni, ti kənjəhadum əna jiri, kəgrum zlam sulumani adaba lekələm ndam gayəñ.

²⁵ Nahkay zla nahəma, kəsəkadum malfada va ba, dəmumvu jiri e kidin gekəli bu sawəñ, adaba lekələm dek kīgəma vu a bəlañ. † ²⁶ Tamal ti kəzumuma bəruv a nahəma, kəgudarum zlam əna nañ ba. Wudaka fat adiyu a ahay vu nahəma, kəmbərənuma məzum bəruv gekəli na ‡; ²⁷ kəvumi divi ana *Seteni ge mesipet kəli ba. ²⁸ Maslaña ya ti egi akal ahaslani ni ti məmbrəñ akal gayəñ ni. Məzay njəda ga magray təwi sulumani əna ahar gayəñ gayəñani ti mənğət zlam ga məjənaki ndam talaga. ²⁹ Kagudarumi ma ana mis ba. Kədəmum ma nahəma, dəmum ma sulumani ya azoru mis kama ni sawəñ. Dəmum ma ya əgəski mədəmani ni, nahkay ma gani avi njəda ana ndam ya ti tici ni. ³⁰ Kəgrum zlam ya ti ahəli ahər ana *Məsuf Njəlatani ge Melefit ni ba. Məsuf gani nani ti Melefit əgrakia amal gayəñ ke kəli dek əna nañ a, ga madafakiani kəli ndam gayəñ kə fat ya ti amara mahəngay leli dek ni. ³¹ Zumaba ezir e kidin gekəli ba, kəzumumvu bəruv ba, kələgumvu ba, kəndivəmvu ba daya. Kəgrum cuday ba simiteni. ³² Grum zlam sulumani e kidin gekəli bu, wayumvu, mbrəñumfəña zlam ga bəza ga məñ gekəli ya təgudari ana kəli

na kə tay a, nday day təmbərfəña kə kəli a, akada ge Melefit ya əmbərfəña kə kəli a ni. Əmbərfəña kə kəli a ti əna təwi ge Krist ya əgray ni.

5

Ndam ge Krist ti ahər ədəm tənəhad ahəmamam

¹ Nihi ti lekələm bəza ge Melefit, awayay kəli. Nahkay ti grum zlam akada gayəñ ya ti agray ni. ² A hud ga manjəhad gekəli bu dek ti wayumvu akada ge *Krist ni. Nañ ti adafaki ti awayay leli, əmət ga mahəngay leli. Sifa gayəñ ti əvi ana Melefit akada ga sədaga ya təvi ana Melefit ni. Sədaga gayəñ nani əbəlafəñ kə Melefit akada ge tersel ya ti ezi sulumani ni.

³ Lekələm ndam ge Melefit, nahkay əgəski ti kəgrum məsəwehvu ba, kəgrum zlam ge mimili ba simiteni, zlam ge mis ndahañ egi eri ana kəli ba. Zlam nday nani dek ti maslaña əcalki kəli ba simiteni.

⁴ Əgəski day kədəmum ma ge mimili ba, kədəmum ma satat ba, kəbumvu seki ba daya. Əgəski ti grumi səsi ana Melefit azuhva təwi gayəñ ya əgri ana kəli ni sək sawəñ. ⁵ Sərumki lala, maslaña ya agray məsəwehvu ni, maslaña ya ti agray zlam ge mimili ni, maslaña ya ti zlam ge mis egi eri ni lu, nday nani dek təhuriyu a Məgur ga ata Krist nday ata Melefit ni vu koksah. Maslaña ya ti zlam egi eri ni əwayay Melefit do, azay zlam ga duniya sək Melefit gayəñ.

⁶ Ndam ya ti tagray zlam nday nani ti təzumi bəruv ana Melefit. Melefit amatraḅ tay dal-dal, adaba təgəsiki ma gayəñ ni ndo. Nahkay maslaña əgosafəña kəli kə ma hina əna ma kwanəni ndahañ a ba. ⁷ Nahkay zla ti araña ebedekabu kəli akaba ndam nday nani ba. ⁸ Ahaslani ti lekələm kəvum e ziñ-zinəni bu, ay nihi ti lekələm kəbum a masladani bu adaba lekələm kīgəma akada mis bəlañ akaba Bay geli a. Nahkay ahər ədəm njəhadum akada ga ndam ya təbu a masladani bu ni. ⁹ Masladani ti azəbiyu manjəhadani sulumani e kidin ge mis bu, magray zlam jireni akaba mədəm ma ge jiri. ¹⁰ Zum njəda ga məsər zlam ya ti əbəlafəñ kə Bay geli ni. ¹¹ Kəhərunkiviyu

† 4:25 Mənjay Zakari 8.16. ‡ 4:26 Mənjay Limis 4.5.

ke tawi ge mis ya ti tagray e ziŋ-ziŋeni bu ni ba. Zlam nday nani dek ti zlam masakani. Àgəski ti kədəməməyaya vay-vay, kimbirəmfiŋ ba : zlam nday nani ti zlam magədavani. ¹² Zlam gatay nani ya tagray akal-akal ni ti ku macalfəŋani tekeđi asay mimili. ¹³ Tamal kədəməməyaya zlam magədavana vay-vay nahəma, egi akada ga zlam ya ti epivu a masladani bu ni, nahkay mis təsər ti zlam nani magədavani ededŋ. ¹⁴ Zlam ya ti epivu lala a masladani bu nahəma, əgia akada ga masladani na. Nahkay tədəm :

« Nak ya ti kinji dəwir ni, pidəkvu.

Cikaba e kidŋ ga ndam məmətani ni ba, ti Krist məsladay kur akada ga fat ya asladay məlan ni. »

¹⁵ Nahkay zla nahəma bumi slimi lala ana manjəhad gekəli. Kənjəhadum akada ga ndam muru ni ba, njəhadum akada ga ndam məsər zlam ni sawaŋ. ¹⁶ Zemeni geli hini ti magədavani. Nahkay ka ya ti kisləmki magray zlam sulumani nahəma, grum. ¹⁷ Kənjəhadum akada ga ndam ya ti təsər zlam do ni ba. Ay ti zum njəda ga məsər ere ye ti Bay geli awayay ti kəgrum ni sawaŋ.

¹⁸ Kəvumi vu gekəli ana zum ga makad kəli ba. Tamal kəgrum nahkay ti agudari manjəhad gekəli ana kəli. Ahər ədəm *Məsuf ge Melefit mīsliviyu a vu vu ana kəli cisl cisl sawaŋ. ¹⁹ Dəm limis gərgərani kay ya Məsuf ge Melefit àvi ana kəli ni. Dəmi ana Melefit e kidŋ gekəli bu, zləbum Bay geli àna məmərani. ²⁰ Grumi səsi ana Bəŋ geli Melefit àna slimi ga Bay geli Yezu Krist. Grumi səsi kəlavad àki ka zlam ya ti àvi ana leli ni dek, kəmbərəŋum ba.

Manjəhad ga zal nday ata wal gayan

²¹ Lekələm ya ti kəhəŋgrumioru ahər a had ana *Krist ni ti ku way way do mīciiki ma ana maslaŋa nahaŋ e kidŋ gekəli bu.

²² Lekələm wəl cəmiki ma ana zawal gekəli akada ya kicəmiki ma ana Bay geli ni.

²³ Adaba zal nahəma, naŋ gədakani àki ka wal gayan akada ge Krist naŋ gədakani àki ka ndam gayan ya *təcakalavu ku eley eley do dek ni. Ndam gayan ni ti vu gayan, Bay

ya ahəŋgay tay ni ti naŋ. ²⁴ Nahkay wəl tīciiki ma ana zawal gatay a zlam bu dek, akada ga ndam ge Krist ya ticiiki ma ana Krist ni.

²⁵ Lekələm zawal, ku way way do mawayay wal gayan akada ge Krist ya awayay ndam gayan ni. Krist adafaki mawayay gayan nani ti àna məvi ahər gayan ana ndam gayan ni. ²⁶ Àgray nahkay ti, awayay ti tigi *njəlatani kə eri ge Melefit.

Nahkay zla nahəma àbara tay a lala àna yam a, tigia njəlatana àna pakama gayan ya tici na.

²⁷ Àgray nahkay ti māmənjələŋ ka tay tigi eri dal-dal, akada ga wal məbəlani ya təŋgətfəŋa ndivey a do ni. Nahkay awayay ti ndam gayan ni tigi njəlatani, təŋgətfəŋa zlam magudarani kə tay a ba simiteni. ²⁸ Zal day mawayay wal gayan ti akada ge Krist ya awayay ndam gayan ni.

Ahər ədəm zal ni mawayay wal gayan akada ya ti awayay ahər gayan gayanani ni. Nahkay zal ya ti awayay wal gayan ni awayay ahər gayan gayanani.

²⁹ Maslaŋa day-day əzirey vu gayan ndo : azumi zlam ana vu gayan, aslamalay daya, akada ge Krist ya aslamalay ndam gayan ni, ³⁰ adaba leli ndam gayan dek ti vu gayan.

³¹ Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu, Melefit ədəm : « Nahkay ti mis zalani amahəraya a ahay ga bəŋani ata məŋani ba, atanjəhadkabu ata wal gayan. Nday cəeni ti vu gatay emigi bəlan. »

³² A pakama hini bu nahəma, zlam gədakani manğahani àvu.

Nu ti nədəm pakama nani azlapaki ke Krist akaba ndam gayan ya *təcakalavu ku eley eley do dek ni.

³³ Ku tamal nahkay nəŋgu ni, ahər ədəm ku way way do e kidŋ gekəli bu mawayay wal gayan akada ya awayay ahər gayan ni, wal day məhəŋgrioru ahər a had ana zal gayan.

6

Manjəhad ga bəza akaba ata bəŋ gatayani

¹ Gabəza, àgəski ti cəmiki ma ana ata bəŋ gekəli, adaba lekələm kiguma akaba Bay geli a akada mis bəlan. ² Melefit ədəm e *Divi gayan ya àhi ana leli dəbum ni bu

* 5:31 Mənjəkiani 2.24.

ahkado : « ñgwioru a had ana ata buk ata muk. » Divi hini ti Divi ye enjenjeni ge Melefit àdám aməvələŋ zlam ni. ³ Ere ye ti àdám amavay ni ti nihi : « Nahkay ekeyey, akəpəs a duniya bu vi kay.* »

⁴ Lekuləm ata bəŋ ga bəza day kəzumumi bəruv ana bəza gekuli ba. Dəfumiki zlam ana tay, humiki ma ana tay ka zlam ya təgudar ni akada ga Bay geli ya awayay ni sawaŋ.

Manjəhad ge evidi akaba ndam məgur tay

⁵ Lekuləm evidi cumiki ma ana ndam məgur kuli ya a duniya bu ni. Ngumioru a had ana tay, grumfəŋa aŋgwaz ka tay a, grumi təwi ana tay àna bəruv bəlaŋ, akada ya kəgrumi təwi ana *Krist ni. ⁶ Kəgrum təwi kə eri gatay ti tázlabay kuli ciliŋ ba. Grum ere ye ti àbələfəŋ kə Melefit ni àna bəruv bəlaŋ sawaŋ, adaba lekuləm evidi ge Krist. ⁷ Grumi təwi ana tay àna bəruv bəlaŋ akada kəgrumi ana Bay geli, do ni ti ana mis hihiriken do. ⁸ Ku tamal nak evidi, ku tamal nak evidi do nahəma, sərki maslaŋa ya ti agray təwi sulumani ni ti Bay geli aməviləŋ zlam daya.

⁹ Lekuləm ya kəbum àna evidi ni day, grumi zlam sulumani ana tay bilegeni. Kəzlacumki ka tay ba. Sərumki lekuləm akaba evidi gekuli ni ti lekuləm dek Bay məgur kuli naŋ bəlaŋ, naŋ e melefit bu. Naŋ gani ti ècirkaba mis a do.

Zlam ahar ge Melefit ya abi ana ndam gayaŋ ni

¹⁰ Pakama ya àgəjəni ga məhiani ana kuli ni nihi : zum njəda ga Bay geli, adaba lekuləm kəbum akaba naŋ akada mis bəlaŋ. Njəda gayaŋ ni ti àtama njəda ndahaŋ a dek. ¹¹ Bumkabu zlam ga kadvu ya Melefit abi ana kuli ni dek. Nahkay ka ya ti *Seteni esipet kuli àna wir-wir gayaŋ nahəma, kicikəma gaŋ-gaŋ. ¹² Nədəm nahkay ti adaba leli məbu magray silik. Ay silik gani nani ti akaba mis hihiriken do, magray ti akaba seteni akaba bəbay gatayani akaba gədəkani gatayani dek ya təgur duniya hini ziŋ-ziŋeni ni. Magray silik ni ti akaba seteni cudayani ya nday agavəla ni daya. ¹³ Nəhi ana kuli həluma zlam ga kadvu ya Melefit avi ana kuli na

dek ni ti azuhva nani. Nahkay ti ndam ya atərakia ke kuli a ka fat ga kadvu gani nana ni ti etisliki ke kuli do. Kələŋ ga kadvu nahəma, lekuləm jika jika micikeni ka məlaŋ gekuli ni.

¹⁴ Nahkay ti cikəma gaŋ-gaŋ. Jiri ge Melefit ti jalumki ahər ; ègia akada maslpara ga ndam slewja ya təwəlvu àna naŋ na. Leli ndam jireni azuhva təwi ge Melefit ya àgri ana leli ni. Manjəhad ge jiri gani nani ti jalumki ahər ; ègia akada ge endəwi ga ambəl ga ndam slewja ya ti tafakabu ga maŋgah gugum gatay àna naŋ na. ¹⁵ Melefit adafaki leli ndam gayaŋ ge jireni àna *Ma Məweni Sulumani, nahkay araŋa ahəli ahər ana leli va do. Jalumki ahər ka manjəhad gani nani akada kimaka ga ndam slewja ya ti təbəvu a asak vu ni. ¹⁶ Ku ananaw do dek fumki ahər ke Melefit. Məfəki ahər nani ti akada ga slaku ga ndam slewja ni. *Seteni esipet kuli ti mesipet gani nani akada ga kamnjagađ ya tađal mis àna naŋ ni. Kamnjagađ nani aku àki ka ma gani ge meviyek mis àna naŋ. Ay məfəki ahər gekuli ni ègia akada ga slaku ya ti acafaŋa kamnjagađ ge minjikiyeni ke kuli a ni. ¹⁷ Melefit ahəŋga kuli a. Mahəŋgani nani akada ga gadagar ya ndam slewja təbəvu a ahər vu ni. Nahkay jalumki ahər. Jalumki ahər ka ma ge Melefit daya. Ma gani nani ti akada ga maslalam ya ti *Məsuf ge Melefit àvi ana kuli ga makadvani àna naŋ ni. ¹⁸ A zlam gani nani bu dek ti həŋgalum Melefit, hindəmfiŋa a sarta ba dek. Hindəmfiŋa àna njəda ga Məsuf gayaŋ a. Həŋgalum Melefit àki ka ndam gayaŋ dek, kəmbərəŋum ba, njəhadum eri. ¹⁹ Həŋgalumu Melefit daya, ti ka sarta ya ti nəhi ma ana mis ni ti pakama ya nəhi ana tay ni goro do, ge Melefit sawaŋ ; ti nəhi Ma Məweni Sulumani ana mis, aŋgwaz àwərki nu ba. Ma Məweni Sulumani nani ti ahaslani maŋgahani, nihi ti Melefit aŋgazlaya vay-vay. ²⁰ Yezu *Krist əslərbiyu nu ti ga məhi ma gani ana mis. Ku nu məwəlani a daŋgay bu nəŋgu ni, nəmbərəŋ mədəm ma gani nani do, ègia təwi goro a. Nahkay həŋgalum Melefit ti nədəm ma vay-vay, aŋgwaz àwərki nu ba, adaba Melefit awayay ti nagraŋ nahkay.

* 6:3 Mahərana 20.12 ; Mimbiki 5.16.

Sa ga Pol

²¹ Nawayay ti lekulum day kâsêrum manjêhad goro akaba ere ye ti nagrai ni dek ; nêslêrkioru wur ga mên geli Tisik ke kuli ga mâhi ma gani ana kuli. Nan ti mawayay nan, agray tawi ga Bay geli lala.

²² Nêslêrkioru nan ke kuli ti ge tawi gani nani, ti kâsêrum manjêhad geli, ti kêngêtum njêda âna pakama gayan ya ti ahi ana kuli ni daya.

²³ Bân geli Melefit nday ata Bay geli Yezu *Krist tâgray ti bêza ga mên geli dek tânjêhadkabu âna sulumani ti. Bêza ga mên geli ni tâwayavu âkivu, tâfêki ahâr ka Yezu Krist âkivu ti. ²⁴ Melefit mâgri sulum gayan ana ndam ya tawayay Bay geli Yezu Krist ga kanğay-kanğayani ni ti.

Wakita ga Pol ya àbikioru ana ndam Filip ni Ere ye ti mädämki ka wakita ga Pol ya àbikioru ana ndam Filip ni

Maslaṅa ya ti àbèki wakita hini ni ti àdafa slimi gayan a : àbèki ti Pol, zal asak ga Yezu ni (1.1). Ka ya ti àbèki wakita ni ti nan a dangay bu (1.13-14), ay mäsär kesa gani do : mis ndahan tädäm dangay gani ti e Efez, ay mäsär sarta ya ti tëfiyu nan a dangay vu e Efez ni do ; mis ndahan tädäm Pol àbèki ti bi a Sezare (Tawi 22-26), bi a Rom (Tawi 28).

Pol àbiki ti ana ndam ga Yezu ya e Filip ni (Filip ti kesa gädakani ka had Mesedawen) ; maslaṅa ya àhi ma ga Yezu ana ndam Filip enjenjeni ni ti nan (Tawi 16.11-40). Àbiki wakita ni ana tay ti ga mævi njëda ana tay : ku tamal nan a dangay bu nëngu ni, amär adaba ma ga Yezu àbu akoru kama kama (1.12). Àhi ana tay tàzay ahär gatay tëtam mis ndahan ba, tëjalay ahär akada ga Yezu ya àjalay ni sawan (2.1-18) ; àhi ana tay tëgaskabu ata Timote nday ata Epafrodit (2.17-30). Àziaba azay slimi ana tay a, àhi ana tay tàdabay mis ya tëfèki ahär ka Yezu lala do, tagosay mis ni ba (3.1-4.1). Àvi sawari ndahan ana tay, àgri sasi ana tay ga zlam ya ti tëslarikaboru ga mëjanay nan ni (4.2-23).

A pakama gayan ni bu ni dek ti Pol nan àbu a mämärani bu ; ku acakay daliya nëngu ni amär (1.4 ; 1.18 ; 2.15-16 ; 2.17 ; 4.10). Àhi ana ndam Filip ni day tëmär (1.25 ; 2.18 ; 2.28 ; 2.29 ; 3.1 ; 4.4) : leli day ahär àdäm mämär kalavad azuhva tawi ge Krist ya àgri ana leli ni, akaba ya nan àbu agri ana leli ni daya. Pol àdäm awayay akoru kama kama àna mäfèki ahär gayan ka Yezu ni ; àhi ana ndam Filip ni day tōru kama kama àna mäfèki ahär gatay, tëmbrän ba (3.7-16). Àna pakama nday nani dek ti Pol adéfiki divi sulumani ga madabay Yezu ana leli.

Sa ga Pol

¹ Nu Pol ata Timote leli ndam mægri tawi ana Yezu *Krist mægria sa ana ndam *njelatani ga Yezu Krist ya tëbu e Filip na dek. Mægria sa ana ndam ya *tèbi slimi ana kuli na, akaba nday ya *tëjanaki ndam ge Melefit na daya. ² Bay Melefit Bän geli nday ata Bay geli Yezu Krist tëgri sulum gatay ana kuli, tëgray ti *känjèhadumkabu àna sulumani ti.

Pol agri sasi ana Melefit

³ Nèjalaki ahär ke kuli kalavad. Ka ya ti nèjalaki ahär ke kuli ni ti nægri sasi ana Bay Melefit goro. ⁴ Nahkay nahängali Melefit ana kuli dal-dal. Ka ya ti nahängali Melefit ana kuli ni ti nu nèbu àna mämärani, ⁵ adaba kwa ka ya ti kèfumki ahär ka Yezu ni àbivaya ana kana, lekulam kèbum kègrumkabu tawi ga *Ma Maweni Sulumani ka ahar bëlan akaba leli. ⁶ Bay Melefit ànjèkia magray tawi sulumana e kidin gekuli ba. Ànjèkia nahkay nahëma, nèsära ti amagroru duk anivoru ana vad ga Yezu *Krist ya aman ga ni. ⁷ Nèjalaki ahär ke kuli nahkay ti kigeni, adaba nawayay kuli àna hud bëlan. Bay Melefit àvia divi sulumana ana kuli akaba nu ga magray tawi gayan ka ahar bëlan a. Nahkay ku nu a dangay bu, ku nëhängrifän ana ndam ya tëdämki ma magädavani ka ma ge Melefit, ku nädéfikiaba Ma Maweni Sulumani ana tay nëngu ni, lekulam kèbum kèjënumki nu. ⁸ Bay Melefit àsära, nu nawayay kuli dek àna hud bëlan. Nawayay kuli nahkay ti azuhva Yezu Krist àvua njëda ga mawayay kuli a akada gayan ya awayay mis na.

⁹ Ere ye ti nihindifinä kè Melefit ka ya ti nahängalay nan na ti mawayavani gekuli ni mäsagakivoru e kidin gekuli bu. Nahkay akäsèrum jiri, akäsèrumkaba zlam a dek lala daya. ¹⁰ Nahängalay Melefit nahkay ti adaba nawayay kèdumkiba zlam sulumani ya tëtam ndahan na. Tamal kègrum nahkay ti akagudarum zlam do, mis day atängrifän ndivey kè kuli a do duk abiviyu ana man ga ge Krist a. ¹¹ Nahkay ere ye ti akègrum ni dek atanja kigeni, adaba akègrum àna njëda ga Yezu Krist. Mis etipia ere nani ya kègrum na ti atazləbay Melefit, atädäm nan gädakani.

Yezu Krist ti àtam zlam dek

¹² Bəza ga mmawa, nawayay ti kəsərum ere ye ti àgrakuvu ni ti àvia divi ana mis ge mici *Ma Məweni Sulumani na àtama ya ahaslana sawaŋ. ¹³ Nahkay ti ndam ga huđ ahay ga bay gəđakani akaba mis ndahaŋ ni dek ticia nu nəvu a daŋgay bu adaba nu bay məgri təwi ana *Krist. ¹⁴ Nahkay day bəza ga məŋ geli təsəra nu a daŋgay bu. Təra təsəra nahkay ti mis ahar gəđakani e kidiŋ gatay bu təŋgəta njəda ga Bay geli a ga məhi pakama ge Melefit ana mis a. Təđəmoru pakama nani kama kama, aŋgwaz əwər tay do.

¹⁵ Mis ndahaŋ təzlapi ana mis àki ke Krist adaba tagralu solu, tawayay ti tətam nu. Ku tamal təbu tagray nahkay nəŋgu ni, mis ndahaŋ ti təzlapaki ke Krist àna huđ bəlaŋ. ¹⁶ Nday ndani ya təzlapay àna huđ bəlaŋ ni ti tawayay nu palam. Təsəra nu nəbu ahalay a daŋgay bu ga məđəfiki ana mis Ma Məweni Sulumani ti ma ge jiri. ¹⁷ Nday ndahaŋ ya tagralu solu ni ti təđəmki ma àki ke Krist àna huđ bəlaŋ do. Tagray nahkay ti adaba tawayay tətam nu palam. Təhi ana ahər təgrukivu daliya a ahay ga daŋgay ni bu keti.

¹⁸ Ay majalay ahər gatay nani ti àgray araŋa do. Ma gatay ya təhi ana mis àki ke Krist ni ti zlam məbəlani. Nahkay nu nəbu nəmər: ku tagray àna cudad, ku àna huđ bəlaŋ nəŋgu ni, nani dek zlam məbəlani. Anəmər àkivu ¹⁹ adaba nəsəra Melefit amahəŋgay nu a huđ ga zlam gani nani bu. Amahəŋgay nu ti adaba kahəŋgalumu naŋ, Məsuf ga Yezu Krist day amazlakaki nu. ²⁰ Ere ya nawayay kay akaba najəgay nahəma, ti nəgray ere ye ti aməbəku mimili ni ba. Nawayay nanjəhad àna njəda gaŋ-gaŋ sawaŋ, nawayay ti mis təzləbay Krist nihi, ku ananaw azuhva nu. Nawayay ti ku nu nəbu àna sifa, ku tamal anəməta nəŋgu ni, mis təzləbay Krist azuhva nu. ²¹ Ka nu nahəma, tamal nu nəbu àna sifa ti zlam gəđakani gani a sifa goro bu ni ti Krist. Ay tamal ti nəmət nəŋgu ni, əbəlafu kay atam ya nu nəbu àna sifa ni. ²² Ku tamal nahkay nəŋgu ni, nu nəbu àna sifa ti ngray təwi sulumani ya ajənaki mis ni. Nahkay e kidiŋ ga ata kisim nday ata sifa bu ni ti nədəkiba weley? Nəsərkaba

do. ²³ Zlam hini cəeni ni ti nəjalakia ahər ka tay a dal-dal. Ere ye ti nu nawayay ni ti, nawayay ti nəsləkaba a duniya ba, ti naru nənjəhad afa ge Krist. Hojo nahkay, àtam. ²⁴ Akaba nani dek, ahər ədəm si nənjəhad a duniya bu àna sifa kwa. Nawayay nahkay ni ti azuhva kəli, ti nəjənaki kəli. ²⁵ Zlam hini ti nəsərkia lala. Nahkay nəsəra ti nu ananjəhad àna sifa e kidiŋ gekəli bu dek, ti nəjənaki kəli kəŋgumoru kama kama e divi ge Krist bu àna məmərani adaba kəfumkia ahər a. ²⁶ Nahkay anoru afa gekəli. Eninjəa ti akəzləbum Yezu Krist, akəmərumbu àkivu adaba nu nəbu e kidiŋ gekəli bu.

Kadumvu, kəmbəŋum məfəki ahər ka Yezu ba

²⁷ Ere ye ti ahər ədəm kəgrum ni ti, si kanjəhadum lala. Tamal kanjəhadum nahkay ti mis atəsər lekələm kəbum kəđəbum *Ma Məweni Sulumani ge *Krist. Nu day ku tamal anoru nəməŋjiyu kəli, ku tamal nòru afa gekəli do nəŋgu ni, enici ma gekəli. Nahkay anəsər lekələm dek majalay ahər gekəli ka ahar bəlaŋ, akaba kəkadumvu àna təwi ka ahar bəlaŋ, ti mis təfəki ahər ka Yezu Krist adaba ticia Ma Məweni Sulumana. ²⁸ Nahkay ti aŋgwaz əwərfəŋa kəli kə ndam ezir gekəli a ba ferera. Tamal aŋgwaz əwərfəŋa kəli kə tay a do nahəma, atəsərki etigi ahər. Atəsərki ti Melefit amahəŋgay kəli daya. Zlam gani nani dek ti Melefit agray. ²⁹ Melefit agray nahkay ti àgria sulum ana kəli ga məfəki ahər ke Krist a. Ay sulum gani nani ti ga məfəki ahər ke Krist ciliŋ do: ga macakay daliya azuhva naŋ daya. ³⁰ Ahaslani kipurəma nu a nəkadva, nihi day kəsəruma, kekileŋa nu nəbu nəkadvu. Ay nihi ti lekələm day kəbum kəkadumfəŋva kə ndam ezir geli a akada goro na.

2

Grum təwi akada ga Yezu ya àgray ni

¹ Lekələm kəbum ka ahar bəlaŋ akaba *Krist. Nahkay ti avi njəda ana kəli do aw? Kəzum njəda àna mawayavani gayan do aw? Lekələm kəbum ka ahar bəlaŋ akaba Məsuf gayan *Njəlatani do aw? Kəbum kipurəma mawayavani gayan e kidiŋ gekəli

bu do aw ? ² Tamal nahkay zla nahəma, nawayay ti kəmərumbu məbərur dal-dal àna magray zlam ya ti nara nəhi ana kəli ni. Zlam gani nday hi : wayumvu, njəhadum ka ahar bəlan ; cəmvu ma e kidin gekəli bu ; jalum ahər ka ahar bəlan ; ³ kəzum ahər gekəli kətamum mis ndahan ba, kəwayum ti mis tazləbay kəli ba. Hojo nğumioru a had ana tay, dəmum tətama kəli a sawan. ⁴ Way way do adəbi zlam ana hud gayan ciliŋ ba, hojo mādəbay zlam ya ti ajənaki mis dekeni ni. ⁵ Lekələm dek jalum ahər akada ga Yezu Krist ya ajalay ni. Majalay ahər gayan ni ti nahkay hi :

⁶ Nan ti Melefit ededin.

Nan Melefit ededin ti, awayay manjəhadani kala-kala ata nan ndo.

⁷ Ay ti gədakani gayan ni dek əmbrəŋbiya, əgia mis a, əgia evidi ededin a.

Àra əgia mis a ti, ⁸ əngwioru a had ana mis, əgəsikia ma ana Melefit a, əgəskabá ti mis təkad nan, təkadfan nan kə təndal.

⁹ Adaba əgəskabá zlam nday nana dek ti, Bay Melefit azoru nan drin agavəla, əzalay nan gədakani atam gədakani ndahan ni dek.

¹⁰ Awayay ti mis dek

ku a hud melefit bu, ku ka dala, ku e evid bu

təbəhad mirdim ana Yezu ka ya ti ticia slimi gayan a ni.

¹¹ Awayay ti ku way way do mādəm vay-vay :

« Yezu Krist ti nan Bay gədakani ! »

Azuhva zlam nani dek mis atazləbay Bəjani Melefit.

Ndam ga Yezu ti akada cenjel ya asladay malan ni

¹² Bəza ga mmawa, nawayay kəli dal-dal. Ahər adəm kəgəsumiki ma ana Melefit akada ga Yezu ya əgəsiki ma ni. Ahaslani, ka ya ti nu nəbu akaba kəli ni ti kəgəsumikia ma ; nihi nu nəbi akaba kəli va bi ti ahər adəm kəgəsumiki ma mātama ya ahaslani na. Kəgəsumiki ma gani ti ahəmamam ? Nawayay nədəm, Melefit ahəŋga kəli a. Ahəŋga kəli a nahəma, ahər adəm lekələm day kəgrum təwi kwa. Kəgrum təwi nani ti, si anğwaz awərfəŋa

kəli kə Melefit a, ¹³ adaba Bay ya ti agray təwi a məbərur gekəli bu ni ti Melefit. Agray nahkay nahəma, ti kəwayum akaba kəgrum zlam ya əbəlafəŋ ni.

¹⁴ Ere ye ti kəgrum ni dek, kəŋguzumki ma ba, kələgumvu akivu ba daya. ¹⁵⁻¹⁶ Tamal kəgrum nahkay nahəma, mis etindivi kəli do, akagudarum zlam do, akələmbu bəza ge Melefit *njəlatani. Lekələm kəbum e kidin ga ndam cuday akaba ndam magosay mis bu : ka ya ti kəhumi ma ge Melefit ya avay sifa ni ana tay nahəma, etipi kəli akada ya tipi bonğur təsladay ga məlavad a hud melefit bu ni. Nahkay a vad ya *Krist aməŋga ni ti anəməruru àna kəli. Eslini anəsər ti nəgray təwi zləzladani masakani ndo.

¹⁷ Məfəki ahər gekəli ka Yezu ti akada ga sədaga ya ti kəvumi ana Melefit ni. Ku tamal takad nu nəŋgu ni, mimiz goro amasagakivu sədaga gekəli, akada ga zum ya təbəhad ni. Nahkay ti nu nəbu àna məmərani, məmərvu akaba kəli dek daya.

¹⁸ Tamal nahkay ti ahər adəm lekələm day kəbum àna məmərani, kəmərumbu akaba nu daya.

Ata Timote nday ata Epafrodit

¹⁹ Àna njədə ga Bay geli Yezu, nawayay nəslərikaboru Timote ana kəli wudak. Em-injəa afa gekəli a ti anəsər ere ye ti agravu afa gekəli ni. Amasləkabiya ti aməŋgəhadu ma gani. Nahkay ti anəŋgət njədə àna nan.

²⁰ Maslanja əfu ahalay ajalay ahər akada goro ni bi, si nan ; nan əbu ajalaki ahər ke kəli akada goro ni daya. ²¹ Mis ndahan ni dek tədəbi zlam ana hud gatay ciliŋ, tədəbay zlam ya ti Yezu *Krist awayay ni do.

²² Timote nahəma, kəsəruma adafakia nan mis sulumana. Àgra təwi ga Ma Məweni Sulumana akaba nu akada ga wur ya tagrakabu təwi akaba bəjani na.

²³ Nahkay ka ya ti anəsəra ere ye ti amagrakuvu na ti anəsləroru nan həya. ²⁴ Ay ti àna njədə ga Bay geli, nəsəra nu day anoru afa gekəli wudak.

²⁵ Ka nu ti əbəlafu nəslərioru wur ga mən geli Epafrodit ana kəli. Nan ti lekələm kəslərumubiyu ga məjənaki nu àna zlam ya ahəcukivu ni : àra ənija ti àgrukia təwi a, məkadvu ka ahar bəlan ga mazoru *Ma

Maweni Sulumani kama. Ay nəsłarikaboru naŋ ana kuli ti ²⁶ adaba awayay dal-dal ti mĩpi kuli dek. Ecia ti kicuma ga armawar ya awar naŋ na, ahəlia ahər a dal-dal. ²⁷ Edeciŋ ti armawar awara naŋ a, amal amət. Ay ti əsia cicihi ana Melefit a, ahəŋgaraba naŋ a. Nu day nəsia cicihi ana Melefit a, adaba awayay ti nəcakay daliya ka ahər ga daliya ndahaŋ ba. ²⁸ Nahkay nawayay ti nəsłarikaboru naŋ ana kuli ke weceweceni, ti kay ya kipurama naŋ a ni ti kəmərumbu, nu day nəjalay ahər kay ba. ²⁹ Eminjua ti gəsumkabá naŋ ana məmərana, adaba lekulum dek ti Bay gekuli bəlaŋ. Zəbum naŋ, zəbum mis ya tanjəhad akada gayan ni dek. ³⁰ Zəbum naŋ adaba naŋ e tawi ge Krist bu ni ti atamfəŋa kə kisim a pəlok-pəlok. Ku amal amət nəŋgu ni əra afa goro ga məjənaki nu a, adaba lekulum kəbum driŋ akaba nu, kislumki məjənaki nu do.

3

Leli miŋi ndam jireni kə eri ge Melefit ti, si azuhva Krist

¹ Bəza ga mmawa, ere ye ti nawayay nəhikivu ana kuli ni ti nihi : mərumvu adaba leli dek miŋia akada mis bəlaŋ akaba Bay geli a. Ere ye ti nəhi ana kuli nihi ni ti nəbikia ana kuli a andava, ay ti tamal nəhikivu ana kuli nəŋgu ni agray arəŋa do, avikivu njəda ana kuli daya. ² Bumvu slimi ana ndam ya tədam si *kekelum kudĩ kwa ni. Ndam nday nani kərá, təgray zlam sulumani do. ³ Tədam tamal kawayum kigum ndam ge Melefit ti si kikelum kudĩ kwa. Ay ti ndam ge Melefit edeciŋ edeciŋeni ti leli. Ndam ya ti tazləbay Melefit ana njəda ga Məsuf gayan *Njəlatani ni ti leli. Ndam ya ti tədam Yezu *Krist naŋ gədakani ni ti leli. Ere ye ti mis təfəki ahər ni akaba tagray ana ahar gatay ni, leli ti məfəki ahər do. ⁴ Ku tamal nahkay nəŋgu ni, nu day nisliki məfəki ahər ka zlam nday nani. Ku way way do adəm esliki məfəki ahər ka zlam nday nani nahəma, nu nisliki nətam naŋ. ⁵ Zlam ya ti nəfəki ahər goro ka tay tata ni ti nday hi : nu zal Izireyel, jiba goro ti ge Benjemen, ata ba ata mma ti nday dek ndam *Hebri : tərə tıweya nu a ti təkəlua kudĩ a vad ya azlalahkər a. Tamal mis tədamki ma

ke *Divi ya Mawiz abəki a wakita gayan ni bu ni ti, nu zal Feriziyen, nəgəskabá nətam ndam Zude ndahaŋ. ⁶ Ahaslani ti nəhi ana ahər nəgri tawi ana Melefit ana njəda kay, nahkay ti nəgria daliya ana ndam məfəki ahər ka Yezu a. Nəgəskabá Divi ya Mawiz abəki a wakita gayan ni bu na, nəgudar zlam ndo simiteni. ⁷ Ahaslani ti nədam zlam nday nani dek ti təzoru nu kama, ay nihi ti nədam təcafəŋa nu kə məsər Krist a sawan. ⁸ Namənjələŋ kə zlam dek masakani, adaba nəsəra Yezu Krist Bay goro a : zlam gani nani atam zlam ndahaŋ dek. Ka ya ti nəsəra naŋ a ni ti nəmbrəŋa zlam ndahaŋ na dek, namənjələŋ kə zlam ndahaŋ ni dek akada ga dandas ni, adaba nawayay manjəhadani akaba Krist akada mis bəlaŋ, ⁹ nawayay ti a vad ya ti aməŋga ni mədam nu mis gayan. Ku nədəbay Divi ya Mawiz abəki a wakita gayan ni bu nəŋgu ni, nawayay ti mis tədam nu zal jiri azuhva nani va ba. Ere ye ti nawayay ni ti, Bay Melefit məmənjəlu nu zal jireni adaba nəfəkia ahər ke Krist a. Jiri nani ti tawi ge Melefit. Melefit agru tawi nani ti adaba nəfəkia ahər ke Krist a palam. ¹⁰ Nawayay nəsər Krist : nawayay nəsər njəda ya Melefit ahəŋgaraba naŋ ana naŋ a ni. Ku acaka daliya nəŋgu ni, daliya gayan ya acakay ni nu day nawayay macakani. Nawayay nəmət akada gayan ya amət ni, ¹¹ ti ku ahəmamam nu day Melefit məhəŋgaraba nu e kisim ba.

¹² Ay ku nədəbay zlam nday nani dek nəŋgu ni, ŋgay nəŋgəta, nĩnjikiya ka tay a ti nədam do. Nahkay nədəboru tay kama kama, adaba nawayay ti nəgəs tay a ahar vu akada ga Yezu Krist ya agəs nu a ahar gayan vu ni. ¹³ Bəza ga mmawa, ŋgay nəgəsa zlam nday nana ti nədam faŋ ndo. Nu nəbu akada ge mis ya tacuhwakabu ni ; nawayay magray zlam biliŋ ciliŋ : nəmbrəŋ zlam ya kələŋ ni, nakadvu ti nədəbay ere ya kama goro ni. ¹⁴ Nacuhworu ke ekwi gani duk, nawayay nəŋgət ere ye ti təvi ana bay ya ti enjiyu enjenjeni ni. Bay Melefit azalay leli ti məcəloru a huđ melefit vu ga məvi ere nani ana leli adaba leli ndam ga Yezu Krist.

¹⁵ Leli dek məndəhani : nahkay ahər adəm mənjəhad akada ya nəhi ana kuli

ni. Ay tamal ti kajalum ahàr nahàr nànggu ni, Melefit amə̀dəfiki jiri gani ana kə̀li. ¹⁶ Zlam maḅə̀lani nahə̀ma, ahàr àdəm mahə̀dakumoru kama àna divi ya mə̀bu madə̀bay ni.

¹⁷ Bə̀za ga mmawa, grum akada goro ya nagray ni. Lekə̀lum kípə̀ma manjə̀had geli na: si kəmənjumlə̀n ana mis ya tanjə̀had akada geli ya manjə̀had ni, ti kə̀njə̀hadum nahkay bilegeni. ¹⁸ Mis tə̀bu kay, manjə̀had gatay àḅə̀lay do, tizirey Krist naŋ ya àmə̀tfə̀n kə̀ tə̀ndal ni. Ahaslani nə̀hikia pakama gani ana kə̀li a sak kay, nihi keti nə̀hikivu ana kə̀li, nitə̀wi àna ma gani. ¹⁹ Ndam nday nani ti Melefit emi-jin tay ka mandav ga sifa gatay. Ere ye ti tawayay ni ti ègia melefit kè eri gatay a. Nday tə̀bu təmərvi àna zlam ya tə̀bəkimi mimi ka tay ni sə̀k sawaŋ. Tə̀jalaki ahàr ka zlam ge Melefit do, si ka zlam ga duniya ni ciliŋ. ²⁰ Leli zla nahə̀ma, majalay ahàr geli nahkay do. Kə̀sa geli ti a hud melefit bu. Bay mahə̀ngay leli, Bay geli Yezu Krist, amasləkabiya eslina, leli mə̀bu majə̀gay naŋ. ²¹ Eminjia ti amə̀mbatkaba vu geli gedebeni na, ti vu geli mīgi masladani akada gayan ni. Ara agray nahkay ti àna njə̀da gayan ya agur zlam dek àna naŋ ni.

4

Sawari ga Pol gə̀rgə̀rani

¹ Bə̀za ga mmawa, nawayay kə̀li dal-dal: ahàr àdəm kə̀njə̀hadum njaŋ-njaŋ akada goro ya nə̀hi ana kə̀li ni, adaba lekə̀lum a ahar ga Bay geli bu. Nawayay kə̀li dal-dal, nahkay nawayay nakoru nə̀mənjiyu kə̀li. Ka ya ti nə̀jalaki ahàr ke kə̀li ni ti nu nə̀bu àna məmərani kay. Bay Melefit day amə̀gə̀skabu nu àna məmərani azuhva kə̀li.

² Evodi akaba Sintis, nahə̀ngalay kə̀li, nə̀hi ana kə̀li ti kícə̀mvu, adaba Yezu naŋ Bay geli dek. ³ Nak ya magrakabu tə̀wi ka ahar bə̀laŋ, kə̀mbrə̀n ndo ni day, nihindi kur ti kə̀jə̀naki wəl nday hini ti tícivv, adaba takadva akaba nu ga mazoru *Ma Mə̀weni Sulumani kama. Takadvu àna tə̀wi nani ti nday akaba Klemaŋ akaba mis ndahaŋ ya magrakabu tə̀wi akaba tay ni. Nahkay Bay Melefit àḅə̀kia slimi gatay a Wakita gayan

ba akaba slimi ge mis ya avi sifa ana tay ni dek.

⁴ Nə̀hi ana kə̀li: Ku ananaw ananaw do mərvmv adaba leli dek Bay geli bə̀laŋ! Nə̀hi ana kə̀li keti: Mərvmv!

⁵ Si kə̀njə̀hadum ti mis dek tə̀sər lekə̀lum kə̀zumum bə̀ruv weceweci do, kebesə̀m sawaŋ. Bay geli ènjia wudak, naŋ driŋ do. ⁶ Ku araŋa kwec àhə̀li ahàr ana kə̀li ba. Tamal araŋa àhə̀civv ana kə̀li ti humi ma gani ana Melefit sawaŋ. Ku araŋa àdəkiva ke kə̀li a nə̀nggu nahə̀ma, hində̀mfina kè Melefit a, hə̀ngalum, grumi sə̀si daya. ⁷ Tamal kə̀grum nahkay ti Melefit amə̀fi ahàr ana kə̀li ti ere ye ti kajalumki ahàr ni dek kə̀jalumki ka mawayay ga Yezu *Krist; nahkay araŋa amə̀hə̀li ahàr ana kə̀li do, adaba Bay geli ti naŋ. Melefit amə̀fi ahàr ana kə̀li ahə̀mamam ti mis hihirikeni ə̀sər do.

⁸ Bə̀za ga mmawa, ere ye ti nə̀hi ana kə̀li ke mendeveŋ gani ni ti, si kajalumki ahàr ka zlam nday hini kwa: zlam ya ge jiri ni, zlam ya àḅə̀lay ni, zlam ya magə̀davani do ni, zlam ya *njə̀latani ni, zlam ya mis tawayay ni akaba zlam ya mis tazlə̀bay ni. Nahkay si kajalumki ahàr ka zlam maḅə̀lani dek akaba zlam ya leli mə̀dəm sulumani ni dek kwa. ⁹ Nə̀cahia zlam ana kə̀li a kay, kə̀gə̀sumkabá. Lekə̀lum kícə̀ma pakama goro a akaba kípə̀ma zlam ya nə̀gray na. Si ahàr àdəm kə̀grum zlam nday nani dek. Tamal kə̀grum nahkay ti Melefit naŋ àbu akaba kə̀li, araŋa amə̀hə̀li ahàr ana kə̀li va do.

Pol agri sə̀si ana ndam Filip

¹⁰ Ka ya ti kə̀slərvmvbiyu zlam ni ti nə̀mərva dal-dal, nə̀gria sə̀si ana Bay geli a. Ere ye ti kə̀grumu ni ti àdə̀fiki kə̀fumu ahàr. Lekə̀lum kə̀bum kə̀fumu ahàr kə̀lavə̀d, ay ti kə̀ngə̀tum ahar ga mə̀slərvmvbiyu zlam ke weceweceni ndo palam. ¹¹ Nə̀hi pakama hini ana kə̀li ti, nə̀dəm ti nawayay zlam do. Nahkay ku nu nə̀bu a gə̀da bu ahkay do ni a daliya bu nə̀nggu ni, nə̀caha manjə̀hadana àna məmərana. ¹² Ku mam mə̀dəkuvv mam nə̀nggu ni, nə̀sə̀ra nanjə̀had tata: ku nu talagani, ku elimeni goro àbu; ku hud goro mə̀rə̀hani, ku lə̀wir awər nu; ku zlam goro àbu kay, ku zlam goro àhə̀ca nə̀nggu ni,

nəsəra nanjəhad tata. ¹³ Nisliki mebesey zlam dek adaba Bay goro avu njəda gani. ¹⁴ Ku tamal nahkay nəngu ni kəgrumua zlam sulumana, adaba kəjənumkia nu a daliya goro ba.

¹⁵ Bəza ga mmawa goro ya e Filip ni, jalumki ahər ka sarta ya nəhi *Ma Məweni Sulumani ana kəli mək lekələm kəgəsunkabu ni. Kəsəruma ka sarta nani ti nawayay nasləka ka had gekəli e Mesedəweŋ a, ay ndam məfəki ahər ka Yezu ga kəsə ndahaŋ təvu zlam ndo, si lekələm ciliŋ. Nahkay nəjənakia kəli a ti lekələm day kəjənumkia nu a. ¹⁶ Kwa ka ya nu nəbu a Tesalonik ni ti kəslərimumkabaya zlam ga məjənaki nu a àtam sak cə.

¹⁷ Ere ye ti nawayay ni ti kəvumu zlam do ; nawayay ti Melefit məvikivu məsəkani ana kəli azuhva təwi gekəli ya kəgrumu ni sawaŋ. ¹⁸ Ere ya àhəcukivu ni dek ti kəvumua àtamkia sawaŋ. Nihi ti Epafrodit àvua zlam ya kəslərimumbiya na, nahkay zlam àhəcukivu va do. Ay ti kəvumu ti ana nu do, kəvumi ti ana Melefit sawaŋ. Àdəlafəŋ dal-dal akada ga sədaga ya kəvumi, ezi akada ge tersel sulumani ni. ¹⁹ Bay Melefit goro ni ti araŋa àhəci naŋ do simiteni, naŋ àbu àna zlam dek. Nahkay ara avikivu zlam ana kəli ti araŋa àhəcikivu ana kəli ba bilegeni, adaba lekələm day ndam ga Yezu *Krist. ²⁰ Mis təzləbay Bay Melefit Bəŋ geli ga kaŋgay-kaŋgayani ti ! Aya nahkay.

Sa ga Pol

²¹ Grumi sa ana ndam məfəki ahər ka Yezu *Krist ye eslini ni biliŋ àna biliŋ. Bəza ga mmawa ya tagray təwi akaba nu ni təgria sa ana kəli a daya, ²² akaba ndam ga Yezu ya təbu ahalay ni dek, ahar gədəkani ndam ya tagray təwi a ahay ga *bay gədəkani ga ndam Rom bu ni. ²³ Bay geli Yezu Krist məgri sulum gayaŋ ana kəli dek ti.

Wakita ga Pol ya àbikioru ana ndam Kolos ni Ere ye ti mädämki ka wakita ga Pol ya àbikioru ana ndam Kolos ni

Maslaṅa ya ti àbäki wakita hini ni ti àdafa slimi gayaṅ a : àbäki ti Pol, zal asak ga Yezu ni (1.1 ; 4.18). Ka ya ti àbäki wakita ni ti naṅ a daṅgay bu (4.18), ay mäsär kesa gani do : mis ndahaṅ tädäm daṅgay gani ti e Efez, ay mäsär sarta ya ti tëfiyu naṅ a daṅgay vu e Efez ni do ; mis ndahaṅ tädäm Pol àbäki ti bi a Sezare (Tɔwi 22-26), bi a Rom (Tɔwi 28).

Pol àbiki wakita ni ana ndam ga Yezu ya a Kolos ni ; awayay ti tëslarikaboru ana ndam Lewädisi daya (4.16. Lewädisi ti kà gəvay ga Kolos ; kesa nday nani cœeni ni ti ka had Azi, driṅ gani kiləmetir 100 gwar egezi ge Efez). Maslaṅa ya àhi ma ga Yezu ana ndam Filip enjenjeni ni ti Epafra (1.6-7) ; Epafra ti bi èci ma gani e Efez ka ya ti Pol ahi ma ana mis eslini ni (Tɔwi 19.10). Pol ti òru a Kolos akaba e Lewädisi ndo (2.1).

Pol àbiki wakita ana ndam Kolos ni adaba mis ndahaṅ tëhi ma ndahaṅ ana tay, tagosay tay, tädäm Krist ciliṅ ti èsli do, si mis tëgəskabu pakama nahaṅ maṅgahani ni kwa (2.3-4, 2.8). Tädäm si tëzum zlam ndahaṅ ba, si tëgray wuməri ndahaṅ, si tëzləbay məslər ge Melefit kwa (2.16-18). Pol àdäm zlam nday nani dek ti zlam masakani : si mis tëmbrəṅ zlam ga duniya, tëdəbay Krist ciliṅ (2.20-23). Krist ti Melefit : tamal mis èpia Krist a ti èpia Melefit a àndava (1.15) ; Melefit àgraya məlaṅ a ti àna Krist (1.16) ; zlam dek tëbu azuhva Krist (1.17) ; Krist ti gədakani ga zlam weley weley do dek (1.18). Melefit àgray ti zlam ni dek tënjəhadkabu ana sulumani ti si azuhva Krist (1.20). Tamal mägəskabä Krist a, mäsəra naṅ a ti, arəṅa nahaṅ ya àhəci ana leli ni ti àbi.

Pol èndeveriṅ wakita ni akada gayaṅ ya agray a wakita gayaṅ ndahaṅ ni bu dek ni : acahi zlam ana mis, àdäm ahəmamam ndam ge Krist tënjəhad a duniya bu ni

(3). Àhi ana tay tëhəṅgalay Melefit kəlavad, àgrioru sa ge mis ndahaṅ ana tay daya (4).

Ay ahar gədakani a wakita hini bu ni ti Pol àhi ana leli Yezu Krist gədakani geli ni ti esli ana leli ; si məmbrəṅ divi ndahaṅ, mädəbay Krist ciliṅ kwa.

Saga Pol

¹ Nu Pol, Melefit adaba nu a, nìgia zal asak ga Yezu *Krist a. Leli ata wur ga məṅ geli Timote məbikioru wakita hini ana kəli, ² lekələm ndam *nəlatani ge Melefit ya kanjəhadum a Kolos ni. Kìguma bəza ga məṅ geli a, adaba kəfumki ahər ke Krist, kəmbrəṅum divi gayaṅ do. Bəṅ geli Melefit mägri sulum gayaṅ ana kəli, mägri ti *kənjəhadumkabu àna sulumani ti.

Pol ahəṅgali Melefit ana ndam Kolos ya tëfəki ahər ke Krist ni

³ Məbu mahəṅgali Melefit Bəṅ ga Bay geli Yezu *Krist ana kəli kəlavad. Ka ya ti mahəṅgalay naṅ ni ti mägri səsi ⁴ adaba micia kəbum kəfumki ahər ka Yezu Krist lala, kəbum kawayum ndam ge Melefit dek daya. ⁵ Kəgrum nahkay ti adaba kəsəruma Melefit àṅgahia zlam sulumani ana kəli a huđ melefit ba. Ma gani ya kicəm ni ti ma ge jiri. Kicəm ma gani nani ti ka ya ti tëhi *Ma Məweni Sulumani ⁶ ana kəli ni. Ma Məweni Sulumani gani nani ti mis tëbu tëhioru ana ndam ga duniya dek, kəlavad mis ndahaṅ tëbu tëgəskabu, tambatkaba majalay ahər gatay a, mək tëbu tagray tɔwi sulumani azuhva nani. Lekələm day kəbum kəgrum nahkay, kwa ka fat ya ti kicəm ma gani ni, kəsəruma Melefit ti agra sulum ana mis edediṅ. ⁷ Àhi ma gani nani ana kəli ti Epafra. Epafra ti leli ata Timote məbu magrakabu tɔwi akaba naṅ ka ahar bəlaṅ, mawayay naṅ dal-dal. Agray tɔwi ge Krist e kidiṅ gekəli bu lala, àmbrəṅ do. ⁸ Naṅ ti àhi ana leli ahəmamam *Məsuf ge Melefit àvia njəda ana kəli a, kəbum kawayum ndam ge Krist ni.

⁹ Nahkay zla nahəma, kwa ka fat ya ti mici ma ga Epafra ni ti məbu mahəṅgali Melefit ana kəli kəlavad, məmbrəṅ do. Mahəṅgalay Melefit ti kəsərum ere ye ti naṅ awayay ni lala ; mawayay ti kicəm lala àna

njêda ga Məsuf gayan, ti kâjalum ahâr sulumani. ¹⁰ Mawayay ti kânjêhadum akada ga ndam ga Bay geli ya ahâr âdâm tanjêhad ni. Mawayay ti tawi gekuli ya kâgrum ni dek mâbêlafêj, kâgrumikivu zlam sulumani ndahan. Nahkay ti akəsêrum Melefit âtam ya ti kəsêrum nan nihi ni. ¹¹ Melefit ti nan a melañ *njêlatani gayan bu, njêda gayan âtam zlam dek ; mahêngalay nan ti mâvi njêda gani nani ana kuli a manjêhad gekuli bu dek. Mawayay ti ku tamal kâgrum daliya nêngu ni besuma, kêmbrênum mäfêki ahâr ke Melefit ba ; mawayay ti kêmêrumvu sawan. ¹² Grumi sêsi ana Melefit adaba âvia njêda ana kuli a ga mêhurkiviyanî ka ndam gayan njêlatana a melañ gayan masladani va. ¹³ Ahêlaba leli a njê njê a melañ ziñ-ziñeni ge *Seteni ba, òru âbiyu leli a Mægur ga Wur gayan vu. Wur nani ti Bêjani ni awayay nan dal-dal. ¹⁴ Ana tawi ga Wur ni Melefit âmba leli a, âmbêrfêja zlam magudarani geli na kè leli a daya.

Krist ti way ? Tawi gayan ti mam ?

¹⁵ Melefit ti mis tîpi nan day-day ndo ; ay tamal mis êpia Wur gayan na ti êpia Melefit a ândava. Wudaka Melefit âgraya zlam a dek ti Wur gayan ni nan âbu ândava. Melefit âvia njêda ga mægur zlam a dek ¹⁶ adaba ka ya ti âgraya zlam a dek ni ti, âgraya ti âna nan. Nahkay ku zlam ya agavêla akaba zlam ya a ga had ni dek, ku zlam ya tipivu ni akaba zlam ya tîpivu do ni dek, ku bêbay gêdâkani ya tægur melañ ya agavêla weley weley do dek nêngu ni, Wur ge Melefit agur tay. Iy, Melefit âgraya zlam a dek ti âna nan ; zlam ni dek ti âgriaya ana nan a. ¹⁷ Wudaka Melefit âgraya zlam a dek ti Wur gayan ni nan âbu ândava ; zlam ni dek têbu nihi ti azuhva nan. ¹⁸ Ndam gayan ya *têcakalavu ku eley eley do dek ni ti akada vu ge mis ; nan ti ni ahâr gani. Zlam ya ti agravu dek ni ti anjêki âna nan. Ângaya enjia e kidîñ ga ndam evid ba ti nan. Melefit âgray nahkay, âwaya ti Wur ni mîgi gêdâkani ga zlam weley weley do dek. ¹⁹ Melefit âgray ti zlam ya ti nan âbu âna nan ni dek ni ti, Wur gayan ni day mêlêbu âna nan bilegeni. Ge Melefit ya âgray nahkay ni ti âbêlafêja

kà nan nanana dal-dal. ²⁰ Melefit âwayay ti zlam ya âgraya ni dek, ku zlam ya a ga had, ku zlam ya agavêla, mângalabavu akaba tay, tânjêhadkabu akaba tay âna sulumani. Melefit âgray ti zlam gani nani mâgravu ti âna mimiz ga Yezu ya âdêgaya ka ya ti *tâdarfêj nan kâ têndal ni.

²¹ Lekêlum ahaslani ti drîñ drîñ akaba Melefit, lekêlum ndam ezir gayan daya, adaba ka sarta gani nani ti majalay ahâr gekuli akaba zlam gekuli ya kâgrum ni magêdavani. ²² Ay nihi ti Wur ge Melefit êgia mis a, âmêt a kêla gekuli vu : Melefit âgray ti kêngalumvu akaba nan ti nahkay. Awayay ti kîgum ndam gayan *njêlatani, nahkay amêhêloru kuli kè meleher gayan. Ka sarta gani nani ti zlam magudarani gekuli ni atêlêbi va bi, maslêja amacalki kuli ka zlam magudarani do simiteni. ²³ Ay tamal kawayum kîgum nahkay ti, ahâr âdâm kêmbrênum mäfêki ahâr ke *Krist ba. Ahâr âdâm kânjêhadum njan-njan akada ya ti têfiyu asak ga ahay lala ni. *Ma Mêweni Sulumani ya kîcêni ni ti akêngêtum zlam sulumani dal-dal âna nan ; ahâr âdâm kêvumi divi ana mis ga magosafêja kuli a ba. Ma Mêweni Sulumani nani ti têhia ana mis ga duniya na dek ; nu Pol ti ni nîgia bay mægri tawi ana Melefit ga mêhi ma gani nani ana mis a daya.

Tawi ga Pol ya agri ana ndam ge Krist ni

²⁴ Nihi ti nêbu nêcakay daliya âna tawi ya nagray azuhva kuli ni, ay ti nêbu nêmêrvu âna daliya nani. *Krist âcaka daliya azuhva ndam gayan a, nahkay ahâr âdâm nu day nêcakay daliya ti tawi gayan mândav lala. Nêcakay daliya nani ti azuhva ndam ge Krist, nahkay Krist day nan âbu acakay, adaba ndam gayan ya *têcakalavu ku eley eley do dek ni ti vu gayan. ²⁵ Ndam ge Krist ni ti, nîgia bay mægri tawi ana tay a ; âvu tawi gani ti Melefit. Melefit awayay ti nêhiaba ma gayan a dek ana kuli a. ²⁶ Ma gani nani ti kwa ahaslani manjahani. Melefit âdêfiaba ana ata bêj ga bêj geli a ndo, ay nihi ti âdêfiaba ana leli a, leli ndam gayan *njêlatani na. ²⁷ Melefit awayay ti leli mêsêr ma manjahani nani. Ma gani nani ti sulumani âtama ma ndahan a dek, adafaki ahêmamam Melefit

ahəŋgay ndam ya ti nday ndam *Zude do ni. Ma maŋgahani nani ti nihi: Krist ti naŋ àbu akaba kəli akada mis bəlaŋ; nahkay kəsəruma akəhurumiyu a məlaŋ masladani ge Melefit ni vu. ²⁸ Mazlapaki ti ke Krist gani. Məhioru ma gani ana mis dek; məziaba azay slimi ana tay a, macahi zlam ana tay dek. Magray təwi sulumani àna məsər zlam ge Melefit ya avi ana leli ni; mawayay ti mis dek tigi akaba Krist akada mis bəlaŋ, araŋa àhəcikivu ana tay ba. ²⁹ Nəbu nagroru təwi gani nani, nakadvoru àna naŋ àna njəda ge Krist ya àvu ni. Njəda gani nani ànuviyu dal-dal ga magray təwi àna naŋ.

2

¹ Nawayay ti kəsərurum nəbu nakadvu dal-dal azuhva kəli, azuhva ndam Lewudisi akaba mis ndahaŋ ya ti tipi nu e eri vu day-day ndo ni dek. ² Nawayay ti təŋgət njəda, tawayavu, tənjuhəd akada mis bəlaŋ. Nawayay ti təsərkaba ma ge Melefit a lala, təŋgət sulum gayəŋ àna naŋ dal-dal. Nahkay ti atəsər ma *maŋgahani ge Melefit: ma maŋgahani nani ti *Krist. ³ Krist ti agray ti ndam gayəŋ təjalay ahər sulumani akaba təsər zlam deklala. Zlam nday nani ti akada ge elimeni maŋgahani ni. ⁴ Nəhi ma gani nani ana kəli ti adaba nawayay ti maslaŋa àgosay kəli àna pakama ge mesipet mis ba. ⁵ Ku tamal nu driŋ akaba kəli nəŋgu ni, nəbu nəjalaki ahər ke kəli dal-dal kala nu nəbu akaba kəli. Nəsəra kəbum kəfumki ahər ke Krist lala, kəmbərəŋum do. Nahkay nəbu nəmərvu.

Məŋgət sifa jireni ti si tamal leli məbu ka ahar bəlaŋ akaba Krist

⁶ Lekələm ti kəgəsəmkabá Yezu *Krist a, ègia Bay gekəli a. Nahkay ti njəhaduma akaba naŋ a, kidəmvu ba. ⁷ Njəhadum akaba naŋ ti akada ga məŋgəhaf ya abiyu sliri a hadvu lala ni, akada ga ahay ya təfiya asak gana lala ni. Fumki ahər ke Krist àna njəda gekəli dek, akada ya təcəhi ana kəli ni. Grumi səsi ana Melefit kəlavad.

⁸ Bumvu slimi ti maslaŋa àgosay kəli akada ya təgəs zlam àna kəmbazl ni ba, adaba ndam ya təsər Krist do ni ti məsər zlam gatay ni dek magədavani; zlam ya ti

təgəskabu ni ti məsuf magədavani ya təgur duniya ni təcəhi ana tay; zlam nday nani ti ge Krist do. ⁹ Nədəm nahkay ti adaba ere ye ti Melefit naŋ àbu àna naŋ ni dek ti Krist day naŋ àbu àna naŋ, araŋa gani àbi ahəci naŋ bi. Krist ti naŋ mis, ay naŋ Melefit ededif ededifeni daya. ¹⁰ Lekələm kəbum akaba Krist akada mis bəlaŋ, nahkay ti àvia sulum gayəŋ a dek ana kəli a, araŋa àbi ahəci kəli va bi. Krist ti Bay ga bəbay ya təgur məlaŋ ya agavəla ni dek.

¹¹ Lekələm kəbum akaba naŋ akada mis bəlaŋ ti kala *təkəlia kədi ana kəli a. Ay zlam gani nani ti gərgəri akaba ge mis ya tekeley kədi ni; nani təwi ge Krist. Təwi gayəŋ gani nani ti agray ti migi evidi ga zlam magudarani geli ya məgrabiyu kələŋ ni va ba. ¹² Gekəli ya *təbaray kəli ni ti kala tilia kəli ka ahar bəlaŋ akaba Krist a. Kəfumki ahər ke Melefit, kəsəruma àhəŋgaraba Krist e kidif ga ndam evid ba; nahkay ti lekələm day Melefit àhəŋgaraba kəli e kisim ba àndava. ¹³ Ahaslani ti lekələm məmətani adaba kəbum kəgudarum zlam, lekələm ndam ge Melefit do, kəkələm kədi ndo. Ku tamal nahkay nəŋgu ni, nihi ti Melefit àvia sifa ana kəli a, àhəŋgaraba kəli e kisim ba ka ahar bəlaŋ akaba Krist a. Gayəŋ ya ti àgray nahkay ni ti àmbərfəŋa zlam magudarani geli na dek ga sulum a. ¹⁴ Akal Melefit awəl leli àna seriya azuhva zlam magudarani geli nday nani; seriya gani nani ti kala Melefit àbəkia zlam magudarani geli na ka wakita ga madafakiani ahəməmam mijikia ke divi gayəŋ a ni. Ay nihi ti kala Melefit àzaba wakita gani nana, àdarfəŋ kə təndal ka ya ti *tədarfəŋ Krist ni. ¹⁵ Gayəŋ ya àgray nahkay ni ti àhəlfəŋa njəda kə bəbay ya təgur məlaŋ ya agavəla na dek, èyefiŋa kə tay a. Ka ya ti èyefiŋ kə tay ni ti àbəkia mimili ka tay kə eri ge mis dek daya.

¹⁶ Nahkay zla nahəma, ŋgay kəgudaruma zlam a ni ti maslaŋa àhi ana kəli ba. Ku àki ka zlam məzumani, ku àki ka zlam miseni, ku àki ka wuməri, ku àki ka vad ge kiya ya azlərəv ni ahkay do ni àki ka vad *məpəsabana nəŋgu ni təhi ana kəli ba. ¹⁷ Zlam gani nday nani ti adafaki zlam sulumani ya ti amara magravu ni

ciliŋ. Ay zlam sulumani gani nani ti Krist. ¹⁸ Nahkay maslaŋa àgray ti kùjùmkia ke divi ge Melefit a ba. Mis ndahaŋ tédám mis ti èsli araŋa kè eri ge Melefit do, tédám tâzləbay *məslər ge Melefit ; təbu təjalaki ahàr ka zlam ya tédám Melefit àngazli ana tay ni kəlavad ; tiji zlabay àna zlam gatay ya təjalaki ahàr ni ciliŋ. Zlam gani nani dek ti zlam masakani. ¹⁹ Nday gani nani ti tàsləkafəŋa kè Krist a, nday ndam gayaŋ va do. Ay ndam ge Krist ti vu gayaŋ, naŋ naŋani ti ahàr gani. Vu gani nani ti njalaŋ-njalaŋ, majakwakabani dek lala ; Melefit agray ti mādək àna njəda ge Krist, adaba Krist ti naŋ ahàr gani.

Ndam ge Krist ti, tàgray zlam ga ndam ga duniya va do

²⁰ Lekuləm ti kəbum akaba *Krist akada mis bəlaŋ, kala kəmətuma akaba naŋ a, lekuləm evidi ga *məsuf magədavani ya təgur *duniya ni va do. Ègia nahkay ti kəgəsumkabu zlam ya ti ndam ga duniya təcahi ana mis, tédám si tğray kwa ni ti kamam ? ²¹ Tédám ahkado : « Kəzay ere hini ba, kəkakay ere hini ba, kìnjifiŋ kè ere hini ba. » ²² Zlam nday nani dek ti tamal mis àzuma ahkay do ni àgra təwi àna tay a ti təndav. Nahkay ma gani nani ya təhi ana mis akaba ya təcahi ana mis ni ti ma ge mis hihiriken ciliŋ. ²³ Ma gani ya təhi ana mis ni ti mis tici ti akada ma sulumani, adaba tédámki ma ke təwi gatay gatayani ya tédám təgri ana Melefit ni, tédám tìsli araŋa kè eri ge Melefit ndo, nahkay təgri daliya ana vu gatay. Ay zlam nday nani ti zlam masakani, àjənaki leli ga məmbrəŋ zlam magudarani ga məbərurv geli ya awayay ni do.

3

¹ Ay lekuləm ti kəŋgumaba e kisim ba akaba *Krist a. Nahkay ti dəbum zlam ya ti agavəla ni, adaba Krist ti naŋ eslini agavəla, manjəhadani ka ahar ga daf ge Melefit a məlaŋ ga gədakani bu. ² Jalumki ahàr ti ka zlam ya agavəla ni, kəjalumki ahàr ka zlam ya a ga had ni ba. ³ Adaba lekuləm ti kəmətuma ; sifa gekuli maŋgahani afa ge Melefit, ka məlaŋ ya Krist naŋ àbiyu ni. ⁴ Sifa gekuli ti Krist. Nahkay ka ya ti Krist

amaŋgazlavu ni ti lekuləm day etipi kuli akaba naŋ a məlaŋ gayaŋ masladani ni bu.

Leli məbu akaba Krist akada mis bəlaŋ ti mənjàhad ahəmamam ?

⁵ Nahkay zla nahəma, zlam ga duniya ya ahaslani lekuləm evidi gani ni ti tigi eri ana kuli va ba ; jìŋəməba tay a sawaŋ. Kəgrum mesəwehvu ba, kəgrum zlam ya àbəlay magrani do ni ba, kəgrum zlam kwaŋa kwaŋa ba, kəwayum zlam magudarani ba, kəfumki eri ka zlam ge mis ba. Adaba tamal kəfəki eri ka zlam ge mis ti zlam ya kəfəki eri ni kala ègia melefit gayak a. ⁶ Azuhva zlam nday hini dek ti Melefit naŋ àbu azum bərurv. [Azumki bərurv ti ka ndam ya təgəskabu pakama gayaŋ do ni]. ⁷ Ahaslani ka sarta ya ti kagudarum zlam kəlavad ni ti lekuləm day kənjəhadum ti nahkay.

⁸ Ay nihi ti ahàr àdəm kəmbərəŋum zlam nday nani dek : kəzumumki bərurv ke mis ba, kizirəm mis ba, kəgrumi cuday ana mis ba, kəndivəm mis ba, kədəmum ma ya àbəlay mədəmani do ni ba. ⁹ Kəsəkadum malfada ba, adaba kəmbərəŋuma manjəhad gekuli ya ahaslani na akaba zlam ya kəgrum ahaslani na. ¹⁰ Nihi ti kiguma mis məwena. Nani ti təwi ge Melefit : agray ti kigum məweni kəlavad, kigum akada naŋ ti kəsərurum naŋ lala. ¹¹ Nahkay ti ku tamal nak zal Zəde do, ku tamal nak zal Zəde ; ku tamal *kikela kədi a, ku tamal kəkeley kədi ndo ; ku tamal nak zal mirkwı, ku tamal nak kənjəhad akada ga zlam ge gili ni ; ku tamal nak evidi, ku tamal nak evidi do nəŋgu ni, àgray araŋa do. Ay ere ye ti ahàr àdəm kəsərurum ni ti *Krist ciliŋ ; ku mam mam do dek ti ge Krist, adaba sifa gayaŋ àniviyu ana ndam gayaŋ dek.

¹² Melefit adaba kuli a, awayay kuli, kiguma ndam gayaŋ *njəlatana. Nahkay zla nahəma, ahàr àdəm kənjəhadum nahkay hi : mis təsi cicihi ana kuli, grumi sulum ana mis, kəzum ahàr gekuli akada lekuləm gədakani ba, njəhadum kudufa, bəsəm zlam. ¹³ Bəsəmvu zlam e kidiŋ gekuli bu ; tamal maslaŋa nahaŋ àgudaria zlam ana maslaŋa nahaŋ a ti təŋgalabavu, maslaŋa ya ti təgudari zlam ni məmbərfeŋa kə maslaŋa nahaŋ na, akada ga Bay geli

ya àmbərfəŋa zlam magudarani gekəli na kè kəli a ni. ¹⁴ Ay ere ye ti àtam zlam nday nani dek ti mawayavani. Wayumvu, adaba tamal kawayumvu ti lekələm dek kanjəhadum akada mis bəlan, arəŋa àbi edekaba kəli a bi. ¹⁵ Kiguma ndam ge Krist a ti kəbum kanjəhadumkabu àna sulumani. Nahkay ere ye ti kajalum ni dek ti, jalum ti *kənjəhadumkabu àna sulumani gani nani ya Krist àgri ana kəli ni. Adaba Melefit àzalakabu kəli ti, ti kigum mis bəlan. Nahkay grumi səsə ana Melefit. ¹⁶ Jalumki ahàr kəlavad ka pakama ge Krist ya àdəm ni akaba ya tədəmki ni dek ; pakama gani nani məvikivu njəda ana kəli. Cahum zlam e kidin gekəli bu, zumiaba azay slimi ana mis e kidin gekəli ba ; grum zlam nday nani àna majalay ahàr sulumani ya Krist àvi ana kəli ni. Grumi səsə ana Melefit àna njəda gekəli dek àna midii limis gərgəri kay : dumi limis ge Devit, limis ga mazləbay naŋ akaba limis ya *Məsuf Njəlatani adəfiki ana kəli ni. ¹⁷ Nahkay ere ye ti kəgrum ni akaba ere ye ti kədəmum ni dek ti grum akada ga ndam ga Bay geli Yezu ya ahàr àdəm təgray ni. Grumi səsə ana Bəŋ geli Melefit àna njəda ga Yezu ya àvi ana kəli ni.

Ndam ge Krist tənəhad a hud ahay gatay bu ni ti ahəmamam

¹⁸ Lekələm wəl nahəma, ku way way do məgəsiki ma ana zal gayan, adaba àgəsiki wal ya afəki ahàr ka Bay geli ni ti agray nahkay kwa.

¹⁹ Lekələm zawal day, ku way way do mawayay wal gayan, àgri daliya ba.

²⁰ Lekələm bəza day, ku way way do məgəsiki ma ana ata bəŋani ata mənani, məgray ere ye ti təhi məgray ni dek. Adaba wur agray nahkay ti àbəlafəŋ ka Bay geli.

²¹ Lekələm ata bəŋ ga bəza ni, ku way way do àzumi bəruv ana wur gayan ba, do ni ti ahar amadəgafəŋa kə wur na.

²² Lekələm evidi ni, ku way way do məgəsiki ma ana masləŋa ya agur naŋ ahalay a duniya bu ni, məgray ere ye ti təhi məgray ni dek. Àgray təwi gani nani kè eri ga masləŋa ya agur naŋ ni cilin ba, adaba evidi ya agray nahkay ni ti awayay ti mis təzləbay naŋ cilin ; ahàr àdəm ku way way do gekəli məgray təwi ti àna hud bəlan,

adaba ahəngrioru ahàr a had ana Bay geli. ²³ Təwi ya kəgrum ni lu ti grum àna hud bəlan akada kəgrumi ana Bay geli, do ni ti akada kəgrumi ana mis cilin do. ²⁴ Adaba kəsəruma Bay geli aməvi zlam sulumani ya àŋgahi ana ndam gayan ni ana kəli. Bay ya ti kəgrumi təwi ededin ededinjeni ni ti *Krist. ²⁵ Masləŋa ya ti agudar zlam ni ti, Melefit amatrab naŋ kala-kala akada ga zlam gayan ya agudar ni. Adaba Melefit ti agrafəŋa seriya kè mis a dek, àmbrəŋ masləŋa nahan do.

4

¹ Lekələm ya ti kəbum àna evidi ni, ku way way do məgri jiri akada ya təgri ana mis ndahan ya ti nday evidi do ni. Səruma lekələm day Bay məgur kəli àbu, naŋ àbiyu a hud melefit bu.

Sawari ndahan ya Pol avi ana ndam ge Krist ni

² Həŋgalum Melefit kəlavad, kəmbərəŋum ba. Ka ya ti kahəŋgalum Melefit ni ti arəŋa nahan àgəjəzlkə ahàr ke kəli ba, grumi səsə daya. ³ Həŋgalumi Melefit ana leli daya, ti məvi divi ana leli ga məhiaba ma manəhani ya àki ke *Krist na ana mis a. Nu nəvu a danəy bu ahalay ti azuhva ma gani nani. ⁴ Həŋgalum Melefit ti nədafaya ma nana lala, akada gayan ya awayay na.

⁵ Jalum ahàr lala ahəmamam kanjəhadum e kidin ga ndam ya təfəki ahàr ke Krist bu do ni. Tamal kisləmki məgri zlam sulumani ana tay tata ti grum, kəmbərəŋum ba. ⁶ Ahàr àdəm kəhumi ma ana mis ti àna ma sulumani ; ma gekəli ni məcər akada ga zlam ya estena àfəŋ ni. Ahàr àdəm kəsərum məhəngrifəŋani kə pakama ana ku way way do lala.

Pol endeveŋ zlapay gayan

⁷ Nu nəbu nanjəhad ahəmamam ti wur ga mən geli Tisik kwa ti aməŋəhadə ma gani dek ana kəli. Naŋ ti nawayay naŋ dal-dal ; leli məbu magrakabu təwi ga Bay geli ata naŋ. Naŋ àbu agray təwi lala, àmbrəŋ do. ⁸ Nəsləroru naŋ afa gekəli ti nahkay, nawayay ti kəsərum manjəhad geli, akaba nawayay ti məvikivu njəda ana kəli. ⁹ Nəsləroru naŋ ti nday ata wur ga mən geli Onezim. Onezim ti nawayay naŋ dal-dal,

nañ day agray tawi lala, àmbrəñ do ; nañ mis ga kəsa gekəli. Nday gani atanğəhadı ere ye ti agravu ahalay ni dek ana kəli.

¹⁰ Aristark àgria sa ana kəli a ; nañ àbu a daŋgay bu ahalay akaba nu. Mark wur ga wur ga məñ ga bəñ ga Barnabas day àgria sa ana kəli a. Mark ti mədəmkia ma, məbəkia ma gani ka wakita, məslərikaboya ana kəli a. Tamal ènjua afa gekəli a ti kəgəsumkabá nañ a lala. ¹¹ Yezu nañ ya ti təzalay Zəstəs ni day àgria sa ana kəli a. Nday gani mahkərani ya təgri sa ana kəli ni ti nday ndam *Zəde ya magrakabu tawi ga *Məgur ge Melefit akaba tay ni, do ni ti ndam Zəde ndahañ təkibu ke leli bi. Nday gani təvua njəda dal-dal.

¹² Epafras mis ga kəsa gekəli day àgria sa ana kəli a. Nañ àbu agri tawi ana Yezu *Krist, nañ àbu akadvu àna mahəŋgali Melefit ana kəli kəlavad. Awayay ti kəzum njəda gekəli dek, araña àhəcikivu ana kəli ba, kəsərum ere ye ti Melefit awayay ni dek lala mək kəgrum. ¹³ Nagrakia sedi a : nañ àbu agray tawi kay azuhva kəli, azuhva ndam Lewədisi, azuhva ndam Hiyeropolis daya. * ¹⁴ Lək zal doktor ni àgria sa ana kəli a daya ; nañ ti mawayay nañ dal-dal. Demas day àgria sa ana kəli a.

¹⁵ Grumi sa geli ana bəza ga məñ geli ya ti e Lewədisi ni, grumi sa ana Nimfa akaba ana ndam ga Yezu ya ti *təcakalavu afa gani ni daya. ¹⁶ Ka ya ti etijəŋgia wakita hini ana kəli a ni ti slərumikaboru ana ndam ga Yezu ya təcakalavu e Lewədisi ni ti tōru tıjəŋgi ana tay bilegeni. Lekələm day kəjəŋgəm wakita ya ti təslərikaboru ana ndam Lewədisi ni. ¹⁷ Humi ana Ersip : « Bi slimi ana tawi ya təvuk ga məgriani ana Bay geli ni, graba tawi na dek lala. »

¹⁸ Nu Pol nəgri sa ana kəli ; sa hini ti nu nuani nəbəkı àna ahar goro. Sərumki nu nəbu a daŋgay bu. Melefit məgri sulum gayañ ana kəli ti.

* **4:13** Kolos, Lewədisi akaba Hiyeropolis ti kəsa mahkər cifa cifa.

**Wakita ga Pol ya àbikioru
ana ndam Tesalonik
enjenjeni ni
Ere ye ti mädəmki ka
wakita ga Pol ya àbikioru
ana ndam Tesalonik
enjenjeni ni**

Maslaṅa ya ti àbèki wakita hini ni ti àdafa slimi gayaṅ a : nani Pol, zal asak ga Yezu ni (1.1 ; 2.18). Ka ya ti àbèki wakita ni ti naṅ a Koreṅ ; àslàroru Timote a Tesalonik ; Timote àra àsləkabiya ti àhi ma ana Pol àki ka ndam Tesalonik, mək Pol àbikioru wakita ni ana tay (3.1-6 ; Tɔwi 18.5).

Bay ya ti àhi ma ga Yezu ana ndam Tesalonik enjenjeni ni ti Pol (Tɔwi 17.1-10). Pol àpəs afa ga ndam Tesalonik kay ndo, adaba ndam Zude tawayay tэгəs naṅ (Tɔwi 17.5, 10) ; ere ye ti àgravu ni ahèli ahàr, awayay epi tay ga məvi njəda ana tay, ay àngət ahar gani ndo. Nahkay ti àbikioru wakita hini ana tay ga məvi njəda ana tay akaba ga macahi zlam ana tay.

Ka palahar ye enjenjeni ga pakama gayaṅ ni (1-3) Pol avi njəda ana ndam Tesalonik ya təfəki ahàr ka Yezu ni. Àhi ana tay Melefit àdaba tay ededīṅ ededīṅena : àdafaki Melefit àdaba tay a ti njəda ga Məsuf Njəlatani ya àgray tɔwi e kidīṅ gatay bu ni (1.4, 6). Ku tamal mis ndahaṅ tэгri daliya ana tay nəngu ni, Məsuf Njəlatani àbu agray tɔwi e kidīṅ gatay bu dal-dal (1.6). Pol àhi ana tay ahəmamam naṅ naṅani àgray tɔwi a Tesalonik ni : àgəski gədafakani ga ndam ga Yezu weley weley do dek mągray tɔwi akada ga Pol ya àgray ni (2.1-12). Àhi ana tay awayay tay dal-dal, awayay mici ma gatay ni (2.17-3.10).

Pol àhi ana ndam Tesalonik tənjàhad akada ge Melefit ya awayay ni : leli day ahàr àdəm mənjàhad nahkay (4.1-12 ; 5.12-22). Àcahi zlam nahaṅ ana tay, àhi ana tay ku tamal mis ndahaṅ təməta nəngu ni, atəngaba e kisim ba ka fat ya ti Yezu aməṅga ni ; ku tamal məsər vad gani do

nəngu ni atəngaba ededīṅ ededīṅena (4.13-5.11). Nahkay ku tamal ndam ga Yezu təmət nəngu ni àhəli ahàr ana leli ba. A wakita hini bu dek Pol àhi ma ga vad ga Yezu ya aməṅga ni ana ndam Tesalonik ni sak kay (1.10 ; 2.19 ; 3.13 ; 4.16 ; 5.23). Pol àdəm Melefit amajəgay ndam gayaṅ ni, araṅa emijīṅkia tay ke divi a do, duk abivoru ana vad ga Yezu ya aməṅga ni. A vad gani nani ti leli dek aməmərvu dal-dal, aməgri səsɪ ana Melefit ana zlam gayaṅ ya àgri ana leli ni dek.

Sa ga Pol

¹ Məbèki wakita hini ti nu Pol leli akaba Silas ata Timote. Məbikioru ti ana kəli ndam ga Yezu ya *kacakalumvu a Tesalonik ni. Lekələm ti kəbum akada mis bəlaṅ akaba Bəṅ geli Melefit nday ata Bay geli Yezu *Krist. Nday gani tэгri sulum gatay ana kəli, tэгray ti *kənjàhadumkabu àna sulumani ti.

Manjàhad ga ndam Tesalonik ya təfəki ahàr ka Yezu ni

² Leli məbu məgri səsɪ ana Melefit azuhva kəli dek kəlavad ; ka ya ti mahəṅgalay naṅ ni ti məbu macali slimi ana kəli. Məmbərəṅ ³ majalaki ahàr ke kəli kə meleher ga Bəṅ geli Melefit do. Məbu majalaki ahàr ti ka zlam gekəli ya kəgrum ni : kəbum kəfumki ahàr ka Bay geli Yezu *Krist, nahkay kəgrumi tɔwi ; kəbum kawayum naṅ, nahkay kacakum daliya azuhva naṅ ; kəsəruma aməgri zlam sulumani ana kəli daya, nahkay kəbum kəbesəm. ⁴ Bəza ga mmawa, leli məsəra Melefit awayay kəli, àdaba kəli a, ⁵ adaba ka ya ti mòru afa gekəli, məhi *Ma Məweni Sulumani ana kəli ni ti, mädəm ti àna ma cilīṅ do : mągray tɔwi ti àna njəda ge Melefit ya *Məsuf Njəlatani àvi ana leli ni daya ; àna njəda gani nani ti məsəra ma geli ya məhi ana kəli ni ti ma ge jiri ededīṅ. Kəsəruma ahəmamam leli mənjàhad e kidīṅ gekəli bu, mągray tɔwi azuhva kəli ni. ⁶ Lekələm day kəmbatumkaba manjàhad gekəli a, ègia kəgrum zlam akada geli ni, kəgrum zlam akada ga Bay geli ni daya. Ka ya ti kəgəsumkabu ma ge Melefit ni ti lekələm kəbum kacakum daliya dal-dal ;

ku tamal nahkay nən̄gu ni kə̀gəsumkabá àna məmərana. Àvi məmərani gani nani ana kə̀li ti Məsuf Njəlatani. ⁷ Ndam məfəki ahàr ka Yezu ka had Mesedəwəŋ akaba ka had Eseyi ni dek tàra tìcia ere gekə̀li ya kə̀grum nahkay na ti nday day tawayay tagray akada nani. ⁸ Azuhva təwi gekə̀li ya kə̀grum ni ti ndam Mesedəwəŋ akaba ndam Eseyi tìcia ma ga Bay geli a. Ay tici ti nday ciliŋ do : ku eley eley do dek mis tìcia gekə̀li ya kə̀fumki ahàr ke Melefit na. Nahkay ti ku mə̀dəmki ma ndo nən̄gu ni tìcia ma gana àndava. ⁹ Mis təbu təzlapaki ke leli, tə̀dəm lekələ̀m kə̀gəsumkabá leli a lala. Tə̀dəm kə̀mbrəŋuma pə̀ra, kə̀mbatumkaba majalay ahàr gekə̀li a, kiguma ndam mə̀gri təwi ana Melefit a daya. Kəsəruma Melefit ti naŋ àbu àna sifa, naŋ Melefit ededīŋ ededīŋeni. ¹⁰ Nahkay kə̀bum kə̀jəgum sarta ga Wur gayan ya amasləkabiya e melefit ba ni. Wur gayan nani ti Yezu ; àməta mək àŋgaba e kisim ba, amahəŋgay leli. Nahkay ka fat ya ti Melefit aməzumki bəruv ke mis ni ti Melefit aməzumki ke leli do.

2

Təwi ga Polya àgray a Tesalonik ni

¹ Bəza ga mmawa, lekələ̀m lekələ̀meni kəsəruma, ka ya ti mòru afa gekə̀li ni ti, mòru ti ga magray zlam masakani do. ² Kəsəruma daya, wudaka mòru afa gekə̀li ni ti tə̀gribiya daliya ana leli a, tìndivbiya leli e Filip a. Afa gekə̀li day mis kay tawayay mə̀gəskabu leli ndo. Ku tamal nahkay nən̄gu ni, Melefit geli àvia njəda ana leli ga mə̀hi *Ma Məwəni Sulumani gayan ana kə̀li a. ³ Ka ya ti mə̀hi ma gani nani ana mis ni ti məsəkad malfada do, mə̀dəbi zlam ana hud geli àna naŋ do, mə̀gosay mis do. ⁴ Melefit àsəra leli a, nahkay àdaba leli ga mə̀hi Ma Məwəni Sulumani ana mis a. Ka ya ti mə̀hi ma gani ana mis ni ti mawayay ti mis tə̀zləbay leli do ; mawayay ti Melefit mə̀zləbay leli sawan. Adaba Melefit ti àsəra majalay ahàr ge mis a. ⁵ Kəsəruma day-day leli mə̀hi ma ana kə̀li ga magosay kə̀li ndo, day-day mə̀dəbafəŋa zlam kə̀li a ndo daya. Melefit esliki magray sedi gani. ⁶ Nğay mis tə̀zləbay leli kwa ti mə̀dəm ndo ; ku lekələ̀m, ku mis ndahan nən̄gu ni

mə̀dəm ndo. ⁷ Ku tamal nahkay nən̄gu ni leli ndam *asak ge *Krist ti akal misliki mə̀fəki ŋgasa ke kə̀li tata, ay ti mə̀gray nahkay ndo. Leli mən̄jəhad e kidīŋ gekə̀li bu ni ti kudufa akada ga mə̀ŋ ga bəza ya ti abi slimi ana bəza gayan ni. ⁸ Leli mawayay kə̀li dal-dal ; nahkay ka ya ti leli afa gekə̀li ni ti mawayay mə̀hi Ma Məwəni Sulumani ge Melefit ana kə̀li ciliŋ ndo : ku tamal tə̀bazl leli azuhva kə̀li nən̄gu ni akal mə̀gəskabu daya. Leli mawayay kə̀li ti nahkay. ⁹ Bəza ga mmawa, sərūmki ka ya ti mə̀hi Ma Məwəni Sulumani ge Melefit ana kə̀li ni ti mə̀gra təwi nahan a, mə̀lafat akaba mə̀lavad gani do dek mə̀gra təwi gana, àmətaḅkaba leli a dal-dal. Mə̀gray nahkay ti adaba mawayay ti kəkakum daliya ga mə̀vi zlam ana leli ba.

¹⁰ Ka ya ti leli mə̀bu e kidīŋ gekə̀li ndam mə̀fəki ahàr ka Yezu ni bu ni ti mən̄jəhadə njəlata, mə̀gra zlam ge jiri a, maslaŋa àcali leli ka zlam magudarani ndo. Kislə̀mki magrakia sedi gana ke leli a tata ; Melefit day agrakia ke leli a tata. ¹¹ Kəsəruma, mən̄jəhad akaba ku way way do gekə̀li ti akada ga bəŋ ga bəza ya anjəhad akaba bəza gayan, afi ahàr ana tay ni. ¹² Sak kay mə̀dəfikia divi ana kə̀li a, mə̀via njəda ana kə̀li a, mə̀hi ana kə̀li ahàr àdəm kə̀grum ere ye ti Melefit awayay ni kwa. Adaba Melefit azalay kə̀li, awayay ti kə̀hərūmiyu a Mə̀gur gayan vu, a mə̀lan masladani gayan vu.

¹³ Mə̀mbrəŋ mə̀gri səsı ana Melefit do, adaba ka ya ti mə̀hi ma ge Melefit ana kə̀li ni ti kə̀gəsumkabá. Kə̀gəsumkabu ti akada pakama ge mis hihirikenı do ; kə̀gəsumkabu ti akada pakama ge Melefit. Nani pakama ge Melefit ededīŋ, naŋ àbu avi njəda ana kə̀li, lekələ̀m ya ti kə̀fumki ahàr ka Yezu ni. ¹⁴ Bəza ga mmawa, ere ye ti àgrakivu ka ndam ge Melefit ya tə̀fəki ahàr ka Yezu Krist, təkakalavu ka had *Zəde ni ti àgrakiva ke kə̀li a daya. Ndam ga had gekə̀li tə̀gria daliya ana kə̀li a akada ga ndam *Zəde ya tə̀gri ana ndam gatay ya tə̀fəki ahàr ka Yezu na. ¹⁵ Təkad Bay geli Yezu, tə̀bazl ndam mahəŋgaray *pakama ge Melefit ya ahaslani ni akaba tə̀gri daliya ana leli ni ti ndam Zəde. Gatay ya tə̀gray nahkay ni ti àbəlafəŋ kə̀ Melefit do ; tigia ndam ezir ge mis a dek daya. ¹⁶ Leli mə̀bu mə̀hi ma ana

ndam ya ti nday ndam Zude do ni, ti Melefit mähəŋgay tay, ay ndam Zude ni tawayay təcəfəŋa leli a. Nahkay ti tagudarkivu zlam àkivu ka zlam magudarani gatay ya tğudar a sarta bu dek ni. Ay nihi ti Melefit àzumkia bəruv ka tay a.

Pol awayay akoru aməŋjiyu ndam Tesalonik

¹⁷ Bəza ga mmawa, leli ti àpəsa bal mǐpivu akaba kəli ndo. Ay ku tamal mǐpi kəli ndo nəŋgu ni, leli məbu majalaki ahàr ke kəli. Nahkay ti leli məbu makadvu dal-dal ga moru məmənjiyu kəli. ¹⁸ Məwaya manğona afa gekəli a. Nu Pol nətəkara sak cə ga moroni afa gekəli a, ay *Seteni àcafəŋa nu a. ¹⁹ Azuhva kəli ti leli məsəra Melefit amagray zlam sulumani ya àdəm amagray ni. Nahkay leli məbu məmərnu azuhva kəli. Nğay məbu məmərnu azuhva kəli daya ti kəsərum ndo waw? Məsəra ka ya ti Bay geli Yezu amanğa ni ti amazləbay leli azuhva təwi geli ya məgray e kidiŋ gekəli bu ni; nahkay məmərnu akada ga maslaŋa ya ti àtama mis ndahaŋ àna hwa, mək təvi zlam sulumani ka duwa gani ni. ²⁰ Nahkay məmərnu ti azuhva kəli; mazləbay Bay geli Yezu ti azuhva kəli daya.

3

¹ Nahkay zla nahəma, leli mǐsliki mebeseni va do; mədəm ahàr àdəm leli ndahaŋ ni manjəhad a Ateŋ hayaŋ, ² məsləroru Timote afa gekəli. Naŋ ti wur ga məŋ geli, məgri təwi ana Melefit ka ahar bəlaŋ, məhiuru *Ma Məweni Sulumani ge *Krist ana mis. Məsləroru naŋ afa gekəli ti ga məvi njəda ana kəli, ti kəmbrəŋum məfəki ahàr gekəli ka Yezu ba. ³ Məgray nahkay ti, məwayay ti a huđ ga daliya ya kacakum ni bu ni ti maslaŋa ejikia ke divi a ba. Daliya gani nani ti kəsəruma lala: ahàr àdəm məcakum kwa. ⁴ Ka ya ti leli məbu e kidiŋ gekəli bu ni ti məhiva ana kəli a, mədəm ahàr àdəm məcakum daliya ni kwa. Kəsəruma, ere ye ti mədəm ni àgrava edediŋ a. ⁵ Egiə nahkay ti nǐsliki mebeseni va do, nəsləroru Timote afa gekəli ga məsər ahəmamam kəfumki ahàr ka Yezu ni, adaba nədəm bi *Seteni amagosay kəli.

Məwayay ti təwi geli ya məgray e kidiŋ gekəli bu ni egi zlam masakani ba.

⁶ Ay nihi ti Timote àsləkabiya afa gekəli a, eŋjia afa geli a. Ma gayaŋ ya àhi ana leli ni ti àməri bəruv ana leli dal-dal: àdəm lekələm kəbum kəfumki ahàr ka Yezu lala, kəbum kawayumvu daya. Ka ya ti kəjalumki ahàr ke leli ni ti kəmərnumvu àna naŋ. Nahkay kawayum mipi leli akada geli ya mawayay mipi kəli ni. ⁷ Bəza ga mmawa, leli məbu macakay daliya dal-dal, ay ma ga Timote ya àhi ana leli àki ka məfəki ahàr gekəli ka Yezu ni àvia njəda ana leli a. ⁸ Nahkay ma gayaŋ ya àdəm lekələm kəmbrəŋum məfəki ahàr gekəli ka Bay geli Yezu ndo ni ti, kala akada àvia sifa məwəna ana leli a. ⁹ Leli məbu məmərnu dal-dal kə meleher ge Melefit geli azuhva kəli; nahkay ku məgri səsə ana Melefit ahəmamam ahəmamam azuhva kəli nəŋgu ni, səsə gani ahəca. ¹⁰ Mələfat akaba məlavad gani do dek mahəŋgalay Melefit, məmbrəŋ do; mawayay mipi kəli àna eri geli, mawayay məvi njəda ana kəli ti məfəki ahàr gekəli ka Yezu ni məsagakivu, mōru kama kama.

¹¹ Bəŋ geli Melefit nday ata Bay geli Yezu àna ahàr gatay gatayani təvi divi ana leli ga moroni afa gekəli ti. ¹² Lekələm kəbum kawayumvu, kəbum kawayum mis ndahaŋ dek daya: Bay geli məvikivu njəda ana kəli ti mawayavani gekəli məsagakivu, mōru kama kama, akada geli ya ti mawayay kəli ni. ¹³ Məvikivu majalay ahàr sulumani ana kəli, ti lekələm akələbum ndam *njəlatani kə meleher ga Bəŋ geli Melefit. Nahkay ka fat ya ti Bay geli Yezu amanğa akaba ndam gayaŋ njəlatani na dek ni ti atəŋgətfəŋa zlam magudarani kə kəli a do. [Aya nahkay!]

4

Manjəhad ga ndam njəlatani ge Melefit

¹ Bəza ga mmawa, ahəmamam ndam ge Melefit tanjəhad ti tábələfəŋ ni ti məhiaba ana kəli àndava; lekələm kəbum kanjəhadum nahkay. Ay nihi ti ere ye ti àgəjəni ga məhiani ana kəli ni ti nihi: mahəŋgalay kəli, məhi ana kəli àna slimi ga Bay geli Yezu: kəmbrəŋum ba, grumkivoru kama kama. ² Ma ga Bay geli Yezu ya

màhi ana kùli ahəmamam kanjəhadum ni ti kəsəruma àndava. ³Ere ye ti Melefit awayay ni ti nihi: njəhadum akada ga ndam gayan *njəlatani ya tanjəhad ni; kəgrum mesəwehvu ba. ⁴Ti ku way way do e kidin gekuli bu məsər ahəmamam tanjəhad ata wal gayan ni: tənəhad njəlata, ti mis ndahan tázləbay tay. ⁵Kigum evidi ga madəbay wál akada ga ndam ya ti táfəki ahər ke Melefit do ni ba. ⁶Àki ka ma hini ti maslanə àgudari zlam ana wur ga mənani ba, àgosay nanə ba daya. Məhia ana kùli a àndava, məhikivu ana kùli keti: Bay geli amatraḅ ndam ya ti tagray zlam nday nani ni. ⁷Adaba Melefit àzalay leli ti ga magray mesəwehvu do; àzalay leli ti ga manjəhadani njəlata sawan. ⁸Nahkay ti tamal maslanə àgəskabu pakama hini do ni ti, àgəskabu do ni ti pakama ge mis do; àgəskabu do ni ti pakama ge Melefit nanə ya ti avi Məsuf gayan njəlatani ana kùli ni sawan.

⁹Àki ka mawayavani e kidin gekuli ya kəfumki ahər ka Yezu ni bu ni ti məbiki ma gani ka wakita ana kùli va do, adaba Melefit àcahia zlam gana ana kùli a àndava, nahkay kəbum kawayumvu lala, ¹⁰kəbum kawayum ndam geli ya ka had Mesedəweñ ni dek daya. Ay nihi ti bəza ga mmawa, məhi ana kùli ahər àdəm mawayavani gekuli ni mōru kama kama. ¹¹Məhi ana kùli keti: zum njəda gekuli ga manjəhadkabani àna sulumani; ti ku way way do məbi slimi ana təwi gayan ciliñ, ti mənəgəti zlam ana huḍ gayan àna təwi ga ahar gayan gayanani. Ma gani nani ti məhia ana kùli a ahaslana àndava. ¹²Tamal kəgrum nahkay ti manjəhad gekuli amaḅəlafəñ kà ndam ya ti táfəki ahər ka Yezu ndo ni. Eki-hindəmfina zlam kə mis ndahan a do daya.

Manəabana e kisim ba akaba manəa ga Yezu a

¹³Bəza ga mmawa, àki ka bəza ga mənə geli ya təmət ni ti, mawayay ti kəsərur ma gani lala, ti ahəli ahər ana kùli akada ya ti ahəli ahər ana mis ndahanə ya ti təsər ma gani do ni ba. ¹⁴Məsəra Yezu àməta mək àngaba e kisim ba. Nahkay ti məsəra ndam ya táfəki ahər ka Yezu, təmət ni ti

Melefit aməmbəranə tay do. Amahənəgaraba tay e kisim ba, atanjəhad akaba Yezu.

¹⁵Pakama geli ya məhi ana kùli ni ti pakama geli geleni do, ga Bay geli. Pakama gani nahkay hi: ka fat ya ti Bay geli amənəga nahəma, leli ya məbu àna sifa, məmət ndo ni, amoru afa gayan enji ga ndam ya təməta àndava ni do simiteni. ¹⁶Adaba ka fat gani nani ti Melefit amədəm sarta ènjia, mək gəḍakani ga *məslər ge Melefit amazlah, mezlelim ge Melefit amahənday; eslini Bay geli amasləkabiya e melefit ba. Ka sarta gani nani ndam ge *Krist ya təmət ni ti atanəgaba, ¹⁷kələnə gani leli ya məbu àna sifa ni, Melefit aməhəloru leli akaba tay a maklaḅasl vu; leli dek aməbakabu ahər akaba Bay geli agavəla, leli dek amənəhad akaba Bay geli ga kanəay-kanəayani. ¹⁸Nahkay ti zum njəda àna ma hini ya nəhi ana kùli ni, lekələm day humi ana ndam gekuli ndahanə ti tázay njəda bilegeni.

5

¹Bəza ga mmawa, àki ka sarta ya ti zlam nday nani atagravu ni ti məbiki ma gani ana kùli va do, adaba ²kəsərur ma pakama gana àndava: vadə ya ti Bay geli amənəga ni ti mis təsər do. Amənəga ti akada ga zal akal ya ara ga məlavad a ni. ³Nahkay ka ya ti mis atədəm: « Leli məbu a barbaray bu, aranə àbi agrakivu ke leli bi » ni ti Melefit emiziñaba tay a həya. Zlam gani nani amədəkiaya ka tay a ti akada ga wal a huḍ, wur ajibiyu aslər ni. Ka fat gani nani ti nday gani atətamfənə kà daliya na do. ⁴Ay lekələm nahəma bəza ga mmawa, manjəhad gekuli ti akada ga ndam ya tanjəhad a mələñ ziñ-ziñeni bu ni do. Nahkay vadə gani nani amədi ahər ana kùli akada ga zal akal ni do, ⁵adaba lekələm dek kəbum kəgrum təwi a mələñ masladani bu, ga məlafat. Leli ti ndam ya tagray təwi a mələñ ziñ-ziñeni bu ga məlavad ni do. ⁶Nahkay mìnəjum dəwir akada ga nday ndahanə ni ba; manjəhadum eri, məbumi slimi ana ahər geli ti məgudarum zlam ba. ⁷Adaba nday ya ti tinji dəwir ni ti tinji ti ga məlavad; nday ya ti tisi zum akad tay ni ti tisi, akad tay ti ga məlavad. ⁸Ay leli ti magray təwi ga məlafat; nahkay məbumi

slimi ana ahàr geli ti màgudarum zlam ba. Leli mäfäki ahàr ka Yezu, mawayavu daya : zlam nday nani ti tìgia akada ge endüwi ga ambäl ga ndam slewja ya ti tabakabu, tanğah gugum gatay àna nañ na. Mèsëra Melefit amahəngay leli : geli ya mèsëra amahəngay leli ni ti ègia akada gadagar ga ndam slewja ya təbəvu a ahàr vu, tahəngay ahàr gatay àna nañ na. ⁹ Adaba Melefit àzalay leli ti ga məzumki 6əruf ke leli do ; àzalay leli ti ga mahəngay leli azuhva tūwi ga Bay geli Yezu *Krist ya àgri ana leli ni. ¹⁰ Krist ti àmət azuhva leli. Nahkay ku leli məbu àna sifa, ku məməta nəngu ni, awayay məvi sifa gayanə ana leli ti mənəhad ka ahar bəlan akaba nañ. ¹¹ Nahkay zla nahəma, ku way way do e kidin gekuli bu məvi njəda ana maslanə nahanə, ti mäfäki ahàr gekuli ka Yezu ni mōru kama kama. Lekulum kəbum kəgrum àndava, ay ti kəmbərənum ba.

Ma ga Pol gərgərani akaba sa gayanə

¹² Bəza ga mmawa, mawayay ti kəgəsumiki ma ana ndam ya ti tagray tūwi ga Bay geli e kidin gekuli bu ni. Nday ti Bay geli àdiyu tay ga mədi kama ana kuli akaba ga məziaba azay slimi ana kuli a. ¹³ Həngrumioru ahàr a had ana tay, wayum tay dal-dal azuhva tūwi gatay ya tagray ni. Njəhadum àna sulumani e kidin gekuli bu.

¹⁴ Bəza ga mmawa, ere ye ti məhi ana kuli ni ti nihi : Tamal mis agray masəfa ti humiki ; tamal mis agray aŋgwaz ti vumi njəda ti àgray aŋgwaz ba ; tamal mis èsliki mäfäki ahàr ka Yezu va do ni ti jənumki nañ ; ku way way do dek, 6esumi. ¹⁵ Bumvu slimi : tamal maslanə àgudaria zlam ana maslanə nahanə a ti, maslanə gani ahəngrivu ba. Ahàr àdəm ku way way do màwayay məgri sulum ana maslanə nahanə e kidin gekuli bu akaba ana mis ga dala dek kwa.

¹⁶ Mərumvu kəlavad ; ¹⁷ kəmbərənum mahəngalay Melefit ba ; ¹⁸ ku mam agravu mam nəngu ni grumi səsi ana Melefit. Zlam gani nani dek ti Melefit awayay kəgrum, adaba lekulum kəbum akaba Yezu *Krist akada mis bəlanə.

¹⁹ Kəcumfəna *Məsuf Njəlatani ga magray tūwi e kidin gekuli ba ba. ²⁰ Tamal maslanə ahəngaraya pakama ge Melefit e kidin gekuli ba nahəma, kəzum pakama

gani akada ma masakani ba. ²¹ Ku maslanə gani adəm mam mam do nəngu ni mənəjumkia lala day. Tamal ere gani àbəlay ti gəsumkabá. ²² Jəgum ahàr gekuli ti kəgudarum zlam ba ; ku mam mam day kəgudarum ba.

²³ Melefit nañ ya ti agray ti arana ahəli ahàr ana leli do ni, àna ahàr gayanə gayanəni màgray ti lekulum kīgum ndam gayanə njəlatani, arana ahəcikivu ana kuli ba ti. Mājəgay kuli lala ; mājəgay vu gekuli, sifa gekuli akaba majalay ahàr gekuli dek ti. Nahkay ka fat ya ti Bay geli Yezu Krist amara ni ti atəngətfəna zlam magudarani kə kuli ga macalki kuli a do. ²⁴ Bay ya ti azalay kuli ni ti Bay Melefit gani, agray ere ye ti àdəm amagray ni dek. Nahkay amagray zlam gani nani daya.

²⁵ Bəza ga mmawa, həngalumi Melefit ana leli.

²⁶ Grumi sa geli ana bəza ga məñ geli ni dek akada ga ndam njəlatani ge Melefit ya tagravu sa ni.

²⁷ Nəhi ana kuli àna slimi ga Bay geli : kam-kam jəngumi wakita hini ana bəza ga məñ gekuli dek.

²⁸ Bay geli Yezu Krist məgri sulum gayanə ana kuli ti.

**Wakita ga Pol ya àbikioru
ana ndam Tesalonik ye cɔ
ni
Ere ye ti mɛdɛmki ka
wakita ga Pol ya àbikioru
ana ndam Tesalonik ye cɔ
ni**

Maslaɲa ya ti àbɛki wakita hini ni ti àɔafa slimi gayan a : nani Pol, zal asak ga Yezu ni (1.1; 3.17). Ka ya ti àbɛki wakita ni ti bi nan a Koreɲ akada gayan ya àbikioru wakita ana ndam Tesalonik enjenjeni ni ; ahar gɛɔakani ma ga wakita nday cɛeni ni ti ma bɛlanɲ.

A wakita hini bu Pol àvi njɛɔa ana ndam ga Yezu ya a Tesalonik ni keti : àhi ana tay ku tamal mis ndahan tɛgri daliya ana tay nanɲu ni tɛmɛrvu, adaba daliya gani nani adafaki Melefit àgɛskabá tay a (1.5). Àɔɔm keti : Yezu amaslɛkabiya e melefit ba, amagrafɛɲa seriya kɛ mis a dɛk, amɛhɛl ndam gayan (1.5-10). Ay a Tesalonik ti mis ndahan tɛɔɔm Yezu àɲga àndava : Pol àɔɔm ma gani nani ti ma ga malfada ; si mis cuɔayani amanɲazlava day kwa (2.1-11). Nahkay zla nahɛma ndam Tesalonik ni tɛmbrɛɲ mɛfɛki ahàr gatay ka Yezu ba (2.13-15).

A wakita gayan ya àbikioru ana tay enjenjeni ni bu ni ti Pol àɔɔm ku way way do mɛɲgɛti zlam ana huɔ gayan àna tɔwi ga ahar gayan gayanani (1 Tesalonik 4.11). Ahalay day àhi ana tay tɛhɛɔɔkɛɲa kà ndam ya tagray masɛfa na, adaba ndam nday nani tiwisiri ahàr ana mis (3.6-15).

Sa ga Pol

¹ Mɛbɛki wakita hini ti nu Pol leli akaba Silas ata Timote. Mɛbikioru ti ana kɛli ndam ga Yezu ya *kacakalumvu a Tesalonik ni. Lekɛlum ti kɛbum akada mis bɛlanɲ akaba Bɛɲ geli Melefit nday ata Bay geli Yezu *Krist. ² Bɛɲ geli Melefit nday ata Bay geli Yezu Krist tɛgri sulum gatay ana kɛli, tɛgray ti *kɛɲhɛɔɔm kabu àna sulumani ti.

Melefit amagrafɛɲa seriya kɛ mis a

³ Bɛza ga mmawa, ahàr àɔɔm mɛgri sɛsi ana Melefit kɛlavad azuhva kɛli. Geli ya mɛgri sɛsi ni ti àbɛlay, adaba mɛfɛki ahàr gekɛli ka Yezu àbu asagakivu. Mawayavani e kidiɲ gekɛli bu day àbu asagakivu dal-dal ; ku way way do e kidiɲ gekɛli bu awayay bɛza ga mɛɲani dal-dal. ⁴ Ka ya ti leli mɛbu e kidiɲ ga ndam ga Yezu ya *tɛcakalavu a kɛsa gɛrgɛrani bu ni ti leli mɛbu mazlɛbavu ana kɛli, adaba mis tɛgri daliya ana kɛli gɛrgɛri kay day kɛbɛsum, kɛmbrɛɲum mɛfɛki ahàr gekɛli ka Yezu do daya.

⁵ Lekɛlum kɛbum kacakum daliya nahkay ti, adafaki Melefit amagrafɛɲa seriya kɛ mis a ti àna jiri. Kacakum daliya gani nani ti adaba agur kɛli ti Melefit, nahkay daliya gekɛli ya kɛbɛsum ni adafaki lekɛlum a Mɛgur gayan bu eɔɔɔɲ. ⁶ Iy, Melefit amagrafɛɲa seriya ti ge jiri : amɛgri daliya ana ndam ya tɛgri daliya ana kɛli ni. ⁷ Lekɛlum ya kacakum daliya ni Melefit amagrafɛɲa ti akɛpɛsumaba àna sulumana ; leli day amɛpɛsaba akaba kɛli a ka ahar bɛlanɲ. Zlam gani nani amagravu ti ka sarta ya ti Bay geli Yezu amanɲazlavu a huɔ melefit bu ni. Amanɲazlava ti amanɲa akaba ndam mɛslɛr gayan njɛɔa-njɛɔana. ⁸ Ka ya ti amara ni ti amara àna aku mibɛfteni ga mɛgri daliya ana ndam ya tɛsɛr Melefit do ni akaba ana ndam ya tɛgɛskabu *Ma Mɛweni Sulumani àki ka Bay geli Yezu do ni. ⁹ Nday gani atɛcakay daliya, Melefit amatraɔ tay ga kanɲayan. Amagrafɛɲa ti tɛɲhɛɔɔm dɛriɲ dɛriɲ akaba Bay geli. Bay geli ni ti njɛɔa-njɛɔani, anɲhɛɔɔm a mɛlanɲ maslɛɔani gayan bu, ay ndam nday nani etipi nanɲ do simiteni. ¹⁰ Zlam gani amagravu ti ka sarta ya ti amanɲa ni. Zlam gani amagravu ti, ti ndam gayan tɛzɛlɛbay nanɲ ; ndam ya tɛfɛki ahàr ni dɛk atɛmɛrvu àna nanɲ. Ka fat gani nani lekɛlum day akɛlumkibu ka tay, adaba kɛgɛsumkabá pakama ya ti mɛhi ana kɛli na.

¹¹ Nahkay mɛbu mahɛɲgali Melefit ana kɛli kɛlavad, mawayay ti mɛgray ti kigum njɛlata, ti kɛɲgɛtum sifa ya ti àzalakibiyu kɛli ni. Mawayay ti mɛɲɛnaki kɛli àna njɛɔa gayan ge mendeveɲiɲ zlam sulumani ya

ti kawayum kəgrum ni dek akaba tawi ya kəgrum adaba kəfumkia ahàr a ni. ¹²Tamal zlam nday nani àgrava ti mis atazləbay Bay geli Yezu azuhva kuli, atazləbay kuli azuhva nañ daya. Zlam nday nani ti Melefit geli nday ata Bay geli Yezu Krist atagray àna sulum gatay.

2

Wudaka Yezu amara ti mis cudayani amara day

¹ Bəza ga mmawa, məhi ma ana kuli àki ka vad ga Bay geli Yezu *Krist ya amanga, leli day amacakalavu ka ahar bəlan akaba nañ ni. Mahəngalay kuli, ² məhi ana kuli nahəma, tamal təhi ana kuli vad ga Bay geli ənjia ti kəgrum aŋgwaz ba ; ahàr ahəli ana kuli weceweci ba ; dəgəzluma ahàr a lala day. Ku tamal maslaŋa àdəm ahəngriaba ma *maŋgahani ge Melefit ana kuli a, ku maslaŋa àdəm ahəngri ma ge Melefit ana kuli ahkay do ni àhi ana kuli leli məbəki ma gani ka wakita nəŋgu ni, kəgəsumkabu ba. ³ Nədəm nahəma, ku ahəmamam ahəmamam nəŋgu ni maslaŋa àgosay kuli àna ma nahkay ba. Adaba wudaka vad gani nani eminjia ti, mis dal-dal atəgəskabu ma ge Melefit va do, mis cudayani day aməngazlava kwa. Mis cudayani nani ti Melefit emiŋiŋ nañ, ⁴ ay wudaka emiŋiŋ nañ ti mis cudayani nani àcafəŋa mis ga məhəngrioru ahàr a had ana Melefit a. Àcafəŋa mis ga məhəngrioru ahàr a had ana zlam ya ti təzalay tay melefit na dek daya, amədəm nañ àtama tay a dek. Nañ gani ku a *ahay gəđakani ge Melefit ni vu amənjəhadviyu, amədəm nañ Melefit.

⁵ Ka ya ti nu nəbu akaba kuli ni ti nəbu nəhi ma gani ana kuli, nihi ti kəsərumki va do waw ? ⁶ Ay nihi ti zlam nahaŋ acafəŋa nañ ga maŋgazlavana, zlam gani nani ti kəsəruma lala. Ay sarta gayaŋ eminjua day kwa ti aməngazlavu. ⁷ Ku kani day cuday àbu a duniya bu, ay àsərvu lala faŋ do. Ay a vad nahaŋ Melefit amazaba maslaŋa ya ti acafəŋa mis cudayani na ga maŋgazlavani na e divi ba, ⁸ nahkay mis cudayani ni aməngazlavu. Ay ka maŋga ga Bay geli Yezu a ti Yezu emiviti aməd vit ti emiŋiŋ nañ. Yezu amanga ti àna njəda dal-dal, nahkay

aməngələdka ba nañ a. ⁹ Mis cudayani ni amara ti àna njəda ge *Seteni. Amagray zlam ya ti mis tipi day-day ndo ni, amagray zlam magray ejep gərgəri kay ga magosay mis. ¹⁰ Amagray zlam magudarani ku weley weley do dek ga magosay ndam ya ti etijiji ni, adaba nday gani tawayay jiri ndo ; tamal tawayay ti akal Melefit ahəngay tay. ¹¹ Nahkay Melefit àna njəda gayaŋ agray ti təsər zlam ba, təgəskabu ma ga malfada. ¹² Melefit agray nahkay ti ga məwəl ndam ya ti təgəskabu jiri ndo, tawayay magudara zlam a ni dek àna seriya.

Melefit adaba kuli a

¹³ Lekulum nahəma bəza ga mmawa, lekulum ya ti Bay geli awayay kuli ni, ahàr àdəm leli məgri səsi ana Melefit azuhva kuli kalavad, məmbrəŋ do, adaba kwa ka mənjəki gani adaba kuli a àndava. Adaba kuli a ti ga mahəngay kuli àna njəda ga *Məsuf Njəlatani. Agray ti kīgum ndam ge Melefit ti Məsuf Njəlatani gani. Melefit ahəngay kuli ti adaba kəgəsumkabá jiri a daya. ¹⁴ Nahkay ka ya ti məhi *Ma Məweni Sulumani ana kuli ni ti Melefit àzalay kuli ti àna ma gani nani. Agray nahkay ti awayay ti lekulum day kənjəhadum akaba Bay geli Yezu *Krist, kípum masladani gayaŋ ni. ¹⁵ Bəza ga mmawa, əgia nahkay ti kəmbərəŋum məfəki ahàr gekuli ka Yezu ba, gəsumkabá zlam ya məcahi ana kuli na ; ku tamal məhi ana kuli àna pakama ahkay do ni məbiki ana kuli ka wakita nəŋgu ni gəsumkabá.

¹⁶ Nahəngalay Bay geli Yezu Krist nday ata Bəŋ geli Melefit. Bəŋ geli Melefit ti awayay leli, agri sulum gayaŋ ana leli ; nahkay avi njəda ana leli, aməmbərəŋ məviani ana leli day-day do, agray ti məsər aməvi zlam sulumani ana leli. ¹⁷ Nahəngalay tay ti təhəngriyu bəruv ana kuli, təvi njəda ana kuli ga magray zlam sulumani akaba ga mazlapay ma sulumani dek.

3

Həngalumi Melefit ana leli

¹ Bəza ga mmawa, zlam ya agəjəni, mawayay məhi ana kuli ni ti nihi : həngalumi Melefit ana leli ti mis ndahaŋ

kay tîci ma ga Bay geli, tâgəskabu lala akada gekəli ni. ² Həngəlugumi Melefit ana leli, ti ndam cuday akaba ndam magudar zlam tislîki mægri arañə ana leli ba, adaba mis dek tawayay mægəskabu pakama ga Yezu do.

³ Bay geli ti tamal adəm agray ere gani ti agray ededîŋ, nahkay ti aməvi njəda ana kəli, aməbi slimi ana kəli ti *Seteni əslîki mægri arañə ana kəli ba. ⁴ Leli day Bay geli naŋ əbu avi njəda ana leli ; əna njəda gani nani ti məsəra kəbum kəgrum ere ye ti məhi ana kəli grum ni, kama kama day akəgrum, akəmbərəŋum do. Nahkay ti manjəhad gekəli əhəli ahər ana leli do simiteni.

⁵ Bay geli məvi njəda ana kəli ti kawayum Melefit, kəbesum daliya kəlavad akada ge *Krist ni daya ti.

Ku way do məgray təwi

⁶ Bəza ga mmawa, məhi ma hini ana kəli ti adaba leli ndam ga Bay geli Yezu *Krist. Məhi ana kəli nahəma, kəhadakumfəŋoru kə bəza ga mən gekəli ya tagray masəfa, təgəskabu zlam ya ti leli məcahi ana kəli ni do ni ba. ⁷ Lekələm ti kəsəruma lala, ka ya ti leli afa gekəli ni ti məgray masəfa ndo. Nahkay zla nahəma, lekələm day grum akada geli ni. ⁸ Məzum dəf afa ga maslaŋə ga sulum ndo, məlafat akaba məlavad gani məgra təwi a, məmətəba, məcaka daliya day ti mənğət dəf. Məgray nahkay ti adaba mawayay ti maslaŋə e kidîŋ gekəli bu əcakay daliya ga magal leli ba. ⁹ Leli ti mislîki mihindilîŋ zlam kə kəli azuhva təwi geli ya magray ni tata. Ay məgray nahkay ndo ni ti adaba mawayay mədəfîki divi sulumani atam nahan ni ana kəli, ti kəgrum akada geli ni. ¹⁰ Ka ya ti leli afa gekəli ni ti məhiva ana kəli a, məhi ana kəli ahkado : « Tamal mis əwayay magray təwi do ni ti əzum zlam ba daya. »

¹¹ Təhi ana leli ahkado mis ndahan e kidîŋ gekəli bu təbu tagray masəfa, təgray təwi do simiteni, ma ya əcay tay ndo day kwa ti təhurviyu. ¹² Məziaba azay slimi a ana nday nana, məhi ana tay əna njəda ga Bay geli Yezu Krist ahkado : ahər adəm təgray təwi lala, ti tənğət zlam məzumani əna ahar gatay gatayani.

¹³ Bəza ga mmawa, lekələm zla nahəma grum təwi sulumani kəlavad, kəmbərəŋum ba. ¹⁴ Tamal mis əwayay mægəskabu ma hini ya məbiki ana kəli ka wakita ni do ni ti zlapumki, kəgrum təwi ka ahar bəlaŋ ba, ti mimili məgray naŋ. ¹⁵ Ay ti kəmənjumləŋ akada naŋ zal ezir gekəli ba ; zlapumi sawaŋ, adaba kekileŋə naŋ wur ga mən gekəli.

Pol ahəngəlugay Melefit akaba agray sa

¹⁶ Bay geli əna ahər gayan məgray ti *kənjəhadumkabu əna sulumani kəlavad ti. Ku ahəmamam ahəmamam do nəŋgu ni məgray nahkay, adaba bay ya ti avi manjəhad sulumani ana mis ni ti naŋ. Bay geli mələbu akaba kəli dek ti.

¹⁷ Abiki ma ga sa hini ana kəli ti nu Pol, nu nuani əna ahər goro. Ke mendeveŋ ga wakita goro dek, nagraŋ sa ti nu nuani əna ahar goro, nəbəki nahkay.

¹⁸ Bay geli Yezu *Krist mægri sulum gayan ana kəli dek ti.

Wakita ga Pol ya àbikioru ana Timote enjenjeni ni Ere ye ti mādāmki ka wakita ga Pol ya àbikioru ana Timote enjenjeni ni

Maslaṅa ya ti àbēki wakita hini ni ti àdafa slimi gayan a : nani Pol, zal asak ga Yezu ni (1.1). Àbikioru ti ana Timote : Timote ti wur dagwa ya tàgrakabu tawi akaba Pol ni (Tawi 16.1 ; 17.14 ; 18.5 ; 19.22 ; 20.4). Ka ya ti tàfaya Pol a dangay ba ni ti Pol òru e Efez, àmbərbu Timote eslini ga mēbi slimi ana ndam ga Yezu ya tēbu eslini ni, mək Pol òru ka had Mesedəweṅ (1.3). Kələṅ gani àdām bi amanṅoru e Efez ke weceweceni do, nahkay àbikioru wakita hini ana Timote ga mēhi ere ye ti ahār àdām agray e Efez ni (3.14-15).

Ahar gədakani pakama ya Pol awayay ahi ana Timote ni ti nday cə : ahi ahəmamam mēgur ndam ga Yezu, akaba ahi mēbavu slimi akaba mis ya təcāhi zlam magədavani ana ndam ga Yezu ni. Enjenjeni ti àhi ana Timote ahəmamam mis tātəlbay Melefit ni (2), ahəmamam tēdiyu gədākani gatay ni (3). Àhi ana Timote ahəmamam mēgur mis ndahan e kidiṅ ga ndam ga Yezu ni bu (medewél, bəza dagwa, akaba mis ndahan ni) (5 ; 6.1-2). A pakama hini bu dek ti leli day misliki məsər manjəhad sulumani ga ndam ga Yezu.

Pol àdāmki ma ka ndam ya təcāhi zlam magədavani ana mis ni. Àdām mis ndahan tədām si mis tēgəskabu Divi ge Melefit ya Məwiz àbēki ni kwa, ay Pol àdām divi ga Yezu ti divi ga mēfəki ahār ke Melefit (1.3-11). Àdām zlam ya ti Melefit àgraya ni dek ti zlam sulumani : mis ndahan tədām si mis tēmbərəṅ maday wal ahkay do ni tēmbərəṅ mēzum zlam ndahan kwa, ay ndam nday nani ti tagudar pakama ; Pol àdām si Timote məcāhi zlam sulumani ana mis kwa (4). Àdām nday ya ti təcāhay zlam magədavani ni tawayay gejewi, tadəbay siṅgu, ay maslaṅa ya ti awayay siṅgu ni adəbay zlam ya ejiṅkia mis ke divi a ni ;

Timote àgray nahkay ba, mādəbay Yezu sawan (6.3-21).

Maslaṅa ya ti agray akada ga Pol ya àhi ana Timote mēgray ni ti amanjəhad àna sulumani ge Melefit.

Sa ga Pol

¹ Abēki wakita hini ti nu Pol, nu zal asak ga Yezu *Krist. Nigi zal asak ti àna njəda ge Melefit Bay mahəṅgay leli ni nday ata Yezu Krist. Yezu Krist ti məsəra aməgri zlam sulumani ya àdām aməgri ana leli ni ana leli.

² Nəbukki wakita hini ti ana nak Timote, nak ti kigia akada wur ga hud goro edediṅ edediṅena adaba kəbu kəfəki ahār ka Yezu. Bəṅ geli Melefit nday ata Bay geli Yezu Krist tēgruk sulum gatay, tējənaki kur, tēgray ti kənjəhadumkabu akaba mis àna sulumani ti.

Bavu slimi akaba ndam ya ti təcāhi zlam magədavani ana mis ni

³ Nawayay ti kanjəhad e Efez akada goro ya nəhuk ka ya ti nakoru e Mesedəweṅ ni. Kanjəhad eslini ti ga macafəṅa ndam ya təcāhi ma ga malfada ana mis na ti təcāhi ana tay va ba. ⁴ Hi ana tay nahəma, tēmbərəṅ məhasl gatay ni akaba magray gejewi àki ka macalaya slimi ga ata bəṅ ga bəṅ gatay na. Zlam gani nani ti zlam masakani, azaya gejewi a ciliṅ, do ni ti àjənaki mis ga məṅgət ere ye ti Melefit awayay ni do. Leli məsər ere ye ti Melefit awayay ni ti adaba mēbu mēfəki ahār palam. ⁵ Kəhi ana tay nahkay ti, ti tawayay mis àna mēbərūv bəlan, àna majalay ahār sulumani akaba àna mēfəki ahār ka Yezu ge jiri ge jireni. ⁶ Mis ndahan tēmbərəṅa zlam sulumani nday nana, tijiṅkia ke divi a, tēbu tēzlapaki ka zlam ya àbəlay do ni ciliṅ. ⁷ Nday gani tēhi ana ahār təsəra Wakita ge Melefit a, nday ndam macāhi *Divi ge Melefit ana mis, ambatakani do nday ndayani təsər ere ye ti tədām ni do ; təsərkaba ere ye ti təcāhi ana mis, tədām àbəlay dal-dal na do daya.

⁸ Məsəra Divi ge Melefit ya àbu mēbəkiani a wakita ge Məwiz bu ni ti àbəlay, ay ahār àdām mēgəsumkabu lala. ⁹ Ahār àdām majalay ahār lala day : Melefit àvi Divi gayan

ni ti ana ndam jireni do, àvi ti ana ndam ya tàwayay mægəskabu ma gayan do ni, ana ndam ya ticiiki slimi do ni, ana ndam cuday, ana ndam magudar zlam, ana ndam ya tēhəngrioru ahàr a hađ do akaba tēsər zlam *njəlatani do ni, ana ndam ya tabazl ata bəŋ gatay ahkay do ni ata məŋ gatay ni akaba ana ndam mabazl mis, ¹⁰ ana ndam mesəwehvu, ana zawal ya tandəhadkabu akaba zawal ndahan ni, ana ndam ya ti təcakalay ana evidi, tēsəkumoru tay ni, ana ndam masəkad malfada, ana ndam ya tambaday ga malfada ni akaba ana ndam ya təcahi zlam ana mis gərgəri akaba zlam sulumani ya macahi ana mis ni. Melefit àvi Divi gayan ni ti ana tay. ¹¹ Ere ye ti nəđəm ni ti kal-kal akaba ga *Ma Məweni Sulumani ya Melefit àđəfuki, àhu nəhioru ana mis ni. Ma gani nani adafaki Melefit ti nan njəđanjəđani, agri zlam sulumani ana mis.

Pol agri səsı ana Melefit azuhva zlam sulumani ya agri ni

¹² Nəgri səsı ana Bay geli Yezu *Krist adaba àvua njəđa ga magray təwi gayan a. Nəgri səsı adaba àđəm nu mis jireni, nahkay àzay nu ga məgri təwi. ¹³ Ahaslani ti nəđəmkia ma magədavana, nəgria daliya ana ndam ya tēfəki ahàr na, nindivia nan a daya, ay ti nəsia cicihi a adaba nəsər ere ye ti nəgray ni do, adaba nəfəki ahàr ndo. ¹⁴ Bay geli àgrua sulum gayan a daldal. Mìgia leli ka ahar bəlan akada mis bəlan ; nəfəki ahàr, nawayay nan kəlavad. ¹⁵ Ma goro ya nara nəđəm ni ti ma ge jiri, ahàr àđəm ku way way do mægəskabá àna məbəruv a bəlan. Ma gani ya nawayay nəđəm ni ti nihi : Yezu Krist àra a duniya va ti ga mahəngay ndam magudar zlam. Nu ti nətam mis ndahan ni dek àna magudar zlam. ¹⁶ Ay ku tamal nahkay nəŋgu ni nəsia cicihi ana Yezu Krist a. Àgru sulum gayan ana nu enji adaba awayay adəfiki ana mis ndahan nan ti ebesey zlam. Ebesey ti azuhva mis ya ti atəfəki ahàr ni ; awayay adafaki Melefit aməvi *sifa ya àndav day-day do ni ana tay. ¹⁷ Ègia nahkay ti ahàr àđəm mis tázləbay Melefit ; nan ti nan Bay ga kanğay-kanğayani, àmət day-day do, mis tìpi nan do, nan Melefit nan bəlan. Ahàr

àđəm mis tázləbay nan, təđəm nan gəđakani ga kanğay-kanğayani. Aya nahkay.

Pol avi njəđa ana Timote

¹⁸ Timote wur goro ni, nəhuk ma : jalaki ahàr ka ma ya ti ndam mahəngaray *pakama ge Melefit təđəmkuk ahaslani ni. Akada ga pakama gatay ya təđəm ni ti kadvu àna təwi gayak ya kagray ni lala. ¹⁹ Kəmbərəŋ məfəki ahàr ka Yezu ba, jalay ahàr sulumani daya. Mis ndahan təjalay ahàr sulumani ndo, nahkay ti tìjikia ke divi a, tēfəki ahàr ka Yezu va do. ²⁰ E kidiŋ gatay gani nani bu ni ti ata Himeni nday ata Eleksender təkibu ka tay. Nday ti nəbiva tay a ahar va ana *Seteni a ti mātərađ tay, ti tìndivi Melefit va ba.

2

Mahəngali Melefit ana mis

¹ Nəđəm nahəma, zlam ye enjenjeni ni ti ahàr àđəm mis tìhindifiŋa zlam kə Melefit a, tēhəngalay nan, tēhəngali nan ana mis dek, təgri səsı azuhva zlam sulumani ya ti àgri ana mis dek ni. ² Tēhəngali nan ana bəbay akaba ana nday gəđakani ya təgur kəsa gərgərani ni, ti mənəhadkabu àna sulumani akaba mis ndahan, araŋa àhəli ahàr ana leli ba, ti mēhəngrioru ahàr a hađ ana Melefit, manjəhad geli mənja lala kə eri gayan. ³ Zlam nday hini ti sulumani daldal, təbəlafəŋ kə Melefit Bay mahəngay leli ni. ⁴ Melefit ti awayay ahəngay mis dek, awayay ti tēsər ma ge jiri. ⁵ Adaba Melefit ti nan bəlan, maslaŋa ya ti aŋgalabakabu mis akaba Melefit ni day bəlan. Nan nani ti mis hihirikeni : Yezu *Krist. ⁶ Àra a duniya va, àmət ga mambay mis dek. Gayan ya àgray nahkay ni ti àgray ka sarta ge Melefit ya awayay ni ; adafaki Melefit ti awayay ahəngay mis dek. ⁷ Melefit àzay nu, nigizal asak gayan ti, ti nəhi ma gani nani ana mis. Nəđəm ti ma ge jiri, nəsəkad malfada do. Melefit àhu nəhi ma ge jiri gayan àki ka Yezu ana ndam ya ti nday ndam *Zəde do ni, ti tægəskabá.

Manjəhad ga zawal akaba wál ka məlan macakalavani

⁸ Nawayay ti ku eley eley do zawal tēhəloru ahar a gavəla, tēhəngalay Melefit.

Tâhəŋgalay naŋ ti àna bəruv bəlan, təzumki bəruv ka maslaŋa ba, tələgavu ba daya.

⁹ Wál ti ni nawayay ti tâbakabu azana akada ya ti àgəski tâbakabu ni, tâbakabu azana ge siŋgu kayani ba, tânjəhad kuɖufa, tâgrafəŋa mimili kè mis a. Tələm ahàr ge siŋgu kay ge migi eri ana mis ba. Tâbakabu zlam ga gru ba, tâbakabu ebirsli ba. ¹⁰ Ay àgəski ti tâgray zlam sulumani, adaba wál ya tawayay məhəŋgriuru ahàr a had ana Melefit ni ti ahàr àdəm tagray nahkay. ¹¹ Ka ya ti ndam ge Melefit təcakalavu ga macahay zlam ni ti ahàr àdəm wál tânjəhad te-te, tégəskabu ma ya təhi ana tay ni lala. ¹² Nəvi divi ana wál ga macahi zlam ana mis do, nəwayay ti tégur zawal do. Ay nawayay ti tânjəhada te-te. ¹³ Adaba Melefit àgraya enjia ti Adam, day kwa ti àgraya Ev a. ¹⁴ *Seteni àgosay ti Adam do, àgosay ti wal ni. Ga wal ya àgray nahkay ni ti àgəskabu ma ge Melefit ndo. ¹⁵ Ku tamal nahkay nəngu ni wal ti Melefit amahəŋgay naŋ azuhva gayan ya ewi bəza ni. Ay ti ahàr adəm wál dek təmbərəŋ məfəki ahàr ke Melefit ba, tâwayay mis, tâgray ere ye ti Melefit awayay ndam gayan *njəlatani tâgray ni, tânjəhad àna sulumani kwa.

3

Ndam məbi slimi ana ndam ga Yezu

¹ Ma goro ya nara nədəm ni ti ma ge jiri : tamal maslaŋa awayay migi bay *məbi slimi ana ndam ga Yezu ti àdəkiba təwi sulumana dal-dal. ² Ahàr àdəm bay məbi slimi ana ndam ga Yezu ti mâla maslaŋa ya təŋgətfəŋa zlam magudarana do ni, wal gayan bəlan, àgray zlam kwanə kwanə do, məbi slimi ana ahàr gayan, mājəlay ahàr sulumani, mægəskabu mirkwi, mîsliki macahi zlam ana mis, ³ àvi vu gayan ana zum ba, àgray tereŋgiz ba ; mâla kuɖufa, tələgavu akaba mis ba, àdəbay elimeni ba daya. ⁴ Ahàr àdəm məsər mægəs huɖ ahay gayan lala, məcəhi zlam ana bəza gayan ti tégəsiki ma, təhəŋgriuru ahàr ana had. ⁵ Nədəm nahəma, tamal mis èsliki məbi slimi ana huɖ ahay gayan koksah ti esliki məbi slimi ana ndam ge Melefit ni tata waw ? ⁶ Tamal kəfumiyyu bay məbi slimi ana ndam ge Melefit ti ahàr àdəm kəzum maslaŋa ya ti

àpəskia ka məfəki ahàr ka Yezu a ni. Adaba tamal kəzuma maslaŋa ya ti àpəski ndo na ti emiji zlabay mək Melefit aməgəs naŋ àna seriya akada ya àgəs *Seteni ni. ⁷ Maslaŋa ya ti awayay məbi slimi ana ndam ge Melefit ni ti ahàr àdəm manjəhad gayan mâla sulumani, ti ku ndam ya təfəki ahàr ka Yezu ndo ni day tədəm naŋ mis sulumani ; do ni ti etindivi naŋ, amədiviyu ana Seteni a ahar vu.

Ndam ya təjənaki ndam ga Yezu ni

⁸ Ndam ya *təjənaki ndam ge Yezu ni day manjəhad gatay mâla sulumani : təgosay mis ba, təvi vu gatay ana zum ba, tədəbay elimeni àna magray zlam magədavani ba. ⁹ Təmbərəŋ məfəki ahàr ka Yezu ba, təjalay ahàr sulumani, kəlavad tégəskabu ma ge jiri ya Melefit àdəfiaba ana leli a ni àna məbəruv bəlan. ¹⁰ Nahkay ka ya ti kədumiyyu ndam ya təjənaki ndam ge Yezu ni ti ahàr àdəm kəsərum manjəhad gatay. Tamal manjəhad gatay sulumani, mis təŋgətfəŋa zlam magudarani kə tay ga macalki tay a di do ni ti, dumiyu tay e təwi gani vu. ¹¹ Wál ya təjənaki ndam ge Yezu ni day ahàr àdəm manjəhad gatay mâla sulumani, tədəmki ma magədavani ke mis ba, təvi vu gatay ana zum ba, tâgray təwi gatay àna jiri kəlavad. ¹² Bay məjənaki ndam ge Yezu ti ahàr àdəm wal gayan bəlan, məcəhi zlam ana bəza gayan akaba məsər mægəs huɖ ahay gayan lala. ¹³ Adaba ndam ya təjənaki ndam ge Yezu ni tamal tagray təwi gatay lala ti mis dek tazləbay tay. Nahkay nday gani aŋgwaz aməwər tay do simiteni, adaba təbu təfəki ahàr ka Yezu *Krist, təsəra naŋ a lala.

Zlam mangahani ya Melefit àdəfiaba ana leli a ni

¹⁴ Nəbukkiuru wakita hini, ay nawayay nakoru nəmənjiyyu kur wudak. ¹⁵ Ay tamal ninjiyyu weceweci ndo nahəma, àna ma goro ya nəbukki ni ti akəsər ahəmamam ahàr àdəm tânjəhad a huɖ ahay ge Melefit bu ni. Bay ga sifa ti Melefit cilin ; huɖ ahay gayan ni ti ndam gayan ya *təcakalavu ni. Melefit àdəkiba tay ga mədəm ma ge jiri a ; mis təsər jiri ge Melefit ti azuhva tay. Nahkay jiri ge Melefit ti akada ahay ; ndam ge Melefit ti ni akada medikedik ya akay ahay ni. ¹⁶ Ma

manğahani ya Melefit àdɛfiaba ana leli a àki ka mɛfɛki ahàr geli ka Yezu ni ti, mɛsɛra ma gani nani ti ma ge jiri, àbɛlay dal-dal ededɛn. Ma gani nani ti nihi :

Bay geli ègi mis hihirikeni,

*Mɛsuf Njɛlatani àdɛm naɲ jireni,

*mɛslɛr ge Melefit tìpia naɲ a,

mis tɛhia ma gana ana nday ya ti nday ndam *Zude do na,

mis ku eley eley do ka duniya tɛfɛkia ahàr a,

Melefit àzay naɲ, àfɛkad naɲ ka mɛlaɲ masladani gayan.

4

Ndam masɛkad malfada

¹ *Mɛsuf ge Melefit àdɛm vay-vay, àdɛm ka ya ti duniya ara andav nahɛma, mis ndahan atɛmbrɛɲ mɛfɛki ahàr ka Yezu *Krist, atɛgɛskabu macahay zlam ge *Seteni ya adɛfiki ana mis ni, atɛgɛsiki ma ana *mɛsuf magɛdavani, ay mɛsuf nday nani ti tagosay tay. ² Ndam masɛkad malfada ana mis ni atagosay tay daya. Majalay ahàr ga ndam masɛkad malfada gani nani ti dek magɛdavani, mimili àki ka tay bi simiteni. ³ Nday gani tɛcahi zlam ana mis, tɛdɛm mis tàday wal ba, wal day òru ka zal ba. Tɛdɛm keti, mis tɛmbrɛɲ mɛzum zlam ndahan, ay Melefit àgraya zlam nday nana ti, ti ndam ya tɛfɛki ahàr ka Yezu, tɛsɛra jiri a ni tɛzum. Ay wudaka tɛzum ti ahàr àdɛm tɛgri sɛsi ana Melefit day. ⁴ Adaba zlam ya ti Melefit àgraya ni dek ti àbɛlay. Tamal mɛgri sɛsi ana Melefit azuhva zlam ya ti Melefit avi ana leli ni ti mɛgɛsumkabu, mɛmbrɛɲ zlam ndahan ba. ⁵ Nahkay zlam ni dek tìgia njɛlatana kè eri ge Melefit a azuhva ma gayan ya àdɛmki ni, akaba geli ya mɛgriki sɛsi ni.

Mis sulumani ya agri tɛwi ana Yezu ni

⁶ Ahàr àdɛm cahi zlam nday nani ana bɛza ga mɛɲ geli. Tamal kagray nahkay ti ekigi mis sulumani ya agri tɛwi ana Yezu *Krist ni. Akɛɲgɛt njɛda e divi ge Melefit bu àna pakama ge Melefit ya mɛbu mɛgɛskabu ni akaba àna zlam sulumani ya tɛcahuk, kɛbu kagray ni. ⁷ Pakama ge mis ya tɛdɛm ma masakani akada ga mɛhasl ga wál medewel ya tanğhad ni ti

kàbi slimi ba. Ma gatay ni ti àbɛlafɛɲ kè Melefit do. Ahàr àdɛm kagray ere ye ti Melefit awayay ni kɛlavad, ti kɛɲgɛtkivu njɛda. ⁸ Ge mis ya ti tisirvu kɛlavad ga mɛɲgɛtkivu njɛda ni ti àbɛlay, avi njɛda ana tay ga magray zlam bal, ay magray ere ye ti Melefit awayay ni kɛlavad ti àbɛlay dal-dal, avi njɛda ana mis ga magray zlam dek. Tamal magray nahkay nahɛma Melefit avi sifa ana leli nihi, amɛlɛbu àna naɲ ga kanğay-kanğayani. ⁹ Ma hini ya nɛhuk ni ti ma ge jiri, ahàr àdɛm ku way way do mɛgɛskabá àna mɛbɛruv bɛlaɲ, àjalaki ahàr cɛ cɛ ba. ¹⁰ Leli magray tɛwi, mɛbu makadvu àna naɲ ti adaba mɛsɛra Melefit ti naɲ Bay ga sifa, nahkay mɛfɛkia ahàr a. Naɲ ti ahɛɲgay mis dek, ahɛɲgay ahar gɛdakani ti ndam ya tɛfɛki ahàr ke Krist ni. ¹¹ Zlam hini ya nɛhukki ma ni ti cahi ana mis, hi ana tay tɛgray.

¹² Nak wur mba, ay ti maslaɲa àfɛkuk aksongu adaba nak wur ba. Ahàr àdɛm kɛdɛfiki zlam ana ndam mɛfɛki ahàr ka Yezu ni, ti tɛgray akada gayak ni. Ahàr àdɛm kɛdɛm ma sulumani, kɛɲjɛhad lala, kɛwayay mis, kɛfɛki ahàr ke Melefit lala akaba kɛɲjɛhad njɛlata ; tamal kagray nahkay ti nday day atagray akada gayak ya kɛgray ni. ¹³ Jɛɲgi Wakita ge Melefit ana tay kɛlavad, vi njɛda ana tay kɛlavad, cahi zlam ana tay kɛlavad duk abivoru ana moru goro. ¹⁴ Njɛda ya ti *Mɛsuf Njɛlatani àvuk ga magray tɛwi ni ti kɛmɛɲjalɛɲ akada zlam masakani ba. Kɛsɛra, njɛda gani nani ti ndam mahɛɲgaray *pakama ge Melefit tɛdɛmki ma, mɛk gɛdɛkani ga ndam mɛfɛki ahàr ke Melefit tɛbɛkuk ahar ga mɛvuk njɛda gani. ¹⁵ Gɛskabá zlam gana lala, gray tɛwi ni àna mɛbɛruv bɛlaɲ. Tamal kagray nahkay ti mis dek atɛsɛr nak kɛbu kɛkoru kama kama e divi ge Melefit vu. ¹⁶ Bi slimi ana ahàr gayak, bi slimi ana zlam ya ti kacahi ana mis ni daya, kɛmbrɛɲ ba. Tamal kagray nahkay ti akahɛɲgay ahàr gayak gayakani, akahɛɲgay nday ya ti tɛbi slimi ana ma gayak ni daya.

5

Manjɛhad ga ndam mɛfɛki ahàr ka Yezu

¹ Kàvalahaki ka zal medewel ba, hi ma àna hən̄kali akada ya ti kəhi ma ana buk ni. Bəza dagwa day hi ma ana tay akada ya ti kəhi ma ana bəza ga muk ni. ² Hi ma ana wál medewel akada ya ti kəhi ma ana muk ni, bəza wal day hi ma ana tay akada ya ti kəhi ma ana bəza ga muk ni. Bay slimi ti ma gayak ya kəhi ana tay ni dek m̄abəlafəŋ kè Melefit.

³ Fi ahàr ana wál madakway ya ti ndam gatay t̄bi eded̄iŋ eded̄iŋeni ni, kəzumi b̄aruv ana tay ba. ⁴ Ay tamal wal madakway naŋ àbu àna bəza gayaŋ ahkay do ni àna bəza huđ gayaŋ nahəma, ahàr àdəm t̄cahay m̄əhəŋgrioru ahàr a huđ ana ndam ga huđ ahay gatay day. Ahàr àdəm t̄fi ahàr ana m̄əŋ gatay ahkay do ni ana dedi gatay, adaba bəza dek ti t̄fi ahàr ana ata bəŋ gatay bilegeni kwa. Zlam nday hini ti sulumani dal-dal, t̄abəlafəŋ kè Melefit. ⁵ Wal madakway ya ti maslaŋa gayaŋ àbi, maslaŋa ya ti àfi ahàr ni day àbi eded̄iŋ eded̄iŋeni ni ti ajalaki ahàr ke Melefit, ahəŋgalay naŋ m̄əlafat akaba m̄əlavad gani do dek, awayay ti Melefit m̄əjənaki naŋ. ⁶ Ay wal madakway ya ti agray zlam ya ti ahàr gayaŋ awayay ni ti ku naŋ àna sifa nəŋgu ni kala naŋ m̄əmətani. ⁷ Hi ma gani nani ana tay lala, ti maslaŋa àŋgətfəŋa zlam magudarani kà tay a ba simiteni. ⁸ Tamal mis àfi ahàr ana ndam gayaŋ do ni ti àmbrəŋa Melefit a, ŋgulum maslaŋa ya ti àfəki ahàr ke Melefit do ni. Nədəmki ma hini ti ahar gəđakani ka ndam ya t̄fi ahàr ana ndam ga huđ ahay gatay gatayani do ni.

⁹ Tamal kəbəki slimi ga wal madakway ka wakita ti t̄jənaki naŋ ti, ahàr àdəm àbi àbi ti vi gayaŋ m̄ala kru kru muku, àday zal bəlaŋ ciliŋ. ¹⁰ Tamal kawayay m̄əbəki slimi ga wal madakway ti ahàr àdəm àgra t̄wi sulumana, mis t̄azləbaki naŋ : ahàr àdəm àfia ahàr ana bəza gayaŋ a lala, àgəskabá mis afa gayaŋ a, àbaria asak ana ndam ge Melefit a, àjənakia ndam ya ti t̄cakay daliya na, zlam gayaŋ ya àgray ni dek sulumani day kwa ti t̄əbəki slimi gayaŋ.

¹¹ Wál madakway ya ti nday bəza mba

ni ti kəbəki slimi gatay ka wakita ya t̄əbəki slimi ga wál madakway ni ba. Adaba tamal zawal tigia eri ana tay a ti tijikia ke divi ge *Krist a, takoru ka zawal. ¹² Nahkay ti Melefit aməgəs tay àna seriya adaba ka ya ti t̄aday zawal ni ti t̄əmbrəŋa ma gatay ya ti t̄ədəm atəgri t̄wi ana ndam ge Melefit na. ¹³ Nahaŋ ni ti, tamal t̄əbəkia slimi gatay a ti t̄əgray t̄wi do, tən̄jəki ka masawadani ka mahay ka mahay. Nday ndam masəfa ciliŋ do ; tagray mbada-mbada, t̄ədəgiyu a ma ge mis vu, t̄ədəm ere ye ti àgəski m̄ədəmāni do ni daya. ¹⁴ Nahkay zla nahəma, nawayay ti bəza wál ya ti zawal gatay t̄əməta ni ti t̄oru ka zawal, t̄iwi bəza, t̄əbi slimi ana ndam ga huđ ahay gatay. Tamal tagray nahkay ti ndam ezir geli etisliki m̄ədəmki ma magədavani ke leli koksah. ¹⁵ Nədəm nahkay ti adaba bəza wál ndahaŋ e kidiŋ gatay bu tijikia ke divi a àndava, t̄əbu tadəbay divi ge *Seteni. ¹⁶ Nahkay tamal wal ya afəki ahàr ka Yezu ni wál madakway t̄əbu afa gayaŋ nahəma, ahàr àdəm m̄əfi ahàr ana tay, ti ndam ga Yezu ya *t̄əcakalavu a kəsa gani bu ni t̄əfi ahàr ana tay ba. Nahkay ndam ge Melefit ni tisliki m̄əfi ahàr ana wál madakway ya ti ndam gatay t̄əbi ni ciliŋ.

¹⁷ Nihi ti nədəmki ma ka gəđakani ga ndam ge Melefit. Nday ya ti tagray t̄wi lala ni ti ahàr àdəm t̄azləbay tay m̄atam ge mis ndahaŋ ni, ahar gəđakani t̄azləbay nday ya ti tazay n̄əda gatay ga m̄əhi ma ge Melefit ana mis akaba ga macahi zlam ana mis ni. ¹⁸ Adaba àbu m̄əbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi : « Ka ya ti kəzləbūm hay àna sla nahəma, kəwəlumikabu pakama ga macafəŋa naŋ kà m̄əzum zlam a ba. » Àbu m̄əbəkiani nahkay hi keti : « Bay magray t̄wi ti ahàr àdəm t̄əvi endif gayaŋ kwa.* » ¹⁹ Tamal mis bəlaŋ adəmki ma magədavani ka gəđakani ga ndam ge Melefit ti kəgəskabu ba ; kəgəskabu ti si tamal mis c̄ə mahkər tagray sedi gani tata kwa. ²⁰ Nday ya ti t̄əgudara zlam a ni ti, hiki ma ana tay kè meleher ge mis dek. Tamal kagray nahkay ti nday ndahaŋ ni atagray aŋgwaz, atagudar zlam do.

* **5:18** Məŋjay Mimbiki 25.4 akaba 1 Koreŋ 9.9 ; Meciyə 10.10 ; Lək 10.7. Ka sarta gani nani ti tabəhad hay, slasla t̄əcəlki, hay ni azləbvu. Melefit àdəm t̄əcafəŋa slasla na ga m̄əzum hay na ba.

²¹ Ma ya nàhuk nihi ni ti nàhuk kè meleher ge Melefit, kè meleher ga Yezu Krist, akaba kè meleher ga *məslər ge Melefit ya Melefit àdaba tay a ni : nàhuk nahəma, gray zlam ya ti nàhuk ni, gri zlam ana mis dek kala-kala, kircirka mis a ba. ²² Tamal kawayay məfiyu mis ga magray təwi e kidin ga ndam ge Melefit bu ni ti, kàgray weceweci ba. Səra manjəhad gayan a day ; tamal sulumani ti kəbəkə *ahar gayak ka ahər gayan ga məvi njəda ge Melefit. Tamal mis ndahan təbu tagudar zlam ti kəhurkiyiyu ka tay ba. Bi slimi ana ahər gayak, ti kənjəhad njəlata.

²³ Kisi yam yam cilin va ba ; cakay zum gəzit azuhva arməwər ga huđ gayak ni, adaba kəlavad kəbesey do.

²⁴ Magudar zlam ge mis ndahan ti mis dek tipi ; ku tamal tāgrafəna seriya kà tay a fañ ndo nəngu ni mis dek təsəra. Ay ge mis ndahan ni ti ni tipivu do, si kələñ ga magrafəna seriya kà tay a day kwa ti mis atəsər. ²⁵ Nahkay day, zlam sulumani ge mis ya tagray ni ti mis dek tipi ; ku tamal mis tagray zlam sulumani ya mis ndahan tipi do nəngu ni mis etipi, adaba zlam sulumani ti àngəhvə koksah.

6

¹ Nday ya ti nday evidi ni dek ti ahər àdəm tawayay məhəngrioru ahər a had ana ndam ya təgur tay ni. Tamal tagray nahkay ti mis etindivi Melefit azuhva tay do, atədəm ma ge Melefit ya macahi ana mis ni zlam masakani do daya. ² Tamal ndam ya təgur tay ni nday day təfəki ahər ka Yezu ti, ahər àdəm evidi ni tēgri təwi sulumani ana tay àtam ya ti akal tēgri ana ndam ya təgur tay, təfəki ahər ka Yezu do ni. Ahər àdəm tēgri təwi sulumani ana tay nahkay ti adaba tawayay tay azuhva məfəki ahər gatay ni. Ngay ndam ya ti təgur tay ni bəza ga mənə gatay, nahkay tislīki magudari təwi ana tay ti təhi ana ahər ba.

Mis ya təcahi zlam magədavani ana mis ni

Zlam nday nani ti ahər àdəm kəcahi ana mis, kəhi ana tay ti tāgray. ³ Pakama ga Bay geli Yezu *Krist ti pakama ge jiri ; mis ya təfəki ahər ni dek təcahi divi

gani ana mis akada ga pakama gayan ya àdəm ni. Ay tamal maslaña nahan acahi zlam ndahan gərgəri akaba pakama gani nani ana mis, àgəskabu pakama ge Melefit jireni ni do nahəma, ⁴ maslaña gani nani akada èpi divi lala do. Azay ahər gayan akada mis gədakani, àsər zlam do simiteni, tamal àgray gejewi akaba mis do ni ti èbesey koksah ; taləgavə akaba mis àki ka pakama masakani. Tamal agray nahkay ti mis tagray solu, taləgavə, tindivi Melefit, tahənday ma ge mis, ⁵ təmbərəñ ləgayvə gani day-day do. Ndam ya ti tagray nahkay ni ti majalay ahər gatay magədavani, təsər divi ge jiri va do. Təhi ana ahər məfəki ahər ka Yezu ti divi ga mənəgət elimeni.

⁶ Tamal mis adəm zlam ya ti nan əbu àna nan ni èslia gayan a, amərvu àna nan nahəma, məfəki ahər ka Yezu ni avi zlam sulumani dal-dal ededin. ⁷ Adaba tiweya leli a duniya va ti leli məbi àna zlam bi ; ka ya ti aməmət, amasləka a duniya ba ni day aməhəl zlam koksah. ⁸ Ègia nahkay ti tamal leli məbu àna zlam məzuməni akaba zlam məbakabani nahəma, ahər àdəm mədəm zlam nday nani èslia geli a, məmərvu àna nan. ⁹ Ay nday ya ti tawayay mənəgət elimeni nahəma, *Seteni esipet tay, aki kəmbazl ana tay ga məgəs tay, agray ti tāwayay zlam àsabay, ay zlam ya ti tawayay ni ti zlam masakani, àjənaki mis do : agudar mis, ejiñ nan simiteni sawan. ¹⁰ Mawayay sinu ti dəgus ga zlam magədavani a duniya bu dek. Mis ndahan tədəbay àsabay ; nday gani tijiakia ke divi ga məfəki ahər ka Yezu a, tēgri daliya dal-dal ana ahər gatay, ègia akada tatəhad vu gatay àna miñgic.

Sawari gərgərani ka mandav ga pakama

¹¹ Ay nak ti nak mis ge Melefit. Cuhwafəna kà zlam nday nana. Ere ye ti ahər àdəm kadəbay ni ti nihi : jiri, məhəngrioru ahər a had ana Melefit, məfəki ahər ka Yezu lala, mawayavani, məbeseni, manjəhadani kuđufa. ¹² Zay njəda gayak, kadvu àna məfəki ahər gayak ka Yezu, adaba kadvu gani nani ti àbəlay dal-dal. Melefit àzalay kur ga məvuk *sifa ya àndav day-day do ni ; nahkay ti bi slimi ana sifa gani lala. Kàgra sedi gana kè meleher ge mis a kay,

kàdàm nak mis ga Yezu ; gayak ya ti kàgray nahkay ni ti àbèlay dal-dal. ¹³ Nəhuk ma hini ti kè meleher ge Melefit, naŋ ti avi sifa ana zlam dek. Nəhuk ti kè meleher ga Yezu *Krist daya, naŋ ti àgra sedi a kè meleher ga Pons Pilet a ; gayaŋ ya àgray nahkay ni ti àbèlay dal-dal. Nəhuk nahəma, ¹⁴ zlam ya ti Melefit àhuk gray ni ti gəskabá lala, ku zlam gəziteni gani day kàgudar ba, gray ti mis təŋgətfuka zlam magudarana ba simiteni, duk anivoru ana vad ga Bay geli Yezu Krist ya amara ni. ¹⁵ Vad gani nani ti Melefit àfəkad, amədəfiki ana leli ka sarta ya awayay ni. Melefit ti naŋ bəlaŋ, agur zlam dek ti naŋ ciliŋ, avi məmərani ana mis ti naŋ ; naŋ Bay agur bəbay ndahaŋ ni dek, naŋ gədakani agur gədəkani ndahaŋ ni dek ; ¹⁶ anjəhad ga kaŋgay-kaŋgayani ti naŋ ciliŋ ; anjəhad a masladani bu, mis təhədakfəŋiyu koksah ; maslaŋa ya ti èpia naŋ a ni ti àbi, maslaŋa ya ti esliki mipi naŋ ni day àbi. Mis dek təzləbay naŋ, naŋ àbu àna njəda ga kaŋgay-kaŋgayani. Aya nahkay !

¹⁷ Nday ya ti təbu àna elimeni a duniya bu ni ti, hi ana tay tiji zlabay ba, təfəki ahàr ke elimeni gatay ni ba, adaba elimeni ti amandav. Təfəki ahàr ti ke Melefit, adaba Melefit ti avi zlam sulumani ana leli dal-dal, zlam sulumani ya àvi ana leli do ni ti àbi ; awayay ti məmərvu àna naŋ. ¹⁸ Hi ana tay təgri zlam sulumani ana mis, zlam sulumani ya təgray ni ti mīgi elimeni gatay. Tāvay zlam àna məbəruv bəlaŋ, təhi ana ahàr zlam gatay ni gatay gatayani ciliŋ ba. ¹⁹ Tamal tagray nahkay ti taŋgah zlam sulumani ya àndav day-day do ni, kama kama ti atəmərvu àna naŋ. Zlam sulumani ya atəmərvu àna naŋ ni ti sifa ya àndav day-day do ni. Sifa gani nani ti sifa ededīŋ ededīŋeni.

²⁰ Timote wur goro ni, zlam ya ti Melefit àfukvù a ahar vu ni ti bi slimi lala. Tamal mis taləgavu àki ka pakama masakani, tiji ke divi ge Melefit àna naŋ a ti kàgray akada gatay ni ba. Tamal mis tədəm ma magədavani, təhi ana ahàr təsəra zlam a, ay təsər zlam ededīŋ ededīŋeni do ni ti kàgray akada gatay ni ba daya. ²¹ Mis ndahaŋ tədəm təsəra zlam a ; gatay ya tədəm nahkay ni ti tiji ke divi ga məfəki ahàr ka Yezu a àndava.

Melefit məgri sulum gayaŋ ana kəli ti.

Wakita ga Pol ya àbikioru ana Timote ye cɛ ni Ere ye ti mɛdɛmki ka wakita ga Pol ya àbikioru ana Timote ye cɛ ni

Maslaɲa ya ti àbɛki wakita hini ni ti àdafa slimi gayan a : nani Pol, zal asak ga Yezu ni (1.1). Ka sarta ya ti Pol àbɛki wakita hini ni ti tàfiya nan a danɲay va keti (2.9) ; ku ndam gayan nɲngu ni tàdɛba nan a dal-dal day kwa ti tɛdi ahàr (1.16-17). Pol àsɛra, sarta gayan ɛnɲia wudak, ɛndeveriɲaba tɛwi gayan a (4.6-7).

Pol àbikioru wakita hini ana Timote ti ga mɛvi nɲɛda, ga mɛhiani àmbrɛn tɛwi ya àvi ni ba, ku tamal mis ndahan tɛgri daliya nɲngu ni àmbrɛn ba (2.1-13 ; 3.10-17 ; 4.1-5). Akada ga pakama gayan ya àdɛm a wakita ya àbikioru ana Timote enjenjeni ni bu ni ti àdɛm si Timote àhurkiviyu ka nday ya ti tagray gejewi, tɛcahi zlam magɛdavani ana mis kwa ni ba (2.14-26). Àdɛm ka sarta ya ti duniya ara andav wudak ni ti mis atagudarkivu zlam dal-dal, ay Timote àhurkiviyu ka tay ba (3.1-9). Awayay ti Timote acahi ma ge Melefit ana mis, àmbrɛn ba (1.14 ; 3.14 ; 4.2).

Pol àdɛm mis ndahan tɛmbrɛna nan a (1.15 ; 4.10, 14, 16). Àdɛm sak cɛ awayay ti Timote màra afa gayan a (4.9, 21), adaba Timote ti ɛgia akada wur ga hud gayan a (1.2 ; Filip 2.22).

Ay ku tamal Pol àsɛra sarta gayan ɛnɲia wudak, ku tamal mis ndahan tɛmbrɛna nan a, ku tamal nan àbu acakay daliya nɲngu ni, àmbrɛn mɛfɛki ahàr gayan ka Yezu ndo ; àsɛra, Yezu amahɛnɲay nan ti màhuriyu a Mɛgur gayan vu a hud melefit bu (4.18). Azlɛbay Yezu, àmbrɛn do.

Sa ga Pol

¹ Abɛki wakita hini ti nu Pol, nu zal asak ga Yezu *Krist. Nigi zal asak ti ka mawayay ge Melefit, ti nàhi pakama gayan ana mis. Pakama gayan ni ti nihi : Tamal tigia akada

mis balan akaba Yezu Krist a ti amɛvi sifa ana tay.

² Nɛbukki ti ana nak Timote. Nak ti kigia wur goro a, nawayay kur dal-dal. Bɛn geli Melefit nday ata Bay geli Yezu Krist tɛgruk sulum gatay, tɛjɛnaki kur, tɛgray ti kànjɛhadumkabu akaba mis àna sulumani ti.

Pol agri sɛsi ana Melefit, avi nɲɛda ana Timote daya

³ Nɛgri sɛsi ana Melefit. Melefit ti nɛgri tɛwi àna hud balan, akada ga ata baba ya tɛgray ni. Nahɛnɲalay nan kɛlavad, mɛlavad akaba mɛlafat gani do dɛk ; kɛla ya ti nahɛnɲalay nan nahɛma nahɛnɲaluk nan daya. ⁴ Ka ya ti mɛdevu ni ti kitɛwa, kawayay ti mɛdevu do ; nahkay ti ka ya ti nahɛnɲalay Melefit ni ti nɛjalakuk ahàr, nawayay mipi kur. Tamal nɛpia kur a ti anɛmɛrvu dal-dal. ⁵ Nɛgri sɛsi ana Melefit adaba nɛsɛrkia ahɛmamam kɛfɛki ahàr ka Yezu àna hud balan ni. Dedi gayak Lɛwis akaba muk Ewnis tɛfɛkia ahàr enji gayak a ; nɛsɛra, nak day kɛbu kɛfɛki ahàr akada gatay ni.

⁶ Nahkay zla nahɛma, nɛhuk kadvu ga magray tɛwi àna nɲɛda ge Melefit ya àvuk ni. Kɛsɛra àvuk nɲɛda gani nani ti ka ya ti nɛbɛkuk ahar ni. ⁷ Kɛgray anɲwaz ba, adaba Melefit àvia Mɛsuf gayan ana leli a ; Mɛsuf gani nani agray ti màgray anɲwaz ba. Mɛsuf gani nani ti avi nɲɛda ana leli dal-dal sawan. Avi nɲɛda ana leli ti màwayavu, mɛbi slimi ana ahàr geli lala daya.

⁸ ɛgia nahkay ti kɛgray mimili ba, hi ma ga Bay geli ana mis àna nɲɛda gayak dɛk. Goro ya tàfiyu nu a danɲay vu azuhva Yezu ni ti kɛgray mimili àna nan ba daya. Tamal mis tɛgruk daliya azuhva *Ma Mɛweni Sulumani ga Yezu ni akada goro ya tɛgru ni ti gɛskabu, adaba Melefit avi nɲɛda ana leli ge mɛbeseni. ⁹ Melefit ti ahɛnɲa leli a, àzala leli a ge migi ndam gayan nɲɛlatana. Àgray nahkay ti azuhva tɛwi geli ya mɛgri ni do ; àgray ti ka mawayay gayan, àgri sulum gayan ana leli azuhva tɛwi ga Yezu *Krist ya àgri ana leli ni. Kwa ka sarta ya Melefit àgraya mɛlan a fan ndo ni Melefit àdɛm amɛgri ana leli nahkay. ¹⁰ Ere ye ti Melefit àdɛmbiyu ahaslani amagray ni ti, nihi ti àgra. Àgray ti àna mɛslɛrbiyu Yezu Krist Bay

mahəŋgay leli ni. Krist ti àgray ti kisim mîgi zlam masakani, àhi Ma Məweni Sulumani ana leli ti məŋgət sifa àna naŋ, məmət day-day ba.

¹¹ Ma Məweni Sulumani gani nani ti Melefit àzalay nu ti nəhioru ana mis ; nìgia zal asak gayan a ga macahi ma gani ana mis a. ¹² Təgru daliya hini ti adaba nàgra təwi gana lala, ay nàgray mimili àna naŋ do, adaba nəfəkia ahàr ka Yezu a, nəsəra naŋ a lala. Nəsəra esliki majəgay ere ye ti àfuvù a ahar vu ni duk abivoru ana vad ga manja gayan a. *

¹³ Kəsəra pakama ge jiri goro ya nəhuk na. Gray ere ye ti nəhuk ni : fəki ahàr ka Yezu Krist lala, wayay ndam ge Krist lala daya, adaba nak kəbu akaba naŋ akada mis bəlan. ¹⁴ Melefit àvuka zlam sulumana ; bi slimilala. *Məsuf Njəlatani àniviyu ana leli a məbərur bu ; aməvuk njəda gani.

¹⁵ Kəsəra, ndam geli ya nday ga had Azi ni dek təmbərəna nu a. Fizel nday ata Hermozen day təmbərəna nu a akaba nday ndahan na. ¹⁶ Ay Onesifor àvua njəda sak kay, goro ya təfiyu nu a danjay vu ni ti àsi mimili ndo. Nahkay nawayay ti Bay geli məgri sulum gayan dal-dal ; nawayay ti məgri ana ndam ga hud ahay gayan daya. ¹⁷ Ka ya ti Onesifor àra a Rom a nahəma, àzay njəda gayan dek ga madəbay nu, mək àdua ahàr a. ¹⁸ Nawayay ti Bay geli məgray ti Melefit məgri sulum gayan a vad ya ti Yezu amara ni. Təwi ga Onesifor ya əgri ana leli e Efez ni dek ti kəsəra lala.

2

Za njəda gayak dek ga madəbay Yezu

¹ Wur goro ni, nak ti zay njəda gayak dek ga madəbay Yezu *Krist ; agruk sulum gayan ga məjənaki kur ti Yezu Krist gani. ² A haslani ti kicia ma goro ya nəhuk na ; ma gani nani ti mis kay ticia, tagray sedi gani tata. Nahkay ti daba ndam jireni ndahan a, cahilalam gani ana tay ti nday day tislilik macahiani ana mis ndahan bilegeni.

* **1:12** Ere ye ti àfuvù a ahar vu ni : mis ndahan tədəm Pol awayay adəm Ma Məweni Sulumani. Mis ndahan tədəm Pol adəm ere ye ti àfivù a ahar vu ana Yezu ni : tamal nahkay ti Pol awayay adəm sifa gayan ahkay do ni təwi gayan ya agri ana Melefit ni. * **2:11** Məmətani akaba Yezu ti awayay adəmvaba məmbrəŋ manjəhad geli magədavani ya ahaslani ni dek.

³ Tamal mis ndahan təgruk daliya ti gəskabá akada geli na. Gri təwi ana Yezu Krist lala, gray təwi akada ga zal slewja sulumani ya ebesey daliya ni. ⁴ Maslanja ya ti awayay magray təwi ga slewja ni ti awayay magray ere ye ti àbəlafəŋ kà gədəkani gayan ni. Zal slewja àhurkiviyu ke təwi ga nday ya ti nday ndam slewja do ni koksah. ⁵ Məsəra, tamal maslanja awayay macuhwakabani akaba mis ndahan ti ahàr adəm məcuhway àna divi gani. Do ni ti ku tamal enjia enji a nəŋgu ni atəvi zlam ka duwa gani do. ⁶ Məsəra daya, ka ya ti bay ga vədan edi zlam ana ndam məwəsi vədan nahəma, maslanja ya ti təvi zlam enji ni ti naŋ ya ti àza njəda gayan a dek, àwəsa vədan a lala ni. ⁷ Ere ye ti nəhuk nihi ni ti ahàr adəm kici lala. Bay geli aməvuk njəda gayan ti kəsər ma gani dek.

⁸ Sərki ka Yezu Krist. Naŋ ti wur hud ge Devit ; aməta, mək àngaba e kisim ba. *Ma Məweni Sulumani ya nəhioru ana mis ni ti nahkay. ⁹ Təgru daliya ti azuhva Ma Məweni Sulumani gani nani ; ku məfiyu nu a danjay vu day təfiya nu a akada nàgudara zlam a. Ay pakama ge Melefit ti təfiyu a danjay vu ndo. ¹⁰ Əgia nahkay ti nebesey daliya ya təgru ni dek azuhva ndam ge Melefit ya adaba tay a ni. Nawayay ti nday day Melefit mähəŋgay tay àna təwi ga Yezu Krist, nawayay ti təhuriyu a məlan masladani ge Melefit vu, tənjàhad ga kanjay-kanjayani eslini. ¹¹ Ma ge jiri, ahàr adəm mis təgəskabu ni ti nihi :

Tamal məmət ka ahar bəlan akaba Yezu ti amələbu àna *sifa ya àndav day-day do ni ka ahar bəlan akaba naŋ daya* ;

¹² tamal mebesey daliya ka ahar bəlan akaba naŋ ti

aməhuriyu akaba naŋ a bay gayan vu daya ;

tamal mədəm məsər naŋ do ni ti naŋ day amədəm əsər leli do ;

¹³ ay ku tamal məgray ere ye ti məhibiyu amagray ni va do nəŋgu ni,

nañ ti amagray ere ye ti àdɛmbiyu amagray ni, àmbɛrɛñ magrani do,
adaba ere ye ti àdɛmbiya amagray ni ti si agray kwa ;
divi gayañ nahañ àbi simiteni.

Bay slimi ti tɔwi gayak ya kagri ana Yezu ni ti mɔla tɔwi ge jiri

¹⁴ Ma goro hini ya nɛdɛm ni dɛk ti hɛngri ana mis lala. Hi ana tay tɔlɛgavakivu ka pakama gɛrgɛrani ba ; hi ma hini ana tay àna slimi ge Melefit. Malɛgavani àkivu ka pakama gɛrgɛrani ti zlam masakani àbɛlay do simiteni, ejiñ ndam ya tɛbi slimi ni. ¹⁵ Zay nɛdɛa gayak dɛk ti zlam ya kagrañ ni dɛk mɔbɛlafɛñ kɛ Melefit. Ahàr àdɛm tɔwi gayak ya kagrañ ni àsuk mimili ba ; hi ma ge jiri ge Melefit ana mis àna divi gani. ¹⁶ Tamal ndam ya tɛsɛr Melefit do ni tagray gejewi ti kàhurkiviyu ba. Gatay ya tagray nahkay ni ti kɛlavad tagudarkivu zlam àkivu ; ¹⁷ pakama gatay ya tɛdɛm ni ti ejiñ mis, egi akada ambɛlɛk ya ezi, asagakivu ni. Ata Himeni nday ata Filet day tɛkibu ka tay : ¹⁸ nday ti tɛdɛm mis tɛngaba e kisim ba àndava ; gatay ya tɛdɛm nahkay ni ti tɛjikia ke divi ge jiri a, tagray ti mis ndahañ tɛmbrɛñ mɛfɛki ahàr gatay ka Yezu. ¹⁹ Ay jiri ge Melefit ti anjɛhad kaŋgay-kaŋgay ; nañ akada asak ga ahay ya tɛfɛkada lala, àdaday do ni. Zlam àbu mɛbɛkiani ka asak ga ahay gani nani nahkay hi : « Bay Melefit àsɛra ndam gayañ a.† » Àbu mɛbɛkiani keti : « Maslaña ya ti àdɛm nañ mis ga Bay Melefit lu nahɛma, mɔmbrɛñ magudar zlam simiteni. »

²⁰ A ahay ge mis gɛdɛkani bu ni ti zlam tɛbu kay ga mɛbɛviyu zlam. Nday dɛk ti ga gru ahkay do ni ga evirzegena cilij do ; ndahañ ge biyem ahkay do ni ge elibisl. Nday ya ti sulumani ni ti tagray tɔwi àna tay ga vad ga wumɛri ; nday ndahañ ni ti ni tagray tɔwi àna tay kɛlavad. ²¹ Nahkay tamal maslaña àmbrɛña zlam magɛdavani ya nɛdɛmki ma na dɛk ti ègia akada zlam mɛbɛviyu zlam sulumani. Bay ahay ni azay, abarafɛña ti mɔgi *njɛlatani, agray tɔwi àna nañ tata. Aslamalay lala ga

magray tɔwi àna nañ, awayay magray tɔwi sulumani àna nañ dɛk.

²² Zlam magɛdavani ya bɛza dagwa tawayay magrani dal-dal ni ti kàhurkiviyu ba. Zlam ya ti ahàr àdɛm kadɛbay ni ti nday hi : jiri, mɛfɛki ahàr ka Yezu lala, mawayavani, manjɛhad sulumani akaba ndam ya ti tahɛngalay Bay geli Yezu àna mɛbɛrɛv bɛlañ ni. ²³ Tamal ndam muru tagray gejewi àki ka pakama masakani ti kàhurkiviyu ba. Sɛra, zlam nday nani ti egi lɛgayvu. ²⁴ Ay maslaña ya agri tɔwi ana Bay geli ni tɔlɛgavu ata mis ba. Ahàr àdɛm manjɛhad gayañ mɔla sulumani kɛ meleher ge mis dɛk ; mɔsliki macahi zlam ana mis ; tamal mis tɛbi seki ti mɛbɛsey. ²⁵ Tamal mis ndahañ tɛdɛm ma gayañ ya àdɛm ni ma ge jiri do nahɛma, ahàr àdɛm acahi zlam ana tay àna kudufani. Tamal agray nahkay ti bi Melefit amagray ti tɛmbatkaba majalay ahàr gatay a, ti tɛsɛr divi ge jiri. ²⁶ Ndam nday nani ti *Seteni àgasa tay àna kɛmbazl gayañ a, awayay ti tɛgray ere ye ti awayay ni. Ay tamal tɛmbatkaba majalay ahàr gatay na, ègia sulumana ti, atɛtamfɛña kɛ kɛmbazl ge Seteni na.

3

Ere ye ti amagrayu ka mandav ga duniya ni

¹ Sɛra lala : ka ya ti duniya amandav wudak nahɛma, sarta gani emigi zlɛzlada. ² Ka sarta gani nani ti mis etigi ndam eri, atawayay sinju, etiji zlabay, atɛhi ana ahàr zlam gatay ya tagray ni dɛk ti zlam sulumani, etindivi Melefit, atɛgɛsiki ma ana ata bɛñ gatay do, atɛgri sɛsi ana mis do, atamɛnjɛlɛñ ka zlam *njɛlatani akada zlam masakani, ³ ku ndam ga hudɛ ahay gatay day atawayay do, atɛmbrɛñ mizirey mis do, atɛdɛmki ma magɛdavani ke mis, atagrañ zlam ya ti mɛbɛrɛv gatay awayay ni dɛk atɛmbrɛñ do, atɛgri daliya ana mis kɛlavad, atawayay jiri do, ⁴ atɛsɛkumoru mis, atɛjalaki ahàr ka zlam ya tagray ni do, atɛhi ana ahàr tɛtam mis ndahañ dɛk ; atawayay zlam ya mɛbɛrɛv gatay awayay ni cilij, atawayay Melefit do simiteni. ⁵ Ndam

† 2:19 Mɛnɛy Macalani 16.5.

nday nani ti atədəm nday ndam ya tazləbay Melefit ni, ay ŋgay Melefit naŋ àbu àna njəda ga məmbatikaba majalay ahàr ana mis a ti atəgəskabu va do. Ndam nday nani ti kəhurkiviyyu ka tay ba. ⁶ Mis ndahan e kiđiŋ gatay bu təbu tagosay mis, təhuriyu a ahay vu afa ge mis, tesipet wál ya təsər zlam do ni ; ěgia akada tək kəmbazl ana tay. Wál nday nani ti təbu tagudar zlam dal-dal, təjalaki ahàr ka zlam gərgərani ya məbəruf gatay awayay ni ciliŋ ; ⁷ təbu təcahay zlam kəlavad, ay tisliki məsər jiri ge Melefit kok-sah. ⁸ A haslani ti ata Zenes nday ata Zembres * tawayaya macafəŋa Məwiz ga magray təwi ge Melefit a : nahkay day mis nday nani tawayay macafəŋa leli ga magray təwi ge jiri a ; majalay ahàr gatay dek magədavani, məfəki ahàr gatay ke Melefit ni ěgia zlam masakana. ⁹ Ay zlam gatay ya tagudar ni amazoru tay kama do, adaba mis dek atəsər nday ndam muru, akada ga ata Zenes nday ata Zembres ya mis təsəra nday ndam muru ni.

Kəmbərəŋ ere ye ti kəcahay ni ba

¹⁰ Ay nak ti kəsəra zlam ya nəcahuk na dek lala ; kəsəra manjəhad goro a, kəsəra zlam ya nawayay nagray na, kəsəra ahəmamam nəfəki ahàr ka Yezu na, kəsəra ahəmamam nəbesey zlam na, kəsəra ahəmamam nawayay mis na, kəsəra nəmbrəŋ təwi goro do. ¹¹ Kəsəra daliya goro ya mis təgru na akaba daliya ndahan ya nəcakay na. Daliya gani nani ti nəcakay a Antiyos, a Ikoniyum akaba e Listir ; daliya weley ya nəcakay ndo ni weley, ku nəcaka daliya emitena nəŋgu ni Bay goro ahəŋga nu a. ¹² Səra, ku way way do awayay manjəhadani akaba Yezu Krist akada mis bəlan, azləbay naŋ lala ti, mis atəgri daliya. ¹³ Ay ndam cuday akaba nday ya ti tagosay mis ni kəlavad atagudarkivu zlam ; etijinkia mis ndahan ke divi a, nday day etijikia ke divi a. ¹⁴ Nak ti kəmbərəŋ zlam ya ti kəcaha, kəgəskabá àna huđ bəlan ni ba. Kəsəra nday ya ti təcahuk zlam na ; nahkay kəsəra zlam gani nani ti zlam ge jiri. ¹⁵ Kwa nak a wur bu ni ti kəsəra Wakita *njəlatani ge Melefit a ; wakita gani nani ti

adəfukki divi ga majalay ahàr sulumani, nahkay Melefit amahəŋgay kur adaba kəfəki ahàr ka Yezu *Krist. ¹⁶ Pakama ya mədi ahàr a Wakita ge Melefit ni bu ni dek ti Melefit àvi majalay ahàr gani ana mis ga məbəkiani ; pakama ge Melefit ti ajənaki leli ga mədəfiki zlam sulumani ana mis, ga madəfaki zlam magədavani ti magədavani ededīŋ, ga mambatikaba majalay ahàr ana mis a, akaba ga macahi divi ge jiri ana mis. ¹⁷ Melefit àvi pakama gayan ana mis ti mis gayan lu məslamalavu lala, məsliki magray təwi sulumani weley weley do dek.

4

Hioru ma ge Melefit ana mis

¹ Ere ye ti nəhuk nihi ni ti nəhuk kə meleher ge Melefit ; nəhuk kə meleher ga Yezu *Krist daya, naŋ ya ti amara magrafəŋa seriya kə ndam ya nday təbu àna sifa na akaba kə ndam ya təməta na. Nəhuk ti adaba aməŋgazlivu ana leli, aməgur mis dek. Ere ye ti nəhuk ni ti nihi : ² hioru ma ge Melefit ana mis. Ku mis tawayay miceni, ku tawayay do nəŋgu ni, hi ana tay, kəmbərəŋ ba. Hiiki ma ana tay ka zlam gatay ya tagudar ni, ləgi ana tay, vi njəda ana tay. Ku tamal ticiaba zlam ya ti kacahi ana tay na dek ndo nəŋgu ni, kəzumki bəruf ka tay ba, bəsa. ³ Adaba sarta nahan amara ; ka sarta gani nani ti mis ndahan atawayay ma ge jiri ya macahi ana tay ni va do. Atadəbay ere ye ti məbəruf gatay awayay ni ciliŋ, atəzalakabu məsisi ndahan kay ga macahi ma ya tawayay miceni ni ana tay. ⁴ Atəbi slimī ana ma ge jiri va do ; atəbi slimī ana ma masakani sawan. ⁵ Ay nak ti njəhad njan-njan ; ka ya ti mis təgruk daliya ni ti bəsa ; hi *Ma Məweni Sulumani ana mis kəlavad. Tamal kagray nahkay ti, kəgri təwi ana Melefit akada ya adaba kur a awayay ti kəgray ni.

Pol adəm ara amat wudak

⁶ Nu ti sarta goro ěnjia wudak. Nara nəvi ahàr goro ana Melefit akada ga zum ya tabəhadī ni. ⁷ Nəkadva àna təwi goro ya nəgray na lala. Nəndeveriŋaba təwi ya Melefit àhu nəgray na dek akada ge mis

* **3:8** Ata Zenes nday ata Zembres ti, ndam Zəde tədəm nday ndam məsər zlam ga had Ezip ka sarta ge Məwiz ni (mənjay Mahərana 7.11, 22).

ya acuhway, ènjua ka məlan mədukana ni. Nəmbərəŋ məfəki ahər goro ka Yezu ndo simiteni. ⁸ Ku nihi Melefit àslamaṭuva zlam a, Bay geli aməvu azuhva təwi goro ya nəgri ni ; aməvu ti àna jiri gayan. Adaba Bay geli Yezu ti agraṭəŋa seriya kə mis àna jiri a : aməvu zlam ti ana nu cilin do ; aməvi ti ana ndam ya tajəgay mara gayan àna məmərani ni dek daya.

Pakama ga Pol ka mandav ga wakita gayan

⁹ Zay njəda gayak dek ga marana afa goro ke wecewecena, ¹⁰ adaba Demas ti awayay zlam ga duniya, àmbərəŋa nu a, àsləka àdoru a Tesalonik. Kreskens day àdoru ka had Galasi, Tit ti ni àdoru ka had Dalmasi. ¹¹ Maslaŋa ya ti naŋ àbu akaba nu ni ti Lək cilin. Nahkay kara nahəma zubiya Mark a ju, adaba Mark ti esliki məjənaki nu ke təwi ge Melefit tata. ¹² Tisik ti nəsləroya naŋ e Efez a. ¹³ Ka ya ti nəsləkabiya a Truwas afa ga Karpus a ni ti nəmbərbiya mugudi goro a ; zubiya ji. Həlubiya wakita goro a daya ; wakita ya ti ga ambəl ni təgəjazlkukbiya ahər ba.

¹⁴ Eleksender zal gəzan ni àgrua cuḍay a dal-dal ; ere ye ti àgru ni ti Bay geli amatraḅ naŋ bilegeni. ¹⁵ Eleksender ti àgray ti mis təgəskabu ma geli ya məhi ana tay ni ba simiteni ; nahkay nak day bavu slimi àna naŋ.

¹⁶ Ka ya ti təgrafua seriya enjenjena, nəhəŋgrifəŋ ana ndam ge seriya ni ti, maslaŋa ya àjənaki nu ka ma gani ni ti àbi ; mis dek təmbərəŋa nu a. Melefit məmbərfəŋa zlam gatay ya təgray na kə tay a ! ¹⁷ Ay Bay geli àjənakia nu a, àvua njəda ; nahkay nəhia ma gayan ana mis a àndava, ndam ya təfəki ahər do ni dek ticia. Seriya àgəs nu ndo ; àhəŋgafəŋa nu kə mazlahku a. * ¹⁸ Bay geli amahəŋgafəŋa nu kə mis ya təgru cuḍay na dek ; amahəŋgay nu ti nəhuriyu a Məgur gayan ya e melefit bu ni vu. Naŋ ti mis dek təzləbay naŋ ga kaŋgay-kaŋgayani ! Aya nahkay.

¹⁹ Gri sa goro ana ata Prisil nday ata Ekiles. Gri sa goro ana ndam ga huḍ ahay

* **4:17** Ka sarta gani nani ti ndam ga Yezu ya təwəl tay àna seriya ni ti təbi tay ana mazlahku ti təhəpəḍ tay. Nahkay bi Pol awayay adəm təkad naŋ ndo ; ay bi awayay adəm Yezu àhəŋgafəŋa naŋ kə Setena ahkay do ni kə ndam ezir gayan na cilin.

ga Onesifor daya. ²⁰ Erest ti ànjəhadiya a Koreŋ a. Trofim ti èbesey do, nəmbərbiya naŋ e Milet a. ²¹ Wudaka ahar kusi ti zay njəda gayak dek ga marana afa goro a.

Ata Ewbəl, Pudeŋ, Lin, Klodiya akaba bəza ga məŋ geli ndahaŋ ni dek təgruka sa.

²² Bay geli mələbu akaba kur, məgri sulum gayan ana kəli dek ti.

Wakita ga Pol ya àbikioru ana Tit ni Ere ye ti mädämki ka wakita ga Pol ya àbikioru ana Tit ni

Maslaña ya ti àbäki wakita hini ni ti àdafa slimi gayan a : nani Pol, zal asak ga Yezu ni (1.1). Àbikioru ti ana Tit : Tit ti tàgrakabá tawi akaba Pol a (2 Koren 8.16-24). Pol àwayay Tit dal-dal (2 Koren 2.13 ; 7.6) ; ka sarta ya ti tàfaya Pol a dangay ba ni ti Pol àmbärbu Tit ka had Kret ga mægur ndam ga Yezu ya tæbu eslini ni (1.5). Kret ti had gädäkani a huð ga yam bu, gwar ka had Gres ; ka sarta ga Pol mis ndahan tädäm ndam Kret ti ndam magudar zlam, nday ndam malfada daya ; ku zal Kret nahan day àdäm nahkay (1.12).

Pol àbikioru wakita hini ana Tit, awayay ti tàbakabu ahàr a Nikopolis (3.12) ; àbikioru ti ga mädäfiiki ahämamam mâgray tawi ya àvi ni. Pol àdäm ku tamal ndam Kret tægäskabu ma gayan do nängu ni, si Tit achi manjihad sulumani ana tay, alägi ana tay, àmbrän ba kwa. Pol awayay ti ndam Kret ya tægäskabu Yezu ni tånjihadkabu àna sulumani (1.6-9 ; 2), tægäskabu ma magädavani ba (1.9-16 ; 3.9-11), tåhängrioru ahàr a had ana ndam ga ngumna (3.1-2).

Ndam Kret ti tàdäba divi magädavani ya ti mæbärub gatay awayay na tètäm mis ndahan ni, ay ku tamal nahkay nängu ni Pol àdäm ahaslani ti leli dek ndam magudar zlam akada gatay ni ; Melefit àhängay leli ti adaba màsia cicihi a cilin, do ni ti azuhva tawi geli ya màgray ni do (3.3-7).

Sa ga Pol

¹ Abäki wakita hini ti nu Pol, nu bay mægri tawi ana Melefit, nu zal asak ga Yezu *Krist. Àslärbiyu nu ti näjänaki ndam ya ti Bay Melefit adaba tay a ni, ti tàfäki ahàr, ti tæsär jiri gayan ni. Tæsära ti atanjihad akada ge Melefit ya awayay ni, ² atæsär atanjihad kanğay-kanğay akaba Melefit ededin. Melefit àdäm kwa ahaslani, wudaka mälän anjeki ni : « Anävi sifa ya àndav day-day do

ni ana tay. » Nan ti àsëkad malfada day-day do. ³ Sarta gayan ya ti àfëkad ni enjia ti àdäfiaba ma ga sifa gani nana ana mis a, ti tàdämoru, tåhi ana mis ndahan. Nan Melefit Bay mahänğay leli àhuva pakama nana ana nu a daya, ti nänhioru ana mis.

⁴ Näbukki, Tit. Nak ti kigia akada wur ga huð goro a adaba leli cecæni mäfäki ahàr ka Yezu Krist. Melefit Bän geli nday ata Yezu Krist Bay mahänğay leli tågruk sulum gatay, tåggray ti kånjihadumkabu akaba mis àna sulumani daya ti.

Manjihad ga gädäkani ga ndam ga Yezu

⁵ Nämberbu kur e Kret ti ga maslamalak-abu zlam ya ti tægäjani ni, akaba ga madaba mis a ti tigi gädäkani ga ndam ge *Krist a kësä ga had Kret ni bu dek, akada ya ti nänhuk ni. ⁶ Maslaña ya ti egi gädäkani ga ndam ga Yezu nahäma, ahàr àdäm nan àbu maslaña ya tånğätänja zlam magudarana do ni : wal gayan bälän, bæza gayan day täfäki ahàr ka Yezu. Manjihad ga bæza ni day màla sulumani, ti mis tæsär tæbi tågudar zlam bi, ticiiki ma ana ata bän gatay daya. ⁷ Bay *mæbi slimi ana ndam ga Yezu nahäma, màla maslaña ya tånğätänja zlam magudarana do ni, adaba tawi ya agray ni ti ge Melefit. Nan nani ti àgray zlabay ba, àzum bärub weceweci ba, àvi vu gayan ana zum ba, àgray terenğiz ba, àdabay elimeni àna magray zlam magädavani ba daya. ⁸ Àgäsiki nahäma, maslaña gani nani mægäskabu mirkwi, màwayay magray sulum, màjalay ahàr sulumani, màla jireni, màla mis ge Melefit *njelatani, mæbi slimi ana ahàr gayan daya kwa. ⁹ Ahàr àdäm mægäskabä pakama jireni kala-kala akada ya ti màcahumi ana mis ni, àmbrän ba. Nahkay ti emisliki mævi njäda ana mis ndahan àna pakama sulumani nani ya achi ana tay ni. Tamal mis tægäskabu pakama sulumani hini do nahäma, nan gani emisliki mädäfiaba ere ye ti tågudar na ana tay a daya.

Ndam magosay mis

¹⁰ Kadaba gädäkani ga ndam ge *Krist nana nahkay ti adaba mis tæbu kay tici slimi do. Tagosay mis àna pakama gatay ya tädäm kwanja ni. Ndam magosay mis

nani ti ahar gəɖakani ndam *Zude ya təɖəm ahàr àdəm mis *têkeley kədî kwa ni. ¹¹ Ahàr àdəm kacafəŋa tay ga macahi zlam magudarani nani ana mis a, adaba tagudarikaba huɖ ahay ana mis a. Tagray nahkay ni ti ga mənɔgəti zlam ana huɖ gatay gatayani cilin, mimili àki ka tay bi. ¹² Zal Kret nahan tekeɖi àsəraaba ere ye ti amara magravu na ti, àdəm : « Ndam Kret tasəkad malfada kəlavad, nday akada ga zlam ge gili ndahan ya tagray cuday ni, nday ndam masəfa, tənjaləŋ ana zlam məzumani cilin. » ¹³ Pakama gayan ya àdəm ni ti jiri ededɪŋ. Nahkay ti ləgi ana tay kay kay, ti tɛfəki ahàr ka Yezu ge jiri, ¹⁴ ti ticiiki məhasl ga ndam Zude ya ti tanɔhadɪ ana tay ni va ba, ti tɛbi slimi ana pakama ge mis ya tawayay jiri do ni va ba. ¹⁵ Tamal mis məbəruf gatay njəlata kə meleher ge Melefit nahəma, ere ye ti tagray ni day dek njəlata. Ay nday ya ti məbəruf gatay njəlata kə meleher ge Melefit do, tɛfəki ahàr do ni, ere ye ti tagray ni dek magədavani. Nahkay ere ye ti tɛjalaki ahàr ni dek magədavani daya : ku ka ya ti tagudar zlam nənɔgu ni təgray mimili do. ¹⁶ Təɖəm ahkado təsəra Melefit a, ambatakani do zlam magudarani gatay ni adafaki tay, nday təsər Melefit do. Tagray ere ye ti Melefit awayay do simiteni ni, ticiiki slimi ana Melefit do. Nahkay ti tisliki ka magray zlam sulumani koksah.

2

Manjəhad sulumani ga ndam ga Yezu

¹ Tit nak zla nahəma, cahi divi ge Melefit ededɪŋ ededɪŋeni ni ana mis. ² Hi ana zawal ya tigia medewel a ni ti tɛbi slimi ana ahàr gatay, təgray zlam àna divi gani, nahkay mis atazləbay tay. Hi ana tay tɛɖəgəzl ahàr lala ; tɛfəki ahàr ka Yezu àna divi gani, təmbrəŋ ba ; tawayay mis àna huɖ bəlan ; tɛbesey daliya daya.

³ Wál medewel day, hi ana tay təgray zlam ya ti àbəlafəŋ kə Melefit ni. Təsivv ana mis ba, tɛvi vu gatay ana zum ba, tɛɖəfiki magray zlam sulumani ana mis sawan. ⁴ Tamal nday tɛbu tagray nahkay ti atəcahi ana bəza wál ti tawayay zawal gatay akaba bəza gatay, ⁵ tɛbi slimi ana ahàr

gatay, təgray hala ba, təgray tawi lala a huɖ ahay bu, təgray zlam sulumani, ticiiki slimi ana zawal gatay. Tamal tagray nahkay ni ti maslanə àdəmki ma magədavani ka pakama ge Melefit koksah.

⁶ Bəza dagwa day, hi ana tay tɛbi slimi ana ahàr gatay ⁷ a zlam bu dek. Nak nakani day gray zlam sulumani, ti dagwa ndahan ni tɛpi : etipia ti atagray akada gayak ni. Ka ya ti kacahi zlam ana tay nahəma, ɖəfiki ana tay àna məbəruf bəlan, ti tɛgəsukki ma. ⁸ Hi pakama jireni ana tay ti tisliki minjiɖisleni ba. Tamal kagray nahkay ti kəbəki mimili àki ka ndam ezir geli adaba tənɔgət pakama magədavani ga məɖəmkiani ke leli do.

⁹ Evidi day, hi ana tay ticiiki slimi ana ndam məgur tay a zlam ya tagray ni bu dek, təgray ere ye ti àbəlafəŋ kə ndam məgur tay ni, təkeli gejewi ana tay ba. ¹⁰ Tigiɖiŋa akal kə tay a ba daya. Àgəski ti tagray tawi sulumani, ti ndam məgur tay ni tɛhəl tay ka ndam jireni sawan. Tamal tagray nahkay a zlam ya tagray ni bu dek ti mis atəgəskabu pakama geli ya macahi ana tay àki ke Melefit Bay mahəŋgay leli ni àna məmərani.

Melefit àŋgazliaya sulum gayan ana mis a

¹¹ Ahàr àdəm ndam məfəki ahàr ka Yezu təgray ere ya nəhi ana tay ni, adaba Melefit àŋgazliaya sulum gayan ana mis a, awayay ahəŋgay mis dek. ¹² Ge Melefit ya àgri ana leli nahkay ni ti leli məsəra ahàr àdəm məgudar zlam va ba, ti zlam ga duniya ya mis tawayay ni day ègi eri ana leli va ba. A manjəhad geli a duniya bu ni ti ahàr àdəm məbumi slimi ana ahàr geli, məgrum jiri akaba zlam ya ti àbəlafəŋ kə Melefit ni kwa. ¹³ Majəgay manɔga ga Yezu *Krist Bay mahəŋgay leli ni, məsəruma ara anɔga, məfumki ahàr àna məmərani. Nan Melefit geli gəɖakani, amara manɔgzli njəɖa gayan ana mis. ¹⁴ Yezu amət a kəla geli vu ka mawayay gayan. Àgray nahkay ti, ti məhəlabə leli a zlam magudarani ba dek, ti mīgi njəlata kə eri gayan, ti mīgi ndam gayan, ti məwayum magray zlam sulumani kəlavad daya.

¹⁵ Zlam ya ti akacahi ana mis ni ti nahkay kwa. Vi njəɖa ana tay ; ndam ya ti tici slimi do ni ti hivv ana tay. Hi ana tay àna njəɖa ge

Melefit ya àvuk ni. Ku maslaṅa gatay bəlaṅ nənḡu ni àcəlkukiyu a ahàr vu ba.

3

Màmbrəṅ manjəhad geli ya ahaslani ni

¹ Tit, ziaba azay slimi ana ndam gayak a, ti təhəṅgriuru ahàr a had ana gəđákani ga ṅgumna dek, tíciiki ma ana tay, tələbu ndam maslamalavani ga magray təwi sulumani dek. ² Hi ana tay təsivu ana mis ba, tələgavu akaba mis ba daya, tənja kudufa sawaṅ, ti mis təsər nday ndam məgri zlam sulumani ana mis dek kəlavad. ³ Hi ana tay nahkay, adaba ahaslani leli day endisl àniviyu ana leli bi, mīciiki slimi ana mis ndo, mījikia ke divi sulumana. Zlam ya məwayay, àbəlafəṅ kè leli ni dek ti mīgibiya akada evidi gana. Mənjəhadbiya àna cuday a, məwayabiya zlam ge mis ya ègi eri ana leli na, mis tizirabiya leli àki ka manjəhad geli magədavani na, leli day mizirabiya e kidiṅ geli ba. ⁴ Ku tamal məgudarbiya zlam a nahkay nənḡu ni, Melefit Bay mahəṅgay leli ni àṅgazliaya sulumana gayaṅ ana mis a ti təsər naṅ àbu awayay tay. ⁵ Àṅgazlay sulumani gayaṅ ti ahəmamam ? Àhəṅga leli a. Àhəṅgay leli ti adaba leli məgriabiya zlam sulumana aw ? Aha, nahkay do. Àhəṅga leli ga sulum a, adaba məsibiya cicihi a palam. Àhəṅga leli a ti, àbarafəṅa zlam magudarana kè leli a. Àgray nani àna njeđa ga Məsuf gayaṅ, nahkay miviva məwena, mənḡətuma sifa məwena daya. ⁶ Məsuf nani ti Melefit àvia ana leli a àna hud bəlaṅ azuhva təwi ga Yezu *Krist Bay mahəṅgay leli ya àgray ni. ⁷ Melefit àgray nahkay ti mənḡətum sifa ya àndav day-day do ni ; məsəra ara avi ana leli edediṅ, adaba àgria sulum gayaṅ ana leli a, nahkay mīgia ndam jireni kè eri gayaṅ a.

⁸ Pakama hini ya nədəm ni ti jiri edediṅ. Nawayay ti kəhəṅgri zuh, ti ndam ya ti təfəki ahàr ke Melefit ni təkadvu àna magray zlam sulumani kəlavad. Pakama nani ti àbəlāy, ajənaki mis daya. ⁹ Ma ge gejewi masakani nahəma, kəhurviyu ba. Tamal tagraki gejewi ka ndam geli ya ti ahaslani ni ti kəhurkiviyu ba. Kələgumvu

ba, kihirəmkiyu àki ka pakama ge Melefit ya Məwiz àbəki ni ba daya. Zlam nday nani təzaya araṅa do, təjənaki mis do daya. ¹⁰ Maslaṅa ya ti agray ti ndam məfəki ahàr ka Yezu ticirvu ni ti, hivù sak bəlaṅ àṅgəkiyu ba. Tamal àmbrəṅ ndo nahəma, hikivu sak bəlaṅ keti. Ay tamal ècuki va do ni ti, kəwayay ma akaba naṅ va ba. ¹¹ Kəsəra mis tamal àgra nahkay ti èjikia ke divi ge Melefit a àndava, naṅ bay magudar zlam. Magudar zlam gayaṅ ni àṅgazlavu vay-vay kè meleher ge mis, nahkay maslaṅa nani awəl ahàr gayaṅ gayaṅani.

Sa ga Pol

¹² Nihi nahəma nəbu nəsləroru Artemas ahkay do ni Tisik afa gayak. Ka ya ti bəlaṅ gatayani eminjəa nahəma, zəbiya njeđa gayak a ga marana ti məbakabu ahàr a Nikopolis. Ka nu nahəma, ahar kusi ti nawayay manjəhadbiyani eslini. ¹³ Ka ya ti ata Zenas bay ge seriya ni nday ata Apolos atasləka afa gayak a atəsawadoru nahəma, jənaki tay lala, ti araṅa àhəci tay ba. ¹⁴ Ndam geli ya təfəki ahàr ka Yezu ni ahàr adəm nday day təcəhay magray zlam sulumani kəlavad, ti təjənaki ndam ya ti zlam àhəci tay ni. Tamal tagray nahkay ti atanjəhad masakani do.

¹⁵ Ndam ya ti məbu akaba tay ni dek təgruka sa. Gri sa geli ana ndam ya təfəki ahàr ka Yezu, tawayay leli ni dek. Melefit məgri sulum gayaṅ ana kəli dek.

Wakita ga Pol ya àbikioru ana Filemon ni Ere ye ti mädämki ka wakita ga Pol ya àbikioru ana Filemon ni

Maslaṅa ya ti àbèki wakita hini ni ti àdafa slimi gayaṅ a : nani Pol, zal asak ga Yezu ni (1, 9). Àbikioru ti ana Filemon : Filemon ti zal Kolos, naṅ mis gädakani ; naṅ àbu àna evidi kay. Biliṅ e kidiṅ ge evidi gayaṅ ni bu, slimi gani Onezim, àzafəṅa zlam kà Filemon àna akal a, mæk àcuhway, òru ka mələṅ ga Pol ya naṅ àbiyu ni. Eslini ti Onezim àgəskabá ma ga Yezu a, naṅ àbu agri tawi sulumani ana Pol (11 ; Onezim ana ma Gres ti awayay adəmvaba « Bay ya ti agri tawi sulumani ana mis ni. »)

Ay Onezim ti evidi ga Filemon. Filemon day àgəskabá Yezu a, nahkay Pol zal asak ga Yezu ni esliki məhiani ana Filemon : « Vu evidi gayak ni. » Ay àgray nahkay ndo : àslərioru Onezim ana Filemon (12-13). Àslərioru tay akaba Tisik bay ya ti àzoru wakita hini ni akaba wakita ya Pol àbikioru ana ndam Kolos ni (Kolos 4.7-9). Pol awayay ti Filemon mavi Onezim ga sulum, àwayay mazafəṅana ga njəda do.

Pol ti zal asak ga Yezu, naṅ gädakani ga ndam ga Yezu. Tamal gädakani ga ndam ga Yezu awayay ehindifiṅa zlam kà maslaṅa nahaṅ a ti, Pol àdəfikia divi gani ana leli a wakita hini ba lala.

Sa ga Pol

¹ Nu Pol nu nəbu a ahay ga daṅgay bu azuhva tawi ga Yezu *Krist ya nagrai ni. Leli ata wur ga mən geli Timote məbukioru wakita hini ana nak Filemon, nak zləba geli ya ti magray tawi bələṅani ni. ² Məbiki ana ndam ga Yezu ya *təcakalavu a ahay bu afa gayak ni daya, ana wur ga mən geli Apiya akaba Ersip. Ersip ti naṅ akada zal slewja e tawi ge Melefit ya magrakabu ni bu. ³ Bəṅ geli Melefit nday ata Bay geli Yezu Krist tğri sulum gatay

ana kuli, tğray ti *kənjəhadumkabu àna sulumani ti.

⁴ Kəlavaf nahəṅgalay Melefit ; nəgri səsi ti nacaluk slimi, ⁵ adaba nica tədəm ahkado kawayay ndam ga Yezu kay, kəfəki ahər ka Bay geli Yezu lala daya. ⁶ Leli məfəki ahər ka Yezu ka ahar bələṅ, nahkay nahəṅgalay Melefit ti kòru àna naṅ kama kama. Ahər àdəm kəsərkivoru zlam sulumani ya Melefit àvi ana leli ni dek. Àvi ana leli ti adaba leli məbu ka ahar bələṅ akaba Krist. ⁷ Filemon wur ga mmawa goro ni, tawi gayak ya kagrai ni àmərua məbəruv a, adaba kawayay ndam ga Yezu dal-dal, kəvia njəda ana tay a. Kəgray nahkay ti avukivu njəda dal-dal daya.

Pol ahəṅgalay Filemon ti mägəskabu Onezim

⁸ Nahkay zla nahəma, nawayay nahəṅgalay kur ti kəgray ere ya nəhuk ni. Nu zal asak ga Yezu *Krist, nisliki məhukani gray zlam ya àgəski ni tata, ⁹ ay ti nədəgəzl nahkay ndo, nawayay nahəṅgalay kur hojo adaba nawayay kur. Nu Pol zal medewel nəhuk ma hini ni, nihi ti nu a ahay ga daṅgay bu azuhva tawi ga Yezu Krist ya nagrai ni. ¹⁰ Nahəṅgalay kur, nəgruk kam-kam àki ka Onezim. Naṅ ti naṅ àbu afəki ahər ka Yezu azuhva ma goro ya nəhi ni, nahkay ègia akada wur goro a ahalay a ahay ga daṅgay ni ba. ¹¹ Ahaslani ka ya ti naṅ afa gayak ni ti àgruk tawi ga araṅa sulumani ndo, nihi ni ti ègia agru tawi sulumani, aməgruk ana nak daya.

¹² Nawayay naṅ dal-dal, kala ègia wur ga huđ goro a. Nahkay nəslərukuru naṅ ti awər nu dal-dal. ¹³ Nihi nu nəbu a ahay ga daṅgay bu azuhva goro ya nəhi *Ma Məweni Sulumani ana mis ni. Nahkay nəwaya ti mənəhadə akaba nu ga məjənaki nu a kəla gayak va. ¹⁴ Ay ti nəgəskabu naṅ nahkay do, si ka mawayay gayak kwa. Nəwayay məfəkuk njəda ga məgru sulum do, nawayay ti kəjənaki nu ka mawayay gayak.

¹⁵ Bi Melefit àwayay ti Onezim mənəhadə a mələṅ nahaṅ bu gəzit day kwa ti aməṅgukukuru, kənjəhadum ka ahar bələṅ ga kaṅgay-kaṅgayani. ¹⁶ Nihi ti naṅ evidi ciliṅ do, àtama evidi a, naṅ wur ga mən geli ya ti mawayay naṅ dal-dal ni. Nu

Pol nawayay nan kay, nak Filemon ti ni akawayay nan kay àtam goro ni. Akawayay nan ti adaba nan mis gayak cilin do, akawayay nan adaba nan wur ga muk, afakia ahàr ka Yezu a akada gayak na daya.

¹⁷ Kəsəra leli ata nak ti magray tawi bəlanani do aw? Nahkay gəskabá nan a akada ya kəgəskabu nu ni. ¹⁸ Tamal ti agudaruka zlam a ahkay do ni azafuka zlam a nahəma, hu ti nəpəlukvù. ¹⁹ Nu Pol nəbukki pakama hini àna ahar goro : anəpəlukvù. Ay sərkiya nu day nəgruka zlam sulumana, kəngəta *sifa ya ti àndav day-day do na azuhva nu a. ²⁰ Nahkay wur ga mmawa goro ni, kam-kam gray ere ye ti nəhuk ni àna slimi ga Bay geli. Ndisliŋə məbərɔv ti adaba leli cecəeni ata nak mīgia akada mis bəlan akaba Krist a.

²¹ Ka ya ti nəbukki wakita hini ni ti nəsəra kicəki palam. Nəsəra akagray zlam ya ti amatamkia ka zlam ya ti nihindifuka na daya. ²² Ka sarta ya ti Onezim aməduka ahàr a nahəma, kaslamatuva ahay a daya, adaba a majalay ahàr goro bu ni ti Melefit emiciiki gekəli ya kəhəngalum nan ni ana kəli, nahkay aməvu divi ga manɡoni afa gekəli.

Sa ga Pol

²³ Epafra nan ya ti məbu ata nan a ahay ga danɡay bu azuhva ma ga Yezu *Krist ni agruk sa. ²⁴ Mark, Aristark, Demas akaba Lək nday ya ti magrakabu tawi ge Melefit akaba tay ni təgruk sa daya.

²⁵ Bay geli Yezu Krist məgri sulum gayan ana kəli ti.

Wakita ya tɛ̀bikioru ana ndam Hebri ni Ere ye ti mɛ̀dɛ̀mki ka wakita ya tɛ̀bikioru ana ndam Hebri ni

Maslaɲa ya ti àbɛ̀ki wakita hini ni àɗafay slimi gayanɲ ndo. Mis ndahaɲ tɛ̀dɛ̀m bi Pol, ay àbɛ̀ki ma akaɗa ga Pol ya àbɛ̀ki ni ndo. Ku tamal nahkay nɛ̀ngu ni nday ya ti àslɛ̀rikaboru wakita ana tay ni tɛ̀sɛ̀ra naɲ a (13.18), naɲ day àsɛ̀ra Timote bay ya ti tàgrakabu tɛ̀wi akaba Pol na (13.23).

Wakita hini ànjɛ̀ki akaɗa wakita ya tɛ̀slɛ̀rikaboru ana mis ni do : anjɛ̀ki ti akaɗa ga zlam ya tɛ̀cahi ana mis ni. Si gwar ka mandav gani day kwa ti mɛ̀di ahàr ana pakama ya tɛ̀bɛ̀ki akaɗa ga wakita ya tɛ̀slɛ̀rikaboru ana mis ni (13). Bi tɛ̀cahi zlam ana mis, mɛ̀k tɛ̀bɛ̀ki ka wakita ga mɛ̀slɛ̀rikaboru ana mis ndahaɲ.

Tɛ̀slɛ̀rikaboru ti ana ndam Hebri ndahaɲ, ndam Zude ya tɛ̀gɛ̀skabá Yezu a ni. Tawayay tɛ̀dɛ̀fiki ana tay Yezu ti gɛ̀ɗakani àtam mɛ̀slɛ̀r ge Melefit (1), àtam Mɛ̀wiz (3 ; 4.1-13), àtam ndam maɲgalabakabu mis akaba Melefit ni ðek (4.14-16 ; 5 ; 6 ; 7). Yezu day àɲgalabakabá leli akaba Melefit a, ay tɛ̀wi gayanɲ ya àgray ni àtam tɛ̀wi ga nday ndahaɲ ni simiteni : nday ti ahàr àɗɛ̀m tɛ̀hɛ̀ngri eri kɛ̀laváɗ, ay Yezu ti àgray sak bɛ̀laɲ, èslia hɛ̀ya (8 ; 9 ; 10). Ka sarta ya ti tɛ̀bɛ̀ki wakita hini ni ti ndam maɲgalabakabu mis akaba Melefit ni tɛ̀bu tislɛ̀ɲi zlam ana Melefit a Zeruzalem, tɛ̀mbrɛ̀ɲ ndo (10.11) ; tɛ̀mbrɛ̀ɲ ti ka ya ti ndam Rom tɛ̀mbedkaba ahay gɛ̀ɗakani ge Melefit a, ke vi 70 ga sarta geli ni.

Gwar ka mandav ga wakita gayanɲ ni maslaɲa ya àbɛ̀ki ni àvi njɛ̀ɗa ana mis, àhi ana tay ku tamal tɛ̀cakay daliya nɛ̀ngu ni tɛ̀mbrɛ̀ɲ mɛ̀fɛ̀ki ahar gatay ka Yezu ba. Àzay mazavu ga ndam ge Melefit ya tɛ̀dɛ̀mki ma a Wakita ge Melefit ya ahaslani ni bu ni, àɗɛ̀m tɛ̀mbrɛ̀ɲ mɛ̀fɛ̀ki ahàr gatay ke Melefit ndo (11) ; àɗɛ̀m ge Melefit ya atraɓ ndam gayanɲ ni àɗafaki awayay tay

(12.1-12). Ay sak kay a huɗ ga wakita gayanɲ ni bu maslaɲa gani àziaba azay slimi ana mis a, àhi ana tay si tɛ̀ci lala, tɛ̀gɛ̀skabu ma ge Melefit kwa ; do ni ti bi atɛ̀ngɛ̀t sulum ge Melefit ya awayay agri ana tay ni do (2.1-4 ; 3.7-19 ; 5.11-6.12 ; 10.19-39).

Ahàr àɗɛ̀m mɛ̀fɛ̀ki ahàr ka Yezu, mɛ̀mbrɛ̀ɲ zlam ndahaɲ ðek. Aɗaba Yezu ti àtam zlam ndahaɲ ðek : maslaɲa ya èpia Yezu a ni ti, èpia Melefit a àndava (1.1-4).

Wur ge Melefit ti naɲ gɛ̀ɗakani

¹ Ahaslani ti Melefit àhia ma ana ata bɛ̀ɲ geli a sak kay, tɛ̀hɛ̀ngri ma gani ana mis ti ndam mahɛ̀ngaray *pakama gayanɲ ni. Tɛ̀hɛ̀ngri ma ana tay ti àna divi gɛ̀gɛ̀ri kay.

² Ay nihi ka sarta ga mandav ga mɛ̀laɲ ti Melefit àhia ma ana leli a, àhɛ̀ngri ana leli ti Wur gayanɲ. Ka ya ti Melefit àgraya zlam a ðek ni ti, àgraya ti àna njɛ̀ɗa ga Wur gayanɲ ni. Melefit àfiyu naɲ a bay vu, nahkay amɛ̀gur zlam ðek daya. ³ Melefit ti naɲ gɛ̀ɗakani dal-dal, asladay mɛ̀laɲ akaɗa ga fat ni : tamal kɛ̀pia Wur gayanɲ na ti kɛ̀pia masladani ge Melefit na ; ere ye ti Melefit naɲ àbu àna naɲ ni ðek ti Wur ni day naɲ àbu àna naɲ. Pakama ga Wur ya àɗɛ̀m ni ðek ti àna njɛ̀ɗa dal-dal, akay mɛ̀laɲ ðek àna njɛ̀ɗa gani nani akaɗa ge medikedik ya akay ahay ni. Àslamali divi ana Melefit ga mɛ̀mbɛ̀rfɛ̀ɲa zlam magudarani ge mis a ðek. Àra àslamala ti òru ànjɛ̀had a huɗ melefit bu kà ahar ga ðaf ge Melefit Bay ya agur zlam ðek ni, a mɛ̀laɲ ga gɛ̀ɗakani bu.

Wur ge Melefit ti naɲ gɛ̀ɗakani àtam mɛ̀slɛ̀r ge Melefit

⁴ Melefit àzalay naɲ Wur gayanɲ ni ti, àwayay àɗɛ̀fiki ana leli Wur gayanɲ ni gɛ̀ɗakani dal-dal, àtam *mɛ̀slɛ̀r ge Melefit ni. Wur ga bay ti naɲ gɛ̀ɗakani àtam mɛ̀slɛ̀r gayanɲ do waw ?

⁵ Melefit àhi ana Wur gayanɲ nahkay hi : « Nak ti wur goro, kani ti nawayay ti mis tɛ̀sɛ̀r nu buk.* »

Ma gani nani ti Melefit àhi ana way e kidɛ̀ɲ ga *mɛ̀slɛ̀r gayanɲ ni bu nahkay way ? Àbi ! Àɗɛ̀m keti :

* 1:5 Limis 2.7. † 1:5 2 Semiyel 7.14.

« Kama kama ti mis atəsər nu bənjani, nañ day wur goro.† »

Ma gani nani ti àdəmki ka məslər gayan weley ? Àbi ! ⁶ Nahkay day, ka ya ti Melefit àslərbiyu Wur gayan bəlan bəlanani ni a duniya vu nahəma, àdəm :

« Məslər goro dek tábəhadı mirdim, meleher ndiəa ndiəa ana had.‡ »

⁷ Àki ka məslər ge Melefit ni ti àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi :

« Məslər ge Melefit ti ndam məgri təwi ; aslər tay, takoru akada ga aməd ya akəzlay ni, ahkay do ni akada ga arəd ga aku ni.§ »

⁸ Ay àki ka Wur gayan ni ti àbu məbəkiani nahkay hi :

« Nak ti Melefit ; kigia Bay ga kaŋgay-kaŋgayana.

Nak kəbu manjəhadani e kərsi gayak bu ; kəgur məlan ge jiri gani.

⁹ Kawayay magray jiri dal-dal ; magudar zlam ti kawayay do simiteni.

Nahkay ti Melefit, Bay Melefit gayak, àhəndakuka amal a ga madafakiani adaba kur e kidin ge mis ndahan ba,

awayay ti kəmərnu dal-dal.* »

¹⁰ Àbu məbəkiani keti :

« Nak ti Bay gədakani, ka mənəkə ga zlam dek ti kəgraya had a ;

kəgraya huđ melefit àna ahar gayak a daya.

¹¹ Zlam gani nday nani etiji, ay nak ti akələbu ga kaŋgay-kaŋgayani.

Zlam nday nani ti atagədavu akada ga azana midigweni ni.

¹² Ekelepekabu tay akada ya telepekabu azana ya àgray təwi va do ni,

adaba etigi midigweni akada ga azana ni.

Ay nak ti akambatvu do ; akələbu ga kaŋgay-kaŋgayani.† »

¹³ Melefit àhi keti :

« Njəhada gwar kə ahar ga daf goro a, a məlan ga gədakani ba.

Ndam ezir gayak ti anabəhad tay kə meleher gayak

akada ga zlam ga bay ya abəki asak ni, ti kəcəlki ka tay.‡ »

Ma gani nani ti Melefit àhi ana way e kidin ga məslər gayan ni bu nahkay way ? Àbi ! ¹⁴ Məslər ge Melefit ti nday dek məsuf ya təgri təwi ana Melefit ni do waw ? Aslər tay ga məjənaki ndam ya ti àdəm awayay mahəngay tay ni do waw ?

2

Ere ye ti Yezu àhi ana leli ni ti ahər àdəm məmbrəŋ ba

¹ Nahkay zla nahəma, ahər àdəm mājəlaki ahər lala àki ka pakama ya təhi ana leli ni, mājəlaki ahər mātama ya ahaslani na. Tamal mājəlaki ahər nahkay do ni ti emijikia ke divi a. ² Məsəra pakama ge Melefit ya məslər gayan təhəngri ana Məwiz ni ti ma gani àdəs, ma masakani do. * Ku way way do àgəskabu ma gani ndo, èciiki ma ana Melefit ndo ni ti Melefit àtraə nañ ge jiri do waw ? ³ Ay leli ti təhia pakama mədəsana ana leli a àtama nahan na. A pakama gani nani bu ni ti məsər ahəmamam Melefit ahəngay leli ni. Nahkay tamal məgəskabu pakama nani do ni ti Melefit amatraə leli dal-dal do waw ? Adaba pakama gani nani ti àhi ana mis enjenjeni ti Bay geli ; ndam *asak gayan ticia ma gana, mək təhəngri ana leli ti mıcı lala. ⁴ Melefit day adafaki ma gani nani ma ge jiri ti àna zlam magray ejep gərgəri kay ya àgray ni. *Məsuf Njəlatani day àvi njəda ga magray təwi gərgərani ana mis ndahan, àvay ti ka mawayay gayan : nani day adafaki pakama ge Melefit ti ma ge jiri.

Wur ge Melefit ti wur ga mən geli

⁵ Leli mazlapaki ka məlan məweni ya Melefit amagraya ni, ay Melefit afəkad ti way ga məgur məlan gani nani way ? Afəkad ti məslər gayan aw ? Aha ! Afəkad ti mis hihirikeni. ⁶ Məsər ti adaba a Wakita ge Melefit bu ka məlan nahan tədəm nahkay hi :

« Bay Melefit goro, mis hihirikeni ti nañ way ti kajalaki ahər di way ?

Nañ way ti kəfi ahər kwa deni way ?

‡ 1:6 Limis 97.7 ; Mimbiki 32.43. § 1:7 Limis 104.4.

* 1:9 Limis 45.7-8. † 1:12 Limis 102.26-28. ‡ 1:13 Limis 110.1. * 2:2 Ndam Zəde tədəm pakama ge Melefit ya Məwiz abəki ni ti məslər ge Melefit təhəngri. Ay mədi ahər ana pakama gani a Wakita ge Melefit bu do.

⁷ Kàfiyu nan a melaŋ ya ti èsli ga məslər gayak do ni ga ɓalani ;
kàgra ti mīgi bay, tâzləbay nan, t̄həŋgrioru ahàr a hađ ;

⁸ kàfiyu nan a bay vu ga məgur zlam dek. † »

Melefit àra àfiya nan a bay va ga məgur zlam a dek ni ti, ere ye ti nan àgur do ni ti àbi. Ay nihi ti nan àbu agur zlam dek ti leli məsəraba faŋ do. ⁹ Ay məsər ti Yezu, nan ya ti Melefit àfiyu nan a melaŋ ya ti èsli ga məslər gayan do ni ga ɓalani ni. Melefit àgra ti mīgi bay, tâzləbay nan, t̄həŋgrioru ahàr a hađ ti azuhva gayan ya ti àcakay daliya, àmət ni. Àmət ti a kəla ge mis vu dek ; Melefit àna sulum gayan àwayay nahkay.

¹⁰ Melefit ti àgraya zlam a dek àna ahar gayan a ; àgriaya zlam na dek ti ana ahàr gayan a. Awayay ahəliyu mis kay a melaŋ masladani gayan vu ti tīgi bəza gayan. Bay ya ti àvi divi ana tay ti Melefit m̄ahəŋgay tay ni ti Yezu, nahkay àgəski ti Melefit àgray ti Yezu mēndeveriŋ t̄wi gayan lala àna daliya gayan ya àcakay ni.

¹¹ Nahkay ti Yezu agray ti mis ni tīgi ndam *njəlatani ge Melefit. Bay ya agray t̄wi gani ni akaba nday ya agri ana tay ni ti nday dek bəlanani, Bəŋ gatay bəlan. Ègia nahkay ti azalay tay bəza ga məŋani, àsi mimili do simiteni. ¹² Àhi ana Melefit :
« Anədəfiki kur ana bəza ga mmawa ;
anazləbay kur e kidiŋ ge mis macakalavani bu. ‡ »

¹³ Àdəm :

« Nu ti anəfəki ahàr ke Melefit. § »

Àdəm keti :

« Nu hi, leli akaba bəza ge Melefit ya àbu tay ni. * »

¹⁴ Bəza ge Melefit ya àbi ana Yezu ni ti nday dek mis hihirikeni ; nahkay ti Yezu day ègia mis hihirikena. Ègi mis hihirikeni ti, ti m̄əmət ; àmət ti ga mazafəŋa njəda kə *Seteni a, adaba mis təmət ti azuhva t̄wi ge Seteni. ¹⁵ Mis t̄bu tagrafəŋa aŋwaz kà məmətana, tagray aŋwaz kəlavaf akada ge evidi ya ti agrafəŋa aŋwaz kə bay gayan a kəlavaf ni. Ay Yezu ti àhəlaba tay e evidi gani ba, ti tagrafəŋa aŋwaz kə məmətana day-day va ba. ¹⁶ Yezu àra ti ga məjənaki *məslər ge Melefit aw ? Aha, àra

ti ga məjənaki tay do. Àra ti ga məjənaki bəza huđ ga Abraham. ¹⁷ Nahkay ti ahàr àdəm Yezu mīgi bəlanani akaba bəza ga məŋani, mīgi akada gatay ni a zlam bu dek, adaba awayay ti mīgi bay gədakani ya aŋgalabakabu mis akaba Melefit ni ; mis t̄bu təsi cicihi, agray ere ye ti Melefit awayay ni dek daya. Nahkay ti àcaka daliya a kəla ge mis va, ti Melefit m̄əmbərfəŋa zlam magudarani gatay ni kə tay a ; ègi akada tagudar zlam day-day ndo. ¹⁸ Nan ti ka ya ti t̄gri daliya ni ti èjikia ke divi a ndo. Nahkay ti esliki məjənaki ndam ya ti t̄bu təcakay daliya ni, ti t̄jikia ke divi a ba.

3

Yezu ti gədakani àtam M̄wiz

¹ Bəza ga mmawa, Melefit àzala kuli a dek ge migi ndam gayan njəlatana. Nahkay jalumki ahàr ka Yezu. Nan ti Bay ya ti Melefit àsləribiyu ana leli, nan zal asak gayan, nan bay gədakani ya aŋgalabakabu leli akaba Melefit ni. Leli m̄əfəki ahàr, m̄əhi ana mis vay-vay nan Bay geli. ² Melefit àra àsləribiya Yezu ga magray t̄wi gani nana ti, Yezu nakəŋ àgray ere ye ti Melefit awayay ni dek. Àgray ti akada ge M̄wiz ya àgray t̄wi lala e kidiŋ ga ndam ge Melefit bu dek ni. ³ Ndam ge Melefit ya M̄wiz àgray t̄wi e kidiŋ gatay bu ni ti nday akada ahay ge Melefit ; M̄wiz day nan àkibu. Àləm ahay nani ti Yezu. Nahkay Yezu ti nan gədakani àtam M̄wiz, adaba ahay ti mis t̄əzləbay koksah ; tazləbay ti bay ya àləm ahay ni sawan. ⁴ Ahay weley weley do dek ti mis àləm ; ahay ya mis àləm do ni ti àbu aw ? Ay Bay ya ti àləm zlam dek ni ti Melefit. ⁵ M̄wiz ti bay m̄əgri t̄wi ana Melefit e kidiŋ ga ndam ge Melefit bu, àgray ere ye ti Melefit awayay ni dek. T̄wi gayan ni ti ga magrakia sedi a ka zlam ya ti Melefit amara m̄ədəm na. ⁶ Yezu *Krist day àgray ere ye ti Melefit awayay ni dek. Ay Krist gani ti nan Wur ga Bay ahay ni, agur ndam ga huđ ahay ni dek. Ndam ga huđ ahay gayan ni ti leli. Ay ahàr àdəm m̄əfəki ahàr lala, m̄əmbəreŋ ba ; ahàr àdəm m̄əsər ere ye ti àdəm aməgri ana leli ni ti amagray

† 2:8 Limis 8.5-7. ‡ 2:12 Limis 22.23. § 2:13 Izayi 8.17. * 2:13 Izayi 8.18.

edediñ. Tamal màgray nahkay do ni ti leli ndam ga hud ahay gayañ do.

Ahàr àdàm mǎfǎki ahàr ka Yezu lala

⁷ Nahkay zla nahəma, ahàr àdàm mǎbumi slimi ana pakama ga *Məsuf Njəlatani ya àdàm ni. Àdàm ti nahkay hi : « Kani tamal kicəma dənğu ge Melefit a ti, ⁸ bumi slimi lala.

Ahàr gekəli ègi ɓaŋ-ɓaŋ akada ga ata bəŋ gekəli ni ba :

ahaslani nday ti tǎgəsiki ma ana Melefit ndo ;

ka sarta gani nani ti tǎhəlfəŋa eyu kè Melefit a hud gili ba.

⁹ Nahkay Melefit àdàm : “Ata bəŋ gekəli tǎhəlfua eyu a, tǎhəŋgalafua ma ;

ku tamal tipia ere ye ti nǎgri ana tay na

¹⁰ vi kru kru faɗ nənğu ni tǎgray nahkay.

Eslini nǎzumkia ɓəruv ka ndam nday nana ;

nəɗəm : Mis nday nani ti kəlavaf majalay ahàr gatay ni magədavani ;

təsər divi goro do simiteni.

¹¹ Nǎzumkia ɓəruv ka tay a, nahkay ti nàmbada,

nəɗəm : Enipi tay, atəhuriyu a mələŋ mǎpəsabana goro ni vu day zla aw !”

* »

¹² Nahkay ti bumvu slimi, bəza ga mmawa ; ku way way do e kidiŋ gekəli bu àjalay ahàr magədavani ba. Nday ya ti majalay ahàr gatay magədavani ni ti ticiiki ma ana Melefit do, tǎmbrəŋ divi gayañ ; lekulum ti àgravu e kidiŋ gekəli bu nahkay ba ! Kəsəruma, Melefit ti naŋ Bay ga sifa !

¹³ « Kani » gani nani ti tǎɗəm kəlavaf do waw ? Nahkay grum ere ye ti tǎhi ana leli « Grum kani » ni kəlavaf : kəlavaf ku way way do e kidiŋ gekəli bu mǎvi njəda ana maslaŋa nahan, do ni ti zlam ya ti egi eri ana kəli ni amagosay kəli, aməbiyu kəli a zlam magudarani vu mək ahàr gekəli emigi ɓaŋ-ɓaŋ. ¹⁴ Leli dek ti ndam ge *Krist. Ay ahàr àdàm mǎnjəhad akada ya ka mǎnjəki ka mǎfəki ahàr geli ka naŋ ni, mǎmbrəŋum majalay ahàr geli sulumani ni ba, do ni ti leli ndam gayañ do.

¹⁵ Məsəra àbu mǎbəkiani ti nahkay hi :

« Kani tamal kicəma dənğu ge Melefit a ti,

bumi slimi lala.

Ahàr gekəli ègi ɓaŋ-ɓaŋ akada ga ata bəŋ gekəli ni ba :

ahaslani nday ti tǎgəsiki ma ana Melefit ndo.† »

¹⁶ Nday ya ti ticia ma ge Melefit a, ay tǎgəsiki do ni ti ndamam ? Tǎgəsiki ma do ni ti nday ya ti tǎdəbay Məwiz, tǎhəraya ka had Ezip akaba Məwiz a ni dek do waw ? ¹⁷ Nday ya ti Melefit àzumki ɓəruv ka tay vi kru kru faɗ ni ti ndamam ? Àzumki ɓəruv ti ka nday ya ti tǎgudar zlam, tǎmət kwanja a hud gili bu ni do waw ? ¹⁸ Melefit àmbaday, àdàm atəhuriyu a mələŋ mǎpəsabana gayañ ni vu day-day do ni àdəmki ti ka ndamam ? Àdəmki ti ka nday ya ti tǎgəsiki ma ndo ni do waw ? ¹⁹ Nahkay məsəra tisliki mǎhuriyani a mələŋ mǎpəsabana ni vu ndo ni ti adaba tǎfəki ahàr ke Melefit ndo, tǎmbrəŋa divi gayañ na palam.

4

¹ Nahkay ti mǎbumvu slimi lala. Melefit àdàm misliki mǎhuriyani a mələŋ mǎpəsabana gayañ ni ba kekileŋa, ay mǎbumvu slimi : ahàr àdàm ku way way do e kidiŋ gekəli bu mǎhuriyu, ti maslaŋa àgəjəni ba. ² Leli ti tǎhia *Ma Məweni Sulumana ana leli a ; ana ata bəŋ geli ahaslani day tǎhia ana tay a, ay ma ya tǎhi ana tay ni ti àjənaki tay ndo, adaba tǎgəskabu ndo, tǎfəki ahàr ke Melefit ndo.

³ Ay ndam ya ti tǎbu tǎhuriyu a mələŋ mǎpəsabana ni vu ni ti, leli ndam mǎfəki ahàr ka Yezu ni. Àki ka ata bəŋ geli ni ti ni Melefit àdàm ahkado :

« Nǎzumkia ɓəruv ka tay a, nahkay ti nàmbada,

nəɗəm : “Enipi tay, atəhuriyu a mələŋ mǎpəsabana goro ni vu day zla aw !”

* »

Ay məsəra mələŋ mǎpəsabana ti àbu, adaba kwa ka sarta ya Melefit àgraya duniya ni ti èndeveriŋa tǎwi gayañ a dek.

⁴ A mələŋ nahan a Wakita ge Melefit ni bu tǎɗəmki ma ka vad ya adəskəla na, tǎɗəm nahkay hi : « Melefit àra èndeveriŋa tǎwi gayañ a dek ni ti a vad adəskəla

* 3:11 Limis 95.7-11. † 3:15 Limis 95.7-8. * 4:3 Limis 95.11. † 4:4 Mǎnjəkiani 2.2.

gani àpəsaba.† »⁵ Məsəra àbu məbəkiani ka mələŋ nahaŋ keti, Melefit àdəm nahkay hi : « Enipia tay a, atəhuriyu a mələŋ məpəsabana goro ni vu day zla aw !‡ »
⁶ Nahkay nday ya ti Melefit àhi Ma Məweni Sulumani gani ana tay enji ni ti təhuriyu a mələŋ məpəsabana gayaŋ ni vu ndo, adaba təgəskabu ma gani ndo. Ègia nahkay ti məsəra mis ndahaŋ tisliki məhuriyani tata.
⁷ Nahkay ti Melefit adaba vad nahaŋ a, vad gani ti kani. Məsəra nahkay ti adaba sarta nahaŋ àbu ti Devit àdəm nahkay hi :
 « Kani tamal kicəma dəŋgu ge Melefit a ti, bumi slimi lala ; ahàr gekəli ègi 6aŋ-6aŋ ba.Š »

⁸ Tamal mələŋ ya ti ata bəŋ geli təhuriyu akaba Zezəwi ni mələŋ məpəsabana ededīnena ti, akal Melefit àdəmki ma ka vad nahaŋ keti do. ⁹ Nahkay ti mələŋ məpəsabana nahaŋ àbu ; mələŋ gani nani ti akada ga vad *məpəsabana ni ; mələŋ məpəsabana gani nani ti ga ndam ge Melefit. ¹⁰ Maslaŋa ya ahuriyu a mələŋ məpəsabana ge Melefit ni vu ni ti èndeveriŋa təwi gayaŋ a dek, apəsaba akada ge Melefit ya èndeveriŋ təwi gayaŋ dek àpəsaba ni. ¹¹ Nahkay ti ahàr àdəm məzum njəda geli dek ga məhuriyani a mələŋ məpəsabana ni vu ; ku way way do e kidiŋ geli bu èjikia ke divi a akada gatay ya təgəsiki ma ana Melefit ndo ni ba.

¹² Pakama ge Melefit ti agray təwi àna njəda kay. Adafaki majalay ahàr maŋgahani ge mis akaba zlam ya tàcalfəŋ do ni. Àzum àtam maslalam ya ma gani cəeni məzumani ni ; edekaba zlam ya a huđ ge mis bu na akada ga maslalam ya tatəhad mis àna naŋ, ekelkaba avana akaba mələŋ majakwakabani ga vu a ni. ¹³ Ere ye ti maŋgahani, Melefit èpi do ni ti àbi ; zlam ya ti Melefit àgraya ni dek ti Melefit èpi, àsəra daya. Ere ye ti məgray ni dek ti məgray kamam ti aməhi ana Melefit.

Krist ti Bay ya ti aŋgalabakabu leli akaba Melefit ededīŋ ededīŋeni ni

¹⁴ Leli məbu àna bay gəđakani ya aŋgalabakabu leli akaba Melefit ni, naŋ ti àcəloya afa ge Melefit a huđ melefit va :

bay gani nani ti Yezu Wur ge Melefit. Ègia nahkay ti ahàr àdəm məfəki ahàr lala, məhi ana mis vay-vay naŋ Bay geli, məmbrəŋ ba. ¹⁵ Bay geli gəđakani ya aŋgalabakabu leli akaba Melefit ni ti àsəra lala ahəmamam njəda geli ahəca ni, adaba naŋ day àcaka daliya a zlam ba dek akada geli na, ay ku tamal àcaka daliya nəŋgu ni àgudar zlam ndo simiteni. ¹⁶ Nahkay zla nahəma mahəđakfəŋiyu kə Melefit, məgrafəŋa aŋwaz a ba adaba naŋ ti agri sulum gayaŋ ana leli kəlavad. Məsəra aməsi cicihi, aməgri sulum ana leli, aməjanaki leli ka ya ti macakay daliya ni.

5

Krist àsəra leli ndam gedebi

¹ Gəđakani ya *taŋgalabakabu mis akaba Melefit ni dek ti Melefit adaba tay e kidiŋ ge mis ba, abiyu tay ga maŋgalabakabu mis akaba naŋ àna məvi sədaga akaba misliŋi zlam azuhva zlam magudarani ge mis ni. ² Nahkay bay gəđakani ya aŋgalabakabu mis akaba Melefit ni lu ti àsəra majalay ahàr ga nday ya ti təsər zlam do ahkay do ni tijikia ke divi a ni, adaba naŋ day njəda gayaŋ ahəca a zlam ba dek. ³ Njəda gayaŋ ahəca ti, ahàr àdəm esliŋi zlam ana Melefit azuhva zlam magudarani gayaŋ gayaŋani day, esliŋi zlam azuhva zlam magudarani ge mis ndahaŋ ciliŋ do. ⁴ Maslaŋa ya ti azay ahàr gayaŋ ti mīgi gəđakani ga maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni ti àbi ; afiyu mis a mələŋ gani nani gəđakani ni vu ti si Melefit kwa. Agray ti akada gayaŋ ya àfiyu *Aron ahaslani ni.

⁵ Nahkay day *Krist àzay ahàr gayaŋ ge mīgi gəđakani ga maŋgalabakabu mis akaba Melefit ndo. Àfiyu naŋ a mələŋ gani nani gəđakani ni vu ni ti Melefit. Àhi :

« Nak ti wur goro, kani ti nawayay ti mis tāsər nu buk.* »

⁶ A Wakita ge Melefit bu ka mələŋ nahaŋ mədi ahàr ana pakama ge Melefit ya àhi ni keti . Pakama gani nihi :

« Nak ti bay maŋgalabakabu leli akaba mis ga kaŋgay-kaŋgayani

akada ge Melkisedek ya àgray ahaslani ni.† »

⁷ Ka ya ti Krist nan abu a duniya bu ni ti àhəngala Melefit a dal-dal, àzlaha kay, ètəwia, adaba àsəra Melefit ti esliki mahəngaraba nan e kisim ba. Àra àhəngala Melefit a nahkay ti Melefit àgri ere ye ti àhəngalafəŋa ni, adaba àgəskabá ere ye ti Melefit awayay na dek. ⁸ Krist ti Wur ge Melefit, ay ku tamal nahkay nəŋgu ni àcaha məgəsiki ma ana Melefit àna daliya gayan ya àcakay na. ⁹ Melefit àgray ti Krist èndeveriŋaba təwi gayan a lala. Krist àra èndeveriŋaba ni ti nan abu àna njeđa ga mahəngay nday ya ti təgəsiki ma ni dek ; avi *sifa ya àndav day-day do ni ana tay. ¹⁰ Nahkay ti Melefit àdəm Krist ti bay gəđakani ya aŋgalabakabu nan akaba mis ni akada ge Melkisedek ya àgray ahaslani ni.

Məsərumkivu zlam àki ka məfəki ahər geli ke Krist ni

¹¹ Àki ka pakama hini ti mawayay mazlapaki dal-dal, ay ma gani zləzlada ga madafabana, adaba lekulum ti kicum zlam weceweci do. ¹² Kəpəsumva a macahay zlam ba, giri-giri ti akal kacadumi zlam ana mis ndahan, ay kekileŋa kislumki do. Ahər àdəm təcahi pakama ge Melefit ya təcahi ana mis enji ni ana kuli keti sawan ti ahəmamam ! Kəsərum zlam weceweci do ni ti, lekulum akada bəza ciḅ-ciḅeni, kawayum si təvi duwa ana kuli kwa, kislumki məzum dəf koksah ti ahəmamam ! ¹³ Maslaŋa ya ti esi duwa ni ti wur ndondu : maslaŋa gani nani ti àsərkaba pakama àki ke jiri ge Melefit a koksah. ¹⁴ Ay mis gəđakani ti ni èsi duwa va do, azum dəf tata. Maslaŋa gani nani ti asərkaba zlam sulumana akaba zlam magədavana lala, adaba àsərva àna nan a.

6

¹ Ègia nahkay ti ahər àdəm macahakivu zlam, makoru kama kama akada ge mis gəđakani ni. Ahər àdəm məmbrənum məhəngri zuh ana zlam ya təcahi ana mis àki ke *Krist enji ni. Zlam nday hini ti akada asak ga ahay ya tafəkad ni ; məfəkad nahan va ba. Zlam ya təcahi ana mis enji ni ti nday hi : pakama àki ka məmbrəŋ

təwi magədavani, adaba azoru mis e kisim vu ; pakama àki ka məfəki ahər ke Melefit ; ² pakama àki ke divi gərgəri ga *məbaray mis ; pakama àki ka məbəki *ahar ke mis ; pakama àki ka manjabana e kisim ba ; pakama àki ka seriya ge Melefit ya amagrafəŋa kè mis a, amagrafəŋa nahan kà tay a va do ni. ³ Tamal Melefit avi divi gani ana leli ti aməmbrəŋ məhəngri zuh ana pakama nday nani edefiŋ.

⁴ Aməmbrəŋ ti adaba tamal mis àsəra zlam nday nana mək èjikia ke divi a ti aŋgukiya ke divi koksah. Maslaŋa gani nani àsəra jiri ge Melefit a lala, Melefit àgria sulum gayan a, *Məsuf Njəlatani àniviya a məbəruf bu, ⁵ àsəra pakama ge Melefit ti sulumani dal-dal, àsəra njeđa ya tagray təwi àna nan ka mələŋ məwəni ya Melefit amagraya na. ⁶ Maslaŋa gani àsəra zlam nday nana dek, kələŋ gani èjikia ke divi a ti èsliki məmbatkaba majalay ahər gayan a va do simiteni. Adaba maslaŋa ya ti àsəra zlam nday nana dek mək àgəskabu va do nahəma, *àdarfəŋa Wur ge Melefit kà təndal a keti, àvia divi ana mis ndahan ge mindivi nan a.

⁷ Mazay mazavu gani : vədan nahan abu, avər àtəđkiaya dal-dal mək zlam àfətkiaya, àgra zlam a dal-dal àbəlafəŋ kà ndam ya təwəs vədan ni. Vədan gani nani ti Melefit aməmərufv àna nan do waw ? ⁸ Ay tamal zlam ya ti àfətkiaya ni ti adak akaba civ-civ ciliŋ ti vədan ni àbəlāy do ; Melefit ara etikwesl wudak, kələŋ gani atəji aku, had gani emigi viti, àgray zlam va do.

⁹ Ndam geli ni, mawayay kuli. Ku tamal məđəma ma nahkay nəŋgu ni, məsəra lekulum ti kəbum kəđəbum divi sulumani, Melefit ahəngay kuli. ¹⁰ Melefit ti nan jireni ; àsəra təwi gekuli ya kəgrumi na. Kəjənumkia ndam gayan a, kəbum kəjənumki tay nihi daya : gekuli ya kəgrum nahkay ni ti adafaki kawayum Melefit. ¹¹ Nihi ti mawayay ku way way do e kidiŋ gekuli bu māzay njeđa gayan dek, mōru kama kama. Məsəra Melefit awayay məgri sulum gayan ana leli ga kəngay-kəngayani, nahkay mawayay ti ku way way do məđəbay sulum gani nani, àmbrəŋ day-day ba. ¹² Mawayay ti kigum masəfani

ba ; ere ye ti mawayay ni ti kânjêhadum akada gatay ya ti tãfaki ahàr ka Yezu lala, tàmbrəŋ ndo ni. Nday gani ti Melefit naŋ àbu agri sulum ya àdãmbiya, àdãm aməgri ana ndam gayan ni ana tay.

Ere ye ti Melefit àdãm aməgri ana ndam gayan ni ti amagra y edeđin

¹³ Kəsəruma, ahaslani ti Melefit àhibiya ma ana Abraham a, àhi aməgri sulum. Ka ya ti àhi ma gani ni ti àmbada ; àmbaday ti àna ahàr gayan gayanani, adaba maslanja àbi gəđakani àtam naŋ bi. ¹⁴ Àmbada, àdãm : « Nəgruk sulum goro dal-dal, anagra y ti kãwuday dal-dal. Zlam gani nani ti amagra y edeđin.* » ¹⁵ Abraham àra ècia ma gana nahkay ti àgəskabá, ajəgay ere ye ti Melefit àhi aməgri ni, àmbrəŋ ndo. Abraham àra àgəskabá nahkay ti Melefit àgri ere ye ti àhi aməgri ni. ¹⁶ Ka ya ti mis ambaday ni ti, ambaday ti àna ere ye ti àtam naŋ àna gəđakani ni. Àra àmbada nahkay ti ku way way do agəskabu mbaday gayan ni, tàcalfəŋ kà ma gani va do. ¹⁷ Nahkay day Melefit awayay adəfiki ana ndam gayan ere ye ti àdãm aməgri ana tay ni dek ti aməgri ana tay edeđin ; awayay ti təsər lala aməmbatkaba majalay ahàr gayan a dayday do : nahkay ti àmbaday. ¹⁸ Melefit àdãm amagra y zlam, mək àmbaday. Pakama nday nani cəeni ti avi njəda ana leli dal-dal, adaba Melefit ti àsəkad malfada do simiteni. Pakama gani àra àvia njəda ana leli a ti, məbu makoru kama kama, adaba məmbrəŋa zlam ndahan a dek, məsəra Melefit aməgri ere ye ti àdãm aməgri ana leli ni ana leli. ¹⁹ Zlam gani nani ya məsəra Melefit aməgri ana leli ni ti ndin-ndin, avi njəda ana leli dal-dal. Makavu àna naŋ lala, acafəŋa leli ge mijikiana ke divi a. Zlam gani nani aziaba azana ga mahay ga məlanj *njəlatani ge Melefit na ana leli a, məsəra leli aməhuriyu eslini. † ²⁰ Àhuriyu a məlanj gani nani vu ti Yezu ; àhuriyu enji geli, àhuriyu ti azuhva leli. Naŋ ti bay gəđakani

ya anjalabakabu leli akaba Melefit ni ga kanjay-kanjayani, akada ge Melkisedek ya àgray ahaslani ni.

7

Melkisedek

¹ Melkisedek gani nani ti naŋ bay Salem, naŋ bay *manjalabakabu mis akaba Melefit naŋ ya agavəla drin ni. Ka fat ya ti Abraham àsləkabiya ke silik ya tàgray akaba bəbay ndahan, àtambiya tay a àna njəda nahəma, Melkisedek nakəŋ arəkioru, mək àgri *sulum ge Melefit. * ² A huđ ga zlam ya ti Abraham àhəlbīyu e silik ni bu ni dek ti Abraham àziaba zlam a bəlanj a kurani ba ana Melkisedek a. † Enjenjēni slimi Melkisedek awayay adəmvaba ti bay jireni ; kəlanj gani bay Salem ti ni awayay adəmvaba bay ya agray ti mis tãnjəhadkabu àna sulumani ni. ³ Naŋ ti təsər bəŋani do, təsər məŋani do, ata bəŋ ga bəŋani day mis təsər tay do. A Wakita ge Melefit bu ni ti təđəmki ma ka vad ge miwi naŋ ndo, ka vad ga məmət gayan day təđəmki ma ndo. Naŋ ti akada Wur ge Melefit, adaba anjalabakabu mis akaba Melefit ga kanjay-kanjayani akada ga Wur ge Melefit ni.

⁴ Jalumki ahàr ke Melkisedek, naŋ ya ti Abraham àziaba zlam a bəlanj a kurani ba ni. Melkisedek ti naŋ gəđakani ! Abraham ti naŋ bəŋ ga ata bəŋ geli dek, ay àhəliaba ana Melkisedek ti zlam sulumani ya tətama zlam ndahan a ni. ⁵ Ndam *manjalabakabu mis akaba Melefit kani ti nday bəza huđ ge *Levi ; e Divi ge Melefit ya Məwiz àbəki ni bu ni ti Melefit àdãm ndam *Izireyel ndahan ni taziaba zlam a bəlanj a kurani ba ana tay a. Nday ya ti təhəl zlam akaba nday ya ti taziaba ni ti nday dek kà məŋ gatay, nday ndam Izireyel ; ku tamal nday dek bəza huđ ga Abraham nəngu ni təbu tagray nahkay. ⁶ Ay Melkisedek ti naŋ wur huđ ge Levi do ; ku tamal naŋ wur huđ ge Levi do nəngu ni Abraham

* **6:14** Mənjəkiani 22.16-17. † **6:19** Ahalay ti bay ya ti àbəki wakita hini ni àzay mazavu ga zlam, àdãm zlam ya ti məsəra Melefit aməgri ana leli ni ti ndin-ndin akada ga ara gəđakani, təwəlfəŋ ezewed, ma ge ezewed nahəŋ ni təwəlfəŋ kà slalah ga yam, təfiyu a yam vu ga macafəŋa slalah ga yam na ga masləkana ni. Mənjay Təwi 27.29. * **7:1** Salem ti slimi ge Zerəzalem ahaslani. Àna ma *Hebri ti slimi gani təzavu ata « Shalom. » « Shalom » ti awayay adəmvaba manjəhadkabani sulumani. † **7:2** Mənjay Mənjəkiani 14.17-20.

àziaba zlam a bəlan a kurani ba. Melefit àhibiya ana Abraham a, àhi : « Anəgruk zlam sulumani, » nahkay Abraham ti nan gədakani ; ay àgri sulum ge Melefit ana Abraham ti Melkisedek. ⁷ Məsəra, bay ya ti agri sulum ge Melefit ana maslaña nahan nahəma, bay gani nani ti nan gədakani àtam maslaña nahan ni. ⁸ Kani ti nday ya ti təhəl zlam bəlan a kurani bu ni ti nday mis hihiriken, təmət. Ay a Wakita ge Melefit bu tədəm bay ya ti àhəl zlam bəlan a kurani bu ya Abraham àbi ni ti àmət do. ⁹ Misliki mədəmani nahkay hi : ka ya ti təvi zlam bəlan a huđ ga kurani bu ana bəza huđ ge Levi ni ti kala təvi ti ana Levi Leveni. Ay Levi day kala àvia zlam bəlan a huđ ga kurani ba ana Melkisedek a, adaba Abraham ti nan bəñ ge Levi ; ¹⁰ ka ya ti Abraham àbi zlam ana Melkisedek ni ti Levi wur huđ gayan ni nan àvu a vu ga bəñani Abraham bu.

Krist ti anğalabakabu mis akaba Melefit akada ge Melkisedek ni

¹¹ Təwi ga bəza huđ ge Levi ya tagray ga *mañgalabakabu mis akaba Melefit ni ti Melefit àdəm təgri ana ndam *Izireyel, àbu məbəkiani e *Divi gayan ya àdəfiki ana Məwiz ni bu ni. Ku tamal nahkay nəngu ni, təwi gatay ni èndeveriñ ere ye ti Melefit awayay magrani ni lala do. Tamal endeveriñ lala ti bay nahan ya anğalabakabu mis akaba Melefit ni àra ti kamam ? Maslaña gani nani ti anğalabakabu mis akaba Melefit akada ga *Aron ni do ; nan ti anğalabakabu mis akaba Melefit akada ge Melkisedek ni. ¹² Tamal Melefit àmbatkaba divi ga mañgalabakabu mis akaba nan na ti, məsəra àmbatkaba Divi gayan ya àbu məbəkiani a Wakita gayan ni bu ni daya. ¹³ Ay nihi ti Bay ya tədəmki ma a Wakita ge Melefit bu ni ti Bay geli. Nan ti ge dini ge Levi do ; maslaña ge dini gayan day-day àgray təwi ga mañgalabakabu mis akaba Melefit ndo. ¹⁴ Məsəra Bay geli ti ge dini ga Zəda. Ndam ge dini ga Zəda ti ngay təgray təwi ga mañgalabakabu mis akaba Melefit ti Məwiz àdəm ndo simiteni.

¹⁵ Ere ye ti adafaki zlam gani nani edediñeni ni ti nihi : bay nahan àra ga

mañgalabakabu mis akaba Melefit a, ay anğalabakabu mis akaba Melefit ti akada ge Melkisedek ni. ¹⁶ Maslaña gani nani ti təfiyu àna Divi ya àbu məbəkiani a wakita ge Məwiz bu ni ndo : Divi gani nani ti təbiki ana mis hihiriken. Təfiyu maslaña gani nani ti adaba nan àbu àna njəda dal-dal, àmət day-day do. ¹⁷ Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi : Melefit àdəm :

« Nak ti bay mañgalabakabu leli akaba mis ga kanğay-kanğayani akada ge Melkisedek ya àgray ahaslani ni.‡ »

¹⁸ Nahkay ti Melefit àmbrəña Divi gayan nahan ya àdəfiki ana Məwiz ahaslani na, adaba Divi gani nani ti njəda gani àhəca ga magray ere ye ti Melefit awayay magrani na. ¹⁹ Divi ge Melefit ya àbu məbəkiani a wakita ge Məwiz ni bu ni ti èndeveriñ ere ye ti Melefit awayay ni lala do. Ègia nahkay ti Melefit àvia divi nahan ana leli ga mahədakfəñiana àtam ya ahaslani na. Divi gani nani ti məsəra ajənaki leli edediñ.

²⁰ Məsəra ajənaki leli edediñ ti adaba ka ya ti Melefit àfiyu Wur gayan ga mañgalabakabu mis akaba nan ni ti àmbada. Ay nday ndahan ni ti ni, àbiyu tay ti àmbaday ndo. ²¹ Ka ya ti Melefit àfiyu Wur gayan ni ti àmbaday ; àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit ni bu nahkay hi :

« Bay Melefit àmbada, àdəm :

“Nak ti bay mañgalabakabu leli akaba mis ga kanğay-kanğayani.”

Aməmbatkaba majalay ahər gayan gani nana day-day do.§ »

²² Melefit àra àmbada nahkay ti àwəlkabá pakama gayan akaba geli a keti. Gayan ya àgray nahkay ni ti àtam ya àwəlkabu pakama gayan akaba ge mis ahaslani ni. Məsəra àtam ya ahaslani ni ti adaba bay ya ti adəfiki ana leli Melefit amagray ere ye ti àdəm amagray ni edediñ ni ti Yezu.

²³ Nahkay day, nday ndahan ya tañgalabakabu mis akaba Melefit ni ti nday kay, adaba nday ti təpəs do, təmət. ²⁴ Ay Yezu ti apəs, nan àbu àna sifa, àmət day-day do ; amañgalabakabu mis akaba Melefit ga kanğay-kanğayani. ²⁵ Nahkay ti nday ya ti

tahədəkfəñiyu kè Melefit azuhva ga Yezu ya aŋgalabakabu tay akaba nañ ni ti, Yezu esliki mahəŋgay tay. Àmbrəñ mahəŋgay tay day-day do, adaba nañ àbu àna sifa ga kaŋgay-kaŋgayani, nañ àbu ahəŋgali Melefit ana tay kəlavad.

²⁶ Bay gədəkani ya àgəski ga maŋgalabakabu leli akaba Melefit ni ti Yezu. Nañ ti njələta, àgudar zlam do simiteni, nañ mis sulumani, àgray zlam akada ga ndam magudar zlam ni do, Melefit àzoru nañ driŋ agavəla. ²⁷ Nday gədəkani ndahañ ya taŋgalabakabu mis akaba Melefit ni ti, ahàr àdəm kəlavad tıslıñi zlam ana Melefit azuhva zlam magudarani gatay ni day kwa ti tıslıñi zlam azuhva zlam magudarani ge mis ndahañ ni. Ay Yezu ti ni aŋgalabakabu leli akaba Melefit ti nahkay do. Nañ ti àvi ahàr gayañ ana Melefit, àgəskabu ti təkədfəñ nañ kà təndal. Àgray nahkay ti sak bəlañ, amagrakivu va do. ²⁸ E Divi ge Melefit ya Məwiz àbəki ni bu ni ti Melefit àdəm mis hihirikenı tãŋgalabakabu mis akaba nañ, ay nday gani nani ti njədə gatay àhəca ga magray ere ye ti Melefit àwayay na. Nahkay kələñ gani Melefit àdəm pakama nahañ, àmbaday. Àna mbaday gani nani ti àfiyu Wur gayañ ga maŋgalabakabu mis akaba nañ ; Wur gayañ gani nani ti nañ àbu ga kaŋgay-kaŋgayani, èndeveriñaba ere ye ti Melefit awayay na àndava.

8

Melefit àwəlkabá pakama gayañ akaba geli àna Krist a

¹ Ere ye ti ahàr àdəm măsər lala ni ti nihi : Bay gədəkani ya *aŋgalabakabu leli akaba Melefit ni ti àbu. Nañ ti òru ànjəhad a hud melefıt bu, kà gəvay ge kərsi ge Melefit. Ànjəhad ti kà ahar ga daf ge Melefit, a mələñ ga gədəkani bu. ² Agray təwi ga maŋgalabakabu mis akaba Melefit ti a mələñ *njələtani ge Melefit bu. Mələñ *njələtani gani nani ti ahay *mıviceni ya mis hihirikenı tıvicey ka sarta ge Məwiz ni do : àləm ti Bay Melefit Melefıteni ; mələñ gani nani ti mələñ njələtani ge Melefit ededıñ.

* 8:5 Mahərana 25.40.

³ Gədəkani ga ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni lu ti təfiyu nañ ga məvi sədaga ana Melefit akaba misliñi zlam azuhva zlam magudarani ge mis. Ègia nahkay ti bay gədəkani ya aŋgalabakabu leli akaba Melefit ni ahàr àdəm nañ day məvi sədaga ana Melefit. ⁴ Tamal nañ àləbu a duniya bu ni ti akal nañ ègi bay maŋgalabakabu mis akaba Melefit do, adaba ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit təbu, təbiyu tay àna *Divi ge Melefit ya àbu məbəkiani a wakita ge Məwiz ni bu ni. ⁵ Ay ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit nday nani ti, mələñ njələtani ya tagraviyu təwi gatay ni ti e melefıt bu do. Mələñ gatay ni ti tələm ka mazavu ga mələñ njələtani ya a hud melefıt bu ni cilıñ. Nahkay ka ya ti Məwiz àwayay evıcey ahay njələtani ni ti Melefit àhi ahkado : « Ci day, ahàr àdəm kəgray dek akada ahay ya ti nədəfukki ka ya ti nak ka ahàr ga həma ni.* » ⁶ Ay nihi ti təwi ga Yezu ti gərgəri akaba gatay ndahañ ni simiteni. Melefit awəlkabu pakama gayañ məwenı akaba geli, awəlkabu ti àna təwi ga Yezu ; pakama ya *awəlkabu nihi ni ti àtam ya ahaslani ni, adaba ere gani ya ti Melefit àdəm aməgri ana leli ni ti àtam ere ye ti àdəm ahaslani amagray ni simiteni.

⁷ Nahkay ti pakama ge Melefit ya àwəlkabu akaba geli ahaslani ni ti àrakaboru ndo. Do ni ti, akal Melefit àwəlkabu pakama nahañ akaba geli do. ⁸ Ay àwəlkabá pakama nahañ na akaba geli ededıñ a. Àləgi ana ndam gayañ, àdəm nahkay hi : « Cəm day, nu Bay Melefit nəhi ma ana kəli. Sarta nahañ àbu ara ; ka sarta gani nani ti anəwəlkabu pakama məwenı akaba ga ndam goro, ndam *Izıreyel akaba ndam *Zəde ni dek. ⁹ Pakama ya anəwəlkabu akaba gatay ni ti gərgəri akaba pakama ya nəwəlkabu akaba ga ata bəñ gatay ahaslani ka ya ti nədəfəñja ahar ka tay a, nəhəlaya tay ka had Ezip a ni. Anəwəlkabu pakama nahañ akaba gatay ti adaba nday ndayani àna ahàr gatay təmbərəñ pakama goro ya nəwəlkabu akaba gatay ahaslani ni,

nahkay ti nu day nàmbrəŋ tay.

Nəhi ma hini ana kəli ti nu Bay Melefit.

¹⁰ Pakama məweni ya anəwəlkabu akaba ga ndam Izireyel

ka sarta gani nani ya amara ni ti nahkay hi :

Anagray ti tājalki ahàr ke Divi goro kəlavad,

kala àbu məbəkiani a məbərux gatay bu.

Enigi Bay Melefit gatay, nday day etigi ndam goro.

Nəhi ma hini ana kəli ni ti nu Bay Melefit.

¹¹ “Sər Bay Melefit” ti maslaŋa aməhi ana maslaŋa nahan e kidin gatay bu do simiteni.

Ku ana ndam ga kəsa gatay, ku ana bəza ga mən gatay nənğu ni atəhi ana tay do.

Adaba ku way way do e kidin gatay bu aməsər nu,

ku wur gəziteni, ku mis gəđakani aməsər nu.

¹² Anəmbərfəŋa zlam magudarani gatay na kà tay a ;

zlam gatay ya ti tàgray, àbəlafu do ni ti anəjalaki ahàr va do simiteni.† »

¹³ Ma ge Melefit hini ya àđəm ni ti àđəmki ka məwəlkabu pakama məweni. Gayan ya àđəm nahkay ni ti adafaki məwəlkabu pakama ya ahaslani ni ti midigweni. Ay zlam ya egia midigwena, àgray təwi va do ni ti atəmbərfəŋ, amələbi va bi.

9

Təwi ga manjalabakabu mis akaba Melefit ya tàgray ahaslani ni

¹ Ka ya ti Melefit *àwəlkabu pakama gayan akaba ga ndam *Izireyel ahaslani ni ti àđəfiki divi gayan ana tay ga *manjalabakabu mis akaba nan a ahay gayan bu. Ahay gani nani ti ka had. *

² Ahay gani nani ti huf gani mekelkabana àna azana. Məlan ye enjenjeni nahəma, təzalay məlan *njəlatani ; eslini ti təbəhad məlan məbəhadki *ceŋgel akaba tabəl ga məbəhadiki *dipeŋ ana Melefit. † ³ Məlan ye cə kama ga azana ni ti təzalay məlan

njəlatani àtam ndahan ni dek. Kəlan ga azana nahəma, ⁴ təfəkad zlam ga gru ya tazəbaki haf ya ezi àcər ni, ‡ təfəkad *sahar daya. § Sahar gani nani ti məbəki gru dek ; a huf gani bu ni ti zlam təvu mahkər : halaf ga gru akaba *man a huf gani bu ; aday ga *Aron ya àbay vay-vay ni, * akaba akur cə. Akur nday nani ti ma ge Melefit àki məbəkiani. Nahkay sahar gani nani ti təzalay *sahar ge Melefit ya adafaki àwəlkabu pakama gayan akaba ge mis ni. ⁵ Ke erma ga sahar ni təbəki mimiz ti Melefit məmbərfəŋa zlam ge mis ya tàgudar ka məsər gatay do na ; ka ahàr ga sahar ni tàgraya mazavu ge Serəbeŋ † a cə ; tàpađki kərpasla gatay ke erma ni. Serəbeŋ nday nani ti təđafaki Melefit nan àbu a məlan gani nani bu àna njəda gayan dek. Ay ti nəhiaba ma gana dek ana kəli a nihi fan do.

⁶ Tàra təslamala zlam na dek nahkay ti ndam manjalabakabu mis akaba Melefit ni təhuriyu a məlan ye enjenjeni ni vu kəlavad ga magray təwi gatay. ⁷ Ay a məlan ye cə ni vu ni ti bay gəđakani ga ndam manjalabakabu mis akaba Melefit ahuriyu ciliŋ. Ahuriyu ti sak bəlan a dəzani bu ; àhuriya ti ahàr àđəm abiaya mimiz ana Melefit a azuhva zlam gayan ya àgudar ka məsər gayan do ni akaba azuhva zlam ge mis ndahan ya tàgudar ka məsər gatay do ni. ⁸ Àna zlam nday nani ti *Məsuf Njəlatani adafaki ka ya ti məlan ye enjenjeni àbu mba ni ti divi ga məhuriyani a məlan *njəlatani ge Melefit ni vu àbi fan bi. ⁹ Zlam gani nday nani təzavu akaba ga sarta hini : mis takoru afa ge Melefit, tagri sədaga, təvi zlam ana ndam manjalabakabu mis akaba Melefit ni ti tisləŋi azuhva zlam magudarani gatay ni, ay ku tamal nahkay nənğu ni majalay ahàr gatay dek njələta do, nahkay zlam gatay ya tagray ni èsliki mendeveŋ ere ye ti Melefit awayay ni do. ¹⁰ Zlam gani nani dek ya tagray ni ti ma àki ka zlam məzumani, ka zlam miseni akaba ka baray gərgərani. Nani ti təwi ge

† 8:12 Zeremi 31.31-34. * 9:1 Təđəmki ma hini ti ka ahay ge Melefit ya tàgray a huf gili bu ka sarta ge Məwiz, təsawaday àna nan ni. Mənjay Mahərana 26.1-30. † 9:2 Mənjay Mahərana 25.23-40. ‡ 9:4 Mənjay Mahərana 30.1-6. § 9:4 Mənjay Mahərana 25.10-16. * 9:4 Mənjay Macalani 17.23. † 9:5 Serəbeŋ ti zlam àna sifa ya tajəgay məlan njələtani ni, kərpasla təfəŋ kà tay. Nday *məslər ge Melefit do. Mənjay Mahərana 25.18-20.

mis hihirikeni ya tagray ni cilin ; Melefit agəskabu hayaŋ, duk abivoru ana vad ya aməmbatkaba ni.

Àna mimiz ge Krist ti Melefit àwəlkabu pakama maweni akaba ge mis

¹¹ Ay nihi ti *Krist àra. Naŋ ti Bay gəđakani ya aŋgalabakabu mis akaba Melefit ni, ku nihi naŋ àbu agri zlam sulumani ge Melefit ana leli. Àhuriya a ahay ge Melefit va ; ay ahay gani nani ti gəđakani àtam ya ka had ni, araŋa magədavani àki bi. Ahay nani ti mis hihirikeni àləm do ; nahkay ahay gani nani ti a duniya bu do. ¹² Àra àhuriya a ahay gani nani va ti àhuriyu a mələŋ *njəlatani ge Melefit ni vu. Àhuriyu ti àna mimiz ga vugul akaba ga bəza sla ya tislifi ana Melefit ni do ; àhuriyu ti àna mimiz gayaŋ ya àŋgəzaya ka ya ti àmət kà təndal ni. Àmət nahkay ti, àhəŋga leli a ga kaŋgay-kaŋgayana àndava, àhuriyu a mələŋ *njəlatani ge Melefit ni vu sak bəlaŋ ti èslia. ¹³ Ka ya ti mis àgudara zlam a, ègia naŋ njəlata kè eri ge Melefit do nahəma, ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni tiguceki mimiz ga vugul akaba ga kokur, təkəki viti ga sla walani daya. Nahkay vu gayaŋ egi njəlata kè eri ge Melefit. ¹⁴ Mimiz ge Krist ti àtam mimiz ga zlam ga gənaŋ sak kay do waw ? Krist ti àgudar zlam do simiteni, ay àvi ahàr gayaŋ ana Melefit ti təkəđ naŋ ; àgray nahkay ti àna njəđa ga *Məsuf ge Melefit ; Məsuf gani nani ti naŋ àbu ga kaŋgay-kaŋgayani. Krist àvia ahàr gayaŋ ana Melefit a nahkay ti, àgray ti ku majalay ahàr geli day mīgi njəlata ni ; nahkay ti màgray zlam ya azoru leli e kisim vu ni va ba ; məgri təwi ti ana Melefit. Melefit ti naŋ Bay ga sifa !

¹⁵ Ègia nahkay ti Melefit *àwəlkabu pakama gayaŋ maweni akaba ge mis ; àwəlkabu ti àna təwi ge Krist. Àwəlkabu ti ndam ya ti azalay tay ni təŋgət zlam sulumani ya àđəm aməgri ana tay ni ; zlam nday nani ti atələbu ga kaŋgay-kaŋgayani. Melefit aməgri ana tay nahkay ti azuhva

kisim ge Krist, adaba àna kisim gayaŋ ni ti àpəla zlam ge mis ya təgudar ka sarta ya Melefit àwəlkabu pakama maweni akaba gatay faŋ ndo ni.

¹⁶ Nahkay day, bi mis nahaŋ wudaka amət ti àđəm ahəmamam ndam gayaŋ tèdevu zlam gayaŋ ni. † Ay tamal maslaŋa gani àmət faŋ ndo ni ti ndam gani tislifi medevu zlam gayaŋ ni do. ¹⁷ Nahkay tamal àmət faŋ ndo ni ti ma gayaŋ ya àđəm ni masakani hayaŋ. Ka ya ti maslaŋa gani naŋ àbu àna sifa mba ni ti mis tèdey zlam gayaŋ ni faŋ do. ¹⁸ Pakama ge Melefit ya àwəlkabu akaba ge mis ni day nahkay. Ka ya ti àwəlkabu pakama gayaŋ enjenjəni akaba ge mis ni ti təkəđ zlam, tigucey mimiz gani. ¹⁹ Ka ya ti Məwiz èjeŋgey *Divi ge Melefit dek kè meleher ge mis nahəma, àgray akada ge Melefit ya àhi ni : àzay mimiz ga vugul akaba ga bəza sla, àcahkiviyu yam, àzay eŋguc ga zlam ga gənaŋ ndizeni, àwəlki ka aday, atəliyū e mimiz ni vu juđ mək èguceki ka Wakita ge Melefit ni ; èguceki ke mis ni dek daya. ²⁰ Àđəm : « Mimiz hini ti Melefit àwəlkabu pakama gayaŋ akaba gekəli àna naŋ ; àđəm gəsumkabu pakama gayaŋ ni dek kwa.Š » ²¹ Èguceki mimiz ni ka ahay ge Melefit akaba ka zlam ya təvu a ahay ni bu, tagray təwi àna tay ni dek daya. ²² Nahkay ti Melefit àđəm e Divi gayaŋ ni bu, ku mam day mam tiguceki mimiz day ti egi njəlata. Ere ye ti tiguceki mimiz do ni ti àbi kay bi. Tamal təkəbaya mimiz a ndo ni ti Melefit àmbərfəŋa zlam magudarani ge mis ni kà tay a do simiteni.

Krist ti àvi ahàr gayaŋ ana Melefit azuhva zlam magudarani ge mis

²³ Nahkay zla nahəma, zlam nday nani ya ka had ni ti mazavu ga zlam ya a hud melefit bu ni cilin, ay ku tamal nahkay nəŋgu ni ahàr àđəm tīgi njəlata àna mimiz ya tiguceki ka tay ni. Nahkay day, tamal leli mawayay mahəđakfəŋiyu kà zlam zlamani ya e melefit bu ni ti ahàr àđəm təkəbaya

† **9:16** Àna ma Gres ya təkəki ahalay ni ti tədəm « diateke. » Ma gani nani ti awayay adəmvaba mawəlkabu pakama, awayay adəmvaba pakama ge mis ya àđəm ahəmamam tèdey zlam gayaŋ ka ya ti àmət ni daya ; ma gani bəlaŋ. Nahkay təkəgkabu zlam nday nani cəeni, tədəm tamal zlam ahkay do ni mis àmət faŋ ndo ni ti təkədi slimi ana pakama gani do.

Š **9:20** Mahərana 24.8.

mimiz sulumana àtama ga zlam ga gənwaw na. ²⁴ Ahay ge Melefit ya *Krist àhuriyu ni ti mis tələm do. Ahay ge Melefit ya mis tələm ni ti mazavu ga mələŋ *njəlatani ya a huđ melefit bu ni ciliŋ. Krist àhuriyu ti a huđ melefit vu ; ku nihi naŋ àbu eslini kè meleher ge Melefit ga məjənaki leli. ²⁵ Gədəkani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ti ahuriyu a mələŋ *njəlatani ge Melefit ya mis tələm ni vu sak bələŋ a dəzani bu ; ahuriyu ti àna mimiz gayaŋ gayaŋani do. Ay Krist ti àgray nahkay ndo ; àvi ahàr gayaŋ ana Melefit sak kay ndo. ²⁶ Nahkay do ni ti kwa ka mənjəki ga duniya akal Krist acakay daliya sak kay, ay àgray nahkay ndo. Acakay daliya ti sak bələŋ, kələŋ gani amacakay va do ; àcakay ti ga madafakiani duniya ara andav wudak. Àra ti ga məvi ahàr gayaŋ ana Melefit ti magudar zlam ge mis ni mələbi va bi. ²⁷ Mis hihirikeni lu amət sak bələŋ ciliŋ, kələŋ gani Melefit amagrafəŋa seriya. ²⁸ Nahkay day Krist àvi ahàr gayaŋ ana Melefit ti sak bələŋ ; àgray nahkay ti, ti Melefit məmbərfəŋa zlam magudarani ge mis a kay. Ay a vad nahaŋ ti Krist amaŋga. Amaŋga ti azuhva zlam magudarani va do ; amaŋga ti ga mahəŋgay ndam gayaŋ ya tajəgay naŋ ni.

10

¹ *Divi ge Melefit ya Məwiz àbəki ka wakita gayaŋ ni ti mazavu ga zlam sulumani ya Melefit aməgri ana leli ni ; Divi gani àdəfiki zlam sulumani ge Melefit ni ana leli lala do. Adaba mam, kilevi təbu takoru kè meleher ge Melefit, tislifi zlam kilevi, təmbrəŋ day-day do ; ay zlam nday nani ya tagray ni ti èndeveriŋ ere ye ti Melefit awayay ni dek do. ² Tamal ti èndeveriŋ ere ye ti Melefit awayay ni ti, akal təmbrəŋ mislifi zlam ana Melefit, adaba giri-giri ti ndam ya ti Melefit àmbərfəŋa zlam magudarani gatay ni kà tay a ni ti akal təsər tigia njəlatana kè eri ge Melefit a àndava, zlam magudarani gatay àbi va bi. Ay tagray nahkay do ; təbu tislifi zlam kekileŋa. ³ Təbu tislifi zlam ana Melefit kilevi ti, agray ti təjalaki ahàr kilevi ka magudar

zlam gatay, təsəra nday ndam magudar zlam kekileŋa. ⁴ Nahkay ti məsəra mimiz ga kokur akaba ga vugul ti àgray ti Melefit məmbərfəŋa zlam magudarani ge mis na kà tay a koksah.

⁵ Nahkay zla nahəma, ka ya ti *Krist àra a duniya va ni ti àhi ana Melefit ahkado :

« Zlam ge mis ya tislifiŋək ni akaba sədaga gatay ya təgruk ni ti kawayay do, kəgra ti tiwi nu sawaŋ.

⁶ Zlam ge mis ya tislifiŋək ahkay do ni ya teviyekək azuhva zlam magudarani gatay ni ti àbəlafuk do.

⁷ Nahkay nədəm : Bay Melefit goro, nu hi, nu ka ahàr divi, nakoru ti ga magray ere ye ti kawayay ni. Bay ya ti tədəmki ma a huđ ga wakita gayak ni bu ni ti nu.* »

⁸ Ka mənjəki ga pakama hini ti àdəm : « Zlam ge mis ya tislifiŋək ni, sədaga gatay ya təgruk ni, ahkay do ni zlam gatay ya teviyek azuhva zlam magudarani gatay ni ti kawayay do ; zlam nday nani ti təbəlafuk do. » Ay məsəra zlam nday nani dek ti tagray akada ge Melefit ya àhi ana tay grum e Divi gayaŋ bu ni. ⁹ Adəm keti : « Nu hi, nu ka ahàr divi, nakoru ti ga magray ere ye ti kawayay ni. » Adəm nahkay ti, adafaki zlam ya ti təgri ana Melefit ahaslani ni ti ègia zlam masakana ; nihi ti ahàr àdəm təgri zlam məweni sawaŋ. ¹⁰ Nahkay ere ye ti Melefit àwayay ni ti Yezu Krist àgra : àvi ahàr gayaŋ ana Melefit sak bələŋ həya. Àra àvia ahàr gayaŋ a nahkay ni ti leli migia ndam njəlatana ge Melefit a.

¹¹ Bay maŋgalabakabu mis akaba Melefit lu naŋ àbu ecik kəlavad, eslifi zlam sak kay ana Melefit, eslifi kəlavad nahkay. Ay zlam ya ti eslifi ana Melefit ni èsliki magrani ti Melefit məmbərfəŋa zlam magudarani ge mis ni kà tay a do simiteni. ¹² Ay Krist ti àgray akada gatay ni ndo : naŋ ti àvay ahàr gayaŋ sak bələŋ ti Melefit məmbərfəŋa zlam magudarani ge mis ni kà tay a ; àra àva ti ànjəhad digəs kà ahar ga dəf ge Melefit a mələŋ ga gədəkani bu ga kaŋgaykaŋgayani. ¹³ Melefit àhi : « Ndam ezir gayak ti anabəhad tay kè meleher gayak akada

* **10:7** Limis 40.7-9. † **10:13** Mənjay Limis 110.1.

ga zlam ga bay ya abəki asak ni, ti kâcəlki ka tay.† » Nihi ti naŋ àbu ajəgay sarta gani nani. ¹⁴ Àva ahàr gayan a sak bəlan ti, àgray ti nday ya ti ahəngay tay ni ti tīgi ndam *njəlatani ge Melefit ga kaŋgay-kaŋgayani. Nahkay ti èndeveriŋa təwi ge Melefit ya awayay na dek.

¹⁵ *Məsuf Njəlatani day adəfiki ana leli zlam nday nani jiri ededīŋ. Ere ye ti adəm enjenjeni ni ti nihi :

¹⁶ « Bay Melefit adəm :

“Pakama məweni ya anəwəlkabu akaba gatay

ka sarta gani nani ya amara ni ti nahkay hi :

anagray ti təjalaki ahàr ke Divi goro kəlavad,

amanjəhadiviyu ana tay a məbəruf bu.” »

¹⁷ Adəm keti :

« Zlam magudarani gatay ahkay do ni zlam gatay ya ti təgray abəlafu do ni ti anəjalaki ahàr do simiteni.‡ »

¹⁸ Nahkay ti Melefit àmbərfəŋa zlam magudarani ge mis ni kà tay a. Ègia nahkay ti ahàr adəm təgri sədaga ana Melefit ti məmbərfəŋa zlam magudarani nday nani kà tay a va do.

Məfəki ahàr ke Melefit, mahədəkfəŋiyu

¹⁹ Bəza ga mmawa, nahkay ti məsəra Melefit àvia divi ana leli ga mahədəkfəŋiyana kà gəvay a məlan gayan *njəlatani ni va. Divi gani nani ti àvia ana leli a azuhva mimiz ga Yezu ya àŋgəzaya ka ya ti *tədarfəŋ naŋ kà təndal ni. ²⁰ Divi gani nani ti divi məweni, nday ya ti e divi gani nani bu ni ti təŋgət sifa. Divi gani nani ti Yezu àzləkiaba ana leli a. Ka ya ti àmətfəŋ kà təndal ni ti azana ga mahay ga məlan *njəlatani ge Melefit ni ègəzlehva : azana gani nani ti kala vu ga Yezu. Yezu àmət ti mis təhədəkfəŋiyu kə Melefit : àmət nahkay ti ègəzlehkaba azana ya àcafəŋa mis ga mahədəkfəŋiyani kə Melefit a ni. ²¹ Naŋ ti Bay gədəkani ya aŋgalabakabu ndam ge Melefit akaba Melefit ni. ²² Ègia nahkay ti mahədəkumfəŋiyu. Mahədəkumfəŋiyu ti àna huđ bəlan, məfumki ahàr geli dek. Adaba Yezu àgray ti mīgia njəlatana, məjalay

ahàr magədavani va do ; àbara leli àna yam njəlatana daya. ²³ Məsəra Melefit aməgri zlam sulumani ana leli ; məhumioru ma gani ana mis vay-vay, məmbrəŋ ba, adaba Bay ya ti adəm aməgri zlam nday nani ana leli ni ti Melefit ; naŋ ti àmbat ahàr day-day do. ²⁴ Ahàr adəm ku way way do e kidīŋ geli bu məfi ahàr ana maslaŋa nahan, məvi njədə ana mis e kidīŋ geli bu ga mawayay mis ndahan akaba ga məgri zlam sulumani ana mis. ²⁵ Məmbərəŋum macakalavani ba. Mis ndahan ti təmbrəŋa, ay leli ti məgrum akada gatay ni ba. Kəsəruma vad ga Bay geli ya amara ni ènjia wudak, nahkay zla nahəma məmbrəŋum macakalavani ba ; ahàr adəm ku way way do e kidīŋ geli bu məvi njədə ana maslaŋa nahan.

²⁶ Leli ti məsəra jiri ge Melefit ya əgri ana leli na. Nahkay tamal magudar zlam zakw nahəma, məsliki məgri sədaga ana Melefit ti məmbərfəŋa zlam magudarani geli ni kə leli a va do. ²⁷ Tamal mis əgudara zlam a nahkay ti maslaŋa gani məgray aŋgwaz dal-dal, adaba Melefit amagrafəŋa seriya, aku gədəkani aməzum tay akaba ndam ya təgəskabu ma ge Melefit va do ni dek. ²⁸ Kəsəruma, tamal mis əgra zlam ya ti Melefit àcafəŋa mis ga magrana e *Divi gayan ya Məwiz abəki ni bu na, mək mis cə məhkər təgrakia sedi a ti takad naŋ huya, àsi cicihi ana mis do. ²⁹ Nahkay ti tamal mis àcəlki ka Wur ge Melefit a, əzay naŋ akada zlam masakani ni ti Melefit amatrađ naŋ do waw ? Amatrađ naŋ ti dal-dal àtam ya atrađ maslaŋa ya ti əgəskabu Divi gayan do ni, adaba maslaŋa gani nani ti ègia mis njəlatani ge Melefit azuhva mimiz ga Yezu a, ay àmənjələŋ ke mimiz gani nani akada zlam masakani sawan. Ana mimiz gani nani ti Melefit àwəlkabá pakama gayan akaba geli a, adəm amahəngay leli àna naŋ. *Məsuf Njəlatani əgria *sulum ge Melefit ana maslaŋa gani nana, ay maslaŋa gani èndivia Məsuf Njəlatani na sawan. ³⁰ Məsəra, Melefit adəm : « Bay ya ti atrađvù mis, ahəŋgrivù zlam magudarani ana tay ni ti nu. » Àbu məbəkiani keti : « Bay Melefit amagrafəŋa seriya kà ndam gayan

‡ 10:17 Zeremi 31.33-34. § 10:30 Mimbiki 32.35-36.

a.Š » ³¹ Melefit ti naŋ Bay ga sifa : njɛda gayan̄ àtam ga zlam ni dɛk. Tamal àgɛsa mis a awayay matraɓ naŋ ti maslaŋa gani amacakay daliya dal-dal, daliya nahan̄ àbi àtam daliya gani nani bi.

³² Sərumki ka sarta ya ti kicɔm pakama ge Melefit enji, kəgəsumkabu ni. Ka sarta gani nani ti mis tɛgria daliya gərgəri kay ana kɔli a, ay ti kɛbɛsɔma. ³³ Sarta ndahan̄ tɛndivia kɔli a, tɛgria daliya ana kɔli kɛ eri ge mis a dɛk ; sarta ndahan̄ kəvumia njɛda ana mis ndahan̄ ya ti tɛcakay daliya akada nani na. ³⁴ Ndam ya tɛbiyu tay a dan̄gay vu ni ti tɛsia cicihi ana kɔli a, kəjənumkia tay a. Ka ya ti mis tɛhəlfəŋa zlam gekɔli kɛ kɔli a ni ti kəgəsumkabá àna məmərana, adaba kəsəruma, lekɔlɔm kəbum ana zlam sulumani àtam ya ti tɛhəlfəŋa kɛ kɔli a ni. Zlam sulumani nday nani ti tan̄jəhad̄ ga kan̄gay-kan̄gayani. ³⁵ Nahkay zla nahəma, kəmbərəŋum məfumki ahàr ke Melefit ba, adaba tamal kəmbərəŋum məfəki ahàr do ni ti aməgri zlam sulumani kay ana kɔli azuhva nani. ³⁶ Ere ye ti ahàr àdəm kəgrum ni ti nahkay hi : zum njɛda gekɔli dɛk ga moroni kama kama. Tamal kəgrum nahkay ti akəgrum ere ye ti Melefit awayay ni, nahkay ti akəŋgətum ere ye ti Melefit àdəm aməvi ana kɔli ni. ³⁷ Melefit àdəm : « Kama gəzit ti Bay ya ti ara ni amara, ènjia wudak.

Sarta gani àbi kay va bi.

³⁸ Maslaŋa ya ti nɛdəm naŋ jireni, afəku ahàr ni ti anəvi sifa.

Ay tamal maslaŋa gani àmbərəŋa nu a ti anəgəskabu naŋ va do.* »

³⁹ Ay leli ti leli ndam ya ti təmbərəŋ Melefit, tijiji ni do. Leli ti ndam ya ti tɛfəki ahàr ke Melefit ni, nahkay Melefit amahəŋgay leli, aməvi *sifa ya àndav day-day do ni ana leli.

11

Məfəki ahàr ke Melefit

¹ Məfəki ahàr ke Melefit ti awayay adəmvaba mam ? Tamal məfəki ahàr ke Melefit ti məsəra leli məbu àna zlam ya ti Melefit àdəm aməvi ana leli ni àndava. Ku tamal mɛpi zlam nday nani faŋ do nəŋgu

ni, məsəra təbu ededɛŋ ededɛŋeni. ² Ndam ge Melefit ya ahaslani ni tɛfəkia ahàr a nahkay, mək Melefit àzləbay tay azuhva məfəki ahàr gatay ni.

³ Leli day məfəki ahàr ke Melefit. Məsəra Melefit àgraya mələŋ na dɛk àna ma gayan̄ ya àdəm na. Nahkay məsəra zlam ya ti mipi ni ti Melefit àgraya àna zlam ya mɛpi do na.

⁴ Abel day àfəkia ahàr ke Melefit a. Nahkay ti àgri sɛdaga ana Melefit àtam ga *Kayiŋ ya àgri ni àna sulumani. Abel àra àgra nahkay ti Melefit àzləbay naŋ azuhva sɛdaga gayan̄ ni, àdəm naŋ ti mis jireni. Ku tamal Abel àmɛta nəŋgu ni, ku kani day naŋ àbu adəfiki məfəki ahàr ke Melefit ana leli.

⁵ *Enok day àfəkia ahàr ke Melefit a. Nahkay ti Melefit àzaba naŋ a duniya ba, àmɛt ndo. Naŋ àbi ka duniya va bi, adaba Melefit àzoya naŋ a gavəla. Ay ku ka ya ti Melefit àzoru naŋ faŋ ndo nəŋgu ni, Melefit àzləba naŋ a, àdəm naŋ mis sulumani. * ⁶ Tamal mis àfəki ahàr ke Melefit do ni ti Melefit àzləbay naŋ do, àdəm naŋ mis sulumani koksah. Adaba ku way way do awayay ahədakfəŋiyu kɛ Melefit nahəma, ahàr àdəm maslaŋa gani məfəki ahàr, məgəskabu Melefit naŋ àbu, məsər Melefit agri zlam sulumani ana nday ya ti tadəbay naŋ ni.

⁷ Nəwi day àfəkia ahàr ke Melefit a, nahkay ti àgəsikia ma. Ka ya ti Melefit àdəfiki zlam ya ti àgrava faŋ ndo ni ti Nəwi àgraya *slalah ga yam a, tɛhuriyu akaba ndam ga huɗ ahay gayan̄, mək Melefit àhəŋgay tay. Nəwi àra àfəkia ahàr ke Melefit a nahkay ti, Melefit àdəm naŋ mis jireni ; nahkay ere ye ti Nəwi àgray ni ti adafaki ndam ga *duniya ti nday ndam jireni do.

⁸ Abraham day àfəkia ahàr ke Melefit a. Nahkay ti ka ya ti Melefit àzalay naŋ ni ti Abraham àgəsikia ma. Àsləka ka had̄ gayan̄ a, òru ka had̄ ya ti Melefit àdəm aməvi ni. Àsər mələŋ ya ti akoru ni do, ay ku tamal nahkay nəŋgu ni òra. ⁹ Azuhva məfəki ahàr gayan̄ ni ti ànjəhad̄ ka had̄ ya ti Melefit àdəm aməvi ni, ay ànjəhad̄ ti akada naŋ zal mirkwi : ànjəhad̄ a ahay miviceni bu. Wur gayan̄ Izak, kələŋ gani wur huɗ

* 10:38 Habakuk 2.3-4. * 11:5 Məŋjay Məŋjəkiani 5.24.

gayan Zekup day tãnjahad a ahay miviceni bu akada gayan ni : nday day Melefit àhi ana tay aməvi had ya ti àdəm aməvi ana Abraham ni ana tay. ¹⁰ Abraham ànjəhad a ahay miviceni bu ni ti adaba ahətay sarta ya ti atafəkad kəsa nahan ni ; kəsa gani nani ti asak ga ahay gani mafəkadani lala. Àsər ahəmamam tələm ahay ga kəsa gani nani ti Melefit, amələmaya ahay nday nana ti nan gani daya.

¹¹ Sara day àfəkia ahàr ke Melefit a. Nahkay ti Melefit àgray ti mīwi wur. Nan ti dəgəlani, medeweleni daya, ay ku tamal nahkay nəngu ni Melefit àgray ti mīwi wur ; àgray ti adaba Sara àgəskabá ere ye ti àdəm aməgri na amagray ededīn. ¹² Nahkay ti ku tamal Abraham nan bəlan, nan medeweleni herem-herem nəngu ni, bəza hud gayan tigi kay. Nday kay akada bon gur ya a hud melefit bu ni, ahkay do ni akada wiyān ga zalaka, təcāl koksah.

¹³ Mis nday nani dek ti təfəki ahàr ke Melefit, duk àbivoru ana kisim gatay təmbrənj məfəki ahàr gatay ni ndo. Ka ya ti təmət ni ti təngət zlam ge Melefit ya ti àdəm aməvi ana tay ni fan ndo ; təsəra zlam nday nani atələbu akada zlam ya ti tìpioru drin ni cilin, mək təmər vu àna nan. Tədəm nday ndam mirkwi, kəsa gatay àbi a duniya bu bi. ¹⁴ Gatay ya ti tədəm nahkay ni ti adafaki nday təbu tājəgay had gatay gatayani. ¹⁵ Tamal təjalakia ahàr ka had gatay ya təmbərbiya na ti akal tislakia man gona eslina. ¹⁶ Ay nihi ti tawayay had sulumani ya àtam ndahan ni ; had sulumani nani ti e melefit bu. Nahkay ti Melefit awayay ti təzalay nan Bay Melefit gatay, təzalay nan nahkay ti àbəlafənj dal-dal. Àslamalia kəsa sulumani ana tay a ededīn a.

¹⁷ Abraham àfəkia ahàr ke Melefit a. Nahkay ti àgəskabu mislini wur gayan Izak. Melefit àhi mągray nahkay ti àhəlfənja eyə a, awayay ti Abraham mądafaki ahəmamam afəki ahàr ni. Izak ti wur ga Abraham nan bəlan, nahan àbi, Melefit àhi ana Abraham aməvi bəza hud kay ti àna nan, ¹⁸ àdəm : « Akəngət bəza hud

gayak ti àna Izak.† » Ku tamal nahkay nəngu ni, Abraham àgəsikia ma ana Melefit a, ¹⁹ adaba àhi ana ahàr Melefit ti esliki mahəngaraba mis e kisim ba tata. Abraham àra àfəkia ahàr a nahkay ti Melefit àhəngri wur gayan ni. Ge Melefit ya àhəngri wur ga Abraham ni ti adafaki ere ye ti amagravu kama kama ni.

²⁰ Izak day àfəkia ahàr ke Melefit a. Nahkay ti àgri *sulum ge Melefit ana ata Zekup nday ata Eseyə : àdəmki ma ka zlam ya amagrakivu ka tay ni.

²¹ Zekup day àfəkia ahàr ke Melefit a. Nahkay ti àgri sulum ge Melefit ana bəza ge Zuzef cəeni. Àgri ana tay ti ka ya ti awayay endevervu ni ; àra àgria sulum ge Melefit ana tay a ti àjakvu àna aday, àhəngrioru ahàr a had ana Melefit. ‡

²² Zuzef day àfəkia ahàr ke Melefit a. Nahkay ti àdəm ndam *Izireyel ataslaka ka had Ezip a. Àdəm ma gani nani ti ka sarta ya ti awayay endevervu ni ; àdəm ka ya ti ataslaka ni ti təhəla aslat gayan a.

²³ Ata bənj ge Məwiz day təfəkia ahàr ke Melefit a. Nahkay ti təngah nan kiyi mahkər. Təngah ti adaba wur ni àbəlāy ; *Faron bay məgur had ni àdəm tábazl bəza ga ndam Izireyel, ay ti tàgrafənja an gwaz kà ma gana ndo.

²⁴ Məwiz day àfəkia ahàr ke Melefit a. Nahkay ka ya ti ègia gədakana ni ti àwayay ti tədəm nan wur ga wur ga Faron ni va ba. ²⁵ Àwayay ti hojo təgri daliya akada ya təgri ana ndam Izireyel ndahan ni ere gani ti amər vu àna zlam magudarani ni, adaba zlam magudarani ti avay məmərani gəzit cilin. ²⁶ Àhi ana ahàr hojo təgri daliya akada ya ti təgri ana *Krist ni ere gani ti an gət elimeni ga had Ezip ni dek ni. Àjalaki ahàr ti ka zlam sulumani ge Melefit ya aməgri azuhva məfəki ahàr gayan ni.

²⁷ Məwiz àfəkia ahàr ke Melefit a. Nahkay ti àslaka ka had Ezip a. Ku tamal bay ga had ni àzumkia bər uv a nəngu ni, àgrafənja an gwaz a ndo. Məwiz àmbrənj məfəki ahàr gayan ni ndo, ègia akada èpia Bay Melefit, nan ya ti èpivu do na. ²⁸ Məwiz àra àfəkia ahàr ke Melefit nahkay ni ti àgray

† 11:18 Mənjəkiani 21.12. ‡ 11:21 Mənjay Mənjəkiani 47.31.

ti ndam Izireyel tâgray *Pak ye enjenjeni ni : tãbãki mimiz kã mahay gatay. Tãgray nahkay ti, ti *mãslãr ge Melefit ya àslãrbiyu ga mabazl bãza meykweya ni ãnjifiñ kã bãza gatay ni ba.

²⁹ Ndam Izireyel tãfãkia ahãr ke Melefit a. Nahkay ti tãslãkaba a Dãluv Ndizeni ni ba ; tãslãkaba ti akadã ka had mikãleni, yam àbi ka mãlañ gani bi. Ay ka ya ti ndam Ezip tawayay maslãkabana ni ti yam ni àndaba tay a ðek, tãmãta.

³⁰ Azuhva mãfãki ahãr ga ndam Izireyel ni ti gudu ga kãsa Zeriko àmbãd. Àmbãd ti adaba ndam Izireyel ni tãfãkia ahãr ke Melefit a, tãveliña kãsa na vad adãskãla. ³¹ Rahap wal hala ni day àfãkia ahãr ke Melefit a. Nahkay ti a vad ya ti ndam Izireyel tãbazl ndam ya ti tãgãskabu ma ge Melefit do ni ti tãkad nañ ndo. Tãkad nañ ndo ni ti adaba àfia ahãr ana ndam Izireyel ya tãslãroru tay ga mãmãnjiyu had na, àdafaki tay ndo.

³² Nihi ti nãdãmkiyu mam ? Sarta àbi ga mazlapakiani bãlañ àna bãlañ ka ata Zedeyon, Barak, Samson, Zefte, Devit, Semiyel akaba ndam ndahan ya tãhãngaray pakama ge Melefit ni bi. ³³ Nday nani ðek ti tãfãkia ahãr ke Melefit a, nahkay ti mis ndahan e kidiñ gatay bu tãyefiña kã ndam ga had ndahan a, mis ndahan tãgrafãña seriya kã mis àna jiri a, mis ndahan tipia zlam sulumani ya Melefit àdãm amãgri ana ndam gayan na, mis ndahan tãkadfãñva kã mazlahku a, tãtama tay àna njãda, ³⁴ mis ndahan tãtamfãña kã aku ya agãs zlam gãdãk-gãdãk na, ãnjifiñ kã tay ndo, mis ndahan tãtamfãña kã mis ya ti tawayay tabazl tay àna maslalam a na. Ka ya ti njãda àfãñ kã tay bi ni ti Melefit àvia njãda ana tay a ; ka ya ti tãgray silik ni ti tãgrafãña añgwaz kã mis ndahan a ndo simiteni ; tãgara ndam silik ga had ndahan a kay. ³⁵ Wãl ndahan tipia ndam gatay ya tãmãt, tãngaba e kisim ba na.

Ay mis ndahan ti ni ndam ezir gatay tãgria daliya kay ana tay a, tãmãta àna nañ a ; tamal mis nday nani tãmbrãña mãfãki ahãr gatay ke Melefit a ni ti akal ndam ezir ni tãmbrãña tay a, ay tãmbrãñ mãfãki ahãr gatay ni ndo, adaba tawayay sifa mãweni ya Melefit amãvi ana tay ni, tãdãm sifa gani

nani àtam sifa ya a duniya bu ni. ³⁶ Mis ndahan e kidiñ gatay bu tãcaka daliya gãrgãri a kay : mis tãyefiña kã tay a ; tãzlãba tay àna kurupu a ; tãwãla tay àna jejirbi a ; tãbiya tay a dañgay va ; ³⁷ tãzligia tay àna akur a, tãmãta àna nañ a ; tãkelkaba tay àna si a ; tãbazla tay àna maslalam a. Mis ndahan ti ni tãsawadã satat, tãbakabu ambãl ga tãmbak ahkay do ni ga awak. Zlam ahãci tay, mis tãgria daliya ana tay a kay, tãmãnjalãñ kã tay akadã nday kãrá. ³⁸ Nday ti tãdevu satat a huð gili bu akaba a hãma bu ; tãnjãhad a ahuzl bu ahkay do ni e evid bu. Nday ti mis sulumani, giri-giri akal tanjãhad a mãlañ sulumani ya àtam duniya hini àna sulumani ni bu.

³⁹ Mis nday nani ðek ti Melefit àzlãba tay a, àdãm nday ndam gayan sulumani adãba tãfãkia ahãr a. Ay tãngãt zlam sulumani ge Melefit ya àdãm amãvi ana ndam gayan ni ndo. ⁴⁰ Tãngãt ndo ni ti adaba Melefit awayay mendeveriñ tãwi gayan ya agri ana mis ðek ni ka ahar bãlañ. Àslamalia zlam sulumani ana leli a, àtam zlam sulumani ya ti tãdãm amãvi ana tay ni ; nahkay awayay ti nday day tãngãt zlam sulumani gani nani ka sarta ya ti leli amãngãt ni.

12

Mãmbrãñ mãfãki ahãr ka Yezu ba

¹ Ègia ndam nday nani ðek tãfãkia ahãr ke Melefit a, kala tãbu akaba leli, tãdãfiki divi ana leli nahãma, mãmbrãñ zlam ya ti acafãña leli ga moroni kama kama na ðek. Mãmbrãñ magudar zlam daya, adãba magudar zlam ti agãs leli akadã ga adak ya agãs azana ni. Ahãr àdãm mãcuhwaki ke divi ya ti Melefit àdãfiki ana leli ni, mãmbrãñ ba. ² Mãmãnjumlãñoru ka Yezu. Àvi divi ana leli ga mãfãki ahãr ke Melefit ti nañ ; Bay ya ti èndeveriñ tãwi ge Melefit ya agri ana leli ni ti nañ gani daya. Àgãskabã ti *tãdarfãñ nañ kã tãndal, àjalaki ahãr ke mimili gani ndo simiteni ; àjalaki ahãr ti ka mãmãrani ge Melefit ya amãvi ni. Melefit ti nañ àbu manjãhadani e kãrsi gayan bu, agur zlam ðek ; nihi ti Yezu nañ digusa kã ahar ga ðaf gayan a mãlañ ga gãdãkani bu.

³ Jalumki ahàr ka Yezu. Nañ ti ndam magudar zlam tàgria daliya kay, ay ti èbesa. Tamal kajalumki ahàr ti ahar amadəgafəŋa kè kəli a do, akamətaɓum do. ⁴ Lekuləm kəbum kəkadumfəŋva kà zlam magudarana, ay kekileŋa ku mis bəlanj e kidiŋ gekəli bu tekeɗi àmət azuhva kadvu nani faŋ ndo timey. ⁵ Jalumki ahàr ka pakama ge Melefit ya àhi ana kəli, avi njəɗa ana kəli akada ga bəŋ ga bəza ya ahi ma ana bəza gayan ni ; ma gani nani ti nahkay hi : « Wur goro, tamal Bay Melefit atraɓ kur, awayay ti kəsər zlam ti, gəskabu ; ka ya ti aləguk ni ti ahar àdəgafuka ba.

⁶ Adaba maslaŋa ya ti Bay Melefit awayay nañ ni ti atraɓ nañ, awayay ti məsər zlam. Maslaŋa ya ti Bay Melefit agəskabu nañ, àdəm nañ wur gayan ni ti azləɓ nañ.* »

⁷ Nahkay tamal kacakum daliya ti, sərurki Melefit nañ àbu atraɓ kəli ti kəsərur zlam ; ahi ahàr ana kəli akada ga bəŋ ga bəza ya ahi ahàr ana bəza gayan ni. Wur ya ti bəŋani àtraɓ nañ do ni ti àbu waw ? ⁸ Bəza ge Melefit dek ti Melefit atraɓ tay ; ay tamal Melefit àtraɓ kəli do ni ti adafaki lekuləm bəza gayan do, lekuləm bəza məva. ⁹ Nəɗəm nahəma, ata bəŋ geli ya ka had ni tàtraɓa leli a, leli ti ni mīciikia ma ana tay a. Ègia nahkay ti ahàr àdəm mīciiki ma ana Bəŋ geli ya a hud melefit bu ni àtam ya ti mīciiki ma ana ata bəŋ geli ya ka had ni. Adaba tamal magray nahkay ti aməŋgət *sifa ya àndav day-day do ni. ¹⁰ Ata bəŋ geli ni tàtraɓ leli ti ga sarta ɓal. Təgray nahkay ti təhi ana ahàr tawayay məɗəfiki divi sulumani ana leli. Ay Bəŋ geli ya hud melefit bu ni ti ni atraɓ leli ti ga məjənaki leli edeɗiŋ edeɗiŋeni, awayay ti mīgi njəlata akada gayan ni. ¹¹ Ku way way do ka sarta ya ti tàtraɓ nañ ni ti ahàr ahəli, àməruru do. Ay kələn gani maslaŋa ya ti tàtraɓa nañ a, àcaha zlam àna nañ a ni ti ègi zal jiri, arəŋa ahəli ahàr va do.

Manjəhad ga ndam ga Yezu

¹² Nahkay zla nahəma, ahar àdəgafəŋa kè kəli a ba, zum njəɗa gekəli dek ga moroni kama kama. ¹³ Dəgum ndileɓa, kəzum divi

madəŋgwani ba. Tamal kəgrum nahkay ti maslaŋa ya ti asak awər nañ ejigədesley ni emigi zal dərə do, aməŋgaba.

¹⁴ Ere ye ti ahàr àdəm kəgrum kəlavad ni ti nihi : Njəhadum àna sulumani akaba mis dek. Zum njəɗa gekəli dek ti kənjəhadum kəlavad ndam *njəlata ni ge Melefit. Maslaŋa ya ti ànjəhad njəlata do ni ti emipi Bay geli day-day do. ¹⁵ Bumvu slimi ti maslaŋa àmbrəŋ məgəskabu *sulum ge Melefit ya agri ni ba. Maslaŋa ya ti agudar zlam e kidiŋ gekəli bu nahkay ni ti nañ akada ga məwəl ya afətaya e dini bu na. Ku way way do ègi nahkay ba, adaba tamal ègia nahkay ti emizibi mis ndahanj kay, etigi akada gayan ni. ¹⁶ Maslaŋa àgray hala e kidiŋ gekəli bu ba. Maslaŋa àmbrəŋ ere ye ti Melefit awayay ni akada ge Eseyə ya àmbrəŋa ni ba. Nañ ti meykweya, akal bəŋani agri sulum ge Melefit azuhva nani, ay sulum gani nani ti Eseyə àzay akada zlam masakani, àzumfəŋ zlam afa ga wur ga məŋani sak bəlanj ka duwa gani ciliŋ. † ¹⁷ Kəsəruruma, kələn gani àwayay ti bəŋani məgri sulum gani, ay bəŋani àgri ndo. Ku ètəwi mitəweni nəŋgu ni bəŋani àmbatkaba majalay ahàr a ndo, àgri ndo.

¹⁸ Lekuləm kəbum kahəɗakumfəŋiyu kè Melefit ti gərgəri akaba ga ndam ya ahaslani kà həma *Sinayi ni. Eslini ti təhəɗakfəŋiya kà zlam ya tɪnjifiŋ na, kà aku a, kà məlanj ziŋ-ziŋena, kà maklaɓasl didiliŋena, kà bəlgadaŋ a. ¹⁹ Eslini ti ticia mahənday ge mezlelim a, akaba dəŋgu ge Melefit ya àhənday na. Tàra ticia dəŋgu ge Melefit na ti tàgra aŋgwaz a, təɗəm àhikivu ma ana tay ku bəlanj va ba. ²⁰ Adaba təhi ana tay : « Ku tamal zlam ga gənaw ènjifiŋa kà həma na nəŋgu ni, tizligi àna akur, təkad. ‡ » Ma gani nani ti àsia aŋgwaz ana tay a dal-dal. ²¹ Ku Məwiz day ere ye ti àgravu eslini ni dek àsia aŋgwaz a dal-dal, àdəm : « Nəgəgər, ɓərur atukaba. § »

²² Ay lekuləm kəbum kahəɗakumfəŋiyu kè Melefit ti akada gatay ni do. Kahəɗakumfəŋiyu ti kà həma *Siyon, kà kəsa ge Melefit Bay ga sifa ni, kəsa nani ti Zerəzalem ya e melefit bu ni.

* 12:6 Gozogul 3.11-12. † 12:16 Mənjay Mənjəkiani 25.29-34. ‡ 12:20 Mahərana 19.12-13. § 12:21 Mimbiki 9.19.

Kahədəkumfəñiyu ti kà *məslər ge Melefit dal-dalani, tàcalvu do simiteni, təcakalavu ga magray wuməri ni. ²³ Kahədəkumfəñiyu ti kà ndam ge Melefit macakalavani. Nday dek ti Melefit àdəm nday meykweya gayan, slimi gatay àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit ya a huđ melefit bu ni. Kahədəkumfəñiyu ti kà Bay Melefit, nañ ya ti agrafəña seriya kè mis a dek ni. Kahədəkumfəñiyu ti kà ndam gayan ya àdəm nday ndam jireni ni ; mis nday nani ti Melefit èndeveriña təwi gayan ya agri ana tay na dek àndava. ²⁴ Kahədəkumfəñiyu ti kà Yezu, nañ ya ti àgray ti Melefit awəlkabu pakama məweni akaba ge mis ni. Kahədəkumfəñiyu ti azuhva mimiz gayan ya ègəceki ke kəli ni. Mimiz ga Yezu ti adafaki zlam sulumani, mimiz gani nani ti akada ga Abel ni do.

²⁵ Bumvu slimi, ahàr àdəm ku way way do àmbrəñ məbi slimi ana pakama ga Bay ya ti ahi ma ni ba. Ahaslani ti təhəngria ma ge Melefit ana mis a ; nday ya ti təhəngri ma gani nani ana mis ni ti nday ka had, ay ti mis ndahan təgəskabu ma gani nani ndo, nahkay ti Melefit àtraða tay a. Ay nihi ti Bay ya ti ahi ma ana leli ni ti nañ a huđ melefit bu. Nahkay tamal leli məgəskabu ma gayan ni do ni ti amatrað leli dal-dal do waw ? ²⁶ Ka ya ti Melefit àzlapay ahaslani ni ti had àdaday azuhva dəngu gayan ya àhənday ni. Ay nihi ti àdəm nahkay hi : « Sak bəlan keti anagray ti had mādaday ; ay amadaday ti had ciliñ do, huđ melefit amadaday daya.* » ²⁷ Àdəm « Sak bəlan keti » nahkay ti, adafaki zlam ya ti Melefit àgraya tay a, tədaday ni ti atambatvu, atələbi va bi. Melefit amagray nahkay ti, awayay ti zlam ya ti atəgəjəni ni ti zlam ya ti tədaday va do ni ciliñ.

²⁸ Nahkay məlan sulumani ya ti Melefit aməvi ana leli ni ti amadaday do. Ègia nahkay ti məgrumi səsi dal-dal ! Məgrumi səsi ti nahkay hi : məzləbum nañ akada gayan ya awayay ni, məhəngrumioru ahàr a had, məgəsumiki ma daya. ²⁹ Adaba Melefit geli ti nañ aku ya azum zlam dek ni.

13

Magray ere ye ti Melefit awayay ni

¹ Ègia lekələm kà mən gekəli ti kəmrəñum mawayavani e kidiñ gekəli bu ba. ² Kəmrəñum məgəskabu ndam mirkwi ba daya ; mis ndahan ka ya ti təgəskabu mirkwi ni ti təgəskabá *məslər ge Melefit a, ay təgəskabu ti ka məsar gatay do. ³ Jalumki ahàr ka ndam dəngay akada lekələm day kəbum akaba tay a dəngay bu. Jalumki ahàr ka ndam ya ti mis təgri daliya ana tay ni akada təgri ti ana kəli, adaba lekələm day mis.

⁴ Nawayay ti mis dek təgəskabu ma ge Melefit ya àdəmki ka məhəlvani ata wal ata zal ni ; ndam ya ti təhəlvə àndava ni ti təgray mesəwehvu ba. Adaba Bay Melefit amagrafəña seriya kà ndam ya ti tagray mesəwehvu ahkay do ni tagray hala na.

⁵ A manjəhad gekəli bu ni ti ku way way do àjalaki ahàr ka mawayay sinu ba ; zlam ya ti nañ àbu àna nañ ni ti məmərvu àna nañ, àdəbay zlam ndahan ba. Adaba Melefit Melefiteni àdəm àna ma gayan : « Day-day anəmrəñ kur do, anasləkafuka do.* »

⁶ Nahkay ti ku way way do e kidiñ geli bu māzay njəða, mādəm : « Bay ya ti ajənaki nu ni ti Bay Melefit ; nahkay ere ye ti aməsu aŋgwaz ni ti àbi ; mis hihiriken esliki məgru mam ?† »

⁷ Jalumki ahàr ka gədəkani gekəli, nday ya ti təhi ma ge Melefit ana kəli enjenjeni ni. Jalumki ahàr ka manjəhad gatay, ahəmamam təfəki ahàr ke Melefit duk àbiviyu ana kisim gatay ni. Lekələm day fumki ahàr ke Melefit akada gatay ni. ⁸ Yezu *Krist ti àmbatvu do. Kani ti nañ àbu akada ye eweni ni, amələbu nahkay ga kaŋgay-kaŋgayani. ⁹ Mis ndahan təbu təcəhi zlam kay ana kəli gərgəri akaba ya kəcəhum ni, tawayay tijiŋkia kəli ke divi a, ay ti kəgəsumiki pakama gatay ni ana tay ba. Təcəhi zlam ndahan àki ka zlam məzumani ana mis, ay ti ere ye ti avi njəða ana mis ni ti *sulum ge Melefit ya agri ana tay ni, do ni ti zlam məzumani do. Zlam gani nani ti ajənaki ndam ya təgəskabá ma gana ni do.

* 12:26 Aze 2.6. * 13:5 Mənjay Mimbiki 31.6, 8 ; Zezəwi 1.5. † 13:6 Limis 118.6.

¹⁰ Ndam ya tægri tæwi ana Melefit a ahay gayan bu ni ti tæbu tahæpæd zlam ndahan ya tislîni ana Melefit, tæviyekî ni. Leli day mæbu ana mælan *meviyekiki zlam ana Melefit, ay nday ya ti tislîni zlam ana Melefit akada ya ahaslani ni ti tislîki mæzum zlam ya tævi ana Melefit ka mælan geli ni koksah. † ¹¹ Ti Melefit mæmbærfæna zlam magudarani ge mis ni kà tay a nahæma, ndam *manjalabakabu mis akaba Melefit ni tislîni zlam, mæk gædakani gatay ahuriyu àna mimiz gani a mælan *njelatani ni vu. Tàra tislînia zlam na ana Melefit a nahkay ni ti taslækaba àna kisim gana a kæsa gatay ni ba, takoru àna nan a dala vu, teviyek. ¹² Àgrakivu ka Yezu day nahkay. Tàslækaba àna nan a kæsa ba, tòru tàkad nan ti a dala bu. Awayay nahkay ti, ti ndam gayan tigi njelatani azuhva mimiz gayan ya àngæzaya ni. ¹³ Tàkad nan a dala bu ni ti tæbækia mimili a ; ahàr àdæm mægæskabu ti tæbækî mimili gani nani ke leli daya. Nahkay ti mæslækumaba a kæsa ni ba, mædægum a dala vu ka mælan gayan ya nan àvu ni. ¹⁴ Adaba ahalay a duniya bu ni ti leli mæbi àna kæsa ya anjæhad ga kanjay-kanjayani ni bi. Nahkay ti madæbay kæsa mæweni ya ti Melefit amævi ana leli ni. ¹⁵ Àna njæda ga Yezu ti ahàr àdæm mægumi sædaga ana Melefit kælavad ; sædaga gani nani ti mazlæbani geli ya mazlæbay nan ni. Ka ya ti mazlæbay Melefit ni ti mædæm nan gædakani kè meleher ge mis dek. ¹⁶ Ahàr àdæm kægumi zlam sulumani ana mis ndahan, kævumi zlam gekûli ana tay ga mæjænaki tay : jalumki ahàr, kæmbrænum ba. Zlam nday nani ti akada ga sædaga ya mægri ana Melefit ni ; sædaga gani nani ti àbælafæn dal-dal.

¹⁷ Gæsumiki ma ana gædakani ya tæcahi ma ge Melefit ana kûli ni, grum ere ye ti tæhi ana kûli grum ni, adaba tæbu tæfi ahàr ana kûli ti kânjæhadum àna sulumani kè eri ge Melefit ; Melefit emihindifina manjæhad gekûli ni kà tay a. Tamal kægæsumikia ma ana tay a ti atæmærvu, nahkay do ni ti manjæhad gekûli ni amæhæli ahàr ana tay. Ay tamal àhælia ahàr ana tay a ti ajænaki kûli

aw ?

¹⁸ Hænjalumi Melefit ana leli kælavad. Mæsæra, mægudar zlam ndo, mawayay magray zlam sulumani kælavad. ¹⁹ Ere ye ti nawayay dal-dal ni ti nihi : hænjalumu Melefit ti mævu divi ga moroni afa gekûli ke weceweceni.

Bay ya ti àbækî pakama ni ahænjalay Melefit

²⁰ Melefit ti agray ti mis tånjæhadkabu àna sulumani, àhænjaraba Bay geli Yezu e kisim ba. Yezu ti bay mahætay zlam gædakani, àmæt azuhva leli, leli tæmbæmbak gayan ; àna mimiz gayan ni ti Melefit *àwælkabu pakama gayan akaba geli ga kanjay-kanjayani. ²¹ Nahkay ti nahænjalay Melefit ti mævi njæda gayan ana kûli ti tæwi gekûli ya kægum ni dek mânja sulumani, ti kægum ere ye ti awayay ni. Nahænjalay nan ti leli dek mægay ere ye ti àbælafæn ni àna njæda ga Yezu *Krist. Yezu Krist ti mis dek tàzlæbay nan ga kanjay-kanjayani. Aya nahkay.

Mendeveerin ga pakama

²² Bæza ga mmawa, nahænjalay kûli gæsumkabá ma goro na, adaba nèbiki ana kûli ti ga mævi njæda ana kûli. Ma goro ni ti kay do, gæzit nahkay timey ! ²³ Næhi ana kûli nahæma, tàfaya wur ga mæn geli Timote a danjay ba. Tamal àra afa goro a weceweci ti amarakaboru afa gekûli ga mæmænjiyu kûli.

²⁴ Grumi sa geli ana gædakani gekûli dek akaba ana ndam ge Melefit ndahan ni dek. Bæza ga mæn geli ndam Itali ni tægria sa ana kûli a.

²⁵ Melefit mægri sulum gayan ana kûli dek ti.

† 13:10 Mis ndahan tædæm zlam ya tævi ana Melefit ka mælan meviyekiki zlam ana Melefit geli ni ti daf ge Melefit. Mis ndahan ti ni tædæm nani ti kisim ga Yezu ya àmætæn kà tændal ni. Ay a hud gani bu ni ti ma cæni nday nani ti ma bælan,

Wakita ge Zek ya àbèki ni Ere ye ti mādāmki ka wakita ge Zek ya àbèki ni

Maslaṅa ya ti àbèki wakita hini ni ti àdafa slimi gayan a : nani Zek (1.1). Ndam māsər zlam tādəm naṅ ti Zek zal asak ga Yezu, wur ga mənḡ ge Zeṅ ni do, adaba bay Erot àkaḡa naṅ a (Tɔwi 12.2) : tādəm bay ya àbèki wakita hini ni ti Zek wur ga mənḡ ga Yezu ni (Galasi 1.19). Zek wur ga mənḡ ga Yezu ni ti ègia gəḡakana ga ndam ga Yezu a Zeruzalem a (Tɔwi 15.13 ; 21.18 ; Galasi 2.9).

Zek àbikioru wakita gayan ni ana « dini kru mahar cœni medeveni ka had gərgərani ni » (1.1). Dini kru mahar cœni ni ti nday ndam Zude, ay Zek àbikioru ti ana ndam ga Yezu (2.1) : Zek ti zal Zude, ànjəhad a Zeruzalem ; bi a majalay ahər gayan bu ndam ga Yezu ti ahar gəḡakani ndam Zude. Zek àzlapay ti akada ga zal Zude ni : mazavu gani ka ya ti àdəm Melefit Bay Njəda-njədani ni ti àzlapay àna ma Hebri « Sabaot » (5.4 ; mənjumiyu ka TOB).

Zek ti àsəra ma ga Yezu ya àcahi ana mis na lala : gurumkabu Zek 2.5 akaba Meciyu 5.3 ; Zek 3.10-12 akaba Meciyu 7.15-20 ; Zek 3.18 akaba Meciyu 5.9 ; Zek 5.2-3 akaba Meciyu 6.19-20 ; Zek 5.12 akaba Meciyu 5.33-37. Zek àhi ana ndam ga Yezu si təgray təwi sulumani kwa : tamal məfəkia ahər ka Yezu a ti àbəlay, ay ahər àdəm məgray təwi àna məfəki ahər geli ni (2.14-26). Pol àdəm Melefit àdəm leli ndam jireni kè eri gayan ti azuhva təwi geli ya məgray ni do, Melefit àdəm leli ndam jireni kè eri gayan ti azuhva geli ya məfəkia ahər ka Yezu a ni cilin (Rom 3.21-31). Pol àdəm Melefit àdəm Abraham ti mis jireni kè eri gayan ti azuhva məfəki ahar gayan, do ni ti azuhva təwi gayan ya àgray ni do (Rom 4) : Zek ti ni àdəm Melefit àdəm Abraham mis jireni kè eri gayan ti azuhva zlam ya àgray, adafaki məfəki ahər gayan ni (2.20-24). Ma ga ata Pol akaba Zek ni ti bəlan, ay Pol àdəm ahəngay leli ti Melefit cilin, do ni ti təwi geli ya magray ni ti ahəngay leli do ; Zek ti ni àdəm ahəngay leli ti Melefit cilin, ay adafaki

Melefit ahəngay leli a ti təwi geli ya magray ni. Tamal məgray təwi sulumani àna njəḡa ga Məsuf ge Melefit do ni ti māsər Melefit ahəngay leli a ti ahəmamam ?

Nahkay zla nahəma, a wakita gayan ni bu Zek àvi sawari gərgəri kay ana ndam ga Yezu, àhi ana leli ahəmamam mənəhad àna sulumani ni. Si məbi slimi ana ma gayan ni lala kwa.

Sa ge Zek

¹ Nu Zek bay məgri təwi ana Melefit nday ata Bay geli Yezu *Krist nəgri sa ana kəli dek, lekulum dini kru mahar cœni medeveni ka had gərgərani ni.

Melefit avi majalay ahər sulumani ana ndam ya təfəki ahər ni

² Bəza ga mmawa, ka ya ti daliya ku weley weley do dek àca kəli a nəngu ni mərumbu dal-dal. ³ Adaba kəsəruma daliya gekəli ya kacakum ni ti adafaki kəbum kəfumki ahər ke Melefit lala, kəmbərənum do. Nahkay akəzumkivu njəḡa gekəli ge məbesey daliya ni. ⁴ Kiguma ndam ya təbesey daliya na nahkay ti, zum njəḡa gekəli dek ga moroni kama, ti kigum ndam *njəlatani, ere ya ahəcikivu ana kəli ge migi njəlatani ni ti àbi. ⁵ Ay bi mis e kidin gekəli bu àsəra àjalay ahər sulumani do ni ti, mihindi afa ge Melefit, nahkay Melefit aməvi majalay ahər sulumani ni. Adaba Melefit ti àgray sidək do, avi zlam ana ku way way do dek, àcafəna mis ge mihindilin zlam a do. ⁶ Ay tamal mis ehindi zlam afa ge Melefit nahəma, məfəki ahər Melefit aməvi ere gani ededin, àjalay ahər cœ cœ ba. Adaba maslaṅa ya ti ajalay ahər cœ cœ ni ti naṅ akada ga yam ya ti aməd adaday, angoru àna naṅ gwar hi gwar hi ni. ⁷ Maslaṅa gani nani ti ngay Bay geli aməvi zlam ti àhi ana ahər ba simiteni. ⁸ Adaba maslaṅa gani nani ti naṅ àbu ajalay ahər cœ cœ, a zlam ya agray ni bu dek ti ambat majalay ahər gayan cepa cepa.

Ndam ge elimeni akaba ndam talaga

⁹ Tamal maslaṅa èsli mis kè eri ge mis ndahan do, afəki ahər ka Yezu ti ahər àdəm məmərnu, adaba kè eri ge Melefit ti ègia mis gəḡakana. ¹⁰ Mis tamal elimeni gayan àbu, afəki ahər ka Yezu day məmərnu, adaba

Melefit àhəngoraya naŋ kələŋ a : məsəra bay ge elimeni ti aməmət akada ga vay-vay ga zlam ya tadəgafəŋa ni. ¹¹ Vay-vay tamal fat àvədia èviyeka ti adəgafəŋa, àbəlay va do. Nahkay day bay ge elimeni aməmət ka ya ti naŋ àbu agray təwi ga madəbay elimeni gayəŋ ni.

Zlam ya ezligiyu mis a magudar zlam vu ni

¹² Tamal mis acakay daliya, ebesey, àmbrəŋ məfəki ahàr ka Yezu do nahəma, məmərnu adaba tamal èbesa nahkay ti Melefit aməvi *sifa ya àndav day-day do ni. Sifa gani nani ti Melefit àdəmbya aməvi ana ndam ya ti tawayay naŋ ni, aməvi ti akada ya ti təvi zlam ana maslaŋa ya ti èhita mis ndahaŋ a ni. ¹³ Tamal mis awayay adiyu a magudar zlam vu ti ŋgay Melefit ezligiyu naŋ ti àdəm ba. Adaba Melefit ti tizligiyu naŋ a magudar zlam vu koksah, èzligiyu mis a magudar zlam vu do daya. ¹⁴ Ezligiyu mis a magudar zlam vu ti majalay ahàr ga maslaŋa gani nani, adaba majalay ahàr gayəŋ ni magədavani, agosay naŋ, azoru naŋ a magudar zlam vu. ¹⁵ Majalay ahàr gayəŋ magədavani ni àra èzligiya naŋ a zlam magudarani va nahəma, zlam magudarani gayəŋ ni edisl. Emidisla ti amakad maslaŋa gani. ¹⁶ Bəza ga mmawa goro ni, nawayay kəli ; nəhi ana kəli nahəma, kəgosum ahàr gekəli ba. ¹⁷ Zlam sulumani ya mis tədi ahàr ga sulum ni dek ti asləkabiya agavəla. Aslərbiyu ti Melefit ; naŋ gani àgraya zlam masladana dek ; àcəlaya ahkay do ni àdiyu akada ga fat ni do ; àmbrəŋ leli a mələŋ ziŋ-ziŋeni bu do. ¹⁸ Àwayay ti mīgi bəza gayəŋ, mək mīgia àna pakama gayəŋ ge jiri ya àdəm na. Migia bəza gayəŋ a ti, àhəl leli enji akada ga hay ya tacal ni.

Kəbumi slimi ana ma ge Melefit ciliŋ ba ; grum təwi àna naŋ

¹⁹ Bəza ga mmawa goro ni, nawayay kəli ; nahkay ti nawayay ti kəsərum zlam : ahàr àdəm ku way way do mawayay məbi slimi ana pakama, ay àzlapay ke weceweceni ba, àzum bəruv weceweci ba daya. ²⁰ Adaba tamal mis àzuma bəruv a ti àgray təwi ge jiri kə eri ge Melefit

do. ²¹ Nahkay zla nahəma, ahàr àdəm mbrəŋum majalay ahàr gekəli magədavani dek akaba təwi ya kəgrum ga cuday ni dek. Gəsumkabá pakama ya kicəm na àna məbərnuv bəlaŋ, adaba pakama gani nani ti njeđa àfəŋ : Melefit ahəngay kəli àna naŋ, akəŋgətum *sifa ya àndav day-day do ni àna naŋ tata.

²² Ay kəgosum ahàr gekəli ba : kəbumi slimi ana pakama ge Melefit ciliŋ ba ; grum ere ye ti kicəm a huđ gani bu ni daya. ²³ Adaba tamal mis abi slimi ciliŋ, àgray ere ye ti èci a huđ gani bu ni do ni ti, maslaŋa gani ti akada mis ya ti àmənjavaiya a kutrum va, ²⁴ àmənjavaiya ti asləka, mək vu gayəŋ ya èpi ni agəjazlki ahàr huya ni. ²⁵ Ay *Divi ge Melefit ya àdəfiki ana leli ni ti məsəra araŋa àhəcakivu do, agray ti mīgi evidi ga zlam magudarani va ba. Nahkay tamal mis amənjacki ke Divi nani, agəskabu dek mək agray təwi àna naŋ ti Melefit aməvi məmərani azuhva nani. Ay ahàr àdəm abi slimi, ma gani agəjazlki ahàr ba ; ahàr àdəm mągroru təwi àna naŋ.

²⁶ Tamal mis àdəm naŋ mis ge Melefit mək azlapay kwanja kwanja ti agosay ahàr gayəŋ ; gayəŋ ya àdəm naŋ mis ge Melefit ni ti ègia zlam masakana. ²⁷ Maslaŋa ya ti naŋ mis ge Melefit ededīŋ ededīŋeni ni ti anjəhad njełata kə eri ga Bəŋ geli Melefit, àgudar zlam do simiteni. Ere ye ti agray ni ti nihi : ajənaki bəza kudá akaba wál madakway ya təkakay daliya ni, acuhwafəŋa kà zlam magudarana ya ndam ga *duniya tagray na daya.

2

Kicirəm kaba mis a ba

¹ Bəza ga mmawa goro ni, lekələm kəbum kəfumki ahàr ka Bay geli Yezu *Krist ; naŋ ti gədakani àtam zlam dek. Kəfumki ahàr nahkay ti kicirəm kaba mis a ba. ² Mazavu gani, bi lekələm kàcakalumva, mək mis cə təhurkiviya ke kəli : bəlaŋ gani naŋ àbu àna mili ga gru a ahar bu, məbakabu azana sulumani, naŋ nahaŋ ni ti ni zal talaga, azana gayəŋ midigweni ; ³ tamal kəgəsumkabu maslaŋa ya ti məbabakabu azana sulumani ni lala, kəhumi : « Njəhadá ahalay a ka mələŋ

sulumana, » mæk kàhumi ana zal talaga ni : « Cika jik, » ahkay do ni : « Njèhadà a ga had a ka mèlan̄ ya nabèhadki asak na » nahèma, ⁴ kicirumkaba mis a do waw ? Nahkay majalay ahàr gekùli ya kajalumki ke mis ni ti magèdavani do waw ?

⁵ Bèza ga mmawa goro ni, nawayay kùli ; nahkay nawayay ti kàbumi slimi ana ma goro ya nèhi ana kùli ni : Melefit àdèm ndam ya tawayay nan̄ ni atàhuriyu a Mègur gayan̄ vu. Ndam ya àdaba tay a ga mèhuriyani a Mègur gayan̄ vu ni ti ndam ya ti nday ndam talaga kè eri ga ndam ga *duniya ni do waw ? Adàba ndam nday nani ya táfèki ahàr ka Yezu ni ti máfèki ahàr gatay ni ègia elimeni gatay a. ⁶ Ay lekùlùm ti kàbumki mimili ka ndam talaga, kèhumi ana ahàr tìsli arañja do. Ndam ya tægri daliya ana kùli akaba tèhèloru kùli kè meleher ga ndam magray seriya ni ti ndam ge elimeni do waw ? ⁷ Tèdèmki ma magèdavani ke slimi ga Yezu Krist ni ti nday gani do waw ? Ay slimi gani nani ti slimi sulumani ; Melefit àzalay kùli ti àna nan̄.

⁸ Melefit ti Bay geli gèdakani : *Divi gayan̄ ya tèbèki a Wakita gayan̄ ni bu ni ti nahkay hi : « Wayay ndam ya ti nak kèbu akaba tay ni akadà ya ti kawayay ahàr gayak gayakani ni.* » Tamal kègrum nahkay ti kègrum zlam sulumani. ⁹ Ay tamal kicirumkaba mis a ti kagударum zlam. Nahkay Melefit amèwèl kùli àna seriya adàba kègèsumkabu Divi gayan̄ ni ndo. ¹⁰ Nèdèm nahkay ti adàba tamal mis àgèskabá Divi ge Melefit a dek, mæk àgudara bèlan̄ gana ti, kala maslan̄ gani nani àgudara Divi ge Melefit na dek. ¹¹ Adàba Bay ya ti àdèm : « Kàgray hala ba » ni ti nan̄ gani àdèm : « Kèkad̄ mis ba† » daya. Nahkay tamal kàgray hala do, ay kèkadà mis a ti, ègia kàgudara Divi ge Melefit ya àdèfiki ana Mèwiz na. ¹² Nahkay zla nahèma, a zlam ya ti kègrum ni bu dek akaba a zlam ya ti kèdèmum ni bu dek ti, sèrumki Melefit amagrafèña seriya kè kùli a, amèdèm lekùlùm kègèsumkabá Divi gayan̄ a tæk, kègèsumkabu ndo waw. Divi gani nani ti agray ti m̀gi evidi ga zlam magudarani

va ba. ¹³ Maslan̄ ya ti mis ndahan̄ tasi cicihi do ni ti nan̄ day amèsi cicihi ana Melefit do ; Melefit amèwèl nan̄ àna seriya, amatra6 nan̄ dal-dal. Ay maslan̄ ya ti mis ndahan̄ tasi cicihi ni ti Melefit amèwèl nan̄ àna seriya do simiteni.

Mèfumki ahàr ka Yezu, m̀grumkivu t̀wi daya kwa

¹⁴ Bèza ga mmawa goro ni, tamal mis adèm nan̄ afèki ahàr ka Yezu cilin̄, àgrakivu t̀wi do ni ti, máfèki ahàr gayan̄ ni aziaya mam ? Gayan̄ ya afèki ahàr ka Yezu ni ti esliki mahèngay nan̄ aw ? Aha, èsliki mahèngay nan̄ do. ¹⁵ Bi wur ga mən̄ geli zalani ahkay do ni walani azana àfèñ bi, ahkay do ni zlam mèzumani kèlavad àhèci nan̄ ti, ¹⁶ tamal mis gekùli nahan̄ ahi ahkado : « Njèhadà àna sulumana ; bak-abu azana ti amèd àwèr kur ba, zum zlam kèrèh ! » ti, ay àvi zlam ya àhèci nan̄ ni do ni ti ahèmamam ? Pakama gayan̄ ya àhi ni ti aziaya mam ? ¹⁷ Nahkay day tamal kèfèki ahàr ka Yezu, ay kàgray t̀wi sulumani do ni ti, azaya mam ? Máfèki ahàr gayak ni ègia zlam masakana.

¹⁸ Ay bi maslan̄ nahan̄ adèm : « Mis ndahan̄ táfèki ahàr ke Melefit, mis ndahan̄ ti ni tægri t̀wi sulumani. » Tamal àdèma nahkay ti akal nèhèngrifèñ, nèhi : « Tamal kèfèki ahàr ke Melefit, ay kègri t̀wi do ni ti, kèdèfuki kèfèki ahàr ti ahèmamam ? Ay nu ti ni nèdèfukki máfèki ahàr goro àna t̀wi goro sulumani ya nagrai ni. » ¹⁹ Nak ti kègèskabá Melefit ti nan̄ bèlan̄. Kègèskabá nahkay ti àbèlay ! Ay ku seteni day tægèskabá Melefit ti nan̄ bèlan̄, tagrafèña an̄gwaz a, tægègèrfèña. ²⁰ Nak ti muru ! Tamal mis afèki ahàr ke Melefit, ay àgri t̀wi do ni ti, máfèki ahàr gayan̄ ni zlam masakani ti kawayay ti nèdèfukki aw ? ²¹ Bèñ geli Abraham ti Melefit àdèm nan̄ jireni kè eri gayan̄ ti kamam ? Adèm nan̄ jireni ti azuhva t̀wi gayan̄ ya àgray ni do waw ? T̀wi gayan̄ ni ti nihi : àfèkadki wur gayan̄ Izak ka mèlan̄ *mèviyekiki zlam ana Melefit ni, awayay eslin̄ nan̄ ana Melefit. ²² Gayan̄ ya àgray nahkay ni ti adafaki t̀wi gayan̄ ya àgray ni arakaboru akaba máfèki

* 2:8 Levi 19.18. † 2:11 Mènjay Mahèrana 20 13-14 ; Mimbiki 5.17-18.

ahàr gayan̄ ni. Àna t̄wi gayan̄ ya àgri ana Melefit ni ti àfàkia ahàr gayan̄ a dek, arañ a həcikivu do. ²³ Nahkay ma ge Melefit ya àbu mabəkiani a Wakita gayan̄ ni bu ni àgrava. Ma gani nani ti nihi : « Abraham àfàkia ahàr ke Melefit a, nahkay ti Melefit àdəm nan̄ mis jireni kè eri gayan̄. ‡ » Melefit àzalay nan̄ zləba gayan̄ daya. ²⁴ Nahkay ti kəsəra Melefit àdəm mis jireni kè eri gayan̄ ti azuhva àfàkia ahàr a cilin̄ do. Àdəm nan̄ mis jireni ti azuhva t̄wi ga maslaña gani ya àgri ni daya.

²⁵ Nahkay day wal mes̄wehvu Rahap ti àgəskabá ndam ya Zez̄wi àsləroru tay ga məmənjiyu məlan̄ Zeriko na, àdəfiki divi nahan̄ ana tay ga masləkana. Wal ni àra àgra nahkay ti Melefit àdəm wal ni jireni kè eri gayan̄ azuhva t̄wi gayan̄ ya àgray ni. ²⁶ Tamal mis àsuf va do ni ti maslaña nani məmətani. Nahkay day tamal mis afəki ahàr ke Melefit, ay àgri t̄wi do ni ti məfəki ahàr gayan̄ ni zlam masakani, ègia akada kisim a.

3

Màzlapay kwan̄a kwan̄a ba

¹ Bəza ga mmawa goro ni, mis e kidin̄ gekəli bu ya tawayay macahi zlam ana mis ndahan̄ ni ti tələbi kay bi. Adaba məsəra leli ya ti macahi zlam ana mis ni ti Melefit amagrafəña seriya kè leli a àtam ya ti amagrafəña kè mis ndahan̄ a ni. ² Nədəm nahkay ti adaba leli dek məbu magudarum zlam gərgəri kay. Tamal mis èjikia ke divi àna ma gayan̄ ya adəm na do ni ti, maslaña gani nani ti mis jireni, ajəgur ahàr gayan̄, àgudar zlam do simiteni. ³ Nazay mazavu ge pilis. Ka ya ti məfiviya zagum ana pilis a ni ti pilis ni agray ere ye ti mawayay mągray ni dek ; vu gani dek akoru ka məlan̄ ya leli mawayay moroni ni dek. ⁴ Nahkay day nazay mazavu ga *slalah ga yam. Slalah ga yam ti gədakani, aməd gədakani azay, ay ku tamal nahkay nəngu ni zlam ya ti tagaray àna nan̄ ni ti gəziteni. Àna zlam gani nani ti tislīki mazoru slalah ga yam ni ka məlan̄ ya tawayay moroni ni dek. ⁵ Arəd day azavu nahkay. Arəd ti zlam gəziteni a ma geli bu, ay agraki zlabay ka zlam gədakani.

‡ 2:23 Mənjəkiani 15.6.

Aku day ku gəzit agəs məlan̄, azumaba heri gədakana : ⁶ arəd day akada aku : zlam magədavani dek àvu a hud̄ gani bu. Nan̄ a ma geli bu, ay agudar vu geli dek. Arəd ti agudar manjəhad̄ ge mis dek akada ga aku ya azumaba heri a ni. Nani dek ti t̄wi ge *Seteni, emizligiyu mis a *dəluv ga aku vu. ⁷ Zlam ya àbu àna sifa ni dek ni ti mis təbu təgəs tay ga njəda. Ku zlam ge gili, ku edidin̄, ku zlam a had̄, ku kilif, zlam nday nani dek ti mis tislīki məgəs tay ga njəda. ⁸ Ay arəd ti maslaña àbi eslīki məgəsani ga njəda bi. Arəd ti zlam magədavani, àmbrəñ magudar zlam do, nan̄ akada ga məwər ga gavan̄ ya akad̄ mis ni. ⁹ Arəd geli ni ti mazləbay Bay Melefit Bəñ geli àna nan̄, metikwəsl mis àna nan̄ daya ; ay mis ti Melefit àgraya tay ka mazavu gayan̄ a. ¹⁰ Àna arəd bəlan̄ani ni ti mazləbay Melefit akaba metikwəsl mis. Bəza ga mmawa goro ni, ahàr àdəm zlam gani nani àgravu ba simiteni. ¹¹ Yam sulumani akaba yam ndəndalakani ti təcahaya a suwa bəlan̄ani ba waw ? Aha, àgravu do. ¹² Bəza ga mmawa goro ni, məñ ga wəruv ti ewi b̄ilvi aw ? Məñ ga ahwar ti ewi wəruv aw ? Aha, t̄wi do. Nahkay day təcahaya yam sulumani a suwa ga yam ndəndalakani ba do.

Majalay ahàr sulumani ya Melefit avi ana leli ni

¹³ Maslaña àbu e kidin̄ gekəli bu àcaha zlam a, ajalay ahàr sulumani aw ? Tamal maslaña gani àbu ti, mągray t̄wi sulumani, məhəngrioru ahàr a had̄ ana mis ; nahkay ti mis atəsər ajalay ahàr sulumani ededin̄. ¹⁴ Ay tamal ti kəgrum solu, kəhumi ana ahàr mis ndahan̄ ti mis magədavani, kawayum matam mis ndahan̄ ti, ŋgay kajalum ahàr sulumani ti kədəmum ba ; adaba tamal kijəm zlabay nahkay ti kasəkadum malfada. ¹⁵ Tamal kajalum ahàr nahkay ti majalay ahàr gekəli nani ti akada ge Melefit ni do. Melefit avi majalay ahàr ana mis ti nahkay do. Majalay ahàr gekəli nani ti akada ga ndam ga *duniya ni, njəda ga *Məsuf ge Melefit àkibu bi ; majalay ahàr nani ti ge seteni sawan̄. ¹⁶ Ndam ya ti tagray solu akaba tawayay

matam mis ndahan nahəma, nday gani tagray zlam kwanja kwanja, tagudar zlam gərgəri kay. ¹⁷ Ay majalay ahər sulumani ya Melefit avi ana mis ni ti nahkay do. Maslanja ya ti ajalay ahər akada ge Melefit ni ti nahkay hi: majalay ahər gayan njelata, angalabakabu mis, nan mis kudkudani, agəsiki ma ana mis, mis ndahan təsi cicihi, kəlavad agri zlam sulumani ana mis, əcirkaba mis a do, əgosay mis do daya. ¹⁸ Nday ya ti tanjəhadkəbu akaba mis əna sulumani nahəma, manjəhad gatay ni dek ge jiri. Nday ti akada ndam ya ti tizligi hilfi ga zlam sulumani, tapalay bəza gani sulumani ni.

4

Zlam ga duniya əgi eri ana kəli ba

¹ Kələgumvu akaba kəkadumvu e kidin gekəli bu ni ti kamam? Kəgrum nahkay ti adaba kawayum zlam gərgəri ya ti tigi eri ana kəli ni dal-dal palam do waw? ² Kawayum zlam ndahan ay ti kəngətum do. Nahkay ti kabazlum mis, zlam ge mis ndahan tigi eri ana kəli. Ku kawayum nahkay nəngu ni kəngətum do; nahkay kəbum kələgumvu akaba kəkadumvu akaba mis. Kəngətum ere ye ti kawayum ni do ni ti adaba kəbum kihindumfiņa kə Melefit a bi. ³ Ku tamal kihindum nəngu ni Melefit əvi ere gani ana kəli do, adaba kəsərum mahəngalumani əna divi gani do. Kəngətum ere ye ti kihindum ni do ni ti adaba ere ye ti kihindum ni əbəlafəņ kə kəli cilin, əbəlafəņ kə Melefit do. ⁴ Lekələm ti kəmbərəņuma Melefit a. Nğay maslanja ya awayay zlam ga duniya ni ezirey Melefit ti kəsərum do waw? Maslanja ya ti awayay zlam ga duniya ni ti egi zal ezir ge Melefit. ⁵ Əbu məbəkiani nahkay hi: « Melefit əfiviyu sifa ana leli ti, awayay ti leli mawayay nan cilin, do ni ti awayay ti mawayay zlam ndahan ba simiteni. » Kəhumi ana ahər pakama gani nani ti zlam masakani aw? ⁶ Ay ku tamal Melefit ədəm nahkay nəngu ni, agri sulum gayan ana leli, sulum gani ətam zlam ndahan dek. Adaba əbu məbəkiani a Wakita gayan bu nahkay hi: « Melefit əgəskabu ndam ya ti tiji zlabay

ni do; agəskabu ti ndam ya ti kudufani ni, agri sulum gayan ana tay.* » ⁷ Həņgrumioru ahər a had ana Melefit. Zum njədə gekəli ti kəgrum ere ye ti *Seteni awayay ni ba, nahkay ti amacuhwafəņja kə kəli a, aməmbərəņ kəli. ⁸ Hədəkumfəņoru kə Melefit, nahkay ti nan day amahədəkfəņbiyu kə kəli. Lekələm ya ti kagudarum zlam ni mbrəņum magudar zlam, kəņgumkivu va ba; lekələm ya ti kajalum ahər cə cə ni mbrəņum majalay ahər gekəli ni, gəm njelata. ⁹ Sərum lekələm ndam magudar zlam, tiwəm, grum delələ. Kiyəm va ba, grum delələ sawan. Kəmərūmvu va ba, jalum ahər sawan. ¹⁰ Həņgrumioru ahər a had ana Bay geli, humi kisləm arəņja do; nahkay ti Melefit amagray ti kīgəm gədəkani.

Nğay maslanja nahan agudar zlam ti kədəmum ba

¹¹ Bəza ga mmawa, kəzlapumki ma magədavani ke mis ndahan ba. Maslanja ya ti adəmki ma magədavani ka wur ga mənani, ahi əgudara zlam a ni ti, maslanja gani nani adəmki ma magədavani əki ke *Divi ge Melefit ya Məwiz əbəkı a wakita gayan ni bu ni. Tamal kagray nahkay ti kala kədəm Divi ge Melefit ni əbəlāy do, kala kəgəskabu Divi gani nani do, kala nak bay mədəmki ma magədavani cilin. ¹² Bay ya ti adəfiki Divi gayan ni ana mis ni ti Melefit nan bəlan. Bay ya ti agra fəņja seriya kə mis a ni ti nan. Bay ya ti ahəņgay mis ni ti nan. Bay ya ti esliki mijin mis ni ti nan. Nak ya kədəm wur ga muk əgudara zlam a ni ti, nak ti nak way?

Kiyəm zlabay ba

¹³ Nihi ti nəhi ma ana kəli, lekələm ya ti kədəmum: « Kani ahkay do ni həjəņ ti amoru a kəsa nahan vu, emiviyu, amacakalay ti aməņgət siņgu dal-dal » ni. ¹⁴ Lekələm kədəmum nahkay ti kəsərum ere ye ti amagrakivu ke kəli həjəņ ni do; bi kəmətum timey! Adaba lekələm ti akada ga azək, mis tipi cepepa ti əbi va bi ni. ¹⁵ Ere ye ti ahər ədəm kədəmum ni ti nahkay hi: « Tamal Bay Melefit əwaya nahəma, amələbu əna sifa, amagray zlam

* 4:6 Gozogul 3.34.

hini, hini. » ¹⁶ Ay nihi ti lekulum kähumi ana ahär lekulum gädäkani ti kädämum ma ga zlabay. Zlabay ge mis ya tiji nahkay ni dek ti äbäläy do. ¹⁷ Nahkay sërümki tamal ti mis äsëra magray zlam sulumana mäk äwayay magrani do nahëma, ägudara zlam a.

5

Ndam ge elimeni atagray daliya dal-dal

¹ Nihi ti nëhi ma ana küli lekulum ndam ge elimeni ni. Lekulum ti grum delulä azuhva daliya ya amacay küli ni. ² Adäba elimeni geküli ni ëzia, ganju äzumkaba azana geküli na. ³ Gru akaba singu geküli ni tëcälä mandaza. Nahkay ti Melefit amägës küli äna seriya azuhva zlam geküli ya tëcälä mandaza ni. Mandaza ni amëzumaba küli akadä ga aku ya azum zlam na. Lekulum këngumkabu elimeni emiteni ti, ngay duniya ara andav wudak ti kësërum do waw? ⁴ Nahkay day kèpälum ndam ya tëgri tëwi ana küli a vëdan bu ni ndo. Nihi ti cüm zlahay gatay ni. Nday gani nani ya ti tëbazi zlam ana küli ni tëbu tëzlah, Bay Melefit Njëdä-njëdani ëcia zlahay gatay na. ⁵ Lekulum ti kèbum këzumum gädä a duniya bu, kèbum këgrum ere ye ti kawayum ni dek zlam geküli; kèbum këzumum zlam məcërani, kidisum äna nanj akadä zlam ga gënwäy ya tagal ge mislineni ni. ⁶ Lekulum këbumiya ndam ya ti tëgudar arañä ndo na ndahan a danjay va, ndahan ni ti ni kèbazluma tay a. Nday gani tëbi äna njëdä ga matamfëjana kè küli a bi.

Besüma, hängalum Melefit

⁷ Bëza ga mmawa, besüm zlam duk abivoru ana vad ga Bay geli ya amara ni. Püm bay mäväs zlam ëbesey, ajëgay sarta ya ti ara abaz zlam gayan a vëdan bu mëndähani lala ni. Nanj äbu ëbesey, ajëgay avër ge mizligi zlam, kälän gani ajëgay avër ga mëndäh zlam. ⁸ Lekulum day besüma, zum njëdä, këmbrënum miëseseni ba. Adäba vad ga Bay geli ënjia wudak.

⁹ Bëza ga mmawa, kèzërdumvu ma ba, nahkay ti Melefit amägës küli äna seriya do. Nädäm nahëma, Bay ya ti agrafëna seriya kè mis a ni ënjia wudak, nanj äbu a mahay bu. ¹⁰ Bëza ga mmawa, äki ka macakay

daliya akaba miëseseni ti, jalumki ahär ka ndam mahëngaray *pakama ge Melefit ya ahaslani ni. Nday ti tëcäka daliya, ay ti tëbesa, nahkay lekulum day grum akadä gatay ni. ¹¹ Mädäm nahëma, nday ti Bay Melefit ägria sulum gayan ana tay a adäba tëza njëdä gatay a, tëbesa daliya. Kicüma ma ga daliya ya ägrakivu ka Zëwop na akäba gayan ya ti ëbesey na. Kësëruma ere ye ti Bay Melefit ävi kälän ga daliya gayan ya ägray na daya. Adäba Bay Melefit ti mis tësi cicihi dal-dal, agri sulum dal-dal ana mis daya.

¹² Bëza ga mmawa, ma hini ya nara nëhi ana küli ni ti ma sulumani dal-dal. Ma gani nihi: Kämbadum ba, ku äna hudf melefit, ku äna hadf, ku äna mam do mam kälalumi slimi kämbadum äna nanj ba. Tamal kädämum « Iy » ti iy hüya, « Aha » ti ni aha gani hüya. Nahkay ti Melefit amäväl küli äna seriya do.

¹³ Tamal maslanja e kidin geküli bu nanj äbu acakay daliya ti, mëhëngalay Melefit. Tamal maslanja e kidin geküli bu nanj äbu a mëmërani bu ni ti, mëdii limis ana Melefit, mëzlëbay nanj. ¹⁴ Tamal maslanja äbu e kidin geküli bu ëbesey do nahëma, mëzalay gädäkani ga ndam ga Yezu ya *tëcakalavu a kësä nani bu ni ti tëgraki amal äna slimi ga Bay geli, tëhëngali Melefit. ¹⁵ Tamal tëhëngali Melefit, tësëra Melefit amävi ere gani ana tay edëdin ti, maslanja gani nani ti Bay geli amahëngay nanj, amävi nënjälänani, emicikaba. Tamal ägudara zlam a day Melefit amëmbërfëna.

¹⁶ Nahkay ti dëfumaya ere ye ti kägudarum na e kidin geküli ba, ku way way do e kidin geküli bu mëhëngali Melefit ana wur ga mënani daya. Tamal këgrum nahkay ti Melefit amahëngaraba küli a. Ka ya ti mis jireni ahëngalay Melefit ni ti, ma gayan ya ähi ana Melefit ni äbu äna njëdä dal-dal. ¹⁷ Eli bay mahëngaray *pakama ge Melefit ti nanj mis hihirikeni akadä geli ni. Nanj gani ähëngalay Melefit äna hudf bëlan, ädäm avër ätäd ba; nahkay avër ätädäy ka hadf a ndo vi mahkër äna kiyi muku. ¹⁸ Kälän gani ähëngalay Melefit keti, ädäm avër mëtäd. Ära ähëngala nanj a nahkay ti avër ni ätädäy ka hadf a; hadf ni ägray zlam akadä ya ahaslani

ni.

¹⁹ Bəza ga mmawa, tamal mis nahaŋ e kidiŋ gekəli bu èjikia ke divi jireni ge Melefit na, mək maslaŋa nahaŋ àhəŋgarkibiya naŋ a ti, ²⁰ səruma maslaŋa ya ti àhəŋgarkibiya bay magudar zlam ke divi jirena ti māmbrəŋ magudar zlam ni ti àhəŋgafəŋa maslaŋa gani nana kè kisim a. Ku tamal maslaŋa gani nani àgudara zlam a kay nəŋgu ni Melefit aməbərfeŋa dek.

Wakita ge Piyer ya àbèki enjenjeni n Ere ye ti mādāmki ka wakita ge Piyer ya àbèki enjenjeni ni

Maslaṅa ya ti àbèki wakita hini ni ti àdafa slimi gayaṅ a : nani Piyer zal asak ga Yezu ni (1.1). Àdām àbèki wakita gayaṅ ni ti a Babilon (5.13) ; a Pakama Maṅgahani ge Zeṅ ni bu tázay Rom ti akaba Babilon, nahkay ti bi Piyer àbèki wakita hini a Rom (tādām tàkad Piyer ti a Rom). Àbikioru wakita ni ti ana ndam ga Yezu ya tǎbu ka had Poṅ, Galasi, Kapados, Azi akaba Bitini ni (1.1) ; kani ti had nday nani dek tǎbu ka had Turki.

Piyer àdām àbèki wakita ni ga mǎvi njǎda ana ndam ga Yezu, ti tǎsar sulum ge Melefit ya agri ana tay ni (5.12). Àzlǎbay Melefit azuhva ge Melefit ya àhǎṅgaraba mis a ni (1.3-12) ; àdām Melefit àhǎṅgaraba leli a ti ahàr àdām mǎnjǎhad njǎlata (1.13-2.3). Àdām leli ndam ge Melefit ti leli akada ahay sulumani ge Melefit, nahkay ahàr àdām mǎmbrǎṅum tǎwi magǎdavani dek, mǎnjǎhadumkabu akaba mis dek àna sulumani akada ga Yezu ya àgray ni. Ku tamal tǎgri daliya ana leli nǎṅgu ni ahàr àdām mǎgrum nahkay adaba daliya ya tǎgri ana leli ni amǎpǎs do, amandav ; kǎlǎṅ gani amanjǎhad akaba Krist ga kǎṅgay-kǎṅgayani (5.10).

Sa ge Piyer

¹ Nu Piyer zal asak ga Yezu *Krist nǎbikioru wakita hini ana kǎli, lekǎlǎm ya ti Melefit adaba kǎli a ni. Nǎbiki ti ana kǎli, lekǎlǎm ya ti kǎbumi ka had gekǎli bi, tǎdekaba kǎli a, kǎbum kǎnjǎhadum akada ga ndam mirkwi ka had Poṅ, ka had Galasi, ka had Kapados, ka had Azi akaba ka had Bitini ni. ² Lekǎlǎm ti kwa ahaslani Bǎṅ geli Melefit àdām amadaba kǎli a, nihi ti kǎṅuma ndam gayaṅ ededǎṅ a. Kǎṅum ndam gayaṅ ti àna tǎwi ga *Mǎsuf gayaṅ ; awayay ti kǎṅsumiki ma ana Yezu Krist, awayay ti kǎnjǎhadum lekǎlǎm ndam *njǎlatani

azuhva mimiz ga Yezu Krist ya àṅgǎzaya ni. Bǎṅ geli Melefit mǎgri sulum gayaṅ ana kǎli dal-dal, mǎgray ti *kǎnjǎhadumkabu àna sulumani ti.

Mǎzlǎbum Melefit azuhva gayaṅ ya ti àhǎṅgay leli ni

³ Mǎzlǎbum Melefit, Bǎṅ ga Bay geli Yezu *Krist, adaba mǎsia cicihi a dal-dal. Melefit àvi sifa mǎweni ana leli ti azuhva ga Yezu Krist ya àṅgaba e kisim ba ni. Nahkay mǎsǎra amǎṅgǎt sifa ti azuhva Yezu. ⁴ Mǎsǎra amǎṅgǎt zlam sulumani ya Melefit aṅgahi ana ndam gayaṅ ni. Zlam gani nani ti emizi dǎy-dǎy do, amagǎdavu do, mǎbǎlay gani amandavfǎṅa dǎy-dǎy do daya. Melefit amǎvi zlam gani nani ana kǎli a hud melefit bu ⁵ adaba lekǎlǎm kǎbum kǎfumki ahàr ke Melefit. Nahkay ti nǎṅ àbu afi ahàr ana kǎli àna njǎda gayaṅ. Awayay ti ka mandav ga duniya mis dek tǎsar àhǎṅga leli a.

⁶ Azuhva zlam nday nani ti lekǎlǎm a mǎmǎrani bu. Ku tamal kǎbum kacakum daliya gǎrgǎri kay ka sarta hini, ahǎli ahàr ana kǎli nǎṅgu ni, sarta gani amǎpǎs kay do, nahkay lekǎlǎm a mǎmǎrani bu. ⁷ Daliya gani ya kacakum ni ti agray ti mis tǎsǎrkaba kǎbum kǎfumki ahàr ka Yezu ge jiri gani tǎk day ti kǎbumi kǎfumki ahàr ge jiri gani bi aw. Sǎrum ku gru tekedǎ agǎdavu, ay ti tǎfiyu a aku vu ti tǎsǎrkaba nani gru gruani ededǎṅ aw ? Mǎfǎki ahàr gekǎli ke Melefit ni àtam gru, adaba gru ti agǎdavu. Melefit agray ti kǎcakum daliya ti adaba kǎlǎṅ ga daliya ni awayay azlǎbay kǎli, amagray ti kǎṅum gǎdǎkani. Amazlǎbay kǎli ti ka fat ya ti Yezu Krist amǎṅga ka had kǎ eri ge mis a dek ni. ⁸ Ku tamal kǎbumi kǎpǎm nǎṅ bi nǎṅgu ni, kǎbum kawayum nǎṅ. Ku tamal kǎbumi kǎpǎm nǎṅ nihi bi nǎṅgu ni, kǎbum kǎfumki ahàr. Nahkay kǎbum kǎmǎrumvu dal-dal ; mǎmǎrvani nani àbǎlay dal-dal, mǎbǎlay gani mis tekedǎ tǎdǎmki ma koksah. ⁹ Kǎbum kǎmǎrumvu ti adaba kǎsǎruma Melefit amahǎṅgay kǎli. Kǎfumki ahàr ni ti azuhva nani.

¹⁰ Ahaslani ti ndam mahǎṅgaray *pakama ge Melefit tǎdǎba divi a lala, tawayay tǎsǎrkaba ahǎmamam Melefit amahǎṅgay mis ni ; tǎsǎrkaba, tǎdǎmkia

ma ka *sulum ge Melefit ya aməgri ana kuli na. ¹¹ *Məsuf ge Krist nañ àbu akaba tay ; Məsuf gani nani àdəfikia ana tay a ahəmamam Krist amacakay daliya, kələñ gani Melefit amagray ti mīgi gəđakani ni. Ndam mahəngaray pakama ge Melefit ni tādəba divi ga pakama gana lala, tawayay ti tāsər ere gani amagrakivu ti ananaw, mam amagravu ka sarta gani nani mam. ¹² Melefit àdəfiaba ma gani nana ana tay a, ay pakama gani nani Melefit àdəmki ti ka tay ka tayani do, àdəm ti azuhva kuli. Lekuləm kicəm pakama gani ti afa ga ndam ya təhi *Ma Məweni Sulumani ana mis ni. Təhi ana kuli ti àna njəda ga Məsuf Njəlatani ; Məsuf gani nani ti Melefit àsləribiyu ana tay a huđ melefit bu. Ku *məslər ge Melefit tekeđi tawayay ti tāsər ere gani ya amagravu ni bilegeni.

Njəhadum akada ge Melefit ya awayay ni

¹³ Azuhva zlam ge Melefit ya əgri ana kuli ni dek ti slamalumvu kəlavad ga məgri təwi. Njəhaduma gañ-gañ, jalumki ahər ka *sulum ge Melefit ya aməgri ana kuli ka sarta ya ti Yezu *Krist amanga ni cilin. ¹⁴ Gəsumiki ma ana Bəñ geli Melefit kəlavad. Ahaslani ka ya ti kicəm *Ma Məweni Sulumani fañ ndo ni ti kəbum kawayum magray zlam magədavani, ay nihi ti kəgrum va ba. ¹⁵ Bay ya ti adaba kuli a ni ti nañ njəlata ; nahkay ti lekuləm day njəhaduma njəlata akada gayan na. Njəhadum njəlata a zlam ya kəgrum ni bu dek. ¹⁶ Adaba àbu məbəkiani nahkay hi, Melefit àdəm : « Njəhaduma njəlata, adaba nu nəbu njəlata.* »

¹⁷ Ka ya ti kahəngalum Melefit ni ti kəbum kəhumi : « Baba. » Tamal kazalum nañ nahkay ti ahər àdəm kəgrumfəña aŋgwaz a, kənjəhadum àna sulumani ka ya ti kəbum a duniya bu ni. Adaba nañ ti ècirkaba mis a do ; agray seriya ti ke təwi ga maslaña gani ya àgray ni. ¹⁸ Kəsəruma Melefit àmbaya kuli a zlam magədavani ya ti ata bəñ gekuli təcahi ana kuli ni ba. Àmbaya kuli a ti àna siŋgu ahkay do ni àna gru do, adaba zlam nday nani ti tagədavu. ¹⁹ Melefit àmbaya kuli a ti àna mimiz ga

Yezu Krist. Mimiz gani nani ti nañ àbu àna njəda àtam zlam dek. Krist ti nañ akada ga wur təmbak ya tisləñi ana Melefit ni, nañ njəlata dal-dal, zlam magədavani àfəñ bi simiteni. ²⁰ Wudaka Melefit àgraya mələñ a ti àsəra təwi ge Krist ya ara agray na àndava. Ay nihi mələñ ara andav wudak ti, àngazliaya ana kuli a vay-vay ti mähəngay kuli. ²¹ Nahkay kəfumki ahər ke Melefit, nañ ya ti ahəngaraba Krist e kisim ba, àgray ti mis dek təzləbay Krist ni. Kəfumki ahər ke Melefit ti azuhva Krist gani. Kəbum kəfumki ahər ke Melefit nahkay ti, kəsəruma Melefit aməgri zlam sulumani ana kuli.

²² Kiguma njəlatana adaba kəbum kəgəsumkabu ma ge Melefit, kəbum kawayum bəza ga məñ gekuli ededīñ ededīñeni daya. Nəhi ana kuli nahəma, wayum tay àna huđ bələñ, kəmbərəñum ba. ²³ Kəsəruma lekuləm kəbum àna sifa məweni. Àvi ana kuli ti mis do ; mis ti təmət. Àvi ana kuli ti Melefit ; Melefit ti nañ àbu àna sifa, àmət day-day do. Kigum bəza gayan ti àna njəda ga pakama gayan ya àdəm ni, sifa məweni ya àvi ana kuli ni àndav day-day do. ²⁴ Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi :

« Mis dek təmət akada ge kəzir ya ekuli ni. Ma bəlay ge mis ti akada ga vay-vay ga zlam ni ; tamal zlam ni èkulia ti vay-vay gani àdəgafəña.

²⁵ Ay ma ga Bay geli ti anjəhad ga kaŋgay-kaŋgayani, àndav day-day do.† »

Ma ge Melefit gani nani ti Ma Məweni Sulumani ya ti kicəm ni.

2

Ndam njəlatani ge Melefit

¹ Ègia Melefit àvia sifa məwena ana kuli a nahkay ti, a zlam ya kəgrum ni bu dek ti mbrəñum cuday, mbrəñum masəkad malfada, grum ere ye ti kəcəmumaya ni, kəgrum solu ba, kəsumivu ana mis ba. ² Wayum ma ge Melefit àna jiri, akada ga bəza ci6-ci6eni ya ti tawayay duwa kəlavad ni. Nahkay ti akədəgum kama kama àna

* 1:16 Levi 19.2. † 1:25 Izayi 40.6-8.

ma gani akada ga bəza ya tədək ni, ti Melefit mähəngay kəli. ³ Kəsəruma Bay geli Yezu ti nañ sulumani.

⁴ Hədəkumfəñbiyu kà Yezu, adaba nañ ti avay sifa. Nañ gani ti akada akur ya tələm ahay àna nañ ni ; mis tàwayay magray təwi àna nañ ndo, ay akur gani nani ti Melefit àdəkiba, àbəlafəñ àtam zlam ndahañ ni dek. ⁵ Ahàr àdəm kəvumi ahàr gekəli ana Melefit, ti mēdezl ahay gayan àna kəli akada ya tēdezl ahay àna akur ni ; ahay gani nani ti Məsuf gayan anjəhadviyu. Nahkay ekigum ndam *njəlatani ga *mañgalabakabu mis akaba Melefit, ti kəgrumi təwi àna hud bəlan. Tamal kəgrum nahkay azuhva Yezu *Krist ti àbəlafəñ kè Melefit. ⁶ Adaba àbu məkəiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi :

« Nədəkiba akur sulumana, àbəlafu dal-dal, nafəkad asak ga ahay àna nañ a *Siyon. Maslaña ya àfəkia ahàr a ni ti atəbəkə mimili day-day do.* »

⁷ Nahkay zla nahəma, lekələm ya kəfumkia ahàr ke Krist a ni ti Krist àbəlāy àtam zlam ndahañ ni dek kè eri gekəli ; ay mis ndahañ ya təfəki ahàr ndo ni ti kè eri gatay ti nahkay do. Adaba àbu məkəiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi :

« Akur nahañ àbu ti, ndam mələm ahay tàwayay magray təwi àna nañ ndo. Ay ti akur gani nani ègia akur ya akay ahay na dek sawa. † »

⁸ Ègia akur ga mazəgad mis a, akur gani nani ti mis etiji asak àna nañ. ‡ »

Azəgad tay ti adaba tàwayay məgəskabu pakama ge Melefit ndo. Kwa ahaslani Melefit àdəm mēgravu nahkay.

⁹ Ay lekələm ti Melefit àdəkiba kəli a, kīguma jiba gayan a. Kīguma ndam mañgalabakabu mis akaba Melefit a, kəbum kəgrumi təwi ana Bay gədakani, lekələm ti jiba gekəli ti ge Melefit, lekələm ti ndam gayan njəlatani. Nañ adaba kəli a ti ga məhi zlam gədəkani ya ti àgray ni ana mis. Ahəlaba kəli a mələñ zinziñeni ba ti kənjəhadum a mələñ masladani gayan bu. Mələñ masladani gani nani ti agri ejep ana mis dal-dal. § ¹⁰ Ahaslani ti lekələm ndam

ge Melefit do, ay nihi ti kīguma ndam gayan a. Ahaslani ti kəsumi cicihi ana Melefit do, ay nihi ti kəbum kəsumi cicihi.

Grumi təwi ana Melefit kəlavad

¹¹ Zləbəba goro ni, səruma lekələm ti ndam mirkwə a duniya bu, kanjəhadum ti ga hayañani. Azuhva nani nəhi ana kəli nahəma, kədəbum zlam ga ndam ga *duniya ya tawayay ni va ba. Zlam nday nani ti tijiñkia kəli ke divi sulumani ge Melefit a. ¹² Nihi lekələm kəbum akaba ndam ya təfəki ahàr ke Melefit do ni ti, bumvu slimi, njəhadum lala, kəgudarum zlam ba. Nahkay ku tamal tədəmki ma magədavani ke kəli, tədəm lekələm ndam cuday nəngu ni, etipi kəli kəbum kəgrum təwi sulumani. Etipia ti atəzləbay Melefit ka fat ya ti amara ni.

¹³ Ègia lekələm kəbum kədəbum Bay geli ti gəsุมိကိ ma ana ndam ya təgur mis ni dek. Gəsุมိကိ ma ana bay ga ndam *Rom adaba nañ gədəkani, agur mələñ.

¹⁴ Gəsุมိကိ ma ana gədəkani ga kəsa ya ti bay ni àdiyu tay ni daya. Bay ni àdiyu tay ti ga matraḍ ndam ya tagray cuday ni akaba ga mazləbay ndam ya tagray zlam sulumani ni. ¹⁵ Melefit awayay ti kəgrum zlam sulumani. Tamal kəgrum nahkay ti ndam muru ya təsər araña do, tədəmki ma magədavani ke kəli ni etipia təwi gekəli sulumani ya kəgrum na ti, atədəmki ma magədavani ke kəli va do.

¹⁶ Lekələm ti kəbum kəgurum ahàr gekəli, ay ti ku kəgurum ahàr gekəli nəngu ni ngay kisləmki magray cuday ti kəhumi ana ahàr ba. Njəhadum ti akada ga ndam məgri təwi ana Melefit ni sawa. ¹⁷ Həñgrumioru ahàr a had ana mis dek, wayum bəza ga mən gekəli, grumfəña anğwaz kè Melefit a adaba nañ gədəkani, həñgrumioru ahàr ana bay daya.

Mebesum daliya akada ge Krist ni

¹⁸ Nəhi ma ana kəli lekələm ya kəgrum təwi afa ge mis ni : həñgrumioru ahàr a had ana ndam ya kəgrumi təwi ana tay ni dal-dal. Ku tamal tawayay kəli, təgri zlam magədavani ana kəli do, ku tamal təgri cuday ana kəli nəngu ni həñgrumioru

* 2:6 Izayi 28.16. † 2:7 Limis 118.22. ‡ 2:8 Izayi 8.14. 4.20.

§ 2:9 Məñjay Izayi 43.20, 21 ; Mahərana 19.5-6 ; Mimbiki

ahàr a had ana tay. ¹⁹ Maslaña ya tægri daliya day àgudar arañja ndo ni ti tamal ebeseý daliya gani nani adaba àsëra Melefit a nahëma, Melefit amazlëbay nañ. ²⁰ Ay tamal kàgudaruma zlam a mæk tægri daliya ana kùli azuhva zlam magudarani gekùli ni, ku tamal kèbesëma nëngu ni way amazlëbaki kùli way? Ay tamal kàgruma zlam sulumana mæk tægri daliya ana kùli azuhva zlam gekùli sulumani ya kàgrum ni, tamal kèbesëma ti Melefit amazlëbaki kùli. ²¹ Melefit àzalay kùli ti, awayay ti kàgrum nahkay, adaba *Krist àna ahàr gayañ gayañani day àcaka daliya ga mahəngay kùli a. Krist àdëfikia divi ana kùli a nahkay ti, lekùlëm day grum akada gayañ ni. ²² Krist ti àgudar zlam ndo, day-day àgosay mis ndo. * ²³ Ka ya ti mis tìndivi nañ ni ti àhəngriyu ana tay ndo. Ka ya ti mis tægri daliya ni day àhəngriyëñ ana tay ndo, àfivù ma gani ana Melefit, nañ ya agray seriya ge jiri ge jireni ni. ²⁴ Yezu Krist àna ahàr gayañ àhəlkabu zlam magudarani geli ni, agray daliya àna nañ kà təndal. Agray nahkay ti, ti mīgi akada leli məmətani, mägudar zlam va do, manjəhad leli ndam jireni. Azuhva ambələk ya tægri kà təndal ni àhəngaraba kùli a. ²⁵ Ahaslani ti lekùlëm akada ga təmbəmbak ya tija ni. Ay nihi ti kəngumoya afa ga bay mahətay kùli a, nañ ya ti abi slimì ana sifa gekùli ni.

3

Manjəhad ga wál akaba zawal gatay

¹ Nihi ti nəhi ma ana kùli wál daya : ku way way do mähəngrioru ahàr a had ana zal gayañ. Tamal kəgrum nahkay ti zawal ya táfəki ahàr ke Melefit do ni etipi manjəhad gekùli sulumani ni. Etipia ti atambatkaba majalay ahàr gatay a, atáfəki ahàr ke Melefit, ² adaba atəsər manjəhad gekùli ti àbəlay, kəbum kəhəngriyëñ ahàr a had ana zawal gekùli. ³ Kəngələdumvu ga məbəlakivu vu gekùli àna zlam ba : ku mələm ahàr, ku məbəkabu zlam ga gru ka vu, ku məbəkabu azana ga siŋgu kayani kəgrum ba. ⁴ Ay ti ahàr àdəm kəngələdumvu ti àna zlam məbəlani ya

èpivu do ni. Zlam məbəlani nani ti àgədavu day-day do. Zlam gani nday hi : manjəhad kuđufani, məbesey zlam. Kè eri ge Melefit ti zlam ndahañ təbi tətam zlam nday nani va bi. ⁵ Wál ya ahaslani ya tədəbay Melefit, tigi ndam gayañ *njəlatani ni təngələdvu ti nahkay, təhəngriyëñ ahàr a had ana zawal gatay a. ⁶ Ahaslani Sara wal ga Abraham èngələdvu ti nahkay ; àhəngrioru ahàr a had ana zal gayañ, àzalay nañ bay gayañ. Lekùlëm day tamal kəgrum zlam sulumani akada ga Sara ni, aŋgwaz àwər kùli ndo ni ti, kigəm bəza gayañ.

⁷ Lekùlëm zawal day njəhadum àna sulumani akaba wál gekùli, səruma wál ti njədə gatay àhəciyu a gekùli vu. Ngay tìsli arañja do ni ti kədəmum ba, adaba nday day Melefit avi sifa ana tay ga sulum akada ya avi ana kùli ni. Tamal kəgrum nahkay ti Melefit emici ere ti kahəngalumləñ ni.

Macakum daliya àki ke jiri geli

⁸ Nihi ti nindeverin pakama hini, nawayay nəhikivu ana kùli nahëma, lekùlëm dek ma gekùli mārakaboru, majalay ahàr gekùli day mālā bəlanani. Wayumvu e kidin gekùli bu adaba lekùlëm kà mən gekùli, mis təsi cicihi ana kùli, kijəm zlabay ba daya. ⁹ Tamal maslaña àgudaria zlam ana kùli a ahkay do ni èndivia kùli a ti kəhəngarumvu ba ; humi : « Melefit məgruk sulum gayañ » sawañ. Adaba Melefit àzalay kùli ti, àdəm aməgri sulum gayañ ana kùli. ¹⁰ Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi :

« Maslaña ya ti awayay manjəhad sulumani akaba məzum gəda a duniya bu ni ti si məmbrəñ mədəm ma ga cuday akaba magosay mis,

¹¹ məmbrəñ cuday, məgray zlam sulumani, kələvad mázay njədə gayañ dek ga manjəhadani àna sulumani akaba mis ;

¹² adaba Bay Melefit ti nañ àbu abi slimì ana ndam ya tagray jiri ni, nañ àbu eci ma gatay ka ya ti tahəngalay nañ ni.

Ay ndam ya tagudar zlam ni ti Melefit àwayay mamənjələñani ana tay do.* »

* 2:22 Mənjay Izayi 53.9. * 3:12 Limis 34.13-17.

13 Tamal kəgrum zlam sulumani àna mæbæruv bəlanj ti way aməgri daliya ana kəli way? 14 Ay ku tamal kacakum daliya azuhva kəbum kəgrum jiri nəngu ni, mærumvu. Kəgrumfəna aŋgwaz kə mis ya təgri daliya ana kəli na ba, bəruv àti ana kəli ba. 15 Zləbum *Krist a mæbæruv gekəli bu, adaba naŋ Bay gekəli; slamalumvu lala, nahkay tamal maslaŋa ehindifiŋa ma kə kəli a àki ka Bay ya ti kəfumki ahàr na ti, ekisləmki məhəŋgrifəŋani tata. 16 Ay ka ya ti kəhəŋgrumifəŋ kə ma ana tay nahəma, humi ma ana tay àna kudufani, kələgumvu akaba tay ba. Kələvad bumvu slimi ti kəgudarum zlam ba; nahkay ti tamal tindivi kəli azuhva zlam gekəli sulumani ya kəgrum adaba lekələm ndam ge Krist ni nəngu ni, atabakabu mimili ka ahàr gatay gatayani. 17 Ere gani ya kacakum daliya azuhva zlam magudarani gekəli ni ti, tamal Melefit awayay ti hojo kəgrum zlam sulumani mək təgri daliya ana kəli.

18 Nahkay zla nahəma, Krist àmət ti azuhva zlam magudarani ge mis. Àgray nahkay ti sak bəlanj, amagrakivu va do. Naŋ ti naŋ jireni, ay ti àmət azuhva ndam magudar zlam. Gayan ya àmət nahkay ni ti ga mahədakfəŋbiyu kəli kə Melefit. Mis takada naŋ a, ay *Məsuf Njəlatani àhəŋgrivabiya sifa. 19 Àna njədə ga Məsuf Njəlatani gani nani nahəma òru àhi ma ge Melefit ana diksi ge mis ya təbu məwəlani ni. † 20 Ahaslani nday gani nani təgəskabu ma ge Melefit ndo; ka sarta ge Nəwi ka ya ti èzidey *slalah ga yam ni ti Melefit èbesia ana tay a. Ay kələŋ gani mis ya təhuriyu a slalah ga yam ni vu ni ti kay do: təhuriyu ti mis azlalahkər cilij, Melefit àhəŋgaba tay a yam ni ba. ‡ 21 Yam nani ti àzavu akaba *baray ya tabaray kəli nihi, Melefit ahəŋgay kəli àna naŋ ni. Baray gani nani ti gərgəri akaba baray ge mis ya tabarakaba ardə àna naŋ a ni. Baray geli ni ti mahəŋgalay Melefit ti mēbarifəŋa mæbæruv ana leli a njələta. Tamal kabarum nahkay ti Melefit ahəŋgay kəli adaba Yezu

Krist àhəŋgaba e kisim ba. 22 Nihi ti àhəŋgoya a huđ melefit va, naŋ àbu manjəhadani ka ahar ga daf ge Melefit a mələŋ ga gədəkani bu; naŋ àbu agur *məslər ge Melefit akaba bəbay gədəkani ndahan ya təgur mələŋ ya agavəla ni dek.

4

Manjəhad məweni

1 *Krist ti àcaka daliya a duniya ba. Akada ge Krist ya àcakay daliya ni ti lekələm day zum njədə, majalay ahàr gekəli mənja bəlanjani akada gayan ni, ti kəbesəm macakay daliya. Adaba maslaŋa ya ti èbesey daliya a duniya bu ni ti àmbrəŋa magudar zlam a. 2 Nihi ti kəgrum ere ye ti mæbæruv gekəli awayay ni va ba, duk abivoru ana mandav ga sifa gekəli. Grum ere ti Melefit awayay ni sawan. 3 Ahaslani ti kəgrumbiya zlam magədavana dal-dal akada ge mis ndahan ya təfəki ahàr ke Melefit do na. Nihi ti èslia nahkay; kəgrum va ba. Ka sarta gani nani ti kəbumi slimi ana vu gekəli ndo, kəgruma ere ye ti mæbæruv gekəli awayay na, kəvumia vu gekəli ana zum a, kəgruma wuməri a cilij, kənjəhaduma ka ahar bəlanj ge misi zum a, kəgrumbiya pəra daya. Pəra ti Melefit àwayay do simiteni. 4 Ay nihi ti ka ya ti ndam ya təsər Melefit do ni tagray zlam magədavani ni ti lekələm kəkumkibu ka tay va bi. Nahkay ti agri ejep ana tay, tindivi kəli. 5 Ay a vad nahan ti Melefit amagrafəŋa seriya kə tay a. Melefit ti ara agrafəŋa seriya kə mis a wudak, ara agrafəŋa ti kə ndam ya təbu àna sifa ni, kə ndam ya təməta ni daya. 6 Nahkay zla nahəma, Krist àhi *Ma Məweni Sulumani ana ndam ya təmət ni daya. Ku tamal Melefit agrafəŋa seriya kə tay a akada ya agrafəŋa kə mis a dek ni nəngu ni, Krist àhi Ma Məweni Sulumani ana tay ti, ti tənəhad àna sifa akada ge Melefit ni, àna njədə ga *Məsuf Njəlatani.

Manjəhad ga ndam ge Melefit ka ahar bəlanj

† 3:19 Mis ndahan tədəm Yezu àhi ma ge Melefit ti ana ndam magudar zlam ya təmət ka sarta ge Nəwi ni; mis ndahan ti ni tədəm Yezu àhi ma ge Melefit ana məslər ge Melefit ya təgəsiki ma ndo ni. ‡ 3:20 Melefit àhəŋgaba tay a yam ni ba: ahkay do ni, Melefit àhəŋgay tay a àna yam ya àzoru slalah ga yam gatay a gavəla ni.

⁷ Sarta ya ti duniya ara andav ni ènjia wudak. Nahkay ti bumi slimi ana vu gekali, njəhadum eri ; tamal kəgrum nahkay ti akahəngalum Melefit tata. ⁸ Ere ye ti àtam zlam ndahañ ni dek ti mawayavani, adaba tamal mawayum mis ti ku tàgudaria zlam ana leli a kay nəngu ni məmbərfəña kà tay a. ⁹ Gəsumkabá ndam ya tara afa gekali a ni, kəzərdum ma azuhva tay ba. ¹⁰ Melefit àgria zlam sulumana ana kəli a gərgəri kay. Ku way way do Melefit àvia njəda ga magray zlam a gərgəri. Nahkay ti ahàr àdəm ku way way do mągray təwi àna njəda ya ti Melefit àvi ni lala ga məjanaki mis ndahañ. ¹¹ Maslaña ya ti Melefit àvia njəda ga mazlapana ni ti mązlapay ma ge Melefit. Maslaña ya ti Melefit àvia njəda ga məgri təwi ana mis a ni ti mągray àna njəda ge Melefit ya avi ni. Grum nahkay, ti mis tàzlabay Melefit azuhva Yezu *Krist a zlam bu dek. Melefit ti nañ gədakani, nañ àbu àna njəda ga kaŋgay-kaŋgayani. Aya nahkay.

Ndam ge Melefit təcakay daliya azuhva Yezu

¹² Zləbəba goro ni, daliya dal-dalani ya kacakum ni ti Melefit awayay atəkar kəli àna nañ, nahkay ŋgay daliya nani kigeni do ni ti kəhumi ana ahàr ba. ¹³ Daliya gekali ya kacakum ni ti kacakum ka ahar bəlañ akaba *Krist ; nahkay ti mərumvu àna nañ. Adaba ka fat ya ti aməngazlaya njəda gayañ a ni ti akəmərumsu dal-dal. ¹⁴ Tamal mis tindivi kəli adaba lekələm ndam ge Krist ti, mərumvu. Adaba ka ya ti tindivi kəli nahkay ni ti *Məsuf ge Melefit nañ àbu akaba kəli. Məsuf gani nani ti nañ àbu àna njəda àtam zlam dek. ¹⁵ Ay tamal mis e kidiñ gekali bu acakay daliya adaba àgudara zlam a, bi àkada mis a, bi ègia akal a, bi àdiya a ma ge mis va akada ge ezəwi ya adiyu e eli vu na ti, kəmərumsu azuhva daliya nani ba simiteni. ¹⁶ Ay tamal mis acakay daliya adaba nañ mis ge Krist ti mimili àwər nañ ba, mązlabay Melefit sawañ, adaba təzalay nañ mis ge Krist.

¹⁷ Sarta ya ti Melefit ara agrañəña seriya kè mis a ni ènjia. Ara agrañəña seriya enjia ti kà ndam gayañ. Ay tamal leli ndam gayañ ni tekeđi amagrañəña seriya kè leli a

enjia ti, ndam ya ti təcaskabu *Ma Məweni Sulumani ni do ni ti aməgri ana tay ti ahəmamam ? ¹⁸ Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi :

« Tamal ndam jireni tekeđi atətamfəña kè seriya ge Melefit a zlah-zlah ti, ndam cuday, nday ya təsər Melefit do ni ti, atagrañ gatay ti ahəmamam ?* »

¹⁹ Nahkay ti ndam ya təcakay daliya ka mawayay ge Melefit ni ti təvi ahàr gatay dek ana Bay ya ti àgraya tay a ni, təmbrəñ magray zlam sulumani ba. Adaba Melefit ti tamal àdəm aməgri zlam sulumani ana mis ti amagrañ eđeđiñ.

5

Manjəhad ga ndam məfəki ahàr ke Melefit

¹ Nihi ti nəhi ma ana gəđəkani ya təbu e kidiñ gekali bu ni. Nu day gəđəkani akada gatay ni ; ka ya ti təcari daliya ana *Krist ni ti nipi nañ àna eri goro a. Leli dek akaba kəli emipi njəda ge Melefit ya aməngazliaya ana leli a ni. Nahkay ti nahəngalay kəli gəđəkani ni, nəhi ana kəli nahəma, ² bumi slimi ana ndam ge Melefit ya àbivu tay ana kəli a ahar vu ni. Bumi slimi ana tay akada ge mis ya ajəgay zlam ga gənaw gayañ lala ni, grum təwi gani àna huđ bəlañ akada ge Melefit ya awayay ni, təcəki ŋgasa ke kəli ga magrani ba. Grum ti ga məngət zlam àna nañ do, grum ti adaba kawayum təwi gani palam. ³ Kəgurum ndam ya ti Melefit àbi tay ana kəli a ahar vu ni ga njəda ba, grum zlam sulumani ti nday day tągray akada gekali ya kəgrum ni sawañ. ⁴ Tamal kəgrum nahkay ti, ka ya ti Bay ga ndam majəgay zlam ni eminjia ni ti aməvi zlam ana kəli ka duwa gani. Zlam gani nani ti gəđəkani àtam zlam ndahañ dek, amandav đay-đay do.

⁵ Lekələm bəza dagwa day gəsumiki ma ana gəđəkani gekali.

Lekələm ndam ga Yezu dek ti kəhumi ana ahàr kətamum mis ndahañ e kidiñ gekali bu ba, adaba àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi :

« Melefit àgəskabu ndam ya ti tiji zlabay ni do ;

* 4:18 Gozogul 11.31. * 5:5 Gozogul 3.34.

agəskabu ti ndam ya ti kuɖufani ni, agri sulum gayan ana tay.* »

⁶ Nahkay ti hənğrumioru ahàr a had ana Melefit. Nan ti nan njəda-njedani, sarta gayan eminjia ti aməvi gəɖakani ana kəli.

⁷ Araña ahəli ahàr ana kəli ba, bumivu zlam dek a ahar vu, adaba nan abu afi ahàr ana kəli.

⁸ Bumi slimi ana ahàr gekəli, njəhadum eri, adaba zal ezir gekəli *Seteni nan abu asawaday, awayay agəs mis ge mijin nan akada ga mazlahku ya egi, adəbay zlam, agəs, ahəpəd ni. ⁹ Ku ananaw ananaw do kəvumi divi ba, njəhaduma gan-gan, fumki ahàr ke Melefit. Səruma, bəza ga mən gekəli ndahan dal-dal a duniya bu təbu təkay daliya akada gekəli ni.

¹⁰ Akacakum daliya ga sarta bal, ay kələn gani Melefit nan ya ti agri sulum ana mis ni àna ahàr gayan aməvi njəda ana kəli keti, amagray ti akanjəhadum gan-gan a zlam bu dek akada ga ahay ya təkada asak gana lala ni. Adaba kəli a ti, awayay ti kəhərumiyu a masladani gayan vu, kənjəhadum akaba Krist ga kanğay-kanğayani. ¹¹ Melefit ti nan abu àna njəda ga kanğay-kanğayani. Aya nahkay !

Piyer endeveriŋ pakama gayan àna magray sa

¹² Silas wur ga mən geli ni àjənakia nu ga məbiki wakita hini gəziteni na ana kəli a. Nəsəra nan ti nan abu adəbay divi ge *Krist lala. Nəbiki ma hini ana kəli ti, nawayay ti nəvi njəda ana kəli, nawayay ti kəsərum *sulum ya Melefit agri ana kəli ni ti sulum gayan edediŋ. Kəmbərənum sulum gani nani day-day ba.

¹³ Ndam ya ti təkəki ahàr ke Melefit ahalay a Babilon † ni təgria sa ana kəli a ; Melefit adaba tay akada gekəli na. Wur goro Mark day əgria sa ana kəli a. ¹⁴ Grumvu sa e kiđin gekəli bu lala, akada ga ndam ya nday kə mən gatay ni.

Ləkələm ya ti kəbum ka ahar bəlan akaba Krist ni dek Melefit māgray ti *kənjəhadumkabu àna sulumani ti.

† 5:13 Babilon ti tədəm awayay adəmvaba ti Rom.

Wakita ge Piyer ya àbèki ye cɔ ni Ere ye ti mɛdɛmki ka wakita ge Piyer ya àbèki ye cɔ ni

Maslaɲa ya ti àbèki wakita hini ni ti àdafa slimi gayan a : nani Piyer zal asak ga Yezu ni (1.1). Àdɛm èpia vu ga Yezu ya àmbatvu ka hɛma na (1.16-18 ; Meciyɛ 17.1-7).

Àsɛra, amɛmɛt wudak (1.14) ; nahkay àbèki wakita ni ti ndam ga Yezu tɔzay njɛda gatay dɛk ga moroni kama kama àna manjɛhad sulumani, ti tijikia ke divi a day-day ba (1.5-11). Àziaba azay slimi ana mis a, àdɛm mis ndahaɲ atara, atɛcahi zlam magɛdavani ana ndam ga Yezu : ahàr àdɛm ndam ga Yezu tɛgɛskabu ma gatay magɛdavani ni ba (2). Mis ndahaɲ atɛdɛm « Yezu àdɛm amangaba, ay àngaba ndo timey. » Ay Piyer àdɛm kè eri ge Melefit ti vi dɛbu ti akada vad bɛlaɲ ; Melefit ebesi ana mis, awayay ti tiji ba : Yezu amara ededɛn ededɛnena, amagrafɛɲa seriya kè mis a dɛk. Nahkay ahàr àdɛm mɛbumvu slimi ti ndam magudar zlam tɛjɛkia leli ke jiri geli a ba (3).

Sa ge Piyer

¹ Nu Simu Piyer, nɛbu nɛbikioru wakita hini ana kɛli, nu bay mɛgri tɛwi ana Yezu *Krist, nu zal asak gayan daya. Nɛbikioru ti ana kɛli ya ti kɛfumki ahàr ka Yezu kala-kala akada geli ni. Mɛfɛki ahàr gekɛli ni ti ajɛnaki kɛli dal-dal akada ya ti ajɛnaki leli dɛk ni. Àgri zlam gani nani ana leli ti Yezu Krist, àgray ti àna jiri gayan ; Yezu Krist ti Melefit geli, naɲ Bay mahɛngay leli daya. ² Melefit mɛgri sulum gayan ana kɛli dal-dal akaba mɛgray ti *kɛnjɛhadumkabu àna sulumani mɛtam ya ahaslani ni ti, adaba kɛsɛruma Melefit akaba Bay geli Yezu a lala.

Manjɛhad ga ndam ga Yezu

³ Yezu *Krist àna njɛda ge Melefit àvia zlam a dɛk ana leli a ti mɛfɛki ahàr lala,

mɛnjɛhad àna sulumani gayan daya. Àra àvia zlam nday nani ana leli a day kwa ti mɛsɛr naɲ lala : àzala leli a, awayay ti leli dɛk mɛnjɛhad akaba naɲ a mɛlaɲ *njɛlatani gayan ni bu, awayay ti leli mɛgray zlam sulumani akada gayan ni daya. ⁴ Nahkay ti àvia zlam sulumana ana leli a ; zlam gani nday nani tɛbɛlay dal-dal, tɛtam zlam ndahaɲ dɛk. Kwa ahaslani day Melefit àdɛmbiya, àdɛm amɛvi zlam gani nday nani ana leli. Àgray nahkay ti, awayay ti kɛtamumfɛɲa kɛ zlam magɛdavani ya tɛbu a duniya bu, tigi eri ana mis na, awayay ti kɛnjɛhadum akada ge Melefit ni daya. ⁵ Azuhva zlam nday nani ya Yezu Krist àgri ana kɛli ni ti zum njɛda gekɛli dɛk ga manjɛhadani akada ge Melefit ya awayay ni. Kɛbum kɛfumki ahàr ka Yezu ; nahkay ti grum zlam sulumani daya ; kɛbum kɛgrum zlam sulumani ti sɛrum Melefit lala daya ; ⁶ kɛsɛruma Melefit a lala ti bumi slimi ana ahàr gekɛli daya ; kɛbum kɛbumi slimi ana ahàr gekɛli ti bɛsɛm zlam daya ; kɛbum kɛbesɛm zlam ti grum zlam ya ti Melefit awayay ni daya ; ⁷ kɛbum kɛgrum zlam ya ti Melefit awayay ni ti wayumvu e kidɛn gekɛli bu adaba lekɛlɛm kɛ mɛn gekɛli daya ; kɛbum kawayumvu e kidɛn gekɛli bu ni ti wayum mis dɛk daya. ⁸ Tamal kɛbum kɛgrum zlam nday hini kɛlavad ti akɛsɛrumkivu Bay geli Yezu Krist lala, tɛwi gekɛli ya kɛgrumi ni akɛmbrɛnum do, amoru kama kama. ⁹ Ay maslaɲa ya ti àgray zlam nday hini do ni ti èpi divi do, atam ahar akada ga zal wuluf ni. Ge Melefit ya àmbɛrfɛɲa zlam magudarani gayan ya àgrabiyu ahaslani na ti àgɛjazlkia ahàr a.

¹⁰ Nahkay zla nahɛma bɛza ga mmawa goro ni, zum njɛda gekɛli àkivu, adaba Melefit adaba kɛli a, àzalay kɛli, awayay ti kɛnjɛhadum nahkay. Tamal kɛbum kɛnjɛhadum akada nani ti ekijɛmkia ke divi ge Melefit a day-day do. ¹¹ Nahkay Melefit amɛvi divi ana kɛli ga mɛhuriyani a Mɛgur ga Bay geli Yezu Krist vu, amɛvi ana kɛli ti àna hudɛ bɛlaɲ. Yezu Krist ti naɲ Bay mahɛngay leli, Mɛgur gayan gani nani ti amanjɛhad ga kanɲay-kanɲayani.

¹² Azuhva zlam nday nani ti kɛlavad

nawayay məziaba azay slimi ana kəli a kekileña. Ku tamal kəsəruma zlam gana àndava, kəgəsumkabá jiri na lala nəngu ni nawayay nəziaba azay slimi ana kəli a. ¹³ Ka ya ti nu nəbu àna sifa mba, nəmbərbu kəli fañ ndo ni ti, nədəm nəziaba azay slimi ana kəli ka zlam gani nday nana ti àbəlaj, ti kənjəhadum eri. ¹⁴ Nəsəra nu ti nara nəmbərbu kəli wudak, akada ga ma ga Bay geli Yezu Krist ya àhu ni. ¹⁵ Nazay njəda goro dek ga məziaba azay slimi ana kəli a nahkay ti adaba nawayay ti ku tamal nəməta nəngu ni, zlam gani nday nani təgəjzłki ahər ke kəli day-day ba.

Krist ti nañ gədakani

¹⁶ Məhia ana kəli a ahəmamam Bay geli Yezu *Krist amara àna njəda gayan a ni. Ma gani nani ya məhi ana kəli ni ti mənğəhadı məhasl ahkay do ni majalay ahər ge mis ana kəli do: leli leleni mıpia nañ àna eri geli a nañ ti nañ gədakani àtam mis dek. ¹⁷ Micia, Bəjani Melefit àzləbay nañ, àvi gədakani. Melefit ti nañ gədakani àtam zlam dek; dəngu gayan àhənday, àdəm ahkado: « Maslaña hini ti wur goro, nawayay nañ dal-dal; məbəruf goro amərvu àna nañ dal-dal.* » ¹⁸ Dəngu gani nani ti leli leleni micia, àhəndabiyu e melefit bu ka ya ti leli məbu akaba Yezu ka ahər ga həma *njəlatani ni.

¹⁹ Nahkay ti məgəskabu ma ga ndam mahəngaray *pakama ge Melefit ya tədəm ni lala. Kəbum kəbumi slimi ana ma gatay ya tədəm ni lala ti àbəlaj, adaba ma gatay ya tədəm ni ti akada ge cəngel ya asladay a məlan zıñ-zıñeni bu ni. Gəsumkabá ma gatay na hayañ, duk abivoru ana məlan maslani. Ka sarta ya bəngur ya ge miledu ni aməcalaya ni ti akəsəruf zlam ni dek lala. † ²⁰ Ay ti səruf zlam hini ya nəhi ana kəli ni lala day: ma ga ndam mahəngaray pakama ge Melefit ya tədəm ni akaba ya təbəkı a Wakita ge Melefit bu ni ti majalay ahər ge mis hihirikenı do. ²¹ Ndam mahəngaray pakama ge Melefit təzlapay day-day àna njəda gatay gatayani ndo; àvi njəda gani ana tay ti təhəngri pakama ge Melefit ana mis ni ti *Məsuf Njəlatani.

* **1:17** Mənjay Meciyu 17.1-5; Mark 9.2-7; Lək 9.28-35. Yezu.

2

Bumvu slimi àna ndam ya tasəkadı malfada ana mis ni

¹ Ahaslani e kidıñ ga ndam *Izireyel bu ni ti ndam malfada təbu, tədəm tahəngaray *pakama ge Melefit; ka sarta hini day ndam masəkad malfada atələbu e kidıñ gekəli bu. Nday gani nani atəcahi zlam ya ti ejiñkia mis ke divi a ni ana kəli. Atədəm təgəskabu Bay ya ti àhəngay tay ni do. Gatay ya tagray nahkay ni ti azəkibiyu zlam mijeni ka tay, etiji ke weceweceni həya. ² Mis dal-dal atadəbay tay, atagray zlam magədavani akada gatay ni. Mis atanjak divi jireni ge Melefit ni azuhva təwi gatay magədavani ya tagray ni. ³ Ndam masəkad malfada gani nday nani ti zlam egi eri ana tay dal-dal, nahkay tagosafəña zlam kə kəli àna malfada gatay na. Ay kwa ahaslani Melefit àgəsa tay àna seriya àndava; nañ ti ènji dəwir do, ara ejiñ tay wudak.

⁴ Melefit ti ku məslər gayan ndahañ ya təgudar zlam ni tekeđi əngwiviyu ana tay ndo, təsi cicihi ndo. Àgəs tay, àbiyu tay e *evıd gədakani vu, a məlan zıñ-zıñeni vu duk abivoru ana vad ya ti amagray seriya ni. ⁵ Ndam ya ahaslani ya təgudar zlam ni day Melefit əngwiviyu ana tay ndo: àfəkıaya yam ka tay a, èziñeba tay a adaba ticiiki ma ndo. Ay Nəwi ti àhia ma ge jiri ana mis a, nahkay Melefit àhəngə nañ a, àhəngakıva mis a adəskəla àkıva cilıñ. ⁶ Ndam ga kəsa *Sodom akaba *Gomor day Melefit eviyekaba tay àna aku a, àgəjəni ti nğesis gatayani cilıñ. Melefit àgray nahkay ti, ti mis təsər amatrađ ndam magudar zlam ti nahkay. ⁷ Ka sarta gani nani ti Melefit àhəngafəña *Lot kə aku na, adaba Lot ti nañ mis jireni, zlam ge mis ya tagray kwanja kwanja ni əsi bi, ahəli ahər dal-dal. ⁸ Lot ti mis jireni, ay nañ əbu akaba tay, nañ əbu epi ere ye ti tagray ni, eci ere ya tədəm ni kələvad. Zlam gatay ya tagray magədavani, Melefit àwayay do ni awəri bəruf dal-dal. ⁹ Nahkay zla nahəma, Bay Melefit ti tamal zlam zləzladani àca ndam gayan a ti əsəra ere ye ti agray ga mahəngay

† **1:19** Bəngur ya ge miledu ni ti Piyer awayay adəmki ka

tay àna nan na. Nahkay day ka fat ya ti Melefit amagrafəŋa seriya kè mis a ni, ndam magudar zlam ti Melefit àsəra ere ye ti agray ga matraḅ tay àna nan na. ¹⁰ Melefit amatraḅ enji ti ndam ya ti tagray zlam magədavani ya ti məbərur gatay awayay ni, adaba tanjak nan, təgəskabu ŋgay nan gədakani do.

Nday gani ya nəhi ana kuli tasəkadi malfada ana kuli ni ti təgray aŋwaz do simiteni, tici slimi do, təhəŋgrioru ahàr a had ana *məslər njəda-njədani ge Melefit ni do, tindivi tay sawan. ¹¹ Məslər ge Melefit ti nday njəda-njədani, tətam ndam masəkad malfada ni àna njəda. Ay ku tamal nahkay nəŋgu ni, ŋgay ndam masəkad malfada ni ndam magudar zlam ti məslər ni tədəm do, tindivi tay kè meleher ga Bay Melefit do. ¹² Mis nday nani tagray zlam ya ti məbərur gatay awayay ni akada ga zlam ge gili ya təsər ahàr do, àgəski təgəs tay, tábazl tay ni. Nday gani ŋgay tindivi way ti təsər do simiteni. Melefit amabazl tay ti akada ya tabazl zlam ge gili ni. ¹³ Zlam magədavani ya ti təgri ana mis ni ti nday day Melefit aməgrivu ana tay akada nani bilegeni. Adaba nday gani tawayay magray zlam sulumani do, tagray zlam magədavani kè eri ge mis, mimili àwərki tay do. Ka ya ti kəgrum wuməri, kəzumumkabu zlam akaba tay ni ti zlam gatay magədavani ya tagray ni abəki mimili ke kuli. Ay nday ti ka ya ti təgosakaba kuli a nahkay ni ti àbəlafəŋ kà tay dal-dal. ¹⁴ Nday ti kalavad təjalaki ahàr ka magray hala cilin, təmbrəŋ magudar zlam do simiteni; təbiyu ndam ya təfəki ahàr ke Melefit lala ndo ni a zlam magudarani vu. Tawayi zlam ana ahàr gatay dal-dal. Nday ti Melefit ètikwesla tay a àndava. ¹⁵ Təmbrəŋa divi sulumana, tija, təsər divi va do. Tədəbay divi ga *Balam wur ga Bozor ni. Nan ti àwaya sinu ya ti təvi ti mągudar zlam na. ¹⁶ Ay ti a vad nahan Melefit àləgi adaba àgəsiki ma ndo. Kəsəruma azonu ti àzlapay akada ge mis hihiriken ni do, ay ka fat nani ti azonu àhia ma. Nahkay àcafəŋa nan ga magray zlam magədavani ya àdəm akal agray na, ti àgray va ba.

* 2:22 Gozogul 26.11.

¹⁷ Ndam masəkad malfada nani ti nday akada ga gəzəŋ ga yam ya ti yam aŋgəzkiaya do ni, nday akada ga maklaḅasl ya aməd apayakaba ni. Nahkay ti Melefit àslamaliva mələŋ ziŋ-ziŋena ana tay a, nday gani atanjəhad eslini. Mələŋ gani nani ti ləvəŋ àsabay. ¹⁸ Nday gani bələŋani ni təzlapay ma masakani mək tiji zlabay àna nan. Tawayay magosay ndam ya ti təsləkakiba ka ndam ya təsər Melefit do nini mba ni, ti təhəŋguriyu tay a magudar zlam vu, ti təgray zlam ya tigi eri ana mis ni akada gatay ni. ¹⁹ Təhi ana tay ahkado : « Tamal kəfəbum leli ni ti kəgurum ahàr gekuli, » ambatakani do nday gani ya tədəm nahkay ni nday ndayani evidi ga zlam magudarani. Adaba tamal maslaŋa zlam agur nan ti maslaŋa gani ègia evidi ga zlam ya agur nan na. ²⁰ Nahkay tamal mis àsəra Bay geli Yezu *Krist nan ya ti ahəŋgay leli na ti maslaŋa gani àtamfəŋa kà zlam magədavani ga duniya ya tigi eri na. Ay kələŋ gani tamal aŋgukiaya ka zlam gani nani magədavani na zlam gayan a, təgur nan keti ti, manjəhad gayan ni emigi magədavani amatam manjəhad gayan ya ahaslani ka ya ti àsər Melefit do ni. ²¹ Tamal nahkay ti hojo amal təsər divi jireni ni ndo, ere gani təsəra mək təmbrəŋ, təgəskabu *Divi ge Melefit ya təcəhi ana tay ni va do ti ni. ²² Zlam gani àgrakivu ka tay ti akada ga ma *gozogul ya mis tədəm : « Kəra aŋgukiaya ka vələhay gayan a, àzumaba » ni. Tədəm keti : « Mədrəs mba tabaray nan mba ti akoru adədvu a dəndalaḅ vu.* »

3

Yezu Krist aməŋga

¹ Zləbəba goro ni, hini ti wakita ya nəbiki ana kuli ye cə ni. A wakita goro ya nəbiki ana kuli cəeni ni bu ni ti nəziaba azay slimi ana kuli a àki ka zlam ya kəsəruma àndava ni. Nawayay ti kəjalumki ahàr ka zlam gani nday nani lala. ² Nawayay ti kəjalumki ahàr ka pakama ya ndam *njəlatani ya *tahəŋgaray pakama ge Melefit tədəm ahaslani ni. Jalumki ahàr ke divi ga Bay geli ya ahəŋgay leli ni daya ; divi gani nani ti ndam *asak gayan ya àsləribiyu tay

ana kuli ni tãhãngri pakama gani ana kuli. ³ Nawayay ti kícãm ma hini ya ti nãhi ana kuli ni lala. Sãruma day, ka mandav ga duniya nahãma, mis ndahañ atagray zlam magãdavani ka mawayay gatay. Nday gani eteyefiñ kè kuli, ⁴ atãdãm : « Àdãm ahkado amañga ti, nihi ti nañ eley ? Kwa ata bãñ ga bãñ geli tãmãt duk àbivaya ana nihi a, zlam ni ðek akadã ya Melefit àgraya ni zlam gayañ, ere ye ti àmbatvu ni day àbi timey ! » ⁵ Nday gani ya tãzlapay nahkay ni ti tãwayay mãsãrki ke tãwi ge Melefit ya àgray ahaslani ni do zakw. Tãwi gani nani ti nihi : Melefit àdãmaya pakama gayañ a, àgraya huð melefit akaba hað a nahkay ; èdekaba hað akaba yam a, àgraya hað na ti àna yam. ⁶ Ahaslani Melefit èziñeba duniya ti àna yam daya. Ka sarta gani nani ti àfaya yam ka duniya na, yam ni àndaba mãlañ na ðek. ⁷ Melefit àdãmaya pakama nahañ a keti, àdãm huð melefit akaba hað atanjãhað duk abivoru ana vad ya ti aku amãzumaba tay a ðek ni. Ambrãñ tay hayañ ti adaba ajãgay sarta ya ti amagrafãña seriya kè mis a ni. Ka sarta gani nani ti emijiñ ndam ya ti tãgãsiki ma do ni.

⁸ Zlãbãba goro ni, zlam nahañ àbu bãlañ ti ahãr àdãm àgãjazlki ahãr ke kuli ba. Ere gani nihi : kè eri ga Bay geli nahãma, vad bãlañ ti akadã vi dãbu, vi dãbu day akadã vad bãlañ. ⁹ Mis ndahañ tãhi ana ahãr Bay geli ti àgray ere ye ti àdãm amagrañ ni ke weceweceni do. Ay ma gani nahkay do : Melefit ti ebesi ana kuli, awayay ti ku mis biliñ èjiji ba, awayay ti mis ðek tãmbatkaba majalay ahãr gatay a sawañ. ¹⁰ Nãdãm nahãma, vad ya ti Bay geli amañga ni ti mis tãsar do. Amañga ti akadã ga zal akal ni. Ka fat gani nani ti mis etici huð melefit amahãnday, emijiji. Aku amãzumaba zlam ya a huð melefit bu na ; hað akaba zlam ya tãki ni ðek day atãlãbi va bi, etijiji. ¹¹ Kãsaruma zlam ni ðek atara tijiji nahkay ti, ahãr àdãm manjãhað gekuli mãnja ahãmamam ? Ahãr àdãm mãnja njãlata ; ahãr àdãm kãgãsumiki ma ana Melefit lala. ¹² Jãgum fat ge Melefit ya amagrañ seriya ni ; zum njãða gekuli, grum zlam ya ti kislãmki magrani ga mahãðakbiyu vad gani weceweci ni. Ka

fat gani nani ti aku amãzumaba huð melefit a, zlam ya a huð gani bu ni day ðek aku amãzumaba kirid-kirid. ¹³ Ay Melefit àdãmbiya kwa ahaslana, àdãm amagrañ huð melefit mãweni akaba hað mãweni. Atanjãhað eslini ti ndam jireni ciliñ. Leli majãgay ti zlam gani nani.

¹⁴ Zlãbãba goro ni, kãbum kãjãgum vad gani nani nahkay ti zum njãða gekuli ðek, ti ka fat gani Melefit mãði ahãr ana kuli lekulãm kãbum kanjãhaðum àna sulumani akaba nañ, lekulãm njãlata kè eri gayañ, tãngãtãña zlam magudarani kè kuli a ba. ¹⁵ Sãruma Bay geli ebesey ti adaba awayay ti mis tãmbatkaba majalay ahãr gatay a, ti mãhãngay tay. Wur ga mãñ geli Pol day àhia ma gana ana kuli a ka ya ti àbiki wakita ana kuli ni. Pol ti mawayay nañ dal-dal ; ma gayañ ya àbiki ana kuli ni ti Melefit àvi mãsar zlam gani. ¹⁶ A wakita gayañ ya abãki ni bu ðek ti nañ àbu ahi ma gani ana kuli nahkay. Zlam ndahañ tãbu a wakita gayañ ya abãki ni bu ni ti mis tãcikaba weceweci do. Ndam ya ti tãsar zlam do, tãfãki ahãr ke Melefit lala do ni tãmbatkaba ma gana. Tãmbatkaba ma gana a mãlañ ndahañ ba a Wakita ge Melefit ni ba day nahkay. Gatay ya ti tagray nahkay ni ti Melefit amãgãs tay àna seriya, emijiñ tay.

¹⁷ Zlãbãba goro ni, lekulãm ti tãhia ma gana ana kuli a àndava. Nahkay ti bumvu slimi, ti ndam ya ti tãgãskabu ma ge Melefit do ni tãbiyu kuli a zlam magudarani vu akadã gatay ni ba. Njãhaduma gañ-gañ, tãjiñkia kuli ke jiri gekuli a ba. ¹⁸ Yezu *Krist ti Bay geli, Bay mahãngay leli daya. Lekulãm ti kãmbrãñum mãfãki ahãr ba. Grum ti mãgrikivu sulum gayañ ana kuli, ti kãsarumkivu nañ lala. Mis ðek tãzlãbay nañ ; tãzlãbay nañ kani, tãzlãboru nañ ga kanjãgay-kanjãgayani ti. Aya nahkay.

Wakita ge Zeṅ ya àbèki enjenjeni ni Ere ye ti mǎdǎmki ka wakita ge Zeṅ ya àbèki enjenjeni ni

Maslaṅa ya ti àbèki wakita hini ni ti àdafay slimi gayan a wakita ni bu ndo. Ay kwa ka mǎnjèki gani ndam ga Yezu ðek tǎsǎra nani Zeṅ zal asak ga Yezu, naṅ bay ya àbèki Ma Mǎweni Sulumani ge Zeṅ ni. Ma gayan ya àbèki ni ti akada ga ma ya mǎdi ahàr a Ma Mǎweni Sulumani ge Zeṅ ni bu ni ; maslaṅa ya ti àbèki wakita cǎeni ni ti mis biliṅ (gurumkabu Zeṅ 1. 1, 1.14 akaba 1 Zeṅ 1.1 ; Zeṅ 16.24 akaba 1 Zeṅ 1.4 ; pakama ndahaṅ tǎbu kay akada nday nani).

Àbiki ti ana ndam ga Yezu (3.1) ; àzalaya slimi ge mis ahkay do ni ga kǎsa ndo, nahkay mǎdǎm tǎslǎrikaboru wakita hini ana ndam ga Yezu ya a kǎsa gǎrgǎrani bu ni. Zeṅ àdǎm abèki wakita ni ti awayay ti mis ndahaṅ tǎgosay ndam ga Yezu ba (2.26 ; 3.7 ; 4.1), akaba awayay ti tǎsǎr, nday tǎbu àna sifa ya àndav ðay-ðay do ni eðeðiṅ eðeðiṅeni (5.13).

A wakita ni bu Zeṅ àdǎm maslaṅa ya ti àdǎm àsǎra Yezu a, mǎk agudar zlam kǎlavad ni ti zal malfada : bay ya ti àsǎra Yezu a ni ti ambrǎṅ zlam magudarani gayan ni, àgudar zlam va do. Tamal mǎgudara zlam a mǎk mǎmbatkaba majalay ahàr a ti Yezu ambǎrfǎṅa zlam geli ya mǎgudar na kè leli a, ay ahàr àdǎm ndam ga Yezu tǎmbrǎṅ zlam magudarani ðek, adaba nday bǎza ge Melefit ; Melefit ti njǎlata. Melefit awayay leli : ahàr àdǎm leli day mǎwayum Melefit akaba ndam gayan ni. Tamal mawayay Melefit ti mǎgudar zlam va do ; nahkay mǎsǎra, leli ndam gayan eðeðiṅ eðeðiṅeni.

Pakama ya avi sifa ana mis ni

¹ Ere ye ti mǎbiki ana kǎli ka wakita ni ti Pakama ya avi sifa ana mis ni. Kwa ka mǎnjèki ga mǎlaṅ naṅ àbu. Pakama

gani nani ti ègia mis a. Leli mǎcia pakama gayan ya àdǎm na, mǎpia naṅ àna eri geli a, mǎmǎnjǎlǎṅa lala, mǎnjifinǎ àna ahar geli a daya. ² Sifa gani nani àṅgǎzlava. Ka ya ti àṅgǎzlavu ni ti leli mǎpia, magray sedi gani, mǎhi pakama gani ana kǎli vay-vay daya. Sifa gani nani ti àndav ðay-ðay do, kwa ahaslani naṅ àbu afa Bǎṅ geli Melefit, nihi ti àṅgǎzliva àna leli a. ³ Ere ye ti leli mǎpi akaba mǎci ni ti mǎhi ana kǎli bilegeni, ti lekǎlum day kǎdǎgumkiva ke leli a, mǎgum leli ðek akada mis bǎlaṅ. Leli ti mǎbu akada mis bǎlaṅ akaba Bǎṅ geli Melefit nday ata Wur gayan Yezu *Krist. ⁴ Mǎbiki pakama hini ana kǎli ti, mawayay ti kǎcǎm lala, nahkay leli ðek amǎmǎrvu ka ahar bǎlaṅ lala.

Maslaṅa ya agudar zlam ni ànjǎhad akaba Melefit kǎksah

⁵ Pakama ya ti mǎcifiṅa, mǎhi ana kǎli ni ti nihi : Melefit nahǎma, masladani njǎlata, naṅ àbi àna mǎlaṅ ziṅ-ziṅeni bi ferera. ⁶ Tamal mǎdǎm leli akaba naṅ akada mis bǎlaṅ, mǎk mǎbu magray zlam e ziṅ-ziṅeni bu nahǎma masǎkad malfada, ere ya magray ni ti zlam ge jiri do. ⁷ Ay tamal magray zlam a masladani bu akada gayan ya naṅ àbu a masladani bu ni ti leli mǎbu ðek ka ahar bǎlaṅ akada mis bǎlaṅ. Nahkay mimiz ga Wur gayan Yezu abarǎfǎṅa zlam magudarani geli na kè leli a.

⁸ Tamal mǎdǎm mǎgudar zlam do ni ti magosay ahàr geli geleni, leli ndam jireni do. ⁹ Ay tamal madafaya zlam magudarani geli na ti Melefit ambǎrfǎṅa kè leli a, abarǎfǎṅa zlam ya àbǎlay do na ðek kè leli a. Agray nahkay ti adaba naṅ jireni ; ere ye ti àdǎm amagray ni ti agray eðeðiṅ. ¹⁰ Tamal mǎdǎm leli mǎgudar zlam ndo ni ti kala mǎdǎm Melefit asǎkad malfada. Tamal mǎdǎma nahkay ti mǎgǎskabu pakama gayan a mǎbǎruv geli vu ndo.

2

¹ Gabǎza, nǎbiki zlam hini ana kǎli ti, nawayay ti kǎgudarum zlam ba. Ay kwa tamal maslaṅa àgudara zlam a naṅgu ni, bay ya ti embikivu ke leli, agri kam-kam ana Bǎṅ geli Melefit ni naṅ àbu kè meleher gayan. Bay mimbikivani ke leli ti Yezu *Krist, naṅ ti mis jireni, àgudar zlam

do. ² Àvay vu gayan, tàkad nan ti Melefit m̄mbərfəŋa magudar zlam geli ni kè leli a. Esliki m̄mbərfəŋa zlam magudarani geli na ciliŋ do, esliki m̄mbərfəŋa zlam magudarani ge mis ga duniya na dek daya.

Tamal m̄səra Melefit a ti magray ere ye ti awayay ni

³ Tamal leli m̄bu magray zlam ya ti Melefit àhi ana mis e *Divi gayan bu grum ni ti m̄səra leli ti m̄səra Melefit a. ⁴ Ay tamal maslaŋa àdəm àsəra nan a, mək àgray zlam ya ti Melefit àdəm e Divi gayan bu grum ni do ni ti maslaŋa nani asəkad malfada. Nan nani ti mis jireni do simiteni. ⁵ Maslaŋa ya ti agray zlam ya Melefit àdəm grum ni ti awayay Melefit àna m̄bərur bəlan ededīŋ ededīŋeni. Tamal magray nahkay ti m̄səra leli ndam ge Melefit, leli biliŋeni akaba nan. ⁶ Tamal maslaŋa àdəm anjəhadkabu akaba nan nahəma, ahàr àdəm maslaŋa nani agray zlam akada ga Yezu ya agray ni kwa.

⁷ Zləbəba goro ni, zlam hini ya n̄biki ana k̄li ni ti zlam m̄weni do. Nani Divi ge Melefit ya ahaslani ni sawan. Kwa ka ya ti k̄fumki ahàr ka Yezu ni ti k̄səruma Divi gani nana. Divi gani ya ahaslani nani ti pakama ya t̄hi ana k̄li ni. ⁸ Ay ti pakama ya n̄biki ana k̄li ni ti divi m̄weni daya. Mis t̄sər divi gani nani ededīŋ ti àna manjəhad ga Yezu, t̄sər àna manjəhad gek̄li daya. Nahkay m̄lan zīŋ-zīŋeni nan àbu andav, masladani sulumani ànjəkia ka masladana.

⁹ Tamal maslaŋa àdəm nan a masladani bu mək ezirey wur ga m̄nani ti maslaŋa nani nan e zīŋ-zīŋeni bu mba sawan. ¹⁰ Ay tamal maslaŋa awayay wur ga m̄nani ti maslaŋa nani nan àbu a masladani bu, araŋa àbi a m̄bərur gayan bu ge mijīŋkia nan ke divi a bi. ¹¹ Ay tamal maslaŋa ezirey wur ga m̄nani ti maslaŋa nani nan e zīŋ-zīŋeni bu. Nan àbu asawaday e zīŋ-zīŋeni bu daya, àsər m̄lan ya akoru ni do ; èpi divi do adaba nan e zīŋ-zīŋeni bu.

K̄d̄abum zlam ga duniya ba

¹² Gabəza, ere ye ti n̄biki ana k̄li ni ti nihi : Melefit àmbərfəŋa magudar zlam gek̄li na kè k̄li azuhva Yezu a.

¹³ Ata bəŋ ga bəza, ere ye ti n̄biki ana k̄li ni ti nihi : Lek̄l̄um ti k̄səruma bay ya ti nan àbu kwa ka m̄njəki ga m̄lan na.

Bəza dagwa, ere ye ti n̄biki ana k̄li ni ti nihi : Lek̄l̄um ti k̄ȳmfīŋa kè *Seteni àna kad̄vu a.

¹⁴ Gabəza, ere ye ti n̄biki ana k̄li ni ti nihi : Lek̄l̄um ti k̄səruma Bəŋ geli Melefit a.

Ata bəŋ ga bəza, ere ye ti n̄biki ana k̄li ni ti nihi : Lek̄l̄um ti k̄səruma bay ya ti nan àbu kwa ka m̄njəki ga m̄lan na.

Bəza dagwa, ere ye ti n̄biki ana k̄li ni ti nihi : Lek̄l̄um ti k̄bum àna n̄jəda, pakama ge Melefit àbu a m̄bərur gek̄li bu, k̄ȳmfīŋa kè Seteni àna kad̄vu a.

¹⁵ K̄d̄abum divi ya ndam ga *duniya tadəbay ni ba, k̄awayum zlam ya t̄di ahàr a duniya bu ni ba daya. Tamal maslaŋa awayay zlam ga duniya nahəma, maslaŋa nani ti àwayay Bəŋ geli Melefit koksah.

¹⁶ Zlam ga duniya nday nani ya mis tagray ni ti nday hi : tawayay zlam ya m̄bərur gatay awayay ni dek, tawayay zlam ya egi eri ni dek, t̄ŋgəta zlam a ti tagray zlabay àna nan. Zlam nday nani dek ti Bəŋ geli Melefit adafaki ndo, mis t̄cahay a duniya bu zlam gatay. ¹⁷ Duniya akaba zlam ya a duniya bu, mis tawayay t̄ŋgət ni dek nan àbu andav. Ay ti maslaŋa ya ti agray ere ye ti Melefit awayay ni ti maslaŋa nani amanjəhad ga kan̄gay-kan̄gayani.

Ndam ezir ge Krist

¹⁸ Gabəza, duniya andav wudak. K̄c̄ma, t̄hia ana k̄li a zal ezir ge *Krist amara. Ay nihi ti ndam ezir ge Krist t̄bu kay àndava. Nahkay ti m̄səra duniya andav wudak ededīŋ. ¹⁹ Ahaslani ndam ezir ge Krist nday nani ti t̄kibu ke leli, mək t̄sləkakiba ke leli a. Tamal ti nday ndam geli ededīŋ ti akal t̄anjəhad akaba leli a. Ay ti zlam gani àgravu nahkay ti, ti leli m̄sər̄kaba nday ndam geli ededīŋ do.

²⁰ Lek̄l̄um zla nahəma k̄bum àna *M̄suf Nj̄latani, Yezu Krist àvi ana k̄li. Nahkay ti lek̄l̄um dek k̄səruma jiri a. ²¹ N̄biki ana k̄li ti kamam ? Ga m̄hiani ana k̄li k̄sər̄um jiri do t̄k ? Aha, ga m̄hiani ana k̄li k̄sər̄uma sawan. K̄sər̄uma malfada àbi àhəraya e jiri ba bi daya.

²² Maslaṅa ya ti asəkad malfada kay ni ti way ? Maslaṅa nani ti maslaṅa ya ti adəm Yezu ti naṅ Krist *Bay gədakani ya amara ni do ni. Maslaṅa nani ti zal ezir ge Krist : agəskabu Bəṅ geli Melefit nday ata Wur gayan ni ndo. ²³ Maslaṅa ya ti agəskabu Wur ge Melefit do ni ti agəskabu Bəṅani Melefit ndo daya. Maslaṅa ya ti agəskabu Wur ge Melefit ni ti agəskabá Bəṅani Melefit a daya.

²⁴ Lekuləm zla ti ere ye kicəm kwa ka sarta ya kəfumki ahàr ka Yezu Krist ni ti ahàr adəm ere gani nani mánjəhad a məbəruf gekuli bu. Tamal ere ye ti kicəm kwa ka sarta ya kəfumki ahàr ka Yezu ni anjəhad a məbəruf gekuli bu ni ti lekuləm day akanjəhadum akaba Wur ge Melefit nday ata Bəṅani akada mis bəlan. ²⁵ Ere gani nani dek ti *sifa ya andav day-day do ni. Sifa gani nani ti Yezu adəm aməvi ana leli.

²⁶ Zlam gani nday nani dek nəbiki ana kuli ti adaba mis tawayay magosay kuli palam. ²⁷ Lekuləm zla nahəma kəbum ana Məsuf Njəlatani, Yezu Krist əvi ana kuli. Məsuf gani nani ti əbu manjəhadani a məbəruf gekuli bu. Nahkay ti wudəra gekuli əbi akaba bay macahi zlam nahəṅ ana kuli va bi : Məsuf Njəlatani naṅ əbu acahi zlam dek ana kuli. Naṅ ti asəkad malfada do, zlam gani ya acahi ana kuli ni ti ma ge jiri. Ahàr adəm kánjəhadum akaba Yezu Krist akada mis bəlan ; Məsuf Njəlatani acahi ana kuli ni ti nahkay.

²⁸ Gabəza, nihi ti ahàr adəm kánjəhadum akaba Yezu akada mis bəlan. Adaba mam, nawayay ti ka ya ti aməṅa ni ti aṅwaz əwər leli ba. Ka ya ti aməzlərəvaya ni ti nawayay ti mimili əwərfəṅa leli ga mahədakfəṅiani ba. ²⁹ Kəsəruma Yezu Krist ti naṅ jireni. Nahkay ahàr adəm kəsəruf maslaṅa ya ti naṅ əbu agray zlam jireni ni ti maslaṅa gani nani Melefit əgia bəṅana daya.

3

Leli bəza ge Melefit

¹ Nṅa pəm day, Melefit əwaya leli a dal-dal ni ! Nahkay əzala leli bəza gayan a. Iy, leli bəza gayan ededīṅ ! Nṅay leli bəza ge Melefit ti ndam ga *duniya təsər do, adaba nday nani təsər Melefit ndo palam.

² Zləbəba goro ni, nihi ti leli bəza ge Melefit andava. Ay ti emigi mam kama ni mam ti Melefit adəfiaba ana leli a faṅ ndo. Ere ye ti məsəra nahəma, ka ya ti aməzlərəvaya ni ti emigi akada gayan ni, adaba emipi naṅ lala. ³ Maslaṅa ya ti ajəgay Yezu *Krist, awayay egi akada naṅ ni ti, maslaṅa nani abi slimi ana ahàr gayan, agudar zlam do, akada ga Yezu ya agudar zlam do ni.

⁴ Maslaṅa ya ti naṅ əbu agudar zlam nahəma, agəskabu *Divi ge Melefit ya a Wakita gayan ni bu ni ndo. Ndam magudar zlam ti ndamam ? Nday ndam ya tawayay divi ge Melefit do ni. ⁵ Ay ti kəsəruma Yezu Krist əra a məlan va ga məhəlfəṅa zlam magudarani geli kə leli a. Kəsəruma naṅ ti agudar zlam do simiteni. ⁶ Maslaṅa ya ti naṅ əbu anjəhad akaba naṅ akada mis bəlan ni ti agudar zlam va do. Ay ti maslaṅa ya ti naṅ əbu agudar zlam nahəma, əpi Yezu day-day ndo, əsər naṅ do daya.

⁷ Gabəza, mis təgosay kuli ba. Maslaṅa ya ti naṅ əbu agray zlam ge jiri ni ti naṅ mis jireni akada Yezu Krist naṅ jireni ni. ⁸ Maslaṅa ya ti naṅ əbu agudar zlam nahəma, naṅ wur ge *Seteni. Adaba mam, kwa ahaslani Seteni naṅ əbu agudar zlam zlam gayan, əmbrəṅ ndo. Nahkay Wur ge Melefit əra a duniya va : əra ti ga masla-malay zlam ya Seteni agudar ni dek.

⁹ Maslaṅa ya ti Melefit əgia bəṅana ni ti agudar zlam va do. Adaba mam, Melefit əvia Məsuf Njəlatana, aniviyu a məbəruf bu, naṅ əbu anjəhad akaba naṅ. Nahkay maslaṅa gani nani əsliki magudar zlam va do, adaba Melefit əgia bəṅana. ¹⁰ Məsərkaba way wur ge Melefit ni way ahkay do ni way wur ge Seteni ni way ti nahkay hi : maslaṅa ya ti agray zlam ge jiri do ni ti naṅ wur ge Melefit do. Maslaṅa ya ti əwayay wur ga məṅani do ni ti naṅ day wur ge Melefit do.

Ahàr adəm mawayumvu

¹¹ Nahkay ti mawayumvu e kidīṅ geli bu. Hini ti pakama ya kicəm kwa ka sarta ya kəfumki ahàr ka Yezu ni. ¹² Məgrum akada ga *Kayiṅ ya agray ni ba. Naṅ ti wur ge *Seteni, nahkay akad wur ga məṅani ndaf ga njəda. Akad wur ga məṅani gani ti kamam jikeṅ mam ? Akad wur ga məṅani ni

ti adaba zlam ga wur ga mənani ya àgray ni dek ge jiri, zlam gayan̄ gayan̄ani ya àgray ni dek magədavani palam.

¹³ Bəza ga mmawa, tamal ndam ga *duniya tizirey kəli ti àgri ejep ana kəli ba. ¹⁴ Leli ti məsəruma Melefit àhəngaraba leli e kisim ba, àvia sifa ana leli a àndava. Məsəruma ti adaba mawayum bəza ga mən̄ geli. Maslaṇa ya ti àwayay mis do nahəma, Melefit àhəngaraba naṇ a ndo, naṇ məmətani. ¹⁵ Maslaṇa ya ezirey wur ga mənani ni ti naṇ bay makad̄ mis. Ay kəsəruma bay ya ti akad̄ mis nahəma, *sifa ya àndav day-day do ni ti àniviyu a məbəruf bu bi. ¹⁶ Yezu *Krist ti àwaya leli a, àgəskabu ti tâkad̄ naṇ azuhva leli. Àdəfiki mawayavani ana leli ti nahkay. Leli day ahər àdəm məjanaki bəza ga mən̄ geli, ku tamal tabazl leli azuhva tay nən̄gu ni məgəskabu. ¹⁷ Tamal ti maslaṇa zlam gayan̄ àbu, èpi ti zlam àfəṇ kà wur ga mənani bi mək àmənjaləṇ do nahəma, àbəl̄ay do. Maslaṇa nani ti awayay mis akada ge Melefit ya awayay mis ni tata aw ? Aha, àwayay do. ¹⁸ Gabəza, mawayum mis àna pakama cilin̄ ba, ahər àdəm mawayum mis eded̄in̄, məgri zlam sulumani ana tay.

Bəza ge Melefit ti aṅgwaz àwərfəṇa tay kè Melefit a do

¹⁹ Tamal magray nahkay ti aməsər leli ti ndam jireni, aṅgwaz aməwərfəṇa leli kè Melefit a do daya. ²⁰ Ku tamal məhi ana ahər məgudara zlam a nən̄gu ni, aṅgwaz aməwərfəṇa leli a do, adaba Melefit àsəra ere ye ti a məbəruf geli bu na àtama leli lelana ; naṇ ti àsəra zlam a dek. ²¹ Zləbəba goro ni, tamal məsəra məgudar zlam ndo nahəma, aṅgwaz aməwər leli kè meleher ge Melefit do. ²² Nahkay zla nahəma, aməvi ere ye ti mihindifin̄a ni dek ana leli, adaba leli məbu magray ere ye ti àhi ana leli grum ni akaba ere ye ti àbəl̄afəṇ ni. ²³ Ere ye ti àhi ana leli grum ni ti nihi : si məfəki ahər ka Wur gayan̄ Yezu *Krist akaba mawayumvu e kidin̄ geli bu kwa. Àhi ana leli grum ti nahkay. ²⁴ Nahkay maslaṇa ya ti agray ere ye ti Melefit àhi ana leli grum ni ti maslaṇa nani ti naṇ àbu akaba Melefit akada mis bəlan̄. Məsər ti

Melefit naṇ àbu akaba leli ti ahəmamam ? Məsər ti adaba àvia *Məsuf gayan̄ ana leli a.

4

Məsər Məsuf ge Melefit ti ahəmamam ?

¹ Zləbəba goro ni, ndam ya tədəm təzlapay àna n̄jəda ga *Məsuf ni dek ti kəgəsumkabu pakama gatay ni ba. Hojo sayumfəṇa kà tay a day, akal ti nday təbu àna Məsuf ge Melefit aw. Adaba mam, mis dal-dal təbu a duniya bu, tədəm nday ndam mahəngaray *pakama ge Melefit, ambatakani do nday ndam masəkad̄ malfada sawan̄. ² Akəsəruf ti maslaṇa hini azlapay àna n̄jəda ga Məsuf ge Melefit ti nahkay hi : ndam ya ti tədəm vay-vay Yezu *Krist àra a duniya va, ègia mis hihirikena ti, nday dek təzlapay àna n̄jəda ga Məsuf ge Melefit. ³ Ay ti maslaṇa ya ti àdəm Yezu àra a duniya va ndo ni ti, maslaṇa nani àdəm ma ge Melefit do, azlapay àna n̄jəda ga məsuf ga zal ezir ge Krist sawan̄. Lekəl̄um kicəma məsuf gani nani amara a duniya va : nihi ti ènjia àndava.

⁴ Gabəza, lekəl̄um ti bəza ge Melefit. Nahkay kiyumfin̄a kà ndam nday nana ya tasəkad̄ malfada na. Adaba mam, Məsuf ya àniviyu ana kəli ni àtama məsuf ya àniviyu ana ndam ga *duniya na. ⁵ Ndam nday nani ya tasəkad̄ malfada ni ti nday ndam ga duniya. Təzlapaki ti ka zlam ga duniya, nahkay ndam ga duniya təgəsiki ma gatay ni ana tay. ⁶ Leli zla nahəma, leli bəza ge Melefit. Nahkay maslaṇa ya ti àsəra Melefit a ti agəsiki ma geli ni ana leli. Ay maslaṇa ya ti naṇ wur ge Melefit do ni ti àgəsiki ma geli ni ana leli do. Məsərkaba məsuf ya adəm jiri na nday ata məsuf ya asəkad̄ malfada na ti nahkay.

Melefit adəfiki ana leli ahəmamam mawayumvu ni

⁷ Zləbəba goro ni, ahər àdəm mawayumvu e kidin̄ geli bu kwa, adaba bay ya ti agray ti mis tawayavu ni ti Melefit. Nahkay maslaṇa ya ti naṇ àbu awayay mis nahəma, Melefit ègia bəjana. Maslaṇa nani ti àsəra Melefit a. ⁸ Ay maslaṇa ya ti àwayay mis do nahəma, naṇ ti àsər Melefit do, adaba Melefit ti ere ye ti agray ni dek, agray ti adaba

awayay mis. ⁹ Melefit àdáfiki ana leli, nañ awayay leli ti ahámamam? Àdáfiki ana leli ti nahkay hi: àslərbíyu Wur gayañ bilíñ bilíñeni ni a duniya vu ga mævi sifa gayañ ana leli. ¹⁰ Mawayavani ti mæñ ga mam? Leli màwayay Melefit enji aw? Aha! Melefit àwayay leli enji sawañ. Nahkay àslərbíyu Wur gayañ ti tákad nañ. Tákada nañ a ti Melefit eslíki mæmbærfæña zlam magudarani geli ni kè leli a.

¹¹ Zlæbæba goro ni, Melefit àwayay leli ti nahkay. Tamal àwayay leli nahkay ti àgæski ti leli day mawayumvu e kidíñ geli bu bilègeni kwa. ¹² Melefit ti maslaña ya ti èpia nañ a bir ni ti àbi. Ay tamal mawayumvu e kidíñ geli bu ni ti mæsæra Melefit nañ àbu akaba leli, mìgia akada mis bælan akaba nañ a. Mæsæra leli màbu mawayay mis àna hud bælan akada gayañ ya awayay mis ni.

¹³ Leli màbu akaba nañ, nañ day nañ àbu akaba leli akada mis bælan ti mæsær ti ahámamam? Mæsær ti adaba àvia *Mæsuf gayañ ana leli a palam. ¹⁴ Leli zla ti mìpia Wur ge Melefit a, mæsæra Bæñani Melefit àslərbíyu nañ ti mìgi Bay mahængay mis ga duniya. Nahkay mæhi ana mis zlam nani ti àgrava ededíñ a. ¹⁵ Maslaña ya ti àdæm vay-vay Yezu nañ Wur ge Melefit nahæma, maslaña nani ti Melefit nañ àbu akaba nañ, nañ day nañ àbu akaba Melefit akada mis bælan. ¹⁶ Leli ti mæsæra Melefit awayay leli, mægæskabá pakama gani nana.

Melefit ti ere ye ti agray ni dæk agray ti adaba awayay mis. Maslaña ya awayay mis nahæma, maslaña nani ti nañ àbu akaba Melefit, Melefit day nañ àbu akaba nañ, nday cæni akada mis bælan. ¹⁷ Mæsær ti leli màbu mawayay mis àna hud bælan akada ge Melefit ya awayay leli ni ti ahámamam? Mæsær ti adaba kwa kani, vad ya ti Melefit amagrafæña seriya kè mis a ni ti àsi angwaz ana leli do simiteni. Àsi angwaz ana leli do ni ti adaba zlam ya ti leli màbu magray a duniya bu ni ti akada ga Yezu ni. ¹⁸ Angwaz ti tækaboru nday ata mawayavani do. Tamal mawayay mis àna hud bælan ti màgray angwaz koksah. Adaba mam, tamal angwaz awær mis nahæma, àsæra atatraþ nañ. Maslaña ya ti angwaz

awær nañ nahæma, ngay Melefit awayay nañ àna hud bælan ti àsærkaba lala fañ do.

¹⁹ Leli ti mawayum Melefit, mawayum mis adaba Melefit àwayay leli enji. ²⁰ Tamal mis àdæm: « Nu ti nawayay Melefit » mæk ezirey wur ga mæñani nahæma, maslaña nani asækad malfada. Adaba mam, wur ga mæñani ya ti epi ni tekedi àwayay nañ do ni ti awayay Melefit ti ahámamam? Èpi nañ do ni! ²¹ Divi ga Yezu ya adáfiki ana leli ni nihi: àdæm maslaña ya ti awayay Melefit ti ahær àdæm màwayay wur ga mæñani daya.

5

Maslaña ya ti afæki ahær ke Melefit ni ti eyefíñ kà zlam ga duniya

¹ Maslaña ya ti àgæskabá, adæm Yezu ti nañ *Krist *Bay gædakani ya amara ni ti Melefit ègia Bæñana. Tamal maslaña awayay bæñ ga bæza nahæma, awayay bæza ni daya. ² Mæsær mawayay bæza ge Melefit ti ahámamam? Mæsær ti adaba màbu mawayay Melefit, màbu magray zlam ya àhi ana leli grum ni daya. ³ Mawayay Melefit ti mæsær ahámamam? Mæsær ti adaba màbu magray zlam ya ti àhi ana leli e Divi gayañ bu grum ni kælavad. Divi gayañ gani nani ti zlæzlada do, ⁴ adaba ku way way do tamal Melefit ègia bæñana nahæma, njæda gayañ àtama njæda ga zlam ga duniya; zlam nday nani tæsipet nañ koksah. Njæda ya àtam njæda ga zlam ga duniya ni ti mam? Njæda gani nani ti mæfæki ahær geli ka Yezu. ⁵ Njæda ga way àtama njæda ga zlam ga duniya ni way? Si ga maslaña ya ti afæki ahær ka Yezu, àdæm Yezu ti nañ Wur ge Melefit ni.

Zlam ya ti adafaki Yezu nañ Wur ge Melefit ni

⁶ Yezu *Krist ti àra a duniya va, àhuriyu a yam vu, *tæbaray nañ, kælæg gani tæbaya mimiz gayañ a. Tæbaray nañ àna yam cilíñ do, tæbaray nañ àna yam, tæbaya mimiz gayañ a daya. Mæsær ti pakama nani ma ge jiri ti adaba *Mæsuf ge Melefit àhia ana leli a. Mæsuf gani nani ti ere ye ti adæm ni dæk ma ge jiri. ⁷⁻⁸ Adafaki Yezu Wur ge Melefit ededíñ ti Mæsuf, yam, mimiz. Nday mahkærani ni ti tædafaki zlam bælan. ⁹ Tamal mægæsumkabu pakama ge mis

ya tɔ̀dɛm ni ti ahàr àdɛm mɛgɛsumkabu pakama ge Melefit ya àdɛm ni ɔ̀aya, adaba Melefit ti naŋ gɛɔ̀akani, àtam mis ɔ̀ek. Pakama ge Melefit ya àdɛm ni ti àdɛmki ka Wur gayan̄ Yezu Krist. ¹⁰ Maslaŋa ya ti afaki ahàr ka Wur ge Melefit nahɛma, àsɛra a ahàr gayan̄ ba pakama ge Melefit gani nani ti ma ge jiri. Ay maslaŋa ya ti àgɛskabu pakama ge Melefit ya ti àdɛm ni do ni ti maslaŋa nani àdɛm Melefit àsɛkad malfada. Adaba mam, àgɛskabu pakama ge Melefit ya àdɛmki ka Wur gayan̄ Yezu Krist ni do. ¹¹ Melefit àhi mam ana leli mam ? Àdɛm àvia *sifa ya àndav ɔ̀ay-ɔ̀ay do ni ana leli a. Sifa gani nani ti mɛngɛt azuhva Wur gayan̄ Yezu Krist. ¹² Maslaŋa ya ti àgɛskabá Wur ge Melefit a ni ti àngɛta sifa. Maslaŋa ya ti àgɛskabu Wur ge Melefit ndo nahɛma, àngɛt sifa ndo.

Sifa ya àndav ɔ̀ay-ɔ̀ay do ni

¹³ Pakama gani nani ti nɛbiki ana kɛli adaba kɛfumkia ahàr ka Wur ge Melefit a ; nawayay ti kɛsɛrum lekɛlɛm kɛbum àna *sifa ya àndav ɔ̀ay-ɔ̀ay do ni. ¹⁴ Ka ya ti mahɛngalay Melefit ni ti ere ye ti avi njɛda ana leli ni ti nihi : mɛsɛra tamal mi-hindiliŋa zlam ya ti àbɛlafɛŋ na ti eciiki ma geli ni ana leli. ¹⁵ Tamal mɛsɛra naŋ àbu eciiki zlam ya ti mihindiliŋ ni ana leli ti mɛsɛra mɛngɛta zlam ya mihindi na àndava.

¹⁶ Bi wur ga muk agudar zlam, zlam magudarani nani àzoru mis e kisim vu do, tamal kɛpia naŋ a ti hɛngali Melefit. Nahkay ti Melefit amɛvi sifa ana maslaŋa ya ti àgudar zlam ni, tigi ti zlam magudarani gayan̄ ni àzoru mis e kisim vu do ni. Zlam magudarani ya ti azoru mis e kisim vu ni ti àbu. Nɛhi ana kɛli hɛngalum Melefit ti azuhva nani do. ¹⁷ Zlam ge mis ya tagray ni ɔ̀ek ti tamal tàgray ge jiri do ni ti ɔ̀ek zlam magudarani. Ay ti zlam magudarani ndahan̄ ya tɛzoru mis e kisim vu do ni ti tɛbu.

¹⁸ Mɛsɛra maslaŋa ya ti Melefit ègia Bɛŋana nahɛma, àgudar zlam va do, Wur ge Melefit ajɛgay naŋ. Nahkay zla nahɛma *Seteni àgosay naŋ koksah.

¹⁹ Mɛsɛra Bay ya ti leli ndam gayan̄ ni ti Melefit. Mɛsɛra ndam ya tadɛbay zlam ga duniya ni ɔ̀ek ti nday ndam ge Seteni.

²⁰ Mɛsɛra Wur ge Melefit àra. Àra ti àvi njɛda ana leli ga mɛsɛr Melefit Melefiteni. Nahkay leli mɛbu manjɛhadani akada mis bɛlan̄ akaba Melefit Melefiteni, àna njɛda ga Wur gayan̄ Yezu *Krist. Yezu Krist ti Melefit Melefiteni. Avay sifa ya àndav ɔ̀ay-ɔ̀ay do ni ti naŋ gani cilin̄.

²¹ Gabɛza, pɛra akaba zlam ndahan̄ ya ti ge Melefit do nahɛma, kɛgɛsumkabu ba.

Wakita ge Zeñ ya àbèki ye cɥ ni Ere ye ti mǎdǎmki ka wakita ge Zeñ ya àbèki ye cɥ ni

Maslaña ya ti àbèki wakita hini ni ti àdafay slimi gayan a wakita ni bu ndo. Ay mǎsǎra, bay ya ti àbèki 2 Zeñ ni ti àbèki 1 Zeñ ni day nan gani : gurumkabu 2 Zeñ 5, 1 Zeñ 2.7 akaba Zeñ 13.34-35.

Àbiki ti ana ndam ga Yezu ya tǎcakaiavu a kǎsa nahan bu ni, àhi ana tay tabavu slimi, adaba ndam magosay mis tǎbu tǎsawaday a kǎsa ndahan bu, tǎcahi zlam magǎdavanani ana ndam ga Yezu. Awayay ti ndam ga Yezu tǎgǎskabu ndam magosay mis ni ba.

Sa ge Zeñ

¹ Nǎbèki wakita hini ti nu, nu gǎdǎkani ga ndam mǎfǎki ahàr ka Yezu, nǎbikiору ana Wal gǎdǎkani * ya Melefit adaba nan a ni akaba ana kǎli bǎza gayan ni ; nawayay kǎli dal-dal. Awayay kǎli ti nu bǎlan ciliñ do, mis ya ti tǎsǎra jiri ge Melefit a ni dǎk tawayay kǎli daya. ² Nawayay kǎli ti adaba kǎgǎsumkabá jiri ge Melefit a ; jiri gani nani ti leli mǎbu àna nan kǎlavad, adaba Melefit àvi ana leli ti ga kanğay-kanğayani.

³ Bǎn geli Melefit nday ata Wur gayan Yezu *Krist atǎgri sulum gatay ana leli. Atǎjǎnaki leli, atagraysay ti mǎnjǎhadumkabu àna sulumani. Nahkay ti amǎgrum jiri, amawayumvu e kidiñ geli bu.

Ahàr àdǎm mawayay ndam ya ti leli mǎbu akaba tay ni

⁴ Mmawa goro ni, ka ya ti mǎci bǎza gayan ndahan tǎbu tadǎbay divi ge jiri ni ti nǎmǎrva dal-dal. Tagray zlam ti akada ga Bǎn geli Melefit ya àdǎm mǎgray ni. ⁵ Ere ye ti nawayay nǎhuk ni ti nahkay hi, mmawa goro ni : ahàr àdǎm mawayumvu e kidiñ geli bu. Ma hini ya nǎbukki ni ti ma àki ke divi mǎweni do : ma gani ti mǎcia

* **1:1** « Wal gǎdǎkani » ni ti awayay adǎmvaba ndam ga Yezu ya *tǎcakaiavu a kǎsa nahan bu ni ; bǎza gayan ni ti ni day nday gani. † **1:13** « Wur ga muk walani » ti awayay adǎmvaba ndam ga Yezu ya *tǎcakaiavu a kǎsa ya ti Zeñ nan àvu ni bu ni.

kwa ahaslana àndava. ⁶ Mawayay Melefit ti ahǎmamam ? Tamal mawayay Melefit ti madǎbay Divi gayan ya àdǎfiki ana leli ni. Divi gayan ya àdǎfiki ana leli, lekǎlum kicǎm kwa ka mǎnjǎki gani ni ti nihi : àdǎm wayumvu e kidiñ gekǎli bu. Divi gani nani ti ahàr àdǎm kǎdǎbum kǎlavad.

⁷ Nǎhi ana kǎli nahkay ti adaba mis dal-dal tǎbu a kǎsa gǎrgǎrani bu a duniya bu, tǎbu tagosay mis : ngay Yezu *Krist àra a duniya va, tiwi nan miweni ni ti tǎgǎskabu do. Maslaña ya ti adǎm nahkay ni ti nan zal ezir ge Krist, bay magosay mis daya. ⁸ Bumi slimi ana ahàr gekǎli, ti tǎwi geli ya ti mǎgri ana kǎli ni ègi zlam masakani ba. Bumvu slimi ti kǎngǎtum ere ye ti Melefit àdǎm amǎvi ana kǎli ni dǎk.

⁹ Sǎruma maslaña ya ti àmbrǎn madǎbay divi ya ti Krist àdǎfiki ana leli na, agraysay ere ye ti nan awayay ni zlam gayan ni ti Melefit nan àbi akaba nan bi. Ay maslaña ya ti agraysay ere ye ti Krist awayay ni ti Bǎn geli Melefit nday ata Wur gayan ni tǎbu akaba nan. ¹⁰ Tamal mis ara afa gekǎli a, àdǎfiki ere ye ti Krist awayay ni ana kǎli do ni ti kǎgǎsumkabu nan afa gekǎli ba, ku sa day kǎgrumi ba. ¹¹ Adaba maslaña ya ti àgria sa nahǎma àjǎnaki nan ka magudar zlam a.

¹² Ma goro àbu kay nawayay nǎhi ana kǎli, ay ti nawayay mǎbiki ma gani ana kǎli ka wakita do. Nǎdǎm anoru afa gekǎli, nu nuani àna ahàr goro anoru anǎzlapi ana kǎli, ti mǎmǎrvu dal-dal ka ahar bǎlan akaba kǎli.

¹³ Mmawa goro ni, wur ga muk walani ya Melefit àdǎkiba nan a ni bǎza gayan tǎgruka sa daya. †

Wakita ge Zej ya àbèki ya mahkər ni Ere ye ti mədəmki ka wakita ge Zej ya àbèki ya mahkər ni

Maslaņa ya ti àbèki wakita hini ni ti àdafay slimi gayan a wakita ni bu ndo. Ay mèsəra, bay ya ti àbèki 3 Zej ni ti àbèki 1 Zej akaba 2 Zej ni day naŋ gani.

Àbiki ti ana Gayus : Gayus ti gəɖakani ga ndam ga Yezu ya təcakalavu a kəsa nahaŋ bu ni, ay mèsər kəsa gani nani do. Gayus ti àgəskabá mis ya ti Zej àsləruru tay ga məvi njəɖa ana ndam ga Yezu na lala ; ay gəɖakani nahaŋ àbu, slimi gani Diyətref, àgəskabu tay ndo. Zej àbiki wakita ana Gayus ti ga məvi njəɖa, ti àgray akada ge Diyətref ni ba.

Sa ge Zej

¹ Nu gəɖakani ga ndam məfəki ahər ka Yezu, nəbukioru ana nak Gayus, nak zləba goro, nawayay kur dal-dal adaba madəbay divi ge jiri ka ahar bəlaŋ. ² Gayus goro ni, nawayay ti araņa àgrakukvu ba simiteni, Melefit mągray ti kənjəhad njalaŋ-njalaŋ akada ga məbərurv gayak ya àbu sulumani kə meleher gayan ni ti.

Mis tazləbavu ana Gayus

³ Nəbu nəməruru dal-dal adaba bəza ga məŋ geli ndahaŋ kay təbutara, təhu ahkado nak kəbu kadəbay divi ge jiri àna məbərurv bəlaŋ. Iy nak kəbu kagray nahkay ededŋ. ⁴ Tamal nícia ti bəza goro təbu tadəbay divi jireni ni ti nəməruru dal-dal, àtam məmərurvani ndahaŋ ni dek.

⁵ Zləba goro ni, ere ye ti kəgri ana bəza ga məŋ geli ga məjənaki tay ni ti àna məbərurv bəlaŋ. Ku tamal kəsər tay do nəŋgu ni kəbu kəjənaki tay àna məbərurv bəlaŋ. ⁶ Nday gani ya kəjənaki tay ni təbu tara ahalay a, təhi ana ndam ga Yezu *macakalavani ni kəbu kawayay tay dal-dal. Kam-kam zləba goro ni, ka ya ti atorukama nahəma, jənaki tay keti akada ge Melefit ya awayay ni. ⁷ Nday gani tìcik a magam gatay, tòru ti ga

məgri təwi ana Yezu *Krist. Ka ya ti takoru ni ti ndam ya təfəki ahər ke Melefit do ni təvi araņa ana tay ndo. ⁸ Mis akada nday nani nahəma, ahər àdəm məjənaki tay kwa, ti leli dek akaba tay mįgi ndam magray təwi ge jiri.

Diyətref nday ata Demetriyəs

⁹ Nəbikioya wakita ana ndam ga Yezu ya *təcakalavu eslini na, ay ti Diyətref awayay mįgi gəɖakani gatay dek, nahkay àgəskabu ma gani ndo. ¹⁰ Nahkay zla nahəma, ka fat ya ti eninjəa afa gekəli a ni ti anaŋgəhad zlam ya agudar ni akaba ma magədavani ya adəmki ke leli ni ana kəli. Agudar ti zlam nday nani cilŋ do, naŋ gani àwayay mägəskabu bəza ga məŋ geli ni do. Ku tamal mis ndahaŋ tawayay mägəskabu tay nəŋgu ni, àcafəŋa mis ga mägəskabu tay a. Tamal mis təgəskabá tay a ti agarakiba mis nday nana ka ndam macakalavani ga Yezu na.

¹¹ Zləba goro ni, kəgray zlam akada ge mis magədavani ni ba ; gray zlam akada ge mis sulumani ni. Maslaņa ya ti agray zlam sulumani ni ti naŋ mis ge Melefit. Ay maslaņa ya ti agray zlam magədavani ni ti àsər Melefit do.

¹² Demetriyəs nahəma, mis dek tədəm naŋ mis sulumani ; jiri gayan ya agray ni day adafaki naŋ mis sulumani ededŋ. Leli day magrakia sedi a, naŋ ti mis sulumani. Nak day kəsəra ma geli ya mədəmki ni ti ma ge jiri.

¹³ Ma goro àbu kay nawayay nəhuk, ay ti nawayay məbukki ma gani ndahaŋ ni ka wakita do. ¹⁴ Adaba nədəm nu nuani àna ahər goro nara nakoru afa gayak wudak ; eninjəa kwa ti nu nuani àna ahər goro anəzlapuk.

¹⁵ Melefit mągruk sulum gayan ti araņa àhəluk ahər ba ti. Zləbəba geli day təgruka sa. Gri sa ana zləbəba geli ye eslini ni dek bəlaŋ àna bəlaŋ.

Wakita ge Zhd ya àbèki ni Ere ye ti mādəmki ka wakita ge Zhd ya àbèki ni

Maslaṅa ya ti àbèki wakita hini ni ti àdafa slimi gayan a : nani Zhd wur ga mən ge Zek ni (1). Zhd àdəm ma akada ga zal asak ga Yezu ya akal adəm ni do (17) ; naṅ wur ga mən ge Zek ya àbèki wakita ge Zek ni : nday cœni ti bəza ga mən ga Yezu (Meciya 13.55).

Àbiki ti ana ndam ga Yezu (1), ay ti àdafay slimi gatay ahkay do ni slimi ga kəsa gatay ni ndo. Adəm akal awayay abiki wakita ana tay ti tāsər ahəmamam Melefit àhəṅga tay a ni, ay abiki ana tay àki ka ndam ya tawayay magosay ndam ga Yezu ni (3-4). Adəm ma ti akada ge Piyer ya adəm ni (2 Piyer 2), awayay ti ndam ga Yezu tijikia ke divi a ba.

Ka mandav ga wakita ni Zhd àzləbay Melefit (24-25). Ma gayan ya àzləbay Melefit àna naṅ ni ti ma sulumani, ndam ga Yezu dek tisliki magray tawi àna naṅ.

Sa ge Zhd

¹ Nu Zhd nəbiki wakita hini ana kuli, nu bay məgri tawi ana Yezu *Krist, nu wur ga mən ge Zek. Nəgri sa ana kuli ya ti Bəṅ geli Melefit awayay kuli, àzalay kuli ti kīgum ndam gayan ni. Abi slimi ana kuli ti kījum ba daya, adaba lekulum ndam ga Yezu Krist. ² Melefit məjənaki kuli, māgray ti *kanjəhadumkabu àna sulumani, mawayavani gayan mələbu a məbəruf gekuli bu ti. Zlam nday nani dek tāsagakivu kəlavad ti.

Ndam ya ti təcəhi zlam magədavani ana mis ni

³ Zləbəba goro, nawayə dal-dal ga məbiki wakita ana kuli ti kəsəruf ahəmamam Melefit àhəṅga leli a dek ni. Ku tamal nawayə nahkay nənṅu ni, nədəm ahər adəm si nəbiki ana kuli ga məvi njəda ana kuli ti kəkadumvu ti mis təmbrəṅ *Ma Məweni Sulumani àki ka Yezu *Krist ba. Ma Məweni Sulumani gani nani ti Melefit àvi

ana ndam gayan ga kanṅayani, àmbatvu day-day do. ⁴ Nədəm nahkay ti adaba ndam ya ti tāsər Melefit do ni təhurkiviya ke kuli akal-akal a, təgudarkaba *sulum ge Melefit geli ya əgri ana leli na. Tədəm Melefit àvia barbaray ana leli a ga magudar zlam a. Tagray nahkay ti təmbrəṅa Bay geli Yezu Krist Bay məgur leli na. Pakama àki ka nday gani nani àvu məbəkiani a Wakita ge Melefit vu hasl-hasl : seriya aməgəs tay.

⁵ Nawayay nəhəṅgri eri ana pakama ya ti kəsəruf àndava ni. Pakama gani nihi : ahaslani Melefit àhəṅgabiya ndam *Izireyel a, àhəlababiya tay ka had Ezip a. Kwa tamal àhəṅga tay a àndava nənṅu ni, kələṅ gani àbazla mis ndahan e kidin gatay ba, àbazl ti nday ya təkəki ahər ka naṅ ndo ni. ⁶ Dəgəzlumki ahər ka *məslər ge Melefit day. Ndan e kidin gatay bu nahəma, njəda ya Melefit àvi ana tay ni àhəci tay, tawayə àkiva, nahkay təmbrəṅbiya mələṅ ya ti Melefit àbiyu tay na. Azuhva nani ti Melefit àhəl tay, àwəl tay àna jejirbi, àbiyu tay a mələṅ zin-zinēni vu ga kanṅay-kanṅayani, eminjivoru ana vad ge Melefit ya ti amagrafəṅa seriya gədakani kə mis a dek ni. ⁷ Dəgəzlumki ahər ka kəsa *Sodom, *Gomor akaba kəsa ndahan ya kə gəvay gatay ni daya. Ndam ga kəsa nday nani təgudara zlam a daya : təgra mesəwəhva ; mandəhadkabani gatay ni ti Melefit àvi divi gani ana mis hihirikenēni ndo. Nahkay Melefit àbiya tay a aku va ; aku gani nani ti àmət day-day do. Agra nahkay ti awayay aziaba azay slimi ana mis a, ti təgray ere nani va ba.

⁸ Ay ti ndam ya ti təhurkiviya ke kuli ni nday day tagray zlam magədavani akada nani. Təjalaki ahər ka zlam magudarani kəlavad : təjalakia ahər a ti tagudar zlam gani àki ka ahər gatay ededēṅ. Tamənjələṅ ka njəda ge Melefit ni akada zlam masakani, tindivi məslər gayan njədanjədanēni ya ti e melefit bu ni daya. ⁹ Misel ti naṅ gədakani ga məslər ge Melefit. Ku naṅ tekedē èndivi mis ndo. Ka sarta ya ti nday ata *Seteni təgrakivu ke kisim ge Məwiz tekedē, Misel ti aṅwaz àwərfəṅa naṅ kə mindivi Seteni a. Àhi : « Melefit mātərab

* 1:9 Pakama hini ti tādəmki ma a Wakita ge Melefit bu ndo.

kur » ciliŋ. * ¹⁰ Ay nday gani nani tãdãmkî ma magãdavani ka zlam ya ti tãsar ndo ni ni. Tagray zlam akada ga zlam ge gili ni, tãjalaki ahàr do. Zlam ya ti tagray ni zlam masakani, emijiŋ tay. ¹¹ Nahkay atasay cicihi, adaba tãvia vu gatay ana zlam magudarana akada ga *Kayiŋ ya ahaslani na. Tãgra zlam magãdavana ti tãŋgãt singu akada ga *Balam ya àgrabiyu ahaslani na. Ticiiki slimi ana Melefit ndo akada ga Kore † ya ti àgrabiyu ahaslani ni, tiji daya. ¹² Ka ya ti nday tãbu akaba kãli, kãzumumkabu ðaf ni ti zlam magudar gatay ni abãki mimili ke kãli, adaba tãnjãlãŋ ana misi zum, tãjalaki ahàr ka vu gatay ciliŋ, tãsar mimili do. Nday akada ga maklaðasl ya àtãd avãr do ni, amãd apayakaba ciliŋ. Nday akada ga mãŋgãhaf ya ti sarta ge miweni ènjia day tãwi bãza do ni. Akada nday mãmãtani àndava, nahkay Melefit àradaba tay a, tãmãtkivu. ¹³ Tãnjãhad ka mãlãŋ bilijeni do, tãsawaday satat akada ga dãluv ya ti amãd adaday naŋ kwanã ni, nahkay zlam magudarani gatay ni akada ga muhunjuv ga yam ya ti kã gãvay ga dãluv, àbãlay do ni ; abãki mimili ka tay. Nday akada ga boŋgur ya ti atãd ni, Melefit àslamatia mãlãŋ ziŋziŋeni ana tay a. Atãnjãhadviyu eslini ga kaŋgay-kaŋgayani hãya.

¹⁴*Enok, naŋ wur hud ga Adam ya muku, naŋ zal ya ti àsãra ere ye ti amagravu kama na, àzlapakibiya ka tay a daya, àdãmbiya : « Nãdãm nahãma, Melefit naŋ àbu ara akaba mãslãr gayãŋ njãlatana kay dal-dal, tãcalvu do, ¹⁵ ara agrafãŋa seriya kã mis ga duniya na ðek. Amãgãs nday ya ti tãwayay ma gayãŋ do ni ðek àna seriya, azuhva zlam magudarani gatay ya tãgri ni ðek, akaba pakama magãdavani ya tãdãmkî ni ðek. » ¹⁶ Ma ga Enok ya àdãm ni àdãmkî ti ka tay ededĩŋ. Nday nani ti tãzãrdãy ma kãlavãd, tãdãm ere ye ti Melefit agri ana tay ni àbãlay do ; tagray ere ye ti mãbãruv gatay awayay ni ciliŋ, tiji zlabay, tesipet mis ga mãŋgãtfãŋa zlam kã tay a.

Zad avi njãda ana ndam mãfãki ahàr ka Yezu

¹⁷ Lekulũm zlabãba goro, nawayay kãli ; jalumki ahàr ka pakama ga ndam *asak

† 1:11 Mãnjay Macalãni 16.1-35.

ga Bay geli Yezu *Krist ya ti tãhivabiyu ana kãli ahaslani, tãdãm amagravu ni. ¹⁸ Tãhivabiya ana kãli a, tãdãm ahkado : « Wudaka duniya ara andav ni ti mis atara tãbi seki ana kãli. Mis nday nani tãsar Melefit do, tagray ere ye ti mãbãruv gatay awayay ni ciliŋ. » ¹⁹ Nihi ti mis nday nani tãbu ticirkaba ndam mãfãki ahàr ka Yezu a. Tãjalaki ahàr ka zlam ga duniya, *Mãsuŋ ge Melefit àniviyu ana tay a mãbãruv bu bi. ²⁰ Lekulũm zlabãba goro, nawayay kãli ; zum njãda gekãli ti kãmãlumvu, ti kãnjãhadũm kãlavãd àna *Ma Mãweni Sulumani ya kãgãsumkabu ni, kãŋgãtumkivu njãda àna naŋ ti kãgũm njãlata. Hãŋgalum Melefit àna njãda ga Mãsuŋ gayãŋ kãlavãd daya. ²¹ Melefit awayay kãli dal-dal : nahkay kãmbrãŋũm mãfãki ahàr ka naŋ ba. Jãgũm sulum ga Bay geli Yezu Krist ya amara mãgri ana leli ni : sulum gani nani ti sifa ya àndav ðay-ðay do ni.

²² Ndam ya ti tãjalaki ahàr cã cã ka ma ge Melefit ni tãsi cicihi ana kãli. ²³ Mis ndahaŋ e kidĩŋ gatay bu ni ti, tamal tãmbat majalay ahàr gatay do ni ti Melefit amãgãs tay àna seriya, amãbiyu tay a aku vu. Nahkay hãŋgũmfãŋa tay kã aku na. Mis ndahaŋ e kidĩŋ gatay bu ni ti ni tãsi cicihi ana kãli daya, ay ti bumvu slimi ciliŋ, kãgudarũm zlam akada gatay ni ba. Kãwayũm zlam magudarani gatay ni ba. Ku mãla azana ga vu gatay naŋgu ni kãnjãmfĩŋ ba.

Zad azlabay Melefit

²⁴ Mãgrumi sãsi ana Melefit, adaba esliki majãgay kãli, ti kãjũmkia ke divi gayãŋ a ba. Amãmbãrfãŋa zlam magudarani gekãli ni kã kãli a, kãgũm akada kãgudarũm zlam ðay-ðay ndo, mãk amãhãloru kãli ti kãnjãhadũm a bay gayãŋ bu, kãpũm masladãni gayãŋ àna mãmãrani dal-dal. ²⁵ Mãgrumi sãsi ana Melefit, naŋ bãlãŋ, naŋ Bay mahãŋgay leli, àslãrbiyu Yezu *Krist Bay geli ga mahãŋgay leli. Mis ðek tãzlabay naŋ, tãdãm naŋ gãðakani, naŋ Bay njãda-njãdãni, agur mis ðek ti. Naŋ àbu nahkay ka ya ti zlam ðek ànjãki ni, naŋ àbu nahkay kani, amãlãbu nahkay ga kaŋgay-kaŋgayani.

Aya nahkay.

Pakama maṅgahani ya Melefit àhiaba ana Zeṅ a ni Ere ye ti mǎdǎmki ka pakama maṅgahani ya Melefit àhiaba ana Zeṅ a ni

Maslaṅa ya ti àbǎki wakita hini ni ti àdafa slimi gayaṅ a wakita ni ba : nani Zeṅ (1.1 ; 1.4 ; 1.9 ; 22.8). Kwa ka mǎnjǎki gani ndam ga Yezu tǎdǎm Zeṅ nani ti Zeṅ zal asak ga Yezu, bay ya ti àbǎki Ma Mǎweni Sulumani ge Zeṅ ni.

Àbikioru wakita ni ti ana ndam ga Yezu ya tǎcakalavu a kǎsa adǎskǎlani bu ka had Azi ni (kani ti, had Azi ti ka had Tǎrki). A vad nahaṅ tǎfiyu Zeṅ a daṅgay vu ka had Patmos (Patmos ti had gǎziteni a hud ga dǎluv bu kǎ gǎvay ga had Azi) : ka ya ti naṅ àbu eslini ni ti Yezu àhiaba ma, àṅgazliaya zlam ya ti amagravu na. Kǎlǎṅ gani Zeṅ àbǎki pakama ya ti èci ni akaba zlam ya èpi ni ka wakita.

Ka mǎnjǎki ga wakita ni ti Zeṅ àdǎm ahǎmamam Yezu àṅgazlivu ni : Yezu ti Bay gǎdǎkani àtam bǎbay ndahaṅ dǎk ; agur zlam dǎk ; ku kisim ya ti akad mis ni day agur (1). Kǎlǎṅ gani Zeṅ ahǎṅgri ma ga Yezu ya àhiaba ni ana ndam gayaṅ ya tǎcakalavu a kǎsa adǎskǎlani bu ni (2-3). Yezu àvi njǎdǎ ana tay, àlǎgia ana tay a daya : àhi ana tay tǎjikia ke divi a ba. Ma gayaṅ ya àhi ana ndam nday nani ni ti, ku kani day ahi ana ndam gayaṅ dǎk.

Kǎlǎṅ ga pakama nani ti Zeṅ àṅgǎhad zlam ya Yezu àṅgazliaya ni (4-22). Pakama hini ti akada pakama ndahaṅ ya mǎdi ahǎr a Wakita ge Melefit mǎweni bu ni do : zlam ya ti Zeṅ àṅgǎhad ni ti zlam maṅgahani, àṅgǎhad ti àzay mazavu ga zlam : àdǎmki ma ka mǎslǎr ge Melefit àna mazavu ga boṅgur, àdǎmki ma ka ndam ga Yezu ya tǎcakalavu a kǎsa gǎrgǎrani bu ni àna mazavu ge ceṅgel (1.20) ; àdǎmki ma ka Rom àna mazavu ga Babiloṅ, ahkay do ni ga wal hala (17.3-10) ; àdǎmki ma ke Seteni

àna mazavu ga kurmbu, ahkay do ni ga gavaṅ (20.2) ; àdǎmki ma ka ndam ga Yezu àna mazavu ga mǎva ga Yezu, ahkay do ni ga kǎsa njǎlatani (21.2). Pakama nani ti akada ga pakama ge Deniyel ya àbǎki ni (Deniyel 7-12).

Ku tamal pakama nani dǎk zlǎzladani naṅgu ni, ahar gǎdǎkani mici tata : ka mandav ga duniya ti Yezu emihiti ndam ezir gayaṅ dǎk (19.11-21), mǎk ndam gayaṅ atanǎhad akaba Melefit a mǎlǎṅ sulumani bu ga kaṅgay-kaṅgayani (21-22). Ka sarta ge Zeṅ ya àbǎki ma hini ni ti tǎgria daliya ana ndam ga Yezu a dal-dal (2.10 ; 2.13 ; 6.9-11). Ma ge Zeṅ ya àbǎki ni ti àvia njǎdǎ ana ndam ga Yezu a dal-dal, avi njǎdǎ ana leli daya.

Mǎnjǎki ga ma ge Zeṅ

¹ Wakita hini ti adǎfaki ere ye ti Yezu *Krist àhiaba ana ndam mǎgri tǎwi ana Melefit a ni. Melefit àhi pakama gani ti mǎhi ana tay, ti tǎsǎr ere ye ti amara magravu wudǎk ni. Nahkay zla ti Yezu Krist àslǎrbiyu mǎslǎr gayaṅ afa ga bay mǎgri tǎwi gayaṅ Zeṅ ga madǎfakiaba ere gani nana. ² Zeṅ àhi ere ye ti tǎhi ni dǎk akaba ere ye ti èpi ni dǎk ana mis. Àhi ana tay pakama hini ti ma ge Melefit edǎdǎṅ. Adǎfaki pakama gani ge jiri ti Yezu Krist. ³ Maslaṅa ya ti ejǎṅgi wakita hini ana mis ni ti mǎmǎrvu, adǎba ahǎṅgri pakama ge Melefit ana tay. Nday ya ti tǎbi slimi, tǎgǎskabu pakama gani mǎbǎkiani ni day tǎmǎrvu. Adǎba sarta ga zlam gani ènjia wudǎk.

Zeṅ agri sa ana ndam mǎfǎki ahǎr ke Melefit a kǎsa adǎskǎlani ni bu

⁴ Nu Zeṅ nǎgri sa ana kǎli ndam ga kǎsa adǎskǎlani ka had Azi, lekǎlum ya kǎfumki ahǎr ke Melefit, kǎbum *kǎcakalumvu ga mahǎṅgalay naṅ ni. Melefit mǎgri sulum gayaṅ ana kǎli, mǎgray ti *kǎnjǎhadumkabu àna sulumani ti ! Naṅ ti naṅ àbu kwa ahaslani, naṅ àbu nihi, naṅ amǎlǎbu kama daya. Naṅ ti naṅ àbu mǎnjǎhadani e kǎrsi gayaṅ bu e melefit bu. Mǎsuf adǎskǎlani gayaṅ ni tǎgri sulum ana kǎli, tǎgray ti kǎnjǎhadumkabu

* 1:4 A majalay ahǎr ga ndam Zǎde bu ni ti adǎskǎla ti lemerǎ mǎbǎlani àtam lemerǎ ndahaṅ ni dǎk. Nahkay ti mǎsuf adǎskǎlani ni ti adǎfaki tǎwi ge Melefit ya àgray a mǎlǎṅ bu dǎk ni ti àbǎlay dal-dal.

àna sulumani daya. Məsuf nday nani təbu kè meleher gayan. * 5 Yezu *Krist mægri sulum gayan ana kəli, məgray ti kənjəhadumkabu àna sulumani ti. Nan ti ere ye ti adəm ni dek ma ge jiri. Bay ya ti àngaba e kisim ba enjenjena ni ti nan. Nan Bay ga bəbay ga duniya ni dek daya.

Yezu Krist ti mis dek təzləbay nan azuhva gayan ya amət ni ti adafaki awayay leli. Amət, mimiz gayan adəgaya ti ga məhəlabaleli a zlam magudarani geli ni ba. 6 Nan Bay geli gədakani, àna təwi gayan ni miğia ndam gayan a, agur leli. Agray ti leli dek miğia ndam *maŋgalabakabu mis akaba Bənan Melefit a. Nahkay ti mis dek təzləbay nan, adaba njəda gayan əbu, esliki məgur tay ga kaŋgay-kaŋgayani. Aya nahkay !

7 Mənjumoru, nan tegi ara e kidin ga maklaəsl ba, mis dek etipi nan.

Ku ndam ya tətəhad nan ni day etipi nan.† Jiba ya ka məlan ni dek etitəwi azuhva nan. Iy, amagravu ti nahkay.

Aya nahkay !

8 Bay Melefit adəm ahkado : « Bay ya ti ànjəki ka magray zlam dek ni ti nu. Bay ya ti emendevevin zlam dek ni ti nu gani daya. » Nan ti nan əbu kwa ahaslani, nan əbu nihi, amələbu kama daya. Nan njədanjədani, agur zlam dek.

Yezu àngazlivu ana Zeŋ

9 Adəm ma hini ti nu Zeŋ wur ga mənjgekəli. Leli dek ti məbu ka ahar bəlan akaba Yezu *Krist akada mis bəlan. Nahkay ti leli məbum macakumkabu daliya ka ahar bəlan, məgrumoru təwi geli ka ahar bəlan, məmbrənum do. Leli məbu ka ahar bəlan a Məgur ga Yezu bu, nan Bay geli daya. A vad nahan təgəs nu, tōru àna nu ka had Patmos e kidin ga yam bu. Təgəs nu ti adaba nəbu nəhi ma ge Melefit ana mis, nagrakia sedi ka Yezu a palam. 10 Nu nəbu eslini ti kə fat ga Bay geli nahəma, *Məsuf ge Melefit əgəs nu. ‡ Eslini niçi dəngu ga maslaŋa kələŋ goro, nan əbu ahənday

kay kay akada ge mezlelim ni. 11 Ahu ahkado : « Ere ye ti kipi ni ti bəki ka wakita, kəslərikaboru ana ndam məfəku ahər ya təbu *təcəkalavu a kəsa adəskəlani ni bu : Efez, Simirin, Pergam, Tiyatir, Sart, Filadelfi akaba Lewədisi ni. »

12 Nəra ničia ma na ti nəmbatvu ge mipi maslaŋa ya ti azlapay ni. Nəra nəmbatvazla ti niçi *ceŋgel adəskəla məbəhadkiani ka zlam ga gru agavəla. 13 Niçi maslaŋa nahan, àngazlulu akada mis hihirikenimicikeni e kidin ga zlam ya təbəki ceŋgel ni bu. Maslaŋa gani nani ti afakabu azana zəbalani cekw ka aləŋ ga asak, gugum məwəlani àna maslpara ga gru. 14 Məhər ga ahər gayan ni bəd-bəd talla, bəd-bəd gani atama ge sləzi a. Eri gayan ni asladay akada ga aku ni. 15 Asak gayan ni nduza akada ga ara ya ti təzaya a aku ba ni, dəngu gayan ni ahənday akada ga yam ya ti acuhway kay a zalaka bu ni. 16 Bəngur təfəŋ a ahar ga dəf bu adəskəla, maslalam ahəraya a ma gayan ba, ma ga maslalam ni cecəni məzumani. Meleher gayan ni asladay akada ga fat wis-wiseni ni. 17 Nəra ničia nan a nahkay ti nədəd kə asak gani akada nu məmətani. Nan ti ni afəku ahar ga dəf gayan, àhu : « Aŋgwaz əwər kur ba. Wudəka zlam dek ànjəki ti nu nəbu andava ; ka mandav ga zlam dek day nu anələbu. 18 Bay ya ti nan əbu àna sifa ni ti nu ; nəməta mək nəngaba, nahkay ananjəhad àna sifa ga kaŋgay-kaŋgayani. Nəgur kisim akaba məlan ge *kisim daya. 19 Nahkay zla ti zlam ye kipi ni dek bəki ka wakita : bəki ere ye ti nan əbu agravu nihi ni akaba ya ti ara agravu wudak ni dek. 20 Aki ka bəngur adəskəlani ya kipi a ahar ga dəf goro bu ni akaba əki ka zlam ga gru adəskəlani ga məbəki ceŋgel adəskəlani nahəma, ma maŋgahani gani ti nihi : bəngur adəskəlani ni ti *məslər ge Melefit, təfi ahər ana ndam goro a kəsa adəskəlani bu ni. Ceŋgel adəskəlani ni ti ni ndam goro ya *təcəkalavu a kəsa

† 1:7 Mənjay Zakari 12.10 ; Zeŋ 19.37. ‡ 1:10 Fat ga Bay geli ti fat ga ladi, adaba ka fat gani nani ti Yezu àngaba e kisim ba. § 1:20 Məslər ge Melefit ya təfi ahər ana ndam ga Yezu a kəsa nahan bu ni ti mis hihirikeniyatəgur mesedi ni dek ; mis ndahan ti ni tədəm məslər ti, ndam ge mesedi ni dek akaba məslər məslərani ya əfi ahər ana tay ni. Ay pakama ge Zeŋ ya abiki ana məslər ya əfi ahar ana ndam ge Melefit a kəsa nahan bu ni ti, əhi ana ndam ga Yezu ya *təcəkalavu a kəsa gani nani bu ni akada nday dek mis bəlan.

adəskəlani ni bu ni.Ş »

2

Ma ga Yezu ya àhi ana ndam gayan̄ ya təcakalavu e Efez ni

¹ Àhu keti : « Biki pakama hini ana *məslər ge Melefit ya abi slimi ana ndam goro ya *təcakalavu e Efez ni. Pakama gani nani ti ga Bay ya ti bonğur təfəñ a ahar ga dəf bu adəskəlani, asawad̄ay e kidin̄ ga zlam ga gru adəskəlani ga məbəki *ceñgel adəskəlani ni bu ni. Pakama gayan̄ ni ti nihi, ² àdəm : Nəsəra təwi gayak ya kagra y na, nak kəbu kagra y təwi àna njəda, kəbu kebesey, kəbi kəvi divi ana ndam cuday ga məhurkiviyan̄i ke kəli bi daya. Ndam ya tədəm nday ndam *asak goro, ay nday ndam asak goro do ni ti kəmənjaləñaba kə tay a, kəsəra nday ndam masəkad malfada masakani. ³ Nak kəbu kebesey, kəkaka daliya azuhva nu a, kəmətaḅ ndo.

⁴ « Ay ti zlam àbu bəlan̄ kəgudara, nəhukki : Kəwayay nu akada ya kəwayay nu enjenjeni ni va do. ⁵ Jalaki ahàr ka manjəhad̄ gayak ye enjenjeni ni, n̄ga pi kəñgoya kəlan̄ a ni day ti. Mbatkaba majalay ahàr gayak a, gray təwi akada ya kəgray enjenjeni ni. Tigi ti kəmbatkaba majalay ahàr a do nahəma, anara afa gayak a, nara nəzaba ceñgel gayak na akaba məlan̄ ya tafəkadki na. ⁶ Ay zla nahəma, zlam nahan̄ àbu bəlan̄ nazləbaki kur : ere ye ti ndam Nikolas * təcahi ana mis ni ti kəwayay do ferereni akada goro ya nəwayay do ferereni ni.

⁷ « Maslaña ya ti slimi àfəñ ge mici zlam nahəma, mīci ere ye ti *Məsuf Njəlatani ahi ana ndam goro ya təcakalavu a kəsə gərgərani bu ni.

« Maslaña ya ti èyefiña kə zlam magudarana nahəma, anəvi divi ga məzum bəza ga mənğəhaf ya àbu a məlan̄ sulumani ge Melefit bu ni. Bəza ga mənğəhaf nani ti avi sifa ana mis. »

Ma ga Yezu ya àhi ana ndam gayan̄ ya təcakalavu e Simirin̄ ni

* **2:6** Leli məsər ere ye ti ndam Nikolas tədəm ni do, ay məsəra nday ndam magudar zlam ya tədəbay divi ga Yezu do ni. † **2:13** A Pergam ti məlan̄ gədəkani ge meviyekiki zlam ana Zəs melefit gədəkani ga ndam Gres ni àbu. Ahay nahan̄ àbu, tazləbavù bay gədəkani ga ndam Rom ni akada nan̄ melefit eslini. Yezu àdəm kərsi ge Seteni àbu a Pergam ti azuhva zlam nday nani.

⁸ Àhu keti : « Biki pakama hini ana *məslər ge Melefit ya abi slimi ana ndam goro ya *təcakalavu e Simirin̄ ni. Pakama gani nani ti ga Bay ya ti ànjəki ka magray zlam dək, emendeverin̄ zlam dək, nan̄ gani ya àmət mək àngaba e kisim ba ni. Pakama gayan̄ ni ti nihi, ⁹ àdəm : Nəsəra daliya gayak ya ti kacakay na, nəsəra nak tala-gani. Ay ge jiri nahəma, zlam gayak àbu. Nəsəra ma magədavani ya mis tekəlkəkiyu na daya. Ndam ya tekəlkəkiyu ma ni tədəm nday ndam *Zəde, ambatakani do nday ndam Zəde do, nday ndam ya təcakalavu ga mədəbay *Seteni ni. ¹⁰ Anğwaz àwərfəña kur ka daliya ya akacakay ni ba. Sərumki : Seteni aməbiyu ndam gekəli ndahan̄ kay a danğay vu, awayay ti ahəlfəña eyə kə kəli a. Akəgrum daliya vad̄ kru. Ku takad̄ kur nəngu ni, kəmbərəñ məfəku ahàr ba. Kəmbərəñ məfəku ahàr ndo nahkay nahəma, anəvuk sifa ga sulum adəba kèyefiña kə zlam magudarana.

¹¹ « Maslaña ya ti slimi àfəñ ge mici zlam nahəma, mīci ere ye ti *Məsuf Njəlatani ahi ana ndam goro ya təcakalavu a kəsə gərgərani bu ni.

« Maslaña ya ti èyefiña kə zlam magudarana nahəma, ku tamal àməta nəngu ni aməngaba, aməmət dəy-dəy va do, *kisim ye cə ni amazay nan̄ do. »

Ma ga Yezu ya àhi ana ndam gayan̄ ya təcakalavu a Pergam ni

¹² Àhu keti : « Biki pakama hini ana *məslər ge Melefit ya abi slimi ana ndam goro ya *təcakalavu a Pergam ni. Pakama gani nani ti ga Bay ya ti nan̄ àbu àna maslalam ma gani cecəeni məzumani ni. Pakama gayan̄ ni ti nihi, ¹³ àdəm : Nəsəra məlan̄ manjəhad̄ gayak a, nak ka məlan̄ ge *Seteni, kərsi gayan̄ àbu eslini. † Təkad̄ Antipas ti afa gekəli eslini ka məlan̄ ge Seteni ya anjəhad̄ ni. Antipas ti bay magrakua sed̄i a, àmbərəñ nu ndo. Ku tamal təkada nan̄ a nəngu ni nak day kəmbərəñ nu ndo simiteni, kəbu kəfəku ahàr kekileña.

¹⁴ « Ay ti zlam àbu kàgudara, nàhukki : mis ndahan tàbu afa gayak ti tэгəskabá ere ya *Balam àdafaki na. Àhi ana bay Balak mágosay ndam *Izireyel ti tàhəpəđ aslu ga pəra akaba tàgray mesəwehvu. ¹⁵ Mis ndahan tàbu afa gayak tэгəskabá ere ye ti Nikolas ‡ àdafaki na daya. ¹⁶ Nahkay nàhuk : Mbatkaba majalay ahàr gayak a. Tigi ti kàmbatkaba do nahəma, nara afa gayak a wudak, nara nakadʹvafəŋva kà ndam gayak na àna maslalam ya ahəraya a ma goro ba na.

¹⁷ « Maslaŋa ya ti slimi àfəŋ ge mici zlam nahəma, mıcı ere ye ti *Məsuf Njəlatani ahi ana ndam goro ya təcakalavu a kəsa gərgərani bu ni.

« Maslaŋa ya ti èyefiŋa kà zlam magudarana nahəma, anəvi *man maṅgahani ni. Anəvi koskosay daya : ka koskosay gani nani ti slimi məweni àki məbəkiani. Maslaŋa ya àsəra slimi gani nana ni ti àbi, si asəri ti maslaŋa ya ti təvia akur gani nana ni kwa. »

Ma ga Yezu ya àhi ana ndam gayan ya təcakalavu a Tiyatir ni

¹⁸ Àhu keti : « Biki pakama hini ana *məslər ge Melefit ya abi slimi ana ndam goro ya *təcakalavu a Tiyatir ni. Pakama gani nani ti ga Wur ge Melefit, naŋ ya ti eri gayan asladay akada ga aku ni, asak gayan ni akada ga ara sulumani ni. Pakama gayan ni ti nihi, ¹⁹ àdəm : Nəsəra təwi gayak ya kagray na, nəsəra kəbu kawayay mis, kəbu kəfəku ahàr, kəbu kəbesey zlam dek, kəbu kəfi ahàr ana təwi daya. Nəsəra təwi gayak ya kagray nihi ni àtama ya kəgrabiya enjenjeni na.

²⁰ « Ay ti zlam àbu kàgudara, nàhukki : kəvia divi ana Zezabel, wal ya àdəm naŋ bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit na. § Ambatakani do wal nani ti naŋ àbu adəfiki zlam ana ndam məgru təwi ge mesipet tay àna naŋ. Awayay ti tàgray mesəwehvu akaba tàhəpəđ aslu ga pəra. ²¹ Nəvia sarta ti mambatkaba majalay ahàr gayan a, ay ti kekileŋa àcuway do ; agroru mesəwehvu

gayan zlam gayan. ²² Nihi nahəma, nara nəfəki arməwəx, ara acakay daliya ka slalah gayan. Ndam ya tagrafəŋa mesəwehva ni tigi ti tàmbatkaba majalay ahàr gatay a ndo, təmbrəŋ təwi gatay magədavani nani ndo ni ti atəcakay daliya dal-dal daya. ²³ Nara nabazlfəŋa bəza dek daya, ti ndam ya təfəki ahàr ke Melefit, təcakalavu a kəsa gərgərani bu ni dek tara təsər : bay ya ti àsəra majalay ahàr ge mis a akaba zlam ya mis tawayay na ti si nu kwa. Lekulum dek anəpəl kəli, ku way way do ke təwi gayan ya àgray ni.

²⁴ « Lekulum ndam Tiyatir ndahan ni kəbum kəfumki ahàr ke Melefit. Lekulum ti kicəmiki ma ga wal ni ndo, kàcahum ere ye ti mis nday nani tədəm zlam maṅgahani ge *Seteni ni ndo. Lekulum nahəma ere ye ti nəhi ana kəli grum ni ti àbi. ²⁵ Ay ti ere ye ti nəhi ana kəli ni ti nihi : Gəsumkabá ma ya nəhi ana kəli na, kəmbərəŋum ba duk abivoru ana sarta goro ya anaŋa ni.

²⁶ « Maslaŋa ya ti èyefiŋa kà zlam magudarana, àgəskabá ere ye ti nawayay na duk abivoru ana vad gayan a nahəma, anəvi njədə ga məgur jiba gərgərani. ²⁷ Maslaŋa nani ti emigi bay bilek-bilekeni, amahətay jiba nday nani àna aday ga ara ; aməgri ana tay ti akada ga maslaŋa ya ti eheəkaba misek ge elibisl a təzlu-təzlu ni. * ²⁸ Anəvi njədə ga magray zlam nday nani akada ga Baba ya àvu ni. Maslaŋa nani ti anəvi bamti ya ti acəlaya ge dəena ni daya. †

²⁹ « Maslaŋa ya ti slimi àfəŋ ge mici zlam nahəma, mıcı ere ye ti *Məsuf Njəlatani ahi ana ndam goro ya təcakalavu a kəsa gərgərani bu ni. »

3

Ma ga Yezu ya àhi ana ndam gayan ya təcakalavu a Sart ni

¹ Àhu keti : « Biki pakama hini ana *məslər ge Melefit ya abi slimi ana ndam goro ya *təcakalavu a Sart ni. Pakama gani nani ti ga Bay ya ti məsuf ge Melefit təfəŋ adəskəla akaba bonjur təfəŋ adəskəlani ni.

‡ 2:15 Mənjaki ke ere ye ti məbəkiani ka 2.6 ni. § 2:20 Zezabel ti wal ga bay Akab ga had Izireyel ahaslani (1 Bəbay 16.31). Zezabel ti wur Izireyel do, ahəŋgioru ahàr a had ana Bal melefit ga ndam Kanaŋ. A Wakita ge Melefit bu ni ti wal ya agosay mis ti tədəbay divi ge Melefit ba ni lu təzalay naŋ Zezabel. * 2:27 Mənjay Limis 2.8-9. † 2:28 Bamti ya ti acəlaya ge dəena ni ti Krist. Mənjay Maṅgahani 22.16.

Pakama gayan ni ti nihi, àdám : Nèsəra təwi gayak ya ti kagraj na. Mis tədəm nak ti kəṅgəta sifa, ambatakani do nak məmətani sawan. ² Nak kəbu kendevertu wudak, ay ti cikaba. Zlam nahan əgəjanifuka, amət ndo, ay ahər àdám zay njəda gayak, do ni ti zlam gani nani day ara amət. Nəmənjaləna ana təwi gayak na, nipi ti əsli arəna kə meleher ge Melefit goro do. ³ Sərki ka ma ge Melefit ya ti kici ahaslani ni. Sərki ahəmamam kəgəskabu ma gani ahaslani ni. Kəsərkiya ti gəskabá, mbatkaba majalay ahər gayak na. Tigi ti kípidekvu do nahəma, anara afa gayak a. Anara ti akada ga zal akal ni, akəsər sarta gani do. ⁴ Ay ti ndam gayak ndahan 6al təbu a Sart ti azana gatayani təgəs arda ndo. Nday məbakabu azana bəd-bədani, amasawaday akaba tay, adaba tislili tata.

⁵ « Maslaṅa ya ti èyefiṅa kà zlam magudarana nahəma, aməbakabu azana bəd-bədani, anəbəkia slimi gayan ka wakita day-day do. A wakita nani bu ni ti nəbəkia slimi ga ndam ya təṅgəta sifa ni. Kə meleher ga Baba akaba kə meleher ga məslər gayan nahəma, anədəm vay-vay nan ti mis goro.

⁶ « Maslaṅa ya ti slimi əfəṅ ge mici zlam nahəma, mīci ere ye ti *Məsuf Njəlatani ahi ana ndam goro ya təcakalavu a kəsa gərgərani bu ni. »

Ma ga Yezu ya əhi ana ndam gayan ya təcakalavu a Filadelfi ni

⁷ Àhu keti : « Biki pakama hini ana *məslər ge Melefit ya abi slimi ana ndam goro ya *təcakalavu a Filadelfi ni. Pakama gani nani ti ga Bay ya ti nan *njəlatani, nan jireni ni, nan ti lekili ga bay Devit əfəṅ a ahar bu . Tamal əzləkaba mahay a ti maslaṅa nahan əzləkvu koksah, tamal əzləkva day maslaṅa nahan əzləkaba koksah. Pakama gayan ni ti nihi, ⁸ àdám : Nèsəra təwi gayak ya kagraj na. Nèsəra njəda gayak ahəca, akaba nani dek kəmbərəṅ nu ndo, kəgəskabá pakama goro a. Nihi nahəma, nəzləkukaba mahay a, maslaṅa ya ti esliki məzləkvu mahay nani ti əbi. ⁹ Nəhuk nahəma, ndam ya təcakalavu ga madəbay *Seteni, tədəm nday ndam *Zəde ambatakani do tasəkad

malfada, nday ndam Zəde do ni, ere ye ti anəgri ana tay ni nihi : anəfəki ṅgasa ka tay, ti təra təbəhaduk mirdim meleher ndiḃa ndiḃa ana had. Nahkay ti atəsər nu nəbu nawayay kur. ¹⁰ Nak ti kəgəskabá pakama goro na, kəmbərəṅ ndo. Nahkay nu day anahətay kur ka sarta ga daliya ya amərkia ka ndam ga duniya dek ni, anəmbərəṅ kur do. Daliya gani nani ti ecirkaba mis a : mis ndahan goro, mis ndahan ti ni goro do. ¹¹ Nu nəbu nan ga wudak. Gəskabá ma ya ti nəhuk na lala, kəmbərəṅ ba. Nak kəbu əna sifa ya nəvuk ga sulum adaba kəyefiṅa kà zlam magudarana ni : tigi ti kəmbərəṅ ma goro ndo nahəma, maslaṅa əbi amazafuka sifa gani nana bi.

¹² « Maslaṅa ya ti èyefiṅa kà zlam magudarana nahəma, anafəkad nan, emigi medikedik ga *ahay gədakani ge Melefit goro ni, amanjəhad a məlan sulumani nani bu ga kaṅgay-kaṅgayani. Anəbəkia slimi ge Melefit akaba slimi ga kəsa gədakani ga bay Melefit goro ka nan. Kəsa gani nani ti Zerəzalem məweni ya ti Melefit aməslərbiyu ka had ni. Anəbəkia slimi goro məweni ka maslaṅa nani daya.

¹³ « Maslaṅa ya ti slimi əfəṅ ge mici zlam nahəma, mīci ere ye ti Məsuf Njəlatani ahi ana ndam goro ya təcakalavu a kəsa gərgərani bu ni. »

Ma ga Yezu ya əhi ana ndam gayan ya təcakalavu e Lewədisi ni

¹⁴ Àhu keti : « Biki pakama hini ana *məslər ge Melefit ya abi slimi ana ndam goro ya *təcakalavu e Lewədisi ni. Pakama gani nani ga Bay ya ti təzalay nan “Aya Nahkay !” ni. Nan Bay magray sedi jireni, əsəkad malfada do, ere ye ti Melefit əgraya ni dek ti ahar gayan əkibu daya. Pakama gayan ni ti nihi, ¹⁵ àdám : Nèsəra təwi gayak ya kagraj na : nak liṅ-liṅ do, nak war-war do daya. Hojo nak liṅ-liṅ ahkay do ni nak war-war. ¹⁶ Ay ti nak liṅ-liṅ do, nak war-war do, nak luḃuk-luḃuk, nahkay ti nara nahəṅgaya kur a ma goro ba tuwəd. ¹⁷ Kəbu kədəm elimeni gayak əbu, kəṅgəta zlam a, ere ye ti ahəcukkivu ni əbi. Ambatakani do ṅgay nak kəbu kasay cicihi, arəna gayak əbi, nak talagani, nak wulu-fani, nak a mahayma ti kəsər do. ¹⁸ Nihi

zla nahəma, nawayay ti ra afa goro a, səkum gru masladani, ègi njəlalatani a aku bu ni. Nahkay ti ekigi bay ge elimeni ededīṅ ededīṅeni. Səkum azana bəd-bədani ti kâbakabu, kəṅgah vu gayak nahkay ti ak-agray mimili va do. Səkum haf ge eri daya ti kâgraki ke eri gayak ni, nahkay ti ekipi divi. ¹⁹ Nu ti ndam goro ya nawayay tay ni tamal tàgudara zlam a ti nəhiki ana tay, natraḅki tay. Nahkay ti mbatkaba majalay ahàr gayak a, kava njaṅ-njaṅ ga magray təwi a. ²⁰ Ci day, nu hi kà mahay, nəbu nəzalay. Tamal ti maslaṅa ècia dənḡu goro a, àzləkaba mahay a nahəma, nəhuriyu afa gani. Nəhuriya ti nəzum zlam ata naṅ, naṅ day azum zlam ata nu.

²¹ « Maslaṅa ya ti èyefiṅa kà zlam magudarana nahəma, anəvi divi ga manjəhadani e kərsi ga bay bu akaba nu a bay goro bu. Amanjəhad ti akada goro ya ti nəyefiṅa kà zlam magudarana, nəra, nu nəbu manjəhadani e kərsi ga bay bu akaba Baba ni.

²² « Maslaṅa ya ti slimi àfəṅ ge mici zlam nahəma, mîci ere ye ti *Məsuf Njəlatani ahi ana ndam goro ya təcakalavu a kəsa gərgərani bu ni. »

4

Mahay məzləkabana e melefīt ba

¹ Àra àhua ma na nahkay ti nipi mahay məzləkabana e melefīt ba. Eslini dənḡu ga maslaṅa àhənday akada ga mezlelim ni. Dənḡu nani ti ga maslaṅa ya ti àhu ma enjenjeni ni. Àhu ahkado : « Cəlaya ahalay ha. Kəcəlaya ti nədəfukki zlam ya ti amagravu ni. »

² Eslini *Məsuf ge Melefīt àgəs nu həya, mək nipi kərsi ga bay mafəkadani e melefīt bu, maslaṅa àvu manjəhadviyani dəgama.

³ Maslaṅa gani nani ti àbəlay kay akada ga akur sulumani ya təzalay zespī ni, akada akur ya təzalay sarduwaṅ ni daya. Kərsi gani nani ti makwal èvelīṅ tekesl. Makwal ni asladay akada ga akur ya təzalay imarot ni. ⁴ Kərsi ndahaṅ kru kru cə mahar fad təfəṅ kà gəvay ge kərsi nani tèvelīṅ carra, mis gədəkani təvu dəgama dəgama manjəhadviyani. Nday məbakabu azana bəd-bədani, mēfedey ahàr àna elpindiṅ ga

gru. ⁵ A kərsi gani nani ye e kidīṅ bu ni ti avər abay aku, dənḡu tahənday, avər adi aday. Eslini cəṅgel təbu adəskəla təsladay məlaṅ kama ge kərsi ga bay ni. Cəṅgel nday nani ti *Məsuf ge Melefīt adəskəlani ni. ⁶ Zlam nahaṅ àvu kama ge kərsi ga bay ni, ere gani akada dəluv, asladay məlaṅ akada ga kutrum ni, ahəlabə eri a vərut.

Zlam ndahaṅ təbu fad, nday àna sifa, təfəvū kərsi ni e kidīṅ vu kà palahar gani fadani dek. Zlam gani nday nani ti meleher gatay akaba aləṅ gatay ni dek eri trakokwa trakokwa. ⁷ Zlam bəlaṅ gani təzavu ata mazlahku, ye cə ni təzavu ata wur kokur, ya mahkər ni meleher gani təzavu ata ge mis, ya fad ni ti ni təzavu ata məjəvu ka ya ti məjəvu ni ahər ni. ⁸ Zlam nday nani fadani ni kərpasla təfəṅ kà tay muku muku, vu gatay ni dek eri trakokwa, gwar a huḍ bu akaba gwar ka dala dek. Mələfat akaba məlavad gani do dek tidi limis, təmbrəṅ do, təbu tədəm :

« Bay geli Melefīt, nak Bay njəda-njədani, nak kəbu njəlata, njəlata, njəlata. Nak ti kwa ahaslani nak kəbu, nak kəbu nihi, akələbu kama daya. »

⁹ Zlam nday nani fadani təbu tidii limis ana Bay ya ti naṅ àbu manjəhadani dəgama e kərsi ga bay bu, naṅ àbu àna sifa, àmət dəy-dəy do ni. Kəla ya ti tidii limis ga məzləbay naṅ akaba təgri səsi nahkay ni ti ¹⁰ nday gədəkani kru kru cə mahar fadani ni tabəhadī mirdim ana Bay ya ti naṅ manjəhadani dəgama e kərsi ga bay bu, àmət dəy-dəy do ni. Tabəhadī mirdim, tazləbay naṅ. Tabəhad elpindiṅ gatay kə meleher ga Bay manjəhadani e kərsi bu ni, tədəm :

¹¹ « Bay geli Melefīt, nak kàgraya zlam a dek. Kàgraya zlam a dek, nday təbu nahkay ti ka mawayay gayak.

Nahkay zla nahəma, kislia ti ku way way do məzləbay kur, mēdəm nak gədəkani, mēdəm nak njəda-njədani. »

5

Wur Təmbak akaba wakita

¹ Eslini nipiṅ wakita mifedekabani kà bay ya ti manjəhadani dəgama e kərsi ga

bay bu ni a ahar ga daf bu. * Wakita nani ti palahar gani cecæeni mæbækiani, ma gani mandəbaṅakabiyani àna zlam məlan adəskəla daya. ² Mək nipi *məslər ge Melefit njəda-njədani àdəm ma kay kay, àdəm ahkado : « Way esliki mæhəlkia zlam ya ti tåndəbaṅakabiyu wakita ni àna naṅ na ga mepelkaba wakita na tata ni way ? »

³ Ay ti ku e melefit bu, ku ka had, ku a had bu, maslaṅa àbi esliki mepelkaba wakita na ga məmənjiyani a huɖ gani vu bi. ⁴ Eslini nitàwi dal-dal adaba tədi ahàr ana maslaṅa ya ti esliki mepelkaba wakita na ga məmənjiyani a huɖ gani vu ndo. ⁵ Ay bəlan e kidiṅ ga nday gəɖákani ni bu àhu : « Kitəwi ba. Nihi nahəma mazlahku àbu, naṅ ti ge dini ga Zəda, naṅ wur huɖ ge Devit ; éyefiṅa kà ndam ezir ge Melefit a. Naṅ ti esliki : ahəlkia zlam adəskəlani ya tåndəbaṅakabiyu wakita ni àna naṅ na ga mepelkabana tata. »

⁶ Eslini nipi Wur Təmbak micikeni jika e kidiṅ bu kama ge kərsi ni. Zlam ndahaṅ fadani ni akaba nday gəɖákani ni tèveḷiṅ naṅ. Wur Təmbak gani nani ti edrem adəskəla. Eri gani day adəskəla ; eri nday nani ti *Məsuf ge Melefit adəskəlani ni, Melefit àslərbiyu tay ka had dek. Wur Təmbak gani nani ti amənjavu akada ga wur təmbak ya tisiṅa ni. ⁷ Wakita ni àfəṅ kà Bay ya ti manjəhadani dəgama e kərsi bu ni a ahar ga daf bu. Eslini Wur Təmbak nakəṅ òru àzay wakita ni. ⁸ Naṅ nakəṅ àra àza wakita na ti zlam fadani ni akaba gəɖákani kru kru cə mahar fadani ni təbəhad mirdim grik kə meleher ga Wur Təmbak ni. Nday dekeni àna tində a ahar bu akaba hijiyem ga gru mərəhvani àna tersel pisl pisl. Tersel gani nani ti zlam mahəṅgalani ga ndam ge Melefit ya tahəṅgalafəṅa kə Melefit a ni. ⁹ Nday nakəṅ tidi limis məwəni, təɖəm :

« Nak ti kislia mazay wakita na, kislia mæhəlkia zlam adəskəlani ya tandəbaṅakabiyu wakita na àna naṅ na daya.

Adaba tàkada kur a, kəmbiaya mis a dek ana Melefit àna mimiz gayak na :

* 5:1 Ka sarta ga Yezu ti wakita dek zəbalani, mis tefedekabu ; ga mənḡət məlan ya tawayay ni si tēpelkaba kwa ; wakita akada ya kani ni ti təbi.

mis ya təzlapay ma həma ni dek, ge dini dek,
ga jiba dek akaba ga had gərgərana dek,
kəmbiaya tay a.

¹⁰ Kəgray nahkay ti tigia ndam jiba gayak a, nak kəgur tay,
tigia ndam *maṅgalabakabu mis akaba Melefit kə meleher ge Melefit geli daya.
Nday gani etigi bəbay ka had. »

¹¹ Eslini nipi məslər ge Melefit miliyem ehimeya, təcavə do, nìci limis gatay ya tidi ni. Nday nakəṅ tèveḷiṅ ahàr ana kərsi ni, ana zlam fadani ni, akaba ana gəɖákani ni. ¹² Nday nakəṅ təbu tidi limis kay kay, təɖəm :

« Wur Təmbak ya tàkad ni èslia ti mis təhəṅgrioru ahàr a had,
təzlabay naṅ akaba tidi limis,
adaba naṅ njəda-njədani, agur zlam dek,
naṅ àbu àna elimeni, àsəra magray zlam a dek. »

¹³ Eslini nìci dənḡu ga zlam ya Melefit àgraya tay a ni dek təbu tidi limis. Zlam ya ti agavəla ni, ya ka had ni, ya a had bu ni akaba zlam ya ti a dəluv bu ni təɖəm :

« Məzləbum Bay ya ti e kərsi bu ni, məzləbum Wur Təmbak ni daya.
Məhəṅgrioru ahàr a had ana tay adaba nday təgur zlam dek.

Mətəkumi ahar ana tay daya.
Məgrum zlam nday nani dek ga kaṅgay-kaṅgayani. »

¹⁴ Zlam fadani nakəṅ təɖəm : « Aya nahkay ! » Tàra təɖəma nahkay nahəma, gəɖákani ni təbəhad mirdim meleher ndiḃa ndiḃa ana had ana Bay ya e kərsi bu ni akaba ana Wur Təmbak ni, təhəṅgrioru ahàr a had ana tay.

6

Wur Təmbak ni ezliri ana mepelkaba wakita

¹ Eslini nipi Wur Təmbak nakəṅ àzəkia zlam mandəbaṅakabiyu wakita na bəlan gana. Àra àzəkia nahəma, nìci zlahay ga zlam bəlan e kidiṅ ga zlam fadani ni bu ahənday kay kay akada ga avər ya adi aday ni, àdəm : « Ra ! » ² Nipi ti pilis bəɖ-bəɖani, mis àki digəsa manjəhadani, aləka

àfəŋ a ahar bu. Təvia elpindiŋ a, adaba esliki meyeŋeni kà zlam dek, àsləka òru ga makadvani ti mēyefiŋ ka zlam keti.

³ Eslini Wur Təmbak ni àzəkia zlam mandəbaŋakabiyu wakita ye cə na. Àra àzəkia ti nìci dəŋgu ga zlam ye cə e kidiŋ ga zlam fadani ni bu ni, àdəm : « Ra ! »

⁴ Nìpi pilis nahaŋ ndizeni àhəraya, mis àki digusa. Maslaŋa gani nani ti təvia maslalam gədakana, təvikiva njəda ga məzəkibiyu silik ke mis ka had a ti tábazlvo e kidiŋ gatay bu.

⁵ Eslini Wur Təmbak ni àzəkia zlam mandəbaŋakabiyu wakita na ya mahkər na. Àra àzəkia ti nìci dəŋgu ga zlam ya mahkər e kidiŋ ga zlam fadani ni bu ni, àdəm : « Ra ! » Nàmənjoru mək nìpi pilis diliŋ-diliŋeni àhəraya, maslaŋa àki digusa, kilə àfəŋ a ahar bu ga makay zlam. ⁶ Nìci dəŋgu ga maslaŋa ahəndabiyu e kidiŋ ga zlam fadani ni bu, àdəm : « Siŋgu ge təwi ga rukani asəkum *alkama agodu bəlaŋ ciliŋ, tamal hay ti ni agodu mahkər ciliŋ. » Àhi ana bay ya ti naŋ ke pilis ni keti : « Zum nday ata amal nahəma k̀jifiŋ ba. »

⁷ Eslini Wur Təmbak ni àzəkia zlam mandəbaŋakabiyu wakita ya fadani na. Àra àzəkia ti nìci dəŋgu ga zlam ya fadani ni àdəm : « Ra ! » ⁸ Nàmənjoru mək nìpi pilis àzavu ata azək àhəraya, maslaŋa àki digusa. Slimi ga bay nani Kisim, məlaŋ ge *kisim adəboru naŋ kələŋ. Təvia njəda ana tay ka palahar ga had bəlaŋ a huɗ ga fadani ba ga mabazl mis àna maslalam a, àna ləwir a, àna arməwər gərgərana. Təvia njəda ana tay ga magray ti zlam ge gili cudayani tábazl mis daya.

⁹ Eslini Wur Təmbak ni àzəkia zlam mandəbaŋakabiyu wakita ya zlamani na. Àra àzəkia ti nìpi diksi ga ndam ya tábazl tay adaba təgəskabá ma ge Melefit a akaba təgrakia sedi a ni. Nday ti təvu a huɗ ga məlaŋ *meviyekiki zlam ana Melefit ni bu. ¹⁰ Nday nakəŋ təzlah kay kay, tədəm : « Bay geli gədakani, nak jireni, nak *njəlatani ; akagrafəŋa seriya kè mis ya təbu ka had, tábazl leli na ti ananaw ? Akatraɗvù tay ti ananaw ? » ¹¹ Tàra tədəma ma na nahkay nahəma, təbəkì azana bəɗ-bəɗani ka tay dek, təhi ana tay ahkado : « Besəma àkiva

gəzit, adaba bəza ga məŋ gekəli ndahaŋ təbu təgri təwi ana Melefit akada gekəli ni, Melefit àvia divi ana mis a ti tábazlkivu tay ke kəli. Ahər àdəm tábazlaba tay a dek day kwa. »

¹² Eslini nìpi Wur Təmbak ni, àzəkia zlam mandəbaŋakabiyu wakita ya muku na. Àra àzəkia ti had adaday kay kay. Fat ègi diliŋ-diliŋ akada jembey. Kiyi day ègi ndize akada mimiz. ¹³ Bəŋgur tətədbiyu e mel-efit bu, tədəgaya ka had a akada ga bəza ga *wəruv maŋgalakani ya aməɗ gədakani abafəŋa tay kà məŋ gana ni. ¹⁴ Hud mel-efit efedevu akada ga wakita ya efedevu ni, àsləkaba eslina. Həma akaba had ya e kidiŋ ga dəluv bu ni dek təsləkaba a məlaŋ gatay ba. ¹⁵ Bəbay ga had ni dek, gəɗákani, gəɗákani ga ndam slewja, ndam ge elimeni, ndam ya njəda àfəŋ ka tay ni, mis ndahaŋ ni dek, evidi akaba nday ye evidi do ni təbu a ahuzl bu, təbu e kidiŋ ga huɗəkum bu. ¹⁶ Təhi ana həma ni akaba ana huɗəkum ni ahkado : « Dəɗumkiaya ke leli a, ŋgahumfəŋa leli kà bay manjəhadani dəgama e kərsi ga bay bu na ti èpi leli ba ; ŋgahumfəŋa leli kà Wur Təmbak na daya, adaba àzuma bəruv a. ¹⁷ Adaba vad məzum bəruv gatay dal-dalani ènjia. A vad gani nani ti maslaŋa àbi amatamfəŋa kà tay a bi. »

7

Ndam ya ti təhəndakia zlam ge Melefit ka tay a ni

¹ Eslini nìpi *məslər ge Melefit fad nday jika jika kè sliri ga məlaŋ fadani dek. Nday təbu təcafəŋa aməɗ ga məlaŋ na dek ti adaday ka had ni ba, ka dəluv ba akaba ka məŋgəhaf ku bəlaŋ ba simiteni. ² Melefit ti Bay ga sifa ; nìpi məslər gayanə nahaŋ keti naŋ àbu asləkabiya gwar egezi a, zlam ge Melefit ga mahəndakiani ke mis ni àfəŋ a ahar bu. Məslər nakəŋ àzlah kay kay, àhi ana məslər ndahaŋ fadani ya Melefit àvi njəda ana tay ga magudar had akaba dəluv ni, àhi ana tay ahkado : ³ « Kəgudarum had, dəluv akaba məŋgəhaf faŋ ba, si amahəndakia zlam ge Melefit kè meleher ga ndam məgri təwi ana Melefit geli na day kwa. » ⁴ Eslini təcaluaya mis ya ti təhəndaki

zlam ge Melefit ka tay na : nday dābu diṅ àna dābu kru kru fađ mahar fađ, nday ge dini gərgərani ge Izireyel ni dek. ⁵ Ge dini ga Zuda mis dābu kru mahar cɥ, ge dini ge Rubeṅ mis dābu kru mahar cɥ, ge dini ga Gad mis dābu kru mahar cɥ, ⁶ ge dini ge Eser mis dābu kru mahar cɥ, ge dini ga Naftali mis dābu kru mahar cɥ, ge dini ga Manase mis dābu kru mahar cɥ, ⁷ ge dini ga Simeyoṅ mis dābu kru mahar cɥ, ge dini ge Levi mis dābu kru mahar cɥ, ge dini ga Isakar mis dābu kru mahar cɥ, ⁸ ge dini ga Zabuloṅ mis dābu kru mahar cɥ, ge dini ge Zuzef mis dābu kru mahar cɥ, ge dini ge Benjemeṅ mis dābu kru mahar cɥ.

Mis macakalavani dal-dal kè meleher ge Melefit

⁹ Eslini nāmənjoru, nipi mis macakalavani dal-dal, maslaṅa àcal tay koksah. Nday nani ti mis ga had gərgərani dek, ga jiba gərgərani dek, ge dini gərgərani dek akaba ya təzlapay ma həma gərgərani ni dek. Nday təbu micikeni jika jika kama ge kərasi ga Bay ni, kè meleher ga Wur Təmbak ni. Nday dek məbakabu məgudi bəđ-bəđani, ahar ga təba təfəṅ kà tay dek a ahar bu, tazləbay Melefit àna naṅ. ¹⁰ Nday nakəṅ təzlah kay kay, təđəm : « Təhəṅgay leli ti Melefit geli manjəhadani e kərasi bu ni nday ata Wur Təmbak ni. » ¹¹ Eslini nipi *məslər ge Melefit jika jika təvelinja ahər ana kərasi ga bay na, ana gəđakani na akaba ana zlam fađani ya àna sifa na. Nday nakəṅ təbəhad mirdim, meleher ndiḃa ndiḃa ana had, təzləbay Melefit, ¹² təđəm :

« Aya nahkay !

Melefit geli ni, nak a bay gayak bu, nak kəsəra zlam a.

Məgruk səsi, məhəṅgrukoru ahər a had, adaba kislia ga məgur zlam a dek, nak njəđanjəđani,

nahkay mazləbay kur ga kaṅgay-kaṅgayani. Aya nahkay ! »

¹³ Eslini gəđakani bəlaṅ e kiđiṅ ga nday kru kru cɥ mahar fađani ni bu àhu ahkado : « Mis nday hini məbakabu məgudi bəđ-bəđani ni ti ndamam, təsləkabiya eley ? »

¹⁴ Nəhəṅgrifəṅ, nəhi : « Bay goro, nu nəsar do, nak kəsəra sawaṅ timey. » Naṅ nakəṅ àhu nahəma : « Hini ti ndam ya ti təbesebiya

daliya dal-dalana, təmbrəṅ məfəki ahər ke Melefit ndo ni. Nday gani ti ndam ya təbarafəṅa məgudi gatay àna mimiz ga Wur Təmbak a ti məgudi gatay ni tiḡi bəđ-bəđani ni. ¹⁵ Azuhva nani ti nday təbu kəlavad micikeni kè meleher ge Melefit naṅ manjəhadani e kərasi gayəṅ bu, tazləbay naṅ a ahay gayəṅ bu məlafat akaba məlavad gani do dek. Bay ya ti naṅ manjəhadani dəgama e kərasi bu ni aməfi ahər ana tay. ¹⁶ Ləwir aməwər tay va do, yam day amakad tay va do. Fat akaba endif day atəgri araṅa ana tay do. ¹⁷ Adaba mam, Wur Təmbak micikeni e kiđiṅ ge kərasi ga bay ni bu ni amajəgay tay, aməhəloru tay ka məlaṅ ga yam ya ti aṅgəz, àdəl day-day do, avay sifa ni. Melefit àna ahar gayəṅ aməgriaba yam tuway ana tay e eri ba dek. »

8

Wur Təmbak ni èndeverinja məzəkia zlam mandəbaṅakabiyu wakita na

¹ Eslini Wur Təmbak ni àzəkia zlam mandəbaṅakabiyu wakita ya adəskəlani na. Àra àzəkia nahəma, zlam ya a huđ melefit bu ni dek təmbrəṅ madadani, təwər day àbi dədik-dədik, agray minit kru kru mahkər. ² Eslini nipi *məslər ge Melefit adəskəla micikeni kè meleher ge Melefit ; təbi mezlelim adəskəla ana tay.

³ Nipi məslər ge Melefit nahaṅ àna hijiyem ga gru a ahar bu ; hijiyem ni ti teviyekviyu haf ya ezi akada ge tersel ni. Məslər ge Melefit nakəṅ àra ècikfəṅ kà gəvay ga zlam ga gru ya teviyekiki zlam ana Melefit ni. Təvia haf ya ezi akada tersel na dal-dal ge meviyekieni ana Melefit ti azək gani mīnjikioru ke Melefit, ti Melefit mīci mahəṅgalay zlam ga ndam gayəṅ *njəlatani ni dek àna azək ga haf ni. Nahkay məslər nakəṅ èviyekki ka zlam ga gru ya teviyekiki zlam ana Melefit ni, kè meleher ge Melefit naṅ dəgama e kərasi gayəṅ bu. ⁴ Naṅ àbu eviyek haf ya ezi akada tersel ni nahkay ti azək gani àhəraya a ahar gayəṅ ni ba, àcəloru agavəla afa ge Melefit, nahkay Melefit èci mahəṅgalay zlam ga ndam njəlatani gayəṅ ni dek. ⁵ Eslini məslər ge Melefit ni àzay hijiyem ga gru ni, àdaya aku a məlaṅ

ya teviyekiki zlam ana Melefit ni ba, àbiviya e hijiyem ga gru ni vu pisl. Àra àbèviya nahkay nahəma àdəvabiyu ka hađ. Àra àdəvabiya ti avər àdi aday sak kay, huđ mel-efit àhənday, avər àbay aku aslađay məlan, hađ àdađay dal-dal daya.

Mezlelim adəskəlani ni

⁶*Məslər ge Melefit adəskəlani ya mezlelim təfəŋ kà tay adəskəlani ni təslamatavu ge mivi mezlelim gatay ni.

⁷Məslər ge Melefit ye enjenjeni e kiđiŋ gatay ya adəskəlani bu ni èvi mezlelim gayan ni. Àra èvia mezlelim na ti koskosay ga avər, aku akaba mimiz mebedeveni tadəgaya ka hađ a. Hađ ni èsevu məlan mahkər, palahar gani bəlan aku àzumaba. Kəla mən ga zlam mahkər lu ti bəlan e kiđiŋ gatayani bu aku èviyekaba. Kəzir mideni đek aku ni àzumaba daya.

⁸Eslini naŋ ye cə ni èvi mezlelim gayan ni. Àra evia ti zlam nahan gəđakani akada həma, aku àbu azum, tizligiyu a *dəluv gəđakani vu. Nahkay dəluv ni ècekvu məlan mahkər, palahar gani bəlan ègi mimiz. ⁹Kəla zlam ya a huđ ga yam bu àna sifa ni mahkər lu ti bəlan e kiđiŋ gatayani bu àmət. Kəla *slalah ga yam mahkər lu ti bəlan e kiđiŋ gatayani bu àhubkaba ŋguc ŋguc.

¹⁰Eslini naŋ ya mahkər ni èvi mezlelim gayan ni. Àra èvia ti boŋgur gəđakani àtəđbiyu e melefit bu. Boŋgur gani nani aslađay akada aku ga vala-vala ni. Dəluv ya ka hađ ya ti yam gani acuhway ni đek ti kəla dəluv mahkər lu boŋgur ni àdəkiaya ka bəlan gana. Àdəkiaya ka məlan ga yam ya àdəl do na daya. ¹¹Boŋgur nani ti slimi gayan Bilek-đilek, esliŋ dəŋgu krec. Kəla dəluv mahkər ya yam gani acuhway ni lu ti bəlan e kiđiŋ gatayani bu ni ti yam gani ègi ðilek-ðilekeni. Mis kay tisia yam na. Tàra tisia yam na ti təməta adaba yam ni ègia esliŋ dəŋgu krec.

¹²Eslini naŋ ya fađ ni èvi mezlelim gayan ni. Àra èvia ti fat àslađay lala va do, akada ècekvu mahkər, təhəmbakia zlam ka palahar bəlan gana. Kiyi day ègia nahkay. Kəla boŋgur mahkər lu ti bəlan e kiđiŋ gatayani bu àslađay va do. Nahkay ga məlafat məlan àslađay lala va do akada maslađani gani

ècekvu məlan mahkər, təhəmbakia zlam ka palahar bəlan gana. Məlavad gani day nahkay.

¹³Eslini nàmənjoru keti, nipi məjəvu naŋ àbu ahər drin a huđ melefit bu, etəwi kay kay, àđəm : « Wanua ! Daliya ! Daliya àmərəkia ke mis a duniya ba. Məslər ge Melefit təbu mahkər tivi mezlelim gatay ni faŋ ndo. Etivia mezlelim gatay na ti mis atəcakay daliya dal-dal. »

9

¹Eslini naŋ ya zlam ni èvi mezlelim gayan ni. Àra èvia ti nipi boŋgur nahan àtəđbiyu e melefit bu, àdaya ka hađ a. Təvia lekili ge *evid gəđakani ya a huđ ga hađ bu na. ²Nahkay boŋgur ni àzləkaba evid na. Àra àzləkaba ti azək àhəraya dəl-dəl, azək gani akada ga aku kayani ni. Azək ni àsəki fat mək məlan ègi ziŋ-ziŋ. ³A huđ ga azək ni bu nahəma, eyəw təhəraya ka hađ na đek slirđiđa. Təvia njeđa ana eyəw na ga məbal mis akada ga andra na. ⁴Təhi ana tay ahkado : « Kəgudarum kəzir ba, kəgudarum mənğəhaf ba, kəgudarum zlam məfətani ndahan ba daya. Grumi daliya ana ndam ya ti təhəndaki zlam ge Melefit ka tay kə meleher ndo ni cilin. » ⁵Təvi divi ana eyəw ni ga mabazl mis ni ndo, təvi divi ana tay ga məgri daliya ana mis ni kiyi zlam cilin. Eyəw nday nani ti tađal mis ; məwər gani ti akada ga andra ya àđala mis a ti awər ni. ⁶A huđ ge kiyi zlamani ni bu ni ti mis ni atəđəbay kisim àna ahar gatay, ay ti atəđi ahər do. Mis ni atawayay məmətani, ay ti atəmət do, kisim ni amacuhwafəŋa kà tay a drin.

⁷Eyəw nday nani ti təzavu akaba pilis ya takoru àna tay ka kađvu ni. Zlam ndahan tək ka tay ka ahər akada elpindiŋ ga gru. Meleher gatayani day akada ge mis ni. ⁸Məhər ga ahər gatay day zilip zilip akada ga wəl ni. Aslər gatay ni day akada ga mazlahku ni. ⁹Gugum gatay ni akada məwəlani àna maspara ga ara. Dađay ga kəpasla gatay ni ahənday akada ge seret ya ti təwəlfəŋa tay kə pilis a, tacuhworu àna tay ka kađvu ti təhənday ni. ¹⁰Hutul gatay ni njeđa njeđa akada ga andra ni. Nahkay kiyi zlam tisliki məgri daliya ana mis àna

məbal mis vəzak vəzak àna hutul gatay ni. ¹¹ Eyéw ni ti nday təbu àna bay gatay. Bay gani nani ti agur evid gəđakani ya a hud ga had bu ni. Təzalay naŋ àna ma *Hebri Abadoŋ, àna ma Gres ti ni Apoliyoŋ. *

¹² Daliya ye enjenjeni ni ti àndava. Nihi nahəma, daliya ndahaŋ təbu kama cə.

¹³ Eslini məslər ya muku ni èvi mezlelim gayan ni. Àra èvia ti nìci dənğu ga maslaŋa àhəndabiyu ka gəjək ga məlaŋ fadani ga zlam ga gru ya teviyekiki zlam ana Melefit kè meleher gayan ni. ¹⁴ Maslaŋa nani àhi ana məslər ya muku, èvi mezlelim ni ahkado : « Picehaba məslər fadani məwəlani kà gəvay ga zalaka gəđakani Efret na. » ¹⁵ Naŋ nakəŋ àra ècia ma ya təhi na ti èpicehaba məslər fadani na. Məslər nday nani ti Melefit àdaba tay ga moru mabazl mis a : kəla mis mahkər lu takad bəlaŋ gani. Àdaba tay a nahkay ti, ti tğray təwi nani ke vi nani, ke kiyi nani, ka fat nani, ana njemdi nani daya. ¹⁶ Məslər nday fadani ni ti ndam slewja gatay təbu dal-dal, nday àna pilis. Eslini təhu nday miliyem diŋ diŋ cə. ¹⁷ Ere ye ti nìpi ni ti nihi : pilis mis təkı ka tay. Mis ni məwəlvani àna maslpara ga kadvu. Maslpara gatay ya təwəlvu àna naŋ ni ndize-ndize akada aku, cekuleti-cekuleti, azaywur-azaywur. Ahər ge pilis ni akada ga mazlahku ni, aku, azək akaba zlam nahaŋ ya aku agəs akada ga asas ya aku agəs ni tahəraya a ma gatay ni ba. ¹⁸ Zlam nday hini mahkərani ni ti tğri daliya ana mis dal-dal : aku, azək akaba zlam nahaŋ ya aku agəs akada ga asas ya aku agəs ni. Təhəraya a ma ge pilis ni ba, təbazl mis : kəla mis mahkər lu takad bəlaŋ gani. ¹⁹ Nahkay pilis ni tisliki məgri daliya ana mis àna zlam ya àniviyu ana tay a ma bu ni. Hutul ge pilis ni day zlam ga kadvu, tğri daliya ana mis àna naŋ. Hutul nday nani akada gavaŋ, ahər təkı ka tay ga məgri daliya ana mis àna naŋ.

²⁰ Mis ndahaŋ tğəjənia. Nday nani ti zlam mahkərani ya ti təbazl mis ni tğri araŋa ana tay ndo. Akaba nani dek təmbatkaba majalay ahər gatay na ndo. Nday təbu tagroru təwi gatay ya ahaslani

ni zlam gatay : tazləbay seteni, tagray pəra. Pəra nday nani ti tagraya tay ga gru a, ndahaŋ ge virzegeni a, ndahaŋ ga akur, ndahaŋ ti ni ge biyem. Zlam nday nani tìpi divi do, tìci slimi do, təsawaday kok-sah daya. ²¹ Mis nday nani ya tğəjəni ni təmbatkaba majalay ahər gatay na ndo : təmbrəŋ matak gatay ni ndo ; təbu tabazl mis, tagray mesəwehvu, tigi akal kekileŋa zlam gatay.

10

Məslər ge Melefit akaba wakita gəziteni

¹ Eslini nìpi *məslər ge Melefit nahaŋ njəda-njəđani àhəraya e melefit ba. Məslər gani nani àbakababiyu endəwi ga maklađasl, ahər gayan ni mefeldeni àna makwal, meleher gayan akada fat, asak gayan day təzavu ata arəd ga aku ya agəs zlam gədək ni. ² Wakita gəziteni àfəŋ kà məslər ni a ahar bu məzləkabana. Àfəkadki asak ga daf gayan ni ka *dəluv gəđakani, asak ga gəjar gayan ni ti ni ka had. ³ Naŋ nakəŋ əzlah kay kay akada ga mazlahku ya avalahay ni. Àra əzlah nahkay ti nìci avər ahəŋgrifəŋbiyu, àdi aday sak adəskəla. ⁴ Nəra nìcia ga avər ya àdi aday na ti nawayay nəbəkı ere ye ti aday ga avər tədəm ni. Ay ti nìci dənğu ga maslaŋa nahaŋ àhəndabiyu e melefit bu, àdəm : « Ere ye ti aday ga avər tədəm ni ti kəbəkı ba, kəhi ma gani ana maslaŋa ba daya. »

⁵ Eslini məslər ge Melefit ya ti àfəkadki asak bəlaŋ ka dəluv gəđakani, asak bəlaŋ gani ti ni ka had ni àtəloru ahar ga daf agavəla, ⁶ àmbaday àna slimi ge Melefit dək adaba Melefit ti naŋ àbu ga kaŋgay-kaŋgayani, àgraya məlaŋ ya agavəla na akaba zlam ya ti a hud gani bu na dek, àgraya had akaba zlam ya ti təkı na dek, àgraya yam akaba zlam ya ti a hud gani bu na dek. Məslər ge Melefit nakəŋ àmbaday, àdəm : « Ere gani ara agravu nihi həya eđedıŋ, sarta gani àbi. ⁷ Ay ka fat ya ti məslər ge Melefit ya ti adəskəlani ni emivia mezlelim gayan na nahəma, Melefit emendeveřiŋ zlam gayan maŋgahani ni. Zlam maŋgahani nani ti àhia ma gana ahaslana ana ndam

* 9:11 Abadoŋ, Apoliyoŋ : slimi nday nani awayay adəmvaba « Bay magudarkaba zlam a. »

mægri tawi ya tahəŋgaray *pakama gayan na. »

⁸ Eslini maslaŋa ya ti àhubiyu ma kwa e melefít bu ni àhu keti : « Ru kaza wakita məzləkabana ya àfəŋ a ahar bu kà məslər ge Melefít micikeni jika, asak bəlaŋ ka dəluw gəđakani, asak bəlaŋ gani ti ni ka hađ na ni. »

⁹ Nahkay nərəkioru ka məslər nakəŋ, nəhi məvu wakita gəziteni ya àfəŋ ni. Eslini àhəŋgrufəŋ, àhu : « Za ti kəndavù. A ma gayak bu nahəma, amanja new-new akada amu, eminjəa a huđ va ti emigi bəlek-bəlek. »

¹⁰ Eslini nəzafəŋa wakita gəziteni na kà məslər na, nəvi ana ma tiyuk. A ma goro bu nahəma, new-new akada amu, ay nəra nənda ti ègia bəlek-bəlek a huđ goro ni ba.

¹¹ Təhu keti : « Melefít àđəmkia ma ka jiba gərgərana, ke mis ga hađ gərgərana, ke mis ya tədəm ma həma gərgərana, akaba àki ka bəbay gatayana đek. Ahər àđəm kəhəŋgri ma gayan nani ana tay kwa. »

11

Ndam sedi cə

¹ Eslini təvu fiŋ ga məgur zlam, təhu : « Cikaba, kòru kəgur *ahay gəđakani ge Melefít ni akaba məlaŋ meviyekiki zlam ana naŋ ni àna naŋ. » Təhu : « Calaba mis ya təbu tahəŋgalay Melefít a dalaka ga ahay gani bu na daya. » ² Ay ti təhu : « Kəgur dalaka ya e mite bu ni ba, mbrəŋ nahkay adaba Melefít àmbrəŋia məlaŋ gani nana ana nday ya ti nday ndam *Zəde do na. Nday gani nani atəzum kəsa *njəlatani ni kiyi kru kru fađ mahar cə. » ³ Təhu keti : « Melefít àđəm : “Anəsləruru ndam sedi goro bebem cə məbakabu mbolu ka vu akada ga azana ni, nday gani atəhi pakama goro ana mis vađ dəbu àna diŋ diŋ cə àna kru kru muku.” »

⁴ Ndam sedi cəeni ni ti məŋgəhaf cə, məŋgəhaf nday nani ti *oliviye. Nday cəŋgel cə daya. Ndam sedi nday nani təbu micikeni kə meleher ga Bay geli. Bay geli gani agur duniya ni đek. ⁵ Tamal maslaŋa awayay agra cuday ana tay nahəma, aku amahəraya a ma gatay ni ba, emihiriŋ naŋ. Nahkay ndam ezir gatay ni đek atətəmfəŋa kà tay a do, atəmət. ⁶ Ka ya ti ndam

sedi cəeni ni nday təbu təhəŋgri ma ge Melefít ana mis nahəma, tisliki məhiani ana huđ melefít àtəđaya avər a ba, mək àtəđaya do eđeđiŋ, duk abivoru ana mandav ge tawi gatay. Tisliki məhiani ana yam məmbavu mimiz mək ambavu eđeđiŋ. Tisliki məhiani ana mis ga duniya ni təcakay daliya gərgərani đek mək təcakay eđeđiŋ daya. Tisliki magray zlam akada gatay ya ti tawayay ni.

⁷ Ka ya ti etindeveriŋa məhəŋgri ma ge Melefít ana mis a nahəma, araŋa nahaŋ amahəraya e *evid gəđakani ya a huđ ga hađ bu na. Ere gani nani amakadvu akaba tay, njəda gayan ni amatam gatay ni, amabazl tay. ⁸ Atəmbərbu kisim gatay ni kà gəvay ge divi a kəsa gəđakani bu, a kəsa ya ti *tədarfəŋ Bay gatay kà təndal ni bu. Slimi ga kəsa gani nani ti maŋgahani : awayay adəmvaba ti *Sodom, ahkay do ni Ezip. ⁹ Eslini mis ge dini gərgərani ni đek, ga hađ gərgərani ni đek, ga jiba gərgərani ni đek, akaba mis ya təzlapay ma həma gərgərani ni đek atəmənjaləŋ kə kisim gatay vađ mahkər àna telma. Atəcafəŋa mis ge mili tay a. ¹⁰ Mis ga duniya ni đek atəməravu adaba təbazla ndam sedi cəeni na. Atəməravu dal-dal, atagra y wuməri, atavavu zlam, adaba ndam sedi nday cəeni ni təgria daliya ana tay a dal-dal. ¹¹ Ay kəlaŋ ga vađ mahkərani àna telma nahəma, Melefít àhəŋgrivabiyu sifa gayan ana tay a. Sifa ni àra àhuriviya ana tay a ti ticikaba cəkwađ cəkwađ. Eslini mis ya ti təbu tamənjaləŋ ana tay ni đek aŋgwaz àdəgakia ka tay a dal-dal. ¹² Təra ticikaba ti ticikaba ga maslaŋa ahəndabiyu kay kay e melefít bu, àhi ana tay ahkado : « Cəlumbiyu ahalay. » Eslini maklađasl àkambah tay, təcəloru àna naŋ e melefít vu. Ka ya ti nday təbu təcəloru e melefít vu nahəma, ndam ezir gatay ni təbu tipioru tay. ¹³ Ka sarta gani nani nahəma, hađ adada ; kəla ahay kru lu ti bəlaŋ e kidiŋ gatay bu àmbəđkaba ; mis dəbu adəskəla təməta azuhva ga hađ ya adadəy ni. Eslini mis məgəjəni gani ya təmət ndo ni təgra aŋgwaz a dal-dal, nahkay təzlabay Melefít naŋ bəlaŋ agavəla.

¹⁴ Daliya ye cə ni àndava, ay ti bumvu slimy, daliya ya mahkər naŋ əbu ara wudak.

Mezlelim ya adaskalani ni

¹⁵ Kələŋ gani məslər ya adaskalani ni èvi mezlelim gayan ni. Àra èvia ti nìci dənğu ge mis tãhənday kay kay e melefít bu, tãdəm : « Nihi nahəma, njədə ga məgur duniya ni ègia ga Bay geli nday ata Krist *bay gədəkani ya àhəndakia amal gayan a ni. Atəgur duniya dek ga kaŋgay-kaŋgayani. »

¹⁶ Eslini gədəkani kru kru cə mahar fadani manjəhadani e kürsi gatay bu gappa gappa kè meleher ge Melefít ni tãbəhadí mirdim ana Melefít, meleher gatay ndíba ndíba ana had, tãzləbay naŋ, ¹⁷ tãdəm :

« Bay geli Melefít njədə-njədani, kwa ahaslani nak kəbu, nak kəbu nihi daya.

Məgruk səsi adaba kàgra təwi àna njədə gayak a.

Njədə gayak gani ti dal-dal àtama ge mis na. Məgruk səsi adaba nak Bay ga zlam dek.

¹⁸ Mis ga had ndahan ni təzumkuka bəruv a dal-dal,

ay nihi ti sarta ga məzumki bəruv gayak ka tay ènjia,

sarta ga magrafəŋa seriya kè mis ya təmət na ni.

Sarta ènjia ge midi zlam ana mis azuhva təwi ya təgruk na ;

ge midi zlam ana ndam mahəŋgaray *pakama gayak

akaba ana ndam *njəlatani gayak,

nday ya ti təhəŋgrukoru ahàr a had,

gədəkani akaba nday ya ti gədəkani do ni.

Sarta ènjia ge mijin mis ya təbu tijin mis ga duniya na. »

¹⁹ Gədəkani nakəŋ tàra tìndeveriŋa ma gatay na nahəma, *ahay gədəkani ge Melefít ni àzləkvaba e melefít ba ; nipi *sahar a ahay gani nani bu. Sahar gani nani adafaki Melefít *àwəlkabá pakama gayan akaba ge mis a. Kələŋ gani ti avər àbay aku, dənğu ge mis àhənday a huđ melefít bu, avər àdi aday sak kay, koskosay ga avər tãdəgaya ka had a kay, had day àdaday.

12

Ata wal nday ata araŋa gədəkani

* **12:7** Ndam Zude tãdəm Misel ti gədəkani ga məslər ge Melefít, àfi ahàr ana ndam Zude ti naŋ (Deniyel 12.1). Mənjaki ke Zud 9.

¹ Eslini nipi zlam magray ejep nahan àŋgazlavu a huđ melefít bu. Ere gani nani ti wal, azana gayan ka vu ni fat, a huđ asak gayan bu ni ti kiyi. Èfedey ahàr gayan ti ni àna boŋgur kru mahar cə. ² Wal nani ti naŋ àna huđ, awayay ewi wur, awər naŋ, naŋ àbu azlah, etəwi àna naŋ.

³ Eslini zlam magray ejep nahan àŋgazlavu a huđ melefít bu keti. Ere gani nani ti zlam ge gili gədəkani ndize, àzavu ata kurmbu, ahàr tãki adəskəla, ahàr ni lu mefedeni àna elpindiŋ ga bay, edrem tãki kru ka ahàr. ⁴ Ere gani nani ti àna hutul ; àsi hutul gayan ni ana boŋgur a huđ melefít bu, nahkay ti kəla boŋgur mahkər lu ti bəlaŋ e kidin gatay bu àdəbiyu ka had. Ere gani nani ècikfin kà wal ya ewi wur ni ; ka ya ti emiweya wur na ti andafəŋa sədək. ⁵ Eslini wal nakəŋ èweya wur zalana. Wur ya èweya ni ti njədə àfəŋ dal-dal ga mahətay mis ga had ga duniya dek àna aday ga ara. Ka ya ti wal ni èweya wur na nahəma, tãzay wur ni ke weceweceni, tòru àna naŋ kè meleher ge Melefít, Melefít naŋ àbu manjəhadani e kürsi gayan bu. ⁶ Məŋ ga wur ni ti ni àcuhworu a huđ gili vu ; eslini ti Melefít àslamatikabá mələŋ a. A mələŋ gani nani bu ni ti Melefít aməfi ahàr vad dəbu àna din diŋ cə àna kru kru muku.

⁷ Kələŋ gani silik àgravu e melefít bu. Misel * akaba ndam məslər gayan təkədvu akaba kurmbu ni, kurmbu ni akaba ndam gayan ti ni təkədvu akaba tay. ⁸ Ay ti Misel akaba ndam məslər gayan ni tətama kurmbu na akaba ndam gayan na àna njədə. Təgarababiya tay e melefít ba, təvi divi ana tay ga manjəhadani eslini va do. ⁹ Təgarabiyu kurmbu ni ti nahkay. Naŋ gani ti gədəkani, naŋ gavan ya ahaslani ni, naŋ gani ya agosay mis ga had ni dek ni. Gavan gani nani ti slimi gayan *Seteni, naŋ ya ti àdəmki ma magədavani ke mis kè meleher ge Melefít ahaslani ni. Tizligabiyu naŋ ka had, nday akaba ndam məslər gayan ni dek.

¹⁰ Eslini nìci dənğu ga maslaŋa nahan àhəndabiyu e melefít bu kay kay, àdəm :

« Nihi nahəma, Melefít geli àhəŋga mis a,

məsəra naṅ àtama zlam a dek àna njəda, naṅ Bay.

Nihi ti mīpia Krist gayan na,
 àṅgazliaya njəda gayan na ana leli a.
 Adaba mam, tàdəvabiya bay ya ti asəkadki malfada
 ka bəza ga mən geli na ka had a.
 Ahaslani naṅ àbu asəkadki malfada ka tay
 kè meleher ge Melefit geli mələfat akaba
 mələvad gani do dek.

¹¹ Ay ti bəza ga mən geli ni tigia tətama naṅ àna njəda.

Tətama naṅ a adaba Wur Təmbak ni àmba tay àna mimiz gayan a,
 akaba təhia ma ge Melefit ana mis a,
 təhi ana tay ma gani nani ti ma ge jiri daya.
 Nday gani tədi slimi ana sifa gatay ndo,
 nahkay aṅgwaz àwərfəṅa tay kè kisim a ndo.

¹² Nihi tàgara Seteni e melefit ba nahəma,
 hud melefit məmərvu akaba lekələm ya
 kəbum a hud gani bu ni.

Ay ti lekələm ya ka had ni akaba zlam ya a
 *dəluv gədakani bu ni ti
 akəgrum daliya adaba Seteni àhərkiaya ke
 kəli a.

Naṅ gani ti àzuma bəruv a dal-dal
 adaba àsəra sarta ya təvi ni àgəjəni gədak va
 do. »

¹³ Ka ya ti kurmbu ni àsəra tizligabiya naṅ
 ka had a nahəma, àcuwaləṅoru ka wal ya ti
 èweya wur zalana nakəṅ a ni. ¹⁴ Ay ti təbia
 kərpasla ana wal na cə akada ga məjəvu
 gədakani na, ti wal ni məhəroru e gili ka
 mələṅ gayan ya ti Melefit aməfi ahər vi
 mahkər ana telma ni. Amanjəhad eslini ti
 driṅ driṅ akaba gavan ni. Nahkay gavan
 ni emisliki mərəkiani koksah, aməgri arəṅa
 do. ¹⁵ Eslini gavan ni àvələhaya yam a dal-
 dal akada zalaka ti yam ni mōru mazay
 wal ni. ¹⁶ Ay ti had àjənakia wal na,
 àdahvu, èsiaba yam ya ti gavan àvələhaya
 na. ¹⁷ Gavan ni àra epia nahkay ti àzumkia
 bəruv ka wal na dal-dal. Bəza ga wal ni
 təgəjənia, nahkay gavan ni àṅgukioru ka tay.
 Bəza nday nani ti ndam ya ti təgəskabá
 *Divi ge Melefit akaba pakama ga Yezu a ni.

¹⁸ Eslini kurmbu ni ècik jik ka dən-dən ga
 *dəluv gədakani.

13

Zlam arəṅa nday cə

¹ Eslini nipi arəṅa nahan àhəraya a
 *dəluv gədakani ni ba. Ere gani nani ti ahər
 adəskəla, edrem kru. Edrem ni lu mēfēdeni
 àna elpindiṅ ga bay. Ka ahər gayan ni ti
 slimi təkī məbəkiani ; slimi nday nani ti ge
 mindivi Melefit. ² Ere gani nani ti akada
 mavay, asak gani àna ehəd gədakani akada
 ga zlam ge gili cudayani ni, pakama gani
 day akada ga mazlahku ni. Kurmbu ni àvi
 njəda gayan ana ere gani nani ; àvi divi ga
 manjəhadviyu e kərsi ga bay gayan vu, àvi
 njəda dal-dal ga məgur mələṅ daya. ³ Nipi
 ahər ge ere gani nani bələṅ akada təgria
 ambələk a, àməta. Ay ti ambələk ya təgri ga
 makad naṅ àna naṅ ni epifina. Àra epifina
 ti àgria ejep ana mis ga duniya na dek ;
 nahkay ti təgəskabá ma gayan a, tàdəbay
 naṅ. ⁴ Mis ni dek təbəhad mirdim, təzləbay
 kurmbu ni azuhva njəda gayan ya àvi ana
 ere gani nani ni. Təbəhad mirdim, təzləbay
 ere gani nani daya. Tədəm : « Way azavu
 ata ere hini way ? Way akadvafəṅva tata
 way ? »

⁵ Təvia divi ana ere gani nana ge miji
 zləbay akaba ge mindivi Melefit a. Təvia
 divi ga magray təwi gayan a kiyi kru kru
 fad mahar cə. ⁶ Nahkay ànjəki ka mədəmki
 ma magədavani ke Melefit, ke slimi ge Mel-
 efit, ka mələṅ manjəhad gayan akaba ka
 nday ya ti e melefit bu ni. ⁷ Təvia divi
 ga makadvana akaba ndam ge Melefit a
 akaba ge meyefinēni kà tay a. Təvia divi
 ga məgur mis ga jiba gərgərana dek, ge dini
 gərgərana dek, ga had gərgərana dek akaba
 mis ya təzlapay ma həma gərgərana dek
 ni. ⁸ Nahkay mis ga had ni dek atəbəhad
 mirdim kè meleher gayan, atəzləbay naṅ :
 nday ya ti atəzləbay naṅ ni ti slimi gatay
 àbi məbəkiani ka wakita ga sifa bi kwa ka
 mənəki ga duniya. Wakita nani ti àfəṅ ka
 Wur Təmbak ya təkad naṅ ahaslani ni.

⁹ Maslaṅa ya ti slimi àfəṅ ge mici zlam
 nahəma, mīci pakama hini ya nədəm ni :
¹⁰ Maslaṅa ya ti tūweya naṅ ga məgəs naṅ
 ge evidi a nahəma, atəgəs naṅ, amoru migi
 evidi edēdiṅ. Maslaṅa ya ti tūweya naṅ ana
 maslalam a ti atakad naṅ àna maslalam

edediṅ. Nahkay ti ahàr àdám ndam ge Melefit tēbesey, tāmbrəṅ mǎfəki ahàr ka Yezu ba.

¹¹ Eslini nìpi araṅa nahaṅ, àhəraya a hađ ba. Ere gani nani ti edrem tǎki cə akada ga wur tǎmbak ni, ay ti azlapay akada ga kurumbu ni. ¹² Ere gani nani ti àgray zlam ya mis tipi day-day ndo ni àna njəda ge ere nahaṅ ye enjenjeni ni. Àgray ti kè meleher ge ere ye enjenjeni ni. Àfəki ṅgasa ke mis ga duniya ni dek akaba zlam ya ka hađ ni dek ga mǎhəṅgrioru ahàr a hađ ana ere ye enjenjeni ya ti tǎgri ambələk ga makad naṅ mǎk ambələk gani epifina ni. ¹³ Ere gani nani ti àgra zlam magray ejep kay kè eri ge mis a ga madafakiani naṅ àbu àna njəda. Zlam gayaṅ ya àgray, àtama ejep ndahaṅ a ni ti nihi : àzəbiyu aku e melefit bu, èzligaya ka hađ a kè eri ge mis dek. ¹⁴ Àgosay mis ga duniya adaba tǎvia divi ga magray ejep kè meleher ge ere ye enjenjeni na. Àhi ana tay ahkado : « Ləmumaya zlam ga pəra azavu akada ere ya tǎgri ambələk amal amət mǎk àṅgaba ni. Kələmumaya zlam ga pəra na ti kǎhəṅgrumioru ahàr a hađ. » ¹⁵ Eslini tǎvi njəda ana ere ye cə ni ga mǎvi sifa ana zlam ga pəra ni. Nahkay zlam ga pəra ni esliki mazlapani, àhi ana mis ti tǎbazl ndam ya ti tǎhəṅgrioru ahàr a hađ do ni. ¹⁶ Ere gani nani àfəki ṅgasa ke mis dek, gəđákani akaba nday ya ti gəđákani do ni, ndam ge elimeni akaba ndam talaga, evidi akaba nday ya ti nday evidi do ni, ti tǎhəndaki zlam ge ere gani nani ka tay ka ahar ga đaf ahkay do ni kè meleher. ¹⁷ Maslaṅa ya ti zlam mahəndakiani ni àki bi ni ti àsəkum zlam koksah, àsəkumoru zlam koksah daya. Zlam mahəndakiani nani ti slimi ge ere nani, zlam macalani daya.

¹⁸ Ahalay ti ahàr àdám mis tǎjalaki ahàr lala kwa. Maslaṅa ya ti àsəra zlam a nahəma, aməsər zlam macalani nani. Zlam macalani nani ti slimi ge mis, zlam macalani nani ti diṅ diṅ muku àna kru kru muku mahar muku.

14

Ndam ge Melefit tidi limis

¹ Eslini nìpi Wur Tǎmbak micikeni jika ka həma *Siyon ; nday akaba mis dǎbu diṅ àna dǎbu kru kru fađ mahar fađ. Mis nday nani ti slimi ga Wur Tǎmbak ni akaba ga Bəṅani àki mǎbəkiani ka tay kè meleher. ² Eslini nìci dəṅgu ge mis àhəndabiyu e melefit bu akada ga yam ya ahənday a zalaka gəđákani bu ni, akada ga avər ya adi aday ni. Dəṅgu gani nani ya nìci ni ti ahənday àbəlāy akada ge tində ya mis tivi ni. ³ Mis nday nani tǎbu tidi limis mǎweni kè meleher ga Bay manjəhadani e kǎrsi gayaṅ bu, kè meleher ge mis gəđákani akaba kè meleher ga zlam fadani ni. Limis nani ti maslaṅa ya àsəra midena ni ti àbi, si nday dǎbu diṅ àna dǎbu kru kru fađ mahar fadani ya ti Melefit àmba tay a duniya ba ni kwa.

⁴ Nday gani nani ya tidi limis ni ti nday njəlata, tǎbia slimi àna vu gatay a, tǎsər wál day-day ndo. Ka mǎlaṅ ga Wur Tǎmbak ya akoru ni dek nday nani tadəboru naṅ. Nday gani ti Melefit àmba tay e kidiṅ ga ndam ga duniya ba ti tigi ndam gayaṅ, nday akada ma ga zlam ya tǎvi ana Melefit ni. ⁵ Ndam nday nani ti mis tǎcifina ma ga malfada kà tay a day-day ndo, tǎṅgətfəṅa zlam magudarani kà tay a ndo daya.

Məslər ge Melefit mahkər

⁶ Eslini nìpi *məslər ge Melefit nahaṅ ahər driṅ a huđ melefit bu. Məslər gani nani naṅ àbu azibiyu *Ma Mǎweni Sulumani ya amandav day-day do ni ana mis ga duniya ; ana mis ga hađ gərgərani dek, ana jiba gərgərani dek, ana dini gərgərani dek akaba ana mis ya tǎzlapay ma həma gərgərani ni dek. ⁷ Məslər ni àzlapay kay kay, àdám ahkado : « Grumfəṅa aṅgwaz kè Melefit a, zləbum naṅ adaba sarta ya ara agrafəṅa seriya kè mis a ni ènjia. Həṅgrumioru ahàr a hađ ana Melefit : naṅ ti àgraya mǎlaṅ ya agavəla na, àgraya hađ a, àgraya *dəluv gəđákana akaba àgraya mǎlaṅ ga yam ndahaṅ a. »

⁸ Eslini nìpi məslər nahaṅ àrələṅoru, àdám ahkado : « Kəsa gəđákani Babilon ni àmbədkaba, àmbədkaba besək-besək. Àcahia magudar zlam gayaṅ akaba hala gayaṅ ana mis ga duniya dek ; hala gani nani ti àmbərəṅ day-day ndo. Magudar zlam

gayan ni èviyikaba ahàr ana mis ga duniya dek akada ga zum na. »

⁹ Eslini nìpi mēslər nahan ya mahkər àrələnǝru. Àdēm ma kay kay, àdēm ahkado : « Maslaña ya ti ahəngrioru ahàr a had ana araña akaba ana pəra gayan, ahkay do ni zlam mahəndakiani gayan ni àki ke meleher ahkay do ni ka ahar nahəma, ¹⁰ amacakay daliya dal-dal adaba Melefit àzumkia bəruv a. Melefit aməgri daliya ti akada ga zum ya təcəhkivu yam ndo akad mis ni. Ndam nday nani atəhuriyu a aku vu, atəhuriyu a zlam nahan ya aku agəs akada ga asas ya aku agəs ni vu. Atəcakay daliya kè meleher ga mēslər ge Melefit akaba kè meleher ga Wur Təmbak ni. ¹¹ Aku ya aməgri daliya ana tay ni ti azək gani aməcəloru agavəla, amandav dáy-dáy do. Maslaña ya ti ahəngrioru ahàr a had ana araña ni akaba ana zlam ga pəra ya azavu akaba ere gani nani, ahkay do ni zlam mahəndakiani ge ere gani nani àki ni ti aməpəsaba do, amagray daliya mələfat akaba mələvad gani do dek ga kaŋgay-kaŋgayani. »

¹² Nihi ti lekələm ndam ge Melefit ahàr àdēm si kebesum kwa, lekələm ya ti kəgəsumkabá *Divi ge Melefit akaba kəfumkia ahàr ka Yezu a ni.

¹³ Eslini nìci dəŋgu ga maslaña nahan ahəndabiyu a huđ melefit bu, àhu ahkado : « Bəki ma hini : “Ndam ya ti təfəki ahàr ka Bay geli, təbu akaba naŋ akada mis bəlan, təmətvù a huđ gani bu nahəma, ku kani təmərvi.” » *Məsuf Njəlatani àdēm : « Iy, nahkay edediŋ, təgra təwi zləzladana, ay nihi ti təpəsaba, adaba zlam sulumani ya təgray ni èjiji do, atələbu àna naŋ ga kaŋgay-kaŋgayani. »

Ere ye ti amagrakivu ke mis ka mandav ga duniya ni

¹⁴ Eslini nìpi maklaḅasl bəd-bədani, zlam nahan àki manjəhadkiani digəsa. Zlam gani nani ti mis, mēfedey ahàr àna elpindiŋ ga bay, elpindiŋ nani ga gru ; məvəd məzumani àfəŋ a ahar bu daya. ¹⁵ Eslini nìpi *mēslər ge Melefit nahan ahəraya a *ahay gəḁakani ge Melefit ni ba, naŋ àbu

ahikaboru ma kay kay ana maslaña ya ti manjəhadkiani digəsa ka maklaḅasl ni. Àhi ahkado : « Za məvəd gayak na ti kəḅaz, adaba sarta gani ènjia, zlam àndəha ka had a. » ¹⁶ Àra àdēma nahkay ti maslaña ya ti manjəhadkiani ka maklaḅasl ni àzay məvəd ni, àbazaba zlam ya ka had na dek.

¹⁷ Eslini nìpi mēslər ge Melefit nahan e melefit bu, ahəraya a ahay gəḁakani ge Melefit ni ba. Naŋ nani day məvəd məzumani àfəŋ a ahar bu. ¹⁸ Nìpi mēslər ge Melefit nahan keti ahəraya ka mələŋ ya ti teviyekiki zlam ana Melefit na ; naŋ nani ti abi slimi ana aku ya teviyek zlam àna naŋ ni. Naŋ àbu ahikaboru ma kay kay ana mēslər ya ti məvəd məzumani àfəŋ a ahar bu ni. Àhi ahkado : « Za məvəd na, ru a duniya vu, ahar ga məŋ ga zlam təndəha, ru kəslay.* » ¹⁹ Nahkay mēslər nakəŋ àzay məvəd ni, àslay ahar gani ka had ni dek, àbiyu ka mələŋ ya ti təḁucfəŋa yam gana ni. Mələŋ gani nani ti adafaki mələŋ ya ti Melefit amagrafəŋa seriya kə ndam ga *duniya, aməzumki bəruv ka tay dal-dal ni. ²⁰ Mələŋ ya ti təḁuc bəza ga zlam ni ti a aləŋ ga kəsa. Ka ya ti təḁuc ni ti mimiz ahəraya sawan, do ni ti yam ga bəza ga zlam ni do. Mimiz ni aŋgəzaya kay akada ga yam ga zalaka na. Aŋgəzoru driŋ agray ezewəd dəbu kru mahar cə. Zileŋ gani anday pilis agəjəni ahàr gani cesla ciliŋ.

15

Mēslər ge Melefit təzakibiyu daliya adəskəla ke mis

¹ Eslini ti nìpi zlam magray ejep nahan gəḁakani a huđ melefit bu : nìpi *mēslər ge Melefit adəskəla àna daliya adəskəla a ahar bu. Kələŋ ga daliya nday nani ti daliya ndahan atələbi va bi, adaba Melefit emendeveriŋ məzum bəruv gayan ni àna tay.

² Eslini nìpi zlam nahan akada dəluv mebedeni akaba aku, asladay akada ga kutrum ni, ahəlaba eri a vərut. Nìpi ndam ya ti tēyefiŋa kə araña na, təhəngrioru ahàr a had ana zlam ga pəra ya azavu akaba ere gani nani ni ndo, təwayay zlam macalani ge

* **14:18** Məŋ ga zlam ya mēslər ni àdēmki ma ni ti *viŋ.

slimi ge ere gani nani ndo ni daya. Nday t̃abu micikeni jika jika ka ah̃ar ga d̃aluv ni ; tind̃u t̃af̃eṅ k̃a tay a ah̃ar bu, tind̃u nday nani ti Melefit àbi ana tay. ³ Nday t̃abu tidi limis ge M̃awiz bay m̃agri t̃uwi ana Melefit ni akaba limis ga Wur T̃embak ni. Limis ya t̃idi ni ti nahkay hi :

« Bay geli Melefit, nak Bay nj̃eda-nj̃edani, t̃uwi gayak ya kagray ni g̃edakani, àb̃elay àtam zlam dek.

K̃egur hađ ni dek, zlam gayak ya kagray ni dek kigeni, nak jireni.

⁴ Bay geli, maslaṅa ya ti àgrafuka aṅgwaz a do ni ti way ?

Maslaṅa ya ad̃em àzl̃abay kur do ni ti way ? Ad̃aba nak ciliñ nak k̃abu nj̃elata.

Mis ga duniya dek atara at̃eh̃eṅgrukoru ah̃ar a hađ

ad̃aba t̃ipia kur a kagray zlam ni dek kigeni. »

⁵ Eslini ñipi zlam nahañ keti : *ahay g̃edakani ge Melefit ya a huđ melefit bu ni m̃azl̃akabana. A huđ ga ahay nani bu nah̃ema, ahay nahañ *miviceni àvu : Melefit aṅgazlivu ana mis eslini. ⁶ Eslini ñipi m̃esl̃er ge Melefit ad̃esk̃ela ya t̃ez̃akibiyu daliya ke mis ni t̃ah̃eraya a ahay g̃edakani nani ba. T̃abakababiyu azana b̃ed-b̃edani talla talla, ku way way do m̃aw̃al gugum àna masl̃para ga gru. ⁷ Eslini b̃elañ e kid̃iñ ga zlam fadani ni bu èdi hijiyem ga gru b̃elañ b̃elañ ana m̃esl̃er ge Melefit ad̃esk̃elani ni. Hijiyem ga gru ni ti m̃azum b̃eruv ge Melefit m̃ar̃eh̃vani pisl̃ pisl̃. Melefit ti nañ àbu àna sifa ga kaṅgay-kaṅgayani.

⁸ Eslini ahay g̃edakani ge Melefit ni ar̃eh̃vu àna az̃ek. Az̃ek nani ti ad̃afaki Melefit ti g̃edakani, nañ nj̃eda-nj̃edani. Maslaṅa ya ti esl̃iki m̃ah̃uriyani a ahay g̃edakani ni vu ni ti àbi, si tigi daliya ad̃esk̃elani ya m̃esl̃er ad̃esk̃elani t̃eh̃albiyu ni amandava day kwa.

16

M̃esl̃er tabaya daliya ad̃esk̃elani na ka hađa

¹ Eslini ñici d̃eṅgu ga maslaṅa nahañ àh̃endabiyu kay kay a *ahay g̃edakani ge Melefit ni bu, àhi ana *m̃esl̃er ad̃esk̃elani ni ahkado : « D̃egum k̃abumoru m̃azum b̃eruv

ge Melefit ya t̃avu e hijiyem ad̃esk̃elani bu ni ka hađ. »

² M̃esl̃er ye enjenjeni ni òru àboru m̃azum b̃eruv ya e hijiyem gayañ bu ni ka hađ. Àra àbaya ti amb̃el̃ek mag̃edavani aw̃er dal-dal àbikabaya ana ndam ya ti zlam ga arañ̃a ni mah̃endakiani ka tay akaba t̃eh̃eṅgrioru ah̃ar a hađ ana zlam ga p̃era ya azavu akaba ere gani nani na.

³ M̃esl̃er ye c̃u ni òru àbiyu m̃azum b̃eruv ya e hijiyem gayañ bu ni a *d̃aluv g̃edakani vu. Àra àbiya ti yam ga d̃aluv ni ègi akada mimiz ge mis m̃am̃etani, nahkay zlam ya t̃avu àna sifa a d̃aluv ni bu ni dek t̃em̃et.

⁴ M̃esl̃er ya mahk̃er ni òru àbiyu m̃azum b̃eruv ya e hijiyem gayañ bu ni a zalaka vu akaba ka m̃elañ ga yam ya aṅg̃ezoru, àd̃el do ni. Àra àbiya ti yam ni dek ègi mimiz.

⁵ Eslini ñici d̃eṅgu ga *m̃esl̃er ge Melefit ya abi slimi ana yam ni, ad̃em ahkado :

« Nak Melefit nak nj̃elata, kwa ahaslani nak k̃abu, nihi day nak k̃abu.

Seriya gayak ya k̃agray ni ti seriya ge jiri.

⁶ Seriya ge jiri ti ad̃aba mis t̃abazla ndam gayak

akaba ndam mah̃eṅgaray *pakama gayak a.

T̃abazl̃ tay ti mimiz aṅg̃ezaya ;

nahkay k̃evia mimiz ana tay ge misena.

K̃agri ana tay nahkay ni ti kigeni. »

⁷ Eslini ñici d̃eṅgu ga maslaṅa nahañ àh̃endaya kay kay ka m̃elañ ya teviyekiki zlam ana Melefit ni, ad̃em ahkado : « Iy, Bay geli Melefit, nak nj̃eda-nj̃edani, seriya gayak ya kagray ni ti ge jiri, kigeni daya. »

⁸ M̃esl̃er ya fađ ni òru àb̃ekiaya m̃azum b̃eruv ya e hijiyem gayañ bu na k̃a fat a. Àra àb̃ekiaya ti t̃evia divi ana fat na ga meviyekaba mis a halaw-halaw. ⁹ Fat ni àra èviyekaba mis na halaw-halaw ti mis ni t̃indivi Melefit ad̃aba asl̃erkibiyu daliya nday nani ka tay ni ti nañ. Akaba nani dek mis ni t̃ambatkaba majalay ah̃ar gatay a ndo, t̃ed̃em Melefit nañ g̃edakani agur zlam dek ndo daya.

¹⁰ M̃esl̃er ya zlam ni òru àb̃ekiaya m̃azum b̃eruv ya e hijiyem gayañ bu na ke k̃arsi ga arañ̃a na. Àra àb̃ekiaya ti m̃elañ ge ere gani nani ya agur ni ègi l̃eṽeṅ t̃eb̃ed̃em. Nahkay mis ni t̃ah̃ep̃ed̃kaba ar̃ed̃ gatay àna asl̃er azuhva daliya gatay ya tagray na.

11 Ay ti tàmbatkaba majalay ahàr gatay na ndo, tàmbraṅ zlam magudarani gatay ni ndo daya, tindivoru Melefit agavèla sawaṅ azuhva ambèlèk gatay ni akaba daliya ndahaṅ ya tàgray ni.

12 Məslər ya muku ni òru àbiyu məzum bəruv ya e hijiyem gayan bu ni a zalaka gəđakani Efret ni vu. Àra àbiya ti yam ni àdələba a zalaka ni ba dek. Àra àdələba nahəma, bəbay ya gwar egezi ni tənḡəta divi ga masləkabana gwar a zalaka ni ba.

* 13 Eslini nipi seteni nday mahkər təzavu akaba gwededik ; bəlan əhəraya a ma ga kurmbu ni ba, bəlan a ma ga araṅa ni ba, bəlan gani ti ni a ma ga bay mahəṅgaray *pakama ga malfada ni ba. † 14 Nday nani ya təhəraya ni ti seteni, təbu tagray zlam magray ejep. Tərəkioru ka bəbay ga had ni dek ga maṅgasikabu ahàr ana tay ti təkadvafəṅva kè Melefit a. Ka fat ya ti zlam gani nani amagravu ni ti Melefit Bay njəđanjəđani amanḡazlaya njəda gayan a àki ka zlam a dek.

15 Yezu àdəm : « Bumvu slimi lala, adaba anara ti akada ga zal akal ni ; mis təsər sarta gani do. Maslaṅa ya ti ajəgay nu, anjəhad eri, naṅ əbu àna azana gayan ka vu nahəma, məmərvu, adaba etipi naṅ a mahayma ga məbəki mimili do. »

16 Seteni ni tənḡasikabu ahàr ana bəbay ni ka məlan ya təzalay àna ma *Hebri Harmagadoṅ ni.

17 Məslər ya adəskəla ni òru àboru məzum bəruv ya e hijiyem gayan bu ni kà aməd. Àra àbaya ti dəṅgu əhəndabiyu kay kay a ahay gəđakani ge Melefit ni bu, ka məlan ge kərasi ge Melefit ni. Àdəm : « Nihi ti àndava. »

18 Eslini avər àbay aku, àdi aday, dəṅgu ndahaṅ təhənday daya. Had àdaday daldal : kwa ka sarta ya Melefit àgraya mis ka had a ku kani, had àdaday akada nani ndo.

19 Had àdahvu, kəsa gəđakani ni èdevu məlan mahkər. Kəsa ndahaṅ ya ka had ni day təbesva. Babilon kəsa gəđakani ni àḡəjazlki ahàr ke Melefit ndo : Melefit àvi məzum bəruv gayan dal-dalani ya e hijiyem bu ni, ti mīseba dek ka ahar ge etekwey a.

20 Had ya e kidin ga yam bu ni dek tàsləkaba ka məlan gatay na, təbi va bi ; həma day təbi, tìpivu va do. 21 Koskosay gəđakani tādəgabiyu a huđ melefit bu, tādəgakiya ke mis a, bəlan gani mədəs gani agray kilu kru kru fad. Daliya gani nani ti àtama njəda ge mis a dal-dal, nahkay tindivi Melefit azuhva koskosay ya tādəgakiya ka tay a ni.

17

Wal hala gəđakani

1 Eslini bəlan e kidin ga *məslər ge Melefit adəskəlani ya hijiyem ga məzum bəruv ge Melefit təfəṅ kà tay ni àrəkua, əhu ahkado : « Nihi ti Melefit ara atraḡ wal hala gəđakani ni. Ra nədəfukki daliya gayan ya tara təgri ni. Wal hala nani ti awayay adəmvaba kəsa gəđakani ya kə gəvay ga zalaka gərgərani ni. 2 Bəbay ga had ni təgra hala akaba naṅ a, mis ya ka had ni day təgrafəṅa mesəwehva, eviyi ya ahàr ana tay a akada ga zum na. »

3 Eslini məslər ni àzoru nu a huđ gili vu ; àzoru nu ti àna njəda ga *Məsuf ge Melefit. Nòru ninjəa ti nipi wal nahaṅ manjəhadani digusa àki kə araṅa ndizeni. Ere gani nani ti ahàr adəskəla, edrem kru, kə vu gayan ni dek slimi ge mindivi Melefit àki məbəkiani ḡərededə. 4 Wal ni ti ni məbakabu azana ḡəzani * akaba azana ndizeni ; naṅ meṅguledveni àna zlam ga gru, àna akur sulumani, àna ebirsli daya. Hijiyem ga gru afəṅ a ahar bu. Hijiyem gani nani ti zlam magədavani mizeni àvu a huđ gani vu mərəhvani pisl. Zlam magədavani nani ti hala gayan ya agray ni. 5 Kè meleher gayan ni ti slimi àki məbəkiani, slimi gani nani maṅgahani, nihi : « Babilon kəsa gəđakani, məṅ ga ndam hala akaba zlam magədavani ge mis ga had ya tagray ni dek. » 6 Nipi wal ni èsikaba mimiz a, eviyi ahàr. Mimiz gani nani ti ga ndam ge Melefit ya tabazl tay adaba təmbraṅ məfəki ahàr gatay ka Yezu do ni.

Nàra nipi wal na ti àgrua ejep a daldal. 7 Eslini məslər ni əhu ahkado : « Agruk ejep emiteni ti kamam ? Nəhukaba ma maṅgahana àki ka wal na akaba ka araṅa

* 16:12 Bəbay ya gwar egezi ni ti tawayay mara magray silik akaba ndam ge Melefit. † 16:13 Bay mahəṅgaray pakama ga malfada ni ti araṅa ye cə ni (13.11-18). * 17:4 Azana ḡəzani ti azana ga bay.

ya ti nañ àki manjəhadkiani digusa, ahàr adəskəla akaba edrem kruani na. ⁸ Ere ye kipi ni ti ahaslani nañ àbu, ay nihi ti nañ àbi va bi. Aməcəlaya e *evif gədakani ya a hud ga had bu ni ba ; aməcəlaya ti ara eji həya. Ndam ga *duniya ya ti slimi gatay àbi məbəkiani ka wakita ga sifa bi kwa ka mənəkəni ga mələñ ni, ka ya ti etipi ere nani ni ti aməgri ejep ana tay. Aməgri ejep ana tay ti adaba ahaslani nañ àbu, ay nihi ti nañ àbi mək amağaya keti palam. »

⁹ Àhu keti : « Ahàr àdəm mis təjalaki ahàr ke ere gani nani lala, àna məsar zlam daya. Ahàr adəskəlani nday nani ti həma adəskəla ya wal anjəhadki ni. † Nday gani bəbay adəskəla daya. ¹⁰ A hud ga bəbay adəskəlani ni bu ni ti bəbay zlam tindəveriña məzuma bay gatay a àndava. Nañ ya muku ni ti nañ àbu a bay gayan bu mba. Nañ ya adəskəla ni ti ni sarta gani gayan ənija fañ ndo. Sarta gani gayan eminjia ti aməpəsviyu a bay ni bu do. ¹¹ Ere ye ti ahaslani nañ àbu, ay nihi ti nañ àbi ni ti nañ nañani bay ya azlalahkər. Nañ àkibu ka bəbay adəskəlani ni daya, mək amoru mijiji.

¹² « Edrem kruani ye kipi, àki ni ti awayay adəmvaba bəbay kru, təhuriyu a bay gatay vu fañ ndo. Sarta gatay eminjia ti atəzumkabu bay akaba ere gani nani, ay ti atəpəsviyu do. ¹³ Bəbay kruani ni dek ma gatay bələñ, təgri təwi ana ere gani nani àna njəda gatay dek. ¹⁴ Atakədvafəñva kà Wur Təmbak na, ay ti Wur Təmbak ni emihiti tay, adaba nañ Gədakani ga bəbay ndahañ ni dek, nañ Bay ga bəbay dek. Ndam ga Wur Təmbak ni etihiti bəbay nday kruani ni daya, adaba Wur Təmbak ni adaba tay a, àzalay tay, təfəkia ahàr a. »

¹⁵ Àhu keti : « Yam ya nak kipi wal hala àfəñ kà gəvay ni ti mis dal-dal macakalavani, mis ga had gərgərani akaba mis ya tədəm ma həma gərgərani ni. ¹⁶ Edrem kruani ya kipi ni akaba ere gani nani etizirey wal hala ni, atəcəkwakia zlam ya ka vu na dek, atəmbərəñ nañ a mahayma. Atahəpəd nañ, eteviyekaba məgəjəni gana. ¹⁷ Bəbay kruani ni atagrañ nahkay ti adaba Melefit

àgray ti ma gatay mənja ka ahar bələñ, ti təgri təwi ana ere gani nani àna məzum bay gatay ni. Atagrañ nahkay ti duk abivoru ana vad ge Melefit ya àfəkad ni : a vad nani ti pakama ge Melefit ya àdəm ni amagravu akada ya awayay ni.

¹⁸ « Wal ya kipi ni ti ni awayay adəmvaba kəsa gədakani, bəbay gani təgur bəbay ga had nahañ ni dek. »

18

Babilon kəsa gədakani ni àmbədkaba

¹ Eslini nipi məslər nahañ nañ àbu asləkabiya a hud melefit ba, njəda àfəñ dal-dal, asladay mələñ dal-dal daya. ² Àzlah kay kay, àdəm :

« Babilon kəsa gədakani ni àmbədkaba, àmbədkaba besək-besək !
Nihi ti əgia mələñ manjəhad ge seteni a, mələñ ga *məsuf magədavana.
Edidif ya təhəpəd tay do, təwayay tay do ni tanjəhad eslini daya.

³ Babilon àmbədkaba besək-besək ti adaba nañ akada wal ya àvia vu gayan ana hala dal-dal ni.

Magudar zlam gayan ni eviyikaba ahàr ana mis ga duniya na dek akada ga zum na.

Bəbay ga had ni dek təgrakabá hala akaba nañ a :

ndam məsəkumoru zlam a duniya bu dek təngətkabá elimeni

àna zlam gayan dal-dalani ya tigi eri ana mis na. »

⁴ Eslini nici dəngu ga maslaña nahañ àhəndabiyu e melefit bu, àdəm :

« Lekələm ndam goro ni sləkumkiba ka ndam ga kəsa hina, hərumaya ;
nahkay ti ahar gekəli àkibu ka magudar zlam gayan ni bi,

daliya ya amagrav ni amacay kəli do daya.

⁵ Hərumaya, adaba magudar zlam gayan ni kay dal-dal,

akada ga zlam manğaskabani diliz, àdoru e melefit vu ni.

Nahkay Melefit àsəra təwi gayan ya agray ni ti təwi ge jiri do.

⁶ Ere ye ti əgri ana mis ni ti təgrivü bilegeni. Təwi gayan ya àgray ni ti təgrivü sak cə.

† 17:9 Həma adəskəla : ka sarta gani nani ti mis təbu tədəm kəsa Rom ti ka həma adəskəla.

Àgria daliya ana mis a, təcaka akada ge mis
ya tisia zum a na ;

tàgrivu daliya sak ca ti mīsi akada ge ergi ni.

⁷ Ahaslani naṅ àbu àna njəda dal-dal, azum
zlam sulumani dal-dal daya ;

nahkay grumi daliya dal-dal akada njəda
gayaṅ ya ahaslani dal-dalani ni,
grumi tuway dal-dal akada zlam sulumani
gayaṅ ya àzum ahaslani dal-dalani
ni.

Adaba mam, àdəm : “Nu bay, nu wal
madakway do, enitawi day-day do.”

⁸ Gayaṅ ya ti àdəm nahkay ni ti
daliya gayaṅ ya amacakay a vad bəlanani
bu ni nday hi :

kisim, tuway, ləwir, akaba aku ga
məzumaba naṅ a.

Adaba Bay ya ti agraḥəṅa seriya kà naṅ a ni
ti Bay Melefit geli ;

naṅ ti njəda-njədani. »

⁹ Bəbay ga duniya ya tàgray hala akaba
naṅ akaba təzumkabu zlam sulumani ni
etipia azək ga aku ya azumaba naṅ a ni ti
etitawi, atəndav kuḍa. ¹⁰ Eticik driṅ driṅ
akaba naṅ adaba aṅwaz aməwərfəṅa tay
kà daliya ye eslini na. Atədəm :

« Aw ! Aw !

Babilon kəsa gəḍakani, njəda-njədani ni
əmbədkaba besək-besək,
adaba Melefit agraḥəṅa seriya a huḍ ge
njemdi bəlanani ba ! »

¹¹ Ndam məsəkumoru zlam ya a duniya
bu ni titawi, təndav kuḍa azuhva naṅ.
Tagray nahkay ti adaba maslaṅa ya ti
asəkumfəṅa zlam kà tay a ni àbi va bi.
Zlam gatay gani ya təsəkumoru ni nday
hi : ¹² gru, ara ga siṅgu, akur sulumani
akaba ebirsli ; azana ndize-ndizeni akaba
azana sulumani gərgərani ndahaṅ ; biyem
sulumani ya ezi akada ge tersel ni, zlam
ya tàgraya tay àna aslər ge mbeli a akaba
àna biyem sulumana ni ; zlam ndahaṅ ya
tàgraya tay àna ara, ndahaṅ àna evirze-
gena, ndahaṅ ti ni àna akur sulumana ni ;

¹³ tersel gərgərani akaba haf gərgərani ya
tazəbay ti ezi àcər ni ; zum, amal, humbu
akaba *alkama ; slasla, təmbəmbak, pililis
akaba seret gatayani. Təsəkumoru mis
akaba sifa ge mis daya. ¹⁴ Nahkay təhi
ahkado :

« Zlam ya tigək eri ni dek təsləkafuka,
tədəgoru driṅ,
elimeni gayak akaba zlam sulumani ya
kəzum ni təfuk va bi,
atəṅgət tay day-day va do ! »

¹⁵ Ndam məsəkumoru zlam ya təṅgət eli-
meni àna məsəkumoru zlam a kəsa nani
bu ni eticik driṅ driṅ akaba naṅ, adaba
aṅwaz aməwərfəṅa tay kà daliya ye es-
lini na. Etitawi, atəndav kuḍa, ¹⁶ atədəm
ahkado :

« Aw ! Babilon kəsa gəḍakani ni asay cicihi
timey !

Ahaslani naṅ məbakabu azana ndize-
ndizeni akaba azana sulumani
ndahaṅ.

Naṅ meṅguledveni àna zlam ga gru, àna
akur sulumani akaba àna ebirsli.

¹⁷ Zlam gayaṅ ni dek aḡədava a huḍ ge
njemdi bəlanani ba timey ! »

Ndam ya təbu àna *slalah ga yam ni,
nday ya tagaray ni, nday ya təhəlvù tay ni
akaba ndam ya təṅgət zlam azuhva dəluv
ni ticik driṅ driṅ akaba kəsa ni. ¹⁸ Tìpia azək
ga aku ya azum kəsa na. Tàra tìpia ti təzlah
kay kay, tədəm : « Kəsa gəḍakani akada kəsa
hini ti àbi day-day bi ! » ¹⁹ Təndav kuḍa,
titawi, təbakabiyu huḍ ka ahər, təzlah kay
kay, tədəm :

« Aw ! Aw ! Kəsa gəḍakani ni asay cicihi !

Ndam ya təbu àna slalah ga yam gatay
təṅgət elimeni ti a kəsa nani bu.

A huḍ ge njemdi bəlanani bu zlam ga kəsa
nani àndava dek. »

²⁰ Lekələm ya e melefit bu ni mərumvu
adaba aku àbu azum kəsa ni ! Lekələm
ndam ge Melefit, lekələm ndam *asak ak-
aba ndam mahəṅgaray *pakama ge Mele-
fit ni mərumvu ! Mərumvu adaba Melefit
agraḥəṅa seriya, àpəliva zlam magədavani
ya aḡri ana kəli na. ²¹ Eslini məslər nahəṅ
njəda-njədani àzay akur gəḍakani akada
avar, àdəviyu a *dəluv gəḍakani vu, àdəm
ahkado :

« Babilon kəsa gəḍakani ni atəgri ti ga njəda
akada nani,

etipi kəsa gani nani day-day va do. »

²² Àdəm keti :

« Ndam mivi tindu, ndam midi limis,
ndam mivi cicek akaba mezlelim atələbi
afa gayak va bi.

Etici daḍay ga araṅa afa gayak va do.

Etipi ndam mələm zlam a kəsa gayak bu va do,
etipi ndam mihi humbu a kəsa gayak bu va do daya.

²³ Cəngel atəsladəy mələñ a kəsa gayak bu va do,
ataday wál va do, atagray wuməri gani a kəsa gayak bu va do daya.
Zlam nday nani dek ti atagravu va do adaba ahaslani ndam ga kəsa gayak ya təsəkumoru zlam ni tətama ndam məsəkumoru zlam ndahañ ga duniya na dek,
təgosakaba mis a dek àna matak gatay na daya. »

²⁴ Melefit àtraḅ Babilon ti adaba ndam mahəngaray pakama gayañ ya tábazl tay ni, ndam gayañ *njəlatani ya tábazl tay ni, akaba ndam ndahañ ya tábazl tay a duniya bu ni dek ti ndam ga kəsa gani tábazl tay, mimiz gatay ni àdəgaya a kəsa gani nani ba.

19

¹ Eslini nìci dəñgu ahənday kay kay a huđ melefit bu, dəñgu gani ahənday akada ge mis macakalavani dal-dalani ni. Tədəm ahkado :

« Eleləya ! Zləbum Melefit !

Melefit geli ti ahəngay mis, nañ àbu àna njəda àtama njəda ndahañ a dek,
mis dek tázləbay nañ !

² Mis dek tázləbay nañ ti adaba seriya gayañ ni ge jiri, kigeni daya.

Àwəla wal hala na àna seriya.

Wal nani ti àgosakaba mis ka had àna hala gayañ na.

Àbazla ndam məgri təwi ana Melefit a, nahkay ti Melefit day àmbərəñ nañ ndo, àgria daliya. »

³ Tədəm keti :

« Eleləya ! Zləbum Melefit !

Azək ga aku ya azum kəsa gani nani ni acəloru agavəla kəlavad ga kañgay-kañgayani. »

⁴ Eslini gəđákani kru kru cə mahar fadani ni akaba zlam fadani ni tábəhad mirdim, meleher ndiḅa ndiḅa ana had, kə meleher ge kərsi ge Melefit, tázləbay Melefit, tədəm :
« Aya nahkay ! Eleləya ! Zləbum Melefit ! »

Wuməri ga maday wal ga Wur Təmbak

⁵ Eslini nìci dəñgu ahəndabiyu e kərsi ge Melefit ni bu, àdəm :

« Lekələm ciḅ-ciḅeni akaba gəđákani ya ti kəgrumi təwi ana Melefit geli, kəfumki ahàr ni dek ti zləbum nañ ! »

⁶ Eslini nìci dəñgu ahənday akada ge mis dal-dal macakalavani, akada ga yam ga zalaka ya avalahay kay kay ni, akada ga avər ya aməcəri aday kay kay ni. Tədəm ahkado :

« Eleləya ! Zləbum Melefit, adaba Bay Melefit geli nañ njəda-njədani,
àdəfikia njəda gayañ ana leli a, agur mələñ ni dek ti nañ ciliñ.

⁷ Məmərumvu, məzumum gəda, məzləbum Melefit,

adaba vad ga maday wal ga Wur Təmbak ni ənjia.

Məva gayañ àslamalava, nañ àbu ahətay nañ.

⁸ Təvia divi ga məbakabu azana njəlatana ya asladay na. »

Azana nani ti adəmvaba təwi ge jiri ga ndam ge Melefit ya təgray ni.

⁹ Məslər ni àhu ahkado : « Bəki nahkay nihi : Ndam ya təzalay tay ga wuməri ga maday wal ga Wur Təmbak ni təmərvi, təzum gəda. » Mək àhukivu ahkado :
« Pakama hini nahəma pakama ge Melefit eḏeḏiñ. »

¹⁰ Àra àhua nahkay ti nəbəhad mirdim grik meleher ndiḅ ana had kə asak gayañ ga mazləbay nañ. Àra epia ere ye ti nəgray na ti àhu : « Kəgray nahkay ba simiteni ! Nu day bay məgri təwi ana Melefit akada gayak ni, akada ga bəza ga muk ya təgəskabá pakama ge Melefit ya adəmki ka Yezu na ni daya. Kabəhadı mirdim ti ana Melefit ciliñ. Pakama ge Melefit ya ti adəmki ka Yezu ni ti ndam mahəngaray *pakama ge Melefit tədəm àna njəda ga *Məsuf Njəlatani. »

Bay ya nañ manjəhadkiani ke pilis bəḏ-bəḏani ni

¹¹ Eslini nipi huđ melefit àzləkvaba, nipi maslaña nahañ manjəhadkiani ke pilis bəḏ-bəḏani. Bay gani nani ti slimi gayañ « Jiri, » slimi gayañ nahañ ni ti ni « Àsəkad malfada do. » Nañ àbu agray seriya ge jiri, nañ àbu akadvu ge jiri daya. ¹² Eri gayañ ni akada aku ya agəs ni ; ahàr gayañ ni mefeḏeni

àna elpindiŋ ga bay, elpindiŋ nday nani ti kay ; slimi àbu mabəkiani kà vu gayan̄ : slimi gani nani ti maslaŋa nahaŋ àsər do, si asər ti naŋ naŋani kwa. ¹³ Azana gayan̄ ya àfakabu ni ti tətəlviya e mimiz va. Slimi gayan̄ ti « Pakama ge Melefit. » ¹⁴ Gwar kələŋ gayan̄ nahəma, ndam magray silik ge Melefit ya a huđ melefit bu ni tadəboru naŋ. Nday nani gani maŋjəhadkiani ke pililis bəđ-bəđani, nday mabəkabu azana njəlatani bəđ-bəđ talla. ¹⁵ A pakama ga Bay ya tadəboru naŋ ni bu nahəma, maslalam məzumani àhəraya. Maslalam nani ti ga məsiani ana mis ga hađ ni dek. Bay nani amahətay tay àna aday ga ara. Aməcəlki ka tay akada maslaŋa ya ti acəlki ka bəza ga zlam e evid̄ bu ga məducaya zum gana ni. Məcəlki nani ti adafaki Melefit njəda-njəđani, àzumkia bəruv ka tay a daldal. ¹⁶ Slimi ga Bay nani àbu mabəkiani ka azana akaba ka takolay gayan̄. Slimi gani nihi : « Bay ga bəbay ndahaŋ dek, Bay gəđakani ga bəbay gəđakani ndahaŋ dek. »

¹⁷ Eslini nipi məslər nahaŋ micikeni jika kà fat, naŋ àbu azlah kay kay, àhi ma ana eđid̄ŋ ya təhər a huđ melefit bu ni dek. Àhi ana tay ahkado : « Dəguma, cakalumvu, adaba wuməri gəđakani ge Melefit àbu. ¹⁸ Dəguma kəndum kisim ga bəbay gəđakani, kisim ga bəbay ga ndam slewja, kisim ga ndam ya təbu àna njəda ni, kisim ge pililis akaba nday ya təki ni. Dəguma kəndum kisim ge mis dek : ku kisim ge evid̄i, ku kisim ga nday ya ti nday evid̄i do ni, ku kisim ga gəđakani, ku kisim ga nday ya ti nday gəđakani do ni. »

¹⁹ Eslini nipi ere gani nani akaba bəbay ga hađ gərgərani akaba ndam magray silik gatay. Təcakalavu ga makad̄fəŋvana kà Bay ya ti naŋ àki ke pilis ni akaba ndam magray silik gayan̄. ²⁰ Nday təbu takad̄vu nahkay ti Bay ya naŋ àki ke pilis ni akaba ndam gayan̄ ni təgəs ere gani nani akaba bay mahəŋgaray pakama ga malfada ni yaw yaw. Bay masəkad̄ malfada nani ti ahaslani àgra zlam ya mis tipi đay-đay ndo na kə meleher ge ere gani nana ; gayan̄ ya ti àgray nahkay ni ti àgosa mis a ; àgosay ti ndam ya ti təhəndakia zlam ge ere gani nana ka tay a ni akaba təhəŋgrioru ahàr a hađ ana zlam ga

pəra ya azavu akaba ere gani nani ni. Tàra təgəsa tay cəna nahkay nahəma, təbiyu tay eri gani a *dəluv ga aku vu cizliv cizliv. Aku gani nani ti agəs akada ga asas ya aku agəs ni. ²¹ Ndam gatay ndahaŋ ni ti ni, Bay ya naŋ ke pilis ni àbazl tay àna maslalam ya àhəraya a ma gayan̄ ba ni, mək eđid̄ŋ ni dek tərəh àna kisim ge mis ya àbazl tay ni.

20

Vi dəbu

¹ Eslini nipi məslər nahaŋ naŋ àbu asləkabiya a huđ melefit ba. Lekili ga mahay ge *evid̄ gəđakani ya a huđ ga hađ bu ni àfəŋ a ahar bu, jejirbi ndiḃil-ndiḃiləni àfəŋ a ahar bu daya. ² Naŋ nakəŋ òru agəs kurmbu ni, àwəl naŋ àna jejirbi ni, ti mānjəhad naŋ məwəlani vi dəbu. Kurmbu ni ti gavan̄ ya ahaslani ni, naŋ *Seteni, bay magosay mis ni. ³ Məslər nakəŋ àra àwəla naŋ a ti èzligiyu naŋ e evid̄ ni vu kəŋgim, àzləkkiviyu mahay ni, àdarvù lala. Àgray nahkay ti adaba awayay ti kurmbu ni àgosay mis ka duniya va ba, duk anivoru ana mandav ge vi dəbuani ni. Kələŋ ge vi dəbuani ni ti ahàr àđəm táfaya naŋ a gəzit ga hayaŋana kwa.

⁴ Məslər nakəŋ àra àzləkkiviyu mahay na ti nipi kərsi ga bəbay, mis tàra tənəhad̄viyu. Mis nday nani ti təvia divi ana tay ga magray seriya. Nipi mis ya ti təkəlkia ahàr ka tay a ni daya. Təkəlkia ahàr ka tay a ti adaba təzlapikia ka Yezu ana mis a, təhia ma ge Melefit ana mis a. Nday nani ti təhəŋgrioru ahàr a hađ ana ere gani nani ndo, təhəŋgrioru ahàr a hađ ana zlam ga pəra ya azavu akaba ere gani nani ni ndo daya. Təhəndaki zlam ge ere gani nani kə meleher gatay ahkay do ni ka ahar ndo. Melefit àhəŋgriviyu sifa ana tay a, nahkay tənəhad̄kabu a bay bu akaba Krist vi dəbu.

⁵ Mis nday nani ti nday ye enjenjeni ya Melefit àhəŋgriviyu sifa ana tay ni. Mis ndahaŋ ya təmət ni ti Melefit àhəŋgriviyu sifa ana tay faŋ ndo, si ka mandav ge vi dəbuani kwa. ⁶ Nday ya Melefit àhəŋgriviyu sifa ana tay ye enjenjeni ni təmərvu, nday ndam gayan̄ *njəlatani. *Kisim ye cə amələbu, ay kisim gani nani emisliki məgri araŋa ana tay do. Etigi ndam *maŋgalabakabu mis

akaba Melefit, etigi ndam manjalabakabu mis akaba Krist daya, atanjehadkabu a bay bu akaba Krist vi dabu.

Melefit eyefiŋ kè Seteni

⁷ Ka ya ti vi dabuani ni amandava nahama, atafaya *Seteni a dangay ni ba. ⁸ Atafaya nan a ti amoru magosay mis ga had ga melaŋ ni dek. Had nday nani ti tazalay tay Gok akaba Magok. Amacakalakabu mis ga had nday nani ga makadvani. Atacalvu do, nday akada wiyang zalaka ya acalvu do ni. ⁹ Taharaya, tasawadoru ka had ga melaŋ ni dek, toru teveliŋ melaŋ ga ndam *njelatani ge Melefit ni akaba kesa gedakani ya Melefit awayay dal-dalani ni tekesl. Ay tara teveliŋa ti aku adakia ka tay kwa e melefit ba, azumaba tay a. ¹⁰ Eslini tagas Seteni, nan ya agosay mis ni, tizligiyu nan a *daluv ga aku ni vu cizliv. A aku nani bu ni ti zlam avu agas akada ga asas ya aku agas ni. Ata ere gani nani nday ata bay mahangaray *pakama ga malfada ni nday tavu a aku gani nani bu andava. Eslini nday mahkerani dek atacakaviyu daliya malafat akaba malavad gani do dek ga kangay-kangayani.

Melefit agrafana seriya kè mis a dek

¹¹ Eslini nipi kursi, Bay nan abu manjehadvani dagama. Kursi gani nani ti gedakani, bad-bad daya. Kè meleher ga Bay ni ti had akaba hud melefit tacuhway tiji, ere ya agajani ni ti abi. ¹² Nipi mis ya tamot ni dek, gedakani akaba nday ya gedakani do ni, jika jika kè meleher ga Bay ya ti nan abu e kursi bu ni. Wakita tabu eslini, maslana nahan azlakkaba tay a. Azlakkaba wakita nahan a daya : wakita nani ti wakita ga sifa ; slimi ge mis ya tabu ana *sifa ya andav day-day do ni tabu mabekiani ngarededa. Eslini Melefit agrafana seriya kè mis ya tamot na. Ka ya ti agrafana seriya ka tay a ni ti amanjaki ka zlam gatay ya tagray ni. Zlam gatay gani ya tagray ni tabu mabekiani ka wakita ni. ¹³ Ndam ya ti tamotvu a *daluv gedakani vu ni ti daluv ni avelahaya tay a. Kisim ya ahel mis ni akaba melaŋ ge *kisim ni day tavelahaya mis ya tamot na dek ka dala. Tara tavelahaya tay a nahama, Melefit agrafana seriya kè mis

na ana mamanjakiani ka zlam gatay ya tagray ni. ¹⁴ Eslini tabiyu kisim ya ahel mis ni akaba melaŋ ge kisim ni cizliv cizliv a *daluv ga aku ni vu. Daluv ga aku nani ti *kisim ye cu ni. ¹⁵ Tamal mis slimi gayan aki mabekiani ka wakita ga sifa bi ti tizligiyu maslana gani a daluv ga aku ni vu daya.

21

Melefit amagraya zlam na dek maweni a

¹ Eslini nipi hud melefit maweni akaba had maweni, adaba hud melefit ye enjenjani ni akaba had ye enjenjani ni tabi va bi. *Daluv gedakani day abi va bi. ² Nipi kesa *njelatani, nani Zeruzalem maweni. Nipi nan abu aslakabiya kwa a hud melefit ba, afa ge Melefit a. Kesa gani nani ti maslamalavani akada ga wal ya abakaba zlam sulumana ga moroni ana nan ka zal ni. ³ Eslini nici dangu ga maslana nahan ahendabiyu kay kay e kursi ga Bay ni bu, adam ahkado : « Nihiti melaŋ manjehadani ge Melefit abu e kidin ge mis bu. Melefit amanjehad akaba tay, emigi Melefit gatay, mis ga jiba gergarani ni dek ti ni etigi ndam gayan. ⁴ Etitawi va do, adaba Melefit agriaba yam tuway ana tay e eri ba. Kisim amalabi va bi : tuway, delulu akaba daliya day atalabi va bi. Adaba mam, zlam ya ahaslani ni tandava, tabi va bi. »

⁵ Eslini Bay manjehadani e kursi ga bay bu ni ahuhkado : « Nihiti zlam ni dek nabu nagraya tay a mawena. » Ahu keti : « Baki ma hini, adaba pakama ya ti nadam ni ti pakama ge jiri, malfada akibu bi simiteni. » ⁶ Ahu keti : « Agrava andava ! Bay ya ti anjeki ka magray zlam dek ni ti nu ; kwa ka manjeki gani nu nabu. Bay ya ti emende-verin zlam dek ni ti nu gani daya ; ka mandav gani day analabu. Maslana ya ti yam akada nan a nahama, anevi yam ga sulum. Yam gani nani ti adal day-day do, avi sifa ana mis. ⁷ Maslana ya ti eyefina ka zlam magudarana nahama, anevi ja ga zlam gani nani ; nigi Melefit gayan, nan ti ni egi wur goro. ⁸ Ay ndam angwaz, ndam ya tafaki ahâr ke Melefit do ni, ndam ya tagray zlam ya abalay magrani do ni, ndam mabazl mis, ndam magray

hala, ndam maharam, ndam ga pəra akaba ndam masəkad malfada dek, nday ti ja gatay ti *dəluv ga aku ni. Aku nani ti agəs akada ga asas ya aku agəs ni. Nani ti *kisim ye cə. »

Kəsa Zerəzalem məwəni

⁹ Eslini məslər nahaŋ e kidiŋ ga məslər adəskəlani ya təbu àna hijiyem adəskəla ga məzum bəruv ge Melefit ye endeveriŋ məzum bəruv gayaŋ ni àrəkua, àhu ahkado : « Ra, nədəfukki məva ga Wur Təmbak ya ara azay ni. »

¹⁰ Eslini məslər ni àzoru nu ka həma gəđakani zəbalani, àzoru nu ti àna njəda ga *Məsuf ge Melefit. Nòru niŋjəa ti àdəfuki kəsa njəlatani, nani Zerəzalem, naŋ àbu asləkabiya kwa a huđ melefit ba, afa ge Melefit a. ¹¹ Kəsa gani nani ti naŋ àbu asladay àna masladay ge Melefit, masladay gani àhəlabə eri a vərut akada ga akur sulumani ya təzalay zespi, ahəlabə eri akada ga kutrum na ni. ¹² Kəsa gani nani nahəma, tēveliŋ àna gudu gəđakani zəbalani. Gudu ni mahay gani kru mahar cə ; *məslər ge Melefit day təbu kru mahar cə kà mahay ni bəlaŋ bəlaŋ, tajəgay. Slimi day təkì məbəkiani kà mahay ni dek. Slimi gani nani ti slimi ge dini kru mahar cəni ga ndam *Izireyel ni. ¹³ Mahay ni mahkər mahkər, gwar kè sliri ga məlaŋ fadani ni dek. ¹⁴ Asak ga gudu ni təfiyu àna akur gəđakani kru mahar cə. Ka akur nday nani ti slimi kru mahar cə təkì məbəkiani bəlaŋ bəlaŋ : slimi nday nani ti ga ndam *asak kru mahar cəni ga Wur Təmbak ni.

¹⁵ Maslaŋa ya ti àzlapu ni ti aday ga məgur zlam àfəŋ a ahar bu. Aday nani ti ga gru. Awayay agur kəsa ni, mahay ga kəsa ni akaba gudu ya èveliŋ kəsa ni àna naŋ. ¹⁶ Kəsa gani ti midiheni kala-kala àna zəbal. Maslaŋa nani àgur àna aday gayaŋ ni, àgur palahar gani bəlaŋ ezewəd dəbu kru mahar cə. Palahar gani àna jikenì ni day kala-kala akaba palahar zəbalani ndahaŋ ni. ¹⁷ Àgur gudu ni àna ahar akada ge mis ya təgur ni, jaha diŋ àna kru kru fad mahar fad. ¹⁸ Gudu gani nani tələm àna akur ya təzalay zespi ni. Kəsa ni ti ni tələm àna gru deŋa, pərzləŋ-pərzləŋ akada ga kutrum ni. ¹⁹ Asak ga gudu ni meŋgəleđeni àna

akur sulumani gərgərani dek. Asak gani ye enjenjeni ni akur ya təzalay zespi ni, ye cə ni akur ya təzalay sefir ni, ya mahkər ni akur ya təzalay selcidwiŋ ni, ya fad ni akur ya təzalay imarot ni, ²⁰ ya zlam ni akur ya təzalay sarduwaŋ ni, ya muku ni akur ya təzalay kwerneliŋ ni, ya adəskəla ni akur ya təzalay krizəlit ni, ya azlalahkər ni akur ya təzalay beril ni, ya ambəlməbu ni akur ya təzalay topaz ni, ya kru ni akur ya təzalay krisəpres ni, ya kru mahar bəlaŋani ni akur ya təzalay hiyesəŋ ni, ya kru mahar cəni ti ni akur ya təzalay emetis ni. ²¹ Mahay kru mahar cəni ni ti ebirsli gəđakani kru mahar cə, mahay bəlaŋ ti ebirsli bəlaŋ. Dalaka gəđakani ya a huđ ga kəsa ni bu ni ga gru deŋa, pərzləŋ-pərzləŋ akada ga kutrum ni.

²² Ay nəmənjoru zla nahəma, niŋi *ahay gəđakani ge Melefit a kəsa gani nani bu ndo, adəba Bay Melefit geli njəda-njədani nday ata Wur Təmbak ni, nday àna ahər gatay kala nday ahay gəđakani gani nani. ²³ Fat akaba kiyi təkì təsladay məlaŋ a kəsa gani nani bu bi, adəba Melefit àna ahər gayaŋ asladay məlaŋ gani, Wur Təmbak ni day asladay məlaŋ gani akada ge ceŋgel ni. ²⁴ Ndam ga had gərgərani ga duniya ni dek ti masladay ga kəsa gani nani amasladi ana tay. Bəbay ga had gərgərani ga duniya ni dek atoru àna njəda gatay ni eslini ga mazləbay Melefit àna naŋ. ²⁵ Mahay ga kəsa gani nani ti atanjəhad bəŋa bəŋa məzləkabana ; atəzləkvù tay day-day do, adəba məlavad amələbi eslini va bi. ²⁶ Mis ga had gərgərani ni dek atoru àna elimeni gatay akaba àna njəda gatay eslini ga mazləbay Melefit àna naŋ. ²⁷ Ay ti zlam magədavani, ndam ya tagray zlam ya àbəlay do ni akaba ndam masəkad malfada ni etisliki məhuriyani a kəsa nani vu do. Ndam ya ti təhuriyu ni ti si ndam ya ti slimi gatay məbəkiani ka wakita ga sifa ni kwa. Wakita gani nani ti ga Wur Təmbak ni.

22

¹ Eslini məslər nakəŋ àdəfuki zalaka ; zalaka nani ti àdəl day-day do, yam gani avi sifa ana mis. Yam gani ahəlabə eri akada ga kutrum na, aŋgəzaya e kərsi ge Melefit ba. Kərsi nani ti ga Wur Təmbak ni daya. ² A

dalaka ya a hud ga kəsa ni bu ni ti zalaka ni èdevu cə ; e kidin gani bu ka məlan ya èdevu ni ti mənğəhaf əvu. Mənğəhaf nani avi sifa ana mis, a hud ga dəzani bu ewi bəza sak kru mahar cə, kəla kiya lu ewi bəza. Slimberi gani ti haf ge mimbilin mis ga had ga duniya ni dek. ³ Eslini ti zlam ya Melefit etikwesl ni atələbi.

A kəsa nani bu ni ti Melefit amanjəhadviyu e kərsi gayan vu, Wur Təmbak ni amanjəhadviyu daya. Eslini ndam məgri təwi ana Melefit atazləbay nañ. ⁴ Nday gani nani etipi wur ge eri ge Melefit. Slimi ge Melefit day àki məbəkiani ka tay kə meleher. ⁵ Məlavad amələbi va bi ; nahkay cəngel akaba fat day atagray təwi va do, adaba Bay Melefit geli nañ àna ahər gayan amasladi məlan ana mis. Mis ni atanjəhad a bay bu ga kañgay-kañgayani.

Mendeveřin ga pakama

⁶ Eslini *məslər ni àhu ahkado : « Ma hini ya kici ni dek ma ge jiri ededin ; malfada àkibu bi. Ahaslani Bay Melefit geli àvia *Məsuf gayan ana ndam mahəngaray *pakama gayan a ; nihi ti əsləribiya məslər gayan ana ndam məgri təwi gayan a ga mədəfiki ere ye ti agravu wudak ni ana tay. »

⁷ Yezu àdəm : « Bumvu slim, nakoru afa gekəli wudak ! Ndam ya ti təgəskabə pakama ya a wakita hini bu na, təbu təjalaki ahər nahəma, təmərnu. Adaba pakama hini ti ge Melefit. »

⁸ Nu Zeñ nıcia pakama gana àna slim goro a, nıpia ere ye ti agravu na àna eri goro a daya. Nàra nıcia, nàra nıpia nahəma, nəbəhad mirdim grik meleher ndi6 ana had kə asak ga məslər ya àdəfuki zlam gani ni, ga mazləbay nañ. ⁹ Nañ nakəñ àra epia ere ye ti nàgray na ti àhu : « Kàgray nahkay ba simiteni ! Nu day bay məgri təwi ana Melefit akada gayak ni, akada bəza ga muk ya tahəngaray pakama ge Melefit ni, akada ga ndam ya ti təgəskabu pakama ge Melefit a wakita hini bu ni daya. Kabəhadı mirdim ti ana Melefit cilin. »

¹⁰ Àhu keti : « Pakama ya a wakita hini bu ni ti pakama ge Melefit ededin ; kəngah pakama gani ba, hi ana mis sawan. Adaba mam, sarta ga zlam ya tədəmki ma a wakita

hini bu ni ti ènjia wudak. ¹¹ Maslaña ya ti agudar zlam ni ti ahər àdəm mägudarkivu. Maslaña ya ti məbəruv gayan əbəlay do ni ti ahər àdəm mənğəhad àna məbəruv gayan ya əbəlay do ni. Ay maslaña ya ti agray jiri ni ti ahər àdəm məgrakivu jiri. Maslaña ya ti nañ njələta ni ti ahər àdəm mənğəhad njələta. »

¹² Yezu àdəm ahkado : « Bumvu slim, nakoru afa gekəli wudak ! Nu nəbu àna zlam ga məviani ana ku way way do akada ge təwi gayan ya ti agray ni. ¹³ Wudaka zlam dek ənğəki ti nu nəbu àndava ; ka mandav ga zlam dek day nu anələbu. Bay ya ti ənğəki ka magray zlam dek ni ti nu ; kwa ka mənğəki gani nu nəbu. Bay ya ti emendeveřin zlam dek ni ti nu gani daya ; ka mandav gani day anələbu. »

¹⁴ Ndam ya ti təbarafəña azana gatay a ni ti təmərnu. Nahkay ti tislaki məhuriyani a kəsa ni vu, tislaki məzum bəza ga mənğəhaf ya avi sifa ana mis ni. ¹⁵ Ndam ya ti Melefit etikwesl tay adaba təgudara zlam a dal-dal ni, ndam maharam, ndam hala, ndam mabazl mis, ndam ga pəra akaba ndam ya ti tawayay tasəkad malfada ni dek nahəma, nday dekeni e mite bu, tislaki məhuriyani a kəsa ni vu koksah.

¹⁶ « Nu Yezu nəsləruru məslər goro ga məhi pakama hini ana ndam goro ya *təcakalavu a kəsa gərgərani ni bu ni dek. Nu wur hud ge Devit, tədəmki ma a Wakita ge Melefit bu ni ti ka nu. Nu Bamti ya asladay məlan ge miledə dal-dal ni. »

¹⁷ Məsuf Njələtani akaba ndam ga Yezu ya ahəl tay akada ga wal ya taday ni təhi ahkado : « Ra ! »

Ahər àdəm maslaña ya ti ecia pakama hina ti məhi : « Ra ! »

Maslaña ya ti yam akada nañ a ti ahər àdəm mərə.

Maslaña ya ti awayay esi yam ya avay sifa ni ti ahər àdəm məcəh ga sulum, mısi !

¹⁸ Nihi ti nu Zeñ nədəm ma, ahər àdəm maslaña ya ti eci pakama ge Melefit ya a wakita hini bu ni məbavu slim lala ; tamal maslaña èferkiviya pakama nahan əkiva ka pakama hina nahəma, Melefit day emeferikiviyu daliya ya ti tədəmki ma a wakita hini bu ni ana maslaña gani. ¹⁹ Tamal maslaña əzaba pakama nahan e kidin ga pakama ge Melefit ya a wakita hini bu na

nahəma, Melefit day amazafəṇa ja ga zlam
ya tədəmkia ma ka tay a wakita hini vu
na : amazafəṇa ja ga məṅgəhaf ya avay sifa
na, amacafəṇa naṅ ga məhuriyana a kəsa
njəlatani ni va daya.

²⁰ Bay ya ti àdəm pakama hini dek jiri ni
ti àdəm : « Iy, nakoru afa gekəli wudak ! »
Aya nahkay, Bay geli Yezu, ra !

²¹ Bay geli Yezu mǎgri sulum gayəṅ ana
mis dek ti.